

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

This document is a form with several sections, including a header area, a main body with multiple rows, and a footer area. The text is mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side.

Key sections and text fragments include:

- Header:** "RECORDS" (mirrored from reverse side)
- Section 1:** "Classified by N.H." (mirrored from reverse side)
- Section 2:** "Special studies" (mirrored from reverse side)
- Section 3:** "SEARCHED" (mirrored from reverse side)
- Section 4:** "INDEXED" (mirrored from reverse side)
- Section 5:** "SERIALIZED" (mirrored from reverse side)
- Section 6:** "FILED" (mirrored from reverse side)

The form contains several rectangular boxes, likely for data entry, and a large area of text that is mostly illegible.

EUSEBII PAMPHILI
EVANGELICAE PRAEPARATIONIS

LIBRI XV

LONDINI ET NOVI EBORACI

APUD HENRICUM FROWDE

ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΜΦΙΛΟΥ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ

ΛΟΓΟΙ ΙΕ

EUSEBII PAMPHILI
EVANGELICAE PRAEPARATIONIS

LIBRI XV

AD CODICES MANUSCRIPTOS DENUO COLLATOS RECENSUIT
ANGLICE NUNC PRIMUM REDDIDIT
NOTIS ET INDICIBUS INSTRUXIT

E. H. GIFFORD, S.T.P.

OLIM ARCHIDIACONUS LONDINENSIS

TOMUS I

OXONII

E TYPOGRAPHEO ACADEMICO

M. CM. III

OXONII

Excudebat Horatius Hart

Typographus academicus

THE INSTITUTE OF MEDIAEVAL STUDIES
10 ELMSLEY PLACE
TORONTO 5, CANADA.

DEC -9 1931

2332

PRAEFATIONIS CAPITUM CONSPECTUS

I. Index Codicum	p. vi
II. De Codicibus denuo collatis	p. vii
III. A. Parisiensis 451	p. viii
IV. H. Marcianus 343	p. xi
V. Codices recentiores	p. xiii
VI. B. Parisiensis 465	p. xiv
VII. I. Marcianus 341	p. xv
VIII. O. Bononiensis	p. xvi
IX. F, G. Florentini denuo descripti a Professore H. Rostagno	p. xix
X. C. Parisiensis 466	p. xxiii
XI. G. Florentinus ex O transcriptus	p. xxiii
XII. C. ex G transcriptus	p. xxv
XIII. Comparantur B et I	p. xxvii
XIV. Comparantur B et O	p. xxviii
XV. Comparantur I et O	p. xxx
XVI. E. Parisiensis 468	p. xxxii
XVII. N. Neapolitanus II A 16	p. xxxiii
XVIII. D. Parisiensis 467	p. xxxv
XIX. De Eusebii testis fide	p. xxxvi
XX. E. Platone excerpta quaedam	p. xl
XXI. Editiones et Versiones	p. xliii
XXII. Minora quaedam	p. xlv
XXIII. Conclusio	p. xlv

80
1338
P6
vi

I

INDEX CODICUM

- A = Parisiensis, Bibliothecae Nationalis n. 451. Saec. X.
 B = Parisiensis, Bibliothecae Nationalis n. 465. Saec. XIII.
 C = Parisiensis, Bibliothecae Nationalis n. 466. Saec. XIV-XV.
 D = Parisiensis, Bibliothecae Nationalis n. 467. Saec. XV-XVI.
 E = Parisiensis, Bibliothecae Nationalis n. 468. Saec. XVI.
 F = Florentinus, Bibliothecae Laurentianae Plut. VI. 6. Saec. XV.
 G = Florentinus, Bibliothecae Laurentianae Plut. VI. 9. Saec. XIV.
 H = Venetus, Bibliothecae Marcianae n. 343. Saec. XI.
 I = Venetus, Bibliothecae Marcianae n. 341. Saec. XV.
 N = Neapolitanus, Musei Nationalis II A 16. Saec. XIV.
 O = Bononiensis, Bibliothecae Universitatis 3643. Saec. XIII.

Hos omnes prout temporis ordo aut affinitatis ratio postulabit describendos sumemus.

Plures alios recentioris aetatis codices enumeravit Heikelius, quos diligentissime excussos superiorum alicuius apographa esse docuit. Quumque ex his nihil subsidii ad textum conformandum afferri vir doctus indicavit, singulatim eos describendi laborem vix utilem fore putavi.

II

DE CODICIBUS DENUO COLLATIS

Praeparationis Evangelicae textum emendare ingredienti illud imprimis mihi curandum erat, ut codices pro fundamento novae recensiois adhibendos denuo collatos haberem. Namque Gaisfordianae editionis apparatus critico, qui unus exstabat, parum tuto credendum esse, communis erat eorum sententia qui codicum vel singulorum lectiones vel mutuas affinitates diligentius exquirere conati sunt¹. Vetustissimi saltem atque optimi codicis Parisiensis, A, collationem lectionibus aut omissis aut falso indicatis scaterere nullo modo negari potest².

Marciani codicis 341 (I) nonnisi decem posteriores libri in usum Gaisfordianae editionis³ collati erant. Bononiensem autem 3643 (O) nemo, quod sciam, penitus excusserat, certe nemo collationem integram publici iuris fecerat. Heikelius quidem lib. i, cap. 1-9; lib. vi, cap. 7; lib. xi, Prooem. cap. 6 varias lectiones et huius et ceterorum codicum diligentissime comparavit: et E. Schwartzius Tatiani *Orationis*⁴ locos ab Eusebio laudatos hic et illic correxit codice O inter alios adhibito.

Hos igitur codices, AIO, postquam exacte conferendos a viris huic muneri idoneis curaveram, pro fundamento novae recensiois adhibui. Scilicet Parisiensis A collationem novam summa cura confecit K. Lake; Marciani I lectiones per totos quindecim libros excussit vir huiusce rei peritissimus H. A. Redpath, *Veteris Testamenti Graeci Concordantiarum* Editor. Bononiensem denique contulerunt H. N. Bate, Collegii B. Mariae Magdalenae Socius, et H. A. Redpath, quorum opera curatissima

¹ Wolf, *Porphyrii de philosophia ex oraculis haurienda rell.* Berolini, 1856, p. 103; Diels, *Doxographi Graeci*, Proleg., p. 159.

² Heikel, *De Praeparationis Evangelicae Eusebii edendae ratione*: E. Schwartz, *Tatiani Or. ad Gr.*, p. iv.

³ Gaisford, *Praef.*, p. ii.

⁴ Tatian, *Or. ad Graecos*, p. 31.

codicis ad textum *Praeparationis Evangelicae* emendandum maxime necessarii collatio integra nunc primum in lucem prodiit.

His subsidiis adiuti speramus apparatus nostrum criticum magna saltem ex parte tum vitiis purgatum, tum novis atque melioribus lectionibus adauctum esse. Quae fortasse aut omissa aut perperam tractata sint, ea lector benevolus humanae infirmitati imputaverit.

III

A. CODEX PARISIENSIS 451

A. Codex Parisiensis, Bibliothecae Nationalis n. 451, membranaceus, foliorum 404, continet, inter opera quaedam Clementis Alexandrini, Iustini Martyris, Athenagorae, lib. I–V Eusebii *Praeparationis Evangelicae*, foll. 188 a–322 a. In fine codicis, fol. 401 b, subscriptio addita est: Ἐγράφη χειρὶ Βαάνους νο⁷ (νοταρίου) Ἀρέθα ἀρχιεπισκ^π. (ἀρχιεπισκόπου) Καισαρείας Καππαδοκίας, ἔτει κόσμον 5υκβ' (i. e. Anno Mundi 6422, A. D. 914).

'Aretham illum credere par est non alium fuisse atque illum cuius causa exarati sunt duo codices perantiqui hodie in Bibliotheca Bodleiana custoditi, Plato Clarkianus et Euclides Dorvillianus¹.'

Codex iste omnium qui *Praeparationem Evangelicam* continent antiquissimus litteris minusculis exaratus est. Scripturae specimen exhibuit Montfaucon, *Palaeogr. Gr.* III. p. 275, et Omont, *Facsimilés*, pl. ii.

Scholia in margine satis lato passim adscripta sunt, quorum de scriptura vide quae infra (p. xlv seq.) de hoc et altero codice Arethano Bibliothecae Bodleianae n. 39 subiecimus.

Post primam subscriptionem sequitur eiusdem manus altera, quae litteris semiuncialibus et operae pretium et pergamenae recenset. Cum in aliis Arethae libris, ut in celeberrimis illis qui supra memorati sunt Bibliothecae

¹ Gaisford, *Praef.*, p. 1.

Bodleiana codicibus, et nomen emptoris et pretium adnotata sint¹, haec altera subscriptio ipsius Arethae potius quam Baanis esse videtur. Nec minus eidem Arethae primam subscriptionem vindicat Heikelius, 'cum calligraphi ipsi in subscriptionibus prima persona de se ipsis loquantur².'

In codice Parisiensi lacunae sunt tres:

Lib. I. c. 1, p. 1 a, usque ad c. 3, p. 7 a ἡμῖν ἢ μετὰ χεῖρας.

Lib. II. c. 3, p. 63 a τολμήσας—p. 74 d ἀποφηναμένων.

Lib. IV. c. 14, p. 152 c ὅταν δὲ νέος—p. 153 b διὰ τούτων.

Ubi duae priores lacunae occurrunt, folia ipsa amissa sunt; idque post undecimum saeculum factum est; namque in codice Marciano 343 (H), qui a codice (A) descriptus est eo saeculo, lacunae istae non reperiuntur. Scilicet 'exciderunt in codice (A) inter folia nunc numeris notata 187 et 188 quattuor quaterniones, h. e. triginta duo folia, sive sexaginta quattuor paginae, quae iam saeculo quarto decimo desiderabantur ut ex verbis liquet illa aetate subscriptis: ἐντεῦθεν ἐλλείπουσι τετράδια δ'³.' His foliis Iustini M. *Cohortationis ad Gentiles* partem posteriorem, Tatiani *Orationem ad Graecos*, et Eusebii *Praeparationis Evangelicae* Lib. I. cc. 1-3, p. 7 a, comprehensa fuisse acumine suo demonstravit Harnack⁴.

Altera lacuna occurrit post fol. 227^v, ubi in margine inferiori manus recentior adnotavit: 'hic desiderantur sex aut septem folia.' Re vera octo folia, h. e. integrum quaternionem, periisse monuit O. v. Gebhardt⁵.

His locis duobus restituendis opportune fert opem codex H.

Tertia vero lacuna Baanis ipsius oscitantiae debetur, ideoque in codice H repetita est.

De celeberrimo Arethae codice viri doctrina atque acumine critico clarissimi Ad. Harnack et O. v. Gebhardt

¹ Harnack, *Texte u. Untersuchungen*, I. i. pp. 40-42.

² von Otto, *Corp. Apolog.* apud Harnack, *l. c.*, p. 25.

³ *Texte u. Unt.* I. iii. p. 163.

⁴ Heikel, p. 5.

⁵ *ibid.*

non multis antehac annis copiosissime disseruerunt¹. Hos nuperius secutus est vir egregie de Eusebio meritis, I. A. Heikel, Alexandriae in Fennia Universitatis Professor, qui *De Preparationis Evangelicae Eusebii edendae ratione* libellum imperfectum quidem sed magna ex parte plane aureum Helsingforsiae anno MDCCC LXXXVIII publici iuris fecit. Hisce viris doctissimis quantum debeamus nostrum opus intuenti statim apparebit, et ipsi iam animo gratissimo confitemur.

De codicis A lectionum auctoritate non omnes inter se docti penitus consentiunt. Scilicet in *Corpore Apologetarum*, Proleg. p. xi., von Otto, qui Iustini M. *Cohortationem* praesertim 'ex hoc eximiae notae codice' edidit, suam sententiam his verbis exposuit: 'Videtur autem, Hasio observante, ille *νοτάριος*, h. e. calligraphus, linguam Graecam probe cognitam habuisse, ita ut vitia passim obvia codici sint imputanda quem transcripsit. Egregio hoc libro msto., cuius auctoritati prae ceteris, ut par est, obsequendum censui, iam antea in *Cohortationem* usi sunt Hutchinus et Maranus.'

Heikelius vero, qui textum *Praep. Ev. Eusebii* (Lib. I-V) xiv abhinc annis contulit, 'codicem A, quantum vetustate, non tantum integritate lectionum ceteris praestare' censuit.

Plurima sane omnium generum menda vir ille eruditissimus conguessit, vocabula omissa, similibus confusa, perperam collocata, 'lectiones ita mutatas, ut aliae exstiterint voces, quibus sententia obscuretur aut plane turbetur.'

Verumtamen haec omnia, sive Baanis oscitantiae sive codici quem transcripsit imputanda sint, eiusmodi sunt menda quae in omnibus fere libris manu scriptis nimis heu! frequentia dolemus. Et mihi quidem ex nova collatione vix dubium esse videtur, quin codicis huiusce textus ipsius Arethae manu diligentissime correctus, et Marciano H confirmatus, recentioribus sit libris non paullo praestantior.

¹ Harnack, *Texte u. Untersuchungen*, I. i. pp. 24 ss.; v. Gebhardt, *ibid.* I. iii. pp. 162 ss.

Hanc nostram sententiam confirmare libet admodum gravi teste Hermanno Diels, qui *Doxogr. Gr. Proleg.* p. 159 constare dicit ‘codicem A ut antiquissimum ita optimum esse librum.’

IV

H. CODEX MARCIANUS 343

H. Venetus, Bibliothecae Marcianae, n. 343, membranaceus, foliorum 280, saeculi circiter undecimi¹, *Praeparationis Evangelicae* quinque priores libros continet, foll. 6–204^r: sequuntur Eusebii opus *Adversus Hieroclem* et Tatiani *Oratio ad Graecos*.

‘Collationes amborum codicum, A et H, quae in editione Gaisfordiana leguntur, multis mendis laborare’ iure quidem summo censet Heikelius: distantiae tamen inter eas non paullum esse sentio; namque libri Parisiensis lectiones saepissime, Marciani minus saepe vel praetermissae vel falso indicatae esse videntur.

Codex H ex A descriptus esse Gaisfordio visus est, quocum ita consentit Dindorfius ‘ut non descriptum quidem ex illo, sed ex alio eiusdem fere aetatis libro, qui Parisino A simillimus fuerit, derivatum esse censeat’ (*Praef.* p. vi). Artissimam quidem inter hos duo codices esse coniunctionem plane coarguunt ‘vitia prorsus singularia nullo dum alio e libro enotata,’ quae Dindorfius ibidem in margine conguessit. ‘Sic uterque codex p. 99 c χαλκίθυιαν pro Καλλίθυιαν, 100 c ἀρχήγονος ἔθλος pro ἀρχιγένεθλος, ἐπαληθῆς (ἐπαλυθῆς H) κελαρύζων pro πάλι θέσκελα ῥέζων, 116 d διβύνη pro ζιβύνη, ib. ἰππικόν pro δυτικόν, 117 b ἀναμίξ pro ἀναβις, 126 b ἀέρα pro δοχέα, 126 c ἀσχημονούσαν pro ἀρχὴ γὰρ οὖσα, 146 b βενστὰ λοιπὸν pro βευσταλέον, 157 b τῷ θεῷ μνηὶ δίψ pro τῷ ἰθωμίτη (i. e. Ἰθωμήτη) Δί, 194 d ἐκ δυσπνόης (sic) pro ἀγλης πνοιῆς, 202 c οἱ θαγαπιοι (οἱ θαγαπιοὶ cum accentibus H) pro οἱ θαλάττιοι, 223 d οἰμερίοισι pro ἡμερίοισι.’

¹ Dindorf, *Eus. Pr. Ev.* p. vi; Heikel, p. 10; Harnack, *l. c. I. i.* p. 4. Sed saeculo xii^{mo} adsignat eum v. Otto, *Corpus Apolog.* T. vi. p. 15.

His monstris errorum, qualia fortuito intercideris nemo crediderit, satis iam apparet artissima inter codices A et H coniunctio: haec autem certo certius confirmatur ex iis ipsis locis quibus eo consilio usus est Dindorfius ut codicem H ex Parisino non esse descriptum demonstraret. Scilicet vir doctissimus Gaisfordianae codicis A collationi nimium confusus in errorem deductus est: id quod nunc demum nova collatione in usum nostrum curatissime facta demonstrari potest. In exemplis quae infra afferentur lectiones codicum A et H summa cura a collegis meis partim etiam a me ipso comprobatae sunt.

Gaisfordianis codicis A scripturis in lemmatis quadratis, codicis H pone lemmata ab ipso Dindorfio positus, nostras Parisiensis lectiones brachiis curvatis inclusas addidi.

- 7 c 4 μετὰ συλλογισμῶν] om H (om A)
 c 8 καταγγελλόντων] καταγγειλάντων H (καταγγειλόντων A)
 d 5 διαρρήδην] om H (om A)
 d 10 ἐνηνθρωπήκει] ἐνηνθρώπει H (A Heikel)
 d 12 ἀκατάπληκτον] ἀκαταμάχητον H (ἀκατάπληκτον HA)
 8 a 6 ἀνομολογήσειεν] ὁμολογήσειεν H (A^{*vid} Lake)
 b 2 τὰ ἔθνη] δὲ τὰ ἔθνη H (om δὲ HA)
 b 4 ὄνομαστί] ὀνόματι H (A)
 b 5 ἐκκλησία αὐτοῦ ἔστηκε] αὐτοῦ ἐκκλησία ἔστηκε H (ἐκκλησία αὐτοῦ ἐκκλησία ἔστηκε H)
 d 1 πᾶσι] πάλιν H (A)
 d 5 Χριστοῦ] τοῦ Χριστοῦ H (τοῦ om HA)
 9 a 8 τοῦ Χριστοῦ] Χριστοῦ H (τοῦ Χριστοῦ AH Heikel)
 d ἀοράτων] ὀρατῶν H (ὀρατῶν A, 'erasum est a,' Lake)
 10 b ἀνθρώπων] τῶν ἀνθρώπων H (ἀνθρώπων AH, Heikel)
 d τῶν ἀνθρώπων] ἀνθρώπων H (τῶν ἀνθρώπων AH)

Hae quindecim lectiones inter viginti obviae, quas primo ordine citavit eo consilio Dindorfius ut codicem H non ex A pendere ostenderet, revera artissimam esse inter eos libros affinitatem demonstrant.

Quinetiam his addere libet lectiones quasdam ab Heikelio notatas et a collega nostro H. A. Redpath comprobatas.

- 12 a Βακτήριοι A*, sed in margine A², γρ. Βάκτριοι, Βάκτ.ριοι
(erasa inter τ et ρ una littera apice instructa) H
c ἔργου A, ὄρκου (deletis ε et γ, quorum restant vestigia) H
15 b post δρᾶν est in A ἦ, in H vero unius litterae rasura
d δυσὶν τούτων ἀνηρημένων A, δυσῑ τούτοις ἀνηρημένον
(ois et o in rasuris) H
124 a 6 ἀστραῖον ἀνακτα] ἀστέρων ἀνακτα AH
b 4 Πανὶ] πάνν AH

Haec exempla, quibus addere permulta similia liceret, iam satis, opinor, demonstrant cum Gaisfordianae codicis A collationi minime credendum esse, tum codicem H aut penitus ex A descriptum esse, aut, si mavis, ab eodem archetypo derivatum et mox ad instar codicis Arethani diligentissime correctum.

In nostro opere codex H in subsidium vocatur quoties A (1) aut deficit, (2) aut manu recentiore mutatus est, (3) aut a ceteris codicibus sive solus sive H solo subsequente discrepat. Itaque notandum est in apparatu nostro codicem H, ubi silentio praetermissus est, cum codice A semper consentire.

Hos duo codices, quippe qui ceterorum vel antiquissimo tribus aut saltem duobus saeculis antecedant, pro fundamento textus in libris quinque prioribus haud dubitanter accepimus. Quia vero et ipsum codicem A et apographon eius H vitiis haud paucis laborare percepimus, a recentioribus illis, qualescumque sunt, auxilium petere necesse est.

V

CODICES RECENTIORES

Codices ceteros, quorum praecipui sunt BIO, non eisdem esse cum A et H cognationis pauca quaedam e plurimis exempla luculentissime demonstrabunt. Initium facimus a loco p. 19 a 1, ubi B. incipit.

*

b

- 19 b 3 κεφαλαίῳ ΑΗ, κεφαλαίοις ceteri
 d 6 συνδραμεῖν ΑΗ, ἀναδραμεῖν ceteri
 d 8 τὸ λοιπὸν πλήθος ΑΗ, om λοιπὸν ceteri
 d 10 αὐτῷ ΑΗ, ἐαυτῷ ceteri
 20 b 7 λαβόντων ΑΗ, λαμβανόντων ceteri
 b 2 καὶ ΑΗ, μὴ ceteri
 c 3 τῶν ἄλλων] pr. τῆ ΑΗ, om ceteri
 c 4 μετειληφότα ΑΗ, μετειληχότα ceteri
 21 c 1 οἰκήσεως ΑΗ, ὑήσεως ceteri

His addere alia quotcumque volueris exempla facile licebit. Iam vero codices istos BIO singulatim inspiciamus.

VI

B. PARISIENSIS 465

B. Parisiensis 465, bombycinus. Foliis aliquot libri primi deperditis, codex incipit a capitis septimi titulo: Ὅποια τις εἶναι λέγεται ἢ καθ' Ἑλληνας κοσμογονία. 'Quam plurima in hoc codice desunt, ut varias lectiones percurrenti observare in promptu est. Lib. xii totus desideratur. In fine scriptum est: Ἐτελειώθη ἡ παροῦσα βίβλος διὰ χειρὸς ἐμοῦ Λογγίνου τοῦ ἁμαρτωλοῦ· καὶ οἱ ἀναγινώσκοντες ταύτην εὐχέσθαι μοι διὰ τὸν Κύριον¹.'

Codicem post mediam saeculi decimi tertii partem exaratum esse ex eo apparet quod idem Longinus Parisiensem 443 scripsit anno Christi 1272².

'Cum atramentum multis locis pallidum factum esset, manus multo recentior partim singulas litteras partim totas paginas meliore atramento renovavit. Eadem manus exitus, si qui deerant, addidit, exitus pro compendiis substituit, nonnulla mutavit³.' Haec post annum Christi 1454 facta esse docet annotatio quaedam eadem manu scripta in margine folii 174 a.

Uno saltem in loco, p. 126 c 7, veram lectionem ἀρχηγὸν οὔσαν codex B solus, quoad animadvertere potui, servavit.

¹ Gaisf., p. ii.

² Diels, *Doxographi Graeci*, p. 577. 'Vide Montfaucon, *Palaeogr.*, p. 102' (Gaisf. l. c.).

³ Heikel, p. 17.

Hic autem codex tot tantisque lacunis imminutus est ut Eusebiani operis epitome potius nominari debeat: 'Lib. xii totus desideratur, centena vocabula et versus in ceteris omissa' (Diels, *Doxogr. Gr.* p. 158).

VII

I. MARCIANUS 341

'I. Venetus, Bibliothecae Marcianae n. 341, chartaceus, saec. xv. quindecim libros complectitur; nonnisi decem posteriores in usum huius (Gaisfordianae) editionis collati sunt¹. Plurima et omissa et falso indicata esse in apparatu Gaisfordii cuius statim apparebit Gaisfordianas huius codicis lectiones cum iis comparanti quas aut Heikelius aut collega noster H. A. Redpath contulit ex libro vi. cap. 7, et ex lib. xi. cap. 1. Totos igitur quindecim libros accuratius excutiendos curavi.

Codex iste duabus manibus exaratus est, quarum prior ab initio operis incipit, et in fine folii 265^v (Viger. 753 c 7) cum vocabulis τὸν Ἀναξαγόραν εἰσάγει desinit.

Ab initio folii 266^r (Vig. 753 c 8 πρῶτον φάσκων αὐτὸν . . .) textus 'alia scriptura minus rotunda et alio atramento continuatur usque ad verba libri XV ἐπὶ πλέον μηκύνου (Vig. 818 d 11)².

Diligenter autem notandum est ad fol. 295^r (Vig. 758 a 7) vocabula εἶναι τὸ παράπαν μήτ' ἐν αἰσθήσει μήτ' ἐν λόγῳ καταληπτὸν ὀριζομένους et in textu suo habere scribam recentiorem (I^b), et infra rescripsisse priorem (I^a).

Mox iterum sub finem libri xiv (784 a 3 Μετελθεῖν δὲ καιρὸς . . .) eadem manus (I^a) in aliis foliis textum duplicatum, plurimis tamen omissis, exhibet usque ad 818 d 11 ἐπὶ πλέον μηκύνου, ubi scriba recentior (I^b) ab opere imperfecto defecit.

Hinc usque ad finem, non sine permultis magnisque lacunis, scribae antiquioris (I^a) manus codicem istum confecit, vel potius excerpta quaedam libri quinti decimi dedit.

¹ Gaisford, p. ii.

² Heikel, p. 18.

Sub finem lib. v. p. 232 c 7 codex A scholion hoc exhibet in margine: *πεφαινευμένους λέγει τοὺς ἀθλητὰς διὰ τὴν σωμασκήαν καὶ ἀναγκοφαγίαν*. 'Idem scholion in margine I manu recenti ("prima manu," *Heikel*, p. 15) exscriptum ἀσκητὰς habet pro ἀθλητὰς et καὶ τὴν pro καὶ' (H. A. R.). Et hic et in quibusdam libri iv locis librarius I codicem A secutus esse videtur; certe lectiones nonnullas habet quum veras tum falsas cum A solo vel cum utriusque apographis communes.

138 b 3 τὰ γὰρ καθ' εἰμαρμένην γινομένα] O, τὸ (Lake, τὰ Gaisf.) . . . γενέσθαι A, τὰ . . . γενέσθαι I

143 d 1 μεταδώσεις] μεταδύσεις AI

144 a 1 ὄλην AI, ἄλλην O

150 b 3 μόνος AHI, μᾶλλον ceteri

d 1 τὰ ἀγαθὰ AI, τὰγαθὰ ceteri

151 c 4 ἔδωκεν AHI, δέδωκεν Porph. ceteri

152 c 9 ἀπορραίσαντας] ἀπορρήσάντας AHI

158 d 4 ἕως] ὡς AI

160 d 1 διετέλου] pr ἔτι AI

Istiusmodi consensus artior est atque frequentior quam ut fortuitus esse videatur.

VIII

O. BONONIENSIS

Codicem, qui siglo O notatus est, in Bibliotheca Universitatis Bononiensis latentem primus invenit vir doctissimus Ed. Schwartz: mox Heikelius libros I-V et pauca quaedam ex libris VI et XI contulit, collationisque partem aliquam edidit in opere supra indicato, p. xi.

Anni 1897 aestate codicis partem aliquantam in usum nostrum contulerunt viri docti et huiusmodi rei peritissimi H. N. Bate et H. A. Redpath. Tandem anni sequentis initio Universitas Bononiensis pro summa comitate sua codicem istum pretiosum Bibliothecae Universitatis Oxoniensis pro tempore committendum curavit, quo facilius iidem viri collationem suam conficerent.

Hunc librum accuratissime descripsit vir doctissimus

A. Olivieri, *Studi Italiani di Filologia Classica*, vol. iii. p. 465 (Bibl. Bodl. 29981. d. 45^e):

‘3643. Eusebii Pamphili Caesariensis *Praeparationis Evangelicae*

(1) a verbis lib. I ||||| κατήγγειλαν εἴ τέ τινα ἄλλα φαιδρότερα περιέχουσιν αἱ γραφαὶ (Migne, xxi. p. 29, l. 21)¹ usque ad finem eiusdem libri; (8^v) II–XII usque ad v. ἐξ ἀθλίων εὐδαίμονας γεγόναι. καὶ τᾶλλα δὲ τὰ τοῦτοις (Migne, p. 1057, l. 7; Vig. 636 d 3); f. 183 XIII–XV.

‘Singulis libris praemittitur index.

‘Chartac. cm. 33,3 × 21; ff. 1–244, quorum 80–180, 183–244 scripsit saec. xiii Nicephorus *ράκενδυτῶν*, etc. (f. 244^v): + εὐαγγελικῆς ὡδὶ σὺν θεῷ τέλος:, προπαρασκευῆς: | μέμνησο . . . ἐν κρίσει. +

‘Manus recentior s. xv² scripsit ff. 1–79^v + 181–182. Cod. initio valde laceratus. Omnium ff. margines abscissi, recentiori charta suppleti sunt. Cf. cod. 3644.’

Codex duabus manibus dissimillimis est scriptus, quarum vetustior saeculo tertio decimo ineunti adsignanda videtur. Huiusce manus scriptura perspicua est et lectu facilis, paucis tantum compendiis et iis quidem usitati-
oribus adhibitis.

Pars codicis recentior litteris minimis compendiis plurimis exarata lectu sane difficilis est atque legentium oculis ingrata.

Manus antiquioris scriptura tantum in libris posterioribus, ix–xv, ff. 80–244 adhuc superest. Etiam in hac parte charta multis locis atramento corrosa, margines agglutinati et mox ita disrupti sunt, ut extrema linearum vocabula infimaeque paginarum lineae aut obscuratae sint aut prorsus abreptae. His vitiis quum scriba recentior mederi suscepisset, resartis marginibus laesas textus lineas inibi rescripsit, folia duo, 181 et 182 (Vig. p. 632 d 1–635 d 6, *Οὐδὲν—γεγόναι*) nova supplevit, libros denique i–viii scriptura admodum compendiosa

¹ Immo a verbis *ἤξειν αὐτὸν* (Migne, *ibid.* l. 20; Vig. p. 5 d).

² Ad posteriorem saec. xiii partem referunt alii. Cf. p. xxii. n. 2.

totos de novo exaravit. Sed hos inter labores incuria quadam obrepente, proprios aliquot, ut fit, errores non potuit pristinis non addere vetustioris scripturae mendis: qua de causa 'posterior codicis pars priori praestantior putanda est,' ita tamen ut in universum spectanti 'condicio lectionum in altera parte non alia sit atque in altera¹.'

Ne novo quidem scribae recentioris operi tempus pepercit: codicis enim ab initio mutili textus demum incipit ad paginam Vigerianam 5 d, ἤξειν αὐτὸν. Hinc usque ad libri ix. titulum (fol. 79 b, p. 403 a), ὁπόσοι τῶν παρ' Ἑλλησι λογογράφων τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους μνήμην ἐποιήσαντο, scriptura eiusdem saec. xiii aliquanto² tamen recentior est quam in ceteris libris (ix-xv); foll. 80-244.

Huic de codicis aetate opinioni consentit indicium alterum, quod N Neapolitanus arta cum O affinitate atque sua scriptura praebet. Vide p. xxxviii.

Manus vetustior operi ad finem (exceptis tamen ff. 181, 182 manu illa recentiore suppletis) perducto trimetros hos claudicantes subscripsit:

Μέμνησο τολύνη ταῖν χεροῖν ὄστις φέρεῖς:
 ῥακενδυτοῦντος γράφειωσ νῖκηφόρου (sic):
 Ἐξαπτερεύγων ἐκ γένουσ κατηγγέμουσ:
 σῶσαι θσ λέγων περ αὐτὸν ἐν κρίσει.

Pars codicis antiquior saeculo tertio decimo ineunti adsignanda videtur³. Huius partis scriptura perspicua est et lectu facilis, compendiis paucis et iis quidem usitatoribus adhibitis⁴.

Desunt in codice lib. I. p. a 1 usque ad p. 5 d 8 Ἰουδαίων, lib. XII, p. 636 d 3 ad d 13, libri finem. Quinetiam plurima folia passim per codicem adeo sunt erosa, lacerata, conglutinata, ut quid in iisdem scriptum fuerit vix aut ne vix quidem dispici possit.

¹ Heikel, p. 16.

² Auctore T. W. Allen, Coll. Reg. Ox. Soc.

³ Heikel, *ibid.*

⁴ Bate.

IX

F, G. FLORENTINI DENUO DESCRIPTI A
PROFESSORE HENR. ROSTAGNO

‘F. Florentinus, Bibliothecae Mediceae Plut. VI. 6. Membranaceus, saec. XV.’

‘G. Florentinus, Bibliothecae Mediceae Plut. VI. 9. Chartaceus, saec. XIV teste Bandinio, e cuius catalogo T. I. p. 102, et 114 utriusque codicis Florentini amplior petenda est notitia.’ GAISFORD.

Notitiam illam ampliorem Florentiae petebam mense Martio A.D. 1898. Et ecce vir eruditissimus Manuscriptorum Graecorum et Latinorum Conservator, Professor H. Rostagno, notitiam amborum codicum novam atque copiosissimam mea causa benevolentissime confecit.

F

‘1. Codex 6 Plutei VI membranaceus est, nitidissimus, saec. XV° ex. exaratus, et foliis constat n°. 359 [0, 245 × 0, 361 : quadragenis versibus scriptis], h. e. n°. 36 quinternionibus; postremi vero quinternionis ultimum folium integumento adglutinatum exstat. Pagina prima auro variisque coloribus affabre depicta est stemmate *Mediceo* imo in margine exornata, cui viridans ramulus circumvolvitur ignitis flammulis vittaque serica vinctus, in qua haec verba inscripta sunt “*par le foe reverdira.*” Ibidem inscriptio aureis eisque grandioribus litteris exarata haec legitur cyanea in areola:

ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΛΕΣΤΙΝΟΥ ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙ ΤΗΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ
ΒΙΒΛΟΥ.

‘Cum autem singulorum librorum tabulae, tum prima quaeque capitum littera, tum denique capitum inscriptiones rubris characteribus exaratae sunt.

‘Continet “Eusebii Pamphili” *Praeparationem Evan.*

gelicam, quae cum ed. *Mign. Patr. gr. XXI* convenit, exceptis tamen capitum tabulis unicuique libro praeuntibus, quae capita aliter ac apud Migne numerata sunt.

Libri autem hi sunt :

f. 1 ^r lib.	I,	praevio indice capitum n. xi
f. 20 ^r „	II,	„ „ „ „ „ xi
f. 37 ^v „	III,	„ „ „ „ „ xiv
f. 57 ^v „	IV,	„ „ „ „ „ xxiv
f. 79 ^v „	V,	„ „ „ „ „ xxxiv
t. 103 ^v „	VI,	„ „ „ „ „ xi
f. 129 ^v „	VII,	„ „ „ „ „ xviii
f. 151 ^r „	VIII,	„ „ „ „ „ xiii
f. 173 ^r „	IX,	„ „ „ „ „ xli
f. 196 ^v „	X,	„ „ „ „ „ xiv
f. 217 ^r „	XI,	„ „ „ „ „ xxxiii
f. 244 ^v „	XII,	„ „ „ „ „ lii
f. 274 ^v „	XIII,	„ „ „ „ „ xxii
f. 305 ^r „	XIV,	„ „ „ „ „ xxv
f. 331 ^r „	XV,	„ „ „ „ „ lviii

‘Desinit textus f. 355^v, ubi rubris litteris eiusdem scriptoris manu haec adposita sunt :

ἐτελειώθη ἐν μηνὶ ἰουνίῳ ἔτει 5.

‘Sequuntur anonymi senarii versus (ἐγὼ σε φιλῶν καὶ πρὸ τῶνδε τῶν λόγων &c.), quos edidit Bandinius *Catal. codd. gr. I.* 105 sqq. Animadvertendum autem est, quod ad lib. I spectat, post verba cap. I *Ἕλληνας ὁμοῦ καὶ βαρβάρους, ἄνδρας* | [apud Migne, xxi. p. 25 A, v. 2] quibus desinit f. 1^v, in sequentibus nonnulla alia continuari, quae ad Eusebii tractatum haudquaquam pertinent: factum est enim bibliopecti incuria ut, scripturae membranarumque similitudine deceptus, unum pro alio quarternionem adreptum post f. 1^v ipse conligaret, ita ut in Eusebii textu lacuna exstet inde a verbis modo laudatis usque ad verba folii 10^r *καθ’ ἅπασαν τὴν οἰκουμένην οὐχ ὁμόφωνον πάντας ἔχειν τὴν διάλεκτον, &c.* (*M.* xxi. p. 53 C, v. 14 ante finem). Ff^{is} autem 2^r-9^v Alexandri Aphrodisiensis *Quaestionum* lib. I fragmentum continetur, inde a verbis

(f. 2^r) τὸ μάλιστα ἀπλοῦν, καὶ ἀεὶ ὄν ἐνεργεῖα, &c. (cf. Alexandri Aphrod. praeter Commentaria Scripta minora, &c., edidit Ivo Bruns. Berol. 1892. Suppl. Aristot. vol. II, p. ii, pag. 4, vers. 13), usque ad verba (f. 9^v) οὐκ ἔτ' ἐν ὑποκειμένῳ αὐτῷ ὅτι πρὸς τὸ | (ibid., pag. 18, vers. 22): quod nimirum fragmentum, praeter finem cap. α' et dimidiam ferme priorem partem cap. η', integra capita β'-ζ' praebet, quae cum laudata editione concordant.

'Quod demum ad subscriptionem pertinet ἐτελειώθη ἐν μηνὶ ἰουνίῳ ἔτει 5 [anno mundi 6,000!] fugit Bandinium haec verba imperfecte *descripta* esse e codice 9 eiusdem Plutei VI: immo *conlatis diligenter codicibus 6 et 9, constat codicem 6 totum e codice 9 descriptum esse*, commutato tantummodo mensis nomine [quod in cod. n°. 9 σεπτεβρίῳ est].

G

'2. Codex autem n°. 9 Plutei VI chartaceus est, saec. XIV exaratus, et foliis constat n°. 329 (0, 209 × 0, 305), tricenis versibus scriptis, h. e. n°. 41 quaternionibus, qui numeris graecis olim obsignati exstiterunt, ut patet e quatern. γ'. ε'. ς'. ζ'. ι'. ιβ'. ιγ'. ιδ'. ις'. ιζ'. ιη'. ιθ'. κ'. κα'. κδ'. κέ'. κ'''' (= n. 26), κη'. λδ'. λέ'. λζ'. λή. μά. in quibus huius numerationis vestigia etiam nunc deprehenduntur. Post vero quaternionem n°. 26um, h. est, post f. 208^v, cum lacuna in textu exstaret, manus recentior folium, quod nunc numerum 209 obtinet, addidit: quo factum est ut ff. 329 pro ff. 328 codex constaret. In prima superiori pagina vestigia etiam nunc apparent huius deprecationis:

χ̄ε - προηγου τ''' ἐμ''' ποιημ †

'Adscriptum infra legitur nomen διωδῶρ' [*sic*, = διοδώρου, at apud Bandinium διωδώρως *sic*], quod possessoris cuiusdam nomen esse perperam Bandinius coniecit, quippe quod in marginibus passim scriptum legatur eadem prorsus ratione qua aliorum *auctorum* nomina (ut πλουτάρχου, πλάτωνος, σαγχουνιάθωνος, πορφυρίου, φίλωνος &c.) textui, qui dicitur, adpicta inveniuntur. Sequuntur rec. manu adiectae hae notae: "anno mundi 6852, anno christi 1344."

‘Tum primi libri capitum tabula, rubris exarata litteris, exstat, quae una cum sequentibus omnibus cum eis, quae in cod. n°. 6 eiusdem Plutei VI continentur plane et omnino conveniunt. Vacua sunt ff. 244, 245.

‘Capitum indices, qui libris I–XIII praecurrunt, rubris characteribus exarati sunt: nigris vero qui libris XIV et XV praeceunt.

‘Libri autem ita sese excipiunt:

f. 1 ^r lib. I	f. 83 ^v lib. VI	f. 189 ^v lib. XI
f. 17 ^r „ II	f. 106 ^v „ VII	f. 216 ^v „ XII
f. 31 ^v „ III	f. 125 ^r „ VIII	f. 246 ^r „ XIII
f. 47 ^v „ IV	f. 146 ^r „ IX	f. 274 ^v „ XIV
f. 64 ^v „ V	f. 168 ^v „ X	f. 301 ^v „ XV

‘Desinit textus f. 328^v, ubi haec verba adposita sunt: *τέλος τῆς εὐαγγελικῆς προπαρασκευῆς:—ἐτελειώθη ἐν μηνὶ σεπτεβρίῳ Ἰνδικτιῶνι ιβ^η ἔτει ς^{ων}β^ς.*

‘Sequuntur senarii versus, binis columnis exarati, quos Bandinius, ut superius commemoravimus, e cod^e. 6 edidit, l. l.: hos excipit sequens iambus, rubris item characteribus scriptus:

(f. 329^v). *χειρῶν ἐμοῦ πόνημα καθειργασμένον.*

‘Manus denique, quae folio 209 addito lacunam explevit, tres versus inferiori paginae 208^v item adfixit, cum folium unum (h. e. f. 209) ad lacunam explendam haud sufficere videretur: scil. inde a verbis *ἐκ ταύτης τῆς μεθό]δου καὶ ὁ δυσμαθέστατος* [apud Migne, xxi. p. 920 c circa dimidium] usque ad verba *ἀμφισβητουμένης δὲ παρὰ τισι* | [ibid. cap. xxviii. p. 924 b circa dimidium]: f. 210^r autem septem textus versus lituris deleti sunt, h. e. inde a verbis nuper laudatis | *δου καὶ ὁ δυσμαθέστατος, &c.* (M. xxi. p. 920 c. ἑ. dimid.) usque ad verba *ὅτι ἡ μὲν ψυχὴ τῷ θεῷ* [ibid. p. 920 d, circa initium].

‘N. 374 hic codex olim obsignatus fuit.’

His perpensis duae res elucent notatu dignissimae; primum enim testatur vir eruditissimus codicem F totum e codice G descriptum esse, deinde codicis F scriptorem

finiti laboris sui mensem atque annum ad exemplar codicis G appositurum mensem quidem Iunium obsignasse, sed in anni numero millenario 5 substituisse. Itaque quo anno codex F exaratus sit in incerto relictum est, saeculo vero XV^{mo} scriptura adsignanda putatur.

Codicem G denique scriba ipse se confecisse testatur anno mundi 6852, h. e. anno Domini 1344.

Fontem autem ipsius codicis G codicem esse Bononiensem (O) postmodo demonstrabitur.

X

C. PARISIENSIS 466

‘C. Parisiensis, Bibliothecae Regiae (Nationalis) n. 466, membranaceus, saec. XIV exeunte pulcherrime scriptus, integer, titulis ubique minio exaratis. Hic codex in plerisque cum F, G concordat¹.’ Hoc iudicium comprobavit vir doctissimus, E. Schwartz, qui multos codices Eusebianos eo consilio inspexit ut erueret ‘qui diligenter conferendi quique pro apographis habendi et abiiciendi essent.’ Hoc ergo certissimum esse scribit ‘ex codice Laurentiano (G) descriptos esse alterum codicem Laurentianum plutei VI 6 (F) et Parisinum 466 (C)².’ Huius rei demonstrationem vide infra p. xxix.

XI

G. FLORENTINUS EX O TRANSCRIPTUS

Codicem G ex O Bononiensi transcriptum esse primus indicavit E. Schwartz, qui tamen neque penitus rem ipse poterat per temporis brevitatem exquirere³, neque Heikelium postea libello suo satis explanasse putabat⁴. Exempla vero pauca, partim ab Heikelio partim a me ipso e plurimis eiusdemmodi selecta, vix ullum dubitationi locum relinquere videntur. Praecipue notandum

¹ Gaisf., p. ii.

² Schwartz, *Tatiani Oratio ad Graecos*, Praef. p. 5.

³ *ibid.* p. 5.

⁴ *ibid.* p. 6.

est in his locis plerisque codices OGC ab omnibus discrepare praeter FI et ceteros recentiores. Porro lectiones nonnullas, quae in apparatu critico nostro aut praetermissae aut minus distincte adlatae sunt, accuratius hic supplendas curavi. Mutilus est codex O ab initio usque ad paginam Vigerianam 5 d 8 ἤξειν: hinc ergo incipimus.

- p. 6 a 7 παραλογώτατον] -ώτερον OGC
 *p. 6 c 3 προταθέντων] H, προταθέντων O, προτεθέντων GC
 p. 6 d 9 Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν] τῷ χ̄ν τὸν υἰὸν OGC
 p. 6 d 11 πιστούμενος] -μενοι OGC
 p. 7 a 5 καὶ μὴν ἰδίως ἡμῖν] ἡμῖν γε μὴν ἰδίως OGC
 *p. 7 a 5 χεῖρας] AO, χαρὰς GC
 p. 7 b 2 σοφίας] pr ἀνθρωπίνης OGC
 p. 7 b 7 ἐκ] ἀπὸ OGC
 p. 7 c 1 πρὸς] εἰς OGC
 p. 7 c 4 μετὰ συλλογισμῶν] OGC, om AH
 *p. 7 d 1 γραμμικαῖς] AO, γραμματικαῖς GC
 *p. 7 d 5 εὐαγγελισμένη] In O 'nil conspici potest nisi spatium vacuum' (Bate), εὐαγγελισαμένη G, εὐγγελισαμένη C
 p. 7 d 5 διαρρήδη] OGC, om AH
 p. 7 d 9 ποτε] ποθεν OGC
 p. 7 d 10 ἐνηθρώπει] ἐνηθρωπήκει OGC
 p. 7 d 11 συνεστῶσαν] + πω OGC
 *p. 7 d 14 ἀκατάπληκτον] AO, ἀκαταμάχτην GC
 *p. 8 a 2 ἀποφηνάμενον] AO, ἀποφηνάμενον GC
 p. 8 a 4 ἄθυρον] ἄκρον OGC
 p. 8 a 4 ἀποφράξαι ἂν] ἀποφράξει ἂν OGC
 *p. 8 a 9 θεασαμένη] O, τεθεωμένη GC
 *p. 8 a 9 προφήσασά τε] O, προφήτας καὶ GC
 p. 11 a 7 καθαίρεσις] καθαίρεσιν OGC
 *p. 11 b 3 πω] πω^{τε} O, ποτε GC
 p. 11 d 9 ἐπέσφαζον] ὑπέσφαζον OGC
 *p. 12 a 5 παραλύσαντος] καταλύσαντος O, παραλύσαντος G, παρακαταλύσαντος C

p. 12 b 3 τῷ λόγῳ] τῶν λόγῳ ('λογῶ sic!' Heikel) O, τῶν λόγων GC

p. 13 c 2 'Ελλήνων] ἀλλήλων OGC

p. 13 d 5 εὐτελῶν] εὐγενῶν OGC

His addere libet

p. 36 a 3 οὔτος αὐτὸς AH, οὐ Τάαντος] OC, οὐ τὰ αυτος (sic) G

*p. 36 b 3 ὀνομάζειν οὐρανόν] O, ὀνομαζόμενον GC

'Cum ὀν. οὐρ. in O et obscure scriptum sit, et ita ut *ειν* abbreviatione significatum, οὐρανόν autem, ut vulgo fit, ούνον (*ούνον*) scriptum sit, librarius G, ut ego quoque primo adspectu, falso ὀνομαζόμενον legit scripsitque. Similiter fere factum est *p. 36 b 6, ubi auctor codicis G litteram η (vocis *συμβολῆ*) obscure scriptam compendium casus *aîs* putabat' (Heikel, p. 29), *συμβολαîs* G (Rostagno). *p. 507 d 9 δέκατος] (in marg *εν sec m*) O, ἐνδέκατος GC

Hic animadvertendum est in iis locis quæ asterisco quem vocant notavimus codices GC ab O discedentes in errores proprios cecidisse: illos autem ab hoc tamquam fonte in universum, paene dicam, derivatos esse cetera exempla satis pro certo demonstrant.

XII

C EX G TRANSCRIPTUS

Codicem C ex G transcriptum esse luculentissimis exemplis demonstravit Heikelius¹, quorum pauca proferre libet.

p. 4 a Vox *πίστεως* obscurissime scripta et macula foedata in G deest in C, et spatium vacuum relictum est.

p. 10 c *ἔθνος ἐπ' ἔθνος*] 'In G *ἔθν' ἐπ' ἔθν'* minoribus quam vulgo punctis casus *os* significatus est. Quare auctor codicis C *ἔθν ἐπ' ἔθν* sine casu scripsit.'

p. 16 b 'Est in G *νεολέκτου*, sed ita ut *ν* ex *θ* mutatum sit; in C est *θεολέκτου*.'

De his et plurimis huiusmodi mendis ab Heikelio

¹ pp. 30 seq.

notatis Gaisfordius omnino silet. Exempla autem illa quae afferuntur (p. xxviii) procul dubio demonstrant cum G ex O tum C ex G descriptum esse. Itaque ubi codicis O lectiones aut omnino evanuerunt aut parum certe legi possunt, saepius G nonnunquam C in subsidium vocandus est. Huiusmodi locus est p. 756 c 3, ubi *ἔτερον* bis scripsit, et ad finem paginae et ad sequentis initium, O: hinc *ἔτερον ἔτερον* nimis fideliter servavit G, C vero manifestum errorem vitavit. Fuit autem hic (C) 'Rich. Montacutii codex, cuius lectiones cum Vigero communicavit Morellus, Biblioth. Paris. praefectus. Nam xv. 22, ubi rell. codd. omnes lacunosi sunt, C adiicit (p. 832 c 4 Viger.) *ἀγνοοῦσιν ὡς καὶ . . . ταῦτα ἐργάζεται . . . περὶ ψυχὴν, . . . ἃ δύναται*, et p. 833 b 9 *ἢ ψυχὴ διήλθε*, et p. 834 a 11 *οὐ* inter *ὀ* et *δύναμαι*, et p. 834 c 4 *τὸ κρείττον, καὶ ἑτέραν φύσιν ἔχον σώματος καὶ ἐνεργείᾳ δὲ αἰεὶ πρότερον ἄρα*, quae exciderant, quia *ἄρα* etiam praecedat. Eadem autem Vigerus ex Montacutii codice se recepisse tradit.' Ita scripsit G. Wolff, *Porphyr. de Philosoph. ex Oraculis*, p. 103. Et cum his consentit Dindorfius, *Praef.* p. xiv: 'Denique codex Montacutii, quem passim memorat Vigerus, idem est qui Parisinus C n. 466.'

Codicis autem C scriptorem exemplar suum G negligentissime secutum esse varias lectiones intuenti statim apparebit ex magno numero mendorum in pp. 1 a-5 c occurrentium, qui neque in G neque in alio quoquam codice inveniuntur¹. Exempla sunt p. 1 a 1 *ὄν* (*sic*) *χρηστικισμὸν*, p. 2 b 3 *πολυπαθής*, c 1 *διακυβερνούμενον*, p. 3 d 6 *τὸ* pro *τόν*, d 8 *προτρέχον* pro *συντρέχειν*, d 13 *εὐλόγῳ* pro *ἀλόγῳ*, p. 4 c 3 *παρεσκευασμένος* pro *παρεσκευασμένοις*, d 4 *καὶ* pro *τί, τίνες* pro *τίνας*, d 7 *φρονοῦντες* pro *φρονοῦντας*.

His argumentis addendum est quod G anno Christi 1344 exaratus est, C vero saeculo quarto decimo exeunti² aut initio quinti decimi saeculi³ adscribitur. Itaque haud dubium videtur codicem C propriae auctoritatis nihil aut certe parum habere.

¹ Cf. Heikel, p. 31.

² Gaisf., p. 2.

³ Heikel, p. 3c.

XIII

COMPARANTUR B ET I

Iam vero perquirendum est qualis sit inter codices B et I affinitas.

In libro primo codex B, mutilus ab initio, incipit p. 19 a: hinc usque ad finem libri lacunae sunt plus viginti, partim breves partim longiores, quae in codice I neque in ullo alio reperiuntur.

Per librum alterum eandem exstare horum codicum rationem lacunae non minus viginti quinque demonstrant.

Quinetiam in his libris duobus plus septuaginta lectiones exstant, pleraeque mendosae, quae codicum B et I communes sunt et propriae.

Hos locos omnes diligenter ipse collegi, sed prelo tantam molem subiicere supervacanei esse operis iudicavi, praesertim ubi cuilibet in promptu est apparatus nostrum intuenti rem certam atque ratam sibi facere. In libro tertio haud dissimilis est horum codicum ratio ab initio p. 82 b 1 usque ad p. 85 a 5, ubi pro vera lectione *ἐμπυρώτατων* exstat in BI *ἐμπυρεστάτων*.

Sed 'hic est ultimus locus ubi BI in errore' (sibi proprio?) 'consentiunt' (Heikel, p. 23). Praeterea notandum est statim abhinc frequentes in B lacunas fere omnes in I suppletas esse. Huiusce rei exempla reperias in apparatu nostro ad hos locos; 85 c 5-d 3 *δεῖ—μορφῶσαι τε ἀπτήν*, 86 d 5-87 b 7, 89 c 3, 90 a 7-91 a 2.

Ex his exemplis cuivis, opinor, procul dubio constabit Venetum I e Parisino B usque ad 85 a 5 exscriptum esse. Neque minus aperte in excerptis illis ad finem libri XV obviis scriba codicis I antiquior (I^a) codicem B nimis sane fideliter secutus est, id quod plurimae lacunae et errores his duobus communes et proprii certissime demonstrant.

Notatu autem dignissimae sunt quaedam codicis B secundae manus lectiones, quae etiam in I, sed nusquam

alibi, reperiuntur. Huiuscemodi exempla duo vel tria in lucem proferre libet.

21 d 5 *συνεργούς*] *συνεργόν* (*ον* sec m in ras) B² *συνεργόν* I

30 d 8 *Φοινικῆς*] *Φοινικῆς* B*, *Φοινικικῆς* B² I

45 d 6 *ἑκατομυλον*] *ἑκατόν^{τα}μυλον* B, *ἑκατοντάμυλον* I

Hinc satis apparet codicem I in his saltem locis e codice B manu secunda correcto, ideoque post annum Christi 1454 demum exscriptum esse.

‘In folio, quod est ante folium quod numero 1 signatum est, aliquis librum Bessarionis Cardinalis esse rubro scripsit’ (Heikel, p. 19). Haec etiam cum praecedentibus bene consentiunt. Bessarion enim Cardinalis factus est *circ.* A. D. 1438, obiit autem A. D. 1472.

XIV

COMPARANTUR B ET O

In codicibus B et O comparandis illud imprimis memoria tenendum est partem priorem codicis O ab initio usque ad p. 403 a 9, manu altera rescriptam, codice B, quem circa A. D. 1272 scriptum esse vidimus (p. xviii), aliquanto recentiore esse, reliquam vero Bononiensis partem eodem B aliquanto antiquiorem. Oportet igitur utriusque manus lectiones cum B separatim comparari.

Commodissime autem fiet haec comparatio circa locum ubi manu recentiore codicis O desinente vetustior manus incipit.

L. viii.

399 d 9 *πρὸς τὰ λοιπὰ τῶν ὑπὸ σοῦ διαπορηθέντων*] om BO

400 a 1 *ἱκανὴν πίστιν ἐργάσασθαι δυνάμενα*] *πίστιν ἐργάσασθαι δυνάμενα ἱκανὴν* BO

a 3 *μὲν οὖν*] δ' BO

a 4 *ὁμοῦ μὲν*] om BO

a 4 *οἶοι καὶ κατὰ τοὺς νέους*] οἱ (sic) καὶ νῦν BO

a 5 *δὲ*] om BO

a 6 *διαλήψεως*] *ὑπολήψεως* BO

400 a 6 τὰ τε] καὶ BO

a 7 ἐμφανῆ καθιστάς] om BO

a 9 Finis octavi Libri

Ex his exemplis artissima duorum codicum affinitas satis apparet.

Iam vero post interpositum Libri noni capitulorum indicem statim incipit antiquioris scribae manus; et ecce! subito mutantur omnia.

L. ix.

403 b 1 Ἑβραίοις] O, Ἑβραίων B

b 3 γεγενημένης] O, γεγυμνασμένης B

c 3 αὐτοῖς] O, om B

d 1 τῶν Ἑλλήνων] B, τῆς Ἑλλήνων O

d 2 γούν] O, om B

d 3 αὐτοῖς] O, αὐτῶν B

d 3 συνασκήσεως] O, ἀσκήσεως B

d 6 λαβῶν ἀνάγνωθι τὰ Θεοφράστου] O, φησὶ Θεοφράστος B

d 8 ἀποχῆς] O, + ταῦτα B

404 a 2 φησὶν ὁ Θεοφράστος] O, om φησὶν ὁ B

b 1 κελύοι] O, κελύει B

b 9 εὐχῶν] O, νυκτῶν B

412 c 2 εἶρητο] εἶρηται^o (o suprascri.) O, εἶρηται B

412 d 2-408 a 4 εἰς—ταῦτα] O, om B

Hinc usque ad p. 414 d 8 errores satis multos utriusque codicis inveni et plurimas in codice B lacunas, sed nihil perspexi quod affinitatem indicaret.

Exempla quaedam addimus ex capite primo Libri xi^{mi} ordine excerpta, ubi collationem nostram et Gaisfordianam Heikeliana confirmare licuit.

L. xi. cap. i.

507 d 1 δέκατος] δέκατος (sed in marg ἐν sec m) O, (ante δέκατος una aut duabus litteris erasis) . . δέκατος B. Mendum scripturae tam manifestum quivis scriba potuit proprio Marte corrigere.

507 d 7-508 a 2 μηδὲ—φρονήσει] om B

508 a 4 μὲν οὖν] om B, οὖν om O

*

c

- 508 a 7-b ι ἐν τισιν—λόγια] om B
 b 3-4 μόνω—Πλάτωνι] om B
 b 6 αὐτάρκης] αὐτάρκεις B
 b 8 ἐξηλωκόσι] ἐξηλωκόσει B
 c 1-2 τετηρήσθω—ἀνδρὶ] om B
 d 7 πεφιλοσόφητο] πεφιλοσόφηται B
 509 a 1 ἐπακοῦσαι ἄξιον] ἀκουστέον B
 a 2 ἐπισκοπήσαι] ἐπισκοπητέον B
 δὲ τὰ] δὲ καὶ τὰ B
 b 2 ἔτι] om B
 b 4 καλὸν καὶ ἀγαθόν] καὶ om B
 c 1 τοῖς ἀκριβεστάτοις] τῆς ἀκριβεστάτης (sic) B
 c 3 αἰτίων] αἰτίον (sic) B
 c 5-6 εἰς δὲ—παραλαμβάνομένου om B
 c 8 διερριμμένα] διερριμένα B, διεριμμένα O
 d 3 κατὰ ταῦτὸ] κατ' αὐτὸ B
 d 4-7 περὶ μόνην—καταθέντες om B

Longius haec exsequi supervacaneum esset. Satis enim constare arbitror codicem Bononiensem scribae codicis B omnino ignotum fuisse, recentiorem autem Bononiensis libri scriptorem B Parisiensem et in manibus habuisse et plurima eius menda in opus suum accepisse.

XV

COMPARANTUR I ET O

Codices I et O facillime inter se comparantur in iis locis ubi deficiente B reliqui omnes utroque posteriores sunt. Huiusmodi locus est p. 256 b 6-258 b 2, ubi manus O recentior cum I^a comparatur.

- 256 c 8 τῷ] I, τὸ O
 d 1 ὡς] I, + καὶ O
 d 3 ἐγὼ I, ἔγωγε O
 d 7 τί φής] I, τίς φής O
 d 8 πράγματι] I, πράγματα O
 257 a 1 οὔτ'] I, ἔτ' O
 a 2 οὔτε εἰ] O, οὔτως εἰ οὔτε I

- 257 a 4 οὕτως] O, αὐτῶ I
 a 5 δίδυμαι] I, δείξεις O
 a 6 Ἀμφιαρηιάδῃ] Ἀμφιαρηιάδος I, ἀμφὶ Ἀρκαδίῃ O
 a 7 Ἀμφιαρηιάδῃς] I, ἀμφὶ Ἀρκαδίης O
 b 1 ὁ] I, καὶ O
 b 2 αὐτὸ] I, om O
 ἀπαντάτω] I, ἀπαντήσασθαι O
 c 1 πιστότερον] I, ποστίτερον O
 c 2 γ' αὖ] I, γοῦν O
 περισωθείη] O, περισωθείη I
 c 8 πρεσβύτατον] I, πρεσβύτερον O
 d 2 ἐκ τῶν] I, ἐκτὸς τῶν O
 d 4 δισταμένων] I, ἰσταμένων O
 258 a 1 προσεισήνεγκα] I, προσήνεγκα O
 a 3 ἀνήπται] I, ἀνήπτε O
 a 4 δὲ 2°] I, + γε O
 b 1 οὔτε τις αὐτοῦ] I, ἢ αὐτοῦ τις O
 b 2 ὑπαρξίς] I, ὑπαρξιν O

In his xxv locis veram lectionem vicies exhibet I, ter tantum O, semel (258 a 1) dubitari potest, semel autem (257 a 6) ambo peccantes diverso in errore versantur.

Similis est horum codicum inter sese comparatio in loco 278 c 2-280 b 3, ubi iterum lacuna est in B.

- 278 c 3 μὴ] I, om O
 c 6 ταῦτα] I, πρ φημι αὐτῶ ἡμᾶς O
 c 7 μεμερίσθαι] I, μερίζεσθαι O
 d 11 Μαγουσαῖοι] I, Μαρυσᾶιοι O
 279 a 1 μόνῃ] I, μόνου O
 a 2 ὅπου ἂν οἰκήσωσι] I, ὅπου οἰκήσουσι O
 a 6 σοφοὶ ἄνδρες I, ἄνδρες σοφοὶ O
 c 4 Γαλατία] I, Γαλλία O
 c 5 ἢ ἐν Παρθία] I, om O
 c 5 ἢ 2°] O, om I
 c 6 οἱ O, om I
 d 1 Ἰουδαῖον] I, Ἰουδαίων O
 d 1 οἶκον] I, om O

- 279 d 3 τῆ αὐτῆ ἡμέρα] I, ἡμ. τῆ αὐτῆ O
 d 5 αὐτεξουσίου] I, αὐτεξίου O
 d 5 Ὀσροηνῆ] I, Ὀσρωιῆ vel Εὐρωιῆ O
 d 7 Ἀβγαρος] I, Αὔγαρος O
 d 8 ἐκ τότε] I, τότε O
 d 8 Ὀσροηνῆ] I, Εὐρωιῆ O
 d 11 καλούμεθα I, κεκλήμεθα O
 280 a 1 οἱ ἐν Παρθία] I, ἐν om O
 a 2 ὑπάρχοντες] I, τυγχάνοντες O
 a 2 οἱ ἐν Μηδία] I, ἡ ἐν Μηδία O
 a 2 παραβάλλουσι] I, προτιθέασι O
 a 3 Περσίδι] I, Περσία O
 a 4 Γήλλοις I, Γήλοισ O
 a 5 Αἰγύπτω] I, Αἰγυπτία O
 a 7 ἐθνῶν] I, ἐθνῶν O
 a 7 οὐθ¹] O, οὐχ I

In his xxix locis verae lectiones in I reperiuntur xxv, in O ii (279 c 5, 280 a 7), semel (a 4) ambo peccant, et de duabus (279 c 6, d 11) dubitari potest.

Ex hac codicum BIO comparatione satis apparet codicem O 'integritate lectionum . . . codici B multo praestare' (Heikel, p. 16 fin.): Marciani autem priorem partem (I^a) Bononiensis (O) eidem parti, quae manu recentiore rescripta erat, longe antecellere; utpote qui praecedentis errores vel suo Marte vel aliunde petito auxilio plurimos correxerit. Quodsi partem utriusque codicis antiquiorem (I^a, O^a) inspexeris, ut libri xi. c 7 (quod caput totum omisit B), alter alteri vix quidquam praestare videbitur.

XVI

E. PARISIENSIS 468

Codex E Parisiensis, Bibl. Nationalis n. 468, chartaceus, saec. XVI, 'descriptus videtur ex I¹.' Codicem E 'nullius pretii' esse censet Heikelius, neque magni

¹ Gaisford, Usener.

momenti esse utrum ex I directe descriptus sit, an ex codice Marciano 342 (cui nomen dedit J), quod ipsum ex Marciano 341, I, exaratum esse constat¹: 'certe ex alterutro descriptus est, itaque sine ulla auctoritate².'

Sicubi tamen et B et I deficiunt, E, quia descriptus est ex I, in subsidium vocandus est. Huiusmodi loca sunt p. 35 c 6, ubi veram lectionem Δία Μειλίχιον habent EO, διαμίχιον AH; p. 39 a 3 ubi Δαγών EO (cf. p. 36 c 3) non minus probabile est quam Δαγῶνος AH. Vide etiam 37 b 4, 38 d 9, 39 d 1, 42 b 2, ubi E cum O etiam in vitiis consentit.

Codicis huius conferendi labore supersedere Gaisfordium potuisse censet Dindorfius (p. xiii): neque tamen inutilis fuit illa collatio, quippe quae demonstraverit codicem E non minus quam D fontem fuisse textus quum Stephaniani tum etiam Vigeriani. Ita enim testificatur ipse Vigerus in Praefatione: 'duos ex Bibliotheca Regia. . . Manuscriptos codices accepimus, quorum altero Stephanus in Graeca editione usus videtur, alterum ei saepe dissimillimum reperi.'

XVII

N. NEAPOLITANUS II A 16

De codice N quaecumque adhuc nota sunt fere omnia Heikelio debemus, cuius pace utinam hic iterum ut saepe alias nonnulla mutuari liceat.

'*Codex Neapolitanus* II A 16 Bibl. "Musei Nationalis" (n) chartaceus. . . Scriptura ad eam proxime accedit, quam codicis Bononiensis posteriore in parte invenimus.

'Quod in Catalogo hic codex quinto decimo saeculo scriptus dicitur, falsum puto; immo exeunte tertio decimo aut ineunte quarto decimo saeculo confectum duco' (p. 32).

'Huic codici non aliter atque codicibus A I (O) pro-

¹ Heikel, pp. 50, 51.

² Ibid., p. 52.

prium locum Usener tribuere videtur, neque eum apographon ex alio codice nobis noto putare' (p. 33 n).

Ab hac viri doctissimi Hermanni Useneri sententia iure optimo, ut mihi quidem videtur, dissentit Heikelius; id quod cuivis, opinor, satis apparebit lectiones quasdam codicis Neapolitani (N) cum codicibus eodem antiquioribus A et O comparanti. Ex iisdem locis simul apertum erit codicem Parisiensem D, quo usus est R. Stephanus, e codice Neapolitano descriptum esse.

7 a 5 (hic incipit A) καὶ μὴν ἰδίως ἡμῖν] A, ἡμῖν γε μὴν ἰδίως
OND

b 2 σοφίας] A, pr ἀνθρωπίνης OD, ἀνθρωπίνοις N

b 7 ἐκ] A, ἀπὸ OND

c 1 πρὸς] A, εἰς OND

c 4 μετὰ συλλογισμῶν] om A, hab OND

d 1 γραμμικαῖς] A, γραμματικαῖς CG (def. O), γραμμικαῖς
(prius ι in trium litterarum ras) N

d 9 ποτε] A, ποθεν OND

d 10 ἐνηνθρώπει] A? H, ἐνηνθρωπήκει OND

d 12 ἀκατάπληκτον] AO?, ἀκαταμάχητον CGND

8 a 4 ἄθυρον] A, ἄκρον O, ἄθυρον (θυρον in ras, in marg: γρ.
ἄθυρον) N, ἄθρονον D

⟨ἀποφράξαι⟩ ἂν] ἀποφράξιαν A, ἀποφράξοι ἂν OND

a 6 ὁμολογήσειεν] A, ὁμολογήσαι ἂν OND

a 9 θεασαμένη] A, τεθεωμένη G, τεθεαμένη ND

b 3 τὰ . . . κηρύγματα] A, τὸ . . . κήρυγμα OND

b 5 κράτος] A, βάθους OND

c 7 ταῖς τε] τε om A, hab OND

d 1 πᾶσι] OND, πάλιν A

d 3 αἰς] A, οἰς ON

d 4 ἐπαγγελίαν] A, ἀγγελίαν OND

d 5 τοῦ Χριστοῦ] OND, τοῦ om A

d 9 εἰς αὐτὸν] A, αὐτῶν OND

9 a 1 μακρὰν] AO, μακρὸν ND

αὐτοῖς] A, αὐτοὺς OND

b 1 εὐαγγελιζομένων] A, εὐαγγελιζομένην OND

c 2 ἐκτίσαντο] O, ἐκτίσαντο AN

9 d 7 ἐλαυνόμενον] AO, ἐλαυνόμενοι N

Hinc apparet codicem N lectiones codicis O, seu veras sive falsas, fere semper accepisse, sin ab eo divagetur, in errorem plerumque delapsum esse. Rectissime ergo iudicavit Heikelius: 'Virtutes propriae, aut ex fonte nobis non conservato petitae, in N nullae exstant. Itaque cum et valde interpolatus et ceteroquin codice O deterior sit, neque ipse neque codices qui ex eo nati sunt' (scilicet D, Ox, aliique plures) 'in textu constituendo ullas agent partes¹.'

XVIII

D. PARIISIENSIS 467

D. 'Parisiensis 467, chartaceus, recens, perexiguæ auctoritatis' (Gaisf. p. ii). 'Quindecimo aut ineunte sexto decimo saeculo scriptus est' (Heikel, p. 43). Hoc codice Robertus Stephanus usus esse videtur, qua de causa aliquanto amplius quam pro meritis suis ab Heikelio descriptus est². 'Usener codicem *cognitione* cum codice N (Neapolitano) coniunctum esse indicavit': Heikelius autem (p. 45) ex N plane descriptum esse censuit, adhibitis etiam nonnullis codicum I et H lectionibus. De hac codicum OND *cognitione* vide p. xxxiv.

His adde quae de codicibus D, E, scripsit Dindorfius (*Praef.* p. xiv).

'Codex Parisinus prior, quo Stephanum usum esse dicit (Vigerus), est fortasse D (n. 467)—quod ex scripturis ab Vigero memoratis huic codici propriis recte collegit Wolfius; alterum, quo ipso quoque Stephanum usum esse non animadvertit, non alium esse quam Parisinum E (n. 468) scripturae huic codici propriae plurimae decent, quas Vigerus in annotationibus ex "altero ms." attulit.'

Itaque quum codices D et E derivati sunt alter ab O alter ab I, neque propriam auctoritatem ullam habent,

¹ P. 39.

² Heikel, pp. 43, 44.

lectiones eorum textu Vigeriano, cui subiacent, plerumque satis indicari videntur.

De codicibus in universum sic iudicat Heikelius (p. 27): 'His igitur codicibus A, O, B, I, in Eusebii textu constituendo utendum est, ita tamen ut in libro primo alteroque nulla sit codicis I auctoritas, O codici B mutilato ubique praestet, ab initio libri sexti I et O (B hic ut in superioribus paene neglegi potest) soli sint fontes. Sed altera familia (A) alteri (BIO) non potior est; quare inter utriusque familiae lectiones, ut res et usus scriptorum postulat, optimum quodque eligendum est.'

'Reliquos codices, omnes ad unum, nullam habere auctoritatem, sed ex superioribus derivatos esse iam demonstrabimus.'

Iudicium istud magna saltem ex parte verum esse nihil dubitamus. Aliquanto tamen rectius, ut mihi quidem videtur, locutus est Diels (*Doxogr. Gr.* p. 159): 'Constat, nec Gaisfordium potuit fallere, codicem A ut antiquissimum ita optimum esse librum.'

Quia tamen, ut antea vidimus (p. xiv) et ipse Arethanus (A) et apographon eius H vitiis haud paucis laborant, recentiores BIO etiam in libris i-v in subsidium vocandi sunt.

In ceteris libris primas partes agent I et O; quibus tamen nonnunquam B et admodum raro recentiores a Vigero adhibiti auxilio erunt.

XIX

DE EUSEBII TESTIS FIDE

Quae sit operis sui propria et paene singularis ratio non semel Eusebius ipse studiose atque instanter asseruit. 'Permuli quidem ante nos in alio saepe disputandi genere studiosius elaborarunt. . . Huiusmodi tamen quasi proprium ac singulare argumentum a nobis tractatur' (6 d 11-7 a 6).

'Verbis autem, in iis quae a me prodentur atque vul-

gabuntur, non meis utar, sed illorum qui quos ipsi deos vocant eorum cultum singulari ac praecipua contentione studioque defenderunt, ut ab omni fingendi calumnian-
dique suspicione nostra haec disputatio vindicetur' (17 a 1).

'Quoniam semel istorum vanitatem redarguendam suscepimus, age, quid praeclari tandem numinibusque digni afferant, videamus; sic tamen nihil ut ore loquamur nostro, sed omnia ipsissimis eorum verbis concepta producamus' (82 c 3). 'Mihi satis fuerit certas demonstrationes ex clarissimis quibusque apud Graecos philosophiae laude florentibus arcessere' (82 d 4).

'Et quidem si argumentis ipse meis id quod nunc agitur conficere vellem, non satis immunem tutamque, sat scio, disputationem meam ab omni litigiosorum hominum reprehensione calumniaque praestarem. Quare nihil domo depromptum afferam, sed testimoniis, quod adhuc feci, alienis utar' (142 d 4).

Quando igitur Graecos Eusebius ex ipsorum scriptis refutandos suscepit, primum illud exquirere vel maxime refert, utrum ea scripta fideliter et accurate noster excerpterit. Qua quidem de re doctissimi viri satis acriter inter sese disceptarunt. Magnus ille Scaliger 'errata, absurditates, deliria, alucinationes' Eusebii rabidis conviciis laceravit. Hunc vix aequiore animo secuti plures docti viri Gesner, Niebuhr, alii eundem ineptum negligentem credulum immo falsarium dixerunt¹.

Contra autem testes neque pauciores neque minus docti diligentiae atque fidei nostri auctoris strenui defensores exstiterunt.

Imprimis vir clarissimus L. C. Valckenaerius in doctissima illa *Diatriba de Aristobulo* (p. 82) sic scripsit: 'Dedit (Eusebius) illic nobis Aristobuli verba, huius aliorumque alibi, ut quid Iudaei quid Gentiles senserint ex ipsis eorum verbis intelligeretur. Fideliter autem in

¹ Jos. Scaliger, *De emendatione temporum*, p. 506; *Thesaurus temporum*, notae p. 417, *Animadv.* p. 14; s. Bernays' Scaliger, s. 225; Niebuhr (*Kleine Schr.* s. 232, 241, 253).

his versatus nullius, ut arbitror, vel tantillae fraudis literatae debet esse suspectus.

‘Excerpta de libris qui supersunt ad hos comparanti licebit aestimare quam curam adhibuerit in perditis, quorum suspicor nonnullos paene integros in isto thesauro custoditos.’

Idem vir sic de Porphyrii locis ab Eusebio excerptis locutus est (p. 83):

‘Inter libellos, quos paene integros operi suo intertexuit Eusebius, est et (pp. 97 d-118) Porphyrii *Περὶ Ἀγαλμάτων*, *Apologia pro simulacris Deorum*; e qua derivati quoque sunt Orphici versus de quibus egi.

‘Ut nullius mihi fraudis est in his adulterandis interpolandisque suspectus Porphyrius, sic acerrimi Christianorum hostis verba fideliter descripta nobis exhibet Eusebius, in Porphyrio refutando tanta versatus ubique modestia, ut laudabile praebeat omnibus quod imitemur exemplar.’

His similia scripsit Diels, *Doxographi Graeci*, Proleg. p. 5, de iis quae Eusebius e Plutarcho excerpit.

‘Constantini aetate Eusebius multa e Plutarcho excerpit, quem librum inter alios multos et egregios in Alexandri Pamphilique bibliothecis repperisse videtur (*Hist. Eccl.* vi. 20, 32). Illa excerpta eo sunt maioris facienda, quo minus sive Eusebius ipse, sive qui ei fuit a manu, suis coniecturis indulserunt.’

p. 7. ‘Quod de fide Eusebii supra dictum est insigni quodam exemplo ex indice comprobari potest. In codicibus XV 58 caput quod est *Περὶ κινήσεως τῆς γῆς* inscriptum est *Περὶ ἐγκλίσεως γῆς*. Iam cum in Plutarcho c. *Περὶ ἐγκλίσεως* omissum illud ab Eusebio praecedat, nihil profecto proclivius est quam posteriorum scribarum oscitantiam incusare quod titulo prioris servato ad scribendum alterum caput properaverint. Quae coniectura fallit. Immo ipse Eusebius exemplar habuit mancum, ac tanta fuit Caesariensis Episcopi sive religio sive securitas, ut errorem manifestum neque in indice neque

in excerptis corrigeret.' Idem p. 9 haec addidit: 'Corruptis locis quam saepe salutare afferat auxilium Eusebius, dici nequit.'

Omnium vero laudes Dindorfius exsuperavit in Praefatione editionis suae p. xviii.

'Locos scriptorum quos excerpfit Eusebius ita ubique apposuit ut nec mutatos nec compendifactos exhiberet, sed, ut ipse interdum addit, πρὸς λέξιν vel κατὰ λέξιν, etsi omissis non raro quae ad propositum minus essent necessaria, quod significare solet interposito καὶ μεθ' ἕτερα . . . et quae sunt reliquae huiusmodi formulae, pariterque finem excerptorum significat ad alia pergens verbis τὰτα ὁ δεῖνα . . . et quae sunt similia, ita ut nihil usquam dubitationis relinquatur, quid Eusebius ipse scripserit, quid aliunde sumserit.'

Non nostri ingenii est talium virorum 'tantas componere lites': id solum affirmare aūsim veritatem in medio sitam esse, et, si de Dindorfii laudatione nonnihil detrahendum sit, minime tamen detrectatoribus istis accedendum esse. Equidem si quid video, omnium prudentissime de hac re disseruit in *Hellenicis Studiis* I. Freudenthal, qui postquam utriusque partis argumenta diligenter excussit, sententiam suam ita fere summatim pronunciavit (p. 10): quae autem ille Germanico sermone scripsit, aptius et commodius erit hic Latine reddere.

'Quamvis prope absint hae locutiones a falsa rerum interpretatione, quamvis incautus atque credulus ille fuerit in memoria praeteritorum tradenda, quamvis crebro vel odium vel benevolentia Episcopi stylum atque sententiam Historici de recta via deflexerit, in excerptis tamen quae verbum e verbo exprimere profitetur auctoris sermonem nusquam ita prorsus depravatum invenies, ut Gesner (*Orphica*, p. 361), Niebuhr, alii hic illic sumserunt.

'Namque ubi plane quid exscripsit, ibi propositum exemplar fere numquam vel, si quando opus fuerit, levis-

sime mutavit: quod si perraro funditus quidpiam imutare sibi permisit, id quod in Diodori contextu semel aut bis factum est, neque partium studio quidquam concessit, neque auctoris consilio atque universo sermonis argumento vim aut iniuriam fecit.' . . .

'Huic tam religiosae viri fidelitati debetur, quod nobis hodie plus mille quingentos annos post Eusebii tempora librorum de quibus hic excerpta dedit locos innumerabiles corrigere licet ex codicibus in quibus collectanea eius opera feruntur.'

In Scriptura Sacra aliisque libris citandis quo modo egerit Eusebius, consulendus est Heikelius, qui hanc rem diligenter excussit pp. 64 seqq.

XX

E. PLATONE EXCERPTA QUAEDAM

In verbis Platonis excerptendis Eusebius ineunte quarto post Christum saeculo libro usus est plus quam quingentos annos codicibus qui nunc exstant Platonis antiquissimis vetustiore.

Unus ex his, qui optimis omnino Graecis codicibus adnumerandus est, Clarkianus (B), Bibliothecae Bodleianae n. 39, scriptus est, ut ultima docet pagina, anno Christi 895 Iohannis Calligraphi manu in usum Arethae diaconi Patrae postea Caesareae Cappadocum Archiepiscopi.

Itaque *Praeparationis Evangelicae* codex noster Arethanus (A) anno Christi 914 scriptus minus viginti annos recentior est celeberrimo illo Platonis Clarkiano (B): neque incredibile est Aretham virum bonarum litterarum amantissimum hos duo libros suos conferentem nonnumquam alterum ex altero aut sua manu emendasse, aut scribae saltem corrigendum mandasse. Immo ita revera factum esse nemini, credo, dubium videbitur, qui in ipsis codicibus locum eum inspexerit qui unus in ambobus exstat, Plat. *Phaed.* 96 A, Eus. *P. E.* 26 b 8.

Inde enim apparet intra paucas lineas codicis Bodleiani (fol. 46^v) sex aut septem lectiones secunda manu ita correctas esse ut cum integris Eusebiani codicis lectionibus omni puncto consentiant.

Quinetiam ex altera parte verba τὰ τοιάδε in Eusebiano A* omissa e Bodleiano, ut videtur, in margine suppleta sunt: qua de re consulenda sunt ea quae nos in adnotationibus ad p. 26 b 8-d 8 descripsimus.

Haec enim omnia ipse denuo examinavi benevole adiuvante viro rei palaeographicae admodum perito F. Madan.

Iam vero quis fuerit iste codicum διορθωτής parum constat inter viros eiusdem modi rerum scientia claros.

Schanzius, qui codicem Clarkianum diligentissime excussit, tria scholia quae Christianam doctrinam sapiunt ipsi Arethae asserere non dubitat, neque hos intra fines Archiepiscopi operam stetisse credit.

Deinde Schanzii vestigia secutus vir clarissimus Adolf Harnack scholiorum Eusebiani codicis A eandem esse atque Clarkiani condicionem, et vetustissima eorum ipsi Archiepiscopo referre non dubitat¹. Ipsum Arethae nomen bis terque scholiis additum esse notat, et in fine libri stare cuiusdam de Sacra Scriptura Commentarii fragmentum ab eodem auctore conscripti.

Huic sui collegae opinioni aliqua saltem ex parte suffragatur Oscar von Gebhardt, qui codicem A summa cura descripsit. Scholia ait in margine adscripta esse duabus manibus 'eiusdem fere aetatis et ita inter se similibus ut nonnunquam summa cum difficultate aut omnino non discerni possint².'

Harum una, quae margini scholia litteris semiuncialibus pereleganter factis adscripsit, eadem est procul omni dubio quae librorum atque capitum argumenta praeposuit, nempe ipsius Baanis qui contextum exaravit. Haec ergo scholia ab exemplari vetustiore pendere iudicandum est.

Altera manus litteris etiam haec semiuncialibus sed

¹ Texte u. Unt. I. i. s. 41.

² ibid. ii. s. 169; Heikel, p. 6.

minus eleganter formatis scholia plurima passim adscripsit: haec autem scriptura genere quidem est semper eodem, sed in rebus minutioribus ita subinde variatur, ut alias alia adnotata esse plane appareat.

His fretus indiciis vir ille doctissimus O. von Gebhardt pro certo constituit ipsum Aretham, utpote qui post codicem istum pretio comparatum viginti circiter annis adhuc superstes fuisse videatur, ea quae in mentem notatu digna venissent scripto identidem commisisse.

Denique tertia manus quarto decimo saeculo ab Heikelio adsignata litteras usu decimi saeculi coniunctas $\epsilon\tau$ aut $\sigma\tau$ rasura disiunxit; in Libris II et III 'ubi sunt maculae litteras emendavit, simulque lectiones nonnunquam corrumpit'; in Libris IV et V 'lectiones plurimas erasit, sua litteris pinguibus in rasuris inculcavit. Hac in re codex H semper adhibendus est unde primas codicis A lectiones cognoscamus¹.'

His omnibus ipsum Aretham scholia adscripsisse affirmantibus adsentiri dubitaverat vir inprimis huiusce rei peritus et de libro Bodleiano optime meritus T. W. Allen, qui codici phototypice edito praefationem eruditissimam conscripsit. De dubitandi autem causa vide *Praef.* p. vi.

Idem vero nuperrime rogatu nostro, quae est eius benevolentia, libri Clarkiani paginam istam accuratissime inspexit: et iam correctiones eas, quas Schanzium secutus indicavi, omnes eiusdem esse scripturae confirmavit quam ipsi Arethae tot doctorum hominum sententiae prius vindicaverant.

Itaque procul dubio iam constare videtur duos istos celeberrimos codices alterum ex altero emendatos esse.

His adde quod Eusebius, qui in Platone laudando frequens est praesertim in libris posterioribus, codicibus aut quarti ineuntis saeculi aut etiam antiquioribus utebatur. Itaque lectionum eius testimonia haud parvi momenti esse debent in textu Platonis constituendo: id quod

¹ Heikel, p. 6.

Platonis editores haudquaquam neglexisse ex apparatu nostro passim apparebit.

Quid quod ipse vir clarissimus et optime de Platone meritus Gothofredus Stallbaum ita de Eusebianis excerptis testificatur? 'Redundavit inde in operam nostram id utilitatis, ut aliquot locos in codicibus Platonis omnibus vitiose scriptos ex Eusebio tuto emendare licuerit' (*Praef. ad Plat. Leges*, p. xvi).

XXI

EDITIONES ET VERSIONES

1. EUSEBIUS PAMPHILI: *Evangelica Praeparatio: Gr.* Lutet. ex off. Rob. Stephani, 1544, fol.

2. *Praep. Evang.* Franciscus Vigerus, Rothomagensis, Societ. Iesu Presbyter, ex MMSS. Codd. et laudatis ab ipsomet Eusebio Scriptoribus recensuit, Latine vertit, Notis illustravit. Paris, 1628, fol.

Haec editio recusa est Lipsiae (quamquam titulus Coloniæ praefert) 1688, fol.

Vigerus, Gallice Viguier, litteris Graecis ut temporibus illis eruditissimus, idem est qui librum bene notum *De praecipuis Graecae dictionis Idiotismis* conscripsit.

3. EUSEBII PAMPHILI *Praeparationis Evangelicae Libri XV.*

Multo emendatiores, cum variis codic. Voss. lectionibus nunc primum divulgatis et selectis Vigeri suisque Annotationibus, edidit, Indices adiecit F. A. Heinichen. Lipsiae, 1842.

4. EUSEBII PAMPHILI *Evangelicae Praeparationis Libri XV.*

Ad codices Manuscriptos recensuit THOMAS GAISFORD, S.T.P., Aedis Christi Decanus, necnon Linguae Graecae Professor Regius.

Accedunt Franc. Vigeri Versio Latina et Notae, et L. C. Valckenaerii *Diatribæ de Aristobulo*. Oxonii, e Typographeo Academico, 1843.

5. EUSEBII CAESARIENSIS OPERA. Recognovit GULIEL-

MUS DINDORFIUS. Vol. I, II. *Praeparationis Evangelicae* Libri XV. LIPSIÆ, in aedibus B. G. Teubneri, 1867.

6. De *Preparationis Evangelicae* EUSEBII *edendae ratione quaestiones*. I. A. HEIKEL, Ph.D. Helsingforsiae, ex officina typographica Societatis Litterariae Fennicae, 1888.

7. Vigeri opus parum accurate typisque haud sane pulcherrimis denuo excudit I. P. Migne, *Patrologiae Graecae* Tom. XXI. Paris, 1857.

Huic editioni accedunt Variæ Lectiones et Notæ domini Seguieri Marchionis a Sancto-Brissonne, quas cum interpretatione Gallica vir ille clarissimus prelo mandandas paraverat; sed res infecta mansit.

VERSIONES

1. 'Prodiit Latina Trapezuntii versio Venetiis per Nicolaum Jenson, 1470 fol.' (Fabricius).

'Trapezuntius Latina sua versione non tam Eusebio lucem attulit, quam eo foede laniando, addendo, ac depravando iustam de se querelam posteris reliquit' (Peta-
vius *de Incarn.* xiv. 11, § 2).

2. De Trapezuntio vide quæ in Praefatione sua scripsit Vigerus, 'novam a capite interpretationem' ipse aggressus.

3. Eusebii *Praeparationem* Gallice versam primus in lucem protulit I. P. Migne in libro cui titulus est *Démonstrations Évangéliques*, Paris, 1877.

De interpretandi difficultate vir doctus ita disserit: 'Il n'existait aucune (traduction française) d'Eusèbe, chacun ayant reculé devant la longueur et les difficultés de la tâche. En effet, ces difficultés sont telles pour la *Préparation* principalement, que presque toujours il nous a fallu faire traduire deux, trois et quatre fois des livres entiers par des Hellénistes différents, avant de pouvoir adopter définitivement une version.'

Haec eadem utinam difficultatis excusatio nobis quoque nunc primum Anglice idem opus interpretari aggredientibus veniam errorum, qui in re tam varia et multiplici ut sint pauci vereor, a lectoribus eruditioribus impetrare valeat.

XXII

MINORA QUAEDAM

Vigeri paginas numeris litterisque commode distinctas et a plerisque usitatas per totum opus indicavimus.

Indicem auctorum ab Eusebio citatorum quem novum omnino confecit Gaisfordius aliquanto commodius disponendum curavi: Vigerianum nominum et rerum Indicem a Gaisfordio Dindorfio nobismet correctum adiecimus.

‘Lemmata, quae in prioribus editionibus non singulis tantum libris sed et librorum capitibus praefixa orationis nexum saepe perturbant,’ amovit Gaisfordius (p. iv), et ad initium totius operis semel et simul exhibuit. Haec semel tantum ipse quoque exhibui libris praefixa, sed in eam potius formam, quoad fieri potuit, redacta, quae ante capitibus cuiusque initium in codicibus exstat.

Id denique notandum est nullius momenti errores, cuiusmodi saepe sunt bis scripta vocabula, litterae singulae aut omissae aut interpolatae, spirituum et accentuum discrepantiae, in apparatu nostro non semper indicatos esse.

XXIII

CONCLUSIO

Iam tandem ut finem praefandi faciam, doctis lectoribus haud ingratum fore spero, si ex iis quae Franciscus Vigerus in editionis suae Dedicacione locutus est excerptum aliquod tamquam operi nostro colophonem addiderim.

‘Quantum hic ex locuplete penu rerum atque locorum et quanta cum varietate protulerit, suavius, ut opinor,

legendo sentiri potest, quam dicendo uberius explicari. . . . Atque ut obiter beneficii partem degustemus, eius in primis opera Sanchoniathonem illum audimus . . . de antiquissima Phoenicum theologia disputantem. Audimus et Oenomaum, acrem, Superi! pugnacemque philosophum, qui ab Apolline in fraudem impulsus quam ingeniose totam illam oraculorum vanitatem illudit? quanta vi dictionis bilem ac stomachum in profani numinis caput erumpit?

‘Quid graves et eruditas commemorem Origenis, Diogeniani, Bardesanis concertationes adversus impiam siderum fatique necessitatem pro humanae libertatis defensione susceptas? Quid Dionysios Alexandrinus, quid Maximus, inveteratam illam multorum philosophorum de materiae aeternitate ac prope divinitate sententiam pulcherrimis ac firmissimis rationibus evertentes?’

‘Dat ille nobis Porphyrium ex intimo veterum oraculorum sinu novum reconditae philosophiae genus eruentem. Producit Numenium Platonicae Academicæ sectas atque divortia non minus diligenter et enucleate quam iucunde ac suaviter explicantem. Eiusdem ex Academiae spatii Atticum, Aristoclem sistit ex Lyceo, quorum ille sic Aristotelem a Platone divellit, ut omnem inter eos philosophiae societatem commerciumque tollat; hic autem Aristotelis sui defensionem cum longa et accurata eorum maxime philosophorum, qui sensibus aut nihil aut omnia crederent, reprehensione coniungit.

‘Debet huic Africanus *Chronologiae* suae fragmentum sane luculentum. Debet Plotinus egregiae disputationis auctarium, qua immortalium animorum purissimam divinamque naturam ab omni corporeae molis concreione seiungit. Debet Philo Iudaeorum eloquentissimus pulcherrimam, si unum aut alterum inde naevum sustuleris, providentiae divinae praedicationem: cui tamen si quid deerat, id totum amplissima ex Dionysii Alexandrini opere tam pietatis quam eruditionis omnis accessione cumulavit.

‘Debet postremo, quae pars est Praeparationis huius perinsignis, Hebraeorum illa natio memoriam generis rerumque suarum vetustissimam: cuius ad celebritatem qui non eius voce ductuque convenere? Graeci, Barbari, oratores, poetae, historici, Berosi, Megasthenes, Abydeni, Eupolemi, Hecataei, Demetrii, Choerili, Ezechieles, Artapani. Cuius in laudis ac diligentiae partem ut Iosephus etiam veniat, longe tamen est Eusebii gratia liberalior; et eo quidem aestimanda pluris. quod ex illis profanorum hominum testimoniis ad sacrae historiae notitiam plurimum saepe lucis hauriamus.’

Iamque id solum restat ut amicis, qui mihi in hac operis parte auxilium tulerunt, tum iis quos obiter supra nominavi, tum omnibus qui posthac nominandi erunt, ex animo gratias agam.

In praesentia autem nomine ante omnes appellandus est Gulielmus Sanday, S.T.P., cuius et auctoritate sua-
soria motus Eusebii textum recensere suscepi, et prudenti consilio usque adhuc profeci.

Prae ceteris Henrico A. Redpath, D.Litt., A.M., per multa imputare debeo, quippe qui cum in libris manu scriptis conferendis et in apparatu critico digerendo, tum etiam in schedulis omnibus corrigendis operam mihi maxime necessariam navaverit.

Denique preli Academici Delegatis ceterisque administratoribus, necnon διορθωτῆ acutissimo atque eruditissimo gratias et habeo et ago plurimas.

VETERUM TESTIMONIA

CONSTANTINI *Epistola ad Eusebium* (*Vita Const.* iv. 35).

Τὸ θεῖον ἀνθρώποις ἀδύνατον κατ' ἀξίαν φρῖσαι, καὶ τοῖς νοῆσαι δυνατοῖς. Πλὴν ὅμως ὑπερθανμάσας σε τῆς φιλομαθείας τε καὶ φιλοτιμίας αὐτός τε τὸ βιβλίον ἀνέγνων ἀσμένως, καὶ τοῖς πλείοσιν οἷ γε τῇ περὶ τὸ θεῖον λατρεία γνησίως προσανέχουσι, καθὰ ἐβουλήθης, ἐκδοθῆναι προσέταξα.

GELASIUS CYZICENUS in libro secundo *De Synodo Nicaena*, cap. i.

Ἀκούσωμεν δὴ τί ἐνταῦθα λέγει καὶ ὁ ἀροτῆρ ὁ κάλλιστος τῆς ἐκκλησιαστικῆς γεωργίας ὁ φιλαληθέστατος Εὐσέβιος ὁ τοῦ παμφήμου Παμφίλου.

NICEPHORUS CALLISTUS, *Hist. Eccl.* vi. 37.

Εὐσέβιος διὰ πάντων ἐλθὼν μάλιστα τῇ περὶ τὰ θεῖα σπουδῇ ἐνακμάζει. Χριστιανὸς δὲ τὰ μάλιστα ὢν, καὶ πολὺν τὸν ζῆλον περὶ Χριστοῦ πνέων, ἐν δεκάπεντε τόμοις τὴν Εὐαγγελικὴν συγγραφὴν Προπαρασκευῆν, καὶ ἐν δέκα πάλιν τὴν Εὐαγγελικὴν Ἀπόδειξιν.

S. HIERONYMUS, *Epist.* 84, 10 'Quis prudentior, doctior, eloquentior Eusebio et Didymo Origenis assertoribus inveniri potest?'

ibid. 11 'Eusebius et Pamphilus tantam inter se habuere concordiam ut unius animae homines putes, et ab uno alter nomen acceperit.'

ΕΥΣΕΒΙΟΥ ΤΟΥ ΠΑΜΦΙΛΟΥ

ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ Α.

Τάδε περιέχει τὸ Α σύγγραμμα τῆς εὐαγγελικῆς προπαρασκευῆς

α'	Τίς ἡ τῆς εὐαγγελικῆς ὑποθέσεως ἐπαγγελία	c. 1	p. 1 a
β'	Τίνα πρὸς ἡμᾶς σύνθηές ἐστι λέγειν τοῖς τὰ καθ' ἡμᾶς διαβάλλειν ἐπιχειροῦσιν	c. 2	p. 4 d
γ'	Ὅτι μὴ ἀνεξετάστως τὰ τοῦ σωτηρίου λόγου φρονεῖν εἰλόμεθα	c. 3	p. 6 b
δ'	Ὅτι μὴ ἀκρίτως ἡμῖν ἢ περὶ τῶν ὠφελιμωτάτων πίστις κατὰ καιρὸν παραλαμβάνεται	c. 4	p. 9 d
ε'	Ὅτι μὴ ἄνευ σώφρονος λογισμοῦ τῆς πατρίου δεισιδαίμονος πλάνης ἀνεχωρήσαμεν	c. 5	p. 14 b
ς'	Περὶ Φοινίκων καὶ Αἰγυπτίων θεολογίας πρώτης	c. 6	p. 17 b
ζ'	Ὅποια τις εἶναι λέγεται ἢ καθ' Ἑλληνας κοσμογονία	c. 7	p. 19 a
η'	Δόξαι φιλοσόφων περὶ τῆς τοῦ παντὸς συστάσεως	c. 8	p. 22 b
θ'	Ὅτι οἱ παλαιοὶ τῶν ἀνθρώπων τοὺς κατ' οὐρανὸν φωστῆρας μόνους ἔσεβον, μηδὲν περὶ τοῦ τῶν ὄλων Θεοῦ, ἀλλ' οὐδὲ περὶ ξοάνων ἰδρύσεως, οὐδὲ περὶ δαιμόνων ἐπιστάμενοι	c. 9	p. 27 b
	Ὅτι μηδεμία τις ἦν αὐτοῖς περὶ θεῶν μυθολογία, οὐδέ γε ξοάνων ἴδρυσις		p. 29 d
	Ὅτι νεώτερα τῷ βίῳ παρεῖσθηται τὰ περὶ τῶν θεῶν παρὰ τοῖς λοιποῖς τεθρυλημένα		p. 30 d
ι'	Φοινίκων θεολογία	c. 10	p. 33 b

ι. α'] Η, πρῶτον ceteri
 δ' ὠφελίμων λόγων Η
 MSS non agnoseunt,' Gaisf. Φοίνικες Α marg
 θ' οὐδὲ περὶ ξοάνων om Α

β' ἐστι om IG
 ς' 'Sic edd pro lemimate cap 6 Sed
 η' Δόξα Α (Lake)

Vig. p. 1 1. ΤΟΝ χριστιανισμόν, ὃ τι ποτέ ἔστιν, ἠγούμενος τοῖς οὐκ εἰδόσι παραστήσασθαι διὰ τῆς προκειμένης πραγματείας τὴν εὐαγγελικὴν ἀπόδειξιν περιέξιν ἐπαγγελιομένης, τήνδε σοι, θεῖον ἐπισκόπων χρῆμα, Θεόδοτε, 5 φίλη Θεοῦ καὶ ἱερὰ κεφαλὴ, σὺν εὐχαῖς ἐπεφώνησα, εἴ πως ἄρα τῆς παρὰ σοῦ τύχοιμι βοηθείας, ταῖς φιλοθείοις ὑπὲρ ἡμῶν ἱερουργίαις τὰ μεγάλα μοι συμπράττοντος εἰς τὴν προβεβλημένην τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας

p. 2 ὑπόθεσιν. Ἄλλὰ γὰρ τί βούλεται τοῦτο δηλοῦν ὃ φάμεν εὐαγγέλιον, πρῶτον ἀπάντων διαρθρῶσαι καλόν. Τοῦτο δὴ πᾶσιν ἀνθρώποις τὴν παρουσίαν τῶν ἀνωτάτω καὶ μεγίστων ἀγαθῶν, πάλαι μὲν προηγορευμένων 5 νεωστὶ δὲ τοῖς πᾶσιν ἐπιλαμψάντων, εὐαγγελίζεται· οὐ τὸν οὐ βλέποντα πλοῦτον, οὐδὲ τὴν σμικρὰν καὶ πολυπαθῆ ταύτην ζωὴν προξενοῦν, οὐδ' ὅσα σώματος καὶ φθορᾶς οἰκεία, τὰ δὲ ψυχαῖς νοερὰν οὐσίαν κεκτημέναις

b φίλα τε καὶ προσήγορα, ὧν καὶ τὰ σωμάτων ἐξῆπται σκιᾶς ἐφεπόμενα δίκην. Εἴη δ' ἂν τούτων τὸ κεφάλαιον εὐσέβεια, οὐχ ἡ ψευδώνυμος καὶ πολυπλανῆς ἀλλ' ἡ σὺν ἀληθείᾳ τὴν προσηγορίαν ἐπιγραφομένη. Ἔστι δὲ 5 αὕτη ἡ πρὸς τὸν ἕνα καὶ μόνον ὡς ἀληθῶς ὁμολογούμενόν τε καὶ ὄντα Θεὸν ἀνάενσις, καὶ ἡ κατὰ τοῦτον ζωῆς ἕξις, ἧ καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν ἐγγίνεται φιλία, ἧ παρέπεται τὸ θεοφιλὲς ὄντως καὶ τρισμακάριον τέλος, ἄνωθεν ἐκ τῶν κρειπτόνων ἀπρωρημένον, καὶ πρὸς αὐτὰ δια-

c κυβερνώμενον, καὶ αὖ πάλιν εἰς αὐτὰ καταλήγον. Τί οὖν ἂν γένοιτο τῆς ἀγαθῆς ταύτης καὶ πανομβίου θεοφιλίας μακαριστότερον; Οὐχὶ καὶ ζωῆς αὐτὸς καὶ φωτὸς καὶ ἀληθείας καὶ πάντων ἀγαθῶν ταμίας τε καὶ 5 χορηγὸς τοῖς πᾶσι καθέστηκεν; Οὐχὶ καὶ τοῦ εἶναι τὰ

1 a 1 Desunt ABO a 4 θεῖον] θεῖων G a 7 μοι om G 2 a 6 μικρὰν H a 7 σωμάτων H b 1 σώματα G b 2 τὸ om I b 4 ἐπιγραφομένη] ἐφεπόμενη I b 5 ὡς om H b 7 ζωῆς ἕξις, ἧ] HE, cf 25 a; ζωῆ' ἐξ ἧς IG γίνεται I* b 8 ὄντως om I c 4 τε om IG

πάντα καὶ τοῦ ζῆν αὐτὸς τὴν αἰτίαν περιείληφε ; Τῷ δὲ οὖν τὴν πρὸς αὐτὸν στειλαμένῳ φιλίαν τί ἂν ἔτι λείποιτο ; Τίνος δ' ἂν ὑστεροῖτο (ὁ τὸν τῶν ὄντως ἀγαθῶν) δημιουργὸν ἐξῷκειωμένος ; Ἡ τίνος ἂν δ ἐλαττοῖτο ὁ καὶ πατρὸς ἐν χώρα καὶ κηδεμόνος τὸν μέγαν προστάτην καὶ παμβασιλέα τῶν ὄλων ἐπιγραφόμενος ; Ἄλλ' οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ὅ τι μὴ οὐχὶ ὁ τῇ διαθέσει τῷ παμβασιλεῖ Θεῷ πλησιάζων, καὶ τῆς 5 παμμακαρίστου φιλίας διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς εὐσεβείας ἠξιωμένος, ὁμοῦ καὶ ψυχῆς καὶ σώματος καὶ τῶν ἐκτὸς ἀπάντων εὖ ἂν ἔχοι. Ταύτην δὲ τοίνυν τὴν ἀγαθὴν καὶ σωτήριον ἀνθρώπων πρὸς Θεὸν φιλίαν ἄνωθεν ἐκ τοῦ παναγάθου καταπεμφθεὶς Θεοῦ λόγος, ὥσπερ 10 τις ἀπειρομεγέθους φωτὸς ἀυγῆ, πᾶσιν ἀνθρώποις εὐαγγελίζεται· οὐκ ἐνθένδε ποθὲν οὐδ' ἐτέρωθεν, ἀλλὰ p. 3 πανταχόθεν ἐξ ἀπάντων ἐθνῶν πρὸς τὸν τῶν ὄλων Θεὸν παρορμῶν ἦκειν, σπεύδειν τε καὶ πάσῃ προθυμίᾳ ψυχῆς τὸ δῶρον ὑποδέχεσθαι, Ἑλληνας ὁμοῦ καὶ βαρβάρους, ἄνδρας ἅμα γυναιξὶ καὶ νηπίοις, πένητάς τε καὶ 5 πλουσίους, σοφοὺς καὶ ἰδιώτας, οὐδὲ τὸ οἰκετικὸν γένος ὑπερφρονῶν τῆς κλήσεως· ὅτι δὲ μίαν τὴν πάντων οὐσίαν τε καὶ φύσιν ὁ πατὴρ αὐτῶν συστησάμενος, μιᾶς εἰκότως καὶ τῆς ἴσης πάλιν τοὺς πάντας μεγαλο- b δωρεᾶς ἠξίωσε, τὴν πρὸς αὐτὸν γνῶσίν τε καὶ φιλίαν ἅπασιν τοῖς ὑπακούειν ἐθέλουσι καὶ τὴν χάριν εὐμαρῶς ἀσπαζομένοις δωρούμενος. Ταύτην ὁ Χριστοῦ λόγος

c 6 αὐτὸς IG, om HE περιείληχε IG c 7 αὐτὸν] αὐτὰ G
 c 8 τὸν ὄντως ἀγαθὸν δημιουργὸν HE τῶν ἀγαθῶν τὸν δημ. IG d 1
 ἐξῷκειωμένος] HE, ἐξοικειούμενος IG d 2 ἐλαττοῖτο] HE, ἐλαττώτο IG
 d 3 μέγαν καὶ παμβασιλέα προστάτην I d 6 παμμακαρίου H d 7
 ὁμοῦ καὶ] καὶ om I ψυχῆς] + τε IG d 9 πρὸς Θεὸν ἀνθρώπων IG
 d 10 παναγάθου] + Θεοῦ (superscr) I² πεμφθεὶς H Θεοῦ]
 H, ὁ Θεὸς IG 3 a 2 ὄλον H a 6 οὔτε H a 8 οὐσίαν τε καὶ]
 om H b 1 εἰκότος I πάλιν καὶ τῆς ἴσης I τοὺς πάντας] om IG
 μεγαλοδωρεᾶς] pr τῆς IG b 3 ὑπακούειν ἐθέλουσι] ὑπακούουσι I
 εὐσεβῶς H

5 ἦκε τὴν πρὸς τὸν αὐτοῦ πατέρα φιλίαν τὸν σύμπαντα
κόσμον εὐαγγελιούμενος· Θεὸς γὰρ ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον
καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα, ἧ
τὰ θεῖα διδάσκει λόγια. Ἐλθὼν τε φησὶν εὐηγγελίστατο
εἰρήνην τοῖς μακράν, καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς. Ταῦτα πρόπαλαι
c παῖδες Ἑβραίων θεοφορούμενοι τῷ σύμπαντι κόσμῳ
προεθέσπιζον· ὁ μὲν τις βοῶν Μνησθήσονται καὶ ἐπι-
στραφήσονται πρὸς κύριον πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς, καὶ προσ-
κυνήσουσιν ἐνώπιον αὐτοῦ πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν· ὅτι τοῦ
5 κυρίου ἡ βασιλεία, καὶ αὐτὸς δεσπόζει τῶν ἐθνῶν. καὶ πάλιν,
Εἶπατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὅτι κύριος ἐβασίλευσε, καὶ γὰρ κατώρ-
θωσε τὴν οἰκουμένην, ἣτις οὐ σαλευθήσεται· ὁ δὲ φάσκων
Ἐπιφανήσεται κύριος ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐξολοθρεύσει πάντας τοὺς
θεοὺς τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς, καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ ἕκαστος ἐκ τοῦ
d τόπου αὐτοῦ. Ταῦτα πρόπαλαι θείοις χρησμοῖς ἀνακεί-
μενα νῦν εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς διὰ τῆς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ διδασκαλίας πέφηνεν, ὡς τὴν πάλαι
κηρυττομένην τε καὶ τοῖς μὴ τούτων ἀπείροις προσ-
5 δοκωμένην τῶν ἐθνῶν ἀπάντων θεογνωσίαν εἰκότως
ἡμῖν τὸν ἔναγχος ἐξ οὐρανοῦ παρόντα Λόγον εὐαγγελί-
ζεσθαι, ταῖς τῶν παλαιῶν φωναῖς τὰ διὰ τῶν ἔργων
ἀποτελέσματα συντρέχειν ἐπιδεικνύμενον.

Ἄλλὰ γὰρ τί χρῆ σπεύδειν φθάνοντα τῇ προθυμίᾳ
10 τὴν τῶν διὰ μέσου λόγων ἀκολουθίαν, ἀναλαβεῖν ἐξ
ὑπαρχῆς δέον καὶ τὰ ἐμποδῶν ἅπαντα διαλύσαι ;
Ἐπειδὴ γὰρ τὸν χριστιανισμόν τινες οὐδένα λόγον

3 b 6 2 Cor. v. 19
c 2 Ps. xxi. (xxii.) 28, 29
c 8 Zeph. ii. 11

3 b 8 Eph. ii. 17, Is. lvii. 19
c 6 Ps. xcvi. (xcvii.) 10

b 5 πρὸς αὐτοῦ τοῦ πατρὸς τῷ σύμπαντι κόσμῳ φιλίαν G, πρὸς αὐτοῦ
φιλίαν τοῦ πατρὸς τῷ σ. κ. I b 6 ἐν Χριστῷ om IG κόσμῳ κατα-
λάσσων ἑαυτόν IG b 9 καὶ om H c 4 ἐνώπιον αὐτοῦ] H1, αὐτῷ G
c 5 βασιλεία] + τῆς γῆς HIG (?) c 8 ἐπιφανήσεται] HE, ἐπιφανῆς
ἔσται IG [Sept. N*] d 4 τε om I d 7 παλαιῶν] πολλῶν H
d 9 γὰρ om IG d 11 διαλύσαι] HE, διαλύσασθαι IG

ἀποσώζειν, ἀλόγῳ δὲ πίστει καὶ ἀνεξετάστῳ συγκατα-
 θέσει τοὺς τῆς προσηγορίας ἐφιεμένους τὸ δόξαν κυροῦν **p. 4**
 ὑπειλήφασιν, μηδένα φάσκοντες δύνασθαι δι' ἀποδείξεως
 ἐναργοῦς παρέχειν τεκμήριον τῆς ἐν τοῖς ἐπαγγελλο-
 μένοις ἀληθείας, πίστει δὲ μόνη προσέχειν ἀξιῶν τοὺς
 προσιόντας, παρ' ὃ καὶ πιστοὺς χρηματίζειν τῆς **5**
 ἀκρίτου χάριν καὶ ἀβασανίστου πίστεως· εἰκότως ἐπὶ
 τῆνδε καθῆις τὴν πραγματείαν τῆς εὐαγγελικῆς ἀποδεί-
 ξεως εἰς προκατασκευὴν τῆς ὅλης ὑποθέσεως ἡγοῦμαι
 δεῖν βραχεὰ προδιαλαβεῖν περὶ τῶν ζητηθέντων ἂν **b**
 πρὸς ἡμᾶς εὐλόγως ὑπὸ τε Ἑλλήνων καὶ τῶν ἐκ
 περιτομῆς παντός τε τοῦ μετὰ ἀκριβοῦς ἐξετάσεως τὰ
 καθ' ἡμᾶς διερευνημένον. Ταύτη γάρ μοι δοκῶ τὸν
 λόγον ἐν τάξει χωρήσειν εἰς τὴν ἐντελεστέραν τῆς **5**
 εὐαγγελικῆς ἀποδείξεως διδασκαλίαν καὶ τὴν τῶν
 βαθυτέρων δογμάτων κατανόησιν, εἰ τὰ τῆς προκατα-
 σκευῆς ἡμῖν πρὸ ὁδοῦ γένοιτο, στοιχειώσεως καὶ εἰς-
 αγωγῆς ἐπέχοντα τόπον, καὶ τοῖς ἐξ ἔθνῶν ἄρτι προσ- **c**
 ιοῦσιν ἐφαρμόττοντα· τὰ δὲ μετὰ ταῦτα τοῖς ἐνθένδε
 διαβεβηκόσι, καὶ τὴν ἕξιν ἤδη παρεσκευασμένοις εἰς
 τὴν τῶν κρειττόνων παραδοχὴν, τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν
 παραδώσει τῶν συνεκτικωτάτων τῆς κατὰ τὸν σωτήρα **5**
 καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τοῦ Θεοῦ μυστικῆς
 οἰκονομίας. Ἀρξώμεθα δὲ τῆς προπαρασκευῆς, τὰ
 πρὸς ἡμᾶς εὐλόγως ὑπὸ τε Ἑλλήνων καὶ τῶν ἐκ περι-
 τομῆς παντός τε τοῦ μετὰ ἀκριβοῦς ἐξετάσεως τὰ καθ'
 ἡμᾶς διερευνημένου λεχθησόμενα προσάγοντες. **d**

2. Πρῶτον μὲν γὰρ εἰκότως ἂν τις ἀπορήσειε, τίνες
 ὄντες ἐπὶ τὴν γραφὴν παρεληλύθαμεν· πότερον Ἑλλη-
 νες ἢ Βάρβαροι, ἢ τί ἂν γένοιτο τούτων μέσον ; καὶ τί-

4 a 2 μηδὲν IG δι' om IG a 3 ἐναργῆς IG a 5 παρ' ὃ]
 παρ' ἧ G b 6 καὶ τὴν] εἰς τε IG b 7 [βαθυτέρων] HI, βαρυτέρων EG
 προκατασκευῆς] HE, προπαρασκευῆς IG c 7 δι] H, δέ IG d 2
 ἀπορήσειε] H, cf p 6 b 3, διαπορήσειε IG

5 νας ἑαυτοὺς εἶναί φαμεν, οὐ τὴν προσηγορίαν, ὅτι καὶ
 τοῖς πᾶσιν ἔκδηλος αὐτῆ, ἀλλὰ τὸν τρόπον καὶ τὴν
 προαίρεσιν τοῦ βίου; οὔτε γὰρ τὰ Ἑλλήνων φρο-
 p. 5 νοῦντας ὄραν, οὔτε τὰ βαρβάρων ἐπιτηδεύοντας. Τί
 οὖν ἂν γένοιτο τὸ καθ' ἡμᾶς ξένον, καὶ τίς ὁ νεωτερι-
 σμὸς τοῦ βίου; Πῶς δ' οὐ πανταχόθεν δυσσεβεῖς ἂν εἶεν
 καὶ ἄθεοι οἱ τῶν πατρῶν θεῶν ἀποστάντες, δι' ὧν πᾶν
 5 ἔθνος καὶ πᾶσα πόλις συνέστηκεν; * Ἡ τί καλὸν ἐλπῖσαι
 εἰκὸς τοὺς τῶν σωτηρίων ἐχθροὺς καὶ πολεμίους κατα-
 στάντας, καὶ τοὺς εὐεργέτας παρωσαμένους; Καὶ τί γὰρ
 ἄλλο ἢ θεομαχοῦντας; Ποίας δὲ καταξιοθήσεσθαι
 συγγνώμης τοὺς ἐξ αἰῶνος μὲν παρὰ πᾶσιν Ἑλλησι
 b καὶ βαρβάροις κατὰ τε πόλεις καὶ ἀγροὺς παντοίοις
 ἱεροῖς καὶ τελεταῖς καὶ μυστηρίοις πρὸς ἀπάντων ὁμοῦ
 βασιλέων τε καὶ νομοθετῶν καὶ φιλοσόφων θεολογου-
 μένους ἀποστραφέντας, ἐλομένους δὲ τὰ ἀσεβῆ καὶ ἄθεα
 5 τῶν ἐν ἀνθρώποις; Ποίαις δ' οὐκ ἂν ἐνδίκως ὑποβλη-
 θεῖεν τιμωρίας οἱ τῶν μὲν πατρίων φυγάδες, τῶν δ'
 ὀθνηίων καὶ παρὰ πᾶσι διαβεβλημένων Ἰουδαϊκῶν
 c μυθολογημάτων γενόμενοι ζηλωταί; Πῶς δ' οὐ μοχθη-
 ρίας εἶναι καὶ εὐχερείας ἐσχάτης τὸ μεταθέσθαι μὲν
 εὐκόλως τὰ τῶν οἰκείων, ἀλόγῳ δὲ καὶ ἀνεξετάστῳ πίστει
 τὰ τῶν δυσσεβῶν καὶ πᾶσιν ἔθνεσι πολεμίων ἐλέσθαι;
 5 καὶ μῆδ' αὐτῷ τῷ παρὰ Ἰουδαίοις τιμωμένῳ Θεῷ κατὰ
 τὰ παρ' αὐτοῖς προσανέχειν νόμιμα, καινὴν δέ τινα καὶ
 ἐρήμην ἀνοδίαν ἑαυτοῖς συντεμεῖν, μῆτε τὰ Ἑλλήνων
 μῆτε τὰ Ἰουδαίων φυλάττουσαν;

Ταῦτα μὲν οὖν εἰκότως ἂν τις Ἑλλήνων, μῆδὲν ἀληθῆς

5 a 4 οἱ om H πατρῶν θεῶν] H, πατρίων ἐθῶν IG, cf Ammon.
 De Vocum Diff. πάτρια a 5 συνέστηκε μὴ τὸ καλὸν ἐλπῖσαι, ἀλλ' εἰς
 τοὺς H a 7 γὰρ] δ' G a 8 δέ] δὴ H καταξιοθήσεσθαι]
 H, καὶ ἀξιοθήσεσθαι IG a 9 τοὺς bis I μὲν om H b 2
 ἱερεῖς I b 6 δ' ὀθνηίων] δὲ ξένων ἐθῶν H c 1 γενομένους ζηλωτάς H
 c 3 τὰ om HIG c 6 αὐτῶν G κενὴν H c 7 ἑαυτήν I

μήτε τῶν οἰκείων μήτε τῶν καθ' ἡμᾶς ἐπαίτων, πρὸς 10
 ἡμᾶς ἀπορήσειεν. Ἐπιμέμψαιτο δ' ἂν ἡμῖν καὶ
 Ἑβραίων παῖδες, εἰ δὴ ἀλλόφυλοι ὄντες καὶ ἀλλογενεῖς d
 ταῖς αὐτῶν βίβλοις ἀποχρώμεθα μηδὲν ἡμῖν προσηκού-
 σαις, ὅτι τε ἀναιδῶς, ὡς ἂν αὐτοὶ φαίεν, καὶ ἀναισχύντως
 ἑαυτοὺς μὲν εἰσωθοῦμεν, τοὺς δὲ οἰκείους καὶ ἐγγενεῖς
 τῶν αὐτοῖς πατρίων ἐξωθεῖν παραβιαζόμεθα. Εἴτε γάρ 5
 τις εἶη Χριστὸς θεσπιζόμενος, ἀλλὰ Ἰουδαίων ἦσαν
 προφηταὶ οἱ τούτου τὴν ἄφιξιν προκηρῦξαντες, οἱ καὶ
 λυτρωτὴν καὶ βασιλέα Ἰουδαίων ἤξειν αὐτὸν οὐχὶ δὲ
 τῶν ἀλλοφύλων ἔθνων κατήγγειλαν· εἴτε τινὰ ἄλλα
 φαιδρότερα περιέχουσιν αἱ γραφαί, καὶ ταῦτα Ἰουδαίοις 10
 ἀναφωνεῖσθαι, ὧν οὐκ εἶδ' πράττοντας παρακούειν ἡμᾶς.
 Ἄλλὰ καὶ σφόδρα ἀτόπως τοὺς μὲν κατὰ τοῦ ἔθνους p. 6
 ἐφ' οἷς ἡμάρτανον ἐλέγχους εἶ μάλα ἀρπαλέως ἀποδέχε-
 σθαι, τὰς δὲ τῶν ἀγαθῶν πάλιν αὐτοῖς θεσπιζόμενας
 ἐπαγγελίας ἀποσιωπᾶν, μᾶλλον δὲ ἐκβιάζεσθαι καὶ εἰς
 ἑαυτοὺς μεταφέρειν, ἀντικρυσ πλεονεκτοῦντας καὶ οὐδὲν 5
 πλέον ἢ ἑαυτοὺς ἐξαπατῶντας. Τὸ δ' οὖν ἀπάντων
 παραλογώτατον, ὅτι μηδὲ τὰ νόμιμα παραπλησίως
 αὐτοῖς περιέποντες ἀλλὰ προφανῶς παρανομοῦντες τὰς
 ἐπηγγελμένας τοῖς τῶν νόμων φύλαξι χρηστοτέρας ἀμοι- b
 βὰς εἰς ἑαυτοὺς ἐπισπῶμεθα.

3. Τούτων εὐλόγως ἂν ἡμῖν ἐν πρώτοις ἀπορηθέντων,
 φέρε τὸν τῶν ὅλων Θεὸν διὰ τοῦ σωτήρος ἡμῶν, τοῦ c
 αὐτοῦ Λόγου, ὡς δι' ἀρχιερέως ἐπικαλεσάμενοι, τὸ πρῶτον
 τῶν προταθέντων ἀποκαθάρωμεν, συκοφάντας προαπο-
 δεΐξαντες τοὺς μηδὲν ἔχειν ἡμᾶς δι' ἀποδειξέως παρ-
 ιστάναι ἀλόγῳ δὲ πίστει προσέχειν ἀποφνημαμένους. 5

c 11 ἐπιμέμψαιτ' ἂν H d 3 αὐτοῖ] οὗτοι G d 6 τις om I
 Χριστὸς] ὁ χ̄ς H d 8 ἤξειν Incipit O d 10 ἀλλὰ καὶ] H, ἀλλὰ
 om cet 6 a 3 αὐτοῖς πάλιν H θεσπιζόμενους I a 7 παραλο-
 γώτερον IO c 3 προταθέντων] HIO (sed ε sup a), προτεθέντων EG
 c 4 τοὺς] τοῦ O*

Αὐτόθεν δὴ τοῦτο καὶ οὐκ ἐκ μακροῦ διελέγξομεν ἕκ
 τε ὧν χρώμεθα πρὸς τοὺς ἐπὶ διδασκαλίᾳ τῶν καθ'
 ἡμᾶς λόγων προσιόντας ἀποδείξων, καὶ τῶν πρὸς τοὺς
 d ἀντιδιατιθεμένους ἡμῖν ἐν ταῖς λογικωτέραις ζητήσεσιν
 ἀντιρρήσεων, δι' ὧν τε φιλοτιμούμεθα ποιεῖσθαι ἀγράφων
 τε καὶ ἐγγράφων ἰδίᾳ τε καὶ πρὸς ἕκαστον τῶν ἐρωτών-
 των καὶ κοινῇ πρὸς τὰ πλήθη διαλέξεων· ναὶ μὴν καὶ
 5 διὰ τῶν ἐν χερσὶ συγγραμμάτων τὴν καθόλου πραγμα-
 τείαν περιεχόντων τῆς εὐαγγελικῆς ἀποδείξεως, ἐν ᾗ
 πᾶσαν τὴν ἐκ Θεοῦ χάριν καὶ τὴν οὐράνιον εὐεργεσίαν
 ὁ παρῶν λόγος πάντας ἀνθρώπους εὐαγγελίζεται, τὴν
 κατὰ τὸν σωτῆρα καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν
 10 τοῦ Θεοῦ οἰκονομίαν λογικώτερον διὰ πλείστων καὶ ἐναρ-
 γῶν ἀποδείξεων πιστούμενος. Ἐσπούδασται μὲν οὖν
 πλείστοις τῶν πρὸ ἡμῶν πολλή τις ἄλλη πραγματεία,
 p. 7 τοτὲ μὲν ἐλέγχους καὶ ἀντιρρήσεις τῶν ἐναντίων ἡμῖν
 λόγων συνταξαμένοις, τοτὲ δὲ τὰς ἐνθέους καὶ ἱερὰς
 γραφὰς ἐξηγητικοῖς ὑπομνήμασι καὶ ταῖς κατὰ μέρος
 ὁμιλίαις διερμηνεύσασι, τοτὲ δὲ τοῖς καθ' ἡμᾶς δόγμασιν
 5 ἀγωνιστικώτερον πρεσβεύσασιν. Καὶ μὴν ἰδίως ἡμῖν
 ἢ μετὰ χεῖρας ἐκπονεῖται πρόθεσις. Πρῶτός γέ τοι πάν-
 των ὁ ἱερὸς ἀπόστολος Παῦλος τὰς μὲν ἀπατηλὰς καὶ
 σοφιστικὰς πιθανολογίας παραιτούμενος, ἀναμφιλόγοις
 b δὲ χρώμενος ταῖς ἀποδείξεσι, φησί που Καὶ ὁ λόγος
 ἡμῶν καὶ τὸ κήρυγμα οὐκ ἐν πειθοῖς σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν
 ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως. Οἷς ἐπιλέγει Σοφίαν δὲ

7 b 1 1 Cor. ii. 4   b 3 ibid. 6

c 6 δὴ] HE cf 9 d 1, + οὖν cet   c 8 τοὺς om HO*   d 9 ἵν' ἔν
 τὸν υἱὸν τοῦ ΙΟ   d 10 πλειόνων H   7 a 1 τῶν om IO   a 2 συντα-
 ξαμένοις] ποιούμενοις H   a 4 διερμηνεύσασι] + καὶ ταῖς κατὰ μέρος
 ὁμιλίαις per dittogr O* del O²   a 5 καὶ μὴν ἰδίως ἡμῖν] ἡμῖν γε μὴν
 ἰδίως IO, ἡμῖν Incipit A   a 6 χεῖρας] ΑΟ, χαρὰς I   b 2 πει-
 θοῖς σοφίας] πειθοῖ σοφίας (σ alterutro intermisso) ΑΗ σοφίας] pr
 ἀνθρωπίνης IO   λόγων I

λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις· σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου
οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων· ἀλλὰ 5
λαλοῦμεν Θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην. Καὶ
αὐθις Ἡ ἱκανότης ἡμῶν, φησὶν, ἐκ τοῦ Θεοῦ, ὃς καὶ ἰκάνωσεν
ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης. Εἰκότως δῆτα καὶ ἡμῖν
ἅπασι παρηγγελλται ἐτοιμοὺς εἶναι πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ c
ἐπερωτῶντι ἡμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος. Ὅθεν καὶ
τῶν νέων συγγραφέων μυρίας ὄσας, ὡς εἴρηται, πανσό-
φους καὶ ἐναργεῖς μετὰ συλλογισμῶν ἀποδείξεις ὑπὲρ
τε τοῦ καθ' ἡμᾶς γραφείσας λόγου διαγινῶναι πάρεστιν, 5
ὑπομνήματά τε οὐκ ὀλίγα εἰς τὰς ἱερὰς καὶ ἐνθέους
γραφὰς πεπονημένα, τὸ ἀψευδὲς καὶ ἀδιάπτωτον τῶν
ἀρχῆθεν καταγγειλάντων ἡμῖν τὸν τῆς θεοσεβείας λόγον
γραμμικαῖς ἀποδείξεσιν παριστῶντα. Πλὴν ἀλλὰ d
περιττοὶ λόγοι πάντες, ὧν ἐναργῆ καὶ σαφέστερα τὰ
ἔργα, ἄπερ ἡ θεία καὶ οὐράνιος τοῦ σωτήρος ἡμῶν
δύναμις, πάντας ἀνθρώπους τὴν ἔνθεον καὶ οὐράνιον
ζωὴν εὐαγγελιζομένη, διαρρήδην εἰσέτι καὶ νῦν ἐπι- 5
δείκνυται. Αὐτίκα γοῦν τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ κηρυχ-
θήσεσθαι καθ' ὅλης τῆς ἀνθρώπων οἰκουμένης εἰς
μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι θεσπίσαντος, τὴν τε ὕστερόν
ποτε τῇ αὐτοῦ δυνάμει συστᾶσαν ἐξ ἀπάντων τῶν ἐθνῶν
ἐκκλησίαν, οὕτω τότε καθ' οὓς ἐνηνθρώπει χρόνους 10
ὀρωμένην οὐδὲ συνεστῶσαν, ἐνθέῳ προγνώσει ἀήττητον
καὶ ἀκατάπληκτον ἔσεσθαι, καὶ μηδεπώποτε ὑπὸ θανάτου

b 7 2 Cor. iii. 5

c 1 1 Pet. iii. 15

b 5 τοῦ αἰῶνος τούτου om I   b 6 Θεοῦ om I   b 7 ἐκ] ἀπὸ IO
b 8 καὶ om I   c 1 ἐτοιμοὺς] + ἡμᾶς I   πρὸς] εἰς IO   c 2—d 6
ὅθεν—ἐπιδείκνυται om I   Schol in marg A vid Append   c 4 μετὰ
συλλογισμῶν om AH   c 5 τε om O?   c 8 καταγγειλούντων A   d 1
γραμματικαῖς G   d 5 διαρρήδην om AH   d 6 γοῦν] δεῖν A   d 9 ποτε] ποθεν O
συστ. τῇ αὐ. δυν. IO   d 10 ἐνηνθρώπει] Δ? H, ἐνηνθρωπῆκει IO
d 11 συνεστῶσαν] + πω IO   d 12 ἀκατάπληκτον] ΔO, ἀκαταμάχτην I
μηδεπώποτε] ΔO, cf Lobeck, *Phryn.* p 458; μηδέποτε I

νικηθήσεσθαι, ἐστάναι δὲ καὶ μένειν ἄσειστον, ὡς ἂν
 p. 8 ἐπ' ἀσειστῷ καὶ ἀρραγεῖ πέτρα τῇ αὐτοῦ δυνάμει
 βεβηκυῖαν τε καὶ ἐρριζωμένην, ἀποφηνάμενον, ὑπὲρ
 πάντα λόγον τὸ τῆς προρρήσεως ἀποτέλεσμα εἰκότως
 πᾶν ἄθυρον (ἀποφράξει) ἂν στόμα τῶν ἀναισχυντεῖν
 5 ἀναιδῶς παρεσκευασμένων. Τίς γὰρ οὐκ ἀλήθειαν
 ὁμολογήσειεν ἂν τῇ προρρήσει, τῶν πραγμάτων ἐναργῶς
 οὕτως μονονουχὶ φωνὴν ἀφίεντων, ὅτι δὴ Θεοῦ δύναμις
 ἀλλ' οὐκ ἀνθρωπεῖα φύσις ἦν ἢ ταῦτα τοῦτον ἐσόμενα
 τὸν τρόπον πρὸ τοῦ γενέσθαι θεασαμένη, προφήσασά
 10 τε, καὶ ἔργοις ἐπιτελέσασα ; Πεπλήρωκε γοῦν τὴν σύμ-
 b πασαν, ὅσην ὁ ἥλιος ἐφορᾷ, ἢ τοῦ κατ' αὐτὸν εὐαγγε-
 λίου φήμη, καὶ πάντα τὰ ἔθνη διέδραμεν, εἰσέτι τε νῦν
 αὔξει καὶ ἐπιδίδωσι τὰ περὶ αὐτοῦ κηρύγματα ταῖς
 αὐτοῦ φωναῖς ἀκολουθῶς. Ἡ τε ὀνομαστὶ προθεσπι-
 5 σθείσα ἐκκλησία αὐτοῦ ἔστηκε κατὰ κράτος ἐρριζωμένη,
 καὶ μέχρις οὐρανίων ἀψίδων εὐχαῖς ὁσίων καὶ θεοφιλῶν
 ψυχῶν μετεωριζομένη, δοξαζομένη τε ὁσημέραι, καὶ εἰς
 πάντας τὸ νοερὸν καὶ ἔνθεον φῶς τῆς ὑπ' αὐτοῦ καταγ-
 γελθείσης εὐσεβείας ἀπαστράπτουσα, οὐδαμῶς τε τοῖς
 c ἐχθροῖς ἠττωμένη καὶ ὑπέικουσα, ἀλλ' οὐδὲ ταῖς τοῦ
 θανάτου πύλαις ὑποχωροῦσα· διὰ μίαν ἐκείνην ἦν
 αὐτὸς ἀπεφήνατο λέξιν, εἰπὼν Ἐπὶ τὴν πέτραν οἰκοδομήσω
 μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς.
 5 Καὶ ἄλλα δὲ μύρια πρὸς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν λεχθέντα

c 3 Matt. xvi. 18

8 a 4 ἄθυρον] ἄκρον O (ἀποφράξει) ἂν] ἀποφράξειαν A, ἀποφράξει
 ἂν IO a 5 ἀλήθειαν ὁμολογήσειεν] A*vid, ἀληθῆ ἀνομολογήσειεν
 (ἦ in rasura) A², ἀλήθειαν ὁμολογήσαι ἂν IO, vid Annot a 9
 θεασαμένη] τεθειμένη I b 1 ὁ om O b 2 πάντα] + δὲ I εἰσέτι
 τε] ΔO, καὶ εἰσέτι I b 3 τὰ... κηρύγματα] A, τὸ... κήρυγμα
 IO b 4 ὀνόματι A, vid 8 d 5 b 5 κράτος] βάθους O,
 βάθος I b 6 ὁσίων καὶ θεοφ.] θείων καὶ φιλοθέων A b 7
 ψυχῶν] ἀνδρῶν I b 8 πάντας] AH, ἅπαντας rell c 4 κατ-
 ισχύουσιν A

τε καὶ προρρηθέντα ἐν οἰκείᾳ συναγαγόντες ὑποθέσει,
 ταῖς τε ἐνθέοις αὐτοῦ προγνώσεσι τὰς τῶν πραγμάτων
 ἀποβάσεις συμφώνους παραστήσαντες, ἀναμφίλεκτον
 τῶν περὶ αὐτοῦ δοξαζομένων ἡμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐπιδείκ-
 νυμεν. Πρὸς τούτοις δὲ πάσιν οὐ μικρὰ τυγχάνει τῆς d
 καθ' ἡμᾶς ἀληθείας ἀπόδειξις καὶ ἡ ἀπὸ τῶν Ἑβραϊκῶν
 γραφῶν μαρτυρία, ἐν αἷς πρὸ μυρίων ὄσων ἐτῶν οἱ παρ'
 Ἑβραίοις προφήται τὴν τῶν ἀγαθῶν ἐπαγγελίαν παντὶ
 τῷ θνητῷ βίῳ κηρύξαντες ὀνομαστὶ τῆς τε τοῦ Χριστοῦ 5
 προσηγορίας ἐμνήσθησαν, καὶ τὴν εἰς ἀνθρώπους
 αὐτοῦ παρουσίαν προυθέσπισαν, τὸν τε νέον τῆς εἰς
 πάντα τὰ ἔθνη διαδραμούσης διδασκαλίας αὐτοῦ τρόπον
 κατήγγειλαν, προειπόντες τὴν ἐσομένην εἰς αὐτὸν ἀπι- 10
 στίαν καὶ ἀντιλογίαν τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους, τὰ τε καθ' 10
 αὐτοῦ δρασθέντα αὐτοῖς, καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις ἀντίκα καὶ
 οὐκ εἰς μακρὰν μετελθόντα αὐτοῖς σκυθρωπά· λέγω δὲ p. 9
 τῆς βασιλικῆς μητροπόλεως αὐτῶν τὴν ἐσχάτην πολιορ-
 κίαν, καὶ τῆς βασιλείας τὴν παντελῆ καθαίρεσιν, αὐτῶν
 τε τὴν εἰς πάντα τὰ ἔθνη διασποράν, καὶ τὴν ἐπὶ τοῖς
 ἐχθροῖς καὶ πολεμίοις δουλείαν, ἃ καὶ ταῖς προρρηéseσιν 5
 ἀκολούθως μετὰ τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν παρουσίαν
 φαίνονται πεπουθότες. Ἐπὶ τούτοις τίς οὐκ ἂν ἐκ-
 πλαγείῃ τῶν αὐτῶν ἀκούων προφητῶν μετὰ τὴν τοῦ
 Χριστοῦ παρουσίαν καὶ τὴν Ἰουδαίων ἀπόπτωσιν τὴν
 τῶν ἔθνῶν κλήσιν λαμπραῖς καὶ διαυγέσι φωναῖς εὐαγ- b
 γελιζομένων; ἡ καὶ αὐτὴ ἄντικρυς εἰς ἔργον ἐχώρησε
 ταῖς προφητεῖαις ἀκολούθως διὰ τῆς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν
 διδασκαλίας· δι' οὗ ἐκ παντὸς γένους ἀνθρώπων

c 7 τε om A c 8 ἀναμφίλεκτον] + δὲ O d 1 πάσιν] πάλιν A d 3 αἷς]
 οἷς O ὄσων om I d 4 ἀγαθῶν ἐπαγγελίαν] ἀμαθῶν ἀλείαν I ἐπαγγ.]
 ἀγγελίαν O d 5 τοῦ om A d 9 προειπόντες A εἰς αὐτὸν] om I, αὐτῶν O
 9 a 1 μακρὸν I αὐτοῖς] ΔΕ, αὐτοῦ IO a 2 πολυορκίαν I a 4 ἐπὶ] ὑπὸ IO
 a 7 πεπουθότα I a 8 αὐτοῦ HI τοῦ] A om IO a 9 καὶ om I
 τῶν Ἰουδαίων] τῶν Ἰουδαίων O, τὴν τῶν Ἰουδαίων I b 1 εὐαγγελιζομένην IO

5 μύριοι ὅσοι τὴν τῶν εἰδώλων ἀποστραφέντες πλάνην
 τοῦ ἐπὶ πάντων Θεοῦ τὴν ἀληθῆ γινώσιν τε καὶ εὐσέβειαν
 κατεδέξαντο, μονονουχὶ πιστούμενοι τοὺς τῶν παλαιῶν
 χρησμούς, τοὺς τε ἄλλους καὶ δὴ καὶ τὸν διὰ τοῦ
 c προφήτου Ἰερεμίου φήσαντα, Κύριε ὁ Θεός μου, πρὸς σὲ
 ἔθνη ἤξουσιν ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς, καὶ ἐροῦσιν Ὡς ψευδὴ ἐκτί-
 σαντο οἱ πατέρες ἡμῶν εἰδῶλα, καὶ οὐκ ἦν ἐν αὐτοῖς ὠφέλεια.
 Εἰ ποιήσει ἐαυτῷ ἄνθρωπος θεούς, καὶ οὗτοι οὐκ εἰσὶν θεοί ;

d 4. Πάντα δὴ ταῦτα τὸν περὶ τῶν καθ' ἡμᾶς πραγ-
 μάτων πιστοῦται λόγον, ὡς οὐκ ἐξ ἀνθρωπίνης ὀρμῆς
 ἐπιτηδευθέντα, θεόθεν δὲ προγνωσθέντα, καὶ θεόθεν διὰ
 τῶν ἐγγράφων χρησμῶν προαναφωνηθέντα, καὶ πολὺ
 5 πλέον ἔτι θεόθεν διὰ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν πᾶσιν ἀνθρώ-
 ποις προβεβλημένον, αὐθὶς τε ἐκ Θεοῦ δυναμούμενον
 καὶ συνεστῶτα, ὡς ἐν τοσοῦτοις ἐτῶν χρόνοις ἐλαννό-
 μενον πρὸς τε τῶν ἀοράτων δαιμόνων καὶ πρὸς τῶν
 κατὰ χρόνους ὄρατῶν ἀρχόντων πολὺ πλέον διαλάμπειν,
 10 ὀσημέραι τε διαπρέπειν καὶ αὔξειν καὶ πολὺ μᾶλλον
 πληθύνειν ἄντικρυς τῆς ἄνωθεν ἐκ τοῦ τῶν ὄλων Θεοῦ
 συνεργίας τὸ ἄμαχον καὶ ἀήττητον τό τε κατὰ τῶν
 p. 10 ἐχθρῶν νικητικὸν τῆ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν διδασκαλίᾳ τε
 καὶ προσηγορίᾳ παρεχούσης. Καὶ τὸ αὐτόθεν δὲ πρὸς
 εὐζωΐαν πᾶσιν ἀνθρώποις οὐ μόνου ἐκ τῶν προφανῶν
 αὐτοῦ λόγων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἀπορρήτου δυνάμεως † προ-
 5 βεβλημένον πῶς οὐκ ἂν γένοιτο τῆς ἐνθέου δυνάμεως

9 c 1 Jer. xvi. 19

b 7 πιστούμενος A τοὺς τῶν παλαιῶν] I, τοὺς παλαιῶν O, τῆς
 πόλεως A b 8 καὶ δὴ καὶ] A, καὶ δὴ IO τὸν διὰ τοῦ προφήτου
 Ἰερεμίου] (διὰ in ras) A (cf Act. ii. 16, viii. 28, 30), τὸν διὰ τοῦ Ἰερεμίου
 τοῦ προφήτου IO c 2 ἐκτίσαντο A c 4 ποιήσειεν αὐτῷ IO
 οὐκ εἰσὶν οὗτοι IO d 1 δὴ] AH, + οὖν IO d 4—10 a 10
 καὶ πολὺ—ἐνεργείας om I d 9 ὄρατῶν (a ante ὁ eras) A sub ἀοράτων
 in lin praeced d 10 τε] A, τι O διατρέπειν A d 11
 πληθύνειν A 10 a 1 τῆ] τῆς A διδ. τε καὶ προσ.] O, προσηγορίας
 τε καὶ διδασκαλίας A a 4 προβεβλ. . . 7. δυνάμεως om AO

αὐτοῦ παραστατικόν ; Θείας μὲν γὰρ καὶ ἀπορρήτου
 δυνάμεως † ἦν, τὸ ἅμα τῷ αὐτοῦ λόγῳ καὶ σὺν τῇ περὶ
 μοναρχίας ἐνὸς τοῦ ἐπὶ πάντων Θεοῦ προβεβλημένη
 διδασκαλία αὐτοῦ ὁμοῦ καὶ τῆς πολυπλανοῦς καὶ δαι-
 μονικῆς ἐνεργείας, ὁμοῦ καὶ τῆς τῶν ἔθνῶν πολυαρχίας ¹⁰
 ἐλεύθερον καταστήναι τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος. Μυρίων **b**
 γοῦν τὸ παλαιὸν καθ' ἕκαστον ἔθνος βασιλέων καὶ
 τοπαρχῶν ἐπικρατούντων, καὶ κατὰ πόλεις τῶν μὲν
 δημοκρατουμένων, τῶν δὲ τυραννουμένων, τῶν δὲ πολυ-
 αρχουμένων, πολέμων τε κατὰ τὸ εἶκος ἐκ τούτου ⁵
 παντοίων συνεστῶτων, ἔθνῶν ἔθνεσι προσρηγνυμένων
 καὶ συνεχῶς τοῖς πλησιοχώροις ἐπανισταμένων, δηοῦν-
 των τε καὶ δηουμένων καὶ ταῖς κατ' ἀλλήλων πολιορ-
 κίαις ἐπιστρατενομένων, ὥστε διὰ ταῦτα πανδημί ¹⁰
 πάντας τοὺς τε τὰς πόλεις οἰκοῦντας καὶ τοὺς ἐν ἀγροῖς
 γεωπονοῦντας ἐξ ἔτι παίδων τὰ πολεμικὰ διδάσκεσθαι, ^c
 ξιφηφορεῖν τε διὰ παντὸς κατὰ τε τὰς λεωφόρους, καὶ
 κατὰ κόμας καὶ ἀγρούς,—ἐπειδὴ παρῆν ὁ Χριστὸς
 τοῦ Θεοῦ, περὶ οὗ πάλαι διὰ τῶν προφητῶν ἀνείρητο
 Ἄνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιοσύνη καὶ πλήθος εἰρήνης, ⁵
 καὶ Συγκόψουσιν τὰς μαχαίρας αὐτῶν εἰς ἄροτρα, καὶ τὰς ζιβύνας
 αὐτῶν εἰς ὀρέπανα· καὶ οὐ λήψεται ἔθνος ἐπ' ἔθνος μάχαιραν, καὶ
 οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν, ἀκόλουθα ταῖς προρρηήσεσιν ^d
 ἐπηκολούθει τὰ ἔργα. Πᾶσα μὲν αὐτίκα περιηρεῖτο
 πολυαρχία Ῥωμαίων, Αὐγούστου κατὰ τὸ αὐτὸ τῇ τοῦ
 σωτήρος ἡμῶν ἐπιφανείᾳ μοναρχήσαντος. Ἐξ ἐκείνου

10 c 5 Ps. lxxi. (lxxii.) 7

c 6 Is. ii. 4

a 7 τὸ] τε A   a 10 τῶν om O   ἔθνῶν] αἰῶνων A   b 1 τὸ
 ἀνθρώπων A   b 3 καὶ om I   πόλεις] + καὶ χώρας I   τῶν μὲν] pr
 καὶ I   b 4 τῶν δὲ τυρ. om A   b 5 τούτου] τούτων A   b 9 πανδημί I
 c 1 γεηπονοῦντας I   ἐξ ἔτι] ἐκ I   c 3 ἐπειδὴ codd omnes,
 ἐπεὶ δὲ Heinich. Dind. Heikel   c 4 τοῦ Θεοῦ om I   c 6
 ἄροτρον O   c 7 ἔθνος ἐπ' ἔθνος] ἔθν' ἐπ' ἔθν' G, ἔθν ἐπ' ἔθν C   d 2
 ἐπικολούθει I

5 δὲ καὶ εἰς δεῦρο οὐκ ἂν ἴδοις, ὡς τὸ πρῖν, πόλεις πόλεσι
 πολεμούσας, οὐδ' ἔθνος ἔθνει διαμαχόμενον, οὐδέ γε τὸν
 βίον ἐν τῇ παλαιᾷ συγχύσει κατατριβόμενον. Καί τοι
 πῶς οὐκ ἄξιον θαυμάζειν ἐπιστήσαντα, τί δὴ ποτε τὸ
 μὲν παλαιόν, ὅτε τῶν ἔθνῶν ἀπάντων κατετυράνουν οἱ
 10 δαίμονες καὶ πολλή τις ἦν τῶν ἀνθρώπων ἢ περὶ αὐτοὺς
 θεραπεία, πρὸς αὐτῶν τῶν θεῶν ἐξοιστρούμενοι ἐπὶ
 τοὺς κατ' ἀλλήλων ἐξεκαίοντο πολέμους—ὡς τοτὲ μὲν
 p. II Ἑλληνας αὐτοῖς Ἑλλησι, τοτὲ δὲ Αἰγυπτίους Αἰγυπτίοις,
 καὶ Σύρους Σύροις, Ῥωμαίους τε Ῥωμαίοις πολεμεῖν,
 ἀνδραποδίζεσθαί τε ἀλλήλους καὶ κατατρύχειν ταῖς
 πολιορκίαις, ὥσπερ οὖν αἱ περὶ τούτων δηλοῦσι τῶν
 5 παλαιῶν ἱστορίαι—ἅμα δὲ τῇ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν εὐσεβε-
 στάτη καὶ εἰρηνικωτάτῃ διδασκαλίᾳ τῆς μὲν πολυθέου
 πλάνης καθαίρεσις ἀπετελείτο, τὰ δὲ τῆς τῶν ἔθνῶν δια-
 στάσεως παῦλαν αὐτίκα παλαιῶν κακῶν ἀπελάμβανεν ;
 ὁ καὶ μάλιστα μέγιστον ἡγούμαι τεκμήριον τυγχάνειν
 b τῆς ἐνθέου καὶ ἀφορήτου δυνάμεως τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

Τῆς δ' ἐκ τῶν αὐτοῦ λόγων προφαινομένης ὠφελείας
 δείγμα ἐναργὲς ἴδοις ἂν ἐπιστήσας ὡς οὐδὲ ἄλλοτέ πω
 ἐξ αἰῶνος, οὐδ' ὑπὸ τινος τῶν πάλαι διαφανῶν, ἐκ μόνων
 5 δὲ τῶν αὐτοῦ φωνῶν καὶ τῆς ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμέ-
 νην διαδοθείσης διδασκαλίας αὐτοῦ εἶναι τὰ πάντων τῶν
 ἔθνῶν νόμιμα κείμενα, αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ πρὶν θηριώδη καὶ
 βάρβαρα· ὡς μηκέτι Πέρσας μητρογαμεῖν τοὺς αὐτῶ
 c μαθητευθέντας, μηδ' ἀνθρωποβορεῖν Σκύθας διὰ τὸν
 καὶ μέχρῃς αὐτῶν ἐλθόντα τοῦ Χριστοῦ λόγον, μηδ'

d 7 τῇ παλαιᾷ] πάντων O (? Bate), πάση I d 8 ἐπιστήσαντας IO
 d 10 τῶν ἀνθρώπων] τῶν om I d 11 θεῶν] + αὐτῶν A d 12 ἐξεκαίοντο]
 ἐξεμαίνοντο IO II a 2 Ῥωμαίους τε] om τε A a 6 καὶ εἰρηνικω-
 τάτη om ΔΗ a 7 καθαίρεισιν O ἀπετελείτο] ΔΗ, ἐπετελείτο IO
 b 1 ἀφορήτου] ΔΗ, ἀπορρήτου IO b 3 πω (τε superscr) (' utrum πω*
 ποτε² an ποτε* πω² incertum, Bate) O b 6 εἶ] εἰς A c 2 τοῦ]
 IO, τὸν A Χριστοῦ] Θεοῦ O* c 2—IO μηδ' ἄλλα—παλαιούς om I

ἄλλα γένη βαρβάρων ἐκθέσμως θυγατράσι καὶ ἀδελ-
 φαῖς μίγνυσθαι, μηδ' ἄρρενας ἄρρεσιν ἐπιμαίνεσθαι
 καὶ τὰς παρὰ φύσιν ἡδονὰς μετιέναι, μηδὲ κυσὶ καὶ οἰώ- 5
 νοῖς τοὺς οἰκείους νεκροὺς προτιθέναι τοὺς πάλαι τοῦτο
 πράττοντας, μηδ' ἀγχόνη τοὺς γεγηρακότας ὥσπερ οὖν
 πρότερον παραβάλλειν, μηδὲ σάρκας νεκρῶν τῶν φιλ-
 τάτων κατὰ τὸ παλαιὸν ἔθος θοινᾶσθαι, μηδ' ἀνθρωπο-
 θυτεῖν ὡς θεοῖς τοῖς δαίμοσι κατὰ τοὺς παλαιούς, μηδὲ 10
 τὰ φίλτατα κατασφάττειν ἐπ' εὐσεβείας ὑπολήψει. d
 Ταῦτα γὰρ ἦν καὶ συγγενῇ τούτοις μυρία τὰ πάλαι τὸν
 τῶν ἀνθρώπων βίον λυμαινόμενα. Ἰστοροῦνται γοῦν
 Μασσαγέται καὶ Δέρβικες ἀθλιωτάτους ἠγεῖσθαι τῶν οἰκείων
 τοὺς αὐτομάτως τελευτήσαντας, διὸ καὶ φθάσαντες κατέθουον, καὶ 5
 εἰστιῶντο τῶν φιλότατων τοὺς γεγηρακότας· Τιβαρηνοὶ δὲ ζῶντας
 κατεκρήμνιζον τοὺς ἐγγυτάτω γέροντας· Ἑρκανοὶ δὲ καὶ Κάσπιοι,
 οἱ μὲν οἰωνοῖς καὶ κυσὶ παρέβαλλον ζῶντας, οἱ δὲ τεθνεώτας·
 Σκύθαι δὲ συγκατῶρυττον ζῶντας, καὶ ἐπέσφαζον ταῖς πυραῖς
 οὓς ἠγάπων οἱ τεθνεῶτες μάλιστα· καὶ Βάκτριοι δὲ τοῖς κυσὶ p. 12
 παρέβαλλον ζῶντας τοὺς γεγηρακότας. Ἄλλα ταῦτα μὲν
 πάλαι ἦν πρότερον, νυνὶ δὲ οὐκέθ' ὁμοίως ἐστίν,
 ἐνὸς τοῦ σωτηρίου νόμου τῆς εὐαγγελικῆς δυνάμεως
 τὴν θηριώδη καὶ ἀπάνθρωπον τούτων ὄλων κατα- 5
 λύσαντος νόσον. Τὸ δὲ μηκέτι θεοὺς ἠγεῖσθαι
 ἤτοι τὰ νεκρὰ καὶ κωφὰ ξόανα, ἢ τοὺς ἐν τούτοις

ii d 3—12 a 2 Ἰστοροῦνται—γεγηρακότας Porph. de Abst. iv. 21

c 7 οὖν] ἦν E c 8 περιβάλλειν O, ἐπιβάλλειν E c 9 θοινᾶσθαι]
 O, οἰνᾶσθαι A d 2 τὸν om H d 3 τῶν om A γοῦν] AH,
 om IO d 4 Δέρβικες] Βέβρυκες A ἀθλιωτάτους] IO Porph.,
 ἀθλίους AH d 6 γεγηρακότας] AH Porph., παρακμάσαντας IO^{vid}
 d 8—12 a 2 οἱ δὲ—παρέβαλλον ζῶντας om I d 9 ἐπέσφαζον] AO,
 ἐπέσφαττον Gaisf., ὑπέσφαζον G 12 a I Βακτῆριοι A, Βάκτριοι
 ('inter τ et ρ erasa littera accentuata,' Heikel) H δέ] O, μὲν A
 a 2 γεγηρακότας] A, γέροντας IO a 3 ἐστίν om I a 5 καταλύσαντος]
 I (para superscr²) O, παραλύσαντος AH, παραλύσαντος (kata superscr)
 G, παρακαταλύσαντος C

ἐνεργούντας πονηροὺς δαίμονας, ἣ τὰ μέρη τοῦ φαινο-
 μένου κόσμου, ἣ τὰς τῶν πάλαι κατοικομένων θνητῶν
 10 ψυχάς, ἣ τῶν ἀλόγων ζώων τὰ βλαπτικώτατα, ἀντὶ δὲ
 b τούτων ἀπάντων διὰ μιᾶς τῆς εὐαγγελικῆς τοῦ σωτῆρος
 ἡμῶν διδασκαλίας Ἑλληνας ὁμοῦ καὶ βαρβάρους τοὺς
 γνησίως ἀλλ' οὐκ ἐπιπλάστως αὐτοῦ τῷ λόγῳ προσ-
 ἀνέχοντας εἰς τοσοῦτον ἄκρας φιλοσοφίας ἐλθεῖν, ὡς
 5 μόνον τὸν ἀνωτάτω Θεόν, αὐτὸν ἐκείνον τὸν ἐπέκεινα τῶν
 ὄλων, τὸν παμβασιλέα καὶ κύριον οὐρανοῦ τε καὶ γῆς,
 ἡλίου τε καὶ ἄστρον, καὶ τοῦ σύμπαντος κόσμου
 δημιουργόν, σέβειν καὶ ὑμνεῖν καὶ θεολογεῖν, βιοῦν τε
 ἀκριβῶς καὶ οὕτως μανθάνειν ὡς μέχρι καὶ τοῦ ἐμβλέ-
 c πειν τοῖς ὀφθαλμοῖς παιδαγωγεῖσθαι, καὶ μηδὲν ἀκόλα-
 στον ἐκ τοῦ μετ' ἐπιθυμίας ὄραν ἐννοεῖν, πρόρριζον δὲ ἐξ
 αὐτῆς διανοίας πᾶν αἰσχροὺν ὑποτέμνεσθαι πάθος, — ταῦτα
 πάντα πῶς οὐκ ἂν τοῖς πᾶσι συμβάλλοιτο πρὸς εὐζωίαν ;
 5 Καὶ τὸ μηδ' εὐορκίας δεῖσθαι, πολλοῦ δεῖ ἐπιорκεῖν, διὰ
 τὸ πρὸς αὐτοῦ μανθάνειν μηδὲ ὀμνῦναι ὄλως, ἐν πᾶσι
 δὲ ἀψευδεῖν καὶ ἀληθεύειν, ὡς ἀρκεῖσθαι τῷ Ναὶ καὶ τῷ
 Οὐ, παντὸς ὄρκου βεβαιοτέραν τὴν προαίρεσιν κατασκευ-
 d ἄζοντας ; Τό δὲ μηδ' ἐν ψιλοῖς ῥηματίοις καὶ ταῖς κοι-
 ναῖς ὀμιλίαις ἀδιαφορεῖν, ἀκριβολογεῖσθαι δὲ καὶ μέχρι
 τούτων, ὡς μήτε ψεῦδος μήτε λουδοριάν μήτε τι αἰ-
 σχρὸν καὶ ἄσχημον ῥῆμα προῖεσθαι τῇ φωνῇ, διὰ τὴν
 5 αὐτοῦ πάλιν παρακέλευσιν, δι' ἧς ἔφησε περὶ παντὸς
 ἄργοῦ ῥήματος δώσετε λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ὁποίας ὑπερ-

12 d 5 Matt. xii. 36

a 9 τῶν πάλαι] πάλαι τῶν A	a 10 δὲ] τε A	b 1 τῆς εὐαγγελικῆς]
εὐαγγ. post ἡμῶν IO	b 3 γνησίους A* ^{vid} (-ως in ras)	τῷ λόγῳ]
τῶν λογῶ ('sic' Heikel) O	προσέχοντας O	b 6 καὶ κύριον] κύριον IO
b 9 καὶ οὕτως] οὕτως IO	c 2 δὲ ἐξ] A, δ' ἐξ IO	c 5 μηδ'] μηδὲ I
πολλοῦ] + γε I	c 6 ὀμνῦναι] + πᾶσιν A	c 8 ὄρκου] ἔργου A
βεβαιοτέρον AI?	τὴν προαίρ. βεβαιοτ. I.	κατασκευάζοντας] παρα-
σκευάζοντας IO	d 1 μηδ' ἐν] μηδὲ AH	d 3 τι] om AH

βολῆς φιλοσόφου ζωῆς ἔχεται ; Τὸ δὲ καὶ συλλήβδην ἀθρόως μυριάδας ὄλας ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παίδων, οἰκετῶν τε καὶ ἐλευθέρων, ἀδόξων τε καὶ ἐπιδόξων, καὶ προσέτι βαρβάρων ὁμοῦ καὶ Ἑλλήνων, κατὰ πάντα ¹⁰ τόπον καὶ πόλιν καὶ χώραν ἐν πᾶσι τοῖς ὑφ' ἡλιον ἔθνεσιν ἐπὶ διδασκαλίᾳ τῶν τοιούτων μαθημάτων ^{p. 13} οἷων ἀρτίως μεμαθήκαμεν φοιτᾶν, καὶ τὰς ἀκοὰς λόγοις παρέχειν ἀναπείθουσιν οὐ μόνον ἀκολάστων ἐγχειρημάτων ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ διάνοιαν αἰσχυρῶν ἐνθυμημάτων γαστρός τε καὶ τῶν ὑπὸ γαστέρα κρατεῖν· τό τε ⁵ πᾶν γένος ἀνθρώπων παιδείαν παιδεύεσθαι ἔνθεον καὶ εὐσεβῆ, φέρειν τε μαθάνειν γενναίῳ καὶ βαθεῖ φρονήματι τὰς τῶν ἐπανισταμένων ὕβρεις, καὶ μὴ τοῖς ἴσοις τοὺς φαύλους ἀμύνεσθαι, θυμοῦ δὲ καὶ ὀργῆς καὶ πάσης ἔμμανοὺς ὀρέξεως κρείττους γίνεσθαι, ναὶ μὴν καὶ τῶν ¹⁰ ὑπαρχόντων ἀπόροις καὶ ἐνδέεσι κοινωνεῖν, πάντα τε ^b ἄνθρωπον ὁμογενῆ δεξιοῦσθαι, καὶ τὸν νενομισμένον ξένον ὡς ἂν νόμῳ φύσεως οἰκειότατον καὶ ἀδελφὸν γνωρίζειν.

Πάντα δὴ ἀθρόως ταῦτά τις συναγαγὼν πῶς οὐκ ἂν ⁵ ὁμολογήσειε τὰ μέγιστα καὶ ἀληθῶς ἀγαθὰ πάντας ἀνθρώπους εὐαγγελίσασθαι τὸν ἡμέτερον λόγον, τό τε αὐτόθεν ὑπερέχον πρὸς εὐζωΐαν τῷ τῶν ἀνθρώπων παρεσχηκέναι βίῳ ; Ὅποῖον δέ σοι εἶναι δοκεῖ τὸ πᾶν ^c γένος ἀνθρώπων, οὐ μόνον Ἑλλήνων ἀλλὰ καὶ τῶν ἀνημερωτάτων βαρβάρων καὶ τῶν ἐν ταῖς ἐσχατιαῖς τῆς γῆς οἰκούντων, τῆς μὲν ἀλόγου θηριωδίας ἀνασχεῖν, δόξας δὲ φιλοσόφους ἀναλαβεῖν παρασκευάσαι ; Οἶον, ⁵

d 11 καὶ πόλιν] καὶ om I ἡλιον] IO, ἡλίῳ AH 13 a 1 τοιούτων
om AH a 3 ἐγχειρημάτων] AH, ἐπιχειρημάτων IO a 6 ἀνθρώπων]
om IO (Heikel) vel ἄνων γένος (? Bate) O παιδεύεσθαι A
a 7 γενναίῳ] AH, γενναίως IO a 8 ἐπανιστανομένων (ν 2° in ras) AH
a 9 δὲ] τε AH a 10 ἔμμανοὺς] ἐμμανοῦς AH γίνεσθαι] γενέσθαι I
b 7 εὐαγγελίσασθαι] AH, εὐγγελίσθαι IO c 2 γένος] om O
'Ἑλλήνων] ἀλλήλων O

φέρει τὰς περὶ ἀθανασίας ψυχῆς καὶ ζωῆς τῆς παρὰ τῷ Θεῷ μετὰ τὴν ἐνθένδε ἀπαλλαγὴν τοῖς θεοφιλέσιν ἀποκειμένης, δι' ἣν τοῦ προσκαιροῦ τούτου ζῆν κατα-
 δ φρονεῖν ἐμελέτησαν· ὥστε ἀποδείξαι παῖδας τοὺς πώ-
 ποτε ἐπὶ φιλοσοφία διαβοηθέντας, καὶ παίγνιον τὸν
 θρυλούμενον ἐκείνου θάνατον, ἀνὰ στόμα πάντων φιλο-
 σόφων ἀδόμενον· θηλειῶν παρ' ἡμῖν καὶ κομιδῇ παίδων
 5 βαρβάρων τε ἀνδρῶν καὶ εὐτελῶν † ὥστε † τῷ δοκεῖν τῇ
 τοῦ σωτήρος ἡμῶν δυνάμει τε καὶ συνεργίᾳ τὸν περὶ
 ψυχῆς ἀθανασίας λόγον ἔργοις πρότερον ἢ ῥήμασιν
 ἐπαληθεύοντα δεξιάντων. Οἶον δὲ καὶ τὸ καθόλου
 πάντας ἀνθρώπους τοὺς ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ἐκ τῶν τοῦ
 10 σωτήρος ἡμῶν μαθημάτων περὶ Θεοῦ προνοίας ὡς
 ἐφορώσης τὰ σύμπαντα ὑγιῶς καὶ ἐρρωμένως φρονεῖν
 P. 14 παιδεύεσθαι, καὶ τὸ πᾶσαν ψυχὴν μαθάνειν τὸν περὶ
 δικαιοτηρίου καὶ κρίσεως Θεοῦ λόγον, καὶ τὸ πεφροντι-
 σμένως ζῆν, καὶ φυλακτικῶς ἔχειν τῶν τῆς κακίας
 ἐπιτηδευμάτων.

b 5. Κεφάλαιον δὲ τῆς πρώτης καὶ μεγίστης εὐεργεσίας
 τοῦ σωτηρίου λόγου γνοίης ἄν, εἰ ἐν νῷ λάβοις τὴν
 δεισιδαίμονα πλάνην τῆς παλαιᾶς εἰδωλολατρίας, ἧ τὸ
 σύμπαν ἀνθρώπων γένος δαιμόνων ἀνάγκαις πάλαι
 5 πρότερον κατετρύχετο· ἧς ὥσπερ ἀπὸ σκοτίας ζοφωδε-
 στάτης Ἑλληνας ὁμοῦ καὶ βαρβάρους δυνάμει θείᾳ
 μεταστησάμενος ἐπὶ νοερὰν καὶ φωτεινὴν ἡμέραν τῆς
 c ἀληθοῦς εὐσεβείας τοῦ παμβασιλέως Θεοῦ τοὺς πάντας
 μετηγάγετο. Καὶ τί χρῆ μὴ κύνειν ἀποδεικνύειν πειρω-

c 6 φέρε] + εἰπέειν IO c 7 τῷ Θεῷ] τῷ om IO d 2 διαβ.
 ἐπὶ φιλ. O διαβοηθέντας] βοηθέντας AH, διαβοήτους I d 3 θρυ-
 λούμενον] AI, θρυλλούμενον O πάντων φιλοσ.] φιλοσ. πάντων IO
 d 5 εὐτελῶν] εὐγενῶν O † ὥστε † τῷ δοκεῖν] A*O, τὸ δοκεῖν I, ἄτε A²
 marg. ὡς τῷ (sic) coniec Heikel 14 a 2 δικαιοτηρίου] A, δικαιοτηρίων
 HI, δικαιοτηρίων O b 2 λάβοις] A, λάβης I (sed ois superscr) O
 b 5 κατετρύχετο] A (Lake) IO, κατετρύχωτο AH (Heikel) b 5—d 4
 ἧς ὥσπερ—ἀποτρεπομένου om I b 5 ζοφερωτάτης G b 7 ἐπὶ]
 legi non potest in A

μενους ὅτι μηδὲ ἀλόγῳ πίστει ἑαυτοὺς ἀνεθήκαμεν, σῶφροσι δὲ καὶ ὠφελίμοις λόγοις τὸν τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας τρόπον περιέχουσι; Τῆς παρούσης ὑπο- 5 θέσεως αὐτὸ δὴ τοῦτο καθόλου πραγματενομένης, τοὺς μὲν ἐπιτηδείως ἔχοντας ἔπασθαι λόγων ἀποδείξεισι προ- τρέπομεν καὶ παρακαλοῦμεν φρονήσεως ἐπιμελέσθαι, καὶ λογικώτερον τῶν δογμάτων τὰς ἀποδείξεις παρα- λαμβάνειν, ἐτοίμους τε εἶναι πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ ἐπερω- d τῶντι ἡμᾶς τὸν λόγον τῆς καθ' ἡμᾶς ἐλπίδος. Ἐπεὶ δὲ μὴ πάντες τοιοῦτοι, φιλανθρώπου τυγχάνοντος τοῦ λόγου καὶ μηδένα μηδαμῶς ἀποτρεπομένου, πάντα δὲ ἄνθρω- πον τοῖς καταλλήλοις ἰωμένου φαρμάκοις, καὶ τὸν 5 ἀμαθῆ καὶ ἰδιώτην ἐπὶ τὴν τῶν τρόπων θεραπείαν παρα- καλοῦντος, εἰκότως ἐν εἰσαγωγῇ τοὺς ἀρχομένους τῶν ἰδιωτικωτέρων γυναῖκα καὶ παῖδας καὶ τὸ τῶν ἀγελαίων πλῆθος ἐπὶ τὸν εὐσεβῆ βίον χειραγωγούντες, ὡς ἐν φαρμάκου μοίρα τὴν ὑγιή πίστιν παραλαμβάνομεν, 10 ὀρθὰς δόξας περὶ θεοῦ προνοίας καὶ περὶ ψυχῆς ἀθανα- σίας καὶ περὶ τοῦ κατ' ἀρετὴν βίου ἐντιθέντες αὐτοῖς. p. 15 Ἡ οὐχ οὕτως καὶ τοὺς τὰ σωματίων κάμνοντας ἐπι- στημόνως ἰωμένους ὀρώμεν, αὐτοὺς μὲν διὰ πλείστης ἀσκήσεως καὶ παιδείας τοὺς κατὰ ἰατρικὴν λόγους ἀνει- ληφότας καὶ πάντα λογικῶς χειρουροῦντας, τοὺς γε 5 μὴ ἐπὶ θεραπεία προσιόντας αὐτοῖς πίστει ἑαυτοὺς καὶ τῇ τῶν χρηστοτέρων ἐλπίδι παρέχοντας, καὶ τῶν μὲν κατὰ τὴν ἐπιστήμην θεωρημάτων μηδὲν ἀκριβῶς ἐπαῖ- οντας, μόνης δὲ τῆς ἀγαθῆς ἐλπίδος τε καὶ πίστεως ἐξηρητημένους; Καὶ ὁ μὲν τῶν ἰατρῶν ἄριστος εἰς b

14 d 1 I Pet. iii. 15

c 3 μηδὲ] AH, μὴ ceteri d 6 τῶν τρόπων] προτέραν I d 8 ἀγε-
λαίων] ἀλιέων I 15 a 2—a 8 Ἡ οὐχ—ἐπαίσιτας om I a 2 κάμνοντας
ἐπιστημόνως ἰωμένους] AH, τῶν καμνόντων ἰωμ. ἐπιστ. EΘ a 5 χειρουρ-
γοῦντας] χειραγωγούντας EΘ γε] τε O a 8 ἀκριβῆς E
a 9 δὲ] om I b 1 ἐξηρητημένης I

μέσον παρελθὼν ἅ τε χρὴ προφυλάττεσθαι καὶ ἅ
 προσήκει δρᾶν ὡσπερ τις ἄρχων καὶ κύριος μετ' ἐπι-
 στημῆς προστάττει· ὁ δ' ὡς βασιλεῖ καὶ νομοθέτῃ πεί-
 5 θεται, πιστεύων συνοίσειν αὐτῷ τὸ προστεταγμένον.
 Οὕτω καὶ μαθηταὶ παρὰ διδασκάλων λόγους παιδείας
 ἀποδέχονται, πιστεύσαντες ἀγαθὸν αὐτοῖς ἔσεσθαι τὸ
 μάθημα· ναὶ μὴν καὶ φιλοσοφίας οὐ πρότερόν τις ἐφά-
 c ψαιτο ἢ πιστεύσας συνοίσειν αὐτῷ τὸ ἐπάγγελμα·
 καὶ ὁ μὲν τις αὐτόθεν εἴλετο τὰ Ἐπικούρου, ὁ δὲ τὸν
 Κυνικὸν ζηλοῖ βίον, ἄλλος κατὰ Πλάτωνα φιλοσοφεῖ,
 καὶ κατ' Ἀριστοτέλην ἕτερος, καὶ πάλιν ἄλλος πάντων
 5 τὰ Στωϊκὰ προειμίησεν, ἐκάστου χρηστοτέρᾳ ἐλπίδι τε
 καὶ πίστει τὸ δόξαν ὡς συνοίσειν ἀγαπήσαντος. Οὕτω
 καὶ τέχνας ἄνθρωποι τὰς μέσας μετήλθον, καὶ ἄλλοι
 τὸν στρατιωτικόν, ἄλλοι δὲ τὸν ἐμπορικὸν βίον, πίστει
 πάλιν προειληφότες βιοποριστικὸν αὐτοῖς ἔσεσθαι τὸ
 10 ἐπιτήδευμα. Καὶ γάμων δὲ αἱ πρῶται σύνοδοι καὶ
 d κοινωνίαι τῆς κατὰ παιδοποιίαν ἐλπίδος ἐξ ἀγαθῆς
 ἐνήρξαντο πίστεως. Καὶ πλεῖ τις αὐθις εἰς ἄδηλον οὐδ'
 ἄλλην προβεβλημένος τῆς σωτηρίας ἄγκυραν ἢ μόνην
 τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγαθὴν ἐλπίδα· καὶ γεωργεῖ πάλιν
 5 ἄλλος, καὶ τὸν σπόρον εἰς γῆν ἀπορρίψας κάθηται τῆς
 ὥρας τὴν τροπὴν ἐκδεχόμενος, πιστεύων τὸ φθαρὲν
 ἐπὶ τῆς γῆς καὶ πλημμυρίσιν ὑετῶν καλυφθὲν αὐθις
 ὡσπερ ἐκ νεκρῶν ἀναβιώσεσθαι· πορείαν δὲ τις μακρὰν
 ἐπ' ἀλλοδαπῆς ἐκ τῆς οἰκείας στελλόμενος πάλιν τὴν
 10 ἐλπίδα καὶ τὴν πίστιν ἀγαθὰς ὁδηγοὺς ἑαυτῷ συνεπά-
 γεται. Καὶ τί γὰρ ἄλλο ἢ τὸν πάντα τῶν ἀνθρώπων

b 2 μέσον] + τε O παραφυλάττεσθαι I b 3 δρᾶν] + ἢ A
 b 8 ἐφάψαιτο] AIO, ἐφάψαιτ' ἂν Gaisf. c 4 καὶ κατ'] AH, κατὰ O
 ἄτερος IO c 5 τε om I c 6 οὕτως A c 9 πάλιν] AH, πάλαι
 IO d 1 τῆς vix legi potest A d 2 ἐνήρξ (αὐτο legi non potest)
 A, ἤρξαντο IO d 7 τῆς] om IO πλημμύραις I d 10
 ἑαυτῷ] αὐτῷ IO d 11 ἄλλο] ἄλλ' A, τὸ πλήρες ἄλλο schol in A
 marg

βίον δυοῖν τούτοις ἀνηρτημένον ἐλπίδος τε καὶ πίστεως καταλαμβάνων, τί δὴ θαυμάζεις, εἰ καὶ τὰ κρείττονα p. 16 κατὰ ψυχὴν τοῖς μὲν διὰ πίστεως παραδίδονται, οἷς οὐ σχολὴ λογικώτερον τὰ κατὰ μέρος παιδεύεσθαι, τοῖς δὲ καὶ τοὺς λόγους αὐτοὺς πάρεστι μετιέναι καὶ τὰς ἀποδείξεις τῶν πρεσβενομένων μαυθάνειν ; 5

Ἄλλὰ γὰρ ἐν ὀλίγῳ τούτων ἡμῖν οὐκ εἰς ἄχρηστον προγεγυμνασμένων ἀνίωμεν ἐπὶ τὴν πρώτην κατηγορίαν, καὶ τίνες ὄντες καὶ πόθεν ὀρμώμενοι τοῖς διερωτῶσιν ἀποκρινόμεθα. Ὅτι μὲν οὖν τὸ γένος Ἑλληνες ὄντες καὶ τὰ Ἑλλήνων φρονούντες ἐκ παντοίων τε b ἐθνῶν ὡς ἂν νεολέκτου στρατιᾶς λογάδες συνειλεγμένοι τῆς πατρίου δεισιδαιμονίας ἀποστάται καθεστήκαμεν, οὐδ' ἂν αὐτοὶ ποτε ἀρνηθείημεν· ἀλλὰ καὶ ὅτι ταῖς Ἰουδαϊκαῖς βίβλοις προσανέχοντες, κακῶν παρ' αὐτοῖς ; προφητειῶν τὰ πλείστα τοῦ καθ' ἡμᾶς λόγου συνάγοντες, οὐκέθ' ὁμοίως ζῆν τοῖς ἐκ περιτομῆς προσφιλές ἡγούμεθα, καὶ τοῦτ' ἂν αὐτόθεν ὁμολογήσαιμεν. Ὡρα τοιγαροῦν τούτων τὸν ἀπολογισμὸν ὑποσχεῖν. Πῶς οὖν ἄλλως δόξαιμεν εἶ πεποιηκῆναι τὰ πάτρια κατα- c λείψαντες, εἰ μὴ πρῶτον εἰς μέσον αὐτὰ παραθέμενοι καὶ ἀγαγόντες ὑπ' ὄψιν τῶν ἐντενυξομένων ; Οὕτω γὰρ ἂν γένοιτο φανερὰ καὶ τῆς εὐαγγελικῆς ἀποδείξεως ἡ θεία δύναμις, εἰ τοῖς πᾶσι πρὸ ὀφθαλμῶν τεθείη, τίνων καὶ ; ὁποίων κακῶν τὴν ἴασι εὐαγγελίζεται. Πῶς δ' ἂν τὸ εὐλογον τῆς τῶν Ἰουδαϊκῶν γραμμάτων μεταδιώξεως φανείη, μὴ οὐχὶ καὶ τῆς τούτων ἀρετῆς ἀποδειχθείσης ; Τίμι τε λόγῳ τὰς παρ' αὐτοῖς γραφὰς ἀσπαζόμενοι τὸν

d 12 δυοῖν τούτοις] δυοῖν τούτων A, δυεῖν τούτοις O², δυοῖν τούτων I ἀνηρτημένον] ἀνηρτημένον O. 16 a 2 κατὰ] καὶ κατὰ IO a 7 γεγυμνασμένων AH a 8 διερωτήσασιν ἀποκρινόμεθα IO b 2 νεολέκτοι H, νεολέκτου (sed v ex θ) G, θεολέκτου C στρατιᾶς] στρατείας A. b 4 ἂν] om A b 8 ὁμολογήσωμεν O ὦρα] ὄρα I b 9 τοιγαροῦν (γαροῦν raene eras) A ἀπολογισμὸν] IO, αἴτιον λογισμὸν AH, αἰτιολογισμὸν edd. c 1 οὖν ἂν edd; ἂν om A? IO c 2 εἰ μὴ] AH, ἢ IO c 6 δ' ἂν] δαὶ A, δὲ I

d ὅμοιον τοῦ βίου τρόπον ἀποκλίνομεν, καλῶς ἂν ἔχοι
 διελεῖν· καὶ ἐπὶ πᾶσι, τίς ὁ καθ' ἡμᾶς τῆς εὐαγγελικῆς
 ὑποθέσεως λόγος, καὶ τίς ἂν κυρίως λεχθείη ὁ Χριστια-
 νισμός, οὔτε Ἑλληνισμός ὦν οὔτε Ἰουδαϊσμός, ἀλλά
 5 τις καινὴ καὶ ἀληθῆς θεοσοφία, ἐξ αὐτῆς τῆς προσηγο-
 ρίας τὴν καινοτομίαν ἐπαγομένη. Φέρ' οὖν πρῶτον
 ἀπάντων τὰς παλαιοτάτας καὶ δὴ καὶ τὰς πατρίους
 ἡμῶν αὐτῶν θεολογίας κατὰ πᾶσαν πόλιν εἰσέτι καὶ
 10 γυναιῶν φιλοσόφων περὶ τε κόσμου συστάσεως καὶ
 περὶ θεῶν διαλήψεις, ἵνα γνῶμεν εἴτε καὶ ὀρθῶς ἀπέστη-
 p. 17 μεν αὐτῶν, εἴτε καὶ μή. Θήσω δὲ οὐκ ἐμὰς φωνὰς
 ἐν τῇ τῶν δηλουμένων ἐκφάνσει, ἀλλ' αὐτῶν δὴ τῶν
 μάλιστα τὴν περὶ οὓς φασὶ θεοὺς εὐσέβειαν περισπού-
 δαστον πεποιημένων, ὡς ἂν ὁ λόγος ἀπάσης ἐκτὸς τῆς
 5 περὶ τοῦ πλάττεσθαι ἡμᾶς ὑπονοίας κατασταίῃ.

b 6. Φοίνικας τοιγαροῦν καὶ Αἰγυπτίους πρώτους ἀπάν-
 των ἀνθρώπων κατέχει λόγος ἥλιον καὶ σελήνην καὶ
 ἀστέρας θεοὺς ἀποφῆναι, μόνους τε εἶναι τῆς τῶν ὄλων
 γενέσεως καὶ φθορᾶς αἰτίους, εἶτα δὲ τὰς παρὰ τοῖς
 5 πᾶσι βωομένας θεοποιίας τε καὶ θεογονίας εἰσηγήσα-
 σθαι τῷ βίῳ. πρὸ δέ γε τούτων μηδένα μηδὲν πλέον τῶν
 κατ' οὐρανὸν φαινομένων εἰδέναί, ὀλίγων ἐκτὸς ἀνδρῶν
 c τῶν παρ' Ἑβραίοις μνημονομενομένων, οἳ διανοίας καθαρῶ-
 τάτοις ὄμμασι πᾶν τὸ ὀρώμενον ὑπερκύψαντες τὸν
 κοσμοποιὸν καὶ τῶν ὄλων δημιουργὸν ἐσεβάσθησαν,
 ὑπερθαυμάσαντες τῆς τοσαύτης αὐτὸν σοφίας τε καὶ
 5 δυνάμεως, ἣν ἐκ τῶν ἔργων ἐφαντάσθησαν, καὶ μόνου

d 2 δ] ἡ I   d 4 οὔτε I^o] οὐθ' IO   d 6 φέρ' οὖν] AH, φέρε
 οὖν δὴ IO   d 7 παλαιότας IO   d 8 ἡμῶν] om I   d 9
 τεθρυλλημένων O, τεθρυλημένην I   17 a I καὶ μή] καὶ om O   a 3
 οὓς] IO, ἧς A ('in marg οὓς prima manu' Heikel)   θεοὺς] om AH
 a 4 πεποιηκότων I   a 5 τοῦ] τὸ IO   b 3 θεοὺς] πρώτους AH   b 4
 καὶ] AH, πρ τε IO   c 3 τῶν] τὸν A   c 4 αὐτὸν om AH   c 5—
 18 b 2 καὶ μόνου—ἐποπτεύσομεν om I

εἶναι θεὸν πεισθέντες μόνον εἰκότως ἔθεολόγησαν, τὴν ἀληθῆ καὶ πρώτην καὶ μόνην ταύτην εὐσέβειαν παῖς παρὰ πατρὸς διαδεξάμενοι καὶ φυλάξαντες. Οἷ γε μὴν λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων τῆσδε τῆς μόνης καὶ ἀληθοῦς ἀποπεσόντες εὐσεβείας, τὰ φωσφόρα τῶν οὐρανίων δ σαρκὸς ὀφθαλμοῖς, οἷα νήπιοι τὰς ψυχάς, καταπλαγέντες, θεοὺς τε ἀνείπον, καὶ θυσίαις τε καὶ προσκυνήσεσιν ἐγέραιρον, οὐ νεὼς δειμάμενοι, οὐδ' ἀφιδρύμασι καὶ ξοάνοις θνητῶν εἰκόνας πλασάμενοι, πρὸς αἰθέρα δέ 5 καὶ αὐτὸν οὐρανὸν ἀποβλέποντες καὶ μέχρι τῶν τῆδε ὄρωμένων ταῖς ψυχαῖς ἐφικνούμενοι. Ἄλλ' οὐ τῆδε ἄρα καὶ τοῖς μετέπειτα ἀνθρώποις τὰ τῆς πολυθέου πλάνης περίστατο, ἐλαύνοντα δὲ εἰς βυθὸν κακῶν καὶ μείζονα τῆς ἀθεότητος τὴν δυσσέβειαν ἀπειργάζετο, Φοινίκων 10 εἶτα Αἰγυπτίων ἀπαρξαμένων τῆς πλάνης· παρ' ὧν φασὶ πρῶτον Ὀρφέα τὸν Οἰάγρου μεταστησάμενον τὰ p. 18 παρ' Αἰγυπτίους Ἑλλησι μεταδοῦναι μυστήρια, ὥσπερ οὖν καὶ Κάδμῳ τὰ Φοινικικὰ τοῖς αὐτοῖς ἀγαγεῖν μετὰ καὶ τῆς τῶν γραμμάτων μαθήσεως· οὐπω γὰρ εἰσέτι τοὺς Ἑλληνας τότε τὴν τῶν γραμμάτων χρῆσιν εἰδέναι. 5 Πρῶτα τοίνυν σκεψόμεθα τὰ τῆς πρώτης κοσμογονίας ὅπως οἱ δηλούμενοι διειλήφεσαν· ἔπειτα τὰ περὶ τῆς πρώτης καὶ παλαιοτάτης τοῦ τῶν ἀνθρώπων βίου δεισιδαιμονίας· καὶ τρίτον τὰ Φοινίκων· τέταρτον τὰ Αἰγυπτίων· μεθ' ἃ πέμπτον τὰ Ἑλλήνων διελόντες, 10 πρότερον μὲν τὴν καὶ τούτων παλαιὰν καὶ μυθικωτέραν b πλάνην ἐποπτεύσομεν, εἶτα δὲ τὴν σεμνοτέραν καὶ

c 9 τῆσγε EO d 3 θυσίαις τε] A, om τε OG d 9 περίσταται G
ἐλαύνοντα] ἤλαννον AH καὶ] AH, om EO 18 a 1 Οἰάγρου] Ὀρφεὺς
ὁ Ἰάγρου marg AH, Ἰάγρου EO, Οἰάγρου (sed oi ex v) H a 2 μετα-
δοῦναι] μετάδου^{τα} O ὥσπερ] A*, ὡσ (περ eras) A² a 6 τῆς πρώτης
κοσμογονίας] AH, τῆς κοσμογονίας τῆς πρώτης O a 7 διειλήφασιν EO
τὰ om AH a 8 παλαιοτάτης AHO, παλαιότητης Heikel b 2
ἐποπτεύομεν A 'post hoc vocab tota linea erasa est, sed nulla est
textus lacuna in A' Heikel

φυσικωτέραν δὴ περὶ θεῶν φιλοσοφίαν, καὶ μετὰ ταῦτα
 τὸν περὶ τῶν θαυμαστῶν χρηστηρίων λόγον ἐφοδεύσο-
 5 μεν· ἐφ' οἷς καὶ τὰ σεμνὰ τῆς γενναίας Ἑλλήνων φιλο-
 σοφίας ἐπισκεψόμεθα. Τούτων δ' ἡμῖν διευκρινηθέντων
 ἐπὶ τὰ Ἑβραίων μεταβησόμεθα, τῶν δὴ πρώτων καὶ
 ἀληθῶς Ἑβραίων, καὶ τῶν μετὰ ταῦτα τὴν Ἰουδαίων
 c λαχόντων προσηγορίαν. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ὥσπερ
 ἐπισφράγισμα τῶν ὄλων ἐποίσομεν τὰ ἡμέτερα.
 Ἀναγκαίως δὲ τῆς τούτων ἀπάντων μνημονεύσομεν
 ἱστορίας, ὡς ἂν διὰ τῆς τῶν ἑκασταχοῦ τεθαυμασμένων
 5 παραθέσεως ὁ τῆς ἀληθείας ἔλεγχος ἀποδειχθείη, ὁποί-
 ων τε ἡμεῖς ἀποστάντες τὴν ὁποίαν εἰλόμεθα φανερόν
 τοῖς ἐντυγχάνουσι γένοιτο. Ἀλλὰ γὰρ ἀπίωμεν ἐπὶ
 τὸ πρῶτον. Πόθεν δῆτα πιστωσόμεθα τὰς ἀποδείξεις ;
 Οὐ μὲν δὴ ἐκ τῶν παρ' ἡμῖν γραμμάτων, ὡς ἂν μὴ
 d δοκοίημεν κεχαρισμένα πράττειν τῷ λόγῳ· μάρτυρες
 δὲ παρέστωσαν ἡμῖν Ἑλλήνων αὐτῶν οἱ τε τὴν φιλοσο-
 φίαν ἀνχοῦντες, καὶ οἱ τὴν ἄλλην τῶν ἔθνῶν ἱστορίαν
 διηρευνηκότες. Γράφει τοίνυν ἄνωθεν τὴν παλαιὰν
 5 Αἰγυπτίων ὑφηγούμενος θεολογίαν ὁ Σικελιώτης Διό-
 δωρος, γνωριμώτατος ἀνὴρ τοῖς Ἑλλήνων λογιωτάτοις,
 ὡς ἂν ὑπὸ μίαν συναγροχῶς πραγματείαν ἄπασαν τὴν
 ἱστορικὴν βιβλιοθήκην. Ἐξ οὗ πρῶτα παραθήσομαι
 ἅ περὶ τῆς τοῦ παντὸς κοσμογονίας ἀρχόμενος τοῦ λόγου

b 3 φυσικωτέραν] AO? μυθικωτέραν I b 4 λόγον ἐφοδεύσομεν]
 ἐφοδεύσομεν λόγον A, λόγον κατῖδωμεν IO b 6 ἐπισκεψόμεθα A,
 ἐπισκεψώμεθα HIO b 7 μεταβησόμεθα] A* μεταβησώμεθα
 Λ²HO* ? I c 2 ἐποίσομεν] O, ποιήσομεν A,
 ἐποίσομεν I c 3 μνημονεύσομεν I c 4 διὰ τῆς—παραθέσεως
 om I c 5 ἀποδειχθείη] AH ('in H ei videtur mut ex η, Heikel, ἀπο-
 δειχθῆ] IO τὴν om I c 7 γένοιτο] AH, γένηται IO d 1 δοκοίημεν]
 AH, δοκοίμεν IO d 2 παρέστωσαν] AH, παρέστων IO 'Ελ-
 λήνων] + τε O αὐτῶν] om O d 3 καὶ οἱ] οἱ om AIO d 5
 Αἰγ. ὑφ. θεολ.] ὑφ. θεολ. Αἰγ. O Αἰγυπτίων] om I θεολογίαν]
 πραγματείαν I d 7 συναγροχῶς] AH 'ei in ras' Heikel, 'eras
 ei A², et, ni fallor, η A³' Lake d 9, κοσμογενίας O λόγου]
 κόσμου A

διείληφε, τὰς τῶν παλαιῶν ιστορῶν δόξας τοῦτον τὸν 10
τρόπον.

7. Περὶ μὲν οὖν θεῶν τίνας ἐννοίας ἔσχον οἱ πρῶτοι καταδείξαντες p. 19
τιμᾶν τὸ θεῖον, καὶ περὶ τῶν μυθολογουμένων ἐκάστου τῶν ἀθανά- ΔΙΟΔΩ-
των, τὰ μὲν πολλὰ συντάξασθαι πειρασόμεθα κατ' ἰδίαν, διὰ τὸ ΡΟΥ
τὴν ὑπόθεσιν ταύτην πολλοῦ λόγου προσδεῖσθαι· ὅσα δ' ἂν ταῖς b
προκειμέναις ἱστορίαις ἐοικότα δόξωμεν ὑπάρχειν, παραθήσομεν ἐν
κεφαλαίῳ, ἵνα μηδὲν τῶν ἀκοῆς ἀξίων ἐπιζητήται. Περὶ δὲ τοῦ
γένους τῶν ἀπάντων ἀνθρώπων καὶ τῶν πραχθέντων ἐν τοῖς
γνωριζομένοις μέρεσι τῆς οἰκουμένης, ὡς ἂν ἐνδέχεται τὰ περὶ 5
τῶν οὕτω παλαιῶν, ἀκριβῶς ἀναγράφομεν, ἀπὸ τῶν ἀρχαιωτάτων
χρόνων ἀρξάμενοι.

Περὶ τῆς πρώτης τοίνυν γενέσεως τῶν ἀνθρώπων διτταὶ γεγό- c
νασιν ἀποφάσεις παρὰ τοῖς νομιμωτάτοις τῶν τε φυσιολόγων καὶ
τῶν ἱστορικῶν. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἀγένητον καὶ ἄφθαρτον ὑποστη-
σάμενοι τὸν κόσμον ἀπεφήναντο καὶ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων ἐξ
αἰῶνος ὑπάρχειν, μηδέποτε τῆς αὐτῶν τεκνώσεως ἀρχὴν ἐσχηκυίας· 5
οἱ δὲ γενητὸν καὶ φθαρτὸν εἶναι νομίσαντες ἔφησαν ὁμοίως ἐκείνοις
τοὺς ἀνθρώπους τυχεῖν τῆς πρώτης γενέσεως ὠρισμένοις χρόνοις.
Κατὰ γὰρ τὴν ἐξ ἀρχῆς τῶν ὄλων σύστασιν μίαν ἔχειν ἰδέαν d
οὐρανόν τε καὶ γῆν, μεμιγμένης αὐτῶν τῆς φύσεως· μετὰ δὲ ταῦτα
διαστάντων τῶν σωμάτων ἀπ' ἀλλήλων, τὸν μὲν κόσμον περι-
λαβεῖν ἅπασαν τὴν ὀρωμένην ἐν αὐτῷ σύνταξιν, τὸν δ' ἀέρα
κινήσεως τυχεῖν συνεχοῦς· καὶ τὸ μὲν πυρῶδες αὐτοῦ πρὸς τοὺς 5
μετεωροτάτους τόπους συνδραμεῖν, ἀνωφεροῦς οὐσῆς τῆς τοιαύτης

19 a 1 Diod. Sic. i. 6-8

d 10 ἱστοριῶν AIO (-ρῶν vel -ριῶν ?) 19 a 1 Incipit B b 3
κεφαλαίῳ] AH, κεφαιλαίους IO, Diod. b 5 τὰ περὶ] AH, περὶ Diod.
b 6 ἀναγράφομεν] ἀναγράφομαι BO ἀρχαιωτάτων] ἀρχαιοτέρων I b 7
ἀρξάμενος BO c 2 παρὰ] περὶ I c 3 τὸν κ. ὑποστ. I c 6 εἶναι]
om G ἐκείνοις] Diod. (codd.), ἐκείνους I Heikel, ἐκείνῳ coniec Dind.
c 7 τοὺς ἀνθρώπους] om BI d 3 διαστάντων] μεταστάντων O* (δια
superscr Heikel) d 4 ἐν] om A αὐτῷ] AO, ἐαυτῷ BI d 6 συνδραμεῖν]
AH, ἀναδραμεῖν BIO

ΔΙΟΔΩ- φύσεως διὰ τὴν κορυφήν· ἀφ' ἧς αἰτίας τὸν μὲν ἥλιον καὶ τὸ
 ΡΟΥ
 λοιπὸν πλῆθος τῶν ἄστρον ἐναποληφθῆναι τῇ πάσῃ δίνῃ· τὸ δὲ
 ἰλυῶδες καὶ θολερὸν μετὰ τῆς τῶν ὑγρῶν συγκρίσεως ἐπὶ ταῦτὸ
 10 καταστῆναι διὰ τὸ βάρος· εἰλούμενον δ' ἐν ἑαυτῷ καὶ συστρεφό-
 ρ. 20 μενον συνεχῶς ἐκ μὲν τῶν ὑγρῶν τὴν θάλατταν, ἐκ δὲ τῶν στερεμ-
 νιωτέρων ποιῆσαι τὴν γῆν πηλώδη καὶ παντελῶς ἀπαλῆν. Ταύτην
 δὲ τὸ μὲν πρῶτον τοῦ περὶ τὸν ἥλιον πυρὸς καταλάμψαντος πῆξι
 λαβεῖν, ἔπειτα διὰ τὴν θερμασίαν ἀναξυμουμένης τῆς ἐπιφανείας
 5 συνοιδῆσαί τινα τῶν ὑγρῶν κατὰ πολλοὺς τόπους, καὶ γενέσθαι
 περὶ αὐτὰ σηπεδόνας ὑμέσι λεπτοῖς περιεχομένας, ὅπερ ἐστὶν ἐν
 τοῖς ἔλεσι καὶ τοῖς λιμνάζουσι τῶν τόπων ἔτι καὶ νῦν ὁρᾶσθαι
 b γινόμενον, ἐπειδὴν τῆς χώρας κατεψυγμένης ἄφνω διάπυρος ἀήρ
 γένηται, μὴ λαβὼν τὴν μεταβολὴν ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον. Ζωογονου-
 μένων δὲ τῶν ὑγρῶν διὰ τῆς θερμασίας τὸν εἰρημένον τρόπον, τὰς
 μὲν νύκτας λαμβάνειν αὐτίκα τὴν τροφήν ἐκ τῆς πιπτούσης ἀπὸ
 5 τοῦ περιέχοντος ὀμίχλης, τὰς δ' ἡμέρας ὑπὸ τοῦ καύματος στερεοῦ-
 σθαι· τὸ δὲ ἔσχατον τῶν κνοφορουμένων τὴν τελείαν αὔξησιν
 λαβόντων καὶ τῶν ὑμένων διακαυθέντων τε καὶ περιρραγέντων
 ἀναφυῆναι παρτοδαποὺς τύπους ζώων. Τούτων δὲ τὰ μὲν πλείστας
 c θερμασίας κεκοινωνηκότα πρὸς τοὺς μετεώρους τόπους ἀπελθεῖν
 γινόμενα πτηνά, τὰ δὲ γεώδους ἀντεχόμενα συγκρίσεως ἐν τῇ τῶν
 ἔρπετων καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπιγείων τάξει καταριθμηθῆναι, τὰ δὲ
 φύσεως ὑγρᾶς μάλιστα μετειληφότα πρὸς τὸν ὁμογεῆν τρόπον συν-
 5 δραμεῖν, ὀνομασθέντα πλωτά. Τὴν δὲ γῆν αἰὲ μᾶλλον στερεου-
 μένην ὑπὸ τοῦ περὶ τὸν ἥλιον πυρὸς καὶ τῶν πνευμάτων τὸ τελευ-
 d ταῖον μηκέτι δύνασθαι μηδὲν τῶν μειζούων ζωογονεῖν, ἀλλ' ἐκ τῆς

d 8 λοιπὸν] om BIO ἐναποληφθῆναι] ἐναπολειφθῆναι ABIO d 9 μετὰ
 —συγκρίσεως om A συγκρίσεως τῶν ὑγρῶν BI ταῦτὸν A d 10
 ἑαυτῷ] αὐτῷ A 20 a 1 θάλασσαν BI στερεμνιωτέρων A, στερεμ-
 νωτέρων BI a 4 ἔπειτα] ἐπὶ τοῦ B ἀναξυμουμένης A a 6 αὐτὰ]
 αὐτὰς O περιεχομένους A ἐστὶν] om BIO b 1 ἀήρ] ὁ ἀήρ Diōd.
 b 2 μὴ] καὶ A b 3 δὲ om A b 4 πιπτούσης] om BI b 7 λαβόντων] AH,
 λαμβανόντων BIO b 8 ζώων] γρ τῶν I c 2 ἐν τῇ] BO, ἐν A c 3
 καὶ] + τῇ BIO c 4 μετειληφότα] A, μετειληχότα BO c 5 γῆν] AIO,
 τοῦ B c 6 ὑπὸ] A + τε BIO

πρὸς ἄλληλα μίξεις ἕκαστα γενῆσθαι τῶν ἐμψύχων. Ἔοικε δὲ ΔΙΟΔΩ-
ΡΟΥ
περὶ τῆς τῶν ὄλων φύσεως οὐδὲ Εὐριπίδης διαφωνεῖν τοῖς προειρη-
μένους, μαθητῆς ὦν Ἀναξαγόρου τοῦ φυσικοῦ. Ἐν γὰρ τῇ
Μελανίππῃ τίθησιν οὕτως, 5

Ὡς οὐρανός τε γαῖά τ' ἦν μορφή μία
ἐπεὶ δ' ἐχωρίσθησαν ἀλλήλων δίχα
τίκτουσι πάντα, κἀνέδωκαν εἰς φάος
δένδρη, πετεινά, θήρας, οὓς θ' ἄλμη τρέφει,
γένους τε θνητῶν. 10

Καὶ περὶ μὲν τῆς πρώτης τῶν ὄλων γενέσεως τοιαῦτα παρειλή-
φαμεν. Τοὺς δὲ ἐξ ἀρχῆς γεννηθέντας τῶν ἀνθρώπων φασὶν ἐν
ἀτάκτῳ καὶ θηριώδει βίῳ καθεστῶτας σποράδην ἐπὶ τὰς νομάς
ἐξιέναι, καὶ προσφέρεσθαι τῆς τε βοτάνης τὴν προσηνεστάτην, p. 21
καὶ τοὺς αὐτομάτους ἀπὸ τῶν δένδρων καρπούς· καὶ πολεμουμένους
μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων ἀλλήλοις βοηθεῖν ὑπὸ τοῦ συμφέροντος
διδασκομένους, ἀθροιζομένους τε διὰ τὸν φόβον ἐπιγινώσκειν ἐκ
τοῦ κατὰ μικρὸν τοὺς ἀλλήλων τύπους· τῆς φωνῆς δ' ἀσήμου καὶ 5
συγκεχυμένης ὑπαρχούσης, ἐκ τοῦ κατ' ὀλίγον διαρροῦν τὰς
λέξεις, καὶ πρὸς ἀλλήλους τιθέντας σύμβολα περὶ ἐκάστου τῶν
ὑποκειμένων γνώριμον σφίσιν αὐτοῖς ποιῆσαι τὴν περὶ ἀπάντων
ἐρμηνείαν. Τοιούτων δὲ συστημάτων γινομένων καθ' ἅπασαν τὴν
οἰκουμένην, οὐχ ὁμόφωνον πάντας ἔχειν τὴν διάλεκτον, ἐκάστων b
ὡς ἔτυχεν συνταξάντων τὰς λέξεις· διὸ καὶ παντοίους τε ὑπάρξαι
χαρακτῆρας διαλέκτων, καὶ τὰ πρῶτα γενόμενα συστήματα τῶν
ἀπάντων ἐθνῶν ἀρχέγονα γενέσθαι. Τοὺς οὖν πρώτους τῶν ἀνθρώ-
πων μηδενὸς τῶν πρὸς τὸν βίον χρησίμων εὐρημένου ἐπιπύους 5

20 d 5 Eur. Μελανίππῃ ἡ σοφῇ, Fr. 487

d 3 οὐδὲ A, οὐδ' BIO   d 6 ὡς] om A   τ' ἦν] τῇ A   μορφῇ] BO,
μορφῇ A   d 9 δένδρη] δένδρα AB   πετεινά Δ1   οὓς θ' ἄλμη τρέφει]
οὓς ἄλμη τρέφει in ras A¹   d 11 τοιαῦτα] ('sed toi ita scriptum ut sit
ταῦτα simillimum' Heikel) O   d 12—21 a 9 Τοὺς δὲ ἐξ—ἐρμηνείαν
om B1   δὲ] δ' A   d 13 καθεστῶτας] καθ' ἕκαστον A   21 a 2
ἀπὸ] ἐπὶ E   a 4 ἀθροιζομένους] om A   τε] A, δὲ Diod.   b 5 μη-
δενὸς] μηδὲν AH, + πω BO   τῶν] ἐς τῶν (τὰ superscr) A³   πρὸς τὸν
βίον] τὸν om A, ἐς τὸν βίον H   εὐρημένου] 'εὐρημένων codd' Heikel
(in A vix legi potest sed nescio an ou' Lake)

ΔΙΟΔΩ-
ΡΟΥ

c **διάγειν**, γυμνοὺς μὲν ἐσθῆτος ὄντας, οἰκίσεως δὲ καὶ πυρὸς ἀθήσει, τροφῆς δ' ἡμέρου παντελῶς ἀνευνοήτους. Καὶ γὰρ τὴν συγκομιδὴν τῆς ἀγρίας τροφῆς ἀγνοοῦντας μηδεμίαν τῶν καρπῶν εἰς τὰς ἐνδείας ποιείσθαι παράθεσιν· διὸ καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀπόλλυσθαι
 5 κατὰ τοὺς χειμῶνας διὰ τε τὸ ψῦχος καὶ τὴν σπάνιν τῆς τροφῆς. Ἐκ δὲ τούτου κατ' ὀλίγον ὑπὸ τῆς πείρας διδασκομένους εἰς τε τὰ σπήλαια καταφεύγειν ἐν τῷ χειμῶνι, καὶ τῶν καρπῶν τοὺς φυλάτ-
 d **τεσθαι** δυναμένους ἀποτίθεσθαι. Γνωσθέντος δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν ἄλλων τὸ χρήσιμον κατὰ μικρὸν καὶ τὰς τέχνας ἐξευρεθῆναι, καὶ τὰ ἄλλα τὰ δυνάμενα τὸν κοινὸν βίον ὠφελῆσαι. Καθόλου γὰρ πάντων τὴν χρεῖαν αὐτῆν διδάσκαλον γενέσθαι τοῖς ἀνθρώποις,
 5 ὑφηγουμένην οἰκείως τὴν ἐκάστου μάθησιν εὐφυεῖ ζῳῳ, καὶ συνεργοὺς ἔχοντι πρὸς ἅπαντα χεῖρας καὶ λόγον καὶ ψυχῆς ἀγχίνοιαν. Καὶ περὶ μὲν τῆς πρώτης γενέσεως τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ παλαιοτάτου βίου τοῖς ῥηθείσιν ἀρκεσθησόμεθα, στοχαζόμενοι τῆς συμμετρίας.

10 Τοσαῦτα μὲν ὁ δηλωθεὶς συγγραφεὺς, οὐδὲ μέχρῃς ὀνόματος τοῦ Θεοῦ μνημονεύσας ἐν τῇ κοσμογονίᾳ, συντυχικὴν δέ τινα καὶ αὐτόματον εἰσηγησάμενος τὴν τοῦ παντὸς διακόσμησιν. Τούτῳ δ' ἂν εὖροις συμφώνους καὶ τοὺς πλείστους τῶν παρ' Ἑλληνσι φιλοσόφων,
 p. 22 ὧν ἐγὼ σοι τὰς περὶ ἀρχῶν δόξας καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλους διαστάσεις καὶ διαφωνίας, ἐκ στοχασμῶν ἀλλ' οὐκ ἀπὸ καταλήψεως ὀρμηθείσας, ἀπὸ τῶν Πλουτάρχου Στρωματέων ἐπὶ τοῦ παρόντος ἐκθήσομαι. Σὺ δὲ μὴ
 5 παρέργως σχολῆ δὲ καὶ μετὰ λογισμοῦ θέα τῶν δηλουμένων τὴν πρὸς ἀλλήλους διάστασιν.

c 1 οἰκίσεως] ὑήσεως BO   c 3 τοῦ καρποῦ BI   c 6 δέ] om A
 d 2 τὸ χρήσιμον] A, χρησίμων BIO καταμικρὸν A καὶ] om BI ἐξευρεθῆναι A   d 3 τ' ἄλλα AH Diod.   d 4 γεν. διδ. A   d 5 συνεργῶν BI
 d 6 χεῖρας] τὴν χρεῖαν αὐτῆν B, τὴν χρεῖαν τὴν (sic) I   καὶ λόγον καὶ ψ. ἀγχίν.] om BI   ψυχῆς] O Diod., ψυχὴν καὶ AH   d 11 κοσμογενεῖα vel κοσμογενεῖα A   d 13 Τούτῳ] τούτων I   22 a 2 διαφωνίας] διαφορὰς BI ἀλλ'—καταλήψεως] om BI.   a 5 τῶν δηλουμένων post διάστασιν BIO

8. Θάλητα πρῶτον πάντων φασὶν ἀρχὴν τῶν ὄλων ὑποστή- **b** ΠΛΟΥ-
σασθαι τὸ ὕδωρ· ἐξ αὐτοῦ γὰρ εἶναι τὰ πάντα, καὶ εἰς αὐτὸ **TARXOY**
χωρεῖν.

Μεθ' ὃν Ἀναξίμανδρον, Θάλητος ἐταῖρον γενόμενον, τὸ ἄπειρον
φάναι τὴν πᾶσαν αἰτίαν ἔχειν τῆς τοῦ παντὸς γενέσεώς τε καὶ **5**
φθορᾶς, ἐξ οὗ δὴ φησι τοὺς τε οὐρανοὺς ἀποκεκρίσθαι, καὶ καθόλου
τοὺς ἅπαντας ἀπείρους ὄντας κόσμους. Ἀπεφήματο δὲ τὴν φθορὰν
γίνεσθαι, καὶ πολὺ πρότερον τὴν γένεσιν, ἐξ ἀπείρου αἰῶνος **c**
ἀνακυκλουμένων πάντων αὐτῶν. Ὑπάρχειν δέ φησι τῷ μὲν
σχήματι τὴν γῆν κυλινδροειδῆ, ἔχειν δὲ τοσοῦτον βάθος, ὅσον
ἂν εἴη τρίτον πρὸς τὸ πλάτος. Φησὶ δὲ τὸ ἐκ τοῦ αἰδίου γόνιμον
θερμοῦ τε καὶ ψυχροῦ, κατὰ τὴν γένεσιν τοῦδε τοῦ κόσμου ἀπο- **5**
κριθῆναι, καὶ τινα ἐκ τούτου φλογὸς σφαῖραν περιφυῆναι τῷ περὶ
τὴν γῆν ἀέρι, ὡς τῷ δένδρῳ φλοιόν. Ἔς ἀπορραγείσης, καὶ εἰς
τινας ἀποκλεισθείσης κύκλους, ὑποστήναι τὸν ἥλιον καὶ τὴν
σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας. Ἐτι φησὶν ὅτι κατ' ἀρχὰς ἐξ ἀλλοει- **d**
δῶν ζώων ὁ ἄνθρωπος ἐγεννήθη· ἐκ τοῦ τὰ μὲν ἄλλα δι' ἑαυτῶν
ταχὺ νέμεσθαι, μόνον δὲ τὸν ἄνθρωπον πολυχροῦλου δεῖσθαι
τιθηνήσεως· διὸ καὶ κατ' ἀρχὰς οὐκ ἂν ποτε τοιοῦτον ὄντα
διασωθῆναι. Ταῦτα μὲν οὖν ὁ Ἀναξίμανδρος. **5**

Ἀναξιμένην δέ φασι τὴν τῶν ὄλων ἀρχὴν τὸν ἀέρα εἰπεῖν, καὶ
τούτου εἶναι τῷ μὲν γένει ἄπειρον, ταῖς δὲ περὶ αὐτὸν ποιότησιν
ὀρισμένον· γεννᾶσθαι τε πάντα κατὰ τινα πύκνωσιν τούτου καὶ
πάλιν ἀραίωσιν. Τὴν γε μὴν κίνησιν ἐξ αἰῶνος ὑπάρχειν· πιλου-
μένον δὲ τοῦ ἀέρος, πρῶτην γεγενῆσθαι λέγει τὴν γῆν, πλατεῖαν **10**
μάλα· διὸ καὶ κατὰ λόγον αὐτὴν ἐποχεῖσθαι τῷ ἀέρι· καὶ τὸν

22 b 1 Plut. *Stromat.* 1-12

Diels, *Doxogr.* p. 579

b 4 ἐταῖρον] ἔτερον (αι super ε pr man) A
κόσμου I **c** 4 τρίτον] om O
c 7 ἦς] AH, ἦς τινος BO **d** 1 ὅτι] om A*, sup lin A²
d 2 ἐγενήθη O **c** 4 αὐτῶν] αὐτῶν A
coniec Diels, sed vide Annot
d 10 γενέσθαι B **d** 11 μάλα] μάλλον BIO

b 6 φασι A **b** 7
c 6 περιφυῆναι coniec Vig.
κατ' ἀρχὰς] om A
d 7 τῷ μὲν γένει] τῷ μεγέθει
d 9 πιλουμένου] ἀπλουμένου A

ΠΛΟΥΤ-
ΑΡΧΟΥ

ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τὰ λοιπὰ ἄστρα τὴν ἀρχὴν τῆς γενέσεως
 p. 23 ἔχειν ἐκ γῆς. Ἀποφαίνεται γοῦν τὸν ἥλιον γῆν, διὰ δὲ τὴν ὀξείαν
 κίνησιν καὶ μάλ' ἱκανῶς † θερμότητην κίνησιν † λαβεῖν.

Ξενοφάνης δὲ ὁ Κολοφώνιος ἰδίαν τινὰ ὁδὸν πεπορευμένους καὶ
 παρηλλαχῆν πάντας τοὺς προειρημένους οὔτε γένεσιν οὔτε
 5 φθορὰν ἀπολείπει, ἀλλ' εἶναι λέγει τὸ πᾶν αἰὲ ὅμοιον. Εἰ γὰρ
 γίγνοιτο τοῦτο, φησί, ἀναγκαῖον πρὸ τούτου μὴ εἶναι· τὸ μὴ ὄν
 δὲ οὐκ ἂν γένοιτο, οὐδ' ἂν τὸ μὴ ὄν ποιῆσαι τι, οὔτε ὑπὸ τοῦ μὴ
 ὄντος γένοιτ' ἂν τι. Ἀποφαίνεται δὲ καὶ τὰς αἰσθήσεις ψευδεῖς,
 b καὶ καθόλου σὺν αὐταῖς καὶ αὐτὸν τὸν λόγον διαβάλλει. Ἀπο-
 φαίνεται δὲ καὶ τῷ χρόνῳ καταφερομένην συνεχῶς καὶ κατ' ὀλίγον
 τὴν γῆν εἰς τὴν θάλασσαν χωρεῖν. Φησὶ δὲ καὶ τὸν ἥλιον ἐκ
 μικρῶν καὶ πλειόνων (πυριδίων) ἀθροίζεσθαι. Ἀποφαίνεται
 5 δὲ καὶ περὶ θεῶν ὡς οὐδεμιᾶς ἡγεμονίας ἐν αὐτοῖς οὔσης. οὐ
 γὰρ ὅσιον δεσπόζεσθαι τινα τῶν θεῶν· ἐπιδείσθαι τε μηδενὸς
 c αὐτῶν μηδένα μῆδ' ὄλως· ἀκούειν δὲ καὶ ὄραν καθόλου καὶ μὴ
 κατὰ μέρος. Ἀποφαίνεται δὲ καὶ τὴν γῆν ἄπειρον εἶναι, καὶ
 κατὰ πᾶν μέρος μὴ περιέχεσθαι ὑπὸ ἀέρος· γίνεσθαι δὲ ἅπαντα
 ἐκ γῆς· τὸν δὲ ἥλιόν φησι καὶ τὰ ἄλλα ἄστρα ἐκ τῶν νεφῶν
 5 γίνεσθαι.

Παρμενίδης δὲ ὁ Ἐλεάτης, ἐταῖρος Ξενοφάνους, ἅμα μὲν καὶ
 τῶν τούτου δοξῶν ἀντεποιήσατο, ἅμα δὲ καὶ τὴν ἐναντίαν ἐνεχεί-
 ρησε στάσιν. Αἰδίου μὲν γὰρ τὸ πᾶν καὶ ἀκίνητον ἀποφαίνεται
 [καὶ] κατὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἀλήθειαν· εἶναι γὰρ αὐτὸ

d Μοῦνον μονογενές τε καὶ ἀτρεμές ἢδ' ἀγένητον·

23 a 1 ἐκ γῆς ἔχειν BO a 2 θερμότητᾶ D, θερμότητα Diels, θερμό-
 τητος melius Usener κίνησιν del Zeller a 5 αἰὲ ὅμοιον] ἀνόμοιον A
 v Diels, p 111 a 7 οὐκ ἂν (ev add vid) H γένοιτο + θῦ A a 8
 ἀποφαίνεται—διαβάλλει] om B, schol in marg A vid Append b 3
 —c 4 Φησὶ δὲ—ἐκ γῆς] om BI b 4 πυριδίων codd, πυριδίων coniec
 Toup v Diels, l. c. p 140 b 5 ἡγεμονίας] om A c 1 δὲ] τε A
 c 4 φασι O c 6 ἐταῖρος] pr ὁ O Diels c 7 τὴν ἐναντίαν] ἢ ἐναντία
 super τὴν ἐν. A² ἐνεχειρήσατο BI c 8 ἀκίνητον] αἰὲ κινήτων O
 c 9 [καὶ] del Diels d 1 μόνον] μόνον A ('sed μον in litura sec m'
 Diels) I, οὐλον Mullach, Fr. (1 60) Philos. Graec., μόνον Theodoret. Gr.
 Aff. Cur. iv. 7, ex Aetii Plac. Diels, pp 141, 284 μονογενές I ἀγέ-
 νητον] (η in ras) I, ἀγέννητον O, ἀγέ.νητον B

γένεσιν δὲ τῶν καθ' ὑπόληψιν ψευδῆ δοκοῦντων εἶναι, καὶ τὰς ΠΛΟΥΤ-
 αισθήσεις ἐκβάλλει ἐκ τῆς ἀληθείας. Φησὶ δὲ ὅτι εἴ τι παρὰ τὸ ΑΡΧΟΥ
 ὄν ὑπάρχει, τοῦτο οὐκ ἔστιν ὄν· τὸ δὲ μὴ ὄν ἐν τοῖς ὄλοις οὐκ
 ἔστιν. Οὕτως οὖν τὸ ὄν ἀγένητον ἀπολείπει· λέγει δὲ τὴν γῆν 5
 τοῦ πυκνοῦ καταρρύνεντος ἀέρος γεγονέαι.

Ζήνων δὲ ὁ Ἐλεάτης ἴδιον μὲν οὐδὲν ἐξέθετο, διηπόρησε δὲ
 περὶ τούτων ἐπὶ πλείον.

Δημόκριτος δὲ ὁ Ἀβδηρίτης ὑπεστήσατο τὸ πᾶν ἄπειρον διὰ
 τὸ μηδαμῶς ὑπὸ τινος αὐτὸ δεδημιουργῆσθαι· ἔτι δὲ καὶ ἀμετα- 10
 βλητον αὐτὸ λέγει· καὶ καθόλου, οἶον πᾶν ἔστι, ῥητῶς ἐκτίθεται
 μηδεμίαν ἀρχὴν ἔχειν τὰς αἰτίας τῶν νῦν γιγνομένων, ἄνωθεν δ'
 ὅλως ἐξ ἀπείρου χρόνου προκατέχεσθαι τῇ ἀνάγκῃ πάνθ' ἀπλῶς
 τὰ γεγονότα καὶ ἔοντα καὶ ἐσόμενα. Ἡλίου δὲ καὶ σελήνης p. 24
 γένεσιν φησι, κατ' ἰδίαν φέρεσθαι ταῦτα μηδέπω τὸ παράπαν
 ἔχοντα θερμὴν φύσιν, μηδὲ μὴν καθόλου λαμπρότητα, τούναντίον
 δὲ ἐξωμοιωμένην τῇ περὶ τὴν γῆν φύσει· γεγονέαι γὰρ ἐκάτερον
 τούτων πρότερον ἔτι κατ' ἰδίαν ὑποβολὴν τινα κόσμου, ὕστερον δὲ 5
 μεγεθοποιουμένου τοῦ περὶ τὸν ἥλιον κύκλου ἐναποληφθῆναι ἐν
 αὐτῷ τὸ πῦρ.

Ἐπίκουρος Νεοκλέους Ἀθηναῖος τὸν περὶ θεῶν τύφον πειράται b
 καταστέλλειν· ἀλλὰ καὶ οὐθέν, φησί, γίγνεται ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ὅτι
 τὸ πᾶν αἰεὶ τοιοῦτον ἦν, καὶ ἔσται τοιοῦτον· ὅτι οὐδὲν ξένον ἐν τῷ
 παντὶ ἀποτελεῖται παρὰ τὸν ἤδη γεγεννημένον χρόνον ἄπειρον·
 ὅτι πᾶν ἔστι σῶμα, καὶ οὐ μόνον ἀμετάβλητον, ἀλλὰ καὶ ἄπειρον· 5
 ὅτι τέλος τῶν ἀγαθῶν ἡδονή.

d 3 ὅτι] om A   εἴ τι] εἴ τε A   d 5 οὖν] om I   τὸ ὄν] τὸν A
 ἀγένητον O, ἀγέ.νητον B   d 7 Ζήνων— πλείον] om BI   Ἐλεάτης] O,
 Ἐλεάτης A (Heikel)   ἔθετο O   d 9 δέ] om IO   Ἀβδηρίτης
 IO, et (v superscr) B²   d 10 δεδημιουργεῖσθαι I   d 11 οἶον—ἐκτί-
 θεται om BI   24 a I καὶ ἔοντα om AH   a 3 λαμπρότητα Diels,
 cf p 23 a 2, λαμπροτάτην codd   a 4 γῆν] γένεσιν I   γέγονεν BIO
 a 5 ὑποβ. τινα κόσμου] φέρεσθαι BI   a 6 ἐναποληφθῆναι] (η in lit
 Diels) A, cf 19 d, ἐναπολειφθῆναι O* (η super ei) BI   b 2 οὐθέν] ABI,
 οὐδέν O   b 3 τὸ] om A   ἀποτελεῖται ἐν τῷ παντὶ I   b 6 ἡ ἡδονή
 Diels, sed cf 768 c 7

ΠΛΟΥΤ-
ΑΡΧΟΥ

Ἄριστιππος ὁ Κυρηναῖος τέλος ἀγαθῶν τὴν ἡδοιήν, κακῶν δὲ τὴν ἀλγηδόνα· τὴν δὲ ἄλλην φυσιολογίαν περιγράφει, μόνον ὠφέλιμον εἶναι λέγων τὸ ζητεῖν

10 Ὅτι τοι ἐν μεγάροισι κακόν τ' ἀγαθόν τε τέτυκται.

c Ἐμπεδοκλῆς ὁ Ἀκραγαντίνος στοιχεῖα τέσσαρα πῦρ ὕδωρ αἰθέρα γαῖαν· αἰτίαν δὲ τούτων φιλίαν καὶ νεῖκος. Ἐκ πρώτης φησὶ τῆς τῶν στοιχείων κράσεως ἀποκριθέντα τὸν ἀέρα περιχυθῆναι κύκλῳ· μετὰ δὲ τὸν ἀέρα τὸ πῦρ ἐκδρομὸν καὶ οὐκ ἔχον ἐτέραν
5 χώραν ἄνω ἐκτρέχειν ὑπὸ τοῦ περὶ τὸν ἀέρα πάγου. εἶναι δὲ κύκλῳ περὶ τὴν γῆν φερόμενα δύο ἡμισφαίρια, τὸ μὲν καθόλου
d πυρός, τὸ δὲ μικτὸν ἐξ ἀέρος καὶ ὀλίγου πυρός, ὅπερ οἶεται τὴν νύκτα εἶναι. Τὴν δὲ ἀρχὴν τῆς κινήσεως συμβῆναι ἀπὸ τοῦ τετυχηκέναι κατὰ τὸν ἀθροισμὸν, ἐπιβρίσαντος τοῦ πυρός. Ὁ δὲ ἥλιος τὴν φύσιν οὐκ ἔστι πῦρ, ἀλλὰ τοῦ πυρός ἀντανάκλασις
5 ὁμοία τῇ ἀφ' ὕδατος γινομένη. Σελήνην δὲ φησι συστήναι καθ' ἑαυτὴν ἐκ τοῦ ἀπολειφθέντος ἀέρος ὑπὸ τοῦ πυρός· τοῦτου γὰρ παγῆναι, καθάπερ καὶ τὴν χάλαζαν· τὸ δὲ φῶς αὐτὴν ἔχειν ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Τὸ δὲ ἡγεμονικὸν οὔτε ἐν κεφαλῇ οὔτε ἐν θώρακι, ἀλλ' ἐν αἵματι· ὅθεν καθ' ὅ τι ἂν μέρος τοῦ σώματος πλείον
10 ἢ παρεσπαρμένον τὸ ἡγεμονικόν, οἶεται κατ' ἐκεῖνο προτερεῖν τοὺς ἀνθρώπους.

Μητροδώρος ὁ Χίος αἰδίδιον εἶναι φησι τὸ πᾶν, ὅτι εἰ ἦν γενητόν, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἂν ἦν· ἄπειρον δέ, ὅτι αἰδίδιον, οὐ γὰρ ἔχειν ἀρχὴν
P. 25 ὅθεν ἤρξατο οὐδὲ πέρασ οὐδὲ τελευτήν· ἀλλ' οὐδὲ κινήσεως μετέχειν τὸ πᾶν· κινεῖσθαι γὰρ ἀδύνατον, μὴ μεθιστάμενον·

b 10 Hom. Od. iv. 392

b 7 ἀγαθῶν] pr τῶν I   b 9 εἶναι om O   b 10 ὅτι BIO   τε] om O
c 2 νεῖκος] A² BIO, νεῖκος A¹   c 4 ἐκδρομον A   c 6 τὴν] om BO (hab I)
d 2 τῆς] τὴν A*, τῆς A²   d 3 τὸν] om O   d 5 φησι] om O   καθ']
pr και A   d 6 ἀπολειφθέντος] AI, ἀποληφθέντος BO Diels   d 7
ἔχειν] AH, σχεῖν ceteri   d 8 τὸ λογιστικὸν δὲ in marg A   d 9 πλείον]
om BIO   d 10 παρεσπαρμένον] παρασπασμένον O, παρεσπασμένον BI
d 13 ἔχειν] εἶχεν A

μεθίστασθαι δὲ ἀναγκαῖον ἦτοι εἰς πλήρες, ἢ εἰς κενόν. Πυκνού- ΠΛΟΥΤΑΡ-
 μενον δὲ τὸν ἀέρα ποιεῖν νεφέλας, εἴτα ὕδωρ, ὃ καὶ κατιὸν ἐπὶ ΧΟΥ
 τὸν ἥλιον σβεννύναι αὐτόν· καὶ πάλιν ἀραιούμενον ἐξάπτεσθαι. 5
 Χρόνῳ δὲ πῆγνυσθαι τῷ ξηρῷ τὸν ἥλιον, καὶ ποιεῖν ἐκ τοῦ λαμπροῦ
 ὕδατος ἀστέρας, νύκτα τε καὶ ἡμέραν ἐκ τῆς σβέσεως καὶ ἐξάψεως,
 καὶ καθόλου τὰς ἐκλείψεις ἀποτελεῖν. b

Διογένης ὁ Ἀπολλωνιάτης ἀέρα ὑφίσταται στοιχείῳ· κινεῖσθαι
 δὲ τὰ πάντα, ἀπίρους τε εἶναι τοὺς κόσμους. Κοσμοποιεῖ δὲ
 οὕτως· ὅτι τοῦ παντὸς κινουμένου, καὶ ἦ μὲν ἀραιῶ ἦ δὲ πυκνοῦ
 γινομένου, ὅπου συνεκέρησε τὸ πυκνὸν συστροφῆν ποιῆσαι, καὶ 5
 οὕτω τὰ λοιπὰ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον τὰ (δὲ) κουφώτατα τὴν ἄνω
 τάξιν λαβόντα τὸν ἥλιον ἀποτελέσαι.

Τοιαύτη καὶ τῶν πανσόφων Ἑλλήνων τῶν δὴ φυσι- c
 κῶν φιλοσόφων ἐπικληθέντων ἢ περὶ τῆς συστάσεως
 τοῦ παντὸς καὶ τῆς πρώτης κοσμογονίας διάληψις, οὐ
 δημιουργὸν ἢ ποιητὴν τινα τῶν ὄλων ὑποστησαμένων,
 ἀλλ' οὐδ' ὄλως Θεοῦ μνήμην ποιῆσαμένων, μόνη δὲ τῇ 5
 ἀλόγῳ φορᾷ καὶ τῇ αὐτομάτῳ κινήσει τὴν αἰτίαν τοῦ
 παντὸς ἀνατεθεικότων. Τοσαύτη δὲ αὐτῶν καὶ ἡ πρὸς
 ἀλλήλους ἐναντιότης, ἐν μὲν οὐδενὶ ἀλλήλοις συμπε-
 φωνηκότων, μάχης δὲ καὶ διαφωνίας τὰ πάντα ἀναπε- d
 πληρωκότων. Ὅθεν καὶ ὁ θαυμάσιος Σωκράτης τουτουσί
 πάντας μωραίνοντας ἀπήλεγχε, καὶ μαινομένων κατ'
 οὐδὲν ἔλεγε διαφέρειν, εἰ δὴ σοι μάρτυς ἀξιόχρεως
 Ξενοφῶν ἐν Ἀπομνημονεύμασι λέγων οὕτως· 5

Οὐδέις δὲ πρόποτε Σωκράτους οὐδὲν ἀσεβὲς οὐδὲ ἀνόσιον οὔτε

ΞΕΝΟ-
 ΦΩΝ-
 ΤΟΣ

25 d 6 Xen. Mem. I. i. 11

25 a 3 πλήρες] πλήρηδ' A a 4 ἀέρα] O, αἰθέρα A ('ιθε in ras' Heikel)
 εἴτα] ἐπὶ τὸ AH b 2 Ἀπολλωνιάτης BI b 3 δέ] τε O τὰ]
 κατὰ O² κοσμοποιεῖν AH b 4 ἦ bis] ἦ A b 5 γενομένου O
 b 6 (δὲ)] 'δὲ addidi' Diels c 1—d 2 Τοιαύτη—ἀναπεπληρωκότων] om
 BI φυσικῶν] AO + καὶ G c 4 ἦ] οὐ AH c 5 ἀλλ'—ποιησαμένων]
 om AH c 7 ἀνατεθεικότων] AH, ἀνατεθειμένων ceteri d 2 Ἐνθεν BI
 d 3 πάντας] om AH ἀπήλεγξε O

ΞΕΝΟ-
ΦΩΝΤΟΣ

πράττοντος εἶδεν οὔτε λέγοντος ἤκουσεν. Οὐδὲ γὰρ περὶ τῆς
τῶν πάντων φύσεως, ἢ περὶ τῶν ἄλλων, ὡς οἱ πλείστοι, διελέγετο,
σκοπῶν ὅπως ὁ καλούμενος ὑπὸ τῶν σοφιστῶν κόσμος ἔχει, καὶ
10 τίσιν ἀνάγκαις ἕκαστα γίνεταί τῶν οὐρανίων, ἀλλὰ καὶ τοὺς
φροντίζοντας τὰ τοιαῦτα μωραίνοντας ἀπεδείκνυε.

Καὶ ἐπιλέγει ἐξῆς·

p. 26 Ἐθαύμαζε δὲ εἰ μὴ φανερόν αὐτοῖς ἔστιν ὅτι ταῦτα οὐ δυνατόν
ἔστιν ἀνθρώποις εὐρεῖν· ἐπεὶ καὶ τοὺς τὰ μέγιστα φρονούντας ἐπὶ
τῷ περὶ τούτων λέγειν οὐ τὰ αὐτὰ δοξάζειν ἀλλήλοις, ἀλλὰ τοῖς
μαινομένοις ὁμοίως διακείσθαι πρὸς ἀλλήλους. Τῶν τε γὰρ
5 μαινομένων τοὺς μὲν οὐδὲ τὰ δεινὰ δεδιέναι, τοὺς δὲ τὰ μὴ φοβερὰ
φοβεῖσθαι· . . . τῶν τε περὶ τῆς πάντων φύσεως μεριμνῶντων τοῖς
b μὲν δοκεῖν ἐν μόνον τὸ ὄν εἶναι, τοῖς δὲ ἄπειρα τὸ πλήθος· καὶ
τοῖς μὲν αἰεὶ πάντα κινεῖσθαι, τοῖς δὲ οὐδὲν ἄν ποτε κινήθῃναι·
καὶ τοῖς μὲν ἅπαντα γίγνεσθαι τε καὶ ἀπόλλυσθαι, τοῖς δὲ οὔτ' ἂν
γενέσθαι ποτὲ οὐδέν, οὔτ' ἀπόλλυσθαι.

5 Ταῦθ' ὁ Σωκράτης, ὡς ὁ Ξενοφῶν μαρτυρεῖ. Συνάδει
δὲ καὶ ὁ Πλάτων τούτοις ἐν τῷ Περὶ ψυχῆς, τοιαύδε
λέγοντα αὐτὸν ἀναγράφων·

ΠΛΑΤΩ-
ΝΟΣ

Ἐγὼ γάρ, ἔφη, ὦ Κέβης, νέος ὢν θαυμαστῶς ὡς ἐπεθύμησα
ταύτης τῆς σοφίας, ἣν δὴ καλοῦσι περὶ φύσεως ἱστορίαν· ὑπερή-
10 φανον γάρ μοι εἶναι ἐδόκει εἰδέναι τὰς αἰτίας ἑκάστου, διὰ τί

26 a 1 Xen. Mem. I. i. 13

26 b 8 Plat. Phaed. 96 A Cf Theodoret. Gr. Aff. Cur. iv. 729

d 8 ἀπάντων codd, τῶν πάντων Xen. ἢ περὶ] ἢ περ Xen. ὡς om
Xen. d 9 σοφιστικῶν BIO 26 a 1 οὐ δυνατόν] AH Xen.,
ἀδύνατον ceteri a 2 ἄνθρωπον AH, ἀνθρώποις ceteri Xen. τὰ
μέγιστα φρονούντας] AH, μέγιστον ἀφρονούντας BIO, μέγιστον φρονούν-
τας Xen. a 3 τῷ] τοῦ I τοῖς μαινομένοις—b 4 ἀπόλ-
λυσθαι om BI a 4 τε om AH a 5 τοὺς μὲν om AH τοὺς
δὲ] + καὶ Xen. Post φοβεῖσθαι plura om Eus. cf 853 d 10 a 6
πάντων] pr τῶν Xen. b 1 τὸ ὄν om AH b 3 ἀπολείσθαι Xen.
b 5 Ταῦθ'] τοῦθ' AH ὁ 2°] om IO b 6 τῷ] τοῖς BI b 8 ἐπεθύ-
μησα] η in ras A³ b 9 ὑπερήφανος Plat. scilicet ἡ σοφία b 10 ἐδόκει
εἶναι BIO

γίνεταί ἕκαστον καὶ διὰ τί ἀπόλλυται καὶ διὰ τί ἔστι· καὶ ΠΛΑΤΩ-
 πολλάκις ἔμαυτὸν ἄνω κάτω μετέβαλλον σκοπῶν πρῶτον τὰ c
 τοιάδε· ἄρ' ἐπειδὴν τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν σηπεδῶνα τινὰ λάβη,
 ὡς τινες ἔλεγον, τότε ἦδη τὰ ζῶα ξυντρέφεται· καὶ πότερον τὸ
 αἰμά ἐστιν ᾧ φρουοῦμεν, ἢ ὁ ἀήρ ἢ τὸ πῦρ, ἢ τούτων μὲν οὐδέν,
 ὁ δ' ἐγκέφαλός ἐστιν ὁ τὰς αἰσθήσεις παρέχων τοῦ ὄραν καὶ 5
 ἀκούειν καὶ ὀσφραίνεσθαι, ἐκ τούτων δὲ γίγνοιτο μνήμη καὶ δόξα,
 ἐκ δὲ μνήμης καὶ δόξης λαβούσης τὸ ἡρεμεῖν κατὰ ταῦτα γίνεσθαι d
 ἐπιστήμην. Καὶ αὐτῶν τὰς φθορὰς σκοπῶν, καὶ τὰ περὶ τὸν
 οὐρανόν τε καὶ τὴν γῆν πάθη, τελευτῶν οὕτως ἔμαυτῷ ἔδοξα πρὸς
 ταύτην τὴν σκέψιν ἀφυῆς εἶναι, ὡς οὐδὲν χρέμα. Τεκμήριον δέ σοι
 ἐρῶ ἱκανόν· ἐγὼ γὰρ ἂ καὶ πρότερον σαφῶς ἠπιστάμην, ὡς γε 5
 ἔμαυτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις ἐδόκουν, τότε ὑπ' αὐτῆς τῆς σκέψεως οὕτω
 σφόδρα ἐτυφλώθην, ὥστε ἀπέμαθον καὶ ταῦθ', ἂ πρὸ τοῦ ᾧ μὴν
 εἰδέναι.

Ταῦτα Σωκράτης αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ πᾶσιν ἀοίδιμος
 Ἑλλησιν. Ὅτε τοίνυν καὶ τῷ τηλικούτῳ φιλοσόφῳ 10
 τοιάδε εἶναι ἐδόκει τὰ τῆς τῶν δηλωθέντων φυσιολογίας,
 εἰκότως μοι δοκῶ καὶ ἡμᾶς τὴν τούτων ἀπάντων ἀθεό- p. 27
 τητα παρητήσθαι, ἐπεὶ καὶ τὰ τῆς πολυθέου πλάνης
 αὐτῶν οὐκ ἔοικεν εἶναι ἀλλότρια τῶν εἰρημένων. Τοῦτο
 μὲν οὖν ἐπὶ καιροῦ τοῦ προσήκοντος ἐλεγχθήσεται,
 καθ' ὃν ἀποδείξομεν ὅτι πρῶτος Ἑλλήνων Ἀναξαγόρας 5
 νοῦν ἐπιστῆσαι τῇ τοῦ παντὸς αἰτία μνημονεύεται. Νῦν
 δέ μοι ἐπὶ τὸν Διόδωρον μετάβα, καὶ σκόπει οἷα περὶ
 τῆς πρῶτης τῶν ἀνθρώπων θεολογίας ἱστορεῖ.

c 1 ἄνω] + καὶ BIO πρῶτον om Schanz τὰ τοιάδε] om A*, add
 in marg A³ c 2 ἄρα AH, ἄρ' ceteri Plat. ψυχρὸν καὶ τὸ θερμὸν
 BIO, [καὶ ψυχρὸν] Schanz c 3 ὡς τινες] 'ὥστί (ves sec m superscr) A'
 Heikel, 'A* legi nequit,' Lake ἦδη] δὴ Plat. c 5 ὄραν καὶ ἀκούειν]
 AH, ἀκ. καὶ ὄραν ceteri Plat. d 1 ταῦτα codd, ταῦτὰ Heind. γενέσθαι
 A, γίνεσθαι Plat. d 3 τε] om Plat., δὲ AH οὕτως] ὁμος O* ?
 d 5 γε] τε I d 6 ὑπ' αὐτῆς] ὑπὸ ταύτης Plat. d 7 ταῦθ'] ταῦτα A, om
 Plat. τοῦ] τούτου AH, τοῦ Plat. d 11 ἐδόκει εἶναι BIO 27 a 7
 τὸν Διόδωρον] τοῦτο AH a 8 ἱστορήται BI

ΔΙΟ-
ΔΩΡΟΥ

b 9. Τοὺς δ' οὖν κατ' Αἴγυπτον ἀνθρώπους τὸ παλαιὸν γενομένους
c ἀναβλέψαντας εἰς τὸν κόσμον, καὶ τὴν τῶν ὄλων φύσιν καταπλα-
 γέντας τε καὶ θαυμάσαντας, ὑπολαβεῖν εἶναι δύο θεοὺς αἰδίοιους
 τε καὶ πρῶτους τὸν τε ἥλιον καὶ τὴν σελήνην, ὧν τὸν μὲν Ὅσιριν,
 τὴν δὲ Ἴσιν ὀνομάσαι, ἀπὸ τινος ἐτύμον τεθείσης ἑκατέρας τῆς
 5 προσηγορίας. Μεθερμηνευομένων γὰρ τούτων εἰς τὸν Ἑλλη-
 νικὸν τῆς διαλέκτου τρόπον, εἶναι τὸν μὲν Ὅσιριν πολυόφθαλμον·
 εἰκότως· πάντη γὰρ ἐπιβάλλοντα τὰς ἀκτίνας ὥσπερ πολλοῖς
 ὀφθαλμοῖς βλέπειν ἅπασαν τὴν γῆν καὶ θάλατταν· καὶ τὸν ποιητὴν
 δὲ λέγειν σύμφωνα τούτοις,

10 Ἡελίος θ' ὅς πάντ' ἐφορᾷς καὶ πάντ' ἐπακούεις.

d Τῶν δὲ παρ' Ἑλλησι παλαιῶν μυθολόγων τινὲς τὸν Ὅσιριν
 Διόνυσον προσονομάζουσι καὶ Σείριον παρωνύμως. Ὡς Εὐμόλπος
 μὲν ἐν τοῖς Βακχικοῖς ἔπεσί φησιν,

Ἄστροφαῖ Διόνυσον ἐν ἀκτίνεσσι πυρωπών.

5 Ὅρφεὺς δέ,

Τοῦνεκά μιν καλέουσι Φάνητά τε καὶ Διόνυσον.

Φασὶ δέ τινες καὶ τὸ ἔναμμα αὐτῷ τὸ τῆς νεβρίδος ἀπὸ τῆς τῶν
 ἄστρων ποικιλίας περιῆφθαι. Τὴν δὲ Ἴσιν μεθερμηνευομένην
 εἶναι παλαιάν, τεθειμένης τῆς προσηγορίας τῇ σελήνῃ ἀπὸ τῆς
 10 αἰδίου καὶ παλαιᾶς γενέσεως· κέρατα δ' αὐτῇ περιτιθέασιν ἀπὸ
 τε τῆς ὄψεως, ἣν ἔχουσα φαίνεται καθ' ὃν ἂν χρόνον ὑπάρχει

p. 28 μνηοειδῆς, καὶ ἀπὸ τῆς καθιερωμένης αὐτῇ βοῦδος παρ' Αἴγυπτιοῖς.
 Τούτους δὲ τοὺς θεοὺς ὑφίστανται τὸν σύμπαντα κόσμον διοικεῖν.

27 b 1 Diod. i. 11
Fr. 'unicum' Suid.

27 c 10 Hom. *Il.* iii. 277
 d 6 Orph. *Fr.* vii. 3 (Hermann), clxviii. 1 (Abel)

27 d 4 Eumolpi
 d 6 Orph. *Fr.* vii. 3 (Hermann), clxviii. 1 (Abel)

b 1 pr Schol codd; cf Append **c** 2 δύο] om BIO **c** 4 ὀνομάσαι I
 ἐτύμου] Diod., εἰοίμου AI **c** 5 ἑκατέρας] AH B*, -ρω B² IG (in O casus
 deest) τῆς] om BO **c** 7 παντὶ BIO ἐπιβάλλοντα O ὀφθαλμοῖς
 πολλοῖς BIO **c** 8 τῆν] AH, om ceteri θάλασσαν BIO **c** 10
 ἐφορᾷς A² (-ās add litt min), ἐφορᾶ BIO vid **d** 2
 προσονομάζουσι] προσαγορεύουσι B1 Σείριον A ὧς] AH, ὧν cet
 Diod. **d** 4 Ἄστροφαῖ] ἀστροφᾶν I ἀκτίνεσι O **d** 6 Διόνυσον] IO,
 Διόνυσσον AB **d** 9 τῇ σελήνῃ] om Diod. **d** 11 ὑπάρχει B (ei in
 oi mut B²) I

Τοιαῦτα μὲν οὖν καὶ ταῦτα. Ἐχεις δὲ καὶ ἐν τῇ
 Φοινικικῇ θεολογίᾳ, ὡς ἄρα Φοινίκων οἱ πρῶτοι φυσικοὶ
 ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τοὺς λοιποὺς πλανήτας ἀστέρας καὶ τὰ 5
 στοιχεῖα καὶ τὰ τούτοις συναφῆ θεοὺς μόνους ἐγίνωσκον, καὶ ὅτι
 τούτοις οἱ παλαίτατοι τὰ τῆς γῆς ἀφιέρωσαν βλαστήματα, καὶ
 θεοὺς ἐνόμισαν, καὶ προσεκύνουν ταῦτα, ἀφ' ὧν αὐτοὶ τε διεγίνοντο,
 καὶ οἱ ἐπόμενοι, καὶ οἱ πρὸ αὐτῶν πάντες, καὶ χοὰς καὶ ἐπιχύσεις **b**
 ἐτέλουν· ἔλεον δὲ καὶ οἶκτον καὶ κλαυθμὸν βλαστήματι
 γῆς ἀπιόντι καθιέρουν, καὶ γενέσει ζώων ἐκ γῆς πρώτη
 καὶ τῇ ἐξ ἀλλήλων, καὶ τελευτῇ καθ' ἣν τοῦ ζῆν ἀπήρ-
 χοντο. Αὐταὶ δ' ἦσαν αἱ ἐπίνοιοι τῆς προσκυνήσεως ὅμοιοι τῇ 5
 αὐτῶν ἀσθενείᾳ, καὶ ψυχῆς ἔτι ἀτολμία. Ταῦτα καὶ ἡ Φοι-
 νικῶν γραφή, ὡς ἐξῆς ἀποδειχθήσεται. Ἀλλὰ καὶ τῶν
 καθ' ἡμᾶς γεγωνῶς αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ ταῖς καθ' ἡμῶν **c**
 λαμπρυνόμενος δυσφημίαις, ἐν οἷς ἐπέγραψε Περὶ τῆς
 τῶν ἐμψύχων ἀποχῆς, καὶ τῶν παλαιῶν ἀρχαιότητος
 τὴν μνήμην ὠδέ πως αὐτολεξεί, Θεοφράστῳ μάρτυρι
 χρώμενος, παρατίθεται 5

Ἄναριθμος μὲν τις ἔοικεν εἶναι χρόνος, ἀφ' οὗ τόγε πάντων ΠΟΡΦΥ-
 λογιώτατον γένος, ὡς φησι Θεόφραστος, καὶ τὴν ἱερωτάτην ὑπὸ ΡΙΟΥ
 τοῦ Νείλου κτισθεῖσαν χώραν κατοικοῦν ἤρξαντο οἱ πρῶτοι ἐφ'
 ἐστίας τοῖς οὐρανόις θεοῖς θύειν, οὐ σμύρνης οὐδὲ κασίας καὶ
 λιβανωτοῦ κρόκῳ μιχθέντων ἀπαρχάς· (πολλαῖς γὰρ γενεαῖς **10**
 ὕστερον παρελήφθη ταῦτα, καὶ πλάνης μαστήρ ὁ ἄνθρωπος γιγνό- **d**

28 a 4—a 6=33 a 6-8

28 a 7—b 2=34 b 2—5

28 b 5, 6=34 b 7, 8

28 c 6—29 a 7 Porph. de Abst. ii. 5 (Nauck, 1886)

28 a 3 οὖν] om B10 a 4 Φοινικῇ B10 a 5 καὶ 1^ο] om O σελή-
 νην] pr τὴν AH a 6 μόνους] μόνον B10 a 7 παλαιότατοι (sic) H
 τὰ] om AH a 8 τε] καὶ AH b 1 ἐπιχύσεις] ἐπιθίσεις A b 2 ἐτέλουν]
 ἐπετέλουν O βλαστήματι] καὶ βλαστήματα AH b 6—c 7 Ταῦτα—
 Θεόφραστος] om B1 c 3 τῶν ἐμψ. ἀποχῆς, καὶ] om A καὶ] τῆς O
 c 4 ὠδέ] om AH c 5 παρατίθεται O c 6 ἀνήριθμος A εἶναι ἔοικε
 IO c 7 καὶ τὴν] pr ἀλλὰ δὲ I c 8 κατοικεῖν AB10, κατοικοῦν Porph.
 ἤρξατο πρῶτον Porph. ἀφ'] AO Porph., ἐφ' HBI c 9 οὐρανόις] ἐν
 οὐρανόις B10 c 10 γὰρ] om AH d 1 ὕστερον] B10, ὕστερα AH
 μαστήρ] pr ἐρευνητῆς A, πλάνης καὶ μαστήρ Porph.

μενος τῆς ἀναγκαίας ζωῆς μετὰ πολλῶν πόνων καὶ δακρύων
 σταγόνας τούτων ἀπήρξατο τοῖς θεοῖς·) οὐ τούτων οὖν ἔθουον
 πρότερον, ἀλλὰ χλόης οἰονεῖ τινα τῆς γονίμου φύσεως χροῦν ταῖς
 5 χερσὶν ἀράμενοι. Δένδρα μὲν γὰρ δὴ πρὸ ζώων ἀνέδωκεν ἡ γῆ,
 τῶν δένδρων δὲ πολὺ πρόσθεν τὴν ἐπέτειον γεννωμένην πόαν· ἥς
 δρεπόμενοι φύλλα καὶ ρίζας καὶ τοὺς ὅλους τῆς φύσεως αὐτῶν
 βλαστοὺς κατέκαιον, ταύτη τοὺς φαινομένους οὐρανόσι θεοὺς τῇ
 θυσίᾳ δεξιούμενοι, καὶ τοῦ πυρὸς ἀπαθανατίζοντες αὐτοῖς τὰς τιμάς.
 10 Τούτοις γὰρ καὶ τὸ πῦρ ἀθάνατον ἐφύλαττον ἐν τοῖς ἱεροῖς, ὡς ὅν
 p. 29 μάλιστα αὐτοῖς ὁμοιότατον. Ἐκ δὲ τῆς θυμιάσεως τῶν ἀπὸ γῆς
 θυμιατήριά τε ἐκάλουν καὶ τὸ θύειν καὶ θυσίας, ἃ δὴ ἡμεῖς ὡς τὴν
 ὑστέραν πλημμέλειαν σημαίνοντα οὐκ ὀρθῶς ἐξακούομεν, τὴν διὰ
 τῶν ζώων δοκοῦσαν θεραπείαν καλοῦντες θυσίαν. Τοσοῦτον δὲ
 5 τοῖς παλαιοῖς τοῦ μὴ παραβαίνειν τὸ ἔθος ἔμελεν, ὡς κατὰ τῶν
 ἐκλειπόντων τὸ ἀρχαῖον ἐπεισαγόντων δὲ ἕτερον ἀρασαμένους
 ἀρώματα τὰ θυμιώμενα προσαγορευῆσαι.

b Ταῦτα εἰπὼν, ἐπιλέγει μεθ' ἕτερα·

Πόρρω δὲ τῶν περὶ τὰς θυσίας ἀπαρχῶν τοῖς ἀνθρώποις προϊου-
 σῶν παρανομίας, ἡ τῶν δεινοτάτων θυμάτων παράληψις ἐπεισίσθη
 ὠμότητος πλήρης· ὡς δοκεῖν τὰς πρόσθεν λεχθείσας καθ' ἡμῶν
 5 ἀρὰς νῦν τέλος εἰληφέναι, σφαζάντων τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς
 βωμοὺς αἰμαξάντων.

Τοσαῦτα καὶ ὁ Πορφύριος, οὐ μᾶλλον ἢ ὁ Θεόφρα-
 στος. Ἐπισφράγισμα δὲ τοῦ λόγου γένοιτ' ἂν ἡμῖν ὁ

29 b 2 Porph. *de Abst.* ii. 7

d 3 τούτων] om I   d 4 τινας AH   d 5 δὴ] om AH   ἡ γῆ] ἡδὴ AH
 d 6 γεννωμένην] A, γενομένην BIO   d 9 θυσία] θυσία I   αὐτοῖς
 ἀπαθανατ. AH   d 10 ἐφύλαττον ἀθάνατον I   ὡς ὅν] ὅσον AH
 29 a 2 θυσίας, ἡ δὴ] BIO, τὸ θυσιᾶσαι δ' A, τὸ θυσιᾶσαι· ἡ δὴ Porph.
 a 3 σημαίνοντα] ἐκβαίνοντα Porph.   a 4 καλοῦντες θυσίαν] om AH
 a 5 ἔμελεν] ἔμελλεν O, ἔμελεν B   a 7 θυμιώμενα] θυμώμενα I   b 1
 εἰπὼν] ἐπίων BIO   b 4 πρόσθεν λεχθ.] A in marg., προσθελ-
 χθείσας A (text) H   λεχθείσας] ῥηθείσας O   b 8 δέ] H, om
 ABIO

Πλάτων ἐν Κρατύλῳ, πρόσθεν τῶν εἰρημένων αὐτῷ περὶ c
τῶν Ἑλλήνων ὧδε πη φάσκων πρὸς ῥήμα·

Φαίνονται μοι οἱ πρῶτοι τῶν ἀνθρώπων τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα ΠΛΑΤΩ-
τούτους μόνους τοὺς θεοὺς ἠγεῖσθαι, οὔσπερ νῦν πολλοὶ τῶν βαρ-
βάρων, ἥλιον καὶ σελήνην καὶ γῆν καὶ ἄστρα καὶ οὐρανόν· ἅτε 5
οὖν αὐτὰ ὀρῶντες πάντα ἀεὶ ἰόντα δρόμῳ καὶ θέοντα, ἀπὸ ταύτης
τῆς φύσεως τῆς τοῦ θεῖου θεοὺς αὐτοὺς ἐπονομάσαι.

Ἄλλ' ὅτι μὲν οἱ πρῶτοι καὶ παλαιάτατοι τῶν ἀνθρώ- d
πων οὔτε ναῶν οἰκοδομίαις προσεῖχον οὔτε ξοάνων
ἀφιδρύμασιν, οὔπω τότε γραφικῆς οὐδὲ πλαστικῆς [ἢ
γλυπτικῆς] ἢ ἀνδριαντοποιητικῆς τέχνης ἐφευρημένης,
οὐδὲ μὴν οἰκοδομικῆς οὐδὲ ἀρχιτεκτονικῆς πω συνε- 5
στῶσης, παντί τῳ οἶμαι συλλογιζομένῳ δῆλον εἶναι.
Ἵτι δὲ οὐδὲ τῶν μετὰ ταῦτα κατωνομασμένων θεῶν τε
καὶ ἡρώων μνήμη τις τοῖς τότε παρῆν, οὔτ' οὖν τις ἦν
αὐτοῖς Ζεὺς, οὐ Κρόνος, οὐ Ποσειδῶν, οὐκ Ἀπόλλων,
οὐχ Ἥρα, οὐκ Ἀθηναῖα, οὐ Διώνυσος, οὐδέ τις ἕτερος 10
θήλειά τε καὶ ἄρρην θεός, οἷοι μετὰ ταῦτα μυρίοι παρά
τε βαρβάροις καὶ Ἑλλησιν, ἀλλὰ οὐδὲ δαίμων τις ἀγα-
θὸς ἢ φαῦλος ἐν ἀνθρώποις ἐθαυμάζετο, μόνα δὲ τὰ
φαινόμενα τῶν οὐρανίων ἄστρον, παρὰ τὸ θεῖον, ὅπερ
ἐστὶ τρέχειν, θεῶν δὴ προσηγορίας, ὡς αὐτοὶ φασιν, p. 30
ἐτύγχανον, καὶ οὐδὲ ταῦτα ταῖς διὰ ζώων θυσίαις καὶ
ταῖς μετὰ ταῦτα περινοηθείσαις τιμαῖς ἐθρησκευέτο, οὐχ
ἡμέτερος ὁ λόγος, οἴκοθεν δὲ καὶ ἐξ αὐτῶν Ἑλλήνων ἢ
μαρτυρία, διὰ τῶν προτεθειμένων φωνῶν καὶ τῶν αἰθις 5

29 c 3 Plat. *Crat.* 397 C

c 4 τοῖτους] τούτέστι BI τοὺς θεοὺς] AH Plat., τοὺς om ceteri
c 5 ἥλιον] + τε AH ἄστρα] pr τὰ A c 7 θέειν] H, θεῖν IO Plat., om
A*, θέειν sup lin A³ d 3 [ἢ γλυπτικῆς] om AH d 4 ἀνδριαν-
τοποικῆς AH d 5 πω] πως AH, om B¹O d 6 εἶναι δῆλον B
d 9 Ζεὺς] pr ὁ AH οὐ I^o] καὶ AH οὐκ] οὐδ' AH d 10 Διό-
νυσσος B*, -υσος B² d 11 ἄρην O, ἄρρην I θεός] om AH οἷοι]
ἢ οἱ AH τε παρὰ BI 30 a 1 δῆ] δὲ AH, cf 31 b 6, τε ceteri
a 2 ἐτύγχανε B²I a 3 εἰσθρησκεύετο B

ἐξῆς παρατεθησομένων τὴν ἀπόδειξιν παράσχομένη.
 Τοῦτο δὲ καὶ οἱ ἱεροὶ καθ' ἡμᾶς διδάσκουσι λόγοι, πᾶσι
 μὲν τοῖς ἔθνεσι τὸ καταρχὰς τὴν τῶν ὀρωμένων φωστή-
 ρων τιμὴν ἀπουνεμῆσθαι περιέχοντες, μόνῳ δὲ τῷ
 b Ἐβραίων γένει τὴν ἐποπτεῖαν ἀνατεθεῖσθαι [τῆς θεω-
 ρίας] τοῦ τῶν ὄλων ποιητοῦ τε καὶ δημιουργοῦ Θεοῦ, καὶ
 τῆς εἰς αὐτὸν ἀληθοῦς εὐσεβείας. Οὐκ ἄρα τις ἦν θεο-
 γονίας Ἑλληνικῆς ἢ βαρβαρικῆς τοῖς παλαιοτάτοις τῶν
 5 ἀνθρώπων λόγος, οὐδὲ ξοάνων ἀψύχων ἰδρυσις, οὐδ' ἡ
 νῦν πολλὴ φλυαρία τῆς τῶν θεῶν ἀρρένων τε καὶ θηλειῶν
 ὀνομασίας. Αἱ γοῦν προσηγορίαι καὶ τὰ ὀνόματα ἐξ
 ἀνθρώπων ὕστερον ἐφευρημένα οὐπω τότε ἐν ἀνθρώποις
 ἐγνωρίζετο· ἀλλ' οὐδὲ δαιμόνων καὶ πνευμάτων [ἀφανῶν]
 c ἀνακλήσεις, οὐκ ἔκτοποι περὶ θεῶν καὶ ἡρώων μυθο-
 λογίαι, οὐκ ἀπορρήτων τελετῶν μυστήρια, οὐδ' ὅλως τι
 τῆς πολλῆς καὶ ἀδολέσχου τῶν μετέπειτα ἀνδρῶν δεισι-
 δαιμονίας. Ἀνθρώπων ἄρα ταῦτα ἦν εὐρήματα, καὶ
 5 θνητῆς φύσεως ἀναπλάσματα, μᾶλλον δὲ τρόπων
 αἰσχρῶν καὶ ἀκολάστων ἐπιτεχνήματα, κατὰ τὸ παρ'
 ἡμῖν θείον λόγιον τὸ φάσκον, Ἀρχὴ πορνείας, ἐπίνοια
 εἰδώλων. Ἡ γοῦν τῶν ἐθνῶν ἀπάντων πολὺθεος πλάνη
 μακροῖς ὕστερον αἰῶσι πέφανται, ἀρξαμένη μὲν ἀπὸ
 d Φοινίκων καὶ Αἰγυπτίων, διαβάσα δὲ ἐκ τούτων ἐπὶ τε
 τὰ λοιπὰ ἔθνη καὶ μέχρις αὐτῶν Ἑλλήνων, ὡς καὶ
 τοῦτο πάλιν ἡ τῶν παλαιτάτων ἱστορία κατέχει, ἣν καὶ

30 c 7 Sap. xiv. 12

a 8 τὸ] om AH   a 9 ἀπουνεμῆσθαι περιεχ.] τὴν ἀπόδειξιν ἔχοντες
 BI   b 1 [τῆς θεωρίας] om AH   b 2 τε] om BI   b 4 βαρβαρικῆς]
 βαρβάρου BIO   παλαιοτάτοις] AH, παλαιτάτοις ceteri   b 5 ἀψύχων]
 om BIO   ἰδρύσεις BIO   b 6 πολλὴ φλ.] BIO, πολυφλυαρία AH
 b 7 ὀνομασίας] AH, κατονομασίας BIO   b 8 ἐφευρητὰ BI   b 9
 οὐδὲ] οὐ I   ἀφανῶν] om AH   c 1 μυθολογίαι] θεολογίαι BIO
 c 2 ἀπορρήτων] + καὶ I   c 4 ἦν ταῦτα BIO   c 6 κατὰ] καὶ I
 c 7 ἡμῶν AH   θεῖον] ὄσιον AH   τὸ] om BIO   d 1 δὲ] τε BI
 d 3 τοῦτο] τούτων BIO

αὐτὴν ἐπισκέψασθαι καιρὸς ἀπὸ τῶν Φοινικικῶν ἀρξαιμένων.

5

Ἱστορεῖ δὲ ταῦτα Σαγχουνιάθων, ἀνὴρ παλαιότατος, καὶ τῶν Τρωϊκῶν χρόνων, ὡς φασι, πρεσβύτερος, ὃν καὶ ἐπ' ἀκριβείᾳ καὶ ἀληθείᾳ τῆς Φοινικικῆς ἱστορίας ἀποδεχθῆναι μαρτυροῦσι. Φίλων δὲ τούτου πᾶσαν τὴν συγγραφὴν ὁ Βύβλιος, οὐχ ὁ Ἑβραῖος, μεταβαλὼν ἀπὸ 10 τῆς Φοινικῶν γλώττης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα φωνὴν ἐξέδωκε. Μέμνηται τούτων ὁ καθ' ἡμᾶς τὴν καθ' ἡμῶν πεποιη- p. 31 μένος συσκευήν, ἐν τετάρτῳ τῆς πρὸς ἡμᾶς ὑποθέσεως, ὧδε τῷ ἀνδρὶ μαρτυρῶν πρὸς λέξιν·

Ἱστορεῖ δὲ τὰ περὶ Ἰουδαίων ἀληθέστατα, ὅτι καὶ τοῖς ΠΟΡΦΥ-
 τόποις καὶ τοῖς ὀνόμασι αὐτῶν τὰ συμφωνότατα, Σαγχουνιάθων 5 ΡΙΟΥ
 ὁ Βηρύτιος, εἰληφὼς τὰ ὑπομνήματα παρὰ Ἱερομβάλου τοῦ ἱερέως θεοῦ τοῦ Ἰεῦ· ὃς Ἀβιβάλω τῷ βασιλεῖ Βηρυτίων τὴν ἱστορίαν ἀναθεῖς ὑπ' ἐκείνου καὶ τῶν κατ' αὐτὸν ἐξεταστῶν τῆς ἀληθείας παρεδέχθη. Οἱ δὲ τούτων χρόνοι καὶ πρὸ τῶν Τρωϊκῶν πίπτουσι b χρόνων, καὶ σχεδὸν τοῖς Μωσέως πλησιάζουσιν, ὡς αἱ τῶν Φοινικῆς βασιλέων μνηνοῦσι διαδοχαί. Σαγχουνιάθων δὲ (ὁ) κατὰ τὴν Φοινικῶν διάλεκτον φιλαλήθως πᾶσαν τὴν παλαιὰν ἱστορίαν ἐκ τῶν κατὰ πόλιν ὑπομνημάτων καὶ τῶν ἐν τοῖς ἱεροῖς 5 ἀναγραφῶν συναγαγὼν δὴ καὶ συγγράψας ἐπὶ Σεμιράμεως γέγονε τῆς Ἀσσυρίων βασιλίδος, ἣ πρὸ τῶν Ἰλιακῶν, ἣ κατ' αὐτοὺς γε τοὺς χρόνους γενέσθαι ἀναγράφεται. Τὰ δὲ τοῦ Σαγχουνιάθωνος εἰς Ἑλλάδα γλῶσσαν ἠρμήνευσε Φίλων ὁ Βύβλιος. c

31 a 4 Porphyrii Κατὰ Χριστιανῶν *Fv.* ab Eus. servatum: cf p 485 b, Theodoret. l. c. p 28, 10

d 4 ἀρξαιμένη I d 6 δέ] δὴ AH ταῦτα] ^{ταῦτα} πᾶσα B παλαιότατος] AH, παλαιότατος ceteri d 7 πρεσβύτερος AH d 8 Φοινικικῆς] Φοινικῆς AB*, Φοινικῆς B²mgI d 9 ἀποδεχθῆναι] ἀποδεχθησα B*, ἀποδειχθείση B²I d 10 συγγραφὴν] γραφὴν AH d 11 γλώττης] AH, γλώσσης B1O 31 a 6 Ἱερομβάλου I a 7 Ἰεῦ AH Ἀβιβάλω] A, Joseph. A. J. viii. 5, 13; c. *Ap.* i. 17, 18, Ἀβελβάλω B1O b 1 παρεδέχθη] ὑπεδέχθη O* πρὸ] om I b 3 (ὁ) addidi e Theodoro b 4 φιλαλήθης Theodoret. παλαιὰν ἱστορίαν] om παλαιὰν I, ἱστορίαν om O b 5 ἐν] om B1 b 6 δὴ] δὲ A*, δὴ A², cf 30 a 1, om I c 1 Βίβλιος A

Ταῦτα μὲν ὁ δηλωθεὶς, ἀλήθειαν ὁμοῦ καὶ παλαιό-
 τητα τῶ δὴ θεολόγῳ μαρτυρήσας. Ὁ δὲ προῖων οὐ
 τὸν ἐπὶ πάντων Θεὸν οὐδὲ μὴν θεοὺς τοὺς κατ' οὐρανόν,
 5 θνητοὺς δὲ ἄνδρας καὶ γυναῖκας οὐδὲ τὸν τρόπον ἀστεί-
 οὺς οἴους δι' ἀρετὴν ἄξιον εἶναι ἀποδέξασθαι ἢ ζηλώσαι
 τῆς φιλοσοφίας, φαυλότητος δὲ καὶ μοχθηρίας ἀπάσης
 κακίαν περιβεβλημένους θεολογεῖ. Καὶ μαρτυρεῖ γε
 τούτους αὐτοὺς ἐκείνους εἶναι τοὺς εἰσέτι καὶ νῦν θεοὺς
 d παρὰ τοῖς πᾶσι νενομισμένους κατὰ τε τὰς πόλεις καὶ
 τὰς χώρας. Δέχου δὲ καὶ τούτων ἐκ τῶν ἐγγράφων
 τὰς ἀποδείξεις. Ὁ δὴ Φίλων εἰς ἐννέα βίβλους τὴν
 πᾶσαν τοῦ Σαγχουνιάθωνος πραγματείαν διελὼν, κατὰ
 5 τὸ προοίμιον τοῦ πρώτου συγγράμματος αὐτοῖς ῥήμασι
 προλέγει περὶ τοῦ Σαγχουνιάθωνος ταῦτα·

ΦΙΛΩΝΟΣ Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὁ Σαγχουνιάθων ἀνὴρ πολυμαθῆς καὶ
 πολυπράγμων γενόμενος, καὶ τὰ ἐξ ἀρχῆς, ἀφ' οὗ τὰ πάντα
 συνέστη, παρὰ πάντων εἰδέειν ποθῶν, πολὺ φροντιστικῶς ἐξεμάσ-
 10 τευσε τὰ Ταῦτον, εἰδὼς ὅτι τῶν ὑφ' ἡλίῳ γεγονότων πρώτος
 ἐστι Τάαντος ὁ τῶν γραμμάτων τὴν εὔρεσιν ἐπινοήσας, καὶ τῆς
 τῶν ὑπομνημάτων γραφῆς κατάρξας· καὶ ἀπὸ τοῦδε ὡσπερ κρηπίδα
 p. 32 βαλλόμενος τοῦ λόγου, ὃν Αἰγύπτιοι μὲν ἐκάλεσαν Θωύθ, Ἀλεξαν-
 δρεῖς δὲ Θώθ, Ἑρμῆν δὲ Ἑλληνας μετέφρασαν.

Ταῦτα εἰπὼν ἐπιμέμφεται τοῖς μετὰ ταῦτα νεωτέροις,
 ὡς ἂν βεβιασμένως καὶ οὐκ ἀληθῶς τοὺς περὶ θεῶν
 5 μύθους ἐπ' ἀλληγορίας καὶ φυσικὰς διηγήσεις τε καὶ
 θεωρίας ἀνάγουσι· λέγει δ' οὖν προῖων·

31 d 7 Philo Byblius Fr. apud Porphyr.

c 4 τοῖς] om I κατ'] pr. καὶ B c 5 γυναῖκας—τρόπον] om BI
 c 8 γε] καὶ O c 9 εἶναι] om AH θεοὺς] οἴους AH d 2 ἐγγράφων]
 γράφων B, γραφῶν I d 7 ἀνὴρ] + δὲ AH d 9 εἰδέειν] εἰδὼς BI
 d 10 τὰ—Τάαντος] ταῦτα αὐτοῦ εἰδὼς τις τῶν ὑφ' ἡλίῳ γεγονότων πρώτος
 ἐστιν οὗτος AH ἡλίῳ] AHO, ἦλιον ceteri d 12 γραφῆς] συγγραφῆς I
 32 a 1 βαλλόμενος IO Θωῦθ A a 2 θωθ A a 3 τοῖς μετὰ
 ταῦτα νεωτ.] AH, τοῖς νεωτ. τοῖς μετὰ ταῦτα ceteri a 5 ἀλληγορίας] +
 δὲ B καὶ φυσικὰς] καὶ om BIO

Ἄλλ' οἱ μὲν νεώτατοι τῶν ἱερολόγων τὰ μὲν γεγονότα πρᾶ- ΦΙΛΩΝΟΣ
γματα ἐξ ἀρχῆς ἀπεπέμφαντο, ἀλληγορίας δὲ καὶ μύθους ἐπι-
νοήσαντες, καὶ τοῖς κοσμικοῖς παθήμασι συγγένειαν πλασάμενοι,
μυστήρια κατέστησαν· καὶ πολλὸν αὐτοῖς ἐπήγον τῦφον, ὡς b
μὴ ῥαδίως τινὰ συνορᾶν τὰ κατ' ἀλήθειαν γενόμενα· ὁ δὲ συμ-
βαλὼν τοῖς ἀπὸ τῶν ἀδύτων εὐρεθείσιν ἀποκρύφους Ἀμμονέων
γράμμασι συγκειμένους, ἃ δὴ οὐκ ἦν πᾶσι γνώριμα, τὴν μάθη-
σιν ἀπάντων αὐτὸς ἤσκησε· καὶ τέλος ἐπιθεὶς τῇ πραγματείᾳ, 5
τὸν κατ' ἀρχὰς μῦθον καὶ τὰς ἀλληγορίας ἐκποδῶν ποιησάμενος,
ἐξηνύσατο τὴν πρόθεσιν· ἕως πάλιν οἱ ἐπιγενόμενοι ἱερεῖς χρόνους
ὑστερον ἠθέλησαν αὐτὴν ἀποκρύψαι, καὶ εἰς τὸ μυθῶδες ἀπο-
καταστήσαι· ἐξ οὗ τὸ μυστικὸν ἀνέκλυπτεν οὐδέπω φθάσαν εἰς c
Ἑλλάδας.

Τούτοις ἐξῆς φησιν·

Ταῦθ' ἡμῖν εὕρηται ἐπιμελῶς εἰδέναι τὰ Φοινίκων ποθοῦσι, καὶ
πολλὴν ἐξερευνησαμένοις ὕλην, οὐχὶ τὴν παρ' Ἑλλησι· διάφωνος 5
γὰρ αὕτη, καὶ φιλονεικότερον ὑπ' ἐνίων μᾶλλον ἢ πρὸς ἀλήθειαν
συντεθείσα.

Καὶ μεθ' ἕτερα·

Οὕτως τε ἔχειν πεπεῖσθαι ἡμῖν παρέστη, ὡς ἐκεῖνος γέ-
γραφε, τὴν διαφωνίαν ὀρώσι τὴν παρ' Ἑλλησι. Περὶ ἧς μοι d
τρία πεφιλοτίμηται βιβλία τὴν ἐπιγραφὴν ἔχοντα Παραδόξου
ἱστορίας.

Καὶ αὖθις μεθ' ἕτερα ἐπιλέγει·

Προδιαρθρῶσαι δὲ ἀναγκαῖον πρὸς τὴν αὖθις σαφήνειαν, καὶ 5
τὴν τῶν κατὰ μέρος διάγνωσιν, ὅτι οἱ παλαιάτατοι τῶν βαρβάρων,

a 8 δὲ] om A ἐπενοήσαντο BI b 1 τῦφον] AI, pr τον BO
b 2 τινὰς A γινόμενα O ὁ δὲ συμβαλὼν—d 6 τῶν βαρβάρων
om BI b 3 Ἀμμούντων AH b 7 ἐπιγινόμενοι A c 5
πολλὴν] πολλὰ O ἐξερευνησαμένους AH d 1 τὴν διαφωνίαν]
ἦν διαφ. AH Περὶ ἧς] παρ' οἷς O d 5 αὖθις] cf 34 d 1, αὐτὴν AH
d 6 παλαιάτατοι] AH, παλαιότατοι O

ΦΙΛΩΝΟΣ ἐξαιρέτως δὲ Φοινικέες τε καὶ Αἰγύπτιοι παρ' ὧν καὶ οἱ λοιποὶ
 παρέλαβον ἄνθρωποι, θεοὺς ἐνόμιζον μεγίστους τοὺς τὰ πρὸς τὴν
 βιωτικὴν χρεῖαν εὐρόντας, ἣ καὶ κατὰ τι εὖ ποιήσαντας τὰ ἔθνη·
 10 εὐεργέτας τε τούτους καὶ πολλῶν αἰτίους ἀγαθῶν ἡγούμενοι ὡς
 θεοὺς προσεκύνουν καὶ εἰς τὸ χρεῶν (μεταστάντας), ναοὺς κατα-
 Ρ. 33 σκευασάμενοι, στήλας τε καὶ ῥάβδους ἀφιέρουν ἐξ ὀνόματος αὐτῶν,
 καὶ ταῦτα μεγάλως σεβόμενοι καὶ ἑορτὰς ἔνεμον αὐτοῖς τὰς
 μεγίστας Φοινικέας· ἐξαιρέτως δὲ καὶ ἀπὸ τῶν σφετέρων βασιλέων
 τοῖς κοσμικοῖς στοιχείοις καὶ τισι τῶν νομιζομένων θεῶν τὰς
 5 ὀνομασίας ἐπέθεσαν· φυσικοὺς δὲ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τοὺς
 λοιποὺς πλανήτας ἀστέρας καὶ τὰ στοιχεῖα καὶ τὰ τούτοις συναφῆ
 θεοὺς μόνους ἐγίνωσκον, ὥστ' αὐτοῖς τοὺς μὲν θνητούς, τοὺς
 δὲ ἀθανάτους θεοὺς εἶναι.

b Ταῦτα κατὰ τὸ προοίμιον ὁ Φίλων διαστειλάμενος,
 ἐξῆς ἀπάρχεται τῆς τοῦ Σαγχουνιάθωνος ἐρμηνείας, ὧδέ
 πως τὴν Φοινικικὴν ἐκτιθέμενος θεολογίαν·

10. Τὴν τῶν ὄλων ἀρχὴν ὑποτίθεται ἀέρα ζοφώδη καὶ πνευ-
 c ματώδη, ἣ πνοὴν ἀέρος ζοφώδους, καὶ χάος θολερόν, ἐρεβώδες.
 Ταῦτα δὲ εἶναι ἄπειρα, καὶ διὰ πολὺν αἰῶνα μὴ ἔχειν πέρας.
 Ὅτε δέ, φησί, ἠράσθη τὸ πνεῦμα τῶν ἰδίων ἀρχῶν, καὶ ἐγένετο
 σύγκρασις, ἣ πλοκὴ ἐκείνη ἐκλήθη πόθος. Αὕτη δὲ ἀρχὴ κτίσεως
 5 ἀπάντων. Αὐτὸ δὲ οὐκ ἐγίνωσκε τὴν αὐτοῦ κτίσιν· καὶ ἐκ τῆς
 αὐτοῦ συμπλοκῆς τοῦ πνεύματος ἐγένετο Μῶτ. Τοῦτό τινές φασιν
 ἰλύν, οἱ δὲ ὑδατώδους μίξεως σῆψιν. Καὶ ἐκ ταύτης ἐγένετο πᾶσα

d 8 ἐνόμιζον μεγίστους] ἐν. καὶ μέγιστον AH τὰ] τί BIO d 11
 μεταστάντας] Wyttēb. ad Plut. ii. p 113 c, καταστάντας codd κατα-
 σκευασάμενοι] A Wyttēb., μετασκευασάμενοι BIO 33 a 1
 ῥάβδους] cf 35 b 3 a 2 ταῦτα] ταύτας BI a 5 ἐπέθεσαν] O,
 προεθέσαν A^c, προέθεσαν A² (superser) H, ἐτίθεσαν BI δὲ om AH
 b 3 Φοινικικὴν] Φοινικὴν A Titulum pr Φοινικῶν θεολογία AO (vix
 legi potest), Φοινικικὴ θεολογία I b 4 ὑποτίθενται O c 1
 ζοφώδους] ζοφώδη O (post o vix legi potest) G c 3 ὄτε] o oblit in A
 c 5 τὴν αὐτοῦ edd, τὴν αὐτὴν (O legi nequit) G c 6 Μῶτ] om AH
 φασιν] om AH

σπορά κτίσεως, καὶ γένεσις τῶν ὄλων. Ἦν δέ τινα ζῶα οὐκ ΦΙΑΩΝΟΣ ἔχοντα αἴσθησιν, ἐξ ὧν ἐγένετο ζῶα νοερά, καὶ ἐκλήθη Ζωφασημίν, d τοῦτ' ἔστιν οὐρανοῦ κατόπται. Καὶ ἀνεπλάσθη ὁμοίως φοῦ σχήματι· καὶ ἐξέλαμψε Μῶτ, ἡλιός τε καὶ σελήμη ἀστέρες τε καὶ ἄστρα μεγάλα.

Τοιαύτη μὲν αὐτῶν ἡ κοσμογονία, ἀντικρυς ἀθεότητα 5 εἰσάγουσα. Ἰδωμεν δὲ ἐξῆς, ὡς καὶ τὴν ζωογονίαν ὑποστήναι λέγει. Φησὶν οὖν·

Καὶ τοῦ ἀέρος διανγᾶσαντος, διὰ πύρωσιν καὶ τῆς θαλάσσης καὶ τῆς γῆς ἐγένετο πνεύματα καὶ νέφη καὶ οὐρανόων ὑδάτων μέγισται καταφοραὶ καὶ χύσεις. Καὶ ἐπειδὴ διεκρίθη, καὶ 10 τοῦ ἰδίου τόπου διεχωρίσθη διὰ τὴν τοῦ ἡλίου πύρωσιν, καὶ πάλιν συνήνησεν πάντα ἐν ἀέρι τάδε τοῖσδε καὶ συνέρραξαν, βρονταὶ τε ἀπετελέσθησαν καὶ ἀστραπαί, καὶ πρὸς τὸν πάταγον τῶν βροντῶν τὰ προγεγραμμένα νοερά ζῶα ἐγρηγόρησεν, καὶ p. 34 πρὸς τὸν ἦχον ἐπτύρη καὶ ἐκινήθη ἔμ τε γῆ καὶ θαλάσση ἄρρεν καὶ θῆλυ.

Τοιαύτη αὐτοῖς καὶ ἡ ζωογονία. Τούτοις ἐξῆς ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς ἐπιφέρει λέγων· 5

Ταῦθ' ἠύρεθη ἐν τῇ κοσμογονίᾳ γεγραμμένα Τααύτου καὶ τοῖς ἐκείνου ὑπομνήμασιν, ἔκ τε στοχασμῶν καὶ τεκμηρίων, ὧν ἑώρακεν αὐτοῦ ἡ διάνοια καὶ εὔρε καὶ ἡμῖν ἐφώτισεν.

Ἐξῆς τούτοις ὀνόματα τῶν ἀνέμων εἰπὼν Νότου καὶ Βορέου καὶ τῶν λοιπῶν, ἐπιλέγει· b

Ἄλλ' οὗτοί γε πρῶτοι ἀφιέρωσαν τὰ τῆς γῆς βλαστήματα καὶ

d 1 Ζωφασημίν] Ζοφασημίν BIO d 3 σελήμη] μίνη BI d 5 κοσμο-
γονία] BIO, κοσμογένεα A ἀθεότατα I d 9 πνεύματα] πῶα (i. e.
πνεῦμα) H ὑδάτων] om BIO d 11 ἐχωρίσθη AH d 12 πάντα
συνηνητ. πάλιν O ἀέρι] ἀκαρῆ A τάδε] τὰ δέ I τοῖσδε] Schol
τοῖς λοιποῖς A in marg 34 a 1 νοερά] om BIO ἦ a 2 ἐπτύρη καὶ]
om BI a 4 ὅ] sup lin A* a 6 Τααύτου] τὰ αὐτοῦ A a 7
ἐκείνου] αὐτοῦ A b 1 Βορεᾶ vel -οῦ A

ΦΙΛΩΝΟΣ θεοὺς ἐνόμισαν, καὶ προσεκύνουν ταῦτα, ἀφ' ὧν αὐτοὶ τε διεγίνοντο
καὶ οἱ ἐπόμενοι καὶ οἱ πρὸ αὐτῶν πάντες, καὶ χοῶς καὶ <ἐπιχύσεις>
5 ἐποίουν.

Καὶ ἐπιλέγει·

Αὐται δ' ἦσαν αἱ ἐπίνοιαί τῆς προσκυνήσεως ὅμοιαι τῇ αὐτῶν
ἀσθενείᾳ καὶ ψυχῆς ἀτολμιά. Εἰτά φησι γεγενῆσθαι ἐκ τοῦ
Κολπία ἀνέμου καὶ γυναικὸς αὐτοῦ Βάαν, τοῦτο δὲ νύκτα
10 ἐρμηνεύει, Αἰῶνα καὶ Πρωτόγονον θνητοὺς ἄνδρας οὕτω καλου-
c μένους· εὐρεῖν δὲ τὸν Αἰῶνα τὴν ἀπὸ δένδρων τροφήν. Ἐκ
τούτων τοὺς γενομένους κληθῆναι Γένος καὶ Γενεάν, καὶ οἰκῆσαι
τὴν Φοινίκην· αὐχμῶν δὲ γενομένων τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸν
ὀρέγειν πρὸς τὸν ἥλιον. Τοῦτον γάρ, φησί, θεὸν ἐνόμιζον μόνον
5 οὐρανοῦ κύριον, Βεελσάμην καλοῦντες, ὃ ἔστι παρὰ Φοίνιξι κύριος
οὐρανοῦ, Ζεὺς δὲ παρ' Ἑλλησι.

Μετὰ δὲ ταῦτα πλάνην Ἑλλήσιν αἰτιᾶται λέγων·

Οὐ γὰρ ματαίως αὐτὰ πολλαχῶς διεστειλάμεθα, ἀλλὰ πρὸς τὰς
d αὐθις παρεκδοχὰς τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν ὀνομάτων, ἅπερ οἱ
Ἑλληνες ἀγνοήσαντες ἄλλως ἐξεδέξαντο, πλαυηθέντες τῇ ἀμφι-
βολίᾳ τῆς μεταφράσεως.

Ἐξῆς φησίν·

5 Ἀπὸ Γένους Αἰῶνος καὶ Πρωτογόνου γεννηθῆναι αὐθις παῖδας
θνητοὺς, οἷς εἶναι ὀνόματα Φῶς καὶ Πῦρ καὶ Φλόξ. Οὗτοι, φησίν,
εὔρον ἐκ παρατριβῆς ξύλων πῦρ, καὶ τὴν χρῆσιν ἐδίδαξαν. Υἱοὺς
δὲ ἐγέννησαν οὗτοι μεγέθει τε καὶ ὑπεροχῇ κρείσσονας· ὧν τὰ

34 b 7 Phil. Bybl. Fr.

b 4 ἐπιθύσεις codd, cf 28 b 1 b 9 γυναικὸς αὐτοῦ Βάαν] Βᾶ αὐτοῦ
AH, αὐτοῦ om BIO τοῦτο] τί Α b 10 θνητοὺς] ητοὺς Α c 1
ἀπὸ] + τῶν BIO c 2 γενομένους] Α, γενωμένους BIO κληθῆναι]
καὶ AH c 3 Φοινίκων Ο εἰς οὐρανὸν ὀρέγειν] Η, εἰς οὐρανοὺς
ὀρέγειν Α, ὀρέγειν εἰς οὐρανὸν Ι, ὀρέγειν πρὸς οὐρανὸν Ο c 7 δέ]
om BIO d 1 αὐθις] cf 32 d 5, εὐθείς AH d 2 ἐξελέξαντο AH
d 6 Φλόξ καὶ Πῦρ Ι d 7 εὔρον ἐκ παρατρ. ξύλων] AH, εὔρον post
ξύλων ceteri

ὀνόματα τοῖς ὄρεσιν ἐπετέθη ὧν ἐκράτησαν· ὡς ἐξ αὐτῶν κληθῆναι ΦΙΛΩΝΟΣ τὸ Κάσιον, καὶ τὸν Λίβανον, καὶ τὸν Ἀντιλίβανον, καὶ τὸ Βραθύ. 10 Ἐκ τούτων, φησίν, ἐγεννήθησαν Μημρούμος καὶ ὁ Ὑψουράνιος· ἀπὸ μητέρων δέ, φησίν, ἐχρημάτιζον, τῶν τότε γυναικῶν ἀνέδην μισγομένων οἷς ἂν ἐντύχοιεν.

P. 35

Εἰτά φησι·

Τὸν Ὑψουράνιον οἰκῆσαι Τύρον, καλύβας τε ἐπινοῆσαι ἀπὸ καλάμων καὶ θρύων καὶ παπύρου· στασιάσαι δὲ πρὸς τὸν ἀδελφὸν Οὔσων, ὃς σκέπην τῷ σώματι πρῶτος ἐκ δερμάτων ὧν ἴσχυσε 5 συλλαβεῖν θηρίων εὔρε. Ῥαγδαίων δὲ γενομένων ὄμβρων καὶ πνευμάτων, παρατριβέντα τὰ ἐν τῇ Τύρῳ δένδρα πῦρ ἀνάψαι καὶ τὴν αὐτόθι ὕλην καταφλέξει. Δένδρου δὲ λαβόμενον τὸν Οὔσων καὶ ἀποκλαδεύσαντα πρῶτον τολμῆσαι εἰς θάλατταν ἐμβῆναι· ἀνιερωσαι δὲ δύο στήλας πυρὶ καὶ πνεύματι καὶ προσκυνῆσαι, b αἰμά τε σπένδειν αὐταῖς ἐξ ὧν ἤγρευε θηρίων. Τούτων δὲ τελευτησάντων, τοὺς ἀπολειφθέντας φησὶ ῥάβδους αὐτοῖς ἀφιερῶσαι, καὶ τὰς στήλας προσκυνεῖν, καὶ τούτοις ἑορτὰς ἄγειν κατ' ἔτος. Χρόνοις δὲ ὕστερον πολλοῖς ἀπὸ τῆς Ὑψουρανίου γενεᾶς γενέσθαι 5 Ἀγρέα καὶ Ἀλιέα, τοὺς ἀλιείας καὶ ἄγρας εὔρετάς, ἐξ ὧν κληθῆναι ἄγρευτὰς καὶ ἀλιεῖς· ἐξ ὧν γενέσθαι δύο ἀδελφοὺς σιδήρου c εὔρετὰς καὶ τῆς τούτου ἐργασίας· ὧν θάτερον τὸν Χρυσῶρ λόγους ἀσκήσαι καὶ ἐπιδὰς καὶ μαντείας· εἶναι δὲ τούτον τὸν Ἡφαιστον, εὔρεῖν δὲ ἄγκιστρον καὶ δέλεαρ καὶ ὀρμιὰν καὶ σχεδῖαν, πρῶτον

d 10 Κάσιον Diod. cf Strab. 742, 751, 752, Κάσιον AH, Κάσιον ceteri καὶ τὸν Ἀντιλίβανον] om AH τὸν] IO, τὴν B Ἀντιλίβανον—12 γυναικῶν] om BI d 11 καὶ ὁ] ὁ καὶ EO d 12 ἐχρημάτιζοντο A τῶν] om AH ἀναίδην ABIO 35 a 1 ἂν] om AH a 3 Τὸν—Τύρον] om BI a 4 θρύων] θρίων B παπύρου] AI, παπύρων BO a 5 τῷ σώματι om AH πρῶτον BI, om O a 8 αὐτόθι] αὐτῶν AH καταφλέξει (?) O λαβόμενον A Οὔσωνα BI a 9 τολμήσαντα I θάλατταν] A, θάλασσαν ceteri b 1 δὲ] τε A πυρὶ] + τε I b 6 ἀλιείας καὶ ἄγρας] A, ἄγρας καὶ ἀλιείας H, ἀλιείας καὶ ἄγρας I, ἀγρείας καὶ ἄγρας O vid c 1 ὧν γεν.] οὐ γεν. O c 2 Χρυσῶρ O, Χουσῶρ BI c 3 ἀσκήσαι] ἀσκήσεως AH εἶναι δὲ—d 8 ὀνομάζεται] om BI c 4 εὔρεῖν δὲ] AH + καὶ ceteri

- ΦΙΑΩ- 5 τε πάντων ἀνθρώπων πλεῦσαι· διὸ καὶ ὡς θεὸν αὐτὸν μετὰ
 ΝΟΣ θάνατον ἐσεβάσθησαν. Καλεῖσθαι δὲ αὐτὸν καὶ Δία Μειλίχιον·
 οἱ δὲ τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ τοίχους φασὶν ἐπινοῆσαι ἐκ πλίνθων.
- d Μετὰ ταῦτ' ἐκ τοῦ γένους τούτων γενέσθαι νεανίας δύο, καλεῖσθαι
 δὲ αὐτῶν τὸν μὲν Τεχνίτην, τὸν δὲ Γήϊνον Αὐτόχθονα. Οὗτοι
 ἐπενόησαν τῷ πηλῷ τῆς πλίνθου συμμιγνύειν φορυτόν, καὶ τῷ
 ἡλίῳ αὐτὰς τερσαίνειν, ἀλλὰ καὶ στέγας ἐξεῦρον. Ἐκ τούτων
- 5 ἐγένοντο ἕτεροι, ὧν ὁ μὲν Ἄγρὸς ἐκαλεῖτο, ὁ δὲ Ἄγροῦρος ἢ
 Ἄγρότης, οὗ καὶ ζόανον εἶναι μάλα σεβάσμιον καὶ ναὸν ζυγοφορού-
 μενον ἐν Φοινίκη· παρὰ δὲ Βυβλίους ἐξαιρέτως θεῶν ὁ μέγιστος
 ὀνομάζεται. Ἐπενόησαν δὲ οὗτοι ἀλλὰς προστιθέναι τοῖς οἴκοις
 καὶ περιβόλαια καὶ σπήλαια. Ἐκ τούτων ἀγρόται καὶ κυνηγοί.
- 10 Οὗτοι δὲ καὶ Ἀλῆται καὶ Τιτᾶνες καλοῦνται. Ἐκ τούτων
 γενέσθαι Ἄμμνον καὶ Μάγον, οἳ κατέδειξαν κώμας καὶ ποιμνας.
- P. 36 Ἐκ τούτων γενέσθαι Μισῶρ καὶ Συδύκ, τουτέστιν εὐλυτον
 καὶ δίκαιον. Οὗτοι τὴν τοῦ ἁλὸς χρῆσιν εἶρον. Ἐκ Μισῶρ
 Τάαντος, ὃς εὔρε τὴν τῶν πρώτων στοιχείων γραφήν· ὃν Αἰγύπτιοι
 μὲν Θωύθ, † Ἀλεξανδρεῖς δὲ Θώθ †, Ἕλληνες δὲ Ἐρμῆν ἐκάλεσαν.
- 5 Ἐκ δὲ τοῦ Συδύκ Διόσκουροι ἢ Καβειροὶ ἢ Κορύβαντες ἢ Σαμο-
 θράκες. Οὗτοι, φησὶ, πρῶτοι πλοίων εἶρον. Ἐκ τούτων γεγό-
 νασιν ἕτεροι, οἳ καὶ βοτάνας εἶρον, καὶ τὴν τῶν δακετῶν ἴασιν
 καὶ ἐπφδάς. Κατὰ τούτους γίνεται τις Ἐλιοῦν καλούμενος
 ὧψιστος, καὶ θήλεια λεγομένη Βηρούθ, οἳ καὶ κατόκουν περὶ

c 6 Δία Μειλίχιον] ΕΟ, διαμίχιον ΑΗ c 7 αὐτοῦ] αὐτῶν Α
 φῆσιν Α d 1 νεανίας] Ο, γενεᾶς ΑΗ d 3 συμμιγνύειν ΑΗ
 φορυτόν ΑΗ d 5 Ἄγροῦρος] ἀγροῦ ἤρωσ Α d 6 Ἀβρότης ΑΗ
 d 7 ἐξαιρέτων Ε d 9 περιβόλους Ο d 11 ποιμνας] ποιμνια ΒΙ
 36 a 1 Μισῶρ] ΑΟ, Μεισῶρ Β, Μείσωρα Ι Συδύκ] Σεδέκ ΒΙ
 εὐλυτον] εὐλητον Ι a 2 Μεισῶρ Β a 3 Τάαντος] Ι, οὗτος
 αὐτὸς ΑΗ, οὗ Τάαντος ΒΟ a 4 Θωύθ Α, Θωῶρ ΒΙΟ † Ἀλεξ.
 δὲ Θ.†] om Α (cf 32 a 2), Ἄλ. δὲ Θωύθ Ο, Ἄλ. δὲ Θώθ ΒΙ a 5
 τοῦ] om Α Συδύκ] Συδέκ Ο, Συδέκ (ν sup ras) Ι Καβειροὶ
 Α Κύρβαντες ΒΙΟ a 7 schol in marg Α vid Append
 δακετῶν] δεκάτων Ο a 8 Ἐλιοῦν] Ἐνοῦμ Β a 9 Βηρούθ]
 Ροῦθ ΑΗ

Βύβλον. Ἐξ ὧν γεννᾶται Ἐπίγειος ἢ Αὐτόχθων, ὃν ὕστερον **b** ΦΙΛΩ-
ΝΟΣ
ἐκάλεσαν Οὐρανόν· ὡς ἀπ' αὐτοῦ καὶ τὸ ὑπὲρ ἡμᾶς στοιχείου δι'
ὑπερβολὴν τοῦ κάλλους ὀνομάζειν οὐρανόν. Γεννᾶται δὲ τούτῳ
ἀδελφῇ ἐκ τῶν προειρημένων, ἣ καὶ ἐκλήθη Γῆ, καὶ διὰ τὸ κάλλος
[ἀπ'] αὐτῆς, φησί, ἐκάλεσαν τὴν ὀμώνυμον γῆν. Ὁ δὲ τούτων **5**
πατὴρ ὁ Ὑψιστος ἐν συμβολῇ θηρίων τελευτήσας ἀφιερῶθη,
ἐξ ἰσοῦ καὶ θυσίας οἱ παῖδες ἐτέλεσαν. Παραλαβὼν δὲ ὁ Οὐρανὸς
τὴν τοῦ πατρὸς ἀρχὴν ἄγεται πρὸς γάμον τὴν ἀδελφὴν Γῆν, καὶ **c**
ποιεῖται ἐξ αὐτῆς παῖδας τέσσαρας, Ἡλόν, τὸν καὶ Κρόνον, καὶ
Βαίτυλον, καὶ Δαγών, ὅς ἐστι Σίτων, καὶ Ἀτλαντα. Καὶ ἐξ
ἄλλων δὲ γαμετῶν ὁ Οὐρανὸς πολλὴν ἔσχε γενεάν. Διὸ χαλεπαί-
νουσα ἢ Γῆ τὸν Οὐρανὸν ζηλοτυπούσα ἐκάκιζε, ὡς καὶ διαστῆναι **5**
ἀλλήλων. Ὁ δὲ Οὐρανὸς ἀποχωρήσας αὐτῆς μετὰ βίας ὅτε
καὶ ἐβούλετο ἐπιῶν καὶ πλησιάζων αὐτῇ πάλιν ἀπηλλάττετο·
ἐπεχείρει δὲ καὶ τοὺς ἐξ αὐτῆς παῖδας διαφθείρειν· τὴν δὲ Γῆν **d**
ἀμύνασθαι πολλάκις, συμμαχίαν αὐτῇ συλλεξαμένην· εἰς ἄνδρας
δὲ προελθὼν ὁ Κρόνος, Ἐρμῇ τῷ τρίσμεγίστῳ συμβούλῳ καὶ
βοηθῷ χρώμενος, οὗτος γὰρ ἦν αὐτῷ γραμματεὺς, τὸν πατέρα
Οὐρανὸν ἀμύνεται, τιμωρῶν τῇ μητρὶ. Κρόνῳ δὲ γίνονται παῖδες **5**
Περσεφόνη καὶ Ἀθηνᾶ. Ἡ μὲν οὖν πρώτη παρθένος ἐτελευταί-
της δὲ Ἀθηνᾶς γνώμη καὶ Ἐρμοῦ κατεσκεύασε Κρόνος ἐκ σιδήρου
ἄρπην καὶ δόρυ. Εἶτα ὁ Ἐρμῆς τοῖς τοῦ Κρόνου συμμαχοῖς
λόγους μαγείας διαλεχθεὶς πόθον ἐνεποίησε τῆς κατὰ τοῦ Οὐρανοῦ
μάχης ὑπὲρ τῆς Γῆς. Καὶ οὕτω Κρόνος τὸν Οὐρανὸν πολέμῳ **10**

b 1 Βύβλον Α, Βέβλον Β ἢ] om ΑΗ ἐκάλεσαν Οὐρ. ὕστ. I
b 2 τὸ ὑπὲρ] τῶν περὶ Α στοιχείου Α **b** 5 [ἀπ'] om ΑΗ **b** 6 ἐν
 συμβολῇ θηρίων] ἐν συμβολῇ αἰφρίων Α, ἐκ συμβολῆς θηρίων I **b** 7 οἱ]
 om ΒΙΟ^{vid} **c** 1 ἄγεται] ἄγει ΒΙ (ἄγει—τέσσαρας bis ser I) **c** 2 Ἡλόν]
 ΑΗ, Ἴλον ΒΙΟ **c** 3 Βαίτυλον] (ai legi nequit in A), Βήτυλον Η, Βέτυλον I
c 4 γαμετῶν] γεμετῶν Η, γεμετῶν Α **c** 5 ἐκάκιζεν] κακίζει ΑΗ **c** 7
 ἐπιῶν] ἐστιῶν ΒΙ ἀπηλλάττετο] ἀπηλλάστετο Α **d** 1 ἐπιχειρεῖν
 Α (text et schol in marg) Η **d** 3 Ἐρμῇ Α **d** 4 αὐτῷ] ΑΗ,
 αὐτοῦ ΒΙΟ **d** 5 ἀμύνεται] om Α **d** 6 οὕτω] om Ο **d** 7 Ἀθηνᾶς γνώμη καὶ Ἐρμοῦ]
 μετὰ γνώμης καὶ μετὰ Ἐρμοῦ ΑΗ **d** 9 κατὰ
 τοῦ Οὐρανοῦ] ΑΗ, κατ' Οὐρανόν ΒΙΟ **d** 10 τῆς] om ΑΗ οὕτω] οὗτος
 ΑΙΟ πολεμῶν ΑΗ

ΦΙΛΩΝΟΣ συμβαλὼν τῆς ἀρχῆς ἤλασε, καὶ τὴν βασιλείαν διεδέξατο. Ἐάλω

P. 37 δὲ καὶ ἐν τῇ μάχῃ ἣ ἐπέραστος τοῦ Οὐρανοῦ σύγκοιτος ἐγκύμων
οὔσα, ἣν ἐκδίδωσιν ὁ Κρόνος Δαγῶνι πρὸς γάμον. Τίτκει δὲ
παρὰ τούτῳ ὁ κατὰ γαστρὸς ἐξ Οὐρανοῦ ἔφερον, ὁ καὶ ἐκάλεσε
5 Δημαροῦν. Ἐπὶ τούτοις ὁ Κρόνος τείχος περιβάλλει τῇ ἑαυτοῦ
οικήσει, καὶ πόλιν πρώτην κτίζει τὴν ἐπὶ Φοινίκης Βύβλον. Μετὰ
ταῦτα τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Ἄτλαντα ὑπονοήσας ὁ Κρόνος, μετὰ
b γνώμης τοῦ Ἑρμοῦ εἰς βάθος γῆς ἐμβαλὼν κατέχωσε. Κατὰ
τοῦτον τὸν χρόνον οἱ ἀπὸ τῶν Διοσκούρων σχεδιάς καὶ πλοία
συνθέντες ἔπλευσαν καὶ ἐκριφέντες περὶ τὸ Κάσσιον ὄρος ναδὺν
αὐτόθι ἀφίέρωσαν. Οἱ δὲ σύμμαχοι Ἥλου τοῦ Κρόνου Ἐλωείμ
5 ἐπεκλήθησαν, ὡς ἂν Κρόνιοι οὔτοι ἦσαν οἱ λεγόμενοι ἐπὶ Κρόνου.
Κρόνος δὲ υἱὸν ἔχων Σάδιδον ἰδίῳ αὐτὸν σιδήρῳ διεχρήσατο, δι'
ὑπονοίας αὐτὸν ἐσχηκῶς, καὶ τῆς ψυχῆς, αὐτόχειρ τοῦ παιδὸς
γενόμενος, ἐστέρησεν ὡσαύτως καὶ θυγατρὸς ἰδίας τὴν κεφαλὴν
ἀπέτεμεν ὡς πάντας ἐκπεπλήχθαι θεοὺς τὴν Κρόνου γνώμην.
Χρόνου δὲ προϋόντος Οὐρανοῦ ἐν φυγῇ τυγχάνων θυγατέρα αὐτοῦ
παρθένου Ἀστάρτην μεθ' ἐτέρων ἀδελφῶν αὐτῆς δύο, Ῥέας καὶ
5 Διώνης, δόλῳ τὸν Κρόνον ἀνελεῖν ὑποπέμπει ἄς καὶ ἐλὼν
ὁ Κρόνος κουριδίας γαμετὰς ἀδελφὰς οὔσας ἐποιήσατο. Γνοὺς
δὲ Οὐρανοῦ ἐπιστρατεύει κατὰ τοῦ Κρόνου Εἰμαρμένην καὶ Ὠραν
μεθ' ἐτέρων συμμάχων, καὶ ταύτας ἐξοικειωσάμενος ὁ Κρόνος
d παρ' ἑαυτῷ κατέσχευεν. Ἐτι δέ, φησὶν, ἐπενόησε θεὸς Οὐρανοῦς
Βαιτύλια, λίθους ἐμφύχους μηχανησάμενος. Κρόνῳ δὲ ἐγένοντο
ἀπὸ Ἀστάρτης θυγατέρες ἐπτὰ Τιτανίδες ἢ Ἀρτέμιδες. Καὶ
πάλιν τῷ αὐτῷ γίνονται ἀπὸ Ῥέας παῖδες ἐπτὰ ὧν ὁ νεώτατος

37 a 2 καὶ ἐν τῇ μάχῃ] ἐν τῇ μάχῃ καὶ B1O a 3 Δαγῶνι πρὸς γάμον] ΔΗ, εἰς γάμον τῷ Δαγῶν O, πρὸς γάμον τῷ Εὐαγῶν B1 a 5 Δημάρου ΔΗ τῇ] om O a 6 πόλιν πρώτην] ΔΗ, πρώτην πόλιν ceteri Φοινίκη B1O Βύβλον] O, Βίβλον A, Βέβλον B1 b 3 συνθέντες] σύνθετα O περι] κατὰ B1O b 4—c 2 Οἱ δὲ σύμμαχοι—γνώμην om B1 Ἥλου] ΔΗ, Ἴλου O, Ὀλου E Ἐλωείμ] Ἐλωί A b 5 ἐπεβλήθησαν (?) A c 1 γινόμενος ΔΗ c 2 ἐκπεπλήσθαι A c 3 Κρόνου A Οὐρανοῦ] pr ὁ I c 4 αὐτῆς ἀδελφῶν I Ῥέα καὶ Διώνη A (sed v bis superser) c 8 οικειωσάμενος B1 ὁ] om ΔΗ d i ἑαυτῷ] αὐτῷ ΔΗ d 3 θυγατέρες—Ῥέας om B1O

ἄμα τῇ γενέσει ἀφιερῶθη· καὶ ἀπὸ Διώνης θήλειαι· καὶ ἀπὸ ⁵ ΦΙΛΩ-
 Ἄστάρτης πάλιν ἄρρενες δύο, Πόθος καὶ Ἔρως. Ὁ δὲ Δαγών,
 ἐπειδὴ εὔρε σίτον καὶ ἄροτρον, ἐκλήθη Ζεὺς Ἀρότριος. Συνδύκω
 δέ, τῷ λεγομένῳ δικαίω, μία τῶν Τιτανίδων συνελθοῦσα γεννᾷ τὸν
 Ἀσκληπιόν. Ἐγεννήθησαν δὲ καὶ ἐν Περαιᾷ Κρόνω τρεῖς παῖδες,
 Κρόνος ὁμώνυμος τῷ πατρὶ καὶ Ζεὺς Βῆλος καὶ Ἀπόλλων. Κατὰ p. 38
 τούτους γίνονται Πόντος καὶ Τυφὼν καὶ Νηρεὺς, πατὴρ Πόντου
 Βήλου δὲ παῖς. Ἀπὸ δὲ τοῦ Πόντου γίνεται Σιδῶν, ἣ καθ' ὑπερ-
 βολὴν εὐφωρίας πρώτη ὕμνον ᾠδῆς εὔρε, καὶ Ποσειδῶν. Τῷ δὲ
 Δημαροῦντι γίνεται Μέλκαθρος, ὁ καὶ Ἡρακλῆς. Εἶτα πάλιν 5
 Οὐρανὸς πολεμῆι Πόντῳ, καὶ ἀποστὰς Δημαροῦντι προστίθεται·
 ἔπεισί τε Πόντῳ ὁ Δημαροῦς, τροποῦται τε αὐτὸν ὁ Πόντος, ὁ δὲ
 Δημαροῦς φυγῆς θυσιᾶν ἠῤῥατο. Ἔτει δὲ τριακοστῷ δευτέρῳ τῆς
 ἑαυτοῦ κρατήσεως καὶ βασιλείας ὁ Ἥλος, τοῦτ' ἔστιν ὁ Κρόνος,
 Οὐρανὸν τὸν πατέρα λοχήσας ἐν τόπῳ τινὶ μεσογείῳ καὶ λαβὼν b
 ὑποχείριον ἐκτέμνει αὐτοῦ τὰ αἰδοῖα σύνεγγυς πηγῶν τε καὶ
 ποταμῶν. Ἐνθα ἀφιερῶθη Οὐρανὸς, καὶ ἀπηρτίσθη αὐτοῦ τὸ
 πνεῦμα, καὶ ἀπέσταξεν αὐτοῦ τὸ αἶμα τῶν αἰδοίων εἰς τὰς πηγὰς
 καὶ τῶν ποταμῶν τὰ ὕδατα, καὶ μέχρι τούτου δείκνυται τὸ χωρίον. 5

Τοσαῦτα μὲν δὴ τὰ τοῦ Κρόνου, καὶ τοιαῦτά γε τὰ
 σεμνὰ τοῦ παρ' Ἑλλησι βοωμένου βίου τῶν ἐπὶ Κρό-
 νου, οὓς καὶ φασι γεγονέναι πρῶτον χρύσεόν τε γένος c
 μερόπων ἀνθρώπων, τῆς μακαριζομένης ἐκείνης τῶν πα-
 λαιῶν εὐδαιμονίας. Πάλιν δὲ ὁ συγγραφεὺς τούτοις
 μεθ' ἕτερα ἐπιφέρει λέγων·

d 7 Συνδὲκ BIO d 9 Περαιᾷ] pr τῇ IO^{vid} 38 a 3 Βήλου δὲ
 παῖς] AH, om ceteri Σιδῶν, ἣ] Σιδῶνη AH a 4 πρώτη] pr ἣ
 (superscr) A a 5 Δημαροῦντι (ι 1° in ras) A et sic infr Μέλκαθρος
 IO a 6 προστίθεται—φυγῆς] προστίθ. δὲ αὐτὸν ὁ Πόντος ὁ δὲ Δημαροῦς
 φυγῆς AH a 8 ἠῤῥατο] ἠῤῥατο (?) O ἔτι O a 9 Ἥλος IO
 b 1 λοχήσας] περιτέμνει χολήσας AH, λοχήσας B μεσογείω—αὐτοῦ]
 om AH b 4 πνεῦμα] αἶμα BI b 5 τὸ superscr A b 6
 τὰ τοῦ] τοῦ om A, τὰ om H τὰ σεμνὰ] om I Κρόνου] + τὰ σεμνὰ IO
 c 1 οὓς] om AH c 2 τῶν παλ. ἐκ. BI c 3 δὲ] A, om ceteri τούτοις
 om BI c 4 ἐπιφ. μεθ' ἔτ. BI

ΦΙΛΩΝΟΣ 5 Ἄστάρτη δὲ ἡ μείσθη καὶ Ζεὺς Δημαροῦς καὶ Ἄδωδος
 βασιλεὺς θεῶν ἐβασίλευον τῆς χώρας Κρόνου γνώμη. Ἡ δὲ
 Ἄστάρτη ἐπέθηκε τῇ ἰδίᾳ κεφαλῇ βασιλείας παράσημον κεφαλὴν
 ταύρου· περινοστούσα δὲ τὴν οἰκουμένην εὖρεν ἀεροπετῆ ἀστέρα,
 ὃν καὶ ἀνελομένη ἐν Τύρῳ τῇ ἁγίᾳ νήσῳ ἀφιέρωσε. Τὴν δὲ
 d Ἄστάρτην Φοίνικες τὴν Ἀφροδίτην εἶναι λέγουσι. Καὶ ὁ Κρόνος
 δὲ περιύων τὴν οἰκουμένην Ἀθηναίᾳ τῇ ἑαυτοῦ θυγατρὶ δίδωσι τῆς
 Ἀττικῆς τὴν βασιλείαν. Λοιμοῦ δὲ γενομένου καὶ φθορᾶς, τὸν
 ἑαυτοῦ μοιογενῆ υἱὸν ὁ Κρόνος Οὐρανῷ τῷ πατρὶ ὀλοκαρποῖ, καὶ
 5 τὰ αἰδοῖα περιτέμνεται, ταῦτὸν ποιῆσαι καὶ τοὺς ἄμ' αὐτῷ συμ-
 μάχους καταναγκάσας. Καὶ μετ' οὐ πολὺ ἕτερον αὐτοῦ παῖδα
 ἀπὸ Ῥέας ὀνομαζόμενον Μοῦθ ἀποθανόντα ἀφιεροῖ. Θάνατον δὲ
 τοῦτον καὶ Πλούτωνα Φοίνικες ὀνομάζουσι. Καὶ ἐπὶ τούτοις
 ὁ Κρόνος Βύβλον μὲν τὴν πόλιν θεᾷ Βααλτίδι, τῇ καὶ Διώνῃ,
 10 δίδωσι, Βηρυτὸν δὲ Ποσειδῶνι καὶ Καβείροις Ἀγρόταις τε καὶ
 P. 39 Ἀλιεῦσιν, οἳ καὶ τὰ τοῦ Πόντου λείψανα εἰς τὴν Βηρυτὸν ἀφιέρω-
 σαν. Πρὸ δὲ τούτων θεὸς Ταυθὸς μμησάμενος τῶν συνόντων
 θεῶν ὄψεις, Κρόνου τε καὶ Δαγῶνος καὶ τῶν λοιπῶν, διετύπωσεν
 τοὺς ἱεροὺς τῶν στοιχείων χαρακτῆρας. Ἐπενόησε δὲ καὶ τῷ
 5 Κρόνῳ παράσημα βασιλείας ὄμματα τέσσαρα ἐκ τῶν ἐμπροσθίων
 καὶ ὀπισθίων μερῶν, * * * δύο δὲ ἡσυχῇ μούτα, καὶ ἐπὶ τῶν
 ὤμων πτερὰ τέσσαρα, δύο μὲν ὡς ἰπτάμενα, δύο δὲ ὡς ὑφειμένα.
 Τὸ δὲ σύμβολον ἦν, ἐπειδὴ Κρόνος κοιμώμενος ἐβλεπε, καὶ ἐγρη-
 b γορῶς ἐκοιμᾶτο· καὶ ἐπὶ τῶν πτερῶν ὁμοίως, ὅτι ἀναπαυόμενος
 ἵπτατο καὶ ἰπτάμενος ἀνεπαύετο. Τοῖς δὲ λοιποῖς θεοῖς δύο
 ἐκάστω πτερώματα ἐπὶ τῶν ὤμων, ὡς ὅτι δὴ συνίπταντο τῷ Κρόνῳ.

c 5 Διμάροσ Α c 7 βασιλέα (sic) I c 8 ἀστέρα] om BI c 9—39 a 4
 Τὴν δὲ Ἄστ.—χαρακτῆρας om BI d 4 ὁ] Α, om ceteri d 6
 ἐξαναγκάσας ΑΗ d 7 ἱεροῖ ΑΗ d 9 Βίβλον Α Διώνῃ ΕΟ d 10
 Ποσειδῶν Ο Καβήροις Α 39 a 2 Τάατος Ο, ταῦθ' ἐς ΑΗ τῶν συνόν-
 των] τὸν οὐρανὸν τῶν Α a 3 ὄψει Α Δαγῶν ΕΟ a 4
 καὶ] om ΒΙ a 6 ὀπισθίων] pr τῶν I νεύοντα ΑΗ a 7 ἵπτα-
 μένου I ὡς 2°] om ΑΗ b 1 ὅτι] ἔτι ΑΗ b 2 ἵπταται ΒΙ
 b 3 συνίπτανται I

Καὶ αὐτῷ δὲ πάλιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς περὰ δύο, ἐν ἐπὶ τοῦ ἡγε- ΦΙΛΩΝΟΣ
 μονικωτάτου νοῦ καὶ ἐν ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως. Ἐλθὼν δὲ ὁ 5
 Κρόνος εἰς τότου χώραν ἄπασαν τὴν Αἴγυπτον παρέδωκε θεῷ
 Ταυθῷ, ὅπως βασιλείου αὐτῷ γένηται. Ταῦτα δέ, φησί, πρῶτοι
 πάντων ὑπεμνηματίσαντο οἱ ἑπτὰ Συδὲκ παῖδες Κάβειροι, καὶ c
 ὁ ὄγδοος αὐτῶν ἀδελφὸς Ἀσκληπιός, ὡς αὐτοῖς ἐνετείλατο θεὸς
 Ταυθός. Ταῦτα πάντα ὁ Θαβίων, ὃς πάμπρωτος τῶν ἀπ' αἰῶνος
 γεγονότων Φοινίκων ἱεροφάντης ἀλληγορήσας, τοῖς τε φυσικοῖς
 καὶ κοσμικοῖς πάθεισιν ἀναμίξας, παρέδωκε τοῖς ὀργεῶσι καὶ τελε- 5
 τῶν κατάρχουσι προφήταις· οἱ δὲ τὸν τύφον αὔξειν ἐκ παντὸς
 ἐπινοοῦντες ταῖς αὐτῶν διαδοχαῖς παρέδοσαν καὶ τοῖς ἐπεισάκτοις·
 ὧν εἷς ἦν καὶ Εἰσίριος τῶν τριῶν γραμμάτων εὐρετής, ἀδελφὸς d
 Χνῶ τοῦ πρώτου μετονομασθέντος Φοίνικος.

Εἰθ' ἐξῆς αὐθις ἐπιλέγει·

Οἱ δὲ Ἕλληνες εὐφυῆ πάντας ὑπερβαλλόμενοι τὰ μὲν πρῶτα
 πλείστα ἐξιδιώσαντο, εἶτα καὶ τοῖς προκοσμήμασι ποικίλως ἐξε- 5
 τραγώδησαν, ταῖς τε τῶν μύθων ἡδοναῖς θέλγειν ἐπινοοῦντες
 παντοίως ἐποίκιλλον. Ἐνθεν Ἡσίοδος οἱ τε κυκλικὸι περιηγη-
 μένοι θεογονίας τε καὶ γιγαντομαχίας καὶ Τιτανομαχίας ἔπλασαν
 ἰδίας καὶ ἑκτομάς, οἷς συμπεριφερόμενοι ἐξενίκησαν τὴν ἀλήθειαν.
 Σύντροφοι δὲ τοῖς ἐκείνων πλάσμασιν· αἱ ἀκοαὶ ἡμῶν γενόμεναι, 10
 καὶ προληφθεῖσαι πολλοῖς αἰῶσιν, ὡς παρακαταθήκην φυλάσσουσιν p. 40
 ἤνπερ ἐδέξαντο μυθοποιίαν, καθάπερ καὶ ἀρχόμενος εἶπον, ἦτις

b 6 παρέδωκε] AH, ἔδωκε BIO   b 7 Ταῦθω AH, Τααίτφ BIO   c 1
 ὑπεμνηματίσαντο] ἢ legi nequit in O, ἀπεμν. BI   Σίδου AH, Συδὲκ (v
 2° sup ras) I   Κάβειροι] BIO, Κάβηροι ceteri   c 2 ὄγδοος] BIO,
 ἴδιος AH   c 3 Ταυθός] AH, Τάαντος ceteri   Θαβίων ὃς πάμπρωτος]
 Θαβίωνος παμπρ. A, Θανίονος παῖς πρῶτος I, Θαβίωνος παῖς πρῶτος BO
 c 5 ὀργαῖοι A*, ὀργέγωσι A² vid   c 6—40 b 2 οἱ δὲ τὸν τύφον—γράφει
 om BI   c 7 ταῖς αὐ. διαδοχαῖς] AHO, τῆς αὐ. διαδοχῆς E   ἐπεισα-
 κτοῖς A*, ἐπειε. A²   d 1 εἷς] om A, εἷς O   ἦν] ἔτι EO   Εἰσίριος]
 Ἰσιρις O   γραμματέων A   d 2 πρώτου om AH   d 5 εἶτα]
 om A   καὶ] om O   d 6 τε] om O   d 7 Schol in A vid
 Append   d 10 δέ] om O   40 a 2 ἤνπερ ἐδέξαντο] AH, ἦν
 πᾶρδέξαντο ceteri   εἶπεν AH

συνεργηθείσα χρόνῳ δυσεξίτητον αὐτῆς τὴν κατοχὴν ἀπείργασται,
ὥστε τὴν μὲν ἀλήθειαν δοκεῖν λῆρον, τὸ δὲ τῆς ἀφηγήσεως νόθον
5 ἀλήθειαν.

Ταῦτα ἀπὸ τῆς Σαγχουνιάθωνος προκείσθω γραφῆς,
ἐρμηνευθείσης μὲν ἀπὸ Φίλωνος τοῦ Βυβλίου, δοκιμα-
σθείσης δὲ ὡς <ἀληθοῦς> ὑπὸ τῆς Πορφυρίου τοῦ φιλο-
b σόφου μαρτυρίας. Ὁ δ' αὐτὸς ἐν τῷ περὶ Ἰουδαίων
συγγράμματι ἔτι καὶ ταῦτα περὶ τοῦ Κρόνου γράφει·

ΦΙΛΩ-
ΝΟΣ

Ταυθός, ὃν Αἰγύπτιοι προσαγορεύουσι Θωούθ, σοφία διενεγκῶν
παρὰ τοῖς Φοίνιξι, πρῶτος τὰ κατὰ τὴν θεοσέβειαν ἐκ τῆς τῶν
5 χυδαίων ἀπειρίας εἰς ἐπιστημονικὴν ἐμπειρίαν διέταξεν. Ὡμὲ μετὰ
γενεὰς πλείους θεὸς Σουρμουβηλὸς Θουρώ τε ἢ μετονομασθείσα
Εὔσαρθις ἀκολουθήσαντες, κεκρυμμένην τοῦ Ταυθοῦ καὶ ἀλλη-
γορίας ἐπεσκιασμένην τὴν θεολογίαν ἐφώτισαν.

Καὶ μετὰ βραχεία φησίν·

c Ἔθος ἦν τοῖς παλαιοῖς ἐν ταῖς μεγάλαῖς συμφοραῖς τῶν κινδύνων
ἀντὶ τῆς πάντων φθορᾶς τὸ ἡγαπημένον τῶν τέκνων τοὺς κρατοῦν-
τας ἢ πόλεως ἢ ἔθνους εἰς σφαγὴν ἐπιδιδόναι, λύτρου τοῖς τιμωροῖς
δαίμοσι· κατεσφάττοντο δὲ οἱ διδόμενοι μυστικῶς. Κρόνος τοίνυν,
5 ὃν οἱ Φοίνικες Ἥλιν προσαγορεύουσι, βασιλεύων τῆς χώρας, καὶ
ἕστερον μετὰ τὴν τοῦ βίου τελευτὴν εἰς τὸν τοῦ Κρόνου ἀστέρα
καθιερωθεὶς, ἐξ ἐπιχωρίας Νύμφης Ἀνωβρὲτ λεγομένης υἱὸν ἔχων
d μονογενῆ, (ὃν διὰ τοῦτο Ἰεδοῦδ ἐκάλουν, τοῦ μονογενοῦς οὕτως
ἔτι καὶ νῦν καλουμένου παρὰ τοῖς Φοίνιξι,) κινδύνων ἐκ πολέμου

40 c 1—d 4 Porph. Fr. Ἔθος—κατέθυσεν=156 d 2—157 a 2

a 3 ἀπείργασται] AH, εἴργασται ceteri a 4 ἀλήθειαν] θει om A*,
reddidit A² a 6 προσκείσθω O a 7 Βιβλίου A a 8 ἀληθῶς
codd Gaisf., ἀληθοῦς coniec Vig. recep Heinichen et Dind. b 3
Ταυθός] AH, Τάατος ceteri προσαγ. Θ.] AH, Θ. προσαγ. ceteri Θωούθ]
A, Θώθ ceteri b 4 τῶν] om BI b 5 ᾧ] ὡς AH b 6 πλείους]
AH, πλείστας ceteri μετον.] μετων. I b 7 Εὔσαρθις] AH,
Χούσαρθις ceteri Ταυθοῦ] AH, Ταάτου ceteri c 5
Ἥλιν] Ἰσραήλ I c 6 εἰς] ἐπὶ AH c 7 Ἀνωβριν AH d 1 Ἰεδοῦδ
AH, Ἰροῦδ BO, Ἰεοῦδ I

μεγίστων κατειληφώτων τὴν χώραν, βασιλικῶ κοσμήσας σχήματι τὸν υἱὸν βωμόν τε κατασκευασάμενος κατέθυσεν.

Ὁ δ' αὐτὸς πάλιν περὶ τῶν Φοινίκων στοιχείων ἐκ 5 τῶν Σαγχουνιάθωνος μεταβάλλων, θεὰ ὁποῖά φησι περὶ τῶν ἔρπυστικῶν καὶ ἰοβόλων θηρίων, ἃ δὴ χρῆσιν μὲν ἀγαθὴν ἀνθρώποις οὐδεμίαν συντελεῖ, φθορὰν δὲ καὶ λύμην οἷς ἂν τὸν δυσαλθῆ καὶ χαλεπὸν ἰὸν ἐγχριμψιεν ἀπεργάζεται. Γράφει δὲ καὶ ταῦτα πρὸς λέξιν ὧδέ πως 10 λέγων·

Τὴν μὲν οὖν τοῦ δράκοντος φύσιν καὶ τῶν ὄφρων αὐτὸς ἐξε- ΦΙΛΩΝΟΣ
θείασεν ὁ Ταυθός, καὶ μετ' αὐτὸν αὐθις Φοινίκες τε καὶ Αἰγύπτιοι· p. 41
πνευματικώτατον γὰρ τὸ ζῶον πάντων τῶν ἔρπετων καὶ πυρῶδες ὑπ' αὐτοῦ παρεδόθη· παρ' ὃ καὶ τάχος ἀνυπέμβλητον διὰ τοῦ πνεύματος παρίστησι, χωρὶς ποδῶν τε καὶ χειρῶν ἢ ἄλλου τινὸς τῶν ἔκτοθεν, δι' ὧν τὰ λοιπὰ ζῶα τὰς κινήσεις ποιεῖται· καὶ 5 ποικίλων σχημάτων τύπους ἀποτελεῖ, καὶ κατὰ τὴν πορείαν ἐλικοειδεῖς ἔχει τὰς ὀρμάς, ἐφ' ὃ βούλεται τάχος· καὶ πολυχρονιώτατον δέ ἐστιν, οὐ μόνον τε ἐκδυόμενον τὸ γῆρας νεάζειν, ἀλλὰ b καὶ αὔξησιν ἐπιδέχεσθαι μείζονα πέφυκε· καὶ ἐπειδὴν τὸ ὠρισμένον μέτρον πληρώσῃ, εἰς ἑαυτὸν ἀναλίσκεται, ὡς ἐν ταῖς ἱεραῖς ὁμοίως αὐτὸς ὁ Ταυθὸς κατέταξε γραφαῖς. Διὸ καὶ ἐν ἱεροῖς τοῦτο τὸ ζῶον καὶ ἐν μυστηρίοις συμπαρείληπται. Εἴρηται δὲ 5 ἡμῖν περὶ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπιγεγραμμένοις Ἐθωθῶν ὑπομνήμασιν ἐπὶ πλείον· ἐν οἷς κατασκευάζεται ὅτι ἀθάνατον εἶη, καὶ ὡς εἰς

40 d 12 Phil. Bybl. ap Porph. Fr.

d 3 χώραν] πόλιν BIO d 5 Φοινίκων] Φοινίκι O*, (t-ous add' O²)
d 6 μεταβάλλων] ΑΗ, μεταβαλών ceteri d 7 ἔρπυστικῶν BI
d 9 ἐγχριμψιεν] Α, ἐγχρέμψιεν Η, ἐγχριψιεν ΙΟ 41 a 1 Ταυθός]
ΑΗ, Τάαντος ceteri a 2 τῶν] om ΑΗ a 3 ὃ] φ
BIO a 5 ἔκτοθεν, δι' ὧν] ΑΗ, ἔξωθεν ἐξ ὧν ceteri, ἔκτοσθεν
Gaisf., Dind. b 1 μόνον τε] τῶ Α b 3—8 ὡς ἐν ταῖς
—ἀναλύεται om BI b 4 αὐτὸς ὁμοίως O Ταυθός] ΑΗ,
Τάαντος ceteri b 5 ἐν] om O b 6 ἐπιγεγραμμένοις]
ΑΗ, ἐπιγραφόμενοι ceteri Ἐθωθῶν ΑΗ; v. Lobeck, *Aglaorh.*

p 1340

εαυτὸν ἀναλύεται, ὡσπερ πρόκειται· οὐ γὰρ θνήσκει ἰδίῳ θανάτῳ,
 c εἰ μὴ βία τινὶ πληγῆν τοῦτο τὸ ζῶον. Φοῖνικες δὲ αὐτὸ ἀγαθὸν
 δαίμονα καλοῦσιν· ὁμοίως καὶ Αἰγύπτῳ Κυψὴ ἐπονομάζουσι·
 προστιθέασι δὲ αὐτῷ ἰέρακος κεφαλὴν, διὰ τὸ πρακτικὸν τοῦ
 ἰέρακος. Καὶ φησιν ὁ Ἐπήεις ἀλληγορῶν, (ὁ ὀνομασθεὶς παρ'
 5 αὐτοῖς μέγιστος ἱεροφάντης καὶ ἱερογραμματεὺς, ὃν μετέφρασεν
 [εἰς Ἑλλάδα φωνήν] Ἄρειος Ἡρακλεοπολίτης,) κατὰ λέξιν οὕτως·
 “Τὸ πρῶτον ὃν θεϊότατον ὄφιν ἐστὶν ἰέρακος ἔχων μορφήν, ἄγαν
 d ἐπίχαρις· ὃς εἰ ἀναβλέψειε, φωτὸς τὸ πᾶν ἐπλήρου ἐν τῇ πρωτο-
 γόνῳ χώρᾳ αὐτοῦ· εἰ δὲ καμμύσειε, σκότος ἐγίνετο,” ἔμφασιν
 διδοὺς ὁ Ἐπήεις ὅτι καὶ διαπυρόν ἐστι διὰ τοῦ φάναι, “διηύγασε.”
 φωτὸς γὰρ ἰδιὸν ἐστι τὸ διαυγᾶσαι. Παρὰ Φοινίκων δὲ καὶ
 5 Φερεκύδης λαβὼν τὰς ἀφορμὰς ἐθεολόγησε περὶ τοῦ παρ' αὐτῷ
 λεγομένου Ὀφίονος θεοῦ, καὶ τῶν Ὀφιονιδῶν, περὶ ὧν αὐθις
 λέξομεν. Ἔτι μὴν οἱ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐννοίας τὸν κόσμον
 γράφοντες περιφερῆ κύκλον ἀεροειδῆ καὶ πυρωπὸν χαράσσουσι,
 καὶ μέσα τεταμένον ὄφιν ἰερακόμορφον· καὶ ἐστὶ τὸ πᾶν σχῆμα,
 10 ὡς τὸ παρ' ἡμῖν Θῆτα· τὸν μὲν κύκλον κόσμον μνησύντες, τὸν δὲ
 P. 42 μέσον ὄφιν συνεκτικὸν τούτου ἀγαθὸν δαίμονα σημαίνοντες. Καὶ
 Ζωροάστρης δὲ ὁ μάγος ἐν τῇ Ἱεραῖ Συναγωγῇ τῶν Περσικῶν φησὶ
 κατὰ λέξιν· “Ὁ δὲ θεὸς ἐστὶ κεφαλὴν ἔχων ἰέρακος. Οὗτός ἐστιν
 ὁ πρῶτος ἀφθαρτος, αἰδιος, ἀγέννητος, ἀμερῆς, ἀνομοίωτατος, ἡνίοχος
 5 παντὸς καλοῦ, ἀδωροδόκητος, ἀγαθῶν ἀγαθώτατος, φρονίμων φρο-
 νιμώτατος· ἐστὶ δὲ καὶ πατὴρ εὐνομίας καὶ δικαιοσύνης, αὐτο-
 δίδακτος, φυσικός, καὶ τέλειος, καὶ σοφός, καὶ ἱεροῦ φυσικοῦ μόνος
 b εὐρετής.” Τὰ δ' αὐτὰ καὶ Ὀστάνης φησὶ περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ ἐπι-
 γραφομένῃ Ὀκτατέχῳ.

c 2 Κυψὴ I   c 4 δ] om BIO   Πήεις AH   δ] om AH
 c 6 [εἰς Ἑλλάδα φωνήν] add Gaisf. ex coniect, om ABIO   c 7 τὸ πρῶ-
 τον] om BI   ὃν Ὁ ἰέρακος B   d 3 Πήεις AH   καὶ] om BIO
 d 6 Ὀφίονος] A, Ὀφίωνος H, Ὀφειωνέως BI, Ὀφειωνέως O   Ὀφιουιδῶν]
 AO, Ὀφειουιδῶν BI   42 a 4 ἀγέννητος O   a 6 δικαιοσύνη AH
 b 1—6 καὶ Ὀστάνης—ἀφιέρωσαν om BI   b 2 Ὀκτατέχῳ (vel -τέχῳ)
 O, Ὀκτατέχῳ EG

Πάντες δὲ τὰς ἀφορμὰς παρὰ Ταυθοῦ λαβόντες ἐφυσιολόγησαν, ὥσπερ πρόκειται. Καὶ τὰ μὲν πρῶτα στοιχεῖα τὰ διὰ τῶν ὄφρων, ναοὺς κατασκευασάμενοι, 5 ἐν ἀδύτοις ἀφιέρωσαν, καὶ τούτοις ἑορτὰς καὶ θυσίας ἐπετέλουν καὶ ὄργια, θεοὺς τοὺς μεγίστους νομίζοντες καὶ ἀρχηγοὺς τῶν ὄλων. Τοσαῦτα καὶ περὶ τῶν ὄφρων.

Ἄλλὰ γὰρ τὰ μὲν τῆς Φοινίκων θεολογίας τοῦτον περιέχει τὸν τρόπον· ἧς ἀμεταστρεπτὶ φεύγειν καὶ τῆς 10 τῶν παλαιῶν φρενοβλαβείας τὴν ἴασιν μεταδιώκειν ὁ σωτήριος εὐαγγελίζεται λόγος. Ὅτι δὲ μὴ μῦθοι ταῦτα c καὶ ποιητῶν ἀναπλάσματα λανθάνουσάν τινα ἐν ὑπονοίαις ἔχοντα θεωρίαν τυγχάνει, σοφῶν δὲ καὶ παλαιῶν, ὡς ἂν αὐτοὶ φαῖεν, θεολόγων ἀληθεῖς μαρτυρίαι, τὰ καὶ ποιητῶν ἀπάντων καὶ λογογράφων πρεσβύτερα περι- 5 ἔχουσαι, τό τε πιστὸν τῶν λόγων ἐπαγόμεναι ἀπὸ τῆς εἰσέτι δεῦρο ἐν ταῖς κατὰ Φοινίκην πόλεσί τε καὶ κόμαις κρατούσης τῶν θεῶν προσηγορίας τε καὶ ἱστορίας, τῶν τε παρ' ἐκάστοις ἐπιτελουμένων μυστηρίων, δῆλον d ἂν εἴη· ὡς μηκέτι χρῆναι τούτων βιαίους ἀνιχνεύειν φυσιολογίας, σαφῆ τὸν ἐξ αὐτῶν ἔλεγχον ἐπιφερομένων τῶν πραγμάτων. Τοιαύτη μὲν οὖν ἡ Φοινίκων θεολογία· ὧρα δὲ μεταβάντας καὶ τὰ Αἰγυπτίων ἐπιθεω- 5 ρῆσαι.

b 3 παρὰ] ἀπὸ O
 b 10 ἧς] AH, ἦν cet; cf 43 d 2 ἀμεταστρεπτὶ A
 AH c 2 τινα] τὴν AH d 2 τούτων χρῆναι IO
 βιαί^{ους} ἀνιχνεύειν A d 3 αὐτῶν] αὐτῶν A, ἐαυτῶν IO
 d 5 ὧρα] ὄρα I

b 7 τοὺς] τε I
 b 11 φρενοβλαβείας
 βιαίους ἀνιχνεύειν]
 d 4 οὖν] om AH

ΒΙΒΛΙΟΝ Β.

Τάδε τὸ Β περιέχει σύγγραμμα τῆς εὐαγγελικῆς προπαρασκευῆς

- α' Ἐπιτομή τῆς Αἰγυπτίων θεολογίας, καὶ ὡς εἰς Ἑλληνας
μετεκομίσθη, ὅτι τε εὐλόγως τὴν τοῦτων ἀπάντων ἀπο-
στροφὴν πεποιήμεθα . . . . . c. 1 p. 45 a
Περὶ τοῦ νεωτέρων εἰσῆλθαι τοῖς Ἑλλησι τὴν παρ' αὐτοῖς
θεολογίαν . . . . . p. 52 b
- β' Ἐπιτομή τῶν παρ' Ἑλλησι περὶ τε θεῶν καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς
ἡρώων μυθευμένων . . . . . c. 2 p. 52 d
- γ' Περὶ τῶν ἀπορρήτων τελετῶν καὶ τῶν κρυφίων μυστηρίων
τῆς πολυθέου πλάνης . . . . . c. 3 p. 61 c
- δ' Τίσι λογισμοῖς τοῦ μὴ τὰ ὅμοια τοῖς Ἑλλησι περὶ θεῶν
φρονεῖν ἀνεχωρήσαμεν . . . . . c. 4 p. 67 d
- ε' Ἀνακεφαλαίωσις τῶν πρόσθεν εἰρημένων . . . . . c. 5 p. 69 b
- ς' Περὶ τοῦ νεκρῶν εἶναι τάφους τὰ καλούμενα αὐτῶν ἱερά τῶν
θεῶν . . . . . c. 6 p. 71 a
Ὅποια τις ἦν ἡ τῶν παλαιῶν περὶ θεῶν δόξα . . . . . p. 73 b
Περὶ τῆς Ἑλλήνων σεμνοτέρας (δὴ) καὶ φυσικωτέρας θεο-
λογίας . . . . . p. 74 a
- ζ' Ὅπως ὁ Πλάτων περὶ τῆς τῶν παλαιῶν θεολογίας ἐδόξαζεν c. 7 p. 75 d
- η' Περὶ τῆς κατὰ Ῥωμαίους θεολογίας . . . . . c. 8 p. 78 a

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

p. 43 d ΤΑ μὲν δὴ τῆς Φοινίκων θεολογίας τὸν προειρημένον
περιέχει τρόπον, ἧς ἀμεταστρεπτὶ φεύγειν, καὶ τῆς τῶν

43 d 1—44 b 10 = 42 b 9—d 6

α' τε] om IO ποιοῦμεθα IO δ' om IO ε' μὴ] om A
ς' (δὴ)] cf 18 b 3, δὲ A, om O, vulgo τε ζ' τῆς] om O 43 d 2
ἧς AH, ἦν IO, vid 42 b 10 ἀμεταστρεπτὶ AH

παλαιῶν φρενοβλαβείας τὴν ἴασιν μεταδιώκειν, ὁ σωτή-
 ριος εὐαγγελίζεται λόγος. Ὅτι δὲ μὴ μῦθοι ταῦτα καὶ
 ποιητῶν ἀναπλάσματα λανθάνουσάν τινα ἐν ὑπονοίαις 5
 ἔχοντα θεωρίαν τυγχάνει, σοφῶν δὲ καὶ παλαιῶν, ὡς ἂν
 αὐτοὶ φαῖεν, θεολόγων ἀληθεῖς μαρτυρίαι, τὰ καὶ ποιη- p. 44
 τῶν ἀπάντων καὶ λογογράφων πρεσβύτερα περιέχουσαι,
 τό τε πιστὸν τῶν λόγων ἐπαγόμεναι ἀπὸ τῆς εἰσέτι
 δεῦρο ἐν ταῖς κατὰ Φοινίκην πόλεσί τε καὶ κόμαις κρα-
 τούσης τῶν θεῶν προσηγορίας τε καὶ ἱστορίας τῶν τε 5
 παρ' ἐκάστοις ἐπιτελουμένων μυστηρίων, δῆλον ἂν εἴη
 ἀπὸ τε τῆς τῶν λοιπῶν συγγραφέων καὶ δὴ καὶ τῶν
 νομιζομένων θεολόγων ὁμολογίας, δι' ἧς ἐμαρτύρησαν
 τοὺς παλαιούς καὶ πρώτους τὰ περὶ θεῶν συστησαμέ- b
 νους μηδὲν εἰς φυσικὰς ἀναφέρειν τροπολογίας, μηδ'
 ἀλληγορεῖν τοὺς περὶ θεῶν μύθους, ἐπὶ μόνῃς δὲ τῆς
 λέξεως φυλάττειν τὰς ἱστορίας. Ταῦτα γὰρ αἱ προ-
 παρατεθεῖσαι τῶν εἰρημένων_ ἐδήλουν φωναί, ὡς 5
 μηκέτι χρῆναι τούτων βιαίους ἀνιχνεύειν φυσιο-
 λογίας, σαφῆ τὸν ἐξ αὐτῶν ἔλεγχον ἐπιφερομένων
 τῶν πραγμάτων.

Τοιαύτη μὲν οὖν ἡ τῶν Φοινίκων θεολογία. Ὡρα δὲ
 μεταβάντας καὶ τὰ Αἰγυπτίων ἐπιθεωρήσαι, εἰς τὸ κατα- 10
 νοῆσαι ἀκριβῶς καὶ συνιδεῖν ἐξητασμένως εἰ μὴ κεκρι- c
 μένη καὶ εὐλόγος συνέστηκεν ἡμῖν ἡ ἐξ αὐτῶν ἀναχώ-
 ρησις, οὐδ' ἄλλως ἢ διὰ μόνῃς τῆς εὐαγγελικῆς ἀπο-
 δείξεως πρώτιστα πάντων αὐτοῖς Αἰγυπτίοις εἶτα δὲ 5
 καὶ τοῖς τὰ ἴσα φρονοῦσιν αὐτοῖς κατωρθωμένη. 5
 Πᾶσαν μὲν οὖν τὴν Αἰγυπτιακὴν ἱστορίαν εἰς πλάτος

d 4 λόγος εὐαγγ. I 44 b 2 ἀναφέρειν] ἀνατρέπειν BIO b 4 παρατε-
 θεῖσαι I b 6 τούτων] om BI b 7 ἐαυτῶν I b 9 οὖν]
 om O τῶν] om O ὥρα] ὄρα I δέ] + λοιπὸν O c 1 ἀκριβῶς]
 om I κεκρ. καὶ εὔ.] ἀκριβῶς καὶ εὐλόγως BI c 5 κατωρθωμένη BO,
 κατωρθωμένη A, κατωρθωμένης I

τῇ Ἑλλήνων μετείληφε φωνῇ ἰδίως τε τὰ περὶ τῆς κατ' αὐτοὺς θεολογίας Μανεθῶς ὁ Αἰγύπτιος ἔν τε ἡ ἔγραψεν Ἱερᾶ Βίβλω καὶ ἐν ἐτέροις αὐτοῦ συγγράμμασι. Πλὴν
 d ἀλλὰ καὶ Διόδωρος ὁ πρόσθεν ἡμῖν μνημονευθεὶς, ἐκ πλειόνων τὰς ἱστορίας ἀναλεξάμενος καὶ ὡς ἔνι μάλιστα τὰ παρ' ἐκάστοις ἔθνεσιν ἀπηκριβωκώς, ἐπιφανῆς ἀνὴρ καὶ δόξαν οὐ μικρὰν παιδείας παρὰ πᾶσι τοῖς
 5 φιλολόγοις κτησάμενος, ὁ δὴ καὶ πᾶσαν τὴν παλαιὰν συναγαγὼν ἱστορίαν συνάψας τε τὰ πρῶτα τοῖς ἐξῆς πράγμασι, τὴν καταρχὴν τῆς ὅλης ἐποιήσατο πραγματείας ἀπὸ τῆς κατ' Αἰγυπτίους θεολογίας· ἀφ' ἧς ἡγοῦμαι κρεῖττον εἶναι ποιήσασθαι τὴν τῶν προκειμένων
 10 παράθεσιν, ὡς ἂν μᾶλλον οὔσης γνωριμωτέρας τοῖς Ἑλλησι τῆς τούτου γραφῆς. Ἱστορεῖ δ' οὖν ταῦτα πρὸς λέξιν·

p. 45 1. Φασὶ τοίνυν Αἰγύπτιοι κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς τῶν ὅλων γένεσιν
 ΔΙΟΔΩ- πρώτους ἀνθρώπους γενέσθαι κατὰ τὴν Αἴγυπτον διὰ τε τὴν
 ΡΟΥ **b** εὐκрасίαν τῆς χώρας καὶ διὰ τὴν φύσιν τοῦ Νείλου. Τὸν μὲν γὰρ πολύγονον ὄντα καὶ τὰς τροφὰς αὐτοφυεῖς παρεχόμενον ῥαδίως ἐκτρέφει τὰ ζωογονηθέντα.—Τοὺς δὲ θεοὺς ἀνθρώπους μὲν ὑπάρξαι θνητοὺς, διὰ δὲ σύνεσιν καὶ κοινὴν ἀνθρώπων εὐε-
 5 γεσίαν τυχεῖν τῆς ἀθανασίας· ὧν ἐνίους καὶ βασιλεῖς γενέσθαι. Μεθερμηνευομένων δὲ αὐτῶν τινὰς μὲν ὁμωνύμους ὑπάρχειν τοῖς οὐρανίοις, τινὰς δὲ ἰδίαν ἐσχηκέναι προσηγορίαν, Ἡλιόν τε καὶ
 c Κρόνον καὶ Ῥέαν, ἔτι δὲ καὶ Δία τὸν ὑπὸ τινων Ἀμμωνα προσ-

45 a 1 Diod. i. 10

b 3 Diod. i. 13

c 7 τῇ] BIO, τῆς AH Ἑλλήνων] + ἱστορίας AH φωνῇ] BIO,
 φωνῆς AH τῆς] τὰς O c 8 Μανεθος I c 9 ἐν] om O
 d 3 τὰ] om AH τῆς] δ 5 ὁ] ὁ (in marg ὅς) AH, καὶ IO d 7 κ.τ.
 ἀρχὴν A 45 a 1 pr titulum Αἰγυπτίων θεολογία ΔΙΟ a 2 πρώ-
 τούς] πρὸ τοῦ τοὺς AH, τοὺς BIO b 1 Τὸν μὲν] AH, τοῦτον BIO
 b 3 ῥαδίως ἐκτρ. τὰ ζ.] BIO, ῥαδίως post ζωογονηθέντα AH b 4 ὑπάρξαι]
 ὑπάρχειν AH b 6 Μεθερμηνευομένων] H Diod., -μένους ABIO αὐτῶν]
 αὐτοὺς BIO

αγορευόμενον, πρὸς δὲ τούτοις Ἦραν καὶ Ἡφαιστον. ἔτι δὲ Ἐστίαν, ΔΙΟΔΩ-
καὶ τελευταῖον Ἐρμῆν. Καὶ πρῶτον μὲν Ἥλιον βασιλεῦσαι τῶν ΡΟΥ
κατ' Αἴγυπτον, ὁμώνυμον ὄντα τῷ κατ' οὐρανοῦν ἄστρῳ. Ἐνιοὶ δὲ
τῶν ἱερέων φασὶ πρῶτον Ἡφαιστον βασιλεῦσαι, πρὸς εὐρετὴν 5
γενόμενον.—Μετὰ δὲ ταῦτα τὸν Κρόνον ἄρξαι, καὶ γήμαντα τὴν
ἀδελφὴν Ῥέαυ γενεῆσαι κατὰ μὲν τινὰς τὸν Ὀσιριν καὶ τὴν Ἴσιυ,
κατὰ δὲ τοὺς πλείστους Δία τε καὶ Ἦραν, οὓς δι' ἀρετὴν βασιλεῦ-
σαι τοῦ σύμπαντος κόσμου. Ἐκ δὲ τούτων γενέσθαι πέντε θεοὺς, d
Ἐσιριν καὶ Ἴσιυ καὶ Τυφῶνα, Ἀπόλλωνά τε καὶ Ἀφροδίτην. Καὶ
τὸν μὲν Ὀσιριν εἶναι τὸν Διόνυσον, τὴν δὲ Ἴσιυ τὴν Δήμητραν.
Ταύτην δὲ γήμαντα τὸν Ὀσιριν καὶ τὴν βασιλείαν διαδεξάμενον
πολλὰ πράξαι πρὸς εὐεργεσίαν τοῦ κοινοῦ· κτίσαι τε πόλιν ἐν τῇ 5
Θηβαίδι ἐκατόμυλον, ἣν τινὰς μὲν Διὸς πόλιν, ἐνόους δὲ Θήβας
προσεκπεῖν.—Ἰδρύσασθαι δὲ καὶ ἱερὸν τῶν γονέων Διὸς τε καὶ
Ἦρας, καὶ τῶν ἄλλων θεῶν ναοὺς χρυσοῦς, ὧν ἐκάστῳ τιμὰς
ἀπονεῖμαι, καὶ καταστήσαι τοὺς ἐπιμελουμένους ἱερεῖς· εὐρετὴν
δὲ γενέσθαι τὸν Ὀσιριν τῆς ἀμπέλου, πρῶτόν τε ψιλῶ χρήσασθαι, 10
καὶ διδάξαι τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τὴν γεωργίαν. Τιμᾶσθαι δὲ p. 46
ὑπ' αὐτοῦ μάλιστα πάντων τὸν Ἐρμῆν διαφόρῳ φύσει κεχορηγη-
μένον πρὸς ἐπίνοιαν τῶν δυναμένων ὠφελῆσαι τὸν κοινὸν βίον.—
Εὐρετὴν τε γὰρ αὐτὸν γενέσθαι τῶν γραμμάτων, καὶ θυσίας θεῶν
διατάξασθαι, λύραν τε εὐρεῖν, καὶ τοὺς Ἑλληνας διδάξαι τὴν περὶ 5
τούτων ἐρμηνείαν· ἀφ' οὗπερ αὐτὸν Ἐρμῆν ὀνομασθῆναι. Τοῦτου

45 d 7 Diod. i. 15

46 a 4 Diod. i. 16

c 3 καὶ πρῶτον] πρῶτην A c 6 post γενόμενον octo lineas
om Eus. τὸν] om AH d 1 post θεοὺς pauca quaedam om
Eus. d 2 καὶ Τυφ.] ἔτι δὲ Τυφ. Diod. Ἀπόλλωνά τε] καὶ Ἄπ.
G Diod. d 3 Ὀσιριν] + μεθερμηνεόμενον Diod. τὸν Διόνυσον]
τὸν om Diod. τὴν Δήμ.] ἔγγιστά πως Δήμ. Diod. d 5
κοινοῦ] + βίον Diod. d 6 ἐκατόμυλον AH, ἐκατόμυλον B, ἐκατοῦτάμυλον I
οὓς τινὰς A d 7 τῶν] om BI τε] om BI d 8 ἄλλων] + δὲ
BIO d 9 καταστήσαι] + πρὸς I d 10 δέ] τε AH 46 a 1 τὴν
γεωργίαν] om BI a 1—b 7 δέ—πόλιν om BI a 2 κεχορηγημένου]
κεχρημένον marg A² a 5 τε] om AH τὴν περὶ] τὰ περὶ τὴν
O Diod.

ΔΙΟΔΩ-
ΡΟΥ δὲ καὶ τῆς ἐλαίας τὸ φυτὸν εὐρεῖν.—Τὸν δὲ Ὅσιριν ἐπελθόντα
b πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, ἐπὶ μὲν Φοινίκων καταστῆσαι Βούσιριν,
κατὰ δὲ τὴν Αἰθιοπίαν καὶ Λιβύην, Ἀνταῖον. Αὐτὸν δὲ ἐπιστρα-
τεῦσαι μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀπόλλωνος, ὃν φασιν εὐρετὴν γενέσθαι
τοῦ φυτοῦ τῆς δάφνης. Συστρατεῦσαι δὲ τῷ Ὅσιριδι τοὺς δύο
5 υἱούς, Ἀνουβίν τε καὶ Μακεδόνα, παραλαβεῖν τε καὶ τὸν Πᾶνα
διαφερόντως ὑπ' Αἰγυπτίων τιμώμενον, οὗ καὶ ἐπώνυμον εἶναι τὴν
Πανὸς πόλιν. Ὅντι δὲ αὐτῷ περὶ τὴν Ταφόσιριν ἀχθῆναι τὸ
c τῶν Σατύρων γένος. Φιλόμουσον δὲ ὄντα περιάγειν πλήθος
μουσουργῶν, ἐν οἷς παρθένους ἐννέα δυναμένας ἄδειν καὶ τᾶλλα
πεπαιδευμένας, τὰς παρὰ τοῖς Ἑλλησιν ὀνομαζομένας Μούσας,
ὧν ἠγείσθαι τὸν Ἀπόλλωνα. Παντὸς δὲ ἔθινους ὡς θεὸν ἀποδε-
5 χόμενον τὸν Ὅσιριν διὰ τὰς εὐεργεσίας πανταχοῦ μνημεῖα ἑαυτοῦ
καταλιπεῖν. Κτίσαι δὲ καὶ πόλεις οὐκ ὀλίγας ἐν Ἰνδοῖς. Ἐπελ-
θεῖν δὲ καὶ τὰ ἄλλα τὰ κατὰ τὴν Φρυγίαν ἔθνη, καὶ περαιωθῆναι
κατὰ τὸν Ἑλλήσποντον εἰς τὴν Εὐρώπην. Καὶ Μακεδόνα μὲν
d τὸν υἱὸν ἀπολιπεῖν βασιλέα τῆς Μακεδονίας. Τριπτολέμφ δὲ
ἐπιτρέψαι τὰς κατὰ τὴν Ἀττικὴν γεωργίας. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξ
ἀνθρώπων εἰς θεοὺς μεταστάντα ἐπιτυχεῖν ὑπὸ Ἰσιδος καὶ Ἑρμοῦ
ἱερῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπιφανεστάτων ἐν θεοῖς τιμῶν. Τούτους
5 δὲ καὶ τελετὰς καταδείξαι, καὶ πολλὰ περὶ αὐτοῦ μυστικῶς
εἰσηγήσασθαι. Ἀναιρεθῆναι δὲ αὐτὸν ὑπὸ Τυφῶνος τοῦ ἀδελφοῦ,
πονηροῦ καὶ ἀσεβοῦς ὄντος· ὃν διελόντα τὸ σῶμα τοῦ φονευθέντος

46 a 7 Diod. i. 17   b 4 Diod. i. 18   c 6 Κτίσαι—Ἰνδοῖς Diod. i. 19
c 6 Ἐπελθεῖν Diod. i. 20   d 6 Diod. i. 21

b 1 Φοινίκων] ΑΗ, Φοινίκης ΕΟ   b 2 ἐπιστρατεῦσαι μετὰ] ἐπιστρα-
τευσάμενον ΔΗ   b 3 Ἀπόλλωνος] pr τοῦ Ο   γενέσθαι] om
Ο   b 4 τοὺς] pr διὰ ΑΗ   b 5 Ἀνουβιν Ο   παραλαβεῖν]
Diod., καταλαβεῖν codd   τε] δὲ Ο   b 7 Πᾶν ? Ο   αὐτῷ]
τῷ Πανὶ ΒΙ   c 2 οἷς] + καὶ ΒΙΟ   c 7 τὴν] om Ι   Φρυγίαν]
Ἄσιαν Diod.   περαιωθῆναι ΑΗ   c 8 τὸν] Α, τὴν ΒΙΟ   Ἑλλήσ-
ποντον Ι   τὴν] γῆν Α*, τὴν marg Α³, om ΙΟ   d 1 Μακ. βασ.
(omisso τῆς) ΙΟ   d 1—47 b 1 Τριπτολέμφ—ἱεροῦς] om ΒΙ   Τριπτό-
λεμον Α   d 3 μεταστάντας Ε   ἐπιτυχεῖν] τυχεῖν ΕΟ   d 4
Τούτους] Ε Diod., τούτου ΔΟ

εἰς ἕξ καὶ εἴκοσι μέρη δοῦναι τῶν συνεπιτιθεμένων ἐκάστῳ μερίδα, ΔΙΟΔΩ-
 βουλόμενον ἅπαντας μετασχῆναι τοῦ μύσου. Τὴν δὲ Ἴσιω ἀδελφὴν ΡΟΥ
 οὔσαν Ὀσίριδος καὶ γυναικα μετελθεῖν τὸν φόνον, συναγωνιζο- 10
 μένου τοῦ παιδὸς αὐτῆς Ὠρου. Ἀνελοῦσαν δὲ τὸν Τυφῶνα καὶ
 τοὺς συμπράξαντας παρὰ τὴν νῦν Ἀνταίου κόμην καλουμένην p. 47
 βασιλευῖσαι τῆς Αἰγύπτου. Εὐροῦσαν δὲ πάντα τὰ μέρη τοῦ
 σώματος πλὴν τῶν αἰδοίων τοῦ Ὀσίριδος ἐκάστῳ μέρει περι-
 πλάσαι λέγουσιν αὐτὴν τύπον ἀνθρωποειδῆ, παραπλήσιον Ὀσίριδι
 τὸ μέγεθος, ἕξ ἀρωμάτων καὶ κηροῦ, καὶ παραδοῦναι τοῖς ἱερεῦσι 5
 καθ' ὅλης τῆς Αἰγύπτου τιμᾶν. Καθιερωῖσαι δὲ καὶ τῶν γινομένων
 παρ' αὐτοῖς ζῶων ἐν ὁποίῳ ἂν βουληθῶσιν. Τοὺς δὲ ταύρους
 τοὺς ἱεροὺς τὸν τε ὀνομαζόμενον Ἄπιω καὶ τὸν Μιεῖιν Ὀσίριδι b
 καθιερωθῆναι, καὶ τούτους σέβεσθαι καθάπερ θεοὺς κοινῇ κατα-
 δειχθῆναι πᾶσιν Αἰγυπτίοις, ταῦτα γὰρ τοῖς εἰροῦσι τὸν τοῦ σίτου
 καρπὸν συνεργῆσαι πρὸς τὸν σπύρον καὶ τὰς κοινὰς γεωργίας.
 Ὁμοίαι δὲ τὴν Ἴσιω μηδενὸς ἀνδρὸς ἔτι συνουσίαν προσδέξασθαι 5
 μεταστᾶσαν δὲ καὶ αὐτὴν ἕξ ἀνθρώπων τυχεῖν ἀθανάτων τιμῶν,
 καὶ ταφῆναι κατὰ τὴν Μέμφιν. Τὰ μὲν οὖν ἀνευρεθέντα τοῦ c
 Ὀσίριδος μέρη ταφῆς ἀξιοθῆναι φασι τὸν εἰρημένον τρόπον· τὸ
 δὲ αἰδοῖον ὑπὸ μὲν Τυφῶνος εἰς τὸν ποταμὸν ριφῆναι λέγουσιν,
 ὑπὸ δὲ τῆς Ἴσιδος οὐδὲν ἦττον τῶν ἄλλων ἀξιοθῆναι τιμῶν
 ἰσοθέων. Ἐν τε γὰρ τοῖς ἱεροῖς εἶδωλον αὐτοῦ κατασκευάσασαν 5
 τιμὰς καταδείξαι καὶ τελετὰς καὶ τὰς θυσίας τὰς τῷ θεῷ τούτῳ
 γινομένας ἐντίμους ποιῆσαι. Διὸ καὶ τοὺς Ἕλληνας ἕξ Αἰγύπτου
 παρειληφότες τὰ περὶ τοὺς ὀργιασμοὺς καὶ τὰς Διονυσιακὰς

47 a 7 Dioid. i. 21

b 5 Dioid. i. 22

d 8 ἕξ] 5' O καὶ εἴκοσι] om E εἴκοσι] κ' O δοῦναι]
 καὶ ἐκδοῦναι E συνεπιτιθεμένων O d 9 μίσουσιν E d 10 τοῦ
 Ὀσίρ. A, τοῦ Ὀσ. H γυναικὸς E d 11 ἀνελοῦσα EO 47 a 1
 καλουμένην κόμην E, καλ. πόλιν O a 2 εὐροῦσα E a 4 Ὀσίριδος A
 a 6 καθόλου HE a 7 ὁποῖον] ὅποι AH b 1 ἱεροῦς] EO + καὶ I, ὀνομασ-
 τοῦς AH b 2 καθιερωῖσαι I b 3 τοῦ] om BIO b 5 εἰσδέξασθαι BI
 c 1 εὐρεθέντα BIO c 3 Τυφῶνος] pr τοῦ BIO c 4 τῆς Ἴσ.
 δὲ BI ἦττον] om AH c 7 ἐντίμους] ἐντιμοτάτας BIO c 8
 ὀργιασμοὺς A*, ασ superser A²

ΔΙΟΔΩ- d ἑορτὰς τιμᾶν τοῦτο τὸ μόνιον ἐν τοῖς μυστηρίοις καὶ ταῖς τοῦ θεοῦ
 ΡΟΥ τοῦτου τελεταῖς τε καὶ θυσίαις, ὀνομάζοντας αὐτὸ φαλλόν. Τοὺς
 δὲ λέγοντας ἐν Θήβαις ταῖς Βοιωτικαῖς γεγυνομένοι τὸν θεὸν ἐκ
 Σεμέλης καὶ Διὸς σχεδιάζειν. Ὅρφέα γὰρ εἰς Αἴγυπτον παρα-
 5 βαλόντα καὶ μετασχόντα τῆς τελετῆς καὶ τῶν Διονυσιακῶν
 μυστηρίων μεταλαβεῖν, τοῖς τε Καδμείοις φίλον ὄντα καὶ τιμη-
 μένον ὑπ' αὐτῶν μεταθεῖναι τοῦ θεοῦ τὴν γένεσιν ἐκείνοις χαριζό-
 μενον, τοὺς δὲ ὄχλους τὰ μὲν διὰ τὴν ἄγνοιαν, τὰ δὲ διὰ τὸ
 βούλεσθαι τὸν θεὸν Ἑλληνα ὀνομάζεσθαι, προσδέξασθαι προσηνώ-
 10 τὰς τελετὰς καὶ τὰ μυστήρια. Ἀφορμὰς δὲ ἔχειν τὸν Ὅρφέα
 πρὸς τὴν μετάθεσιν τῆς τοῦ θεοῦ γενέσεως καὶ τελετῆς τοιαύτας·
 Κάδμου ἐκ Θιβῶν ὄντα τῶν Αἰγυπτίων, γεννησάμενον σὺν ἄλλοις
 p. 48 τέκνοις καὶ Σεμέλῃ, ταύτην δὲ ὑφ' ὅτου δήποτε φθαρεῖσαν ἔγκυον
 γενέσθαι, καὶ τεκεῖν ἑπτὰ μηνῶν διελθόντων βρέφος, οἷόν περ οἱ
 κατ' Αἴγυπτον τὸν Ὅσιριν γεγυνομένοι νομίζουσι· τὸν δὲ Κάδμου
 τελευτήσαν τὸ βρέφος χρυσῶσαι, καὶ τὰς καθηκούσας αὐτῷ ποιή-
 5 σασθαι θυσίας, ἀνάψαι δὲ καὶ τὴν γένεσιν εἰς Δία, σεμνύοντα
 τὸν Ὅσιριν καὶ τῆς φθαρείσης τὴν διαβολὴν ἀφαιρούμενον. Διὸ
 καὶ παρὰ τοῖς Ἑλλήσι ἐκδοθῆναι λόγον, ὡς ἡ Κάδμου θυγάτηρ
 b Σεμέλη τέτοκεν ἐκ Διὸς Ὅσιριν· ἔπειτα παρελθόντων τῶν μυθο-
 γράφων ἐμπλήσαι τὸ θέατρον, καὶ τοῖς ἐπιγινομένοις ἰσχυρὰν
 πίστιν καὶ ἀμετάθετον γενέσθαι. Καθόλου δὲ φασι τοὺς Ἑλληνας
 ἐξειδιάζεσθαι τοὺς ἐπιφανεστάτους Αἰγυπτίων ἡρώας τε καὶ θεούς.
 5 Καὶ γὰρ Ἡρακλέα τὸ γένος Αἰγύπτιον ὄντα, δι' ἀνδρείαν ἐπελθεῖν
 πολλὴν τῆς οἰκουμένης. Ἐξοικειοῦσθαι δὲ αὐτὸν τοὺς Ἑλληνας,
 καὶ μὴν ἕτερον ὄντα τοῦ ἐξ Ἀλκμήνης παρ' Ἑλλήσι ὑστερόν
 ποτε γενομένου. Φασὶ δὲ καὶ τὸν Περσέα γενέσθαι κατὰ τὴν
 c Αἴγυπτον, καὶ τῆς Ἰσιδος τὴν γένεσιν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων εἰς

47 d 2 Diod. i. 23

48 b 5 Diod. i. 24

d 4 μεταβάλλοντα IO d 7 αὐτῶν] αὐτὸν I 48 a 1 ὑφ' ὅτου
 δήποτε] BIO, ὑπὸ τοῦ Διὸς ποτε AH ἔγκυον O a 6—b 1 καὶ
 τῆς—Ὅσιριν om O ἀφαιρούμενος AH b 1 τέτοκεν I b 3
 ἐγγενέσθαι A b 5 ἀνδρίαν I b 7 Ἀκμήνης O

Ἄργος μεταφέρεσθαι, μυθολογούντων αὐτὴν εἶναι Ἴω, τὴν εἰς βοὸς ΔΙΟΔΩ-
 τύπου μεταμορφωθείσαν. Τὴν αὐτὴν δὲ τοὺς μὲν Ἴσιω, τοὺς δὲ ΡΟΥ
 Δήμητραν, τοὺς δὲ Θεσμοφόρον, ἄλλους δὲ Σελήνην, καὶ ἄλλους
 Ἴηραν νομίζειν. Τὸν δὲ Ὅσιριν τοὺς μὲν Ἄπιω, τοὺς δὲ Διόνυσου, 5
 τοὺς δὲ Πλούτωνα, τοὺς δὲ Ἀμμωνα, τοὺς δὲ Δία, ἑτέρους δὲ
 Πάνα νομίζειν. Εὐρέτιν δὲ γενέσθαι φασὶ τὴν Ἴσιω φαρμάκων
 πολλῶν καὶ ἰατρικῆς ἐπιστήμης· εὐρεῖν δὲ καὶ τὸ τῆς ἀθανασίας d
 φάρμακον, δι' οὗ τὸν υἱὸν Ὄρρον ὑπὸ τῶν Τιτάνων ἐπιβουλευθέντα
 καὶ νεκρὸν εὐρεθέντα καθ' ὕδατος μὴ μόνον ἀναστῆσαι δοῦσαν τὴν
 ψυχὴν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀθανασίας ποιῆσαι μεταλαβεῖν. Τὸν δὲ
 Ὄρρον ὕστατον ὄντα τῶν θεῶν βασιλεῦσαι τῆς Αἰγύπτου· μεθερμη- 5
 νεύομενον δὲ φασιν αὐτὸν εἶναι τὸν Ἀπόλλωνα· τὴν δὲ ἰατρικὴν
 καὶ μαντικὴν ὑπὸ τῆς μητρὸς Ἰσιδος διδαχθέντα διὰ τῶν χρησμῶν
 καὶ θεραπειῶν εὐεργετεῖν. Συμφωνεῖται δὲ παρὰ τοῖς πλείστοις, ὅτι
 τοῖς περὶ τὸν Δία καὶ τὸν Ὅσιριν θεοῖς κατὰ τὴν τῆς Ἰσιδος ἡλικίαν
 μεγαλόσωμοί τινες γίγαντες ἦσαν, καὶ ἐπὶ τὸ τερατώδες κοσμούμενοι 10
 πόλεμον ἤγειραν. Νομοθετῆσαι δὲ τοὺς Αἰγυπτίους γαμῖν ἀδελφάς,
 διὰ τὸ τὴν Ἴσιω τῷ Ὅσιριδι ἀδελφῶ ὄντι αὐτῆς γαμηθῆναι. P. 49

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτων ἱστοροῦσι. Περὶ δὲ τῶν
 ἀφιερωμένων ζώων κατ' Αἴγυπτον τοιοῦτός τις παρ'
 αὐτοῖς κατέχει λόγος·

Τινὲς μὲν φασὶ τοὺς ἐξ ἀρχῆς γεινομένους θεοὺς, ὀλίγους ὄντας 5 ΔΙΟΔΩ-
 καὶ κατισχυομένους ὑπὸ τοῦ πλήθους καὶ τῆς ἀσεβείας τῶν ΡΟΥ
 γηγενῶν ἀνθρώπων, ὁμοιωθῆναι τισιν ἀλόγοις ζώοις, καὶ οὕτως
 διαφυγεῖν· ἔπειτα χάριν ἀποδιδόντας τῆς σωτηρίας ἀφιερῶσαι
 τὰς φύσεις αὐτῶν τῶν ζώων, οἷς ἀφωμοιώθησαν. Οἱ δὲ φασιν b

48 c 3 Diod. i. 25
 49 a 5 Diod. i. 86

d 8 Diod. i. 26

d 11 Diod. i. 27

c 2 μυθολογούντων] + δὲ BI c 3—c 6 τοὺς δὲ Δήμ.—Πλούτωνα] om BI
 c 5 Ἄπιω] AH, Σάραπιω EO Diod. c 6—49 b 1 ἑτέρους—ἀφωμοιώ-
 θησαν] om BI c 7 τὴν Ἴσιω φασὶ EO d 6 δὲ 2°] AH, τε EO
 ἰατρικὴν] ἱερατικὴν O d 7 μαντικὴν] pr τὴν Diod. d 8 θεραπειῶν]
 pr τῶν Diod. d 9 τὴν τῆς] O, τῆς A, τὴν Diod. d 10 μεγαλόσωμοί]
 πολυσωμάτων Diod. ἦσαν, καὶ] om EO 49 a 3 τις om AH
 a 6 τῶν] pr καὶ AH

ΔΙΟΔΩ-
 ΡΟΥ ἐν ταῖς πρὸς τοὺς πολεμίους συμβολαῖς κατασκευάσαντας εἰκόνας
 τῶν ζῶων ἃ νῦν τιμῶσι φορεῖν ταύτας τοὺς ἡγεμόνας ἐπὶ τῆς
 κεφαλῆς, καὶ τοῦτο γνώρισμα τῆς ἀρχῆς ἔχουσιν· ἐν δὲ ταῖς κατὰ
 5 τῶν ἐχθρῶν νίκαις, ὡς ἂν αἷτια γενόμενα τὰ ζῶα, ὧν τὰς εἰκόνας
 ἔφερον, ἀποθεῶσαι. Ἔτεροι δὲ τρίτην αἰτίαν φέρουσι, τῆς χρείας
 ἕνεκα τῶν ζῶων φάσκοντες αὐτὰ τετιμῆσθαι. Τὴν τε γὰρ θήλειαν
 c βοῦν τίκτειν καὶ ἀροῦν, τὰ δὲ πρόβατα τίκτειν καὶ σκέπην παρ-
 ἔχειν καὶ τὴν διὰ τοῦ γάλακτος καὶ τοῦ τυροῦ τροφήν, τὸν δὲ κύνα
 συνθηρεύειν ἀνθρώποις καὶ φυλακτικὸν εἶναι· διόπερ τὸν θεὸν τὸν
 παρ' αὐτοῖς καλούμενον Ἄνουβιν κυνὸς ἔχειν κεφαλὴν· ἐμφαί-
 5 νοντες ὅτι σωματοφύλαξ ἦν τῶν περὶ τὸν Ὄσιριν καὶ τὴν Ἴσιν.
 Ἐνιοὶ δὲ φασὶ τῆς Ἰσιδος προηγουμένους τοὺς κύνας καθ' ὃν
 καιρὸν ἐξήτει τὸν Ὄσιριν τὰ τε θηρία καὶ τοὺς ἀπαντῶντας
 d ἀπέλγειν. Καὶ τὸν μὲν αἴλουρον πρὸς τὰς ἀσπίδας καὶ τὰ ἄλλα
 δακετὰ τῶν ἑρπετῶν εὐθετον ὑπάρχειν· τὸν δὲ ἰχνεύμονα τὰ τῶν
 κροκοδείλων ᾧ ἀ συντρίβειν, ἀναιρεῖν τε καὶ τοὺς κροκοδείλους
 πηλῶ κυλιόμενον καὶ ἐπιπηδῶντα κεχηνῶσι τοῖς στόμασι, διαφα-
 5 γόντα τε αὐτῶν τὰ ἐντὸς τῆς κοιλίας νεκροὺς ἀπεργάζεσθαι. Τῶν
 δὲ ὀρνέων τὴν μὲν ἴβιν χρησίμην ὑπάρχειν πρὸς τε τοὺς ὄφεις καὶ
 τὰς ἀκρίδας καὶ τὰς κάμπας, τὸν δὲ ἰέρακα πρὸς τοὺς σκορπίους
 καὶ κεράστας καὶ τὰ μικρὰ τῶν δακετῶν θηρίων, καὶ διὰ τὸ
 συμβάλλεσθαι ταῖς μαντείαις· τὸν δ' αἰετὸν διὰ τὸ βασιλικὸν
 10 εἶναι. Τὸν δὲ τράγον φασὶν ἀποτεθεῶσθαι, καθάπερ καὶ τοῖς
 Ἕλλησι τὸν Πρίαπον, διὰ τὸ γεννητικὸν μόριον· τὸ μὲν γὰρ ζῶον
 εἶναι τοῦτο καταφερέστατον πρὸς τὰς συνοουσίας. Τὸ δὲ μόριον

b 6 Diod. i. 87

d 10 Diod. i. 88

b 2 κατασκευάσαντας] κατεσκεύασαν τὰς ΑΗ   b 5 γενόμενα] om ΑΗ
 τὰ ζῶα γενόμενα ΒΙ   b 7 τε] ΑΗ, μὲν cet Diod.   c 4 Ἄνουβιν Ο
 c 5 περὶ] παρὰ Ο   c 5—c 7 καὶ τὴν Ἴσιν—Ὄσιριν] om ΒΙΟ   d 2
 δέκοντα Ο, δέκα ΒΙ   εὐθετον ὑπάρχειν post ἀσπίδας in ΙΟ
 ἰχνεύμονα Ο   d 3 κροδείλων Α   ἀναιρεῖν—κροκοδείλους bis scr
 Α sed 1° punctis deletum   τε] δὲ Ι   καὶ] om Ο   τοὺς] om Ι
 d 5 τε] δὲ ΒΙΟ   d 11 Πρίαπον Α   d 12 καταφερέστατον] ΑΗ, κατωφ.
 ΙΟ Diod.

τοῦ σώματος τὸ τῆς γενέσεως αἴτιον τιμᾶσθαι προσηκόντως, ὡς **p. 50**
 ἂν ἀρχέγονον τῆς τῶν ζώων φύσεως. καθόλου δὲ τὸ αἰδοῖον οὐ ^{ΔΙΟΔΟ-} _{ΡΟΥ}
 τοὺς Αἴγυπτιοὺς μόνον ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ὀλίγους καθιε-
 ρωκέναι κατὰ τὰς τελετάς, ὡς αἴτιον τῆς τῶν ζώων γενέσεως·
 τοὺς τε ἱερεῖς τοὺς παραλαβόντας τὰς πατρικὰς ἱερωσύνας κατ' 5
 Αἴγυπτον τούτῳ τῷ θεῷ μνεῖσθαι· καὶ τοὺς Πάνας δὲ καὶ τοὺς
 Σατύρους φασὶν ἕκκα τῆς αὐτῆς αἰτίας τιμᾶσθαι παρὰ ἀνθρώποις·
 διὸ καὶ τὰς εἰκόνας αὐτῶν ἀνατιθέναι τοὺς πλείστους ἐν τοῖς ἱεροῖς **b**
 ἐντεταμένους καὶ τῇ τοῦ τράγου φύσει παραπλησίας· τὸ γάρ τοι
 ζῶον τοῦτο παραδίδοσθαι πρὸς τὰς συνοσίας ὑπάρχειν ἐνεργό-
 τατον. Τοὺς δὲ ταύρους τοὺς ἱεροὺς τὸν Ἄπιν καὶ τὸν Μνεῦιν
 τιμᾶσθαι παραπλησίως τοῖς θεοῖς, ἅμα μὲν διὰ τὴν γεωργίαν, ἅμα 5
 δὲ καὶ διὰ τὸ τὴν εὕρεσιν τῶν καρπῶν αὐτοῖς ἀνατιθέναι. Τοὺς
 δὲ λύκους τιμᾶσθαι διὰ τὴν πρὸς τοὺς κύνας τῆς φύσεως ὁμοιότητα,
 καὶ ἐπεὶ τὸ παλαιὸν φασι, τῆς Ἰσιδος μετὰ τοῦ παιδὸς Ὀρου **c**
 μελλούσης διαγωνίζεσθαι πρὸς Τυφῶνα, παραγενέσθαι βοηθὸν ἐξ
 ἄδου τὸν Ὅσιριν τῷ τέκνῳ καὶ τῇ γυναικί, λύκῳ τὴν ὄψιν
 ὁμοιωθέντα. Ἄτεροι δὲ λέγουσιν Αἰθίοπας στρατεύσαντας ἐπὶ
 τὴν Αἴγυπτον ὑπὸ πλήθους λύκων διωχθῆναι· διὸ καὶ Λυκόπολιν 5
 κληθῆναι τὴν πόλιν. Τὸν δὲ κροκόδειλον σέβειν φασὶ διὰ τὸ μὴ
 τολμᾶν διανήχεσθαι τὸν Νεῖλον τοὺς ἀπὸ τῆς Ἀραβίας καὶ
 Λιβύης ληστὰς τῶν κροκοδείλων χάριν. Φασὶ δὲ τινα τῶν παρ'
 αὐτοῖς βασιλέων διωκόμενον ὑπὸ τῶν ἰδίων κυνῶν καταφυγεῖν **d**
 εἰς τὴν λίμνην, ἔπειτα ὑπὸ κροκοδείλου παραδόξως ἀναληφθέντα

50 c 6 Diod. i. 89

50 a 2 ἂν] ὄν IO ἀρχέγονον] IO, ἀρχηγὸν ὄν A, ὡς ἂν ὑπάρχον
 ἀρχέγονον Diod. a 3 τοὺς] κατ' AH ὀλίγων I a 4
 κατὰ τὰς τελετάς] Diod., om AH a 5 τὰς] om I a 6 Πάνας]
 πάντας BI b 2 παραπλησίους O, παραπλησίως I τοι] om IO
 Diod. b 3 ἐνεργότατον IO, ἐνεργέστατον Diod. b 4 δέ] γάρ O
 c 1 ἐπεὶ] ἐπὶ AB c 4 στρατεύσαντας IO] Diod., στρατεύεσθαι (+ μέλ-
 λοντας in marg) A, μέλλοντας στρατεύεσθαι H c 5 Λυκόπολιν] H,
 Λυκοπολίτην A, Λυκοπολίτην BI c 6 πόλιν] AH, χώραν IO, νομόν
 Diod., vid Annot σέβεσθαι IO c 7 Ἀραβίας O d 2 παραδ.
 ἀναλ.] ἀναλ. παραδ. I, παραδόξως διασωθέντα O* (ἀναληφθέντα Omg sup)

ΔΙΟΔΩ- εἰς τὸ πέραν ἀπενεχθῆναι. Αἰτίας δὲ καὶ ἄλλας φασὶ τινες τῆς
 ΡΟΥ τῶν ἀλόγων ζώων τιμῆς. Τοῦ γὰρ πλήθους τὸ παλαιὸν ἀφιστα-
 5 μένου τῶν βασιλέων καὶ συμφρονοῦντος εἰς τὸ μηκέτι βασιλευσθαι,
 ἐπινοῆσαι τινα διάφορα σεβάσματα αὐτοῖς τῶν ζώων παρασχεῖν,
 ὅπως ἐκάστων τὸ μὲν παρ' αὐτοῖς τιμώμενον σεβομένων, τῶν δὲ
 παρὰ τοῖς ἄλλοις ἀφιερωμένων καταφρονοῦντων, μηδέποτε ὁμο-
 νοῆσαι δύνωνται πάντες οἱ κατ' Αἴγυπτον. Ὅταν δὲ ἀποθάνῃ τι
 10 τῶν εἰρημένων ζώων, σινδῶνι καλύψαντες, καὶ μετ' οἰμωγῆς τὰ
 Ρ· 51 στήθη καταπληξάμενοι, ἐν ἱεραῖς θήκαις θάπτουσι. Ὅς δ' ἂν τι
 τούτων τῶν ζώων ἐκὼν διαφθεῖρη, θανάτῳ περιπίπτει, πλὴν ἐὰν
 αἴλουρον ἢ τὴν ἴβιν ἀποκτείνῃ· ταῦτα δὲ ἐὰν τε ἐκὼν ἐὰν τε
 ἄκων ἀποκτείνῃ τις, πάντως θανάτῳ περιπίπτει. Ἄλλὰ μὴν καὶ
 5 καθ' ἣν ἂν οἰκίαν εὐρεθῆ κύων τετελευτηκώς, ξυρῶνται πάντες
 ὄλον τὸ σῶμα καὶ ποιοῦνται πένθος· κὰν οἶνος ἢ σίτος ἢ τι τῶν
 πρὸς τὸν βίον ἀναγκαίων τύχη κείμενον ἐν τῷ οἴκῳ, οὐκ ἂν ἔτι
 β χρῆσασθαι αὐτοῖς ὑπομείναιεν. Τρέφουσι δὲ τὸν Ἄπιον ἐν
 Μέμφει, καὶ τὸν Μνεῦιν ἐν Ἡλίῳ πόλει, καὶ τὸν τράγον ἐν
 Μένδητι, καὶ τὸν κροκόδειλον ἐν τῇ Μύριδος λίμνῃ, καὶ τὰ λοιπὰ
 θηρία ἐν ἱεροῖς περιβόλοις, σεμίδαλι προσφέροντες, ἢ χόνδρον
 5 ἔψοντες ἐν γάλακτι, καὶ πέμματα παντοδαπὰ μέλιτι φύροντες, καὶ
 κρέα χήνεια, τὰ μὲν ἔψοντες, τὰ δὲ ὀπτῶντες. Τοῖς δὲ ὠμοφάγοις
 πολλὰ τῶν ὀρνέων παραβάλλουσι, καὶ θηλείας ἐκάστῳ τῶν ζώων
 τὰς εὐειδεστάτας συντρέφουσι, ἅς παλλακίδας προσαγορεύουσιν.
 C Ὅταν δὲ ὁ Ἄπις τελευτήσας ταφῆναι μεγαλοπρεπῶς, ζητοῦσιν ἕτερον

d 9 Diod. i. 83

51 a 4 Diod. i. 84

c 1 Diod. i. 85

d 6 ἐπινοῆσαι] Schol in marg A τοὺς βασιλέας δηλονότι, vid Annot
 d 7 ἐκάστῳ ΔΗ σεβομένων, τῶν δὲ] σεβασμάτων δὲ Α*, σέβασμα
 τῶν δὲ Α²Η, σεβομένων τὸ δὲ Ο, σεβομένων, τοῦ δὲ Ι d 8 ἀφιε-
 ρωμένων] Α, ἀφιερουμένων Η, ἀφιερωμένον Ι, ἀφιερωμένον Ο 51 a 1
 καταπληξάντες Α a 3 δὲ] γὰρ ΒΙΟ ἐὰν τε ἄκων] εἴτε ἄκων ΙΟ a 5
 ξηρῶνται Ι a 7 ἀναγκαῖον ΒΙΟ ἂν] om Α b 1 αὐτοῖς]
 pr τοῖς ΙΟ ὑπομείναι Α, ὑπομείναι Η b 2 Μέμφιδι ΒΙ
 b 3 Μένδη Ο Μοίριδος Diod. b 5 καὶ κρέα—ὀπτῶντες] om ΔΗ
 b 6 κρέη Ο τοῖς δὲ—τῶν] τὰ δὲ τῶν ὠμοφάγων ΒΙ

ὅμοιον· ὅταν δὲ εὐρεθῆ, τὰ μὲν πλήθη τοῦ πένθους ἀπολύεται ΔΙΟΔΩ-
 ἄγεται δὲ ὁ μόσχος πρῶτον εἰς Νείλου πόλιν. Καὶ τότε μόνον ΡΟΥ
 αὐτὸν αἱ γυναῖκες ὀρώσι κατὰ πρόσωπον ἰστάμεναι, καὶ δεικνύουσιν
 ἀνασυράμεναι τὰ ἑαυτῶν γεννητικὰ μόρια, τὸν δὲ ἕτερον χρόνον ε
 ἅπαντα κεκωλυμένον ἐστὶν εἰς ὄψιν αὐτὰς ἔρχεσθαι τούτῳ τῷ
 θεῷ. Φασὶ δὲ τὴν τοῦ Ὀσίριδος ψυχὴν εἰς τοῦτον μετὰ τὴν
 τελευτὴν μεταστῆναι. d

Τοιαύτη καὶ ἡ Αἰγυπτίων ἀσχήμων ἀθεότης μᾶλλον
 ἢ θεολογία, πρὸς ἣν καὶ τὸ ἐνίστασθαι αἰσχυρόν. Ἦς
 καὶ εἰκότως καταπτύσαντες ἀνεχωρήσαμεν, λύτρωσιν
 καὶ ἐλευθερίαν τῶν τοσοῦτων κακῶν οὐδετέρως εὐράμε- 5
 νοι ἢ διὰ μόνης τῆς σωτηρίου καὶ εὐαγγελικῆς διδα-
 σκαλίας, τῆς τὰς διανοίας τυφλοῖς τὴν ἀνάβλεψιν
 εὐαγγελισαμένης. Τούτων δὲ αὐτῶν τὰς σεμνοτέρας δὴ
 θεωρίας τε καὶ φυσιολογίας μικρὸν ὕστερον ἐπισκεψό-
 μεθα, ἐπὶ καὶ τὰ Ἑλληνικὰ διαλάβωμεν. Οὕτω δὴτα 10
 ἀναμιξ Ἀιγυπτιακῆς ὁμοῦ καὶ Φῶνικικῆς συνδραμούσης
 θεολογίας, κεκράτηκεν εἰκότως παρὰ τοῖς πλείστοις
 τῶν ἐθνῶν ἢ τῆς παλαιᾶς πλάνης δεισιδαιμονία. [Ἄλλα p. 52
 γὰρ λεκτέον καὶ τὰ Ἑλλήνων.] Τὰ μὲν δὴ σεμνὰ τῆς
 Αἰγυπτίων θεολογίας τὸν προεκτεθέντα περιείληφε τρό-
 πον· τὰ δὲ Ἑλληνικὰ ὅτι τούτων αὐτῶν ἀποσπάσματα
 καὶ παρακούσματα τυγχάνει, προεῖρηται μὲν πολλάκις ε
 καὶ διὰ τῆς τῶν προτεθέντων συγγραφῆων διαγνώσεως·
 οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς Ἑλληνικῆς θεολογίας
 γένοιτ' ἂν ἕκδηλον, ἐπαγομένων ἐν ταῖς οἰκείαις περι-

c 2 τοῦ πένθους ἀπολ.] τοῦ δέους ἀπολύονται καὶ τοῦ πένθους IO c 3
 ἄγεται] ἄλλως BI c 4 αἱ γυναῖκες αὐτῶν IO d 3 τῷ]
 om AH d 5 εὐράμενοι] εὐρόμενοι (o in ras) A d 6 τῆς] τῆς
 O*?, τοῖς O² I d 9 ἐπισκεψόμεθα A d 11 ὁμοῦ Αἰγ. BIO
 Φοινικῆς BI d 12 θεολογίας] μυθολογίας IO 52 a 1 ἀλλὰ γὰρ—
 Ἑλλήνων] om AH a 3 θεολογίας] μυθολογίας IO προτεθέντα IO
 a 4—a 9 τὰ δὲ Ἑλλ.—οὐδέν] om BI a 7 ἐξ] δι' O

θεῶν ἀναγραφαῖς οἰκοθεν μὲν οὐδέν, ταῖς δὲ τῶν ἐξῶθεν
 10 περιπιπτόντων μυθολογίαις· ξοάνοις τε γὰρ τοῖς παρα-
 b πλησίοις καὶ μυστηρίοις τοῖς αὐτοῖς ἀποδείκνυνται
 συγχρώμενοι, ὡς ἔστι μαθεῖν ἐκ τῆς καὶ περὶ τούτων
 ἱστορίας, ἣν ὁ τὰς βιβλιοθήκας ἐπὶ ταῦτὸν ὁμοῦ συν-
 αγωγῶν, οὗ καὶ πρόσθεν ἐμνημόνευσα, κατὰ τὸ τρίτον
 5 καὶ τέταρτον τῆς δηλωθείσης αὐτοῦ πραγματείας ἱστο-
 ρεῖ, τὴν τῆς ἱστορίας ἀρχὴν ἀπὸ τῶν Κάδμου χρόνων
 πεπονημένος. Τὸν δὲ Κάδμον μετὰ Μωσέα γενέσθαι
 αἱ ἀκριβεῖς τῶν χρονογραφῶν παριστῶσι διαδοχαί,
 ὡς κατὰ καιρὸν ἐπιδείξομεν. Ὡστε καὶ τῶν Ἑλληνικῶν
 c θεῶν ἀποδείκνυσθαι τὸν Μωσέα πρότερον, εἰ δὴ πρὸ
 Κάδμου μὲν οὗτος, οἱ δὲ θεοὶ νεώτεροι τῆς Κάδμου
 γεγονότες ἡλικίας ἀναφαίνονται. Ἄκουε δ' οὖν τῶν
 τοῦ συγγραφέως φωνῶν·

ΔΙΟΔΩ-
 ΡΟΥ

d 2. Κάδμον τὸν Ἀγήρορος φασιν ἐκ Φοινίκης ὑπὸ τοῦ βασιλέως
 ἀποσταλῆναι πρὸς ἀναζήτησιν τῆς Εὐρώπης, ἣν ὑπὸ Διὸς ἀρπαγῆ-
 ναι· μὴ εὐρόντα δὲ εἰς Βοιωτίαν ἐλθεῖν κτίσαι τε τὰς αὐτόθι
 Θήβας, γήμαντα δὲ Ἀρμονίαν τὴν Ἀφροδίτης γεννῆσαι ἐξ αὐτῆς
 5 Σεμέλην καὶ τὰς ταύτης ἀδελφάς. Τῇ δὲ Σεμέλῃ τὸν Δία μιγέντα
 παρακληθῆναι τὰς ἐπιπλοκὰς ὁμοίας αὐτῇ ποιήσασθαι ταῖς πρὸς
 τὴν Ἥραν. Ἐπελθόντος δὲ αὐτοῦ θεοπρεπῶς μετὰ βροτῶν καὶ
 ἀστραπῶν, οὐκ ἐνεγκεῖν τὴν Σεμέλην ἐγκύμονα οἶσαν καὶ ἐκτρῶσαι
 P. 53 τὸ βρέφος, ὑπὸ δὲ τοῦ πυρὸς αὐτὴν τελευτήσαι. Τὸν δὲ Δία
 λαβόντα τὸ παιδίον παραδοῦναι τῇ Ἑρμῇ, ἐκπέμψαι τε εἰς τὸ ἐν
 τῇ Νύσῃ ἄντρον, κείμενον μεταξὺ Φοινίκης καὶ Νεῖλου. Οὕτω
 δὲ τραφέντα τὸν Διόνυσον ὑπὸ τῶν Νυμφῶν εὐρετὴν τοῦ οἴνου

52 d 1 Diod. iv. 2

a 10 γὰρ] om BI
 b 2 ἔστι] ἐνεστι IO
 c 1 πρότερον] προτερεῖν IO
 d 6 ὁμοίας] ὁμοίως BI
 om I
 b 1 ἀποδ. συγχρ.] ἀποχρώμενοι φαίνονται O
 καὶ] om IO
 c 2 τῆς] τοῦ O
 d 3 Βοιωτίαν I
 d 8 ἐνεγκεῖν] ἐνεγκοῦσαν IO
 53 a 3 καὶ] pr τε A
 b 6 Κάδμου] pr τοῦ IO
 d 1 ante cap. 2 Ἑλλήνων
 θεολογία (tit) AO, Ἑλλήνων θεολόγος I
 τε] δὲ O
 ἐγκύμονα οἶσαν]

γενέσθαι, καὶ τὴν φυτεῖαν διδάξαι τῆς ἀμπέλου τοὺς ἀνθρώπους. 5 ΔΙΟΔΩ-
 Εὐρέιν δὲ καὶ τὸ ἐκ τῆς κριθῆς κατασκευαζόμενον πόμα, τὸ καλού-
 μενον ζῦθον· περιφέρειν δὲ στρατόπεδον, οὐ μόνον ἀνδρῶν, ἀλλὰ
 καὶ γυναικῶν, τοὺς δ' ἀδίκους καὶ ἀσεβεῖς τῶν ἀνθρώπων κολάζειν. b
 Στρατεῦσαι δὲ εἰς τὴν Ἰνδικὴν τριετείῃ χρόνῳ. Ἐντεῦθεν τοὺς
 Ἕλληνας καταδείξει τριετηρικὰς θυσίας Διονύσῳ, καὶ τὸν θεὸν
 νομίζειν κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ποιεῖσθαι τὰς παρ' ἀνθρώποις
 ἐπιφανείας· σέβειν τε αὐτὸν πάντας ἀνθρώπους διὰ τὴν τοῦ 5
 οἴνου δόσιν· ὥσπερ καὶ τὴν Δήμητραν διὰ τὴν τοῦ σίτου τῆς
 τροφῆς εὔρεσιν.

Εἶναι δὲ φασὶ καὶ ἄλλον Διόνυσον πολὺ τοῖς χρόνοις προτε-
 ροῦντα τούτου, τὸν ὑπὸ τινῶν Σαβάζιον ὀνομαζόμενον, ἐκ Διὸς
 καὶ Περσεφόνης γενόμενον· οὗ τὴν γένεσιν καὶ τὰς θυσίας καὶ c
 τὰς τιμὰς νυκτερινὰς καὶ κρυφίους εἰσάγουσιν διὰ τὴν αἰσχύνην
 τὴν ἐκ τῆς συνοουσίας ἐπακολουθοῦσαν· ὃν καὶ πρῶτον βοῦς
 ἐπιχειρήσαι ζευγνύειν, ἀφ' οὗ δὴ καὶ κερατίαν αὐτὸν εἰσάγουσι.
 Τὸν δ' ἐκ Σεμέλης νεώτερον τρυφερὸν τῷ σώματι, καὶ εὐπρεπείᾳ 5
 διενεγκεῖν, καὶ πρὸς τὰς ἀφροδισιακὰς ἡδονὰς εὐκατάφορον γεγο-
 νέναι φασί, κατὰ δὲ τὰς στρατείας γυναικῶν πλήθος περιάγεσθαι
 καθωπλισμένων λόγχαις τεθυρωμέναις. Φασὶ δὲ καὶ τὰς Μούσας
 αὐτῷ συναποδημεῖν παρθένους οὔσας, καὶ πεπαιδευμένας διαφερόν- d
 τως, ἅς διὰ μελωδίας καὶ ὀρχήσεως ψυχαγωγεῖν τὸν θεόν.
 Παιδαγωγὸν τε αὐτοῦ Σειληνὸν μεγάλην συμβάλλεσθαι αὐτῷ πρὸς
 ἀρετήν. Πρὸς δὲ τὰς ἐκ τοῦ πλεονάζοντος οἴνου κεφαλαγίας
 ἀναδεδέσθαι τὴν κεφαλὴν μίτρα. Διμήτορα δὲ αὐτὸν προσαγο- 5

53 b 2 Diod. iv. 3

b 8 Diod. iv. 4

b 1 τοὺς δ'] καὶ τοὺς IO, φ' τοὺς Diod. b 2—c 7 στρατεῦσαι—στρα-
 τείας] om BI b 4 παρ'] παρὰ τοῖς IO b 5 πάντας] + κατ' E b 6
 τὴν] + τῆς IO τῆς] A² vel* sup lin H, om IO b 8 δέ] τε E b 9
 τούτου, τὸν] τούτου A Σαβάζιον A c 3 τὴν ἐκ τῆς] τὴν τῆς αὐτῆς A
 c 4 ἐπιχειρήσαι βοῦς O c 7 γυναικῶν—λόγχαις] μετὰ γ. πλήθους καθ-
 ωπλισμένου λ. BI περιάγεσθαι] Diod. cf 54 a 3, περιάγειν AO c 8
 καθωπλισμένας AO edd d 2 ἅς] + καὶ IO d 3 Σειληνὸν A d 5
 μίτρα] μητρί A*H, μίτρα A²I

ΔΙΟΔΩ-
ΡΟΥ

ρεύουσι διὰ τὸ πατρὸς μὲν ἑνὸς ὑπάρξαι τοὺς δύο Διούσους
μητέρων δὲ δυοῖν. Νάρθηκα δὲ προσάπτουσιν αὐτῷ, διὰ τὸ
πίνοντας ἄκρατον τοὺς παλαιοὺς μανιώδεις γίνεσθαι καὶ ταῖς
βακτηρίαις ἀλλήλους τύπτειν, ὡς καὶ ἀναιρεῖσθαι τινας, ὅθεν ἀντὶ
10 ξύλων νάρθηξι χρῆσθαι καταδείξει. Καὶ καλεῖσθαι αὐτὸν Βάκχιον
P. 54 ἀπὸ τῶν Βακχῶν, Ληναῖον δὲ ἀπὸ τοῦ πατεῖσθαι τὰς σταφυλὰς
ἐν ληνοῖς, Βρόμιον δὲ ἀπὸ τοῦ κατὰ τὴν γένεσιν αὐτοῦ γενομένου
βρόμου. Καὶ Σατύρους δὲ φασιν αὐτὸν περιάγεσθαι ἐν ταῖς
ὄρχήσεσι καὶ ταῖς τραγῳδίαις τέρψιν αὐτῷ καὶ ἡδονὴν παρέχοντας,
5 καταδείξει δὲ θέατρον, καὶ μουσικῶν ἀκροαμάτων σύστημα. Ταῦτα
μὲν τὰ περὶ Διούσου.

Τὸν δὲ Πρίαπον υἱὸν εἶναι φασὶ Διούσου καὶ Ἀφροδίτης, διὰ
τὸ τοὺς οἴνωθέντας φυσικῶς ἐντετασθαι πρὸς τὰς ἀφροδισιακὰς
ἡδονάς. Τινὲς δὲ φασὶ τὸ αἰδοῖον τῶν ἀνθρώπων τοὺς παλαιοὺς
b μυθικῶς Πρίαπον ὀνομάζειν. Ἐνιοὶ δὲ λέγουσι τὸ γεννητικὸν μόριον
αἴτιον ὑπάρχειν τῆς γενέσεως τῶν ἀνθρώπων, καὶ διὰ τοῦτο εἰς
ἅπαντα τὸν αἰῶνα τυχεῖν τῆς ἀθανάτου τιμῆς· ὥσπερ οὖν καὶ οἱ
Αἰγύπτιοι τὴν Ἴσιν ἔφησαν τὰ μέλη τοῦ Ὀσίριδος ἀναζητοῦσαν,
5 τὸ αἰδοῖον αὐτοῦ μὴ δυναμένην εὑρεῖν, καταδείξει τιμᾶν ὡς θεόν,
καὶ ἀναθεῖναι κατὰ τὸ ἱερὸν ἐντεταμένον. Ἄλλὰ καὶ παρ' Ἑλ-
λησιν οὐ μόνον ἐν ταῖς Διονυσιακαῖς τελεταῖς ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς
c ἄλλαις ἀπάσαις οὗτος ὁ θεὸς τυγχάνει τινὸς τιμῆς, μετὰ γέλωτος
καὶ παιδιᾶς παρεισαγόμενος ἐν ταῖς θυσίαις· ὡς καὶ τὸν Ἑρμ-
αφροδίτον, ὃν ἐξ Ἑρμοῦ καὶ Ἀφροδίτης γεννηθέντα τυχεῖν τῆς
προσηγορίας. Τοῦτον δὲ φασὶ τὸν θεὸν κατὰ τινας χρόνους
5 φαίνεσθαι παρ' ἀνθρώποις καὶ γεννᾶσθαι τὴν τοῦ σώματος φύσιν

d 10 Diod. iv. 5

54 a 7 Diod. iv. 6

d 6 μὲν] om IO

d 9 ὅθεν] † καὶ IO

καλ.] καλ. δὲ IO

om IO

δὲ—γίνεσθαι] om BI

b 1 Πρίαπον AH

b 7 καὶ ἐν] om ἐν EO

d 7 δεῖν AH

d 10 νάρθηκι IO

Βάκχον IO

a 5 συστήματα IO

a 7 Πρίαπον AH

b 2 ὑπάρχον Diod.

c 1 θεός] θεός (sic) A

d 8 παλαιοὺς] + τὸν οἶνον IO

κατέδειξε BIO

54 a 2 Βρόμιον A

τοιαῦτα I

a 7—c 8 Τὸν

a 8 τοὺς] τούτους AH

διὰ τοῦτο] διαιμονῆς Diod.

ἔχοντα μεμιγμένην ἐξ ἀνδρὸς καὶ γυναικός· ἔνιοι δὲ τὰ τοιαῦτα τέρατα ὑπάρχειν φασί, σπανίως τε γεννώμενα σημαντικὰ ποτὲ μὲν κακῶν ποτὲ δ' ἀγαθῶν γίνεσθαι.

Τὰς δὲ Μούσας θυγατέρας εἶναι τοῦ Διὸς καὶ Μνημοσύνης, δι-
τινὲς δὲ Οὐρανοῦ καὶ Γῆς. Παρθένους τε αὐτὰς οἱ πλείστοι
μυθολογοῦσι, τυχεῖν τε τῆς προσηγορίας ἀπὸ τοῦ μνεῖν τοὺς
ἀνθρώπους, τοῦτο δὲ ἐστι διδάσκειν τὰ καλά.

Περὶ δὲ τοῦ Ἡρακλέους Ἑλληνες τοιαῦτά φασι·

Δανάης τῆς Ἀκρισίου καὶ Διὸς γενέσθαι Περσέα, Περσέως δὲ
καὶ Ἀνδρομέδας Ἡλεκτρίονα, ἐκ δὲ τούτου γενέσθαι τὴν Ἀλκμήνην,
ἣ μίγνεντα τὸν Δία γεννῆσαι τὸν Ἡρακλέα. Μισγόμενον δὲ αὐτῇ
τὸν Δία τριπλασίονα τὴν νύκτα ποιῆσαι· μόνην δὲ ταύτην τοῦ
Διὸς τὴν ὀμιλίαν οὐκ ἐρωτικῆς ἐπιθυμίας ἕνεκεν γενέσθαι, καθάπερ
ἐπὶ τῶν ἄλλων γυναικῶν, ἀλλὰ τὸ πλείστοι τῆς παιδοποιίας χάριν.
Τὴν δὲ Ἥραν ζηλοτυποῦσαν παρακατασχέειν μὲν τῆς Ἀλκμήνης
τὰς ὠδύνας, τὸν δὲ Εὐρυσθέα πρὸ τοῦ καθήκοντος χρόνου πρὸς τὸ
φῶς ἀγαγεῖν, τοῦ Διὸς προαγορεύσαντος τὸν τεχθησόμενον κατ'
ἐκείνην τὴν ἡμέραν βασιλεῦσαι τοῦ Περσειδῶν γένους. Τεκούσα
δὲ Ἀλκμήνη ἐξέθηκεν, ὡς φασι, τὸ βρέφος, φόβῳ τῆς Ἥρας.
Τὴν δὲ Ἀθηναίαν ἀγασθεῖσαν τὸ βρέφος πείσαι τὴν Ἥραν ὑποσχέειν
αὐτῷ τὴν θηλήν. Τοῦ δὲ παιδὸς ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν βιαιότερον
ἐπισπασαμένου τὴν θηλήν, ἣ μὲν Ἥρα διαλγίσασα τὸ βρέφος
ἔρριψεν, Ἀθηναὶ δὲ κομισαμένη αὐτὸ τὴν μητέρα τρέφειν παρεκε-
λεύσατο.

Μετὰ ταῦτα ἣ μὲν Ἥρα δύο δράκοντας ἀπέστειλε τοὺς ἀναλώ-

d 1 Dioid. iv. 7

d 6 Dioid. iv. 9

55 b 3 Dioid. iv. 10

d 1 τοῦ] om IO Dioid.

Μνημοσύνης, τινὲς δὲ om BI

d 5

Ἡρακλέος AI τοιαῦτά] τοιαῦτε BI

d 7 Ἀνδρομέδας] Ἀνδρο-

νέως BI Ἡλεκτρίονα AO d 8 γεννῆσαι—Δία] om BIO

d 9 δὲ]

τε I d 10 ἕνεκεν] ἕνεκα IO Dioid.

55 a 2 προαγορεύσαντος Ὁ

τὸν] τὸ A κατ' ἐκείνο καιροῦ τῆς ἡμέρας AH

a 3 Περσειδῶν IO

a 4 Ἀλκμήνη] pr ἣ BIO

φόβῳ τῆς Ἥρας] φῶς τῆς ἡμέρας AH

a 6 τὴν θηλήν] τὴν om AH

a 7—b 3 διαλγίσασα—Ἥρα] om

BI b 1 κομισαμένη EO Dioid.

τὴν] pr πρὸς Dioid.

b 3 Μετὰ] + δὲ O

ΔΙΟΔΩ-
ΡΟΥ

5 σοντας τὸ βρέφος, ὃ δὲ παῖς οὐ καταπλαγείς ἐκατέρᾳ τῶν χειρῶν
 τὸν αὐχένα θλίψας ἀπέπνιξε τοὺς δράκοντας. Ἄνδρὶ δὲ γενομένῳ
 τῷ Ἡρακλεῖ Εὐρυσθεὺς ὁ τὴν βασιλείαν ἔχων τῆς Ἀργείας προσ-
 τάττει ἄθλους ἐκτελέσαι δώδεκα. Εἰς πολλὴν δὲ ἀμυχανίαν
 ἐμπεσόντος αὐτοῦ, Ἦρα μὲν ἐπεμψεν αὐτῷ λύσσαι· ὁ δὲ τῇ ψυχῇ
 δυσφορῶν εἰς μανίαν ἐνέπεσε· τοῦ πάθους δὲ ἀξομένου τῶν
 c φρενῶν ἐκτὸς γενόμενος τὸν ἐταῖρον καὶ ἀδελφιδοῦν Ἰόλαον
 ἐπεβάλετο κτείνειν, τοῦ δὲ φυγόντος, τοὺς ἰδίους παῖδας ἐκ
 Μεγάρας τῆς Κρέοντος τοῦ βασιλέως θυγατρὸς γενομένους αὐτῷ
 κατετόξευσεν ὡς πολεμίους. Καὶ μετὰ ταῦτα ἡμέρα καταστάς
 5 ὑπουργεῖ τῷ Εὐρυσθεῖ τοὺς δώδεκα ἄθλους. Ἄναιρέϊ δὲ καὶ τοὺς
 Κενταύρους, μεθ' ὧν καὶ Χείρωνα τὸν ἐπὶ τῇ ἰατρικῇ βοώμενον.

Φασὶ δὲ ἴδιόν τι συμβῆναι κατὰ τὴν γένεσιν τοῦδε τοῦ θεοῦ.
 Ζεὺς γὰρ πρώτη μὲν ἐμίγη γυναικὶ θνητῇ Νιόβῃ τῇ Φορωνέως,
 ἐσχάτῃ δὲ Ἀλκμήνῃ τῇ τοῦ Ἡρακλέος μητρὶ. Ταύτην δὲ ἀπὸ
 d Νιόβης ἐκκαϊδεκάτην γενεαλογουσιν. Ἐν ταύτῃ δὲ τὴν πρὸς τὰς
 θνητὰς ὁμιλίαν κατέλυσεν.

Ἄλλὰ γὰρ τελέσας τοὺς ἄθλους ὁ Ἡρακλῆς τὴν μὲν ἑαυτοῦ
 γυναικὰ Μεγάραν συνώκισεν Ἰολάῳ τῷ ἀδελφιδῷ διὰ τὴν περὶ τὰ
 5 τέκνα συμφοράν· αὐτὸς δὲ Ἰόλην τὴν Εὐρύτου πρὸς γάμον αἰτήσας,
 μὴ δόντος δὲ τοῦ πατρὸς νοσήσας, χρησμὸν λαμβάνει ἀπολυθήσε-
 σθαι τῆς νόσου, εἰ πρότερον πραθεῖς δουλεύσειεν. Πλεύσας οὖν
 εἰς τὴν Φρυγίαν ὑπὸ τινος τῶν φίλων πιπράσκειται, καὶ δούλος
 γίνεται Ὀμφάλῃς βασιλευούσης τῶν τότε Μαιόνων νυνὶ δὲ Ἀνδῶν

b 7 Diod. iv. 11

c 5 Diod. iv. 12

c 7 Diod. iv. 14

d 3 Diod. iv. 31

b 5 — 57 a 2 Ἄνδρὶ—τοιαῦτα] om BI   b 5 δὲ] om O   b 6
 Εὐρυσθεὺς] pr ὁ ΔΗ   c 1 καὶ] om EO   c 2 ἐπεβάλλετο EO
 κτενεῖν ΔΗ   φυγόντος] O Diod., φεύγοντος ΔΕ   c 4 καταστάς
 ὑπουργεῖ] καθυπουργεῖ Α   c 5 τῷ Εὐρ.] om O   c 6 τῇ ἰατρικῇ]
 ἰατρικῆς Ε   c 8 πρώτῃ] πυρῶτῃ O   d 1 γενεαλογουσάμενον (?)
 O, γενεαλογούσα Ε   τὰς πρὸς θνητὴν ὁμιλίαν Diod.   d 4 Μαγάραν
 Α   συνώκισεν om ΔΗ   Ἰόλα ΔΗ   ἀδελφιδῷ] + δίδωσι ΔΗ
 d 5 τῇ Εὐρ.] τοῦ Εὐρ. O   d 6 νοσήσας] νόσας Α, om Ε   d 9
 νυνὶ] νῦν EO

ὀνομαζομένων. Γίνεται δὲ αὐτῷ κατὰ τὸν τῆς δουλείας καιρὸν ἐκ ¹⁰ ΔΙΟΔΩ-
 δούλης υἱὸς Κλεόλαος. Γήμας δὲ τὴν Ὀμφάλην ποιεῖται καὶ ἐξ ^{ΡΟΥ} p. 56
 αὐτῆς παῖδας.

Ἐπανιῶν δὲ εἰς τὴν Ἀρκαδίαν καὶ καταλύσας παρὰ Λεῶ τῷ
 βασιλεῖ, τῇ θυγατρὶ τούτου λάθρα μιγείς καὶ ποιήσας αὐτὴν ἔγκνον,
 ἐπανῆλθε. 5

Καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν ἔγημε Δηϊάνειραν τὴν Οἰνέως, τετελευτη-
 κότες ἤδη τοῦ Μελεάγρου.

Λαβῶν δὲ αἰχμάλωτον τὴν Φυλέως θυγατέρα ἐπεμίγη αὐτῇ καὶ
 ἐτέκνωσε Τληπόλεμον. Δειπνῶν δὲ παρ' Οἰνεῖ τὸν διακοινοῦντα
 περὶ τι διαμαρτήσαντα κονδύλῳ πατάξας ἀπέκτεινεν. Ἐπεὶ δὲ b
 πορευόμενος ἦλθε πρὸς τὸν Εὐῆνον ποταμόν, καταλαμβάνει Νέσσοι
 τὸν Κένταυρον μισθοῦ διαβιβάζοντα τὸν ποταμόν. Οὗτος δὲ
 πρῶτον διαβιβάσας τὴν Δηϊάνειραν καὶ διὰ τὸ κάλλος αὐτῆς
 ἐρασθεὶς ἐπεχείρησεν αὐτὴν βιάσασθαι· ἐπιβωμένης δὲ αὐτῆς 5
 τὸν ἄνδρα, ὁ μὲν Ἡρακλῆς ἐτόξευσε τὸν Κένταυρον, ὁ δὲ Νέσσος
 μεταξὺ μισγόμενος καὶ διὰ τὴν ὀξύτητα τῆς πληγῆς εὐθὺς ἀποθνή-
 σκων ἔφησε τῇ Δηϊανείρᾳ δώσειν φίλτρον, ὅπως μηδεμιᾶ τῶν
 ἄλλων γυναικῶν Ἡρακλῆς θελήσῃ πλησιάσαι. Παρεκελεύσατο
 οὖν λαβοῦσαν τὸν ἐξ αὐτοῦ πεσόντα γόνιον, καὶ τούτῳ προσμίξασαν c
 ἔλαιον καὶ τὸ ἀπὸ τῆς ἀκίδος ἀποσταζόμενον αἷμα, χρίσαι τὸν
 χιτῶνα τοῦ Ἡρακλέος. Τοῦτο δὲ ποιήσασα Δηϊάνειρα κατεῖχε
 παρ' ἑαυτῇ τὸ φάρμακον.

Πάλιν δὲ ὁ Ἡρακλῆς τὴν Φύλιαντος θυγατέρα λαβῶν αἰχμάλω- 5
 τον καὶ μιγείς αὐτῇ υἱὸν Ἀντίοχον ἐγέννησε· καὶ πάλιν Ἀστυ-
 άνειραν τὴν Ἀρμενίου τοῦ βασιλέως θυγατέρα λαβῶν αἰχμάλωτον
 καὶ μιγείς αὐτῇ Κτήσιππον υἱὸν ἐγέννησε.

56 a 3 Diod. iv. 33
 c 5 Diod. iv. 37

a 6 Diod. iv. 34

a 8 Diod. iv. 36

56 a 2 παῖδα ΕΟ, Λάμον Diod.

ἔγγνον Ο

a 7 τοῦ] om O

a 3 παρὰ Ἀλεφ Diod.

a 4

καταλαμβάνειν Α

b 1 κονδύλῳ] pr καὶ ΔΗ

b 2

αὐτῆς ΕΟ

b 4 πρῶτον] πρότερον ΕΟ, πρῶτην Diod.

ἐρασθεὶς

c 7 Ὀρμενίῳ Diod.

c 1 προσμιξαμένην ΔΗ

c 6 Ἀστυδάμειαν Diod.

ΔΙΟΔΩ-
ΡΟΥ

Θέσπιος δὲ ὁ Ἀθηναῖος παῖς Ἐρεχθέως ἐκ διαφόρων γυναικῶν
 d θυγατέρας ἀριθμῶ πεντήκοντα πεπονημένος, φιλοτιμησάμενός τε
 αὐτὰς ἐξ Ἡρακλέους παῖδας κτήσασθαι, καλέσας ἐπὶ τινα θυσίαν
 τὸν Ἡρακλέα καὶ λαμπρῶς αὐτὸν ἐστιάσας, κατὰ μίαν αὐτῶ τῶν
 θυγατέρων ἀπέστειλεν. Ὁ δὲ ἐν μιᾷ νυκτὶ διέφθειρεν τὰς πάσας,
 5 καὶ γίνεται πατὴρ τῶν καλουμένων Θεσπιάδων.

Λαβῶν δὲ καὶ τὴν Ἰόλην αἰχμάλωτον, καὶ θυσίαν ἐπιτελῶν,
 ἀποστειλάς ἐπὶ τὴν γυναῖκα Δηϊάνειραν ἤτει ἱμάτιον καὶ χιτῶνα
 οἷς εἰώθει χρῆσθαι πρὸς τὰς θυσίας· ἡ δὲ τὸν χιτῶνα χρίσασα
 τῷ παρὰ τοῦ Κενταύρου δεδομένῳ φίλτρῳ ἀποστέλλει. Ὁ δὲ
 10 Ἡρακλῆς τὸν χιτῶνα περιθέμενος περιέπεσε συμφορᾷ τῇ μεγίστῃ.
 Τῆς γὰρ ἀκίδος τὸν ἐκ τῆς Ἐχίδνης ἰὸν ἀπειληφύσις, καὶ διὰ
 τοῦτο τοῦ χιτῶνος διὰ τὴν θερμασίαν τὴν σάρκα τοῦ σώματος
 λυμαιομένου, περιαλγῆς γενόμενος τὸν διακουήσαντα ἀπέκτεινεν,
 p. 57 αὐτὸς δὲ κατὰ χρησμόν πυρὶ ἑαυτὸν παραδοῦς, οὕτως κατέλυσε
 τὸν βίον. Καὶ τὰ μὲν καθ' Ἡρακλέα τοιαῦτα.

Περὶ δὲ τοῦ Ἀσκληπιοῦ φασιν Ἀπόλλωνος υἱὸν εἶναι καὶ
 Κορωνίδος, ζηλώσαι δὲ τὴν ἰατρικὴν ἐπιστήμην, ἐπὶ τοσοῦτο δὲ
 5 προβῆναι τῇ δόξῃ, ὥς πολλοὺς τῶν ἀπεγνωσμένων ἀρρώστων
 παραδόξως θεραπεύειν· ὥστε τὸν Δία παροξυνθέντα κεραυνῷ
 βαλόντα αὐτὸν διαφθεῖραι, τὸν δὲ Ἀπόλλωνα διὰ τὴν ἀναίρεσιν
 τοῦ παιδὸς παροξυνθέντα φονεῦσαι τοὺς τὸν κεραυνὸν τῷ Διὶ
 b κατασκευάσαντας Κύκλωπας· ἐπὶ δὲ τῇ τούτων τελευτῇ παροξυν-
 θέντα τὸν Δία προστάξαι τὸν Ἀπόλλωνα θητεῦσαι παρ' Ἀδμήτῳ,
 καὶ ταύτην τὴν τιμωρίαν λαβεῖν παρ' αὐτοῦ τῶν ἐγκλημάτων.

c 9 Diod. iv. 29
iv. 71

d 6 Diod. iv. 37, 38

57 a 3 Diod.
iv. 71

c 9 Ἀθηναῖος] om O παῖς Ἐρεχθέως] AE, Ἐρ. π. O d 1
 πεπονηκώς EO d 3 Ἡρακλῆν O d 4 διαφθείρει O, διαφθείρας E
 d 6 Αἰόλην O d 7 χιτῶνα καὶ ἱμάτιον O Diod. d 9 δεδομένῳ EO
 d 10 τῇ μεγ. συμφ. EO d 13 λυμαιομένου AH διακομίσαντα
 Diod. 57 a 1 δε] τε (sic) O a 3 εἶναι υἱὸν Ἀπ. I, υἱὸν εἶναι
 Ἀπ. BO a 4 Κορωνίδος BIO τσοῦτον IO b 1 Κέκλω-
 πας I b 2 τῷ Ἀπόλλωνι IO b 3 τὴν] om BIO τοῦ ἐγκλή-
 ματος BI

Ταῦτα μὲν οὖν ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν βιβλιοθηκῶν ὁ ΔΙΟΔΩΡΟΥ
 Διόδωρος παρατέθειται. Καὶ τὴν λοιπὴν δὲ θεολογίαν 5
 πάλιν ὁ αὐτὸς ἐκ τῶν ἄλλων ἐθνῶν μετειληφέναι φησὶ
 τοὺς Ἑλληνας, γράφων ἐν τῷ τρίτῳ τῆς αὐτῆς ἱστορίας
 τάδε:

Φασὶ τοίνυν Ἀτλάντειο πρῶτον παρ' αὐτοῖς Οὐρανὸν βασι- c
 λεύσαι, τούτου δὲ γενέσθαι παῖδας ἐκ πλειόνων γυναικῶν πέντε
 πρὸς τοῖς τεσσαράκοντα, ὧν ὀκτωκαίδεκα λέγουσιν ὑπάρχειν ἐκ
 Τιταίας γυναικός, ἣν σόφρονα γενομένην καὶ πολλῶν ἀγαθῶν
 αἰτίαν ἀποθεωθῆναι μετὰ τὴν τελευτήν, Γῆν μετονομασθεῖσαν. 5
 Γενέσθαι δὲ Οὐρανῶ θυγατέρας Βασίλειαν καὶ Ῥεάν τὴν καὶ
 Πανδώραν. Τὴν δὲ Βασίλειαν ἐκθρέψασαν τοὺς ἀδελφοὺς μητρὸς
 εὔνοιαν παρεχομένην Μητέρα προσαγορευθῆναι. Ὑστερον δὲ d
 μετὰ τὴν τοῦ Οὐρανοῦ τελευτὴν συνοικήσασαν Ἐπερίοι τῷ
 ἀδελφῷ γεννησαί δύο παῖδας, οὓς καὶ ὀνόμασαι Ἥλιον καὶ Σελήνην.
 Τοὺς δὲ ἀδελφοὺς τῆς Ῥέας φοβηθέντας τὸν μὲν Ἐπερίονα κατα-
 σφάζει, τὸν δὲ Ἥλιον εἰς τὸν Ἡρῳαῖον ποταμὸν ἀποπνίξαι· τὴν 5
 δὲ Σελήνην ταῦτα μαθοῦσαν ἀπὸ τέγουσ ἐαυτὴν ῥίψαι· τὴν δὲ
 Μητέρα ἐμμανῆ γενομένην πλανᾶσθαι κατὰ τὴν χώραν, λελυμένην
 μὲν τὰς τρίχας, διὰ τυμπάνων δὲ καὶ κυμβάλων ἐνθεάζουσιν, καὶ
 οὕτως ἀφανῆ καὶ αὐτὴν γενέσθαι. Τοὺς δὲ ὄχλους θαυμάσαντας
 τὴν περιπέτειαν τὸν μὲν Ἥλιον καὶ τὴν Σελήνην μεταγαγεῖν ἐπὶ 10
 τὰ κατ' οὐρανὸν ἄστρα, τὴν δὲ μητέρα τούτων θεοῦ τε νομίσει
 καὶ βωμοὺς ιδρύσασθαι καὶ ταῖς διὰ τυμπάνων καὶ κυμβάλων
 ἐνεργείαις τιμῆσαι.

Φρύγες δὲ Μηόνα φασὶ βασιλεύσαντα τῆς Φρυγίας παῖδα p. 58

c 1 Diod. iii. 56, 57

58 a 1 Diod. iii. 58

b 7 αὐτοῦ ἱστ. Ο, ἱστ. αὐτῆς I c 1 Ἀτλάντιοι BIO βασιλεύσαι
 Οὐρ, BIO c 3 ὧν] ὄν Α ἐκ Τιταίας] Diod., ἔκ τε παιας Α, ἐκ
 Τεσπέας BIO (Τεσπέας?), Τεσπέας G c 5 Γῆν] τὴν Α μετονομασθεῖ-
 σαν I c 6 Οὐρανοῦ ΑΗ (Gaisf.) d 5 ἀποπνίξαι Ο d 6 στέγουσ
 IO d 8 μὲν] IO Diod., δὲ ΑΗ δὲ] IO Diod., om ΑΗ θεάζουσιν
 ΑΗ d 9 οὕτως] ὅλως IO d 11 δὲ] τε Α 58 a 1 φασὶ] om I

ΔΙΟΔΩ-
ΡΟΥ

- Κυβέλην κτήσασθαι, ἣν καὶ σύριγγα πρώτην εὐρέιν, κληθῆναι τε ὀρείαν μητέρα. Μαρσύαν δὲ τὸν Φρύγα πρὸς ταύτην φιλίαν ἔχοντα πρῶτον αὐλοὺς συστήσασθαι, διατελέσαι δὲ μέχρι τελευτῆς
- 5 ἀπείραστον ἀφροδισίων. Τὴν δὲ Κυβέλην συνελθοῦσαν εἰς ὀμίλλαν Ἄττιδι γενέσθαι ἐγκύμονα· οὐ γνωσθέντος, ὁ ταύτης πατὴρ τὸν Ἄττιν ἀναιρεῖ καὶ τὰς τροφούς· τὴν δὲ Κυβέλην
- b ἔμμανῆ γενομένην εἰς τὴν χώραν ἐκπηδήσαι, ἐκέισε τε ὀλοοῦζουσαν καὶ τυμπαρίζουσαν διατελεῖν. Συνεῖναι δὲ αὐτῇ Μαρσύαν, ὃν εἰς ὀμίλλαν περὶ μουσικῆς ἐλθόντα τῷ Ἀπόλλωνι καὶ ἡττηθέντα, ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐκδαρῆναι. Τὸν δὲ Ἀπόλλωνα ἐρασθέντα τῆς
- 5 Κυβέλης συμπλανηθῆναι αὐτῇ μέχρι τῶν Ὑπερβορέων, κελεύσασθαι τε θάψαι τὸ Ἄττιδος σῶμα καὶ τιμᾶν ὡς θεὸν τὴν Κυβέλην. Διόπερ εἰσέτι καὶ σήμερον τοὺς Φρύγας τοῦτο ποιεῖν, θρηνοῦντας
- c τοῦ μειρακίου τὸν θάνατον, βωμούς τε ἰδρυσάμενους θυσίας Ἄττιν τε καὶ τὴν Κυβέλην τιμᾶν. Ὑστερον δὲ ἐν Πισινοῦντι τῆς Φρυγίας κατασκευάσαι νεῶν πολυτελῆ, καὶ τιμὰς καὶ θυσίας καταδείξαι μεγαλοπρεπεστάτας.
- 5 Μετὰ δὲ τὴν Ὑπερίονος τελευτὴν τοὺς Οὐρανοῦ παῖδας διελεύσθαι τὴν βασιλείαν, ὧν ὑπάρχειν ἐπιφανεστάτους Ἄτλαντα καὶ Κρόνον. Τούτων δὲ τὸν Ἄτλαντα λαβεῖν τοὺς παρὰ τὸν Ὠκεανὸν τόπους, γενόμενον ἀστρολόγον μέγιστον· ὑπάρξαι δὲ αὐτῷ καὶ
- d θυγατέρας ἑπτὰ τὰς καλουμένας Ἀτλαντίδας. Ταύτας δὲ μιγείσας τοῖς εὐφυστάτοις θεοῖς ἀρχηγὸς καταστήναι τοῦ πλείστου γένους, τεκούσας τοὺς δι' ἀρετὴν θεοὺς καὶ ἥρωας, ὧν τὴν πρεσβυτάτην Μαίαν Διὶ μιγείσαν τεκνοποιῆσαι τὸν Ἑρμῆν.

a 5 Diod. iii. 59

c 5 Diod. iii. 60

a 2 Κεβέλην IO   a 3 ὀρείαν] θρείαν AH   a 5 ἀπείραστον] A, ἀπείρατον IO Diod.   Κεβέλην I et infra   a 6 Ἄττι A   ἐγκύμονα] pr εἰς AH   a 7 τὰς] τοὺς IG   b 1 εἰς] εἰς A, ἐπὶ BI   b 3 ὑπό] pr ζῶντα BIO Diod.   b 5 Κυβέλλης] O et Κυβέλλην infra bis συμπλανηθῆναι] BI Diod., συνῆθῆναι A, συνεννηθῆναι H, συμπλακῆναι O

b 6 Ἄττι A* (δος add A*)   c 2 τε om BIO   Πισινοῦντι O   c 3 κατέσκευασάν A   γὰν BIO   καταδείξαι] BIO Diod., δείξαι AH   c 7 Κρόνον I   τοῦτον I   δὲ om I   c 8 μέγιστον] AH, ἄριστον BIO   d 2 ἐπιφανεστάτοις Diod.   d 3 τοὺς] Diod., om codd   d 4 Μαίαν] Ῥέαν BIO

Τὸν δὲ Κρόνον διαφέροντα πλεονεξία καὶ ἀσεβεία γῆμαι τὴν 5 ΔΙΟΔΩ-
 ἀδελφὴν Ῥέα, ἐξ ἧς γεννησάι τὸν Δία. Γεγονέαι δὲ καὶ ἕτερον ^{ΡΟΥ}
 Δία, τὸν ἀδελφὸν μὲν Οὐρανοῦ τῆς δὲ Κρήτης βασιλεύσαντα, τῇ
 δόξῃ πολὺ λειπόμενον τοῦ μεταγενεστέρου. Τοῦτον μὲν οὖν
 βασιλεύσαι τοῦ σύμπαντος κόσμου· τὸν δὲ τῆς Κρήτης καὶ δέκα
 παῖδας γεννησάι τοὺς ὀνομασθέντας Κουρήτας. Δείκνυσθαι δὲ 10
 αὐτοῦ φασιν εἰσέτι ἰὼν τάφον ἐν Κρήτῃ. Δυναστεύσαι δὲ τὸν p. 59
 Κρόνον κατὰ Σικελίαν καὶ Λιβύην καὶ Ἰταλίαν. Τούτου δὲ γενέσ-
 θαι τὸν Δία καὶ τὸν ἐναντίον τῷ πατρὶ βίον ζηλωσαι. Διαδέξασθαι
 δὲ αὐτὸν τὴν βασιλείαν οἱ μὲν φασιν ἐκόντος τοῦ πατρὸς παραχω-
 ρήσαντος· οἱ δὲ ὑπὸ τῶν ὄχλων αἰρεθέντα διὰ τὸ μῖσος τὸ πρὸς 5
 τὸν πατέρα. Ἐπιστρατεύσαντος δὲ ἐπ' αὐτὸν τοῦ Κρόνου μετὰ
 τῶν Τιτάνων, κρατῆσαι μάχῃ τὸν Δία, καὶ ἐπελθεῖν πᾶσαν τὴν
 οἰκουμένην. Διερεγκεῖν δὲ αὐτὸν σώματος ῥώμῃ καὶ ταῖς ἄλλαις b
 ἀρεταῖς, σποιδῆν τε ποιεῖσθαι τὴν πᾶσαν εἰς κόλασιν τῶν ἀσεβῶν
 εὐεργεσίας δὲ τῶν ἀγαθῶν, ἀνθ' ὧν μετὰ τὴν ἐξ ἀνθρώπων μετά-
 στασιν ὀνομασθῆναι Ζῆνα διὰ τὸ δοκεῖν τοῦ καλῶς ζῆν αἴτιον
 γενέσθαι τοῖς ἀνθρώποις. Τῶν μὲν οὖν παρὰ τοῖς Ἀτλαντείσι 5
 θεολογουμένων τὰ κεφάλαια ταῦτά ἐστι.

Τούτοις δὲ φασι καὶ τοὺς Ἑλληνας συγχρῆσθαι.

Ταῦτα ὁ Διόδωρος ἐν τῇ τρίτῃ τῶν ἱστοριῶν. Ὁ δ'
 αὐτὸς καὶ ἐν τῇ ἕκτῃ ἀπὸ τῆς Εὐημέρου τοῦ Μεσσηνίου
 γραφῆς ἐπικυροῖ τὴν αὐτὴν θεολογίαν, κατὰ λέξιν ὧδε c
 φάσκων·

d 5 Diod. iii. 61

d 8 λιπόμενον A προγενεστέρου A οὖν] om O d 9
 τῆς] om AH καὶ] om AH d 10 ὀνομασθέντας I 59 a 2 γενέ-
 σθαι] AH, γενομένου I, γενόμενον O a 3 καὶ] A³H, om A¹O a 5
 αἰρεθέντα] εὐρεθέντα AH a 6 τοῦ Κρ. ἐπ' αὐ. A a 7 τῶν] τὸν AO
 μάχῃ] AIO, pr τῇ Diod. b 1 δὲ] om I αὐτὸν] IO Diod., om AH
 b 2 τὴν] AH Diod., om IO πᾶσαν] om I κόλασιν] + μὲν IO Diod.
 b 3 ἀνάστασιν IO b 4 ὀνομασθῆναι I b 5—c 11 Τῶν μὲν—ὁμοίους]
 om I b 5 Ἀτλαντείσι] pr ἀνθρώποις AH, Ἀτλαντίσι BO b 9
 Μεσσηνίου O c 1 ὧδε κατὰ λέξιν BEO

ΔΙΟΔΩ-
ΡΟΥ

Περὶ θεῶν τοίνυν διττὰς οἱ παλαιοὶ τῶν ἀνθρώπων τοῖς μετα-
γενεστέροις παραδεδώκασιν ἐννοίας. Τοὺς μὲν γὰρ αἰδίους καὶ
5 ἀφθάρτους εἶναι φασιν, οἷον ἥλιόν τε καὶ σελήνην καὶ τὰ ἄλλα
ἄστρα τὰ κατ' οὐρανόν, πρὸς δὲ τούτοις ἀνέμους καὶ τοὺς
ἄλλους τοὺς τῆς ὁμοίας φύσεως τούτοις τετευχότας· τούτων γὰρ
ἕκαστον αἰδίον ἔχει τὴν γένεσιν καὶ τὴν διαμονήν· ἐτέρους δὲ
10 εὐεργεσίας ἀθανάτου τετευχότας τιμῆς τε καὶ δόξης, οἷον Ἡρακλέα,
Διόνυσον, Ἀρισταῖον, καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς τούτοις ὁμοίους. Περὶ
d δὲ τῶν ἐπιγείων θεῶν πολλοὶ καὶ ποικίλοι παραδέδονται λόγοι
παρὰ τοῖς ἱστορικοῖς καὶ μυθογράφοις. Καὶ τῶν μὲν ἱστορικῶν
Εὐήμερος ὁ τὴν ἱερὰν ἀναγραφὴν ποιησάμενος ἰδίως ἀναγράφεν,
τῶν δὲ μυθολόγων Ὀμηρος καὶ Ἡσίοδος καὶ Ὀρφεὺς καὶ ἕτεροι
5 τοιοῦτοι τερατωδεστέρους μύθους περὶ θεῶν πεπλάκασιν· ἡμεῖς δὲ
τὰ παρ' ἀμφοτέροις ἀναγεγραμμένα πειρασόμεθα συντόμως ἐπι-
δραμεῖν, στοχαζόμενοι τῆς συμμετρίας.

Εὐήμερος μὲν οὖν φίλος γεγονὼς Κασσάνδρου τοῦ βασιλέως,
καὶ διὰ τοῦτον ἠγαγκασμένος τελεῖν βασιλικὰς τινὰς χρείας καὶ
p. 60 μεγάλας ἀποδημίας, φησὶν ἐκτοπισθῆναι κατὰ τὴν μεσημβρίαν εἰς
τὸν ὠκεανόν· ἐκπλεύσαντα γὰρ αὐτὸν ἐκ τῆς Εὐδαίμονος Ἀραβίας
ποιήσασθαι τὸν πλοῦν δι' ὠκεανοῦ πλείους ἡμέρας, καὶ προσενεχ-
θῆναι νήσοις πελαγίαις· ὧν μίαν ὑπάρχειν τὴν ὀνομαζομένην
5 Παγχαίαν, ἐν ἣ τειθεᾶσθαι τοὺς ἐνοικοῦντας Παγχαίους εὐσεβείᾳ

59 c 3—60 d 10 περὶ θεῶν—ἀναγορευθῆναι Dioid. vi. Fr. ab Eusebio solo servatum

c 3 τοῖς μεταγ. παραδ.] τὰς μεταγενεστέρας (sine terminatione) δεδώκασιν O
c 5 εἶναι φασιν, οἷον] E O edd, φασίν AH c 6 τὰ κατ' οὐρανὸν ἄστρα O
c 7 τούτοις] om O c 8 αἰδίον] ἴδιον A*, ἰδίαν A²H c 10 τετευ-
χότας] τετευχότας EO c 11 καὶ τοὺς] καὶ om AO d 1 παραδέ-
δοντον I d 2 καὶ] pr τε IO ἱστορικῶν BI d 3 ἀνέγραψε O vid
d 6 παρ'] πρὸς O d 8—60 a 6 Εὐήμερος—διαφέροντας] om BI
d 8 μὲν] om O Κασσάνδρου AO τοῦ] om O d 9 καὶ μεγ.
χρ. ἀποδημία AH 60 a 1 ἐκτοπισθῆναι] OE, ἀποτοπισθῆναι AH
a 2 γὰρ] δὲ E Ἀραβίας O

διαφέροντας, καὶ τοὺς θεοὺς τιμῶντας μεγαλοπρεπεστάταις θυσίαις ΔΙΟΔΩ-
ΡΟΥ
καὶ ἀναθήμασιν ἀξιολόγοις ἀργυροῖς τε καὶ χρυσοῖς. Εἶναι δὲ
καὶ τὴν νῆσον ἱερὰν θεῶν· καὶ ἕτερα πλείω θαυμαζόμενα κατὰ τε **b**
τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὴν τῆς κατασκευῆς πολυτεχνίαν, περὶ ὧν τὰ
κατὰ μέρος ἐν ταῖς πρὸ ταύτης βίβλοις ἀναγεγράφαμεν. Εἶναι
δ' ἐν αὐτῇ κατὰ τινα λόφον ὑψηλὸν καθ' ὑπερβολὴν ἱερὸν Διὸς
Τριφυλίου, καθιδρυμένον ὑπ' αὐτοῦ, καθ' ὃν καιρὸν ἐβασίλευσε **5**
τῆς οἰκουμένης ἀπάσης ἔτι κατὰ ἀνθρώπους ὦν. Ἐν τούτῳ τῷ
ἱερῷ στήλην εἶναι χρυσοῦν, ἐν ἣ τοῖς Παγχαίοις γράμμασιν ὑπάρχειν
γεγραμμένας τὰς τε Οὐρανοῦ καὶ Κρόνου καὶ Διὸς πράξεις
κεφαλαιωδῶς. Μετὰ ταῦτα φησι πρῶτον Οὐρανὸν βασιλέα γεγο- **c**
υέναι, ἐπιεκῆ τινα ἄνδρα καὶ εὐεργετικὸν καὶ τῆς τῶν ἄστρον
κινήσεως ἐπιστήμονα· ὃν καὶ πρῶτον θυσίαις τιμῆσαι τοὺς
οὐρανοὺς θεοὺς, διὸ καὶ Οὐρανὸν προσαγορευθῆναι. Υἱοὺς δὲ
αὐτῷ γενέσθαι ἀπὸ γυναικὸς Ἐστίας Πᾶνα καὶ Κρόνον· θυγατέρας **5**
δὲ Ῥέαν καὶ Δήμητραν. Κρόνον δὲ βασιλεύσαι μετὰ Οὐρανόν, καὶ
γῆμαντα Ῥέαν γενιῆσαι Δία καὶ Ἥραν καὶ Ποσειδῶνα. Τὸν δὲ
Δία διαδεξάμενον τὴν βασιλείαν γῆμαι Ἥραν καὶ Δήμητραν καὶ **d**
Θέμιν· ἐξ ὧν παῖδας ποιήσασθαι Κουρήτας μὲν ἀπὸ τῆς πρώτης,
Περσεφόνην δὲ ἐκ τῆς δευτέρας, Ἀθηνᾶν δὲ ἀπὸ τῆς τρίτης.
Ἐλθόντα δὲ εἰς Βαβυλῶνα ἐπιξενωθῆναι Βήλω· καὶ μετὰ ταῦτα
εἰς τὴν Παγχαίαν νῆσον πρὸς τῷ ὠκεανῷ κειμένην παραγεγόμενον **5**
Οὐρανοῦ τοῦ ἰδίου προπάτορος βωμὸν ἰδρύσασθαι· κάκειθεν διὰ
Συρίας ἐλθεῖν πρὸς τὸν τότε δυνάστην Κάσσιον, ἐξ οὗ τὸ Κάσσιον
ὄρος· ἐλθόντα τε εἰς Κιλικίαν πολέμῳ νικῆσαι Κίλικα τοπάρχην.
Καὶ ἄλλα δὲ πλείστα ἔθνη ἐπελθόντα παρὰ πᾶσιν τιμηθῆναι, καὶ
θεὸν ἀναγορευθῆναι. 10

a 6 καὶ τοὺς] τοὺς δὲ BI τιμῶντες BI μεγαλοπρεπῶς O²vid b 1
καὶ 10] om BI θεόν BI b 4 δ' ἐν] δὲ AH b 5 Τριφυλαίου codd
b 7 ἱερῷ] ὄρει BIO b 8 τε] BIO, τοῦ AH c 1 γεγονέναι βασ. A c 2
εὐεργέτην I d 1 δεξάμενον (omisso altero δια) A βασιλείαν] + τοῦ
Κρόνου IO Ἥραν] Ῥέαν IO Δήμητραν] IO, Δήμητρα A d 4—
6i a 1 Ἐλθόντα—τοῖς ῥηθείσι] om BI d 7 Κάσσιον] codd, cf 34 d 10
d 8 τε] δὲ EO d 9 παρὰ πᾶσιν] A, παρ' ἅσασι EO

Ταῦτα καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια ὡς περὶ θνητῶν ἀνδρῶν περὶ τῶν θεῶν διελθόν, ἐπιφέρει λέγων·

ΔΙΟΔΩ-
ΡΟΥ

Καὶ περὶ μὲν Εὐήμερου τοῦ συνταξαμένου τὴν ἱερὰν ἀναγραφὴν
p. 61 ἀρκεσθησόμεθα τοῖς ῥηθείσι· τὰ δὲ παρὰ τοῖς Ἑλλησι μυθολογού-
μενα περὶ θεῶν ἀκολούθως Ἡσιόδῳ καὶ Ὀμήρῳ καὶ Ὀρφεὶ
πειρασόμεθα συντόμως ἐπιδραμεῖν.

Εἰθ' ἐξῆς ἐπισυνάπτει τὰς τῶν ποιητῶν μυθολογίας.
5 Ἀλλὰ γὰρ τοσαῦτα καὶ ἀπὸ τῆς Ἑλληνῶν θεολογ-
ίας ἀποχρόντως ἡμῖν ἐπιτετμήσθω, οἷς εὐλογον ἐπι-
συνάφαι τῶν αὐτῶν θεῶν τὰς ἐν τοῖς ἀδύτοις τελετὰς
b καὶ τὰ ἀπόρρητα μυστήρια, σκέψασθαί τε πότερον θείας
ὡς ἀληθῶς θεολογίας ἐχούσης τι θεοπρεπὲς δεῖγμα φέ-
ρουσιν, ἢ κάτωθεν ποθεν ἀπὸ μακρᾶς καὶ δαιμονικῆς
πλάνης ὀρμῶνται, γέλωτος ἢ καὶ μᾶλλον αἰσχύνης
5 μᾶλλον δὲ καὶ τοῖς ἔτι τυφλώττουσιν οἴκτου ὄντα ἄξια.
Ταῦτα δὲ Κλήμης ὁ θαυμάσιος ἐν τῷ πρὸς Ἑλληνας
Προτρεπτικῷ διαρρήδην ἐκκαλύπτει, πάντων μὲν διὰ
πείρας ἐλθὼν ἀνὴρ, θάπτόν γε μὴν τῆς πλάνης ἀνανεύσας,
c ὡς ἂν πρὸς τοῦ σωτηρίου λόγου καὶ διὰ τῆς εὐαγγελικῆς
διδασκαλίας τῶν κακῶν λελυτρωμένος. Βραχέα δ' οὖν
καὶ τούτων ἐπάκουσον·

ΚΛΗΜΕΝ-
ΤΟΣ

3. Ἄδυστα τοῖνυν ἄθεα μὴ πολυπραγμονεῖτε μηδὲ βαράθρων
d στόματα τερατείας ἔμπλεα, ἢ λέβητα Θεοσπρώτειον, ἢ τρίποδα
Κιρραῖον, ἢ Δωδωναῖον χαλκεῖον, γερᾶνδρον δὲ ψάμμους ἐρήμιας
τετιμημένον καὶ τὸ αὐτόθι μαντεῖον αὐτῇ δρυὶ μεμαρασμένον
μύθοις γεγηρακῶσι καταλείψατε. Σεσίγηται γοῦν ἢ Κασταλίας
5 πηγῆ, καὶ Κολοφῶνος ἄλλη πηγῆ, καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως τέθηκε

60 d 13 Diod. vi. Fr. 1

61 c 4 Clem. Al. Protrept. c ii. p 4 Syllb.

61 a 3 πειρασόμεθα O b 1 πότερον] + εἰς A b 5 καὶ] om IO c 4
ἀθέατα BI d 1 Θεοσπρώτειον I d 2 ἐρήμιας] ἐρήμιας A, ἐρήμιοις BIO
d 4 γοῦν] οὖν BI d 5 τέθηκε νάματα μαντικά] τέθηκεν ἅμα τὰ μαντικά
A, τέθηκε νάματα τὰ μαντικά H, τ. τὰ μαντικὰ νάματα BIO

νάματα μαντικά. Καὶ δὴ τοῦ τύφου κενὰ ὄψε μὲν ὅμως δ' οὖν ΚΛΗΜΕΝ-
ΤΟΣ
διελέληγkται τοῖς ἰδίους συνεκρέυσαντα μύθοις. Διήγησαι ἡμῖν
καὶ τῆς ἄλλης μαντικῆς μάλλον δὲ μανικῆς τὰ ἄχρηστα χρηστήρια,
τὸν Κλάριον, τὸν Πύθιον, τὸν Διδυμέα, τὸν Ἀμφιάρω, τὸν
Ἀπόλλω, τὸν Ἀμφίλοχον· εἰ δὲ βούλει καὶ τερατοσκόπους καὶ το
οἰωνοσκόπους καὶ τοὺς οὐνείρων κριτὰς ἀνιέρους σὺν αὐτοῖς· στήσον p. 62
δὲ ὁμοῦ παρὰ τὸν Πύθιον ἄγων τοὺς ἀλευρομάντεις καὶ κριθο-
μάντεις καὶ τοὺς εἰσέτι παρὰ τοῖς πολλοῖς τετιμημένους ἐγγαστρι-
μύθους· ναὶ μὴν ἄδυστα Αἰγυπτίων καὶ Τυρρηνῶν νεκρομαντεῖαι
σκότει παραδεδόσθωσαν· μανικὰ ταῦτα ὡς ἀληθῶς ἀνθρώπων·
ἀπίστων σοφιστήρια, καὶ πλάνης ἀκράτου κυβευτήρια. Συνέμποροι ἔ
τῆσδε τῆς γοητείας αἶγες αἰ ἐπὶ μαντικὴν ἠσκημένοι, καὶ κόρακες
ἀνθρώποις χρᾶν ὑπὸ ἀνθρώπων διδασκόμενοι.

Τί δ' εἶ σοι καταλέγοιμι τὰ μυστήρια· Οὐκ ἐξορχήσομαι μὲν,
ὥσπερ Ἀλκιβιάδην λέγουσιν, ἀπογυμνώσω δὲ εὖ μάλα ἀνὰ τὸν ε
τῆς ἀληθείας λόγον τὴν γοητείαν τὴν ἐγκεκρυμμένην αὐτοῖς, καὶ
αὐτοὺς γε τοὺς καλουμένους ὑμῶν θεούς, ὧν (καὶ τελεταὶ αἰ
μυστικά), οἶον ἐπὶ σκηνῆς τοῦ βίου τοῖς ἀληθείας ἐγκυκλήσω
θεαταῖς. Διόνυσον μαινόλην ὀργιάζουσι Βάκχοι ὠμοφαγία τὴν c
ἱερομηνίαν ἄγοντες, καὶ τελίσκουσι τὰς κρεανομίας τῶν φόνων,
ἀνεστεμμένοι τοῖς ὄφεισι, ἐπολολύζουτες Εὐαν Εὐαν ἐκείνην, δι'
ἣν ἡ πλάνη παρηκολούθησε, [καὶ ὁ θάνατος ἐπηκολούθησε]· καὶ
σημεῖον ὀργίων Βακχικῶν ὄφει ἐστὶ τετελεσμένος. Αὐτίκα γοῦν·
κατὰ τὴν ἀκριβῆ τῶν Ἑβραίων φωνῆν τὸ ὄνομα τὸ Εὐα δασυνό-
μενον ἐρμηνεύεται ὄφεις ἢ θήλεια. Δηὼ δὲ καὶ Κόρη δρᾶμα ἤδη d

d 7 διελέkται I d 8 χρηστήρια] μυστήρια BIO d 9 Ἀμφιάρων I
62 a 1 ἀνιέρους] pr τοὺς O, ἀνιέρου I a 2 ἄγων] + παρὰ AH a 4
τυράνων AH νεκρομαντεῖαι AI a 5 σκότφ BIO παραδεδόσθων IO
b 2 αἰ] om BIO b 3 ἀθρώποις χρᾶν] BIO Clem., om AH b 5
ἀνὰ] om AH b 7 αὐτοῖς τοῖς καλουμένοις BI ὑμῶν] ἡμῶν I
θεοῦς] θεοῖς BI τελεταῖ] + litt eras (? καὶ vel αἰ) A, + καὶ αἰ H, ὧν καὶ
τελεταὶ αἰ μυστικά] coniecti b 8 τοῖς] AO, τῆς I ἐγκεκλήσω BIO^{vii}
c 1 ὀργιάζουσι O ὠμοφαγίαν AH c 2 ἱερομανίαν I καὶ τελίσκουσι
—c 5 τετελεσμένος] om BI τελίσκου E c 4 [καὶ ὁ θάν. ἐπηκ.] om
AH Clem. c 6 τῶν] om I d 1 ἡ] om BIO

ΚΑΗΜΕΝ-
ΤΟΣ ἐγενέσθην μυστικόν, καὶ τὴν πλάνην καὶ τὴν ἀρπαγὴν καὶ τὸ
πένθος αὐταῖν Ἐλευσίς δαδουχεῖ.

Καὶ μοι δοκεῖ τὰ ὄργια καὶ τὰ μυστήρια δεῖν ἐτυμολογεῖν, τὰ
5 μὲν ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς Διοῦς τῆς πρὸς Δία γεγεννημένης, τὰ δὲ
ἀπὸ τοῦ μύσου τοῦ συμβεβηκότος περὶ τὸν Διόνυσον· εἰ δὲ καὶ
ἀπὸ Μυοῦντός τινος Ἀττικοῦ, ὃν ἐν κυνηγίᾳ διαφθαρῆναι Ἀπολλό-
δωρος λέγει, οὐ φθόνος ὑμῶν δεδοξάσθαι τὰ μυστήρια ἐπιτυμβίω
τιμῇ. Πάρεστι δὲ καὶ ἄλλως μυθάρια σοι νοεῖν, ἀντιστοιχοῦντων
10 τῶν γραμμάτων, τὰ μυστήρια. Θηρεύουσι γὰρ εἰ καὶ ἄλλοι τινὲς
ἀτὰρ δὴ καὶ οἱ μῦθοι οἱ τοιοῦδε Θρακῶν τοὺς βαρβαρικωτάτους,
p. 63 Φρυγῶν τοὺς ἀνοητοτάτους, Ἑλλήνων τοὺς δεισιδαίμονας. Ὅλοιτο
οὖν ὁ τῆσδε ἄρξας τῆς ἀπάτης ἀνθρώποις· εἴτε ὁ Δάρδανος ὁ
Μητρὸς θεῶν καταδείξας τὰ μυστήρια, εἴτε Ἡετίων τις ὁ τὰ
Σαμοθράκων ὄργια καὶ τελετὰς ὑποστησάμενος, εἴτε ὁ Φρῦξ
5 ἐκεῖνος ὁ Μίδας ὁ παρὰ τοῦ Ὀδρύσου μαθὼν, ἔπειτα διαδοὺς τοῖς
ὑποτεταγμένοις ἔντεχνον ἀπάτην. Οὐ γάρ με ὁ Κύπριος ὁ νησιώ-
της Κινύρας παραπέσαι ποτ' ἂν, τὰ περὶ τὴν Ἀφροδίτην μαχλῶντα
ὄργια ἐκ νυκτὸς ἡμέρα παραδοῦναι τολμήσας, φιλοτιμούμενος
b θειάσαι πόρνην πολίτιδα. Μελάμποδα δὲ τὸν Ἀμυθάνους ἄλλοι
φασὶν ἐξ Αἰγύπτου μετακομίσει τῇ Ἑλλάδι τὰς Διοῦς ἑορτάς,
πένθος ὑμνούμενον. Τούτους ἔγωγ' ἂν ἀρχεκάκους φῆσαιμι
μύθων ἀθέων, καὶ δεισιδαιμονίας ὀλεθρίου πατέρας, σπέρμα κακίας
5 καὶ φθορᾶς ἐγκαταφυτεύσαντας τῷ βίῳ τὰ μυστήρια.

Ἦδη δέ, καὶ γὰρ καιρός, αὐτὰ ὑμῶν τὰ ὄργια ἐξελέγξω ἀπάτης
καὶ τερατείας ἔμπλεα. Καὶ εἰ μεμύησθε, μᾶλλον ἐπιγελάσεσθε

d 2 γενέσθην AH d 3 Ἐλευσίς A, Ἐλευσὶν H d 7 ὄν] om A
d 8 δεδοξάσθαι AI d 9 τιμῇ] pr φωνῇ καὶ IO Schol in marg A,
vid Append μθάρια] codd, μθῆμί Clem. cf Klotz, Annot 63 a 1
ἄλλοιτο O a 2 ἄρξας τῆς ἀπάτης ἀνθρ.] τοῖς ἀνθρ. ἄρξας ἀνῆρ I a 3
Μητρὸς] Clem., μύθους AHO, μῦθον BI τις] om B10 a 8—74 d 10
τολήσας—ἀποφνημαμένω] desunt in A b 1 θειάσαι] θράσαι O, θηράσαι
BI ἄλλοι] ἄλλο H b 2 τὰς] H, τῆς B10 b 3 ἔγωγ' ἂν] ἐγὼ
γὰρ H b 4—64 a 5 σπέρμα—ὑπέδυν] om BI b 6 ὄργια] HE,
ἔργα O ἐξελέγξαι H b 7 ἐπιγελαίσατε H

τοῖς μύθοις ὑμῶν τούτοις τοῖς τιμωμένους. Ἄγορεύσω δὲ ἀνα- C KAH-
MENTOS
φανδὸν τὰ κεκρυμμένα, οὐκ αἰδούμενος λέγειν ἢ προσκυνεῖν οὐκ
αἰσχύνεσθε. Ἡ μὲν οὖν Ἄφρογενῆς τε καὶ Κυπρογενῆς καὶ Κινύρα
φίλη, τὴν Ἄφροδίτην λέγω, τὴν

φιλομηδέα ὅτι μηδέων ἐξεφαάνθη, 5

μηδέων ἐκείνων τῶν ἀποκεκομμένων Οὐρανοῦ, τῶν λάγων, τῶν
μετὰ τὴν τομὴν τὸ κῦμα βεβιασμένων, ὡς ἀσελγῶν ὑμῖν μορίων
ἄξιος Ἄφροδίτη γίνεται καρπός· ἐν ταῖς τελεταῖς ταύτης τῆς
πελαγίας ἡδονῆς τεκμήριον τῆς γοιῆς ἄλων χόδρος καὶ φαλλὸς d
τοῖς μνουμένοις τὴν τέχνην τὴν μοιχικὴν ἐπιδίδοται· νόμισμα δὲ
εἰσφέρουσιν αὐτῇ οἱ μνούμενοι ὡς ἐταίρα ἔρασταί.

Διοῦς δὲ μυστήρια, καὶ Διὸς πρὸς μητέρα Δήμητραν ἀφροδίσειο
συμπλοκαί, καὶ μήνις—οὐκ οἶδ' ὅ τι φῶ λοιπόν, μητρὸς ἢ γυναικός— 5
τῆς Διοῦς, ἧς δὴ χάριν Βριμῶ προσαγορευεῖσθαι λέγεται, ἱκετηρία
Διός, καὶ πόμα χολῆς, καὶ καρδιουλκία, καὶ ἀρρητοργία· ταῦτα οἱ
Φρύγες τελίσκουσιν Ἄττιδι καὶ Κυβέλλῃ καὶ Κορύβασιν. Τεθρυλλή-
κασι δὲ ὡς ἄρα ἀποσπάσας ὁ Ζεὺς τοῦ κριοῦ τοὺς διδύμους φέρων
ἐν μέσοις ἔρριψε τοῖς κόλποις τῆς Διοῦς, τιμωρίαν ψευδῆ τῆς 10
βιαίας συμπλοκῆς ἐκτινύων, ὡς ἑαυτὸν δῆθεν ἐκτεμών. Τὰ σύμβολα p. 64
τῆς μνήσεως ταύτης ἐκ περιουσίας παρατεθέντα οἶδ' ὅτι κινήσει
γέλωτα καὶ μὴ γελασεύουσιν ὑμῖν διὰ τοὺς ἐλέγχους· Ἐκ τυμπάνου
ἔφαγον· ἐκ κυβάλου ἔπιον· ἐκερνοφόρησα· ὑπὸ τὸν παστὸν
ὑπέδυν. Ταῦτα οὐχ ὕβρις τὰ σύμβολα; οὐ χλεύη τὰ μυστήρια; 5

Τί δ' εἰ καὶ τὰ ἐπίλοιπα προσθεῖην; Κυεῖ μὲν ἡ Δημήτηρ,
ἀνατρέφεται δὲ ἡ κόρη, μίγνυται δ' αὐθις ὁ γεννήσας οὗτος Ζεὺς

63 c 5 Hesiod. *Theog.* 200

c 1 μνωμένοις H c 2 αἰδόμενος H c 3 αἰσχύνεσθαι E τε] Clem., om
HEO ἢ Κινύρα] HO Clem., καὶ Κινύρα E Gaisf. c 5 φιλομήδεα (sic) H
ἐξεφραάνθη E c 6 ἀποκεκρωμμένων H λαγόνων H d 3 εἰσφέρουσιν]
φέρουσιν H d 4 δέ] δὴ H d 5 οὐκ οἶδ' ὅ τι] οὐκέτι H d 8 Κυβέλλῃ
EO τεθρυλλίκασι H, τεθρυλλήκασι O 64 a 1 ἐκτινύων] H, ἐκτινύων
EO a 2 παρατιθέντα H a 3 γελάσουσιν H a 4 ἐκερνοφόρησα
HO a 5 ὑπέδυν H a 7 οὕτως I

ΚΑΗ-
ΜΕΝΤΟΣ

b τῆ Φερεφάττη τῆ ἰδία θυγατρὶ μετὰ τὴν μητέρα τὴν Δηῶ, ἐκλαθό-
μενος τοῦ προτέρου μύσους [πατὴρ καὶ φθορεὺς κόρης ὁ Ζεὺς],
καὶ μίγνυται δράκων γενόμενος, ὅς ἦν ἐλεγχθεὶς. Σαβαζίων γοῦν
μυστηρίων σύμβολον τοῖς μουμένοις ὁ διὰ κόλπου θεός· δράκων
5 δέ ἐστιν οὗτος διελκόμενος τοῦ κόλπου τῶν τελουμένων, ἔλεγχος
ἀκρασίας Διός. Κυεῖ καὶ ἡ Φερέφαττα παῖδα ταυρόμορφον.
'Αμέλει φησί τις ποιητῆς (εἰδυλλικός)·

ταῦρος δράκοντος, καὶ πατὴρ ταύρου δράκων,
c ἐν ὄρει τὸ κρύφιον βουκόλος τὸ κέντρον·

βουκολικόν, οἶμαι, κέντρον τὸν νάρθηκα ἐπικαλῶν, ὃν δὴ κάλων
ἀναστέφουσιν οἱ Βάκχοι.

Βούλει καὶ τὰ Φερεφάττης ἀνθολόγια διηγῆσομαί σοι, καὶ τὸν
5 κάλαθον, καὶ ἄρπαγὴν τὴν ὑπὸ Ἀἰδωνέως, καὶ τὸ χάσμα τῆς γῆς,
καὶ τὰς ὕς τὰς Εὐβουλέως τὰς συγκαταποθείσας ταῖν θεαῖν, δι' ἣν
αἰτίαν ἐν τοῖς Θεσμοφορίοις μεγαρίζοντες χοίρους ἐμβάλλουσι ;
Ταύτην τὴν μυθολογίαν ποικίλως κατὰ πόλιν αἱ γυναῖκες ἐορτά-
d ζουσι, Θεσμοφορία, Σκιροφόρια, Ἀρρητοφόρια, πολυτρόπως τὴν
Φερεφάττης ἐκτραγωδοῦσαι ἄρπαγὴν. Τὰ γὰρ Διουύσου μυστήρια
τέλεον ἀπάνθρωπα, ὃν εἰσέτι παῖδα ὄντα ἐνόπλι κινήσει περι-
χορευόντων Κουρήτων, δόλω δὲ ὑποδύντων Τιτάνων, ἀπατήσαντες
5 παιδαριώδεσιν ἀθύρμασιν οὗτοι δὴ οἱ Τιτᾶνες διέσπασαν ἔτι νηπία-
χον ὄντα, ὡς ὁ τῆς τελετῆς ποιητῆς Ὀρφεὺς ὁ Θράκιός φησιν·

κῶνος, καὶ ῥόμβος, καὶ παίγνια καμπεσίγυια,
μηλὰ τε χρύσεια καλὰ παρ' Ἐσπερίδων λιγυφῶνων.

64 b 8 Cf Arnob. adv. Gentes v. 21

d 7 Orph. Fr. 196

b 1 ἰδία] om H   b 2 προτέρου] πρώτου O   [πατὴρ—Ζεὺς] (Schol
e marg in text receptum) H, om IO.   b 4 θέων H   b 5 ἐστιν] om I
διοικούμενος IO, διελκόμενος H   b 7 τις] IO, καὶ H   {εἰδυλλικός} I
conici. εἰδυλλικός codd Cf Annot   b 8 ταῦρος] H + πατὴρ IO   c 2
κάλων] O, καὶ H, κάλων I   c 3 ἀναστέφουσιν] HO, ἀναστρέφουσιν I
c 4 σοι] + καὶ τὰ λόγια H (in marg)   c 5 ἄρπ. τὴν ὑπο Ἀιδ.] HO, τὴν
ὑπὸ Ἀιδ. ἄρπ. I, τὴν ἄρπ. τὴν ὑπὸ Ἀιδ. O   c 6 συγκατα-
ποθείσας H   c 7 αἰτίαν] IO, om H   ἐμβάλλ.] H, ἐκβάλλ. IO   c 8
πόλιν] H, πόλεις IO   ἐορτ. αἱ γυν. IO   d 2 ἐκτραγωδοῦσαι] HB I,
ἐκτραγωδοῦσι O   d 4 δέ] om I   ἀπατήσαντες I   d 5 δὴ] δὲ H
νηπίαχον ὄντα] IO, νηπιόχοντα H   d 6 τελεστῆς I   ποιητῆς] om H
ὁ Θρ. φησιν] H, φ. ὁ Θρ. IO   d 8 χρύσεια HI, χρύσεια BO (?)

ΚΛΗΜΕΝ- καὶ αἱ θεσμοφοριάζουσαι τῆς ροιάς τοὺς κόκκους παραφυλάττουσιν
 ΤΟΣ ἐσθίειν· τοὺς γὰρ ἀποπεπτωκότας χαμαὶ ἐκ τῶν τοῦ Διούσου
 αἵματος σταγόνων βεβλαστικένας νομίζουσι τὰς ροιάς. Καβείρους
 d δὲ τοὺς Κορύβαιτας καλοῦντες καὶ τελετὴν Καβειρικὴν καταγγέλλου-
 λουσιν. Αὐτὸ γὰρ δὴ τούτῳ τῷ ἀδελφοκτόνῳ τὴν κίστην ἀνελο-
 μένω, ἐν ᾗ τὸ τοῦ Διούσου αἰδοῖον ἀπέκειτο, εἰς Τυρρηϊαν
 κατήγαγον, εὐκλεοῦς ἔμποροι φορτίου· κἀναυῦθα διετριβέτην
 5 φυγάδε ὄντε, τὴν πολυτίμητον εὐσεβείας διδασκαλίαν, αἰδοῖα καὶ
 κίστην θρησκείῃ παραθεμένῳ Τυρρηνοῖς· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ
 ἀπεικότως τὸν Διόνυσον προσαγορεύεσθαι τινὲς Ἄτιων θέλουσιν,
 αἰδοίων ἔστερημένον.

Καὶ τί θανασπτόν εἰ Τυρρηνοὶ οἱ βάρβαροι αἰσχροῖς οὕτω
 10 τελίσκονται παθήμασιν, ὅπου γε Ἀθηναίοις καὶ τῇ ἄλλῃ Ἑλλάδι,
 αἰδοῦμαι καὶ λέγειν, αἰσχύνῃς ἔμπλεως ἢ περὶ τὴν Διῶ μυθολογία ;
 p. 66 Ἀλωμένη γὰρ ἡ Διῶ κατὰ ζήτησιν τῆς θυγατρὸς τῆς Κόρης περὶ
 τὴν Ἐλευσίνα—τῆς Ἀττικῆς ἐστὶ τοῦτο τὸ χωρίον—ἀποκάμνει,
 καὶ φρέατι ἐπικαθίζει λυπουμένη. Τοῦτο τοῖς μνουμένοις ἀπ-
 αγορεύεται εἰσέτι καὶ νῦν, ἵνα μὴ δοκοῖεν οἱ τετελεσμένοι μιμῆσθαι
 5 τὴν ὄδυρομένην. Ὡκουν δὲ τμηκᾶδε τὴν Ἐλευσίνα οἱ γηγενεῖς·
 ὀνόματα αὐτοῖς Βαυβῶ, καὶ Δυσαύλης, καὶ Τριπτόλεμος, ἔτι δὲ
 Εὐμόλπος τε καὶ Εὐβουλεύς· βουκόλος ὁ Τριπτόλεμος ἦν, ποιμὴν
 b δὲ ὁ Εὐμόλπος, σὺβώτης δὲ ὁ Εὐβουλεύς· ἀφ' ὧν τὸ Εὐμόλπιδῶν
 καὶ τὸ κηρύκων τὸ ἱεροφαντικὸν δήπου τὸ Ἀθήνησι γένος ἦνθησε.
 Καὶ δὴ—οὐ γὰρ ἀνήσω μὴ οὐχὶ εἰπεῖν—ξενίσασα ἡ Βαυβῶ τὴν

c 6 τῆς ροιάς τοὺς] HO τοὺς τῆς ροιάς E c 8 Καβείρους] H, Καβείρους EO d 1 καλοῦντες] EO, καλοῦσι H Καβειρικὴν] HE, καὶ Βειρικὴν O καταγγέλλουσιν] Clem., καταλέγουσι O, καταγγέλουσιν H d 3 τὸ τοῦ Δ.] H, τοῦ Δ. τὸ EO ἀπέκειτο] HE, ἔναπ. O d 4 διετριβέτην] διατριβέτην O, διαφυγέτην H d 6 κίστην] EO, κίστην (Gaisf., sed obscurum est ὅ) H θρησκείαν παραθεμ. H, παραθεμ. θρησκείαν EO d 7 τινες (sic) H τινὲς τὸν Δ. Ἄ. προσαγ. θέλ. EO d 8 αἰδοίων ἔστερ.] EO, αἰδοίων ἀστερημένον H d 10 τελίσκονται HE, τελίσκονται O 66 a 2 τὸ] H, om EO a 4 καὶ] H, om EO ἵνα] HO, ὡς I a 5 Ὡκουν δὲ—γγενεῖς] H (cum γηγενῆς) O, ἦσαν δὲ BI b 1 σὺβώτης I b 2 δήπου τὸ Ἀθήνησι] H, δήπου τοῦτο O, δὴ τοῦτο BI b 3 δὴ οἱ] H, δὴ BI, γὰρ οὐδὲ O ἀνήσω μὴ οὐχὶ εἰπεῖν] HO, om BI

Δηώ, ὀρέγει κυκεῶνα αὐτῇ. Τῆς δὲ ἀναινομένης λαβεῖν, καὶ ΚΑΙΜΗΝ-
ΤΟΣ πειῦν οὐκ ἔθελούσης—πενθήρης γὰρ ἦν—περιαλγῆς ἢ Βαυβῶ 5
γενομένη, ὡς ὑπεροραθεῖσα δῆθεν, ἀναστέλλεται τὰ αἰδοῖα, καὶ
ἐπιδεικνύει τῇ θεῶ· ἢ δὲ τέρπεται τῇ ὄψει ἢ Δηώ, καὶ μόλις ποτὲ
δέχεται τὸ ποτόν, ἡσθεῖσα τῷ θεάματι. c

Ταῦτά ἐστι τὰ κρύφια τῶν Ἀθηναίων μυστήρια, ταῦτά τοι καὶ
Ὅρφεὺς ἀναγράφει. Παραθήσομαι δέ σοι αὐτὰ τοῦ Ὅρφέως τὰ
ἔπη, ἵν' ἔχῃς μάρτυρα τῆς ἀναισχυντίας τὸν μυσταγωγόν

Ἄς εἰπούσα πέπλους ἀνεύρατο, δειξε δὲ πάντα 5
σώματος οὐδὲ πρέποντα τύπον· παῖς δ' ἦεν Ἰακχος,
χειρὶ τέ μιν ῥίπτασκε γελῶν Βαυβοῦς ὑπὸ κόλποις. d
Ἢ δ' ἐπεὶ οὖν μείδησε, θεὰ μείδησ' ἐνὶ θυμῷ,
δέξατο δ' αἶδλον ἄγγος ἐν ᾧ κυκεῶν ἐνέκειτο.

Κᾶστι τὸ σύνθημα Ἐλευσινίων μυστηρίων· Ἐνήστευσα, ἔπιον
τὸν κυκεῶνα, ἔλαβον ἐκ κίστης, ἐργασάμενος ἀπεθέμην εἰς κάλαθον, 5
καὶ ἐκ καλάθου εἰς κίστην. Καλά γε τὰ θεάματα καὶ θεᾷ πρέ-
ποντα.

Ἄξια μὲν οὖν νυκτὸς τὰ τελέσματα καὶ πυρός, καὶ τοῦ μεγαλή-
τορος μᾶλλον δὲ ματαιόφρονος Ἐρεχθειδῶν δήμου, πρὸς δὲ καὶ
τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, οὓς τινὰς μένει τελευτήσαντας ἄσσα οὐδὲ 10
ἔλπονται. Τίσι δὲ μαντεύεται Ἡράκλειτος ὁ Ἐφέσιος; Νυκτι-
πόλοις, μάγοις, βάκχοις, λήναις, μύσταις· τούτοις ἀπειλεῖ τὰ μετὰ
θάνατοι, τούτοις μαντεύεται τὸ πῦρ. τὰ γὰρ νομιζόμενα κατ' ἀνθρώ- p. 67
πους μυστήρια ἀνιερωστὶ μνεῦνται. Νόμος οὖν καὶ ὑπόληψις κενὴ καὶ

66 c 5 Orph. *Frg.* 215, cf Lobeck, *Aglaoph.* vol. ii. p. 819

d 10 Bywater, *Heracl. Rell.* cxxii., cf Clem. Al. *Strom.* iv. 532 b

d 11 *Heracl. Rell.* cxxiv.

67 a 1 *ibid.* cxxv.

b 5 περιαλγῆς] IO, + δὲ H   b 7 ἐπιδεικνύει] HO, ὑποδ. I   c 1 δέ-
χεται ποτε H   c 2 μυστηρίων BI   τοι] IO, τε H   c 3 δέ] IO, om H
c 4 ἔχῃς] HI, ἔχους O   τῆς] HO, om I   d 1 χεῖρά θ' ἔην, Lobeck
γελῶν] κν B   d 2 μείδησε] ἐνόησε, Dind., εἴδησε Lobeck, Klotz   d 3
δ' αἶδλον] IO, δὴ ὄλον H   ἐνέκειτο—d 5 κυκεῶνα] om I   d 5 κίστης BI
d 6 κίστην] H, κίστην BI, κίστιν O   d 9 Ἐρεχθειδῶν H, Ἐρεχθίων B
δὲ 2°] HI, δέον (?) O   d 10 οὐδέ] HO, δέ BI   d 11 δὴ] H, δέ IO
d 12 ἀπειλεῖ] HO, ἀπειλή BI   67 a 2 ἀνιερωστὶ] IO, ἱερῶς ἤ H
μνεῦνται] O, μνεῦται BI, μύονται H   κενὴ] HB, κενὰ IO

ΚΛΗΜΕΝ-
ΤΟΣ

τοῦ δράκοντος τὰ μυστήρια ἀπάτη τίς ἐστι θρησκευομένη τὰς
 ἀμνήτους ὄντως μήσεις καὶ τὰς ἀνοργιάστους τελετὰς εὐσεβεία
 5 νόθῳ προτρεπομένων. Οἶαι δὲ καὶ αἱ κίσται αἱ μυστικαί;—δεῖ
 γὰρ ἀπογυμνώσαι τὰ ἅγια αὐτῶν, καὶ τὰ ἄρρητα ἐξειπεῖν—οὐ
 σησασαί ταῦτα, καὶ πυραμίδες, καὶ τολύπαι, καὶ πόπανα πολυόμ-
 β φάλα, χόνδροι τε ἁλῶν; καὶ δράκων ὄργιον Διονύσου Βασάρου;
 οὐχὶ δὲ ροῖαι πρὸς τοῖσδε καὶ (κράδαι), νάρθηκές τε καὶ κιττοί,
 πρὸς δὲ καὶ φθοῖς, καὶ μήκωνες; Ταῦτ' ἔστιν αὐτῶν τὰ ἅγια. Καὶ
 προσέτι τῆς Θέμιδος τὰ ἄρρητα σύμβολα, ὄργανον, λύχνος, ξίφος,
 5 κτεῖς γυναικεῖος, ὅς ἐστιν εὐφήμως καὶ μυστικῶς μόριον γυναικεῖον.
 Ὡ τῆς ἐμφανοῦς ἀναισχυντίας· πάλαι μὲν ἀνθρώποις σωφρονοῦσιν
 ἐπικάλυμμα ἠδονῆς νύξ ἦν σιωπωμένη, νυκτὶ δὲ τοῖς μνουμένοις
 ἢ ἱερὰ τῆς ἀκρασίας νύξ ἐστὶ λαλουμένη, καὶ τὸ πῦρ ἐλέγχει τὰ
 πάθη δαδουχοῦμενον. Ἀπόσβεσον, ὦ ἱεροφάντα, τὸ πῦρ· αἰδέσ-
 10 θητι δαδοῦχε τὰς λαμπάδας· ἐλέγχει σου τὸν Ἰακχον τὸ φῶς.
 ἐπίτρεψον ἀποκρῖναι τῇ νυκτὶ τὰ μυστήρια· σκότει τιμηθῶ
 τὰ ὄργια. Τὸ πῦρ οὐχ ὑποκρίνεται· ἐλέγχειν καὶ κολάζειν
 κελεύεται.
 15 Ταῦτα τῶν ἀθέων τὰ μυστήρια. Ἀθέους δὲ εἰκότως ἀποκαλῶ
 τούτους, οἳ τὸν μὲν ὄντως ὄντα Θεὸν ἠγνοήκασιν, παιδίον δὲ
 Τιτάνων ὑπο διασπόμενον, καὶ γύναιον πενθοῦν, καὶ μόρια ἄρρητα
 20 ὡς ἀληθῶς ὑπὸ αἰσχύνης ἀναισχυντῶς σέβουσι, διττῇ ἐνισχημένοι
 τῇ ἀθεότητι· προτέρᾳ μὲν καθ' ἣν ἀγνοοῦσι τὸν Θεόν, τὸν ὄντα
 ὄντως μὴ γνωρίζοντες Θεόν· ἐτέρᾳ δὲ καὶ δευτέρᾳ δὴ ταύτῃ τῇ
 πλάνῃ τοὺς οὐκ ὄντας ὡς ὄντας νομίζοντες, καὶ θεοὺς τούτους

a 3 δράκοντος] HBO, δράματος I a 4 μύσεις ὄντως H καὶ τὰς—a 5
 προτρεπομένων] om BI a 5 κίσται] HO, κίσται BI b 1 Βασάρου I
 b 2 {κράδαι} ita coniecti, κραδία Clem., καρδία IO, καρδία H b 3
 φθοῖς] HI, φθόεις O μήκωνες H b 4 Θέμιτος H λύχνος H
 b 5 μυστικῶς] + εἰπεῖν Clem. b 6 ἀναισχυντίας I b 7 σιωπωμένη I
 b 9 δαδουχοῦμενα BI c 2 τιμηθῶ I c 4 κελεύεται] pr a Clem.
 c 7 T. ὑποδιασπ. H, ὑπὸ T. διασπ. BIO πένθον (sic) I d 2
 ἀθεότητι] ματαιότητι O* ὄντως ὄντα IO d 3 ταύτῃ δὴ IO
 d 3—70 d 2 ταύτῃ δὴ—τινας post 74 b 4 ἐπεφήμισαν perperam locavit
 codicis I bibliopagus.

ὀνομάζοντες τοὺς οὐκ ὄντως ὄντας, μᾶλλον δὲ οὐδὲ ὄντας, μόνου 5 ΚΑΛΗ-
δὲ τοῦ ὀνόματος τετυχηκότας. ΜΕΝΤΟΣ

Τοσαῦτα καὶ οὗτος.

4. Εἰκότως δῆτα ἡμεῖς τούτων ἀπάντων ἐλευθέρους
ἡμᾶς γενέσθαι ὁμολογοῦμεν, τῆς μακρᾶς καὶ πεπαλαιω- p. 68
μένης πλάνης ὥσπερ τινὸς δεινῆς καὶ χαλεπωτάτης νόσου
λελυτρωμένοι· πρῶτα μὲν τῇ τοῦ παντοκράτορος θεοῦ
χάριτι καὶ εὐεργεσίᾳ, δεύτερον δὲ ἀπορρήτῳ δυνάμει
τῆς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν εὐαγγελικῆς διδασκαλίας, καὶ 5
τρίτον σῶφρονι λογισμῷ κρίναντες ἀνόσιον εἶναι καὶ
δυσσεβῆς τῇ τοῦ Θεοῦ σεβασμίῳ προσηγορίᾳ τιμᾶν
τοὺς πάλοι ἐν νεκροῖς κειμένους θνητοὺς ἄνδρας, καὶ
οὐδὲ σωφρόνων ἀνδρῶν μνήμην ἀπολελοιπότας, ἐσχάτης b
δὲ ἀκρασίας καὶ ἀκολασίας ὁμότητός τε καὶ φρενοβλα-
βείας δείγματα τοῖς μετ' αὐτοὺς φυλάττειν παραδεδο-
κότας. Πῶς γὰρ οὐ πάντων ἡλιθιώτατον τοὺς σωφρο-
σύνης ἔραστὰς τοῖς αἰσχροῖς καὶ ἀκολάστοις τῶν 5
πρωτείων παραχωρεῖν, καὶ τοὺς συνετοὺς καὶ ἔμφρονας
τοῖς τὰς φρένας ἀπολωλεκόσι τὴν σεβάσμιον παρέχειν
τιμὴν, τοὺς τε δικαιοσύνης καὶ φιλανθρωπίας ἀσκητὰς
τοῖς δι' ὑπερβολὴν ὁμότητος καὶ ἀπανθρωπίας τεκνο- c
κτονίας καὶ πατροκτονίας μιάσμασιν ἐνεσχημένοις ;
Ποίαν δὲ οὐχ ὑπερηκόντισεν ὑπερβολὴν ἀσεβείας τὸ
καταβάλλειν εἰς ἄρρητα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν μόρια καὶ
εἰς τὴν ἄλογον καὶ θηριώδη φύσιν τὴν σεμνὴν καὶ παν- 5
αγίαν τοῦ θεοῦ πρόσρησιν, τοιαῦτά τε αἰσχροὰ καὶ
ἀπάνθρωπα θεολογεῖν, οἷα καὶ ἐπὶ τῶν ἐν ἀνθρώποις

d 5 ὀνομάζοντας H ὄντως ὄντας] O, ὄντας ὄντως H, ὄντας ὄντας BI
μᾶλλον δὲ] HO, + μᾶλλον ἢ I μόνου δὲ] IO, τῇ πλάνῃ δὲ μόνου H
d 8—68 a 1 ἐλευθέρους—ὁμολογοῦμεν] om H 68 a 1 τῆς] + μὲν H
a 6 κρίναντας H a 7 σεβασμίᾳ BIO b 3 τοῖς μετ' αὐτοῦ] τοὺς
παρ' αὐτοῖς H b 6 παραχωρεῖν H b 7 ἀπολωλεκόσι] BI, ἀπο-
λελωκόσι O, ἀπολελοκόσι H σεβασμίαν BIO c 2 καὶ πατροκτονίας]
om H ἐνεσχ.] H, ἐνισχ. IO c 6 πρόσρησιν I τε] om H

κακουργῶν, εἰ κατελεγχθείη, ταῖς ἀπὸ τῶν νόμων ἀπαι-
 τήτοις ὑποπέσοιεν ἂν τιμωρίαις; Καὶ τί χρὴ μηκύνειν
 d εὐαγγελιζομένους πάντα βάρβαρον ὁμοῦ καὶ Ἑλληνα
 τὴν (ἀπὸ) τῶν εἰρημένων κακῶν ἐλευθερίαν, τῆς τε ἀπὸ
 τῶν ψευδωνύμων θεῶν ἀποστασίας τὸ εὐλογον εἰς φῶς
 (ἀνάγοντας), ὅποτε καὶ αὐτῶν ἡδὴ τῶν σφόδρα δεισιδαι-
 5 μόνων οἱ πλείους, ὥσπερ ἐκ βαθέος κάρου ἀνανήψαντες,
 καὶ τῆς παλαιᾶς ἀχλύος τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα διανοιξάντες,
 τὸν βαθὺν λῆρον συνείδον τῆς πατρικῆς πλάνης, καὶ
 στάντες ἐπὶ λογισμοῦ τὴν ἑτέραν ὁδὸν εἶλοντο, τῆς
 παλαιᾶς ἀναχωρήσαντες; ὧν οἱ μὲν ὁμόσε χωρήσαντες
 10 τῆς ὄλης κατέπτυσαν θεολογίας τῶν σφετέρων προ-
 γόνων πλατὺ καταγελάσαντες, οἱ δ' ἀθεότητος δόξαν
 ἐκκλίναντες οὔτε ἐπὶ τοῖς προτέροις ἔστησαν οὔτε ἐξ
 p. 69 ἅπαντος αὐτῶν ἀνεχώρησαν, κολακεῦσαι δὲ καὶ θερα-
 πεῦσαι τὴν οἰκείαν προθέμενοι δόξαν τὰς περὶ τῶν τε-
 θρυλημένων παρ' αὐτοῖς θεῶν ἀληθεῖς ἱστορίας μύθους
 εἶναι πεπλασμένους ὑπὸ ποιητῶν ἐπεφήμισαν, φυσικὰς
 5 ἐν αὐτοῖς ἀποκρύπτουτες θεωρίας. Ὡν, εἰ καὶ ὅτι μά-
 λιστα μηδὲν φέρουσιν ἀληθείας δείγμα, ὅμως δ' οὖν
 ἀναγκαῖα γένοιτ' ἂν ἡμῖν ἢ ἔκθεσις εἰς θεωρίαν τῶν καὶ
 παρὰ τούτοις σεμνῶν, ὡς ἂν καὶ τῆς τούτων ἀναχωρή-
 σεως οὐκ ἄλλως ἡμῖν προξενηθείσης ἢ διὰ τῆς τοῦ
 10 σωτῆρος ἡμῶν εὐαγγελικῆς διδασκαλίας τὸ εὐλογον

c 8 κακούργων H καταλεχθείη H, κατελεγχθῆ vulgo, κατελεγχθείη Dind.
 d 2 (ἀπὸ)] αν (sic) B, om HIO d 3 ψευδωνύμων H d 4 ἀγαθός
 HBIO, ἀναγαθός GFC, ἀνάγοντας conieci d 5 ἐκ] HO, ἀπὸ BI
 βαθέους H ἀνανήψ.] HBI, διανήψ. O d 6 διανοιξάντες] H, διοί-
 ξαντες BIO d 7—69 a 3 τὸν βαθὺν—θεῶν] om BI d 8 εἶλοντο]
 EO, τῆς πλάνης εἶλ. καὶ ('sic ni fallor' Gaisf.) H d 9 ὧν—χωρή-
 σαντες] EO, om H d 10 θεολογίας] HO, μυθολογίας E d 11 οἱ δ']
 οὐδ' H d 12 οὔτε ἐπὶ] E, οὐδ' ἐπὶ H, οὔτ' ἐπὶ O προτέροις] H,
 πρότερον EO 69 a 1 κολακεῦσε H a 2 περὶ] EO, om H a 3
 ἀληθεῖς ἱστ.] H, ἱστ. ἀληθεῖς O, ἱστορίας BI a 4 ἐπεφήμισαν] H ('vid
 infra p 70 d: 74 b' Gaisf.), ἐπεφήμησαν BIO a 6 δείγμα] δόγμα H
 a 7 εἰς] om H a 9 οὐκ ἄλλως] καλῶς H ἦ] H, ἢ εἰ IO

παρασταίη. Φέρε οὖν καὶ τούτων τὸν λόγον ἄνωθεν **b**
ἀναλαβόντες ἐπισκεψώμεθα.

5. Τῆς μὲν οὖν Ἑλληνικῆς θεολογίας, λέγω δὲ τῆς
πανδήμου καὶ μυθικώτερας καὶ πολὺ πρότερον τῆς
παρὰ Φοίνιξι καὶ Αἰγυπτίοις τοῖς τε ἄλλοις, ὧν τὴν **5**
μνήμην οἱ πρὸ τούτου περιέσχον λόγοι, τοιοῦσδε τις ὁ **c**
τρόπος ἀποδέδεικται, οἷος διὰ τῶν προεκτεθεισῶν φω-
νῶν αὐτῶν δὴ τῶν Ἑλληνικῶν συγγραφέων προοδη-
λωται· ὃν καὶ εἰκότως ἐν ἀρχαῖς τῆς προκειμένης
Εὐαγγελικῆς Προπαρασκευῆς εἰς διάκρισίν τε καὶ **5**
ἐπίγνωσιν τοῖς ἐντευξομένοις προτεθείκαμεν, ὡς ἂν αὐτοὶ
μάθοιμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ τῶνδε εἰσέτι νῦν ἄπειροι, τίνες
ὄντες πάλαι πρότερον, καὶ οἷων ἐκ πατέρων φύντες, **d**
ὀπηλίοις τε τὸ πρὶν κακοῖς πεπεδημένοι, δυσσεβείας τε
ὀπόση καὶ ἀγνωσίας Θεοῦ μέθη τὰς ψυχὰς κατορωρυγ-
μένοι, τῆς τούτων ἀπάντων ἀθρόως ἀνανεύσεως καὶ
ἐλευθερίας ἠξιώθημεν διὰ μιᾶς μόνης τῆς εὐαγγελικῆς **5**
διδασκαλίας, οὐκ ἄλλως ἡμῖν πρυτανευθείσης ἢ δι'
ἐπιφανείας τοῦ σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
Θεοῦ· ὃς οὐ μέρει γῆς, οὐδ' ἐν γωνία χώρας ἔθνους ἑνός,
καθ' ὅλης δὲ τῆς ἀνθρώπων οἰκουμένης, ἐν ἧ τὰ τῆς
μάλιστα δεισιδαίμονος πλάνης ὑπερίσχυσεν, οἷά τις **10**
νοερῶν καὶ λογικῶν ψυχῶν ἥλιος, τὰς τοῦ οἰκείου φωτὸς
ἐφαπλώσας ἀκτῖνας, ὁμοῦ πᾶν γένος ἀνθρώπων, βαρ-
βάρων τε καὶ Ἑλλήνων, ὥσπερ ἐξ ἀχλύος δεινῆς καὶ **p. 70**
ζοφερωτάτης τε καὶ ἀειδοῦς νυκτὸς τῆς δεισιδαίμονος

b 1 ἄνωθεν **H** **b** 3 τῆς πανδήμου] **HBI**, τοῦ πανδ. **O** **b** 4 μυθικω-
τέρας] **HBI**, μυθικωτέρου (?) **O** τῆς] τοῖς **H** **c** 1 ὁ τρόπος] **HBI**,
om **O** **c** 2 οἷος] **H**, οἷς **IO** πρὸ ἐκτεθέντων **H** **c** 4 ὃν] ὧν **H**
c 5 διάκρισίν] **H**, διὰγνωσίν **BIO** **c** 6 ἐπίγνωσιν] **H**, ἐπίκρισιν **BIO**
αὐτοῖ] om **O** **c** 7 τε] + αὐτοῖ **IO** **d** 1 οἷων **H** **d** 2 ὀπηλίοις] **H**,
πηλίοις **IO** πεπεδημένοι] **HO**, πεπαιδευμένοι **BI** δυσσεβεία τε (sic) **H**
d 3 κατορωρ. **I** **d** 4 ἀθρόως] **H**, om **BIO** **d** 9 καθόλου **H**
ἀνθρώπων] **HIO**, om **B** ἐν ἧ τὰ τῆς μάλ.] **H**, καθ' ἧς μάλ. τὰ τῆς **BIO**
d 12 ἀνθρώπων] **H**, om **IO** **70 a** 1 καὶ ζοφ.] καὶ om **H**

πλάνης ἐπὶ λαμπρὰν καὶ διαυγεστάτην ἡμέραν τῆς ἀλη-
 θοῦς εὐσεβείας τοῦ παμβασιλέως Θεοῦ πάντας ἡμᾶς με-
 5 εστήσατο. Διαρρήδη γοῦν αἱ προπαρατεθεῖσαι φωναὶ
 νεκρῶν εἶδωλα καὶ ἀνδρῶν πάλαι κατοιχομένων εἰκόνας
 πάντας πανδημεὶ τοὺς ἀμφὶ τὴν πολύθεον πλάνην κατὰ
 τε πόλεις καὶ κόμας ἐπτοημένους θεραπεύειν τε καὶ
 b περιέπειν ἐδίδαξαν, τῶν πάλαι ἀνδρῶν δι' ὑπερβάλλου-
 σαν τοῦ τότε βίου θηριωδίαν Θεοῦ μὲν τοῦ πάντων
 δημιουργοῦ μηδένα λόγον ποιουμένων, μηδὲ τῆς θείας
 καὶ ἐπὶ τοῖς πλημμελουμένοις τιμωροῦ δίκης ἐμπαζο-
 5 μένων, εἰς πάσας δὲ ἀνοσιουργίας καταβαλλόντων.
 Οὐπω γὰρ εἰσέτι τότε νόμων καθ' οὓς χρῆ βιοῦν
 συνεστῶτων, οὐδέ γε τῆς ἡμέρου πολιτείας ἐν ἀνθρώ-
 ποις κατατεταγμένης, ἀνεμένου δὲ καὶ νομαδικοῦ τοῦ
 βίου θηριώδους τε καθεστῶτος, τοῖς μὲν θρεμμάτων
 10 ἀλόγων δίκην τῶν τῆς γαστρὸς ἀποπληρώσεων πλέον
 οὐδὲν ἔμελεν, οἷς καὶ πρῶτος ἀθεότητος ὑποικουρεῖ
 c τρόπος· οἱ δ' εἰς βραχὺ τι φυσικαῖς ἐννοίαις ἀνακι-
 νούμενοι Θεὸν καὶ Θεοῦ δύναμιν σωτήριόν τι καὶ
 ἀγαθὸν εἶναι χρῆμα διανοήθησαν, εὐρεῖν δὲ τοῦτον
 ἐθέλησαντες ἄνω μὲν τὰς ψυχὰς εἰς οὐρανὸν ἔτειναν,
 5 αὐτόθι δὲ τῇ διανοίᾳ στάντες, καὶ τῶν κατ' οὐρανὸν
 φαινόντων τε καὶ φαινομένων φωστήρων καταπλαγέντες
 τὰ κάλλη, ταῦτ' εἶναι θεοὺς ἀπεφήναντο. Τρίτοι δὲ
 ἄλλοι σφᾶς αὐτοὺς ἐπὶ γῆς ῥίψαντες τοὺς ἐπὶ συνέσει
 τῶν κατ' αὐτοὺς προφέρειν νενομισμένους, ἧ καὶ ῥώμη

a 4 παμβασ.] HO, βασ. I μεεστήσατο] HO, συνεστ. BI a 5
 γοῦν] οὖν H a 7 πανδημεὶ] HO, πανδημι I b 1 τῶν] πάντων H
 b 4 πλημμελουμένης (sic) I ἐμπαζομένων] HI, ἐμπαζομ. O b 6
 νόμων τότε BI b 7 ἡμέρου] ἡμετέρου H b 8 ἀνεμένου δὲ] ἀνεμέ-
 ρους H b 10 ἀποπληρώσεως H, πληρώσεων BI, ἀποπληρῶν (?) O
 b 11 ἔμελεν] HO, ἔμελλεν I πρῶτος] + οὗτος H ὑποικουρεῖ—
 ἀνακινούμενοι] ἐπικουρίοις ἀνακείμενοι H c 4 ἐθέλησαντες] O,
 θελήσαντες H, ἐθέλησαντα I c 5 ἰστάντες H c 8 αὐτοὺς H
 c 9 προφέρει H

σώματος καὶ δυναστείας ἰσχυῖ τῶν πλειόνων ἐπικρα- d
 τήσαντας, γίγαντάς τινας ἢ τυράννους, ἢ καὶ γόητας
 καὶ φαρμακείας ἀνδρας ἕκ τινος τῶν θειοτέρων ἀπο-
 πτώσεως τὰς κακοτέχνους γοητείας συνσκευασμένους,
 ἢ καὶ τοὺς ἄλλους κοινῆς τινὸς καὶ βιωφελοῦς εὐεργε- 5
 σίας προάρξαντας, ζῶντάς τε ἔτι καὶ μετὰ τὴν τέλευτην
 θεοὺς ἐπεφήμισαν. Ἐνθεν αὐτοῖς καὶ οἱ τῶν θεῶν
 οἴκοι νεκρῶν εἶναι τάφοι μνημονεύονται, ὡς ὁ Κλήμης
 ἐν τῷ πρὸς Ἑλληνας Προτρεπτικῷ ἱστορεῖ, τοῦ λόγου
 μάρτυρας αὐτοὺς Ἑλληνας ἐπαγόμενος. Εἰ δέ σοι 10
 φίλον, αἰθίς καὶ τούτου τόνδε γράφοντος ἄκουε τὸν
 τρόπον'

6. Εἰκότως ἄρα ἀρχὴν ποθεν ἢ δεισιδαιμονία λαβοῦσα κακίας p. 71
 ἀνοήτου γέγονε πηγὴ· ἔπειτα μὴ ἀνακοπέισα, ἀλλ' εἰς ἐπίδοσιν ^{ΚΑΛΗΜΕΝ-}
 ἐλθοῦσα (καὶ) πολλὴ δὴ βνείσα, δημιουργὸς πολλῶν καθίσταται b ^{ΤΟΣ}
 δαιμόνων, ἑκατόμβας ποιοῦσα καὶ πανηγύρεις ἐπιτελοῦσα καὶ
 ἀγάλματα ἀνιστάσα καὶ νεῶς ἀνοικῶδομοῦσα· οὗς δὴ—οὐδὲ γὰρ
 τοῦτο σιωπήσομαι, πρὸς δὲ καὶ αὐτοὺς ἐλέγξω—νεῶς μὲν εὐφήμως
 ὀνομαζομένους, τάφους δὲ γενομένους, τουτέστι τοὺς τάφους νεῶς 5
 ἐπικεκλημένους. Ἔμεις δὲ ἀλλὰ κἂν νῦν δεισιδαιμονίας ἐκλά-
 θεσθε, τοὺς τάφους τιμᾶν αἰσχυρόμενοι.

Ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἀθηναῖς ἐν Λαρίσση ἐν τῇ ἀκροπόλει τάφος
 ἐστὶν Ἀκρισίου, Ἀθήγησι δὲ ἐν τῇ ἀκροπόλει Κέκροπος, ὡς φησιν c
 Ἀντίοχος ἐν τῷ ἐνάτῳ τῶν ἱστοριῶν. Τί δὲ Ἐριχθόνιος; οὐχὶ

71 a 1 Clem. Al. *Protrept.* c 3, p 13, Syllb.

d 1 ἐπικρατήσαντας] HBI, ἐπικρατήσαντες O d 2 τυράννους H d 3
 θειοτέρων] O, θειοτάτων BI, θείων H d 4 γοητείας] HBI, γοητείας vel
 γόητας (?) O d 5 καὶ τοὺς] καὶ om O κοινῆς] BIO, καινῆς H, + τε IO
 d 6 τε] HBI, om O^{vii} ἔτι] om H τὴν] om BIO d 7 ἐπεφήμισαν]
 HBI, ἐπευφήμισαν O cf 69 a 4 Ἐνθεν] HBI, ἐνθα O d 9 Προτρεπτικῷ
 —Ἑλληνας] om H d 10 δέ] δὴ H d 11 φίλον] καταφίλον H καὶ]
 om H 71 a 2 ἔπειτα] εἶτα δὲ Clem. b 1 καὶ Clem., om codd b 2
 ποιοῦσα] θέουσα Clem. b 3 ἀνιστάσα] HBO, ἀνιστῶσα BI γὰρ] +
 οὐδὲ H b 4 τοῦτο] οὐδὲ τοῖτους Clem. αὐτοῖς] H, αὐτὸ BIO c 2
 Ἀντίοχος] Ἀντίμαχος H τί δέ] τί δαί H ἐνάτῳ] HBI, θ' O, ἐνάτῳ Clem.

ΚΑΗΜΕΝ- ἐν τῷ ναφ̄ τῆς Πολιάδος κεκήδευται ; Ἴσμαρος δὲ ὁ Εὐμόλπου καὶ
 ΤΟΣ Δαείρας οὐχὶ ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ Ἐλευσινίου τοῦ ὑπὸ τῆ ἀκρο-
 5 πόλει ; αἱ δὲ Κελεοῦ θυγατέρες <οὐχὶ> ἐν Ἐλευσίνι τετάφαται ;
 Τί σοι καταλέγω τὰς ἐξ Ὑπερβορέων γυναικας ; Ὑπερόχη καὶ
 Λαοδίκη κέκλησθον, ἐν τῷ Ἀρτεμισίῳ ἐν Δήλῳ κεκήδευσθον· τὸ δὲ
 d ἐν τῷ Ἀπόλλωνος τοῦ Δηλίου ἐστὶν ἱερῷ. Λεάνδρος δὲ Κλεό-
 μαχον ἐν Μιλήτῳ τεθάφθαι ἐν τῷ Διδυμαίῳ φησίν. Ἐνταῦθα
 τῆς Λευκοφρύνης τὸ μνημείου οὐκ ἄξιον παρελθεῖν, ἐπομένους
 Ζήνωνι τῷ Μυνδίῳ, ἣ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀρτέμιδος ἐν Μαγνησίᾳ
 5 κεκήδευται, οὐδὲ μὴν τὸν ἐν τῷ Τελμησσῷ τοῦ Ἀπόλλωνος βωμόν,
 ὃν μνήμα εἶναι καὶ τοῦτον Τελμησσέως τοῦ μάντεως ἱστοροῦσι.
 Πτολεμαῖος δὲ ὁ τοῦ Ἀγησάρχου ἐν τῷ πρώτῳ τῶν περὶ τὸν
 Φιλοπάτορα ἐν Πάφῳ λέγει ἐν τῷ τῆς Ἀφροδίτης ἱερῷ Κινύραν
 p. 72 τε καὶ τοὺς Κινύρου ἀπογόνους κεκηδεύσθαι. Ἄλλὰ γὰρ ἐπιόντι
 μοι τοὺς προσκυνουμένους ὑμῖν τάφους, ἐμοὶ μὲν οὐδὲ ὁ πᾶς ἂν
 ἀρκέσαι χρόνος· ὑμᾶς δὲ εἰ μὴ ὑπεισέρχεταιί τις αἰσχύνῃ τῶν
 τολμωμένων, νεκροὶ ἄρα τέλειον νεκροῖς πεπιστευκότες περιέρχεσθε·
 5 ἂ δειλοί, τί κακὸν τότε πάσχετε ;

Καὶ μετ' ὀλίγα φησί·

Καινὸν δὲ ἄλλον ἐν Αἰγύπτῳ, ὀλίγου δεῖν καὶ παρ' Ἑλλησι,

72 a 5 Hom. Od. xx. 351

a 7 Clem. Al. Protrept. c iv. p 14 Syll.

c 3 Ἴμμαρος Η Εὐκόλπου Η c 4 περιβόλῳ] Η Clem., + κεκή-
 δευται ΒΙΟ c 5 <οὐχὶ>] Clem., om ΗΒΙΟ τετάφαται] ΗΒΟ,
 τετάφατε Ι c 6 τί σοι] ΗΟ, τίσι Ι Ὑπερβορέων] ΗΟ, Ὑπερβορέου Ι
 c 7 κέκλησθον] κεκλήσθων ΗΒΙΟ Ἀρτεμισίῳ] ΗΒΙ, Ἀρτεμισίῳ Ο d 1
 Λεάνδρος] ΗΒΙ, Λεάνδρος Ο Κλεόμαχον] ΒΙΟ, Κλέαρχον Η d 2
 Μιλήτῳ] ΗΒΙ, Μηλίτῳ Ο τεθάφθαι] Clem., τετάφθαι ΗΒΙΟ Διδυ-
 μαίῳ] Διδυμαίῳ Η d 3 Λευκοφρύνης] ΗΟ, Λευκοφρένης ΒΙ
 μνημείου] Η Clem., μνήμα ΒΙΟ ἐπομένους] ΗΟ, ἐπομένη ΒΙ d 4
 Μυνδίῳ] Η, Μυνδίῳ Ι, Μειδίῳ Ο ἣ] ΗΟ, om ΒΙ Μαγνησίᾳ] ΗΒΙ,
 Μαγνησίᾳ Ο d 5 τὸν ἐν—βωμόν] τῶν τοῦ Ἀπ. ἐν Τελ. βωμόν Η Τελ-
 μησσῷ Β, Τελμησσῷ Ι d 6 ὃν] Clem., ὃν Η, om ΒΙΕΟ, sed cf Jelf Gr.
 Gr. § 833, obs. 2 Τελμησσέως ΙΟ d 7 Ἀγησάρχου] ΗΒΙ, Ἀγισάρχου Ο
 τῶν] τὸν Η πρώτῳ] om ΒΙ 72 a 1 Κινύρου] Κινύρας Η, vid 63 c 3
 a 2—c 7 οὐδὲ ὁ πᾶς—Νεμέα] om ΒΙ a 4 τολμωμένων] Η, τολμημάτων
 ΕΟ τέλειον] + ὄντες Η Clem. νεκροῖς] + ὄντως Clem. πεπιστευ-
 κότες] ΕΟ, πεπιστεύκασι Η περιέρχεσθαι Η a 5 ἂ] Η, ᾧ Ο a 6
 φησί] φασί Η a 7 ἄλλον] ΕΟ, ἄλλο Η

σεβασμῶς τεθείακε θεὸν ὁ βασιλεὺς ὁ Ῥωμαίων, τὸν ἐρώμενον **b** ΚΛΗ-
 ὠραιότατον σφόδρα γενόμενον Ἀντίνοον ὃν ἀτιέρωσεν οὗτος, ὡς ΜΕΝΤΟΣ
 Γανυμήδην ὁ Ζεὺς· οὐ γὰρ κωλύεται ῥαδίως ἐπιθυμία φόβον οὐκ
 ἔχουσα· καὶ νύκτας ἱερὰς τὰς Ἀντινόου προσκυνούσιν ἄνθρωποι
 νῦν, ἅς αἰσχροῦς ἠπίστατο ὁ συναγρυπνήσας ἑραστής. 5

Καὶ ἐπάγει·

Ἦδη δὲ ὁ τάφος τοῦ ἐρωμένου νεῶς ἔστιν Ἀντινόου καὶ πόλις·
 καθάπερ γάρ, οἶμαι, οἱ ναοί, οὕτω καὶ οἱ τάφοι θαυμάζονται, πυρα-
 μίδες καὶ μανσῶλια καὶ λαβύρινθοι· ἄλλοι ναοὶ τῶν νεκρῶν, ὡς
 ἐκεῖνοι τάφοι τῶν θεῶν. 10

Καὶ πάλιν μετ' ὀλίγα·

Ἴθι δὴ καὶ τοὺς ἀγῶνας ἐν βραχεῖ περιοδεύσωμεν, καὶ τὰς
 ἐπιτυμβίους ταυτασὶ πανηγύρεις καταλύσωμεν, Ἴσθμιά τε καὶ **c**
 Νέμεα καὶ Πύθια καὶ τὰ ἐπὶ τούτοις Ὀλύμπια. Πυθοῖ μὲν οὖν
 ὁ δρᾶκων ὁ Πύθιος θρησκευέται, καὶ τοῦ ὄφεως ἡ πανήγυρις κατ-
 αγγέλλεται Πύθια· Ἴσθμοὶ δὲ σκύβαλον προσέπτυσεν ἑλεεινὸν
 ἢ θάλασσα, καὶ Μελικέρτην ὀδύρεται τὰ Ἴσθμια· Νεμέασι δὲ **5**
 ἄλλο παιδίον Ἀρχέμορος κεκήδευται, καὶ τοῦ παιδίου ὁ ἐπιτάφιος
 προσαγορεύεται Νέμεα. Πῖσα δ' ἔστιν ἐν ὑμῖν τάφος, ὧ Πανέλ-
 ληνες, ἡμιόχου Φρυγός, καὶ τοῦ Πέλοπος τὰς χοῦς τὰ Ὀλύμπια **d**
 ὁ Φειδίου σφτετερίζεται Ζεὺς.

Ταῦτα μὲν οὗτος. Σὺ δὲ τὸν λόγον ἐξ ἀρχῆς ἀνα-
 λαβὼν τῆς δεισιδαίμονος πλάνης ἐπίσκεψαι τὴν διάπτω-

72 b 12 Clem. Al. *Protrept.* c. iv. p. 10 Sylb.

b 1 θεόν] ΕΟ, θεῶν Η ὁ Ῥωμ.] Η, om ὁ ΕΟ **b** 2 ὠραιότ. σφ.
 γεν.] ΕΟ, om Η ὃν] Clem., om ΗΕΟ οὗτος] οὗτος Η **b** 3
 Γανυμήδην] ΗΕ, Γανν. Ο ἐπιθυμία] ΕΟ Clem., ἡδονή Η οὐκ] in
 marg addit Η **b** 7 πόλις] Ε, πόλεις ΗΟ **b** 8 γάρ] Ε, δέ ΗΟ
 οὗτω] ΕΟ, + δέ Η Clem. **b** 9 μανσῶλια] μανσῶλεια Strab. 23b,
 Pausan. viii. 16, 4 **b** 12 δῆ] δεῖ Η περιοδεύσωμεν Ο **c** 2
 καὶ Πύθια] ΗΕ, om Ο **c** 6 ὁ ἐπιτάφιος] ΕΟ Clem., ἐπιτάφια Η
c 7 Πῖσα] Η, Πίσσα ΙΟ **d** 2 ὁ Φ. σφ.] ΗΒΟ, σφ. ὁ Φ. Ι **d** 3
 οὗτας Η **d** 4 διάπτωσιν] ΗΙ, διάπτωσιν vel διάγνωσιν (?) Ο

5 σιν. Φύσει μὲν οὖν καὶ αὐτοδιδάκτοις ἐννοίαις μᾶλλον
 δὲ θεοδιδάκτοις καλὸν τι καὶ ἀφέλιμον τυγχάνειν, τὸ
 σημαῖνον τὴν τοῦ Θεοῦ προσηγορίαν τε καὶ οὐσίαν·
 πάντες γὰρ ἄνθρωποι κοινοῖς λογισμοῖς προειλήφεσαν,
 τοῦ τῶν ὄλων δημιουργοῦ τοῦτο πάσῃ λογικῇ καὶ νοερῇ
 10 ψυχῇ φυσικαῖς ἐννοίαις ὑποσπείραντος. Οὐ μὴν καὶ
 p. 73 τῇ προαιρέσει τῇ κατὰ λόγον ἐκέχρητο· εἰς μὲν γὰρ
 τάχα τις καὶ δεύτερος, ἢ καὶ τινες ἄλλοι κομιδιῇ
 βραχεῖς, ὧν τὴν μνήμην τὰ Ἑβραίων περιέχει λόγια,
 εἰς οὐδὲν τῶν ὀρωμένων ἐφαρμόσαντες τὴν περὶ Θεοῦ
 5 ἔννοιαν, ἀδιαστρόφοις δὲ τοῖς λογισμοῖς ἐπὶ τὸν τοῦ
 σύμπαντος κόσμου δημιουργὸν καὶ τὸν μέγαν τῶν ὄλων
 ποιητὴν ἐκ τῶν ὀρωμένων ἀναγαγόντες, διανοίας ὀμμασι
 κεκαθαρμένοις μόνον αὐτὸν εἶναι Θεόν, τὸν πάντων σω-
 τήρα, καὶ μόνον ἀγαθῶν δοτήρα συνενόησαν· οἱ δὲ
 10 λοιποὶ παντοῖα ψυχῆς ἀμαυρώσει περιτραπέυτες κατὰ
 b βυθὸν ἀσεβείας ἠνέχθησαν, ὥστε θηρίων ἀγρίων τρόπον
 τὸ καλὸν καὶ συμφέρον καὶ ἀγαθὸν μέχρις ὀμμάτων καὶ
 σαρκὸς ἠδονῆς στῆσαι. Ταύτῃ δὲ κατὰ τὰ προειρημένα
 τοὺς τῶν νομιζομένων τοῦ σώματος καλῶν καὶ χρη-
 5 σίμων εὐρετάς, ἢ καὶ δυνάστας τινὰς καὶ τυράννους, ἢ
 καὶ γόητας καὶ φαρμακείας ἄνδρας, τὴν φύσιν θνητοῦς
 καὶ ἀνθρωπίναις κεχρημένους συμφοραῖς, ὡς ἀγαθῶν
 χορηγούς, σωτήρας καὶ θεοὺς ἀναγορεύειν, τὴν σεβά-
 c σμιον ἔννοιαν φυσικῶς αὐτοῖς ἐνυπάρχουσιν ἐφ' οὓς
 ἐνόμιζον εὐεργέτας μετατεθεικότες. Τοσαύτῃ δ' ἄρα
 συνείχεν αὐτοὺς φρενῶν ἀποπληξία, ὡς μηδὲν τῶν

d 5 αὐτο (sic) διδάκτοις H d 7 Θεοῦ] σωτήρος ἡμῶν H d 8 γὰρ]
 om H προειλήφεσαν] HO, προειλήφισαν I 73 a 1 εἰς μὲν]
 HI, ἴσμεν BO a 2 τάχα] H, πρ που IO κομιδεῖ H a 4 ὀρο-
 μένων H a 7 διανοίας ὀμμασι] τὰ διαν. ὀμματα H a 8 τὸν] + Θεὸν
 τῶν H b 1 θηρίων] HO, θηρῶν I b 2 μέχρις ὀμμάτων] BIO, μέχρι
 σωμάτων H b 3 δὲ] O, τε HI κατὰ] και H b 4 νομιζομένων] H,
 νομοισμένων BIO b 5 εὐρετάς] εὐεργέτας H b 6 τὴν φύσιν] IO,
 τῇ φύσει H b 8 σεβασμίαν H

πλημμελουμένων τοῖς θεολογουμένοις ὑπολογίζεσθαι, μηδ' ἐρυθρίαν ἐπὶ τοῖς αἰσχροῦς περὶ αὐτῶν φημιζομέ- 5 νοις, τὰ πάντα δὲ τοὺς ἄνδρας διὰ τὰς παρ' αὐτῶν παρεχομένας ὠφελείας, ἧ καὶ διὰ τὰς τότε πρῶτον συνισταμένας δυναστείας τε καὶ τυραννίδας ἀποθανυμάζειν. Νόμων γοῦν, ὥσπερ ἔφην ἤδη πρότερον, μηδέπω τότε ἐν ἀνθρώποις πολιτευομένων, μηδ' ἐπὶ τοῖς ἀμαρτανο- d μένοις τιμωρίας ἐπρωρημένης, μοιχείας καὶ ἀρρένων φθοράς, ἐκθέσμους τε καὶ παρανόμους γάμους, μαιφονίας τε καὶ πατροκτονίας, τέκνων τε καὶ ἀδελφῶν σφαγάς, ναὶ μὴν καὶ πολέμους καὶ στάσεις πεπραγμένας 5 ὄντως τοῖς οἰκείοις προστάταις, οὓς θεοὺς ἠγοῦντό τε καὶ ἀπεκάλουν, ὥσπερ ἐν μέρει κατορθωμάτων καὶ ἀνδραγαθίας ἀπεμνημόνευον, τὴν τούτων μνήμην ὡς σεμνῶν καὶ ἀνδρείων τοῖς ὀψιγόνους ἀπολιπόντες.

Τοιαῦτα ἦν τὰ τῆς παλαιᾶς θεολογίας, ἣν μεταβα- 10 λόντες νέοι τινὲς ἐχθὲς καὶ πρῶτον ἐπιφυέντες, λογικώτε- p. 74 ρόν τε φιλοσοφεῖν αὐχοῦντες, τὴν δὴ φυσικωτέραν τῆς περὶ θεῶν ἱστορίας δόξαν εἰσηγήσαντο, σεμνοτέρας εὐρεσιλογίας τοῖς μύθοις προσεπινοήσαντες, καὶ μῆτε πάντη τῶν προπατόρων τὸ πλημμελὲς τῆς δυσσεβείας 5 ἐκφυγόντες, μῆτ' αὖ πάλιν τὴν αὐτόθεν προφαινομένην τῶν θεολογουμένων μοχθηρίαν ὑπομείναντες. Θεραπεῦσαι δ' οὖν ὅμως οἶδε τὸ πατρικὸν ἀμάρτημα προθυμηθέντες ἐπὶ φυσικὰς διηγήσεις καὶ θεωρίας τοὺς μύθους μετεσκευάσαντο, τὰ θρηπτικὰ καὶ αὐξητικὰ τῆς b

c 4 πλημμελουμένων τοῖς θεολογουμένοις ὑπολογίζεσθαι] πλημμελουμένοις ἐπίλ. H c 5 αἰσχροῖς H c 6 παρ'] ἐξ H c 7 παρεχομένας] H I, παρεχομένοις O διὰ τὰς] δι' ἄς H c 8 τυραννίας H c 9 νόμος H d 2 τιμωρίας] H, ἀμαρτίας IO ἐπρωρημένης] ἀπ. I, ἐπαιωρημένης H d 5 στάσεις] τὰς εἰς H d 10 μεταβαλόντες] HO, μεταβάλλοντες I 74 a 1 ἐχθὲς] H, χθὲς O, om I a 2 τε] ἔχειν H a 4 εὐρεσιλογίας] BIO, εὐρησιλογίας H cf Wyttenbach. ad Plutarch. ii. p 31 E προσεπ.] προσεπ. H a 5 δυσσεβείας] HO, εὐσεβείας BI a 6 προφαινομ.] HO, προσφερομ. I a 8 ὅμως] om H πατρικόν] προκείμενον H b 1 τὰ] om H

τῶν σωμάτων φύσεως ταῦτ' εἶναι τὰ διὰ τῶν μύθων
 δηλούμενα ὡς δὴ μυστικώτερον κομπάσαντες. Ἐνθεν
 ἀνιόντες καὶ οἶδε τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου θεοὺς ἐπεφή-
 5 μισαν, οὐκ αὐτὸ μόνον ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἄστρα,
 προσέτι δὲ γῆν καὶ ὕδωρ, ἀέρα τε καὶ πῦρ, τὰ τε ἐκ
 τούτων συγκρίματά τε καὶ ἀποτελέσματα, ναὶ μὴν καὶ
 τοὺς ὠραίους ἀπὸ γῆς καρπούς, καὶ τὰ λοιπὰ τῆς
 ξηρᾶς καὶ ὑγρᾶς τροφῆς βλαστήματα ἃ καὶ αὐτὰ ὡς
 10 ἂν τῆς τῶν σωμάτων ζωῆς αἷτια Δήμητραν καὶ Κόρην
 c καὶ Διόνυσον καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις ἐμφερῆ προσειπόν-
 τες τεθειάκασι, βεβιασμένοι καὶ οὐκ ἀληθῆ τῶν μύθων
 τὸν καλλωπισμὸν εἰσηγησάμενοι. Ἄλλ' οὗτοι μὲν
 ὀψέ ποτε, ὡς ἂν ἐπαισχυνόμενοι τὰς τῶν προγόνων
 5 θεολογίας, οἴκοθεν ἃς ἕκαστος ἐφεῦρε σεμνολογίας τοῖς
 περὶ θεῶν μύθοις προσεπενόησαν, κινεῖν τὰ πάτρια
 τολμῶντος οὐδενός, περὶ πολλοῦ δὲ τὴν ἀρχαιότητα καὶ
 τὴν συνήθη καὶ σύντροφον ἐκ παίδων ἀγωγὴν τιμώμε-
 νοι. Οἷ γε μὴν τούτων πρεσβύτεροι ἐν ἴσῳ τῇ τῶν
 10 ἀνδρῶν θεοποιῖα καὶ τὰς τῶν ἀλόγων ζώων ἐκθεώσεις
 διετάξαντο διὰ τὸ καὶ ἐξ αὐτῶν χρήσιμον κατὰ τὰς
 d πρόσθεν ἀποδοθείσας αἰτίας· καὶ τοῖς ἀλόγοις θηρίοις
 τὰς ἴσας ἀφιέρωσαν θρησκείας, σπονδαῖς καὶ θυσίαις
 καὶ μυστικαῖς τελεταῖς ὕμνοις τε καὶ ᾠδαῖς ὁμοίως τοῖς
 τεθεοποιημένοις ἀνδράσι καὶ τὰς τούτων τιμὰς ἐπάραν-
 5 τες· εἰς τοσοῦτον δὲ ἄρα κακῶν ἤλαντον, ὡς δι' ὑπερβο-
 λὴν ἠδυνπαθείας ἀκρατοῦς τὰ ὄλκα πρὸς αἰσχροουργίαν
 μέρη τοῦ σώματος τὰ τε ἀκόλαστα ἐν ἀνθρώποις πάθη
 ταῖς ἰσοθείαις ἐκθειάσαι τιμαῖς, μηδὲν τὸ παράπαν ἐν

b 3 μυστικώτερα H   b 4 ἀνιόντες] αἰόντες H   b 5 τὰ ἄστρα H
 b 6 τε 1°] om H   c 5 οἴκοθεν . . . σεμνολογίας] οἱ καθ' ἕνα ἕκαστον
 ἐφευράντες θεολογίας H   c 7 τολμῶντος] τολμήματα H   ἀρχαιό-
 τητα] HO + εἶναι I   d 3—75 b 7 καὶ μυστικαῖς—ὑποκορίζονται] om BI
 d 3 ᾠδαῖς] EO + πνευματικαῖς H   d 6 ἀκρ. ἠδυνπ. H   d 8 τὸ] HE,
 δὲ O

τούτοις χρήναι σεμνολογεῖν τῶν δὴ θεολόγων αὐτῶν ἀποφνημαμένων.

10

Τηρητέον γοῦν ὡς ἔνι μάλιστα (ὅτι) οἱ παλαιάτατοι οὐδέν τι πλέον τῆς ἱστορίας εἰδότες μόνοις δὲ τοῖς μύθοις προσανέχοντες ἐμαρτυρήθησαν. Πλὴν ἀλλ' ἐπέειπερ p 75 ἅπαξ ὠρμήθημεν καὶ τὰ σεμνὰ καὶ ἀπόρρητα τῶν γενναίων φιλοσόφων κατασκοπήσασθαι, φέρε καὶ ταῦτα ἐπιθεωρήσωμεν, ὡς ἂν μὴ δοκοῖημεν ἀγνοεῖν καὶ τὰς θαυμαστὰς αὐτῶν φυσιολογίας. Πρὶν δε τὴν τούτων 5 ποιήσασθαι ἔκθεσιν ἐπισημῆνασθαι χρὴ τὴν αὐτῶν τῶν θαυμαστῶν φιλοσόφων κὰν τούτοις πρὸς ἑαυτοὺς ἐναντιολογίαν. Οἱ μὲν γὰρ τηνάλλως διηγοῦνται, καὶ κατὰ τὸ παραστὰν ἐκάστοις ἰδίως ἀποφαίνονται· οὐδὲ b γὰρ ἀλλήλοις σύμφωνα φυσιολογοῦσιν· οἱ δὲ εὐγνωμονέστερον τὸ σύμπαν ἀναιροῦσιν, καὶ τῆς οἰκείας πολιτείας οὐ μόνον τὰς ἀπρεπεῖς περὶ θεῶν διηγήσεις ἀλλὰ καὶ τὰς τούτων ἐρμηνείας ἀπελαύνουσιν· ἔστι δ' 5 ὅτε φόβῳ τῆς ἀπὸ τῶν νόμων τιμωρίας τοὺς μύθους ὑποκορίζονται. Ἄκουε δ' οὖν αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων δι' ἑνὸς τοῦ πάντων ἀρίστου τοτὲ μὲν ἐξωθοῦντος, τοτὲ δ' αὖ πάλιν εἰσποιοιμένου τοὺς μύθους. Ὁ δ' οὖν θαυμάσιος αὐτῶν Πλάτων, ὅτε μὲν τὴν οἰκείαν ἀπογυμ- c νοῖ προαίρεσιν, τολμηρότερον ἀπαγορεύει καθόλου περὶ θεῶν τοιαῦτα φρονεῖν τε καὶ λέγειν οἷα τοῖς παλαιοῖς εἴρητο, εἴτε περιέχοιεν τι λεληθὸς ἐν ὑπονοίαις δηλούμενον, εἴτ' ἐκτὸς πάσης ὑπονοίας λέγοιτο· ὅτε δὲ τοὺς 5

d 11 Τηρητέον] Hic rursus incipit A ὡς ἔνι μ.] AH, ὡς ὅτι μ. EO, (ὅτι) postposui 75 a 1 πλὴν] AH, om EO a 4 δοκοῖημεν] AH, δοκοῖμεν EO a 5 ἔκθεσιν τούτων ποιήσασθαι EO, τούτων (in marg ποιήσασθαι) ἔκθεσιν A. ποιήσασθαι om H a 6 ἐπισημ. . . . τούτοις] A (χρὴ sup lin), τῶν θαυμ. φιλ. κὰν τούτοις πρὸς ἑαυ. χρὴ τὴν αὐτῶν H, ἐμοὶ δοκεῖ προεπισημ. καὶ τὴν αὐ. τῶν θαυμ. φιλ. κὰν (καὶ E) τούτοις EO a 8 τηνάλλως] τηνάλλως AO (?), τὸν ἀλλως E διηγοῦντα E b 4 διηγήσεις περὶ θεῶν EO b 7 τῶν] om O b 9 οὖν] αὐ AB c 2 ἀπαγορεύει] ἀγορεύει A c 4 εἴρητο] AH, εἴρηται BI λεληθὸς] om BIO c 5 ὅτε δε] Schol in marg A vid Append

νόμους ὑποκορίζεται, καὶ δεῖν φησὶ τοῖς περὶ θεῶν
 μύθοις πιστεύειν ὡς μηδὲν ἔχουσιν ἐν ὑπονοίαις ἐξ
 αὐτῶν δηλούμενον. Ἦδη δέ ποτε τῶν παλαιῶν μύθων
 τὴν οἰκείαν θεολογίαν ἀφορίσας, περὶ τε οὐρανοῦ καὶ
 10 ἡλίου καὶ σελήνης καὶ ἀστρων καὶ ἔτι περὶ τοῦ σύμ-
 d παντος κόσμου καὶ τῶν τούτου μερῶν κεχωρισμένως
 φυσιολογήσας, ἰδίως πάλιν καὶ ἀφωρισμένως περὶ τῶν
 πάλαι γενεαλογηθέντων θεῶν ᾧδὲ πως αὐτοῖς ῥήμασιν
 ἐν τῷ Τιμαίῳ διέξεισιν·

ΠΛΑΤΩ- 5 7. Περὶ δὲ τῶν ἄλλων δαιμόνων εἰπεῖν καὶ γνῶναι τὴν γένεσιν
 ΝΟΣ
 μείζον ἢ καθ' ἡμᾶς· πιστευτέον δὲ τοῖς εἰρηκόσιν ἔμπροσθεν,
 p. 76 ἐγγόνους μὲν θεῶν οὖσιν, ὡς ἔφασαν, σαφῶς δὲ πως τοὺς ἑαυτῶν
 προγόνους εἰδόσιν. Ἀδύνατον οὖν θεῶν παισὶν ἀπιστεῖν, καίπερ
 ἄνευ εἰκότων καὶ ἀναγκαίων ἀποδείξεων λέγουσιν, ἀλλ' ὡς οἰκεία
 φασκόντων ἀπαγγέλλει ἐπομένους τῷ νόμῳ πιστευτέον. Οὕτως
 5 οὖν κατ' ἐκείνους ἡμῖν ἡ γένεσις περὶ τούτων τῶν θεῶν ἐχέτω καὶ
 λεγέσθω. Γῆς τε καὶ Οὐρανοῦ παῖδες Ὠκεανὸς καὶ Τηθὺς ἐγενέ-
 σθην· τούτων δὲ Φόρκυς Κρόνος τε καὶ Ῥέα καὶ ὄσοι μετὰ τούτων·
 b ἐκ δὲ Κρόνου καὶ Ῥέας Ζεὺς Ἥρα τε καὶ πάντες ὄσους ἴσμεν
 πάντας ἀδελφοὺς λεγομένους αὐτῶν, ἔτι τε τούτων ἐγγόνους ἄλλους.

Ταῦτά φησιν ὁ Πλάτων ἐπομένους τῷ νόμῳ πιστευτέα εἶναι,
 καίπερ ἄνευ εἰκότων καὶ ἀναγκαίων ἀποδείξεων εἰρησθαι αὐτὰ
 5 ὁμολογήσας· προσεκτέον δέ, ὡς οὐδὲν ἔχειν ἀπόρρητον

75 d 5 Plat. *Tim.* p 40 Cf 639 d, 692 b; Theodoret. *Gr. Aff. Cur.* p 12,
 35: p 43, 22

d 2 ἀφωρισμένως I d 6 πιστευτέον] AH, Theodoret. πιστέον O Plat.,
 πισθέον I 76 a 1 δέ] IO Theodoret. Plat., γέ AH πως] AH
 Theodoret., που Plat., om IO τοὺς ἑαυτῶν] τοὺς γε αὐτῶν Plat. a 2
 εἰδόσιν] εἰδόντων AO Theodoret. θεῶν οὖν O παισὶ θεῶν A a 3 ἄνευ] + τε
 Plat., cf b 4 a 4 φάσκουσιν Plat. (Bekker) a 6 Ὠκεανὸς] + τε Plat.
 ἐγενέσθην] IO Plat. γενέσθην AH a 7 καὶ ὄσοι—Ῥέας] om AH μετὰ
 τούτων] O, μετ' αὐτῶν BI b 1 τε] om IO πάντες] πάντας BIO
 (πάντες O*?) b 2 τε] IO Plat., δὲ AH b 3 εἶναι] om I b 4
 ἄνευ] + τε AH, cf a 3

τὰς τῶν θεῶν δὴ προσηγορίας τε καὶ γενεαλογίας ἐν
 φυσιολογίαις δηλούμενον ἐμφαίνει. Αὐθις δ' ἐν ἑτέροις
 ὁ αὐτὸς τὴν οἰκείαν ἀπογυμνῶν προαίρεσιν πάλιν τού- c
 τοις κέχρηται τοῖς ῥήμασι·

Πρῶτον μὲν, ἦν δ' ἐγώ, τὸ μέγιστον καὶ περὶ τῶν μεγίστων ΠΛΑΤΩ-
 ψεύδους ὁ εἰπὼν οὐ καλῶς ἐψεύσατο, ὡς Οὐρανός τε εἰργάσατο ΝΟΣ
 ἃ φησι δρᾶσαι αὐτὸν Ἡσίοδος, ὃ τε αὐτὸν Κρόνος ὡς ἐτιμωρήσατο 5
 αὐτόν. Τὰ δὲ δὴ τοῦ Κρόνου ἔργα καὶ πάθη ὑπὸ τοῦ υἱέος οὐδ'
 ἂν εἰ ἦν ἀληθὴ ᾤμην δεῖν ῥαδίως οὕτω λέγεσθαι πρὸς ἄφρονάς τε
 καὶ νέους, ἀλλὰ μάλιστα μὲν σιγᾶσθαι, εἰ δ' ἀνάγκη τις ἦν λέγειν,
 δι' ἀπορρήτων ἀκούειν ὡς ὀλιγίστους, θυσταμένους οὐ χοῖρον ἀλλά d
 τι μέγα καὶ ἄπορον θῦμα, ὅπως ὅτι ἐλαχίστοις συνέβη ἀκοῦσαι.
 Καὶ γάρ, ἦ δ' ὅς, οὗτοί γε οἱ λόγοι χαλεποί. Καὶ οὐ λεκτέοι γε,
 ὦ Ἀδείμαντε, ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει· οὐδὲ λεκτέον νέῳ ἀκούοντι, ὡς
 ἀδικῶν τὰ ἔσχατα οὐδὲν ἂν θαυμαστὸν ποιῶι, οὐδ' αὐτὸν ἀδικούντα 5
 πατέρα κολάζων παντὶ τρόπῳ, ἀλλὰ δρόφῃ ἂν ὅπερ θεῶν οἱ πρῶτοί
 τε καὶ μέγιστοι. Οὐδὲ αὐτῷ μοι ἴσσοκεῖ ἐπιτήδεια εἶναι λέγειν.
 Οὐδέ γε, ἦν δ' ἐγώ, τὸ παράπαν ὡς θεοὶ θεοῖς πολεμοῦσι καὶ ἐπι-
 βουλεύουσι καὶ μάχονται· οὐδὲ γὰρ ἀληθῆ· εἴ γε δεῖ ἡμῖν τοὺς P· 77
 μέλλοντας τὴν πόλιν φυλάξειν αἴσχιστον νομίζειν τὸ ῥαδίως
 ἀλλήλοισ ἀπεχθάνεσθαι. Πολλοῦ δεῖ γιγαντομαχίας τε μυθολογη-
 τέον αὐτοῖς καὶ ποικιλτέον καὶ ἄλλας ἔχθρας πολλὰς καὶ παιτοδαπὰς

76 c 3 Plat. Rep. p 377, vid infra p 641 c 1, p 694 a 2, Theodoret. 44, 1

b 6 γενεαλογίας] IO, θεολογίας AH c 4 ψεύδους δ] ψευδῶς A οὐ
 καλῶς] I, Plat., οὐκ ἀληθές AH, οὐκ ἄλλως O c 5 φασι O ὃ τε] IO
 Plat., εἴτ' AH c 6 τὰ δὲ δὴ] Plat., τί δὲ (δαί A) δὴ ABIO τοῦ I^o
 om A υἱέως AH c 7 εἰ ἦν] IO, ἀνείη A, ἦ H ὡς μὴ AH λέγ. οὕτω IO
 d 1 θυσταμένους] θεασαμένους AH d 2 ἄπορον] ἀπόρρητον A ὅτι] Plat.,
 ὡς A, om H, ἂν IO d 3 ἦ—λόγοι] καὶ οἱ λόγοι οὗτοι δὴ BI γε 2°] γ', ἔφην,
 Plat. d 4 λεκτέον] Eus. infra p 641 d Plat. Theodoret. ἀκούσαι I
 d 5 τὰ] om BI ἔσχατα] + γε I οὐδὲν ἂν] AO, οὐδ' ἂν ἂν I d 6 θεῶν]
 sup lin in A d 7 Οὐδέ] Οὐ μὰ τὸν Δία, ἦ δ' ὅς, pr Plat. 77 a 1 οὐδέ]
 AH Plat., οὔτε IO a 3 πολλοῦ] + γε O Theodoret. τε om IO
 μυθολογητέον] om O a 4 ποικιλτέον καὶ ἄλλας] ποικίλας I
 ἔχθρας πολλὰς καὶ] Plat., Eus. 641 a 4, πολλὰς om hoc loco eodd, καὶ
 om BIO

ΠΛΑΤΩ- 5 θεῶν τε καὶ ἡρώων πρὸς συγγενεῖς τε καὶ οἰκείους αὐτῶν· ἀλλ'
 ΝΟΣ εἶ πως μέλλοιμεν πείσειν ὡς οὐδεὶς πώποτε πολίτης ἕτερος ἐτέρῳ
 b ἀπήχθετο οὐδ' ἔστι τοῦτο ὅσιον, τοιαῦτα μᾶλλον λεκτέα πρὸς τὰ
 παῖδια εὐθὺς καὶ γέρονσι καὶ γραυσὶ καὶ πρεσβυτέροις γενομένοις
 καὶ τοὺς ποιητὰς ἐγγὺς τούτων ἀναγκαστέον λογοποιεῖν· Ἦρας
 δὲ δεσμούς ὑπὸ νιέος, καὶ Ἡφαίστου ῥίψεις ὑπὸ πατρός, μέλ-
 5 λοντος τῇ μητρὶ τυπτομένη ἀμύνειν, καὶ θεομαχίας ὅσας Ὅμηρος
 πεποιήκειν, οὐ παραδεκτέον εἰς τὴν πόλιν, οὔτ' ἐν ὑπονοίαις
 πεποιημένας οὔτ' ἀνευ ὑπονοιῶν.

Σαφῶς δὴ διὰ τούτων ὁ φιλόσοφος καὶ τοὺς τῶν
 παλαιῶν μύθους τοὺς περὶ θεῶν καὶ τὰς τῶν μύθων ἐν
 c ὑπονοίαις εἰρησθαι νομιζομένας φυσιολογίας παραιτη-
 τείας εἶναι διδάσκει· ὡς μηκέτ' ἀλόγως ἡμῖν καὶ τὴν ἐκ
 τούτων ἀναχώρησιν τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν διδασκαλίαν
 εὐαγγελίζεσθαι, ὁπότε καὶ πρὸς τῶν οἰκείων ἀποβέ-
 5 βληται. Ὅθεν ἔπεισέ μοι καὶ τοὺς παλαιούς τῶν Ῥω-
 μαίων θαυμάζειν, τίνα τρόπον ἀπάσας τὰς Ἑλληνικὰς
 περὶ θεῶν φυσιολογίας ἀτόπους οὔσας καὶ ἀνωφελεῖς
 μᾶλλον δὲ βεβιασμένας καὶ ἀσυστάτους κατανοήσαντες,
 d αὐτοῖς μύθοις τῆς οἰκείας περιέγραψαν θεολογίας. Καὶ
 τοῦτο δέ σοι γνῶναι πάρεστιν ἀπὸ τῆς Διονυσίου τοῦ
 Ἰλλικαρνασέως Ῥωμαϊκῆς ἀρχαιολογίας· οὗτος γὰρ ἐν
 τῷ δευτέρῳ τὰ κατὰ Ῥωμύλον τὸν πρῶτον κτίστην τῆς
 5 Ῥωμαίων πόλεως ἱστορῶν τά τε ἄλλα διέξεισιν αὐτοῦ
 κατορθώματα, ἀτὰρ καὶ τὰ περὶ τῶνδε τοῦτον γράφων
 τὸν τρόπον·

a 6 μέλλοιμεν Plat.   b 1 ἔστι] ἔτι O   b 2 γιγνομένοις Plat., Eus.
 infra 642 b 1   b 3 ἀναγκαστέον] IO Plat., Eus. infra 642 b 1, ἀναγκάιον
 AH Ἡείας (sic) I   b 4 νιέος] BIO Plat., Διός A   b 5 Ὅμηρος] + τε I
 b 7 πεποιημένοι 1, πεποιημένα BO   b 9—c 7 ἐν ὑπονοίαις—οὔσας καὶ
 om BI   c 3 εὐαγγ. διδασκ. EO   c 8 βεβιασμένους I   d 2
 τῆς] + τοῦ AH   d 3 γάρ] om BI   d 5 Ῥωμαίων πόλεως]
 AH, Ῥώμης IO   τά τε] τάδε O   αὐτοῦ διέξεισιν A (?) H   d 6
 ἀτὰρ] ἀτε A   τὰ] om O   τῶνδε τοῦτον] τῶν τόνδε BI, τῶνδε
 τόνδε O

8. Ἄλλ' ἔγνω ὅτι νόμοι σπουδαῖοι καὶ καλῶν ζῆλος ἐπιτηδευ- **p. 78**
 μάτων εὐσεβῆ καὶ σώφρονα καὶ τὰ δίκαια ἀσκοῦσαν καὶ τὰ πολέμια ^{ΔΙΟΝΤ-}
 ἀγαθὴν ἐξεργάζονται πόλιν· ὧν πολλὴν ἔσχε πρόνοιαν τὴν ἀρχὴν ^{ΣΙΟΥ}
 ποιησάμενος ἀπὸ τῶν περὶ τὰ θεῖα καὶ δαιμόνια σεβάσματα. Ἱερὰ **b**
 μὲν οὖν καὶ τεμένη καὶ βωμοὺς καὶ ξοάνων ἰδρύσεις μορφάς τε
 αὐτῶν καὶ σύμβολα καὶ δυνάμεις καὶ δωρεὰς αἷς τὸ γένος ἡμῶν
 εὐηργέτησαν, ἑορτάς τε ὁποίας τινὰς ἐκάστῳ θεῶν ἢ δαιμόνων
 ἄγεσθαι προσήκει, καὶ θυσίας αἷς χαίρουσι γεραιρόμενοι πρὸς 5
 ἀνθρώπων, ἐκχειρίας τε αὐ καὶ παιηγύρεις καὶ πόνοι ἀναπαύλας,
 καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα ὁμοίως κατεστήσατο τοῖς κρατίστοις τῶν
 παρὰ τοῖς Ἑλληνσι νομίμων. Τοὺς δὲ παραδεδομένους περὶ αὐτῶν
 μύθους, ἐν οἷς βλασφημίαι τινές εἰσι περὶ αὐτῶν ἢ κατηγορίαι,
 ποιηρῶν καὶ ἀνωφελεῖς καὶ ἀσχήμονας ὑπολαβῶν εἶναι, καὶ οὐχ **c**
 ὅτι τῶν θεῶν ἀλλ' οὐδὲ ἀνθρώπων ἀγαθῶν ἀξίους, ἅπαντας ἐξέβαλε,
 καὶ παρεσκεύασε τοὺς ἀνθρώπους τὰ κάλλιστα περὶ θεῶν λέγειν τε
 καὶ φρονεῖν, μηδὲν αὐτοῖς προσανάψας ἀνάξιον ἐπιτηδεύμα τῆς
 μακαρίας φύσεως. Οὔτε γὰρ Οὐρανὸς ἐκτεμνόμενος ὑπὸ τῶν 5
 ἑαυτοῦ παίδων παρὰ Ῥωμαίοις λέγεται, οὔτε Κρόνος ἀφανίζων τὰς
 ἑαυτοῦ γονὰς φόβῳ τῆς ἐξ αὐτῶν ἐπιθέσεως, οὔτε Ζεὺς καταλύων
 τὴν Κρόνου δυναστείαν, καὶ κατακλείων ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ τοῦ
 Ταρτάρου τὸν ἑαυτοῦ πατέρα, οὐδέ γε πόλεμοι καὶ τραύματα καὶ **d**
 δεσμοὶ καὶ θητεῖαι θεῶν παρ' ἀνθρώποις. Ἑορτὴ τε οὐδεμία παρ'
 αὐτοῖς μελανείμων ἢ πένθιμος ἄγεται κοπετοὺς ἔχουσα καὶ θρήνους
 γυναικῶν ἐπὶ θεοῖς ἀφανιζομένοις, ἃ παρ' Ἑλλησιν ἐπιτελεῖται

78 a 1 Dion. Hal. ii. 18 (Kiessling)

78 a 1 ὅτι] διότι Dion. **b 1 σεβάσματα]** ΑΗ, σεβασμῶν IO Dion.
b 2 ἰδρύσεις] Α **b 3 αἷς]** IO, ἄς εἰς ΑΗ **b 4 ὁποίας]** pr καὶ ΑIO (?)
b 6 ἐκχειρίας] BI **b 7 τοῖς κρατίστοις τῶν]** Dion., τῶν κρατίστων ΑIO
b 8 παραδιδόμενους] BI **b 9 οἷς]** αἷς Α* (?) Η **εἰσι περὶ]** ἔνεισι κατ'
 Dion. **c 2 ἐξέβαλεν παρεσκεύασέν τε]** ΑΗ **c 3 κάλλιστα]** κράτιστα
 Dion. **c 4 προσάψας I, προσάπτουτας]** Dion. **c 6 Κρόνος]** pr ὁ Α
c 8 τὴν] τοῦ I **δυναστείαν]** δύναμιν ΑΗ **δεσμοτηρίῳ (sic)]** I **d 2**
δεσμοὶ] Dion., δεσμὰ IO **τε]** δὲ I **d 3 ἄγεται]** ΑΗ, τελείται IO
κοπετοὺς] τυπετοὺς Dion. **d 4 ἐπιτελεῖται]** Η Dion., ἐπιτελοῦνται
 ΑIO

ΔΙΟΝΥ- 5 περί τε Περσεφόνης ἀρπαγὴν καὶ Διούσου πάθη καὶ ὅσα ἄλλα
 ΣΙΟΥ τοιαῦτα. Οὐδ' ἂν ἴδοι τις παρ' αὐτοῖς, καί τοι διεφθαρμένων τῶν
 ἔθῶν ἤδη, οὐ θεοφορήσεις, οὐ κορυβαντισμούς, οὐ βακχείας καὶ
 τελετὰς ἀπορρήτους, οὐ διαπαννυχισμοὺς ἐν ἱεροῖς θεῶν ἀνδρῶν
 σὺν γυναιξίν, οὐκ ἄλλο τῶν παραπλησίων τούτοις τερατευμάτων
 10 οὐδέν, ἀλλ' εὐλαβῶς ἅπαντα πραττόμενα καὶ λεγόμενα τὰ περὶ
 p. 79 τοὺς θεοὺς, ὡς οὔτε παρ' Ἑλλησιν οὔτε παρὰ βαρβάροις. Καὶ
 ὁ πάντων μάλιστα ἔγωγε τεθαύμακα, καίπερ μυρίων ὄσων εἰς τὴν
 πόλιν ἐπεληλυθόντων ἔθνῶν, οἷς πολλὴ ἀνάγκη σέβειν τοὺς πα-
 τρίους θεοὺς τοῖς οἴκοθεν νομίμοις, οὐδενὸς εἰς ζῆλον ἐλήλυθε τῶν
 5 ξενικῶν ἐπιτηδευμάτων ἢ πόλις δημοσίᾳ, ὁ πολλοῖς ἤδη συνέβη
 παθεῖν· ἀλλὰ καὶ εἴ τινα κατὰ χρησμοὺς ἐπεισῆκται ἱερά, τοῖς
 αὐτόθι αὐτὰ νομίμοις μεθήρμοσεν, ἅπασαν ἐκβαλοῦσα τερθρείαν
 μυθικὴν, ὥσπερ τὰ τῆς Ἰδαίας Θεᾶς ἱερά. Θυσίας μὲν γὰρ αὐτῇ
 b καὶ ἀγῶνας ἄγουσιν ἀνὰ πᾶν ἔτος οἱ στρατηγοὶ κατὰ τοὺς Ῥωμαίων
 νόμους· ἱεράται δ' αὐτῆς ἀνὴρ Φρυξ καὶ γυνὴ Φρυγία, καὶ περι-
 ἀγουσιν ἀνὰ τὴν πόλιν οὗτοι μνηγαυροῦντες, ὥσπερ αὐτοῖς ἔθος,
 τύπους τε περικείμενοι τοῖς στήθεσι, καὶ καταυλούμενοι πρὸς τῶν
 5 ἐπομένων τὰ Μητρῶα μέλη, καὶ τύμπανα κροτοῦντες. Ῥωμαίων
 δὲ τῶν αὐθιγενῶν οὔτε μνηγαυρῶν τις οὔτε καταυλούμενος
 πορεύεται διὰ τῆς πόλεως ποικίλην ἐνδεδυμένος στολήν, οὔτε
 ὀργιάζων τὴν θεὸν τοῖς Φρυγίοις ὀργιασμοῖς κατὰ νόμον ἢ
 c ψήφισμα βουλῆς. Οὕτως εὐλαβῶς ἢ πόλις ἔχει πρὸς τὰ οὐκ ἐπι-
 χῶρια ἔθῃ περὶ θεῶν, καὶ πάντα ὀττεύεται τύφον ᾧ μηδέν ἐστι

d 5 Διον.] pr. τὰ Dion. d 7 ἔθῶν] θεῶν IO, ἠθῶν I^{ms} κορυβαντισμοῖς] + οὐκ ἀγυρμούς Dion. Schol. in A marg vid Append d 8 διαπαννυχισμοὺς IO θεῶν] om Dion. d 10 πραττόμενα] + τε Dion. καὶ λεγόμενα τὰ] om A 79 a 1 τοῖς] om IO a 2 εἰς] bis ser I a 3 πολλὰ I a 4 τῶν οἴκοθεν BI a 5 δ] δὲ A πολλαῖς Dion. a 6 εἴ τινα] IO Dion., ἐκεῖνα ἃ A ἐπεισῆκται] ἐπεισηγάγετο Dion. τοῖς αὐτόθι αὐτὰ νομίμοις μεθήρμοσεν] τοῖς ἐαυτῆς αὐτὰ τιμὰ νομίμοις Dion. a 8 Ἰδαίας] Dion., ἰδίας H, Ἰεράς cet b 3 μνηγαυροῦντες Dion. b 4 τύπους τε] τυπετοῦς Dion. b 6 αὐθιγενῶν] αὐτόθι γενῶν I μὴν ἀγυρῶν O μνηγαυρῶν Dion. b 7 ἐνδεδυκὸς Dion. b 8 ὀργιάζειν HBI, ὀργιάζει O Dion. τὴν θεὸν] om BIO c 1 οὐκ] om BIO c 2 πάντα] + μῦθον I τύφον] μῦθον O φ] IO Dion., οὐ AH μηδέν ἐστὶ] μὴ πρόσεστι Dion.

τὸ εὐπρεπές. Καὶ μήτις ὑπολάβῃ με ἀγνοεῖν, ὅτι τῶν Ἑλλη- ΔΙΟΝΤ-
 νικῶν μύθων εἰσὶ τινες ἀνθρώποις χρήσιμοι· οἱ μὲν ἐπιδεικνύμενοι ΣΙΟΥ
 τὰ τῆς φύσεως ἔργα δι' ἀλληγορίας, οἱ δὲ παραμυθίας ἔνεκα συγκεί- 5
 μενοι τῶν ἀνθρωπίνων συμφορῶν, οἱ δὲ ταραχὰς ἐξαιρούμενοι
 ψυχῆς καὶ δείματα, καὶ δόξας καθαιροῦντες οὐχ ὑγιεῖς, οἱ δὲ ἄλλης d
 τινὸς ἔνεκα συμπλασθέντες ὠφελείας. Ἄλλὰ καίπερ ἐπιστάμενος
 ταῦτα οὐδενὸς χεῖρον ὅμως εὐλαβῶς διάκειμαι πρὸς αὐτούς, καὶ
 τὴν Ῥωμαίων μᾶλλον ἀποδέχομαι θεολογίαν, ἐνθυμούμενος ὅτι
 τὰ μὲν ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν μύθων ἀγαθὰ μικρά τε ἐστὶ καὶ οὐ 5
 πολλοὺς δυνάμενα ὠφελεῖν, ἀλλὰ μόνον τοὺς ἐξητακότας ὧν ἔνεκα
 γίνεται. Σπάνιοι δ' εἰσὶν οἱ μετειληφότες ταύτης τῆς φιλοσοφίας·
 ὁ δὲ πολὺς καὶ ἀφιλοσόφητος ὄχλος ἐπὶ τὰ χεῖρω λαμβάνειν φιλεῖ
 τοὺς περὶ αὐτῶν λόγους, καὶ δυεῖν πάσχει θάτερον, ἢ καταφροεῖ
 τῶν θεῶν ὡς ἐν πολλῇ κακοδαιμονία κυλινδουμένων, ἢ τῶν αἰσχί- 10
 στων τε καὶ παρανομοτάτων οὐδενὸς ἀπέχεται, θεοῖς ὄρων αὐτὰ p. 80
 προσκείμενα. Ἄλλ' ὑπὲρ μὲν τούτων τοῖς αὐτὸ μόνον τὸ θεωρη-
 τικὸν τῆς φιλοσοφίας μέρος ἀσκοῦσιν ἀφείσθω σκοπεῖν· τῆς δὲ
 ὑπὸ Ῥωμύλου κατασταθείσης πολιτείας καὶ τάδε ἡγησάμην ιστο-
 ρίας ἄξια. 5

Τὰ μὲν δὴ παραστάντα τοῖς κρατίστοις τῶν φιλοσό-
 φων καὶ τοῖς παλαιοῖς καὶ πρώτοις τῆς Ῥωμαίων ἡγε-
 μονίας περὶ τῆς Ἑλληνικῆς θεολογίας τοιαῦτα ἦν, οὐ-
 δαμῶς φυσιολογίας ἐν τοῖς περὶ θεῶν μύθοις παραδεχό- b
 μενα, οὐδέ γε τὰς σεμνοφανεῖς καὶ σοφιστικὰς τερθρείας.
 Ἡμεῖς γε μὴν ἐπεὶπερ ἅπαξ ὠρμήθημεν καὶ ἐπὶ τὸν
 τούτων ἔλεγχον, φέρε τὰς ἐρμηνείας αὐτῶν καὶ θεω-

c 3 μήτις] AHB, μηδεῖς IO Dion. c 4 χρ. ἀνθρ. BIO c 5
 δι' ἀλληγορίας] Dion., διὰ λύπην AIO c 5—d 2 συγκείμενοι—τινὸς ἔνεκα
 om BI c 6 ἀνθρωπείων Dion. d 2 συμπλησθέντες BI d 3 διακεί-
 μνοι BI d 5 μὲν ἐκ] om BIO τῶν Ἑλληνικῶν] O, τῶν
 Ἑλλήνων A, Ἑλληνικὰ BI μύθων] om BI d 6 μόνον] μόνους
 Dion. d 9 αὐτὸν BI δυεῖν] Dion., om codd 80 a 1 παρανο-
 μοτάτων I θεοῖς αὐτὰ προσκείμενα ὄρων Dion. a 2 προκείμενα I
 ὑπὲρ] περὶ IO a 3 μέρος om O ἀσκοῦσιν] ἀσκοῦσης BI, ἀποτεμμη-
 μένοις Dion. a 7 Ῥωμαίων τῆς AH

5 ρίας, τί ποτε ἄρα σεμνὸν καὶ θεοπρεπὲς ἐπικομίζονται,
 συνίδωμεν· μηδὲν μὲν ἐξ ἡμῶν, πάντα δὲ ταῖς αὐτῶν
 φωναῖς συγχρώμενοι, ὡς ἂν παρ' αὐτῶν αἰθίς τὰ
 αὐτῶν οἰκεία καταμάθωμεν.

b 6 συνίδωμεν] AH, κατίδωμεν BIO   μηδὲν] μηδέ (?) O   αὐτῶν]
 αὐταῖς BI

BIBAION Γ.

Τάδε τὸ τρίτον περιέχει σύγγραμμα τῆς εὐαγγελικῆς προπαρασκευῆς

Προοίμιον	p. 82 b
α' Περὶ τῆς Ἑλλήνων φυσικῆς θεολογίας	c. 1 p. 83 c
β' Περὶ τῶν αὐτῶν	c. 2 p. 86 d
γ' Περὶ τῆς Αἰγυπτίων ἀλληγορουμένης θεολογίας	c. 3 p. 88 a
δ' *Ἐτι περὶ τῆς Αἰγυπτίων φυσιολογίας, καὶ ὅτι τὴν πᾶσαν ἀναφορὰν τῆς τροπικῆς αὐτῶν θεωρίας ἐπὶ μόνᾳ τὰ φαινόμενα κατ' οὐρανὸν ἄστρα, ἐπὶ τε ὕδωρ καὶ πῦρ καὶ τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ κόσμου μετήγουν	c. 4 p. 92 b
ε' *Ὅτι καὶ ταῦτα πάσης ὑπῆρχε μεστὰ καταγνώσεως	c. 5 p. 95 a
ς' *Ὅτι καὶ τῆς φυσικωτέρας αὐτῶν περὶ θεῶν θεωρίας εὐλόγως ἀναχωρήσαντες τὴν μόνῃν καὶ ἀληθῆ θεολογίαν προετιμίσαμεν	c. 6 p. 96 b
ζ' *Ὅποιος οἱ νεώτεροι τῶν φιλοσόφων τοῖς περὶ θεῶν μύθοις συνέπλεξαν αἰτιολογίας	c. 7 p. 97 d
η' Περὶ τῆς παλαιᾶς τῶν ξοάνων ἰδρύσεως	c. 8 p. 99 b
θ' *Ἐτι περὶ τῆς ἀλληγορουμένης Ἑλλήνων καὶ Αἰγυπτίων θεολογίας	c. 9 p. 100 a
ι' *Ἐλεγχος καὶ ἀνατροπὴ τῆς καὶ τούτων βεβιασμένης ἀποδόσεως	c. 10 p. 103 d
ια' *Ἐλεγχος ἰσχυρὸς τῶν Ἑλληνικῶν δογμάτων ἐνταῦθα	c. 11 p. 108 b
ιβ' Περὶ τοῦ κατὰ τὴν Ἐλεφαντίνην ἀγάλματος	c. 12 p. 116 b
ιγ' Περὶ τοῦ ἐν Ἡλιουπόλει θυομένου τῷ ἡλίῳ βοός	c. 13 p. 117 c
ιδ' *Ὅτι τὰς μυθικὰς περὶ θεῶν διηγήσεις αὐτοὶ διὰ τῶν οἰκείων χρησμῶν οἱ αὐτῶν θεοὶ κυροῦντες ἀπελέγχονται ἐναντία πράττοντες τοῖς φιλοσόφοις	c. 14 p. 123 a

β' Titulum in codicibus ante cap 2 omissum suppeditavi δ' *Ἐτι
 περὶ—καὶ] ΔΙΟ, om Gaisf. τροπικῆς] προφητικῆς ΔΗ ἐπὶ τε] ἔτι
 δε Α σ' εὐλόγως] εὐχερῶς Α προετίμησαν ΒΙ ζ' συνέλεξαν ΒΙ
 η' ἰδρύσεως] ΑΗ κατασκευῆς καὶ ἰδρύσεως Ο ι' καὶ ἀνα-
 τροπῆ] om Ο καὶ 2°] om Ι ια' *Ἐλεγχος κ. τ. λ.] Ο, om Gaisf.
 ιβ' Περὶ τοῦ κατὰ κ. τ. λ.] Ο, om Gaisf. ιγ' Περὶ τοῦ ἐν Ἡλιου-
 πόλει κ. τ. λ.] om Gaisf. θυομένου] Ο, προσαγομένου Α ιδ' αὐτοὶ—
 ἀπελέγχονται] οἱ σοφοὶ ἀπελέγχουσιν Ο κυροῦντες om ΒΙ τοῖς
 φιλοσόφοις om Ο

- 14' "Οτι καὶ τὰς τῶν φιλοσόφων θεωρίας βεβαιούσι διὰ τῶν
 χρησμῶν ἐναντία τοῖς περὶ ἑαυτῶν μύθοις ἀλληγο-
 ροῦντες . . . . . c. 15 p. 125 b
- 15' "Οτι τῶν ἀδυνάτων πέφυκεν εἶναι τὰ μέρη τοῦ κόσμου ἢ
 τὰς θείας δυνάμεις γοητικαῖς ἀνάγκαις καθέλκεσθαι, καὶ
 διὰ χρησμῶν τοῖς ἐρωτῶσι θεσπίζειν . . . . . c. 16 p. 126 b
- 15' "Οτι δαιμονικῆς ἐνεργείας πάντα τὰ τοιαῦδε τυγχάνει . . . c. 17 p. 127 a

p. 82 b

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ

Τὰ μὲν παραστάντα τοῖς κρατίστοις τῶν φιλοσόφων
 καὶ τοῖς παλαιοῖς καὶ πρώτοις τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας
 περὶ τῆς Ἑλληνικῆς θεολογίας τοιαῦτα ἦν, οὐδαμῶς
 c φυσιολογίας ἐν τοῖς περὶ θεῶν μύθοις παραδεχόμενα,
 οὐδέ γε τὰς σεμνοφανεῖς καὶ σοφιστικὰς τερθρείας.
 Ἡμεῖς γε μὴν ἐπέειπερ ἄπαξ ὠρμήθημεν καὶ ἐπὶ τὸν
 τούτων ἔλεγχον, φέρε τὰς ἐρμηνείας αὐτῶν καὶ θεωρίας,
 5 τί ποτε ἄρα σεμνὸν καὶ θεοπρεπὲς ἐπικομίζονται, συν-
 ἰδωμεν, μηδὲν μὲν ἐξ ἡμῶν, πάντα δὲ ταῖς αὐτῶν φωναῖς
 συγχρώμενοι· ὡς ἂν παρ' αὐτῶν αὐθις τὰ αὐτῶν σεμνὰ
 καὶ ἀπόρρητα καταμάθωμεν.

Μυρίοις μὲν οὖν καὶ ἄλλοις τῶν φιλοσοφεῖν ἐπαγγελ-
 d λομένων πολὺς περὶ τούτων εἰσηῆκται πόνος, διαφόρους
 τῶν αὐτῶν εὐρεσιλογίας πεπονημένοι, καὶ τὸ παραστὰν
 καὶ δόξαν ἐκάστῳ τοῦτ' εἶναι ἀληθὲς ἐπισχυριζόμενοι·
 ἐμοὶ δὲ ἐξαρκεῖ τὰς ἀποδείξεις ἀπὸ τῶν μάλιστα δια-
 5 φανῶν καὶ πᾶσι τοῖς φιλοσόφοις γνωρίμων κλέος τε οὐ
 μικρὸν φιλοσοφίας παρ' Ἑλλησιν ἀπενηγεγμένων παρα-

82 b 2—c 8=80 a 6—b 8

14' τῶν 10°] om I βεβαιούσι] ἐβεβαίουν IO ἐναντία] ἐναντίας IO
 15' εἶναι om BIO τὰ] om A καὶ om A 82 b 1 προοίμιον] om AHB
 c 1 ἐν τοῖς] om A μύθους A c 5 συνκατιδωμεν BI c 6 μὲν]
 BIO, om AH c 8 καταμάθοιμεν AH, μάθωμεν BI d 1 διαφόρους]
 -ους vel -ως O d 2 τῶν] τοὺς O εὐρεσιλογίας AHB, εὐρεσιολ. I
 d 3 ἀληθὲς] pr τὸ BIO ἐπισχυριζόμενοι] A, ἀπισχυρ. BIO

σχῆιν. Ὡν πρώτου λαβὼν ἀνάγνωθι τοῦ Χαιρωνέως Πλουτάρχου τὰς περὶ τῶν προκειμένων φωνάς, ἐν αἷς σεμνολογῶν παρατρέπει τοὺς μύθους ἐφ' ἃς φησιν εἶναι μυστηριώδεις θεολογίας· ἃς δὴ ἐκκαλύπτων, τὸν ¹⁰ μὲν Διόνυσον τὴν μέθην εἶναι φησιν, οὐκέτι τὸν ὑπὸ τῆς ἱστορίας ἐν τῷ πρὸ τούτου συγγράμματι δεδηλωμένον θνητὸν ἄνδρα, τὴν δὲ Ἥραν τὴν γαμήλιον **p. 83** ἄνδρὸς καὶ γυναικὸς συμβίωσιν· εἶθ', ὥσπερ ἐπιλελησμένος τῆς ἀποδόσεως, ἐτέραν ἐξῆς ἐπισυνάψας ἱστορίαν, τὴν Ἥραν οὐκέτι ὡς τὸ πρότερον, ἀλλὰ τὴν γῆν ὀνομάζει, λήθην δὲ καὶ νύκτα τὴν Λητῶ. καὶ πάλιν τὴν ⁵ αὐτὴν τῇ Λητοῖ φησὶν εἶναι τὴν Ἥραν· εἶτ' ἐπὶ τούτοις εἰσάγεται αὐτῷ ὁ Ζεὺς εἰς τὴν αἰθέριον δύναμιν ἀλληγορούμενος. Καὶ τί με δεῖ ταῦτα προλαμβάνειν, αὐτοῦ παρὸν ἀκοῦσαι τοῦ ἀνδρὸς ᾧδὲ πως ἐν οἷς ἐπέγραψε **b** Περὶ τῶν ἐν Πλαταιαῖς Δαιδάλων τὰ λανθάνοντα τοὺς πολλοὺς τῆς ἀπορρήτου περὶ θεῶν φυσιολογίας ἐκφαίνοντος·

1. Ὅτι μὲν οὖν ἡ παλαιὰ φυσιολογία καὶ παρ' Ἑλλήσι καὶ **c** ΠΛΟΥΤ-
 βαρβάροις λόγος ἦν φυσικὸς ἐγκεκαλυμμένος μύθοις, τὰ πολλὰ **ΤΑΡΧΟΥ**
 δι' αἰνιγμάτων καὶ ὑπονοιῶν ἐπίκρυφος καὶ μυστηριώδης θεολογία,
 τὰ τε λαλούμενα τῶν σιγωμένων σαφέστερα τοῖς πολλοῖς (ἔχουσα),
 καὶ τὰ σιγώμενα τῶν λαλουμένων ὑποπτότερα, κατὰδηλὸν ἔστιν ἐν ⁵
 τοῖς Ὀρφικοῖς ἔπεσι καὶ τοῖς Αἰγυπτιακοῖς καὶ Φρυγίοις λόγοις·

83 **c** 1 Plutarch. ed Wytttenbach Tom v. p 501 *Fr. De Daedalis Plataeensibus*, ab Eusebio servatum

d 7 πρώτων BIO d 11 εἶναι τὴν μέθην I φησιν] φᾶσι A
 οὐκέτι] om AH (?) 83 a 3 ἐπισυνάψαι A a 4 ὡς] superser in A,
 om BIO a 6 Λητῶ I a 7 ὁ Ζεὺς αὐτῷ I εἰς H, om ceteri :
 cf Eustath. 1392, 48 εἰς τὸν θυμὸν ὁ Κύκλωψ ἀλληγορεῖται b 2 Πλα-
 ταεῖς HBIO c 1 φυσιολογία] φιλοσοφία A c 2 ἐγκεκαλυμμένος]
 (γ sup κ) I, ἐκκεκαλυμμένος O, ἐγγεγραμμένος AH c 3. ἐπίκρυφος]
 BIO, ἀπόκρυφος AH c 4 σιγωμένων I ἔχουσα] coniec Wyt.,
 ἔχοντα codd c 5 ὑπόπτερα BI κτὰδηλόν] AH, δηλόν BIO
 ἐν] om AH c 6 Ὀρφαϊκοῖς AH ἔπαισι BI

ΠΛΟΥΤ-
ΑΡΧΟΥ

μάλιστα δὲ οἱ περὶ τὰς τελετὰς ὄργιασμοί, καὶ τὰ δρώμενα συμ-
 δ βολικῶς ἐν ταῖς ἱερουργίαις τὴν τῶν παλαιῶν ἐμφαίνει διάνοιαν.
 Οἶον, ἵνα μὴ μακρὰν τῶν ἐνεσθηκότων λόγων βαδίζωμεν, οὐ νομί-
 ζουσιν οὐδὲ ἀξιούσι κοινωνίαν εἶναι πρὸς Διόνυσον Ἡρα· φυλάσ-
 σονται δὲ συμμιγνύναι τὰ ἱερά, καὶ τὰς Ἀθήνησιν ἱερέας ἀπαντώ-
 5 σας <φασίν> ἀλλήλαις μὴ προσαγορεύειν, μηδὲ ὄλως κιττὸν εἰς
 τὸ τῆς Ἡρας εἰσκομίζεσθαι τέμενος, οὐ διὰ τὰς μυθικὰς καὶ
 φλυαρώδεις ζηλοτυπίας, ἀλλ' ὅτι Γαμήλιος μὲν ἦ θεὸς καὶ νυμφ-
 αγωγός· ἀπρεπὲς δὲ τὸ μεθύειν νυμφίοις καὶ γάμοις ἀναρμο-
 στότατον, ὡς φησιν ὁ Πλάτων, ἀκρατοποσία γὰρ παραχρῆν ἐμποιεῖ
 10 καὶ ψυχαῖς καὶ σώμασιν, ὑφ' ἧς ἄπλαστα καὶ πεπλανημένα
 p. 84 ῥιζοῦνται κακῶς τὰ σπειρόμενα καὶ κνίσκόμενα. Πάλιν οἱ θύοντες
 Ἡρα τὴν χολὴν οὐ καθαγίζουσιν, ἀλλὰ κατορύττουσι παρὰ τὸν
 βωμόν, ὡς δέον ἄθυμον καὶ ἄχολον καὶ καθαρεύουσιν ὄργῆς καὶ
 πικρίας ἀπάσης τὴν γυναικὸς καὶ ἀνδρὸς εἶναι συμβίωσιν.
 5 Τοῦτο δὲ τὸ συμβολικὸν εἶδος ἐν τοῖς λόγοις καὶ τοῖς μύθοις
 ἐστὶ μάλλον. Οἶον, ἱστοροῦσι, τὴν Ἡραν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ τρεφο-
 b μένην ἔτι παρθένον ὑπὸ τοῦ Διὸς κλαπῆναι, καὶ διακομισθεῖσαν
 ἐνταῦθα κρύπτεσθαι, Κιθαιρῶνος αὐτοῖς μυχὸν ἐπίσκιόν τινα καὶ
 θάλαμον αὐτοφυῆ παρασχόντος. Ἐλθούσης δὲ τῆς Μακρίδος
 κατὰ ζήτησιν—ἦν δὲ Ἡρας τιθήνη—καὶ βουλομένης ἐρευνᾶν, οὐκ
 5 ἔαν τὸν Κιθαιρῶνα πολυπραγμονεῖν, οὐδὲ τῷ χωρίῳ προσάγειν, ὡς
 τοῦ Διὸς ἐκεῖ τῇ Λητοῖ συναναπαυομένου καὶ συνδιατρίβοντος.
 c Ἀπελθούσης δὲ τῆς Μακρίδος, οὕτω τότε μὲν διαλαθεῖν τὴν Ἡραν,

83 d 9 Plat. Legg. vi. 775 B

d 1 ταῖς] τε AH τὴν] + τε AH παλαιῶν] πασῶν IO (?) d 2—
 d 10 οἶον—σώμασιν om BI d 3 εἶναι] om AH φυλάσονται]
 pr καὶ AH d 4 δέ] om A Ἀθήνησιν ἱερέας] Ἀθήνησι, as A d 5
 <φασίν>] coniec Viger., φησὶν AEO μὴ] om E d 6 εἰσκομίζεσθαι]
 κομ. E d 7 ἦ] ὁ O (et pronit ὁ θεὸς post καὶ νυμφ.) d 8 δέ] om O
 νυμφ. τὸ μεθ. BI d 9 γὰρ] om AH + φησί EO 84 a 1 ῥιζοῦνται O
 a 2 Ἡραν BI οὐ καθαγίζουσιν A, οὐ καθαγιάζουσιν I, οὐκ ἀγαθιάζουσιν
 O παρὰ] περὶ I a 5 δέ] AH, δὴ BIO a 6 ἐστὶ μάλλον]
 AH, μάλλον ἐστὶν BIO b 2 Κιθαιρῶνος O αὐτοῖς] om O ἐπί-
 σκιόν τινα μυχὸν BIO b 5 Κιθαιρῶ B

ἕστερον δὲ τῇ Λητοῖ χάριν ἀπομνημονεύουσιν ὁμοβώμιον θέσθαι ΠΛΟΥΤΑΡ-
 καὶ σύνναον, ὥστε καὶ Λητοῖ Μυχία προθύεσθαι· τινὲς δὲ Νυχίαν
 λέγουσι. Σημαίνεται δὲ ἐν ἑκατέρῳ τῶν ὀνομάτων τὸ κρύφιον
 καὶ διαλεληθός. *Ενιοὶ δὲ τὴν Ἑραν αὐτὴν ἐκεῖ τῷ Διὶ λάθρα 5
 συνοῦσαν καὶ λαυθάνουσαν οὕτω φασὶ Λητῷ Νυχίαν προσηγο-
 ρεῦσθαι· φανερῶν δὲ τῶν γάμων γενομένων, καὶ περὶ τὸν Κιθαι- d
 ρῶνα πρῶτον ἐνταῦθα καὶ τὰς Πλαταιὰς τῆς ὀμιλίας ἀνακαλυφθείσης,
 Ἑραν Τελεείαν καὶ Γαμήλιον αὐτὴν προσαγορευθῆναι.

Οἱ δὲ φυσικῶς μᾶλλον καὶ πρεπόντως ὑπολαμβάνοντες τὸν μῦθον
 οὕτως εἰς τὸ αὐτὸ τῇ Λητοῖ συνάγουσιν τὴν Ἑραν. Γῆ μὲν ἐστὶν 5
 ἡ Ἑρα, καθάπερ εἴρηται· νύξ δὲ ἡ Λητώ, ληθῶ τις οὔσα τῶν εἰς
 ἕπνον τρεπομένων. Νύξ δὲ οὐδὲν ἐστὶν ἄλλο πλὴν σκιὰ γῆς·
 ὅταν γὰρ πλησιάσαντα ταῖς δυσμαῖς ἀποκρύψῃ τὸν ἥλιον, ἀνα-
 πλατυνομένη μελαίνει τὸν ἀέρα· καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ ἐκλειπτικὸν
 ὀλίσθημα τῶν πανσελήνων, ὅταν τῆς σελήνης περιφερομένης 10
 ἡ σκιὰ τῆς γῆς ἐπιψάσῃ καὶ διαθολώσῃ τὸ φέγγος.

*Ὅτι δὲ οὐκ ἄλλη τις ἐστὶ τῆς Ἑρας ἡ Λητώ, μάθοιτ' ἂν ἐνθένδε. p. 85
 Τὴν Ἄρτεμιν ἤδη πού θυγατέρα Λητοῦς καλοῦμεν, ἀλλὰ καὶ
 Εἰλείθυιαν τὴν αὐτὴν ὀνομάζομεν· οὐκοῦν ἡ τε Ἑρα καὶ ἡ
 Λητώ δύο εἰςὶ μῖα θεοῦ προσηγορίαι. Πάλιν, ἐκ μὲν Λητοῦς
 ὁ Ἀπόλλων, ἐκ δὲ Ἑρας ὁ Ἄρης γέγονε, μία δὲ ἐστὶν ἀμφοτέρων 5
 δύναμις· καὶ κέκληται Ἄρης μὲν ὡς ἀρήγων τοῖς κατὰ βίαν καὶ
 μάχην συμπτώμασιν, Ἀπόλλων δὲ ὡς ἀπαλλάττων καὶ ἀπολύων
 τῶν περὶ σῶμα νοσηματικῶν παθῶν τὸν ἄνθρωπον. Διὸ καὶ
 τῶν ἐμπυρωτάτων ἄστρον καὶ πυριφλεγυστάτων ὁ μὲν ἥλιος b
 Ἀπόλλων κέκληται, ὁ δὲ πυρροειδὴς Ἄρης ἐπωνόμασται. Καὶ

c 3 Λητῷ I Μυχ. προθ. τινὲς δὲ] om BI Μυχία] μοιχεία A
 προσθύεσθαι O c 4 δὲ] om AH τῷ ὀνόματι BI c 6 καὶ λαυθάν-
 ουσαν] om AH, καὶ διαλανθ. I οὐτῶ] αὐτῶ AH Λητῷ] om
 BI d 2 Πλατεὰς BIO d 3 Ἑραν] + Νυχίαν A d 4 ὑπολα-
 βόντες AH, ὑπολαμβάνοντα I d 8 πλησιάσαντα] πλησιάσασα (vt sup
 lin A³) A, πλησιάσασα BIO d 11 ἐπιψάσῃ AH 85 a 1 μά-
 θετ' I a 3 Εἰλείθυιν O ἡ τε Ἑρα] Ἑρα τε O b 1 ἐμπυρε-
 στάτων BI καὶ] + τῶν AH πύριφλεγυστάτων A b 2
 πυρροειδῆς] A, πυρβες (sic) I, πυρροειδῆς O Ἄρεως I

ΠΛΟΥΤΑΡ- οὐκ (ἀπὸ τρόπου) ἐστὶ τὴν αὐτὴν θεὸν Γαμήλιον λέγεσθαι, καὶ
 ΧΟΥ μητέρα Εἰλειθυίας καὶ Ἑλίου νομίζεσθαι. Γάμου μὲν γὰρ τέλος
 5 γένεσις ἐστὶ· γένεσις δὲ ἢ εἰς ἥλιον καὶ φῶς ἐκ σκότους πορεία.
 Καὶ καλῶς ὁ ποιητής,

Αὐτὰρ ἐπειδὴ τὸν γε μογοστόκος Εἰλείθυια
 ἐξάγαγε πρὸ φύωσδε καὶ ἡλίου ἴδεν αὐγὰς.

- c Εὐ ὁ ποιητής τῇ μὲν προθέσει τὴν σύνθεσιν ἐθλιψεν, ἐμφαίνων
 τὸ βεβιασμένου τῆς ὠδίνος, τέλος δὲ τῆς γενέσεως ἐποίησεν
 ἥλιον ἰδεῖν. Οὐκοῦν ἢ αὐτὴ θεὸς ἐποίησε καὶ γάμου συνελθεῖν,
 ἵνα γένεσιν παρασκευάσῃ.
- 5 Δεῖ δὲ ἴσως καὶ τὸν εὐηθέστερον μῦθον εἰπεῖν. Λέγεται γὰρ
 ὁ Ζεὺς, τῆς Ἑρας αὐτῷ διαφερομένης καὶ μηκέτι φοιτᾶν εἰς τὸ
 αὐτὸ βουλομένης ἀλλὰ κρυπτούσης ἑαυτήν, ἀμηχανῶν καὶ πλανώ-
 μενος Ἀλαλκομένει τῷ αὐτόχθονι συντυχεῖν, καὶ διδαχθῆναι ὑπὸ
 d τούτου ὡς ἐξαπατητέον τὴν Ἑραν σκηψάμενον γαμῆν ἑτέραν.
 Συνεργούντος δὲ τοῦ Ἀλαλκομένου, κρύφα τεμόντας αὐτοὺς
 εὐκτέανον καὶ παγκάλην δρῦν μορφῶσαί τε αὐτὴν καὶ καταστεῖλαι
 νυμφικῶς, Δαιδάλην προσαγορεύσαντας· εἶτα οὕτως ἀναμέλπεσθαι
- p. 86 μὲν τὸν ὑμέναιον, λουτρὰ δὲ κομίζειν τὰς Τριτωνίδας νύμφας,
 αὐλοὺς δὲ καὶ κώμους τὴν Βοιωτίαν παρασχεῖν· περαινομένων δὲ
 τούτων, οὐκέτι τὴν Ἑραν καρτερεῖν, ἀλλὰ καταβάσαν ἐκ τοῦ
 Κιθαιρώνος, τῶν Πλαταιάδων αὐτῇ γυναικῶν ἐπομένων, ὑπ' ὀργῆς
- b καὶ ζηλοτυπίας θέουσιν ἐλθεῖν πρὸς τὸν Δία, καὶ τοῦ πλάσματος
 φανεροῦ γενομένου διαλλαγείσαν μετὰ χαρᾶς καὶ γέλωτος αὐτὴν
 νυμφαγωγεῖν· τιμὴν δὲ τῷ ξοάνῳ προσθεῖναι, καὶ Δαίδαλα τὴν

85 b 7 Hom. II. xvi. 187

b 3 ἀπὸ τρόπου] Gaisf. cf Plat. Rep. 470 B, ἀποτρόπων AHB,
 ἀπότροπὸν IO θεὰν AH b 4 τέλος] + ἐστὶ I b 5
 ἢ om HI b 6 καλῶς] + ἔφη BO b 7 αὐτὰρ] ἀτὰρ BIO^{vid} G
 ἐπειδὴ] ἐπεὶ O^{vid} G Εἰλείθυια] BI, Εἰλήθυια A (a eras) HO
 b 8 εἶδεν I c 3 ἢ αὐτὴ θεὸς] εἰ αὐτόθεος I αὐτῇ] αὐτὸς O
 c 5—d 3 δεῖ—μορφῶσαί τε αὐτὴν om B c 8 Ἀλαλκομένη O d 1
 σκεψάμενον I d 2 Ἀλαλκομένους I αὐτοῦ AH d 3 ἐκτέανον AH
 d 4 Δαδάλην I 86 a 1 δε] om I a 4 Πλαταιάδων] AH,
 Πλατείδων BO b 3 προθεῖναι I

ἐορτὴν προσαγορευθεῖσαι, κατακαῦσαι δὲ ὅμως αὐτὸ καίπερ ἄψυχον ΠΛΟΥΤΑΡ-
 ὄν ἀπὸ ζηλοτυπίας. ΧΟΥ 5

Ὁ μὲν οὖν μῦθος τοιοῦτος· ὁ δὲ λόγος αὐτοῦ τοιόσδε. Ἦρας
 καὶ Διὸς διαφορὰ καὶ στάσις οὐδὲν ἄλλο πλὴν στοιχείων δυσ- c
 κρασία καὶ τάραχός ἐστιν, ὅταν ἀλλήλοις μηκέτι συμμετρηῆται κατὰ
 κόσμον, ἀλλὰ ἀνωμαλίας καὶ τραχύτητος ἐγγενομένης δυσμαχή-
 σαντα λύση τὴν κοινωνίαν, καὶ φθορὰν τῶν ὄλων ἀπεργάσθηται.
 Ἄν μὲν οὖν ὁ Ζεὺς, τουτέστιν ἡ θερμὴ καὶ πυρώδης δύναμις, 5
 αἰτίαν παράσχη τῆς <διαφορᾶς>, αὐχμὸς τὴν γῆν καταλαμβάνει·
 ἐὰν δὲ περὶ τὴν Ἦραν, τουτέστι τὴν ὑγρὰν καὶ πνευματικὴν φύσιν,
 ὕβρις τις ἢ πλεονασμὸς γένηται, ῥέυμα ἦλθε πολὺ καὶ συνώμ-
 βρισε καὶ κατέκλυσε τὰ πάντα. Τοιοῦτου δὲ τιως γενομένου καὶ d
 περὶ τοὺς τότε χρόνους, καὶ μάλιστα τῆς Βοιωτίας βυθισθείσης,
 ὡς πρῶτον ἀνέδυν τὸ πεδίον, καὶ ἡ πλήμμυρα ἐλώφησεν, ὁ μὲν ἐξ
 εὐδίας κόσμος τοῦ περιέχοντος ὁμόνοια καὶ διαλλαγὴ τῶν θεῶν
 ἐλέχθη. Πρῶτον δὲ ἀνέσχευεν ἐκ τῶν φυτῶν τῆς γῆς ἡ δρῦς, καὶ 5
 ταύτην ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι, τροφῆς βίου καὶ σωτηρίας διαμονὴν
 παρασχούσαν. Οὐ γὰρ μόνον τοῖς εὐσεβέσι, ὡς Ἡσίοδος φησιν,
 ἀλλὰ καὶ τοῖς ὑπολειφθεῖσι τῆς φθορᾶς,

Ἄκρη μὲν τε φέρει βαλάνους, μέσση δὲ μελίσσας.

2. Ταῦτα μὲν ὁ Πλούταρχος. Ἡμεῖς δὲ ἔγνωμεν ἐκ 10
 τῶν παρατεθεισῶν αὐτῷ φωνῶν, ὡς ἄρα καὶ ἡ θαυμα- p. 87
 στὴ καὶ ἀπόρρητος φυσιολογία τῆς Ἑλληνικῆς θεολο-
 γίας θεῖον μὲν οὐδὲν οὐδέ τι μέγα καὶ θεοπρεπὲς καὶ τῆς
 <ἐπιστάσεως> ἄξιον ἐπήγετο. Ἀκήκοας γὰρ τὴν Ἦραν

86 d 9 Hesiod. Opp. 233

b 5 ἀπὸ] AH, ὑπὸ BIO   b 6 τοιόσδε] τοιοῦτος A   c 2 κατὰ]
 pr τὰ A   c 3 ἀλλὰ] + καὶ BIO   c 6 <διαφορᾶς>] Heikel cf c 1,
 διαφορᾶς codd   διαλαμβάνει I   c 7 δέ] BIO, τε AH   c 8
 συνώμβρισε BO   d 3 πρῶτον ἀνέδυν] πρότερον ἔφυν AH   d 4 εὐθείας O
 ὁμόνοια A*   διαλλαγῇ A   d 5 ἐλέγχθη A* (ἐλέχθη sup ras A*)
 d 5—87 b 7 ἀνέσχευεν—ἦλιον καὶ om B   d 5 τῆς γῆς τῶν φυτῶν IO
 d 6 σωτηρίου AH   d 9 μέντοι I   μέσση δὲ μελίσσας] μέταρχος A
 d 10 Ταῦτα μὲν ὁ Πλούταρχος] om AH   87 a 4 <ἐπιστάσεως>]
 coniec Tourp, ἀναστάσεως codd   Ἦρας I

5 τοτὲ μὲν Γαμήλιον ἀναγορευομένην καὶ τὴν ἀνδρὸς καὶ
 γυναικὸς συμβίωσιν δηλοῦσαν, τοτὲ δὲ τὴν γῆν πάλιν
 Ἦραν ὀνομαζομένην, τοτὲ δὲ τὴν ὑγρὰν οὐσίαν· τὸν
 δὲ Διόνυσον εἰς τὴν μέθην μετενηνεγμένον, εἰς νύκτα δὲ
 τὴν Λητῶ, καὶ τὸν ἥλιον εἰς Ἀπόλλωνα, καὶ αὐτὸν δὲ
 b τὸν Δία εἰς τὴν θερμὴν καὶ πυρώδη δύναμιν. Οὐκοῦν
 ἡ πρώτη τῶν μύθων ἀπρέπεια καὶ ἡ δοκοῦσα σεμνοτέρα
 διήγησις καὶ φυσιολογία οὐκ ἐπὶ τινὰς οὐρανίους νοεράς
 καὶ θείας δυνάμεις οὐδ' ἐπὶ λογικὰς καὶ ἀσωμάτους ἀν-
 5 ἡγαγεν οὐσίας, κάτω δὲ πάλιν καὶ αὐτὴ εἰς μέθας καὶ γά-
 μους καὶ ἀνθρώπεια πάθη, εἷς τε πῦρ καὶ γῆν καὶ ἥλιον
 καὶ τὰ λοιπὰ τῆς ὕλης στοιχεῖα κατέστρεφε τὰ μέρη
 τοῦ κόσμου, καὶ πλέον θεοποιοῦσα οὐδέν. Τοῦτο δ' οὖν
 καὶ ὁ Πλάτων οἶδεν. Ὁμολογεῖ γοῦν διαρρηθῆναι ἐν
 c τῷ Κρατύλῳ μηδὲν πλέον τῶν ὀρωμένων τοῦ κόσμου
 μερῶν τοὺς πρώτους τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα ἀνθρώπων
 γενομένων ἐγνωκέναι, μόνους δὲ θεοὺς εἶναι τοὺς ἐν
 οὐρανῷ φωστῆρας καὶ τὰ λοιπὰ τῶν φαινομένων νομίσει.
 5 Λέγει δ' οὖν ὧδε πρὸς λέξι'·

ΠΛΑΤΩ-
 ΝΟΣ

Φαίνονται μοι οἱ πρώτοι τῶν ἀνθρώπων (τῶν) περὶ τὴν Ἑλλάδα
 τούτους μόνους τοὺς θεοὺς ἡγέσθαι, οὔσπερ νῦν πολλοὶ τῶν βαρ-
 βάρων, ἥλιον καὶ σελήνην καὶ γῆν καὶ ἄστρα καὶ οὐρανόν.

Ἄλλὰ τὰ μὲν Ἑλληνικὰ τοιαῦτα· ἴδωμεν δὲ καὶ τὰ
 d τούτων παλαιάτα· ἦν δὲ τὰ Αἰγύπτια. Τὴν Ἰσὶν φασι
 καὶ τὸν Ὅσιριν τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην εἶναι, καὶ

87 c 6 Plat. *Crat.* 397 C (Schanz)

a 5 προσαγορευομένην I καὶ 2°] om A a 6 πάλιν] om O
 a 7 Ἦραν pr τὴν I ὀνομάζειν O τὸν] τοτὲ O a 8 δὲ] om A
 a 9 Λητοῖ I Ἀπολλῶ O δὲ] AH I, γε O b 2 ἡ πρώτη] AH, πρὸς
 τῇ IO ἀπρέπεια IO b 3 οὐνίους (i sup ras) I b 4 ἀνήγαγεν]
 AH, ἀνήγεν IO b 5 αὐτῇ] + δὲ A b 6 καὶ 2°] om O b 8 δ' οὖν]
 AH, δὲ BIO b 9 γοῦν] δ' οὖν BIO c 1 τῷ] om AH I τοῦ
 κόσμου μερῶν] om AH c 3 γενομένων] AH, om BIO ἐν] om I
 c 6 τῶν 2°] add Schanz, om codd c 7 τοὺς] AHIE, om BO d 2
 εἶναι (κ. τὴν σελ. ?) O, εἶναι καὶ τὴν σελ. BI

Δία μὲν τὸ διὰ πάντων χωροῦν πνεῦμα, Ἡφαιστον δὲ τὸ πῦρ, τὴν δὲ γῆν Δήμητραν ἐπονομάσαι· Ὀκεανόν τε τὸ ὑγρὸν ὀνομάζεσθαι παρ' Αἰγυπτίοις καὶ τὸν παρ' αὐ- 5 τοῖς ποταμὸν Νεῖλον, ᾧ καὶ τὰς τῶν θεῶν ἀναθεῖναι γενέσεις· τὸν δὲ ἀέρα φασὶν αὐτοὺς προσαγορεύειν Ἄθηνᾶν. Τούτους δὲ τοὺς πέντε θεοὺς, τὸν Ἄερα λέγω καὶ τὸ Ὑδωρ τό τε Πῦρ καὶ τὴν Γῆν καὶ τὸ Πνεῦμα, τὴν πᾶσαν οἰκουμένην ἐπιπορεύεσθαι, ἄλλοτε ἄλλως εἰς 10 μορφὰς καὶ ἰδέας ἀνθρώπων τε καὶ παντοίων ζῶων σχηματιζομένους· καὶ τούτων ὁμωνύμους παρ' αὐτοῖς Αἰγυπτίοις γεγονέναι θνητοὺς ἀνθρώπους, Ἡλιον καὶ p. 88 Κρόνον καὶ Ῥέα, ἔτι δὲ Δία καὶ Ἥραν καὶ Ἡφαιστον καὶ Ἐστίαν ἐπονομασθέντας. Γράφει δὲ καὶ τὰ περὶ τούτων πλατύτερον μὲν ὁ Μανεθῶς, ἐπιτετμημένως δὲ ὁ Διόδωρος ἐν τῇ προλεχθείσῃ αὐτοῦ γραφῇ ὧδέ πως 5 ἱστορῶν κατὰ λέξιν·

3. Τούτους δὲ τοὺς θεοὺς, τὸν Ἡλιον, φησί, καὶ τὴν Σελή- b ΔΙΟΔΩ-
νην, Ὅσιριν ὄντας καὶ Ἴσιν, τὸν σύμπαντα κόσμον διοικεῖν, ΡΟΥ
τρέφοντάς τε καὶ αὔξοντάς πάντα τριμερέσιν ὥραις, ἀοράτῳ κινήσει τὴν περίοδον ἀπαρτιζούσαις, τῇ τε ἔαρινῃ καὶ θερινῇ καὶ χειμερινῇ ταύτας δὲ ἐναντιωτάτην ἀλλήλαις τὴν φύσιν ἐχούσας ἀπαρτίζειν c τὸν ἐνιαυτὸν ἀρίστη συμφωνίᾳ. Φασὶ δὲ συμβάλλεσθαι πλείστα εἰς τὴν τῶν ἀπάντων ζωογονίαν τῶν θεῶν τούτων τὸν μὲν πυρῶδους καὶ πνεύματος, τὴν δὲ ὑγροῦ καὶ ξηροῦ, κοινῇ δ' ἀμφοτέρους ἀέρος· καὶ διὰ τούτων πάντα γεννᾶσθαι καὶ τρέφεσθαι. Διὸ καὶ τὸ μὲν 5

88 b 1 Diod. Sic. i. 11

d 3 διὰ] om AH
 AH, νομίζεσθαι BIO
 τὴν O
 ΔΗΙ
 ὄντα ΑΗΒΙ
 b 4 καὶ θερινῇ] om AH
 D Diod., πλείστην ceteri
 ἀέρας AH
 χωρίον AH, χῶρον I
 d 6 Νεῖλον] pr τὸν O
 d 12 ὁμωνύμως BO
 a 3 ὀνομασθέντας O
 καὶ] pr κατ' Αἰγυπτίους BIO
 c 2 φασὶ] Diod., φύσιν codd
 c 3 τὸν] τὸ A
 d 5 ὀνομάζεσθαι]
 d 10 πᾶσαν
 88 a 1 ἀνθρώπους] ἀνδρας
 b 2 ὄντας] O,
 διηκείν (sic) I
 πλείστα]
 c 4 τῆν] om A, τὸν I

ΔΙΟΔΩ-
ΡΟΥ

ἅπαν σῶμα τῆς τῶν ὄλων φύσεως ἐξ ἡλίου καὶ σελήνης ἀπαρ-
 d τρίζεσθαι, τὰ δὲ τούτων μέρη πέντε τὰ προειρημένα, τό τε πνεῦμα,
 καὶ τὸ πῦρ (καὶ) τὸ ξηρόν, ἔτι δὲ τὸ ὑγρόν, καὶ τὸ τελευταῖον τὸ
 ἀερῶδες, ὡσπερ ἐπ' ἀνθρώπου κεφαλὴν καὶ χεῖρας καὶ πόδας καὶ
 τὰ ἄλλα μέρη καταριθμοῦμεν, τὸν αὐτὸν τρόπον τὸ σῶμα τοῦ
 5 κόσμου συγκείσθαι πᾶν ἐκ τῶν προειρημένων. Τούτων δ' ἕκαστον
 θεὸν νομίσαι καὶ προσηγορίαν ἰδίαν ἐκάστῳ θείναι κατὰ τὸ οἰκεῖον
 τοὺς πρώτους διαλέκτῳ χρησαμένους διηρθρωμένη τῶν κατ' Αἴ-
 γυπτον ἀνθρώπων. Τὸ μὲν οὖν πνεῦμα Δία προσαγορεύσαι,
 μεθερμηνομένης τῆς λέξεως· ὃν αἴτιον ὄντα τοῦ ψυχικοῦ τοῖς
 10 ζώοις ἐνόμισαν ὑπάρχειν πάντων οἰονεῖ τινα πατέρα. Συμφωνεῖν
 δὲ τούτοις φασὶ καὶ τὸν ἐπιφανέστατον τῶν παρ' Ἑλλησι ποιητῶν
 ἐπὶ τοῦ θεοῦ τούτου λέγοντα,

Πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

p. 89 Τὸ δὲ πῦρ μεθερμηνοῦμενον Ἡφαιστον ὀνομάσαι, νομίσαντας
 μέγαν εἶναι θεὸν καὶ πολλὰ συμβάλλεσθαι πᾶσιν εἰς γένεσίν
 τε καὶ τελείαν αὔξησιν. Τῆν δὲ γῆν ὡσπερ ἀγγεῖόν τι τῶν
 φυομένων ὑπολαμβάνοντας μητέρα προσαγορεύσαι· καὶ τοὺς
 5 Ἑλληνας δὲ ταύτην παραπλησίως Δήμητραν καλεῖν, βραχὺ
 μετατεθείσης διὰ τὸν χρόνον τῆς λέξεως. Τὸ γὰρ παλαιὸν
 ὀνομάζεσθαι γῆν μητέρα, καθάπερ καὶ τὸν Ὀρφέα προσμαρτυρεῖν
 λέγοντα,

b Γῆ μήτηρ πάντων, Δημήτηρ πλουτοδότειρα.

Τὸ δ' ὑγρὸν ὀνομάσαι λέγουσι τοὺς παλαιοὺς Ὠκεάνην, ὃ μεθερμη-
 νουόμενον μὲν εἶναι τροφῆς μητέρα, παρ' ἐνίοις δὲ τῶν Ἑλλήνων

d 5 Diod. i. 12

d 13 Hom. Il. i. 544

89 b 1 Orph. Fr. 165

d 1 τε] BIO Diod., om A d 2 τὸ πῦρ] τὸ om IO (καὶ)
 Diod., om codd d 4 καθαριθμούμενον B d 5 δ'] δὴ AH
 d 10 ἐνόμισαν] ὀνόματος AH d 12 τούτου] AHI Diod., τούτο BO
 89 a 2 πολλὰ] BI Diod., πολλὴν O^{vid}, μέγαν AH a 3 τε] om O
 ἀγγεῖον] ἀγγεῖον AH a 5 ταύτη A a 7 γῆν] πρ τὴν O b 2
 Ὠκεάνην (sic) Diod., Ὠκεανόν codd b 3 τροφῆς] τροφήν Diod.,
 τροφῆς I

Ὁκεανὸν ὑπάρχειν ὑπειληφθαι, περὶ οὗ καὶ τὸν ποιητὴν λέγειν, ΔΙΟΔΟ-

ἉΡΧΟΥ

5

Οἱ γὰρ Αἰγύπτιοι νομίζουσιν Ὁκεανὸν εἶναι τὸν παρ' αὐτοῖς ποταμὸν Νεῖλον, πρὸς τούτῳ δὲ καὶ τὰς τῶν θεῶν γενέσεις ὑπάρξαι. Τῆς γὰρ πάσης οἰκουμένης κατὰ μόνην τὴν Αἴγυπτου c εἶναι πόλεις πολλὰς ὑπὸ τῶν ἀρχαίων θεῶν ἐκτισμένας· οἶον Διός, Ἥλιου, Ἑρμοῦ, Ἀπόλλωνος, Πανός, Εἰλειθυίας, ἄλλων πλειόνων. Τὸν δὲ ἀέρα προσαγορεύσαι φασιν Ἀθηνᾶν, μεθερμηνηνομένης τῆς λέξεως· καὶ Διὸς θυγατέρα τε νομίσαι ταύτην, καὶ παρθένου 5 ὑποστήσασθαι, διὰ τε τὸ ἄφθορον εἶναι φύσει τὸν ἀέρα, καὶ τὸν ἀκρότατον ἐπέχειν τόπον τοῦ σύμπαντος κόσμου· διόπερ ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ Διὸς μυθολογηθῆναι γενέσθαι ταύτην. Ὀνομάσθαι δὲ αὐτὴν καὶ Τριτογένειαν ἀπὸ τοῦ τρις μεταβάλλειν αὐτῆς τὴν φύσιν κατ' ἐνιαυτόν, ἕαρος καὶ θέρους καὶ χειμῶνος. Λέγεσθαι d δὲ αὐτὴν καὶ γλαυκῶπι, οὐχ ὥσπερ ἔτιοι τῶν Ἑλλήνων ὑπέλαβον ἀπὸ τοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς γλαυκοὺς ἔχειν· τοῦτο μὲν γὰρ εὔηθες ὑπάρχειν· ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ τὸν ἀέρα τῆν πρόσοψιν ἔχειν ἔγγλαυκον. Φασὶ δὲ τοὺς πέντε θεοὺς τοὺς προειρημένους τὴν πᾶσαν οἰκου- 5 μένην ἐπιπορεύεσθαι φανταζομένους τοῖς ἀνθρώποις ἐν ἱερῶν ζώων μορφαῖς, ἔστι δ' ὅτε εἰς ἀνθρώπων ἰδέας ἢ τινων ἄλλων μεταβάλλοντας. Καὶ τοῦτο μὴ μυθῶδες ὑπάρχειν ἀλλὰ δυνατόν, εἶπερ οἷτοι πρὸς ἀλήθειάν εἰσιν οἱ πάντα γεννῶντες. Καὶ τὸν ποιητὴν δὲ εἰς Αἴγυπτον παραβαλόντα, καὶ μετασχόντα παρὰ τῶν ἱερέων p. 90 τῶν τοιούτων λόγων, θεῖναί που κατὰ τὴν ποιήσιν τὸ προειρημένον ὡς γινόμενον·

b 5 Hom Il. xiv. 201

b 4 ὑπάρχειν] νομίζειν BO b 7 τούτῳ δέ] A (δὲ superser A³) H, φ̄
 BIO Dioid. c 1 τὴν] om AH c 2 πολλὰς] om AH c 3 Πανός—
 πλειόνων om B Πανός Εἰλειθυίας] IO Dioid., Εἰλ. Π. A (Εἰλυθ.) H
 c 4 προσαγορεύεσθαι AH c 5 τε] AH, γε BIO, om Dioid. c 7
 τόπον post κόσμου Ονιά c 8 γενέσθαι μυθολογοῦσι B ταῦτα AH
 c 9 αὐτοῦ τὴν φ. I, τὴν φύσιν αὐτῆς O d 2 καὶ om A d 3 ἀπὸ
 τοῦ—ἔχειν om BO τοῦ om I d 4 ὑπάρχει AH πρόσ-
 ωψιν I ἔχειν om I d 6 τοὺς ἀνθρώπους A d 7 ὅτε] + καὶ BIO
 μεταβαλόντας A go a 1 δέ om AH παραβάλλοντα BO
 a 2 λόγον A τὴν] om ABO τὸ—γινόμενον om AH

ΔΙΟΔΩ-
ΡΟΥ 5

Καί τε θεοὶ ξείνοισιν ἑοικότες ἀλλοδαποῖσι,
παντοῖοι τελέθοντες ἐπιστροφῶσι πόλησ,
ἀνθρώπων ὕβριν τε καὶ εὐνομίην ἐφορῶντες.

Περὶ μὲν οὖν τῶν ἐν οὐρανῷ θεῶν καὶ γένεσιν αἰδίου ἐσχηκότων
τοσαῦτα λέγουσιν Αἰγύπτιοι.

b Ἄλλους δὲ ἐκ τούτων ἐπιγείους γενέσθαι φασίν, ὑπάρξαντας
μὲν θνητούς, διὰ δὲ σύνεσιν καὶ κοινὴν ἀνθρώπων εὐεργεσίαν
τετευχότας τῆς ἀθανασίας, ὧν ἐνίους καὶ βασιλεῖς γεγονέναι κατὰ
τὴν Αἴγυπτον. Μεθερμηνευομένων δ' αὐτῶν τινὰς μὲν ὁμωνύμους
5 ὑπάρχειν τοῖς οὐρανόις, τινὰς δὲ ἰδίαν ἐσχηκέναι προσηγορίαν·

Ἡλιόν τε καὶ Κρόνον, καὶ Ῥέαν, ἔτι δὲ Δία τὸν ὑπὸ τιῶν
c Ἀμμωνία προσαγορευόμενον, πρὸς δὲ τούτοις Ἡραν καὶ Ἡφαι-
στον, ἔτι δὲ Ἐστίαν, καὶ τελευταῖον Ἑρμῆν. Καὶ πρῶτον μὲν
Ἡλιόν βασιλευσάει τῶν κατ' Αἴγυπτον, ὁμώνυμον ὄντα τῷ κατ'
οὐρανὸν ἄστρῳ.

5 Ταῦτα μὲν οὖν ὁ δηλωθεὶς συγγραφεύς. Καὶ ὁ
Πλούταρχος δὲ ἐν τῷ Περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἴσιον αὐτοῦ
συγγράμματι τάδε γράφει κατὰ λέξιν·

ΠΛΟΥΤΑΡ-
ΧΟΥ

Ἄπ' ἄλλης δὲ ἀρχῆς τῶν φιλοσοφώτερον τι λέγειν δοκοῦντων
τοὺς ἀπλουστάτους σκεψόμεθα πρῶτον. Οὗτοι δ' εἰσὶν οἱ λέγ-
d οντες, ὥσπερ Ἕλληνες Κρόνον ἀλληγοροῦσι τὸν χρόνον, Ἡραν δὲ
τὸν ἀέρα, γένεσιν δὲ Ἡφαίστου τὴν εἰς τὸ πῦρ ἀέρος μεταβολήν,
οὕτω παρ' Αἰγυπτίοις Νεῖλον εἶναι τὸν Ὅσιριν, Ἴσιδι συνόντα
τῇ γῆ, Τυφῶνα δὲ τὴν θάλασσαν, εἰς ἣν ὁ Νεῖλος ἐμπίπτων
5 ἀφανίζεται.

90 a 4 Hom. *Od.* xvii. 485
De Is. et Os. 363 D

b 1 Diod. i. 13

c 8 Plutarch,

a 4 τε] τοι HBO? ἀλλοδαποῖς I, ἀλλοδαποί (?) O a 5 ἐπι-
στροφῶσι I a 6 ἀνθρώπων] ἀνδρῶν I ἐφορῶντες] ἐσθιωῦντες I,
εἰσορῶντες O^{vid}, εἰσορῶντα B, ἐσορῶντες Diod. a 7—91 a 2 περι-
τὰς ἐν om B a 7 οὖν om IO^{vid} αἰδίων I a 8 τοσαῦτα]
IO Diod., ταῦτα AH b 3 τετυχηκότων O c 6 τῷ] IO, τοῖς A τῶν]
τῷ I c 7 συγγράμμασι AH c 8 δοκοῦντων] δοθέντων O^{vid}, δυναμένων
Plut. d 1 Κρόνον] om I d 2 τῷ] om IO Plut. d 5 ἀφανίζεται] +
καὶ διασπᾶται Plut.

Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα εἰπών, πάλιν εἰς δαίμονας ἀναφέρει τοὺς περὶ τῶν δηλουμένων θεῶν μύθους· καὶ πάλιν ἄλλως ἀποδίδωσι, καὶ αὐθις ἑτέρως ἀλληγορῶν. Ἦν δ' ἂν κατὰ λόγον πυθέσθαι ὀποτέρων θεῶν τὰ ξόανα τὰς ἐντετυπωμένας μορφὰς σώζειν φήσουσιν. 10 Πότερα δαιμόνων; ἀλλὰ πυρὸς καὶ ἀέρος καὶ γῆς καὶ ὕδατος, ἢ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν εἰκόνας, καὶ ζώων ἀλόγων καὶ θηρίων σχήματα; Ἐπεὶ γὰρ καὶ πρὸς αὐτῶν συγκεχώρηται ὁμωνύμως ἡλίω καὶ τοῖς καθόλου στοιχείοις θνητοὺς ἀνδρας τινὰς γεγονέναι, καὶ τούτους θεοὺς 15 ἀνηγορεύσθαι, τίνων εἰκὸς ἂν εἶη λέγειν μορφὰς εἶναι p. 91 καὶ εἰκόνας τὰς ἐν τοῖς ἀψύχοις ξοάνοις γλυφάς; Πότερον τῶν καθόλου στοιχείων, ἢ, ὅπερ καὶ τὸ ἐναργὲς τῆς ὄψεως ἐπιδείκνυσι, τῶν ἐν νεκροῖς κειμένων θνητῶν; Ἄλλ' εἰ καὶ αὐτοὶ μὴ λέγοιεν, ὃ γέ τοι ἀληθῆς λόγος 5 βοᾷ καὶ κέκραγε, μονονουχὶ φωνὴν ἀφιεῖς, θνητοὺς ἀνδρας μαρτυρῶν γεγονέναι τοὺς δηλουμένους. Ὁ δὲ Πλούταρχος καὶ τῶν σωματίων αὐτῶν ἐκ περιουσίας τὸν ποιὸν ὑπογράφει τοῦ σχήματος χαρακτῆρα, ἐν τοῖς Περὶ τῆς Ἰσιδος καὶ τῶν Αἰγυπτίων θεῶν ὧδέ πως λέγων 10

Ἱστοροῦσι γὰρ Αἰγύπτιοι τὸν μὲν Ἑρμῆν τῷ σώματι γενέσθαι b ΠΛΟΥΤ-
γαλεαγκῶνα, τὸν δὲ Τυφῶνα τῇ χροιά πυρρόν, λευκὸν δὲ τὸν
Ἔρωρον, καὶ μελάγχρων τὸν Ὄσιριον, ὡς τῇ φύσει γεγονότας ἀνθρώ-
πους. ΑΡΧΟΥ

91 b 1 Plutarch, *De Is. et Os.* 359 E

d 8 ἀποδίδωσι—ἀλληγορῶν om AH d 11 πότερον A καὶ
ἀέρος] om AH d 13 καὶ 1°] om AH d 14 ἡλίω om AH τοῖς] +
πρὸ αὐτῶν AH d 15 τινὰς ἀνδρας BIO καὶ] om AH 91 a 1
ἀνηγορεύσθαι F, ἀνηγορεύθαι ceteri cf 95 b 3 τίνος A εἶη] εἶεν
AH λέγειν] ΔΗΙ, om O εἶναι] om O a 5 ἀλλ' εἰ]
ἀλλὰ A a 6 κέκραγε] + λέγων AH b 1 γὰρ] μὲν AH τῷ] om BO
γενέσθαι] om AH b 2 γαλεαγκ. I, γαλιαγκ. B δέ] om I b 3
Ἔρωρον] Plutarch., Ἄρην codd καὶ] om AH μελάγχρουν BIO
γεγονέναι I

5 Ταῦτα καὶ ὁ Πλούταρχος. Νεκρῶν ἄρα ἡ πᾶσα αὐτῶν θεοποιία καθέστηκε· πέπλασται δὲ αὐτοῖς τὰ τῆς φυσιολογίας. Τί γὰρ χρῆν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν σχήματα ζωοπλαστεῖν, παρὸν καὶ δίχα τούτων ἥλιον σέβειν καὶ σελήνην καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ κόσμου στοιχεῖα ; Πο-
 c τέροις δὲ τούτων καὶ ἐκ τίνων ἀρξάμενοι τὰς τοιάσδε προσηγορίας ἐπεφήμισαν ; οἶον, λέγω τὸν Ἑφαιστον καὶ τὴν Ἀθηνᾶν, Δία τε καὶ Ποσειδῶνα καὶ Ἥραν. Ἐρα γὰρ ταῦτα τῶν καθόλου στοιχείων πρότερον ὄντα
 5 ὀνόματα δεύτερον αὐτὰ τοῖς θνητοῖς ὁμωνύμως τοῖς οὐρανίοις ἐπιτεθείκασιν, ἢ τοῦμπαλιν ἐκ τῆς παρ' ἀνθρώποις ἐπικλήσεως τὴν μεταφορὰν ἐπὶ τὰς οὐσίας πεποι-
 ηνται ; Καὶ τί χρῆ θνηταῖς προσηγορίαις τὰς καθόλου
 d φύσεις ἐπιφημίζειν ; τὰ δὲ καθ' ἕκαστον θεὸν μυστήρια, οἳ τε ὕμνοι καὶ αἱ ᾠδαὶ καὶ τῶν τελετῶν τὰ ἀπόρρητα, πότερον τῶν καθόλου στοιχείων, ἢ τῶν πάσαι θνητῶν ἀνδρῶν τῶν τοῖς θεοῖς ὁμωνύμων ἐπάγονται τὰ σύμ-
 5 βολα ; Ἄλλα γὰρ πλάνας καὶ μέθας καὶ ἔρωτας φθοράς τε γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν ἐπιβουλάς καὶ μυρία ἄττα, θνητὰ ὡς ἀληθῶς καὶ αἰσχυρὰ καὶ ἄσεμνα, πῶς ἂν τις ἀναθείη τοῖς καθόλου στοιχείοις, αὐτόθεν τὸ θνητὸν καὶ ἀνθρωποπαθὲς ἐπενηγεμένα ; Ὅστε ἐκ τούτων πάντων
 10 ἀλίσκεσθαι τὴν θαυμαστὴν ταύτην καὶ γενναίαν φυσιολογίαν κατ' οὐδὲν ἀληθείας ἡμμένην, οὐδέ τι θείον ἀληθῶς ἐπαγομένην, βεβιασμένην δὲ καὶ διεψευσμένην
 p. 92 ἔχουσιν τὴν ἕξωθεν σεμνολογίαν. Ἄκουε δ' οὖν ἃ καὶ ὁ Πορφύριος ἐν τῇ πρὸς Ἀνεβῶ τὸν Αἰγύπτιον ἐπιστολῇ περὶ τῶν αὐτῶν ἱστορεῖ·

b 5 καὶ] om BIO   b 6 θεοποιία αὐτῶν BO   πεπλάσθαι A   αὐτοῖς] αὐτῆς O
 b 7 ἐχρῆν BIO   b 8 ἥλιον] ὄνον B   b 9 καὶ σε-
 λήνην] om I   b 9—d 5 ποτέροις—σύμβολα] om B   c 3 Ποσειδῶ O
 c 4 ταῦτα] + καὶ AH   πρότερον] πρῶτον O   d 2 αἰ] om AH   d 3 πό-
 τερα I   d 4 τὰ] om O   d 9 πάντων] AH, ἀπάντων BIO   92 a 1 δ'
 οὖν] om I   ἃ] AH, οἷα BIO

4. Χαιρήμων μὲν γὰρ καὶ οἱ ἄλλοι οὐδ' ἄλλο τι πρὸ τῶν **b** ΠΟΡΦΥ-
 ὀρωμένων κόσμων ἡγοῦνται, ἐν ἀρχῆς λόγῳ τιθέμενοι τοὺς Αἰγυπ-
 τίων οὐδ' ἄλλους θεοὺς πλὴν τῶν πλανητῶν λεγομένων καὶ τῶν
 συμπληρούντων τὸν ζῶδιακόν, καὶ ὅσοι τούτοις παρανατέλλουσι,
 τὰς τε εἰς τοὺς δεκανοὺς τομάς, καὶ τοὺς ὠροσκόπους, καὶ τοὺς 5
 λεγομένους κραταιοὺς ἡγεμόνας, ὧν καὶ τὰ ὀνόματα ἐν τοῖς
 Ἀλμεινχιακοῖς φέρεται, καὶ θεραπείαι παθῶν, καὶ ἀνατολαί, καὶ **c**
 δύσεις, καὶ μελλόντων σημειώσεις. Ἐώρα γὰρ τοὺς τὸν Ἥλιον
 δημιουργὸν φαμένους, καὶ τὰ περὶ τὸν Ὅσιριν καὶ τὴν Ἴσιον, καὶ
 πάντας τοὺς ἱερατικοὺς μύθους ἢ εἰς τοὺς ἀστέρας καὶ τὰς τούτων
 φάνσεις καὶ κρύψεις καὶ ἐπιτολὰς ἐλιττομένους, ἢ εἰς τὰς τῆς 5
 σελήνης αὐξήσεις καὶ μειώσεις, ἢ εἰς τὴν τοῦ ἡλίου πορείαν, ἢ τό
 γε νυκτερινὸν ἡμισφαίριον ἢ τὸ ἡμερινόν, ἢ τὸν γε ποταμόν· καὶ **d**
 ὅλως πάντα εἰς τὰ φυσικά, καὶ οὐδὲν εἰς ἀσωμάτους καὶ ζώσας
 οὐσίας ἐρμηνεύοντας. Ὡν οἱ πλείους καὶ τὸ ἐφ' ἡμῶν ἐκ τῆς τῶν
 ἀστέρων ἀνήψαν κινήσεως, οὐκ οἶδ' ὅπως δεσμοῖς ἀλύτοις ἀνάγκη,
 ἢν εἰμαρμένην λέγουσι, πάντα καταδήσαντες, καὶ πάντα τούτοις 5
 ἀνάψαντες τοῖς θεοῖς, οὓς ὡς λυτῆρας τῆς εἰμαρμένης μόνους ἐν τε
 ἱεροῖς καὶ ξοάνοις καὶ τοῖς ἄλλοις θεραπεύουσι.

Ταῦτα μὲν οὖν ἀπὸ τῆς δηλωθείσης ἐπιστολῆς κεί-
 σθω, σαφῶς διαγορεύοντα ὅτι καὶ ἡ τῶν Αἰγυπτίων
 ἀπόρρητος θεολογία οὐδὲ ἄλλους πλὴν τῶν κατ' οὐρανὸν 10
 ἀστέρων τῶν τε ἀπλανῶν ὀνομαζομένων καὶ τῶν πλανη-
 τῶν καλουμένων ἐθεολόγει, δημιουργόν τε τῶν ὄλων **p. 93**

92 b 1 Porphyrrii Fragm. ab Eus. servatum cf Iamblich. *de Mysteriis Parthey*

b 2 ἀρχῆς λόγῳ] BIO cf 119 a 3, ἀρχῆ λόγων AH **b** 4 συν-
 τηρούντων BO τὸν] (ν sup ras A³) A, τὸ I **b** 5 τιμάς A
 ὠροσκόπους (sic) I **b** 6 τὰ] om I **c** 2 σημείωσις A **c** 3 ἐώρα] BO
c 3 τὰ] τὸ A, τοὺς I **c** 4 πάντας] pr τοὺς AH
c 4—d 10 ἢ εἰς τοὺς—ἄλλους πλὴν om B **c** 6 εἰς] om IO ἢ τό
 γε] τότε AH **d** 2 πάντα] pr τὰ AH **d** 3 ἐρμηνεύσας AH
d 4 οὐκ] pr οἱ AH ἀνάγκη] ἀνάγκην A, ἀνάγκης Gale, Parthey **d** 5
 ἢν] τὴν AH **d** 6 οὓς ὡς] Gale, Parthey, οὕτως codd **d** 6 λυτῆρας O
 μόνους τῆς εἰμ. O **d** 11 ὀνομαζομένων—καλουμένων] AH, καλουμ. καὶ
 τῶν ὀνομ. πλαν. BIO

ἡ αὐτὴ διὰ πάντων διήλθε τῶν ζώων. Διὸ εἰς τὴν θεοποίησαν ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ
 παρέλαβον πᾶν ζῶον, καὶ ὁμοίως που ἀνέμιξαν θηρία καὶ ἀνθρώ-
 πους, καὶ πάλιν ὀρνέων σώματα καὶ ἀνθρώπων. Εἵκασται γάρ τις 5
 παρ' αὐτοῖς μέχρι τραχήλου ἀνθρωποειδῆς, τὸ δὲ πρόσωπον ὀρνέου
 ἢ λέοντος ἢ ἄλλου τινὸς ζώου κεκτημένους· καὶ πάλιν αὐ κεφαλὴ
 ἀνθρώπειος καὶ ἄλλων τινῶν ζώων μέρη, πῆ μὲν ὑποκείμενα, πῆ
 δὲ ἐπικείμενα· δι' ὧν δηλοῦσιν ὅτι κατὰ γνώμην θεῶν καὶ ταῦτα
 ἀλλήλοις κοινωνεῖ, καὶ σύντροφα ἡμῖν καὶ τιθασά ἐστι τῶν p. 94
 θηρίων τὰ ἄγρια οὐκ ἄνευ τινὸς θείας βουλήσεως. Ὅθεν καὶ
 ὁ λέων ὡς θεὸς θρησκειέται, καὶ μέρος τι τῆς Αἰγύπτου, ὃ καλοῦσι
 νομόν, ἐπώνυμον ἔχει Λεοντοπολίτην, ἄλλο δὲ Βουσιρίτην, ἄλλο
 δὲ Κυνοπολίτην. Τὴν γὰρ ἐπὶ πάντα δύναμιν διὰ τῶν συνιόντων 5
 ζώων, ὧν ἕκαστος τῶν θεῶν παρέσχεν, ἐθρήσκουν. Ἐὐδὼρ δὲ
 καὶ πῦρ σέβονται τὰ κάλλιστα τῶν στοιχείων, ὡς ταῦτα αἰτιώτατα
 τῆς σωτηρίας ἡμῶν, καὶ ταῦτα δεικνύντες ἐν τοῖς ἱεροῖς, ὡς που
 ἔτι καὶ νῦν ἐν τῇ ἀνοίξει τοῦ ἁγίου Σαράπιδος ἢ θεραπεία διὰ b
 πυρὸς καὶ ὕδατος γίνεται, λείβοντος τοῦ ὑμνωδοῦ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ
 πῦρ φαίνοντος, ὀπηνίκα ἐστὼς ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῇ πατρίῳ τῶν
 Αἰγυπτίων φωνῇ ἐγείρει τὸν θεόν. Ταῦτ' οὖν σέβονται † τὰ
 μέτοχα, καὶ μάλιστα πλείονι τούτων ἐσέφθησαν † τὰ ὡς ἐπὶ πλείονι 5
 τῶν ἱερῶν μετέχοντα. Τοιαῦτα δὲ πάντα τὰ ζῶα, ἐπεὶ καὶ
 ἀνθρώπου σέβουσι κατὰ Ἀναβιν κώμην, ἐν ᾗ καὶ τούτῳ θύεται,
 καὶ ἐπὶ τῶν βωμῶν τὰ ἱερὰ ἐκκαίεται. Ὁ δὲ μετ' ὀλίγον φάγοι

d 3 ἦλθε I   d 5—94 a 2 εἵκασται—βουλήσεως om B   d 5
 παρ' αὐτοῖς τις IO Porph.   94 a 1 τιθασά AO   a 3 τι] om A
 a 4 ἄλλο δὲ] AB, καὶ ἄλλο IO   a 5 Κυνοπολίτην] Δεκοπολίτην Porph.
 δύναμιν] + τοῦ θεοῦ Porph., quod in τοῦ θεοῦ (cf d 1) mutandum esse
 censet Heikel   a 6 ὧν] ἦν AH   τῶν θεῶν] om AH
 ἐθρήσκουν] BO, ἐθρήσκουσαν AI   a 7 σέβοντα I   τὰ κάλλιστα]
 μάλιστα Porph.   ταῦτα] 'secludendum' Heikel, ὄντα coniec Nauck
 b 1 ἢ] Porph., ἢ τε codd   b 2 λείβοντος] λήγοντος AH   b 3—7
 ἐστὼς—θύεται] om B   b 3 τοῦ om AH   b 4 φωνῇ om A   [τὰ
 om AH   πλείονι AH   [ἐσέφθησαν] Nauck   b 5 μάλιστα]
 b 6 τοιαῦτα] μετὰ ταῦτα Porph.   b 7 κατὰ Ἀναβιν] κατ' ἀνάγκην
 AH   ἦ] φ̄ O   τούτων A   b 8 ἐκκαίεται O, κάεται Porph.
 ὁ] τὸ A

ΠΟΡΦΥ- c ἂν τὰ ἴδια αὐτῷ ὡς ἀνθρώπῳ παρεσκευασμένα. Ὡς οὖν ἀνθρώπου
 ΡΙΟΥ ἀφεκτέον, οὕτω καὶ τῶν ἄλλων. Ἔτι δὲ ἐκ περιττῆς σοφίας καὶ
 τῆς περὶ τὸ θεῖον συντροφίας κατέλαβόν τισι τῶν θεῶν προσφιλή
 τῶν ζώων τινὰ μᾶλλον ἀνθρώπων, ὡς Ἡλίῳ ἰέρακα, σύμπασαν
 5 μὲν τὴν φύσιν ἐξ αἵματος ἔχοντα καὶ πνεύματος, οἰκτείροντα δὲ
 καὶ ἀνθρώπων, καὶ κωκύοντα ἐπὶ νεκρῷ κειμένῳ, γῆν τε ἐπαμώ-
 μενον.

Καὶ μετὰ βραχεία φησίν·

Κάνθαρον δὲ ἀμαθῆς μὲν βδελυχθείη ἂν ἀγνώμων ὑπάρχων
 d τῶν θείων· Αἰγύπτιοι δὲ ἐσέφθησαν ὡς εἰκόνα ἡλίου ἔμψυχον.
 Κάνθαρος γὰρ πᾶς ἄρρην, καὶ ἀφιεὶς τὸν θορὸν ἐν τέλματι καὶ
 ποιήσας σφαιροειδῆ τοῖς ὀπισθίοις ἀνταναφέρει ποσίν, ὡς ἥλιος
 οὐρανόν, καὶ περίοδον ἡμερῶν ἐκδέχεται σεληνιακῆν. Οὕτω δὲ
 5 καὶ περὶ κριοῦ τι φιλοσοφοῦσι, καὶ ἄλλο τι περὶ κροκοδείλου, περὶ
 τε γυπὸς καὶ ἰβεως, καὶ ὄλως καθ' ἕκαστον τῶν ζώων, ὡς ἐκ
 φρονήσεως καὶ τῆς ἀγαν θεοσοφίας ἐπὶ τὸ σέβας ἐλθεῖν καὶ τῶν
 ζώων.

p. 95 5. Τοιαῦτα καὶ τὰ περὶ τῆς γενναίας τῶν σοφῶν Αἰ-
 γυπτίων φυσιολογίας τέθειται ὁ δεδηλωμένος, διασαφή-
 σασ ἡμῖν τὰ ἀπόρρητα, ὅτι τε ὕδωρ καὶ πῦρ σέβουσι,
 b καὶ μία λογικῶν καὶ ἀλόγων οὐ μόνον σωμάτων ἀλλὰ
 καὶ ψυχῆς οὐσία κέκριται εἶναι παρ' αὐτοῖς, ὡς εὐλόγως
 αὐτῷ δοκεῖν θεοὺς ἀνηγορευῆσθαι τὰ θηρία. Καίτοι πῶς
 οὐ παραλογώτατον εἰς θεοποιίαν παραλαμβάνειν τὴν

94 c 9 Porphy. *Abst.* iv. 9

c 1 παρεσκ. ὡς οὖν ἀνθρ. bis scr O οὖν om I c 2 ἔτι] οὕτω I
 ἐκ περιττῆς] περὶ τῆς A c 4 ἰέρακα] Porph., ἰερά· καὶ ABIO
 c 5 οἰκτεῖραν AH c 6 ἐπαμώμενα BIO c 9 Κανθύρον I
 δέ] μὲν BO d 1 Αἰγύπτου I d 2 καὶ 1^ο] om AH θορὸν]
 φθόρον (φ raene eras) I d 3 τοὺς ὀπισθίους AH ποσίν]
 φησίν AH ἥλιος] + φησίν A d 4 σεληνιακόν I d 5 τι] om A
 95 a 2 φυσιολογίας] φιλοσοφίας O* διασαφήσας] pr Αἰγυπτίων BIO
 b 3 ἀνηγορευῆσθαι] AHB, ἀνηγορευῆσαι IO

ἄλογον καὶ θηριώδη φύσιν διὰ τὸ τῆς ἴσης, ὡς φασιν, 5
 ἀνθρώποις μετέχειν ψυχῆς; Ἐχρῆν γάρ, εἴπερ ἄρα,
 ἀνθρώπους καὶ αὐτὰ ἡγείσθαι, καὶ τῆς ἀνθρωπείας
 αὐτοῖς δόξης τε καὶ τιμῆς μεταδιδόναι. Οἱ δὲ τοῦτο μὴ
 πράξαντες, τὰ πρὸς αὐτῆς τῆς φύσεως ἄλογα θηρία
 γενόμενα καὶ ταύτην εἰληχότα τὴν ἐπωνυμίαν, καὶ οὐδὲ c
 τῆς ἀνθρώπων προσρήσεως ἡξιωμένα, οὐδ' ὁμοίως ἀν-
 θρώποις ἡξίωσαν ἀποδέξασθαι· τὴν ἀνωτάτω δὲ τοῦ
 παμβασιλέως προσηγορίαν καὶ τοῦ τῶν ἀπάντων δη-
 μιουργοῦ Θεοῦ φέροντες εἰς τὴν θηρίων φύσιν καταβε- 5
 βλήκασι, καὶ θεοὺς ἐπεφήμισαν ἂ μὴδὲ τῆς ἀνθρώπων
 πρὸς αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ κατηξίωται προσηγορίας. Ἐπὶ
 τούτοις ἀκήκοας καὶ τῆς θεοσοφίας τῆς μυστικῆς, δι' ἣν
 οἱ θαυμάσιοι τῶν Αἰγυπτίων λύκους καὶ κύνας καὶ λέον-
 τας ἐσεβάσθησαν· ἔγνωσ καὶ τοῦ κανθάρου τὸ θαῦμα, d
 καὶ ἰέρακος τὴν ἀρετὴν· μὴ δὴ γέλα τοῦ λοιποῦ τοὺς
 θεοὺς, ἐλέει δὲ τῆς πολλῆς εὐηθείας καὶ ἀβλεψίας τὸ
 τρισάθλιον ἀνθρώπων γένος. Καὶ δὴ σκόπει τὰ πάντα
 περιθρῶν οἴων ἡμῖν ἀγαθῶν παρέστη δοτῆρ ὁ Χριστὸς 5
 τοῦ Θεοῦ, τοιαύτης νόσου μακρᾶς τε καὶ πολυχρονίου
 πηρώσεως καὶ τὰς Αἰγυπτίων ψυχὰς διὰ τῆς εὐαγγελι-
 κῆς αὐτοῦ διδασκαλίας λελυτρωμένους, ὡς τοὺς πλείους
 ἤδη τῶν κατ' Αἴγυπτον καὶ ταύτης ἀπηλλάχθαι τῆς
 νόσου.

10

6. Ἄλλὰ γὰρ τοιαῦτα καὶ τὰ παρ' Αἰγυπτίοις, ἂ καὶ b p. 96
 παλαιότερα τῶν Ἑλληνικῶν ἀπάντων μνημονεύεται.
 Ἐχεις τοιγαροῦν πρὸς τῇ μυθικῇ καὶ τὴν φυσικωτέραν
 θεολογίαν Ἑλλήνων ὁμοῦ καὶ Αἰγυπτίων, τῶν τὴν

b 5 φασιν] πᾶσιν AH   b 6 ἐχρῆν] χρῆ I, χρῆν O   b 8 τε] om BO
 b 9 τῆς om I   c 1 τὴν] om A   c 5 θηρίων] τῶν ἄνω I   d 2
 δὴ] B1, om AH   d 4 τὰ] om BO   d 5 ἀγαθῶν ἡμῖν BO   παρέστη]
 A, πάρεστι ceteri   d 6 τοσαύτης BIO   96 b 1 τὰ] om AH   ἂ
 om AH   b 2 παλαιότερα BIO   b 3 τὴν μυθικῇ AH   b 4 πάλοι τὴν
 πολύθεον BIO

5 πολύθεον πάλαι δεισιδαιμονίαν συστησαμένων, παρ' οἷς
 ὅτι μηδέν τι τῶν ἀληθῶς θείων ἀσωμάτων τε καὶ νοε-
 ρῶν οὐσιῶν ἐγνωρίζετο μεμάθηκας. Πλήν ἀλλὰ δεδῶ-
 σθω καὶ συγκεχωρήσθω τουτοιῖσι τοῖς μετεωρολόεσχαις
 λέγειν ἀληθῆ καὶ ἐπιτυγχάνειν ἐν τῇ τῶν ἀλληγορου-
 10 μένων φυσιολογίᾳ· γινέσθω τε αὐτοῖς ὁ ἥλιος ποτὲ μὲν
 c Ἀπόλλων καὶ πάλιν Ὠρος καὶ Ὅσιρις πάλιν ὁ αὐτός,
 καὶ μυρία ἄλλα ὅσα καὶ θέλοιεν· ὥσπερ οὖν καὶ ἡ
 σελήνη, ἡ Ἴσις ἡ Ἄρτεμις, καὶ ὅσα ἂν τις ἐξαριθμῆν
 βούλοιτο· μὴ γὰρ ἔστω ταῦτα θνητῶν ἀνδρῶν, ἀλλ'
 5 αὐτῶν τῶν ἐπουρανίων φωστήρων σημαντικαὶ προσηγο-
 ρίαι· τὸν ἥλιον ἄρα καὶ τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας
 καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ κόσμου μέρη ὡς θεοὺς προσκυνητέον.
 Καὶ ταύτῃ τοιγαροῦν ἡ γενναία τῶν Ἑλλήνων φιλοσο-
 d φία ὥσπερ διὰ μηχανῆς πέφηνεν εἰς ὕψος μὲν ἀνάγουσα
 τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ λόγου, κάτω δὲ περιστρέφουσα
 ἀμφὶ τὴν αἰσθητὴν καὶ φαινομένην τοῦ θεοῦ δημιουρ-
 γίαν τὴν τῶν σοφῶν διάνοιαν, καὶ πλέον οὐδὲν ἀλλ'
 5 ἢ πῦρ καὶ τὴν θερμὴν οὐσίαν, τὰ τε μέρη τοῦ κόσμου,
 διὰ τῶν οὐρανίων φωστήρων, ἔστω δὲ καὶ τὴν ὑγρὰν
 καὶ τὴν ξηρὰν καὶ τὴν σύγκρασιν τῶν σωμάτων θειά-
 ζουσα. Πῶς οὖν οὐ μέγα καὶ θαυμάσιον τὸ τοῦ σω-
 τήρος ἡμῶν Ἰησοῦ τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον,
 10 πᾶν γένος ἀνθρώπων παιδεῦν τὸν ἥλιου καὶ σελήνης
 δεσπότην Θεὸν καὶ δημιουργὸν τοῦ σύμπαντος κόσμου,
 αὐτὸν τὸν ἀνωτάτω καὶ ἐπέκεινα τῶν ὄλων, ταῖς προσ-
 ηκούσαις ἐννοίαις εὐσεβεῖν; καὶ οὐ τὰ τῶν σωμάτων
 στοιχεῖα, ἀλλὰ τὸν ζωῆς αὐτῆς καὶ τροφὸν καὶ τῶν

b 7 ἐγινώσκετο O   b 10 τε] δὲ AH   c 1 Ὠρος] ὠροσκόπος A
 c 2 θέλοις AH   c 3 ἡ 1^ο] om IO   c 5 οὐρανίων O   c 8 φιλοσοφία]
 φυσιολογία O   d 3 αἰσθητὴν] αἰσθησίν τε AH   d 7 τὴν 1^ο] om IO
 d 9 τοῦ 1^ο] AH (?), om BIO   τοῦ Θεοῦ] om O, καὶ Θεοῦ I   d 11
 δεσπότην Θεόν] AH, Θεὸν καὶ δεσπότην BIO   d 14 τροφῶν IO
 καὶ 2^ο] om A   πάντων τῶν ἀγαθῶν BIO

ἀγαθῶν πάντων ταμίαν ὑμνεῖν, μέρη τε τοῦ κόσμου τὰ p. 97
 ὀρώμενα καὶ πᾶν τὸ καταληπτὸν σαρκὸς αἰσθήσει, ὡς
 ἂν τῆς φθαρτῆς ὄντα φύσεως, οὐδαμῶς καταπλήττεσθαι,
 τὸν δ' ἐν τούτοις ἅπασιν ἀόρατον καὶ τῶν καθόλου τε
 καὶ κατὰ μέρος δημιουργικὸν νοῦν μόνον ἀποθανμάζειν, 5
 καὶ θεολογεῖν μίαν μόνην ἐκείνην τὴν διήκουσαν καὶ
 διακοσμοῦσαν τὰ πάντα θείαν δύναμιν, ἀσώματον οὔσαν
 καὶ νοερὰν τὴν φύσιν, μᾶλλον δὲ ἄρρητον εἰπεῖν καὶ
 ἀκατάληπτον, διὰ πάντων, δι' ὧν καὶ ἐνεργεῖ, παραφαι-
 νομένην διήκουσάν τε ἀσωμάτως, καὶ ἀσυμπλόκως τὰ 10
 πάντα ἐπιπορευομένην, καὶ διὰ πάντων οὐκ οὐρανίαν
 μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπὶ γῆς, τῶν τε καθόλου στοιχείων b
 καὶ τῶν ἐπὶ μέρους, τὴν τῆς θεότητος διαρκῆ μεγαλουρ-
 γίαν ἐπιδεικνυμένην, πᾶσί τε ἀφανῶς καὶ ἡμῖν ἀνεπαι-
 σθήτως ἐπιστατοῦσαν, καὶ λόγοις ἀνεκφράστου σοφίας
 τὸν σύμπαντα κόσμον διακυβερνῶσαν ; 5

Τοσοῦτων ἡμῖν ἀποδεδειγμένῳ εἰς ἔλεγχον τῆς ἀσυ-
 στατου θεολογίας, τῆς τε λεγομένης μυθικωτέρας καὶ
 τῆς ὑψηλοτέρας δὴ καὶ φυσικωτέρας, ἣν οἱ παλαιοὶ
 Ἕλληνες τε καὶ Αἰγύπτιοι σεμνύνοντες ἀπεδείχθησαν,
 ὥρα καὶ τῶν νέων τῶν δὴ καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς φιλοσοφεῖν c
 ἐπαγγελλομένων ἐπαθρῆσαι τὰ καλλωπίσματα· οἷδε
 γὰρ τὰ περὶ νοῦ δημιουργοῦ τῶν ὄλων καὶ τὰ περὶ
 ἀσωμάτων ἰδεῶν νοερῶν τε καὶ λογικῶν δυνάμεων τοῖς
 ἀμφὶ τὸν Πλάτωνα μακροῖς ποθ' ὕστερον χρόνοις 5
 ἐφευρημένα καὶ λογισμοῖς ὀρθοῖς ἐπινενοημένα συμ-
 πλέξαι τῇ τῶν παλαιῶν θεολογίᾳ πεπειραμένοι μείζονι
 τύφῳ τὴν περὶ τῶν μύθων ἐπαγγελίαν ἐξῆραν. * Ἀκουε

97 a 4 τὸν δ'] τὰ δ' AH ἀοράτοις AH a 5 νοῦν] οὐ AH
 a 7 δύναμιν θείαν O a 9 παραφαινομένη AH a 10 τε] δὲ AH
 b 1 γῆς] + διήκουσαν—ἐπιπορευομ. (cf a, 10, 11) O (sed postea reprobr)
 b 2 τῆς] + ἐπὶ μέρους AH b 3 ἐνδεικνυμένην IO b 7 θεολογίας]
 pr σοφίας ἢ BO b 8 δῆ] om O b 9 σεμνύνονται O c 1 ὥρα I
 c 6 λογισμοῖς] pr ἐν AH

d δ' οὖν καὶ τῆς τούτων φυσιολογίας, μεθ' οἷας ἐξενήνεκται τῷ Πορφυρίῳ ἀλαζονείας·

ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

7. Φθέγξομαι οἷς θέμις ἐστί, θύρας δ' ἐπίθεσθε βέβηλοι.

Σοφίας θεολόγου νοήματα δεικνύς, οἷς τὸν θεὸν καὶ τοῦ θεοῦ τὰς
5 δυνάμεις διὰ εἰκόνων συμφύλων αἰσθήσει ἐμήνυσαν ἄνδρες τὰ
p. 98 ἀφανῆ φανεροῖς ὑποτυπώσαντες πλάσμασι τοῖς καθάπερ ἐκ βίβλων
τῶν ἀγαλμάτων ἀναλέγειν τὰ περὶ θεῶν μεμαθηκόσι γράμματα.
Θαυμαστὸν δὲ οὐδὲν ξύλα καὶ λίθους ἠγεῖσθαι τὰ ξόανα τοὺς
ἀμαθεστάτους, καθὰ δὴ καὶ τῶν γραμμάτων οἱ ἀνόητοι λίθους μὲν
5 ὀρώσι τὰς στήλας, ξύλα δὲ τὰς δέλτους, ἐξυφασμένην δὲ πάπυρον
τὰς βίβλους.

Τοιαῦτα δὲ ὡς ἐν προοιμίῳ κατακομπήσας ἄκουε οἷα
ἐξῆς προῖων γράφει πρὸς λέξιν·

b Φωτοειδοῦς δὲ ὄντος τοῦ θεοῦ καὶ ἐν πυρὸς αἰθερίου περιχύσει
διάγοντος, ἀφανοῦς τε τυγχάνοντος αἰσθήσει περὶ θνητὸν βίον
ἀσχόλω, διὰ μὲν τῆς διαυγοῦς ὕλης, οἷον κρυστάλλου ἢ Παρίου
λίθου ἢ καὶ ἐλέφαντος, εἰς τὴν τοῦ φωτὸς αὐτοῦ ἔννοιαν ἐνήγε,
5 διὰ δὲ τῆς τοῦ χρυσοῦ εἰς τὴν τοῦ πυρὸς διανόησιν, καὶ τὸ ἀμίαντον
αὐτοῦ, ὅτι χρυσὸς οὐ μαιίνεται. Πολλοὶ δὲ αὐτὸ καὶ μέλανι λίθῳ
τὸ ἀφανὲς αὐτοῦ τῆς οὐσίας ἐδήλωσαν· καὶ ἀνθρωποειδεῖς μὲν
ἀπετύπουν τοὺς θεοὺς ὅτι λογικὸν τὸ θεῖον, καλοὺς δέ, ὅτι κάλλος
c ἐν ἐκείνοις ἀκήρατον, διαφόροις δὲ σχήμασι καὶ ἡλικίαις, καθέδραις
τε καὶ στάσεσι καὶ ἀμφιάσεσι, καὶ τοὺς μὲν ἄρρενας, τὰς δὲ θηλείας,
καὶ παρθένους, καὶ ἐφήβους, ἢ γάμου πείραν εἰληφότες, εἰς παρά-
στασιν αὐτῶν τῆς διαφορᾶς. Ὅθεν πᾶν τὸ λευκὸν τοῖς οὐρανόις

97 d 3 Porph. Περὶ Ἀγαλμάτων, Orph. Fr. 6, 1 cf p 664 d

d 2 ἀλαζονίας	O	d 4 νοήματα]	μηνύματα	BO	d 5 συμφύλων]
om AH	συναισθήσει	AH	98 a 1 ἀποτυπώσαντες	I	a 7 δὲ
om IO	a 8 προῖων ἐξῆς	BIO	b 3 κρυστάλλου	O	b 4 ἢ]
om IO	αὐτῶν	A	b 5 τῆς]	om BO	b 6 αὐτῶν
b 7 αὐτῶν	A	ἀνθρωποειδῆς	AH	b 8 τοὺς θεοὺς]	om AH
κάλλους	O	c 1 ἀκήρατον]	pr εἶδος	O	

θεοῖς ἀπένειμαν, σφαῖράν τε καὶ τὰ σφαιρικά πάντα ἰδίως τε 5 ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ
κόσμῳ καὶ ἡλίῳ καὶ σελήνῃ, ἔσθ' ὅπου δὲ καὶ τύχη καὶ ἐλπίδι·
κύκλον δὲ καὶ τὰ κυκλικά αἰῶνι καὶ τῇ κατὰ τὸν οὐρανὸν κινήσει
ταῖς τε ἐν αὐτῷ ζῶναις καὶ τοῖς κύκλοις· κύκλων δὲ τμήματα τοῖς d
σχηματισμοῖς τῆς σελήνης· πυραμίδας δὲ καὶ ὀβελίσκους τῇ πυρὸς
οὐσίᾳ, καὶ διὰ τοῦτο τοῖς Ὀλυμπίοις θεοῖς· ὥσπερ αὖ κῶνον μὲν
ἡλίῳ, γῆ δὲ κύλινδρον, σπορᾶ δὲ καὶ γενέσει φάλητα, καὶ τὸ
τρίγωνον σχῆμα διὰ τὸ μῦριον τῆς θηλείας. 5

Ταῦτα ὁ θαυμαστὸς φιλόσοφος, ὧν τί ἂν γένοιτο
ἀσχημονέστερον τὰ αἰσχυρὰ σεμνολογοῦσιν, τί δὲ βια-
ότερον (ἦ) τὰς ἀψύχους ὕλας, χρυσοῦν καὶ λίθον καὶ τὰ
τοιαῦτα, εἰκόνας φέρειν τοῦ φωτὸς τῶν θεῶν καὶ τῆς
οὐρανόθεν καὶ αἰθερίου φύσεως δηλώματα φάσκειν; Ὅτι 10
δὲ τῶν νέων ἐστὶ ταῦτα σοφίσματα, μὴδ' ὄναρ τῶν P. 99
παλαιῶν εἰς ἐνθύμησιν ἐλθόντα, γνοίης ἂν μαθῶν ὅτι
καὶ ἀπόβλητα ἦν παρὰ τοῖς προτέροις τὰ διὰ χρυσοῦ
καὶ τῆς νομιζομένης πολυτελεστεράς ὕλης ξόανα. Λέγει
δ' οὖν Πλούταρχος ὧδέ πη κατὰ λέξιν· 5

8. Ἡ δὲ τῶν ξόανων ποίησις ἀρχαίων εἰκεν εἶναί τι καὶ πα- b ΠΛΟΥΤ-
λαιόν, εἴ γε ξύλινον μὲν ἦν τὸ πρῶτον εἰς Δῆλον ὑπὸ Ἐρυσίχθονος
'Απόλλωνι ἐπὶ τῶν θεωριῶν ἄγαλμα, ξύλινον δὲ τὸ τῆς Πολιάδος
ὑπὸ τῶν αὐτοχθόνων ἰδρυθέν, ὃ μέχρι νῦν Ἀθηναῖοι διαφυλάτ-
τουσιν. Ἦρας δὲ καὶ Σάμιοι ξύλινον εἶχον εἶδος, ὡς φησι 5
Καλλίμαχος,

99 b i Plutarch. ed. Wyttenbach Tom v. p 506 Fr. De Daedalis
Plataeensisibus, ab Eusebio servatum

c 7 κατὰ τὸν] κατ' I d 1 τμήματα] σχήματα AH d 3 τοῖς]
pr καὶ I d 4 γῆ] om A (erasum est aliquid inter ἡλίῳ et δὲ) H, in
marg γῆ ἡλίῳ A σπορᾶ] σφόδρα AH φιλητά AH d 6
φιλόσοφος] σοφός AH d 7 σεμνολογούντων IO d 8 (ἦ)] sup-
plendum videtur λίθους IO d 10 φάσκειν] om IO 99 a 3
ἀπόβλημα O πρότερον O a 5 Πλούταρχος] pr ó IO b 2 μὲν
om O b 3 Πολυάδος I b 4 ὑπὸ] ἀπὸ BO αὐτοχθονίων I
ἰδρυθέν B cf Lob. Phrygi. p 37, n* b 5 Σάμιον AH εἶχον]
εἶναί AH εἶδος] εἶδος coniec Bentleius cf b 10

ΠΛΟΥΤ-
ΑΡΧΟΥ

Οὐπω (Σμίλιδος) ἔργον εὐξοον, ἀλλ' ἐπὶ τεθμόν
δηραῖον γλυφάνων ἄξοος ἦσθα σαινίς.

10

Ὡδε γὰρ ἰδρύνοντο θεοὺς τότε· καὶ γὰρ Ἀθήνης
ἐν Λίνδῳ Δαναὸς λιτὸν ἔθηκεν ἔδος.

Λέγεται δὲ Πείρας ὁ πρῶτος Ἀργολίδος ἼΗρας ἱερὸν εἰσάμενος,
c τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα Καλλίθουσαν ἱερείαν κατоставήσας, ἐκ τῶν περὶ
Τίρυνθα δένδρων ὄγχην τεμὼν εὐκτέανον ἼΗρας ἄγαλμα μορφῶσαι.
Πέτραν μὲν γὰρ εἰς θεοῦ κοπήναι εἰκόνα σκληρὰν καὶ δύσεργον
καὶ ἄψυχον οὐκ ἐβούλοντο· χρυσὸν δὲ καὶ ἄργυρον ἠγοῦντο γῆς
5 ἀκάρπου καὶ διεφθαρμένης χρώματα νοσώδη καὶ κηλίδας ἐξανθεῖν
ὥσπερ μάλωπας ὑπὸ πυρὸς ραπισθείσης· ἐλέφαντι δὲ παίζοντες
μὲν ἔσθ' ὄπου προσεχρῶντο, ποικίλματι τρυφῆς.

Ταῦτα ὁ Πλούταρχος· καὶ τούτου δὲ πολὺ πρότερον ὁ
d Πλάτων οὐδὲν εἶναι σεμνὸν οὐδὲ προσεοικὸς θεία φύσει
ἐν χρυσῷ καὶ ἐλέφαντι τοῖς τε ἐξ ὕλης ἀψύχου κατα-
σκευάσασιν εὖ μάλα εἰδῶς ἐπάκουσον ἐν τοῖς Νόμοις
ὅποια διατάττεται·

ΠΑΛ- 5
ΤΩΝΟΣ

Γῆ μὲν οὖν ἐστία τε οἰκίσεως ἱερὰ πᾶσι πάντων θεῶν· μηδεὶς
οὖν δευτέρως ἱερὰ καθιερούτω θεοῖς. Χρυσὸς δὲ καὶ ἄργυρος ἐν
ἄλλαις πόλεσιν ἰδίᾳ τε καὶ ἐν ἱεροῖς ἐστὶν ἐπίφθονον κτήμα,
ἐλέφας δὲ ἀπολελοιπότης ψυχῆν σώματος οὐκ εὐαγὲς ἀνάθημα·
σίδηρος δὲ καὶ χαλκὸς πολέμων ὄργανα.

99 b 7 Cf O. Schneider, *Callim. Fragmenta* (Lips. 1870), Fr. 105 ab
Eusebio solo servatum d 5 Plat. *Legg.* xii. 955 E

b 7 (Σμίλιδος) cf Paus. vii. 4 § 4, Σκέλιμον codd εὐξοον] Bentl.,
εἰσοξόανα A, εἰς ξόανα H, εἰς ξόανον IO τεθμόν] codd., τεθμοῦ
Bentl., τεθμῷ Schneider b 8 δηραῖον γλυφάνων ἄξοος] Schn., δη
νεόγλυφον ὄναξ θεᾶς AI, δηναῖον γλυφον ὄναξ θεᾶς BO b 9 ἰδρύνοντο]
AH, καθιδρύνοντο BIO b 10 Δαναὸν O λιτὸν] Schn., λίθον AH,
λείον BIO, λάαν Gaisf. e coniect Touprii c 1 χαλκίθουσαν AH c 2
Τίρυνθα BO δένδρων ὄγχην] δῶρων ὄχλην BO c 3 κοπήναι] AH,
κόπτειν BIO c 4 γῆς] τῆς HB c 5 καὶ 10] om O ἐξαν-
θεῖς BO c 6 μάλωπας] om O παίζοντι BO^{vid} c 7
τροφῆς A, μορφῆς BO d 2 χρυσῷ] + καὶ λίθοις BIO d 5
ἐστία τε] ἐστὶν ἄτε AH d 7 ἐπίφθ. ἐστὶ BIO d 8 εὐαγὲς]
ἐυχερὲς Plat. d 9 σίδαρος I δὲ] τε AH

Ταῦτα δὲ σαφῆ περιέχειν ἡγοῦμαι τῆς προτεθείσης 10
ἀνατροπὴν φυσιολογίας· ἥς φέρε καὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθεω-
ρήσωμεν. Ἐπάκουσον οὖν οἰά φησιν·

9. Ὅρα δὲ τὴν τῶν Ἑλλήνων σοφίαν οὕτως διακοπούμενος. p. 100
Τὸν γὰρ Δία τὸν νοῦν τοῦ κόσμου ὑπολαμβάνοντες, ὃς τὰ ἐν αὐτῷ ^{ΠΟΡΦΥ-}
ἐδημιούργησεν ἔχων τὸν κόσμον, ἐν μὲν ταῖς θεολογίαις ταύτῃ περι- ^{ΡΙΟΥ}
αὐτοῦ παραδεδώκασιν οἱ τὰ Ὀρφείως εἰπόντες· b

Zeus πρῶτος γένητο, Zeus ὕστατος ἀργικέρανος,
Zeus κεφαλῆ, Zeus μέσσα, Διὸς δ' ἐκ πάντα τέτυκται.

Zeus ἄρσην γένητο, Zeus ἄφθιτος ἐπλετο νύμφη.

Zeus πυθμὴν γαίης τε καὶ οὐρανοῦ ἄστερόεντος. 5

Zeus βασιλεύς, Zeus αὐτὸς ἀπάντων ἀρχιγένεθλος. c

ἐν κράτος, εἰς δαίμων γένητο, μέγας ἀρχὸς ἀπάντων,

ἐν δὲ δέμας βασιλείων, ἐν ᾧ τάδε πάντα κυκλείται,

πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γαῖα καὶ αἰθὴρ νύξ τε καὶ ἡμωρ,

καὶ Μῆτις, πρῶτος γενέτωρ, καὶ Ἔρως πολυτερπῆς· 5

πάντα γὰρ ἐν Ζηνὸς μεγάλῳ τάδε σώματι κείται.

Τοῦ δὴ τοι κεφαλῆ μὲν ἰδεῖν καὶ καλὰ πρόσωπα

οὐρανοῦ αἰγλήεις, ὃν χρύσεια ἀμφὶς ἔθειραι d

ἄστρον μαρμαρέων περικαλλέες ἠερέθονται,

ταύρεα δ' ἀμφοτέρωθε δύο χρύσεια κέρατα,

ἀντολίη τε δύσις τε, θεῶν ὁδοὶ οὐρανώων,

ἄμματα δ' ἠελίος τε, καὶ ἀντίωσα σελήνη. 5

Νοῦς δέ (οἱ) ἀψευδής, βασιλῆϊος, ἀφθιτος αἰθίρ,

ᾧ δὴ πάντα κλύει καὶ φράζεται, οὐδέ τις ἐστίν

αὐδὴ, οὔτ' ἐνοπή, οὔτε κτύπος, οὐδέ μὲν ὄσσα,

100 b 2 Orph. Fr. 123 (Abel), vi (Hermann): Stob. Ecl. i. 2, 23

100 a 1 οὐτ. διασκ.] A¹ mg, οὕτως ἰδίᾳ σκοπούμενος A* (in text) H
b 1 εἰπόντες] + ρφείος O b 2 ἀργικέρανος] cf Hom. Il. xix. 121,
ἀρχικέρανος Stob., Herm., ἀρτικέρανος O b 3 μέσσα O b 4
ἀφθιτος] ἄφθοιτος O, ἄμθροτος Stob., Herm. ἐπλετο ἀφθιτος I c 1
ἀρχιγένεθλος] ἀρχήγονος ἔθλος AH, ἀρχικέρανος Ps-Arist. De Mundo cap
vii c 2 ἐν κράτος] ἔγκρατος A c 4 καὶ 2^ο] om O c 5
πρῶτος γεν.] πρωτογεν. AH c 6 Ζηνὸς μεγάλῳ] Stob., μεγ. Z.
codd Eus. c 7 κεφαλῆ] Stob., κεφαλὴν codd Eus. d 2 περὶ
κάλλεσιν A, περικαλλέες O* ? d 2—101 c 4 ἠερέθονται—τρόπον
om B d 3 ἀμφοτέρωσε IO δύο] A, δύο IO χρύσεια AH,
χρυσέαι O d 4 οὐράων I d 6 δέ (οἱ)] Procl. in Plat. Tim. 29,
δὲ AO, δέ γε I d 7 ᾧ] ὃς O κλύει] Stob., κυκλεῖ AI, κυκλοῖ
τε O ἐστίν] A Stob., om IO d 8 οὔτ' οὐδ' Stob. οὔτε]

ΠΟΡΦΥ-

ΡΙΟΥ p. 101

ἡ λήθει Διὸς οὐδας ὑπερμενέος Κρονίωνος.

᾿Ωιδε μὲν ἀθανάτην κεφαλὴν ἔχει, ἡδὲ νόημα
σῶμα δὲ οἱ περιφεγγές, ἀπείριτον, ἀστυφέλικτον,
᾿βριμον, ᾿βριμόγιον, ὑπερμενές, ᾿ωδε τέτυκται.

- 5 ᾿Ωμοι μὲν καὶ στέρνα, καὶ εὐρέα νῶτα θεοῖο,
ἀἷρ εὐρυβίης· πτέρυγες δὲ οἱ ἐξεφύοντο,
τῆς ἐπὶ πάντα ποτᾶθ', ἱερῇ δὲ οἱ ἔπλετο νηδύς,
b γαῖά τε παμμήτειρ', ὀρέων τ' αἰπεινὰ κάρηνα·
μέσση δὲ ζῶνη βαρνηχέος οἶδμα θαλάσσης,
καὶ πόντου· πυμάτη δὲ βάσις, χθονὸς ἔνδοθι ρίζαι,
Τάρταρά τ' εὐρώεντα, καὶ ἔσχατα πείρατα γαίης.
5 Πάντα δ' ἀποκρύψας, αὐθις φάος ἐς πολυγηθές
c μέλλεν ἀπὸ κραδίης προφέρειν πάλι, θέσκελα ῥέζων.

Zeus οὖν ὁ πᾶς κόσμος, ζῶων ἐκ ζῶων, καὶ θεὸς ἐκ θεῶν· Zeus δὲ καθὼ νοῦς, ἀφ' οὗ προφέρει πάντα καὶ δημιουργεῖ τοῖς νοήμασι. Τῶν δὲ θεολόγων τὰ περὶ θεοῦ τοῦτον τὸν τρόπον ἐξηγησαμένων, 5 εἰκόνα μὲν τοιαύτην δημιουργεῖν, οἷαν ὁ λόγος ἐμήνυσεν, οὐθ' οἶόν τε ἦν, οὐτ', εἴ τις ἐπενόησε, τὸ ζωτικὸν καὶ νοερὸν καὶ προνοητικὸν διὰ τῆς σφαίρας ἐδείκνυεν. Ἀνθρωπόμορφον δὲ τοῦ Διὸς τὸ δείκλον πεποιήκασιν, ὅτι νοῦς ἦν καθ' ὃν ἐδημιούργει καὶ λόγους d σπερματικοῖς ἀπετέλει τὰ πάντα· κᾶθηται δέ, τὸ ἐδραῖον τῆς δυνάμεως αἰνιτιτόμενος· γυμνὰ δὲ ἔχει τὰ ἄνω, ὅτι φανὸς ἐν τοῖς νοεροῖς καὶ τοῖς οὐρανόις τοῦ κόσμου μέρεσίν ἐστι· σκέπεται δὲ αὐτῷ τὰ πρόσθια, ὅτι ἀφανὴς τοῖς κάτω κεκρυμμένοι· ἔχει δὲ τῇ 5 μὲν λαῖφ τὸ σκῆπτρον, καθ' ὃ μάλιστα τῶν τοῦ σώματος μερῶν τὸ

101 c 2 Porph. Περὶ Ἀγαλμάτων ap Stob. *Ecl.* i. 2, 25

d 9 ἡ λήθει Διὸς] I, ἡ ληθι Διως (ι Δι eras) A, ἡ λήθη Διὸς O οὐδας] Stob. cf 108 c 8, υἱὸς AH, υἱά I, om O Κρονίωνος] A² mg 101 a 1 ἔχει] O, ἔχων AH, ἔχεν I a 3 ᾿βριμον] ἄτρομον Stob. ᾿βριμόγιον I τέτυκται] O Stob., τέτυκτο AI Herm. a 4 θεοῖς A a 6 ποτᾶται A b 1 παμμήτειρ'] O cf Hom. *Hymn.* xxx. 1, παμμήτειρα AI, παμμήτωρ Stob. ὀρέων] ἱρέων O^{vid} αἰπεινὰ] εἰ (? ἐ) πεινὰ O b 2 βαρνηχέ' α A b 4 Τάρταρά τ'] τὰ γὰρ ἄτ' A γαίης] ζωῆς AH b 5 φάος] om O πολυγήθεύ A c 1 μέλλεν] μέλλει Stob. πάλι θέσκελα ῥέζων] IO, ἐπαληθές κεκαρύζων A, παλιθέσκελα ῥ. G Proclus ap. Herm. c 2 δέ] + καὶ Stob. c 3 καὶ] ὅτι Stob. c 4 θεοῦ] pr τοῦ I, τὸν θεόν O ἐξηγ. τὸν τρόπον IO c 8 δείκλον A, δείκλον I d 2 δέ] om I φανός] ABIO, φανερώς H, φανερός Suidas

ἡγεμονικώτατόν τε καὶ νοερώτατον ὑποικουρεῖ σπλάγχχνον, ἡ καρδία· ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ
 βασιλεὺς γὰρ τοῦ κόσμου ὁ δημιουργικὸς νοῦς· προτείνει δὲ τῇ
 δεξιᾷ ἢ ἅετόν, ὅτι κρατεῖ τῶν ἀεροπόρων θεῶν, ὡς τῶν μεταρσίων
 ὀρνέων ὁ ἅετός, ἢ νίκην, ὅτι νενίκηκεν αὐτὸς πάντα.

Ταῦτά σοι ὁ Πορφύριος, ὦν τὸν εἰρημένον τρόπον p. 102
 ἀποδεδομένων ἡρέμα καὶ ἐπὶ σχολῆς ἐπιθεωρηῆσαι καλὸν
 τίνα ποτὲ ἄρα τὸν Δία φασὶν εἶναι τὰ ἔπη. Ἐγὼ μὲν
 γὰρ οὐδὲ ἄλλον ἡγοῦμαι ἢ τὸν ὀρώμενον κόσμον ἐκ
 παντοίων συνεστῶτα μερῶν, τῶν τε κατ' οὐρανὸν καὶ 5
 αἰθέρα καὶ τῶν ἐν τούτοις φαινομένων ἀστρων ὥσπερ
 ἐν μεγάλου σώματος κεφαλῇ προτεταγμένων, τῶν τε ἐν
 ἀέρι καὶ γῆ καὶ θαλάσση καὶ τοῖς παραπλησίοις. Μέρη
 γοῦν κόσμον καὶ γῆ καὶ ὄρη καὶ βουνοί, εἰλείται δ' αὐ· b
 τῶν ἐν μέσῳ ζώνης τρόπον ἢ θάλασσα, καὶ πῦρ δὲ καὶ
 ὕδωρ νύξ τε καὶ ἡμέρα τῆς αὐτῆς εἶεν ἂν τοῦ κόσμου
 φύσεως μέρη. Ταῦτα δ' ἀντικρυς τὸν ὀρώμενον ὑπο-
 φαίνειν ἡγοῦμαι κόσμον, εἰ μὴ τι καὶ σφάλλομαι, καὶ 5
 τὸ ὅλον συνεστῶς ἐκ μερῶν διδάσκει. Λέγει δ' οὖν·

Πάντα γὰρ ἐν Ζητὸς μεγάλῳ τάδε σώματι κείται.

Καὶ τίνα τὰ πάντα διασαφεῖ·

Πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γαῖα καὶ αἰθήρ νύξ τε καὶ ἡμαρ.
 Τοῦ δὴ τοι κεφαλῇ μὲν ἰδεῖν καὶ καλὰ πρόσωπα c
 οὐρανὸς αἰγλήεις, ὃν χρύσειαι ἀμφὶς ἔθειραι
 ἀστρων μαρμαρέων περικαλλέες ἠερέθονται.

Καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα· ἐν οἷς ἐπιφέρει τὸν νοῦν τοῦ

102 b 7—c 3 Orph. Fr. 123

d 7 δημιουργός O	102 a 2 ἀποδεδομένον I	a 4 ἄλλον]
ΔΗΒΟ, ἄλλο I	a 5 παντοίων] πάντων ΔΗ	συνεστῶτα] τα
superscr + τῶν Δ	a 7 ἐν] ἐκ ΔΗ	κεφαλή (sine accentu) Α
a 8 θαλάττη Δ	b 1 δ'] Δ, τε IO	b 3 εἶεν ἂν] ἂν (sic) εἶεν ΒΟ
b 6 ἐκ μερῶν συνεστῶς IO	b 7 σώματι τάδε O	b 9 καὶ γαῖα]
καὶ om O	c 1 κεφαλῇ ΔΗΒΙΟ	c 2 ὃν χρύσειαι] αἰ χρύσειαι ΔΗ
c 3 περιβαλλέες O	c 4 νοῦν] bis scr A	

5 Διὸς λέγων εἶναι τὸν αἰθέρα καὶ οὐδὲν ἄλλο, κατὰ τοὺς
 Στωϊκοὺς τὴν πυρῶδη καὶ θερμὴν οὐσίαν τὸ ἡγεμονικὸν
 d φάσκοντας εἶναι τοῦ κόσμου, καὶ τὸν θεὸν εἶναι σῶμα,
 καὶ τὸν δημιουργὸν αὐτὸν οὐδ' ἕτερον τῆς τοῦ πυρὸς
 δυνάμεως. Κατὰ τὸ αὐτὸ γὰρ οἶμαι καὶ ἐν τοῖς ἔπεσιν
 εἰρηῆσθαι,

5 Νοῦς δέ (οἱ) ἀψευδής, βασιλῆϊος, ἄφθιτος αἰθήρ,
 φῖ δὴ πάντα κλύει καὶ φράζεται.

Δι' ὧν ἀνεπικαλύπτως ζῶον μέγα τὸν κόσμον ὑποθέμε-
 νος καὶ τοῦτον Δία προσειπών, νοῦν μὲν αὐτοῦ τὸν
 αἰθέρα, σῶμα δὲ τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ κόσμου εἶναι ἀπεφή-
 10 νατο. Τοιοῦτος μὲν τις ὁ διὰ τῶν ἐπῶν ὑπογραφόμενος
 τυγχάνει Ζεὺς. Ὁ δὲ τῶν ἐπῶν ἐξηγητῆς ἀρξάμενος
 μὲν τοῖς ἔπεσιν ἀκολούθως λέγει, Ζεὺς οὖν ὁ πᾶς κόσμος,
 p. 103 ζῶον ἐκ ζῶων, καὶ θεὸς ἐκ θεῶν· σαφῶς τὸν θεολογούμενον
 Δία οὐδὲ ἄλλον ἢ τὸν ὀρώμενον καὶ αἰσθητὸν κόσμον
 δηλοῦσθαι διὰ τῶν ἐπῶν ἐρμηνεύσας.

Αἰγυπτίων δὲ ὁ λόγος, παρ' ὧν καὶ Ὀρφεὺς τὴν
 5 θεολογίαν ἐκλαβὼν τὸν κόσμον εἶναι τὸν θεὸν ᾤετο, ἐκ
 πλειόνων θεῶν τῶν αὐτοῦ μερῶν (οἷτι καὶ τὰ μέρη τοῦ
 κόσμου θεολογοῦντες ἐν τοῖς πρόσθεν ἀπεδείχθησαν)
 συνεστῶτα, καὶ τούτου πλεον οὐδὲν παρατεθέντα τῶν
 ἐπῶν ῥήματα διεσάφησεν. Ὁ δὲ μετὰ τὴν πρώτην
 b ἐρμηνείαν δευτέραν ἐξ αὐτοῦ προστίθησι, τὸν τῶν ὄλων
 ποιητὴν θεὸν τὸν δημιουργικὸν νοῦν τοῦτον εἶναι
 φάσκων τὸν τεθεολογημένον. Πῶς δ' ἂν αὐτὸν τοῦτον

102 d 5 Orph. Fr. 123, 19   d 12 Stob. Ecl. i. 2, 25, cf 101 c 2

c 6 τὴν] pr ἢ AH   τὴν πυρ. καὶ θ. οὐσ.] post κόσμον BO
 θ. καὶ πυρ. I   d 3 τὸ αὐτὸ] AH, τὰ αὐτὰ BIO   d 5 νοῦς] I
 οὐς Orph.   οἱ] om AO, γε I   ἀψευδὲς βασιλῆϊον Orph.   d 6
 φῖ] ὅς BIO   κλύει] Orph., κυκλεῖ AIO + τε IO   d 9 τοῦ κόσμου
 μέρη BIO   om εἶναι BO   d 12 ἐπιλέγει HI   103 a 1 καὶ]
 om ABO   a 2 Δία] + θεὸν A   οὐδὲ ἄλλον] ABIO, οὐδὲν ἄλλο
 Heinich, Valcken, Aristob. p 80   b 1 ἑαυτοῦ BIO   b 2
 φάσκων εἶναι BO   b 3 τὸν] τὸ AH   τοῦτον] om O

ἐθεολόγει, ὃν μηδὲ τὴν ἀρχὴν ἔγνω ὁ τῶν ἐπῶν ποιητής, εἴτε ὁ Θραξ εἶη Ὀρφεὺς εἴτε τις ἄλλος; εἰ δὴ παρ' Αἰ- 5 γυπτίων ἢ καὶ παρὰ τῶν πρώτων Ἑλλήνων ἤκουτα ἦν εἰς αὐτὸν τὰ τῆς θεολογίας, οἱ δέ γε ἀπεδείχθησαν οὐδὲν νοσητὸν ἐπιστάμενοι, οὐδ' ἐν ἀφανεί καὶ ἀσωμάτῳ οὐσίᾳ περιεχόμενοι, εἴ τῳ ἱκανὸς πιστώσασθαι ὁ Πλάτων, c ὁμολογῶν ἐν Κρατύλῳ τοὺς πρώτους τῶν ἀνθρώπων περὶ τὴν Ἑλλάδα τούτους μόνους θεοὺς ἠγείσθαι, οὓσπερ νῦν πολλοὶ τῶν βαρβάρων, ἥλιον καὶ σελήνην καὶ γῆν καὶ ἄστρα καὶ οὐρανόν. Καὶ ὁ Χαιρήμων δὲ μικρῶ ἔμπροσθεν ἐμαρτύρει, οὐδ' 5 ἄλλο τι πρὸ τοῦ ὀρωμένου κόσμου τοὺς Αἰγυπτίους ἠγείσθαι, οὐδ' ἄλλους θεοὺς πλὴν τῶν πλαιητῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἀστέρων, πάντα τε εἰς τὰ ὀρώμενα τοῦ κόσμου d μέρη καὶ οὐδὲν εἰς ἀσωμάτους καὶ ζώσας οὐσίας ἐρμηνεύοντας.

10. Ὁ δὴ οὖν ἐκ τούτων ὀρωόμενος ποιητής πόθεν ἢ πῶς ἢ παρὰ τίνος λαβὼν ἐν τοῖς ἔπεσι τὸν ἐπέκεινα τοῦ κόσμου Θεόν, καὶ τὸν ἥλιον καὶ σελήνης καὶ ἄστρων 5 καὶ αὐτοῦ τε οὐρανοῦ καὶ τοῦ σύμπαντος κόσμου δημιουργὸν κατελάβετο; Ἄσωμάτου δὲ ἢ γνῶσις αὐτῶ πόθεν; Ἄλλ' οὐ τούτων γε οὐδὲν εἰδὼς τυγχάνει· ὁ γάρ p. 104 τοι τῶν ὅλων δημιουργικὸς νοῦς οὗτ' ἐκ πλειόνων μερῶν συνέστηκεν, οὗτ' ἂν γένοιτο αὐτοῦ κεφαλὴ οὐρανός, οὐ σῶμα πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γαῖα, ἀλλ' οὐδὲ ὄμματα αὐτοῦ ἥλιος καὶ σελήνη. Πῶς δ' ἂν εἶεν ὄμοιοι καὶ στέρνα καὶ 5 νῶτα καὶ νηδὺς τοῦ τῶν ὅλων δημιουργοῦ θεοῦ ἀῆρ εὐρυβίης καὶ γῆ ὀρέων τ' αἰπεινὰ κάρηνα; *H πῶς ὁ αἰθῆρ νοῦς

103 c 2 cf 87 b c

c 5 cf 92 b 1

104 a 5—7 cf 101 a 6—b 1

b 4 θεολογεῖν AH b 6 ἦ] om AB
 μένων AH c 3 θεοῦς] pr τοὺς Plat.
 τὸν] pr ἦ A ἐπέκεινα] + λαβῶν AH
 κατελάβετο] O Heinich., κατεβάλλετο AI
 A*, ἀσωμάτων A² αὐτοῦ BO
 a 4 γῆ I a 5 ἂν] + καὶ I
 ὁπως A

παρὰ] om BO c 1 περιεχο-
 c 5 μαρτυρεῖ AH d 4
 d 6 καὶ 1^ο] om BIO d 7
 ἀσωμάτου] BIO, ἀσωμάτου
 104 a 3 οὐρανός om AH
 a 7 ὀρέων τ'] AH, καὶ ὀρέων BIO

b ποτ' ἂν ἐπινοηθείη τοῦ τῶν ὄλων δημιουργοῦ, ἢ τοῦ νοῦ
 τοῦ δημιουργικοῦ ; Ὅτι μὲν οὖν ταῦτα σεσόφισταί τῶ
 τῶν ἐπῶν ἐρμηνεῖ οὐδὲν ἐπιλέγειν χρή. Ἐγώ γε μὴν τὰ
 ἔσχατα ἀσεβεῖν φημί τὸν φάσκοντα μέρη εἶναι τοῦ Θεοῦ
 5 τὰ μέρη τοῦ κόσμου, καὶ ἔτι μᾶλλον τὸν ἀποφηνάμενον
 τὸν αὐτὸν εἶναι τῶ κόσμῳ τὸν Θεόν, καὶ ἐπὶ τούτοις τὸν
 ἡγούμενον τοῦ κόσμου νοῦν εἶναι τὸν τῶν ὄλων δημιουρ-
 γόν. Ποιητὴν μὲν γὰρ αὐτὸν καὶ σωτῆρα τοῦ κόσμου
 ἕτερον ὄντα τοῦ πεποιημένου εὐσεβὲς ἀποφαίνειν· νοῦν
 c δὲ τοῦ κόσμου, ὡσπερ τινὸς ζώου ψυχὴν, ἠνωμένον διό-
 λου καὶ τὸ πᾶν ἡμφεισμένον οὐκέθ' ὅσιον ἂν εἶη λέγειν.
 Καί τοι παρεῖναι αὐτὸν τῶ παντὶ καὶ προνοεῖν τοῦ
 κόσμου παιδεύει τὰ καθ' ἡμᾶς ἱερὰ λόγια, θεολογοῦντα
 5 ἐπαξίως καὶ θεοπρεπῶς δι' ὧν φησὶν Οὐχὶ τὸν οὐρανὸν
 καὶ τὴν γῆν ἐγὼ πληρῶ ; λέγει Κύριος. Καὶ πάλιν Ὅτι ὁ
 Θεὸς ἐν τῶ οὐρανῷ ἄνω, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς κάτω. Καὶ πάλιν
 Ἐν αὐτῷ γὰρ καὶ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν· ἀλλ' οὐχ
 d ὡς ἐν μέρει τοῦ κόσμου, οὐδ' ὡς ἐν ψυχῇ αὐτοῦ
 καὶ νοῦ. Ἄλλ' εἰ χρή παραδείγματι χρῆσασθαι, θεο-
 πρεπέστερον καὶ ἀληθείας οἰκείως ὁ ἱερός που λόγος
 ἐξεφώνησεν, Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, εἰπὼν, ἢ δὲ γῆ ὑποπόδιον
 5 τῶν ποδῶν μου. Εἰ γὰρ χρῆν ὅλως προσωποποιεῖν
 ἀνθρωπινωτέρῳ λόγῳ, θεὰ τὸ διάφορον τῆς θεολογίας.
 Ὁ μὲν γὰρ τὸν οὐρανὸν εἰπὼν θρόνον ἐπέκεινα τοῦ
 θρόνου καὶ ἀνωτάτῳ τῶν ὄλων τὸν παμβασιλέα Θεὸν

104 c 5 Jer. xxiii. 24
 d 4 Is. lxvi. 1

c 6 Deut. iv. 39

c 8 Acts xvii. 28

b 1 δημιουργοῦ] AH, ποιητοῦ BIO   b 2 οὖν om O   b 4 τοῦ
 om O   b 8 σωτῆρα] στᾶ A^{vid} (sed partim eras)   b 9—c 1
 ἕτερον—κόσμου] om I   b 9 νοῦν om AH   c 1 δὲ τοῦ] τοῦ δὲ
 AH   c 2 ἂν εἴη] ἂν om AH, εἴη ἂν I   c 3 παρῆναι I   c 5
 μὴ οὐχὶ LXX   c 6 om ὁ LXX   c 8 καὶ 1°] om I Act.   κινούμεθα
 καὶ ζῶμεν O   d 2 χρῆ] δὴ (in ras) A   d 3 ἀληθείας] ἀληθέ-
 στερον A   d 5 χρῆν] δεῖ I   ὅλως] ἄλλως AH   d 6 ἀνθρω-
 πινώτερον BO

ἀφωρίσατο, οὐδὲ τὴν γῆν τῆς προνοίας αὐτοῦ χωρίσας·
 συγκατιέναι γὰρ καὶ ἐπὶ τὰ τῆδε τῆς θεότητος τὰς 10
 προνοητικὰς αὐτοῦ δυνάμεις διδάσκει· διό φησιν Ἡ δὲ
 γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. Ἄλλ' οὔτε τὸ ὑποπόδιον p. 105
 οὔτε μὴν ὁ θρόνος σῶμα τοῦ καθιδρυμένου, οὐδέ γε
 μέρη ποτ' ἂν αὐτοῦ λεχθείη. Ὁ δὲ κεφαλὴν τοῦ θεοῦ
 τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν τούτῳ φήσας, καὶ νοῦν αὐτοῦ
 τὸν αἰθέρα, μέλη τε αὐτοῦ καὶ σῶμα τὰ λοιπὰ τοῦ 5
 κόσμου μέρη, οὔτε δημιουργὸν οὔτε θεὸν ἀλίσκεται
 εἰδῶς. Οὐ γὰρ ἂν αὐτὸς ἑαυτὸν δημιουργοίη, οὐδ' ἂν
 ἔτι νοῦς λέγεσθαι δύναιτο, οὐ νοῦς ἦν ὁ αἰθὴρ. Ποῖος
 δὲ καὶ εἶη θεός, οὗ μέρη γῆ καὶ τὰ ἐπὶ γῆς ὄρη, ὄγκοι
 σωμάτων ἄλογοι ; Πῶς δὲ καὶ εὐλογον θεὸν ἀναγορεύειν 10
 τὸν ἀδελφὸν καὶ συγγενῆ πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ ἀέρος, b
 ἀλόγου καὶ φθαρτῆς ὕλης ἐκγόνων ; Εἰ δὲ καὶ ὁ νοῦς
 τοῦ Διὸς οὐδὲν ἄλλο πλὴν τοῦ δηλωθέντος αἰθέρος ἦν,
 αἰθὴρ δὲ ἀήρ ἐστὶν ὁ ὑψηλότετος καὶ πυρῶδης ἀπὸ
 τοῦ αἴθεσθαι, ὅπερ ἐστὶ καίεσθαι, ταύτην, ὡς φασιν, 5
 εἰληχῶς τὴν ἐπωνυμίαν, σώματα δὲ ἄμφω ὃ τε ἀήρ, ὃ
 τε αἰθὴρ, ὅρα ποῦ σοι τοῦ Διὸς ὁ νοῦς ἀποπέπτωκε.
 Καὶ τίς ἂν ἔτι προσείποι θεὸν τῶν εἰ φρονούντων τοῦ-
 του, ᾧ νοῦς ὑπῆρχεν ἄνους καὶ ἄλογος, εἰ δὴ τοιαύτη
 παντὸς σώματος φύσις ; Διόπερ ἡμῖν ἐν ταῖς θεολο- c
 γίαις πάντα τοῖς εἰρημένοις τὰ ἐναντία παραληπτέον·
 ὅτι τε μὴ οὐρανὸς ὦν τυγχάνει, μήτε αἰθὴρ μήθ' ἥλιος
 μήτε σελήνη μήθ' ὁ σύμπας τῶν ἄστρον χορός, μήτ'

104 d II Is. lxxvi. I

d 10 γὰρ] δὲ BO θεότητος]+αὐτοῦ Amg H 105 a 1 ἀλλ'
 οὔτε τὸ ὑποπόδιον] om AH a 2 οὐδέ—λεχθείη] om B γε] τὰ AH
 a 7 δημιουργοῖ Α (οἱ in ras) H a 8 δύναιτο λέγεσθαι I ἦν]
 ἦ Α a 9 μέρος BO a 10 δὲ] δαι Α b 1 ἀέρος καὶ ὕδατος
 BIO b 2 ἐγγόνων I b 4 ἀήρ] pr ὁ Α b 5 ἐστὶ] ἦ I
 b 5—107 d 10 σώματα—γέννημα] om B b 8 ἔτι προσείποι] εἶποι O
 c 2 παραλειπτέον I c 3 ὦν] om I

5 αὐτὸς ἀθρώως ὁ πᾶς κόσμος· ἔργα δὲ χειρῶν αὐτοῦ
 ταῦτα σμικρὰ ἔτι καὶ βραχέα, ταῖς ἀσωμάτοις καὶ
 νοεραῖς οὐσίαις παραβαλλόμενα· ὅτι δὴ πᾶν σῶμα
 φθαρτὸν καὶ ἄλογον, τοιαύτη δὲ τῶν ὀρωμένων ἢ φύσις·
 d τὰ δ' ἐπέκεινα ἐν ἀοράτοις λογικὰ καὶ ἀθάνατα, συν-
 δαιωνίζοντα τῇ τοῦ παμβασιλέως Θεοῦ μακαρία ζωῇ,
 μακρῶ γένοιτ' ἂν τῶν ὀρωμένων ἀπάντων βελτίω.
 Εἰκότως οὖν τὰ θεῖα λόγια περὶ τῶν ὀρωμένων τοῦ
 5 κόσμου μερῶν ᾧδὲ πως παιδεύει Ὅψομαι τοὺς οὐρανοῦς,
 ἔργα τῶν δακτύλων σου, σελήνην καὶ ἀστέρας, ἃ σὺ ἐθεμελίωσας.
 Καὶ πάλιν Καὶ σὺ κατ' ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ
 ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί. Καὶ αὐθις Ἀναβλέψατε
 εἰς ὕψος τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ ἴδετε τίς κατέδειξε ταῦτα
 10 πάντα.

Ταῦτα μὲν οὖν εἰς τὴν πρώτην τῶν ἐπῶν ἐρμηνείαν
 εἰρήσθω· φέρε δὲ καὶ τὰ ἐξῆς διασκοπήσωμεν. Ἐπεὶ
 p. 106 μὴ οἶόν τε ἦν, φησί, εἰκόνα τοιαύτην δημιουργεῖν οἶαν ὁ λόγος
 ἐμήνυσε, διὰ τοῦτο ἀνθρωπόμορφον τοῦ Διὸς τὸ δείκλον πεποιή-
 κασιν, ὅτι νοὺς ἦν καθ' ὃν ἐδημιούργει, καὶ λόγοις σπερματικοῖς
 ἀπετέλει τὰ πάντα. Καὶ πῶς, εἰ μὴ οἶόν τε ἦν εἰκόνα
 5 τοιαύτην ποιεῖν οἶαν ὁ λόγος ἐμήνυσε, ἐμήνυσε δὲ ἅρα
 τοῦ φαινομένου καὶ ὀρωμένου κόσμου τὰ μέρη, οὐρανὸν
 καὶ τὰ ἐν οὐρανῷ, ἀέρα τε καὶ γῆν καὶ τὰ ἐν τούτοις·
 εἰ δὴ οὖν τῶν ὀρωμένων τοῦ κόσμου μερῶν οὐχ οἶόν τε
 b ἦν εἰκόνα συστήσασθαι, καθὸ νοὺς ἦν ὁ Θεός, πῶς ἂν
 τις τὴν εἰκόνα αὐτοῦ δημιουργήσειεν; Τί δ' ἂν ἔχοι

105 d 5 Ps. viii. 4
 cf 101 c 5

d 7 Ps. ci. 26

d 8 Is. xl. 26

106 a 1

c 6 ταῦτα] τὰ AH

μικρὰ O

ταῖς] τοῖς A

c 7 οὐσίαις]

AH, δυνάμει IO

d 2 Θεοῦ] οὐσία A

d 3 βελτίω ἀπάντων O

d 6 ἃ] ἄς I

d 7 καὶ πάλιν—ἐθεμελίωσας] om IO

καὶ σὺ] om LXX

κύριε] om LXX

γῆν] + σὺ κύριε LXX

d 9 ταῦτα] om AH

d 12 διασκοπήσωμεν O

106 a 1 ἦν] om O

a 2 δίκλον AH

ἀ 7 τούτοις] αὐτοῖς O

b 2 αὐτοῦ τ. εἰκ. IO

σῶμα ἔχοι I

σῶμα ἀνθρώπειον ἐμφερές πρὸς τὸν τοῦ Θεοῦ νοῦν ;
 Ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδὲ πρὸς τὸν ἀνθρώπινον ἠγοῦμαι· ἐπεὶ
 ὁ μὲν ἀσώματος καὶ ἀσύνθετος καὶ ἀμερῆς, τὸ δὲ 5
 βαναύσων ἀνδρῶν ἔργον θνητοῦ σώματος φύσιν ἀπο-
 μεμίμηται, καὶ ζώσης σαρκὸς ἀψύχῳ καὶ νεκρῷ ὕλη
 κωφὴν καὶ ἀναυδον εἰκόνα καταγέγραπται. Ψυχὴ μὲν
 οὖν λογικὴ καὶ ἀθάνατος καὶ νοῦς ἀπαθῆς ἐν ἀνθρώπου
 φύσει εἶ μοι δοκεῖ λέγεσθαι εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν c
 ἀποσιώζειν θεοῦ, καθ' ὅσον αὔλος καὶ ἀσώματος νοερά
 τε καὶ λογικὴ τὴν οὐσίαν συνέστηκεν, ἀρετῆς οὐσα καὶ
 σοφίας δεκτικὴ. Εἰ δὴ τις εἶη δυνατὸς ψυχῆς ἄγαλμα
 καὶ μορφὴν ἐν εἰκόνι τεκτῆνασθαι, δύναται ἂν οὗτος καί 5
 τι τῶν κρειττόνων· εἰ δὲ ἄμορφος καὶ ἀειδῆς καὶ ἀσχη-
 μάτιστος, οὔτε ὁράσει θεωρητὸς οὔτε λόγῳ καὶ ἀκοῇ
 τὴν οὐσίαν καταληπτὸς ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, τίς ἂν
 μακείη τοσοῦτον ὡς τὸ ἀνδρείκελον ξόανον Θεοῦ τοῦ
 ἀνωτάτω μορφὴν καὶ εἰκόνα φέρειν ἀποφῆνασθαι ; Θεοῦ d
 μὲν οὖν φύσις ἔξω πάσης θνητῆς ὕλης φαντάζεται, νῶ
 διαυγεί καὶ σιγῇ ψυχαῖς κεκαθαρμέναις ἐπινοουμένη·
 τὸ δέ γε τοῦ ὀρωμένου Διὸς ἐν τῷ δεικίλῳ σχῆμα εἶη
 ἂν θνητοῦ τὴν φύσιν ἀνδρὸς εἰκῶν, οὐδὲ τὸν ὄλον 5
 ἄνθρωπον μέρος δέ τι τὸ χεῖρον αὐτοῦ μεμιμημένον,
 ὅτι μηδὲν ἔχνος ζωῆς καὶ ψυχῆς ἐπάγεται. Πῶς οὖν
 ὁ ἐπὶ πάντων Θεὸς καὶ νοῦς ὁ τῶν ὄλων δημιουργικὸς
 εἶη ἂν αὐτὸς ὁ ἐν τῷ χαλκῷ ἢ τῷ νεκρῷ ἐλέφαντι Ζεὺς ;
 Ὁ δὲ δὴ τῶν ὄλων δημιουργικὸς νοῦς πῶς ποτὲ αὐτὸς p. 107
 ἦν ἄρα ἐκεῖνος ὁ Ζεὺς, ὁ τοῦ ἐξ Ἀλκμήνης Ἡρακλέους
 πατὴρ καὶ τῶν λοιπῶν ἐκ Διὸς μυθευομένων ἀνδρῶν, οἱ

b 3 ἀνθρώπιον A* (—ειον A²?) ἐμφερές] ἐμφέρεσθαι O b 6
 θνητοῦ] pr καὶ O ἀπομιμείται ΔΗ b 7 ἀψύχῳ] pr ἐν IO c 6 ἀηδῆς I
 c 8 καταλειπτὸς I ἀνειὸς I d 2 οὖν] φῦν (sic) I d 4 δεικίλῳ
 σχήματι ΔΗ d 6 μεμιμημένη (?) I, μεμιμημένου O d 8 δημιουργὸς
 O d 9 αὐτὸς] αὐτοῖς ΔΗ 107 a 1 δημιουργὸς O ἄρα αὐτὸς ἦν IO
 a 2 Ἡρακλέους I

τὸν θνητὸν βίον κοινῶς ἅπασι ἀνθρώποις καταστρέ-
 5 ψαντες τῆς οἰκείας φύσεως ἀνεξάλειπτα τοῖς μετ' αὐτοὺς
 μνημεῖα καταλελοίπασι ; Φοινίκων μὲν οὖν οἱ πρῶτοι
 θεολόγοι, ὡς ἐν τῷ πρώτῳ συγγράμματι παρεστήσαμεν,
 τὸν Δία παῖδα Κρόνου θνητὸν ἀπὸ θνητοῦ γενόμενον,
 b ἄνδρα Φοίνικα τὸ γένος, ἀπεμνημόνευον· Αἰγύπτιοι δὲ
 ἐξοικειούμενοι τὸν ἄνδρα θνητὸν πάλιν αὐτὸν ὠμολό-
 γουν, κατὰ τοῦτό γε Φοίνιξιν ὁμοφωνοῦντες. Ἄλλα
 καὶ Κρήτες τάφον τοῦ Διὸς παρ' ἑαυτοῖς δεικνύντες
 5 τρίτοι ἂν εἶεν τοῦ αὐτοῦ μάρτυρες· καὶ Ἀτλάντιοι δὲ
 καὶ πάντες οἱ πρὸ τούτου δεδηλωμένοι κατ' οἰκείαν
 ἱστορίαν ἐξοικειούμενοι τὸν Δία πάντες ὁμοῦ θνητὸν
 ἀπεφήναντο, πράξεις αὐτοῦ θνητὰς καὶ ἀνθρωπείους,
 c ἀλλ' οὐ σεμνάς τινας οὐδὲ φιλοσόφους, αἰσχροουργίας
 δὲ ἀπάσης καὶ ἀκολασίας ἔμπλεως ἀναγράψαντες.
 Τοῖς δὲ ἐπὶ τὸ σεμνότερον τοὺς μύθους τρέπειν ἐπηγγελ-
 μένοις τοτὲ μὲν ὁ Ζεὺς θερμὴ τις ἦν καὶ πυρῶδης
 5 δύναμις, τοτὲ δὲ τὸ πνεῦμα· νῦν δ' οὐκ οἶδ' ὅπως αὐτοῖς
 ὁ τῶν ὄλων δημιουργικὸς νοῦς ἀναπέφανται. Πευστέον
 τοιγαροῦν τίνα ἂν εἴποιεν τὸν τούτου πατέρα καὶ τοῦ
 πατρὸς τὸν προπάτορα· ἐπεὶ κατὰ πάντας τοὺς θεο-
 d λόγους Ζεὺς Κρόνου παῖς ὁμολογεῖται, καὶ τά γε
 προκείμενα τοῦ Ὀρφέως ἔπη ὑπερμενέος Κρονίωνος ἐμνη-
 μόνευσε, Κρόνος δὲ Οὐρανοῦ. Δεδόσθω τοίνυν αὐτοῖς
 εἶναι ὁ Ζεὺς ὁ ἐπὶ πάντων θεὸς καὶ νοῦς ὁ τὰ πάντα
 5 δημιουργήσας. Τίς οὖν ὁ τούτου πατήρ ; Κρόνος.
 Τίς δὲ ὁ προπάτωρ ; Οὐρανός. Εἰ δὲ πρῶτος ὁ Ζεὺς

107 d 2 cf 100 d 9

a 4 καταστρέψαντα I a 5 αὐτοῦ A* H a 6 καταλελείπασι
 (sic) I b 3 Φοίνιξί γε O b 4 δεικνύοντες I b 5 εἶεν] om O
 b 6 κατ. οἰκ. ἱστ. ἐξοικ.] om AH b 8 ἀνθρωπείας AH c 1 τινας] om
 AH c 2 ἔμπλεω O c 6 δημιουργὸς O d 1 τά γε] τ . . ε
 (litt duabus eras) A d 4 νοῦς] pr ὁ IO d 6 δὲ 1°] δαι A δὲ 2°]
 δὴ AH

ὡς ἂν δημιουργὸς ἀπάντων, χρῆν δὴ πού δευτέρους καταλέγεσθαι καὶ μετ' αὐτὸν τοὺς ὑπ' αὐτοῦ πεποιημένους. Εἴτε γὰρ χρόνος τις εἶη ὁ Κρόνος Οὐρανοῦ πεφυκῶς γέννημα, εἴτε δὴ ἅμα οὐρανῶ συννυπέστη 10 χρόνος, (εἴτε) αὐτὸς ὁ Κρόνου πατήρ Οὐρανὸς καὶ χρόνος μετὰ τούτου, ἀλλὰ πρό γε τούτων ὁ τῶν ὄλων αἴτιος καὶ οὐρανοῦ καὶ χρόνου δημιουργὸς Θεός. Εἰ δὲ τούτο, οὐκ ἂν γένοιτο ὁ Ζεὺς τρίτος ἐξ Οὐρανοῦ. Πῶς οὖν παρὰ πᾶσιν Αἰγυπτίοις καὶ Φοίνιξιν Ἑλληνσί p. 108 τε καὶ φιλοσόφοις τρίτος ἐξ Οὐρανοῦ γενεαλογεῖται ὁ τῶν ὄλων δημιουργικὸς νοῦς; Πεφώραται δὴ τοῦ φιλοσόφου τὸ πλάσμα καὶ ἔτι μᾶλλον φωραθήσεται ἐξ ὧν ἐπιφέρεται λέγων ὧδε:

11. Τὴν δὲ Ἑραν σύνοικον τῷ Διὶ πεποιήκασιν, τὴν αἰθέριον b ΠΟΡΦΥ-
καὶ ἀέριον δύναμιν Ἑραν προσειπόντες. Ἔστι γὰρ ὁ αἰθήρ ἀήρ ΡΙΟΥ
λεπτομερέστατος.

Ἀνωτέρω μὲν ἐδήλου τὰ ἔπη τὸν νοῦν τοῦ Διὸς εἶναι τὸν αἰθέρα· νυνὶ δὲ ὁ λόγος τί ποτέ ἐστιν ὁ αἰθήρ 5 ὀρίζεται, ἀέρα λέγων εἶναι αὐτὸν λεπτομερέστατον· σῶμα δὲ ὁ ἀήρ, καὶ πολὺ πρότερον ὁ αἰθήρ. Ὁ δὴ νοῦς ἄρα τοῦ Διὸς ἐλήλεγκεται σῶμα τυγχάνων, εἰ καὶ τὸ πάντων λεπτομερέστατον. Καὶ πῶς ἂν ταῦτον c ἐπινοηθεῖν σῶμα καὶ νοῦς κατὰ διάμετρον ταῖς φύσεσι διεστώτα; Εἴτ' οὐκ οἶδ' ὅπως τῶν ἐπῶν ἐπιλελησμένος διαρρήδην φησάντων

Νοῦς δέ (οἱ) ἀψευδής, βασιλῆϊος, ἀφθιτος αἰθήρ, 5
ῶ δὴ πάντα κλύει καὶ φράζεται, οὐδέ τις (ἐστίν)

108 b 1 Porphyr. ap Stob. *Ecl.* i. 3 c 5 Orph. *Fr.* 123, 19: cf 100 d 6

d 7 χρῆ] AH d 9 εἴτε] ὅτι AI d 11 χρόνου ABI (εἴτε) coniecti, εἴη
τε codd 108 a 3 δημιουργικὸς] AI (ικ sup ras), δημιουργὸς BO δὴ]
δὲ A a 4 τὰ πλάσματα BO b 2 ὁ] pr καὶ IO b 4 τὸν νοῦν τοῦ
Διὸς] om I b 6 διορίζεται BO αὐτὸν εἶναι I b 7—c 1 σῶμα—
λεπτομερέστατον] om BO b 8 ἐλήλεκται I c 5 (οἱ)] om AIO
c 6 ῶ] pr ἐν I κλύει] Orph., κυκλεί AI, κυκλοῖ O + τε IO (ἐστίν)]
om codd

αὐδή, οὐτ' ἐνοπή, οὔτε κτύπος, οὐδὲ μὲν ὄσσα,
ἢ λήθει Διὸς οὐας ὑπερμενέος Κρονίωνος.

δι' ὧν σαφῶς ὁ αἰθῆρ νοῦς ἀνείρηται ὧν τοῦ Διός. 'Ο
d δὲ τὴν Ἥραν πάλιν τὴν αἰθέριον καὶ ἀέριον δύναμιν
εἶναί φησιν. Ἐπειτα διαιρῶν ἐπιλέγει·

ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

Καὶ τοῦ μὲν παντὸς ἀέρος ἡ δύναμις Ἥρα τοῦνομα ἀπὸ τοῦ
ἀέρος κεκλημένη· τοῦ δὲ ὑπὸ σελήνην φωτιζομένου καὶ σκοτιζο-
5 μένου ἀέρος ἡ Λητώ σύμβολον· ληθῶ γὰρ αὐτὴν εἶναι διὰ τὴν
κατὰ τὸν ὕπνου ἀναισθησίαν, καὶ ὅτι ψυχαῖς ὑπὸ σελήνην γινο-
μέναις λήθη ξυνομαρτεῖ τοῦ θείου· διὰ τοῦτο δὲ καὶ μήτηρ Ἀπόλ-
λωνός τε καὶ Ἀρτέμιδος τῶν αἰτίων φωτισμοῦ τῆ νυκτί.

Καὶ ἐν τούτοις ἡλίου καὶ σελήνης μητέρα φησὶν εἶναι
10 τὸν ὑπὸ σελήνην ἀέρα· τοῦτον γὰρ εἶναι τὴν Λητώ.

Καὶ πῶς ἂν ὁ ἀῆρ γένοιτο μήτηρ τῶν αἰτίων φωτισμοῦ,
p. 109 μᾶλλον αὐτὸς γενόμενος ἢ ποιῶν; Ἥλιος γὰρ καὶ
σελήνη ἄλλοτε ἄλλως τὸν ἀέρα μεταβάλλουσιν. Πάλιν
δὲ προῖων ἐξῆς λέγει·

ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

Καὶ τὸ μὲν ἡγεμονικὸν τῆς χθονίας δυνάμεως Ἔστία κέκληται,
5 ἧς ἄγαλμα παρθενικὸν ἐφ' ἐστίας πυρὸς ἰδρυμένον· καθὼ δὲ
γόνυμος ἡ δύναμις, σημαίνουσιν αὐτὴν γυναικὸς εἶδει προμαστοῦ.
Τὴν δὲ Ῥέα προσεῖπον τὴν τῆς πετρώδους καὶ ὄρειου γῆς δύναμιν·
τὴν δὲ Δημήτηρ, τὴν τῆς πεδινῆς καὶ γονίμου. Ἡ Δημήτηρ δὲ
b τὰ μὲν ἄλλα κατὰ τὰ αὐτὰ ἔχει τῇ Ῥέα, διενήνοχε δέ, ὅτι <αὕτη>
κυεῖ τὴν Κόρην ἐκ Διός, τουτέστι τὸν κόρον ἐκ τῶν φρυγανωδῶν
σπερμάτων. Διὸ καὶ κατέστέπται τὸ βρέτας αὐτῆς τοῖς στάχυσι,
μήκωνές τε περὶ αὐτὴν τῆς πολυγονίας σύμβολον.

108 d 3 Porphy. ap Stob. *Ecl.* i. 3   109 a 4 Porphy. *l. c.*

c 7 οὐτ' οὐδ' Stob. οὔτε] οὐδὲ Stob. c 8 ἢ λήθει Διός] ἡλίθιος A
οὐας] cf 100 d 9, υἱὸς AH, υἱά IO ὑπερμενέα Κρονίωνα IO c 9 ἂν
εἴρηται A, ἀνίρηται O d 6 γενομέναις AI d 7 δέ] om O d 8 αἰτίων]
Αἰγυπτίων O* d 10 σελήνην] σελήνη A 109 a 1 γινόμενος I a 3 ἐξῆς]
om O a 5 ἐφ'] ἀφ' O a 8 ἡ] om IO b 1 <αὕτη>] coniecti, ἡ
αὕτη AI, αὐτὴ O b 2 κόρον] κρόνον O b 4 μήκωνές τε] cf 67 b 3,
μήκων τε A*, μήκωνές τε (εἰς supra scr) A²

Κάνταῦθα πάλιν σκόπει, τίνα τρόπον τὴν ῥέαν 5
μητέρα θεῶν λεγομένην καὶ αὐτοῦ τοῦ Διὸς κάτω που
περὶ πέτρας καὶ γῆν καταβέβληκε, καὶ πάντα φύρων
τὴν αὐτὴν εἶναί φησι τῇ Δήμητρι, πλὴν ὅτι διενήνοχε
καθό, φησί, ἡ Δημήτηρ ἐκ Διὸς κτεῖ τὴν Κόρην, ὡσπερ οὖν ἡ c
πεδιάς γῆ τὸν κόρον ἐκ τῶν φρυγανωδῶν σπερμάτων. Ἴδου σοι
πάλιν ὁ Ζεὺς εἰς τὰ φρυγανώδη σπέρματα μεταβέβλη-
ται. Τούτοις ἐξῆς ἐπισυνάπτει λέγων·

Ἐπεὶ δὲ καὶ τῶν εἰς γῆν βαλλομένων σπερμάτων ἦν τις 5 ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ
δύναμις, ἦν ἥλιος περὶ τὸ κάτω ἡμισφαίριον ἰὼν ἔλκει κατὰ τὰς
χειμερινὰς τροπὰς, Κόρη μὲν ἡ δύναμις ἡ σπερματοῦχος, Πλούτων
δὲ ὁ ὑπὸ γῆν ἰὼν ἥλιος, καὶ τὸν ἀφανῆ περιουστῶν κόσμον κατὰ
τὰς χειμερινὰς τροπὰς· ὅς ἀρπάζειν λέγεται τὴν Κόρην, ἦν ποθεῖ
ἡ Δημήτηρ κρυπτομένην ὑπὸ γῆν. Τῶν δὲ ἀκροδρύων καὶ ὄλων d
τῶν φυτευτικῶν ἡ δύναμις Διόνυσος ὀνομάζεται. Ὅρα δὲ καὶ
τούτων τὰς εἰκόνας. Σύμβολα γὰρ ἡ Κόρη φέρει τῆς προβολῆς
τῶν κατὰ τοὺς καρποὺς ὑπὲρ τὴν γῆν ἐκφύσεων· ὁ δὲ Διόνυσος
κοινὰ μὲν πρὸς τὴν Κόρην ἔχει τὰ κέρατα, ἔστι δὲ θηλύμορφος, 5
μηνύων τὴν περὶ τὴν γένεσιν τῶν ἀκροδρύων ἀρρενόθηλον δύναμιν.
Πλούτων δὲ ὁ Κόρης ἀρπαξ κυνὴν μὲν ἔχει τοῦ ἀφανοῦς πόλου
σύμβολον, τὸ δὲ σκῆπτρον τὸ κολοβὸν σημεῖον τῆς τῶν κάτω
βασιλείας· ὁ δὲ κύων αὐτοῦ δηλοῖ τὴν κύησιν τῶν καρπῶν εἰς p. 110
τρία διηρημένην, εἰς τὴν καταβολὴν καὶ τὴν ὑποδοχὴν καὶ τὴν
ἀνάδοσιν. Οὐ γὰρ παρὰ τὸ τὰς κῆρας ἔχειν βοράν, ὃ δηλοῖ τὰς
ψυχάς, κέκληται κύων, ἀλλὰ παρὰ τὸ κτεῖν, <οῦ> χορηγὸς ὁ
Πλούτων, ὅταν ἀρπάσῃ τὴν Κόρην. Ἄττις δὲ καὶ Ἄδωνις τῇ 5

109 b 8 cf b 1

c 1 Porphyr. l. c.

c 5 Porphyr. l. c.

b 8 Δήμητρι, πλὴν] Διοῖ τριπλῆν ΔΗ c 1 ὡσπερ—κόρον] om BO
c 2 ἰδοῦ] εἰ δὴ Α c 7 χειμερίους ΔΗ, χειμάρρους Ι c 8 ἰὼν]
om O d 3 γὰρ] om O d 4 ἐκφύσεων BO d 7 κυνὴν]
κοινὸν ΔΗ, κύνα ΒΩ πόλου] εἰς πολλοὺς ΔΗ Π10 a 2 καὶ bis]
εἰς bis BO a 3 βοράν] pr πρὸς Ι a 4 <οῦ>] coniec Vig.,
ἡ codd

ΠΟΡΦΥ- τῶν καρπῶν εἰσὶν ἀναλογία προσήκουτες. Ἄλλ' ὁ μὲν Ἄττις τῶν
 ΡΙΟΥ κατὰ τὸ ἔαρ προφαινομένων ἀνθέων καὶ πρὶν τελεσιογονῆσαι
 b διαρρέοντων,—ὅθεν καὶ τὴν τῶν αἰδοίων ἀποκοπὴν αὐτῷ προσ-
 ανέθεσαν, μὴ φθασάντων ἔλθειν τῶν καρπῶν εἰς τὴν σπερματικὴν
 τελείωσιν,—ὁ δὲ Ἄδωνις τῆς τῶν τελείων καρπῶν ἐκτομῆς σύμ-
 βολον. Ὁ δὲ Σειληνὸς σύμβολον τῆς πνευματικῆς κινήσεως,
 5 οὐκ ὀλίγα συμβαλλομένης τῷ παντί. Σύμβολα δέ ἐστι τὸ μὲν
 φίλανθον καὶ στιλπνὸν κατὰ τὴν κεφαλὴν τῆς οὐρανοῦ περιφορᾶς,
 ἢ δὲ περικειμένη κόμη τοῖς κάτω μέρεσιν αὐτοῦ ὑπόδειγμα τῆς
 προσγείου περὶ τὸν ἀέρα παχύτητος. Ἐπεὶ δὲ καὶ τῆς μαντικῆς
 c δυνάμεως τις μέτοχος ἦν δύναμις, Θέμις μὲν κέκληται ἡ δύναμις,
 τῷ τὰ τεθειμένα καὶ ἐκάστω κείμενα λέγειν.

Διὰ δὴ πάντων τούτων ἡ περίγειος δύναμις ἐξηγήσεως τυχοῦσα
 θρησκευέται, ὡς μὲν παρθένος καὶ Ἐστία ἡ κεντροφόρος, ὡς δὲ
 5 τοκάς ἢ τροφός· ὡς δὲ Ῥέα ἡ πετροποιὸς καὶ ὄρειος, ὡς δὲ
 Δημήτηρ ἢ χλοηφόρος, ὡς δὲ Θέμις ἢ χρησμοφόδος, τοῦ εἰς αὐτὴν
 κατιόντος σπερματικοῦ λόγου εἰς τὸν Πρίαπον ἐκτετυπωμένου·
 d οὗ τὸ μὲν περὶ τοὺς ξηροὺς καρποὺς Κόρη, τὸ δὲ κατὰ τοὺς ὑγροὺς
 καὶ τὰ ἀκρόδρυα Διόνυσος καλεῖται, τῆς μὲν Κόρης ὑπὸ Πλούτωνος
 τοῦ ὑπὸ γῆν ἰόντος ἡλίου ἀρπαζομένης κατὰ τὸν σπόρον, τοῦ δὲ
 Διονύσου κατὰ τὰ πάθη τῆς δυνάμεως ὑπὸ γῆν μὲν νεωτέρας καὶ
 5 καλλιγόνου βλαστάνειν ἀρχομένου, ἐπιμάχου δὲ τῆς κατὰ τὴν
 ἄνθη δυνάμεως σύμβολον τὸν Ἄττιν ἐχούσης, τῆς δὲ κατὰ τὴν
 τελεσιοργίαν ἐκτομῆς τὸν Ἄδωνιν. Καὶ τῆς μὲν πνευματικῆς
 διὰ πάντων δυνάμεως εἰς Σειληνὸν ἀναπλαττομένης, τῆς δὲ εἰς
 p. III ἕκτασιν ἀπ' αὐτῶν παραγωγῆς εἰς Βάκχην, ὡσπερ αὐτῆς εἰς τὰ

a 6 εἰσὶν ἀν.] ἀν. εἶεν O a 7 τελεσιογενῆσαι AH b 1 ὅθεν]
 ἔνθεν AH b 3 ἐκτομῆς καρπῶν O b 4 Σειληνὸς AH,
 Σειλήνης I b 5 συμβαλλόμενος AH c 1 τις] pr ἢ A c 3
 περίγειος] περὶ γῆν IO c 4 ὡς—τροφός] om AH c 7 Πρίαπον
 AH, Πρίαμον BO d 1 τὸ 2^ο] τοὺς I d 2—III a 7 Κόρης—δὲ ἢ
 om B d 4 κατὰ] om IO γῆς IO d 5 καλ-
 λιγονήσαντος AH, καλλιγόνος I d 8 Σειληνὸν A III a 1 ἕκτασιν]
 A cf d 1, ἕκτασιν IO Βάκχον I

ἀφροδίσια ἐρεθιζούσης ὀρμῆς διὰ τῶν Σατύρων. Διὰ δὴ τούτων τῶν συμβόλων ἡ περίγειος ἐκκαλύπτεται δύναμις. ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

Τοσαῦτα μὲν οὖν καὶ τάδε, ἃ καὶ ἀναγκαίως ἐπιτε-
 μόμενος παρατέθειμαι εἰς τὸ μὴ ἀγνοεῖν ἡμᾶς τὰ σεμνὰ 5
 τῶν φιλοσόφων. Οὕτω τοιγαροῦν κατὰ τὰ ἀποδεδομένα,
 Κόρη μὲν ἡ τῶν σπορίμων, Διόνυσος δὲ ἡ τῶν ἀκρο-
 δρύων δύναμις· καὶ τῶν μὲν ἑαρινῶν ἀνθῶν ὁ Ἄττις,
 τῶν δὲ τελείων καρπῶν ὁ Ἄδωνις σύμβολον. Τί δὴ b
 οὖν ταῦτα χρῆ θεοποιεῖν εἰς τροφὰς σωματίων τῶν ἐπὶ
 γῆς ζῶων πρὸς τοῦ τῶν ὄλων Θεοῦ πεποιημένα ; Τί δὲ
 θρησκευεῖν τὴν περίγειον δύναμιν προσῆκον ἡμῖν ἐστίν,
 οἷς φύσις ἐστὶ ψυχῆς οὐρανία λογικὴ τε καὶ ἀθάνατος 5
 παρὰ τοῦ παμβασιλέως τῶν ὄλων Θεοῦ, διανοίας ὄμμασι
 κεκαθαρμένοις θεωρητικὴ ; Τὸν δὲ Σειληνὸν ἀκούων
 τὴν πνευματικὴν εἶναι κίνησιν καὶ τὴν διήκουσαν διὰ
 πάντων δύναμιν, τοτὲ μὲν τὴν οὐράνιον περιφορὰν διὰ
 τῆς κεφαλῆς ἐπιδεικνύμενον, τοτὲ δὲ τὴν περὶ τὸν ἀέρα c
 παχύτητα διὰ τῆς λασίας κόμης τοῦ γενείου, πῶς ἄν
 τις ἀνάσχοιτο τοῦτον μὲν ὄρων οὐδεμιᾶς ἠξιωμένον
 σεβασμίου τιμῆς, ὃν ἐχρῆν πρὸ τῶν πάντων θεοποιεῖν,
 Ἄδωνιν δὲ καὶ Διόνυσον, τοὺς καρποὺς δηλαδὴ καὶ τὰ 5
 ἀκρόδρνα, θεοποιουμένους ; Τίς δ' ἂν ὑπομείνειε σεμνο-
 λογουμένους ἀκούων Σατύρους καὶ Βάκχας, τὰ ἐν
 ἀνθρώποις αἰσχροῦ καὶ ἀκόλαστα πάθη, εἰ δὴ οἱ μὲν
 ἐδήλουν τὰς εἰς τὰ ἀφροδίσια ἐρεθιζούσας ὀρμὰς οἱ
 Σάτυροι, αἱ δὲ Βάκχαι τὰς εἰς ἔκστασιν τῶν περὶ ταῦτα d

a 4 ἃ καὶ] om AH ἀναγκαίως] + δὲ AH a 5 ἡμᾶς O a 6 οὕτω
 τοιγαροῦν] IO, τοῦτων μὲν οὖν AH a 8 ἀνθέων O cf 114 b 3 b 2 χρῆ
 ταῦτα O b 3 πεποιημένων AH δὲ] διὰ A b 4 ἐστὶν ἡμῖν IO
 b 5 ἐστὶ] om BIO b 6 παρὰ] om AHI τῶν ὄλων] om AH
 ὄμματα AH b 7 τὸν] τί I Σειληνὸν AH c 1 ἐπι-
 δεικνυμένης AH c 3 ἠξιωμένον] pr ἀνασχοίης AH c 4
 σεβασμίας BO c 5—8 Ἄδωνιν—εἰ δὴ] om B c 7 Βάκχους
 O c 8 εἰ δὴ] τί δὲ I d 1 ἔκστασιν] A, ἔκτασιν BIO
 (cf III a 1)

συμβαινούσας παραγωγάς ; Καὶ τί δεῖ κατὰ μέρος ἕκα-
στον ἀπελέγχειν, ἐπιδραμεῖν δέον ὡς ἂν μηδὲν ἡμᾶς τῶν
ἀπορρήτων λανθάνη, καὶ τὴν τῶν ἐξῆς ἐπιτεμέσθαι φυ-
5 σιολογίαν, ἣν ἐκτέθειται ὁ δηλωθεὶς συγγραφεύς, τόνδε
ἐπεξιὼν τὸν τρόπον·

ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

Τὴν δὲ ὑδροποιὸν ὄλην δύναμιν Ὁκεανὸν προσεῖπον, τὸ σύμ-
βολον αὐτῆς Τηθὸν ὀνομάσαντες. Τῆς δὲ ὄλης ἡ μὲν τῶν ποτίμων
πεποιημένη Ἀχελῷος αὐτοῖς κέκληται· ἡ δὲ τῶν θαλασσίων
10 Ποσειδῶν, πάλιν τῆς θαλασσοποιού, καθὸ γεννητική, Ἀμφιτρίτης
p. 112 οὔσης. Καὶ αἱ μὲν τῶν γλυκέων ὑδάτων μερικαὶ δυνάμεις Νύμφαι,
αἱ δὲ τῶν θαλασσίων Νηρηίδες κέκληνται. Τοῦ δ' αὖ πυρὸς τὴν
δύναμιν προσειπόντες Ἐφαιστον ἀνθρωποειδὲς μὲν αὐτοῦ τὸ
ἄγαλμα πεποιήκασιν, πῖλον δὲ περιέθεσαν κνάνεον τῆς οὐρανόου
5 σύμβολον περιφορᾶς, ἔνθα τοῦ πυρὸς ἐστὶ τὸ ἀρχοειδές τε καὶ
ἀκραιφνέστατον. Τὸ δὲ εἰς γῆν κατενεχθὲν ἐξ οὐρανοῦ πῦρ
b ἀτουώτερον δεόμενόν τε στηρίγματος καὶ βάσεως τῆς ἐφ' ὕλης·
διὸ χωλεύει, ὕλης δεόμενον εἰς ὑπέρισμα. Καὶ ἡλίου δὲ τὴν
τοιάνδε δύναμιν ὑπολαβόντες Ἀπόλλωνα προσεῖπον, ἀπὸ τῆς τῶν
ἀκτίων αὐτοῦ πάσσεως. Ἐννέα δὲ ἐπέδουσαι αὐτῷ Μοῦσαι,
5 ἧ τε ὑποσελήνιος σφαῖρα καὶ ἑπτὰ τῶν πλανητῶν καὶ μία ἡ τῆς
ἀπλανοῦς. Περιέθεσαν δὲ αὐτῷ τὴν δάφνην, τοῦτο μὲν ὅτι πυρὸς
πλήρες τὸ φυτὸν καὶ διὰ τοῦτο ἀπεχθὲς δαίμοσι, τοῦτο δὲ ὅτι
c λάλον καιόμενον, εἰς παράστασιν τοῦ προφητεύειν τὸν θεόν.
Καθὸ δὲ ἀπαλεξίκακός ἐστι τῶν ἐπιγείων ὁ ἥλιος, Ἐρακλέα αὐτὸν
προσεῖπον, ἐκ τοῦ κλάσθαι πρὸς τὸν ἀέρα ἀπ' ἀνατολῆς εἰς δύσιν

III d 7 Porphyr. Περὶ Ἀγαλμάτων

d 4 λανθάνοι ΑΗΙ ἐπιτεμέσθαι] pr αὐθις ΒΙ d 5 ἐκτέθεικεν
BO d 7 ὄλην] om O d 8 ἡ] om ΑΗ d 9 πεποιοι-
μένη] πεποιοιμένα ΑΗ, 'secludendum' Heikel αὐτῆς Ι ι12 a 2
Νηρηίδες O a 5 ἐστὶ] om ΑΗ b 1 τῆς ἐφ' ὕλης καὶ
βάσεως BO b 4 πάσσεως] παύσεως Α b 5 σφαῖρα O ἐπτὰ]
pr αἱ Ι τῶν] ΙΟ, om ΑΗ [πλανητῶν] + μία Α ἡ] om ΒΙ
c 1 λάλον] δαλὸν ΑΗ c 2 προσεῖπον αὐτόν BO c 3 κλάσθαι] +
αὐτόν Ι

ἰόντα. Δώδεκα δ' ἄθλους ἐκμοχθεῖν ἐμυθολόγησαν τῆς κατὰ τὸν ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ
 οὐρανὸν διαιρέσεως τῶν ζώδιων τὸ σύμβολον· ῥόπαλον δὲ αὐτῷ ⁵
 καὶ λεοντῆν περιέθεσαν, τὸ μὲν τῆς ἀνωμαλίας μῆνυμα, τὸ δὲ τῆς
 κατὰ τὸ ζῶδιον ἐμφανιστικὸν ἰσχύος. Τῆς δὲ σωστικῆς αὐτοῦ ^d
 δυνάμεως Ἀσκληπιὸς τὸ σύμβολον· ^φ τὸ μὲν βάκτρον δεδώκασι,
 τῆς τῶν καμνόντων ὑπερέσεως καὶ ἀναπαύσεως, ὁ δὲ ὄφεις περι-
 σπείρεται, τῆς περὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν σωτηρίας φέρων
 σημεῖον· [καὶ μὴν ὑφιστάντες ὑμῖν τὸν κόσμον οἱ φυσικοὶ τὰ ⁵
 περὶ γῆν ἰλυσπώμενα τῶν ζώων τῆς παχυτάτης καὶ γεώδους
 ῥητιάσαντο οὐσίας·] πνευματικώτατον γὰρ τὸ ζῶόν ἐστι καὶ τὴν
 ἀσθένειαν τοῦ σώματος ἀποδύεται. Δοκεῖ δὲ καὶ ἰατρικώτατον
 εἶναι· τῆς γὰρ ὀξυδορκίας εὔρε τὸ φάρμακον, καὶ μυθεύεται τῆς
 ἀναβιώσεως εἰδέναι τινα βοτάνην. Τῆς δ' αὖ χορευτικῆς τε καὶ ¹⁰
 ἐγκυκλίου κινήσεως, καθ' ἣν τοὺς καρποὺς πεπαίνει, ἡ πυρὸς
 δύναμις Διόνυσος κέκληται ἐτέρως <ἦ> ἡ τῶν ὑγροποιῶν καρπῶν P. 113
 δύναμις, ἡ παρὰ τὸ δινεῖν, ἡ διανύειν τὸν ἥλιον τὴν κατὰ τὸν
 οὐρανὸν περιφορὰν. Ἡ δὲ περὶ τὰς ὥρας τοῦ κόσμου περιπολεῖ
 καὶ χρόνων ἐστὶ ποιητικὸς καὶ καιρῶν ὁ ἥλιος, Ὡρὸς κατὰ τοῦτο
 κέκληται. Τῆς δ' αὖ γεωργικῆς αὐτοῦ δυνάμεως, καθ' ἣν αἱ δόσεις ⁵
 τοῦ πλοῦτου, σύμβολον ὁ Πλούτων. Ὁμοίως μέντοι καὶ τὴν
 φθαρτικὴν ἔχει δύναμιν, διὸ τῷ Πλούτῳ συνοικίζουσι τὸν
 Σάραπιν· τοῦ μὲν δεδυκότος ὑπὸ γῆν φωτὸς τὸν πορφυροῦν ^b
 χιτῶνα ποιούμενοι σύμβολον, τὸ δὲ ἠκρωτηριασμένον σκῆπτρον
 τῆς κάτω δυνάμεως, τό τε σχῆμα τῆς χειρὸς, τοῦ μεταχωρεῖν εἰς
 τὸ ἀφανές. Ὁ δὲ Κέρβερος τρικέφαλος μὲν, ὅτι τρεῖς αἱ ἄνω

c 4 δ'] om I ἐμυθοποίησαν IO c 5 διαιρέσεως] om O
 σύμβολον] + ἐπιφημίσαντες BIO d 1 ἐμφανιστικῆς BO d 3
 ἀναπαύσεως] ἀναστάσεως I + ἕνεκα O d 4 φέρον A d 5-7 [καὶ
 μὴν—οὐσίας] A^{ms} BIO, om A*H d 5 ὑμῖν] AB, ἡμῖν IO d 6 γῆν]
 pr τὴν I εἰλυσπ. A παχυτήτος I d 9 ὀξυδορκίας]
 cf Lob. Phryn. 576; ὀξυδορκίας BO d 10 εἰδέναι] εἶναι AH
 113 a 1 ἦ] 'om B, ἴσως ἢ Vig. marg' Gaisf. <ἦ> ante ἡ omissum
 videtur a 2 περιδινεῖν BIO κατὰ τὸν] κατ' O a 3 ἦ]
 ἦδε A a 5—b 4 τῆς—ἀφανές] om B a 6 τῆμ] om O^{vid}
 a 7 τὸν] om O b 2 ποιουμένου AH τὸ] τοῦ A b 4 αἱ ἄνω]
 αἰώνων AH

ΠΟΡΦΥ-5 χῶραι ἡλίου, ἀνατολή, μεσημβρία, δύσις. Τὴν δὲ σελήνην παρὰ
 ΡΙΟΥ * τὸ σέλας ὑπολαβόντες Ἄρτεμιν προσηγόρευσαν, οἷον ἀερότεμιν*
 λοχεία τε ἢ Ἄρτεμις, καίπερ οὔσα παρθένος, ὅτι ἢ τῆς νουμηνίας
 δύναιμις προσθετικὴ εἰς τὸ τίκτειν. Ὅπερ δὲ Ἀπόλλων ἐν ἡλίῳ,
 c τοῦτο Ἀθηνᾶ ἐν σελήνῃ* ἔστι γὰρ τῆς φρονήσεως σύμβολον,
 Ἀθηνᾶ τις οὔσα. Ἐκάτη δὲ ἢ σελήνη πάλιν, τῆς περὶ αὐτὴν
 μετασχηματίσεως καὶ κατὰ τοὺς σχηματισμοὺς δυνάμεως* διὸ
 τρίμορφος ἢ δύναιμις, τῆς μὲν νουμηνίας φέρουσα τὴν λευχείμονα
 5 καὶ χρυσοσάνδαλον καὶ τὰς λαμπάδας ἡμένας* ὁ δὲ κάλαθος, ὃν
 ἐπὶ τοῖς μετεώροις φέρει, τῆς τῶν καρπῶν κατεργασίας, οὗς
 d ἀνατρέφει κατὰ τὴν τοῦ φωτὸς παραύξησιν* τῆς δ' αὖ πανσελήμου
 ἢ χαλκοσάνδαλος σύμβολον. Ἡ καὶ ἐκ μὲν τοῦ κλάδου τῆς
 δάφνης λάβοι ἄν τις αὐτῆς τὸ ἔμπυρον, ἐκ δὲ τοῦ μήκωνος τὸ
 γόνιμον καὶ τὸ πλῆθος τῶν οἰκισομένων εἰς αὐτὴν ψυχῶν ὥσπερ
 5 εἰς πόλιν, ὅτι πόλεως ὁ μήκων σύμβολον. Τόξα δὲ φέρει καθάπερ
 ἢ Ἄρτεμις διὰ τὴν τῶν ὠδίνων δξύτητα. Πάλιν δ' αὖ αἱ Μοῖραι
 ἐπὶ τὰς δυνάμεις αὐτῆς ἀναφέρονται, ἢ μὲν Κλωθῶ ἐπὶ τὴν γεννη-
 τικὴν, Λάχεσις δὲ ἐπὶ τὴν θρεπτικὴν, Ἄτροπος δὲ [ἢ] κατὰ τὸ
 ἀπαραίτητον τοῦ θεοῦ. Συνοικίζουσι δὲ αὐτῇ καὶ τὴν τῶν καρπῶν
 10 γεννητικὴν δύναιμιν, ἥπερ ἐστὶ Δημήτηρ, δύναιμιν ἐμποιοῦσαν αὐτῇ.
 P. 114 Καὶ ἔστι συνεκτικὴ τῆς Κόρης ἢ σελήνη. Προσοικίζουσι δὲ καὶ
 τὸν Διόνυσον διὰ τε τὴν τῶν κεράτων ἔκφυσιν καὶ διὰ τὸν τῶν
 νεφῶν τόπον τὸν ὑποκείμενον τοῖς κάτω μέρεσι. Τὴν δὲ τοῦ
 Κρόνου δύναιμιν νωχελὴ καὶ βραδεῖαν καὶ ψυχρὰν κατεῖδον, διὸ
 5 τὴν τοῦ χρόνου δύναιμιν αὐτῷ προσανέθεσαν* ἀποτυποῦσι τε αὐτὸν
 ἐστῶτα, πολίον, πρὸς ἔμφασιν τοῦ γηράσκειν τὸν χρόνον. Τῶν
 δὲ καιρῶν σύμβολα οἱ Κούρητες, τὸν χρόνον βουκολοῦντες, ὅτι

b 6 σέλας] σέβας I + ἔχειν BO ἀερότεμιν] + οὔσαν BO b 7 λοχεία I
 c 1 ἔστι] ἐστία AH c 2 Ἀθηνᾶ ' vid Etym. M. p 24, 43' Gaisf. c 6
 οὗς] ἦς A d 3 αὐτοῖς I μύκωνος (sic) I d 4 εἰσοικισομένων BIO
 d 5 τόξον I d 6 ἢ] om I αὖ] οὖν I d 7 Κλωθῶ] Εἰληθῶ O
 d 8 Λάχεσσα O, Λάχεσα B ἐπὶ] κατὰ I ἢ seclusi d 10 ἥπερ—
 δύναιμιν] om AH ἥπερ] ὅπερ O 114 a 1 προσοικειοῦσι BO a 2
 τόπον τῶν νεφῶν BIO a 4 ψυχρὰν καὶ βραδεῖαν BO a 7 σύμβολον O

διὰ τῶν καιρῶν ὁ χρόνος παροδεύει. Τῶν δὲ Ὠρῶν αἱ μὲν ΠΟΡΦΥ-
 Ὀλυμπιάδες εἰσὶ τοῦ ἡλίου, αἱ καὶ ἀνοίγουσι τὰς κατὰ τὸν ἀέρα b ΡΙΟΥΤ
 πύλας, αἱ δὲ ἐπιχθόνιοι τῆς Δήμητρος· καὶ κάλαθον ἔχουσι τὸν
 μὲν τῶν ἀνθῶν σύμβολον τοῦ ἕαρος, τὸν δὲ τῶν σταχυῶν τοῦ
 θέρους. Τοῦ δὲ Ἄρεος τὴν δύναμιν καταλαβόντες διάπυρον,
 πολέμων ποιητικὴν καὶ αἱματούργον βλάπτειν τε καὶ ὠφελεῖν 5
 δυναμένην ἐποίησαν. Τὸν δὲ τῆς Ἀφροδίτης ἀστέρα τηρήσαντες
 γενεσιουργόν, ἐπιθυμίας τε καὶ γονῆς αἴτιον, γυναικα μὲν ἀνέ-
 πλασαν διὰ τὴν γένεσιν, ὠραίαν δέ, ὅτι καὶ

Ἐσπερος, ὃς κάλλιστος ἐν οὐρανῷ ἴσταται ἀστήρ.

c

Καὶ Ἔρωτα μὲν παρέστησαν διὰ τὴν ἐπιθυμίαν. Σκέπειν δὲ
 μαστοὺς καὶ τὸ μόριον, ὅτι γονῆς αἰτία ἡ δύναμις καὶ ἐκθρέψεως.
 Ἔστι δὲ ἀπὸ θαλάττης, στοιχείου διύγρου καὶ θερμοῦ καὶ πολλὰ
 κινουμένοι καὶ διὰ τὴν συγκίνησιν ἀφριῶντος, τὸ σπερματικὸν 5
 αἰνιττόμενοι. Τοῦ δὲ λόγου τοῦ πάντων ποιητικῷ τε καὶ ἐρμηνευ- d
 τικῷ ὁ Ἑρμῆς παραστατικός. Ὁ δὲ ἐντεταμένος Ἑρμῆς δηλοῖ
 τὴν εὐτονίαν, δείκνυσι δὲ καὶ τὸν σπερματικὸν λόγον τὸν διήκουτα
 διὰ πάντων. Λοιπὸν δὲ σύνθετος λόγος, ὁ μὲν ἐν ἡλίῳ Ἑρμῆς,
 Ἐκάτη δὲ ὁ ἐν σελήνῃ, Ἑρμόπαν δὲ ὁ ἐν τῷ παντί· κατὰ πάντων 5
 γὰρ ὁ σπερματικὸς καὶ ποιητικός. Σύνθετος δέ, καὶ οἶον μιξέλλην
 καὶ παρ' Αἰγυπτίοις ὁ Ἑρμάνουβις. Ἐπεὶ δὲ καὶ τῆς ἐρώσεως ἦν
 δυνάμεως ὁ λόγος, ταύτης ὁ Ἔρωσ παραστατικός. Διὸ παῖς μὲν
 τοῦ Ἑρμοῦ ὁ Ἔρωσ, νῆπιος δὲ διὰ τὰς αἰφνιδίους περὶ τὰς

114 c 1 Hom. II. xxii. 318

b 1 αἱ] om AH	b 2 τῆς] om AH	τὸν] AH B IO, om edd
b 3 ἀνθέων BO	τὸν δὲ τῶν] τῶν δὲ A* (in ras) B	b 6
Ἀφροδίτου I	τηρήσαντες] θεωρήσαντες B IO	c 1 ὃς] ὁ A
c 2 σκέπει BIO	c 3 μαστοῦς BO	καὶ ἐκθρέψεως ἡ δύναμις I
c 4 στοιχείου] om AH	δὲ ὑγροῦ A	καὶ 2 ^o] om
AH BO	c 5 συγκίνησιν] σύγκρισιν O	d 1 αἰνιττόμενοι] B IO,
αἰνιττόμενος AH, forsitan αἰνιττομένου	d 3 λόγον] Διόνυσον I	
d 5 Ἐκάτη—σελήνῃ] ὁ δὲ ἐν σελήνῃ Ἐκάτη O, ὁ δὲ ἐν σελήνῃ ἔκτη B		
d 6 ποιητικὸς καὶ σπερματικός BO	καὶ ποιητικός] om AH	d 7
ἐπεὶ δὲ] ἐπειδὴ A IO	d 8 παραστατικός] pr ὁ I	

ΠΟΡΦΥ-10 ἐπιθυμίας ἐμπτώσεις αὐτοῦ. Τοῦ δὲ παντὸς τὸν Πᾶνα σύμβολον
 ΡΙΟΥ

ρ. 115 ἔθεντο, τὰ μὲν κέρατα δόντες σύμβολα ἡλίου καὶ σελήνης, τὴν
 δὲ νεβρίδα τῶν κατ' οὐρανὸν ἀστέρων, ἣ τῆς τοῦ παντὸς
 ποικιλίας.

Καὶ τὰ μὲν Ἑλληνικὰ τοιαῦτα· τὰ δὲ τῶν Αἰγυπτίων
 5 πάλιν τοιαῦτά φησιν ἔχειν σύμβολα·

Τὸν δημιουργόν, ὃν Κνήφ οἱ Αἰγύπτιοι προσαγορεύουσιν, ἀνθρω-
 ποιειδῆ, τὴν δὲ χροιάν ἐκ κυανοῦ μέλανος ἔχοντα, κρατοῦντα
 ζώων καὶ σκῆπτρον, ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς πτερὸν βασίλειον περι-
 κείμενον, ὅτι λόγος δυσέυρετος καὶ ἐγκεκρυμμένος καὶ οὐ φανός,
 b καὶ ὅτι ζωοποιός, καὶ ὅτι βασιλεύς, καὶ ὅτι νοερώς κινεῖται· διὸ
 ἢ τοῦ πτεροῦ φύσις ἐν τῇ κεφαλῇ κείται. Τὸν δὲ θεὸν τοῦτον ἐκ
 τοῦ στόματος προΐεσθαι ὦόν φασιν, ἐξ οὗ γεννᾶσθαι θεόν, ὃν
 αὐτοὶ προσαγορεύουσι Φθᾶ, οἱ δὲ Ἑλληνες Ἡφαιστον· ἐρμηνεύειν
 5 δὲ τὸ ὦόν τὸν κόσμον. Ἀφιέρωται δὲ τῷ θεῷ τούτῳ πρόβατον
 διὰ τὸ τοὺς παλαιοὺς γαλακτοποτεῖν. Αὐτοῦ δὲ τοῦ κόσμου τὸ
 δαίτηλον τοιούδε ἀνέπλασαν· ἀνθρωποειδὲς ἐστὶν ἄγαλμα, τοὺς
 c μὲν πόδας συμβεβηκότας ἔχον, ἀνωθεν δὲ μέχρι ποδῶν ποικίλον
 ἱμάτιον περιβεβλημένον· ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς σφαῖραν ἔχει
 χρυσὴν διὰ τὸ μὴ μεταβαίνειν, καὶ διὰ τὴν τῶν ἄστρων ποικίλην
 φύσιν, καὶ ὅτι σφαιροειδῆς ὁ κόσμος. Ἥλιον δὲ σημαίνουσι
 5 ποτὲ μὲν δι' ἀνθρώπου ἐπιβεβηκότος πλοίου, τοῦ πλοίου ἐπὶ
 κροκοδείλου κειμένου. Δηλοῖ δὲ τὸ μὲν πλοῖον τὴν ἐν ὑγρῷ
 κίνησιν· ὁ δὲ κροκόδειλος πότιμον ὕδωρ, ἐν ᾧ φέρεται ὁ ἥλιος.
 d Ἐσήμαινε τοίνυν ὁ ἥλιος δι' ἀέρος ὑγροῦ καὶ γλυκέος τὴν περι-

115 a 6 Porphyr. Περὶ Ἀγαμάτων

d 10 ἐπιθυμίας] om I 115 a 1 δόντες σύμβολα] σ. λέγοντες AH
 a 9 δυσέυρετος] pr καὶ O κεκρυμμένος B10 vid 83 c 2 b 1
 νοερώς] μετεώρως AH b 3 φασιν (φησιν I) ὦόν B10 b 4 Ἡφαι-
 στον] om AH ἐρμηνεύουσιν AH b 5 δὲ 1°] om AH b 6 παλαιοὺς]
 πολλοὺς O b 7 δαίτηλον AB, δαίτηλον I c 1 συμβεβηκότας O
 c 4 φύσιν] θέσιν BO c 5 δι' ἀνθρώπου] διανύων I πλοίου 1°]
 πλοῖον AI c 6 μὲν] om BO

πόλησιν ποιείσθαι. Τῆς δὲ οὐρανόσ γῆς καὶ τῆς χθοιάς τὴν ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ
δύναμιν Ἰσιν προσείπον δια τὴν ἰσότητα, ἀφ' ἧς τὸ δίκαιον·
οὐρανόσ δὲ τὴν σελήνην, χθοιάσ δὲ τὴν καρποφόρου, ἐν ἧ κατοικου-
μεν, λέγουσι. Τὸ δὲ αὐτὸ δύναται Δημήτηρ παρ' Ἑλλησι καὶ 5
Ἰσιν παρ' Αἰγυπτίοισ· καὶ πάλιν Κόρη παρ' Ἑλλησι καὶ Διόνυσος,
καὶ Ἰσιν καὶ Ὀσιρις παρ' Αἰγυπτίοισ. Αὕτη δὲ τρέφουσα καὶ
αἰροῦσα τὰ ἐπὶ γῆς· ὁ δὲ Ὀσιρις παρ' Αἰγυπτίοισ τὴν κάρπιμον
παρίστησι δύναμιν, ἣν θρήνοισ ἀπομειλίσσεσθαι εἰς γῆν ἀφανίζο-
μένην ἐν τῷ σπόρῳ, καὶ ὑφ' ἡμῶν καταναλισκομένην εἰς τροφάς. p. 116
Λαμβάνεται δὲ καὶ ἀντὶ τῆς ποταμιάς τοῦ Νείλου δυνάμεως· ἀλλ'
ὅταν μὲν τὴν χθοιάσ γῆν σημαίνωσι, Ὀσιρις ἢ κάρπιμος λαμ-
βάνεται δύναμις, ὅταν δὲ τὴν οὐρανόσ, Ὀσιρις ἐστὶν ὁ Νείλος, ὃν
ἐξ οὐρανοῦ καταφέρεισθαι οἴονται· περθεῦσι δὲ καὶ τοῦτοι, ἀπο- 5
μειλίσσομενοι τὴν δύναμιν λήγουσαν καὶ ἀναλισκομένην. Ἡ δὲ
ἐν τοῖς μύθοισ μισγομένη τῷ Ὀσίριδι Ἰσιν ἢ Αἰγυπτία ἐστὶ γῆ·
διόπερ ἰσοῦται, καὶ κνεῖ, καὶ ποιεῖ τοὺς καρπούς, διὸ ἀνὴρ τῆς b
Ἰσίδος Ὀσιρις καὶ ἀδελφὸς καὶ υἱὸς παραδέδοται.

12. Κατὰ δὲ τὴν Ἐλεφαντίνην πόλιν τετίμηται ἄγαλμα, πε-
πλασμένον μὲν, ἀλλ' ἀνδρείκελον καὶ καθήμενον, κυανοῦν τε τὴν c
χρόαν, κεφαλὴν δὲ κριοῦ κεκτημένον, καὶ βασιλείου, κέρατα
τράγεια ἔχον, οἷς ἔπεστι κύκλος δισκοειδῆς. Κάθηται δέ, παρακει-
μένου κεραμέου ἀγγείου, ἐφ' οὗ ἀνθρωπον ἀναπλάσσει. Δηλοῖ δὲ
ἀπὸ μὲν τοῦ κριοῦ πρόσωπον ἔχειν καὶ αἰγὸς κέρατα τὴν ἐν κριῷ 5
σύνοδον ἡλίου καὶ σελήνης· τὸ δὲ ἐκ κυάνου χρώμα, ὅτι ὑδραγω-
γὸς ἐν συνόδῳ ἢ σελήνῃ. Τὸ δὲ δεῦτερον φῶς τῆς σελήνης ἐν
Ἀπόλλωνος πόλει καθιέρωται· ἐστὶ δὲ τοῦτου σύμβολον ἱερακο- d
πρόσωπος ἀνθρωπος ζιβύνη χειρούμενος Τυφῶνα ἵπποποτάμῳ

d 3 προσείποντι ἐς Α d 4 δὲ 2^ο] + καὶ ΑΙΟ τὴν 2^ο] γῆν ΔΗ
καρποφόρησιν ΒΟ d 9 ἀπομειλίσσουνται ΒΙΟ 116 a 1 τροφάς]
p1 τὰς Ο a 2 ποταμιάς ΒΟ a 4 δύναμις] γῆ Ι b 1 διόπερ] διότι Ο
b 2 παραδίδοται Ι c 1 καὶ καθήμενον] κελον Ι c 2 χροιάσ ΒΙΟ
c 4 ἀναπλάσσει ΒΙΟ c 5 αἰγὸς] τράγεια ΔΗ c 6 σύνοδον] + καὶ Ι
c 7—117 a 2 τὸ—λίθων] om Β d 1 πόλει] p1 μὲν ΔΗΟ d 2 διβύνη
ΔΗ

ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ εिकासμένον. Λευκὸν δὲ τῇ χροῖα τὸ ἄγαλμα, τῆς μὲν λευκότητος
τὸ φωτίζεσθαι τὴν σελήνην παραστησάσης, τοῦ δὲ ἱερακείου
5 προσώπου τὸ ἀφ' ἡλίου φωτίζεσθαι καὶ πνεῦμα λαμβάνειν. Τὸν
γὰρ ἱέρακα ἡλίῳ ἀφιερῶσι· φωτὸς δὲ καὶ πνεύματος ἱέραξ αὐτοῖς
σύμβολον διὰ τε τὴν ὄξυκινησίαν, καὶ τὸ πρὸς ὕψος ἀνατρέχειν,
ἔνθα τὸ φῶς· ὁ δὲ ἱπποπόταμος τὸν δυτικὸν δηλοῖ πόλον, παρὰ
10 ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὁ Ὀρος. Ἡ δὲ τῆς Εἰλειθυίας πόλις τὸ τρίτον
p. 117 φῶς θεραπεύει· τὸ δὲ ζόανον τετύπεται εἰς γῦπα πετομένην, ἧς
τὸ πτέρωμα ἐκ σπουδαίων συνέστηκε λίθων. Σημαίνει δὲ τὸ μὲν
γυποειδὲς αὐτῆς τὴν γεννητικὴν πνευμάτων σελήνην· ἐκ γὰρ τοῦ
πνεύματος οἴονται συλλαμβάνειν τὸν γῦπα, θηλείας πάσας ἀπο-
5 φαινόμενοι. Ἐν δὲ τοῖς κατ' Ἐλευσίνα μυστηρίοις ὁ μὲν ἱερο-
φάντης εἰς εἰκόνα τοῦ δημιουργοῦ ἐνσκευάζεται, δαδούχος δὲ εἰς
τὴν ἡλίον· καὶ ὁ μὲν ἐπὶ βῶμῳ εἰς τὴν <σελήνης>, ὁ δὲ ἱεροκήρυξ
Ἐρμοῦ. Καὶ ἄνθρωπος δὲ παρ' Αἰγυπτίοις ἐν τοῖς ἱεροῖς
b παρείληπται. Ἄναβις γὰρ ἐστὶ κώμη Αἰγύπτου ἐν ἣ θεραπεύεται
ἄνθρωπος, καὶ θύεται τούτῳ, καὶ ἐπὶ τῶν βῶμων τὰ ἱερεῖα καίεται·
ὁ δὲ μετ' ὀλίγον φάγοι ἂν τὰ ὡς ἀνθρώπῳ αὐτῷ παρεσκευασμένα.
Ὅτι δὲ οὐδὲ τὰ ζῶα θεοῦς ἡγούνται, εἰκόνας δὲ ἐποιοῦντο καὶ
5 σύμβολα ταῦτα θεῶν, δηλοῖ τὸ πολλαχοῦ βοῦς ἀναχθέντας θεοῖς
c ἐν ταῖς ἱερομηναῖς καὶ ταῖς πρὸς θεοῦς θρησκείαις βουθυτεῖν.
Ἡλίῳ μὲν γὰρ καὶ σελήνῃ βοῦς ἀνιέρωσαν.

13. Ἄλλ' ὃ γε ἡλίῳ ἀνακείμενος ἐν Ἡλιουπόλει, καλούμενος
Μνεῦσις, βοῶν ἐστὶ μέγιστος, σφόδρα μέλας, μάλιστα ὅτι καὶ
5 ὁ ἥλιος ὁ πολὺς μελαίνει τὰ ἀνθρώπεια σώματα. Ἐχει δὲ τὴν
d οὐρὰν παρὰ τοὺς ἄλλους βοῦς καὶ τὸ πᾶν σῶμα ἀνάτριχον,

d 4 τὸ] om AH παραστήσας AH ἱερακίον A d 8
δυτικὸν] ἱππικὸν AH d 10 ὄρος (Ὀρος in marg) A Εἰλη-
θυίας A 117 a 4 οἴονται] οἴον τε A τὸν] τὴν I ἀποφηνάμενοι
AH a 7 σελήνην codd b 1 Ἄναβις] cf 94 b, ἀναμῖξ
AH, Ἄναβις O γάρ] δέ I b 2 ἱερεῖα] ἱερά O cf
94 b κάττει IO b 3 ὡς] + ἂν BIO b 4 οὐδέ] οὐ IO
θεοῦς] pr τοῖς I c 3 ἡλίῳ] pr ἐν I Ἡλιουπόλει] cf Strab. 753
c 4 Μνεῦσις AH

καθάπερ ὁ ἥλιος τὸν ἐναντίον τῷ πόλῳ ποιεῖται δρόμον· τοὺς τε ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ
 ὄρχεις μεγίστους, ἐπειδήπερ ὁ περὶ τὰ ἀφροδίσια ἕμερος γίνεται
 ὑπὸ θερμότητος, ὃ τε ἥλιος σπερμαίνειν λέγεται τὴν φύσιν.
 Σελήνη δὲ ταῦρον ἀνέθεσαν, ὃν Ἄπιω ἐπονομάζουσι, μέλανα μὲν 5
 καὶ αὐτὸν ὑπὲρ τοὺς ἄλλους, φέροντα δὲ σημεῖα ἡλίου καὶ σελήνης,
 ὅτι καὶ τῆς σελήνης τὸ φῶς ἐξ ἡλίου· ἡλίου δὲ σημεῖον τὸ μέλαν
 τοῦ σώματος, καὶ ὁ ὑπὸ τὴν γλῶτταν κάρθαρος· σελήνης δὲ
 σύμβολον τὸ τε διχότομον καὶ ἀμφίκυρτον.

Ταῦτά μοι ἐκ τῆς τοῦ προειρημένου ἀνδρὸς γραφῆς 10
 ἐπιτετημέσθω, ὡς ἂν μηδὲν ἡμᾶς λάθῃ τῶν ἀπορρήτων p. 118
 τῆς Ἑλληνικῆς ὁμοῦ καὶ Αἰγυπτιακῆς θεολογίας, ἧς
 ἀποστάτας ἑαυτοὺς καὶ φυγάδας ὁμολογοῦμεν, κρίσει
 καὶ λογισμῷ σῶφρονι καὶ τάδε παραιτησάμενοι. Οὐ
 γάρ με ἡ ἀλαζῶν ἐκπλήξει φωνή, 5

Φθέγξομαι οἷς θέμις ἐστί, θύρας δ' ἐπίθεσθε βέβηλοι,

φήσασα. Βέβηλοι γοῦν οὐχ ἡμεῖς, ἀλλ' οἷ γε τοιάσδε
 αἰσχροὺς καὶ ἀπρεπεῖς μυθολογίας καυθάρων πέρι καὶ
 θηρίων ἀλόγων σοφίας θεολόγου νοήματα εἶναι ἀπο-
 φηνάμενοι, οἱ κατὰ τὸν θαυμάσιον ἀπόστολον φάσκοντες b
 εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν· ὅτι δὴ ἠλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ
 ἀφθάρτου Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνοσ φθαρτοῦ ἀνθρώπου, καὶ
 πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἔρπετῶν. Ἄλλ' ἐπεὶ πάντα τὸν
 περὶ τούτων ἀπόρρητον δὴ καὶ μυστικώτερον λόγον εἰς 5
 ἀσωμάτους δυνάμεις μεταφορικῶς ἀνῆγον, ὥστε δοκεῖν
 μηκέτ' ἐπὶ τὰ ὀρώμενα μέρη τοῦ κόσμου τὴν θεοποιίαν
 αὐτῶν συντείνειν ἀλλ' ἐπὶ τινὰς ἀοράτους καὶ ἀσω-

118 a 6 Orph. Fr. vi. 1

b 1 Rom. i. 22

d 2 τὸν ἐναντίον] om AH ἐναντίον] om O* (in marg adscr) d 3
 μέγιστον O d 8 ὃ] om O τὴν γλῶτταν] AH, τῇ γλῶττῃ ceteri
 118 a 1 λάθοι IO a 6 φθέγγομαι AH a 7 φύσασα I γε] om
 IO τοιάσδε] pr τὰς BIO a 9 θεολόγου νοήματα] ἐθεολόγουν
 ἀναθήματα AH b 2 ἠλλάξαντο O τὴν δόξαν] om I b 3
 ἀφθάρτου] om AH

c μάτους δυνάμεις, σκεψώμεθα εἰ μὴ καὶ οὕτως μίαν χρῆ-
 τὴν θείαν δύναμιν ἀποθαυμάζειν, ἀλλ' οὐ πολλὰς
 ἠγείσθαι. Οὐδὲ γὰρ ἐπεὶ πολλὰ σχήματα καὶ μέρη
 καὶ μέλη ὑφ' ἐνὶ σώματι δεδημιούργηται, τοσαύτας
 5 χρῆν ἡμᾶς τὰς ψυχὰς ἔχειν ἠγείσθαι, οὐδὲ τοσοῦτους
 ποιητὰς καὶ δημιουργοὺς τοῦ σώματος νομίζειν· ἀλλὰ
 καὶ ψυχὴν μίαν τὸ πᾶν σῶμα κινεῖν, καὶ μίαν δημιουρ-
 d γὸν δύναμιν τὸ πᾶν ζῶον τεκτῆρασθαι. Οὕτω δῆτα καὶ
 ἐπὶ τοῦ σύμπαντος κόσμου, ἐνὸς μὲν ὄντος καὶ ἐκ μιᾶς
 τῆς σωματικῆς ὕλης συνεστῶτος εἰς μέρη δὲ πλείστα
 διηρημένου, καὶ μίαν τῶν ὄλων φυσικὴν συμπάθειαν
 5 ὑποφαίνοντος, κρᾶσίν τε καὶ μίξιν τῶν ἐν αὐτῷ στοι-
 χείων, ἀλλοιώσεις τε καὶ μεταβολὰς αὐτῶν εἰς ἑαυτά,
 ὄλον δὲ καὶ τὸ πᾶν ἓνα κόσμον καὶ μίαν ἀρμονίαν ἐπι-
 δεικνυμένου, οὐ πολλὰς χρῆν ὑποτίθεσθαι δημιουργοὺς
 δυνάμεις, μόνην δὲ μίαν θεολογεῖν, τὴν ὡς ἀληθῶς Θεοῦ
 10 δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν. Ὁ δὲ καὶ τὰς Αἰγυπτιακὰς
 μυθολογίας πάλιν ἐπὶ ἀσωμάτους μεταφέρει δυνάμεις,
 λαθῶν ὁ σοφώτατος αὐτὸς ἑαυτὸν. Ἀκήκοας γὰρ ἐν
 p. 119 τοῖς πρόσθεν, ὅπως τὸν Χαιρήμονα καὶ πλείους ἄλλους
 ὁμολογεῖ μὴδ' ἄλλο τι πρὸ τῶν ὀρωμένων κόσμων ἠγείσθαι, ἐν
 ἀρχῆς τε λόγῳ τίθεσθαι τοὺς Αἰγυπτίους, τούτους γὰρ πάντα
 εἰς τὰ φυσικὰ καὶ οὐδὲν εἰς ἀσωμάτους καὶ ζώσας οὐσίας ἐρμηνεύειν.
 5 Εἰ δὴ οὖν κατὰ τὴν αὐτῶν ὁμολογίαν Αἰγυπτίων ἦν τὸ
 μὴδὲν ἀνάγειν εἰς ἀσωμάτους καὶ ζώσας οὐσίας, πάντα δὲ τὰ
 περὶ θεῶν αὐτοῖς μυθολογούμενα ἐπὶ τὰ φυσικὰ τοῦ
 κόσμου μέρη μεταφέρειν, τί δὴ ἔξ ὑπαρχῆς εὐρεσι-

118 d 9 1 Cor. i. 24   119 a 2 cf 92 b, d

c 2 δύναμιν τὴν θείαν BO   c 3—5 οὐδὲ—ἠγείσθαι] om B   c 5 ἡμᾶς]
 + ἂν AH   ἠγείσθαι ἔχειν O   τοσοῦτους] τοὺς AH   c 7 πᾶν
 om BO   d 5 ὑποφαίνοντος] ὑπομένουτος BO   d 6 ἑαυτά] αὐτὰ AH
 d 9 μίαν] om AH, θείαν O   d 12—119 c 3 ἀκήκοας—Πλούταρχον] om B
 119 a 1 Χαιρήμονα O   a 2 ὁμολογεῖ A   εἰρημένων O   a 3 λόγων
 AH   πάντας AH   a 8 μέρη] om O   εὐρησιλογούντες A

λογοῦντες Αἰγυπτίοις τὰ μηδαμῶς αὐτῶν οἰκεῖα προσ-
γράφουσιν, ἐπὶ δυνάμεις ἀσωμάτους φάσκοντες αὐτοὺς 10
τὴν ἀναφορὰν τῆς θεολογίας αὐτῶν ποιεῖσθαι; Καθόλου b
μὲν οὖν ταῦτα αἰτιατέον.

Καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ μέρος δὲ ἡγοῦμαι τὸν ἔλεγχον τῆς
κατηναγκασμένης ἀποδόσεως αὐτῶν οὐ μακρᾶς ἀνα-
σκευῆς δεῖσθαι. Ἴνα γὰρ τὸν Αἰγυπτιακὸν παρελθόν 5
τις λήρῃ καὶ τὴν πολλὴν αὐτῶν καὶ ἀδόλεσχον
φλυαρίαν ἐπὶ τὰς τῶν σοφῶν Ἑλλήνων μετέλθοι
φυσιολογίας, τίς οὐκ ἂν τῶν εὖ φρονούντων αὐτόθεν
καταμémψαιτο τοῖς τὰ τοιαῦτα παρεξηγεῖσθαι πειρω-
μένοις; Ἔστω γὰρ ὁ Ζεὺς μηκέθ' ἢ πυρώδης καὶ c
αἰθέριος οὐσία, ὥσπερ οὖν τοῖς παλαιοῖς ἐνομίζετο
κατὰ τὸν Πλούταρχον, ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἀνωτάτω νοῦς ὁ τῶν
ὄλων δημιουργικός, ὁ τὰ πάντα ζωογονῶν· πῶς οὖν ἔσται
τούτου πατήρ μὲν ὁ Κρόνος, ὃν φασιν εἶναι τὸν χρόνον, 5
Ῥέα δὲ μήτηρ, ἣν ὁ ἔρμηνεὺς ἔφησεν εἶναι τὴν πετρώδη
καὶ ὄρειον δύναμιν; Τὴν γὰρ Ἥραν οὐκ οἶδ' ὅπως
τὸν ἀέρα καὶ τὸν αἰθέρα προσειπὼν ἀδελφὴν ὁμοῦ καὶ
γυναῖκά φησιν εἶναι τοῦ κοσμοποιοῦ καὶ ζωοποιοῦ
πάντων νοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἡ Λητώ πάλιν ληθῶ τις d
καλείσθω, διὰ τὴν κατὰ τὸν ὕπνον, ὡς φασιν, ἀναι-
σθησίαν, καὶ ὅτι λήθη ξυνομαρτεῖ ταῖς ὑπὸ σελήνην
γενομέναις ψυχαῖς. Πῶς ἂν οὖν ἡ λήθη γένοιτ' ἂν
ἡλίου καὶ σελήνης μήτηρ, Ἀπόλλωνος καὶ Ἀρτέμιδος 5
τῶν Λητοῦς παίδων εἰς ἡλίον καὶ σελήνην μετενηγε-
μένων; Τί δὲ χρὴ σέβειν ὡς θεὸν τὴν Ῥεάν καὶ τὴν

119 c 1 cf 86 c

ε 3 cf 106 d

a 9 οἰκεῖα αὐτῶν O προγράφετε I, προσγράφετε O b 2 οὖν] om AH
b 4 μικρᾶς AH b 5 τις παρελθόν I b 8 τίς] om AH αὐτόθεν]
om AH b 9 καταμémψοντες (sic) I c 1 ἔσται AH μηκέθ' ἢ]
μηκέτι AH c 4 τὰ] om BO c 6 μήτηρ] pr ἡ BO c 8 καὶ 1^ο] om I
c 9 καὶ [ζωοποιοῦ] τοῦ AH d 1 πάντων] om I d 4 λήθη] Λητώ A
d 7 δέ] δαί A Ῥεάν] Ἥραν O καί] ἡ BIO

- Δήμητραν ; ἡ μὲν γὰρ τῆς πετρώδους καὶ ὀρείου γῆς, ἡ δὲ τῆς πεδιάδος τὰ σύμβολα φέρειν ἐλέγετο. Τὴν δὲ
- 10 Κόρην τὸν κόρον ἀλληγοροῦντες, τίνοι λόγῳ καὶ ταύτην οἴονται δεῖν τῇ σεβασμίῳ προσηγορίᾳ τιμᾶν ; Τί δὲ μᾶλλον τὴν σπερματοῦχον δύναμιν, καὶ τὴν τῶν ἀκροδρύων γένεσιν, ἢ τῶν κατὰ τὸ ἔαρ προφαινομένων ἀνθῶν καὶ πρὶν τελεσιογονῆσαι διαρρεόντων, ἢ τῆς τῶν τελείων
- p. 120 καρπῶν ἐκτομῆς τὰ σύμβολα, Διόνυσον καὶ Ἄττιν καὶ Ἄδωνιν ἐπονομάζοντας, ὡς θεοὺς χρῆναι σέβειν, οὐχὶ δὲ τούτων ἀπάντων τὸ ἀνθρώπειον γένος προτιμᾶν, ᾧ ταῦτα πρὸς χρῆσιν καὶ τροφήν ὁ τῶν ὄλων δημιουργὸς
- 5 Θεὸς ὑπεστήσατο ;

Μεταβὰς δὲ ἐκ τούτων, καὶ τὰ λοιπὰ κατὰ τὸν ὅμοιον τρόπον τῆς γενναίας ἀπελέγξεις φυσιολογίας, εὐλόγως τῆς ἀναισχυντίας ἐπιμεψάμενος τοῖς, φέρε, τὸν ἥλιον αὐτὸν εἶναι τὸν Ἀπόλλω, καὶ πάλιν τὸν Ἡρακλέα, καὶ

b αὔθις τὸν Διόνυσον, καὶ τὸν Ἀσκληπιὸν ὁμοίως ἀποφαινομένοις. Πῶς γὰρ ὁ αὐτὸς πατήρ ἂν γένοιτο καὶ υἱός, Ἀσκληπιὸς ὁμοῦ καὶ Ἀπόλλων ; Πῶς δὲ πάλιν εἰς Ἡρακλέα μετενεχθείη, εἰ δὴ ἐκ θνητῆς γυναικὸς

5 τῆς Ἀλκμήνης ὁ Ἡρακλῆς αὐτοῖς ὁμολογεῖται ; Πῶς δ' ἂν ἐμμανῆς γένοιτο καὶ σφάξῃε τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας ὁ ἥλιος, ὅτι δὴ καὶ ταῦτα προσαναγέγραπται τῷ Ἡρακλεῖ ; Ἀλλὰ τοὺς ἄθλους ἐπιτελοῦντα τοὺς δώδεκα τὸν Ἡρακλέα τῆς κατ' οὐρανὸν διαιρέσεως τοῦ ζωδιακοῦ

c κύκλου, ὃν φασὶ τὸν ἥλιον περιπολεῖν, τὸ σύμβολον φέρειν. Τίς οὖν ἔτι γένοιτ' ἂν Εὐρυσθεὺς ὁ τῷ ἡλίῳ, ὥσπερ οὖν τῷ Ἡρακλεῖ, τοὺς ἄθλους ἐκτελεῖν ἐπιτάτων ; Πῶς δὲ ἐπὶ τὸν ἥλιον ἀναχθεῖεν αἱ πεντήκοντα

d 8 ἡ μὲν γὰρ] εἰ ἡ μὲν BIO   d 9 ἐλέγοντο BIO   d 11 σεβασμία O, σептῆ B   δέ] δαί A   d 13 ἀνθῶν] ΑΗΙ, ἀνθέων ceteri cf 114 b 3
 120 a 5 Θεός] om O   a 7 ἀπελέγξειν τῆς ΑΗ   b 1 ἀποφνημαμένους
 BIO   b 3 ὁμοῦ Ἀσκλ. ΑΗ   b 5 αὐτῆς I   ὠμολόγηται BO   c 2
 τίς] pr ἡ I   ἔτι] om BO, + ἂν I   c 4 δέ] δαί A, + καὶ BO

Θεστίου θυγατέρες καὶ τὸ τῶν λοιπῶν αἰχμαλωτῖδων 5
 πλήθος, αἷς τὸν Ἑρακλέα λόγος ἔχει μιγῆναι, ἐξ ὧν
 καὶ θνητοὶ παῖδες αὐτῷ γενόμενοι ἐπὶ μήκιστον τὴν τῶν
 γενῶν παρέτειναν διαδοχὴν ; Τίς δ' ἂν εἶη ὁ Κένταυρος,
 οὗ τῷ αἵματι τὸν χιτῶνα μολύνασα ἡ Δηϊάνειρα τὸν
 ἥλιον, ὥσπερ οὖν τὸν Ἑρακλέα, τῇ δεδηλωμένῃ περι- d
 βάλοι ἂν συμφορᾷ ; Ἀλλὰ γὰρ μηκέτ' ἔστω ὁ ἥλιος
 αὐτοῖς Ἑρακλῆς, ἔστω δὲ ὁ Διόνυσος· καὶ “ τί ταῦτα
 πρὸς τὸν Διόνυσον ; ” φαίη τις ἂν εἰκότως. Τίς γὰρ ἡ
 τοῦτον γεννήσασα, εἴτε Σεμέλη τις λέγοιτο εἴτε Περ- 5
 σεφόνη ; Πῶς δ' ἂν εἶη ὁ Διόνυσος ὁμοῦ καὶ ἥλιος καὶ ἡ
 κατὰ τοὺς ὑγροὺς καρποὺς καὶ τὰ ἀκρόδρυα βλαστοῦσα
 δύναμις ; Τί δ' ἂν γένοιτο τῶν συστρατευσαμένων αὐτῷ
 γυναικῶν τὸ πλήθος ; Τίς δὲ καὶ ἡ τοῦ ἡλίου, ὥσπερ οὖν
 ἡ τοῦ Διονύσου, Ἀριάδνη ; Τί δὲ μᾶλλον οἴνου, οὐχὶ δὲ 10
 σίτου καὶ ὀσπρίων καὶ τῶν ἀπὸ γῆς ἀπάντων καρπῶν
 γένοιτ' ἂν ὁ Διόνυσος χορηγὸς ἐπὶ τὸν ἥλιον μεταγόμε- p. 121
 νος ; Εἰ δὲ καὶ Ἀσκληπιὸς πάλιν αὐτοῖς εἶη ὁ ἥλιος,
 πῶς οὗτος κεραυνοῦται ὑπὸ τοῦ Διὸς ῥυπαρᾶς ἔνεκεν
 αἰσχροκερδείας, κατὰ τὸν Βοιώτιον μελοποιὸν Πίνδαρον
 ᾧδέ πως λέγοντα·

Ἔτραπεν καὶ κείνον ἀγάνορι μισθῷ
 χρυσὸς ἐν χερσὶν φανείς,
 . . . χερσὶ δ' ἄρα Κρονίων
 ῥίψαις δι' ἀμφοῖν ἀμπνοῶν στέρνων καθέλεν
 ᾠκέως· αἴθων δὲ κεραυνὸς ἐνέσκιμψεν μόρον.

Τίνες δὲ καὶ οἱ ἐξ ἡλίου Ἀσκληπιάδαι, εἰς μακρὸν τοῦ

121 a 6 Pind. *Pyth.* iii. 97

d 3 αὐτῆς I   ὁ] om I   τί ταῦτα] ὅτι τὰ ΑΗ   d 7 ἡ] ὁ ΒΟ
 d 8 τί] τίς Ο   d 11 σίτου] πρ καὶ I   121 a 1 χορηγὸς ὁ Διόνυσος ΒΙΟ
 a 2 αὐτοῖς πάλιν ΒΙΟ   a 3 ὑπὸ τοῦ (om ΒΟ) Διὸς κεραυνοῦται ΒΙΟ
 a 4 αἰσχροκερδείας ΒΟ (?)   Βοιώτιον I   μελοποιὸν Ο   a 6 ἔ-
 τραπεν] I Pind., ἔτραπε ΒΟ, ἔτρεπε ΑΗ   καὶ κείνον] Pind., κἀκείνον
 ΑΗ, ἐκείνον I, κἀκείνος ΒΟ   a 8 Κρονίῳ Α   a 9 ῥίψας ΑΟ
 ἀμπνοῶς ΑΙΟ   καθέλεν] Pind.,   b 1 ἐνέσκιμψεν] Pind.,
 ἔσκηψε ΑΙΟ, ἐνέσκηψε Gaisf.

βίου διαφυλαχθέντες, καὶ θνητῶν ἀνδρῶν γένεσιν πᾶσιν
 ἀνθρώποις παραπλησίαν ὑποστησάμενοι ; Πλὴν ἀλλὰ
 5 πάλιν αὐτοῖς, ὥσπερ διὰ μηχανῆς, τὰς αἰσχροὺς καὶ
 μυθικὰς περὶ θεῶν διηγήσεις ἀποφεύγουσιν, πρὸς ἥλιον
 καὶ σελήνην καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ κόσμου μέρη ἀνατρέχει
 c ἂν ὁ λόγος. Εἴ γε πῦρ μὲν ἦν αὐτοῖς ὁ Ἡφαιστος καὶ
 ἡ θερμὴ δύναμις, Ποσειδῶν δὲ ἡ ὑγρὰ οὐσία, Ἡρα δὲ
 ὁ ἀήρ, καὶ γῆ πάλιν, ἡ μὲν ὄρειος καὶ πετρώδης Ἑρά, ἡ
 δὲ πεδινὴ καὶ γόνιμος Δημήτηρ, καὶ Κόρη δὲ ἡ σπερ-
 5 ματοῦχος, καὶ Διόνυσος ἡ φυτευτικὴ τῶν ἀκροδρῶν
 δύναμις, καὶ ἥλιος Ἀπόλλων σὺν τοῖς κατειλεγμένοις,
 σελήνη δὲ ποτὲ μὲν Ἄρτεμις, ποτὲ δὲ Ἀθηνᾶ, καὶ πάλιν
 Ἑκάτη, καὶ Εἰλείθυια, οὐκοῦν πάλιν τὴν κτίσιν παρὰ
 τὸν κτίστην, καὶ τὴν δημιουργίαν τοῦ παντὸς ἀλλ' οὐ
 10 τὸν δημιουργὸν θεολογοῦντες ἀπελέγχονται, λίαν ἐπι-
 d σφαλῶς καὶ ἐπικινδύνως καὶ ἐπὶ κακῶ τῆς ἰδίας αὐτῶν
 κεφαλῆς. Εἰ δὲ μὴ τὰ ὀρώμενα σώματα ἡλίου καὶ
 σελήνης καὶ ἄστρον μηδὲ τὰ αἰσθητὰ μέρη τοῦ κόσμου
 φήσουσι θεοποιεῖν, ἀλλὰ τὰς ἐν τούτοις ἀοράτους
 5 δυνάμεις αὐτοῦ δὴ τοῦ ἐπὶ πᾶσιν, (ἕνα γὰρ ὄντα Θεὸν
 παντοίαις δυνάμεσι τὰ πάντα πληροῦν, καὶ διὰ πάντων
 διήκειν, καὶ τοῖς πᾶσιν ἐπιστατεῖν, ἀσωμάτως καὶ
 ἀφανῶς ἐν πᾶσιν ὄντα, καὶ διὰ πάντων διήκοντα, καὶ
 τοῦτον εἰκότως διὰ τῶν δεδηλωμένων σέβειν φασί,) τί
 10 δῆτα τοιγαροῦν οὐχὶ τὰς αἰσχροὺς καὶ ἀπρεπεῖς περὶ
 θεῶν μυθολογίας ὡς ἂν ἀθέσμους καὶ ἀσεβεῖς παραιτη-
 σάμενοι, καὶ αὐτὰς γε τὰς περὶ τούτων βίβλους, ὡς

b 5 μηχανῆς (sic) I   b 6 πρὸς] εἰς BIO   c 4 πεδινὸς I
 γόνιμος καὶ πεδινὴ AH, sed cf 109 a 8   καὶ 2^ο] om IO   δέ] τε
 BIO   c 7 ποτὲ bis] ποτὲ bis BIO   Ἄρτεμις] pr ἡ O   δέ] δέ]
 om O   c 8 Εἰλήθυια A   c 8—122 a 6 οὐκοῦν—μυχοῖς] om
 B   c 10—d 2 λίαν—κεφαλῆς] om AH   d 3 μηδὲ] + γε BIO
 d 7 ἀσωμάτως] + δέ I   ἀφανῶς καὶ ἀσωμ. O   d 8 καὶ 1^ο]   d 8 καὶ 1^ο]
 om O   πάντων + τε O   d 9 σέβειν] om AH   d 12 γε]
 τε AH

δυσσεβῆ καὶ ἀκόλαστα περιεχούσας, ἀφανεῖς ποιήσαν-
 τες, τὸν ἕνα καὶ μόνον καὶ ἀόρατον Θεὸν γυμνῶς καὶ p. 122
 καθαρῶς καὶ ἄνευ τινὸς αἰσχροῦ περιπλοκῆς ἀνυμνοῦσι ;
 Τοῦτο γὰρ δέον ἦν ποιεῖν τοῖς τάληθές ἐπεγνωκόσι, μηδὲ
 κατάγειν καὶ καταβάλλειν εἰς αἰσχρὰς καὶ ἐμπαθεῖς ἀρ-
 ρητολογίας τὴν σεβάσμιον τοῦ Θεοῦ πρόσρησιν· ἀλλὰ 5
 μηδ' ἐν οἰκίσκοις καὶ σκότου μυχοῖς ἀνδρῶν τε οἰκοδο-
 μίαις σφᾶς αὐτοὺς ἐναποκλείειν, ὡς ἔνδον εὐρήσοντας
 τὸν Θεόν, μηδ' ἐν ξοάνοις ἐξ ἀψύχου πεποιημένοις ὕλης
 τὰς θείας τιμᾶν οἶσθαι δυνάμεις, μηδὲ μὴν γεώδεσιν
 ἀτμοῖς αἱμάτων καὶ λύθρου καὶ νεκρῶν ζῶων αἵμασι b
 κεχαρισμένα τῷ Θεῷ πράττειν νομίζειν. Τούτων δὲ
 ἀπάντων ὡς ἂν πλάνης δεσμῶν ἀπολυθέντας χρῆν δῆπου
 τοὺς σοφοὺς καὶ μετεωρολέσχας πᾶσιν ἀνθρώποις τῆς
 φυσικῆς θεωρίας ἀφθόνως κοινωνεῖν, μονονουχὶ γυμνῶς 5
 προκηρύττοντας ἅπασιν μὴ τὰ φαινόμενα τὸν δ' ἀφανῆ
 δημιουργὸν τῶν φαινομένων μόνον ἀποθαυμάζειν, καὶ
 τὰς ἀοράτους αὐτοῦ καὶ ἀσωμάτους δυνάμεις ἀοράτως
 καὶ ἀσωμάτως θρησκευεῖν, οὐ πῦρ ἄψαντας, οὐδέ γε c
 κρῖον καὶ ταῦρον θυσαμένους, ἀλλ' οὐδέ στεφάνοις καὶ
 ξοάνοις καὶ ναῶν (οἰκοδομίαις) τὸ θεῖον τιμᾶν οἰομέ-
 νους, λογισμοῖς δὲ κεκαθαρμένοις καὶ δόγμασιν ὀρθοῖς
 καὶ ἀληθέσι τοῦτο πράττοντας, ἐν ἀπαθείᾳ ψυχῆς καὶ τῆ 5
 πρὸς αὐτὸν κατὰ τὸ δυνατὸν τῆς ἀρετῆς ὁμοιώσει.
 Ἄλλ' οὐδεῖς γε πώποτε, οὐ βάρβαρος, οὐχ Ἕλλην,
 πᾶσιν ἀνθρώποις ταύτης κατῆρξε τῆς ἀληθείας ἢ μόνος
 ὁ ἡμέτερος σωτήρ· ὃς δὴ τῆς παλαιᾶς πλάνης πᾶσιν τοῖς d
 ἔθνεσιν ἀποφυγὴν προκηρύξας, τοῖς πᾶσιν ἀφθόνως

122 a 1 καὶ 2°] om I   a 3 ἦν δέον O   μηδὲ] μὴ IO   a 4
 ἀρρητολογίας O   a 5 πρόσρησιν I   a 6 οἰκοδομίαις] BIO cf
 Lobeck, *Phryg.* 490, οἰκοδομαῖς AH   a 8 μηδ' ἐν] μηδὲ I   πεποιη-
 μένης I   b 1 λύθροις BO   c 2 θυσομένους AH   ἀλλ'] om AH
 οὐδέ] οὐ I   c 3 (οἰκοδομαῖς)] cf Lobeck *l. c.*, ἀνοικοδομαῖς AH,
 οἰκοδομαῖς cett (ι 2° sup ras I)

εὔρετο τὴν πρὸς τὸν ἀληθῆ καὶ μόνον τῶν ὄλων Θεὸν
 ἐπιστροφὴν τε καὶ εὐσέβειαν· οἱ δὲ τὴν ἄλλως σοφοὶ
 5 τοῦ βίου τὴν ἀνωτάτω φιλοσοφίαν αὐχήσαντες, ἧ φησὶν
 ὁ θεῖος ἀπόστολος, γνόντες τὸν Θεόν, οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν
 ἢ εὐχαρίστησαν· ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς
 αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. Φήσαντες
 γοῦν εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, . . . καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ
 10 ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς
 εἰς τοὺς αἰῶνας.

- p. 123 14. Μετὰ γοῦν τὴν μακρὰν καὶ πολλὴν φιλοσοφίαν
 καὶ μετὰ τὰς σεμνὰς μετεωρολογίας καὶ φυσιολογίας,
 ἀνωθέν ποθεν ὡς ἀφ' ὑψηλοτάτης ἀκρωρείας καταπίπ-
 b τουντες σὺν τοῖς πλήθεσι κατεσύροντο, καὶ τῇ τῶν πα-
 λαιῶν πολυθέῳ πλάνῃ συνεφύροντο, τὰ τοῖς πολλοῖς
 ὅμοια, διὰ τοῦ θύειν καὶ τοῖς ξοάνοις προσπίπτειν,
 δοξάζειν ὑποκρινόμενοι, αὔξοντές τε καὶ ἔτι μᾶλλον
 5 κρατύνοντες τὴν δημῶδη τῶν μυθικῶν διηγημάτων περὶ
 θεῶν ὑπόληψιν. Πῶς οὖν οὐκ ἂν εἶεν τοῖς πᾶσι πρό-
 δηλοι σεμνολογούμενοι μὲν ταῖς φυσιολογίαις, καὶ μέχρι
 λόγων τὰ αἰσχυρὰ καλλωπίζοντες τῇ παρατροπῇ τῆς ἀλη-
 θείας, ἔργοις δ' αὐτοῖς τὴν μυθικὴν συνιστῶντες πλάνην
 c καὶ τὴν πάνδημον δεισιδαιμονίαν; Καὶ οὐδέπω τοῦτο
 θαυμαστόν, ὅτε καὶ αὐτοὺς ἀναγράφουσι τοὺς ἑαυτῶν
 θεοὺς ταῖς περὶ αὐτῶν συμφερομένους μυθολογίαις.
 * Ἄκουε γοῦν ὅπως ὁ Ἀπόλλων αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ δι-

122 d 6 Rom. i. 21, 22

d 9 ibid 25

d 3 εὔρετο] A cf Lobeck, *Phryn.* 139, εὔρατο BIO ὄλων] ἀπάντων IO
 d 4 τὴν ἄλλως] AH, τῆν ἄλλως BI, τῆν ἄλλως O d 6 τὸν] sic codd N. T.,
 om Eius. d 7 εὐχαρίστησαν] AH Rom. (B), ἠύχ. BIO ἄλλ.]
 ἀλλὰ Rom. (B solus) d 8 φήσαντες γοῦν] φάσκοντες Rom.,
 cf 118 b i d 9 καὶ ἐσεβάσθησαν] om O 123 a 3 ἀκρωρείας]
 BIO, κορυφῆς AH b 2 κατεφύροντο O πολλοῖς] θεοῖς AH
 b 4 ἔτι] ἐπὶ BIO c 2 ἀναγράφεσθαι O c 3 μυθολογίας] θεολογίας
 AH c 4 ἄκουε] ἄγε O

δάσκει ὕμνον, ὃν εἰς ἑαυτὸν ἐξεδωκεν, ὁμολογῶν ἐν Δήλῳ 5
τῇ νήσῳ ὑπὸ Λητοῦς γεγενῆσθαι, καὶ πάλιν ὁ Ἀσκληπιὸς
ἐν Τρίκκῃ, ὡς καὶ Ἑρμῆς τετέχθαι ὁμολογῶν ἀπὸ τῆς
Μαίας. Γράφει δὲ ὁ Πορφύριος καὶ ταῦτα ἐν οἷς ἐπέ-
γραψε Περὶ τῆς ἐκ λογίων φιλοσοφίας, ἔνθα καὶ τῶν
χρησμῶν ἐμνημόνευσε ὧδέ πως ἐχόντων·

ὦ μέγα πᾶσιν χάσμα βροτοῖσιν,
ἀπὸ σῶν ἱερῶν ματέρος ἀγνάς
προθορῶν τοκετῶν.

10

d ΠΟΡΦΥΡ-
ΡΙΟΥ

οἷς ἐπιλέγει·

Ἄλλ' ὅτε Λατῶ
ᾧδὲς ἱερὰ λάζυτο (πᾶσαν),
ὀρθυνομένων διδύμων τοκετῶν
ἔνδοθε σηκῶν,
ἴστατο μὲν γαί', ἴστατο δ' ἄηρ,
πάγνυτο νῆσος, πάγνυτο κῦμα·
ἀνὰ δ' ἐξέθορες, μάντι Λυκωρεῦ,
τοξότα Φοῖβε,
κατὰ χρησμολάλων,
βασιλεῦ, τριπόδων·

5

10

Καὶ ὁ Ἀσκληπιὸς πάλιν περὶ ἑαυτοῦ·

Τρίκκης ἐξ ἱερῆς ἦκω θεός, ὃν ποτε μήτηρ
Φοῖβῳ ὑπενηθέϊσα κυεῖ σοφίης βασιλῆα
Ἴδριν ἱητορίης Ἀσκληπιόν· ἀλλὰ τί πύθῃ;

15

P. 124

ὁ δ' Ἑρμῆς φησίν·

(ᾠδ') ἐγώ, ὃν καλέεις, Ζητὸς καὶ Μαϊάδος υἱός,
(Ἑρμείας) προβέβηκα λιπῶν ἀστραῖον ἄνακτα.

5

Καὶ τὸ εἶδος δὲ ἑαυτῶν ὑπογράφουσι τοῦ σχήματος,

123 d 1 Porphyr. Περὶ τῆς ἐκ λογίων φιλοσοφίας

d 5 ibid

124 a 1 ibid

a 5 ibid

c 6 γεγενῆσθαι BIO c 9 περὶ] om AH c 10 ᾧδὲ O d 1 ᾧ] ὡς AH
Schol in marg AH vid Append βροτοῖς AH d 2 ἀγνῆς BO d 3
προθορῶν BO d 5 ἄλλο τε A d 6 λάζυτο] λάζυτο ABO (πᾶσαν)]
coniec Dindorf, πᾶσα codd d 8 ἐνδοθε σηκῶν] om BO, ἐνδοθι σ. I
d 9 γαί'] γαία A, γῆ O d 10 νῆσος BO d 11 ἀνὰ—Φοῖβε] om B
Λυκωρεῦ O d 15 ὅ] ὅσα AH αὐτοῦ I 124 a 2 ὑπενασθεῖσα
BIO σοφίας O a 3 Ἴδριν (sic) I ἱητορίης BO πύθῳ A
a 4—b 6 ὁ—τρυφῶντι om B a 5 (ᾠδ') coniec Jortin Hist. Eccl.
ii. p 354, ᾠδ' codd ὃν] om A καλέει A, καλέσεις I
Μαϊάδες A a 6 (Ἑρμείας) coniec Jortin loc cit, Ἑρμῆς codd
λιπῶν] λοιπὸν I ἀστραῖον] ἀστέρων AH a 7 αὐτῶν AH

b ὡσπερ ὁ Πᾶν καὶ αὐτὸς ἐν χρησμοῖς περὶ ἑαυτοῦ τάδε λέγει διδάσκων·

ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

Εὐχομαι βροτὸς γεγὼς
Πανὶ συμφύτῳ θεῷ,
5 δισσοκέρατι, δισσόποδι,
τραγοσκελεί, τρυφῶντι.

Ταῦτα ἐν ἀπορρήτοις τῆς ἐκ λογίων φιλοσοφίας ὁ δηλω-
θεὶς ἀνὴρ τέθειται. Οὐκέτ' ἄρα ὁ Πᾶν σύμβολον ἦν
τοῦ παντός, δαίμων δ' ἂν εἴη τις τοιοῦτος οἶος καὶ ὑπο-
10 γέγραπται ὁ καὶ τὸν χρησμὸν ἐκδούς· οὐ γὰρ δὴ τὸ
πᾶν καὶ ὁ σύμπας κόσμος ἔχρησε τὰ προκειμένα.
Τούτου τοιγαροῦν τοῦ δαίμονος, ἀλλ' οὐ τοῦ παντός
c τὴν εἰκόνα ἐκτυπώσαντες ἄνδρες τὸ προγεγραμμένον
ἐμιμήσαντο σχῆμα. Καὶ ὁ Ἑρμῆς δὲ πῶς ἂν νοοῖτο
ὁ τῶν πάντων ποιητικὸς τε καὶ ἐρμηνευτικὸς λόγος, μη-
τέρα Μαΐαν τὴν Ἄτλαντος ὁμολογῶν ἐσχηκέναι, καὶ
5 τὴν γε περὶ αὐτοῦ λεγομένην μυθολογίαν [ἀλλ' οὐ
φυσιολογίαν] ἐγκρίνας; Οὕτω καὶ ὁ Ἀσκληπιὸς πῶς ἂν
μετάγοιτο εἰς ἥλιον, πατρίδα τὴν Τρίκκην ἐπιγραφόμενος
καὶ ἀπὸ θνητῆς ὁμολογῶν γεγενῆσθαι μητρός; Πῶς δὲ
d ἥλιος ὢν αὐτὸς τοῦ ἡλίου πάλιν υἱὸς ἀποφανθείη; Ἐπεὶ
καὶ τὸν αὐτοῦ πατέρα τὸν Φοῖβον οὐκ ἄλλον εἶναι τοῦ
ἡλίου ἐφυσιολόγησαν. Ἐξ ἡλίου δὲ καὶ θνητῆς γυναικὸς
φάναι αὐτὸν πῶς οὐ πάντων καταγελαστότατον; Ἐπεὶ
5 καὶ αὐτὸν τὸν πατέρα ἥλιον, ὃν δὴ Ἀπόλλωνα φασιν
εἶναι, πῶς εἰκὸς ἐν Δήλῳ γεγενῆσθαι τῇ νήσῳ ὑπὸ
θνητῆς πάλιν μητρός τῆς Λητοῦς; Ἐνταῦθά μοι τήρει
ὀπόσους Ἑλληνας θεοὺς γεννητοὺς γυναικῶν ἐθεολόγη-

124 b 3 Porphyr. Περὶ τῆς ἐκ λογίων φιλοσοφίας

b 1 αὐτός] + δέ O	b 3 γεγὼς O	b 4 Πανὶ] πάνν AH	b 8
οὐκέτ'] οὐκ AH	c 1 ἀνδρὸς AH	c 3 πάντων BO	c 4 καὶ]
om BO	c 5 [ἀλλ' οὐ φυσιολογίαν]	om AH	c 6 ἐγκρίνας] ἔκρινας A
ὁ] om BIO	c 7 μετάγοιτο] λέγοιτο BO	c 8 θνητῶν I	d 2 καὶ]
+ αὐτὴν AH	d 3 δέ] om A	d 5 φασιν] φάναι AH	d 6
γεγενῆσθαι O	d 7 μητρός] BIO, γυναικὸς AH	τήρει] om AH	

σαν, εἰς παράθεσιν, εἴ ποτε πειρῶντο σκώπτειν τὴν τοῦ ἡμετέρου σωτῆρος γένεσιν· καὶ ὅτι οὐ ποιητῶν εἰσὶν αἱ p. 125 φωναί, ἀλλ' αὐτῶν τῶν θεῶν αἱ προκείμεναι σημειώσεις.

15. Ποιητῶν μὲν οὖν, ὡς φασι, μύθους περὶ θεῶν b πλαττομένων, φιλοσόφων δὲ φυσιολογούντων, χρῆν δῆπου εἰκότως τῶν μὲν καταφρονεῖν, τοὺς δὲ θαυμάζειν ὡς φιλοσόφους, καὶ μᾶλλον τῶν ποιητικῶν λήρων τὰς τῶν κρειπτόνων ἐκδέχεσθαι πιθανολογίας· θεῶν δ' αὖ 5· πάλιν καὶ φιλοσόφων εἰς ἄμιλλαν κατιόντων, καὶ τῶν μὲν ἐν χρησμοῖς τὰ καθ' ἑαυτούς, ὡς ἂν μᾶλλον εἰδότην, ἀκριβῶς διδασκόντων, τῶν δὲ εἰς ἀσυμφώνους καὶ ἀ- αποδείκτους εὐρεσιλογίας τὰς περὶ ὧν μὴ ἴσασι ὑπο- νοίας περιτρεπόντων, τίσιν (αἰρεῖ) λόγος πείθεσθαι; ἢ 10 τοῦτο οὐδὲ ἐρωτᾶν ἄξιον; Εἰ δὴ οὖν ἀληθεύουσιν οἱ c θεοὶ κυροῦντες τὰς περὶ ἑαυτῶν ἀνθρωποπαθείας, ψευδεῖς ἂν εἶεν οἱ ἀθετοῦντες αὐτάς· εἰ δὲ τῶν φιλοσόφων ἀληθεῖς αἱ φυσιολογίαι, ψευδεῖς γένοιτ' ἂν αἱ τῶν θεῶν μαρ- τυρίαι. Ἄλλὰ καὶ αὐτός, εἴποι τις ἄν, ὁ Ἀπόλλων ἔφη 5· που ἐν χρησμοῖς ἐρωτηθεῖς περὶ ἑαυτοῦ ὅστις εἴη·

Ἕλιος, Ὀρος, Ὀσιρις, Ἄναξ, Διὸς υἱός, Ἀπόλλων, d
ἄρῶν καὶ καιρῶν ταμίης, ἀνέμων τε καὶ ὄμβρων,
ἠοῦς καὶ νυκτὸς πολυάστερος ἡνία νωμῶν,
ζαφλεγέων ἄστρον βασιλεύς, ἠδ' ἀθάνατον πῦρ.

Οὐκοῦν οἱ αὐτοὶ καὶ τοῖς τῶν ποιητῶν μύθοις καὶ ταῖς 5 τῶν φιλοσόφων ὑπονοίαις συμφέρονται, μαχομένοις συνιστάμενοι. Εἰ γὰρ μητέρας ἐπιγράφονται θνητὰς καὶ πατρίδας τὰς ἐπὶ γῆς ὁμολογοῦσι, πῶς ἂν εἶεν

125 d I Apollinis oraculum

d 9 πειρῶνται BO σκώπτειν A 125 a I γέννησιν BO καὶ ὅτι] ὅτι
δὲ BO εἰσὶν αἱ] εἰσὶ AHI b 6 πάλιν] om O b 9 εὐρεσιλογίας
A, εὐρεσιλογίας I b 10 τίσιν] τίς AH (αἰρεῖ)] Gaisf., ἐρεῖ codd
πιθέσθαι A c I ἀληθεύουσιν I c 2 αὐτῶν BO c 4 ἂν γένοιτο BIO
c 5 εἴποι] pr εἰ O c 6 αὐτοῦ BO d I Διὸς υἱός] Διόνυσος BIO
d 3 πολυάστερος O ἡνία νωμῶν] ἡνίαν κινῶν ὄμων AH d 5 ποιητῶν]
θεῶν AH d 6 μαχομένοι O d 8 πῶς—φυσιολογοῦσιν] om AH

- οἴους φυσιολογοῦσιν ; Ἔστω γὰρ ὁ Ἀπόλλων ἥλιος—
 10 πάλιν γὰρ ἄνω καὶ κάτω εἰς τὰ αὐτὰ περιτρέχων αὐτοῖς
 ἀλώσεται ὁ λόγος—πῶς οὖν ἡ Δῆλος, ἡ κατὰ θάλατταν
 p. 126 εἰσέτι νῦν προφαινομένη νῆσος, γένοιτ' ἂν τοῦ ἡλίου
 πατρίς, καὶ μήτηρ ἡ Λητώ ; Ταῦτα γὰρ ἀρτίως ἐκύρου
 ὡς ἀληθῆ γε ὄντα οἱ αὐτοῦ χρησμοί. Πῶς δὲ καὶ τοῦ
 Ἀσκληπιοῦ θνητοῦ ἀνδρὸς τὴν φύσιν γένοιτ' ἂν ὁ ἥλιος
 5 πατήρ, ἐκ θνητῆς αὐτὸν γυναικὸς πεποιημένος ; Ἀλλὰ
 παρείσθω ταῦτα.
- b 16. Τοῦ δὲ χρησμοῦ τὸ ψεῦδος καὶ ἄλλως ἐστὶν ἀπ-
 ελέγχειν. Οὐ γὰρ δὴ ὁ ἥλιος οὐρανόθεν αὐτοῖς καταβάς,
 ἔπειτα τὸν δοχέα πληρώσας, τὸν χρησμὸν ἀπεφοίβαζεν·
 ἐπεὶ οὔτε δυνατὸν οὔτε θέμις ἀνάγκαις ἀνθρώπων τὸν
 c τηλικούτον ὑποτάττεσθαι φωστῆρα· ἀλλ' οὐδ' εἰ φαῖεν
 τὴν ἐν αὐτῷ θεῖαν καὶ νοερὰν δύναμιν, ὅτι μηδὲ ταύτης
 γένοιτ' ἂν ποτε δεκτικὴ ἀνθρωπεῖα ψυχῆ. Ὁ δ' αὐτὸς
 ἂν εἶη λόγος καὶ ἐπὶ σελήνης. Εἰ γὰρ τὴν Ἐκάτην
 5 αὐτὴν εἶναι φήσουσι, (καὶ πῶς) ἀνάγκαις ἀνθρώπων καθ-
 ἔλκεσθαι, καὶ διὰ τοῖ δοχέως χρᾶν, εἷς τε ἐρωτικὰς καὶ
 αἰσχροῦς διακονίας παραλαμβάνεσθαι αὐτὴν ἀρχηγὸν
 οὔσαν τῶν πονηρῶν δαιμόνων, εἰκὸς ἂν εἶη τὴν Ἐκάτην
 ταῦτα πράττειν ; ὁ καὶ ὁ αὐτὸς ὁμολογεῖ συγγραφεύς,
 d ὡς κατὰ καιρὸν ἀπελέγξομεν. Πῶς δὲ ὁ Πλούτων καὶ
 ὁ Σάραπις εἰς τὸν ἥλιον δυνατοὶ ἂν εἶεν φυσιολογεῖσθαι,
 ὅτε τὸν ἄρχοντα τῶν πονηρῶν δαιμόνων ὁ αὐτὸς πάλιν
 ἀποφαίνεται τὸν Σάραπιν εἶναι τὸν αὐτὸν τῷ Πλούτωνι ;

d 10 αὐτοῖς] om O   d 11 ὁ λόγος ἀλώσεται O   ἡ 2^ο] om
 A   θάλασσαν BO   126 a 2 καὶ μήτηρ] μήτηρ δὲ BO   ταυτὶ
 BIO   a 4 ἀνδρὸς θνητοῦ BIO   a 5 πεποιημένον A   b 1 ἐστίν]
 om BIO   ἀπελεγκτέον BIO   b 3 δοχέα] ἀέρα AH   b 4
 θέμις] θέσθαι I   c 1 ὑποτάσσεσθαι BIO   c 5 (καὶ πῶς)] sic
 scribendum, καίπερ O, καὶ πως ceteri   c 6 εἷς τε] ευ ται τε (?) I
 αἰσχροῦς καὶ ἐρωτικὰς BO   c 7 διακονίας] διανοίας BO   ἀρχηγὸν
 οὔσαν] B, ἀσχημονούσαν AH, ἀρχὴ γὰρ οὔσαν I, ἀρχὴ γὰρ οὔσα O   c 8
 πονηρῶν]+ δυνάμειον ἦτοι O   τὴν] pr ἐπὶ AH   c 9 ὁ καὶ] om A
 d 4—6 τὸν αὐτὸν—εἶναι] om O   d 4 αὐτὸν]+ ὄντα I

Καὶ χρησμοὺς δὲ τοῦ Σαράπιδος γράφων, πῶς ἂν 5
δύναίτο τοῦ ἡλίου αὐτοὺς λέγειν εἶναι ; Ἄλλὰ γὰρ ἐξ
ἀπάντων τούτων λείπεται μηδὲν μὲν ἀληθὲς φέρειν
ὁμολογεῖν τὰς δηλωθείσας φυσιολογίας, σοφίσματα δ'
εἶναι σοφιστῶν ἀνδρῶν καὶ εὐρεσιλογίας.

17. Τοὺς γέ τοι τῶν χρησμῶν ὑπηρέτας ἀληθεῖ λόγῳ p. 127
φάσκειν δαίμονας εἶναι φαύλους, ἐπ' ἀνθρώπων ἀπάτη
τὰ ἀμφοτέρα παίζοντας, καὶ τοτὲ μὲν συντιθεμένους
ταῖς μυθικωτέραις περὶ αὐτῶν ὑπολήψεσιν ἐπὶ τῇ
πανδήμῳ πλάνῃ, τοτὲ δὲ τὰ τῆς φιλοσόφου γοητείας b
ἐπικυροῦντας ἐπὶ τῇ καὶ τούτων ἐπιτριβῇ καὶ φυσι-
ώσει· ὥστε πανταχόθεν ἀλίσκεσθαι μηδὲν αὐτοὺς
ἀληθεύειν.

Τοσοῦτων ἡμῖν εἰρημένων, καιρὸς ἤδη μεταβάντας 5
τὸ τρίτον εἶδος ἐπελθεῖν τῆς Ἑλλήνων θεολογίας, ὃ δὴ
φασιν εἶναι πολιτικόν τε καὶ νόμιμον. Μάλιστα γὰρ
ἱκανὸν τοῦτο πρὸς ἔκπληξιν τῶν πολλῶν εἶναι νενομί-
σται, διὰ τε τὰ θρυλούμενα μαντεῖα, καὶ διὰ τὰς
χρησμῶν ἀκέσεις τε καὶ θεραπείας τῶν πεπονθότων 10
σωμάτων, τὰς τε κατὰ τινων ἐπισκῆψεις. Ὡν δὴ καὶ c
διὰ πείρας ἔλθειν φάσκοντες, εὖ μάλα πεπέικασιν ἑαυ-
τοὺς μὲν εὐσεβοῦντας εἰς τοὺς θεοὺς δίκαια πράττειν,
ἡμᾶς δὲ τὰ μέγιστα ἀσεβεῖν, τὰς οὕτως ἐμφανεῖς καὶ
εὐεργετικὰς δυνάμεις μὴ ταῖς προσηκούσαις θεραπείαις 5
τιμῶντας. Καὶ πρὸς ταῦτ' οὖν ἑτέραν λόγου ἀρχὴν
ἀναλαμβάνοντες ὑπαντήσωμεν.

d 5 ἐγγράφων BI

127 a I τοι] τι I

b IO ἀκέσεις] ἀνέσεις I

d 6 λέγειν αὐτοὺς BI

b I φιλοσόφου] φιλοσοφίας O

c 7 Schol ad fin Libri III A vid Append

d 9 εὐρησιλογίας AH

b 9 τὰς διὰ BIO

BIBLION Δ.

Τάδε τὸ τέταρτον περιέχει σύγγραμμα τῆς εὐαγγελικῆς προπαρασκευῆς

- α' Προοίμιον περὶ τῶν κατὰ πόλεις χρηστηρίων, καὶ ὧν
 μάλιστα διατεθρύληται τὰ μαντεῖα ἐν παραδόξοις δαι-
 μόνων ἐπιφανείαις, τίνι τε λόγῳ καὶ τούτων κατεφρονή-
 σαμεν . . . . . c. 1 p. 129 d
- β' "Οτι τοῖς θέλουσιν εὐχερές ἀποφῆναι πλάνην εἶναι τὴν περὶ
 τῶν χρηστηρίων ἐπαγγελίαν καὶ γοήτων ἀνδρῶν ῥαδιουρ-
 γίαν . . . . . c. 2 p. 133 a
- γ' Ἐκ τῶν Διογενιανοῦ, ὅτι ἀσύστατος αὐτῶν ἡ μαντικὴ καὶ
 πολλὰ ψευδομένη, καὶ ὅτι ἄχρηστος αὐτῶν καὶ ἐπιβλαβὴς
 ἡ πρόρρησις . . . . . c. 3 p. 136 d
- δ' "Οτι μεγίστων ἡμᾶς κακῶν τούτων αὐτῶν ἠλευθέρωσεν ἡ
 τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν εὐαγγελικὴ διδασκαλία. . . . . c. 4 p. 140 a
- ε' Τίς ἡ διαίρεσις τῆς καθ' Ἑλληνας θεολογίας . . . . . c. 5 p. 141 a
- ς' "Οτι μὴ ἀφ' ἑαυτῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν παραθέσεων
 τὰς τῶν ἐλέγχων μαρτυρίας πιστούμεθα . . . . . c. 6 p. 142 d
 Περὶ τῶν κατὰ τοὺς χρησμοὺς ἀπορρήτων ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς
 παραθέσεως . . . . . p. 143 a
- ζ' Ἐκ τῶν Πορφυρίου περὶ τῶν χρησμῶν. "Ορκος περὶ τῶν
 λεχθησομένων . . . . . c. 7 p. 143 c
- η' "Οτι οὐ χρὴ τὰ λεχθησόμενα εἰς πάντας ἐκφέρειν . . . . . c. 8 p. 144 b
- θ' "Οπως θεραπεύειν διὰ θυσιῶν ὁ Ἀπόλλων προστάττει τοὺς
 θεοὺς . . . . . c. 9 p. 145 a
- ι' "Οτι οὐκ ἂν εἶεν θεοὶ οἱ ταῖς διὰ ζῶων θυσίαις χαίροντες . c. 10 p. 147 d
- ια' "Οτι οὐδὲν τῶν ἀπὸ γῆς χρὴ τῷ ἐπὶ πάντων Θεῷ οὔτε
 θυμιᾶν οὔτε θύειν . . . . . c. 11 p. 149 b
- ιβ' "Οτι οὐδὲ ταῖς θείαις δυνάμεσι τῶν ἀπὸ γῆς τι θύειν ἢ
 θυμιᾶν προσήκει . . . . . c. 12 p. 149 d
- ιγ' Ἐπι περὶ τοῦ μὴ χρῆναι τῷ ἐπὶ πάντων Θεῷ τῶν ἀπὸ γῆς
 τι προσφέρειν . . . . . c. 13 p. 150 b

α' τούτων] αὐτῶν I β' περὶ] ἐκ A γ' πολλὰ] pr τὰ I edd ς' ἐλέγχων]
 + αὐτῶν I η' ἐκφέρειν] ἐκφαίνειν BO θ' προστάττη A ι' ταῖς] τὰς A

- ιδ' "Οτι παράνομόν ἐστι καὶ βλαβερὸν καὶ ἄδικον καὶ ἀνόσιον
τὸ θύειν ζῶα θεοῖς, καὶ ὅτι κατάραις ὑποβεβλημένον . c. 14 p. 151 a
- ιε' "Οτι τὰ θυόμενα παρ' αὐτοῖς δαίμοσιν ἀλλ' οὐ θεοῖς θύεται c. 15 p. 153 c
- ισ' Πορφυρίου περὶ τῆς παλαιᾶς ἀνθρωποθυσίας . . . . c. 16 p. 155 b
- ιζ' "Οτι μετὰ τὴν εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν ἡ παλαιὰ ἀνθρω-
ποθυσία κατελύθη . . . . . c. 17 p. 163 d
- "Οτι πονηροῖς δαίμοσιν ἀνέκειτο πᾶσα ἡ τῶν ἐθνῶν
θεολογία . . . . . p. 164 b
- ιη' "Οτι μὴ δεῖ τοῖς πονηροῖς δαίμοσι θύειν . . . . . c. 18 p. 166 b
- ιβ' "Οπως ἀνακείσθαι δεῖ τῶ ἐπὶ πάντων θεῶ . . . . . c. 19 p. 166 d
- κ' Ὡς ὁ Ἀπόλλων τῶ πονηρῶ δαίμονι προστάττει θύειν . . c. 20 p. 168 b
- κα' Ὡς οὐδεὶς ἄλλος τῶν ἐξ αἰῶνος ἢ μόνος ὁ Σωτὴρ καὶ
Κύριος ἡμῶν τὸ πᾶν τῶν ἀνθρώπων γένος τῆς δαιμονικῆς
ἡλευθέρωσε πλάνης . . . . . c. 21 p. 169 c
- κβ' Τίς ὁ τρόπος τῆς δαιμονικῆς ἐνεργείας . . . . . c. 22 p. 171 c
- κγ' Περὶ τῶν πονηρῶν δαιμόνων, καὶ τίνας ποτ' εἰσὶν αὐτῶν οἱ
ἄρχοντες . . . . . c. 23 p. 174 b

1. Τὸ τρίτον εἶδος τῆς πολυθέου πλάνης, ἀφ' ἧς p. 129 d
δυνάμει καὶ ἐνεργεσία τοῦ λυτρωτοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν p. 130
ἡλευθερώθημεν, ἐν τετάρτῳ τούτῳ συγγράμματι τῆς
Εὐαγγελικῆς Προπαρασκευῆς καιρὸς ἀπελέγξαι καλεῖ.
Ἐπειδὴ γὰρ τὸ πᾶν τῆς θεολογίας αὐτῶν εἶδος εἰς τρία
γενικώτερον διαιροῦσιν, εἷς τε τὸ μυθικὸν ὑπὸ τῶν 5
ποιητῶν τετραγωδημένον, καὶ εἷς τὸ φυσικὸν τὸ δὴ
πρὸς τῶν φιλοσόφων ἐφευρημένον, εἷς τε τὸ πρὸς τῶν
νόμων διεκδικούμενον ἐν ἐκάστη πόλει καὶ χώρα πεφυ-
λαγμένον, τούτων δὲ μέρη δύο ἤδη πρότερον διὰ τῶν
πρὸ τούτου συγγραμμάτων ἡμῖν ἐξήπλωται, τό τε b
ἱστορικόν, ὃ δὴ μυθικὸν ἀποκαλοῦσι, καὶ τὸ ἐπαναβε-
βηκὸς τοὺς μύθους, ὃ δὴ φυσικὸν ἢ θεωρητικὸν ἢ ὅπη
ἄλλη χairoῦσιν προσαγορεύοντες, καιρὸς ἂν εἷη τὸ

ιδ' ὅτι 2°] om I   ιε' δαιμονίοις O ante c. 15   θεῶ O ante c. 15   ις'
ἀνθρωποθυσίας]+ἐκ τοῦ Πορφυρίου O ante c. 16   ιζ' κατελύθη] pr ἡ
παλαιὰ ἀνθρωποθυσία O ante c. 17   πᾶσα om O   ιθ' πάντων] πᾶσι BO
κ' τῶ] om I   κα' πᾶν] om AI   τῶν 2°] om BO   κγ' ante c. 23 I pr in mg
sup ὅτι πᾶσι ζῶις ὁμοιούμενοι οἱ πονηροὶ δαίμονες προσίστι τοῖς ἀνθρώποις
130 a 1 καὶ 2°] om AH   a 8 χώρα καὶ πόλει BO   b 4 ἄλλο I

5 τρίτον ἐπὶ τοῦ παρόντος διελθεῖν· τοῦτο δέ ἐστι τὸ κατὰ
 πόλεις καὶ χώρας συνεστῶς, πολιτικὸν αὐτοῖς προσηγο-
 ρευμένον· ὃ καὶ μάλιστα πρὸς τῶν νόμων διεκδικεῖται,
 ὡς ἂν παλαιὸν ὁμοῦ καὶ πάτριον καὶ τῆς τῶν θεολογου-
 μένων δυνάμεως αὐτόθεν τὴν ἀρετὴν ὑποφαῖνον. Διατε-
 10 θρύληται γοῦν αὐτοῖς μαντεῖα καὶ χρησμοί, θεραπείαι
 c τε καὶ ἀκέσεις παντοίων παθῶν, ἐπισκῆψεις τε κατὰ
 ἀσεβῶν· ὧν δὴ καὶ διὰ πείρας ἔλθειν φάσκοντες εὐ-
 μάλα πεπέικασιν ἑαυτοὺς τὰ θεῖα τιμῶντας δίκαια πράτ-
 τειν, ἡμᾶς δὲ τὰ μέγιστα ἀσεβεῖν, τὰς οὕτως ἐμφανεῖς
 5 καὶ εὐεργετικὰς δυνάμεις ἐν οὐδενὶ λόγῳ τιθεμένους,
 ἄντικρυς δὲ παρανομοῦντας, δέον σέβειν ἕκαστον τὰ
 πάτρια, μηδὲ κινεῖν τὰ ἀκίνητα, στοιχεῖν δὲ καὶ ἐφέπε-
 σθαι τῇ τῶν προπατόρων εὐσεβείᾳ, μηδὲ πολυπραγμο-
 d νεῖν ἔρωτι καινοτομίας. Ταύτη γοῦν φασὶν ἐπαξίως καὶ
 θάνατον ὑπὸ τῶν νόμων ὠρίσθαι τοῖς πλημμελοῦσι τὴν
 ζημίαν. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ἱστορικὸν τε ὃν καὶ μυθικὸν
 τῆς θεολογίας εἶδος ὅπη τις βούλεται ποιητῶν τιθέσθω,
 5 ὡς περ οὖν καὶ φιλοσόφων τὸ δεύτερον, διὰ τῆς τῶν
 μύθων φυσικωτέρας ἀλληγορίας ἀπηγγελμένον· τὸ δὲ
 τρίτον, ὃ καὶ πρὸς τῶν ἀρχόντων ὡς ἂν παλαιὸν ὁμοῦ
 καὶ πολιτικὸν τιμητέον τε καὶ φυλακτέον εἶναι νενομο-
 θέτηται, μήτε τις ποιητῶν, φασί, μήτε φιλοσόφων
 10 κινεῖτω· τοῖς δ' ἐκ παλαιοῦ κρατήσασι θεσμοῖς ἐν τε
 ἀγροῖς καὶ πόλεσι μενέτω πᾶς στοιχῶν, νόμοις πατρίοις
 p. 131 πειθόμενος. Πρὸς δὴ οὖν ταῦτα καιρὸς ἀποδοῦναι τὸν
 παρ' ἡμῶν λόγον, ἀπολογισμὸν τε ὑποσχεῖν τῆς τοῦ

b 5—d 3 τοῦτο—τὴν ζημίαν om B
 αγορευόμενον O
 χρησμός O
 c 4 ἐμφανεῖς] ἐμφαντικὰς AH
 ἀλλά μὴ O
 reddidit manus noviss, etiam—as ἀπηγγελ. A
 φασίν, ἢ AH
 a 2 ἡμῶν] AH, ἡμῖν BIO

b 6 συνεστῶς I
 b 8 ὁμοῦ] νόμου AH
 ἐπισκῆψεις A
 c 5 συντιθεμένους O*
 d 6 φυσικωτέρας] κωτέρας eras sed
 d 9 φασί, μήτε]
 d 10 τε ἀγροῖς] θεάτροις AH
 λογῶν] om AH

προσ-
 b 10
 δίκαια O
 c 3 θεῖα]
 c 8 μηδὲ] AH1,
 131 a 1 οὖν] + καὶ IO

σωτήρος ἡμῶν εὐαγγελικῆς πραγματείας ἀντικηρυ-
τούσης τοῖς εἰρημένοις, καὶ τοῖς τῶν ἔθνων ἀπάντων
νόμοις ἀντινομοθετούσης. 5

ἽΟτι μὲν οὖν οὐ θεοὶ τὰ ἄψυχα ξόανα προφανῆς καὶ
αὐτοῖς, ὅτι δ' οὐδὲ τὰ τῆς μυθικῆς αὐτῶν θεολογίας φέρει
τινὰ σεμνὸν καὶ θεοπρεπῆ λόγον ἐν τῷ πρώτῳ δέδεικται
συγγράμματι, ὡσπερ οὖν καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ· καὶ τῷ
τρίτῳ ὅτι μηδὲ τὰ τῆς φυσικωτέρας καὶ φιλοσόφου τῶν b
μύθων ἐρμηνείας ἀβίαστον αὐτοῖς περιέχει τὴν ἐξήγη-
σιν. Τὸ δὲ τρίτον φέρε σκεψώμεθα, τί ποτε χρῆ νο-
μίζειν τὰς ἐν τοῖς ξοάνοις φωλευούσας δυνάμεις, πότερα
τὸν τρόπον ἀστείας καὶ ἀγαθὰς καὶ ὡς ἀληθῶς θείας, 5
ἢ τούτων ἀπάντων τὰ ἐναντία. Ἄλλος μὲν οὖν τάχα
ἂν ἴσως τὸν περὶ τούτων ἐφοδεύων λόγον πλάνην εἶναι
τὸ πᾶν καὶ γοήτων ἀνδρῶν τεχνάσματα τε καὶ ῥαδιουρ-
γίας ὑπεστήσατο, καθόλου περιγράφων τὴν δόξαν, ὡς
μὴ ὅτι θεοῦ, ἀλλὰ μηδὲ πονηροῦ δαίμονος εἶναι νομίζειν c
τὰ περὶ αὐτοῦ θρυλούμενα. Τὰ μὲν γὰρ ποιήματα καὶ
τὰς τῶν χρησμῶν συνθέσεις οὐκ ἀφυῶν ἀνδρῶν, εἰ μάλα
δὲ πρὸς ἀπάτην ἐσκευωρημένων πλάσματα τυγχάνειν,
μέσῳ καὶ ἀμφιβόλῳ συγκείμενα τρόπῳ, πρὸς ἑκάτερά 5
τε τῶν ἀπὸ τῆς ἐκβάσεως προσδοκωμένων οὐκ ἀφυῶς
ἐφαρμόζειν· τὰ δὲ τὸν πολὺν ἀπατῶντα διὰ τινων τερα-
τειῶν θαύματα φυσικαῖς αἰτίαις ἀνῆφθαι. Πολλὰ γὰρ
εἶναι εἶδη ῥιζῶν καὶ βοτανῶν καὶ φυτῶν καὶ καρπῶν d
καὶ λίθων, ξηρῶν τε ἄλλων καὶ ὑγρῶν παντοίας ὕλης

a 3 ἀντικ. τοῖς εἰρ.] om O   a 6 οὐ θεοὶ] οὐθέν I   a 7 οὐδέ] οὐ O
a 9 τῷ 2^ο] om I   b 1 φυσικωτέρας] μυθικῆς B, μυθικωτέρας O
b 3 δὲ] δὲ ΑΗΙ   b 4 φωλευούσας] ἐμφωλ. BO   b 5 καὶ 2^ο
om BO   b 9 καθόλου] om BO   δόξαν] θείαν O   c 2
αὐτοῦ] αὐτῶν ΒΙΟ (?)   c 3 εἰ μάλα δὲ] μάλα δ' εἰ BO   c 4
ἐσκευωρημένων ΗΒΙΟ   c 6 τε] om I   προσδοκ. οὐκ ἀφ.] om ΑΗ,
habet A³mg   c 8 πολλὰς Α   d 1 εἶδη] om ΑΗ   d 2 ξηρῶν—
ὑγρῶν] eras in A sed ξηρ . . . . . καὶ ὑγρ. v legi potest, ξηρᾶς τε αὔ
(ἄλλων) καὶ ὑγρᾶς A³

δυνάμεων ἐν τῇ τῶν ὄλων φύσει, τὰ μὲν ἀποκρουστικὰ
καὶ τινων ἀπελαστικά, τὰ δὲ συνάγειν πεφυκότα καὶ
5 ἐφέλκεσθαι, τὰ δὲ διακρίνειν καὶ σκεδαυνῦναι πυκνοῦν
τε καὶ στέλλειν δυνάμενα, ἕτερα δὲ χαλαῖν καὶ ὑγραίνειν
καὶ ἀραιοῦν, σώζειν τε αὖ πάλιν ἄλλα καὶ ἕτερα κτεί-
νειν, τρέπειν τε διόλου, καὶ τὸ παρὸν ἐναλλάττειν, καὶ
10 πλείω χρόνον τὰ δὲ πρὸς βραχὺν τοῦτο ποιεῖν, καὶ
πάλιν τὰ μὲν εἰς πλήθος τὰ δὲ μέχρις ὀλίγων μόνον
ἰσχύειν, καὶ τῶν μὲν τάδε ἡγεῖσθαι, τισὶ δὲ ἕτερα
ἐπακολουθεῖν, συντρέχειν τε ἄλλα ἄλλοις, καὶ συναύξειν
p. 132 καὶ συμφθεیرهσθαι· ναὶ μὴν καὶ ὑγιείας εἶναι τινὰ
ποιητικά, ἰατρικῆς οὐκ ἄπωθεν ἐπιστήμης, τὰ δὲ
νοσοποιὰ τυγχάνειν καὶ δηλητήρια· ἤδη δὲ φυσικαῖς
ἀνάγκαις συμβαίνειν τινὰ καὶ τῇ σελήνῃ συναύξειν καὶ
5 συμφθίνειν, ζώων τε εἶναι καὶ ῥιζῶν καὶ φυτῶν ἀντι-
παθείας μυρίας, καὶ πολλὰ θυμιαμάτων καρωτικῶν τε
καὶ ὑπνωτικῶν, ἐτέρων δὲ φαντασίας ποιητικῶν· συν-
αίρεσθαι δὲ οὐχ ἥκιστα καὶ τὰ χωρία καὶ τοὺς τόπους
ἐν οἷς τελίσκεται τὰ γιγνόμενα· ὄργανά τε εἶναι καὶ
10 σκευὴ πόρρωθεν αὐτοῖς ἐπιτηδείως τῇ τέχνῃ προηυτρε-
b πισμένα· πολλοὺς δὲ καὶ συνεργοὺς τῆς μαγγανείας
παραλαμβάνεσθαι ἕξωθεν, πολυπραγμονοῦντας τοὺς
ἀφικουμένους καὶ τὰς ἐκάστου χρείας καὶ ὧν ἡκέ τις
δεησόμενος· πολλὰ δὲ καὶ τὰ ἄδυτα καὶ τοὺς τοῖς
5 πολλοῖς ἀβάτους μυχῶν τῶν ἱερῶν ἐντὸς ἀποκρύπτειν·
καὶ τὸ σκότος δὲ οὐ μικρὰ συνεργεῖν τῇ κατ' αὐτοὺς

d 4 ἀποτελεστικά AH   d 6 στέλλειν] στένειν B   d 7 σώζειν]
pr καὶ AH   κτείνειν] ἐκτείνειν I   d 8 ἐναλλάττειν (sic) I   d 10
χρόνω I   ποιεῖ B   132 a 1 συμφθεیرهσθαι] A³B¹O, συμφέρεσθαι
A*H   ὑγιείας IO   a 2 ἄπωθεν] cf Lobbeck, *Phryg.* p 9, ἀποθεν B¹O
a 3 δέ] + καὶ I   a 5 φυτῶν καὶ ῥιζῶν BO   a 7 συναίρεσθαι] A³B¹O,
συνίεσθαι A*H   b 1—d 3 πολλοὺς—ἐκφεύγειν om B   b 3 ἐκάστῳ
O   b 4 δεησόμενος AH, sed θῆ in A

ὑποθέσει· καὶ αὐτὴν δὲ οὐχ ἤκιστα τὴν προλαβοῦσαν
 ὑπόληψιν, καὶ τὴν τῶν ὡς θεοῖς προσιόντων αὐτοῖς
 δεισδαιμονίαν, τὴν τε ἐκ προγόνων προκατασχούσαν
 ἐν αὐτοῖς δόξαν. Προσκέισθω καὶ τὸ τῶν πολλῶν ¹⁰
 ἡλίθιον τῆς διανοίας, τό τε ἀδρανὲς τοῦ λογισμοῦ καὶ c
 ἀβασάνιστον τοῦ πλήθους, καὶ ἔμπαλιν τὸ δεινὸν καὶ
 κακεντρεχὲς τῶν περὶ τὴν κακότεχνον ταύτην διατριβὴν
 τευταζόντων, τό τε τῶν γοήτων ἀπατηλὸν καὶ πανοῦργον
 τοῦ τρόπου, τοτὲ μὲν τὰ πρὸς ἡδονὴν ἐκάστῳ προῦπ- 5
 ισχνουμένων καὶ τὸ παρὸν ἐπὶ χρησταῖς ἐλπίσι
 θεραπεύοντων, τοτὲ δὲ τοῦ μέλλοντος καταστοχαζο-
 μένων, καὶ εἰς ἄδηλον καταμαντευομένων, τὴν τε
 διάνοιαν τῶν χρησμῶν ἀμφιβολίαις ῥημάτων καὶ
 ἀσαφείαις ἐπισκοτοῦντων, εἰς τὸ μή τινα συνιέναι τὸ d
 χρησθέν, τῇ δὲ τοῦ λεχθέντος ἀδηλία τὸν ἔλεγχον
 ἐκφεύγειν. Πολλὰ δὲ συμβαίνειν καὶ ἄλλαις τισὶν
 ἀπάταις καὶ τερατείαις, συμπαραλαμβανομένων τοῖς
 γιγνομένοις ἐπὶ τῶν δὴ τινων μετὰ τινος ἀσήμου καὶ 5
 βαρβαρικῆς ἐπιρρήσεως, ἵνα δὴ ὑπὸ τούτων σπουδά-
 ζεσθαι δοκῇ τὰ μηδ' ὀτιοῦν πρὸς αὐτῶν γιγνόμενα·
 μάλιστα δὲ τοὺς πολλοὺς καὶ τῶν ἀπὸ παιδείας ὀρμᾶσθαι
 νομιζομένων ἐκπλήττειν αὐτῶν δὴ τῶν χρησμῶν τὰ
 ποιήματα, εὖ μὲν τῇ συνθέσει τῶν ῥημάτων κεκαλλω- ¹⁰
 πισμένα, εὖ δὲ τῷ τῆς μεγαλοφωνίας ὄγκῳ τετυφωμένα,
 πολλῶ δὲ καὶ τῷ τῆς ἀνατάσεως κόμπῳ τῷ τε πε-
 πλασμένῳ τύφῳ τῆς θεοφορίας ἐσχηματισμένα, καὶ διὰ
 τῆς ἀμφιβόλου φωνῆς τὸν πάντα σχεδὸν ἀπατῶντα
 λεῶν.

15

2. Ὅσα γοῦν αὐτοῖς τὴν ἀμφιβολίαν ἐκπέφευγε τῶν p. 133

b 7 αὐτὴ AH b 8 αὐτῶν A c 4 κακοῦργον O d 1 εἰς τὸ] ὡς B10
 συνιέναι] συνιέναι AH d 5 δὴ] om I d 6 ἀπορρήσεως AH, sed ἐπιρ.
 A^{3 mg} d 8 δέ] δὴ AH παιδείας AHBO d 10 ποιήματα] ποιητικά
 A* H, ποιήματα A^{3 mg} d 13 τύφῳ I θεοφορίας] θεολογίας I* (φορι
 sup lin I²) 133 a I ἐκπέφευγε τὴν ἀμφιβολίαν αὐτοῖς BO

χρησμών, οὐ κατὰ πρόγνωσιν τοῦ μέλλοντος κατὰ δέ
 b τινὰ στοχασμὸν ἐξειρηγεμένα, τούτων μυρία, μᾶλλον δέ
 τὰ πάντα σχεδόν, ἤλω πολλάκις τῆς προρρήσεως ἀπο-
 πεπτωκότα, ἐναντίως ἢ κατὰ τὸ χρησθὲν τοῦ τῶν
 πραγμάτων τέλους τὴν ἔκβασιν ἀπειληφότος, εἰ μήποτ'
 5 ἄρα σπανίως ἐν ποτε ἐκ μυρίων συμβὰν κατὰ τινὰ
 φορὰν συντυχικὴν, ἢ κατὰ τὴν στοχασθεῖσαν τοῦ
 μέλλοντος προσδοκίαν, τὸν χρησμὸν ἐπαληθεύειν ἐνό-
 μίσθη ποιεῖν. Ὁ δὲ καὶ μάλιστα θρυλοῦντας ἀν' ἴδοις
 καὶ στήλαις ἐγχαράττοντας καὶ πανταχόσε γῆς βοῶντας,
 c ὅτι μὲν, εἰ τύχοι, τοσοῖδε τὸν ἀριθμὸν ἀπεσφάλησαν
 μηδαμῇ μηδεὶς ἐθέλοντας μνημονεύειν, ὅτι δὲ τῷδε
 ἀπὸ μυρίων συνέτυχέ τι τῶν χρησθέντων ἄνω καὶ κάτω
 περιφέροντας· ὡς εἴ τις καὶ ἐπὶ δύο λαγχάνουσιν ἀπὸ
 5 μυρίων, εἰ ἄρα ποτὲ εἰσάπαξ αὐτοὺς κατὰ τῶν αὐτῶν
 συμπεσεῖν ἔτυχε, θαυμάζοι, ὡς κατὰ μαντείαν καὶ
 πρόγνωσιν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ἀμφοτέροις συνέβη
 περιελθεῖν ἀριθμὸν. Οὕτω γὰρ ἔχειν τὸ ἀπὸ μυρίων
 d ἐπὶ μυρίοις χρησθέντων ἅπαξ ποτὲ συμβὰν κατὰ τύχην·
 ὃ καὶ συνιδόντα τὸν μηδὲν στερρὸν ἐν βάθει ψυχῆς
 κεκτημένον ὑπερεκπλήττεσθαι τὸ χρηστήριον, ᾧ πολὺ
 κρεῖττον ἦν τὸ μὴ ἀφραίνειν συλλογισαμένῳ ὅσοις
 5 ἄλλοις θανάτου γεγόνασιν αἰτιοὶ στάσεώς τε καὶ
 πολέμων οἱ δεδηλωμένοι, σκέψασθαί τε τῶν παλαιῶν
 τὰς ἱστορίας, καὶ συνιδεῖν ὡς οὐδὲ τὸ τηρικᾶδε ἀρετῆς
 τι θείας ἔργον ἐπεδείξαντο, ὀπηνίκα ἦνθι μὲν τὰ
 Ἑλληνικά, συνειστήκει δὲ τὰ πρὶν βοώμενα νῦν δὲ
 10 μηκέτ' ὄντα χρηστήρια, πάσης προνοίας καὶ σπουδῆς

b 1 ἐξειρηγεμένα AHB δὲ τὰ πάντα σχεδόν] om A*H, habet
 A³ m^gBIO b 6 ἢ] om AH b 8 μάλιστα] pr ὑμᾶς I c 2
 μηδαμῇ AH ἐθέλοντες AHBO, θέλοντος I τόδε O c 6
 συμπασιεῖν A c 8 ἔχειν] συνέβη AH d 1 συμβάντων AH d 6
 παλαιῶν] πολλῶν O d 8 τι] ἢ AH θεῖον BIO ἐπεδείξαντο BO
 d 9 Ἑλληνικά] Ἑλλήνων καὶ AH συνειστήκει AH δὲ 10] om AH
 δὲ 2°] + τὰ O d 10 μηκέτ' ὄντα] μὴ καὶ τινὰ AH

ἡξιωμένα πρὸς τῶν ἐπιχωρίων, τῶν δὲ πατρώοις νόμοις
 τε καὶ μυστηρίοις σεβόντων τε αὐτὰ καὶ θεραπευόντων.
 Καὶ τότε γοῦν μάλιστα τὸ μηδὲν δύνασθαι ἀπηλέγχ-
 θησαν ἐν ταῖς τῶν πολέμων συμφοραῖς, ἐν αἷς βοηθεῖν
 ἀδυνατοῦντες οἱ γενναῖοι θεσπιωδοὶ δι' ἀμφιβολίας τῶν p. 134
 χρησμῶν ἤλωσαν σοφισάμενοι τοὺς πρόσφυγας,
 ὥσπερ οὖν κατὰ τὸν δέοντα καιρὸν ἐπιδείξομεν, παρ-
 ιστῶντες ὅπως καὶ εἰς τὸν κατ' ἀλλήλων πόλεμον τοὺς
 χρωμένους παρώξυνον, καὶ ὡς οὐδὲ περὶ σπουδαίων 5
 πραγμάτων τὰς ἀποκρίσεις ἐποιοῦντο, καὶ ὡς ἐπλάνων
 διὰ τῶν χρησμῶν παίζοντες τοὺς ἐρωτῶντας, καὶ ὡς τῇ
 τῆς ἀσαφείας σκότῳ τὴν σφῶν ἄγνοϊαν ἐπεκρύπτοντο.
 Σκέψαι δὲ καὶ αὐτὸς πυθόμενος, ὡς καὶ ἀρρώστοις b
 πολλάκις ῥῶσιν καὶ ζῶην καὶ σωτηρίαν ὑποσχόμενοι,
 κάπειτα πιστευθέντες ὡς δὴ θεοί, καὶ τῆς ἐνθέου ταύτης
 ἐμπορίας μεγάλους τοὺς μισθοὺς εἰσπραξάμενοι οὐ
 μετὰ πλείστον οὔτινες ἦσαν ἐφωράθησαν, γόητες 5
 ἄνδρες ἀλλ' οὐ θεοὶ διελεγχθέντες, οὐκ αἰσίας κατα-
 στροφῆς τοὺς ἡπατημένους διαλαβούσης. Τί δεῖ λέγειν
 ὡς οὐδὲ τοῖς ἑαυτῶν συνοίκιοις, τοῖς δὲ κατὰ τὴν αὐτὴν
 πόλιν διατρίβουσιν, οἱ θαυμάσιοι μάντις τὰς ἐξ αὐτῶν
 παρέσχον ἐπικουρίας, ἀλλὰ καὶ νοσοῦντας ἂν ἴδοις c
 αὐτόσε καὶ ἀναπήρους καὶ πᾶν τὸ σῶμα λελωβημένους
 μυρίους ; Τί δὴ ποτ' οὖν τοῖς μὲν ἔξω καὶ πόρρωθεν ἐξ
 ἀλλοδαπῆς ἀφικνουμένοις τὰς χρηστὰς ὑπέγραφον
 ἐλπίδας, οὐκέτι δὲ καὶ τοῖς κατὰ τὸ αὐτὸ συνοίκιοις, οἷς 5
 δὴ καὶ πρὸ πάντων ἐχρῆν ὡς ἂν οἰκείοις φίλοις καὶ
 συμπολίταις τὸ ἐκ τῆς τῶν θεῶν παρουσίας ἀγαθὸν

d 11 πρὸς] παρὰ O
 τε 2°] τὰ O
 ἐπιδειξάμενοι O
 ἀπεκρύπτοντο B
 ἦδη δὲ Δ, τί δὲ I
 μυρίους] om ΔΗ
 om ΔΗ

d 11—134 c 3 τῶν δὲ—μυρίους] om B
 d 13 μάλιστα] post ἐν ταῖς IO
 a 8 σκότῳ] κόσμῳ ΔΗ
 b 2 ὑποσχόμενοι (sic) I
 b 9 τὰς] om ΔΗ
 c 1 παρέσχον O
 c 4 ἀφικνουμένους ΔΗ

d 12
 134 a 3
 ἄγνοϊαν ΔΗ
 b 7 τί δεῖ]
 c 3
 c 6 καὶ 1°]

παρέχειν, ἀλλ' ὅτι τοὺς μὲν ξένους ἀγνώτας ὄντας τῆς
 d ραδιουργίας ῥᾶον ἂν καὶ ἀπατήσαιεν, οὐκέτι δὲ τοὺς
 συνήθεις ὡς ἂν τῆς τέχνης οὐκ ἀπείρους συνίστορας δὲ
 ὄντας τῆς ἐπὶ τοῖς τελουμένοις παιδιᾶς ; Οὕτω δὲ τὸ
 πᾶν οὐ θεῖον, οὐδὲ ἀνθρωπίνης ἐπινοίας κρεῖττον ἦν,
 5 ὥστε καὶ ταῖς μεγίσταις συμφοραῖς, ταῖς δὴ ἄνωθεν ἐκ
 τοῦ παμβασιλέως Θεοῦ κατὰ τῶν ἀσεβῶν ἐπαιωρου-
 μέναις, αὐτοῖς ἀφιερῶμασι καὶ ξοάνοις φθορὰν ἐσχάτην
 καὶ πτώσεις ἀθρόας τοὺς νεῶς αὐτῶν ὑπομείναι. Ποῦ
 γάρ σοι τὸ ἐν Δελφοῖς ἱερὸν παρὰ πᾶσιν Ἑλλησιν ἐξ
 10 αἰῶνος βεβοημένον ; ποῦ ὁ Πύθιος ; ὁ Κλάριος ; ποῦ
 καὶ ὁ Δωδωναῖος ; Τὸ μὲν γε Δελφικὸν χρηστήριον
 p. 135 τρίτον ὑπὸ Θρακῶν ἐμπρησθῆναι κατέχει λόγος, οὐδὲν
 τοῦ μαντείου εἰς τὴν τοῦ μέλλοντος γνῶσιν, ἀλλ' οὐδὲ
 τοῦ Πυθίου τὰ οἰκεία προφυλάξασθαι δεδυννημένου
 ταῦτόν δὲ παθεῖν καὶ τὸ ἐν Ῥώμῃ Καπιτώλιον ἱστορεῖται
 5 κατὰ τοὺς τῶν Πτολεμαίων χρόνους, καθ' οὓς λέγεται
 καὶ τὸ τῆς Ἑστίας ἱερὸν ἐπὶ Ῥώμῃς ἐμπρησμὸν
 ὑπομείναι· ἀμφὶ δὲ Ἰούλιον Καίσαρα τὸ μέγα τῶν
 Ἑλλήνων καὶ Ὀλυμπικὸν ἄγαλμα, τὸ ἐν αὐταῖς Ὀλυμ-
 πιάσι, κεραυνῶ πρὸς τοῦ θεοῦ βληθὲν ἀναγράφουσι·
 10 καὶ ἄλλοτὲ φασι τὸν νεῶν τοῦ Καπιτωλίου Διὸς
 ἐμπρησθῆναι· καὶ τό γε Πάνθεον ὑπὸ κεραυνοῦ
 b διαφθαρῆναι, τό τε ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Σαραπέιον ὁμοίως
 καταφλεχθῆναι. Καὶ τούτων παρ' αὐτοῖς Ἑλλησιν
 ἀνάγραπτοι φέρονται μαρτυρίαι. Μακρὸς δ' ἂν εἴη
 λόγος, εἰ μέλλοι τις τὰ καθ' ἕκαστον ἐξαριθμῆσθαι,
 5 παριστάναι πειρώμενος ὅτι μηδὲ τοῖς οἰκείοις ἱεροῖς

d 1 ἀπατήσαιεν B10   d 2 τὰς τέχνας Ovid   d 3 ἐπὶ τοῖς τελουμ.]
 ἐπιτελουμένης I   παιδείας A   d 4 οὐ θεῖον] om BO   ἐπιν. ἀνθρωπ. O
 d 7 αὐτοῖς] τοῖς αὐτῶν AH   d 10 ὁ 2^ο] om O   d 11 μὲν γε] μέντοι
 AH   135 a 4 παθεῖν] πᾶσι A   a 6 ἐμπρησμὸν ἐπὶ Ῥώμῃς BO
 a 8 Ὀλυμπιακὸν BO*?   b 3 μαρτυρίαι] μαντεῖαι O   b 4 ἕκαστα B10
 διαριθμῆσθαι BO

ἐπαμῦναι οἱ θαυμαστοὶ χρησιμοδοταὶ δυνατοὶ πεφόρ-
 ανται οἱ δὲ μηδὲ σφίσιν αὐτοῖς ἐν συμφοραῖς
 γενόμενοι χρήσιμοι σχολῇ γ' ἂν ποτε κἄν ἄλλοις
 ἐπαρκέσειαν. Ἐν δέ τι προσθεῖς τοῖς εἰρημένοις
 μέγιστον ἂν εἴη καθεωρακῶς κεφάλαιον, ὡς ἤδη καὶ c
 τῶν ἄγαν θεοφόρων, αὐτῶν δὲ τῶν μάλιστα ἱεροφαντῶν
 θεολόγων τε αὐτοῖς καὶ προφητῶν, πλείους, οὐ μόνον
 πάλαι ἀλλὰ καὶ ἔναγχος καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἐπὶ τῇ
 θεοσοφίᾳ ταύτῃ βοηθέντες, διὰ βασάνων αἰκίας ἐπὶ τῶν 5
 Ῥωμαϊκῶν δικαστηρίων τὴν πᾶσαν ἐξέφεηναν πλάνην
 ἀνδρῶν ἀπάταις γίνεσθαι, γοητεῖαν τετεχνασμένην τὸ
 πᾶν εἶναι ὁμολογήσαντες· οἳ γε καὶ τὸν πάντα τρόπον
 τῆς κατασκευῆς καὶ τὰς μεθόδους τῆς κακοτεχνίας ταῖς
 πρὸς αὐτῶν ἐν ὑπομνήμασιν ἀφεθείσαις φωναῖς ἐνεγράψ- d
 αντο. Διὸ καὶ τὴν ἀξίαν τῆς ὀλεθρίου πλάνης δίκην
 ἐκτίσαντες πάντα λόγον (ἀνεκάλυψαν), αὐτοῖς ἔργοις
 τὴν τῶν δηλουμένων ἀπόδειξιν πιστωσάμενοι. Ὅποιοι
 δὲ ἦσαν οὗτοι; Μὴ δὴ νόμιζε τῶν ἀπερριμμένων καὶ 5
 ἀφανῶν τινας· οἱ μὲν γε αὐτοῖς ἀπὸ τῆς θαυμαστῆς
 ταύτης καὶ γενναίας φιλοσοφίας ὠρμῶντο, τῶν ἀμφὶ
 τὸν τρίβωνα, καὶ τὴν ἄλλην ὀφρῦν ἀνεσπακότων· οἱ δὲ
 ἀπὸ τῶν ἐν τέλει τῆς Ἀντιοχέων ἠλίσκοντο πόλεως, οἱ
 δὲ μάλιστα καὶ ἐπὶ ταῖς καθ' ἡμῶν ὕβρεσιν ἐν τῷ καθ' 10
 ἡμᾶς διωγμῷ λαμπρυνάμενοι. Ἴσμεν δὲ καὶ τὸν p. 136
 φιλόσοφον ὁμοῦ καὶ προφήτην τὰ ὅμοια τοῖς εἰρημένοις
 κατὰ τὴν Μίλητον ὑπομείναντα.

Ταῦτα δὴ τις καὶ τούτων ἔτι πλείω συνάγων εἴποι ἂν
 μὴ θεοὺς εἶναι, μηδὲ μὴν δαίμονας, τοὺς τῶν χρηστηρίων 5
 αἰτίους, πλάνην δὲ καὶ ἀπάτην ἀνδρῶν γοητῶν. Καὶ

b 8 γινόμενοι BO   c 1 εἴη] εἴη ην AH, εἴης I   c 6 ἐξεφώνησαν
 BO   c 7 γίνεσθαι] + καὶ superscr A   d 2 διὸ] + δὲ BIO   d 3
 ἐκάλυψαν AHBIO   d 3—136 b 2 αὐτοῖς—τραφέντες om B   d 5
 νομίζεσθαι AH   d 10 δὴ] γε AH   136 a 4 πλείω τούτων ἔτι I
 a 5 τῶν] om O + κατὰ πόλεις IO

ἦσαν γε παρ' αὐτοῖς Ἑλλησιν ὄλαι διὰ φιλοσοφίας
 διαπρεπεῖς αἰρέσεις ταύτης προϋστάμεναι τῆς δόξης,
 ὡς οἱ ἀπὸ Ἀριστοτέλους, καὶ πάντες οἱ καθεξῆς τοῦ
 b Περιπάτου, Κυνικοί τε καὶ Ἐπικούρειοι, οὓς καὶ μάλιστα
 ἔγωγε ἐθαύμασα, ὅπως ἐν τοῖς Ἑλλήνων ἡθεσι τραφέντες
 ἐξέτι τε σπαργάνων παῖς παρὰ πατρὸς θεοὺς εἶναι τοὺς
 δηλουμένους παρειληφότες, οὐ θατέρα ληπτοὶ γεγόνασιν,
 5 ἀλλὰ κατὰ κράτος καὶ τὰ βοώμενα χρηστήρια καὶ τὰ
 παρὰ πᾶσι μεταδιωκόμενα μαντεῖα οὐδὲν φέρειν ἀληθὲς
 ἀπήλεξαν, ἀνωφελῆ τε εἶναι ἀπεφάνησαν, καὶ μᾶλλον
 ἐπιβλαβῆ τυγχάνειν. Μυρίων δὲ ὄντων καὶ διὰ
 c πλείονων τὴν τῶν μαντείων ἀνατροπὴν πεποιημένων,
 ἐξαρκεῖν ἔμοιγε μαρτυρίας χάριν τῶν εἰρημένων ἐπὶ τοῦ
 παρόντος ἡγοῦμαι καὶ μίαν ἐνὸς τούτων παράθεσιν
 ἀπαντῶσαν πρὸς τὰ Χρυσίππῳ περὶ εἰμαρμένης ἀπὸ
 5 τῆς τῶν μαντείων προρρήσεως κατασκευασθέντα.
 Γράφει δ' οὖν ὁ συγγραφεὺς πρὸς αὐτὸν ἀπελέγχων ὅτι
 κακῶς ἐκ τῶν μαντείων σημειοῦται τὴν εἰμαρμένην, καὶ
 ὅτι ἐν τοῖς πλείστοις τὰ τῶν Ἑλλήνων μαντεῖα δια-
 ψεύδονται, καὶ ὅτι σπανίως αὐτοῖς ἐκ συντυχίας ποτὲ
 d τινα συμβαίνει, ὅτι τε ἄχρηστος αὐτῶν καὶ ἐπιβλαβῆς
 ἢ πρόρρησις. Ἄκουε δ' οὖν ἃ φησι κατὰ λέξιν·

ΔΙΟΓΕΝ-
 ΙΑΝΟΥ

3. Φέρεται δὲ καὶ ἄλλην ἀπόδειξιν ἐν τῷ προειρημένῳ βιβλίῳ
 τοιαύτην τινά. Μὴ γὰρ ἂν τὰς τῶν μάντεων προρρήσεις ἀληθεῖς
 p. 137 εἶναι φησιν, εἰ μὴ πάντα ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης περιείχετο· ὃ καὶ
 αὐτὸ πολλῆς εὐθείας μεστόν ἐστιν. Ὡς γὰρ ἐναργοῦς ὄντος τοῦ

136 d 3 Diogenianus, Fr. ab Eus. servatum

a 7 ὄλαι διὰ] αἱ δὲ AH διὰ] om IO a 9 Ἀριστοτέλους] AH,
 pr τοῦ O b 1 Ἐπικούριοι AH, Ἐπίκουροι I και 2^ο] om AH
 b 2 ἔθεσι O b 4 οὐθ' ἕτερα AH b 5 τὰ 2^ο] om A c 1 πεποι-
 μένων] ποιουμένων BO c 6 πρὸς αὐτὸν (αὐτοῦς O) ὁ συγγραφεὺς
 IO c 7 σημειοῦνται IO 137 a 1 περιείχετο] BO, περιείχοντο AH,
 παρίχοντο I

πάσας αποβαίνειν τὰς τῶν καλουμένων μάντεων προρρήσεις, ἢ ὡς ΔΙΟΓΕΝ-
ΙΑΝΟΥ
μᾶλλον ἂν ὑπό τινος τούτου συγχωρηθέντος τοῦ πάντα γίνεσθαι
καθ' εἰμαρμένην, καὶ οὐχὶ ὁμοίως ἂν ψευδοῦς ῥηθέντος καὶ αὐτοῦ, 5
ἐπειδὴ καὶ τὸ ἐναντίον, λέγω δὲ τὸ μὴ πάντα αποβαίνειν τὰ
προαγορευθέντα, μᾶλλον δὲ τὰ πλείστα αὐτῶν, ἢ ἐνάργεια δείκ-
νυσιν. Οὕτω τὴν ἀποδείξιν ἡμῖν Χρύσιππος κεκόμικε, δι' ἀλλήλων **b**
κατασκευάζων ἑκάτερα. Τὸ μὲν γὰρ πάντα γίνεσθαι καθ' εἰμαρ-
μένην ἐκ τοῦ μαντικῆν εἶναι δεικνύναι βούλεται· τὸ δὲ εἶναι
μαντικῆν οὐκ ἂν ἄλλως ἀποδείξαι δύναίτο, εἰ μὴ προλάβοι τὸ
πάντα συμβαίνειν καθ' εἰμαρμένην. Ποῖος δ' ἂν μοχθηρότερος 5
τρόπος ἀποδείξεως τούτου γένοιτο ; Τὸ γὰρ ἀποβαίνειν τινα κατὰ
τὴν ἐνάργειαν ὧν προλέγουσιν οἱ μάντις οὐ τοῦ μαντικῆν ἐπι-
στήμην εἶναι σημεῖον ἂν εἴη, ἀλλὰ τοῦ τυχικῶς συμπίπτειν ταῖς
προαγορεύσεσι συμφώνους τὰς ἐκβάσεις· ὅπερ οὐδεμίαν ἡμῖν **c**
ἐπιστήμην ὑποδείκνυσιν. Οὐδὲ γὰρ τοξότην ἂν εἴποιμεν ἐπιστή-
μονα τὸν ἄπαξ ποτὲ τυχόντα τοῦ σκοποῦ, πολλάκις δὲ ἀποτυγχά-
νοντα, οὐδὲ ἰατρὸν τὸν ἀναιροῦντα τοὺς πλείους τῶν θεραπευομένων
ὑπ' αὐτοῦ, ἕνα δὲ ποτὲ διασῶσαι δυνηθέντα· οὐδὲ ὅλως ἐπιστήμην 5
λέγομεν τὴν μὴ πάντα ἢ τὰ γε πλείστα τῶν οἰκείων ἔργων
καθορθοῦσαν. Ὅτι δὲ ἀποτυγχάνεται τὰ πολλὰ τοῖς καλου-
μένοις μάντεσιν, ὁ πᾶς τῶν ἀνθρώπων βίος μάρτυς ἂν εἴη, **d**
καὶ οὗτοί τε αὐτοὶ οἱ τὴν μαντικῆν ἐπαγγελλόμενοι τέχνην, οὐχὶ
διὰ ταύτης ἑαυτοῖς βοηθοῦντες ἐν ταῖς κατὰ τὸν βίον χρεῖαις,
ἀλλὰ γνώμη τε ἰδίᾳ ποτὲ χρώμενοι καὶ συμβουλῇ καὶ συνεργίᾳ
τῶν ἐν ἑκάστοις τῶν πραγμάτων ἐμπειρίαν κεκτήσθαι νενομι- 5
σμένων. Ἄλλὰ περὶ μὲν τοῦ μὴ συνεστάναι τοῦτο, ὃ προειλήφαμεν

137 c 7 Cf Theodoret. *Gr. Aff. Cur.* x. p 956 = 138, 19 Gaisf.

a 3 ἦ] om AH   a 7 ἐνάργεια] ἐνέργεια A, ἐνέργεια O   b 3 δεικ-
νύναι βούλεται] βουλὴν δείκνυται A   b 7 ἐνάργειαν] ἐνέργειαν A   b 8
εἶναι] pr ἂν BO   c 1 συμφωνοῦν AH   c 3 ποτὲ τυχόντα] ὑπο-
τευχότα A   d 2 τε] AHBO, γε I Theodoret.   d 3 διὰ ταύτης] δὲ
ταύτην AH   d 4 συνεργίᾳ] AHBO cf 9 d 12, 13 d 6, συνεργίᾳ I
d 5 τῶν I^o] τὴν AH   ἐν] om BO   d 6 συνιστάναι AH

ΔΙΟΓΕΝ- καλεῖν μαντικήν, ἐν ἄλλοις ἀποδώσομεν πληρέστερον, παρατιθέ-
 ΙΑΝΟΥ μενοι τὰ Ἐπικούρω καὶ περὶ τούτου δοκοῦντα· νυνὶ δὲ τοσοῦτον
 τοῖς εἰρημένοις προσθήσομεν, ὅτι μάλιστα μὲν τὸ ἀληθεύειν ποτὲ
 10 τοὺς καλουμένους μάντις ἐν ταῖς προαγορεύσεσιν οὐκ ἐπιστήμης
 ἀλλὰ τυχαῆς αἰτίας ἔργον ἂν εἴη. Οὐ γὰρ τὸ μηδὲ πώποτε τοῦ
 p. 138 προκειμένου τυγχάνειν, ἀλλὰ τὸ μὴ πάντοτε, μηδ' ὡς ἐπὶ τὸ
 πλείστον, μηδ' ὡς ἐξ ἐπιστήμης ὅταν τις καὶ ποτε τυγχάνῃ, τύχης
 ἔργον καλεῖν προειλήφαμεν οἱ διειληφότες τὸς ὑφ' ἕκαστον ὄνομα
 τεταγμένας ἐναργεῖς ἐννοίας ἑαυτῶν. Ἐπειτα εἰ καὶ καθ' ὑπόθεσιν
 5 ἦν ἀληθὲς τὸ δὴ τὴν μαντικὴν τῶν μελλόντων ἀπάντων εἶναι
 θεωρητικὴν τε καὶ προαγορευτικὴν, τὸ μὲν πάντα καθ' εἰμαρμένην
 εἶναι συνήγεται ἂν οὕτως, τὸ μὲντοι χρεῖωδες αὐτῆς καὶ βιωφελὲς
 οὐκ ἂν ποτε ἐδείκνυτο, δι' ὃ καὶ μάλιστα δοκεῖ Χρῦσιππος ὑμνεῖν
 b τὴν μαντικὴν. Τί γὰρ ὄφελος ἡμῖν ἦν προμαθάνειν τὰ πάντως
 ἐσόμενα δυσχερῆ, ἃ οὐδὲ προφυλάξασθαι δυνατὸν ἂν εἴη; Τὰ γὰρ
 καθ' εἰμαρμένην γινόμενα πῶς ἂν τις φυλάξασθαι δύναίτο; Ὡστ'
 οὐδὲν ὄφελος ἡμῖν τῆς μαντικῆς, μᾶλλον δὲ καὶ πρὸς κακοῦ τινὸς
 5 ἐγίνετο ἂν αὕτη, τὸ προλυπεῖσθαι μάτην παρέχουσα τοῖς ἀνθρώποις
 ἐπὶ ταῖς προδηλουμέναις δυσχερεῖαις κατ' ἀνάγκην ἐσομέναις. Οὐ
 γὰρ τὴν ἴσην πάλιν εὐφροσύνην παρέχειν τις φήσει τὴν τῶν
 c ἐσομένων ἀγαθῶν προαγόρευσιν· ἐπειδήπερ οὐχ οὕτως πέφυκεν
 ἄνθρωπος χαίρειν ἐπὶ τοῖς προσδοκώμενοις ἀγαθοῖς, ὡς ἐπὶ τοῖς
 κακοῖς ἀνιᾶσθαι. Ἄλλως τε καὶ ταῦτα μὲν οὐ πᾶν τι περὶ αὐτοὺς
 ἔσσεσθαι πρὶν ἀκοῦσαι κατελπίζομεν· τὰ δ' ἀγαθὰ μᾶλλον πάντες,
 5 ὡς εἰπεῖν, προσδοκῶμεν διὰ τὴν φυσικὴν οἰκείωσιν πρὸς αὐτά· οἱ

d 7 καλεῖν μαντικὴν] μαντικὸν καλεῖν I ἐν] pr εἶναι AH ἀπο-
 δόσομεν I d 8 τοσοῦτό A d 9 προσθήσω Theodoret.
 d 11 μηδὲ πώποτε] cf 7 d 12, μηδέποτε Theodoret. 138 a 2 ὡς] om
 BIO τυγχάνοι I a 3 ἐφ' BO a 5 τὸ μαντικὸν I
 ἀπάντων] om AH a 6 θεωρητικὸν I προαγορευτικὸν I a 7
 συνήγεται BI a 8 Χρῦσιππος δοκεῖ I a 8—d 2 ὑμνεῖν—χαρῖν
 om B b 2 τὰ] IO, τὸ A b 3 εἰμαρμένα I γινόμενα] O,
 γενέσθαι AI b 6 προδηλουμέναις] προλαβούσαις I b 7 τις φήσει
 παρέχειν O φησι A c 2 ἀνθρώποις AH c 3 ἑαυτοῦς IO c 4
 ἅπαντες IO

μὲν γὰρ πολλοὶ καὶ μείζω τῶν δυνατῶν γενέσθαι κατηλίπασιν. ΔΙΟΓΕΝ-
 Ἐξ οὗ συμβαίνει τὸ τὴν μὲν τῶν ἀγαθῶν προαγορεύουσιν μὴ d
 ἐπιτείνειν πάνυ τι τὴν χαρὰν, διὰ τὸ καὶ χωρὶς τῆς προαγορεύσεως
 ἕκαστον ἐξ ἑαυτοῦ τὰ κρείττω προσδοκᾶν, ἢ ὀλίγον ἐπιτείνειν τῇ
 δοκούσῃ βεβαιότητι· πολλάκις δὲ καὶ μειοῦν τὴν χαρὰν, ὅταν
 ἐλάττω τῶν ἐλπισθέντων ἀκουσθῆ· τὴν δὲ τῶν κακῶν προ- 5
 αγορεύουσιν, καὶ διὰ τὸ ἀπόστρεπτον αὐτῶν φύσει καὶ διὰ τὸ παρ'
 ἐλπίδας ἐνίοτε προλέγεσθαι, μεγάλως συνταράττειν. Ἄλλ' ὅμως
 εἰ καὶ μὴ τοῦτο συνέβαινε, τό γε ἀχρεῖον ἔσσεσθαι τὴν προαγορεύουσιν
 παντί που δῆλον ἂν εἶη. Εἰ γὰρ φήσει τις σωθήσεσθαι τὸ
 χρήσιμον τῆς μαντικῆς διὰ τὸ προλέγεσθαι τὸ πάντως ἐσόμενον 10
 δυσχερὲς εἰ μὴ προφυλαξαίμεθα, οὐκέτι δείξει πάντα συμβησό-
 μενα καθ' εἰμαρμένην, ἐφ' ἡμῖν ὄντος τοῦ φυλάξασθαί τε καὶ μὴ p. 139
 φυλάξασθαι. Εἰ γὰρ καὶ τοῦτο κατημαγκάσθαι φήσει τις, ὡς εἰς
 πάντα τὰ ὄντα διατείνειν τὴν εἰμαρμένην, πάλιν τὸ τῆς μαντικῆς
 χρήσιμον ἀναιρεῖται· φυλαξόμεθα γὰρ εἰ καθείμαρται, καὶ οὐ
 φυλαξόμεθα δῆλον ὡς εἰ-μὴ καθείμαρται φυλάξασθαι, κὰν πάντες 5
 οἱ μάντις τὸ ἐσόμενον προαγορεύσωσιν ἡμῖν. Τὸν γοῦν Οἰδίποδα
 καὶ τὸν Ἀλέξανδρον τὸν τοῦ Πριάμου καὶ αὐτὸς ὁ Χρῦσιππὸς
 φησι πολλὰ μηχανησαμένων τῶν γονέων ὥστε ἀποκτεῖναι, ἵνα
 τὸ ἀπ' αὐτῶν προρρηθὲν αὐτοῖς κακὸν φυλάξωνται, μὴ δυνηθῆναι. b
 Οὕτως οὐδὲν ὄφελος οὐδὲ αὐτοῖς τῆς τῶν κακῶν προαγορεύσεώς
 φησιν εἶναι διὰ τὴν ἐκ τῆς εἰμαρμένης αἰτίαν. Τοῦτο μὲν οὖν ἐκ
 περιουσίας εἰρήσθω πρὸς τὸ μὴ μόνον ἀνυπόστατον ἀλλὰ καὶ
 ἀχρεῖον τῆς μαντικῆς. 5

Ταῦτα μὲν οὖν ὁ φιλόσοφος. Σὺ γε μὴν παρὰ

c 6 μείζους I   d 1 μὲν τὴν A   d 3 ὀλίγον] pr ἐπ' BIO
 d 4 μειοῦν] μιμοῦνται A   χάριν A   d 5 ἀκουσθῆ] om BO   d 6
 ἀπόστρεπτον] ἀπροαίρετον AH   d 8 ἀχρεῖαν O, om B   d 9 φησι
 A   σωθήσεται AH   d 11 φυλαξαίμεθα BIO   πάντα
 δείξει BIO   πάντα] + τὰ AH   139 a 1 τε] om BO   a 5
 πάντες] ποτε AH   a 6 προαγορεύουσιν I   a 8 μηχανησαμένους A
 (-ων in marg) H   b 1 ἀπ'] ἐπ' O*   b 3 φησιν] pr ὡς AH   ἐκ 10]
 BIO, om AH   b 6 οὖν] om BIO

σαντῶ σκέψαι, πῶς Ἑλληνες ὄντες καὶ τὴν Ἑλλήνων
 σύντροφον παιδείαν ἐκ νέας ἡλικίας κτησάμενοι, τὰ τε
 πάτρια περὶ θεῶν πάντων μᾶλλον διεγνωκότες, Ἄρι-
 c στοτελικοὶ πάντες Κυνικοὶ τε καὶ Ἐπικούρειοι, καὶ
 ὅσοι τούτοις ἐφρόνησαν τὰ παραπλήσια, τῶν παρ'
 αὐτοῖς Ἑλλησι βοωμένων μαντείων κατεγέλασαν. Καὶ
 μὴν, εἴπερ ἦν ἀληθὴ τὰ θρυλούμενα περὶ τῆς τῶν
 5 χρηστηρίων παραδοξοποιίας, εἰκὸς ἦν καὶ τούσδε
 καταπλαγῆναι Ἑλληνας ὄντας καὶ τὰ πάτρια ἀκριβῶς
 ἐξεπισταμένους, μηδὲν τε τῶν γνωσθῆναι ἀξίων ἐν
 δευτέρῳ τιθεμένους. Ταῦτα μὲν οὖν καὶ ὅσα τοιαῦτα
 συνάγειν εἰς ἀνασκευὴν τῆς περὶ τῶν χρηστηρίων
 d ὑποθέσεως πλείστη τις ἦν περιουσία· ἀλλ' οὐ ταύτη
 μοι δοκεῖ τὸν παρόντα μεθοδεῦσαι λόγον, ἀλλ' ἥπερ
 ὠρμήθημεν ἀρξάμενοι, ἀληθῆ λέγειν δόντες τοὺς ὑπὲρ
 αὐτῶν προῖσταμένους, ὡς ἂν ἐκ τῶν παρ' αὐτοῖς ὁμολο-
 5 γουμένων, μαντεῖά τε εἶναι ἀληθῆ καὶ Πυθόχρηστα
 θεοπρόπια τὰ δηλούμενα φασκόντων, τὴν ἀκριβῆ τῶν
 δηλουμένων ἔκφανσιν καταμάθωμεν.

- p. 140 4. Οἶμαι δὲ παντὶ τῷ εἶναι σαφές, ὡς ὁ τῶν προκειμέ-
 νων ἔλεγχος οὐ μικρὸν ἀλλὰ καὶ μέγιστον ὁμοῦ καὶ
 ἀναγκαιότατον περιέξει μέρος τῆς εὐαγγελικῆς ὑπο-
 b θέσεως. Εἰ γὰρ οἱ πρὸ τῆς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ παρουσίας πανταχοῦ πάντες, Ἑλληνες καὶ
 βάρβαροι, δειχθεῖεν μὴ τὸν ἀληθῆ Θεὸν ἐπεγνωκότες,
 ἀλλ' ἤτοι τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα δοξάζοντες, ἢ ὑπό
 5 τινων μοχθηρῶν καὶ θεομάχων πνευμάτων δαιμόνων
 τε πονηρῶν καὶ ἀκαθάρτων τυφλῶν δίκην ᾧδε κάκεισε

b 7 ὄντες] om AH   b 8 παιδείαν] post κτησάμενοι I   c 1 Ἐπι-
 κούρειοι AH I   c 3 αὐτοῖς A   c 5 τούσδε] τούτους BO   c 7
 ἐπισταμένους BO   τε] τι BO   ἐν] ὄν (sic) O   c 8
 τεθειμένους I   c 9 εἰς] om BO   d 2 ἥπερ] ἄπερ O   d 3 δόντας
 AH   d 4 ἂν] om AH   d 7 καταμάθοιμεν AI   140 a 3 ὑποθέσεως]
 ἀποδείξεως AH   b 1 Εἰ] οὕτω A (in ras) H   b 2 τοῦ χυ A
 πανταχῇ BIO

περιηγμένοι, καὶ βυθῶ κακίας πρὸς αὐτῶν καθειλκυ-
 σμένοι· (καὶ τί γὰρ ἄλλ' ἢ δαιμονῶντες;) πῶς οὐ
 μειζόνως ἂν ὀφθείη τὸ μέγα τῆς εὐαγγελικῆς οἰκονομίας
 μυστήριον, πάντας πανταχόθεν ἐκ τῆς πατροπαραδότου 10
 πλάνης τῆς τῶν δαιμόνων καταδυνασθείας διὰ τῆς
 τοῦ σωτῆρος φωνῆς ἀνακεκλημένους, καὶ τοὺς μέχρις c
 ἐσχατιῶν γῆς οἰκοῦντας ἀνθρώπους τῆς ἐξ αἰῶνος
 κατασχούσης τὸν πάντα βίον ἀπάτης λελυτρωμένους,
 ὥστε ἐξ ἐκείνου καὶ εἰς δεῦρο λελύσθαι μὲν καὶ καθ-
 ηρῆσθαι αὐτοῖς ναοῖς καὶ ξοάνοις τὰ πεπαλαιωμένα 5
 τῆς τῶν ἔθνων ἀπάντων πλάνης ἰδρύματα, ἱερὰ δὲ
 ὄντως σεμνὰ καὶ εὐσεβείας διδασκαλεία τῶ παμβασιλεῖ
 καὶ δημιουργῶ τῶν ὄλων ἐν μέσαις πόλεσί τε καὶ
 κόμαις δυνάμει καὶ ἀρετῇ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἀνὰ τὸν d
 σύμπαντα κόσμον ἀνεγγεῖραι, θυσίας τε τὰς θεο-
 πρεπεῖς εὐχαῖς ὁσίων διακεκαθάρθαι κακίας ἀπάσης,
 ἔν τε ἀπαθεία ψυχῆς καὶ πάσης ἀρετῆς ἀναλήψει κατὰ
 τὰ θεῖα καὶ σωτηριώδη παιδεύματα ἐξ ἀπάντων ὅση 5
 μέραι διηλεκῶς τῶν ἔθνων ἐπιτελεῖσθαι, τὰς δὴ καὶ
 μόνας ἀρεστὰς οὔσας καὶ προσηνεῖς θυσίας τῶ ἐπὶ
 πάντων Θεῶ; Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, πῶς οὐκ ἂν
 εἴημεν δεδειχότες ἐν ταύτῳ καὶ ὅτι μετὰ σῶφρονος
 λογισμοῦ, οὐχὶ δὲ ἀλογίᾳ ἑαυτοὺς ἐπιδόντες, ἀποστάται 10
 τῆς πατροπαραδότου γεγόναμεν δεισιδαιμονίας, κρίσει
 δὲ δικαία καὶ ἀληθεῖ τὸ κρεῖττον ἀγαπήσαντες καὶ τῆς p. 141
 ἐνθέου καὶ ἀληθοῦς εὐσεβείας ἐρασταὶ γεγενημένοι;
 Ἄλλὰ τούτων μὲν ἄλις, ἄπτέον δὲ λοιπὸν τῶν προκει-
 μένων.

c 1 σωτῆρος] + ἡμῶν BIO ἀνακεκλημένων B, ἀνακεκλημένον I,
 ἐπανακεκλημένων O c 2 ἐσχατιῶν BO c 3 λελυτρωμένων BO,
 λελυτρωμένον I c 4 καὶ εἰς δεῦρο λελύσθαι] om B δεῦρο] τότε O
 καταλελύσθαι O c 5 ναοῖς] πρὸς τοῖς BO c 6 ἔθνων] θεῶν O d 2 ἐγγε-
 γέρθαι A θυσίας] ὑγείας A d 3 διακεκαθάρθαι] διαθέσει κεκιθαρμένη
 BIO d 7 ἀρίστας AH d 9 ἐν ταύτῳ δεδειχότες BIO καὶ om AH
 d 11 δεισιδαιμονίας] διδασκαλίας AH 141 a 1 δέ] om BIO ἀληθῆ I

5 5. Οἱ μὲν δὴ τὴν Ἑλληνικὴν θεολογίαν ἐξηκριβωκότες,
 b καθ' ἕτερον παρὰ τοὺς προειρημένους ἡμῖν τρόπους, εἰς
 γένη τέτταρα πάντα τὸν λόγον διαιροῦντες, πρῶτιστα
 πάντων τὸν πρῶτον ἀφορίσαντες θεόν, εἰδέναι φασὶ
 τοῦτον εἶναι τὸν ἐπὶ πᾶσι πρῶτόν τε ὄντα καὶ πάντων
 5 θεῶν πατέρα τε καὶ βασιλέα, μεθ' ὃν γένος τὸ θεῶν
 ὑπάρχειν δεύτερον, ἐπόμενον δὲ τὸ δαιμόνων, τὸ δὲ
 ἡρώων τέταρτον· ἅ πάντα τῆς τοῦ κρείττονος ιδέας
 μετασχόντα πῆ μὲν ἄγειν, πῆ δὲ ἄγεσθαι, καὶ φῶς ἅπαν
 προσαγορεύεσθαι τὸ τοιόνδε φωτὸς μετοχῆ· ἀλλὰ καὶ
 c τῆς τοῦ χείρονος οὐσίας τὸ κακὸν ἠγεῖσθαι φασί· τοῦτο
 δὲ εἶναι μοχθηρῶν δαιμόνων γένος, φίλῳ μὲν οὐδαμῶς
 χρώμενον τάγαθῷ, δυνάμιν γε μὴν ἐν τῇ τῶν ἐναντίων
 φύσει κεκτημένον πρῶτην, καθάπερ ἐν τοῖς κρείττοσιν
 5 ὁ θεός· πᾶν δὲ τὸ τοιόνδε σκότος προσαγορεύεσθαι.
 Ταῦτα τοῦτον διαστειλάμενοι τὸν τρόπον, θεοῖς μὲν οὐ-
 ρανὸν καὶ τὸν ἄχρι σελήνης αἰθέρα φασὶν ἀποτετάχθαι,
 δαίμοσι δὲ τὰ περὶ σελήνην καὶ ἀέρα, ψυχαῖς δὲ τὰ
 περὶ γῆν καὶ ὑπόγεια. Τοιούτῳ δ' ἀφορισμῷ κεχρη-
 d μένοι πρῶτον ἀπάντων φασὶ τοὺς οὐρανοὺς δεῖν καὶ
 αἰθερίους θεοὺς θεραπεύειν· δεύτερον τοὺς ἀγαθοὺς δαί-
 μονας· τρίτον τὰς τῶν ἡρώων ψυχάς, τέταρτον τοὺς
 φαύλους καὶ πονηροὺς ἀπομειλίσσεσθαι δαίμονας.
 5 Ταῦτα δὲ λόγῳ διαιροῦντες ἔργῳ συγχέουσι τὰ πάντα,
 μόνας ἀντὶ τῶν εἰρημένων πάντων τὰς πονηρὰς δυνάμεις
 θεραπεύοντες, καὶ ὅλοι ταύταις καταδουλούμενοι, ὡς ὁ
 λόγος προῖων ἀπελέγξει. Πάρεστι γοῦν σοι τὰς διὰ
 τῶν ξοάνων ἐνεργούσας δυνάμεις ὁποίας χρῆν ἀποφαί-
 10 νεσθαι σκοπεῖν, πότερα θεοὺς ἢ δαίμονας, καὶ εἴτε

b 1 παρὰ] κινὰ ΑΗ   τρόπον ΙΟ   b 3 ἀφορίσαντο Ο   b 5
 θεῶν 1^ο] θεῶν Ο   θεῶν 2^ο] πρ τῶν Ο   b 6 δαιμόνων] δαιμότιον ΒΟ
 b 7 ἅ πάντα] ἅπαντα Ο   c 5 τὸ] om Ι   c 6 ταῦτα] Α²ΗΒΙ,
 om Α*Ο   c 7 ὑποτετάχθαι ΒΟ   c 9 τοσοῦτῳ ΑΗ   d 1 φασί]
 om ΒΟ   δεῖ ΑΗ

φαύλους εἶτε ἀγαθούς, ἐκ τῶν παρατεθησομένων. Τὰ μὲν γὰρ παρ' ἡμῖν θεία λόγια οὐδ' ὄλως ἀγαθὸν οὐδέν' ὀνομάζει δαίμονα, πάντας δὲ πονηροὺς εἶναι τοὺς τῆς p. 142 λήξεως ταύτης καὶ δὴ καὶ τῆς προσηγορίας μετεκληφώ-
 τας, ὡς οὐδ' ἕτερον θεὸν ἀληθῶς καὶ κυρίως πλὴν ἓνα τὸν πάντων αἴτιον· τὰς δὲ ἀστείας καὶ ἀγαθὰς δυνά-
 μεις, ἅτε τὴν φύσιν γενητὰς οὐσας καὶ πολλῶ τὸν 5
 ἀγένητον καὶ σφῶν αὐτῶν ποιητὴν Θεὸν ἀφυστερού-
 σας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦ τῶν δαιμόνων μοχθηροῦ
 γένους ἀφωρισμένας, οὔτε θεοὺς οὔτε δαίμονας ἀποκαλ-
 εῖν ἀξιοῖ, μέσας δὲ οὐσας Θεοῦ καὶ δαιμόνων εὐθυβόλω
 καὶ μέσῃ προσηγορίᾳ ἀγγέλους Θεοῦ καὶ πνεύματα λει- b
 ουργικά, δυνάμεις τε θείας καὶ ἀρχαγγέλους, καὶ τισιν
 ἄλλαις ἐπωνυμίαις φερωνύμως τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐ-
 τῶν ὀνομάζειν εἴωθε, τοὺς μέντοι δαίμονας, εἰ δὴ καὶ
 τούτων ἡμᾶς προσήκει τὴν ἐτυμολογίαν ἐξειπεῖν, οὐχ 5
 ἦπερ Ἑλλησι δοκεῖ παρὰ τὸ δαίμονας εἶναι καὶ ἐπιστή-
 μονας, ἀλλ' ἢ παρὰ τὸ δειμαίνειν, ὅπερ ἐστὶ φοβεῖσθαι
 καὶ ἐκφοβεῖν, δαίμονάς τινας προσφυνῶς ὀνομάζεσθαι.
 Τὰς γέ τοι θείας καὶ ἀγαθὰς δυνάμεις, ὥσπερ οὖν τοῦ c
 τρόπου, οὕτως δὲ καὶ τῆς προσηγορίας τῆς δαιμονικῆς
 ἀλλοτρίας τυγχάνειν· ἐπεὶ καὶ πάντων ἂν εἴη παραλο-
 γώτατον, τὰς μῆτε τὴν προαίρεσιν μῆτε τὴν ἐκ τοῦ τρό-
 που φύσιν ὁμοίας μᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἐπωνυμίας ἀξιοῦν. 5

142 b 6 'Respicit Platonem *Cratyl.* 398 B' Gaisf.

d 11 παρατεθεισομένων A	d 12 οὐδέν A*, οὐδένα A ² H, οἶδεν IO
142 a 1 ὀνομάζειν A* (-ζειν A ²) IO	a 2 λέξεως I μετεκληφώτας
BI, προσεκληφώτας O	a 3 ὡς] om I οὐδ' ἕτερον] οὐδ' om AH,
οὐδέτερον O	a 4 τὸν] τῶν O
ἀλλὰ μὴν καὶ τούτων AH	b 2 θείας τε δυνάμεις BO
ἐπωνυμίαις O	b 3 φερωνύμως
δὴ] δεῖ BO	b 4 εἰώθασιν AH μέντοι] A ² H, om A*, δὲ BIO
ἦπερ] οὐχὶ ἦπερ A*, οὐχ ἦ παρ' A ²	b 5 προσήκει] om BO ἐξειπεῖν] εἰπεῖν BO οὐχ
ὅ BO	b 6 δαίμονας] + εἶναι AH
τρῖους BO	b 7 ἀλλ' ἢ] + ἄρα AH ὅπερ]
ὁμωνυμίας BO	c 4 προαίρεσιν μῆτε τὴν ἐκ] om AH ἐκ] om O
	c 5

d 6. Φέρε οὖν, ἐπισκεψώμεθα τίς ὁ κατ' αὐτοὺς τῶν χρη-
στηρίων τρόπος, ὡς ἂν μάθοιμεν ποίας χρῆ δυνάμεως
αὐτοὺς ἀποφύνασθαι, καὶ εἴτε ὀρθῶς αὐτῶν ἀνεχωρή-
σαμεν, εἴτε καὶ μῆ. Εἰ δὲ μέλλοιμι παρ' ἑμαντοῦ τοὺς
5 ἐλέγχους τῶν δηλουμένων προφέρειν, εὖ οἶδ' ὅτι μὴ
ἀνεπίληπτον παρέξω τοῖς φιλεγκλήμοσι τὸν λόγον.
Διόπερ αὐτὸς οὐδὲν οἴκοθεν εἰπὼν αὐθις ταῖς τῶν
ἔξωθεν ἀποχρήσομαι μαρτυρίαις. Μυρίων δὲ ὄντων
παρ' Ἑλλησι λογογράφων τε καὶ φιλοσόφων, πρὸ
10 πάντων ἐπιτήδειον εἰς τὰ προκείμενα ἐγκρίνω τὸν
P. 143 δαιμόνων φίλον αὐτὸν ἐκείνον, ὃς δὴ καθ' ἡμᾶς γε-
γονὼς ταῖς καθ' ἡμῶν ἐλλαμπρύνεται ψευδηγορίας.
Μάλιστα γὰρ φιλοσόφων οὗτος τῶν καθ' ἡμᾶς δοκεῖ
καὶ δαίμοσι καὶ οἷς φησὶ θεοῖς ὠμιληκέναι, ὑπὲρ τε
5 τούτων πρεσβεῦσαι, καὶ πολλῶ μᾶλλον τὰ περὶ αὐτῶν
ἀκριβέστερον διηρηνηκέναι. Οὗτος τοιγαροῦν ἐν οἷς
ἐπέγραψε Περὶ τῆς ἐκ λογίων φιλοσοφίας συναγωγῆν
ἐποίησατο χρησμῶν τοῦ τε Ἀπόλλωνος καὶ τῶν
λοιπῶν θεῶν τε καὶ ἀγαθῶν δαιμόνων, οὓς καὶ μάλιστα
10 ἐκλεξάμενος ἐξ αὐτῶν ἠγγήσατο ἱκανοὺς εἶναι εἰς τε
b ἀπόδειξιν τῆς τῶν θεολογουμένων ἀρετῆς, εἰς τε προ-
τροπῆν ἧς αὐτῶ φίλον ὀνομάζειν θεοσοφίας. Ἐκ δὴ
τούτων τοιγαροῦν τῶν ἐκκριθέντων καὶ μνήμης ἀξιωθέν-
των λογίων διακρίναι καλὸν τοὺς χρησμολόγους, καὶ
5 σκέψασθαι ποίας ποτὲ ὄντες τυγχάνουσι δυνάμεως.
Πρῶτον δὲ θεασώμεθα, ὅπως τῆς γραφῆς ὁ δηλωθεὶς
ἀνὴρ ἀρχόμενος (ἧ μὴν) ἀληθεύειν ἐπόμνυται, λέγων
οὕτως·

d 2 χρῆν O d 6 τὸν λόγον τοῖς φιλεγκλήμοσι BO d 8 ἀποχρήσωμαι
A d 9 τε καὶ φιλοσόφων] om AH 143 a 3 οὗτος φιλοσόφων BIO
a 4 τε] δὲ AH a 5 περὶ αὐτῶν] παρ' (in ras) εἰαυτῶ O a 6 ἀκριβ-
έστερον] om I ἐν οἷς] A^{ms}, om A* a 7 φιλοσοφίας] φυσιολογίας O
a.9 καὶ 2°] om BIO a 10 ἐξ αὐτῶν] AH, αὐτῶ BIO b 1 τε] om BO
b 2 ἧς] AH, τῆς ὡς IO b 3 ἐγκριθέντων IO b 7 (ἧ μὴν)] coniec
Heinich., ἡμῖν codd ἀληθεύων O λέγων οὕτως] om AH

7. Βέβαιος δὲ καὶ μόνιμος ὁ ἐντεῦθεν ὡς ἂν ἐκ μόνου βεβαίου c ΠΟΡΦΥ-
 τὰς ἐλπίδας τοῦ σωθῆναι ἀρυτόμενος, οἷς δὴ καὶ μεταδόσεις d ΠΙΟΥ
 μηδὲν ὑφαιρούμενος. Ἐπεὶ κἀγὼ τοὺς θεοὺς μαρτύρομαι, ὡς
 οὐδὲν οὔτε προστέθεικα, οὔτε ἀφείλου τῶν χρησθέντων νοημάτων,
 εἰ μὴ που λέξιμ διημαρτημένην διώρθωσα, ἢ πρὸς τὸ σαφέστερον
 μεταβέβληκα, ἢ τὸ μέτρον ἐλλείπον ἀνεπλήρωσα, ἢ τι τῶν μὴ 5
 πρὸς τὴν πρόθεσιν συντεινόντων διέγραψα, ὡς τὸν γε νοῦν
 ἀκραιφνή τῶν ῥηθέντων διετήρησα, εὐλαβούμενος τὴν ἐκ τούτων
 ἀσέβειαν μᾶλλον ἢ τὴν ἐκ τῆς ἱεροσυλίας τιμωρὸν ἐπομένην
 δίκην. Ἐξεί δὲ ἡ παρούσα συναγωγή πολλῶν μὲν τῶν κατὰ
 φιλοσοφίαν δογμάτων ἀναγραφίμ, ὡς οἱ θεοὶ τάλιθες ἔχειν 10
 ἐθέσπισαν· ἐπ' ὀλίγου δὲ καὶ τῆς χρηστικῆς ἀψώμεθα πραγματείας,
 ἣτις πρὸς τε τὴν θεωρίαν ὀνήσει, καὶ πρὸς τὴν ὄλην κάθαρσιν τοῦ p. 144
 βίου. Ἐν δ' ἔχει ὠφέλειαν ἢ συναγωγή, μάλιστα εἴσονται
 ὅσοιπερ τὴν ἀλήθειαν ὠδίναντες ἠῤῥξαντό ποτε τῆς ἐκ θεῶν ἐπι-
 φανείας τυχόντες ἀνάπαυσιν λαβεῖν τῆς ἀπορίας διὰ τὴν τῶν
 λεγόντων ἀξιόπιστον διδασκαλίαν.

5

Τοιούτοις χρῆσάμενος προοιμίους, μαρτύρεται καὶ
 προπαραγγέλλει μὴ εἰς πολλοὺς ἐκφῆναι τὰ λεχθησό-
 μενα, λέγων οὕτως·

8. Σὺ δ' εἴπερ τι καὶ ταῦτα πειρῶ μὴ δημοσιεύειν, μηδ' ἄχρι b ΠΟΡΦΥ-
 καὶ τῶν βεβήλων ρίπτειν αὐτὰ δόξης ἕνεκα ἢ κέρδους ἢ τινος ΠΙΟΥ
 ἄλλης οὐκ εὐαγοῦς κολακείας. Κίνδυνος γὰρ οὐ σοὶ μόνου τὰς
 ἐντολὰς παραβαίνοντι ταύτας, ἀλλὰ κάμοι ῥαδίως πιστεύσαντι τῷ

143 c 1 Porphyr. *De philos. ex oraculis*, Fr. ab Eusebio servatum

144 b 1 Porphyr. *l. c.*

d 1 ἀρυτόμενος] ἀρπόμενος AH οἷς] οὖς AH μεταδόσεις AI
 d 4 ἡμαρτημένην B10 d 6 γε] IO, τε AHB d 11—144 b 3
 ἐπ'—κολακείας om B d 11 ἀψώμεθα AO 144 a 1 πρὸς 2^ο] om B10
 ὄλην] AI, ἄλην O a 2 μάλιστα] pr και O a 3 ὅσοιπερ] ὅσοι περι
 O ὠδινάν τε και A ἠῤῥξάνοντο AH ἐπιφανείας A a 4 ἀπορροίας
 AH a 6—8 τοιούτοις—οὕτως] om O a 7 προκαταγγέλλει O
 a 8 λέγων οὕτως] om AH

ΠΟΡΦΥ- c στέγειν παρ' ἑαυτῷ μὴ δυναμένῳ τὰς εὐποιίας. Δοτέον δὴ τοῖς
 ΡΙΟΥ τὸν βίον ἐνστησάμενοις πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς σωτηρίαν.

Καὶ μεθ' ἕτερα ἐπιλέγει·

Ταῦτά μοι ὡς ἀρρήτων ἀρρητότατα κρύπτειν· οὐδὲ γὰρ οἱ θεοὶ
 5 φανερώς περὶ αὐτῶν ἐθέσπισαν, ἀλλὰ δι' αἰνιγμάτων.

Ἐπειδὴ τοίνυν τοιαῦτα ὁ λόγος ἀνετίνατο, φέρε,
 λοιπὸν διὰ τῶν ἐνθέων καὶ πυθοχρήστων λογίων σκεψώ-
 μεθα, ποταπὰς εἶναι τὰς θεολογουμένας ἀφανεῖς δυνάμεις
 προσήκει λογίζεσθαι· γένοιτο γὰρ καὶ ἀνδρὸς ἔλεγχος
 10 ἐκ τῶν οἰκείων λόγων τε καὶ ἐπιτηδευμάτων. Ὁ δὲ
 οὖν προδηλωθεὶς ἀνὴρ ἐν αὐτοῖς οἷς ἐπέγραψε Περὶ τῆς ἐκ
 d λογίων φιλοσοφίας χρησμοὺς τίθησι τοῦ Ἀπόλλωνος, τὰς
 διὰ ζῶων θυσίας ἐργάζεσθαι παρακελευομένου, καὶ μὴ
 μόνοις δαίμοσι μηδὲ μόνοις ταῖς περιγείοις δυνάμεσιν
 ἀλλὰ καὶ ταῖς αἰθερίοις καὶ οὐρανίοις ζωοθυτεῖν. Ἐν
 5 ἐτέροις δὲ ὁ αὐτὸς δαίμονας ἀλλ' οὐ θεοὺς εἶναι ὁμο-
 λογῶν ἅπαντας, οἷς Ἑλληνας τὰς δι' αἱμάτων καὶ ζῶων
 ἀλόγων σφαγῆς ἐπετέλουν θυσίας, μὴ χρῆναι μηδ'
 ὅσιον εἶναι θεοῖς ζωοθυτεῖν φησίν. Ἄκουε τοιγαροῦν
 τῶν πρώτων αὐτοῦ φωνῶν, δι' ὧν τὰ περὶ τῆς ἐκ λογίων
 10 φιλοσοφίας συνάγων, πῶς ὁ Ἀπόλλων χρῆναι θερα-
 पेύειν τοὺς θεοὺς διδάσκει. Ὁ καὶ παρατίθεται γράφων
 ὧδε·

p. 145 9. Ἀκολούθως μετὰ τὰ ρηθέντα περὶ εὐσεβείας ἢ περὶ τῆς
 ΠΟΡΦΥ- θεραπείας αὐτῶν ἔχρησαν ἀναγράφοιμεν ἄν, ὧν ἐκ μέρους κἀν τοῖς
 ΡΙΟΥ περὶ εὐσεβείας φθάσαντες παρατεθείκαμεν. Ἔστι δὲ ὁ χρησμοὺς

144 c 4 Porphy. ibid

145 a 1 Porphy. ibid

c 1 τὰς εὐποιίας μὴ δυναμένῳ O c 2 σωτηρίαν] θεωρίαν BO c 4
 ἀρρήτων] ἀρρήτῳ AH + τὰ B10 ἀρρητότερα O c 7 λόγων AH
 d 2 καὶ] om A d 5 ὁμολογοῦσιν AH d 7 σφαγὰς AHB χρῆναι]
 + δὲ A²H d 8 θεοῖς] B10 cf 148 a 8, om AH d 11 ὧδε]
 om I ὁ καὶ] om AH 145 a 2 ἐχρήσαντο O

τοῦ Ἀπόλλωνος ἅμα καὶ διαίρεσιν τῆς τῶν θεῶν περιέχων **b** ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

Ἐργάζεο, φίλε, τήνδε θεόδοτον ἐς τρίβον ἐλθών,
μηδ' ἐπιλήθεο τῶν μακάρων, θυσίας ἐναρίζων
πῆ μὲν ἐπιχθονίοις, πῆ δ' οὐρανίοις, ποτὲ δ' αἶθρης

5

αὐτοῖσιν βασιλεῦσι καὶ ἥeros ὑγροπόριοι,
ἦδὲ θαλασσαιοῖς καὶ ὑποχθονίοισιν ἅπασιν·
πάντα γὰρ ἐνδέδεται φύσεωσ μεστῶμασι τῶνδε.

c

Ζῶων δ' ὡς θέμις ἐστὶ τελευτῆσαι καθαγισμοὺς
αἰείωσ (δέλτοις-δὲ χαράσσετεε χρησιμὸν ἐμείο),
τρεις μὲν ἐπιχθονίοις, τρεῖς δ' οὐρανόισι θεοῖσι·
φαιδρὰ μὲν οὐρανόισι, χθονίοισι δ' ἐναλίγκια χροῖῆ.

5

d

Τῶν χθονίων διάειρε τριχῆ θυσίας ἐναρίζων,
νερτερίων κατάθαιπτε, καὶ εἰς βόθρον αἵματ' ἴαλλε.

Χεῦε μέλι Νύμφαισι Διωνύσοιό τε δῶρα.

Ἄσσοι δ' ἀμφὶ γέην πωτῶμενοι αἰὲν ἔασι,
τοῖσδε φόνου πλήσας πάντη πυριπληθέα βωμόν,
ἐν πυρὶ βάλλε δέμασ θύσασ ζῶοιο ποτανού,
καὶ μέλι φυρήσασ Δηωίω ἀλφίτω ἔνθευ

5

ἀτμούς τε λιβάνοιο, καὶ οὐλοχύτασ ἐπίβαλλε.
Εὔτε δὲ πῦρ ψαμάθοισιν ἤσ, γλαυκὴν ἅλα χεύασ
κὰκ κεφαλῆσ θυστάζε, καὶ ἐσ βαθὺ κῦμα θαλάσσης
ζῶων ὄλον προῖαλλε. Τελευτίσασ τάδε πάντα
ἐσ πλατὺν ἠερίων χορὸν ἔρχεο οὐρανόωνων.

p. 146

Ἄστραίοισι δὲ ἔπειτα καὶ αἰθερίοισι ἐπὶ πάντι,
αἶμα μὲν ἐκ λαιμῶν κρονώμασιν ἀμφὶ θυηλάσ
λιμνάζειν· τὰ δὲ γυνία θεοῖσ ἐν δαιτὶ πονεῖσθαι.

5

b

Ἄκρα μὲν Ἠφαίστω δόμεναι, τὰ δὲ λοιπὰ πάσασθαι,
ἀτμοῖσιν λαροῖσιν ἐνιπλήσαντεσ ἅπαντα
ἦερα ῥευσταλέων· ἐπὶ δ' εὐχὰσ πέμπετε τοῖσδε.

b 3 τόνδε I θεόδοτον A*, θεόσδ. A² b 4 μακαρίων I b 5 αἶθρη
AH, αἶθροσ (sic) I b 6 ὑγροποιοῖσ AH b 7 θαλασσαιοῖσ AH
c 1 ἐνδέεται I c 2 τελευτῆσαι] τελετίσ AH καθαγισμοὺσ IO
c 3 αἰείωσ ασ ἴωσ (sic) AH χαράσσετεσ AH, χηρίσσετε O ὁμοῖον AH
c 4 τρεῖσ μὲν] BIO, cf 147 b 2, τοῖσ μὲν AH, cf 147 b 3 τρεῖσ δ'] BIO,
τοῖσ δ' AH c 5 ἐναλίγκια I d 2 νερτερίων] νεωτερίζων I αἵματ']
Wolff, αἶμα codd d 3 νύμφαισ AIO d 4 γέην] Meineke, Stob. *Ecl.*
Adnot. Crit. LXXIX, γῆν vel γαῖην vel γαῖαν codd ποτῶμενοι O d 5
φθόνου I πυριπληθέα O d 6 ποταμοῦ O d 7 Δηωίω] Scaliger,
δηίω AIO, διῶ B 146 a 1—3 εὔτε—προῖαλλε om B a 1 δὲ πῦρ]
AH, δ' ἐπὶ IO ψαμάθοισιν A, ψαμμάθοισιν ἤσ O a 2 κὰκ]
βαρὺ AH a 4 οὐνόωνων I a 5 δ' ἦπειτα codd a 6 θυητάσ O
b 1 λιμνάζει AH, λιμνάζοισ BIO δέ] om AH δαιτὶ] δε τε A
b 2 πάσασθαι] δάσασθαι AH b 3—d IO ἀτμοῖσιν—πετεινά om B b 3
λάβροισιν AH b 4 ῥευσταλέων] ῥευστά λοιπόν AH πέμπεο AH

5 Καὶ μετ' ὀλίγα ἐπεξηγεῖται τὸν χρησμὸν ἐρμηνεύων ὧδε·

ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

Αἱ δὲ θυσίαι ἔχουσι τὸν τρόπον τούτου, κατὰ τὴν προρρηθείσαν
 c διαίρεσιν τῶν θεῶν ἐκδεδομένα. Ὅντων γὰρ ὑποχθονίων καὶ
 ἐπιχθονίων θεῶν, καὶ τῶν μὲν ὑποχθονίων καὶ νερτερίων καλου-
 μένων, τῶν δ' ἐπιχθονίων καὶ χθονίων καλουμένων θεῶν, κοινῶς
 μὲν τούτοις ἱερεῖα τετράποδα μέλανα θύειν παρακελεύεται. Περὶ
 5 δὲ τὸν τρόπον τῆς θυσίας ἐξαλλάττει· τοῖς μὲν γὰρ ἐπιχθο-
 νίοις σφάττει ἐπὶ βωμῶν, τοῖς δ' ὑποχθονίοις ἐπὶ βόθρων
 d παρακελεύεται, καὶ μέντοι καταθάπτει τούτοις θύσαντας τὰ
 σώματα. Ὅτι γὰρ κοινὰ τούτων καὶ τὰ τετράποδα αὐτὸς
 ἐρωτηθεὶς ἐπήγαγε,

5 Ἐνὰ πέλει χθονίων καὶ ὑποχθονίων τάδε μόνων
 τετράποδα· χθονίοις ἀρνῶν νεοπηγέα γυῖα.

Τοῖς δὲ ἀερίοις πτηνὰ θύειν παρακελεύεται ὀλοκαυτοῦντας, καὶ τὸ
 αἷμα ἐπὶ τὸν βωμὸν περιάγουσας· τοῖς δὲ θαλασσίοις πτηνὰ μὲν,
 ζῶντα δὲ ἀφείναι εἰς τὰ κύματα, μέλανα τὴν χροάν ὄντα. Φησὶ
 γάρ,

10 Τοῖς δὲ θεοῖς τὰ πετεινά, θαλασσίοις δὲ κελαινά,

πᾶσι μὲν λέγων τοῖς θεοῖς πλὴν τῶν χθονίων τὰ πετεινά, μόνοις
 P· 147 δὲ τοῖς θαλασσίοις τὰ κελαινά, οὐκοῦν τοῖς ἄλλοις λευκά. Τοῖς
 δ' οὐρανίοις τε καὶ αἰθερίοις τὰ ἄκρα τῶν ἱερέων λευκῶν ὄντων
 ἀφιερῶν, τὰ δὲ λοιπὰ μέρη ἐσθίειν· ἐκ μόνων γὰρ τούτων
 βρωτέον σοι, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων μή. Οὓς δὲ εἶρηκεν ἐν τῇ διαίρεσει
 5 οὐρανίους, τούτους ἐνταῦθα ἀστραίους. Ἄρ' οὖν δεῖσει ἐξηγήσα-

c 1 καὶ] τῶν δ' AH c 2 καλουμένων] AH, κληθέντων IO c 4
 θύειν] ἄγειν AH c 4—7 περὶ—παρακελεύεται] om O d 1
 καταθάπτει] AHI, καὶ θάπτειν O d 2 γὰρ] δὲ O τὰ] om AH
 d 4 ὑποχθονίων] A, ἐπιχθονίων IO d 5 νεοπηγέα γυῖα] νέα πίονα A
 d 6 τοῖς—πτηνὰ] om AH τὸ—βωμῶν] τὸν βωμὸν καὶ τὸ αἷμα AH
 d 8 ἀφείναι O d 10 δέ] om AH πετεινά] περὶ γῆν AH θαλασσίους
 AH O, τοῖς θαλασσίοις I d 11 πλὴν—θαλασσίους] om AH 147 a 1
 τοῖς I^o] om O a 2 τε] om O

σθαι θυσιῶν τὰ σύμβολα ἢ τῷ εὐσυνέτῳ δῆλα ; τετράποδα μὲν ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ
γὰρ τοῖς χθονίοις καὶ χερσαῖα· τῷ γὰρ ὁμοίῳ χαίρει τὸ ὅμοιον.
Χθόνιον δὲ τὸ πρόβατον, καὶ διὰ τοῦτο Δήμητρι φίλον, καὶ ἐν
οὐρανῷ τὴν ἔκφανσιν ἐκ τῆς γῆς τῶν καρπῶν μεθ' ἡλίου λοχεύει. **b**
Μέλαινα δέ, τοιαύτη γὰρ ἢ γῆ φύσει σκοτεινή. Τρία δέ, τοῦ γὰρ
σωματικοῦ καὶ γεώδους τὰ τρία σύμβολον. Τοῖς μὲν οὖν ἐπιχθο-
νίοις ἄνω ἐπὶ βωμῶν δεῖ θῆσαι· ἐπὶ γὰρ τῆς γῆς ἀναστρέφονται
οὗτοι· τοῖς δ' ὑποχθονίοις ἐν βόθρῳ καὶ ἐν ταφῇ, ἔνθα διατρίβουσι. **5**
Τὰ πτηνὰ δὲ τοῖς ἄλλοις, ὅτι πάντα θεῖ. Καὶ γὰρ τὸ ὕδωρ
ἀεικίνητον τῆς θαλάσσης, μέλαν δέ· διὸ καὶ τὰ τοιαῦτα ἱερέια
πρόσφορα. Τοῖς δὲ ἀερίοις λευκά· πεφώτισται γὰρ καὶ ὁ ἀήρ
φύσεως ὧν διαφανοῦς. Οὐρανίοις δὲ καὶ αἰθερίοις τὰ ἐπὶ τῶν **c**
ζῶων κουφότερα, ἅπερ ἐστὶν ἄκρα· οἷς κοινωνεῖν τῆς θυσίας
δεῖ· δοτῆρες γὰρ οὗτοι ἀγαθῶν, οἱ δὲ ἄλλοι τῶν κακῶν
κωλυτῆρες.

Τοιαῦτα μὲν τὰ ἀπὸ τῆς ἐκ λογίων φιλοσοφίας τοῦ **5**
θαυμαστοῦ θεοσόφου.

10. Φέρε δὲ τοῦ αὐτοῦ τὰς ἐναντίας τούτοις φωνὰς **d**
συγκρίνωμεν, ἃς τέθειται ἐν οἷς ἐπέγραψε Περὶ τῆς τῶν
ἐμφύχων ἀποχῆς. Ἐνθα δὴ ὀρθῶ λογισμῷ κινούμενος
πρῶτον ἀπάντων ὁμολογεῖ μὴ δεῖν τὸ καθόλου μηδὲν
μήτε θυμιᾶν μήτε θύειν τῷ ἐπὶ πᾶσι Θεῷ, ἀλλὰ μηδὲ **5**
ταῖς μετ' αὐτὸν θεαῖς καὶ οὐρανίαις δυνάμεσιν. Εἴτα
δὲ ἐπέξιών τὰς τῶν πολλῶν ὑπολήψεις ἀνασκευάζει,
μὴ χρῆναι φάσκων θεοὺς ὑπολαμβάνειν τοὺς ταῖς διὰ
ζῶων θυσίαις χαίροντας. Εἶναι γὰρ φησι πάντων

a 6 ἦ]	A ² (superscr) H, om A*	εὐσυνθέτῳ A ²	a 7 καὶ]	om AH
b 1 ἐκφάνησιν	AH	b 2 μέλαινα	BO	δέ 1 ^ο] om AH
σύμβολα	AHI	b 5 ἐν 2 ^ο]	om I	b 7 διὸ] διότι O
καὶ ἀέρι	AH	b 8 καὶ]	om AH	c 1 ἐπὶ] ἔτι I
ουσίας	AH	c 3 δεῖ]	om AH	οὗτοι] αὐτοὶ AH
om AH		d 2 σύγκρισιν	BIO	τίθειται AH
θυμιᾶν] μηδεμίαν	A	d 7 ἀνασκευάζει]	ABIO ² , ἀναγκάζει O*	d 5 μήτε
ταῖς] τῶν I				d 8

p. 148 ἀδικώτατον τὸ ζωοθυτεῖν, καὶ ἀνόσιον καὶ μυσαρὸν
καὶ βλαβερόν, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ θεοῖς προσφιλές.
Ταῦτα δὲ λέγων δῆλος ἂν εἶη τὸν ἑαυτοῦ θεὸν ἀπελέγχων·
προστάττει γὰρ ἀρτίως ἔφησε τὸν χρησμὸν μὴ μόνον
5 τοῖς ὑποχθονίοις καὶ ἐπιχθονίοις θεοῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς
ἀερίοις οὐρανίοις τε καὶ αἰθερίοις ζωοθυτεῖν. Καὶ ὁ
μὲν Ἀπόλλων τοιαῦτα· ὁ δὲ τὸν Θεόφραστον μαρτυρό-
μενος θεοῖς μὲν οὐ φησιν ἀρμόζειν τὴν διὰ ζώων θυσίαν,
b δαίμοσι δὲ μόνοις· ὥστε κατὰ τὸν αὐτοῦ καὶ Θεοφράστου
λόγον δαίμονα εἶναι ἄλλ' οὐ θεὸν τὸν Ἀπόλλωνα, οὐ
μὴν ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς παρὰ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι
νενομισμένους θεούς, οἷς τὰς διὰ ζώων θυσίας πανδημεῖ
5 πάντες ἄρχοντές τε καὶ ἀρχόμενοι κατὰ τε πόλεις καὶ
χώρας ἐκτελοῦσι· τούτους γὰρ οὐκ ἄλλο τι τυγχάνειν
ἡγεῖσθαι χρή κατὰ τοὺς εἰρημένους ἢ δαίμονας. Εἰ δὲ
ἀγαθοὺς εἶναί φασιν αὐτούς, καὶ πῶς, εἴπερ ἀνόσιος ἦν
καὶ μυσαρὰ καὶ ἐπιβλαβὴς ἢ δι' αἱμάτων θυσία, ἀγαθοὶ
c ἂν εἶεν οἱ τοῖς τοιοῖσδε χαίροντες; Εἰ δὲ καὶ μὴ μόνοις
ταῖς τοιαύταις δὴ θυσίαις, καθ' ὑπερβολὴν δὲ ὠμότητος
καὶ ἀπανθρωπίας φανείεν ἀνδροκτασίαις καὶ ἀνθρωπο-
θυσίαις ἠδόμενοι, πῶς οὐκ ἄντικρυς εἶεν ἂν μισοφόνοι,
5 καὶ πάσης ὠμότητος καὶ ἀπανθρωπίας οἰκείοι, καὶ οὐδὲν
ἄλλο ἢ πονηροὶ δαίμονες; Τούτων δὲ ἡμῖν τὴν ἀπό-
δειξιν εἰληφότων, οἶμαι τῆς ἡμετέρας ἐκ τῶν δηλουμένων
ἀναχωρήσεως τὸ εὐλογον ἀποδεδόσθαι. Μὴ γὰρ εἶναι
d ὄσιον μηδ' εὐσεβές, μὴ ὅτι τὴν τοῦ Θεοῦ σεβάσμιον

148 a 2 καὶ βλαβερόν] om BO a 3 δέ] om AH a 5 καὶ
ἐπιχθονίοις] om AH a 6 ζωοθυτεῖν] AH, ζῶα θύειν BIO a 8
θυσίαν τὴν διὰ ζώων AH b 4 νενομισμένους] ὀνομαζομένους AH
b 4—c 4 πανδημεῖ—μισοφόνοι om B b 5 τε 1^ο] om AH b 6
οὐκ] οὐδ' IO b 8 καὶ πῶς] καίπερ O ἀνόσιον A c 2
τοιαύταις δὴ] τοιοῖσδε IO δὴ] δεῖ AH c 3 ἀνδροκτασίαις O
ἀνθρωποκτασίαις AH c 6 ἄλλο] + ἄλλ' O c 7 εἰληφότων
AI c 8—149 a 4 τὸ—χωρεῖν om B d 1 μηδ' οὐδὲ AH
σεβάσμιον IO

προσηγορίαν καὶ τὴν ἀνωτάτω τιμὴν ἐπὶ τὰ πονηρὰ πνεύματα καταβάλλειν, ἀλλὰ μηδὲ τοῦ παρ' ἀνθρώποις τὴν βασιλείου ἐπιειμένου ἀξίαν λησταῖς καὶ τοιχωρῦχοις περιτιθέναι. Ὅθεν ἡμεῖς μόνον τὸν ἐπὶ πάντων σέβειν : δεδιδασμένοι Θεόν, τιμᾶν τε κατὰ τὸ προσήκον καὶ τὰς ἀμφ' αὐτὸν θεοφιλεῖς καὶ μακαρίας δυνάμεις, οὐδὲν μὲν γεῶδες καὶ νεκρὸν, οὐδὲ λύθρους καὶ αἵματα, οὐδέ τι τῆς φθαρτῆς καὶ ὑλικῆς οὐσίας ἐπαγόμεθα· νῶ δὲ πάσης κεκαθαρμένῳ κακίας καὶ σώματι τὸν ἐξ ἀγνείας καὶ 10 σωφροσύνης κόσμον πάσης λαμπρότερον ὄντα στολῆς περιβεβλημένῳ, δόγμασί τε ὀρθοῖς καὶ θεοπρεπέσι, καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις διαθέσει γνησίᾳ τὴν ὑπὸ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν παραδοθεῖσαν εὐσέβειαν μέχρι καὶ θανάτου φυ- p. 149 λάττειν εὐχόμεθα. Ἄλλὰ γὰρ τούτων ἡμῖν προδιηρθρωμένων, ὥρα καὶ ἐπὶ τὰς ἀποδείξεις τῶν εἰρημένων χωρεῖν. Πρῶτα δὲ πάντων διελθεῖν εὐλογον, δι' ὧν ὁ προειρημένος συγγραφεὺς ἐν οἷς ἐπέγραψε Περὶ τῆς τῶν 5 ἐμφύχων ἀποχῆς μὴ χρῆναί φησι μήτε τῷ ἐπὶ πάντων Θεῷ μήτε ταῖς μετ' αὐτὸν θείαις δυνάμεσι γεῶδες μηδὲν μήτε θυμιᾶν μήτε θύειν· ἀλλότρια γὰρ τὰ τοιαῦτα ἢ κατὰ τὴν πρέπουσαν εὐσέβειαν.

11. Θεῷ μὲν τῷ ἐπὶ πᾶσι, ὡς τις ἀνὴρ σοφὸς ἔφη, μηδὲν τῶν b PORPHY-
αἰσθητῶν μήτε θυμιῶντες μήτ' ἐπονομάζοντες· οὐδὲν γὰρ ἔνυλον, RIGY
ὁ μὴ τῷ αὐτῷ εὐθύς ἐστιν ἀκάθαρτον. Διὸ οὐδὲ λόγος τούτῳ c
ὁ κατὰ φωνὴν οἰκείος· οὐδ' ὁ ἔνδοξος, ὅταν πάθει ψυχῆς ἢ μεμολυ-
σμένος· διὰ δὲ σιγῆς καθαρῶς καὶ τῶν περὶ αὐτοῦ καθαρῶν εἰνοιῶν

149 b 1 Porphyr. *Abst.* ii. 34. Cf Eus. *Dem. Ev.* p 105 a

d 3 πνεύματα] πράγματα AH καταβαλεῖν I d 4 βασιλείαν AH
ἀξίαν] om AH τυμβορῦχοις (sic) I, τυμβωρῦχοις BO d 5 Θεὸν
σέβειν δεδιδασμένοι O d 6 δεδιδασμένον I d 7 καὶ] pr τε BIO
d 9 οὐσίας] θυσίας AH d 12 περιβεβλημένοι AH τε] δὲ AH
149 a 1 καὶ] om A a 3 ὥρα I ἐπὶ] superscr A², om A* a 6 μήτε—
Θεῷ] om B a 7 μετ'] περὶ I a 9 ἐμπρέπουσαν AH b 1 ὡς τις]
ὅστις I b 2 γὰρ] + ἐστιν Porphyr. c 1 λόγῳ AH c 2 μεμολυμένος A

ΠΟΡΦΥ- θρησκευόμεν αὐτόν. Δεῖ ἄρα συναφθέντας καὶ ὁμοιωθέντας αὐτῷ
 ΡΙΟΥ 5 τὴν αὐτῶν ἀναγωγὴν θυσίαν ἱερὰν προσάγειν τῷ Θεῷ, τὴν αὐτὴν
 δὲ καὶ ἕμνον οὔσαν καὶ ἡμῶν σωτηρίαν. Ἐν ἀπαθείᾳ ἄρα τῆς
 ψυχῆς τοῦ δὲ Θεοῦ θεωρία ἡ θυσία αὕτη τελεῖται.

d 12. Τοῖς δὲ αὐτοῦ ἐκγόνοις, νοητοῖς δὲ θεοῖς, ἤδη καὶ τὴν ἐκ
 τοῦ λόγου ἕμνοῦδιαν προσθετέον. Ἀπαρχὴ γὰρ ἐκάστῳ ὦν δέδωκεν
 ἡ θυσία, καὶ δι' ὦν ἡμῶν τρέφει καὶ εἰς τὸ εἶναι συνέχει τὴν οὐσίαν.
 Ὡς οὖν γεωργὸς δραγμάτων ἀπάρχεται καὶ τῶν ἀκροδρύων, οὕτως

p. 150 ἡμεῖς ἀπαρξόμεθα αὐτοῖς ἐννοιῶν τῶν περὶ αὐτῶν καλῶν, εὐχαρι-
 στοῦντες ὦν ἡμῖν δεδώκασιν τὴν θεωρίαν, καὶ ὅτι ἡμᾶς διὰ τῆς
 αὐτῶν θέας ἀληθινῶς τρέφουσι, συνόντες καὶ φαινόμενοι καὶ τῇ
 ἡμετέρᾳ σωτηρίᾳ ἐπιλάμπουτες.

5 Ταῦτα μὲν οὖν οὗτος. Ἀδελφὰ δὲ αὐτῷ καὶ συγγενῆ
 περὶ τοῦ πρώτου καὶ μεγάλου Θεοῦ ἐν τῷ Περὶ θυσιῶν
 ὁ παρὰ τοῖς πολλοῖς ἀδόκιμος αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ Τυανεύς
 Ἀπολλώνιος τάδε γράφειν λέγεται·

ΑΠΟΛ- b 13. Οὕτως τοίνυν μάλιστα ἂν τις, οἶμαι, τὴν προσήκουσαν
 ΔΩΝΙΟΥ ἐπιμέλειαν ποιοῖτο τοῦ θεοῦ, τυγχάνοι τε αὐτόθεν ἰλεῶ τε καὶ
 εὐμενοῦς αὐτοῦ παρ' ὄντινα οὖν μόνος ἀνθρώπων, εἰ Θεῷ μὲν, ὃν
 δὴ πρώτων ἔφαμεν, ἐνὶ τε ὄντι κεχωρισμένῳ πάντων, μεθ' ὃν
 c γνωρίζεσθαι τοὺς λοιποὺς ἀναγκαῖον, μὴ θύοι τι τὴν ἀρχὴν, μήτε
 ἀνάπτοι πῦρ, μήτε καθόλου τι τῶν αἰσθητῶν ἐπονομάζοι. (δεῖται
 γὰρ οὐδενὸς οὐδὲ παρὰ τῶν κρειττόνων ἤπερ ἡμεῖς ἐσμὲν· οὐδ'

150 b i Apollonius Ty. ap Philostratum. Cf Eus. *Dem. Ev.* p 105 b

c 4 θρησκευόμεν ΑΗΙ c 5 αὐτῶν] αὐτὴν ΑΗ, αὐτῶν Ι ἀγωγὴν
 ΑΗ ἱερὰν θυσίαν ΑΗ c 6 τῆς] om Ι d 1 ἐγγόνοις Ι d 2
 προσθετέον Ι d 3 τὴν] om ΑΗ 150 a i ἀπαρξόμεθα Porphyry.
 a 2 καί] pr τε ΑΗ a 3 φαινόμενοι] τρεφόμενοι ΑΗ a 4 ἐπιλάμπουτες
 ΑΗ a 5 οὖν] om ΑΗ οὗτος] οὕτως HBO² αὐτοῦ ΑΗ b 2
 ποιεῖτο Ι b 3 μόνος] ΑΗΙ, om Eus. *Dem. Ev. l. c.*, μάλλον ΒΟ
 b 4 ἐνὶ τε] ἐνίοτε ΒΙΟ κεχωρισμένῳ] pr καὶ ΒΙΟ c 1 θύοι τι]
 θύοιτο Ι μήτε] μὴ δὲ ΑΗ c 2 ἐπονομάζειν ΑΗ c 3 ἤπερ] Ι,
 ἤπερ ΑΟ ἐσμὲν] om ΒΙΟ οὐδ' ἔστιν] οὐδὲ ἡμεῖς ΑΗ

ἔστιν ὁ τὴν ἀρχὴν ἀνίησι γῆ φυτόν, ἣ τρέφει (ζῶον, ἣ ἀήρ, ᾧ μὴ ^{ΑΠΟΛΛΩ- ΝΙΟΥ} πρόσσεσι γέ τι μίασμα') μόνῃ δὲ χρῶτο πρὸς αὐτὸν αἰεὶ τῷ 5 κρείττονι λόγῳ, λέγω δὲ τῷ μὴ διὰ στόματος ἰόντι, καὶ παρὰ τοῦ καλλίστου τῶν ὄντων διὰ τοῦ καλλίστου τῶν ἐν ἡμῖν αἰτοῖη τὰγαθά· νοῦς δὲ ἔστιν οὗτος, ὄργανον μὴ δεόμενος. Οὐκοῦν δ κατὰ ταῦτα οὐδαμῶς τῷ μεγάλῳ καὶ ἐπὶ πάντων Θεῷ θυτέον.

Τούτων δὲ ᾧδε ἐχόντων, θεὰ δὴ λοιπὸν ὅποια περὶ τοῦ ζωοθυτεῖν ὁ πρότερος ἱστορεῖ συγγραφεύς, μάρτυρα τοῦ λόγου τὸν Θεόφραστον ἀνακαλούμενος· 5

14. Πόρρω δὲ τῶν περὶ τὰς θυσίας ἀπαρχῶν τοῖς ἀνθρώποις ^{p. 151} προῖουσῶν παρανομίας, ἣ τῶν δεινωτάτων θυμάτων παράληψι ^{ΠΟΡΦΥ- ΡΙΟΥ} ἐπεισῆχθη ὠμότητος πλήρης· ὡς δοκεῖν τὰς πρόσθεν λεχθείσας καθ' ἡμῶν ἀρὰς νῦν τέλος εἰληφέναι, σφαζάντων τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς βωμοὺς αἱμαζάντων, ἀφ' οὗ λιμῶν τε καὶ πολέμων 5 πειραθέντες αἱμάτων ἦσαντο. Τοιγαροῦν τὸ δαιμόνιον, ὡς φησιν ὁ Θεόφραστος, τούτῳ ἐκατέρων νεμεσῆσαν, ἐπιθεῖναι τὴν πρέπουσαν ἔοικε τιμωρίαν· καθὼ οἱ μὲν ἄθεοι γεγόνασι τῶν ἀνθρώπων, b οἱ δὲ κακόφρονες μᾶλλον ἢ κακόθεοι λεχθέντες ἂν ἐν δίκῃ, διὰ τὸ φαύλους καὶ μηδὲν ἡμῶν βελτίους ἡγεῖσθαι τὴν φύσιν εἶναι τοὺς θεούς. Οὕτως οἱ μὲν ἄθυτοι φαίνονται γενέσθαι τινές· οἱ δὲ κακόθυτοι καὶ παρανόμων ἀψάμενοι θυμάτων. 5

Πάλιν δὲ ὁ αὐτὸς προστίθησι καὶ ταῦτα·

Ἐν δὴ τούτῳ ἐχόντων τὸν τρόπον, εἰκότως ὁ Θεόφραστος ἀπαγορεύει μὴ θύειν τὰ ἔμφυχα τοὺς τῷ ὄντι εὐσεβεῖν ἐθέλοντας, χρώμενος καὶ τοιαύταις ἄλλαις αἰτίαις.

151 a 1 Porphyr. *Abst.* ii. 7. Cf p 29 b
b 7 Porphyr. *ib.* ii. 11

c 5 πρόσσεσι] πρὸς αὐτόν AH τι] om AHB d 1 τὰ ἀγαθὰ AI οὗτος] om BO d 2 τὰ αὐτὰ AH d 3 δέ] om BIO 151 a 3 πρόσθεν λεχθείσας] O cf 29 b, προσενεχθείσας AHB1, πρότερον λεχθείσας Theodoret. 108, 31 a 5 τοῦς] om AH a 7 ὁ] om O ἐκότερον BO b 4 ἄθυτοι] ἄθεοι AH φαίνονται] om I b 6—c 6 πάλιν—ταῦτα om B b 8 ἀπαγορεύειν A

c Καὶ ἐπιλέγει·

ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

Καὶ μὴν θύειν δεῖ ἐκεῖνα, ἃ θύοντες οὐδένα πημανοῦμεν· οὐδὲν γὰρ ὡς τὸ θῦμα ἀβλαβὲς εἶναι χρὴ πᾶσι. Εἰ δὲ λέγοι τις ὅτι οὐχ ἦττον τῶν καρπῶν καὶ τὰ ζῶα ἡμῖν εἰς χρῆσιν ὁ Θεὸς ἔδωκεν, 5 ἀλλ' οὖν γε ἐπιθυμομένων τῶν ζῶων φέρει τινα βλάβην αὐτοῖς, ἅτε τῆς ψυχῆς νοσφιζομένων. Οὐ θυτέον οὖν ταῦτα· ἢ γὰρ θυσία ὁσία τίς ἐστι κατὰ τοῦνομα· ὅσιος δὲ οὐδεὶς ὃς ἐκ τῶν ἀλλοτρίων ἀποδίδωσι χάριτας, κἂν καρποὺς λάβῃ κἂν φυτὰ μὴ ἐθέλοντος. d Πῶς γὰρ ὅσιον, ἀδικουμένων τῶν ἀφαιρεθέντων; Εἰ δὲ οὐδὲ καρπῶν ὁ ἀψάμενος ἀλλοτρίων ὁσίως θύει, τὰ γε τούτων τιμιώτερα παντελῶς οὐχ ὅσιον ἀφαιρουμένους τινῶν θύειν· τὸ γὰρ δεινὸν οὕτω γίνεται μείζον. Ἡ ψυχὴ δὲ πολλῶ τιμιώτερον τῶν ἐκ γῆς 5 φνομένων, ἣν ἀφαιρεῖσθαι θύοντα ζῶα οὐ προσήκεν.

Καὶ ἐπιλέγει·

Ἐφεκτέον ἄρα τῶν ζῶων ἐν ταῖς θυσείαις.

Καὶ πάλιν φησί·

Τὸ τοίνυν μῆτ' ὅσιον μῆτ' εὐδάπανον οὐ θυτέον.

10 Καὶ ἐξῆς·

Ὡστε καὶ τῶν ζῶων, εἰ <θυτέον> αὐτὰ θεοῖς, τούτων τινὸς ἔνεκα <ἀπαρκτέον>· καὶ γὰρ ἃ θύομεν, τούτων τινὸς ἔνεκα θύομεν.

p. 152 Ἄρ' οὖν τιμῆς ἡγήσασαίτ' ἂν τις τυγχάνειν ἡμῶν, ἢ θεός, ὅταν

c 2 Porphyr. *Abst.* ii. 12d 7, 9 *ibid.* ii. 13d 11 *ibid.* ii. 24

c 2 ποιμανοῦμεν I c 4 ὁ Θ. εἰς χρ. Porph. ἔδωκεν] AH I, δέδωκεν O Porph. c 5 οὖν γε] οὔτε AH, ὅτι γε Porph. c 7 κατὰ τοῦνομα] κατ' οὔνομα A, pr καὶ I c 8—d 2 ἀποδίδωσι—ἀλλο- τρίων om B c 8 φυτῶν AH ἐθέλοντος] ἐκ θέλ. Porph. d 1 ὅσιον] + οὐκ A d 2 καρπῶν ὁ ἀψ. ἀλλ.] καρποὺς ὁ ἀφελόμενος ἄλλων Porph. θύει] pr οὐ A d 4 οὕτω] αὐτὸ A ἢ] om Porph. d 5 ζῶα] pr τὰ Porph. προσήκον BO d 9 ἀδάπανον BO οὐ] + πάνυ Porph. d 11 εἰ ἀπαρκτέον αὐτὰ θεοῖς (θεῶ τῶ (sic) AH) τινὸς ἔνεκα θυτέον AHBI, ἀπαρκτέον et θυτέον inter se transponenda coniecit Nauck τούτων] O ? Porph., om AHBI 152 a I τιμῆς] + τις A²H (τ. . A*) ἡγήσασαίτ' ἂν] ἡγήσεται AH τις] om AH ἡμῶν] pr ἡ IO

ἀδικοῦντες εὐθὺς διὰ τῆς ἀπαρχῆς φαινόμεθα, ἢ μᾶλλον ἀτιμίαν ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ
οἰήσαιτ' ἂν τὸ τοιοῦτο δρᾶν; Ἐν τῷ δέ γε θύειν ἀναιροῦντες τὰ
μηδὲν ἀδικοῦντα τῶν ζώων ἀδικήσειν ὁμολογοῦμεν· ὥστε τιμῆς
μὲν ἔνεκα οὐ θυτέον τῶν λοιπῶν ζώων οὐδέν· οὐ μὴν οὐδὲ τῶν 5
εὐεργεσιῶν χάριν αὐτοῖς ἀποδιδόντας. Ὁ γὰρ τὴν δικαίαν ἀμοιβὴν
τῆς εὐεργεσίας καὶ τῆς εὐποιίας τὸ ἀντάξιον ἀποδιδούς, οὐκ ἐκ
τοῦ κακῶς τινὰς δρᾶν ὀφείλει ταῦτα παρέχειν. Οὐδὲν γὰρ μᾶλλον **b**
ἀμείβεσθαι δόξει, ἢ κὰν εἰ τὰ τοῦ πέλας ἀρπάσας τις στεφανοίη
τινάς, ὡς χάριν ἀποδιδούς καὶ τιμὴν. Ἄλλ' οὐδὲ <χρείας> τινὸς
ἔνεκα τῶν ἀγαθῶν. Ὁ γὰρ ἀδίκῳ πράξει τὸ παθεῖν εὖ θηρεῶν
ὑποπτώς ἐστι μηδὲ εὖ παθῶν χάριν ἔξειν. Ὡστε οὐδὲ ἐλλοπιζομένης 5
εὐεργεσίας θυτέον ἐστὶ τοῖς θεοῖς ζῶα. Καὶ γὰρ δὴ τῶν μὲν
ἀνθρώπων λάθοι τις ἂν ἴσως τινὰ τοῦτο πράττων· τὸν δὲ θεὸν
ἀμήχανον καὶ λαθεῖν. Εἰ τοίνυν θυτέον μὲν τούτων τινὸς ἔνεκα, **c**
οὐδενὸς δὲ τούτων χάριν αὐτὸ πρακτέον, δηλον ὡς οὐ θυτέον ἐστὶ
τὰ ζῶα τὸ παράπαν τοῖς θεοῖς.

Καὶ πάλιν ἐπιλέγει·

Τοῖς μὲν γὰρ ἢ τε φύσις καὶ πᾶσα τῶν ἀνθρώπων ἢ τῆς ψυχῆς 5
αἴσθησις δρωμένοις συνηρέσκειτο,

Ταύρων δ' ἀκράτοισι φόνοις οὐ δεύετο βωμός,
ἀλλὰ μύσος τοῦτ' ἔσκειν ἐν ἀνθρώποισι μέγιστον,
θυμὸν ἀπορραΐσαντας ἐέδμεναι ἦια γνῖα.

Καὶ μεθ' ἕτερα·

10

Ὅταν δὲ νέος θεοὺς χαίρειν πολυτελείαις γνῶ, καί, ὡς φασι,

152 c 5 Porphyr. *Abst.* ii. 27 c 7 'Emped. ap Sturz. v. 312' Gaisf.
c 11 Porphyr. *ibid* ii. 60

a 3 οἰήσετ' AH a 4 ἀδικεῖν BI Porph. a 5 τῶν 2^ο] om A
a 6 ἀποδιδόντες I b 2 δόξει ἢ] δόξη AH b 2—d 1 ἢ κὰν—σωφρονήσειε
om B b 2 τις] om AH b 3 <χρείας>] Porph., χάριν codd b 6 εὐεργε-
γασίας] θυσίας O ζῶα] pr τὰ O b 7 ἂν] superser A* c 1 τοίνυν]
τινα AH c 2 πρακτέον αὐτό I δηλον] pr ᾧ AH c 3 τὸ
παράπαν τοῖς θεοῖς] om Porph. codd, addit ex Eus. Nauck c 5 τε] om
AH c 6 συνηρέσκοντο AH c 7 ἀκράτοισι] cf Aesch. *Choeph.* 578
c 8 ἔσκειν AH c 9 ἀπορραΐσαντας AHI ἐέδμεναι ἦια γνῖα] ἔσμεναι
ἢ ἀγνῖα A (sine accent) H ἦια] IO, ἦεα Viger c 11—153 b 7 ὅταν—
τότων] om AH νέος] s sup ras I, om O (spatio relicto)

ΠΟΡΦΥ- d ταῖς τῶν βοῶν καὶ ἄλλων ζώων θοίαις, πότ' ἂν ἐκὼν σωφρον-
 ΡΙΟΥ ήσειε; Πῶς δὲ κεχαρισμένα θύειν ἠγούμενος τοῖς θεοῖς ταῦτα,
 οὐκ ἐξείναι ἀδικεῖν οἴησεται αὐτῷ, μέλλουσι διὰ τῶν θυσιῶν
 ἐξωνεῖσθαι τὴν ἁμαρτίαν; Πεισθεὶς δὲ ὅτι τούτων χρεῖαν οὐκ
 5 ἔχουσιν οἱ θεοί, εἰς δὲ τὸ ἦθος ἀποβλέπουσι τῶν προσιόντων,
 μεγίστην θυσίαν λαμβάνοντες τὴν ὀρθὴν περὶ αὐτῶν τε καὶ τῶν
 πραγμάτων διάληψιν, πῶς οὐ σῶφρων καὶ δίκαιος καὶ ὅσιος
 ἔσται; Θεοῖς δὲ ἀρίστη μὲν ἀπαρχὴ νοῦς καθαρὸς καὶ ψυχὴ
 ἀπαθής· οἰκείον δὲ καὶ τὸ μετρίων μὲν ἀπάρχεσθαι τῶν ἄλλων,
 10 μὴ παρέργως δέ, ἀλλὰ σὺν πάσῃ προθυμίᾳ. Ἐοικένοι γὰρ δεῖ
 P. 153 τὰς τιμὰς ταῖς ἐπὶ τῶν ἀγαθῶν προεδρίας ὑπαναστάσεσί τε καὶ
 κατακλίσεσιν, οὐ συντάξεων δόσεσι.

Σαφῶς δὴ διὰ τούτων κατὰ τοὺς Ἑλληνας καὶ τοὺς
 τούτων φιλοσόφους ὠμολογήθη, ὅτι οὐδὲν ἔμφυχον
 5 τυθείη ἂν εὐλόγως τοῖς θεοῖς· ἀνόσιον γὰρ καὶ ἄδικον
 καὶ ἐπιβλαβὲς εἶναι τὸ πρᾶγμα, οὐκ ἀλλότριόν τε
 μύσους. Οὐκ ἦν ἄρα θεός, οὐδέ τις ἀψευδὴς καὶ
 ἀγαθὸς δαίμων, ὃ τὰς δι' αἱμάτων λοιβάς τε καὶ κνίσας
 μικρῷ πρόσθεν εἰσπραπτόμενος χρησιμῶδός· οὐδ' ἐκείνοι
 10 πάντες, οἷς ὁ χρησιμὸς θύειν ζῶα παρεκελεύσατο. Πλάνον
 b ἄρα καὶ ἀπατεῶνα καὶ πονηρὸν ἄντικρυς δαίμονα χρῆ
 φάναι τὸν καταψευσάμενον, καὶ θεοὺς τοὺς μὴ ὄντας
 ἀνειπόντα, καὶ προστάξαντα μὴ μόνον τοῖς χθονίοις
 καὶ καταχθονίοις ἀλλὰ καὶ τοῖς οὐρανίοις καὶ αἰθερίοις
 5 καὶ ἀστραίοις ζωοθυτεῖν. Τίνας οὖν εἰ μὴ θεοὺς τοὺς
 εἰρημένους ἅπαντας προσήκοι ἂν ὑπολαμβάνειν, αὐτὸς
 πάλιν ὁ συγγραφεὺς διηγήσεται διὰ τούτων·

d 8 Porphyr. *Abst.* ii. 61

d 1 ἄλλων] pr τῶν I

d 4 πεισθεῖς] προσθεῖς I

d 5 οἱ] om I

d 7 διάληψιν] ^{διὰ} ὑπόληψιν I

ὅσιος καὶ δίκαιος I Porph.

d 8 ἔσται]

I' Porph., ἔσεται cet

d 9—153 a 2 οἰκείον—δόσεσι om B

153 a 10 ζῶα θύειν I

b 4 καταχθ.] pr τοῖς I

b 6 αὐτὸς π. ὁ

συγγρ.] om BO

αὐτὸς] + σοι I

b 7 τούτων] τοῦτο I

15. Οἶδε δὲ ὁ τῆς εὐσεβείας φρονιζῶν ὡς θεοῖς μὲν οὐ θύεται **c** ΠΟΡΦΥ-
 ἔμψυχον οὐδέν, δαίμοσιν δέ, ἀλλ' ἤτοι ἀγαθοῖς ἢ καὶ φαύλοις·
 καὶ τίνων ἐστὶ τὸ θύειν τούτοις, καὶ τῶν ἄχρι τίνος αὐτῶν δεο-
 μένων.

Καὶ αὐθις ἐξῆς φησίν·

5

“Ὅτι δὲ οὐ θεοῖς, ἀλλὰ δαίμοσι τὰς θυσίας τὰς διὰ τῶν αἱμάτων
 προσῆγον οἱ τὰς ἐν τῷ παντὶ δυνάμεις καταμαθόντες, καὶ τοῦτο
 πεπίστωται παρ' αὐτῶν τῶν θεολόγων· καὶ μὴν ὅτι τούτων οἱ **d**
 μὲν κακοποιοί, οἱ δὲ ἀγαθοὶ οὐκ ἐνοχλήσουσιν ἡμῖν.

Ταῦτα μὲν ὁ δεδηλωμένος. Ἐπεὶ δὲ τῶν δαιμόνων
 ἔφησε τοὺς μὲν ἀγαθοὺς τοὺς δὲ φαύλους εἶναι, φέρε,
 πῶς ἴδωμεν ὅτι οὐδὲ ἀγαθοὶ δαίμονες φαῦλοι δὲ οἱ **5**
 νενομισμένοι αὐτῶν θεοὶ πάντες ἀλίσκονται; Λάβοις
 δ' ἂν καὶ τούτου τὴν ἀπόδειξιν ὧδε. Τὸ ἀγαθὸν ὠφελεῖ,
 βλάβη δὲ τὸ ἐναντίον. Εἰ δὲ φανεῖεν οἱ κατὰ πάντα
 τόπον ἀνηγορευμένοι εἴτε θεοὶ εἴτε δαίμονες, αὐτοὶ δὴ
 οἱ παρὰ πᾶσιν αὐτοῖς βεβοημένοι καὶ πρὸς τῶν ἐθνῶν **10**
 ἀπάντων προσκυνούμενοι, ὃ τε Κρόνος καὶ Ζεὺς, Ἥρα
 τε καὶ Ἀθηνᾶ καὶ οἱ παραπλήσιοι, αἷ τε ἀφανεῖς **p. 154**
 δυνάμεις, καὶ οἱ δαίμονες οἱ διὰ τῶν ξοάνων ἐνεργούν-
 τες, οὐ μόνον ζῶων ἀλόγων σφαγαῖς καὶ θυσίαις, ἀλλὰ
 καὶ ἀνδροκτασίαις καὶ ἀνθρωποθυσίαις χαίροντες, καὶ
 ταύτη τὰς ψυχὰς τῶν ἀθλίων ἀνθρώπων λυμαινόμενοι, **5**
 τίνα χεῖρονα ταύτης βλάβην (ἂν) ἐπινοήσεως; Εἰ γὰρ
 ἢ διὰ ζῶων ἀλόγων θυσία ἐπάρατος καὶ κακόθυτος πρὸς

153 c 1 Porphyr. *Abst.* ii. 36

c 6 *ibid* ii. 58

c 1 δέ] + ὅτι O c 2 ἀλλ' ἤτοι] AHIO, ἄλλοις B, ἄλλοις ἤτοι
 Nauck c 3 τῶν] τούτων AH, om Porph. αὐτῶν δεομ.] τῶν
 δεομ. αὐ. I c 6 τὰς θυσίας] reprob I² d 2 οὐκ] pr οἱ
 Porph. d 3—5 ἐπεὶ—δαίμονες] om B d 5 ἴδοιμεν AH d 6
 νενομισμένως I d 9 τόπον] om I d 11 ὅ τε] οἱ τε I Ζεὺς]
 pr ὁ BIO 154 a 3 μόνων I a 6 βλάβην ταύτης BO (ἂν)
 ἐπινοήσεως] ἂν ex coniect add Heikel, ἐπινοήσαιεν AH a 7 ζῶων] pr
 τῶν I

τῶν φιλοσόφων ἐλέχθη, μυσαρά τε καὶ ἄδικος καὶ ἀνό-
 σιος καὶ οὐκ ἀβλαβῆς τοῖς θύουσι, καὶ διὰ γε ταῦτα
 b πάντα θεῶν ἀναξία, τί χρῆ νομίζειν τὴν δι' ἀνθρώπων
 σφαγῆς; Ἡ παντὸς αὕτη γένοιτ' ἂν ἀσεβειστάτη καὶ
 ἀνοσιωτάτη; Πῶς οὖν ἀγαθοῖς δαίμοσιν, οὐχὶ δὲ τοῖς
 παμμιάροις καὶ πανωλέθροις πνεύμασιν εἰκότως ἂν
 5 λεχθείη προσφιλῆς; Φέρ' οὖν ἐλέγξωμεν καὶ ἀπο-
 δείξωμεν ὅποσον ἢ τῆς πολυθέου πλάνης λύμη τοῦ βίου
 τῶν ἀνθρώπων πρὸ τῆς τοῦ σωτήρος ἡμῶν εὐαγ-
 γελικῆς διδασκαλίας ἐκράτει. Δελύσθαι γὰρ αὐτὴν καὶ
 c φωτὸς δίκην ἤδη διαλαμπούσης ἐπὶ πάντα τόπον τῆς τοῦ
 Χριστοῦ διδασκαλίας. Οἷς οὐχ ἡμεῖς, ἀλλ' αὐτῶν πάλιν
 τῶν μὴ τὰ ἡμέτερα φρονούντων μαρτυρήσουσιν αἱ φωναὶ
 διαρρήδην, τῶν πρὸ τούτου χρόνων τοσαύτην κατηγο-
 5 ροῦσαι μοχθηρίαν, ὥστε ἤδη τοὺς δεισιδαίμονας πέρα
 καὶ τῶν τῆς φύσεως ὄρων χωρεῖν, ὑπὸ τῶν ὀλεθρίων
 πνευμάτων ἐξοιστρομένους καὶ δαιμονῶντας ἀντικρυς,
 ὡς καὶ τοῖς τῶν φιλτάτων αἵμασι καὶ ἄλλαις μυρίαῖς
 ἀνθρωποθυσίαις ἰλεοῦσθαι νομίζειν τὰς μαιφόνους
 d δυνάμεις. Καὶ τις πατήρ τὸν μονογενῆ παῖδα, καὶ
 μήτηρ τὴν ἀγαπητὴν θυγατέρα προσέθυσεν τῷ δαίμονι,
 καὶ κατέσφαττον οἱ φίλτατοι ὡς τι τῶν ἀλόγων καὶ
 ἀλλοτρίων θρεμμάτων τοὺς προσήκοντας, ἔθνόν τε τοῖς
 5 δὴ θεοῖς κατὰ πόλεις καὶ χώρας τοὺς συνοίκους καὶ
 πολίτας, τὴν φιλάνθρωπον καὶ συμπαθῆ φύσιν ἐπὶ τὸ
 ἀνηλεὲς καὶ ἀπάνθρωπον ἀκονήσαντες, καὶ τὸν μανιώδη

b 1 δι'] τῶν AH   b 2 σφαγῆν A Heikel   αὕτη] om AH   b 9
 καθρεῖσθαι BO, καθαιρείσθαι I   c 2 οἷς] superscr A²?   c 3—8
 μῆ—αἵμασι om B   c 5 μοχθηρίαν] μαρτυρίαν AH   ἤδη] + καὶ O
 c 7 πνευμάτων] δαιμόνων AH; vid 158 b 6   c 8 μυρίαῖς] om AH
 c 9 μαιφόνους] ἐναντίας O   d 1 τις] τι γὰρ AH   d 2 μήτηρ] post
 θυγατέρα AH   προσέθυε I, προσέθυον O   τῷ δαίμονι] om BO
 d 3 κατέσφαζον IO   d 5 πόλιν καὶ χώραν BQ

καὶ δαιμονιακὸν ὡς ἀληθῶς ἐπιδεικνύμενοι τρόπον.
 Εὐροῖς δ' οὖν πᾶσαν ἐξετάζων Ἑλληνικὴν τε καὶ
 βάρβαρον ἱστορίαν, ὅπως οἱ μὲν υἱεῖς, οἱ δὲ θυγατέρας, 10
 οἱ δὲ καὶ σφᾶς αὐτοὺς ταῖς τῶν δαιμόνων καθιέρου
 θυσίαις. Ἐγὼ δέ σοι καὶ τούτων τὸν καὶ πρότερον p. 155
 παρίστημι μάρτυρα ἐν τοῖς αὐτοῖς, ἐν οἷς τὴν τῶν
 ἀλόγων θρεμμάτων θυσίαν ὡς ἀνοσίαν καὶ ἀδικωτάτην
 ἀπηγόρευσε, ταῦτα φάσκοντα πρὸς ῥῆμα·

16. Καὶ ὅτι ταῦτα οὐχ ἀπλῶς ἀλλὰ πλήρους οὔσης τῆς ἱστο- b ΠΟΡΦΥ-
 ρίας λέγομεν, αὐτάρκη καὶ ταῦτα παραστήσαι. Ἐθύετο γὰρ καὶ ΡΙΟΥ
 ἐν Ῥόδῳ μηνὶ Μεταγειτιῶνι ἕκτη ἱσταμένου ἄνθρωπος τῷ
 Κρόνῳ. ἌΟ δὴ ἐπὶ πολὺν κρατήσαν ἔθος μετεβλήθη· ἓνα γὰρ τῶν
 ἐπὶ θανάτῳ δημοσίᾳ κατακριθέντων μέχρι τῶν Κρονίων συνείχον, 5
 ἐνστάσης δὲ τῆς ἑορτῆς προαγαγόντες τὸν ἄνθρωπον ἕξω πυλῶν
 ἀντικρὺ τοῦ Ἀριστοβούλης ἕδους, οἴνου ποτίσαντες, ἔσφαττον.
 Ἐν δὲ τῇ νῦν Σαλαμῖνι, πρότερον δὲ Κορωνίᾳ ὀνομαζομένη, μηνὶ c
 κατὰ Κυπρίους Ἀφροδισίῳ, ἐθύετο ἄνθρωπος τῇ Ἀγραύλῳ τῇ
 Κέκροπος καὶ νύμφης Ἀγραυλίδος. Καὶ διέμενε τὸ ἔθος ἄχρι
 τῶν Διομήδους χρόνων· εἶτα μετέβαλεν, ὥστε τῷ Διομήδει τὸν
 ἄνθρωπον θύεσθαι· ἕφ' ἓνα δὲ περίβολον ὃ τε τῆς Ἀθηναῖς νεὼς 5
 καὶ ὁ τῆς Ἀγραύλου καὶ Διομήδους. Ὁ δὲ σφαγιαζόμενος ὑπὸ
 τῶν ἐφήβων ἀγόμενος τρεῖς περιέθει τὸν βωμόν· ἔπειτα ὁ ἱερεὺς
 αὐτὸν λόγχῃ ἔπαιε κατὰ τοῦ στομάχου, καὶ οὕτως αὐτὸν ἐπὶ τὴν
 νησθείσαν πυρὰν ὠλοκαύτιζον. Τοῦτου δὲ τὸν θεσμόν Δίφιλος ὁ
 τῆς Κύπρου βασιλεὺς κατέλυσε, κατὰ τοὺς Σελεύκου χρόνους τοῦ d

155 b I Porphyr. *Abst.* ii. 54

c 9 Porphyr. *ibid.* ii. 55

d 8 δαιμονικὸν ΗΙΟ^{vid} cf Plut. *Moral.* 458 B, 996 C d 10 υἱοῖς I
 155 a I σοι] om B1O b I πλήρης ΑΗ, πλήθους O b 3 μηνι]
 + Μαίῳ ΒΟ Μεταγειτιῶντι O ἕκτη ἱστ.] κατ' Ἀθηναίους ΒΟ b 5
 μέχρι] + μὲν Porph. b 7 ἀντικρὺς I Porph. ἔσφαττον] ἔσφαλλον
 ΒΟ c I Σαλαμῖνι] Schol in A^{marg} v. Append. Κορωνίᾳ] κοινωρία
 ΒΟ, cf 162 d 9, Κορωνίδι Porph. c 4 μετέβαλλεν ΒΟ c 9 ὠλ. O,
 ὠλοκαύτιζεν Porph. Δίφιλος] I Porph., Δίφιλος ΑΗ, Διάρφιλος ΒΟ
 d I τοῦ θεολόγου] om ΑΗ

ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

θεολόγου γενόμενος, τὸ ἔθος εἰς βουθυσίαν μεταστήσας. Προσή-
κατο δὲ ὁ δαίμων ἀντὶ ἀνθρώπου τὸν βοῦν· οὕτως ἰσάξιόν ἐστι
τὸ δρώμενον. Κατέλυσε δὲ καὶ ἐν Ἡλιουπόλει τῆς Αἰγύπτου
5 τὸν τῆς ἀνθρωποκτονίας νόμον Ἄμωσις, ὡς μαρτυρεῖ Μανεθῶς ἐν
τῷ Περὶ Ἀρχαϊσμοῦ καὶ Εὐσεβείας. Ἐθύοντο δὲ τῇ Ἡρᾷ, καὶ
ἐδοκιμάζοντο καθάπερ οἱ ζητούμενοι καθαροὶ μόσχοι καὶ συσφρα-
γισζόμενοι. Ἐθύοντο δὲ τῆς ἡμέρας τρεῖς· ἀνθ' ὧν κηρίνους
ἐκέλευσεν ὁ Ἄμωσις τοὺς ἴσους ἐπιτίθεσθαι. Ἐθνον δὲ καὶ ἐν
10 Χίφ τῷ Ὠμαδίῳ Διονύσῳ ἀνθρωπον διασπῶντες, καὶ ἐν Τενέδῳ,
ὡς φησιν Εὐέλπις ὁ Καρύστιος· ἐπεὶ καὶ Λακεδαιμονίους φησὶν
p. 156 ὁ Ἀπολλόδωρος τῷ Ἄρει θύειν ἀνθρωπον. Φοίνικες δὲ ἐν ταῖς
μεγάλαις συμφοραῖς ἢ πολέμων ἢ λοιμῶν ἢ αὐχμῶν ἔθνον τῶν
φιλτάτων τιὰ ἐπιφημίζοντες Κρόνῳ· καὶ πλήρης γε ἡ Φοινικικὴ
ἱστορία τῶν θυσάντων, ἣν Σαγχουνιάθων μὲν τῇ Φοινίκῳ γλώσσῃ
5 συνέγραψε, Φίλων δὲ ὁ Βύβλιος εἰς τὴν Ἑλλάδα γλώσσαν δι'
ὀκτὼ βιβλίῳν ἡρμήνευσεν. Ἴστρος δὲ ἐν τῇ Συναγωγῇ τῶν
Κρητικῶν θυσῶν φησὶ τοὺς Κουρήτας τὸ παλαιὸν τῷ Κρόνῳ θύειν
b παῖδας. Καταλυθῆναι δὲ τὰς ἀνθρωποθυσίας σχεδὸν τὰς παρὰ
πᾶσι φησι Πάλλας, ὁ ἄριστα <τὰ> περὶ τῶν τοῦ Μίθρα συναγαγῶν
μυστηρίων ἐπὶ Ἀδριανοῦ τοῦ αὐτοκράτορος. Ἐθύετο γὰρ καὶ ἐν
Λαοδικείᾳ τῇ κατὰ Συρίαν τῇ Ἀθηνᾷ κατ' ἔτος παρθένος, νῦν δὲ
5 ἔλαφος. Καὶ μὴν καὶ οἱ ἐν Λιβύῃ Καρχηδόνιοι ἐποίουν τὴν
θυσίαν, ἣν Ἰφικράτης ἔπαυσε. Καὶ Δουματηνοὶ δὲ τῆς Ἀραβίας

156 a 1 Porphyr. *Abst.* ii. 56

d 2—156 a 1 προσήκατο—ἀνθρωπον om B d 3 ἰσάξιόν] εἰς ἄξιον
AH? ἐστι] om AH? d 4 δέ] τε AH d 6 ἔθνον τὸ A
d 7 συσφραγ.] οἱ σφραγ. A d 10 Χίφ] pr τῇ I 156 a 3
ἐπιφημίζοντες] Porph., Lobbeck *Phryn.* 598, ἐπιψηφίζοντες codd Κρόνῳ]
pr τῷ BO γε] τε O, δὲ Porph. a 5 δι' ὀκτὼ β. ἡρμ.] διὸ ἐκ τῶν
β. ἡρμ. A, δύο ἡρμήνευσεν ἐκ τῶν β. H, cf 31 d b 2 Πόλλας A
<τὰ>] Porph., om codd Μίθρου BO b 3 ἔθνον AH b 4
Ἀθηνῇ AH παρθένος κατ' ἔτος BO παρθένον AH b 5 ἔλαφον
AH b 6 Δουματηνοὶ] Eus. *Or. de Laud. Constant.* c. 13, Δουμάτης, οἱ
AHBIO

κατ' ἔτος ἕκαστον ἔθνον παῖδα, ὃν ὑπὸ βωμῶν ἔθαπτον, ᾧ χρῶνται ΠΟΡΦΥ-
ὡς ξοάνω. Φύλαρχος δὲ κοινῶς πάντας τοὺς Ἕλληνας, πρὶν ἐπὶ ΡΙΟΥ
πολεμίους ἐξίεναι, ἀνθρωποκτονεῖν ἱστορεῖ. Καὶ παρήϊμη Θράκας c
καὶ Σκύθας, καὶ ὡς Ἀθηναῖοι τὴν Ἐρεχθέως καὶ Πραξιθέας
θυγατέρα ἀνεῖλον. Ἄλλ' ἔτι γε νῦν τίς ἀγνοεῖ κατὰ τὴν μεγάλην
πόλιν τῆ τοῦ Λατιαρίου Διὸς ἑορτῇ σφαζόμενον ἄνθρωπον ;

Καὶ πάλιν φησίν·

5

Ἄφ' οὗ μέχρι τοῦ νῦν οὐκ ἐν Ἀρκαδίᾳ μόνον τοῖς Λυκαίοις,
οὐδ' ἐν Καρχηδόνι τῷ Κρόνω κοινῇ πάντες ἀνθρωποθουτοῦσι,
ἀλλὰ κατὰ περίοδον, τῆς τοῦ νομίμου χάριν μνήμης, ἐμφύλιον αἰὲ
αἶμα ραίνουσι πρὸς τοὺς βωμούς.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐκ τῆς προδηλωθείσης κείσθω γραφῆς. 10
Ἐκ δὲ τοῦ πρώτου συγγράμματος τῆς Φίλωνος Φοινι- d
κικῆς ἱστορίας παραθήσομαι ταῦτα·

Ἔθος ἦν τοῖς παλαιοῖς ἐν ταῖς μεγάλαῖς συμφοραῖς τῶν ΦΙΛΩΝΟΣ
κινδύνων ἀντὶ τῆς πάντων φθορᾶς τὸ ἡγαπημένον τῶν τέκνων
τοὺς κρατοῦντας ἢ πόλεως ἢ ἔθνοὺς εἰς σφαγὴν ἐπιδιδόναι λύτρον 5
τοῖς τιμωροῖς δαίμοσι· κατεσφάττοντο δὲ οἱ διδόμενοι μυστικῶς.
Κρόνος τοίνυν, ὃν οἱ Φοίνικες Ἕλ προσαγορεύουσι, βασιλεύων
τῆς χώρας, καὶ ὕστερον μετὰ τὴν τοῦ βίου τελευτὴν εἰς τὸν τοῦ
Κρόνου ἀστέρα καθιερωθείς, ἐξ ἐπιχωρίας νύμφης Ἀνωβρέτ λεγο-
μένης υἷον ἔχων μονογενῆ (ὃν διὰ τοῦτο Ἰεοῦδ ἐκάλου, τοῦ 10
μονογενοῦς οὕτως ἔτι καὶ νῦν καλουμένου παρὰ τοῖς Φοίνιξι), p. 157
κινδύνων ἐκ πολέμου μεγίστων κατειληφόντων τὴν χώραν, βασιλικῶ
κοσμήσας σχήματι τὸν υἷον βωμόν τε κατασκευασάμενος κατέθυσε.

c 6 Porphy. *Abst.* ii. 27
Lib i. = 40 c 1

d 3 Phil. *Bybl. Phoenicum Historia*,

b 7 ἔθνον ἕκαστον AH ὑποβώμιον AH b 8 τοὺς] om BO
ἐπὶ om O c 1 ἀνθρωποκτονίας AH c 2 —157 c 2 καὶ ὡς—
ἐκατόμβας om B c 6 τοῦ] om I c 8 αἰε] om O Porph. c 10
οὖν] om O d 4 πάντων] pr τῶν O d 6 τιμωροῖς] ποιηροῖς O
κατεσφ. δέ] κατέσφαττον τότε A d 7 Ἕλ] Ἰηλ I d 9 Ἀνωβρέτ O
d 10 ὃν] τὸν AH τοῦτον AH Ἰουεοῦτ AH 157 a 1 καὶ νῦν ἔτι O

Ταῦτα μὲν οὖν τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον. Εἰκότως
 5 ἄρα ὁ θαυμάσιος Κλήμης ἐν τῷ πρὸς Ἑλληνας Προ-
 τρεπτικῷ, αὐτὰ δὴ ταῦτα ἐπιμεμφόμενος, τοιάδε καὶ αὐ-
 τὸς τὴν πλάνην τῶν ἀνθρώπων ἀπολοφύρεται λέγων·

ΚΛΗ-
 ΜΕΝΤΟΣ

Φέρε δὴ οὖν καὶ τοῦτο προσθῶμεν, ὡς ἀπάνθρωποι καὶ μισάν-
 θρωποι δαίμονες εἶεν ὑμῶν οἱ θεοί, καὶ οὐχὶ μόνον ἐπιχαίροντες
 b τῇ φρενοβλαβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, πρὸς δὲ καὶ ἀνθρωποκτονίας
 ἀπολαύοντες, νυνὶ μὲν τὰς ἐν σταδίοις ἐνόπλους φιλονεικίας νυνὶ
 δὲ τὰς ἐν πολέμοις ἀναρίθμους φιλοτιμίας ἀφορμὰς σφίσιν ἡδονῆς
 ποριζόμενοι, ὅπως ὅτι μάλιστα ἔχοιεν ἀνθρωπεῖων ἀνέδην ἐμφορεῖ-
 5 σθαι φόνων. Ἦδη δὲ κατὰ πόλεις καὶ ἔθνη οἰονεὶ λοιμοὶ ἐπισκή-
 ψαντες σπουδᾶς ἀπήτησαν ἀνημέρους. Ἀριστομένης γοῦν ὁ
 c Μεσσηνίος τῷ Ἰθωμίτῃ Διὶ τριακοσίου ἀπέσφαξε, τοσαύτας
 ὁμοῦ καὶ τοιαύτας καλλιερεῖν οἰόμενος ἐκατόμβας· ἐν οἷς καὶ
 Θεόπομπος ἦν ὁ Λακεδαιμονίων βασιλεύς, ἱερεῖον εὐγενές. Ταῦροι
 δὲ τὸ ἔθνος, οἱ περὶ τὴν Ταυρικὴν Χερρόνησον κατοικοῦντες, οὓς
 5 ἀν τῶν ξένων παρ' αὐτοῖς ἔλωσι, τούτων δὴ τῶν κατὰ θάλατταν
 ἐπταικότων, αὐτίκα μάλα τῇ Ταυρικῇ καταθύουσιν Ἀρτέμιδι.
 Ταύτας οὖν τὰς θυσίας Εὐριπίδης ἐπὶ σκηνῆς τραγωδεῖ. Μόνιμος
 δὲ ἱστορεῖ ἐν τῇ τῶν θαυμασίων Συναγωγῇ ἐν Πέλλῃ τῆς Θεττα-
 d λίας Ἀχαιὸν ἀνθρώπον Πηλεὶ καὶ Χείρωνι καταθύεσθαι. Λυκτίους
 γάρ, Κρητῶν δὲ ἔθνος εἰσὶν οὗτοι, Ἀντικλείδης ἐν Νόστοις ἀπο-
 φαίνεται ἀνθρώπους ἀποσφάττειν τῷ Διὶ· καὶ Λεσβίου Διονύσου
 τὴν ὁμοίαν προσάγειν θυσίαν Δωσίδας λέγει. Φωκαεῖς δέ, οὐδὲ

157 a 8 Clem. Al., *Protrept.* c iii. p 12 Sylb.

a 6 αὐτὰ] ταῦτα AH a 8 φέρε δὴ οὖν] Clem., δὴ om AH, φέρ'
 οὖν δὴ IO a 9 ὑμῶν] AH Clem., ὑμῖν IO b 1 ἀνθρωποκτασίας O*
 b 2 τὰς] ταῖς AH ἐνόπλους φιλονεικίας AH b 3 συναρίθμους I,
 ἐναρίθμους O b 4 ἀνέδην] om O ἐμφορούμενοι O b 6 γοῦν]
 οὖν O c 1 Ἰθωμίτῃ Διὶ] θεῷ μηνὶ δίῳ AH, Ἰθωμίτῃ Διὶ O c 5 ἔλωσι]
 BIO Clem., λάβωσι AH τούτων] τοσούτων BO c 7 οὖν] AH,
 σου BIO Clem. Εὐριπ.] pr ó et ponit post τραγωδεῖ I c 8
 Θετταλίας] θαλαττίας BO d 1 Ἀχαιῶν] τὸ παλαιὸν AH Δυκτίους
 A, Λεκτίους BO d 2 ἔθνη I d 4 Φωκίας AH οὐδέ] οὐδ'
 AH, οὐ I

γὰρ αὐτοὺς παραπέμψομαι, τούτοις Πυθοκλῆς ἐν τρίτῳ Περὶ 5 ΚΑΗ-
 'Ομοιοῖας τῇ Ταυροπόλῳ Ἀρτέμιδι ἄνθρωπον ὀλοκαυτεῖν ἱστορεῖ.
 'Ερεχθεὺς δὲ ὁ Ἀττικὸς καὶ Μάριος ὁ Ῥωμαῖος τὰς αὐτῶν ἔθυσαν
 θυγατέρας· ὧν ὁ μὲν τῇ Φερεφάττῃ, ὡς Δημάρατος ἐν πρώτῃ
 Τραγωδουμένων, ὁ δὲ τοῖς Ἀποτροπαίοις ὁ Μάριος, ὡς Δωρόθεος
 ἐν τῇ τετάρτῃ Ἰταλικῶν ἱστορεῖ. Φιλάνθρωποι γὰρ ἐκ τούτων 10
 καταφαίνονται οἱ δαίμονες· πῶς δὲ οὐκ (ἂν ὅσοι) ἀναλόγως οἱ
 δεισιδαίμονες, οἱ μὲν σωτήρες εὐφημούμενοι, οἱ δὲ σωτηρίαν
 αἰτούμενοι παρὰ τῶν ἐπιβούλων σωτηρίας; Καλλιερεῖν γοῦν p. 158
 τοπάζοντες αὐτοῖς, σφᾶς αὐτοὺς λελήθασιν ἀποσφάττοντες
 ἀνθρώπους. Οὐ γὰρ οὖν παρὰ τὸν τόπον ἱερεῖον γίνεται ὁ
 φόνος, οὐδ' εἰ Ἀρτέμιδί τις καὶ Διὶ ἐν ἱερῷ δῆθεν χωρίῳ μᾶλλον
 ἢ ὄργῃ καὶ φιλαργυρία ἄλλοις ὁμοίοις δαίμοσιν ἐπὶ βωμοῖς ἢ ἐν 5
 ὁδοῖς ἀποσφάττοι τὸν ἄνθρωπον, ἱερὸν ἱερεῖον ἐπιφημίσας· ἀλλὰ
 φόνος ἐστὶ καὶ ἀνδροκτασία ἢ τοιαύτη θυσία. Τί δὴ οὖν, ὦ
 σοφώτατοι τῶν ἄλλων ζῶων ἄνθρωποι, τὰ μὲν θηρία περιφεύγομεν b
 τὰ ἀνήμερα, κἄν ποτε περικύχωμεν ἄρκτω ἢ λέοντι, ἐκτρεπόμεθα,

'Ὡς δ' ὅτε τίς τε δράκοντα ἰδὼν παλίνορτος ἀπέστη
 οὔρεος ἐν βήσση, ὑπό τε τρόμος ἔλλαβε γυῖα,
 ἄψ δ' ἀνεχώρησεν,

5

δαίμονας δ' ὀλεθρίους καὶ ἀλιτηρίους, ἐπιβούλους τε καὶ μισαν-
 θρώπους καὶ λυμεῶνας· ὄντας προαισθόμενοι καὶ συνιέντες οὐκ
 ἐκτρέπεσθε, οὐδὲ ἀποστρέφεσθε;

158 b 3 Hom. II. iii. 33

d 5 γὰρ] om AH παραπέμψομαι] ABH Clem., πέμψομαι I, ἀποπέμψομαι
 O² d 6 ὀλοκαυτοῦν O, ὀλοκαεῖν Clem. d 7 Μάριος] Μακάριος I
 αὐτῶν] αὐτῶν O ἔθυσαν] AH, ἐθυσάτην BIO Clem. d 8 πρώτῃ] pr
 τῇ AH d 9 Μάριος] Μακάριος I d 10 τῇ] om AH ἱστορεῖ]
 ἱστορία AH d 11 (ἂν ὅσοι)] Vig. Heinich. Heikel, ἀπόσοι codd,
 ὅσοι Clem. ἀναλόγως] ἀλόγως O^{vid}, + τε A 158 a 1 γοῦν]
 γὰρ O a 2 αὐτοῖς] αὐτοὶ A a 4 ἐν—ἱερὸν] om B a 5 ἢ 1^ο] om A
 φιλαργυρία] φλναρία O a 6 σφάττοι AH ἱερὸν] pr ἂν A b 1
 ἀνθρώποι] pr οἱ O περιφεύγομεν] πεφεύγαμεν IO, πεφεύγομεν A
 b 2 ποτέ] AH, που BIO Clem. ἄρκτω] ἢ ἄρκω A Suidas p 574 b 3
 τε] om BO b 4 οὔρεος—ἀνεχώρησεν] om B b 6 καὶ ἀλιτηρίους]
 ὀλετηρίους O*, ἀλιτ. O² λυμ. καὶ μισανθρ. BO b 7 συνιόντες BO
 b 8 ἐντρέπεσθε I οὔτε AH

c Τοσαῦτα καὶ ὁ Κλήμης. Ἔχω δέ σοι καὶ ἄλλον
 παραστῆσαι μάρτυρα τῆς τῶν ἀθέων καὶ ἀπανθρώπων
 δαιμόνων μαιφονίας, Διονύσιον τὸν Ἀλικαρνασσία,
 ἄνδρα τῆς Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας τὴν γραφὴν πᾶσαν
 5 ἀκριβῆ ἐκθέμενον. Γράφει δ' οὖν καὶ οὗτος τὸν Δία
 καὶ τὸν Ἀπόλλωνα αἰτῆσαι ποτε ἀνθρωποθυσίας, τοὺς
 δ' αἰτηθέντας καρπῶν μὲν ἀπάντων καὶ βοσκομάτων τὸ
 λάχος ἀποθῦσαι τοῖς θεοῖς, ὅτι δὲ μὴ καὶ ἀνθρώπους
 ἔθυσαν (παντοίας περιστῆναι συμφοράς). Οὐδὲν δὲ
 10 οἶον τὸ καὶ τοῦ συγγαφέως ἀκοῦσαι ὠδέ πη διεξιόντος·

ΔΙΟΝΥ-
ΣΙΟΥ

Ὀλίγον δὲ κατέμεινεν ἐν Ἰταλίᾳ τῶν Ἀβοριγίνων προνοία.
 d Πρῶτον μὲν οὖν τῆς οἰκοφθορίας ταῖς πόλεσιν ἐδόκει αὐχμῶ ἢ γῆ
 κακωθεῖσα ἄρξαι, ἤνικα οὐτ' ἐπὶ τοῖς δένδρεσι καρπὸς οὐδεὶς
 ὠραίος διέμεινεν ἀλλ' ὠμοὶ κατέρρεον· οὔτε ὅποσα σπερμάτων
 ἀνέντα βλαστοὺς ἀνθήσειεν ἕως στάχθος ἀκμῆς τοὺς κατὰ νόμον
 5 ἐξεπλήρου χρόνους· οὔτε πῶα κτήεσιν ἐφύετο διαρκῆς· τῶν τε
 ναμάτων τὰ μὲν οὐκέτι πίνεσθαι σπουδαῖα ἦν, τὰ δ' ὑπελίμπανε
 θέρους, τὰ δ' εἰς τέλος ἀπεσβέννυτο. Ἀδελφὰ δὲ τούτοις ἐγένετο
 περὶ προβάτων καὶ γυναικῶν γονάς· ἡ γὰρ ἐξημβλοῦτο τὰ
 ἔμβρυα, ἢ κατὰ τοὺς τόκους διεφθείρετο, ἔστιν ἂ καὶ τὰς φερούσας
 10 συνδιαλυμηνάμενα. Εἰ δέ τι διαφύγοι τὸν ἐκ τῶν ὠδίνων κίνδυνον,
 p. 159 ἔμπηρον ἢ ἀτελὲς ἢ διὰ ἄλλην τιὰ τύχην βλαφθέν, τρέφεσθαι
 χρηστὸν οὐκ ἦν· ἔπειτα καὶ τὸ ἄλλο πλήθος τὸ ἐν ἀκμῇ μάλιστα
 ἐκακοῦτο νόσοις καὶ θανάτοις παρὰ τὰ εἰκότα συχοῖς. Μαντενο-

c 11 Dion. Hal. i. 23 (Kiessling, 1886)

c 3 δαιμόνων] BIO, δαιμονίων AH Ἀλικαρνασσία BO c 4
 ἀκριβῆ τὴν γρ. ἄσασαν BIO c 5 καὶ] om A c 6 Ἀπόλλω I
 c 7 ἀπάντων] om I c 9 ἔθυσαν] om I παντοίας π. συμφοραῖς codd,
 correxit Heikel c 10 οἶον τὸ] I, οἶοντο A, οἶον BO c 11 Ἀβορηγῶν
 AH, Ἀβοριγενῶν I, Ἀβουριγενῶν O προνοία—οἰκοφθορίας] om AH
 d 3 ὠραίος] + γενέσθαι Dion. d 4 ἕως] ὡς AI, οὐ BO ἀκμῆ O
 d 8 περὶ] + τε Dion. προβάτων] βρωμάτων I γυναικῶν] τῶν αἰγῶν
 AH d 9 φερούσας] τεκούσας O 159 a 1 ἔμπηρον] ἀνάπηρον A, ἀνά-
 πειρον H

μένους δὲ αὐτοῖς τίνα θεῶν ἢ δαιμόνων παραβάντες τάδε πάσχοσι, ΔΙΟΝΤ-
καὶ τί ποιήσασιν αὐτοῖς λωφῆσαι τὰ δεινὰ ἐλπῖς, ὁ θεὸς ἀνείλεν 5 ΣΙΟΥ
ὅτι τυχόντες ὧν ἐβούλοντο οὐκ ἀπέδοσαν ἃ ἠΐξαντο, ἀλλὰ προσ-
οφείλουσι τὰ πλείστου ἄξια. Οἱ γὰρ Πελασγοί, ἀφορίας αὐτοῖς
γενομένης ἐν τῇ γῆ πάντων χρημάτων, ἠΐξαντο τῷ Διὶ καὶ τῷ
'Απόλλωνι καὶ τοῖς Καβείροις καταθύσειν δεκάτας τῶν προσγενη- b
σομένων ἀπάντων· τελεσθείσης δὲ τῆς εὐχῆς ἐξελόμενοι καρπῶν
τε καὶ βοσκημάτων ἀπάντων τὸ λάχος. ἐπέθυσαν τοῖς θεοῖς, ὡς
δὴ κατὰ τούτων μόνων εὐξάμενοι. Ταῦτα δὲ Μυρσίλος ὁ Λέσβιος
ἱστορῆκεν, ὀλίγου δεῖν τοῖς αὐτοῖς ὀνόμασι γράφων οἷς ἐγὼ νῦν, 5
πλὴν ὅσον οὐ Πελασγοὺς καλεῖ τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ Τυρρηνοὺς·
τὴν δ' αἰτίαν ὀλίγον ὕστερον ἐρῶ.

Ὡς δὲ ἀπενεχθέντα τὸν χρησμὸν ἔμαθοι, οὐκ εἶχον τὰ λεγόμενα
συμβαλεῖν. Ἀμχανοῦσι δὲ αὐτοῖς τῶν γεραιτέρων τις λέγει
συμβαλὼν τὸ λόγιον, ὅτι τοῦ παντὸς ἡμαρτήκασι, εἰ οἴονται 10
τοὺς θεοὺς ἀδίκως αὐτοῖς ἐγκαλεῖν· χρημάτων μὲν γὰρ ἀποδεδόσθαι c
τὰς ἀπαρχὰς αὐτοῖς ἀπάστας ὀρθῶς τε καὶ σὺν δίκῃ, ἀνθρώπων δὲ
γονῆς τὸ λάχος, χρῆμα παντὸς μάλιστα θεοῖς τιμιώτατον, ὀφείλε-
σθαι· εἰ δὲ δὴ καὶ τούτων λάβοιεν τὴν δικαίαν μοῖραν, τέλος ἔξειν
σφίσι τὸ λόγιον. Τοῖς μὲν δὴ ὀρθῶς ἐδόκει λέγεσθαι ταῦτα, τοῖς 5
δ' ἐξ ἐπιβουλῆς συγκείσθαι ὁ λόγος· εἰσηγησαμένου δέ τινος τὴν
γνώμην τὸν θεὸν ἐπέρεσθαι, εἰ αὐτῷ φίλον ἀνθρώπων δεκάτας d
ἀπολαμβάνειν, πέμπουσι τὸ δεύτερον θεοπρόπους· καὶ ὁ θεὸς
ἀνείλεν οὕτω ποιεῖν. Ἐκ δὲ τούτου στάσις αὐτοὺς καταλαμβάνει
περὶ τοῦ τρόπου τῆς δεκατεύσεως· καὶ ἐν ἀλλήλοις οἱ προεστη-

159 b 8 Dion. Hal. i. 24

a 5 ποιήσουσιν I ἀνείλεν] εἶπεν AH a 8 ἐν τῇ γῆ] om I
τῷ Διὶ] codd, τῷ τε Διὶ Dion. b 1 καταθύσαι AH δεκάτας] δὲ καὶ
τὰς AH b 3 ἀπέθυσαν IO Dion. b 4 μόνων τούτων O
δὲ] δὴ Dion. Μυρσίλοχος AH b 5 ἱστορῆκεν] εἶρηκεν O
b 10 τοῦ] om AH c 4 ἔξειν σφίσι] ἔξει φησὶ A c 6 τὴν] om I
d 1 ἐπέρεσθαι] ἐπερωτᾶσθαι AH d 2 τὸ δεύτερον θεοπρόπους] om
AH d 3 ποιεῖν] om AH τούτου στάσις] τοῦ σταδίου A
αὐτοῦ A καταλαμβάνειν A d 4 δεκατώσεως O, δεκάτης εὐ
ὡς AH

ΔΙΟΝΥ. 5 κότες τῶν πόλεων τότε πρώτων ἐταράχθησαν, ἔπειτα καὶ τὸ λοιπὸν
 ΣΙΟΥ πληῆθος δι' ὑποψίας τοὺς ἐν τέλει ἐλάμβανεν· ἐγίνοντο δὲ οὐδενὶ
 κόσμῳ αἱ ἀπαναστάσεις ἀλλ' ὥσπερ εἰκὸς οἴστρω καὶ θεοβλαβείᾳ
 ἀπελανομένων, καὶ πολλὰ ἐφέστια ὄλα ἐξηλείφθη, μέρους αὐτῶν
 μεθισταμένου. Οὐ γὰρ ἐδικαίουν οἱ προσήκοντες τοῖς ἐξιοῦσιν
 10 ἀπολείπεσθαι τῶν φιλτάτων, καὶ ἐν τοῖς ἐχθίστοις ὑπομένειν.
 Πρώτοι μὲν δὴ οὗτοι μεταναστάντες ἐξ Ἰταλίας εἰς τε τὴν Ἑλλάδα
 καὶ τῆς βαρβάρου πολλὴν ἐπλανήθησαν. Μετὰ δὲ τοὺς πρώτους
 p. 160 ἕτεροι τὸ αὐτὸ ἔπαθον, καὶ τοῦτο διετέλει γινόμενον ἐπὶ ἔτη. Οὐ
 γὰρ ἀνίσταν οἱ δυναστεύοντες ἐν ταῖς πόλεσι τῆς ἀνδρουμένης
 αἰεὶ νεότητος ἐξαιρούμενοι τὰς ἀπαρχάς, τοῖς τε θεοῖς τὰ δίκαια
 ὑπουργεῖν ἀξιοῦντες, καὶ στασιασμοὺς ἐκ τῶν διαλαθόντων δε-
 5 διότες. Ἦν δὲ πολὺ καὶ τὸ πρὸς ἔχθραν σὺν προφάσει εὐπρεπεῖ
 ἀπελαννόμενον ὑπὸ τῶν διαφόρων· ὥστε πολλαὶ αἱ <ἀπαναστάσεις>
 ἐγίνοντο, καὶ ἐπὶ πλείστον γῆς τὸ Πελασγικὸν γένος διεφορήθη.

b Καὶ μετὰ βραχέα φησί·

Λέγουσι δὲ καὶ τὰς θυσίας ἐπιτελεῖν τῷ Κρόνῳ τοὺς παλαιούς,
 ὥσπερ ἐν Καρχηδόνι τέως ἡ πόλις διέμευε, καὶ παρὰ Κελτοῖς εἰς
 τὸδε χρόνον γίνεται, καὶ ἐν ἄλλοις τισὶ τῶν <προεσπερίων>
 5 ἐθνῶν ἀνδροφονοῦσιν· Ἡρακλέα δὲ παῦσαι τὸν νόμον τῆς θυσίας
 βουληθέντα τὸν τε βωμὸν ιδρύσασθαι τὸν ἐπὶ τῷ Σατορινίῳ, καὶ
 κατάρξασθαι θυμάτων ἀγῶν ἐπὶ καθαρῷ πυρὶ ἀγιζομένων. Ἴνα

160 b 2 Dion. Hal. i. 38

d 6 ἐγίνοντο AH οὐδενὶ] οὐχ ἐνὶ A d 7 ἀπαναστάσεις] I, ἐπαναστάσεις AH, ἀναπαύσεις O, μεταναστάσεις Dion. θεοβλαβεία A, θεοσεβεία O d 8 ἀπελαννόμενοι AH ὄλα] ἦδη AH d 9 μεθισταμένου] om AH d 10 ἀπολείπεσθαι] + τε Dion. d 11 πρώτοι] H Dion., πρώτος cet μεταστίντες BIO Ἑλλάδα καὶ τῆς β.] βάρβαρον καὶ τὴν Ἑλλ. AH d 12 πολλὴν] πόλιν BO 160 a 1 τὸ αὐτὸ] ταῦτον Dion. ἐπὶ ἔτη] ὅς ἔτη Dion. a 2 ἀνίσταν AH, ἀνίσταν BO a 3 τε] om AH a 4 διαλαθόντων] διαλαθόντων (sic) I, λανθανόντων O a 5 πολὺ καὶ τὸ πρὸς] πολύτροπος AH ἔχθρα A εὐπρεπεῖ] εὐσεβείας A a 6 περιελαυνομένη A ἐπαναστάσεις codd b 2 τοὺς] pr καὶ AH b 3 διέμευε] AH Dion., διέμενε BIO b 4 ἄλλαις AH <προεσπερίων>] Dindorf, πρὸς ἐσπερίων AIO, προεσπερίων HB, Ἐσπερίων Dion.; προεσπερίως habet Polyb. passim b 6 τῷ Σατορινίῳ] I, Dion. τῶν Σατορινίων AH b 7 ἀγιζομένων IO

δὲ μηδὲν εἶη τοῖς ἀνθρώποις δέους ἐνθύμιον, ὡς πατρίων ἠλογηκόσι ΔΙΟΝΥ-
 θυσιῶν, διδάξαι τοὺς ἐπιχωρίους ἀπομειλιτομένους τὴν τοῦ θεοῦ c
 μῆνιν, ἀντὶ τῶν ἀνθρώπων, οὓς συμποδίζοντες καὶ τῶν χειρῶν
 ἀκρατεῖς ποιοῦντες ἐρρίπτουν εἰς τὸ τοῦ Τιβέρεως ρεῖθρον, εἶδωλα
 ποιοῦντας ἀνδρείκελα, κεκοσμημένα τὸν αὐτὸν ἐκείνοις τρόπον,
 ἐμβάλλειν εἰς τὸν ποταμόν, ἵνα δὴ τὸ τῆς ὀπτείας ὅ τι δὴ ποτε ἦν 5
 ἐν ταῖς ἀπάντων ψυχαῖς παραμένον ἐξαιρεθῆ, τῶν εἰκόνων τοῦ
 παλαιοῦ πάθους ἔτι σωζομένων. Τοῦτο δὲ καὶ μέχρις ἐμοῦ
 διετέλουν Ῥωμαῖοι δρῶντες ἔτι μικρὸν ὕστερον ἑαρινῆς ἰσημερίας, d
 ἐν μηνὶ Μαΐῳ ταῖς καλουμέναις εἰδοῖς, διχομήνιδα βουλόμενοι
 ταύτην εἶναι τὴν ἡμέραν· ἐν ἣ προθύσαντες ἱερεῖς τὰ κατὰ τοὺς
 νόμους οἱ καλούμενοι Ποντίφικες ἱερέων οἱ διαφανέστατοι, καὶ
 σὺν αὐτοῖς αἱ τὸ ἀθάνατον πῦρ διαφυλάττουσαι παρθένοι, στρατη- 5
 γοί τε καὶ τῶν ἄλλων πολιτῶν οὓς παρεῖναι ταῖς ἱερουργίαις
 θέμις, εἶδωλα μορφαῖς ἀνθρώπων εἰκασμένα τριάκοντα τὸν ἀριθμὸν
 ἀπὸ τῆς ἱερᾶς γεφύρας βάλλουσιν εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ Τιβέρεως,
 Ἄργείους αὐτὰ καλοῦντες.

Τοιαῦτα μὲν δὴ ταῦτα. Καὶ ὁ Διόδωρος δὲ τὰ ὅμοια 10
 τούτοις ἐν εἰκοστῇ βίβλῳ τῆς ἱστορικῆς Βιβλιοθήκης
 ἱστορεῖ, μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνοιο τελευτῆν,
 ἐπὶ τοῦ πρώτου Πτολεμαίου, περὶ Καρχηδονίων ὑπὸ
 Ἄγαθοκλέους τοῦ Σικελίας τυράννου πολιορκουμένων, p. 161
 ταῦτα πρὸς λέξιν γράφων·

b 8 εἶη] Dion., ἦ codd ὡς] ἠ AH ἠλογήκει AH c 1
 θυσιῶν] θεῶν BO ἀπομειλιτομένους] G Dion., ἀπομειλισσομένους
 AI, ἀπομειλιτομένην BO c 3 ἀκρατεῖν BO ἔρριπτον AH
 Τιβέρεος O εἶδωλα π.] εἰδωλοποιοῦντες AH c 4 ποιοῦντες BO
 τὸν αὐτὸν] legi nequit in O, τὸν ἑαυτῶν G c 5 ἐμβάλλειν]
 βάλλειν AH δῆ] om IO ὀπτείας AH Schol in marg A, vid
 Append c 6 ψυχαῖς] εὐχαῖς O d 1 διετέλουν] pr ἔτι AI ἔτι] ὅσ'
 ἔτη Dion. d 2 ἰδοῖς AH d 3 ἱερὰ Dion. d 4 Ποντίφικες
 A d 6 τῶν] pr ἔτι AH d 7 μορφαῖς] Dion., μορφήν εἰς A, εἰς
 μορφήν I, εἰς μορφᾶς BO ἄνθρωπον A εἰκονισμένα BO d 8 εἰς
 τὸ ρεῦμα] om AH Τιβέρεος B, Τιβερίου I, Τιβερίδος O*, Τιβέριος O²
 d 9 Ἄργους AH d 10 τοιαῦτα] AH, τοσαῦτα cet 161 a 2 γράφων]
 om O

ΔΙΟΔΩ-
ΡΟΥ

Ἡπιώγτο δὲ καὶ τὸν Κρόνον αὐτοῖς ἐναντιοῦσθαι, καθόσον ἐν
 τοῖς ἔμπροσθεν χρόνοις θύοντες τούτῳ τῷ θεῷ τῶν υἱῶν τοὺς
 5 κρατίστους ὕστερον ὠνούμενοι λάθρα παίδας καὶ θρέψαντες
 ἔπεμπον ἐπὶ τὴν θυσίαν, καὶ ζητήσεως γενομένης εὐρέθησαν
 τινες τῶν καθιερουργημένων ὑποβολιμαῖοι γεγονότες. Τούτων
 δὲ λαβόντες ἔννοιαν, καὶ τοὺς πολεμίους πρὸς τοῖς τείχεσιν
 ὀρῶντες στρατοπεδεύοντας, ἐδεισιδαιμόνουν ὡς καταλελυκότες τὰς
 b πατρώους τῶν θεῶν τιμάς. Διορθώσασθαι δὲ τὰς ἀγνοίας σπεύδ-
 οντες, διακοσίους μὲν τῶν ἐπιφανεστάτων παιδῶν προκρίναντες
 ἔθυσαν δημοσίᾳ· ἄλλοι δ' ἐν διαβολαῖς ὄντες ἔκουσίως ἑαυτοὺς
 ἔδοσαν, οὐκ ἐλάττους ὄντες τριακοσίων. Ἦν δὲ παρ' αὐτοῖς
 5 ἀνδριᾶς Κρόνον χαλκοῦς, ἐκτετακὼς τὰς χεῖρας ὑπτίᾳ ἐγκεκλι-
 μένας ἐπὶ τὴν γῆν, ὥστε τὸν ἐπιτεθέντα τῶν παιδῶν ἀποκυλίεσθαι
 καὶ πίπτειν εἰς τι χάσμα πλήρες πυρός.

Τοιαῦτα δὴ καὶ οὗτος διὰ τῆς οἰκείας ἱστορίας
 c παρέδωκεν. Εἰκότως ἄρα καὶ ἡ παρ' Ἑβραίοις γραφὴ
 καταμémφεται τοῖς τὰ τοιαῦτα ζηλώσασι τῶν ἐκ περιτο-
 μῆς, φάσκουσα, Καὶ ἔθνον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας
 αὐτῶν τοῖς δαιμονίοις· καὶ ἐφονοκτονήθη ἡ γῆ ἐν τοῖς αἵμασι, καὶ
 5 ἐμίανθη ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν. Ἀλλὰ γὰρ ἡγοῦμαι διὰ
 τούτων ἀπεληλέγχθαι σαφῶς δαιμονικὴν τινα γεγονέναι
 τὴν παλαιτάτην καὶ πρώτην τῶν ξοάνων ἰδρυσιν, καὶ
 πᾶσαν τὴν εἰδωλικὴν τῶν ἔθνῶν θεοποιίαν καὶ δαιμώνων
 d οὐκ ἀγαθῶν ἀλλὰ πάντα μοχθηροτάτων καὶ φαύλων·
 ὡς ἐπαληθεύειν τὸ φάσκον ἐν προφητείαις λόγιον,

161 a 3 Diod. Sic. xx. 14

c 3 Ps. cv (cvi). 37

a 7 ὑποβολιμαῖοι] πτολεμαῖοι BO

b 1 πατρώους] AH, πατρίους

ceῖ; cf 5 d 5

τῶν θεῶν] om O

b 1—d 2 διορθώσασθαι

—τὸ φάσκον om B

b 5 ἐγκεκλιμ.] Diod., ἐκτεταμένες codd b 6

ἐπιτεθέντα] Diod., συντιθέντα ABIO

ἀποκυλίεσθαι] Diod., ἀπο-

κωλύεσθαι codd

b 8 δῆ] pr μὲν O

c 3 καὶ τὰς θυγ. αὐ.]

om AH

c 4 αὐτῶν] om I

c 5 ἐμίανθη] + ἡ γῆ I

d 1

πάντα] pr τὰ I

Πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν δαιμόνια· τό τε ἀποστολικόν, δι' οὗ φησιν, Ὅτι· ἃ θύουσι, δαιμονίοις καὶ οὐ Θεῷ θύουσι.
 * Ἡ εἴ τί γε ἦν ἀγαθὸν ἐν αὐτοῖς, ὡς διὰ τοῦτο καὶ τῆς 5 τῶν ἀγαθῶν μεταλαχεῖν προσηγορίας, εὐεργετικὸν ἂν ἦν καὶ πάντων σωτήριον φίλον τε δικαιοσύνης καὶ ἀνθρώπων κηδεμονικόν. Τοιοῦτον δὲ ὄν πῶς ἀνθρώπων ἔχαιρε σφαγαῖς; πῶς δὲ οὐκ ἀπέιργε διὰ χρησμῶν τὸ ἀνθρώπειον γένος τοιαῦτα πράττειν; εἴτ' οὐ χεῖρον ἦν 10 καὶ φαυλότερον ἀνθρώπων, οἷ γε νόμων τιμωρίας ἐξάντετε τοὺς μισαιφόνους κατέστησαν. Οὐ γὰρ θεὸς τις p. 162 ἦν, ἀλλ' ἄνθρωπος, ὁ τῆς ἀνθρωποθυσίας τὴν χρόνιον καὶ μακρὰν παραλύσας νόσον.

Ὅτι δὲ φαύλων ἦν καὶ πονηρῶν ταῦτα δαιμόνων εἶη ἂν σοι ἔτι μᾶλλον συμφανές. εἰ λογίσαιο τὰ τῆς ἐπιρ- 5 ρῆτου καὶ ἀκολάστου πορνείας αὐτῶν τῆς ἐν Ἡλίου πόλει τῆς Φοινίκης εἰσέτι νῦν ἐπιτελούμενα, καὶ παρὰ πλείστοις ἄλλοις ἀνθρώπων. Μοιχείας γοῦν καὶ φθορὰς καὶ παρανόμους ἐτέρας μίξεις ἐπὶ τιμῇ θεῶν, ὥσπερ τι χρέος ὀφειλόμενον, χρῆναί φασιν ἐκτελεῖν, καὶ τῆς 10 μοιχιδίου καὶ πορνικῆς πράξεως τοῖς θεοῖς ἀπάρχεσθαι, b τῆς ἀκλεοῦς ταύτης καὶ ἀσέμνου ἐμπορίας, ὥσπερ τι χαριστήριον ἀγαθόν, τοὺς καρποὺς αὐτοῖς ἀνατιθέοντας· ὅμοια γὰρ ταῦτα ταῖς ἀνθρωποθυσίαις. Εἰ δὲ οὖν οὐδὲ σῶφρονος ἀνδρὸς οἰκείου τὸ χαίρειν φόνους αἰσχρορρη- 5 μοσύναις τε καὶ παρανόμοις γυναικῶν μίξεσιν ἐπὶ μισθῷ τὴν ὥραν (ἀπεμπολουσῶν), πολλοῦ δεῖ φάναι θεῶν ἢ δαιμόνων εἶναι ἀγαθῶν τὸ ἀποδέχεσθαι τὰ

d 3 Ps. xcvi (xcvi). 5   d 4 I Cor. x. 20

d 3 τε] + γὰρ I
 d 7 τε] δὲ A
 ἢ που cet
 μᾶλλον σοι I
 b I μοιχείου BO
 codd

δι' οὗ] διό AH
 d 8 ἀνθρώπων] pr ἂν I
 d II τιμωρίας O
 a 6—8 τῆς—ἀνθρώπων] om BO
 b 7 (ἀπεμπολουσῶν] 'malim' Gaisf., ἀπεμπολοῦσαις

d 4 θύουσιν καὶ οὐ θεῷ O
 d 10 εἴτ' οὐ] AH,
 162 a 5 ἂν] om I
 a 10 ἐκτελοῦν BO
 ἔτι

c τοιαῦτα. Εἰ δὲ δὴ λέγοι τις φαύλων ὁμολογουμένως
 εἶναι ταῦτα δαιμόνων, πλὴν ἀλλ' ἑτέρους εἶναι τοὺς
 ἀγαθοὺς, οὓς δὴ μάλιστα σέβειν αὐτοὺς οἶα σωτήρας,
 πευστέον ποῦ ἄρα ἦσαν αὐτοῖς οἱ ἀγαθοὶ σωτήρες, εἰ
 δὴ καὶ τούτους ἔσεβον, μὴ τοὺς πονηροὺς τοιαῦτα
 δρῶντας κατὰ τῶν προσφύγων ἀπερύκειν; ποῦ δὲ οἱ
 ἀγαθοὶ δαίμονες, τοὺς βλαπτικούς μὴ ἀπελαύνειν, καὶ
 τοῖς θεραπεύουσι μὴ συμμαχεῖν; τί δὲ καὶ περιεφρόνουν
 παρέντες τὸ λογικὸν καὶ θεοφιλὲς ἀνθρώπων γένος τῆ
 10 τῶν φαύλων δαιμόνων ὠμότητι κατατρυχόμενον, οὐχὶ δὲ
 ἀντικρυσ τοῖς πᾶσι προεκήρυττον ἀμεταστρεπτὶ φεύγειν
 καὶ ἀποτρέπεσθαι πάντα θεὸν ὀνομαζόμενον, ὡς οὐ θεὸν
 ἀλλὰ φαῦλον δαίμονα, ᾧ τὰ ὠμὰ καὶ ἀπάνθρωπα τά τε
 παράνομα καὶ αἰσχυρὰ φίλα τυγχάνει; καὶ εἴτε τις ἦν
 5 πάλαι πρότερον ἐν Ῥόδῳ νενομισμένος θεὸς χαίρων
 ἀνθρωποθυσίαις, τοῦτον ὁ ἀληθὴς θεός, εἴ τις ἦν ἄρα,
 τὴν πράξιν ἐπισχῶν ἂν οὐ θεὸν ἀλλὰ φαῦλον ἠγείσθαι
 δαίμονα τοῖς πᾶσι προεκήρυξεν· εἴτε ἐν Σαλαμῖνι, τῆ
 10 Κυπρίου Ἀφροδισίῳ ἐθύετο ἄνθρωπος, καὶ τοῦτον ἂν ὁ
 ἀληθὴς θεὸς ἀπέφηεν ἀλιτήριον εἶναι δαίμονα, παύσας
 p. 163 ὡς ἀσεβὲς καὶ ἀνόσιον τὸ γινόμενον. Εἰ δὲ καὶ ἐν
 Ἡλιουπόλει τῆς Αἰγύπτου τὸν τῆς ἀνθρωποκτονίας
 νόμον Ἄμωσις ἔλυσε, πολὺ κρείττονα τοῦ θεοῦ τὸν
 ἀνθρωπον ὁ ἀληθὴς θεὸς ἐδίδαξεν ἂν γεγονέναι· οὐ γὰρ

c 1 λέγει O φαύλων] AH + μὲν cet c 2 εἶναι δαιμόνων ταῦτα I, δαιμόνων εἶναι ταῦτα O c 5 μὴ] AH, cf c 7, pr ὥστε cet c 6 προσφύγων] σωτήρων O ἀπερύκει O c 7 βλαπτικός] πλαστικός AH, ποιηνοῖς (sic) O* καὶ] ἦ O c 8 μὴ] AH, om cet c 9 παρέντες] AH, παρῶντες cet d 1 τοῖς πᾶσι] om O ἀμεταστρεπτὶ AH d 3 ᾧ] ὡς AH ἀπάνθρωποτάτα τε AH τά τε] I, τά γε BO, καὶ AH d 4 τυγχάνειν AHO εἴτε] εἴ που A d 6 ἀληθῶς BI d 7 ἂν] AH, om cet d 8 εἴτε] ὥστε καὶ τῆ A d 9 Κορωνία] vid 155 c 1 καὶ αὐτῆ] AH, ἐν ἣ cet ex -είη repetitum d 9—163 c 3 ἐν μηνί—κατ' ἔτος om B d 10 ἂν] I, γὰρ AH, ὅν O d 11 ἀλιτήριον ἀπέφηεν O ἀπέφηεν] + ἂν A* (superser) H 163 a 1 εἰ] ἐν A a 2 Ἡλιουπόλει] A cf 164 b 8, Ἡλ. πόλει cet a 3 Ἄμωσις ἔλυσε] IO, ἐκάλυσε AH a 4 ἐδίδαξεν] ἔδειξεν O

θεὸς δαίμων δὲ πάλιν κακείνος ἦν ὁ κατάρχων τῆς 5
 ἀνθρωποκτονίας. Οὐκ ἂν δὲ ὁ ἀληθῆς θεὸς καὶ τὸν τῆς
 Ἑρας δαίμονα οὐχὶ μιαρὸν ἠγείσθαι δεῖν ἐνομοθέτησεν,
 ἢ τῆς ἡμέρας ἐκάστης τρεῖς ἀνθρώπους θύεσθαι παρ-
 ἔστησεν ἢ ἱστορία; Τί δ' ἂν γένοιτο δαιμονικώτερον
 ἀληθῶς τοῦ καλουμένου Ὀμαδίου Διονύσου, ᾧ φασιν b
 ἐν Χίῳ ἀνθρωπον μελεῖστί διασπῶντας θύειν, ἢ τοῦ ἐν
 Τενέδῳ ὡσαύτως, ὃν καὶ αὐτὸν διὰ τῆς ἀνθρωποθυσίας
 ἰλάσκοντο; Ἀπηγόρευσε δ' ἂν ὁ ἀληθῆς θεὸς καὶ τῷ
 Ἄρει τῷ βροτολοιγῷ καὶ φιλοπολέμῳ δαίμονι θύειν 5
 ἀνθρωπον, ἐνομοθέτησε δ' ἂν μήτε τῶν οἰκείων μήτε τῶν
 ἀλλοτρίων τὰ φίλτατα κατασφάττειν αὐτῷ. Εἰ δὲ καὶ
 τῇ Ἀθηναῖ κατ' ἔτος παρθένας, ὡς φασιν, ἐθύετο ἐν
 Λαοδικείᾳ τῇ κατὰ Συρίαν, καὶ ταύτην εἰπεῖν πονηρὸν
 δαίμονα οὐκ ἂν ἐφυλάξατο ὁ ἀληθῆς θεός· ὡς καὶ τὸν c
 ἐν Λιβύῃ τοῖς ὁμοίοις χαίροντα, καὶ τὸν ἐπὶ τῆς Ἀρα-
 βίας· ᾧ καὶ αὐτῷ κατ' ἔτος ἕκαστον ἔθνον παῖδα, ὃν καὶ
 ὑπὸ βωμὸν ἔθαπτον.

17. Τούτους ἅπαντας, καὶ τοὺς γε αἰσχρορρημοσύ- d
 ναις καὶ γυναικῶν παρανόμοις διαφθοραῖς τῇ τε ἄλλῃ τῇ
 προκατειλεγμένη μανίᾳ χαίροντας, προεφώνησεν ἂν
 ὁ ἀληθῆς καὶ ἀγαθὸς εἴτε θεὸς εἴτε δαίμων μηδαμῶς
 ἠγείσθαι θεούς. Τοῦτο δὲ οὐδεὶς τῶν πώποτε ἢ μόνος 5
 ὁ παρ' Ἑβραίοις τιμώμενος, ὡς ἂν μόνος καὶ ἀληθῆς
 Θεός, πεποιηκῶς μνημονεύεται. Μόνος γὰρ οὗτος διὰ
 τοῦ προφήτου καὶ θεολόγου Μωυσέως προεκῆρυξε τοῖς

a 5 δὲ] γὰρ O, om I   πάλιν κακείνος] om O   a 6 τῆς] om
 O   b 2 μελεῖστί IO, μελισσι cet; cf Hom. II. xxiv. 409   b 3
 ὄν] om AH   b 4 δ'] om O   ὁ ἀληθῆς θεός] post ἀνθρωπον I
 ἀληθῶς O^{vid}   b 7 αὐτῷ] + τὰ φίλτατα O   b 9 ταύτην] ταῦτα
 AH   c 4 ὑποβόμιον AH   d 1 αἰσχρορήμονας AH, αἰσχρορρημοσύνας
 B, αἰσχρορρημονούνας I, αἰσχρορρημονοσύνας O; cf 165 d 10   d 2
 παρανόμων A   d 3 κατειλεγμένη AH, προκατειλημμένη O   d 4
 ἀγαθῶς] + θεὸς A   d 7 μόνος] om AH   d 8 τοῦ] om I   Μωσέως AI,
 Μωυσέως O + ὡς A* (superscr)

πᾶσι μὴ σέβειν ὡς ἀγαθοὺς δαίμονας τοὺς φαύλους,
 10 ἔμπαλιν δὲ ἀποτρέπεσθαι καὶ ἀπελαύνειν, ὡς ἂν πονηρὰ
 τυγχάνοντας πνεύματα· ναὶ μὴν καὶ καθαιρεῖν αὐτῶν
 τοὺς τε νεῶς καὶ τὰς ἀνιέρους καὶ ἀτελέστους θυσίας,
 καὶ πάμπαν ἐξ ἀνθρώπων ἀφανίζειν τὴν ὡς περὶ θεῶν
 p. 164 αὐτῶν μνήμην, καὶ τὴν ἀπονεμομένην αὐτοῖς τιμὴν
 ἐνομοθέτησεν. Οὐδὲ γὰρ τοὺς φαύλους ἀπομειλίσσ-
 εσθαι ὅσιον ἦν τοὺς τοῖς ἀγαθοῖς μεμελημένους.
 Εἴτε δὲ Φύλαρχος εἴτε καὶ ὅστισοῦν ἱστορεῖ πάντας
 5 τοὺς Ἑλληνας πρὶν ἐπὶ τοὺς πολέμους ἐξιέναι ἀνθρω-
 ποκτονεῖν, καὶ τοῦτον μάρτυρα τῆς Ἑλλήνων δαιμον-
 ικῆς ἐπιληψίας μὴ ὄκνει παραλαμβάνειν· μὴ παρίδης
 μηδὲ τοὺς κατὰ τὴν Ἀφρικὴν τοὺς τε Θραῦκας καὶ
 τοὺς Σκύθας τὰ ὅμοια πράττοντας ταῖς αὐταῖς τῶν
 10 δαιμόνων ὑπήχθαι μανίαις ἀποφαίνεσθαι· ὡς καὶ τοὺς
 b Ἀθηναίους, καὶ τοὺς κατὰ τὴν μεγάλην πόλιν, εἴ γε καὶ
 οὔτοι κατὰ τὰς τοῦ Μεγάλου Διὸς ἑορτὰς ἀνθρώπους
 ἔσφαζον. Ἀλλὰ γὰρ συναγαγὼν ὁμοῦ τὸν πάντων
 τῶν προειρημένων κατάλογον εὖροις ἂν σχεδὸν εἰπεῖν
 5 πᾶσαν τὴν τῶν ἐθνῶν θεοποιίαν τούτοις αὐτοῖς τοῖς
 ἀνθρωποκτόνοις πνεύμασι καὶ τοῖς πονηροῖς δαίμοσιν
 ἀνακειμένην. Εἰ γὰρ ἐν Ῥόδῳ καὶ ἐν Σαλαμῖνι καὶ
 ταῖς ἄλλαις νήσοις, καὶ ἐν Ἑλιουπόλει τῇ κατ'
 Αἴγυπτον, ἐν τε Χίῳ καὶ Τενέδῳ καὶ Λακεδαίμονι καὶ
 c Ἀρκαδίᾳ, Φοινίκῃ τε καὶ Λιβύῃ, καὶ πρὸς τούτοις
 ἅπασιν ἐν Συρίᾳ καὶ Ἀραβίᾳ, καὶ παρά γε τοῖς Πανέλ-
 λησιν καὶ ἐπὶ τούτων τοῖς κορυφαιοτάτοις Ἀθηναίοις,

d 11 ναὶ μὴν] om AH   d 12 θυσίας] AH, θρησκείας cet   164 a 4
 Φίλαρχος A   a 9 αὐταῖς] αὐτῶν O   a 10 καὶ τοὺς Ἀθ.] BO, om καὶ
 τοὺς I, om τοὺς AH   b 1 μεγάλῳπολιν BO   γε] AH, δὴ cet   b 3
 τὸ πᾶν τῶν A (accent add A^s) H   b 5 πᾶσαν] om BO   b 6
 πονηροῖς] μοχθηροῖς I   δαίμοσιν] AH, δαιμονίους cet   b 8 ἄλλαις]
 om BIO   καὶ ἐν] AH, ἐν τε cet   Ἑλιουπόλει] AH, Ἑλ. π. cet, cf
 163 a 2   τῇ] καὶ BO   c 2—4 παρά—καὶ παρὰ] om B   c 2 Πανέλ-
 λησιν] AI, παρ' Ἑλλ. O; cf Strab. 370   c 3 ἐπὶ] ἐτι O Vig.   Ἀθη-
 ναίοις] Vig., post Πανέλλ. codd

κατά τε Καρχηδόνα καὶ τὴν Ἀφρικὴν, καὶ παρὰ Θραξί
καὶ Σκύθαις ἀποδέδεικται τὰ τῆς δαιμονικῆς ἀνθρωπο-
κτονίας κατὰ τοὺς παλαιοὺς χρόνους ἐπιτελούμενα,
καὶ μέχρι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν παρατείναντα· πῶς οὐκ
εὐλόγως τοὺς πάντας εἴποισ ἂν τότε τοῖς πονηροῖς
δαίμοσι δεδουλώσθαι, οὐ πρότερόν τε παῦλαν τῶν
τοσοῦτων τῷ βίῳ γενέσθαι κακῶν, ἢ τὴν τοῦ Σωτῆρος
ἡμῶν καταλάμψαι διδασκαλίαν; Ὅτι δὴ μέχρι τῶν
Ἀδριανοῦ χρόνων διαμεῖναι ταῦτα, λελύσθαι δ' ἐξ
ἐκείνου παρέστησεν ὁ τῆς ἱστορίας λόγος. Οὗτος δὲ
ἦν μάλιστα ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἡ σωτήριος εἰς πάντας
ἀνθρώπους ἤκμαζε διδασκαλία. Καὶ μὴν οὐδὲ δυνατὸν
αὐτοῖς εἰπεῖν ὡς τοῖς πονηροῖς δαίμοσιν ἔθνον· αὐτοῖς
γὰρ μάλιστα τοῖς μεγάλοις θεοῖς ἡ ἱστορία τὰς ἀνθρω-
ποθυσίας ἐδήλωσεν ἐπιτελεῖσθαι. Θύεσθαι γὰρ ἔφησε
τῇ Ἥρᾳ καὶ τῇ Ἀθηνᾷ, Κρόνῳ τε καὶ Ἄρει καὶ Διο-
νύσῳ, καὶ αὐτῷ γε τῷ ἐπὶ πάντων Δίι, καὶ τῷ Φοίβῳ,
τῷ δὴ σεμνοτάτῳ πάντων καὶ σοφωτάτῳ Ἀπόλλωνι·
τούτους δὲ καὶ οὐκ ἄλλους τοὺς μεγίστους καὶ ἀγαθοὺς
σωτήράς τε καὶ θεοὺς ἀναγορεύουσιν. Αὐτοὶ δ' ἄρα
εἶεν ἂν οἱ πονηροὶ δαίμονες. Εἰ γὰρ οἶδε τοιαύταις
ἀνθρωποθυσίαις καὶ ἀνθρωποκτονίαις ἔχαιρον, πῶς οὐκ
ἂν αὐτοὺς εἰκότως τῇ τῶν μοχθηρῶν πνευμάτων μαι-
φονία καταριθμήσειας, εἴτε αὐτοὶ χαίρειν λέγοιντο τοῖς
τοιούτοις εἴτε συγχωρεῖν καὶ περιορᾶν ἑτέροις γιγνό-
μενα; Τί γὰρ χρῆν ὅλως ἐπιτρέπειν ἀνθρώποις
ιλιάσκεσθαι τὰ πονηρὰ πνεύματα; τί δὲ τοσοῦτου

c 4 Θρακῆς καὶ Σκύθας AH c 7 παρατείνοντα BO c 8 τότε] τό γε AH
d 1 γενέσθαι τῷ βίῳ κακῶν IO, γεν. κακῶν τῷ βίῳ B d 5 μάλιστα ἦν
IO d 6 ἤκμαζε] ἐπεδήμησε BO, ἤκμασε I οὐδὲ δυνατὸν] οὐκ ἀδύνατον
AH d 8 μεγάλοις] AH, μεγίστοις cet d 9—165 b 9 θύεσθαι—λύκοις
om B d 10 Ἄρει] Δίι A d 13 καὶ 2^ο] pr τε O καὶ ἀγ.—θεοῖς]
θεοὺς ἀγ. καὶ σωτήρας I 165 a 1 τε καὶ] om O a 2 γὰρ] δὲ AH, + δὴ I
οἶδε] om AH τοιαύταις] τοιαῖσδε O a 4 τῇ] τῆς I μοχθηρῶν] AH,
πονηρῶν cet μαιφονίας I a 5 συναριθμήσειας O a 6 εἴτε] ἢ AH

πλανασθαι, ὡς θεραπεύειν καὶ κολακεύειν τοὺς φαύλους ;
 10 τί δὲ τοῖς πονηροῖς καταδουλοῦσθαι, δέον ἀγαθοὺς
 b ὄντας καὶ θεοὺς πορρωτάτω τῆς ἀνθρώπων διατριβῆς
 πᾶν ὅ τι φαῦλον καὶ πονηρὸν δυνάμει κρείττονι καὶ
 θειοτέρᾳ ἀπελαύνειν ; Ἡ πατὴρ μὲν ἀγαθὸς οὐκ ἂν
 ὑπὸ φαύλοις ἀνδράσι φθειρόμενον περιίδοι ἂν τὸν
 5 υἱὸν αὐτοῦ, οὐδὲ τὸν παῖδα σῶφρων δεσπότης ὑπὸ
 τοῖς ἐχθροῖς ἀγόμενον περιόψεται, οὐδέ γε στρατηγὸς
 πολέμου (ὄντος), τοὺς οἰκείους παρὸν διασώσασθαι,
 τοῖς πολεμίοις αἰχμαλώτους ἀνήσει, οὐδὲ ποιμὴν τὰ
 θρέμματα τοῖς λύκοις, θεοὶ δὲ ἄρα καὶ ἀγαθοὶ δαίμονες
 c ὑπὸ τοῖς μοχθηροῖς καὶ φαύλοις ἀνήσουσι τὸ ἀνθρώπων
 γένος ;

Καὶ οἱ τρισμῦριοι φύλακες μερόπων ἀνθρώπων,

οἱ δὴ ποιμένες καὶ σωτῆρες, βασιλεῖς τε καὶ πατέρες
 5 καὶ κύριοι, τοῖς ἐχθροῖς καὶ πολεμίοις καὶ ἀγρίοις
 θηρσὶν ἀνηλεῶς οὕτως καὶ ὠμῶς ἄγειν καὶ φέρειν τὰ
 φίλτατα παραδώσουσι, οὐχὶ δὲ προπολεμήσουσιν
 ὑπερασπίζοντες τῶν προσφύγων, καὶ τοὺς μὲν ἐχθροὺς
 καὶ πονηροὺς δαίμονας τῆς ἀνθρώπων ἀγέλης μακρὰν
 d ὥσπερ τινὰς ἀγρίους καὶ ὠμοβόρους θήρας ἀποδιώ-
 ξουσι, διδάξουσι δὲ πάντα ἄνθρωπον μυρίων θεῶν καὶ
 δαιμόνων ἀγαθῶν πλήθει προσφκειωμένων ἐπιθαρσ-
 οῦντα, καὶ τοῖς οὐ μόνον κρείττοσιν ἀλλὰ καὶ πλείοσιν
 5 καὶ μεγίστοις θεοῖς καθωσιωμένον, σμικρὰ μᾶλλον δὲ
 τὸ μηδὲν ἐπιστρέφεισθαι τῆς τῶν πονηρῶν δαιμόνων
 ἀσθενείας ; Ὅτε δὲ τοῦτο μὴ ἔπραττον, συνήργουν δ'

165 c 3 cf Hesiod. Op. 250, cf 233 d

b 4 τὸν—παῖδα] A (om αὐτοῦ) H, τὸν αὐτοῦ (ἐαυτοῦ I) παῖδα, οὐδὲ τὸν
 οἰκέτην B10 b 5 σῶφρον (sic) O b 6 πολέμου στρατ. AH
 <ὄντος>] Toup, om codd b 7 τ. οἰκ. παρὸν] AH1, παρόντος τ. οἰκ. O
 b 9 δέ] om AH c 6 καὶ φέρειν] om O c 9 ἀγέλης] om AH
 d 1 ὠμοβ. καὶ ἀγρ. O ἀποδιώξουσι θήρας I d 3 προσοικειωμένον
 AH, προσφκειωμένον I ἐπιθαρσούντας A d 4 καὶ I^o] om AH

ἔμπαλιν τοῖς πονηροῖς αὐτοί, διὰ τῶν χρησμῶν τὰς
 προδηλωθείσας ἀνιέντες ἀνθρωποθυσίας, χαίροντές τε
 αἰσχρορρημοσύναις ἀπάσαις καὶ ταῖς τούτων ἀκολού- 10
 θοῖς πράξεσιν, ἔργω, φασί, δῆλον, ὡς οὐδέν τι καὶ αὐτοὶ
 φαύλων δαιμόνων τὴν φύσιν διήλλαττον, μᾶλλον δὲ μιᾶς
 καὶ τῆς αὐτῆς ὑπῆρχον προαιρέσεως καὶ γνώμης· καὶ ἔτι p. 166
 μᾶλλον εἰπεῖν, ὡς οὐδὲ ὅλως θεός τις ἦν, οὐδέ τις ἀγαθὸς
 δαίμων, ὁ πάλαι πρὸς τῶν ἔθνῶν ἀπάντων κατὰ πόλεις
 τε καὶ χώρας προσκυνούμενος. Πῶς γὰρ ἂν γένοιτό
 ποτε τῷ ἀγαθῷ τὸ φαῦλον φίλον, εἰ μὴ καὶ φωτὸς καὶ 5
 σκότους κρᾶσιν δύνασθαι μίαν φαίη τις ἂν γενέσθαι ;
 Πόσῳ δὲ κρείττων ὁ παρ' ἀνθρώποις λογισμὸς τῶν
 νενομισμένων θεῶν, μηδὲ φαύλοις δαίμοσι χρῆναι θύειν
 παρακελευόμενος ; Λέγει δ' οὖν ὁ πρόσθεν εἰρημένος
 συγγραφεύς, ἐν οἷς ἔφησε μὴ δεῖν ζωοθυτεῖν, ὅτι μηδὲ 10
 φαύλοις δαίμοσι θυτέον, τοῦτον τὸν τρόπον·

b

18. Διὸ συνετὸς ἀνὴρ καὶ σώφρων εὐλαβηθήσεται τοιαύταις
 χρῆσθαι θυσίαις, δι' ὧν ἐπισπάσεται πρὸς ἑαυτὸν τοὺς τοιοῦτους·
 σπουδάσει δὲ καθαίρειν τὴν ψυχὴν παντοίως· καθαρᾶ γὰρ ψυχῇ
 οὐκ ἐπιτίθενται, διὰ τὸ αὐτοῖς ἀνόμοιοι. Εἰ δὲ ταῖς πόλεσιν c
 ἀναγκαῖον καὶ τούτους ἀπομειλίττεσθαι, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· ταύταις
 γὰρ καὶ πλοῦτος καὶ τὰ ἐκτὸς καὶ τὰ σωματικὰ ἀγαθὰ εἶναι
 νενόμισται, καὶ τὰ ἐναντία κακὰ· ὀλιγοστὸν δ' ἐν αὐταῖς τὸ τῆς
 ψυχῆς ἐπιμελούμενον.

5

ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

166 b 2 Porphyr. *Abst.* ii. 43; cf Theodoret. *Gr. Aff. Cur.* 138, 22

d 8 ἔμπαλιν] post αὐτοὶ I, πάλιν AH
 γενέσθαι om B d 10 ἀκολούθως AH
 A; vid Append και αὐτοὶ] om O d 11 ἔργω] Schol in marg
 διήλλαττον] I, δῆλον ὅτι A, διενηνόχασι H, διέλαθον O 166 a 1
 και γνώμης—ὡς] om AH a 5 τῷ ἀγαθῷ] τῶν ἀγαθῶν AH, τὸ ἀγαθὸν
 I τῷ φαύλῳ I a 6 μίαν δύνασθαι I ἂν] om IO? a 9
 παρακελευομένοις A a 10 ὅτι—θυτέον] om BO b 2 εὐλαβήσεται
 I Porph., Theodoret. τοιαύταις] ταῖς αὐτῶν BO c 2 ἀπομειλίττεσθαι
 AH c 4 ὀλιγοστὸν] ὀλίγον O, cf Soph. *Ant.* 625, Donaldson, *N. Crat.*
 § 164 τὸ τῆς ψυχῆς] om AH τῆς] om I c 5 ἐπιμελουμένον AH

Τούτοις ἐξῆς ἐπάγει λέγων·

ΠΟΡΦΥΤ- d 19. Ἰμεῖς δὲ κατὰ δύναμιν οὐ δεησόμεθα ὦν οὔτοι παρέχουσιν.
 ΡΙΟΥΤ
 ἀλλ' ἕκ τε ψυχῆς ἕκ τε τῶν ἐκτὸς πᾶσαν σπουδὴν ποιούμεθα θεῶ
 μὲν καὶ τοῖς ἀμφ' αὐτὸν ὁμοιοῦσθαι, ὃ γίνεται δι' ἀπαθείας, καὶ
 τῆς περὶ τῶν ὄντως ὄντων διηρθρωμένης διαλήψεως, καὶ (τῆς)
 5 πρὸς αὐτὰ καὶ κατ' αὐτὰ ζωῆς, ποιηροῖς δὲ ἀνθρώποις καὶ δαίμοσι
 καὶ ὅλως παντὶ τῷ χαίρουσι τῷ θνητῷ τε καὶ ὑλικῷ ἀνομοιοῦσθαι.

p. 167 Ὁν δὲ ἡμεῖς ὑπογράφομεν φιλόσοφον ἀφιστάμενον τῶν ἐκτός,
 εἰκότως φαμὲν μὴ ἐνοχλήσειν δαίμοσι, μηδὲ μάντεων δεήσεσθαι,
 μηδὲ σπλάγχων ζῶων. Ὡν γὰρ ἕνεκα αἱ μαντεῖαι, τούτων οὔτος
 μεμελέτηκεν ἀφίστασθαι. Οὔτε γὰρ εἰς γάμον καθίσιν, ἵνα
 5 περὶ γάμου τὸν μάντιν ἐνοχλήσῃ· οὐκ εἰς ἐμπορίαν, οὐ περὶ
 οἰκέτου, οὐ περὶ κλοπῆς καὶ τῆς ἄλλης παρὰ ἀνθρώποις δοξοκο-
 πίας. Περὶ ὧν δὲ ζητεῖ, μάντις μὲν οὐδεὶς οὐδὲ σπλάγχνα ζῶων
 μὴνύσει τὸ σαφές· αὐτὸς δὲ δι' ἑαυτοῦ, ὡς ἐλέγομεν, προσιών
 b τῷ θεῷ, ὃς ἐν τοῖς ἀληθινοῖς αὐτοῦ σπλάγχνοις ἴδρυται, περὶ τοῦ
 αἰωνίου βίου λήψεται τὰς ὑποθήκας, ὅλος ἐκεῖ συρρεύσας.

Σαφέστατα δὴ διὰ τούτων ὁ λόγος ἐξέφηεν, τίνων
 ἡγέισθαι χρὴ τὰ μαντεῖα, καὶ τὰς διὰ θυτικῆς ἐρωτή-
 5 σεις, τὰς τε παρὰ τοῖς πολλοῖς θαυματοζομένας περὶ τῶν
 ἀδήλων προγνώσεις. Πάντα γὰρ ταῦτα δοξοκοπίας
 ὀνομάσας, ὡς ἂν ὑπὸ δαιμόνων πονηρῶν ἐνεργουμένας
 ἀποβάλλει. Τὸν γοῦν περὶ φαύλων δαιμόνων διεξιὼν
 λόγον, καὶ φάσκων τὸν συνετὸν ἄνδρα καὶ σῶφρονα

167 a 1 Porphyr. *Abst.* ii. 52

d 1 οὐ δεησόμεν] οὐδὲ εἰσόμεθα A, οὐ δεηθησόμεν. O d 2 ἐκτός] ἄλλων AH
 d 3 ὃ] + δὴ O d 4 (τῆς)] Porph., om codd d 5 καὶ κατ' αὐτὰ]
 B10, καὶ κατὰ ταῦτα A, ταῦτα Porph. ζωῆ O 167 a 1 τῶν] τὸν I
 a 2 δεηθήσεσθαι AH a 3 γὰρ] om A τούτων] + γὰρ A² a 4 οὔτε]
 codd, οὐ Porph. ἵνα] + μὴ O a 5 τῷ μάντι B10 ἐνοχλήσει I
 a 6 κλοπῆς] codd, προκοπῆς Porph. δοξοκοπίας AH a 7 ὦν δέ] δὲ
 ὦν AH, om ὦν I σπλάγχων O a 8 ἐλέγομεν] AH cf Porph. ii. 49
 δι' ἑαυτοῦ θεῷ προσίεναι, λέγομεν cet Porph. b 3 δὴ] δὲ I b 4 θυτικῆς]
 pr τῆς I b 5 - d 7 τὰς - σῶφρων om B b 6 ταῦτα γὰρ πάντα HB0
 b 7 ὀνομάσας] ὀνόματα AH ἐνεργούμενα O b 9 συνετὸν] δυνατὸν O

μή ποτε τούτοις ἑαυτὸν ἐπιδοῦναι, μηδ' ἐπισπάσασθαι c
 εἰς ἑαυτὸν διὰ τῶν θυσιῶν τοὺς τοιούτους, ἐξῆς ἐπισυνα-
 πτει λέγων τὸν φιλόσοφον μηδὲ μαντείων δεήσεσθαι, μηδὲ
 σπλάγχνων ζώων, καὶ τῶν παραπλησίων, ὡς ἂν τῆς δαι-
 μονικῆς ὄντων κακοτεχνίας. Εἰ δὴ οὖν κατὰ ταῦτα 5
 εὐλαβητέον τῷ σῶφρονι καὶ συνετῷ τοιαύταις χρῆσθαι
 θυσίαις, δι' ὧν ἐπισπάσεται πρὸς ἑαυτὸν τοὺς δαίμονας
 —αὗται δ' ἦσαν αἱ δι' αἱμάτων ἐκχύσεως, καὶ δι'
 ἀλόγων ζώων σφαγῆς — οὐδεὶς ἂν ἐνδίκως ῥηθείη
 σῶφρων καὶ συνετὸς τῶν πάσαις ζωοθυτούντων τοῖς δαί- d
 μοσι, καὶ πολὺ μᾶλλον τῶν ἀνθρωποθυτούντων. Ἦλω
 δὲ τὰ πανταχοῦ πάντα σχεδὸν εἰπεῖν ἔθνη, πρόσθεν ἢ
 τὸν ἡμέτερον Σωτῆρα πρὸς ἀνθρώπους ἀναδειχθῆναι,
 τοὺς φαύλους ἰλεούμενα δαίμονας ταῖς κατὰ πάντα 5
 τόπον ἐπιτελουμέναις ἀνθρωποθυσίαις. Οὐδεὶς ἄρα
 τούτων συνετὸς ἦν καὶ σῶφρων. Ὁ μὲν οὖν κοινὸς
 καὶ ἀνθρώπινος λογισμὸς ἐπόμενος ὀρθῷ λόγῳ παντὶ
 τῷ συνετῷ καὶ σῶφρονι διαρρήδην προκηρύττει μὴ
 χρῆσθαι θυσίαις ἐπὶ θεραπείᾳ τῶν πονηρῶν δαιμόνων, 10
 σπουδάζειν δὲ καθαίρειν τὴν ψυχὴν παιτοίωσ'· καθαρᾷ γὰρ ψυχῇ
 μὴ ἐπιτίθεσθαι, διὰ τὸ αὐτοῖς ἀνόμοιον· ὁ δὲ θεὸς αὐτοῖς p. 168
 ὁ Ἀπόλλων, (πάλιν γὰρ ἀνθρώποις τούτου παραβλη-
 τέον, καὶ δεικτέον ὅσον τοῦ ὀρθοῦ λείπεται λογισμοῦ,)
 προστάττει τῷ πονηρῷ δαίμονι θύειν, οὐκ ἄλλως ἢ δη-
 λαδῆ φίλος ὧν αὐτῷ· κακῷ δὲ τὸ ὅμοιον φίλον. Τούτου 5

c 3 Porphyr. *Abst.* ii. 52d 11 *ibid.* ii. 43

c 1 ἐπισπάσθαι AH c 3 μηδὲ 1°] μὴ AH μαντείων] om AH,
 μάντεων Porph. c 5 ὄντα AH c 6 συνετῷ καὶ σῶφρονι B10 c 7
 ἐπισπάσθαι A c 8 καὶ] om O d 1 σῶφρον (sic) I τοῖς]
 om AH d 3 πάντα] om I ἔθνη σχεδὸν εἰπεῖν I d 4 Σωτῆρα
 πρὸς] AH, Χριστὸν εἰς cet d 5 πάντα] om O d 6 οὐδεὶς] + γὰρ I
 d 9 κηρύττει BO d 10 χρῆναι O d 11 σπουδάζειν] cf 166 b 4, σπεύδειν
 B0 καθαρᾷ] om AH 168 a 2 ἀνθρώποις] αὐτοῖς O a 4 προστάττει]
 pr vs AH

δὲ μάρτυς ὁ καὶ πρόσθεν ἐν οἷς ἐπέγραψε (Περὶ) τῆς ἐκ
λογίων φιλοσοφίας ὧδε ἱστορῶν πρὸς λέξιν·

ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

b 20. Σπεύδοντος γοῦν τοῦ προφήτου αὐτοπτῆσαι τὸ θεῖον καὶ
ἐπειγομένου, ὁ Ἀπόλλων ἀδύνατον ἔφη τὸ τοιοῦτο πρὶν λύτρα
τῷ πονηρῷ δαίμονι δοῦναι. Λέγει δὲ οὕτως·

c Δύτρα δίδου γαίης πατρίης οἰκῆτορι σεμνῷ,
πρῶτα χόας, μετέπειτα πυρὴν ἢδ' αἶμα κελαιόν,
οἶνον παμμέλανός (τ'), οἶον θ' ἅμα λευκὰ βέεθρα.

Καὶ σαφέστερον εἶπε περὶ τῶν αὐτῶν·

5 Οἶνον καὶ γάλα βιάλλε καὶ ὕδατος ἀγλαῶν εἶδος,
καὶ ξύλα καρπὸν ἔχοντα διογνήτων ἀκυλαίων·

d σπλάγχχα δὲ κατθέμενος λιπαροῖς ἅμα νάμασι σπένδε.

Μετὰ ποίας δὲ εὐχῆς ἐρωτηθεὶς ἤρξατο μὲν, οὐ μὴν ἐπλήρωσεν,
οὕτως εἰπὼν·

5 Δαίμον ἀλιτρονῶν ψυχῶν διαίδημα λελογχῶς
ἡερίων ὑπένερθε μυχῶν χθονίαν τ' ἐφύπερθεν.

Ταῦτα μὲν ὁ θαυμάσιος θεός, μᾶλλον δὲ τὸ πολυ-
πλανὲς δαιμόνιον· τὰ δὲ τοῦ κατὰ φύσιν λογισμοῦ
τᾶναντία, καθαίρειν τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ μὴ θυσίαις ἐπι-
σπᾶσθαι τοὺς πονηροὺς δαίμονας, παρακελευόμενα·

10 καθαρὰ γὰρ ψυχῇ μὴ ἐπιτίθεσθαι διὰ τὸ αὐτοῖς ἀνόμοιον. Εἰ δὲ
p. 169 δὴ συνετὸς εἶναι καὶ σώφρων ἀνὴρ ὀρθῶς ἐκρίθη ὁ
εὐλαβῆς καὶ μὴ θύων δαίμοσιν, ὁ τοῖς πονηροῖς θύειν
διὰ τοῦ χρησμοῦ παραινῶν τίς ἂν εὐλόγως καὶ ποδαπὸς
νομισθεῖη, σοὶ καταλείπω σκοπεῖν. Ἐντεῦθεν δὲ ἀνα-
5 δραμόντι προφανὲς ἔσται, ποιοὶ τινες ὑπῆρχον τὴν τοῦ
τρόπου φύσιν οἱ ταῖς ἀνθρωποθυσίαις χαίροντες, ἢ οἱ
τούτοις πᾶν τὸ ἀνθρώπινον γένος πάλαι πρότερον κατα-

168 b 1 Porphyr. *Philos. ex Orac. Fr.* d 8, 10 Porphyr. *Abst.* ii. 43

a 6 (Περὶ) addidi; cf 123 c 9, 143 a 7, &c τῆς] om AH
b 2 τοιοῦτον BO c 1 πατρίης] Vig., πατέρης codd c 2 μετ' ἐπειτα
A c 3 οἶνου] ὄνου I (τ') addidit Wolf οἶων] θείων AH
θαμὰ AH c 4 εἰπεῖν AH c 6 διογενήτων O ἀκυλαίων AH
d 2 δὲ] om I d 3 εἰπὼν] om AH d 5 ἡερίων] ἱερίων O μυχῶν]
μύθων AH d 9 παρακελεύομεθα O d 10 ἐπιτίθεσθαι AH 169 a 1
'καὶ] om AH ἐκρίθη ὀρθῶς O ὁ] τε AH a 3 ποδαπὸς]
Lobeck, *Phryn.* 56, ποταπὸς AHIO a 4 νομισθεῖη AH a 7 ἀνθρώπειον IO

δεδουλωμένοι. Εἰ δὲ λέγοι τις μὴ φαῦλον εἶναι τὸν τῆς ἀνθρωποθυσίας τρόπον, ὀρθότατα δ' ὑπὸ τῶν παλαιῶν τελείσθαι, ὥρα τοῖς νῦν καταμέμφεσθαι πᾶσιν, 10 ὅτι μηδεὶς ὁμοίως τοῖς πατράσιν εὐσεβεῖ. b

21. Εἰ δ' ἐμφρόνως οἱ καθ' ἡμᾶς τῆς ἀπηνοῦς καὶ c ἀγρίας ὀμότητος τὴν ἀποστροφήν ἐποιήσαντο, τῶν παλαιῶν οὐδεὶς ἦν ἄρα σοφός, τοὺς πονηροὺς δαίμονας ταῖς ἀνθρωποκτονίαις μελισσόμενος. Ἄλλὰ γὰρ καὶ τυφλῷ, φασί, δῆλον, ὡς οὔτε θεοὶ εἶεν ἂν οὔτε ἀγαθοὶ 5 δαίμονες οἱ πάλαι πρὸς τῶν ἔθνων ἀπάντων θεολογούμενοι, πορρωτάτω δὲ τοῦ ἀγαθοῦ ἐξωκισμένοι. Διὸ καὶ ἐνδίκως θεομάχοι τινὲς καὶ ἀσεβεῖς λεχθεῖεν, τὸν πάντα λυμνηάμενοι βίον, ὧν ἐξ αἰῶνος οὐδεὶς ἢ μόνος ὁ Σωτὴρ καὶ Κύριος ἡμῶν ὁ Χριστὸς τοῦ Θεοῦ πᾶσιν ἀνθρώποις d τὴν φυγὴν προεξένησεν, εὐαγγελιζόμενος ὁμοῦ πάντας Ἑλληνὰς τε καὶ βαρβάρους θεραπείαν τῆς πατρικῆς νόσου, καὶ τῆς πικρᾶς καὶ παλαιότητος δουλείας ἐλευθερίαν· ἐφ' ἣν σπεύδειν ὁ τῆς εὐαγγελικῆς ἀποδοείξεως 5 παρορμᾷ λόγος, μεγάλη τῇ φωνῇ τοῖς πᾶσιν εἰς ἐξάκουστον βοῶν, Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὐ εἴνεκεν ἔχρισέ με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς, ἀπέσταλκέ με κηρῦξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν. Καὶ πάλιν, Ἐξαγαγεῖν ἐκ δεσμῶν πεπεδημένους, p. 170 καὶ ἐξ οἴκου φυλακῆς καθημένους ἐν σκοτει. Ταῦτα γὰρ ἄνωθεν ἐκ παλαιοῦ τὰ θεῖα ὡς ἀληθῶς παρ' Ἑβραίοις ἐθέσπιζε λόγια, τὴν ἡμῶν πάλαι τυφλῶν τὰς ψυχὰς καὶ δαιμόνων πονηρῶν πολυπλόκοις δεσμοῖς δεδεμένων 5

169 d 7 Is. lxi. 1

170 a 1 Is. xlii. 7

a 10 τοῖς νῦν] τοίνυν AH   b 1 μηδὲν AH   c 5 φασί] om AH
 ἂν εἶεν BO   δαίμονες ἀγαθοὶ BIO   d 1 ὁ] ἰσ I   Χριστὸς] cf Eus.
 H. E. iii. 27, υἱὸς O   τοῦ Θεοῦ] om I   d 2 προεξένησεν] G, cf 178
 c 3 προεκήρυξεν AH1, προεξέτισεν BO   d 4 παλαιότητος O   d 6 τοῖς]
 om O   ἐξάκουστον] ἀκουστὸν AH   d 7 εἴνεκεν] AO, ἔνεκεν BI
 d 8 κηρῦξαι—ἀνάβλεψιν] post καρδίαν LXX   170 a 1 πεπεδημένους]
 δεδεμένους LXX, cf a 5   a 5 δεδεμένων] AH, πεπεδημένων cet

ἀπολύτρωσιν εὐαγγελιζόμενα. Ὅθεν εἰκότως τοὺς τῆς
 διανοίας ὀφθαλμοὺς πρὸς τοῦ σωτηρίου καταναγα-
 σθέντες λόγου, σῶφρονές τε καὶ συνετοὶ καὶ εὐλαβεῖς
 γενόμενοι καὶ πάντων ἐλεύθεροι κακῶν οὔτε θύσομεν
 10 οὔτε δουλεύσομεν τοῖς τῶν ἐθνῶν νενομισμένοις θεοῖς,
 ἢ οἱ δὴ καὶ ἡμῶν τὸ πρὶν κατετυράννου· ἀχθέντες δὲ
 καὶ προσαχθέντες ὑπὸ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν διδασ-
 καλίας τῷ μόνῳ καὶ ἀληθεῖ Θεῷ, τῷ δὴ καὶ δεσπότῃ
 καὶ τροφῇ, σωτῆρί τε καὶ εὐεργέτῃ, καὶ ἔτι ποιητῇ καὶ
 5 δημιουργῷ καὶ παμβασιλεῖ τῶν ὅλων, μόνον τοῦτον
 ἀληθῆ Θεὸν ἡγησόμεθα, καὶ μόνῳ τὸ προσῆκον ἀπο-
 νεμούμεν σέβας, μόνον γεραίροντες καὶ μόνον αὐτὸν
 εὐσεβούντες, οὐχ ἢ τοῖς δαίμοσι φίλον, ἀλλ' ἢ τῷ πρὸς
 αὐτοῦ καταπεμφθέντι πάντων ἀνθρώπων Σωτῆρι διὰ τῆς
 c εὐαγγελικῆς αὐτοῦ διδασκαλίας παραδέδοται. Ταύτη
 δὲ θεοσεβούντες διώξομεν καὶ ἀπελάσομεν ἑαυτῶν,
 πολλοῦ δεῖ φοβηθησόμεθα, τοὺς πονηροὺς δαίμονας δι'
 ἀγνείας καὶ καθαροῦ τρόπου βίου τε σῶφρονος καὶ παν-
 5 ἀρέτου, τοῦ δὴ πρὸς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν διωρισμένου·
 καθαρᾶ γὰρ μὴ δύνασθαι ψυχῇ πλησιάζειν διὰ τὸ ἀνό-
 μοιον ὠμολογεῖτο. Ἄλλ' οὐδὲ μαντείας καὶ χρησμῶν
 δεησόμεθα, οὐδὲ σπλάγχνα ζῶων ἐρευνήσομεν, οὐδέ
 τι τῶν διὰ δαιμονικῆς κινήσεως ἐνεργουμένων πολυ-
 d πραγμονήσομεν. Ὡν γὰρ ἕνεκα ταῦτα τοῖς πολλοῖς
 σπουδάζεται, τούτων ἡμῖν ἀφίστασθαι μελετᾶν ὁ τοῦ
 Χριστοῦ λόγος διεστείλατο, μόνων δὲ ἐκείνων ἐφίεσθαι
 προὔτρεψε, περὶ ὧν ἀληθῶς μάντις μὲν οὐδεὶς οὐδέ
 5 σπλάγχνα ζῶων μὴνύσει τὸ σαφές, αὐτὸς δὲ μόνος ὁ

a 7 κατανασθέντας HO   λόγου κατανασθέντες BIO (-as)   a 8
 εὐλαβεῖς καὶ συνετοὶ BO   a 9 γινόμενοι BO   b 8 ἢ bis] ἢ
 bis A   b 9 πάντων ἀνθρώπων] om AH   c 2 δε] om I   διώξομεν O
 ἀπελάσομεν HBO   c 5 τοῦ I^o] om AH   πρὸς τοῦ] τρόπου AH
 c 6—d 8 καθαρᾶ—χωρεῖν om B   c 7 ὠμολογεῖτο] AH, vid 168 d 10
 ὠμολογοῖτο I, ὠμολόγηται BO   c 8 ἐρευνήσομεν] AH, διερ. cet   d 4
 ὧν] τῶν I

τοῦ Θεοῦ Λόγος, ὁ ἐν τοῖς ἀληθινοῖς ἐνοικῶν σπλάγχ-
νοις τῶν οἴων τε αὐτὸν δι' ἄκραν ψυχῆς καθαρότητα
ἔνδον ἐν ἑαυτοῖς χωρεῖν. Περὶ ὧν φησί που ἐν τοῖς
ἱεροῖς γράμμασιν, Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω,
καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι λαός.

10

Ταῦτα μὲν οὖν τὰ ἀπὸ τοῦ περὶ θυσιῶν τόπου ἀπ- **p. 171**
ελεγκτικὰ τῆς τῶν δαιμόνων μοχθηρίας. Ἄκουε δ' οἷα
περὶ τῶν αὐτῶν αἴθις ὁ τῆς Περὶ τῶν ἐμφύχων ἀποχῆς
συγγραφεὺς ἱστορεῖ, διαρρήδην ὁμολογῶν τοὺς πονη-
ροὺς δαίμονας ἐν σχήμασι πλείοσιν ἐντυπουμένους, **5**
καὶ παντοίας μορφᾶς χαρακτηρίζοντας, λανθάνειν καὶ
ἐξαπατᾶν τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων. Ἀγαθῶν γάρ,
φησὶν, ὑποδύομενοι πρόσωπα, καὶ προσεταιριζόμενοι
τὰ πλήθη διὰ τοῦ τὰς ἐπιθυμίας τῶν ἀνθρώπων ἐκκαίειν,
τοὺς ἀνωτάτω θεοὺς ἑαυτοὺς ἐπιφημίζεσθαι βούλονται. **10**
Τοσοῦτόν τε φησιν αὐτοὺς ἰσχύσαι, ὡς ἀπατῆσαι καὶ **b**
τοὺς σοφωτάτους τῶν Ἑλλήνων ποιητάς τε καὶ φιλο-
σόφους, οὓς καὶ ὁμολογεῖ τῆς τοῦ πλήθους γεγρονέναι
διαστροφῆς αἰτίους· ὅτι τε ἐξ αὐτῶν πᾶσα γοητεία
συνέστη, καὶ τὰ πρὸς ἡδονὴν ἀνθρώποις δι' αὐτῶν **5**
προξενεῖται, ὅπως τε θεοὶ εἶναι βούλονται, δαίμονες
ὄντες φαῦλοι· καὶ ὡς ἡ προεστῶσα αὐτῶν δύναμις
δοκεῖ θεὸς εἶναι ὁ μέγιστος. Ταῦτα δὲ ὁ Πορφύριος
τοῦτον ἱστορεῖ τὸν τρόπον·

22. Ὅσαι δὲ ψυχὰι τοῦ συνεχοῦς πνεύματος οὐ κρατοῦσιν, ἀλλ' **c** ΠΟΡΦΥ-
ὡς τὸ πολὺ καὶ κρατοῦνται, διὰ τοῦτο ἄγονταί τε καὶ φέρονται **ΡΙΟΥ**

170 d 9 2 Cor. vi. 16; cf Lev. xxvi. 12

c 1 Porphyr. *Abst.* ii. 38

d 7 οἴων] οἴῳ AH d 9 ἐν αὐτοῖς] post ἐμπεριπατήσω BO d 10
μοι] μου Tisch. 171 a 1 τὰ] om AH ἀπελεγκτικὰ] ἀπαγ-
γελτικὰ BO a 5 ἐντυπωμένους I a 8 ὑποδύομενοι] cf 172 b 4
a 9 τὰς] πὰς (sic) O a 10 θεοὺς] om O ἐαυτῶν I ἐπιφημίζεσθαι
BO, νομίζειν AH, νομίζεσθαι I b 1 αὐτοῖς φησιν A b 2 τε] om
BIO b 5 σύνεστι BO ἡδονῆς I b 6 βούλονται A b 8 δέ]
δὴ AH Πορφύριος] + πάντα BIO c 2 καὶ κρατοῦνται]
κεκράτῃται AH διὰ] δι' αὐτὸ Porph.

ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

λίαν, ὅταν αἱ τοῦ πνεύματος ὀργαί τε καὶ ἐπιθυμίαι τὴν ὁρμὴν
 λάβωσιν· αὐταὶ δὲ αἱ ψυχαὶ δαίμονες μὲν καὶ αὐταί, κακοεργοὶ
 δ' ἂν εἰκότως λέγοντο. Καὶ εἰσιν οἱ σύμπαντες, οὗτοί τε καὶ
 οἱ τῆς ἐναντίας δυνάμεως, ἀόρατοί τε καὶ τελείως ἀναίσθητοι
 αἰσθήσεσιν ἀνθρωπίνας. Οὐ γὰρ στερεὸν σῶμα περιβέβληνται
 οὐδὲ μορφὴν μίαν πάντες, ἀλλ' ἐν σχήμασι πλείοσιν ἐκτυπούμεναι
 5 καὶ χαρακτηρίζονται τὸ πνεῦμα αὐτῶν αἱ μορφαὶ τοτὲ μὲν ἐπιφαί-
 νονται, τοτὲ δὲ ἀφανεῖς εἰσιν· ἐνίστε δὲ καὶ μεταβάλλουσι τὰς
 μορφὰς οἷ γε χείρους. Τὸ δὲ πνεῦμα, ἧ μὲν ἐστὶ σωματικόν,
 παθητικόν ἐστὶ καὶ φθαρτόν· τῷ δὲ ὑπὸ τῶν ψυχῶν οὕτως
 δεδέσθαι, ὥστε τὸ εἶδος αὐτῶν διαμένειν πλείω χρόνον, οὐ μὴν
 10 ἐστὶν αἰώνιον· καὶ γὰρ ἀπορρεῖν αὐτοῦ τι συνεχῶς εἰκὸς ἐστὶ καὶ
 p. 172 τρέπεσθαι. Ἐν συμμετρίᾳ μὲν οὖν τὰ τῶν ἀγαθῶν, ὡς καὶ τὰ
 σώματα τῶν φαινομένων· τῶν δὲ κακοποιῶν ἀσύμμετρα, οἱ πλείον
 τῷ παθητικῷ νέμονται τὸν περίγειον τόπον οὐδὲν ὅ τι τῶν κακῶν
 οὐκ ἐπιχειροῦσι δρᾶν. Βλαῖον γὰρ ὅλως καὶ ὕπουλον ἔχοντες
 5 ἦθος, ἐστερημένον τε τῆς φυλακῆς τῆς ἀπὸ τοῦ κρείττονος δαι-
 μονίου, σφοδρὰς καὶ αἰφνιδίους, οἶον ἐνέδρας, ὡς τὸ πολὺ
 ποιοῦνται τὰς ἐμπτώσεις, πῆ μὲν λανθάνειν πειρώμενοι, πῆ δὲ
 βιαζόμενοι.

Καὶ ἐπιλέγει ἐξῆς·

b Ταῦτα δὲ καὶ τὰ ὅμοια ποιοῦσι, μεταστῆσαι ἡμᾶς ἐθέλοντες
 ἀπὸ τῆς ὀρθῆς ἐννοίας τῶν θεῶν καὶ εἰς ἐάντους ἐπιστρέψαι.
 Πᾶσι γὰρ τοῖς οὕτως ἀνομολόγως καὶ ἀκαταλλήλως γιγνομένοις

d 1 Porphyr. *Abst.* ii. 39   172 b 1 Porphyr. *ibid.* ii. 40

c 3 αἱ] om AH   c 4 αὐταί] + δὲ A   d 2 ἀόρ. τε καὶ τελ.] om AH
 τε] om I   τελῶς I Porph.   d 4 πάντες μίαν BIO   ἀλλ'] + ἡ ABO
 d 5 καὶ] δὲ AH, αἱ Porph., pr δὲ BIO   αἱ] om Porph.   d 8—172 b 1
 τῷ—ὅμοια om B   d 8 τὴν ψυχὴν O   d 10 ἀπορρεῖν O   εἰκὸς] εἰκότως
 AH   172 a 1 τὰ 1^ο] τὸ Porph.   a 2 κακοποιῶν] κακῶν AH   οἱ] οἶον O
 a 4 ἐπιχειροῦσι δρᾶν] ἐπιχειροῦσιν δρᾶν AH   a 5 φυλακῆς] φυσικῆς AH
 δαιμονίου] Porph., δαιμονίας IO, εὐδαιμονίας AH   a 6 σφοδρὰ IO
 ἐνέδρας] pr <ἐξ> Nauck   a 9 ἐξῆς ἐπιλέγει IO   b 2 εἰς] AH1, ἐφ' BO

αὐτοὶ χαίρουσι, καὶ ὥσπερ ὑποδύντες τὰ τῶν ἄλλων θεῶν πρόσωπα ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ
 τῆς ἡμετέρας ἀβουλίας ἀπολαύουσι, προσεταιριζόμενοι τὰ πλήθη 5
 διὰ τοῦ τὰς ἐπιθυμίας τῶν ἀνθρώπων ἐκκαίειν ἔρωσι καὶ πόθοις
 πλούτων καὶ δυναστειῶν καὶ ἡδονῶν, κενοδοξίαις τε αὖ, ἐξ ὧν
 στάσεις καὶ πόλεμοι φύονται καὶ τὰ συγγενῆ τούτων. Τὸ δὲ
 πάντων δεινότατον, ἐπαναβαίνουσιν ἐκ τῶνδε, καὶ τὰ ὅμοια ἀνα- c
 πείθουσι καὶ περὶ τῶν μεγίστων θεῶν, μέχρι τοῦ καὶ τὸν ἄριστον
 θεὸν τούτοις τοῖς ἐγκλήμασι ὑπάγειν· ᾧ δὴ καὶ τεταράχθαι φασι
 πάντ' ἄνω κάτω. Πεπόνθασι δὲ τοῦτο οὐκ ἰδιῶται μόνον, ἀλλὰ
 καὶ τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ διατριβόντων οὐκ ὀλίγοι. Ἡ δ' αἰτία δι' 5
 ἀλλήλων γέγονε. Καὶ γὰρ τῶν φιλοσοφούντων οἱ μὴ ἀποστάντες
 τῆς κοινῆς φορᾶς εἰς τὰ αὐτὰ τοῖς πλήθεσι συνέβησαν· καὶ πάλιν
 αὐτὰ τὰ πλήθη σύμφωνα ταῖς αὐτῶν δόξαις παρὰ τῶν δοκούντων d
 σοφῶν ἀκούοντα, ἐπερρώσθη φρουεῖν ἔτι μᾶλλον περὶ τῶν θεῶν τὰ
 τοιαῦτα. Τὸ μὲν γὰρ ποιητικὸν καὶ προσεξέκαυσε τὰς ὑπολήψεις
 τῶν ἀνθρώπων τῷ χρῆσθαι φράσει πρὸς ἐκπληξιν καὶ γοητείας
 πεποιημένη, κήλησίν τε ἐμποιῆσαι καὶ πίστιν περὶ τῶν ἀδυνατω- 5
 τάτων δυναμένη· δέον ἐμπέδως πεπεῖσθαι, ὅτι οὔτε τὸ ἀγαθὸν
 βλάπτει ποτέ, οὔτε τὸ κακὸν ὠφελεῖ. Οὐ γὰρ θερμότητος, ὡς φησι
 Πλάτων, τὸ ψύχειν, ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου· οὕτως οὐδὲ τοῦ δικαίου p. 173
 τὸ βλάπτειν. Δικαιότατον δὲ δῆπου φύσει πάντων τὸ θεῖον·
 ἐπεὶ οὐδ' ἂν ἦν θεῖον. Οὐκοῦν ἀποτετημῆσθαι δεῖ ταύτην τὴν
 δύναμιν καὶ μοῖραν τῶν δαιμόνων τῶν ἀγαθοεργῶν. Ἡ γὰρ
 βλάπτειν πεφυκνυῖα τε καὶ βουλομένη ἐναντία τῇ ἀγαθοεργῷ· τὰ 5
 δ' ἐναντία περὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἂν ποτε γένοιτο.

d 3 Porphyr. *Abst.* ii. 41

b 5 τῆς] pr τὰ AH	b 7 κενοδοξίας AHBI	c 2 καὶ 1 ^ο]
om O	τοῦ] ποῦ AH, om BO	c 3 φησὶν AO
pr ἐγνωκέαι (γέγονε sup lin) I	d 1 αὐτῶν] ἐαυτῶν Porph.	d 2
ἐπερρώσθαι BO	ἔτι.] AHB Porph., ἐπὶ IO	d 4 χρῆσθαι] χρόνω
AH	πρὸς ἔκπλ.] προσέπλεξεν AH	d 5 πεποιημένην AH
ἐμποιοῦσα AH	d 6 δυναμένη] I Porph., δύναμιν ἦν AH, πεποιημένην O	
ὅτι] ὡς A	173 a 1 Πλάτων] pr ὁ AH	ἐναντίου] + οὐδὲ ψυχρότης
τὸ θερμαίνειν ἀλλὰ τοῦ ἐναντίου B1O	τοῦ 2 ^ο] om BO	a 2 δὲ] om
AH	a 4 δαιμ. τῶν ἀγ.] ἀγ. δι. μ. BI	

Καὶ αὐθις·

ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

Διὰ μέντοι τῶν ἰναντίων καὶ ἡ πᾶσα γοητεία ἐπιτελεῖται·
τούτους γὰρ μάλιστα καὶ τὸν προεστῶτα αὐτῶν ἐκτιμῶσιν οἱ τὰ
b κακὰ διὰ τῶν γοητειῶν διαπραττόμενοι. Πλήρεις γὰρ πάσης
φαντασίας οὗτοι καὶ ἀπατήσαι ἱκανοὶ διὰ τῆς τερατουργίας. Διὰ
τούτων φίλτρα καὶ ἐρωτικά κατασκευάζουσιν οἱ κακοδαίμονες·
πᾶσα γὰρ ἀκολασία καὶ πλούτων ἐλπίς καὶ δόξης διὰ τούτων, καὶ
5 μάλιστα ἡ ἀπάτη· τὸ γὰρ ψεῦδος τούτοις οἰκείον· βούλονται γὰρ
εἶναι θεοί, καὶ ἡ προεστῶσα αὐτῶν δύναμις δοκεῖν θεὸς εἶναι ὁ
μέγιστος. Οὗτοι οἱ χαίροντες “λοιβῆ τε κνίσση τε,” δι’ ὧν αὐτῶν
c τὸ πνευματικὸν καὶ σωματικὸν πιαίνεται. Ζῆ γὰρ τοῦτο ἀτμοῖς
καὶ ἀναθυμιάσεσι, ποικίλως διὰ τῶν ποικίλων, καὶ δυναμοῦται
ταῖς ἐκ τῶν αἱμάτων καὶ σαρκῶν θυσίαις.

Διὰ δὲ τούτων ἀκηκόαμεν ὁμολογούντων ὅτι μὴ μό-
5 νον οἱ παρ’ Ἑλλησι ποιηταὶ προσεξέκαυσαν τὰς ὑπο-
λήψεις τῶν ἀνθρώπων τὰς περὶ τῶν φαύλων δαιμόνων
ὡς περὶ θεῶν καὶ ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ
διατριβόντων οἱ περὶ θεοῦς δοκοῦντες σπονδαίως ἔχειν,
d οἳ καὶ αὐτοὶ οὐ θεοὺς ἀλλὰ πονηροὺς δαίμονας περι-
έποντες τὰ πλήθη καὶ τοὺς δήμους εἰς τὴν ὁμοίαν πλάν-
ην ἐξετραχίλισαν. Ὁμολόγησε γοῦν σαφῶς ὁ λόγος
ὡς ἄρα παρὰ τῶν δοκούντων σοφῶν ἀκούοντα περὶ
5 θεῶν τὰ πλήθη σύμφωνα ταῖς αὐτῶν δόξαις ἐπερρώσθη
φρονεῖν ἔτι μᾶλλον ὡς περὶ θεῶν περὶ τῶν μοχθηρῶν

173 a 8 Porphyr. *Abst.* ii. 41

b 1 *ibid.* ii. 42

b 7 Hom. *Il.* ix. 500

a 9 τούτοις A
Porph., om codd
τούτων] τούτο A

b 1 πλήρης AH
ἀπάτης αἱ A
b 4 καὶ πλούτων] πλ. τε BO

γάρ] + εἰσι BIO
διὰ 2^ο] pr καὶ AH
c 1 τούτο] τούτοις τοῖς AH

b 2 οὔτοι]
b 3
b 6 θεὸς] θεῶν BO
c 2
c 4 διὰ] + γὰρ

AH c 5 προεξέκαυσαν A? H
ἀίκειαν cet d 3 ὁμολ. γοῦν] ὁμολόγησεν οὖν AH

c 6 ^{δαιμόνων} ἄνων I

d 2 ὁμοίαν] AH,
d 5 ἐπερρώσθαι BO

δαιμόνων. Καὶ ταῦτα οὐκ ἐξ ἡμῶν κατηγοροῦνται, ἀλλ' ὑπ' αὐτῶν τῶν ἀκριβέστατα τὰ οἰκεία μᾶλλον ἢ ἡμεῖς εἰδόντων. Ὁ γέ τοι αὐτὸς συγγραφεὺς οὐ παρέργως ὀμιλήσας τῇ τοῦς πολλοὺς λανθανούσῃ δεισιδαιμονίᾳ ¹⁰ φησὶ τοὺς πονηροὺς δαίμονας βούλεσθαι εἶναι θεοῦς, καὶ ἀγαθῶν δόξαν ἔχειν παρὰ ἀνθρώποις.

Τίς τε ἡ προεστῶσα αὐτῶν δύναμις τυγχάνει ὁ αὐτὸς p. 174 πάλιν διασαφήσει, τοὺς ἄρχοντας τῶν πονηρῶν δαιμόνων λέγων εἶναι τὸν Σάραπιν καὶ τὴν Ἑκάτην· ἡ δὲ θεία γραφὴ τὸν Βελζεβούλ. Ἄκουε δ' ὅπως καὶ περὶ τούτου γράφει ἐν τοῖς Περὶ τῆς ἐκ λογίων φιλοσοφίας. 5

23. Τοὺς δὲ πονηροὺς δαίμονας οὐκ εἰκῆ ὑπὸ τὸν Σάραπιν **b** <sup>ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ</sup> ὑποπτεύομεν, οὐδ' ἐκ τῶν συμβόλων μόνων ἀναπεισθέντες, ἀλλ' ὅτι τὰ μειλίγματα καὶ τὰ τούτων ἀποτρόπαια πρὸς τὸν Πλούτωνα γίνεται, ὡς ἐν τῷ πρώτῳ ἐδείκνυμι. Ὁ αὐτὸς δὲ τῷ Πλούτῳ **c** ὁ θεός, καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα δαιμόνων ἄρχων, καὶ σύμβολα διδοὺς πρὸς τὴν τούτων ἔλασιν. Οὗτος γοῦν καὶ τοῖς ἰκέταις ἐδήλωσεν ὡς πᾶσι ζώοις ὁμοιούμενοι προσίασι τοῖς ἀνθρώποις· ὅθεν καὶ παρ' Αἰγυπτίοις καὶ παρὰ Φοίνιξι καὶ ὅλως παρὰ τὰ θεία **5** σοφοῖς ἱμάντες ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐπιρρήσσονται, καὶ ζῶα προσουδίζονται πρὸ τῆς θρησκείας τῶν θεῶν, ἐξελαυνόντων τῶν ἱερέων τούτους διὰ τοῦ δοῦναι πνεῦμα ἢ αἷμα ζώων, καὶ διὰ τῆς τοῦ **d** ἀέρος πληγῆς, ἵνα τούτων ἀπελθόντων παρουσία τοῦ θεοῦ γένηται.

174 **b** 1 Porphyr. *Philos. ex Orac.* Cf Theodoret. *Gr. Aff. Cur.* 47, 41

d 7 κατηγοροῦνται] **BI**, κατηγορεῖται **AH**, κεκατηγοροῦνται **O** **d** 9 εἰδόντων] ἰδόντων **A** **d** 12 ἀνθρώποις] + ἡ τε προεστῶσα . . . ὁ μέγιστος **e** p 173 **b** 6 reperet **BO** (cum doceat pro doceat) 174 **a** 1 Τίς τε ἡ] **AH**, ἡ τε **I**, τίς οὖν ἄρα ἡ **BO** τυγχάνει δύναμις **BO** **a** 3 εἶναι λέγων **O** **a** 5 τούτων **BO** **b** 1 δέ] δὴ **BIO** δαίμονας] om **AH** **b** 2 οὐδ' ἐκ] ἐκ δὲ **BO** μόνον **A** ἀλλ' ὅτι] ἄλλο τι **A** **b** 3 τὰ 1^ο] om **AH** καὶ τὰ] κατὰ **AH** **c** 3 ἔλασιν] ἔλευσιν (?) **O*** **G**, ἔλασιν **O**² γοῦν] οὖν **O** οἰκέταις **O** **c** 4 προσίασι] πρὸς ἴασιν **A** **c** 5 παρὰ 1^ο] om **BO** **c** 6 ἱμάντες] ἡ μάντεσι **AH** ἐν] om **AH** ἐπιρρήσσεται **AH** **c** 6—**d** 8 καὶ—ἀποστῶσι om **B** **c** 6 προσουδίζονται πρὸς **O** **d** 1 τούτους] τοὺς **AH**

ΠΟΡΦΥ- ΠΟΙΟΤ Καὶ οἶκος δὲ πᾶς μεστός, καὶ διὰ τοῦτο προκαθαίρουσι καὶ ἐκβάλ-
 λουσι τούτους, ὅταν θεὸν κατακαλῶσι. Καὶ τὰ σώματα τοίνυν
 5 μεστὰ ἀπὸ τούτων· καὶ γὰρ μάλιστα ταῖς ποιαῖς τροφαῖς χαίρουσι.
 Σιτουμένων γὰρ ἡμῶν προσίασι καὶ προσιζάνουσι τῷ σώματι, καὶ
 διὰ τοῦτο αἱ ἀγνείαι, οὐ διὰ τοὺς θεοὺς προηγουμένως, ἀλλ' ἕν'
 οὔτοι ἀποστῶσι. Μάλιστα δὲ αἵματι χαίρουσι καὶ ταῖς ἀκαθαρ-
 σίαις, καὶ ἀπολαύουσι τούτων εἰσδύνοντες τοῖς χρωμένοις. Ὅλωσ
 10 γὰρ ἡ ἐπίτασις τῆς πρὸς τι ἐπιθυμίας, καὶ ἡ τοῦ πνεύματος τῆς
 P. 175 ὀρέξεως ὀρμὴ ἀλλαχόθεν οὐ σφοδρύνεται ἢ ἐκ τῆς τούτων
 παρουσίας· οἱ καὶ εἰς ἀσήμους φθόγγους καὶ φύσας ἀναγκάζουσι
 τοὺς ἀνθρώπους ἐμπίπτειν διὰ τῆς συναπολαύσεως τῆς μετ'
 αὐτῶν γιγνομένης. Ὅπου γὰρ πνεύματος πλείονος ὄλκή, ἢ τῆς
 5 γαστρὸς ἐξ ἡδυπαθείας πεπρησμένης, ἢ τῆς προθυμίας δι' ἡδονῆς
 ἐπίτασιν ἐκφυσώσης καὶ πολὺ τὸ ἔξωθεν σπώσης, ἐκεῖ παρουσία
 τῶν τοιούτων πνευμάτων σοι δηλούσθω. Ἀχρι τούτων τολμᾷ
 b φύσιν ἀνθρώπου εὐρίσκειν τὰς περὶ αὐτῆς συνεστῶσας παγίδας·
 καὶ γὰρ ὁ θεὸς ὅταν εἰσκριθῇ, πολυπλασιάζεται τὸ πνεῦμα.

Ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῶν πονηρῶν δαιμόνων, ὧν
 φησιν ἄρχοντα εἶναι τὸν Σάραπιν. Καὶ τὴν Ἐκάτην
 5 δὲ τούτων ἄρχειν ὁ αὐτὸς διδάσκει, λέγων οὕτως·

ΠΟΡΦΥ- ΠΟΙΟΤ Μήποτε οὗτοί εἰσιν ὧν ἄρχει ὁ Σάραπις, καὶ τούτων σύμβολον
 ὁ τρίκρανος κύων, τουτέστιν ὁ ἐν τοῖς τρισὶ στοιχείοις, ὕδατι, γῆ,
 ἀέρι, πονηρὸς δαίμων· οὗς καταπαύει ὁ θεὸς ὁ ἔχων ὑπὸ χεῖρα.
 Ἄρχει δ' αὐτῶν καὶ ἡ Ἐκάτη, ὡς συνεχούσα τὸ τρίστοιχον.

175 b 6 Porphyr. *Philos. ex Orac.*

d 5 γὰρ] om O τροφαῖς] + αἷς IO d 6 προσιζ.] προσικανούσι
 ΑΗ τὰ σώματα O d 8 αἵμασι BO, αἶμα I d 10 ἐπίτασις
 ΑΗ 175 a 1 ἢ ἐκ—οί] om B a 4 αὐτῶν] αὐτοὺς *vel* αὐτὸν (?) O
 πλείονος] om I a 5 πεπρησμένης] I, πεπληρωμένης ΑΗ, πεπρη-
 μένης BO a 6 ἐκφυσώσης] ἐκ φύσεως ἧς ΑΗ b 1 ἀνθρώπων ΑΗ
 αὐτῆς] αὐτῆς O b 2 ὁ] om BO^{vid} G b 5 δὲ—διδάσκει] om BO
 b 6 ὁ] om BO τούτων] *pr* διὰ I b 7 ὁ 1^ο] ἢ O τρίκρανος] ΑΗ,
 τρικράνος IO b 8 καταπαύσει ΑΗ ὁ 2^ο] om B10

Καὶ πάλιν φησίν·

c

Ἔτι παραθεῖς ἐν χρηστήριον, ὅπερ αὐτὴ ἢ Ἐκάτη πεποιήται, ΠΟΡΦΥ-
 καταπαύσω τὸν περὶ ταύτης λόγον· ΡΙΟΥ

Ἦδ' ἐγὼ εἰμι κόρη πολυφάσματος, οὐρανόφοιτος,
 ταυρώπις, τρικάρηνος, ἀπηγής, χρυσοβέλεμος,
 Φοίβη ἀπειρολεχῆς, φαεσίμβροτος Εἰλείθνια,
 τριστοίχου φύσεως συνθήματα τρισσὰ φέρουσα·
 αἰθέρι μὲν πυρόεσσιν ἔειδομένη εἰδώλοις,
 ἤερα δ' ἀργεννοῖσι τροχάσμασιν ἀμφικάθημαι·
 γαῖα δ' ἐμῶν σκυλάκων δνοφερὸν γένος ἠνιοχεύει.

5

d

Οἷς ἐπιλέγει ὁ συγγραφεὺς σαφῶς τίνες οἱ σκυλάκες·
 ὅτι οἱ πονηροὶ δαίμονες, περὶ ὧν ἄρτι πεπαύμεθα 5
 λέγοντες. Τοσαῦτα μὲν δὴ καὶ ταῦτα. Περὶ δὲ τοῦ
 δαίμονας εἶναι πονηροὺς ἀληθῶς, ἀλλ' οὐδὲν ἀγαθὸν
 ἐπαγομένους, τοὺς παρὰ τοῖς πολλοῖς θεολογουμένους,
 φέρε ἔτι μᾶλλον διὰ πλειόνων κρατύνωμεν.

c 2 Porphyr. *ibid.*

c 1 πάλιν] αὐ BO c 2 ἔτι παραθεῖς] om A (Lake) Ἐκάτη A
 c 6 ἀπειρολεχῆς] Vig. cf Lobeck, *Ag.* p 225, ἀπειροτέχνης codd
 Εἰλήθνια A d 1 εἰδομένη A εἰδώλοισιν ΔΗ d 3 δ' ἐμῶν] δαίμων
 ΔΗ δνοφερῶν IO ἠνιοχεύων ΔΗ d 5 οἱ] ὁ I d 6 λέγοντες]
 λέγειν O καὶ ταῦτα] om BO δέ] om BO d 8 τοῖς] τοὺς O

ΒΙΒΛΙΟΝ Ε.

Τάδε τὸ πέμπτον περιέχει σύγγραμμα τῆς εὐαγγελικῆς προπαρασκευῆς

- α' Ἐπι περὶ τοῦ πονηρῶν δαιμόνων εἶναι τὰ παρὰ τοῖς ἔθνεσι
μαντεῖα καὶ χρηστήρια· καὶ ὡς καθήρηται πάντα, καὶ
ἐκκέλοιπε μετὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν εὐαγγελικὴν
διδασκαλίαν . . . . . c. 1 p. 178 b
- β' Τίς ὁ τρόπος τῆς δαιμονικῆς ἐνεργείας . . . . . c. 2 p. 181 a
- γ' Ὅτι πολυσχιδῆς καὶ πολυγνώμων ἡ περὶ θεῶν τοῖς Ἑλλησι
συνέστη δεισιδαμονία . . . . . c. 3 p. 182 c
- δ' Περὶ τοῦ πονηρῶν δαιμόνων εἶναι τὰ παρὰ τοῖς ἔθνεσι μαντεῖά
τε καὶ χρηστήρια . . . . . c. 4 p. 184 a
- ε' Περὶ τοῦ λανθανούσας δαιμόνων περιέχειν ἱστορίας τὰς
μυθικὰς ὡς περὶ θεῶν διηγήσεις . . . . . c. 5 p. 187 a
- ς' Ὡς θανάτου ποιητικοὶ εἰσιν οἱ λεγόμενοι αὐτῶν ἀγαθοὶ
δαίμονες . . . . . c. 6 p. 190 a
- ζ' Ὅτι καὶ ἐρωτικαῖς ἡδυπαθείαις ἐξυπηροῦνται, καὶ ποίαις
ἕκαστος αὐτῶν χαιρεῖ . . . . . c. 7 p. 191 b
- η' Ὅτι μαγανείαις καθέλκονται, καὶ παρὰ γνώμην ἀναγκά-
ζονται ταῖς ἀνθρωπίναις βουλαῖς δουλεύειν . . . . . c. 8 p. 193 a
- θ' Ὅτι οὐδὲ ἀφ' ἑαυτῶν ἀναχωρεῖν δύνανται . . . . . c. 9 p. 195 b
- ι' Ὅποιας μεθόδους οἱ θανάσιοι αὐτῶν θεοὶ τοῖς γόσην
ὑποτάττονται . . . . . c. 10 p. 197 d
- ια' Ὅτι οἱ δαίμονες οὖν δὴ θεοὺς ὑπειλήφασιν ἀνθρώπους ἐδίδα-
ξαν τὰς οἰκείας περιεργίας . . . . . c. 11 p. 199 d
- ιβ' Ὅτι καὶ τὰ ἀγάλματα μαγικῶς αὐτοὶ κατασκευάζειν ἐδίδαξαν c. 12 p. 200 b
- ιγ' Ὅτι καὶ τὰς μορφὰς αὐτῶν τῶν ξοάνων αὐτοὶ κατέδειξαν . c. 13 p. 201 a
- ιδ' Ὅτι καὶ μαγεύειν προτρέπουσιν . . . . . c. 14 p. 202 a
- ιε' Ὅτι καὶ τὰς ἀψύχους ὕλας φιλοῦσιν . . . . . c. 15 p. 203 c

α' ἔθνεσι] pr πολλοῖς AHB γ' τοῖς] pr ἐν BO συνέστη] om B
δ' τε] om O ια' οὖν—ὑπειλ.] οἱ καὶ θεοὶ ἐλογίσθησαν BO περιεργίας
A ιβ' ἀγάλματα] ἰνδάλματα I ιγ' om O αὐτῶν] om B ιε'
om O

- ι5' Περὶ τῶν ἐκλελειπτότων χρηστηρίων . . . . . c. 16 p. 204 d
 ιζ' Περὶ τοῦ καὶ θηήσκειν τοὺς δαίμονας, οὓς δὴ ὡς θεοὺς τιμῶσι c. 17 p. 205 d
 ιη' Περὶ τῶν παρὰ ποῖς πάλαι Ἑλληνσι μνημονουμένων
 χρηστηρίων . . . . . c. 18 p. 208 b
 ιθ' Πρὸς τὸν Ἀπόλλω κέλευσαντα δις ἐπτὰ παῖδάς τε καὶ κόρας
 σφαγισσομένους ἐκέμπεσθαι Κρησὶν ὑπὸ Ἀθηναίων. . . c. 19 p. 209 c
 κ' Ὡς πολλοῖς θανάτου γέγονεν αἴτιος ὁ Ἀπόλλων διὰ τῆς
 τῶν χρησμῶν ἀμφιβολίας . . . . . c. 20 p. 210 b
 κα' Ὡς καὶ τῷ Κροίσῳ τῆς οἰκείας ἀρχῆς ἐκπεσεῖν πάλιν δι'
 ἀμφιβόλου χρησμοῦ κατέστη αἴτιος. . . . . c. 21 p. 212 c
 κβ' Ὡς ἐπλάνων διὰ τῶν χρησμῶν παίζοντες τοὺς ἐρωτῶντας . . c. 22 p. 213 d
 κγ' Ὅτι τῷ τῆς ἀσαφείας σκότῳ τὴν σφῶν ἄγνοιαν ἐπέκρυπτον c. 23 p. 214 d
 κδ' Ὅτι μὴδὲν δυνάμενοι βοηθεῖν ἐν ταῖς τῶν πολέμων συμφουαῖς
 δι' ἀμφιβόλων χρησμῶν ἐσοφίζοντο καὶ ἡπάτων τοὺς
 πρόσφυγας . . . . . c. 24 p. 216 b
 κέ' Τὰ πρὸς Λακεδαιμονίους . . . . . c. 25 p. 219 a
 κς' Τὸ αὐτὸ Κνιδίοις . . . . . c. 26 p. 220 b
 κζ' Ὡς τοὺς χρωμένους αὐτοῖς ἐξέκαον εἰς τὸν κατ' ἀλλήλων
 πόλεμον . . . . . c. 27 p. 221 b
 κη' Τὰ περὶ Δυκούργου τοῦ Λακεδαιμονίων νομοθέτου ὅτι μὴ
 Θεοῦ ἄξια . . . . . c. 28 p. 222 d
 κθ' Ὅτι οὐ περὶ σπουδαίων πραγμάτων τοὺς χρησμοὺς ἐποίουντο c. 29 p. 224 c
 λ' Ὅτι κοινοῖς καὶ ἀνθρωπίνους λογισμοῖς τὰ πρακτέα συνεβού-
 λενον . . . . . c. 30 p. 225 b
 λα' Ὅτι καὶ ἀφιλοσόφως τὰ πολλὰ παρήνουν . . . . . c. 31 p. 225 c
 λβ' Ὅτι καὶ συνεμερίζοντο τοῖς ἀδικουσίην . . . . . c. 32 p. 226 d
 λγ' Ὅτι καὶ τοὺς ποιητὰς οὐδὲν φιλοσόφου βίου ἄξιον ἐπίδει-
 δειγμένους κατὰ τὰς τῶν πολλῶν δόξας ἀκρίτως ἀνύμουν c. 33 p. 227 c
 λδ' Ὅτι καὶ πύκτας ἀνδρας καὶ ἀθλητὰς ἰσοθέους τιμαῖς γεραίρειν
 παρεκελεύοντο . . . . . c. 34 p. 230 a
 λε' Ὅτι καὶ τοὺς τυράννους ἐκολάκευον . . . . . c. 35 p. 233 a
 λς' Ὅτι καὶ τὴν ἄψυχον ὕλην σέβειν προσέταττον . . . . . c. 36 p. 233 d

1. Ἰκανὰ μὲν καὶ τὰ προπαρατεθέντα συστηῆσαι 178 b
 ἦν ὅτι μὴ θεοί, μῆδ' ἀγαθοὶ δαίμονες, πᾶν δὲ τούναντίον

ι5' χρηστηρίων] + αὐτοὺς ὁ Ἀπόλλων ἔχρησε τάδε I ante c. 16, + ἔχρησεν
 αὐτοῖς ὁ Ἀπόλλων τάδε O ante c. 16 ιη' πάλαι] παλαιοῖς I ιθ' Ἀπ.
 κελ.] Ἀπόλλωνα κελεύοντα BO κα' πάλιν] om IO (ante c. 21) κγ'
 ἀσαφείας] ἀσαφεῖ A σκότῳ] σκότει I ἐπέκρυπτον] I, ἐπικρύπτονται
 ΔΒ, ἐπικρύπτουσι O κδ' βοηθεῖν] pr τοῖς θεραπεύουσι I κς' ὡς] +
 καὶ O ἐξέκαον—πόλεμον] κατ' ἀλλήλων ἐξέκαον BO κθ' τοὺς χρ.
 ἐπ.] ἐχρησμοδότην BO 178 b I παρατεθέντα BO b 2 μὴ θεοί]
 μῆθέν O

ὑπῆρχον οἱ παρὰ τοῖς ἔθνεσι κατὰ τε πόλεις καὶ χώρας
 ὡς θεοὶ τιμημένοι· οὐ λυπεῖ δὲ ἐκ περιουσίας τὴν
 c αὐτὴν ὑπόθεσιν ἔτι μᾶλλον βεβαιώσασθαι πλείοσι καὶ
 δαιφιλετέροις ἐλέγχους τῆς τούτων ἀποδείξεως τὴν διὰ
 τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν εὐαγγελικῆς διδασκαλίας
 προξενηθεῖσαν ἅπασιν ἀνθρώποις ἐλευθερίαν τῶν πάλαι
 5 κακῶν ἐκφαινούσης. Ἄκουε τοιγαροῦν αὐτῶν Ἑλλήνων
 ὁμολογούντων ἐκλελοιπέναι αὐτῶν τὰ χρηστήρια, οὐδ'
 ἄλλοτέ ποτε ἐξ αἰῶνος ἢ μετὰ τοὺς χρόνους τῆς σωτηρίου
 d καὶ εὐαγγελικῆς διδασκαλίας τὴν ἐνὸς τοῦ παμβασιλέως
 καὶ δημιουργοῦ τῶν ὅλων Θεοῦ γνώσιν φωτὸς δίκην
 πᾶσιν ἀνθρώποις ἀνατειλάσης. Αὐτίκα γοῦν μάλα
 ὄσον οὐδέπω παραστήσομεν ὡς ἄρα μετὰ τὴν ἐπι-
 5 φάνειαν αὐτοῦ καὶ θάνατοι τῶν δαιμόνων ἱστορήθησαν,
 καὶ τὰ θαυμαστὰ καὶ πάλαι βωόμενα χρηστήρια δια-
 λελοίπασιν. Ἦδη δὲ καὶ πρότερον ἀποδέδεικται ὅτι
 δὴ παῦλαν κακῶν οὐδ' ἄλλοτέ πω πρότερον ἢ μετὰ τὴν
 εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν εἰλήφασιν αἱ παρὰ πᾶσι τοῖς
 10 ἔθνεσιν ὡμῶς καὶ ἀνηλεῶς ἐπιτελούμεναι τὸ πρὶν
 ἀνθρωποθυσίαι· οἷς ἐπὶ τοῦ παρόντος προσθεῖναι
 καλὸν ὅτι μὴ μόνον ἐξ ἐκείνου τὰ τῆς δαιμονικῆς
 ἀπέσβη δεισιδαιμονίας, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς τῶν ἔθνῶν
 πολυαρχίας. Σχεδὸν γὰρ κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ κώμην
 p. 179 βασιλεῖς καὶ τυράννους τοπάρχας τε καὶ δυνάστας τὸ
 παλαιὸν ἦν ὄραν, ἔθναρχίας τε καὶ πολυαρχίας, δι' ἃς

c 1 ἔτι] ἐπὶ I, om BO c 3 τῆς] om BO c 5 ἄκουε]
 om BO αὐτῶν Ἑλλ. ὁμολ.] Ἑλληνες ὁμολογοῦσιν BO c 6
 οὐδ'] ΔΗΙ, οὐκ BO c 7 ποτε] om O μετὰ—καί] τὸ τῆς O d 1
 τὴν] τοῦ BO, τῆς I τοῦ—γνώσιν] θεοῦ καὶ σ̄ρς̄ χ̄ν̄ πλατυνθείσης ἐν γῆ
 BO d 2 γνώσιν] γνώσεως I d 3 μάλα] om BO d 4 οὐδέπω]
 οὔπω BIO ἄρα] γὰρ AH d 6 θαυμαστὰ καὶ] om BO διαλέλοιπεν
 BO d 8 πω πρότερον] ποτε BO d 10 ὡμῶς καὶ] om BO τὸ πρὶν
 ἀνθρ.] τῶν ἀνθρώπων θυσίαι BO d 13 δεισιδαιμονίας] θυσίας BO
 τῶν] om BO d 14 πόλιν πᾶσαν BO 179 a 1 καὶ τυρ.—παλαιῶν]
 τε καὶ τυρ. καὶ τοπάρχας πάλαι BO a 2 δι' ἃς ἐπὶ] διὰ BO

ἐπὶ τοὺς κατ' ἀλλήλων πολέμους συνεχῶς ὀρμῶντες
 δηώσεις τε χωρῶν καὶ πόλεων πολιορκίας ἀνδραποδ-
 ισμούς τε καὶ αἰχμαλωσίας τῶν πλησιοχώρων αἰεί 5
 καὶ διὰ παντὸς ἐνήργουν, πρὸς τῶν οἰκείων δαιμ-
 ὄνων ἐπὶ τὸν κατ' ἀλλήλων πόλεμον ἐξοιστρούμενοι.
 Ὡν οὕτως ἐχόντων ἐν ὁποῖα τότε συγχύσει κακῶν
 συμφορῶν τε ἐπαλλήλων ὁ πᾶς (ἐνέσχητο) βίος, καὶ
 αὐτῷ σοι καταλείπω σκοπεῖν. Τούτων δὴ οὖν ἀθρόως 10
 ἀπάντων ὁμοῦ σὺν τῇ πολυθέῳ πλάνῃ ἐκποδῶν μετα- b
 στάντων οὐκ ἄλλοτε ἢ μετὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν εἰς
 ἀνθρώπους ἐπιδημία, πῶς οὐ χρὴ τὸ μέγα μυστήριον
 τῆς ἀληθῶς σωτηρίου καὶ εὐαγγελικῆς ἀποδείξεως
 ὑπερθαυμάζειν, δι' ἧς ἀθρόως κατὰ πᾶσαν τὴν τῶν 5
 ἀνθρώπων οἰκουμένην προσευκτήρια καὶ ναοὶ τῷ παμ-
 βασιλεῖ καὶ δημιουργῷ τῶν ἀπάντων καὶ μόνῳ Θεῷ ἔν-
 τε πόλεσι καὶ κώμαις βαρβάρων τε ἔθνων ἐν ἐρημίαις
 ἀφιερωμένα συνέστη, βίβλοι τε καὶ ἀναγνώσματα. c
 μαθήματά τε παντοῖα καὶ διδασκαλίαι, περὶ τῆς εἰς
 ἄκρον ἀρετῆς καὶ τρόπου τοῦ κατὰ τὴν ἀληθῆ θεο-
 σέβειαν παραγγέλματα περιέχουσαι, ἀνδράσιν ὁμοῦ καὶ
 γυναιξὶ καὶ παισὶν εἰς ἐπήκοον παραδέδονται, νεκρὰ δὲ 5
 τὰ ἀπὸ δαιμόνων πάντα χρηστήριά τε καὶ μαντεύματα ;
 Οὐδέ τις εἰς τοσοῦτον ἀνθρώπων μέμνηε νῦν, ἐξ οὐπερ
 εἰς πάντας φωτὸς δίκην ἐξέλαμψεν ἢ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν

a 3 ἐπὶ τοὺς] om BO πολέμους] om BO ὀρμῶντες] ἐφορμῶντας
 BO a 4 τε] om I a 5 αἰεί—ἐνήργουν] om BO a 7 ἐπὶ τὸν] om BO
 πόλεμον] om BO a 8 κακῶν]+ καὶ O a 9 τε ἐπαλλ. ὁ πᾶς] ὁ τῶν
 ἀνθρώπων BO (ἐνέσχητο)] Dindorf, ἐνίσχητο AHBI, εἰσχοίτο O καὶ
 αὐτῷ om BO a 10 καταλείπω] περιλείπω I a 10—180 c 2 σκοπεῖν—
 πονηροὶ om B a 10 δὴ] om O ἀθρόως] ἀθρόον O b 1 ἀπάντων]
 om O b 2 οὐκ ἄλλοτε ἢ] om O εἰς] πρὸς O b 5 ἀθρόως] om O
 b 6 προσευκτήρια καὶ ναοὶ] ναοὶ εὐκτήριοι O b 7 καὶ δημ.—μόνῳ] om O
 καὶ μόνῳ τῶν ἀπάντων I b 8 τε] om O ἔθνων]+ καὶ O c 1
 ἀφιερωμένα] ἀφιεροῖμενα AH, om O c 2 μαθήματά τε] om O παντοῖα
 καὶ διδ.] καὶ διδ. παντοῖαι O διδασκαλείαι Δ c 4 ὁμοῦ] τε O c 5
 παραδέδονται] παραδεδομένα O c 7 μέμνηε] μέμνημαι O ἐξ—δίναμις]
 μετὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν διδασκαλίαν O οὐπερ] ὅτου περ I

ἐνθεος καὶ εὐαγγελικὴ δύναμις, ὡς τολμᾶν τῷ τοῦ φι-
 10 τάτου φόνῳ καὶ ταῖς δι' ἀνθρωποθυσιῶν σφαγαῖς τὰ
 φονικὰ καὶ φίλαιμα καὶ μισάνθρωπά τε καὶ ἀπάνθρωπα
 δ δαιμόνια ἐξιλεοῦσθαι, οἷα πράττειν τοῖς πάλαι σοφοῖς
 τε καὶ βασιλεῦσι δαιμονώσιν ὡς ἀληθῶς φίλον ἦν.
 Περὶ δὲ τοῦ μηκέτι δύνασθαι τι κατισχύειν τοὺς
 φαύλους δαίμονας μετὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν εἰς
 5 ἀνθρώπους πάροδον, καὶ αὐτὸς ὁ καθ' ἡμᾶς τῶν δαιμ-
 ὄνων προήγορος ἐν τῇ καθ' ἡμῶν συσκευῇ τοῦτόν που
 λέγων μαρτυρεῖ τὸν τρόπον·

ΠΟΡΦΥ-
 ΡΙΟΥ

Νυνὶ δὲ θαναμάζουσιν, εἰ τοσοῦτων ἐτῶν κατέλιπεν ἡ νόσος τὴν
 πόλιν, Ἀσκληπιοῦ μὲν ἐπιδημίας καὶ τῶν ἄλλων θεῶν μηκέτ'
 10 οὔσης. Ἰησοῦ γὰρ τιμωμένον, οὐδεμιᾶς τις θεῶν δημοσίας
 ὠφελείας ἦσθετο.

Ταῦτα ῥήμασιν αὐτοῖς ὁ Πορφύριος. Εἰ δὴ οὖν
 κατὰ τήνδε τὴν ὁμολογίαν Ἰησοῦ τιμωμένου οὐδεμιᾶς τις
 θεῶν δημοσίας ὠφελείας ἦσθετο, μηκέτ' οὔσης μήτ' Ἀσκληπιοῦ
 p. 180 ἐπιδημίας μήτε τῶν ἄλλων θεῶν, πόθεν δὴ λοιπὸν τὸ ὡς
 περὶ θεῶν καὶ ἡρώων δόγμα; Τί γὰρ οὐχὶ μᾶλλον τὰ
 τῶν θεῶν καὶ Ἀσκληπιοῦ κρατεῖ τῆς Ἰησοῦ δυνάμεως;
 Εἰ δὴ ὁ μὲν θνητός, ὡς ἂν φαῖεν, ἄνθρωπος—τάχα
 5 δ' ἂν εἴποιεν ὅτι καὶ πλάνος—οἱ δὲ σωτῆρες καὶ θεοί,
 τί δῆτα τοίνυν πάντες ἀθρόως αὐτῷ Ἀσκληπιῷ πεφεύγ-
 ασι, τὰ νῶτα τῷ θνητῷ καὶ πᾶσαν ἐξῆς ὑποχείριον
 τὴν ἀνθρωπότητα τῷ μηκέτ' ὄντι, ὡς ἂν εἴποιεν αὐτοί,

179 d 8 Porphyr. *Adv. Christianos*, Fr. ab Eus. servatum. Cf Theodoret. l. c. 179, 41

c 11 καὶ 2^ο] om AI τε καὶ ἀπάνθρωπα] om BO d 2 τε] om AHI
 d 3 τι κατισχύειν] A, τι καὶ ἰσχ. I, μηκέτι ἰσχ. O d 5 ἡμᾶς] ἡμᾶς O
 d 8 τοσοῦτον AHI τὴν πόλιν ἢ νόσος O d 10 γὰρ] Χριστοῦ O
 δημοσίας τις θεῶν AI d 12—14 ταῦτα—ἦσθετο om O d 12 εἰ δὴ]
 ἦδη A d 14 δημοσίας θεῶν I μηκέτ'—μήτε τῶν] μὴ οὖν Ἀσκλ. οὔσης
 ἐπίδ. μήτ' O 180 a 2 θεῶν] pr τῶν O ἡρώων] + περὶ αὐτῶν I, + αὐτῶν
 O a 3 Ἀσκληπιοῦ καὶ τῶν θεῶν O Ἀσκληπιοῦ] pr τὰ I τῆς
 Ἰησοῦ] πάσης οὐκ οὔσης AΗ a 6 τί δῆτα τοίνυν] πῶς οὖν O

παραδεδωκότες; Ὁ δὲ καὶ μετὰ θάνατον παρὰ πᾶσι b
 τοῖς ἔθνεσιν ὁσημέραι διαιωνίζει τιμώμενος, ἀντικρυς
 τῆς μετὰ θάνατον ζωῆς τὸ ἐναργὲς καὶ ἔνθεον τοῖς οἰοῖς
 τε συνορᾶν ἐπιδεικνύμενος. Ἀλλὰ καὶ εἰς ὧν, καί, ὡς
 ἂν τις ὑπολάβοι, μόνος, τὸ πλῆθος τῶν ἀνὰ πᾶσαν 5
 τὴν οἰκουμένην θεῶν ἐλαύνει, καὶ τὰς γε τιμὰς αὐτῶν
 ἀθετῶν κρατεῖ, ὡς τοὺς μὲν θεοὺς μηκέτ' εἶναι, μηδ'
 ἐνεργεῖν, μηδέ πη παραφαίνεσθαι, μηδὲ συνήθως ταῖς
 πόλεσιν ἐπιδημεῖν, ὅτι μὴ θεοὶ δαίμονες δ' ἦσαν c
 πονηροί· μόνου δὲ αὐτοῦ καὶ καταπέμψαντος αὐτὸν
 Θεοῦ τῶν ὄλων αὔξειν ὁσημέραι τὰς τιμὰς, καὶ εἰς
 μείζον ἀρετῆς καθ' ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος ἐπιδιδόναι.
 Δέον ἔμπαλιν τοὺς μὲν θεοὺς, εἰ δὴ τινες ὄντως ἦσαν 5
 τῶν ἐπὶ γῆς κηδεμόνες, τοῦ μὲν ἄρδην μεταστήσασθαι
 τὴν πλάνην, εἰ ἄρα τις ἦν, αὐτοὺς δὲ τὰς ἐξ αὐτῶν θεραπ-
 είας τε καὶ ὠφελείας ἀφθόνως τοῖς πᾶσιν ἐμπαρέχειν.
 Νυνὶ δὲ τοῖσδε καὶ τοῦτ' ἐπικεχειρήται μὲν πολλάκις
 διὰ τῶν κατὰ χρόνους ἀρχόντων τὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν 10
 κραταιότατα πολεμησάντων διδασκαλίαν· ἄπρακτον d
 δ' ὅμως εὔροντο τῆς ἐγχειρήσεως τὸ τέλος, ὑπερνικώσης
 τοὺς πάντας αἰὲ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐνθέου δυνάμ-
 εως, καὶ πάσας τὰς κατὰ τῆς διδασκαλίας, αὐτοῦ τῶν
 πονηρῶν δαιμόνων ἐπαναστάσεις καθαιρούσης, αὐτοὺς 5
 τε ἐλανούσης, δαίμονας μὲν ἀληθῶς φαύλους ὄντας,
 ψευδῶς δὲ νεομισμένους εἶναι θεοὺς ἢ καὶ ἀγαθοὺς
 δαίμονας.

2. Οἶδε γοῦν περιγείοι τινες ὄντες καὶ καταχθόνιοι, p. 181

b 3 θάνατον] pr τὸν A   b 6 αὐτῶν] + καὶ O   b 8 πη] ποι AHI
 c 1 μὴ] + δὲ AH   c 4 μείζονα AHB   c 8 τε] om BO   ἐμπαρέχειν]
 παρέχειν BO   c 9 ἐπικεχειρήσται O   μὲν] om BO   d 1—3
 κραταιότατα—ἡμῶν bis ser I   d 1 κραταιοτάτην A ('á et η in ras,
 Heikel) HBO   d 2 εὔραντο BIO   d 3 ἐνθέου] om BO   d 4 τῶν
 πον. δαιμ.] om O   d 5 ἐπαναστάσεις] ἐπαναστάσης I   αὐτοὺς—
 μὲν] τοὺς δαίμονάς τε ἐλανούσης BO   d 7 εἶναι] om BO

τόν τε ἐπὶ γῆν βαρὺν καὶ ζοφερὸν ἀέρα περιπολοῦντες,
 καὶ τὸ σκότιον καὶ γαιῶδες οἰκητήριον ἔχειν κατα-
 κερκισμένοι δι' ἃς ὕστερον ἀποδώσομεν αἰτίας, τάφοις
 b νεκρῶν καὶ μνήμασι καὶ πάσῃ τῇ μυσαρᾷ καὶ ἀκα-
 θάρτῳ ὕλῃ ἐμφιλοχωροῦντες, αἷμασί τε καὶ λύθροις
 καὶ παντοίων ζώων σώμασι τῇ τε ἐκ τῶν ἀναθυμιω-
 μένων καὶ ἀπὸ γῆς ἐξατμιζομένων ἀναδόσει χαίροντες,
 5 οἳ τε τούτων ἄρχοντες ἀέριοί τινες ὑπάρχοντες ἢ καὶ
 καταχθόνιοι δυνάμεις, ἐπεὶ κατέμαθον τὸ ἀνθρώπινον
 γένος κάτω που περὶ νεκρῶν ἀνδρῶν θεοποιίαν ἰλυσπώ-
 c μενον, θυσίαις τε καὶ κνίσαις ταῖς δὴ μάλιστα αὐτοῖς
 κεχαρισμέναις διὰ πάσης σπουδῆς ἐκπονούμενον, ἐγ-
 γύθεν ἔφεδροι καὶ συνεργοὶ τῆς πλάνης παρήσαν, τοῖς
 τῶν ἀνθρώπων κακοῖς ἐπεντρυφῶντες, καὶ τοὺς ἡλιθίους
 5 τὰς ψυχὰς εὐχερῶς ἀπατῶντες κινήσεσιν ἰσι τῶν
 ξοάνων, ἃ δὴ ἐπὶ τιμῇ τῶν κατοικομένων ἀνδρῶν πρὸς
 τῶν παλαιῶν ἀφιέρωτο, καὶ ταῖς διὰ χρησμῶν φαν-
 τασίαις θεραπείαις τε σωμάτων, ἃ διὰ τῆς οἰκείας
 αὐτῶν ἐνεργείας ἀφανῶς αὐτοὶ λυμαινόμενοι, παλιν οἱ
 10 αὐτοὶ διὰ τῆς ἐξ αὐτῶν ἀνέσεως ἐλευθέρους παθῶν
 d ἠφίεσαν. Δι' ὧν ἔτι μᾶλλον κατὰ κρημνῶν ἔφερον
 τοὺς δεισιδαίμονας, ὡς αὐτοὺς εἶναι νομίζειν ποτὲ μὲν
 οὐρανίους δυνάμεις καὶ τινὰς ἀληθῶς θεοὺς, ποτὲ δὲ
 τὰς τῶν τεθεοποιημένων ἡρώων ψυχὰς. Ἐντεῦθεν γοῦν
 5 ἤδη μείζων τις εἶναι καὶ σεμνοτέρα τοῖς πολλοῖς
 ἐνομίζετο ἢ τῆς πολυθέου πλάνης ὑπόληψις, μετα-

181 a 2 γῆν] AH, γῆς B10 a 3 σκότειον AH γαιῶδες] A Polyb.,
 γεῶδες cet ἔχειν κατακερκ.] κατακριθέντες BO b 2 φιλοχω-
 ροῦντες I b 3 τῇ] τὴν AH b 4 ἀνάδοσιν AH b 5 ὑπ.
 ἢ καὶ κατ.] om AH b 6 ἀνθρώπειον B10 b 7 ἀνδρῶν] ἀνθρώπων
 BO c 4 ἐπεντρυφῶντες] ἐπεντρίβοντες AH1 c 5 τὰς] pr
 καὶ AH1 εὐχερεῖς I τισι τῶν] τε BO c 7 ἀφιέρωται
 BO c 9 ἐνεργείας] pr δαιμονικῆς B10 c 10 παθῶν] pr
 τῶν B10 d 1 ἔτι] ἐπὶ IO d 2, 3 ποτὲ bis] ποτὲ bis AH1 d 4
 γοῦν ἤδη] om BO d 5 εἶναι] post πολλοῖς I σεμνότερος O πολ-
 λοῖς] παλαι BO

βαινούσης τῆς διανοίας ἀπὸ τῶν ὀρωμένων ἐπὶ τὸ ἀφανὲς τῶν ἐγκρυπτομένων τοῖς ξοάνοις, καὶ τὴν πλάνην κραταιότερον ἐπικυρούσης. Οὕτω δῆτα λοιπὸν οἱ περίγειοι δαίμονες, οἳ τε ἀμφὶ τὸν ἀέρα κοσμοκράτορες ¹⁰ καὶ τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας, ὅ τε ἐπὶ πᾶσιν αὐτοῖς τῆς κακίας ἐξάρχων, θεῶν οἱ μέγιστοι παρὰ τοῖς πᾶσιν ἐνομίζονται ἢ τε τῶν πάλαι νεκρῶν μνήμη τῆς μείζονος ἠξιούτο θεραπείας. Ὡν τὰς μὲν τῶν σωμάτων ἰδέας οἱ ^{p. 182} τῶν κατὰ πόλεις ἀφιερωμένων εἰκόνων φέρειν ἐδόκουν τύποι, τὰς δὲ ψυχὰς καὶ τὰς ἐνθέους καὶ ἀσωμάτους δυνάμεις οἱ φαῦλοι δαίμονες καθυπεκρίνοντο διὰ πολλῆς τῆς τερατοποιίας· καὶ αὐτῶν ἤδη τῶν θεραπευόντων ⁵ καὶ ἱερωμένων αὐτοῖς ἐπὶ τὸ μείζον ἀεὶ τὸν ἐκ τῆς φαντασίας τύφον ἐπαγόντων, καὶ δὴ καὶ γοητικαῖς κακοτεχνίαις τὰ πολλὰ συσκευαζόντων, τῆς καὶ τούτων διδασκαλίας αὐτῶν πάλιν τῶν φαύλων δαιμόνων τοῖς θεραπεύουσι προκαταρξάντων. Οἷδε γοῦν καὶ τῆς ¹⁰ ἀρχεκάκου γοητείας παντὶ τῷ τῶν ἀνθρώπων βίῳ κατέστησαν αἴτιοι, ὥσπερ οὖν ὁ πρὸ τούτου διήλεγξε β λόγος.

3. Τούτων τοιγαροῦν τῶν μοχθηρῶν καὶ περιγείων ^c δαιμόνων, τῶν τε ἀερίων καὶ καταχθονίων πνευμάτων, οὓς κοσμοκράτορας καὶ πνευματικὰ πονηρίας ἀρχάς τε καὶ ἐξουσίας οἱ θεῖοι λόγοι προσαγορεύουσι, τοτὲ μὲν εἰς ἀγαθοὺς δαίμονας ὑποκρινομένων, τοτὲ δὲ εἰς οὐρανίους ⁵

181 d 10 Eph. vi. 12

ἔγκρυπτομένων
 d 8 ἐγκρυπτομένων] ἐγκεκρυμμένων O τὴν πλάνην] τῇ πλάνῃ AH,
 πλάνην BO d 9 δῆτα] δῆ BO d 10 οἳ] ὅ I d 13 ἐνομίζονται]
 ἐνομίζονται I πάλαι] παλαιῶν AH νεκρῶν] μικρῶν (μῖ sup ras) I
 182 a 1 οἳ] αἱ BO a 2 τῶν] om O ἀφιερωμένων AH, ἀφιερωμένοι
 BO εἰκόνων φέρειν] εἰκόνας ἔφερον BO ἐδόκουν τύποι] om BO
 a 7 τύφον] τύπον BO ἀπαγόντων AH I γοητ. κακοτ.] γοητείας
 BO a 8 συσκευαζόμενοι AH, συσκευαζόμενων I a 9 αὐτῶν] om BO
 φαύλων] om O a 10 προκαταρξάντων] τῶν δαιμόνων καταρξάντων BO
 οἷδε γοῦν] οἷδ' οὖν O c 3 οὓς] τοὺς AH

θεοὺς σχηματιζομένων, καὶ πάλιν ἄλλοτε εἰς ἥρωας μεταμορφουμένων, ἔστι δ' ὅπη ἄντικρυς διὰ τῶν δρωμένων τῆς μοχθηρίας τὸ δεῖγμα παραφαινόντων, εἰκότως πολὺς ὁ πλάνος ἀνθρώποις ἔτι μᾶλλον ἐπήει, τῶν μὲν
 10 θεοὺς εἶναι, τῶν δὲ ἥρωας καὶ δαίμονας ἀλλ' οὐ θεοὺς
 d ὑπάρχειν ὁμολογούντων, καὶ τῶν δαιμόνων τοὺς μὲν ἀγαθοὺς ἐπιφημιζόντων, τοὺς δὲ φαύλους ἐπικαλούντων, πλὴν ἀλλὰ δεῖν φασκόντων καὶ τοὺς φαύλους ἐξιλεοῦσθαι διὰ τὰς ἐξ αὐτῶν βλάβας, ὥστε τὴν πᾶσαν αὐτοῖς
 5 θεοποιίαν εἰς εἶδη πλείονα καταπίπτειν. Πρῶτον μὲν τὸ ἐκ τῶν φαινομένων κατ' οὐρανὸν φωστήρων, οὓς καὶ φασι διὰ τὸ θέειν, ὅπερ ἔστι τρέχειν, διὰ τε τὸ αἰτίους εἶναι τοῦ θεωρεῖν τὰ ὀρώμενα, πρῶτους θεοὺς ἀνηγορεύσθαι· δευτέρον τὸ διὰ τὰς εἰς τὸν κοινὸν βίον, ὡς
 10 φασιν, εὐεργεσίας ἐκτετιμημένον, ὃ δὴ ἐξ ἀνθρώπων γεγεννησθαι καὶ αὐτοὶ ὁμολογοῦσι, τοὺς καλουμένους ἥρωας παραφέροντες, Ἑρακλέα καὶ Διοσκύρους, Διό-
 p. 183 νυσὸν τε καὶ τοὺς παρὰ βαρβάρους ὁμοίους. Ἐξ ὧν ἀφορίσαντες καὶ διαστειλάμενοι τὰ περὶ τῶν αὐτῶν αἰσχρότερα μνημονευόμενα τρίτον εἶδος θεοποιίας ὑπέθεντο, μυθικὸν αὐτὸ ἐπικαλέσαντες. Ὁ δὴ ἐπαισχυν-
 5 θέντες, καίπερ ἀληθὲς καὶ παλαιότατον τυγχάνον, ἐπὶ τὸ φυσικώτερον, ὡς φασι, μεταβεβλήκασι τροπικωτέραις ἀλληγορίαις, θεωρίας δὴ τινὰς εὐρεσιλογήσαντες.

c 6 σχηματ.] σχηματιζομένων O πάλιν] om BO εἰς] sup lin A*
 c 8 τὸ] om A παραφαινόντων] παραβαίνοντας AH c 9 ἔτι] om O
 c 10 θεοὺς 1^ο-οὐ] om AH εἶναι] om O d 1 ὑπάρχειν om BO
 d 2 ἐπιφημιζόντες AH τοὺς] τῶν BI φαύλους] φαυλότατα BI,
 φαυλοτάτους O ἐπικαλοῦντες AH d 5 εἶδη] ἤδη I d 6 τὸ]
 τῶ A καί] + θεοὺς BO d 7 θέειν] θεῖν AH ὅπερ ἔστι τρέχειν] om
 BO d 8 τοῦ] om I ἀνηγορεύσθαι] AH, ἀνηγορεύθαι BIO d 9 τὸ]
 om AH d 10 ἐκτετιμημένων AH, ἐκτετιμημένους G (incert in O) d 11
 γεγεννησθαι] γενέσθαι BO, γεγενῆσθαι I 183 a 1 βαρβάρους] pr τοῖς I
 a 2 ἀφορίσαντες καί] om BO a 3 αἰσχρότερον BIO a 4 αἰσχυνθέντες
 AH a 5 καίπερ] ὅπερ AH παλαιότατον BO a 6 τροπικώτερον
 BO a 7 εὐρεσιλογήσαντες AI, εὐρεσιολογήσαντες O

Ἄλλ' οὐδ' εἰς τοῦτο πλάνης αὐτοῖς ἀπῆρκει στήναι ἤδη δὲ μέχρι τῶν οἰκείων παθῶν τὸ σεβάσμιον καὶ προσκυνητὸν ὄνομα τοῦ θεοῦ καταβαλόντες τέταρτον **b** θεοποιίας ἐπενόησαν τρόπον, οὐδ' ἀντιρρήσεως ἄξιον, τῷ καὶ αὐτὸν προφανές ἐπάγεσθαι τὸ αἰσχος. Εἰ δὲ τινα Ἐρωτα καὶ Ἀφροδίτην καὶ Πόθον, τὰς αἰσχυρὰς καὶ ἀκολάστους αὐτῶν ἐπιθυμίας, θεοὺς ἀνειπόντες, καὶ **5** τὸν μὲν λόγον Ἑρμῆν, τὸν δὲ λογισμὸν Ἀθηνᾶν ἐπονομάσαντες, καὶ ταῦτα τῇ οἰκείᾳ παρειλήφασιν θεολογία, ὡς καὶ τὸ πέμπτον ἐκ τῶν ἐν ἀνθρώποις γιγνομένων πραγμάτων ἀναπλασάμενοι. Τὰς γὰρ ἐνεργείας τὰς τε πολεμικὰς καὶ τὰς τεχνικὰς ἀνειδωλοποιήσαντες θεοῖς **c** ἀπένειμαν, Ἄρει μὲν καὶ Ἀθηνᾶ τὰς πολεμικὰς, Ἡφαίστῳ δὲ καὶ τισιν ἑτέροις τὰς τεχνικὰς. Ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἔκτον καὶ ἕβδομον εἶδος αὐτοῖς τὸ δαιμονικὸν παρεισήχθη, πολύτροπον ἀληθῶς τυγχάνον καὶ πολύ- **5** μορφον, τοτὲ μὲν θεοὺς ὑποκρινόμενον, τοτὲ δὲ ψυχὰς τεθηκότων· καὶ μῆδὲν μὲν ἡμῖν εἰς ἀρετὴν ψυχῆς συμβαλλόμενον, ἐπιτωθάζον δὲ αἰεὶ καὶ κατὰ κρημνῶν φέρον διὰ τῆς ἀπατηλοῦ πλάνης πάντα τὸν δεισιδαίμονα· ὃ καὶ αὐτὸ διόλου φαῦλον ὄν εἰς δύο διελόντες, εἷς τε τὸ **d** βλαπτικὸν καὶ εἰς τὸ ὠφελοῦν, ἀγαθῶν καὶ φαύλων αὐτοῖς τεθείκασιν προσηγορίας. Ὡν οὕτως ἐχόντων, ἀναγκαῖον εἶναι μοι δοκεῖ, τὰ μῆδ' ἀντιρρήσεως δεόμενα παρεκθεμένους τὸν περὶ τῆς δαιμονικῆς ἐνεργείας **5** ἀκόλουθον συνιδεῖν λόγον· ὃν ἐκ μέρους προθεωρήσαντες ἐν τῷ πρὸ τούτου συγγράμματι, τὰ λείποντα

a 8 στήναι] μετέναι ΑΗ a 9 ἤδη δέ] + καὶ I, ἀλλὰ καὶ ΒΟ b 1 τοῦ θεοῦ] om ΒΟ b 2 ἐπενόησαν] ΑΗ, προσεπονοήσαντο ΒΟ, προσεπονόησαν I b 6 μὲν] om ΒΟ ἐπονομάσαντες] om ΒΟ b 7 παρειλήφασιν] παρειληφότες ΒΟ b 8 γιγνομένων] ἡγνομένων ΑΗ c 1 τὰς] om ΒΟ c 4 αὐτοῖς—παισιήχθη] παρισήγαγον τὸ δαιμονικόν ΒΟ c 7 ἡμῖν] om ΒΟ c 8 αἰεὶ] om Ο κατὰ κρημνῶν φέρον] κατακρημιίζον ΒΟ c 9 ἀπατηλοῦ] om ΒΟ d 2 βλαπτικὸν] βλάπτον ΒΟ εἰς] om ΒΟ d 4 ἀναγκαῖον εἶναι] ἀνάγκη ΒΟ d 5 παρεκθεμένους] ἄπερ ἐκθεμένους ΑΗ d 6 ἀκόλουθον] om ΒΙΟ προθεωρ.] θεωρήσαντες Ο

νὺν ἀποπληρώσομεν. Φέρ' οὖν ἤδη λοιπὸν ἐπ' αὐτὰς
 χωρήσωμεν τὰς ἀποδείξεις. Θήσω δὲ πρώτας τὰς ἀπὸ
 10 τῆς Πλουτάρχου γραφῆς, ἣν πεποιήται Περὶ τῶν ἐκλελοιπ-
 ὄτων χρηστηρίων· ἔνθα περὶ τοῦ πονηρῶν δαιμόνων εἶναι
 τὰ παρὰ τοῖς ἔθνεσι μαντεῖά τε καὶ χρηστήρια τόνδε
 γράφει τὸν τρόπον·

p. 184 4. Εὐ μὲν οὖν λέγουσι καὶ οἱ λέγοντες ὅτι Πλάτων τὸ ταῖς
 ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ-
 ΧΟΥ γινωμέναις ποιότησιν ὑποκείμενον στοιχείου ξευρών, ἦν ὕλην
 b καλοῦσι, πολλῶν ἀπήλλαξε καὶ μεγάλων ἀποριῶν τοὺς φιλοσόφους·
 ἐμοὶ δὲ δοκοῦσι πλείονας λῦσαι καὶ μείζονας ἀπορίας οἱ τὸ τῶν
 δαιμόνων γένος ἐν μέσῳ θεῶν καὶ ἀνθρώπων θέντες καὶ τρόπον
 τινὰ τὴν κοινωνίαν ἡμῶν συνάγον εἰς ταῦτ' οὗ καὶ συνάπτου ἐξ-
 5 ευρόντες· εἴτε μάγων τῶν περὶ Ζωροάστρην ὁ λόγος οὗτός ἐστιν,
 εἴτε Θράκιος ἀπὸ Ὀρφείως ἢ Αἰγύπτιος ἢ Φρύγιος, ὡς τεκμαιρόμεθα
 ταῖς ἐκατέρωθι τελεταῖς ἀναμεμιγμένα πολλὰ θνητὰ καὶ πένθημα
 c τῶν ὀργιαζομένων καὶ δρωμένων ἱερῶν ὀρῶντες. Ἑλλήνων δὲ
 "Ὀμηρος μὲν ἐπιφαίνεται κοινῶς ἀμφοτέροις χρώμενος τοῖς ὀνόμασι,
 καὶ τοὺς θεοὺς ἔστιν ὅτε δαίμονας προσαγορεύων. Ἡσίδοδος δὲ
 καθαρῶς καὶ διωρισμένως πρῶτος ἐξέθηκε τῶν λογικῶν τέσσαρα
 5 γένη· θεοὺς, εἴτα δαίμονας, εἴτα ἥρωας, τὸ δ' ἐπὶ πᾶσιν ἀνθρώπων·
 ἐξ ὧν ἔοικε ποιεῖν τὴν μεταβολήν, τοῦ μὲν χρυσοῦ γένους
 εἰς δαίμονας πολλοὺς κάγαθούς, τῶν δ' ἡμιθέων εἰς ἥρωας ἀπο-
 κριθέντων.

184 a 1 Plut. de Orac. Def. c 10, p 414 F

d 8 ἀναπληρώσομεν O φέρ' οὖν ἤδη λοιπὸν] om BO d 9 χωρή-
 σωμεν] οὖν χωρητέον BO πρώτας] πρώτων O d 10 τῆς] τοῦ O
 ἦν πεποιήται] τῆς BO d 11 χρηστηρίων] pr φασκούσης BO d 12
 τοῖς] om BO τε] om BO τόνδε γράφει τὸν τρόπον] ιστορεῖ BO
 184 a 2 ἦν] ὁ νὺν Plut. ὕλην] + καὶ φύσιν Plut. b 3 θέντες]
 om Plut. b 5 Ζωάστρηον O b 6 ἢ 1^ο] εἴτ' Plut. b 7 ἐκατέρωθι]
 ἐκατέρων ἰ AH c 2 φαίνεται Plut. c 3 δε] om O c 4 ὀρι-
 σμένως AH πρῶτος] Plut., πρώτων codd Eus. λογικῶν] λογίων AH
 c 5 εἴτα (bis)] om O δαίμονας] + πολλοὺς κάγαθούς Plut. τὸ δ' ἐπὶ
 πᾶσιν] εἴτα Plut. c 6 ἐξ—κάγαθούς] om Plut. c 7 δ'] om Plut.
 εἰς] om A

Εἰθ' ἐξῆς φησίν·

Ἄλλὰ περὶ μὲν τούτων οὐκ ἀναγκαῖον ἡμᾶς Δημητρίῳ δια- 10 ΠΛΟΥΤ-
φέρεσθαι. Καὶ γὰρ κἂν πλείων ὁ χρόνος ἢ κἂν ἐλάττων, κἂν δ' ΑΡΧΟΥ
τεταγμένος κἂν ἄτακτος, ἐν ᾧ μεταλλάττει δαίμονος ψυχὴ καὶ
ἥρωος βίος, οὐδὲν ἦττον ἐφ' ᾧ βούλεται δεδείξεται μετὰ μαρτύρων
σοφῶν καὶ παλαιῶν ὅτι φύσεις τιμές εἰσιω ὥσπερ ἐν μεθορίῳ
θεῶν καὶ ἀνθρώπων δεχόμενοι πάθη θνητὰ καὶ μεταβολὰς ἀναγ- 5
καίας, οὗς δαίμονας ὀρθῶς ἔχει κατὰ νόμον πατέρων ἡγουμένους
καὶ ὀνομάζοντας σέβεσθαι.

Τούτοις μεθ' ἕτερα ἐπιλέγει·

Τὸ μὲν οὖν ἐφεστάναι τοῖς χρηστηρίοις μὴ θεοῦς, οἷς ἀπηλ- p. 185
λάχθαι τῶν περὶ γῆν προσήκόν ἐστιν, ἀλλὰ δαίμονας ὑπηρέτας
θεῶν, οὐ δοκεῖ μοι κακῶς ἀξιουῖσθαι· τὸ δὲ τοῖς δαίμοσι τούτοις,
μονουοῦχι δραχμὴν λαμβάνοντας ἐκ τῶν ἐπῶν τῶν Ἐμπεδοκλέους,
ἀμαρτίας καὶ ἄτας καὶ πλάνας θεηλάτους ἐπιφέρειν, τελευτῶντας 5
δὲ καὶ θανάτους ὥσπερ ἀνθρώπων ὑποτίθεσθαι, θρασύτερον ἡγοῦμαι
καὶ βαρβαρικώτερον.

Καὶ πάλιν προστίθησι τοῖς εἰρημένους ταῦτα·

Εἰσὶ γὰρ ὡς ἐν ἀνθρώποις καὶ δαίμοσι ἀρετῆς διαφοραί, καὶ b
τοῦ παθητικοῦ καὶ ἀλόγου τοῖς μὲν ἀσθενὲς καὶ ἀμαυρόν ἐστι
λείψανον, ὡς περίττωμα, τοῖς δὲ πολὺν καὶ δυσκατάσβεστόν ἐστιν,

c 9 Plut. *De Orac. Def.* c 12, p 416 C
cf Theodoret. *Gr. Aff. Cur.* p 136

185 a 1 ibid c 16, p 418 E,
b 1 Plut. loc cit p 417 B

c 9 εἰθ' ἐξῆς] εἶτα O c 10 ἀναγκαῖον] ἀνάγον O d 1 κἂν
1^ο] ἂν Plut. ὁ χρόνος ἢ] Plut., εἴη χρόνος codd Eus. ἐλάτ-
των] + ἢ Plut. d 3 οὐδὲν] + γὰρ ΑΗ φ] ὁ ΑΙΟ σοφῶν
μαρτύρων ΑΗ d 4 ἐν μεθωρίῳ ὥσπερ O μεθορία Α d 6 οὗς]
οὐ ΑΗ d 8 τούτοις μεθ' ἕτερα] μεθ' ἕτ. οὖν O 185 a 1 οὖν] om O
Plut. a 3 κακῶς] καλῶς IO? a 4 δραχμὴν] ΑΙΟ cf 206 a 1 Theo-
doret., ῥάγδην Plut., δράγδην Wyttenb. ad Plut. p 418 E ἐπῶν τῶν
'Ἐμπεδ.] τοῦ Ἐμπεδ. ἐπῶν O a 5 θεηλάτους] om Theodoret. ἐπιφέρειν]
ὑποφέρει Α*, ὑποφέρειν Α² Η a 6 θανάτους] ἀθανάτους ΑΗΟ a 8
πάλιν—εἰρημ.] αὐτοῖς εἰρημ. προστίθησι O b 3 ἐστιν] ΑΗ, ἐν-
εστιν ΒΙΟ Plut.

ὄν ἴχνη καὶ σύμβολα πολλαχοῦ θυσίαι καὶ τελεταὶ καὶ μυθολογίαι
 5 σώζουσι καὶ διαφυλάττουσιν ἐνδiesπαρμένα. Καὶ περὶ μὲν τῶν
 μυστικῶν, ἐν οἷς τὰς μεγίστας ἐμφάσεις καὶ διαφάσεις λαβεῖν
 ἐστὶ τῆς περὶ δαιμόνων ἀληθείας, εὖστομά μοι κείσθω, καθ'
 Ἡρόδοτον· ἐορτὰς δὲ καὶ θυσίας, ὥσπερ ἡμέρας ἀποφράδας καὶ
 c σκυθρωπάς, ἐν αἷς ὠμοφαγίαι καὶ διασπασμοὶ νηστεαῖά τε καὶ
 κοπετοί, πολλαχοῦ δὲ πάλιν αἰσχρολογία πρὸς ἱεροῖς, μανία τε
 ἄλλαι ὀριόμεναι ῥιψαύχην σὺν κλόμφ, θεῶν μὲν οὐδενί, δαιμόνων δὲ
 φαύλων ἀποτροπῆς ἔνεκα φήσαιμ' ἂν τελεῖσθαι παραμύθια· καὶ
 5 τὰς πάλαι ποιουμένας ἀνθρωποθυσίας οὔτε θεοὺς ἀπαιτεῖν ἢ προσ-
 δέχεσθαι πιθανόν ἐστιν, οὔτε μάτην ἂν ἐδέχοντο βασιλεῖς καὶ
 d στρατηγοί, παῖδας αὐτῶν ἐπιιδόντες καὶ καταρχόμενοι καὶ σφάτ-
 τοντες, ἀλλὰ χαλεπῶν καὶ δυστρόπων ὄργας καὶ βαρθυμίας
 ἀφοσιούμενοι καὶ ἀποπιμπλάντες ἀλαστόρων, ἐνίων δὲ μανικῶς
 ἔρωτας, οὐ δυναμένων οὐδὲ βουλομένων σώμασι καὶ διὰ σωμάτων
 5 ὀμιλεῖν. Ἄλλ' ὥσπερ Ἡρακλῆς Οἰχαλίαν ἐπολιόρκει διὰ παρ-
 θένου, οὔτω πολλακίς ἰσχυροὶ καὶ βίαιοι δαίμονες ἐξαιτούμενοι
 ψυχὴν ἀνθρωπίνην περιεχομένην σώματι . . . λοιμούς-τε πόλεσι
 καὶ γῆς ἀφορίας ἐπάγουσι, καὶ πολέμους καὶ στάσεις ταραττουσιν,
 ἄχρισ οὐ λάβωσι καὶ τύχωσιν οὐ ἔρῳσι.

b 7 Hdt. ii. 171   c 2 Pind. Fr. 121 (224)

b 4 θυσίαι] Plut., + τε AHBI, + τὰ (?) O   b 5 σώζουσι AH
 φυλάττουσι AO   ἐνδiesπαρμένα] Plut., διεσπασμένα AH, διε-
 σπαρμένα BI, διεφθαρμένα O   καὶ περὶ μὲν] codd, περὶ μὲν οὖν
 Plut.   b 6 μυστικῶν] μυθικῶν O   καὶ διαφάσεις] om AH
 c 2 δέ] τε O   τε] + καὶ O, τ' Pind.   c 3 ἄλλαι] ἀλαλαί τ'
 Pind.   ὀριόμενων Pind.   ῥιψαύχην AH   οὐδενί] om I
 δαιμόνων] μόνων AH   c 4 παραμύθια] pr μειλίχια καὶ Plut.
 καὶ] Plut., om codd   c 5 πάλαι ποιουμένας] παλαιὰς ποιούμενος
 AIO   οὔτε] pr ἄς O   c 6 ἂν ἐδέχοντο] ἀνεδέχοντο A
 d 3 ἀποπιμπλάντες I   ἐνίων δὲ μανικῶς] Plut., εἶναι δ' ἐν τοῖς
 δαιμονικοῖς AH, ἐν τοῖσδε μανικοῖς BIO, + καὶ τυραννικοῖς Plut.
 d 6 πολλακίς] om Plut.   ἐξητημένοι AH   d 7 σώματι] σώμασιν
 AH, σωμάτων I, + καὶ διὰ σωμάτων ὀμιλεῖν οὐ δυνάμενοι ταύτη Plut.
 d 8 ἐνάγουσι O   ταραττούσιν] πράττουσιν AH   d 9 ἄχρι AH
 λάβωσι καὶ] om O

Σαφῶς διὰ τούτων ὁ προδηλωθεὶς φιλόσοφος ὅτι 10
 δαίμοσι πονηροῖς τὰ προειρημένα κατὰ πάσας τὰς
 πόλεις ἐπετελείτο παρέστησεν. Εἰ δὲ καὶ τινες ἦσαν
 ἐν τούτοις, ὡς φασιν, ἀγαθοὶ τὴν φύσιν ἢ καὶ θεοί, τί p. 186
 χρῆν θεραπεύειν τοὺς φαύλους, πρὸς τῶν ἀγαθῶν ἀπε-
 λαύνεσθαι αὐτοὺς δέον; Εἰ γὰρ δὴ τινες ἦσαν αὐτοῖς
 ἀγαθοὶ προστάται, τούτοις ἐπιθαρσοῦντας τὸ μηδὲν τῶν
 χειρόνων χρῆν δήπου φροντίζειν, καὶ διὰ σωφρόνων 5
 λόγων τε καὶ εὐχῶν ἀλλὰ μὴ δι' αἰσχρορρημοσυνῶν
 τὰς ἐναντίας ἀποτρέπεσθαι δυνάμεις. Ὅτε δὲ τούτων
 μὲν οὐδὲν ἔπραττον, βίῳ δ' αἰσχυρῶ καὶ ἀκολάστῳ καὶ
 ῥήμασιν ἀσέμνοις ὠμοφαγίαις τε καὶ διασπασμοῖς καὶ
 ἀνθρωποθυσίαις τοῖς πονηροῖς δαίμοσιν ἐκαθικέτευον, b
 πῶς καὶ δυνατὸν ἦν αὐτοὺς τὰ τοιαῦτα δρῶντας καὶ τὰ
 τοῖς φαύλοις κεχαρισμένα διαπραττομένους τῷ ἐπὶ
 πάντων Θεῷ ἢ ταῖς ὑπ' αὐτὸν θείαις δυνάμεσιν ἢ ὅλως
 ἀγαθοῖς τισὶ προσοικειοῦσθαι; Ἄλλὰ γὰρ τοῖς πᾶσι 5
 πρόδηλον ὡς ὁ τὰ φίλα τοῖς φαύλοις ἐπιτελῶν οὐκ ἄν
 ποτε τῶν ἀγαθῶν γένοιτο προσφιλῆς. Οὐκ ἄρα θεοῖς,
 οὐδ' ἀγαθοῖς δαίμοσιν, μόνοις δὲ τοῖς φαύλοις ἐλά-
 τρευον οἱ δεδηλωμένοι. Ἔτι δὲ μᾶλλον τοῦτου πιστοῦται
 τὸν λόγον ὁ Πλούταρχος ἐν οἷς φησι τὰς μυθικὰς ὡς c
 περὶ θεῶν διηγήσεις λόγους εἶναί τινας περὶ δαιμόνων,
 τά τε παρ' Ἑλλήσιν ἀδόμενα γιγαντικά τινα καὶ Τιτα-
 νικά δαιμονικά εἶναι διηγήματα, ὡς καινοτέραν ὑπο-
 βάλλειν διάνοιαν. Μήποτε ἄρα τοιαῦτα ἦν τὰ περὶ 5
 τῶν πρὸ τοῦ κατακλισμοῦ γιγάντων ἐν τῇ θείᾳ γραφῇ
 λεγόμενα, τά τε περὶ τῶν τούτους γεγεννηκότων, περὶ

186 a 1 ὡς φασιν, ἐν τούτοις ἦσαν ΔΗΙ, ἐν τούτοις ἦσαν, ὡς φασιν O
 ἦ] om ΔΗ a 3 δέον αὐτοῦς O a 4 ἐπιθαρσοῦντες A
 μηδὲν] μηθὲν A a 9 καὶ διασπασμοῖς] om O b 1 ἐκαθή-
 κενον ΔΗΙΟ b 2 αὐτοῦς] om O τὰ 2^ο] om O b 5 προσφ-
 κειῶσθαι O b 9 δεδουλωμένοι O τοῦτο O c 1 τὸν
 λόγον] om O c 3 τινα] om O

ὧν εἴρηται Ἰδόντες δὲ οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ τὰς θυγατέρας τῶν
 δ ἀνθρώπων, ὅτι καλαί εἰσιν, ἔλαβον ἑαυτοῖς γυναῖκας ἐκ πασῶν
 ὧν ἐξελέξαντο· ἀφ' ὧν ἐγεννήθησαν οἱ γίγαντες οἱ ὀνομα-
 στοὶ ἐξ αἰῶνος. Εἵποι γὰρ ἄν τις τούτους ἐκείνους εἶναι,
 καὶ τὰ ἐκείνων πνεύματα παρὰ τοῖς μετὰ ταῦτα ἀνθρώπ-
 5 οῖς τεθεοποιημένα, καὶ τὰς ἐκείνων μάχας, τὰς τε πρὸς
 ἀλλήλους διαστάσεις, καὶ τοὺς πολέμους, ταῦτ' εἶναι τὰ
 ὡς περὶ θεῶν μυθεύμενα. Λέγει δ' οὖν ὁ Πλούταρχος
 ἐν ᾧ συνέταξε λόγῳ Περὶ τῶν κατὰ τὴν Ἰσιν καὶ τοὺς
 Αἰγυπτίων θεοὺς αὐτοῖς ῥήμασι ταῦτα·

p. 187 5. Βέλτιον οὖν οἱ τὰ περὶ Τυφῶνα καὶ Ὅσιριν καὶ Ἰσιν
 ΠΛΟΥΤ- ἱστορούμενα μῆτε θεῶν παθήματα, μῆτε ἀνθρώπων, ἀλλὰ δαιμόνων
 ΑΡΧΟΥ

b μεγάλων εἶναι νομίζοντες, οὓς καὶ Πλάτων καὶ Πυθαγόρας καὶ
 Ξεινοκράτης καὶ Χρῦσιππος, ἐπόμενοι τοῖς πάλαι θεολόγοις, ἔρρω-
 μνευστέρους ἀνθρώπων λέγουσι γεγονέναι, καὶ πολὺ τῇ δυνάμει
 τὴν φύσιν ὑπερφέροντας ἡμῶν· τὸ δὲ θεῖον οὐκ ἀμιγρὸς οὐδὲ
 5 ἄκρατον ἔχοντας, ἀλλὰ καὶ ψυχῆς φύσει καὶ σώματος αἰσθησίαι
 συνειληχός, ἡδονῇ δεχομένη καὶ πόνον, καὶ ὅσα ταῦται ἐγγενό-
 μενα ταῖς μεταβολαῖς πάθη τοὺς μὲν μᾶλλον τοὺς δ' ἦττον ἐπι-
 c ταραττεῖ. Γίνονται γὰρ ὡς ἐν ἀνθρώποις καὶ δαίμοσιν ἀρετῆς
 διαφοραὶ καὶ κακίας. Τὰ γὰρ γιγαντικὰ καὶ Τιτανικὰ παρ'
 Ἑλληνισμῶν ἀδόξενα, καὶ πολλαὶ τινες ἄθεστοι πράξεις, καὶ Πυθῶνος
 ἀντιτάξεις πρὸς Ἀπόλλωνα, φυγαὶ τε Διονύσου, καὶ πλάνη

186 c 8 Gen. vi. 2
 c 25, p 360 D

d 2 Gen. vi. 4
 c 2 cf Theodoret. *Gr. Aff. Cur.* p 46

187 a 1 Plut. *de Iside*
 c 2

c 8 οἱ ἄγγελοι] νίοι O d 1 ἐκ] ἀπὸ LXX (A) d 2 οἱ ὀνομ.
 ἐξ αἰ.] οἱ ἀπ' αἰ. οἱ ἀνθρώποι οἱ ὀνομ. LXX (A) d 6 καὶ τοὺς πολέ-
 μους] om O 187 a 1 Τυφῶνα] pr τὸν Plut. a 2 ἱστορούμενα]
 τετυρευμένα AH παθήματα] Plut., πάθη codd Eus. b 1
 μεγάλων] μὲν AH b 2 ἔρρωμ.] + μὲν Plut. b 3 γεγονέναι λέγουσι
 Plut. πολὺ] πολλῇ Plut. b 4 τὴν φύσιν] om BO ἡμῶν]
 εἶναι I b 6 ἐγγενόμενα] Plut., γινόμενα codd Eus. b 7 τοὺς—ἐπιτα-
 ράττει] om B ἐπιταράττειν AH c 2 διαφορὰ BO c 3 πολλαί
 τινες] Κρόνου τινὸς Plut. vid Wyttenb. adnot καὶ Πυθῶνος ἀντιτάξεις]
 om AH c 4 πλάνη BIO Plut.

Δήμητρος, οὐδὲν ἀπολείπουσι τῶν Ὀσιριακῶν καὶ Τυφωνικῶν, ⁵ ΠΛΟΥΤ-
 ὦν παρὰ πᾶσιν ἔξεστιν ἀνέδην μυθολογουμένων ἀκούειν· ὅσα τε
 μυστικοῖς ἱεροῖς παρακαλυπτόμενα καὶ τελεταῖς ἄρρητα διασώζεται
 καὶ ἀθέατα πρὸς τοὺς θεοὺς ὅμοιον ἔχει λόγον. d

Καὶ ἐπιφέρει λέγων ἐξῆς·

Ἐμπεδοκλῆς δὲ καὶ δίκας φησὶ διδόναι τοὺς δαίμονας ὧν ἂν
 ἔξαμάρτωσιν καὶ πλημμελήσωσιν,

Αἰθέριον μὲν γὰρ σφε μένος πόντονδε διώκει· 5
 πόντος δ' ἐς χθονὸς οὐδας ἀπέπτυσε, γαῖα δ' ἐς αὐγὰς
 ἡελίου ἀκάμαντος· ὁ δ' αἰθέρος ἔμβαλε δίναις·
 ἄλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται, στυγέουσι δὲ πάντες·

ἄχρισ οὐ κολασθέντες αἰθις τὴν κατὰ φύσιν χώραν καὶ τάξιν
 ἀπολάβωσι. Τούτων δὴ καὶ τῶν τοιούτων ἀδελφὰ λέγεσθαί p. 188
 φασὶ περὶ Τυφῶνος, ὡς δεινὰ μὲν ὑπὸ φθόνου καὶ δυσμενείας
 εἰργάσατο, πάντα πράγματα τaráξας· ἐνέπλησε δὲ κακῶν γῆν
 ὁμοῦ τε πᾶσαν καὶ θάλασσαν, εἶτα δίκην ἔδωκε.

Ταῦτα ὁ Πλούταρχος ἐν τῷ δηλωθέντι συγγράμματι ⁵
 παραθέμενος, καὶ διὰ πλειόνων ἔξεργασάμενος τὸν λό-
 γον, τὰ παραπλήσια καὶ ἐν τῷ Περὶ τῶν ἐκκλειοπύτων
 χρηστηρίων τοῦτον ἱστορεῖ τὸν τρόπον·

Ἐκεῖνος οὖν τὴν μαντικὴν ἀνήγευε εἰς δαίμονας, πλείστον b

d 3 Plut. *de Iside* c 26, 27, p 361 C
 188 b 1 Plut. *De Orac. Def.* c 21, p 421 B

187 d 5 Emped. *Fr.* 32

c 5 Ὀσιριακῶν] ΑΗΒΙ Plut., Ὀσιρικῶν O Theodoret. Τυφωνικῶν I +
 ἄλλων τε Plut. c 6 παρὰ] Eus. codd, om Plut. ἔξεστιν ἀνέδην] Plut.,
 ἀν. ἐξ. Eus. codd c 7 μυστικῶς ΑΗ, μυστικά O ἱεροῖς] + τε ΑΗ
 περικαλυπτόμενα Plut. καὶ] Plut., om Eus. codd d 1 θεοῦς]
 πολλοὺς Plut. d 3 τοὺς δαίμονας διδόναι ΑΗΙ d 4 ἔξαμαρτήσωσιν ΒΟ
 καὶ πλημμελήσωσιν] om ΒΟ d 5 πόντον δὲ Α, πόντος δὲ I d 6 δ'
 ἐς] Plut., δὲ ΑΗΒΙ, δ' εἰς O ἀποπτύσαι Α d 7 ὁ δ'—πάντες] om Β
 ὁ δ'] οὐδ' ΑΗ δίνας ΑΗΙΟ d 9 ἄχρισ] ἄχρι ἂν ΑΗ κολασθέντες] +
 οὐτω καὶ καθαρθέντες Plut. χώραν] pr καὶ O τάξιν] τάξιαν Α
 188 a 2 δυσμενείας] βασκοῖας O, βασκανίας Β a 3 πάντα] pr καὶ Plut.
 δε] om Plut. a 4 πᾶσαν] om O a 7 τὰ] om ΒΟ b 1 οὖν]
 pr μὲν O μαντικὴν] δαμαντικὴν (sic) I

ΠΛΟΥΤ-
ΑΡΧΟΥ

δὲ Δελφῶν λόγον εἶχε, καὶ τῶν λεγομένων περὶ τὸν Διόνυσον
 ἐνταῦθα καὶ ὀρωμένων ἱερῶν οὐδενὸς ἀνήκοος ἦν, ἀλλὰ κἀκεῖνα
 δαιμόνων ἔφασκεν εἶναι πάθη μεγάλα, καὶ ταῦτα δὴ τὰ περὶ
 5 Πύθωνα. Τῷ δὲ ἀποκτείναντι μήτε ἐννέα ἔτων, μήτε εἰς τὰ
 Τέμπη γενέσθαι τὴν φυγὴν, ἀλλ' ἐκπεσόντα ἐλθεῖν εἰς ἕτερον
 κόσμον· ὕστερον δ' ἐκεῖθεν ἐνιαυτῶν μεγάλων ἐννέα περιόδοις
 ἀγνὸν γενόμενον καὶ Φοῖβον ὡς ἀληθῶς κατελθόντα τὸ χρηστήριον
 c παραλαβεῖν, τέως ὑπὸ Θέμιδος φυλασσόμενον. Οὕτω δὲ ἔχειν
 καὶ τὰ Τυφονικὰ καὶ τὰ Τιτανικὰ, δαιμόνων μάχας γεγρονέαι
 πρὸς δαίμονας, εἴτα φυγὰς τῶν κρατηθέντων, ἢ δίκας ὑπὸ θεοῦ
 τῶν ἑξαμαρτόντων, οἷα Τυφῶν τε λέγεται περὶ Ὀσιριν ἑξαμαρτεῖν,
 5 καὶ Κρόνος περὶ Οὐρανόν· ὧν ἀμεινότεραι γεγόνασιν αἱ τιμαὶ
 παρ' ἡμῖν, ἢ παντάπασιν ἐκλελοίπασιν, μεταστάντων εἰς ἕτερον
 κόσμον. Ἐπεὶ καὶ Σολύμους πυνθάνομαι, τοὺς Λυκίων προσ-
 οίκους, ἐν τοῖς μάλιστα τιμῶν τὸν Κρόνον· ἐπεὶ δὲ ἀποκτείνας
 d τοὺς ἀρχηγέτας αὐτῶν Ἄρσαλον, καὶ Ἄρυντον, καὶ Τύσιβιν,
 ἔφυγε, καὶ μετεχώρησεν ὁποιδίηποτε—τοῦτο γὰρ οὐκ ἔχουσιν
 εἰπεῖν—ἐκεῖνον μὲν ἀμεληθῆναι, τοὺς δὲ περὶ τὸν Ἄρσαλον
 Σκιροὺς θεοὺς προσαγορεύεσθαι, καὶ τὰς κατάρας ἐπὶ τούτων
 5 ποιείσθαι δημοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ Λυκίους. Τούτοις μὲν οὖν ὅμοια
 πολλὰ λαβεῖν ἐστὶν ἐκ τῶν μυθολογουμένων. Εἰ δὲ τοῖς νενο-
 μισμένοις τῶν θεῶν ὀνόμασι δαίμονάς τινας καλοῦμεν, οὐ θαν-
 μαστέον, εἶπεν ὁ ξένος. Ὡς γὰρ ἕκαστος θεῷ συντέτακται, καὶ
 p. 189 οὗ τῆς δυνάμεως μετείληχεν, ἀπὸ τούτου φιλεῖ καλεῖσθαι· καὶ

b 2 δὲ] om I λόγον εἶχε] εἶχε λέγων O b 3 καὶ] ἢ AHIO ἱερῶν]
 om AH b 4 τὰ] om Plut. b 5 Πύθωνα] Plut., τὴν Πυθίαν Eus.
 codd εἰς τὰ Τέμπη] ἴστασθαι μήτε AH b 7 ἐννέα] om AH
 b 8 ὡς] om Plut. c 2 καὶ τὰ Τιτανικὰ] om AH c 3 δίκας] δίκην O,
 δικαιοσύνης Plut. c 4 τε] om AH Plut. ἑξαμαρτεῖν περὶ Ὀσιριν I
 c 6 παρ' ἡμῖν] om Plut. ἢ] + καὶ Plut. c 8 ἐν τοῖς] om AH
 d i ἀρχηγέτας] Eus. codd, ἄρχοντας Plut. Ἄρσαλον AI Ἄρυντον]
 Ἄρσιον AH, Δρύον Plut., Ἄρυνον Theodoret. Τύσιβιν] τὸ σέβειν
 AH, Τρωσοβίων Plut., Τόσαβιν Theodoret. d 4 Σκιροὺς] σκιληροὺς Plut.,
 σκιρροὺς Theodoret. d 5 ἰδίᾳ Λυκίους] διαλυκίους A*, δία λυκίους A² H
 οὖν] om O d 6 λαβεῖν πολλά A d 7 θαυμαστέον—ῶ] θαυμαστὸν εἰπεῖν
 οὐκ ἐξ ἑνὸς τῶν A 189 a i οὗ] pr παρ' Plut. τῆς] om Plut.
 μετείληχεν] μετείληφεν BO, καὶ τιμῆς εἶληχεν Plut.

γὰρ ἡμῶν ὁ μὲν τίς ἐστι Δίος, ὁ δὲ Ἀθηναῖος, ὁ δὲ Ἀπολλώνιος, ΠΛΟΥΤ-
 ἢ Διονύσιος, ἢ Ἑρμαῖος. Ἄλλ' ἔνιοι μὲν ὀρθῶς κατὰ τύχην ΑΡΧΟΥ
 ἐκλήθησαν· οἱ δὲ πολλοὶ μηδὲν προσηκούσας ἀλλ' ἐνηλλαγμένας
 ἐκτήσαντο θεῶν παρωνυμίας. 5

Τοσαῦθ' ὁ Πλούταρχος ἐν οἷς ἐσπούδασε Περὶ τῶν
 ἐκλειποτόων χρηστηρίων, πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ θνήσκειν
 παριστὰς τοὺς δαίμονας, ὃ καὶ αὐτὸ κατὰ τὸν δέοντα
 καιρὸν παραθήσομαι. Τέως δὲ φέρε συλλεξώμεθα
 ὅσα ἄλλα περὶ τῆς τῶν ἀγαθῶν, ὡς φησι, δαιμόνων b
 δυνάμεώς τε καὶ ἐνεργείας αἰθις ὁ τὴν καθ' ἡμῶν
 συσκευὴν πεποιημένος ἐν οἷς ἐπέγραψε Περὶ τῆς ἐκ λογίων
 φιλοσοφίας ἐκτίθεται· μάλιστα γὰρ αὐτῷ καὶ νῦν ὥσπερ
 οὖν καὶ πολλάκις μάρτυρι χρῆσομαι καὶ ἐλέγχῳ τῆς 5
 περὶ οὗς ὑπολαμβάνουσι θεοὺς πλάνης, ὡς ἂν ἐκ τῶν
 οἰκείων βελῶν καὶ τοξευμάτων βαλλόμενοι καταισχ-
 ὦνται. Οὕτως γὰρ καὶ γένοιτ' ἂν ἡμῖν ἐξ αὐτῶν τῶν
 τοῖς θεοῖς προσφιλῶν καὶ δὴ καὶ εὐσεβῶν νενομισμένων
 ἀκριβῶς τε τὸν περὶ τῶν οἰκείων λόγον διηρευνηκότων c
 ἀνελλιπῆς καὶ ἀπαραίτητος ἢ τῶν προκειμένων ἀπό-
 δεῖξις. Γράφει δὲ ταῦτα ὁ δεδηλωμένος ἐν οἷς ἐπέγραψε
 Περὶ τῆς ἐκ λογίων φιλοσοφίας, ἔνθα μαρτύρεται μὴ τὰ
 ἀπόρρητα τῶν θεῶν ἐκφαίνειν, ἐπομνύμενός τε αὐτὸς 5
 καὶ παραγγέλλων κρύπτειν καὶ μὴ εἰς πολλοὺς ἐκφέρειν
 τὰ λεχθησόμενα. Τίνα δὲ ἦν τὰ τοιαῦτα; Τὸν Πᾶνα
 Διονύσου φησὶ θεράποντα εἶναι, τοῦτον δὲ τῶν ἀγαθῶν
 ὄντα δαιμόνων ἐπιφανέντα ποτὲ τοῖς κατ' ἀγρὸν γεω-

a 2 Δίος] Δίος Plut. a 3 ἢ 1°] ὁ δὲ AH a 6
 τοσαῖθ'] ταῦθ' O b 1 φησι AHIO cf 190 d 1 δαιμόνων] om A
 b 3 τῆς] τῶν O b 4 ἐκτίθεται BIO ὥσπερ οὖν] ὡς BO
 b 5 καὶ ἐλέγχῳ] om AH b 8 γένοιτ' ἂν] γένοιντο A αὐτῶν]
 εἰ τῶν I c 1—d 1 ἀκριβῶς—ἢ om B c 1 διερευνηκότων O
 c 2 ἀνελλιπῆς] ἀνελλείπης A, ἀνελλειπῆς H c 4 μαρτυρεῖται A μὴ]
 om AHO c 5 αὐτὸς] αὐτοῖς IO c 7 τοιαῦτα] τοιαῦδε O c 8
 τοῦτον] τούτων A c 9 δαιμόνων] δαίμονα AH

d πονούσι. Τί χρῆν ἀγαθὸν ὄντα παρασχεῖν ἢ πάντως ἀγαθοῦ τινὸς παρουσίαν τοῖς τῆς θεοφανείας τοῦ ἀγαθοῦ κατηξιωμένοις; Ἄρ' οὖν ὑπῆρξεν ἀγαθόν τι τοῖς θεαταῖς τοῦ ἀγαθοῦ δαίμονος, ἢ κακὸν εἰλήχασι δαίμονα, ἔργω 5 τῆς πείρας ἡσθημένοι; Φησὶ γοῦν ὁ θαυμασῖος μάρτυς τοὺς τῆς ἀγαθῆς ταύτης θέας ἡξιωμένους ἄθρουν θάνατον ὑπομῆναι, λέγων ὧδε·

p. 190
ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

6. Ἦδη δὲ καὶ ἐν ἄλλοις οἱ μὲν θεράποντές τινων ἀνεδείχθησαν, ὡς ὁ Πᾶν τοῦ Διονύσου· δεδήλωκε δὲ τοῦτο ὁ ἐν Βραγχίдайς Ἀπόλλων διὰ τούτων. Ἐυνέα γὰρ εὐρέθησαν ἀποθανόντες· 10 πυνθανομένων οὖν τῶν τὸν ἀγρὸν οἰκούντων τὴν αἰτίαν, ἔχρησεν ὁ θεός·

Χρυσόκερος βλοσυροῖο (Διονύσου) θεράπων Πᾶν, 15 βαίνων ὑλήεντα κατ' οὔρεα, χειρὶ κραταιᾷ ράβδον ἔχων, ἐτέρῃ δὲ λιγὴ πνείουσαν ἔμαρπτε σύριγγα γλαφυρήν, Νύμφησι δὲ θυμὸν ἔθειλεν· 20 ὄξυν δὲ συρίξας μέλος ἀνέρας ἐποίησεν ἰλοτόμους πάντας, θάμβος δ' ἔχεν εἰσορόωντας δαίμονος ὀρυνμένου κρυερὸν δέμας οἰστρήεντος. Καί νύ κε πάντας ἔμαρψε τέλος κρυεροῦ θανάτοιο, 25 εἰ μὴ οἱ κότον αἰνὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔχουσα Ἄρτεμις ἀγροτέρῃ παῦσεν μένεος κρατεροῖο, ἦν καὶ χρὴ λίσσεσθ', ἵνα σοι γίγνοιτ' ἐπαρωγός.

d Ἀκήκοας οἶα τοῦ δαίμονος, οὗ φησὶν ἀγαθοῦ, τό τε σῆμα καὶ τὰς πράξεις ὁ ἐν Βραγχίдайς ἐδίδαξεν Ἀπόλλων; Θεὰ δὲ καὶ τῶν λοιπῶν τὰ γενναῖα κατορ-

190 a 1 Porph. Philos. ex Orac.

d 2 θεοφανίας A	d 3 κατηξιωμένους AH	θεαταῖς] τῆς θεοφανείας I
190 a 1 δέ] om I	ἀνεδείχθησάν τινων BO	ἀπεδείχθησαν I
a 2 τοῦ] om I	b 1 οὖν] AI Wolff, γοῦν BO	b 3 βλοσυροῖς BO
(Διονύσου)] Διονύσος AH, Διονύσου ceteri	Πᾶν, βαίνων] παμβαίνων AH	b 4 ὑλήεντι AH
b 5 ἔχεν AI	δὲ] om A	b 6 Νύμφησι] νύμφαισι BO, νύμφῃσι I
ἔθειλεν] ἔθανεν O, ἔθενεν B	c 1 ἐποίησεν] ἐπτόησεν O, ἐπόησεν B	c 2 ἰλοτόμους] ἰλατόμους O
c 5 ἔχουσαν I	c 6—d 3 Ἄρτεμις—	κατορθώματα om B
b 6 μένος AH	κρατεροῖο O	c 7 γίγνοιτ'] γίνητ' A, γίγνητ' I, γένητ' O
d 1 οἶα] οἶας AHI, om O	φασὶν O	d 3 καὶ τῶν λοιπῶν] λοιπὸν καὶ τῶν ἐτέρων I

θώματα, ὧν δὴ ἔνεκα τὴν οὐράνιον ἀπολελοιπότες δια-
 τριβὴν τὴν σὺν ἀνθρώποις ἀντικατηλλάξαντο. Πάντως 5
 δήπου χρῆν αὐτοὺς σωφροσύνης κατάρχειν, καὶ τὰ
 λυσιτελῆ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις ὑποτίθεσθαι· οἱ
 δὲ τούτων μὲν οὐδέν. Ἄκουε δ' οἷα ἐκφαίνει ὁ τὰ
 ἀρρητότατα τῶν ἀρρήτων διηρευνηκῶς καὶ τῶν ἀπορ-
 ρήτων ἀξιωθεὶς τῆς γνώσεως. Τοτὲ μὲν οὖν τινὰς τῶν p. 191
 ἀγαθῶν τούτων δαιμόνων φησὶν ἐρωτικαῖς ἡδυπαθείαις
 ὑπηρετεῖσθαι, τοτὲ δ' ἑτέρουσ τυμπάνοις καὶ αὐλοῖς καὶ
 θηλειῶν πατάγοις χαίρειν· ἄλλουσ δὲ αὖ πάλιν μάχαισ
 καὶ πολέμοις ἀγάλλεσθαι, καὶ κυνηγεσίοις τὴν Ἄρτεμιν, 5
 καὶ τοῖς ἀπὸ γῆσ καρποῖσ τὴν Δηῶ· θρηνεῖν δὲ τὸν
 Ὅσιριν εἰσέτι νῦν τὴν Ἴσιν, καὶ τὸν Ἀπόλλω μαν-
 τεύεσθαι. Τοιαῦται ὧν φασιν ἀγαθῶν δαιμόνων αἰ
 εἰσ ἀνθρώπουσ ὠφέλεια. Δέχου δὲ καὶ τούτων τὰσ
 ἀποδείξεισ·

10

7. Οὐδὲν ἐν ἀθανάτοισι θεοῖσ ποτὲ διὰ μάταιον b
 οὐδ' ἀκράαντον ἔλεξε σοφοῖσ Ἐκάτη θεοφῆταισ· c
 ἀλλ' ἀπὸ (παγκρατεροῖο) νόου πατρόθεν κατιοῦσα
 αἰὲν ἀληθεῖη σελαγίζεται, ἀμφὶ δὲ μήτισ
 ἔμπεδοσ ἀρρήκτοισι μένει λογίοισ βεβαυῖα.
 Δεσμῶ δ' οὖν κλήιξε· θεῖην γὰρ ἄγεισ με τοσήνδε,
 ὄσση ψυχῶσαι παννέερατον ἤρκεσα κόσμον. 5

Καὶ μήποτε διὰ τοῦτο τρίμορφοσ τριμερῆσ τε καὶ ἡ
 ψυχῆ. Ταύτησ δὲ τὸ μὲν θυμοειδέσ, τὸ δὲ ἐπιθυμητικόν· d
 ὅθεν καὶ πρὸσ τὰ ἐρωτικὰ καλεῖται. Ταῦτα οὐκ ἐμά,

d 5 τὴν] τοῖσ O d 9 ἀρρητότατα] ἀρρητα ΔΙ, sed cf 144 c 4
 ἀρρήτων] ἀρίστων O 191 a 1 γνώσεωσ] πίστεωσ ΒΟ a 3
 ἑτέρουσ] pr ἐξ Α, ἑτέροισ Β, ἐν ἑτέροισ O a 4 πατάγοισ] πατάγειν
 Β, πατάγω O ἄλλουσ—μάχαισ] ἄλλοισ δὲ αἰχμαῖσ ΔΗ a 6
 δέ] om I a 8 τοιαῦτα ΒΟ b 1 θεοῖσ—μάταιον] θεοῖσ ποτ'
 ἀδείμαντον Α, θεῖηποτε διὰ μάταιον ΒΙ b 2 ἀκράαντον Ι σοφοῖσ
 Ἐκάτη] σοφὸσ ἐκάστη ΔΗ θεοφοῖταισ O c 1 (παγκρατεροῖο]
 Wolff, παγκράτιο codd c 2 ἀληθείησ ΔΗΟ σελαγίζεται]
 ἀλεγίζεται ΔΗ c 3 ἀρρήκτοισ ΔΗ c 4 δ' οὖν] δὲ ΔΗ
 c 5 ὄση ΔΗ

μήτοι νομίσης, τοῦ δὲ προειρημένου συγγραφέως ἀκήκοας, οὐδὲ πάλιν ἐστὶ καὶ ταῦτα·

ΠΟΡΦΥ- 5 Πάνυ δέ με θράττει πῶς ὡς κρείττους παρακαλούμενοι ἐπιτά-
 ΡΙΟΥΤ τονται ὡς χείρους, καὶ δίκαιον εἶναι ἀξιοῦντες τὸν θεράποντα,
 τὰ ἄδικα αὐτοὶ κελευσθέντες δρᾶν ὑπομένουσι· καὶ καθαρῶ μὲν
 μὴ ὄντι ἐξ ἀφροδισίων οὐκ ἂν καλοῦντι ὑπακούσαιεν, αὐτοὶ δ'
 p. 192 ἄγειν εἰς παράνομα ἀφροδίσια τοὺς τυχόντας οὐκ ὀκνοῦσιν.

Εὐροῖς δ' ἂν καὶ ταῦτα ἐν Τῇ πρὸς Ἀνεβῶ τὸν Αἰγύπτιον
 τοῦ αὐτοῦ Ἐπιστολῇ. Ἐν δὲ τῇ προλεχθείσῃ πραγ-
 ματεία Τῆς ἐκ λογίων φιλοσοφίας προστίθησι τοῖς εἰρη-
 5 μένοις λέγων ὧδε·

Καὶ μὴν ὅ τι ἐκάστῳ ἐπιτέτακται καὶ τί καὶ τίνι (αὐτοὶ)
 δεδηλώκασιν, ὥσπερ ὁ Διδυμαῖος διὰ τούτων· (ἦν δ' ἡ πεῦσις, εἰ
 δεῖ ὁμόσαι τῷ ἐπαγαγόντι τὸν ὄρκον·)

Μητέρι μὲν μακάρων μελεται Τιτηνίδι (Ῥεῖη)
 b αὐλοὶ καὶ τυπάνων πάταγοι καὶ θῆλυς ὄμιλος·
 Παλλάδι δ' εὐπήληκι μόθοι καὶ δῆρις Ἐννοῦς,
 καὶ βαλιαῖς σκυλάκεσσι βαθυσκοπέλους ἀνὰ πρῶνας
 θῆρας ὄρειονόμους ἐλάαν Δητώϊδι κούρη·
 5 Ἡρη δ' εὐκελάδῳ μαλακῇ χύσις ἥερος ἕγρης·
 λῆϊα δ' εὐαλδῇ κομέειν σταχυητρόφα Δηοῖ·
 c Ἴσιδι δ' αὖ Φαρίῃ, γονίμοις παρὰ χεύμασι Νείλου,
 μαστεύειν οἰστροισιν ἐὼν πόσιν ἀβρὸν Ὀσιριν.

Εἰ δὴ οὖν “αὐλοὶ καὶ (τυπάνων) πάταγοι καὶ θῆλυς ὄμιλος”

191 d 5 Porph. *ad Anebon*, ap Parthey, *Iambl*. p. xxxviii = cf 197 d 1
 192 a 6 Porph. *Philos. ex Orac*.

d 4 οὖ] οὖν ΑΗ πάλιν] om BO καὶ ταῦτ' ἐστὶ O d 5
 παρακαλούμενον B, παρακαλούμενους O 192 a 1 τοὺς] pr τοὺς τοιοῦτους
 ἢ μᾶλλον εἰπεῖν BIO a 2 εὐροῖ O a 6 τί καὶ τίνι] IO, τίνα ΑΗ
 (αὐτοὶ)] Wolff, αὐτῶ ΑΗ, αὐτῶν BIO a 8 ὁμῶσαι I ἐπάγοντι ΑΗ
 a 9 (Ῥεῖη)] Ῥεῖην ΑΗ, ρεῖν BO, Ῥεῖοι I b 1 αὐλοὶ] αὐτοὶ γε ΑΗ τυπά-
 νων] τυμπάνων O b 2 εὐπόληκι I, εὐπήληκι BO δῆρις ΑΗ b 3
 βυθοσκοπέλους O b 4 ἐλάειν I b 5 Ἡρη] ἦδη Α χύσις ἥερος]
 χρυσῆερος ΑΗ c 1 Ἴσιδι δ'] Ἴσιδ' Α c 2 μαστεύειν—Ὀσιριν]
 om B μαστρεύειν I οἰστροισιν] σείστροισιν coniec Jablonski
 Orp ii p 246 c 3 οὖν] om ΑΗ (τυμπάνων)] cf b 1, τυμπάνων codd

μέλεται τῇ Μητρὶ τῶν θεῶν, ἀσκητέον δὴ ταῦτα πάσης ἀρετῆς ἀφεμένους, ὅτι μηδὲν σωφροσύνης μηδέ τινος ἄλλης θεοφιλοῦς πράξεως μέλεται τῇ προειρημένῃ ὡς καὶ τῇ Ἀθηνᾶ μόθοι καὶ μάχαι καὶ πόλεμοι, ἀλλ' οὐκ εἰρήνη καὶ τὰ ἐν εἰρήνῃ πράγματα. Καὶ τῇ Δητώϊδι δὲ κούρη, τῇ Ἀρτέμιδι, μελέσθων αἱ βαλῖαι σκύλακες, διὰ τὸ κατ' ἄγρους κυνηγὸν οὔσαν τοῖς θηρσὶ πολεμεῖν, ὡς καὶ ταῖς ἄλλαις τὰ κατειλεγμένα. Τί δὴ οὖν ταῦτα πρὸς τὸν θεοφιλῆ καὶ μακάριον συντείνει ἂν βίον; Ἐπίσκεψαι δὲ πότερά σοι θείας εἶναι δοκεῖ φύσεως ἢ φαύλης καὶ μοχθηροτάτης τὰ ἐξῆς ἐπιλεγόμενα·

8. Ὁρθῶς καὶ τοῦτο ὁ Ῥόδιος Πυθαγόρας ἀπεφάνητο, ὅτι οὐχ ἡδονται οἱ κληϊζόμενοι ἐπὶ ταῖς θυσίαις θεοί, ἀνάγκη δέ τινα ἀκολουθίας συρόμενοι παραγίνονται· καὶ οἱ μὲν μᾶλλον, οἱ δὲ ἦττον. Τινὲς δὲ καὶ ἔθος ὡσπερ ποιησάμενοι τῆς ἑαυτῶν παρουσίας εὐμαρέστερον φοιτῶσι, καὶ μάλιστα ἔαν καὶ φύσει ἀγαθοὶ τυγχάνωσιν· οἱ δέ, κἂν ἔθος ἔχωσι τοῦ παραγίνεσθαι, βλάβην τινὰ προθυμοῦνται ποιεῖν, καὶ μάλιστα ἔαν ἀμελέστερόν τις δοκῇ ἀναστρέφεσθαι ἐν τοῖς πράγμασι. Τοῦ γὰρ Πυθαγόρου ταῦτα εἰρηκότος, παρετήρησα ἐκ τῶν λογίων ὡς ἀληθές ἐστι τὸ εἰρημένον. Πάντες γὰρ δι' ἀνάγκην φασὶν ἀφίχθαι, οὐχ ἀπλῶς δέ, ἀλλ' οἶον, εἰ χρὴ οὕτω φάναι, πειθανάγκην. Εἴρηται δ' ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐκεῖνα τὰ τῆς Ἑκάτης, δι' ὧν φησὶν ἐπιφαίνειν

193 a 1 Porph. *Philos. ex Orac.*

c 5 μηδέ τινος] ἢ 0 c 7 μόθοι καὶ μάχαι] παραχαὶ καὶ μόθοι AH
 μόθοι] μῖθοι I d 1 ἐν εἰρήνῃ] αὐτῆς BO d 3 κυνηγοὶ O d 4
 οὖν δὴ BIO d 5 καὶ] om O συντείνει ἂν] συντείνει BO
 d 6 σοι] om BO 193 a 2 θυσίαις] παρουσίαις BIO b 2 καὶ]
 ὡς AH ὡσπερ ἔθος Wolff b 3 μάλιστα ἔαν] μάλιστ' ἂν BO
 τυγχάνωσιν ἀγαθοὶ BO b 4 τυγχάνουσιν A b 6 συναστρέ-
 φεσθαι O c 2 φάναι οὕτω BO πειθανάγκαις B, πυθανάγκην O
 ἔμπροσθεν] πρόσθεν AH

ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

5

d

Ἡέριον μετὰ φέγγος ἀπέριτον ἀστεροπληθές
ἄχραντον πολὺ δῶμα θεοῦ λίπον, ἡδ' ἐπιβαίνω
γαίης ζωοτρόφοιο, τεῆς ὑποθημοσύνησι,
πειθοῖ τ' ἀρρήτων ἐπέων, οἷς δὴ φρένα τέρπειν
ἀθανάτων ἐδάη θνητὸς βροτός.

Καὶ πάλιν·

5

Ἦλυθον εἰσαίουσα τεῆς πολυφράδμονος εὐχῆς,
ἦν θνητῶν φύσις εὔρε θεῶν ὑποθημοσύνησι.

Καὶ ἔτι σαφέστερον·

Τίπτε μ' αἰεὶ θείοντος ἀπ' αἰθέρος ὧδε χατίζω
θειοδάμοις Ἐκάτην με θεῖν ἐκάλεσσας ἀνάγκαις;

Καὶ ἐξῆς·

10

P. 194

Τοὺς μὲν <ἀπορρήτοις> ἐρύων ἴνυξιν ἀπ' αἴθρης
ῥήϊδιως, ἀέκοντας ἐπὶ χθόνα διὰν ἄγεσθαί·
τοὺς δὲ μέσους μεσάτοισιν <ἐπεμβεβαῶτας> ἀήται
νόσφι πυρὸς θείοιο, πανομφέας ὥσπερ ὄνειρους,
εἰσκρίνεις μερόπεσσιν, ἀεικέα δαίμονας ἔρδων.

5 Καὶ πάλιν·

b

Ἄλλ' οἱ μὲν καθύπερθε μετήροιο οὐρανόωνες
σπερχόμενοι κούφαισι μεθ' Ἀρπυίασι φέρονται·
ρίμφα δὲ θειοδάμοισιν ἐπημύσαντες ἀνάγκαις
εἰς χθόν' ἐπειγομένως Δηῳίων αἰσσοῦσι,
θνητοῖς ἐσσομένων ὑποφήτορες.

5 Καὶ πάλιν ἄλλος ἀναγκαζόμενος ἔφη·

Κλυθί μεν οὐκ ἐθέλοντος, ἐπεὶ μ' ἐπέδησας ἀνάγκη.

c 4 ἀπέριτον] ἀδήριτον ΔΗ c 5 λείπον ΒΟ ἡδ' εἰ δ' ΑΗ
c 6 ὑποθημοσύνοισι ΒΟ d 1 ἐπέων] ἐπαίων Ι τέρπει ΑΗ d 2
ἐδάη] ΑΗ, εἶαδε ΒΙΟ d 4 ἦλυθεν ΒΟ εὐχῆς] ἡχῆς ΑΗ d 7—
194 b 1 τίπτε—φέρονται om Β d 7 μ' αἰεὶ θείοντος] με κικλήσκεις ΑΗ
μ'] δ' Wolff d 10 <ἀπορρήτοις>] Vig., Lobeck, *Aggl.* 730, ἀπειρίτοις ΔΗΟ
ἴνυξιν ἀπ' αἴθρης] νυξιν ἀπαίθρης Δ 194 a 2 δὲ μέσους] δ' ἀμέσους ΑΗ
<ἐπεμβεβαῶτας>] Vig., ἐπεμβεβαῶσιν ΑΗΒΙ, ἐπιμβεβαῶσιν Ο ἀήται ΔΗ
a 3 πανομφέας Ο a 6 ἀλλ' οἱ μὲν καθύπ.] ἄλλοι μὲν καθυπέρθεσιν Α
μετήροιο Ο b 1 μεθ' Ἀρπυίασι] μεταρπύεσσι ΑΗ, μεθ' ἀρπύεσι Ι
b 2 θειοδάμοισιν ΑΗ ἐπημύσαντες] Vig. cod cf Hom. *Il.* ii. 148, 373,
ἐπιμύσαντες ΑΗΒΟ, ἐπομούσαντες Ι b 3 Δηῳίων] δήϊοι ΑΗ b 4
ὑποφήταις ΑΗ b 5 ἄλλος] om ΑΗ

Ἐπὶ τούτοις πάλιν ὁ συγγραφεὺς φησιν·

Ἐπεὶ καὶ ἐπανάγκους ἑαυτῶν ἐκδιδάσκειν, ὡς δηλώσει ὁ ἀπὸ c ΠΟΡΦΥ-
 τοῦ Ἀπόλλωνος ἐκδοθεὶς περὶ ἑαυτοῦ (ἐπάναγκος). Λέγεται δὲ ΡΙΟΥ
 οὕτως·

Οὔνομ' ἀναγκαίης τόδε καρτερόν, ἦδ' ἔτι βριθί.

Καὶ ἐπήγαγε,

5

Μόλε δ' ἐσσυμένως τοισίδε μίθοις,
 (οἴους) ἀπ' ἐμῆς κραδῆς ἀνάγω
 ἱεροῖσι τύποις
 συνθλιβομένου πυρὸς ἄγνου.
 Τολμᾷ δὲ φύσις ταῦτα προφαίνειν
 τῆς σῆς γενέθλης, ἄμβροτε Παιάν.

d

Καὶ πάλιν ὁ Ἀπόλλων,

Ῥεῦμα τὸ Φοιβείης ἀπονεύμενον ὑψόθεν αἴγλης,
 πνοιῇ ὑπὸ λιγυρῇ κεκαλυμμένον ἤερος ἄγνου,
 θελγόμενον μολπαῖσι καὶ ἀρρήτοις ἐπέεσσι,
 κάμπεσεν ἀμφὶ κάρηνον ἀμωμήτιο δοχῆος
 λεπταλέων ὑμένων· μαλακὸν δ' ἐνέπλησε χιτῶνα,
 ἀμβολάδην διὰ γαστρὸς ἀνεσσυμένον παλινόρσον·
 αὐλοῦ δ' ἐκ βροτέοιο φίλην ἐτεκνώσατο φωνήν.

5

p. 195

Τούτοις ὁ συγγραφεὺς ἐπιλέγει·

Τούτων οὔτε σαφέστερα οὔτε θεικώτερα καὶ φυσικώτερα γένοιτ'
 ἄν. Πνεῦμα γὰρ τὸ κατιόν, καὶ ἀπόρροια ἐκ τῆς ἐπουρανίου 5
 δυνάμεως εἰς ὀργανικὸν σῶμα καὶ ἔμφυχον εἰσελθοῦσα, βάσει
 χρωμένη τῇ ψυχῇ, διὰ τοῦ σώματος ὡς ὄργανον φωνὴν ἀπο-
 δίδωσιν.

194 c 1 Porph.

195 a 4 Porph.

b 7 ἐπὶ τούτοις] om BO πάλιν] + οὖν BIO c 1 ἐπανίγ-
 κους] ΔΗΙ c 2 (ἐπάναγκος)] Dind., Wolff, ἐπ' ἀνάγκαις codd c 7
 (οἴους)] Wolff, οὖς codd ἐμῆς] ἐμείο BO, ἐμοῖο I κραδῆς]
 κραδεῖο BO c 8 τύποις Wolff d 2 φύσις] φησι Δ d 4 ὁ Ἀπόλ-
 λων] om ΔΗ d 5 αἴγλης, πνοιῇ] ἐκ δυσπνόης ΔΗ d 6 ἤερος]
 Α²ΒΙΟ, ἰέρος Α* Η d 7 θελγόμενον] θεὰ γόνον ΔΗ μελπαῖσι Α
 ἀρρήτοις ΔΗ ἐπέεσι I, ἔπεισι ΒΟ d 8 κάμπεσεν ΒΟ κάρηνον]
 κάρην I δοχῆλος Ο d 9 λεπταλέων] ἐπαλέων Β, ἐπταλέων Ο
 195 a 2 βροτέοιο Α a 4 καὶ] οὔτε ΒΟ a 5 οὐρανίου ΒΟ a 7
 ἀποδίδωσιν φωνήν ΒΟ

Ἄλλ' ὅτι μὲν ἀναγκάζονται ἱκανὰ καὶ ταῦτα παρα-
b στήσαι. Ὅτι δὲ καὶ ἀξιούσιν ἀπολυθῆναι, ὡς οὐκ ἐπ'
αὐτοῖς τῆς ἀναχωρήσεως κειμένης, μάθοις ἂν ἐκ τούτων.

ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

9. Ὅτι δὲ σπεύδουσιν ἀναχωρεῖν οἱ κληθέντες θεοὶ δηλώσει τὰ
τοιαῦτα, λεγόντων·

c Λίτε λοιπὸν ἄνακτα, βροτὸς θεὸν οὐκέτι χωρεῖ.

Καὶ πάλιν·

τίπτ' ἐπιδεδόμενοι δηρὸν βροτὸν αἰκίζεσθε;

Καὶ πάλιν·

5 Ἔρπε, καὶ ὄτραλέως ἐπιέρχεο, τόνδε σαώσας.

Καὶ πῶς ἀπολύειν αὐτοὺς χρὴ αὐτὸς διδάξει, λέγων·

d Παῦεο δὴ περίφρων ὄρων, ἀνάπαυε δὲ φῶτα·
<θάμνων> ἐκλύων πολλὸν τύπον, ἧδ' ἀπὸ γυίων
<Νειλαίην> ὀθόνην χερσὶν στιβαρῶς ἀπαείρας.

Καὶ τὴν ἀπόλυσιν εἶπεν·

5 Ὑψίπρωρον αἶρε ταρσόν, ἴσχε βάξιν ἐκ μυχῶν,

καὶ τὰ τούτοις ἐπιλελεγμένα. Οἷς ἐπιφέρει, καὶ βρα-
δυνόντων ἀπολύσαι φησί·

Σινδόνος ἀμπέτασον νεφέλην, λῦσόν τε δοχῆα.

p. 196 Καὶ πάλιν ἄλλοτε ἀπόλυσιν ἔδωκε τοιαύτην·

Ναῖδες Νύμφαι Μούσαις <μέτα> λύετε Φοῖβον
ἄδουσαι <θείαις> ἐκατηβόλον Ἀπόλλωνα.

Καὶ πάλιν ἄλλοτέ φησι·

5 Λύσατέ μοι στεφάνους, καί μεν πόδας ὕδατι λευκῶ
βάνατε, καὶ γραμμὰς ἀπαλείψατε καὶ <κε> μόλοιμι.

b i ὅτι] pr ἄλλ' AH c 3—d 6 τίπτ'—ἐπιλελεγμένα om B c 3
τίπτ' ἐπιδεδόμενοι] τίπτε νηδεδόμενοι I c 5 ἐπέρχεο I d 2 <θάμνων>]
Vig. Wolff, τάμνων codd ἧδ' δ' AH γύων O d 3 <Νειλαίην>]
Vig., νηλείην Δ, Νειλείην Η, νηλέην ΙΟ, Νειλώην Lob. Agl. 108 χερσὶν]
om AH ἀποείρας O d 4 ἀπόλαυσιν ΔΗ εἶπεν] om AH d 5 ὑψί-
πρωρον] om AH βάσιν ΔΗ d 6 ἐπιλεγόμενα ΙΟ 196 a 2
Ναῖδες O <μέτα> λύετε] μέγα λύετε ΒΙΟ, μέτα (sic) coniecti, μιγαί-
λοιστε ΔΗ, μίγα λύετε Vig. Φοῖβον] φόβον ΒΟ a 3 <θείαις>] Wolff,
θεαὶ ΒΙΟ a 6 <κε>] Dind., γε codd μέλοιμι ΔΗ

Χειρὸς δεξιτερῆς δάφνης κλάδον ἄρατε χερσί,
ψήχεται <τ'> ὀφθαλμοὺς διδύμους, ρίνας τε προσώπου·
ἄρατε φῶτα <γένθεν> ἀναστήσαντες ἑταῖροι.

ΠΟΡΦΥ-
b ΡΙΟΥ

Οἷς ἐπιλέγει ὁ συγγραφεὺς·

Τὰς γραμμὰς τοίνυν παρακελεύεται ἀπαλείφειν, ἵνα ἀπέλθῃ· ταύτας γὰρ κρατεῖν, καὶ μέντοι καὶ τὸ ἄλλο σχῆμα τῆς ἐνδύσεως, 5 διὰ τὸ φέρειν εἰκονίσματα τῶν κεκλημένων θεῶν.

Δεδείχθαι σαφῶς ἠγοῦμαι διὰ τούτων, ὅτι μηδὲν τὸ καθόλου θεοπρεπές, μήτε μέγα μήτε ἀληθῶς θεῖον ἔνεστι τοῖς εἰς τοσοῦτον ταπεινότητος καταπεπτωκόσι 5 πνεύμασιν, ὡς τοῖς τυχοῦσιν ἀνθρώποις ὑποσύρεσθαι καθέλκεσθαί τε οὐ δι' ἀρετῆς καὶ σοφίας ἀνάληψιν, ἀλλ' εἰ μόνον τὰ τῆς περιέργου γοητείας μετέλθοιεν τε καὶ διαπράξοιντο. Οὗτ' οὖν ὀρθῶς ὁ Ῥόδιος Πυθα- 5 γόρας, οὗθ' ὁ τούτων ταύτην παρασχὼν τὴν μαρτυρίαν, οὗθ' ὁστισοῦν ἀνθρώπων θεοὺς προσείποι ἂν εὐλόγως, ἀλλ' οὐδὲ ἀγαθοὺς δαίμονας, τοὺς ὑπὸ θνητῶν ἀνθρώπων 6 ὡν, καὶ ταῦτα γοήτων, οὐ κατὰ γνώμην οἰκείαν βία δὲ καὶ ἀνάγκῃ συρομένους, καὶ μηδὲ τῆς τῶν δεσμῶν ἀπολύσεως τὴν ἐξουσίαν ἐφ' ἑαυτοῖς ἔχοντας. Εἰ γὰρ 7 δὴ ἀβίαστον καὶ ἀκατανάγκαστον καὶ πάντων κρεῖττον 5 τὴν φύσιν ἀπαθὲς ὄν καὶ ἐλεύθερον τὸ θεῖον, πῶς ἂν εἶεν θεοί, μαγγανείαις ταῖς διὰ τοιῶνδε σχημάτων καὶ γραμμῶν καὶ τύπων στεφάνοις τε καὶ τοῖς ἀπὸ γῆς 8 ἀνθεσι καὶ τισὶν ἄλλαις ἀσήμοις καὶ βαρβάροις ἠχαῖς τε καὶ φωναῖς κηλούμενοι, καὶ τοῖς τυχοῦσιν ἀνθρώποις 10

b 1 <τ'>] coniec Gaisf., om codd πρόσωπον ΑΗΙ, πρόσωπα Β
b 2 <γένθεν>] cf 145 d 4, γαίθεν codd b 4 ἀλείφειν ΒΟ b 7—d 1
δεδείχθαι—ἀνθρώπων om Β b 8 θεοπρεπές] pr τὸ Ο μήτε bis] ἠ bis Ο
c 4 εἰ] ἠ ΑΗ μόνα Ο c 5 οὗτ' οὖν] τούτων ΑΗ Ῥόδιος] τέλειος
ΑΗ c 6 τούτων] ΑΗ, τούτω ΙΟ d 3 τῆς] om Ο d 4 ἀπολύσεως τὴν
ἐξουσίαν] ἀφεθῆναι ΒΟ ἔχοντας] ἔχουσιν ΑΗ d 7 εἶεν] οἱ ΑΗ
d 8 γραμμῶν] γραμμίων Ο d 9 ἄλλαις] Α, ἄλλοις ceteri ἠχαῖς] Η,
legi nequit in Α, ἠχοις ceteri

χειρούμενοι, καὶ ὡσπερὶ δεσμοῖς καταδουλούμενοι, ὥστε
 μηδὲ τὴν αὐτεξούσιον καὶ προαιρετικὴν σῶζειν ἐφ' ἑαν-
 p. 197 τοῖς δύναμιν; Πῶς δὲ καὶ ἀγαθοὶ δαίμονες λεχθεῖεν,
 βία καὶ ἀνάγκη κατασπώμενοι; Τί γὰρ τὸ αἴτιον τοῦ
 ἄκοντας οὐχὶ δὲ αὐτεξουσίου σφᾶς αὐτοὺς τοῖς βοη-
 θείας δεομένοις ἐπιδιδόναι; Εἰ γὰρ ἐπ' ἀγαθῶ ποιούνται
 ἵ τὴν πάροδον ἀγαθοὶ ὄντες, καὶ εἴ τις ἦν ἐξ αὐτῶν ψυχῆς
 ὠφέλεια, χρῆν δῆπου προαιρέσει τὸ ἀγαθὸν ἀσπά-
 σασθαι, φθάνοντας ταῖς εὐποιίαις τοὺς δεομένους, ἀλλὰ
 b μὴ περιμένειν ἀνάγκην· εἰ δ' οὐ καλὸν ἦν οὐδ' ὠφε-
 λούν τὸ πραττόμενον, διὸ μηδὲ κατὰ γνώμην αὐτοῖς
 γίνεσθαι, καὶ πῶς ἂν ἀγαθοὶ εἶεν, τὸ μὴ καλὸν μηδὲ
 συμφέρον πράττοντες; Πῶς δὲ θαυμάζεσθαι ἄξιοι καὶ
 ἵ θεραπείαις θεῶν τιμᾶσθαι οἱ καὶ τοῖς τυχοῦσι γόησι
 τὸν τρόπον πανωλεστάτοις καταδουλούμενοι, καὶ τὸ μὴ
 καλὸν μηδὲ συμφέρον παρὰ γνώμην πράττειν ἀναγκα-
 ζόμενοι, ἀγόμενοί τε καὶ καθελκόμενοι, οὐ δι' ἀποδοχὴν
 σωφροσύνης ἀνθρώπων, οὐδὲ ἀρετῆς χάριν ἢ τινος
 c μέρους φιλοσοφίας, μεθόδοις δὲ γοήτων ἀπειρημέναις,
 ἃς ὁ αὐτὸς αὐθις συγγραφεὺς ἐν τῇ πρὸς τὸν εἰρημένον
 Αἰγύπτιον Ἐπιστολῇ, ὡς ἂν προφήτῃ τάληθῆ καὶ ἀπόρ-
 ρητα κοινούμενος, τέθειται, τοὺς λόγους καθ' οὓς ταῦτα
 5 συντελοῦσιν ἀξίων παρ' αὐτοῦ διδαχθῆναι; Πυνθάνεται
 γοῦν ὠδέ πως ἀπορῶν καὶ λέγων·

ΠΟΡΦΥ- d 10. Πάνυ δέ με θράττει πῶς ὡς κρείττους παρακαλούμενοι
 ΡΙΟΥ ἐπιτάττονται ὡς χείρους· καὶ δίκαιον εἶναι ἀξιοῦντες τὸν θερά-

197 d 1 Porph. *ad Anebon*. (Parthey § 28) cf Theodoret. p 48, 29
 d 1-6=191 d 5-192 a 1

197 a 2 τοῦ] τοὺς I a 3 ἄκοντας] ἀκούοντες A, -τας BI a 5 εἴ]
 εἴπερ AHI ὠφέλεια ψυχῆς BO a 6 δῆπου] om BO ἀσπᾶσασθαι] AH,
 ἀσπᾶζεσθαι ceteri a 7 φθάνοντα A b 2-c 1 διὸ-φιλοσοφίας om B
 b 3 γίνεται Vig. b 4 καὶ-καὶ] om AH b 8 ἀποδοχὴν] ἀποχὴν I
 c 1 δέ] τε O c 3 προφήτῃ] om AH c 5 σὺν τελοῦσιν (sic) O
 ἀξίων] ἄξιων A, pr οὓς A² (sup lin) c 6 πως] om AH d 1 μοι I
 πῶς] pr καὶ AH

ποτα, τὰ ἄδικα αὐτοὶ κελουσθέντες δρᾶν ὑπομένουσι· καὶ καθαρῶ
 μὲν μὴ ὄντι ἐξ ἀφροδισίων οὐκ ἂν καλοῦντι ὑπακούσαιεν, αὐτοὶ
 δὲ ἄγειν εἰς παράνομα ἀφροδίσια τοὺς τυχόντας οὐκ ὀκνοῦσι. 5
 Καὶ ἀπὸ ἐμψύχων μὲν ἀποχῆς κελεύουσι δεῖν εἶναι τοὺς
 ὑποφήτας, ἵνα μὴ τοῖς ἀπὸ τῶν σωμάτων ἀτμοῖς χραίνωνται,
 αὐτοὶ δὲ ἀτμοῖς τοῖς ἀπὸ θυσιῶν μάλιστα δελεάζονται, καὶ νεκροῦ
 μὲν ἀθιγῆ δεῖν εἶναι τὸν ἐπόπτην, διὰ νεκρῶν δὲ τὰ πολλὰ ζῶων p. 198
 αἱ θεαγωγίαι ἐκτελοῦνται. Πολλῶ δὲ τούτων ἀλογώτερον τὸ
 μὴ δαίμονι, εἰ τύχοι, ἢ ψυχῇ τεθνηκότος, αὐτῷ δὲ τῷ βασιλεῖ
 Ἑλίῳ, ἢ Σελήνῃ, ἢ τινι τῶν κατ' οὐρανόν, ἀνθρωπον τῷ τυχόντι
 ὑποχείριον ἀπειλὰς προσφέροντα ἐκφοβεῖν, ψευδόμενον ἢ ἐκείνοι 5
 ἀληθεύσωσι. Τὸ γὰρ λέγειν ὅτι τὸν οὐρανὸν προσαράξει καὶ τὰ
 κρυπτὰ τῆς Ἰσιδος ἐκφανεῖ καὶ τὸ ἐν Ἀβύδῳ ἀπόρρητον δείξει
 καὶ τὴν βᾶριν στήσει καὶ τὰ μέλη τοῦ Ὀσίριδος διασκεδάσει b
 τῷ Τυφῶνι, τίνα οὐχ ὑπερβολὴν ἐμπληξίας μὲν τῷ ἀπειλοῦντι
 ἂ μῆτε οἶδε μῆτε δύναται καταλείπει, ταπεινότητος δὲ τοῖς δεδοικ-
 ὅσιν οὕτω κενὸν φόβον καὶ πλάσματα, ὡς κομιδῇ παῖδες ἀνόητοι ;
 Καίτοι καὶ Χαιρήμων ὁ ἱερογραμματεὺς ἀναγράφει ταῦτα ὡς καὶ 5
 παρ' Αἴγυπτίοις θρυλούμενα, καὶ ταῦτά φασιν εἶναι καὶ τὰ
 τοιαῦτα βιαστικώτατα. Αὐτὰ δὲ αἱ εὐχαὶ τίνα ἔχουσι λόγον,
 τὸν ἐξ ἰλύος ἀναφανέντα λέγουσαι, καὶ ἐπὶ τῷ λωτῷ καθήμενον, c
 καὶ ἐπὶ πλοίου ναυτιλλόμενον, καὶ καθ' ὄραν τὰς μορφὰς ἀμεί-
 βοντα, καὶ κατὰ ζῶδιον μετασχηματιζόμενον ; Οὕτω γάρ φασιν
 αὐτοπτέισθαι, ἀγνοοῦντες ὅτι τὸ ἴδιον πάθος τῆς αὐτῶν φαντασίας
 ἐκείνῳ περιήπτουσιν. Εἰ δὲ συμβολικῶς λέγεται ταῦτα, τῶν ἐκείνου 5

d 3 τὰ] om A   d 6 καὶ] om A   d 8 τοῖς ἀπὸ θυσιῶν] θυσιῶν τοῖς
 ἀπὸ ζῶων I Parthey, τοῖς ἀπὸ paene evan in O   198-a i ἐπόπτην]
 ser sup ὑποφήτας O^{vid}, ὑποφήτας B   δὲ νεκρῶν O   a 2 θεα-
 γωγίαι] θεαγωνίαι O   a 4 ἀνθρώπων A   a 5 ὑποχώριον AH   προ-
 φέροντα A   ἐκφοβεῖν] ἢ φόβον AH   a 6 ἀληθεύουσιν B, ἀληθεύωσι O
 b 2 ἐκπληξίας BO   b 3 καταλείπειν AH   b 4 κενὸν] καινὸν A   παῖδες
 ἀνόητοι] παῖσιν ἀνόητοις Theodoret. Parthey   b 6 τὰ τοιαῦτα] ταῦτα I
 c 2 καὶ ἐπὶ πλοίου ναυτιλλόμενον] om AH   πλοίου I   ἀμείβοντι
 (sic) I   c 4 αὐτοπτέισθαι] αὐτὸ πτείσθαι A   c 5 προσήπτουσιν I
 Parthey

ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

δυνάμεων ὄντα σύμβολα, τὴν ἐρμηνείαν τῶν συμβόλων εἰπάτωσαν. Δῆλον γὰρ ὡς εἰ τοῦ ἡλίου ἦν τὸ πάθος, καθάπερ ἐν ταῖς ἐκλείψεσι, πᾶσιν ἂν ὥφθη ταυτὸν τοῖς εἰς αὐτὸν ἀτενίζουσι. Τί δὲ καὶ τὰ ἄσημα βούλεται ὀνόματα, καὶ τῶν ἀσημῶν τὰ βάρ-
d βαρα πρὸ τῶν ἐκάστῳ οἰκείων; Εἰ γὰρ πρὸς τὸ σημαινόμενον ἀφορᾷ τὸ ἀκοῦον, αὐτάρκης ἢ αὐτὴ μένουσα ἔννοια δηλωῶσαι, κἄν ὅποιοι οὖν ὑπάρχη τοῦνομα. Οὐ γάρ που καὶ ὁ καλούμενος Αἰγύπτιος ἦν τῷ γένει· εἰ δὲ καὶ Αἰγύπτιος, ἀλλ' οὐ τί γε
5 Αἰγυπτία χρώμενος φωνῇ, οὐδ' ἀνθρωπεῖα ὄλως χρώμενος. Ἡ γὰρ γοήτων ἦν ταῦτα πάντα τεχνάσματα καὶ προκαλύμματα διὰ τῶν ἐπιφημιζομένων τῷ θείῳ τῶν περὶ ἡμᾶς γνωμένων παθῶν, ἣ λελήθαμεν ἐναντίας ἐννοίας ἔχοντες περὶ τοῦ θείου ἢ αὐτὸ τῷ ὄντι διάκειται.

p. 199 Ταῦτ' εἰπὼν πάλιν ἀπορεῖ πρὸς τὸν Αἰγύπτιον λέγων·

Εἰ δὲ οἱ μὲν ἀπαθεῖς (οἱ δὲ ἐμπαθεῖς, οἷς διὰ τούτων φασὶ φαλλοὺς ἐστάναι καὶ ποιεῖσθαι ἀσχρορρημοσύνας) μάταιοι αἱ
5 θεῶν κλήσεις ἔσονται, προσκλήσεις αὐτῶν ἐπαγγελλόμεναι, καὶ μῆνιδος ἐξιλάσεις καὶ ἐκθύσεις καὶ ἔτι μᾶλλον αἱ λεγόμεναι ἀνάγκαι θεῶν. Ἀκλήητον γὰρ καὶ ἀβλαστον καὶ ἀκατανάγκαστον τὸ ἀπαθές.

Καὶ πάλιν ἐξῆς ἐπιλέγει·

10 Μάτην αὐτοῖς ἡ σοφία ἐξήσκηται περὶ δραπετεύου εὐρέσεως

199 a 3 Porph. ad Anebon. Epist. § 4

a 10 ibid § 48

c 6 ὄντα—εἰπάτωσαν] ὄν ἐρμηνεῖσαι (-σε Η) σύμβολα ΔΗ d 1 πρὸ]
πρὸς ΒΟ ἐκάστου ΒΟ d 3 ὅποιοῦν ΔΗ πον] πω ΒΟ
d 4 οὐ τι γε] οὐκ ἦν Β, οὐκ Ο d 5 φωνῇ—χρώμενος] om ΔΗ
d 6 πάντα ταῦτα τεχν. I, πάντα τεχν. ταῦτα Ο Parthey d 7
γνωμένων] om ΔΗ d 8 ἢ αὐτὸ] εἰ αὐτῷ ΔΗ 199 a 1 ἀπορεῖ]
ἐπιφέρει ΔΗ a 3 τούτων] codd Parthey, τοῦτο Gale φαύλους
φασὶν ἐστάναι ΔΗ, φαλλοὺς φασὶν ἰστάναι I a 5 ἐπαγαλλόμεναι Ο
a 9 πάλιν ἐξῆς] αὐ Β? Ο a 10 αὐτῆς ΔΗ εὐρέσεως]
αἰρέσεως ΔΗ

ἡ χωρίου ὠνῆς ἡ γάμου, εἰ τύχοι, ἡ ἐμπορίας τῶν θεῖον νοῦν **b** ΠΟΡΦΥ-
 ἔνοχλήσασιν. Εἰ δ' οὐ παρέϊται μὲν, οἱ δὲ συνόντες περὶ μὲν **ΠΙΟΥ**
 τῶν ἄλλων τὰ ληθέστατα λέγουσι, περὶ δὲ εὐδαιμονίας οὐδὲν
 ἀσφαλὲς οὐδ' ἐχέγγουν, οὐκ ἦσαν ἄρα οὔτε θεοί, οὔτ' ἀγαθοὶ
 δαίμονες, ἀλλ' ἡ ἐκεῖνος ὁ λεγόμενος πλάνος. 5

Ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ τοσοῦτον καὶ ἀπὸ ταύτης προ-
 κείσθω τῆς τοῦ Πορφυρίου γραφῆς. Καὶ μὴν καὶ διδά-
 σκαλοὶ γε τῆς κακοτέχνου γοητείας αὐτοὶ δὴ πρῶτοι
 οἱ γενναῖοι θεοὶ κατέστησαν. Πόθεν γὰρ ἀνθρώποις **c**
 ταῦτα παρῆν εἶδέναι, ἡ τῶν δαιμόνων αὐτῶν τὰ περὶ
 ἑαυτῶν ἐξειπόντων, καὶ τοὺς καταδέσμους τοὺς κατ'
 ἀλλήλων ἐξηγορευκότων; Μηδὲ τοῦτον δὲ ἡμέτερον
 εἶναι τὸν λόγον ἡγοῦ· οὐδὲν γὰρ τούτων ἡμεῖς ὁμο- 5
 λογοῦμεν οὔτε ἐπίστασθαι οὔτε θέλειν εἶδέναι. Πλὴν εἰς
 ἔλεγχον τῆς περὶ ταῦτα ἀτοπίας καὶ εἰς ἡμετέραν ὁμοῦ
 τῆς τούτων ἀναχωρήσεως ἀπολογία ὁ τούτων ἡμῖν
 παρεισήχθω μάρτυς, σοφὸς ἂν ἐν τοῖς γνωρίμοις, καὶ
 πάντα ἀκριβῶς τὰ οἰκεία εἰδῶς τε καὶ ὑποτιθέμενος. 10
 Ὁ δὲ οὖν αὐτὸς ἐν τῇ δηλωθείσῃ τῶν λογίων συναγωγῇ **d**
 ταῦτα λέγει πρὸς λέξιν·

11. Οὐ μόνον δὲ τὴν πολιτείαν αὐτῶν αὐτοὶ μεμνήκασι καὶ
 τὰ ἄλλα τὰ εἰρημένα, ἀλλὰ καὶ οἷσισι χαίρουσι καὶ κρατοῦνται
 ὑπηγόρευσαν, καὶ μὴν καὶ τίσις ἀναγκάζονται, τίνα τε δεῖ θύειν, 5

199 d 3 Porph. *De Philos. ex Or.*

b 1—**c** 4 ἡ χωρίου—ἐξηγορευκότων om B **b** 3 δὲ εὐδαιμονίας] δ'
 εὐμαιείας O **b** 4 ἐχέγγουν] + ἔχουσι, χαλεπὰ μὲν διαμελετῶντες ἄχρηστα
 δὲ τοῖς ἀνθρώποις Gale, Parthey, cf Iambl. x. § 8 **b** 6 ταῦτα μὲν]
 ταύτη O προσκείσθω AH **b** 7 τοῦ] om IO **b** 8 γε] om O
 δὴ] γε O πρῶτοι] post θεοὶ I **c** 1 πόθεν γὰρ ἀνθρ.] om O **c** 3
 καταδέσμους] post ἀλλήλων O τοὺς 2^ο] om O **c** 5 ἡγοῦ τὸν
 λόγον A **c** 7 περὶ ταῦτα] αὐτῶν O ἀτοπίας] ἀπονοίας O εἰς]
 om O **c** 8 ἀπολογία] ὁμολογίαν AH **c** 9 παρήχθω IO **c** 10 τε]
 om O **d** 1 ὁ—αὐτὸς] αὐτὸς οὖν O **d** 2 ταῦτα] pr ἄλιον I **d** 4
 οἷς] sup ras A², om I **d** 5 καὶ 2^ο] om AH τε] IO, δὲ AHB

ΠΟΡΦΥ- καὶ ἐκ ποίας ἡμέρας ἐκτρέπεσθαι, τό τε σχῆμα τῶν ἀγαλμάτων
 ΡΙΟΥ
 p. 200 ποταπὸν δεῖ ποιεῖν, αὐτοὶ τε ποίοις σχήμασι φαίνονται, ἔν τε
 ποίοις διατρέβουσι τόποις· καὶ ὅλως ἐν οὐδέν ἐστιν, ὃ μὴ παρ'
 αὐτῶν μαθόντες ἄνθρωποι οὕτως αὐτοὺς ἐτίμησαν. Πολλῶν
 δ' ὄντων ἂ τούτων ἐστὶ παραστατικά, ὀλίγα ἐκ τῶν πολλῶν παρα-
 5 θησόμεθα, ἵνα μὴ ἀμάρτυρον τὸν λόγον καταλείπωμεν.

b 12. Ὅτι δὲ καὶ τὰ ἀγάλματα αὐτοὶ ὑπέθεντο πῶς χρῆ ποιεῖν
 καὶ ἐκ ποίας ὕλης δηλώσει τὰ τῆς Ἑκάτης ἔχοντα τοῦτον τὸν
 τρόπον·

c Ἄλλὰ τέλει ξάανον κεκαθαρμένον, ὥς σε διδάξω·
 πηγάνου ἐξ ἀγρίου δέμας ποίει, ἥδ' ἐπικόσμι
 ζώοισιν λεπτοῖσι κατοικιδίοις σκαλαβώταις·
 σμύρνης καὶ στύρακος λιβάνιό τε μίγματα τρίψας
 σὺν κείνοις ζώοισι, καὶ (αἰθριάσας) ὑπὸ μῆνην
 5 αἴξουσας, τέλει αὐτὸς ἐπευχόμενος τήνδ' εὐχήν.

Εἴτ' ἐξέδωκεν εὐχήν, ἐδίδαξέ τε πόσους ληπτέον σκαλαβώτας.

d Ὅσοι μορφαί μοι, τόσοις ζώοις σε κελεύω
 καὶ σφόδρα ταῦτα (τελεῖν)· δάφνης δέ μοι αὐτογενέθλου
 οἴκου ἐμοῦ χῶρημα ποιεῖν· καὶ ἀγάλματι πολλὸν
 κείνῳ ἐπευχόμενος δι' ἕπνων ἐμέ τοι ἀναθρήσεις.

5 καὶ πάλιν ἄλλοτε ἄγαλμα ἑαυτῆς ἐξέδωκε τοιοῦτον.

p. 201 13. Καὶ περὶ τῶν σχημάτων ὅπως φαντάζονται αὐτοὶ μεμη-
 νύκασιν, ἀφ' ὧν καὶ τὰ ἀγάλματα οὕτω καθιδρύνθη. Λέγει γοῦν
 ὁ Σάραπις ἰδὼν τὸν Πάνα περὶ ἑαυτοῦ·

b Φαιδρὴ μὲν κατὰ δῶμα θεοῦ καταλάμπεται αὐγῇ·
 ἦλθε γάρ, ἠντιβόλησε θεὸς μέγας· εἶδεν ἐμεῖο

200 a 3 ἄνθρωποι] pr οἱ O a 4 παραθήσομεν IO a 5 κατα-
 λίπωμεν IO b 1 ὑπέθεντο—ποιεῖν] κατασκευάζειν ὅπως ὑπέθεντο BO
 b 2 ἔχοντα—τρόπον] οὕτως φάσκοντα BO c 1 πηγάνου] πᾶγάνου A,
 πηλάνου B, cf Theophr. Hist. Plant. I. iii. 4 δέμας ποίει] δημας
 ἐποίει A, δημασποίει H c 3 μίγμα O c 4 καὶ—ἐπευχόμενος]
 om I (αἰθριάσας)] coniect, ἀθροίσας AH, ὑπαιθριάσας BO d 1
 ὄσσαι] ὄσαι A τόσοις] τοῖς σοῖς A d 2 (τελεῖν)] Dind. Wolff,
 τέλει codd δέ] τέ O d 3 ποίει I d 4 τοι ἂν ἀθρήσεις AH
 d 5 αὐτοῖς I 201 a 1 σχημάτων] ὀνομάτων AH φαντάζονται A
 a 2 ὧν] οὗ AH καθιδρύνθη BIO a 3 Πάνα] πάντα O b 2 ἠντε-
 βόλησε IO ἐμεῖς (sic) I

κάρτος ἀμαιμάκετον, λαμπηρόνα φλογοτύραννον,
βύστρυχον ἐκ κεφαλῆς νεάτης χαροποῖσι μετάποισι
ἀμφὶς ἱαινόμενον, πλοχομοῖς θ' ἱεροῖσι γενείου.

ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

5

Καὶ ὁ Πᾶν ὕμνον περὶ ἑαυτοῦ ἐκδιδοὺς ἐδίδαξε λέγειν οὕτως·

c

Εὔχομαι βροτὸς γεγῶς
Πανὶ συμφύτῳ θεῶ,
Δισσοκέρατι, δισσοπόδι,
τραγοσκελεί, τρυφῶντι,

5

καὶ τὰ ἀκόλουθα. Καὶ ἡ Ἐκάτη δὲ περὶ ἑαυτῆς οὕτω φησίν·

Ἦδη μοι σύ γε πάντα ποιεῖ· ξόανον δὲ ἐν αὐτῷ,
μορφῇ μοι πέλεται Δημήτερος ἀγλαοκάρπου,
εἴμασι παλλεύκοις, περὶ ποσσὶ δὲ χρυσοπέδιλος·
ἀμφὶ δὲ τῇ ζώνῃ δολιχοὶ προθέουσι δράκοντες,
ἔχουσιν ἀχράντοισιν ἐφερπύζοντες, ἄνωθεν
αὐτῆς ἐκ κεφαλῆς ἀρτώμενοι ἐς πόδας ἄκρους,
σπειρηθὸν περὶ πᾶσαν ἐλισσόμενοι κατὰ κόσμον.

d

Ἔτη δέ, φησίν,

5

ἡ Παρίοιο λίθου, ἡ εὐξέστου ἐλέφαντος.

14. Ἐμφαίνουσι δὲ πολλαχοῦ οἱ θεοὶ ἄπερ λέγουσι προση- p. 202
μαίνοντες, τῷ ἑκάστου προγινώσκειν τὴν τῆς γενέσεως σύστασιν,
εἶναι αὐτοὺς, εἰ χρῆ οὕτω φάναι, ἄκρους τε μάγους καὶ ἄκρους
γενεθλιαλόγους. Καὶ πάλιν ἐν χρησιμοῖς ἔφη τὸν Ἀπόλλωνα
εἰπέειν·

b

Κλήζειν Ἐρμείην ἡδ' Ἡέλιον κατὰ ταῦτα

201 c 2 = 124 b 3

b 3 φλεγμοτύραννον A b 4 ἐκ] om AH χαροποῖς AH, χοροποῖσι
O b 5 ἀμφισιεννόμενον AH θ'] δ' O c 1 περὶ ἑαυτοῦ
ὕμνον BIO ἐκδιδοὺς] AH, om ceteri λέγειν] I, λέγων AH,
ἔχοντα O c 6 ἡ—φησίν] BO, τῆς Ἐκάτης λεγούσης τέθειται AH, τῆς
Ἐκάτης δὲ ταῦτα αὐτῆς λεγούσης τέθειται I c 7 ξόανον δὲ] ξοῶν δ' ἄρ'
Wolf ἐν αὐτῷ] ἑαυτῷ AH c 8 μορφῇ]+ δέ O c 9 παλλεύκοις] BI,
λευκοῖς AH, πανλεύκοις O ποσὶ AHIO χρυσοπέδιλος] Dind.,
χρυσοπέδιλοις codd d 1 ἀμφὶ δὲ τῇ ζ.] ἀμφίθετος ζώνη IO τῇ] του
A προθέουσι] B, θέουσι AH, προθύουσι IO d 3 ἀρτώμενοι ἐς] ἀρτῶ
μηνύεις A d 4 σπειρηθὸν (vel σπειρηθὸν) κατὰ AH d 6 ἐλέφαντος]
λίθου BO 202 a 1 ἄπερ λέγ.] καὶ ἄ προλέγουσι BIO προσημαίνουσι
AH a 2 τῷ] τὸ I γινώσκειν BIO a 3 εἶναι] pr ὥστ' AH
a 4 Ἀπόλλω BO b 2 Ἐρμείην] AI, Ἐρμῆν ceteri

ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

ἡμέρη Ἡελίου, Μήνην δ' ὅτε τῆσδε παρείη
ἡμέρη, ἣδὲ Κρόνον, ἣδ' ἐξείης Ἀφροδίτην,
κλήσεσιν ἀφθέγκτοις, ἃς εἶρε μάγων ὄχ' ἄριστος
τῆς ἐπταθόγγου βασιλεύς, ὃν πάντες ἴσασι·

Ἄοστάνην λέγεις, εἰπόντων, ἐπήγαγεν·

Καὶ σφόδρα καὶ καθ' ἕκαστον αἰὶ θεὸν ἐπτάκι φωνεῖν.

Ὁ δ' αὐτὸς καὶ ταῦτα παρατίθησιν·

Ἔστι δὲ σύμβολα μὲν τῆς Ἐκάτης κηρὸς τρίχρωμος, ἐκ λευκοῦ
καὶ μέλανος καὶ ἐρυθροῦ συνεστῶς, ἔχων τύπον Ἐκάτης φερούσης
μάστιγα καὶ λαμπάδα καὶ ξίφος, περὶ ἣν εἰλήσθω δράκων,
οὐρανοῦ δὲ ἀστέρες οἱ θαλάττιοι πρὸ τῶν θυρῶν πεπατταλευ-
μένοι. Ταῦτα γὰρ οἱ θεοὶ αὐτοὶ μεμνηύκασι διὰ τούτων· λέγει
δὲ ὁ Πάν·

†Τούσδε δ' αὐτ' ἐλαύνετε,
κηρὸν ἐν πυρὸς μένει
θέντες αἰόλου χροός·
λευκὸς ἔστω καὶ μέλας,
καὶ τὸ πῦρ φαιεσφόρον
ἄνθρακος πεφλεγμένον,
δεῖμα νερτέρων κυνῶν.
Γλύμμα δεινὸν Ἐκάτης,
λαμπὰς ἔστω πρὸς χέρας,
καὶ ξίφος τὸ ποίνιμον,
καὶ δράκων περισταλῆς
ἄμμασιν κόρην κρατῶν,
δεινὸν ἀμφὶ κράτα θεῖς,
αἰόλη τε κλεις ὀμοῦ,
καὶ τὸ δαιμόνων κράτος
μάστιγος ψόφος πολῦς.

p. 203

Διὰ τούτων καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων ὁ γενναῖος Ἑλλη-

b 3 ἡλίου ΔΗ μήνην δ'] μὲν ἠνδ' ΑΗ τῆσδε] τίς δὲ Ο παρείης
ΔΗ b 4 Κρόνον] + καὶ Ρέαν Α ἐξείης Α c 2 Ἄοστάνην]
ὄστ' ἂν ἦν Α c 3 φωνεῖ Α c 5 ἔστι δέ] om Ο μὲν τῆς]
ὄντα ΒΟ c 7 εἰλήσθω Α, εἰλεισθω Ι d 1 θαλάττιοι] θαγαπιοι ΔΗ
d 4 †τούσδε δ' αὐτ' ἐλαύνετε] ταῖς διελαύνεται Α, fors. δ' ἀψ ἐλ. d 8
τὸ] τε ΙΟ d 10—14 δεῖμα—περισταλῆς om Β d 11 Ἐκάτης]
τῆς θεᾶς Wolff metri causa d 13 φοίνιμον ΔΗ 203 a 2 ἀμφι-
κράτα Α a 3 αἰόλη] ὄλη ΑΗ a 5 ψόφος] ψῆφος ΔΗ

νων φιλόσοφος, ὁ θαυμαστὸς θεολόγος, ὁ τῶν ἀπορρη-
των μύστης, τὴν ἐκ λογίων φιλοσοφίαν ὡς ἀπόρρητα
θεῶν περιέχουσαν λόγια παραφαίνει, ἀντικρυς τῆς πονη-
ρᾶς καὶ δαιμονικῆς ἀληθῶς δυνάμεως ἐξαγορεύων τὰς b
κατ' ἀνθρώπων ἐνέδρας. Τί γὰρ ἂν γένοιτο βιωφελὲς
ἀνθρώποις ἐκ τῆς κακοτέχνου γοητείας; Τί δ' ἂν ἔχοι
θεοφιλὲς ἢ τῶν ἀψύχων ξοάνων περιεργία; Ποίας δ'
ἂν εἰκὼν γένοιτ' ἂν ἐνθέου δυνάμεως ἢ τῶν τοιῶνδε 5
σχημάτων μόρφωσις; Τί δ' οὐ μᾶλλον φιλοσοφεῖν
περὶ ἡμᾶς ἢ μαγεύειν καὶ τὰ ἀπειρημένα διώκειν
συμβουλευεῖν ἐχρῆν, τοῦ κατ' ἀρετὴν καὶ φιλοσοφίαν
τρόπου πρὸς εὐδαίμονα καὶ μακάριον αὐτάρκους
τυγχάνοντος βίον; Ὁ δὲ ἐπιτείνων τὸν οἰκεῖον ἔλεγχον 10
προστίθησι τοῖς εἰρημένοις καὶ ταῦτα· c

15. Ὅτι δὲ φιλοῦσι τὰ σύμβολα τῶν χαρακτήρων ἢ Ἐκάτη παρα- ΠΟΡΦΥ-
βάλλουσα πρὸς ἃ φιλοῦσιν οἱ ἄνθρωποι μεμήνυκε διὰ τούτων· ΡΙΟΥ

Τίς βροτὸς οὐ πεπόθηκε χαρακτῆρας ὀπάσασθαι· d
χαλκοῦ καὶ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου αἰγλήεντος;
Τίς δὲ τὰδ' οὐ φιλεῖ, τῶν δὴ καθύπερθεν ἐφεστῶς
εἰς ἐν ἀγειρόμενος εἶρω πολυμοιρέα φωτῶν;

Οὐ μόνον δ' ὅτι φίλοι οἱ χαρακτῆρες δεδήλωκεν, ἀλλ' 5
ὅτι καί, ὅπερ ἔφαμεν, αὐτοὶ περιγράφονται, καὶ εἰσιν
οἷον ἐν ἱερῷ χωρίῳ τῇ ὑποκειμένη εἰκόνι· οὐ γὰρ ἐπὶ
γῆς ὀχεῖσθαι, ἀλλ' ἐπὶ γῆς ἱερᾶς ἐδυνήθησαν· ἱερὰ δὲ
ἢ εἰκόνα φέρουσα θεοῦ, ἧς ἀρθείσης λέλυται τὸ κρατοῦν
ἐπὶ γῆς τὸ θεῖον. 10

203 c 2 Porph. *De Philos. ex Or.*

a 8—b 6 τὴν—φιλοσοφεῖν om B a 9 παραφαίνειν AH πονηρᾶς
καὶ] om O b 1 ἀληθῶς] om O b 2 ἂν om AH γένοιτο] AH I,
εἴη BO b 3 τῆς] om O b 4 δ' ἂν] AH, δὲ I, δ' O b 5
ἐνθέου γένοιτ' ἂν BO b 6 τίς AH b 7 περὶ ἡμᾶς] AH, om IO
b 9 εὐδαίμονα καὶ] om BO βίον αὐτάρκους τυγχάνοντος BIO d 2
χρυσοῦ καὶ χαλκοῦ BIO d 4 ἐγειρόμενος AH πολυμοιρέα] πολυμερές
AH d 6 αὐτοῖς AH d 6—204 a 6 καὶ εἰσιν—χαρακτῆρας om B

p. 204 Διὰ δὴ τούτων ἀπάντων ἡγοῦμαι σαφῶς ἐλλέγχθαι, ὡς ἄρα περίγειοί τινες καὶ φιλοπαθεῖς δαίμονες ἤλωσαν αὐτῶν ὄντες οἱ θεοί· διό μοι δοκῶ σάφροσι λογισμῶ τὴν ἀποστροφὴν αὐτῶν πεποιῆσθαι. Ὅρας γοῦν ὡς
 5 κρατεῖν αὐτοὺς ἐν τισι γῆς χωρίοις τοὺς κατὰ μαγείαν φασὶ τύπους, καὶ τοὺς τοιούσδε χαρακτῆρας· δέον, εἴπερ ἄρα θεῖόν τι ἦν ἀληθῶς, μηδ' ἄλλαχῆ πη ἐπιβαίνειν ἢ ἐν μόνῃ ψυχῆς διανοία, καὶ ταύτῃ παντὸς
 b ῥύπου καὶ πάσης κηλίδος κεκαθαρμένη, σωφροσύνη τε καὶ δικαιοσύνη καὶ ταῖς ἄλλαις ἀρεταῖς κεκοσμημένη. Τούτων γὰρ ἐν ἀνθρώπου ψυχῇ ὡς ἂν ἀληθῶς ἱερῶ χωρίῳ προὔποκειμένων, εἰκότως ἂν ἐπέλθοι θείου
 5 πνεύματος παρουσία· οὐδ' ἂν ἦν ἔτι χρεῖα τῆς κακοτέχνου γοητείας ταῖς εἰς ὑποδοχὴν τοῦ θεοῦ κατὰ τὴν ἐνάρετον καὶ φιλόθεον πρᾶξιν προηυτρεπισμέναις ψυχαῖς. Ὡστε διαρρήδην ἐξ ἀπάντων τούτων περιγείους
 c τινὰς ἀλίσκεσθαι, φιλοπαθεῖς τε καὶ φιλοσωμάτους ὑπάρχειν δαίμονας τοὺς περὶ ὧν ἡμῖν ὁ προκείμενος τυγχάνει λόγος. Ἄλλὰ γὰρ ἐξῆς τούτοις ἄκουε οἶα ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς περὶ τοῦ ἐκλελοιπέναι αὐτῶν τὰ
 5 βωόμενα χρηστήρια ἐν τοῖς αὐτοῖς τίθησι τοῦτον τὸν τρόπον.

d ΠΟΡΦΥ- 16. Ἄμφι δὲ Πυθῶ (καὶ) Κλαρίην μαντεύματα Φοῖβου, ΡΙΟΥ ἀυδήσει φάτις ἡμετέρῃ θεμιτόδεσιν ὁμφαῖς.

204 a I δὴ] γοῦν O ἀπάντων] om O ἐλλέγχθαι I a 2
 ἄρα] om O a 4 τὴν—πεποιῆσθαι] αὐτὰ ἀπεστράφθαι O a 5
 μαγείαν] μαντεῖαν AH a 6 φησὶ I a 7 ἄρα] om BO a 5
 τε AH ἀλλαχῆ AH b 3 ἂν] A, ἐν BO, om I b 4 προὔπό-
 κείται AH, προὔποκειμένων O ἂν] γὰρ AH b 5 οὐδ' ἂν ἦν
 ἔτι] καὶ οὐκ ἂν ἦν ἔτι I, καὶ οὐκέτι O b 6 ταῖς] τὸν B, τῶν O
 εἰς] om I b 7 πρᾶξιν] ψυχὴν AHO προευτρεπισμέναις I,
 προηυτρεπισμένων AHO ψυχαῖς] om AHO c 2 τοῖς—λόγος] περὶ
 ὧν ἄρτι λέγομεν BO c 3 ἐξῆ] I τοῖς] om BO c 4 αὐτὸς ὁ AH
 συγγραφεὺς] pr φησι BO c 5 ἐν—τρόπον] om BO τὸν τρόπον
 τοῦτον I d I Πυθῶ (καὶ) Κλαρίην] Vig. πυθῶσι Κλαρίη τε A, Πυθῶ
 Κλαρίην τε BIO μαντεύματα] ὅτε BIO d 2 αὐδήσει A
 θεμιτόδεσιν BO

Μυρία μὲν γαίης μανθῆα θέσκελα νότω
 ἐβλύσθη, πηγαί τε καὶ ἄσθματα δινήεντα·
 καὶ τὰ μὲν ἄψ χθονίοισιν ἵπαι κόλποισιν ἔδεκτο
 αὐτὴ γαῖα χανοῦσα, τὰ δ' ὄλεσε μυρίος αἰών.
 Μοῦνα δ' Ἑελίω φαεσιμβρότω εἰσέτ' ἔασιν
 ἐν Διδύμων γυάλοις Μυκαλήϊον ἔνθεον ὕδωρ,
 Πυθῶνός τ' ἀνὰ πέζαν ἵπαι Παρνάσιον αἶπος·
 καὶ κραναὴ Κλαρίη, τρηχὺ στόμα φοιβάδος ὄμφης.

ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

5

p. 205

Νικαεῦσι δὲ χρώων ἔφη·

Πυθῶν δ' οὐκ ἔστιν ἀναρρῶσαι λάλον ὄμφην·
 ἦδη γὰρ δολιχοῖσιν ἀμανρωθείσα χρόνοισιν
 βέβληται κληῖδας ἀμαντεύτοιο σιωπῆς.
 Ῥέξατε δ' ὡς ἔθος ἐστὶ θεοπρόπα θύματα Φοιβῶ.

5

Τούτοις κατὰ καιρὸν ἐνταῦθα προσήκει καὶ τὰ Πλουτ- b
 ἄρχου προσθεῖναι, ἀφ' οὗ πεποιήται συγγράμματος
 Περὶ τῶν ἐκλελοιπῶτων χρηστηρίων.

Παυσαμένου δὲ τοῦ Ἀμμωνίου, Μᾶλλον, ἔφην ἐγώ, περὶ τοῦ ΠΛΟΥΤ-
 ΑΡΧΟΥ
 μαντείου διέλθε ἡμῖν, ὦ Κλεόμβροτε· μεγάλη γὰρ ἡ πάλαι δόξα 5
 τῆς ἐκεῖ θεότητος, τὰ δὲ νῦν ἔοικεν ἀπομαραίνεσθαι. Τοῦ δὲ
 Κλεομβρότου σιωπῶντος καὶ κάτω βλέποντος, ὁ Δημήτριος οὐδὲν
 ἔφη δεῖν περὶ τῶν ἐκεῖ πυνθάνεσθαι καὶ διαπορεῖν, τὴν ἐνταῦθα
 τῶν χρηστηρίων ἀμαύρωσιν μᾶλλον δὲ πλὴν ἐνὸς ἢ δυεῖν ἀπάντων c
 ἔκλειψιν ὀρώντας, ἀλλὰ κοινῇ σκοπεῖν δι' ἣν αἰτίαν ἐξησθένηκεν
 οὕτως. Τὰ γὰρ ἄλλα τί δεῖ λέγειν; ὅπου γε τὴν Βοιωτίαν ἔνεκα
 χρηστηρίων πολύφωνου οὔσαν ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις νῦν

205 b 4 Plut. De Orac. Def. p 411 E, c 5

d 3 γαίημαντιῖ Α νότω ΒΟ d 5 ἵπαι κόλποισιν] ὑπεκόλποισιν
 ΒΟ, ἵπαι κόρποισιν (sic) Ι d 7 Μοῦνα δ'] μούνα δὲ ΔΗ φαεσιμβρό-
 των ΔΗ d 8 Διδίμων (μ sup ras) Ι 205 a 1 ἵπαι Π. αἶπος] ὑπὸ Π.
 ἔπος ΔΗ a 4 λάλον] λαὸν ΔΗ a 6 ἀμαντεύτοιο Ι a 7 θεοπρόπα
 θύματα] προπαθήματα Α b 1 ἐνταῖθα] om O b 2 ἀφ'—συγγράμματος]
 τὰ ΒΟ b 5 ἦ] ἦν ΙΟ δόξα πάλαι ΒΟ πάλαι] παλαιὰ Η Plut.
 b 6 ἐκεῖ] ἐκέθεν Ι ὑπομαραίνεσθαι Plut. b 7 ὁ] ἡ O c 1 δυοῖν
 O c 2 ἔκλειψιν (sic) Ι ἀλλὰ κοινῇ] ἀλλ' ἐκένοι Plut. οὕτως ἐξ-
 ησθένηκεν ΒΙΟ Plut., + ταῦτα ΙΟ c 3 γε] om Plut. c 4 πρότερον] πρὶν
 O νῦν ἐπιλέλοιπε] ΒΟ, συνεπιλέλοιπεν ΔΗ, νῦν ἐπιλέλοικε περὶ (sic) Ι

ΠΛΟΥΤ- 5 ἐπιλέλοιπε κομιδῇ, καθάπερ νάματα, καὶ πολὺς ἐπέσχηκε μαντικῆς
 ΑΡΧΟΥ αὐχμὸς τὴν χώραν. Οὐδαμοῦ γὰρ ἀλλαχόθι νῦν ἢ περὶ Λεβιάδιαν
 ἢ Βοιωτία παρέχει τοῖς χρήζουσιν ἀρύσασθαι μαντικῆς· τῶν δ'
 ἄλλων τὰ μὲν σιγῇ, τὰ δὲ παντελῆς ἐρημία κατέσχηκε.

d Ἔτι πρὸς τούτοις ὁ αὐτὸς περὶ τοῦ καὶ θνήσκειν
 αὐτῶν τοὺς δαίμονας ταῦτα γράφει·

17. Τὸ μὲν ἐφεστάναι τοῖς χρηστηρίοις, εἶπε, μὴ θεοὺς, οἷς
 ἀπηλλάχθαι τῶν περὶ γῆν προσήκόν ἐστιν, ἀλλὰ δαίμονας ὑπηρέτας
 5 θεῶν, οὐ δοκεῖ μοι κακῶς ἀξιωῖσθαι. Τὸ δὲ τοῖς δαίμοσι τούτοις,
 p. 206 μονουοχι δραχμὴν λαμβάνοντας ἐκ τῶν ἐπῶν τῶν Ἐμπεδοκλέους,
 ἁμαρτίας καὶ ἄτας καὶ πλάνας θεηλάτους ἐπιφέρειν, τελευτῶντας
 δὲ καὶ θανάτους ὥσπερ ἀνθρώπων ὑποτίθεσθαι, θρασύτερον ἡγοῦμαι
 καὶ βαρβαρικώτερον. Ἡρώτησεν οὖν ὁ Κλεόμβροτος τὸν Φίλιπ-
 5 πον, ὅς τις εἶη καὶ ὀπόθεν ὁ νεανίας. Πυθόμενος δὲ τοῦνομα καὶ
 τὴν πόλιν, Οὐδὲ αὐτοὺς ἡμᾶς, ἔφη, λανθάνομεν, ὦ Ἡρακλέων, ἐν
 λόγοις ἀτόποις γεγονότες· ἀλλ' οὐκ ἔστι περὶ πραγμάτων μεγάλων
 b μὴ μεγάλας προσχρησάμενον ἀρχαῖς ἐπὶ τὸ εἰκὸς τῆς δόξης προ-
 ελθεῖν. Σὺ δὲ σεαυτὸν λέληθας ὁ δίδως ἀφαιρούμενος. Ὁμολογ-
 εῖς γὰρ εἶναι δαίμονας· τῷ δὲ μὴ φαύλους ἀξιῶν εἶναι, μηδὲ
 θνητούς, οὐκέτι δαίμονας φυλάττεις. Τίμι γὰρ τῶν θεῶν διαφέρ-
 5 ουσιν, εἰ καὶ κατ' οὐσίαν τὸ ἄφθαρτον, καὶ κατ' ἀρετὴν τὸ ἀπαθὲς
 καὶ ἀναμάρτητον ἔχουσι; Πρὸς ταῦτα τοῦ Ἡρακλέωνος σιωπῇ
 διανουμένου τι πρὸς αὐτόν, ὁ Φίλιππος· Ἀλλὰ φαύλους μὲν

d 3 Plut. *De Orac. Def.* p 418 E, cf 185 a 1

c 5 ἐπέσχηκε] Plut., ἐπέσχευ ΑΗΙ, ἔσχε Ο c 6 περὶ] + τὴν Plut.
 Λεβιάδιαν ΒΟ Plut. c 7 Βοιωτίαν Α c 8 κατέσχευ Ο d 1 πρὸς
 τούτοις] om ΒΟ τοῦ] pε τούτου Ι d 2 αὐτῶν] om ΒΟ γράφει]
 ΑΗΙ, φησι ΒΟ d 4 προσήκόν ἐστι] προσήκει ΙΟ 206 a 1 δραχμὴν]
 Vid. 185 a 4 λαμβάνοντα Α a 5 εἶη] ἢ ΑΗ ὀπόθεν] ὅθεν Ι
 a 6 ἡμᾶς αὐτούς ΒΙ ἡμᾶς] om Ο b 1 μὴ] Plut., om ΑΗΒΟ, sup
 lin I² προσχρησάμενοι Ο τῆς δόξης προσελθεῖν ΑΗ, θειν evan in Ο
 b 2—c 4 σὺ—ὄρμας om Β b 2 σὺ δέ] οὐδὲ ΑΗΟ b 3 τῷ—
 φυλάττεις] om ΑΗ I^{xt} Ο (hab I^{mg}) τῷ δέ] ὤδε I^{mg} b 7 τι πρὸς
 αὐτόν] om Ο ὁ Φίλιππος] om Plut. μὲν] + ἔφη Plut.

δαίμονας οὐκ Ἐμπεδοκλῆς μόνον, ὦ Ἡρακλέων, ἀπέλιπεν, ἀλλὰ **c** ΠΛΟΥΤ-
 καὶ Πλάτων καὶ Ξενοκράτης καὶ Χρύσιππος· ἔτι δὲ Δημόκριτος
 εὐχόμενος εὐλόγων-εἰδώλων τυγχάνει δῆλος ἢν ἕτερα δυστράπελα
 καὶ μοχθηρὰ γινώσκων ἔχοντα προαιρέσεις τινας καὶ ὄρμας. Περὶ δὲ
 τοῦ θανάτου τῶν τοιούτων ἀκήκοα λόγον ἀνδρὸς οὐκ ἄφρονος οὐδὲ 5
 ἀλαζόνος. Αἰμιλιανοῦ γὰρ τοῦ ῥήτορος, οὗ καὶ ἡμῶν ἔνιοι διακη-
 κόασιν, Ἐπιθέρης ἢν πατήρ, ἐμὸς πολίτης καὶ διδάσκαλος
 γραμματικῶν. Οὗτος ἔφη ποτὲ πλέων εἰς Ἰταλίαν ἐπιβῆναι **d**
 νεῶς ἐμπορικὰ χρήματα καὶ συχνοὺς ἐπιβάτας ἀγούσης· ἐσπέρας
 δ' ἤδη περὶ τὰς Ἐχινάδας νήσους ἀποσβῆναι τὸ πνεῦμα, καὶ τὴν
 ναῦν διαφερομένην πλησίον γενέσθαι Παξῶν· ἐγρηγορέναι δὲ τοὺς
 πλείστους καὶ πίνειν, ἐπεὶ δεδειπνηκότες ἦσαν· ἐξαίφνης δὲ φωνὴν 5
 ἀπὸ τῆς νήσου τῶν Παξῶν ἀκουσθῆναι, Θαμοῦν τινὸς βοῆ
 καλοῦντος, ὥστε θαυμάζειν· ὁ γὰρ Θαμοῦς Αἰγύπτιος ἢν κυβερνήτης,
 οὐδὲ τῶν ἐμπλέοντων γνώριμος πολλοῖς ἀπ' ὀνόματος· δις μὲν
 οὖν κληθέντα σιωπῆσαι, τὸ δὲ τρίτον ὑπακοῦσαι τῷ καλοῦντι·
 κἀκείνου ἐπιτείναντα τὴν φωνὴν εἰπεῖν, Ὅποταν γένη κατὰ τὸ 10
 Παλῶδες, ἀπάγγειλον ὅτι Πὰν ὁ μέγας τέθνηκεν. Τοῦτο ἀκού-
 σαντας ὁ Ἐπιθέρης ἔφη πάντας ἐκπλαγῆναι, καὶ διδόντας ἑαυτοῖς
 λόγον, εἴτε ποιῆσαι βέλτιον ἢ τὸ προστεταγμένον εἴτε μὴ πολυ- **p. 207**
 πραγμονεῖν ἀλλ' ἔαν, οὕτω γινῶναι τὸν Θαμοῦν, ἔαν μὲν ἢ πνεῦμα,
 παραπλεῖν ἡσυχίαν ἔχοντα, νηεμίας δὲ καὶ γαλήνης περὶ τὸν
 τόπου γενομένης, ἀνειπεῖν ἃ ἤκουσεν. Ὡς οὖν ἐγένετο κατὰ τὸ

c 2 ἔτι δὲ] καὶ **O** **c** 4 μοχθηρὰς Plut. **c** 5 τῶν τοιούτων] τοῦ
 τοιούτου I*^{vid}, τούτων **O** **c** 6 ἡμῶν] ἡμῶν AHI **c** 7 πατήρ ἢν I
d 1 πλέων ποτὲ **O** **d** 2 νεῶς] νηὸς **O** **d** 3 ἀποσβῆναι] σβεσθῆναι
 ἀποσβῆναι
B, ἀπὸβῆναι I, σβεσθῆναι **O** **d** 4 Παξῶν] Πεξῶν **B**, Παξῶν **O** et sic
 infr **d** 5 καὶ] pr πολλοὺς δὲ Plut. ἐπεὶ—ἦσαν] ^{ἔτι} δεδειπνηκότες
 ἦσαν I, ἔτι δεδειπνηκότες Plut. φωνὴν] AHI Plut., φωνῆς **BO** **d** 6
 τῆς] om **O** Θαμοῦν] Plut., Θαμοῦ Α, Θαμοῦν **BIO** **d** 7 γὰρ] δὲ
 Plut. Θαμοῦς] Plut., Θαμοῦς Eus. codd **d** 8 γνώριμος] + ἢν I
d 9 κληθέντος **BO** **d** 10 ἐπιτείνοντα AH Ὅποταν] ὅτι Ὅταν Plut.
 γένοι I **d** 11 Παλῶδες **O** et sic infr **d** 12—207 a 8 καὶ—
 ἀλλὰ om **B** **d** 12 διδόντων **IO** 207 a 1 ἢ] εἴη Plut. a 2
 Θαμοῦν] Plut., Θαμοῦν Eus. codd et sic infr εἰ μὲν
 εἴη Eus. codd a 4 ἀ] ὁ Plut.

ΠΛΟΥΤ-
ΑΡΧΟΥ

5 Παλῶδες, οὔτε πνεύματος ὄντος οὔτε κλύδωνος, ἐκ πρύμνης
 βλέποντα τὸν Θαμοῦν πρὸς τὴν γῆν εἰπεῖν ὥσπερ ἤκουσεν, ὅτι
 ὁ μέγας Πὰν τέθηκεν, οὐ φθῆναι δὲ παυσάμενον αὐτόν, καὶ
 γενέσθαι μέγαν οὐχ ἐνὸς ἀλλὰ πολλῶν στεναγμόν, ἅμα θαυμασμῶ
 μιμιγμένον. Οἷα δὲ πολλῶν ἀνθρώπων παρόντων, ταχὺ τὸν λόγον
 b ἐν τῇ Ῥώμῃ σκεδασθῆναι, καὶ τὸν Θαμοῦν γενέσθαι μετάπεμπτον
 ὑπὸ Τιβερίου Καίσαρος· οὕτω δὲ πιστεῦσαι τῷ λόγῳ τὸν Τιβέριον,
 ὥστε διαπυθάνεσθαι καὶ ζητεῖν περὶ τοῦ Πανός· εἰκάσειν δὲ τοὺς
 περὶ αὐτὸν φιλολόγους συχνοὺς ὄντας τὸν ἐξ Ἑρμοῦ καὶ Πηνελόπης
 5 γεγενημένον. Ὁ μὲν οὖν Φίλιππος εἶχε τῶν παρόντων ἐνίου
 μάρτυρας, Αἰμιλιανοῦ τοῦ γέροντος ἀκηκοότας. Ὁ δὲ Δημήτριος
 ἔφη τῶν περὶ τὴν Βρεττανίαν νήσων εἶναι πολλὰς ἐρήμους
 c σποράδας, ὧν ἐνίας δαιμόνων καὶ ἡρώων ὀνομάζεσθαι· πλεῦσαι
 δὲ αὐτὸς ἱστορίας καὶ θεάς ἔνεκα πομπῇ τοῦ βασιλέως εἰς τὴν
 ἔγγιστα κειμένην τῶν ἐρήμων, ἔχουσιν οὐ πολλοὺς ἐπικοῦντας,
 ἱεροῦς δὲ καὶ ἀσύλους πάντας ὑπὸ τῶν Βρεττανῶν ὄντας.
 5 Ἀφικμένου δὲ αὐτοῦ νεωστὶ σύγχυσιν μεγάλην περὶ τὸν ἀέρα καὶ
 διοσημίας πολλὰς γενέσθαι, καὶ πνεύματα καταραγῆναι, καὶ
 πεσεῖν πρηστήρας. Ἐπεὶ δ' ἐλώφησε, λέγειν τοὺς νησιώτας ὅτι
 τῶν κρεισσόνων τινὸς ἔκλειψις γέγονεν· ὡς γὰρ λύχνος ἀναπτό-
 d μενος, φάναι, δεινὸν οὐδὲν ἔχει, σβεννύμενος δὲ πολλοῖς λυπηρὸς
 ἔστιν, οὕτως αἱ μεγάλαι ψυχαὶ τὰς μὲν ἀναλάμψεις εὐμενεῖς καὶ
 ἀλύπους ἔχουσιν, αἱ δὲ σβέσεις αὐτῶν καὶ φθοραὶ πολλάκις μὲν,
 ὡς νῦν, πνεύματα καὶ ζάλας τρέφουσι, πολλάκις δὲ λοιμικοῖς
 5 πάθει τὸν ἀέρα φαρμάττουσιν. Ἐκεῖ μέντοι μίαν εἶναι νῆσον, ἐν ἣ
 τὸν Κρόνον καθεῖρχθαι φρουρούμενον ὑπὸ τοῦ Βριάρεω καθεύδοντα·

a 6 ὥσπερ] ὡς O ὅτι] οὕτως AHI a 7 Πὰν ὁ μέγας BO οὐ
 φθῆναι] ὀφθῆναι O b 1 τὸν] Plut., om Eus. codd μετάπεμπτον]
 μεταπεμπόμενον ΔΗ b 2 τὸν] om O b 4 φιλολόγους] φιλοσόφους
 BO b 5 γεγενημένον BI εἶχε] + καὶ O? Plut. b 7 Βρε-
 ττανίαν AB et sic infr c 4 δὲ] τε A c 5 ἀφικμένου] ἀφικομένου Plut.
 c 6 διοσημίας] διοσημείας ΔΗ Plut., διοσημίας I c 8 κρειπτόνων
 O d 1 λυπηρὸν ΔΗ d 3 μὲν] δέ ΔΗ d 4 ζάλας] Plut., χαλάσας
 Eus. codd τρέπουσι Plut. d 5 φαρμάττουσαι ΔΗ d 6
 Βριάρεως ΔΗ

δεσμὸν γὰρ αὐτῷ τὸν ὕπνου μεμηχανῆσθαι· πολλοὺς δὲ περὶ αὐτὸν εἶναι δαίμονας ὀπαδοὺς καὶ θεράποντας.

Τοσαῦτα ὁ Πλούταρχος. Ἐπιτηρῆσαι δὲ ἄξιον τὸν καιρόν, ἐν ᾧ φησὶ τὸν θάνατον γεγονέναι τοῦ δαίμονος. 10 Οὗτος δὲ ἦν ὁ κατὰ Τιβέριον καθ' ὃν ὁ ἡμέτερος Σωτὴρ p. 208 τὰς σὺν ἀνθρώποις ποιούμενος διατριβὰς πᾶν γένος δαιμόνων ἐξελαύνειν τοῦ τῶν ἀνθρώπων ἀναγέγραπται βίου· ὥστε ἤδη τινὰς τῶν δαιμόνων γονυπετεῖν αὐτόν, καὶ ἰκετεύειν μὴ τῷ περιμένοντι αὐτοὺς Ταρτάρῳ παρα- 5 δοῦναι. Ἐχεις οὖν καὶ τῆς τῶν δαιμόνων καθαιρέσεως τὸν χρόνον, οὐκ ἄλλοτε ἐξ αἰῶνος ἱστορηθείσης, ὥσπερ οὖν καὶ τῆς ἀνθρωποθυσίας τῶν ἐθνῶν τὴν κατάλυσιν οὐκ ἄλλοτε ἢ μετὰ τὸ προελθὼν εἰς πάντας ἀνθρώπους κήρυγμα τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας γεγενημένην. 10 Ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν ἀπὸ τῆς νεωτέρας ἱστορίας ἐλη- b λέγχθω.

18. Ἄλλ' ἐπεὶ μὴ τοῖς πᾶσι γνώριμα τυγχάνει τὰ εἰρημένα, εὖ μοι δοκεῖ ἐντεῦθεν ἐπὶ τὰ πᾶσι πρόδηλα τοῖς φιλολόγοις μεταβῆναι, καὶ τοὺς παλαιάτους τῷ c χρόνῳ χρησιμοὺς ἐξετάσαι ἀνὰ στόμα πάντων Ἑλλήνων ἀδομένους, κὰν ταῖς κατὰ πόλιν διατριβαῖς τοῖς ἐπὶ παιδείᾳ φοιτῶσι παραδιδόμενους. Ἄνωθεν τοίνυν ἀναλαβὼν τὰς παλαιὰς ἱστορίας, ἐπίσκεψαι οἷα ὁ 5 Πύθιος Ἀθηναίοις χρᾶ λοιμῶ πιεσθεῖσι διὰ τὴν Ἀνδρόγεω τελευτήν. Ἐλοιμωσσον δὲ πάντες Ἀθηναῖοι δι' ἐνὸς ἀνδρὸς θάνατον, τῆς δ' ἐκ τῶν θεῶν ἐπικουρίας τυχεῖν ἠξίου. Τί ποτ' οὖν αὐτοῖς ὁ σωτὴρ

208 a 5 cf Lk. viii. 31

d 7—208 d 1 δεσμὸν—παραινεῖ om B 208 a 4 ἤδη τινὰς τῶν δαιμ.] ἢ δαίμονάς τινας AH a 5 καὶ ἰκετεύειν] om O a 7 ἱστορηθείσαν AH I a 9 οὐκ—γεγενημένην] γενομένην μετὰ τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα καθ' ὅλης τῆς γῆς O a 10 γεγενημένην A c 2 χρησιμοῖς] θεσμοῦς O ἀνὰ στόμα] ὑπὸ O c 3 κατὰ] ἐπὶ AH c 7 Ἀνδρόγεω O c 9 αὐτοῖς] post σωτὴρ I, post θεὸς O

d καὶ θεὸς παραινεῖ ; Τάχα πού τις οἰήσεται δικαιοσύνης
 τοῦ λοιποῦ καὶ φιλανθρωπίας ἐπιμελεῖσθαι καὶ τῆς
 ἄλλης ἀρετῆς, ἣ μετανοεῖν ἐπὶ τῷ πλημμελήματι, καὶ τι
 τῶν ὀσίων καὶ εὐσεβῶν ἐκτελεῖν, ὡς ἂν τῶν θεῶν
 5 τούτοις ἰλασκομένων. Ἄλλὰ τούτων μὲν ἦν οὐδέν.
 Τί γὰρ δὴ καὶ μέλον ἦν τούτων τοῖς θαυμασίοις θεοῖς,
 μᾶλλον δὲ τοῖς παμπονήροις δαίμοσι ; Πάλιν οὖν τὰ
 αὐτοῖς συγγενῆ καὶ οἰκεία, τὰ ἀνηλεῆ καὶ ὠμὰ καὶ
 ἀπάνθρωπα, λοιμὸν ἐπὶ λοιμῷ φασί, καὶ θανάτους ἐπὶ
 10 θανάτῳ. Κελεύει γοῦν ὁ Ἀπόλλων ἕτους ἐκάστου
 πέμπειν αὐτοὺς τῶν ἰδίων παίδων ἄρρενας ἐφήβους
 ἑπτὰ καὶ θηλειῶν ἰσαρίθμους παρθένους, ἀνθ' ἐνὸς δέκα
 καὶ τέσσαρας ἀναιτίους καὶ ἀπράγμονας, οὐκ εἰς ἅπαξ,
 p. 209 ἀλλὰ καὶ κατὰ πᾶν ἔτος τυθησομένους ἐν Κρήτῃ παρὰ
 τῷ Μίνωϊ· ὥστε καὶ μέχρι τῶν Σωκράτους χρόνων
 πλέον ἢ πεντακοσίοις ὕστερον ἔτεσιν ὁ δεινὸς οὗτος
 καὶ ἀπανθρωπότατος δασμὸς μνήμην παρ' Ἀθηναίοις
 5 διεφύλαττε. Τοῦτο δὲ ἦν ἄρα τὸ καὶ Σωκράτει τὴν ἀνα-
 βολὴν τοῦ θανάτου πεποιημένον. Τίθησι γοῦν ὁμοῦ
 καὶ ἀπελέγχει τὸν χρησμὸν εἷ μάλα τις τῶν νέων
 ἀνδρικῶ λογισμῷ, Γοήτων φωρὰν ἐν οἰκείῳ συγγράμ-
 ματι πεποιημένον. Οὗ καὶ αὐτοῦ τῶν φωνῶν ἀλλὰ
 10 μὴ τῶν ἐμῶν ἄκουε, πρὸς τὸν χρησμοῦδον ὧδέ πως
 b ἀποτεινομένον·

ΟΙΝΟ- c 19. Τί δ' ; Οὐκ Ἀθηναῖοι τὸν Ἀνδρόγεων ἀποκτείναντες, καὶ
 ΜΑΟΥ

209 c 1 Oenom. Γοήτων φωρά, Fr. ab Eus. servatum Cf Saarmann,
 Adnott. in Oen. Fr.

d 1 πού] om O   d 2 ἐπιμελεσθαι I   d 6 μέλον] μέλλον B,
 μέλλον O   d 7 δε] + καὶ O   πανπονήροις O   d 8 καὶ ὠμὰ] om BO
 d 9 θάνατον O   d 11 ἐνήβους AH I   209 a 1 καὶ] om O   a 2
 Μῆνοι I   Σωκράτους] pr τοῦ BO   a 3 τῶν πεντακοσίων AH,
 πεντακοσίων B   ἔτεσιν ὕστερον I   a 6 γοῦν] om AHBO   a 7 τις]
 τῆς AH   a 8 ἀνδρικῶ] ἀνδρῶν AH   φωρὰν IO   a 9 ἀλλὰ—ἐμῶν]
 om BO   a 10 ἄκουε] ἀκούσαι A² ? H, ἀκουτ (τ sup ras 3 litt, σαι ?) A³
 χρησμοῦδον] χρησμὸν BO

λοιμώξαντες ἐπὶ τούτῳ, εἶπον ἂν μετανοεῖν ; Ἡ μὴ λεγόντων, οὗ OINO-
MAOT
σε προσήκον ἦν εἰπεῖν, μετανοεῖτε, μᾶλλον ἦ

Λιμοῦ καὶ λοιμοῦ τέλος ἔσσειται, ἥνπερ ἑαυτῶν
σώματ' ἀπὸ κλήρου ἄρρεν καὶ θήλυ νέμητε 5
Μίνωϊ, εἰς ἅλα διὰν ἀποστέλλοντες, ἀμοιβὴν
τῶν ἀδίκων ἔργων· οὕτω θεὸς Ἰλαος ἔσται. d

Ἐὼ γὰρ τὸ Ἀνδρόγεω μὲν Ἀθήνησιν ἀποθανόντος ὑμᾶς ἀγανακτεῖν, τῶν δὲ τοσοῦτων καὶ πανταχόθι καὶ πάντοτε καθεύδειν. Καί τοι εἰδὼς ὅτι ἐθαλασσοκράτει τότε ὁ Μίνως, καὶ μέγα ἠδύνατο, καὶ πᾶσα ἡ Ἑλλάς τοῦτον ἐθεράπευε, καὶ ἦν καὶ διὰ 5 τοῦτο δικαιοτάτος καὶ νομοθέτης ἀγαθός, καὶ Ὀμήρῳ ἐδόκει Διὸς μεγάλου εἶναι ὀριστής, καὶ ἀποθανῶν ἐν ἄδου δικαστής, καὶ σὺ διὰ τοῦθ' ὑπὲρ αὐτοῦ τὰς δίκας ταύτας εἰσεπράττου. Ἀλλὰ παραλείπω γε οὐδὲν ἦντων ταῦτα ὑμῶν, καὶ ὅτι τοὺς φονεῖς p. 210 ἔασαντες τοὺς οὐδὲν αἰτίους πέμπειν ἐκελεύετε ἀποθανομένους, καὶ ταῦτ' ἐπ' ἄνδρα, ὃν ἀναδεικνύειν ἐμέλλετε κοινὸν ἀνθρώπων δικαστήν, ὃς οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἠπίστατο δικάσαι. Καίτοι πόσους ὑμεῖς οἱ θεοὶ ἀντὶ τούτων τῶν κόρων δίκαιοι πέμπειν ἐστὲ 5 Ἀθηναίους, οὓς ἀδίκως ὑπὲρ Ἀνδρόγεω ἀπεκτείνετε ;

Ὁ δ' αὐτὸς οὗτος συγγραφεὺς ὁπόσοις ὁ Ἀπόλλων διὰ τῆς τῶν χρησμών ἀμφιβολίας θανάτου αἴτιος γέγονε, τὴν ἀμφὶ τοὺς Ἡρακλείδας ἀναλαβὼν ἱστορίαν, εὐθύνην λέγων οὕτως b

d 7 Hom. Od. xix. 179, cf Hor. Od. i. 28, 9

c 2 εἶπαν A λεγόντων] + θῦσαι AH c 4 λιμοῦ] λοιμοῦ I ἥπερ
AH c 5 ἄρρεν AH c 6 Μίνωϊ A ἀμοιβὴ AH d 1 οὕτω] om AH
d 2 Ἀνδρόγεων BO ἀποθανόντα BO ὑμᾶς] om BO d 3 τὸ δὲ
τοσοῦτον BO πανταχόθεν BO d 5 ἔδύνατο BIO καὶ 1^ο] om A
τοῦτον] AH, αἰτὸν BIO d 6—210 a 3 καὶ Ὀμήρῳ—ἐμέλλετε om B
d 6 καὶ 2^ο] pr ἦ A² δοκεῖ AH d 7 ὀριστής] Hom., ὀριστῆς
AHO, ὁ ἄριστῆς I ἄδου] + εἶναι AH d 8 ταύτας] om I 210 a 1
παραλείπω] pr μὴ I ἦντων—ὑμῶν] εἰ ταῦτα τύποι ἡμῶν AH a 2
τοὺς] om IO πέμπειν ἐκελεύετε] ἐπέμπετε I a 3 ταῦτ'] A, τοῖτ'
ceteri ἀναδεικνύειν] ἂν δεικνύειν AH a 5 κόρων codd a 6
ἀποκτείνετε B, ἀποκτείνετε O

OINO-
MAOY

20. Ἐπεὶ δὲ πως ἐπεμνήσθην τοῦδε τοῦ λόγου, φέρε τὰ καθήκοντα διέλθω τῷ κατὰ τοὺς Ἡρακλείδας διηγήματι. Οὗτοι γὰρ
 C ποθ' ὠρμημένοι κατὰ τὸν Ἴσθμὸν εἰσβαλεῖν εἰς Πελοπόννησον
 ἐσφάλησαν. Ἀριστόμαχος οὖν ὁ Ἀριδαίου, ἐπειδὴ ὁ Ἀριδαῖος
 ἐτεθνήκει ἐν τῇ εἰσβολῇ, ἔρχεται ἀκουσόμενος παρὰ σοῦ περὶ
 τῆς ὁδοῦ· ἐπεθύμει δὲ ὥσπερ καὶ ὁ πατήρ. Σὺ δ' αὐτῷ
 5 λέγεις·

Νίκην σοι φαίνουσι θεοὶ δι' ὁδοῦο στενυγρῶν.

Καὶ ὅς κατὰ τὸν Ἴσθμὸν ὠρμησεν ἐπιχειρεῖν, καὶ μάχῃ τελευτᾷ.
 Τοῦτου υἱὸς ὁ Τήμενος κακοδαίμων ἦκεν ἐκ κακοδαιμόνων τρίτος·
 d σὺ δ' αὐτῷ παρεγγυᾷς ἅ καὶ Ἀριστομάχῳ τῷ πατρί· καὶ ὅς, Ἀλλὰ
 κἀκεῖνός σοι, ἔφη, πεισθεῖς ἀπέθανεν ἐν τῇ εἰσβολῇ. Καὶ σὺ
 ἔφης, Οὐ κατὰ γῆν λέγω στενυγρῆν, ἀλλὰ κατὰ τὴν εὐρυγαστέρα,
 ἐπειδὴ χαλεπὸν ἦν εἰπεῖν κατὰ τὴν θάλασσαν, κἀκεῖνος ἦε κατὰ
 5 τὴν θάλασσαν, δόξαν ἐμποιήσας ὅτι κατὰ γῆν εἰσίοι, καὶ μέσου
 στρατοπεδεύεται Νανάτου καὶ Τυπαίου· καὶ διακουτίζει Κάρνον
 ἱππότην Φυλάνδρου τὸν Αἰτωλόν, εὖ, ἐμοὶ δοκεῖ, ποιῶν· καὶ
 ἐπειδὴ συνεκύρησε νόσος πλησία καὶ ἀπέθανεν Ἀριστόδημος,
 πάλιν ἐπανεχώρου, καὶ ὁ Τήμενος ἐλθὼν ἀπεμέμφετο τῇ ἀπο-
 10 τυχίᾳ· καὶ ἤκουσεν ὅτι ποιῆν ἀνεμάξατο τοῦ θείου ἀγγέλου, καὶ τὸ
 p. 211 ὑπὲρ τῆς εὐχῆς Ἀπόλλωνι <Καρνεῖω> ποίημα τὸ διὰ τοῦ χρησμοῦ
 λέγων·

*Ἄγγελον ἡμέτερον κτεῖνας ἀνεμάξαι ποιῆν.

210 b 2 Oenom. Fr.

b 2 λόγου] λογίου A   b 3 τῷ] AH, τοῦ ceteri   διηγήματι] AH,
 διηγήματος ceteri   c 1 ἐμβαλεῖν I   c 3 ἐτεθνήκει] ἀποτεθνήκει I
 c 6 φαίνουσι] φέρουσιν AH   c 8 τοῦτου] + δὲ I, + δ' O   υἱός] + ὦν
 IO   Τίμαιος B, Τίμενος O   d 1 παρηγγυᾷς IO   ὅς] ὅσα AH
 d 3 ἔφης] λέγεις AH   γῆν] ταύτην AH   d 4 κἀκεῖνος—θάλασσαν]
 om AH   d 5 ὅτι] om AH   γῆν] pr τὴν O   d 6 στρατοπεδεύσεται
 O   d 6—211 c 2 Νανάτου—ἀφηγοῦ om B   d 6 Νανάτου καὶ
 Τυπαίου] Ναυπάκτου καὶ Ῥυπαίου Holsten. ad Steph. Byz. p 275   d 7
 ἱππότην Φυλάνδρου] Ἰππότης ὁ Φύλαντος Paus. p 238, Clint. F. H. T. i. p
 130   Φιλάνδρου AO   d 8 πλησία] πλήθει coniee Saarmann
 d 9 ὑπανεχώρου] O   Τίμενος O et infr   ἐλθὼν] ἀνελθὼν O
 ἀπεμέμφετο AH   211 a 1 Ἀπόλλωνος O   <Καρνεῖω>] Καρνίω codd

Τί οὖν, φησὶν ὁ Τήμενος ; Τί χρῆ ποιεῖν ; Καὶ πῶς ἂν ἰλασαίμην
 ὑμᾶς ;

OINO-
 MAOT

5

Εὐχεο (Καρνείῳ) τελείειν σέβας Ἀπόλλωνι.

᾽Ω μιαρῶτατε καὶ ἀναισχυντότατε μάντι· εἴτ' οὐκ ἐπίστασαι ὅτι
 διαμαρτήσεται τῆς στενύγρης ὁ τὴν στενύγρην ἀκούσας ; ᾽Αλλ'
 οὐδὲν ἦττον ἐπιστάμενος χρᾶς, ἔπειτα περιορᾶς διαμαρτάνοντα.
 ᾽Αλλ' ἀμφίβολουσ ἢ στενύγρη, ὅπως νικήσαντι μὲν αἴτιος εἶναι δοκῆς **b**
 νίκης, ἦττηθέντι δὲ μηδὲν αἴτιος εἶναι ἦττης, ἔχῃς δὲ ἀποφυγεῖν
 ἐπὶ τὴν εὐρυγᾶστορα. ᾽Αλλ' ἦκεν ἄνθρωπος ἐπὶ τὴν εὐρυγᾶστορα,
 καὶ οὐκ ἔτυχεν. Εὐρηται πάλιν εἰς ἀποφυγὴν Κάρνος ἄγγελος
 ἀποθανῶν. Καίτοι πῶς, ᾧ κράτιστε, ὁ κηδόμενος οὕτω τοῦ **5**
 Κάρνου ἄλλοις μὲν αὐτὸν θεοφορεῖσθαι ἐκέλευες, ἑαυτῷ δὲ οὐ ;
 καὶ δέον σώζειν ἕνα ὄντα Κάρνον, αὐτόν τε περιεΐδες, καὶ (ἐπ' ἀπο-
 θανόντι) αὐτῷ ᾽Ομηρικὴν νόσον ἐνέβαλες εἰς τὸ πλῆθος, καὶ εὐχὰς **c**
 ἐπὶ τῇ νόσῳ ἀφηγοῦ ; Εἰ δ' εὐχόμενος οὐδὲν ἐξήνυσεν, ἄλλο τι ἂν
 ἐξεύρητο ἄκος τῷ σφῷ σοφίσματι, καὶ οὐδέποτε ἂν ἐλήξατε, οἱ μὲν
 ἐρωτῶντες, σὺ δὲ σοφίζόμενος, ἵνα καὶ νικῶσι καὶ ἦττωμένοις (ῆς)
 ἀφώρατος κακουργῶν. Ἰκανὸν γὰρ τὸ πάθος καὶ ἡ ἐπιθυμία παρα- **5**
 βουκολῆσαι, ὡς μὴδ' εἰ χιλιάκις σφαλεῖεν ἀπιστεῖν σοι ποιῆσαι.

Τούτοις ἄξιον ἐπισυνάψαι τὰ περὶ Κροῖσον. Λυδίας οὗτος
 ἐβασίλευσεν, ἄνωθεν ἐκ παλαιῶν εἰς αὐτὸν ἤκουσαν παραλαβῶν
 τὴν ἀρχήν· εἴτά τι πλέον τῶν προγόνων κατορθώσειν ἐλπίσας
 τοὺς θεοὺς εὐσεβεῖν διενεόηθη, καὶ διὰ πείρας ἐλθῶν ὑπάντων τὸν **d**
 ἐν Δελφοῖς ᾽Απόλλω προκρίνει, κᾶπειτα κρατήρσι καὶ πλίνθοις
 χρυσαῖς ἀναθημάτων τε μυρίων πλήθει κοσμήσας τὸ ἱερὸν τῶν

211 a 6 (Καρνείῳ) Dind., Κρανίῳ O, Καρνίῳ cet ᾽Απόλλωνος O
 a 7 ἠπίστασο IO a 9 χρᾶς] ἐχθρᾶς IO περιορᾶς] περιώρας A,
 περιεώρας I, περι ὥρας HO b 1 δοκῆς εἶναι O b 2 ἦττηθέντι] νικηθέντι
 AH ἔχεις A b 3 ἄνθρωπος vulgo, spiritum corredi b 6 ὄντα] om I
 ἐκέλευσεν αὐτῷ AH οὐ ; καὶ δέον] οὐκέτι ὄν καὶ AH b 7 ὄντα] om I
 ᾽Ομηρικὸν I Schol. in A vid Append. ἐνέβαλλες O c 2
 ἐξήνυσεν] AH, ἦννευ ceteri c 3 ἐξήνρητο AH c 4 ἵνα] τινα AH
 (ῆς)] ῆς vulgo, εἰς H c 6 μὴδ' εἰ] om AH c 8 ἐβασίλευεν I
 c 9 τι] τὸ I d 1 τὸν] τῶν O d 2 προκρίνειν AH d 3 πλήθει]
 A² B¹⁰ O, πλήθη A* H

OINO-
MAOY

πανταχοῦ γῆς ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πλουσιώτατον ἀπέφηνεν, οὐδ' ὅσα
5 πρὸς θυσίας ἐξήρκει παραλιπὼν τῇ μεγαλοψυχία. Ἐπειδὴ οὖν
τὰ τοιαῦτα προδεδάνειστο τῷ θεῷ, ταῖς τῆς εὐσεβείας εἰκότως ὁ

- p. 212 Λυδὸς ἐπιθαρσῶν μεγαουργίαις στρατεῦσαι ἐπὶ Πέρσας διανοεῖται,
αὐξῆσαι τὴν ἀρχὴν εἰς μέγα τῇ τοῦ θεοῦ συμμαχία προμηθεύμενος.
Τί οὖν ὁ θαυμάσιος χρησμοδός; Αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ ἐν Δελφοῖς, ὁ
Πύθιος, ὁ φίλιος, τὸν ἰκέτην, τὸν προσφιλή, τὸν πρόσφυγα, οὐχ
5 ὅπως τῆς ἀλλοτρίας τυχεῖν ἀρχῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς οἰκείας ἐκπεσεῖν
παρασκευάζει, οὐ τι ἐκῶν, ἔμοιγε δοκεῖ, ἀγνοία δὲ μᾶλλον τοῦ
ἀποβησομένου (μὴ γὰρ τὸ μέλλον εἰδὼς ὁ θεός, ἐπεὶ μὴ θεὸς ἦν
μηδὲ τις ἀνθρώπου κρείττων δύναμις, ἐπὶ θάτερα σοφιστικῶς τὸν
b χρησμὸν ἡρμόσατο) καὶ μονονουχὶ φήσας,

Κροῖσος Ἄλυν διαβάς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει,

τὴν ἐκ προγόνων διαδοχῆς εἰς τὸν εὐσεβῆ κατελθοῦσαν τῆς
Λυδίας ἀρχὴν, μεγάλην οὖσαν καὶ πολυχρόνιον, καταστρέφει.
5 τῆς ἄγαν περὶ αὐτὸν σπουδῆς τοῦτου ἀποδοὺς τῷ θεοφιλεῖ τὸν
καρπὸν.

Πρὸς τούτοις ὁ συγγραφεὺς οἶα οὐκ ἀλόγως διαγανα-
ακτεῖ, ἄκουσον.

- c 21. Ἔοικας δὴ ὡς ἀληθῶς τὰ μὲν ὅσα ψάμμου ἄξιά ἐστιν
εἰδέναι, καλὸν δὲ μηδὲν εἰδέναι. Τὸ γοῦν ὁσμὴν ἐς φρένας σὰς ἐλθεῖν
κραταιρίνιο χελώνης ἐψομένης, ψάμμου ἄξιον ἐπίστημά ἐστιν· οὐκ
d ἀληθές μὲν ὄν οὐδ' αὐτό, ἀλλὰ προσεικὸς γε ὅμως τῷ ἀλαζόνι καὶ
ἀναιδεῖ καὶ ἐπὶ τοῖς κενοῖς εἰδήμασι τὴν ὄφρυν ἐπαίρουσι, καὶ τὸ

212 b 2 cf Hdt. i. 53

c 1 Oenomaus

c 2 cf Hdt. i. 47

d 4 ἐν] pr καὶ AH d 5 θυσίας BO d 6 τοιαῦτα] AH, τοσαῦτα
cet προδεδάνειστο AH 212 a 3 θαυμαστός O a 4 προσφιλή]
AH, εὐσεβῆ cet a 7 εἰδὼς] ἰδὼν BO a 8 ἀνθρώπου] ἀνῶν I
b 2 Ἄλιν I + ποταμὸν AHBIO b 5 αὐτοῦ BO b 7 πρὸς] AH,
ἐπὶ ceteri b 8 ἄκουσον] AH, ἄκουε ceteri c 1 ὡς] om O
c 2 μηδὲν] οὐδὲν AH εἰδέναι] om AH c 3 κραταιρίνιο] κρατερῆν
οἶα B, κρατερῆνιο I, καρτερίνιο O ἐψομένης] om A d 1 τῷ]
καὶ A d 2 κενοῖς] καινοῖς O οἰδήμασιν O αἴρουσι O

Λύδιον ἀνδράποδον τὸν Κροῖσον πείθοντι μὴ καταφρονεῖν αὐτοῦ· ὅς μετ' ὀλίγον ἐπὶ τῇ πείρᾳ ἤμελλεν ἀνερωτᾶν σε, εἰ στρατεύοι ἐπὶ Πέρσας, καὶ σύμβουλον ποιεῖσθαι περὶ τῆς αὐτοῦ μανίας καὶ 5 πλεονεξίας. Ὡς οὐκ ὤκνησας εἰπεῖν, ὅτι

OINO-
MAOT

Ἄλυν διαβάς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει.

Ἐκεῖνο μέντοι εἶπε, ὅτι σοι οὐδὲν ἔμελεν, εἴ τι ἄτοπον πείσεται ὑπ' ἀμφιβόλου χρησιμοῦ ἐπαρθεῖς ἐπ' ἀλλοτρίαν ἀρχήν, οὐδ' εἰ πικροί τινες ἀνθρωποὶ καὶ κακοήθεις, δέον ἐπαινεῖν σε ἐπὶ τῷ ἐκτραχηλίσαι p. 213 μαινώμενον ἀνθρώπου, καὶ προσεγκαλοῖεν, ὡς οὐδὲ ἰσόρροπον φωνὴν ἀφέντα, ἵν' ὀκνήσειεν καὶ βουλεύσαιοτο ὁ Λυδός, ἀλλὰ "καταλύσαι" καθ' ἓνα τρόπον νοεῖσθαι πρὸς τῶν Ἑλλήνων οὐ τὸ τῆς οἰκειάς ἀρχῆς ἐκπεσεῖν (ἀλλὰ τὸ) τὴν ἀλλοτρίαν περι- 5 ποιήσασθαι. Ὁ μὲν γὰρ ἡμίμηδος ἢ ἡμίπερσος Κῦρος, ἢ ὁ μητρόθεν μὲν ἐκ τυραννικοῦ πατρόθεν δὲ ἐξ ἰδιωτικοῦ γένους ἡμίονος ὢν ἐν τῷ αἰνίγματι, παρεμφάνει μὲν τὴν ἐκτυφον μοῦσαν, ἀλλὰ b καὶ τὴν ἄμαντιν μαντικὴν, εἶπερ οὐκ ἤδει μὴ οὐ συνήσουτα τοῦ αἰνίγματος ὁ μάντις. — Εἰ δ' οὐχ ὑπὸ ἀγνοίας ἀλλ' ὑπὸ τρυφῆς καὶ πονηρίας ἐπαιξε, βαβαὶ οἶα τὰ θεῖα παίγνιά ἐστιν. Εἰ δ' οὐδὲ τοῦτο, ἀλλ' ὅτι ἐχρῆν οὕτως γενέσθαι, ἀνιερώτατος μὲν οὗτος 5 λόγων σοφιστικῶν· τί δὲ ὅλως, εἰ οὕτως ἐχρῆν γενέσθαι, σὺ ὁ δύστηνος ἐν Δελφοῖς καθέξῃ τὰ κενὰ καὶ μάταια ἄδων; Τί δέ σου ὄφελος ἡμῖν; Τί δὲ μαινώμεθα οἱ πανταχόθεν τῆς γῆς ἐπὶ σὲ διώκοντες; Τί δὲ σὺ κνηφιᾶς; c

d 3 αὐτοῦ] σεαυτοῦ A d 4 τῆς πείρας AH ἔμελλεν I ἀν-
ερωτᾶν] AH, ἐρωτᾶν ceteri d 5 περὶ] AH, ὑπὲρ ceteri d 6
ῶ] ὅς A d 7 Ἄλυν I καταλύσει ἀρχήν O d 8 μέντοι] μὲν AH
εἶ] + ποιῶν I d 9 ἐπ'] εἰς BO 213 a 1 σε] om AH a 3
βουλεύσασθαι BIO a 4 νοεῖσθαι] pr ἐστὶ AH οὐ τὸ] A²I, τὸ A* H,
οὕτω ceteri a 5—b 7 <ἀλλα>—δύστηνος om B a 5 <ἀλλὰ τὸ>
coniec Dind., ἄλλοτε AH, ἀλλ' ὁ I, ἀλλ' ὁ O a 6 ἡμίμηλος A* (?) ἢ
ἡμίπερσος I a 7 ἐξ] evan in O b 1 ἐνίγματι I παρεμφάνει
AH μούσαν] μοῖραν O b 2 ἤδει] I, ἤδη ceteri οὐ] om O
b 5 γίνεσθαι O et sic infr b 6 δὲ ὅλως] AH, δ' ὅμως ceteri b 7
ἐν—μάταια] τί τὰ κενὰ καὶ μάταια καθέξῃ ἐν Δελφοῖς B c 1 σὺ]
σοι AHI κνηφιᾶς] codd, κνίσσας Vig., κνησιᾶς (vel κνησιᾶς)
Gaisf.

Τοιαῦτα τῆς Οἰνομάου παρρησίας τὰ τῆς τῶν Γοήτων
 φωρᾶς, κυνικῆς οὐκ ἀπηλλαγμένα πικρίας. Οὐδὲ γὰρ
 δαίμονος, μὴ ὅτι θεοῦ, τοὺς παρὰ τοῖς Πανελληνσι θαν-
 5 μαζομένους χρησμοὺς εἶναι βούλεται, γοήτων δ' ἀνδρῶν
 πλάνας καὶ σοφίσματα ἐπὶ ἀπάτῃ τῶν πολλῶν ἐσκευω-
 ρημένα· ὧν ἐπέιπερ ἅπαξ ἐμνήσθημεν, οὐδὲν ἂν γένοιτο
 ἐμποδῶν τοῦ καὶ ἐτέρων ἐλέγχων ἐπακουσαι. Καὶ
 d πρώτου γε δι' οὗ φησὶν ὁ αὐτὸς ἑαυτὸν ὑπὸ τοῦ Κλαρίου
 Ἀπόλλωνος ἠπατήσθαι, γράφων ὧδε·

OINO-
MAOT

22. Ἀλλὰ δὴ ἔδει τι καὶ ἡμᾶς τῆς κωμωδίας μετασχεῖν, καὶ
 μὴ σεμνύνεσθαι ὡς οὐκ ἐμπεισόντας εἰς τὴν κοινὴν παραπληξίαν,
 p. 214 καὶ τὴν ἐμπορίαν εἰπεῖν, ἣν καὶ αὐτοὶ περὶ σοφίας ἐνεπορευσάμεθα
 ἐκ τῆς Ἀσίας, ὧ Κλάριε, παρὰ σοῦ·

Ἔστιν ἐν Τρηχίνοις αἴη κῆπος Ἑρακλήϊος
 πάντ' ἔχων θάλλοντα, πᾶσι δρεπόμενος πανημαδόν,
 5 οὐδ' ὀλιζοῦται, βέβριθε δ' <ὕδατεσιν> <διηνεκές>.

Εἴτ' ἐγὼ ἀκούσας ὁ βάκηλος καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ Ἑρακλέους
 ἐφυσήθην, καὶ τοῦ Ἑρακλήϊου κήπου θάλλοντος Ἑσιόδειόν τινα
 b ὄνειροπολῶν ἰδρῶτα διὰ τὴν Τρηχίνα, καὶ ῥηϊδίην αἴθις ζωὴν διὰ
 τὸν θάλλοντα κῆπον. Εἰτά μοι ἐπερομένῳ, εἴ μοι συναίρονται οἱ
 θεοί, εἰς τις ἐκ τῶν πολλῶν λέγει, ἐπομνύμενος αὐτοὺς τοὺς
 συναιρομένους θεοὺς, ἢ μὴν παρὰ σοῦ ἀκκοεῖναι αὐτὸ τοῦτο

213 d 3 Oenom. Γοήτων φωρᾶ

c 2 τὰ] + κατὰ I, om O c 3 φωρᾶς] φορᾶς I, φθορᾶς O c 4 δαίμονας
 AH θεοὺς AH παρὰ τοῖς Πανελλ.] παρ' Ἑλληνσι BO c 5 χρησμοὺς
 AH c 6 ἐσκευωρημένα I, ἐσκευωρημένα O c 7 ἅπαξ ἐπέιπερ BO
 c 8 ἀκούσαι I d 1 δι'—ἐαυτῶν] διους καὶ φησιν αὐτο. s εἰνῶ A δ]
 om I d 2 ἠπατεῖσθαι I d 4 ὡς] om O 214 a 3 Τρηχίνοις αἴη]
 τρήχιν ἧσαι ἢ A, Τρηχίνοις αἴη I a 5 ὀλιζοῦται I a 5—b 2 βέβριθε—
 κῆπον om B a 5 <ὕδατεσιν>] metri causa scripsi, ὑδατεσιν codd
 <διηνεκές>] coniec Holsten., διηνεκεσιν A, διηνεκεσιν IO a 6 εἴτ']
 om AH a 7 ἐφυσήθην O Ἑσιόδειόν] εἰς ἰοδίον A b 1
 Τρηχίνα] τραχεῖαν A, Τρηχίνα (uv sup ras) I, Τρηχίνα O ῥηϊδίαν O
 b 2 ἐπεραμένῳ (ρα sup ras) I οἱ θεοὶ] om A* H, sup lin A² b 3
 τοὺς] om A* H, sup lin A² b 4 μὴν] + περ IO, μήπερ B παρὰ σοῦ]
 om BIO συνακκοεῖναι BIO αὐτὸς I

Καλλιστράτῳ δεδομένου Ποντικῶ τιμῇ ἐμπόρῳ. Ἐγὼ οὖν ὡς 5 OINO-
MAOY
ἤκουσα, πῶς, οἶει, ἡγανάκτησα, ὡς δὴ τῆς ἀρετῆς ὑπ' αὐτοῦ
ἀποστερούμενος; Ἀλλὰ καίπερ δυσφορῶν ὅμως ἀνεσκοπούμην
τὸν ἔμπορον, εἴ τι κακείνος ἐθάλφθη ὑπὸ τοῦ Ἑρακλέους· ἐφαίνετο **C**
δὴ οὖν κακείνος πόνον τινα πονεῖν, καὶ κέρδους ἐφίεσθαι, καὶ
βίον τινα ἡδὺν ἐκ τοῦ κέρδους προσδοκᾶν. Ὡς δ' ἐφαίνετο ὁ
ἔμπορος ἐξισούμενος, οὐκέτι τὸν χρησμὸν ἐδεχόμην, οὐδὲ τὸν
Ἑρακλέα, ἀλλ' ἀπηξίου τῶν αὐτῶν κοινωνεῖν, εἰς τε τοὺς παρ- 5
όντας πόνους αὐτῶν ἀποβλέπων καὶ τὰς ἐν ἐλπίδι φάτνας. Ἀλλ'
οὐδ' ὁ ληστής ἄμοιρος τοῦ χρησμοῦ ἐφαίνετο, οὐδ' ὁ στρατιώτης,
οὐδ' ἐρῶν ἀνὴρ, οὐδ' ἐρῶσα γυνή, οὐδὲ κόλαξ, οὐδὲ ῥήτωρ, οὐδὲ
συκοφάντης. Ἐκάστῳ γὰρ ὦν ἐπιθυμεῖ ἡγέισθαι μὲν τὸν πόνον,
προσδοκᾶσθαι δὲ τὴν εὐφροσύνην. **d**

Ταῦτα ἐκθέμενος εὐθύς ἐπισυνάπτει ὡς καὶ δεύτερον
ἐρωτήσας καὶ τρίτον οὐδὲν εἰδότας ἔγνω τοὺς θαυμα-
σίους, μόνῳ δὲ τῷ τῆς ἀσαφείας σκότῳ τὴν σφῶν
ἄγνοιαν ἐπικρύπτουτας. Λέγει δ' οὖν· **5**

23. Ἐπεὶ δέ μοι τὰ τῆς ἐμπορίας ἤδη πρὸ ὁδοῦ ἦν, ἀνδρὸς δὲ
ἔδει τοῦ ξεναγωγήσουτος ἐπὶ τὴν σοφίαν, ἄπορος δὲ ἐφαίνετο **P. 215**
οὗτος, σὲ ἐδεόμην καὶ τούτου γενέσθαι ἐνδείκτην,

*Ἐν τε τοῖσιν Εὐπέλευσιν ἢ δ' Ἀχαιοῖσιν χρέος
θήσεται, τὸ δ' ἐκτεκμαρθὲν οὐδέ μιν σκομφύζεται.

214 d 6 Oenomaus

b 6 οἷη **I** δὴ] δέ **I** **b 7** ὅμως δυσφορῶν **codd**, **correx** Heikel
c 3 ὡς—ἔμπορος] ὡς δ' ἡ ἔμπορος ὡς ἐγὼ ἐφαίνετο **O** **c 4** ἐξισούμενος]
ἐξ ἴσου ἐμοί **I**, **om O** **c 5** εἰς τε] ὥστε **O** **c 6** φάτνας] φάτας **BO**
Schol. in marg A, **vid Append.** **c 7** οὐδ' ὁ ληστής] δ' ὁ ληστὴς **in**
marg A, οὐδὲ **H** ἐφαίνετο τοῦ χρησμοῦ **BO** **c 8** οὐδὲ ῥήτωρ, οὐδέ]
ἢ ῥ. ἢ **O** **c 9** ὦν] **O**, ὡς **ceteri** **d 2** ταῦτα ἐκθ. εὐθύς] τούτοις **BO**
ἐπισυνάπτει] + ἐξῆς **I** **d 3** ἐρωτήσας καὶ τρίτον] καὶ **τρ.** **έρ.** **B**, καὶ **τρ.**
ἐρωτῶντας **O** **d 5** ἐπικρύπτονται **A* H** δ' **om A** **d 6** **Schol in**
marg A **vid Append.** **215 a 1** ξεναγήσαντος **BO**, ξεναγήσουτος **I**
a 2 σέ] **om AH** **a 3** τε] σε **AHIO** τοῖσιν] γοῖσιν **AH**
Εὐπέλευσιν] **A**, ἐπελέυσιν **H**, εὐπελέσιν (**εσ sup ras**) **I**, εἰπελέεσσιν **ceteri**
Ἀχαιοῖς **AIO** χρέος θήσεται] χρεωσθήσεται **AH**, τὸ χρέος **θ.** **Holsten.**
a 4 ἐκτεκμαρθὲν **B**, ἐκτεκμαρθὲν **O** οὐδέ μιν σκομφύζεται] **I**, οὐδέ μιν
σκομφίζεται **O**, οὐδέ μὴν σκομφύζεται **B**, οὐδέ μικρὸν ἔξεται **Gaisf.**

ΟΙΝΟ- 5 Τί φής; Εἰ δ' ἀγαματοποιός τις ἢ ζωγράφος ἐπεθύμουν γενέ-
 ΜΑΟΥΤ σθαι, καὶ διδασκάλους ἐζήτουν, ἄρά μοι ἦρκει ἀκούσαι, Ἔν τε
 τοῖσιν Εὐπέλευσιν, ἀλλ' οὐκ ἂν μαίνεσθαι εἶπον τὸν λέγοντα;
 b Ἄλλὰ τοῦτο μὲν ἴσως οὐχ ἱκανὸς εἶ διανοῆσαι, ἀσάφειαν γὰρ
 ἔχει πολλήν τὰ ἀνθρώπεια ἦθη· ὅπου δέ μοι ἐκ Κολοφῶνος
 ἄμεινον πορεύεσθαι, οὐκέθ' οὕτως ἀφανὲς τῷ θεῷ·

Ἐκ τανυστρόφοιο λῆας σφενδόνης ἰεῖς ἀνὴρ
 5 χῆνας (ἐναρίζει) βολαίτιν, ἀσπέτους, ποιηβόρους.

Τοὺς δὲ ἀσπέτους, ποιηβόρους χῆνας, τίς μοι μνηύσει ὅτι ποτὲ
 λέγουσι; Τίς δὲ τὴν τανύστροφον σφενδόνην; Ὁ Ἀμφίλοχος, ἢ
 ὁ Δωδωναῖος, ἢ σὺ ἐν Δελφοῖς, εἰ γενοίμην; Οὐκ ἀπάγξῃ που
 c ἀπελθὼν τῇ τανυστρόφῳ σφενδόνη μετὰ τοῦ ἀδιανοήτου ποιήματος;

Ἄλλὰ γὰρ τούτων ὧδε ἐλληλεγμένων ὥρα συνιδεῖν
 αὐθις ἄνωθεν, ὅπως τοὺς παλαιάτους χρησμούς τοὺς
 ἐν Δελφοῖς ὁ αὐτὸς ἀπελέγχει, τοὺς δὴ μάλιστα ἐν ταῖς
 5 Ἑλληνικαῖς ἱστορίαις θαυμαζομένους.

ΟΙΝΟ-
 ΜΑΟΥΤ

Πολὺς ἦν ὁ Περσῶν στρατὸς ὠπλισμένος κατὰ Ἀθηναίων, οὐδ'
 ἦν τις αὐτοῖς ἄλλη σωτηρίας ἐλπίς ἢ μόνος ὁ θεός· οἱ δὲ τοῦτον
 ὅστις ἦν (οὐκ) εἰδότες, τὸν πατρῶον ἀρωγὸν ἐπεκαλοῦντο· ὁ ἐν
 Δελφοῖς Ἀπόλλων οὗτος ἦν. Τί οὖν ὁ θαυμαστὸς οὗτος; Ἄρά
 10 γε τῶν οἰκείων ὑπερεμάχει; Ἄρα λοιβῆς καὶ κνίσσης ἐμέμνητο, καὶ
 d ὧν αὐτῷ συνήθως ἐτέλουν τὰς ἐκατόμβας ἐπιθύοντες; Οὐμενοῦν.
 Ἄλλὰ τί φησιν; Φεύγειν, καὶ φεύγειν ξύλιον τείχος παρα-

a 5 τις] om AH I a 6 τε] δὲ AH, σε BIO a 7 Εὐπέλευσιν] AH,
 εὐπελέσιν I, εὐπελέεσσιν O ἂν] + εἶπον O b ι διανοῆσαι] εἰδέναι IO
 b 4 λῆας σφενδόνης] λαασφενδόνης AH ἰεῖς ἀνὴρ] εἰ γὰρ ἦν AH, ἴης
 ἀνὴρ I b 5 (ἐναρίζει)] coniecti, ἐναρίζε codd βολαίτιν] Jortin. Hist.
 Eccl. t. ii. p 357, i. p 401, βούλευσιν AI, βουλαίτιν O ποιηβόρους BO
 et in b 6 b 6 ὄ] οἱ I b 8 Δελφοῖσι A* H, Δελφοῖς εἰ A² ἀπάγξῃ
 που] ἀπαγξίππου A² c 2—d 3 ὥρα—παρασκευασαμένους om B c 4
 δῆ] om O c 7 ἄλλης AH μόνος ὁ] om AH οἱ] οὐ I c 8
 (οὐκ)] 'addit Vigeri margo' Gaisf. πατρῶον] AH, πάτριον ceteri
 c 9 ἦν] ἐστίν A*(?) H τί] τίς I c 10 μέμνηται O d 2 τί φησιν;]
 om I φεύγειν 2^ο] φεύξειν AH

σκευασαμένους· οὕτω τὸ ναυτικὸν δηλῶν· δι' οὗ μόνου φησὶν OINO-
MAOT
αὐτοὺς σωθῆσθαι τῆς πόλεως ἐμπρησθείσης. Ὡς μεγάλης θεοῦ
βοηθείας. Εἶτα πολιορκίαν οὐ μόνον τῶν ἄλλων κατὰ τὴν πόλιν 5
οἰκοδομημάτων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν τοῖς θεοῖς ἀφιερωμένων
δῆθεν προλέγειν προσποιεῖται. Τοῦτο δὲ καὶ δίχα χρησιμοῦ τοῖς
πᾶσι ἐκ τῆς τῶν πολεμίων ἐφόδου προσδοκᾶν ἦν.

Εἰκότα δῆτα ποιῶν ὁ συγγραφεὺς διαπαίξει πάλιν
τὴν Ἑλληνικὴν ἀπάτην ἐξελέγχων ἐν τούτοις· 10

24. Ἄλλὰ τὰ μὲν τοιαῦτα ἴσως ἐθελοκάκου τινός ἐστιν· ἐκεῖνα p. 216
δὲ δεῖ μᾶλλον εἰς τὴν κρίσιν προάγειν, τὰ πρὸς Ἀθηναίους. Καὶ b
δὴ λεγέσθω τὰ πρὸς Ἀθηναίους·

Ὡς μέλει, τί κάθησθε; πόλιν φύγετ' ἔσχατα γαίης·
οὔτε γὰρ ἡ κεφαλὴ μένει ἔμπεδος, οὔτε τὸ σῶμα,
οὐ χέρες, οὐδὲ πόδες νέατοι· κατὰ γὰρ μιν ἐρείψει 5
πῦρ τε καὶ ὄξυς Ἄρης, Συριηγενὲς ἄρμα διώκων· C
πολλὰ δὲ τῆδ' ἀπολεῖ πυργώματα καὶ κατερείψει·
πολλοὺς δ' ἀθανάτων νηοὺς μαλερῶ πυρὶ δώσει,
οἳ πον νῦν ἰδρῶτι ρεοῦμενοι ἐστήκασιν,
δείματι παλλόμενοι. 5

Ἴδου δὴ σοι τὸ πρὸς Ἀθηναίους λόγιον· ἠπού τι μαντικὸν ἔνεστι ;
Οὐ γὰρ οὕτως ἐθάρρεις αὐτῷ, νῆ Δία, φαίη τις ἄν. Εἰ δὲ προσ- d
θείης ἂ δεομένων βοηθεῖν αὐτοῖς ἐπιλέγεται, γνωσθήσεται.
Ἴδου δὴ προσκείσθω·

216 b 4 ap Hdt. vii. 140

d 5 τὴν] om O d 7 προλέγειν δῆθεν BIO d 9 εἰκότα] a in ras A²,
εἰκότως A²? H 216 a I ἴσως] ὡς AH b I προαγαγεῖν O b 3
πόλιν] A, om ceteri, λιπῶν Hdt. φύγετ' φεύγετ' I, φεύγε O, φεύγ'
Hdt., qui addit δώματα καὶ πόλιος τροχοειδέος ἄκρα κάρηνα b 4 γὰρ ἡ]
om AH ἔμπεδον Hdt. b 5 οὐ—νέατοι] οὔτε πόδες νέατοι οὔτ' ὦν
χέρες οὔτε τι μέσης λείπεται, ἀλλ' ἄζηλα πέλει Hdt. χέρες] χεῖρες codd
οὐδὲ] οὐ AH ἐρείψει] Vig. marg, ἐρείπει Hdt., ἔρριψε codd Eus.
c 2 τῆδ'] κάλλ' Hdt. κατερείψει] Vig. marg, καταρίψει A, καταρρίψει
HBIO κού τὸ σὸν οἶον Hdt. c 4 οἳ πον] ὅπου I ρεοῦμενοι codd
c 5 παλλόμενοι I c 6 εἰ πον AHBO τι] τοῖνον AH d 1 οὐ]
σὺ BIO φαίη] φησί AH δὲ] om AH προσθεῖη A d 2
γνωσθήσεται] om AH d 3 ἰδου—ἐξιλάσασθαι] om I

ΟΙΝΟ-
ΜΑΟΤ

5

Οὐ δύναται Παλλὰς Δί' Ὀλύμπιον ἐξιλιάσασθαι,
 λισσομένη πολλοῖσι λόγοις . . .
 σοὶ δὲ τόδ' αὖτις ἔπος ἐρέω, ἀδάμαντι πελάσσας
 τῶν ἄλλων γὰρ ἀλισκομένων . . .

10

τείχος Τριτογενεῖ ξύλινον διδοῖ εὐρύσπα Ζεὺς
 μόνον ἀπόρρητον τελέθειν διὰ Παλλάδα κούρην
 μηδὲ σύ γ' ἵπποσύνην τε μένειν καὶ πεζὸν ἴοντα
 . . . . .
 νῶτον ἐπιστρέψας* ἔτι τοῖ ποτε κἀντίος ἔσται.

P. 217

ᾧ θεῖη Σαλαμίς, ἀπολείς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν,
 ἧ που σκιδναμένης Δημήτερος, ἧ συνιούσης.

Ἄξιός τέ σοι ὁ Ζεὺς τοῦ Διός, ᾧ νιὲ τοῦ Διός* ἀλλὰ καὶ ἡ
 Ἄθηνᾶ τῆς Ἀθηνᾶς, ᾧ τῆς Ἀθηνᾶς ἀδελφέ* ἧ τε σπουδῆ αὕτη
 5 καὶ ἡ ἀντισπουδία ἐπιπρέπει τῷ πατρὶ καὶ τῇ θυγατρὶ, μᾶλλον δὲ
 τοῖς θεοῖς* ὅ τε Ὀλύμπιος οὗτος ὁ τὴν μίαν ταύτην ἐξελεῖν πόλιν
 ἀσθινῶν, εἰ μὴ ἀπὸ Σούσων ἐπάγοι αὐτῇ τὸν ἄπειρον ἐκείνου
 στρατόν, μέγας τις ἄρα ἦν, καὶ τὴν τοῦ παντὸς κυρίαν ἔχων, καὶ
 b πιθανὸς ἅμα, ἐκ μὲν τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Εὐρώπην κινῶν ἔθνη
 τοσαῦτα, ἐν δὲ τῇ Εὐρώπῃ μίαν πόλιν ἀνατρέψαι ἀδύνατος ὢν.
 Καὶ σὺ δέ, ὁ τολμηρὸς ἅμα καὶ ἐπὶ τῷ μηδενὶ ῥιψοκίνδυνος, οὐκ
 οἰμώξεις;—ἂν εἶπον ἄνθρωποι, ὑπὲρ ὧν ἡ Παλλὰς οὐ δύναται Δί'
 5 Ὀλύμπιον ἐξιλιάσασθαι—ἧ οὐ τοῖς ἀνθρώποις ἐμήνιεν ὁ Ζεὺς,
 ἀλλὰ τοῖς λίθοις καὶ τοῖς ξύλοις; εἶτα σὺ μὲν τοὺς ἀνθρώπους

d 4 ap Hdt. vii. 141, cf Clem. Al. *Strom.* v. p 260 Syll., Theodoret.
Gr. Aff. Cur. p 140

d 5 λόγοις] λόγοισι BO Theodoret., + καὶ μήτιδι πυκνῆ Hdt. d 6 αὖτις]
 αὖτις AH, αὐτῆς BO ἐρέω] ἐρῶ AH πελάσσας codd d 7 γὰρ
 ἀλισκομένων] Hdt., προσαλισκομένων A, προσαναλισκομένων BH, προαναλι-
 μένων I, προαναλισκομένων O, + ὅσα Κέκροπος οὖρος Ἐντὸς ἔχει κευθμών τε
 Κιθαιρῶνος ζαθέιο Hdt. d 8 Τριτογενεῖη codd d 9 τελέθειν BO διὰ
 Παλλάδα κούρην] ABO, διὰ πολλὰ δακούρην H, διὸ Παλλάδα κούρην I, τὸ σέ
 τέκνα τ' ὀνήσει Hdt. d 10 τε] om BO Post d 10 add Hdt. Πολλὸν
 ἀπ' ἠπίρου στρατὸν ἦσυχος, ἀλλ' ὑποχωρεῖν d 11 ἔτι] ἐπεὶ AH ἔσται]
 ἔσση Hdt. 217 a 1—3 ᾧ—Διός 1°] om B a 1 σὺ δὲ AH a 3
 τοῦ 1°] τῷ AH a 4 τῆς Ἀθηνᾶς, ᾧ] om AHO ἀδελφός AH ἧ τε]
 ἧπου O a 5 ἧ] om O a 6 ὅ τε] ὅτι O πόλιν ἐξελεῖν O
 a 7 Σούσων] Περσῶν AH ἐπάγοι] ἐπάγη B, ἐπαγάγοι I, ἐπαγάγη O
 a 8 κυρίαν] κουρείαν B, κυρείαν O b 4 οἰμώξιν A* (-εις A²) εἶπον ἂν
 BIO b 4—d 3 Δί'—μάχη om B b 5 ἧ] εἶτ' AH ἐμήνιεν I
 b 6 εἶτα] AH, κάπειτα ceteri

ἔσωζες, ὁ δὲ τὰ οἰκοδομήματα ἐνεπίμπρα ἐπακτῶ πυρί; οὐ γὰρ OINO-
MAOT
ἦν αὐτῷ κεραυνὸς τηρικαῦτα; *Ἡ μή τι μᾶλλον ἡμεῖς τολμηροί c
τε ἐσμὲν καὶ ῥιψοκίδυνοι, οὐκ ἐπιτρέποντες ὑμῖν οὕτω φληναφᾶν;
Πῶς δέ, ὦ μάντι, ὅτι μὲν ἡ θεῖη Σαλαμὶς ἀπολεῖ τέκνα γυναικῶν ἧῖς,
πότερα δὲ σκιδναμένης Δημήτερος ἢ συνιούσης οὐκέτ' ἧῖς; Πῶς δὲ
οὐδὲ τοῦτο ἧῖς, ὅτι τὰ τέκνα τῶν γυναικῶν εἴποι μὲν ἂν τις 5
εἶναι καὶ τὰ οἰκεῖα, εἴποι δ' ἂν καὶ τὰ πολέμια, αἰσθόμενος τοῦ
κακοτεχνήματος; Περιμένειν δὲ δεῖ τὸ ἀποβησόμενον· ἐν γὰρ
δεῖ τι τούτων ἀποβήσεσθαι. Ἡ γάρ τοι Σαλαμὶς ἡ θεῖη οὐδὲ d
ἠττωμένων ἀφήρμοσεν ἂν, ὡς εἰς οἶκτον οὕτως ἐπιφωνουμένη·
ἢ τε μέλλουσα τῶν νηῶν μάχη, ἢ τοι που σκιδναμένης Δημήτερος
ἢ συνιούσης, καταπέπλασται τῇ ποιητικῇ σεμνολογίᾳ, ἵνα γένηται
μάντευμα ἀφώρατον τῷ σοφισμῷ, καὶ μὴ εὐθὺς καταφανὲς ἦ, ὅτι 5
ἐν χειμῶνι μάχη ναυτικὴ οὐ συνίσταται. Ἡδὴ δὲ οὐδὲ ἡ τραγ-
ωδία ἀφανής, οὐδὲ οἱ θεοὶ ἐπεισκυκλούμενοι, ὁ μὲν ἰκετεύων,
ὁ δὲ οὐ κατακαμπτόμενος· χρήσιμοι τῷ μέλλοντι, καὶ τῇ τοῦ
πολέμου παραδόξῳ ῥοπήν, ὁ μὲν σωζόμενος, ὁ δ' ἀπολλυμένος.
Εἴτε γὰρ σώζονται, ἰδοὺ αἱ τῆς Παλλάδος λιταὶ προμεμήνυται, p. 218
ἱκαναὶ οὔσαι κάμψαι τὴν τοῦ Διὸς ὀργήν· εἴτε καὶ μή, οὐδὲ
τοῦτο τῷ μάντι ἀκατάσκευον· οὐ γὰρ δύναται Παλλὰς τὸν Δία
ἐξιλάσασθαι· πρὸς τε τὰς ἡμικάκους τύχας ὁ τεχνίτης ἐκέρασε τὸ
λόγιον, ὡς δὴ τοῦ Διὸς τῇ μὲν τὴν ἑαυτοῦ πρόθεσιν ἐκτελέσαντος, 5
τῇ δὲ τὴν δέησιν τῆς θυγατρὸς οὐ περιφρονησαντος. Τά τε πυρ-
γώματα ὅτι πολλὰ ἀπολεῖται, εἰ μετὰ νερθῆκων ἀλλὰ μὴ μετὰ
σιδήρου καὶ πυρὸς ἐπήεσαν, τάχα ἂν ψεῦδος ἦν, ὁπότε καὶ μετὰ
νερθῆκων ἔπραξαν ἂν τι πάντως οἱ τοσοῦτοι. Ἄλλ' ἐγώ, φησί, b

b 7 ἐνεπίπρα I ἐπακτῶ] ἐπ' ἄκρῳ A c 2 ὑμῖν] om AH, ἡμῖν O
φληναφεῖν B, φληλαφεῖν O c 3 θεία O c 4 ἦ] καὶ AH οὐκέτ'] οὐκ I
c 5 τέκνα] + μὲν I d 1 δεῖ] om A ἢ γὰρ—θεῖη] τοῖς Σαλαμινίοις
ἠθεισης AH τοι] τι O θεία O d 2 ἀφώρμησεν I ἂν, ὡς]
ἂνῳ AH d 3 σκιδναμένης (μ 1^ο sup ras) I d 5 καταφανής AH
d 6 οὐ] om A οὐδέ] om O d 7 ἐπισκυκλουμένοι (ι 1^ο sup ras) I
d 8 οὐ κατακαμπτ.] οὐχ ἀπτόμενος AH 218 a 4 ἐξιλάσασθαι]
ἐξετάσαι B, ἐξετάσασθαι O τύχας] τέχνας AH a 6 οὐ] om O
a 7 εἰ] οὐ A*H, ὅτι οὐ A² a 8 ἐπήεσαν I

ΟΙΝΟ-
ΜΑΟΤ ἐξεῦρον τὸ ξύλινον τεῖχος, τὸ μόνον ἀπόρθητον. Συμβούλευμα
σοῦ γε, ἀλλ' οὐ μάντευμα, οὐκ ἀπεικὸς τῷ

Φεύγειν, μηδὲ μένειν, μηδ' αἰδεῖσθαι κακὸν εἶναι.

5 Ὁ γοῦν ἐπιλυσάμενος ἐκείνο τὸ αἰνίγμα οὐ χείρων ἦν σου κατ-
ιδεῖν, ὅτι ἡ τῶν Ἀθηναίων πόλις πρόφασις ἦν τῷ Πέρσῃ τῆς ὁδοῦ,
καὶ ἡ πᾶσα ἔλασις ἐπὶ ταύτην πρώτην τε καὶ ἐξοχωτάτην
ἐγένετο. Ἐπεὶ καὶ ὁ ἄμαντις αὐτὸς ἐγὼ τοῦτ' αἰσθόμενος καὶ
c τὸν Ἀθηναῖον ἄν, οὐ μόνον τὸν Λυδόν, ἐκέλευον φεύγειν “ὠτόν
ἐπιστρέψαντα.” “Ἔτι γὰρ ποτε κἀντίος ἔσται.” πολλὴ γὰρ
“ἵπποσύνη καὶ πεζὸς ἐπέρχεται.” “Ὅτι δὲ ναυσίν, ἀλλ' οὐ κατ'
ἤπειρον· καὶ γὰρ ἦν γελοῖον ἔχοντας ναυτικόν, καὶ ἐπὶ θαλάσσης
5 κατοικοῦντας, μὴ οὐ πασσυδι σκευωρησαμένους, καὶ τροφὰς ὅσας
εἶχον συνεμβαλλομένους σώζεσθαι, παραδόντας τοῖς βουλομένοις
τὴν γῆν.

Ταῦτα μὲν οὖν τὰ πρὸς Ἀθηναίους· ἀσθενῆ δὲ σφό-
δρα καὶ καταγέλαστα τὰ πρὸς Λακεδαιμονίους. Ἦτοι
10 γὰρ πᾶσα, φησίν, ἡ πόλις πολιορκηθήσεται, ἡ ἀπολω-
d λότα τὸν βασιλέα πενθήσει. Τοῦτο δ' ἐξ ἅπαντος
εἰκὸς ἦν παντὶ τῷ στοχάζεσθαι, τὸ ἧτοι τόδε ἢ τόδε
συμβήσεσθαι. Ἄλλ' οὐ δήπου θεοῦ ἦν μάντευμα ὧδέ
πως ἀμφιβάλλειν ἀγνοία τοῦ μέλλοντος, βοηθεῖν δέον
5 καὶ σωτῆρα τῶν Ἑλλήνων ἐν καιρῷ παραφαίνεσθαι, καὶ
μᾶλλον τὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ βαρβάρων νίκην τοῖς
Ἑλλησιν ὡς ἂν οἰκείοις φίλοις προξενεῖν· εἰ δὲ μὴ

208 c 2 cf 216 d 11

c 3 cf 216 d 10

b 2 βούλευμα O   b 3 σοῦ] σύ I, σοί O   γε] om A   τῷ] τῶν I
b 4 κακόν] καλὸν AH   b 5 ἐκείνος I   χείρων AH   b 7 πρώτη
O   ἐξοχωτάτη O   b 8 ἐγένετο] AH I, ἐγένετο ceteri   αὐτὸς] αὐτὸς
om BIO   c 1 ἄν] om O   ὠτα codd, + δ' AH   c 2 ἔτι] τι AH
c 3 ἐπέρχ.] ἔρχεται A   c 4 καὶ 2^ο] om BO   c 5 πανσυδι BO
d 3 συμβήσεται O   δήπου] δέ που A? H   d 5 καὶ 2^ο] om AH
d 7 εἰ δὲ μὴ] ἢ εἰ μὴ BIO

τούτο δυνατὸς ἦν, κἄν τὸ μὴ παθεῖν αὐτοὺς μηδ' ἄλωνα παρέχειν. Ὁ δὲ οὐδὲ τούτο, ἀλλ' οὐδ' ὅπως αὐτοῖς τὰ τῆς ἡττης περιστήσεται γινώσκει. Διὸ καὶ πρὸς ταῦτα ¹⁰ οἳ φησιν ὁ ἔλεγχος ἄκουε·

25. Ἄλλ' οὐ δεῖ Λακεδαιμονίους, φήσεις, ταῦτὸν παραινεῖν. Ἄληθῆ λέγεις. Οὐ γὰρ ἠπίστασο, ὦ σοφιστά, οἱ χωρήσει τὰ τῆς Σπάρτης ὡσπερ τὰ τῆς Ἀττικῆς. Ἐδεδοίκεις οὖν μὴ σὺ μὲν κελεύσης αὐτοὺς φεύγειν, κάπειτα οἱ μὲν φεύγοιεν, οἱ δὲ μὴ ἐπέλθοιεν. Ἐπεὶ οὖν ἔδει τι λέγειν, οὕτως εἶπες τοῖς 5 Λακεδαιμονίοις·

Ἕμιν, ὦ Σπάρτης οἰκίτορες εὐρυχόριοι, b
ἢ μέγα ἄστυ ἐρικυδὲς ὑπ' ἀνδράσι Περσείδῃσι
πέρθεται· ἢ τὸ μὲν οὐχί, ἀφ' Ἡρακλέος δὲ γενέθλιος
πενθήσει βασιλῆ φθίμενον Λακεδαίμονος οὖρος.

Πάλιν ὁ ἀμαντευτότατος σύνδεσμος. Ἄλλ' ἐῷμεν αὐτόν, ὡς μὴ 5 οἱς περὶ τοῦ αὐτοῦ σοι ἐπιπηδῶντες ἐπαχθεῖς ἅμα καὶ ἄποροι δοκῶμεν εἶναι, τὰ δὲ λοιπὰ ἐπισκοπῶμεν. Εἰς σὲ μὲν ἀπέβλεπον c ἄπαντες ἐν τηλικούτῳ κινδύνῳ· σὺ δ' αὐτοῖς καὶ τῶν μελλόντων μινυτῆς καὶ τῶν ποιητέων ἦσθα σύμβουλος. Καὶ σὲ μὲν ἐκεῖνοι πιστόν, σὺ δ' αὐτοὺς ἐπέπεισο ἠλιθίους εἶναι· καὶ ὁ καθεστὼς καιρὸς ὅτι ἱκανὸς ἦν ἄγειν καὶ τραχηλίζειν τοὺς ἀβελτέρους οὐ 5 μόνον εἰς Δελφικὰ καὶ Δωδωναῖα σοφιστήρια, ἀλλ' ἤδη καὶ ἐπὶ τὰ κριθομαντεῖα καὶ ἀλευρομαντεῖα καὶ τοὺς ἐγγαστριμύθους. Πιστοὶ δὲ οὐ μόνον οἱ θεοὶ τηνικαῦτα, ἀλλ' ἤδη καὶ αἱ γαλαῖ καὶ αἱ κορώναι καὶ τὰ καθύπνια παραπαίσματα. Οὐκουν ἄδηλον ὅτι d

219 b 1 Hdt. vii. 220

c 7 cf 62 a 2

d 8 ἦν] om AH παθεῖν αὐτοὺς] παραθεῖναι τοὺς A, παθεῖν αὐτοῖς I
d 9 ὁ δὲ] om AH 219 a 2 λέγειν A ἠπίστατο O a 4 κελεύεις
B O, κελεύης I a 5 εἶπες] AH, εἶπας ceteri b 1 ἡμῖν] + d' Hdt.
εὐρυχόριοι BO b 2 ἦ] om A ἐρικυδὲς] περικλεὲς AH, ἐρικυδὲ B
Περσίδῃσι A, Περσίδι BO b 3 πέρθεται] Hdt., πέρσεται codd
Eus. b 4 πενήσεις AH βασιλῆ] Hdt., βασιλῆα I, βασιλεί
ceteri οὖρος] Hdt., οὖρον A, οὖρον B O b 5—d 5 πάλιν—ἀποφυγῆ
om B c 6—8 ἐπὶ—ἡδῆ] in O^{mg sup} d 1 παραπαίσματα] AI,
παραπαίσματα BO

ΟΙΝΟ- οὐτ' ἂν ἀμφότερα μᾶλλον ἐδέξαντο, ἢ τὸ ἕτερον, οὐτ' ἂν τὸ μείζον
 ΜΑΟΥ ἀντὶ τοῦ μείονος, μείον δὲ εἶναι ἕνα ἀντὶ πάντων πεσεῖν τὸν
 βασιλέα. Μετὰ μὲν δὴ τῆς πόλεως πιπτούσης οὐδεμία οὐδ' αὐτῶ
 5 ἀποφυγῆ· εἰ δ' αὐτὸς ἄλλη πη τάττοιτο, τάχα ἂν τι καὶ παράδοξον
 γένοιτο. Λείπεται δὴ τοὺς ταῦτα λογιζομένους τὸν μὲν βασιλέα
 πέμψαι προσπολεμήσουτα, αὐτοὺς δὲ οἴκοι μένοντας ἕξω κινδύνων
 παραδοκεῖν. Τῶ μὲν οὖν μετ' ὀλίγων ἐναντίῳ ἱσταμένῳ πρὸς τὸν
 ἄπειρον ὄχλον ὄλεθρος προφανής, ἣ δὲ Σπάρτη ἀνοχὰς εἶχε τοῦ
 p. 220 φόβου καὶ παραδόξου ἐλπίδας. Μηδὲν δὲ ἦττον ἀφόρατον εἶναι
 τὸ σόφισμα, καὶ διαφυγούσης καὶ ἀλούσης. Τί δὴ ποτε; Ὅτι
 οὐκ εἴρητο μὰ Δία, εἰ ὁ βασιλεὺς ἀποθάνοι ἢ πόλις σωθήσεται,
 ἀλλ' ὅτι ἢ μόνος ἀπολείται ἢ ἡ σύμπασα πόλις· τοῦτο δὲ ἐν
 5 ἐκατέρῳ ἀνεύθυνον, καὶ μόνον αὐτοῦ ἀπολουμένου καὶ μὴ μόνου.
 Οὗτος δὲ τύφου καὶ ἀφροσύνης καρπός.

Ἄλλα ταῦτα μὲν ταύτη. Οὐκ ἄξιον δὲ παρελθεῖν
 καὶ ἄπερ Κνιδίοις ἔχρησε πάλιν εὐχομένοις καὶ τὴν
 παρὰ τοῦ θεοῦ συμμαχίαν αἰτοῦσιν.

b 26. Ἐπαθον δὲ καὶ οἱ Κνίδιοι τούτῳ προσεικὸς Ἀρπάγου ἐπ'
 αὐτοὺς στρατεύοντος. Τὸν γὰρ Ἴσθμὸν τὸν αὐτόθι διακόπτειν
 ἐπιχειροῦντες καὶ τὴν πόλιν νησοποιεῖν, τὰ μὲν πρῶτα τοῦ ἔργου
 εἶχοντο· ἐπεὶ δὲ αὐτοῖς ἀπήντα ἡ ἐργασία, ἀπαγορεύοντες ἦδη
 c ἐχρῶντο. Σὺ δὲ αὐτοῖς εἶπας,

Ἴσθμὸν <δὲ> μὴ πυργούτε, μηδ' ὀρύσσετε.
 Ζεὺς γάρ κ' ἔθηκε νῆσον, εἴ κ' ἐβούλετο,

220 c 2 Hdt. i. 174

d 2 ἢ—ἂν τὸ] om A d 3 μείονος, μείον] μείον. σημείον A πεσεῖν]
 πταίειν A (? παίειν A*) H τὸν] om AH d 4 οὐδὲ μία A d 5 ἄλλη
 πη τάττοιτο] ἀλλ' ἐπιτάττοιτο AH d 6 γένοιτο] γίνεται AH d 8 τὸν]
 om O 220 a 2 ὅτι] om O a 6 οὗτος] αὐτός AH a 7 ταύτη]
 ταυτί AH a 9 τοῦ] om BO b 1 καὶ] om BO b 2 στρατεύοντος]
 AH, στρατεύσαντος ceteri b 4 δέ] δὴ A, δὲ καὶ BO ἀπαγορευ-
 όντες]+ δὲ AH c 2 δέ] Hdt., om codd Eus. c 3 εἶ] A (in ras)
 H Hdt., aī ceteri

καὶ οἱ βλάκες ἐπέισθησαν, καὶ ἀποτραπόμενοι παρέδωκαν ἑαυτοὺς OINO-
MAOT
 τῷ Ἀρπάφ. Τὸ δὲ ῥαδιούργημα. Ἐπεὶ γὰρ οὐκ ἦν βέβαιος 5
 ἀποφυγῆ ὀρύξασι, τούτου μὲν ἔπαυσας· ὡς δὲ μὴ κελεύων ἔργον
 ἔχεσθαι, ἐπαγγέλλη τὴν ἀποφυγὴν. Τούτῳ δὲ οὐ τὸ λώϊον εἶναι
 μὴ ὀρύξασι προσετίθεις, ἀλλ' ὅτι οὐ δοκεῖ τῷ Διὶ αὐτὴν νῆσον
 εἶναι. Ἐν μὲν οὖν τῇ ἀποτροπῇ ἀμφοτέρω ἰσόρροπα, ἐν δὲ τῇ d
 προτροπῇ τὸ διαφεύξεσθαι προεῖχεν· οὐ δὲ ἀσφαλὲς ἦν τῷ
 σοφιστῇ τὸ ἀνατρέπειν. Οὕτως δὲ οὐδὲν εἰπὼν ὦν ἔνεκα ἦσαν
 ἀφιγμένοι, ἀπέπεμψας οἰομένους ἀκηκοέναι τι.

Ταῦτα δὲ ἡγοῦμαι τὸ ἀδρανὲς τῶν τε χρώντων καὶ 5
 τῶν χρωμένων ἀπελέγχειν αὐτάρκως, καὶ ὅτι μηδὲν
 ἀληθὲς ἢ ἔνθεόν ἐστιν εὐρεῖν ἐν τοῖς δηλουμένοις. Τὸ
 δὲ κακότροπον τοῦ ἦθους εἶτε τῶν πονηρῶν δαιμόνων
 εἶτε τῶν τὰ μαντικὰ καθυποκρινομένων ἀνδρῶν ἴδοις
 ἄν, εἰ μάθοις ὡς καὶ εἰς τὸν κατ' ἀλλήλων πόλεμον τοὺς 10
 χρωμένους αὐτοῖς ἠρέθιζον, εἰρήνης καὶ φιλίας αὐτοὺς
 δέον εἶναι βραβεῦτάς. Τοτὲ μὲν οὖν Λακεδαιμονίους p. 221
 ὡς ἂν οἰκείους καὶ φίλους ὁ ἐν Δελφοῖς πάλιν κατὰ
 Μεσσηνίων παροξύνει, τοτὲ δ' αὖ Μεσσηνίους κατὰ
 Λακεδαιμονίων χρᾶ, εἰ πάλιν οὗτοι δι' ἀνθρωποθυσίας
 ἰλάσονται τοὺς δαίμονας. Ἄκουε δὲ καὶ τὰ περὶ 5
 τούτων·

27. Ἐπικρινεῖ δὲ τὰ τοιαῦτα ἡ σοφία παρούσα τῇ μαντικῇ, b
 καὶ οὐκ ἐπιτρέφει αὐτῇ ὡς ἔτυχε διαλέγεσθαι, ἅτε δὴ τῶν πάντων

221 b 1 Oenomaus

c 5 γὰρ] om BO c 6 διορύξασι BO δέ] om AH c 7 ἐπαγγελη I
 τούτῳ] τούτω (sic) A*, τοῦτο A² via H τὸ] τῷ A c 8 προσετίθει AH
 νῆσον αὐτὴν I d 2 προεῖχεν] προσεῖχεν A d 3 δέ] AH, τε
 ceteri d 4 ἀπέπεμψεν AH d 4—221 a 1 οἰομένους—βραβευτάς
 om B d 6 τῶν]+μὴ O d 7 ἀληθῶς I ἦ] om IO d 9 τὰ]
 om O μαντικὰ] AH, μαντεῖα ceteri ἀνδρῶν] om O d 11 αὐτοῖς]
 αὐτοὺς O δέον αὐτοὺς IO 221 a 3 παροξύνει] παραμένει A a 6
 τούτου A b 1 ἐπικρινεῖ I

ΟΙΝΟ-
ΜΑΟΥ

ἀναψαμένη τὰ πείσματα, καὶ ἐπιθεμένη τὰ πρεσβεία· οὐδ' ἐφήσει
 ματαίῳ ὄντι τῷ Πυθίῳ χρᾶν οὔτε τούτοις, οὔτε Λακεδαιμονίοις
 5 περὶ Μεσσηνίων καὶ τῆς γῆς, ἧς εἶχον Μεσσηνιοὶ ἀπάτη νικῆ-
 σαντες Λακεδαιμονίους·

C Οὐ σε μάχης μόνον ἔργ' ἐφέπειν χερὶ Φοῖβος ἄνωγεν,
 ἀλλ' ἀπάτη μὲν ἔχει γαίαν Μεσσηνίδα λαός·
 ταῖς δ' αὐταῖς τέχναις τις ἀλώσεται, αἴσπερ ὑπῆρξεν.

Εἰρήνης μᾶλλον μεμνήσθαι κελεύει καὶ ὀλιγοδείας καὶ αὐταρκείας.
 5 Οἱ δέ που τοῖς Λυκούργου νόμοις κατακοσμούμενοι ἦκον ὑπὸ
 ἀπληστίας καὶ δόξης κενῆς ἐρησόμενοι, ὡς μὴ δοκοῖεν Μεσσηνίων
 μάχῃ λείπεσθαι, ἐν νόμοις καρτερικοῖς τεθράφθαι δοκοῦντες. Οἱ
 d δέ γε εἰ ἐν καρτερικοῖς ἦσαν νόμοις οὕτω τεθραμμένοι, ἐκαρτέρουν
 ἂν ἐπὶ τοῖς ὀλίγοις, καὶ οὐδὲν ἂν μάχης αὐτοῖς ἔδει, οὐδὲ ὄπλων
 καὶ τῆς λοιπῆς ἀποπληξίας. Ταῦτα Λακεδαιμονίοις κατὰ Μεσση-
 νίων· πάλιν δ' αὖ Μεσσηνίοις κατὰ Λακεδαιμονίων ταῦτα· σὺ γὰρ
 5 καὶ Μεσσηνίοις κατὰ Λακεδαιμονίων, οὐ μόνον Λακεδαιμονίοις
 κατὰ Μεσσηνίων χρησιμωδεῖς·

Παρθένον Αἰπυτιίδα κλῆρος καλεῖ, ἦντινα δοίης
 δαίμοσι νερτερίοις, καὶ κεν σώσειας Ἰθώμην.

Τὰ γὰρ παρευρήματα οὐ δέχομαι, ὅτι οὐκ ἦν καθαρὸν ἐκ γένους
 P. 222 Αἰπύτου τὸ ἱερεῖον, ὅθεν ἀτέλεστα Μεσσηνίοις εἶναι. Τοιοῦτος
 γὰρ εἶ, οἷος ταραττεῖν.

c 1 ap Paus. iv. 12

d 8 Oraculum, cf Paus. iv. 9

b 3 ἀψαμένη B10 ἐφήσει] εἴ φησι AH b 5 ἧς εἶχον Μεσσηνίοις]
 αὐτῶν B0 c 1 οὐ—Φοῖβος] μόνον εργεφεπετα ἐρίφοιβος AH ἐφέπει I
 χερὶ] ἄχρι I, χερὶ O c 2 λαός· ταῖς] ἄλλο τε AH, ἄλλος ταῖς IO c 3
 τέχναις τις] τέχναισιν Paus. (Schubart). αἴσπερ ὑπῆρξεν] ἄς παρῆρξεν
 A, καὶ φῆρξεν B, αἴσπερ ὑφῆρξεν O c 4 εἰρήνης] + δε O ὀλιγοδείας
 B0 c 5 κατακοσμούμενοι] post ἀπληστίας AH c 6 ἐρησόμενοι]
 αἰρησόμενοι A δοκοῖεν] δοκεῖν ἐν AH c 7 λείπεσθαι] λίπεσθαι AH,
 ἀπολείπεσθαι B0 οἶ] AI, εἰ B0 d 1 εἰ ἐν] I, εἰ ἐν A, οἶ ἐν B0
 ἦσαν νόμοις οὕτω] οὕτως ἦσαν νόμοις O d 2 ὀλίγοις] λόγοις AH
 ὄπλοις B0 d 4 ταῦτα] τοιαῦτα I d 5 οὐ—Μεσσηνίων] om AH
 d 6 Μεσσηνίοις I d 7 Ἐπυτιίδα I καλεῖ, ἦντινα] καλίην τινὰ A
 δῶψ A d 8 νερτερίοις] ἀστερίοις AH κεν σώσειας Ἰθ.] κενωσις
 πολίεθρον A d 9—222 a 9 τὰ—ἀπάτης om B d 9 γένους
 Αἰπύτου] γόνου Αἰγύπτου AH 222 a 2 ταραττεῖν] ταραπει A

Τὰ μὲν δὴ τῆς παλαιᾶς ἱστορίας τοιαῦτα. Μυρία δ' ἐστὶ καὶ καθ' ἡμᾶς τούτοις συνιδεῖν ὅμοια, ἐκ παλαιοῦ χρόνου καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς τῶν κατὰ χρόνους ἀρχόντων 5 τοτὲ μὲν εἰς ἀπράκτους πολέμους διὰ τῆς τῶν χρησμῶν συμβουλίας ὀρμώντων, τοτὲ δὲ σφαλλομένων ἐκ τῆς τῶν χρησθέντων ἀδελίας, ἄλλοτε δὲ ἀποπλανωμένων ἐκ τῆς αὐτόθεν τῶν λογίων ἀπάτης. Τί δεῖ λέγειν, ὥς ποτε ἐν ταῖς μεγίσταις συμφοραῖς, ἤτοι τῶν πρὸς τοὺς ἐχθροὺς b παρατάξεων ἢ τῶν ἐν ταῖς σωματικαῖς ἀρρωστίαις κινδύνων, τῆς τῶν νενομισμένων θεῶν ἐπικουρίας ἢ θεραπείας οὐδὲν ὄναντο. Τοιαῦτα δὲ αἰεὶ καὶ διὰ παντὸς αὐτοῖς τὰ ἀπὸ τῶν χρησμῶν ἐκπίπτει, οἷα καὶ τὰ τῆς 5 παλαιᾶς ἱστορίας συνίστησιν. Ἄλλ' ἐπεὶ τῶν μάλιστα παρὰ τοῖς Ἑλλησι θρυλουμένων τοῦ Πυθίου χρησμῶν εἷς τις ἦν καὶ ὁ πρὸς Λυκούργον, ᾧ προσιόντι ἢ Πυθία ἐπεφώνησε τὸ βοώμενον ἐκείνο·

Ἦκεις, ᾧ Λυκόεργε, ἐμὸν ποτὶ πῖονα νηόν, 10
Ζηνὶ φίλος καὶ πᾶσιν Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι· c
δίξω ἢ σε θεὸν μαιτεύσομαι, ἢ ἄνθρωπον·
ἀλλ' ἔτι καὶ μᾶλλον θεὸν ἔλπομαι· ᾧ Λυκόεργε,
ἦκεις εὐνομίην διζήμενος· αὐτὰρ ἐγὼ τοι
δώσω. 5

καὶ τὰ τούτοις συνεπιλεγόμενα. φέρε, καὶ πρὸς ταῦτα τίνα ποτὲ συνείδεν ὁ προδηλωθεὶς ἔλεγχος ἐποπτεύσωμεν. Γράφει δὲ ᾧδε·

222 b 10 ap Hdt. i. 65, cf Themist. *Orat.* v (xix. p 225), Theodoret. 141

a 4 τούτοις] om AH   συνιδεῖν] om IO   a 6 εἰς ἀπράκτους] εἰσαπρόπτους A   a 9 δεῖ] δὴ I   b 4 οὐδὲν—δέ] ὡς ἂν τὸ τοιαῦδε A
b 5 ἐκπίπτει—ἐπεὶ] om B   b 8 εἰς τις] ἦτις AH   b 9 ἐκείνο τὸ βοώμενον BO   b 10 ἦκει I   Λυκόεργε I et infr cf Hom. *Il.* vi 130
c 2 δίξω ἢ σε] δίξῃαι ἢ (μεν sup ai A³) A   ἢ 2°] ἦδ' O   ἢ ἄνθρωπον] ἢε καὶ ἄνδρα Themist.   c 3 καὶ] om AH   c 4, 5 desunt in Hdt.   c 4 εὐνομίαν O   c 5 δώσω] + τὴν οὐκ ἄλλη ἐπιχθονίη πόλις ἔξει Diod. *Excerpta* ap Maium (*Nov. Script. Coll.* II p 1)   c 8 γράφει δὲ ᾧδε] om AH

οινο- d 28. Ἄλλὰ σὺ τὸν Τυρταίου προκαθηγεμόνα καὶ σκοπὸν ἐλθόντα
ΜΑΟΥ ποτὲ ὡς σε ἦεν ἔφης ἐκ κοίλης Λακεδαίμονος Ζηνὶ φίλον, καὶ πᾶσιν

Ἵλύμπια δώματ' ἔχουσι, δίξῃσθαι τε ἢ θεὸν αὐτὸν μαντεύσει, ἢ ἄνθρωπον
ἀλλ' ἔτι καὶ μᾶλλον θεὸν ἔλπομαι ὅτι ἦλθεν εὐνομίην αἰτήσων. Καὶ
5 πῶς, εἰ θεός, οὐκ ἠπίστατο νόμον πολιτικὸν ὁ φίλος τοῦ Διὸς

p. 223 καὶ πάντων τῶν Ὀλυμπίων; Ἄλλ' ἐπεὶ τοι καὶ οὐ δίχα θεοῦ
ἴσως τὰ τοιαῦτα εὐρίσκεται, ἃ δέδεικται τῷ θειοτάτῳ ἀνθρώπῳ
ὑπὸ τῆς τοῦ θεοῦ φωνῆς, φέρε, ἴδωμεν τὴν θείαν φωνήν, καὶ
ἃ ἐδίδαξας τὸν Λυκοῦργον·

5 "Ἦκεις εὐνομίην διζήμενος, αὐτὰρ ἐγὼ τοι
δώσω.

Δός, εἴποιμι ἂν ἐγώ· οὐδεμίαν γάρ πω δόσιν οὐδενὶ ἐπηγγείλω
τοιαύτην·

10 "Ἔως ἂν μαντήισιν <ὑποσχέσις> τε καὶ ὄρκους,
καὶ δίκας ἀλλήλοισι καὶ ἀλλοδαποῖσι διδῶτε,
b ἀγνώως καὶ καθαρῶς πρεσβηγενέας τιμῶντες,
Τυνδαρίδας δ' ἐποπιζόμενοι, Μενέλαν τε καὶ ἄλλους
ἀθανάτους ἤρωας, οἱ ἐν Λακεδαίμονι δίη,
οὕτω δὴ χ' ὑμῶν περιφείδουτ' εὐρύοπα Ζεὺς,

5 Ἄπολλον, διδασκαλίας καὶ παρεγγυήσεως θείας· καὶ οὐ μακρὸς
ἔνεκα τούτων ὁ στόλος, οὐδὲ ὅπως εἰς Δελφούς ἐκ Πελοποννήσου,
ἀλλ' οὐδ' εἰς Ὑπερβορέους αὐτούς, ὅθεν ἀφίχθαι λέγουσι κατὰ
c χρησμὸν Ἀστερίας ἄλλης μάντεως

Οἰκητὰς Δήλιου θυώδεος ἠδ' ἱερίης.

d 1 Oenomaus

223 a 5 cf 222 c 4

d 1 Τυρταίου] A cf Heinich., Τυρταίου ceteri d 2 σε] om A d 3
δίξῃσθαι] δίξῃσθέ AH ἢ 1°] AH, εἰ ceteri μαντεύσει BO d 4
ἔλπομαι] om BIO, ἔλπεσθαι Vig. εὐνομίαν BIO αἰτήσων] μαντεύσων
AH d 5 εἰ θεός] ὡς θεός τις AH ἠπίστατο] + πω AH 223 a 1
τοι καὶ] om BIO a 2 ἀνθρώπων] pr τῶν O a 3 ὑπὸ τῆς τοῦ] τῆς
ἀπὸ τοῦ AHBO, τοῦ om I a 5 εὐνομίαν A διζήμενος] μαντεύσων AH,
διζόμενος I a 7 Δός] δός AH δόσιν] δώσειν A a 9 ἔως ἂν] ὡς
AH μαντήισιν AH <ὑποσχέσις>] Vig., ὑποσχέσεις codd a 10
διδῶτε] δίδοται AH, δῶται B, δίδωται O b 2—c 7 Τυνδαρίδας—σαφές
om B b 2 δ' ἐποπιζόμενοι] δὲ ποτιζόμενοι A, τ' ἐποπιζόμενοι IO
b 3 διὰ A b 4 δὴ χ'] AH, τοί χ' I, τάχ' O περιφείδουτο A, περιφείδου
τὸν I b 6 οὐδέ] οὐχ IO b 7 ἀλλ'] om AH αὐτοὶ AH c 1
χρησμὸν] pr τὸν O c 2 οἰκητὰς O, οἰκιστὰς G θειώδεος O

Δοκεῖ δέ μοι ὁ Λυκοῦργος οὗτος οὐκ ἐσχηκέναι τιθήν, οὐδὲ σὺν OINO-
 θώκῳ πρεσβυτέρων οὐδέποτε κεκαθικέναι, παρ' ὧν καὶ παρ' ἧς MAOY
 εἶχε καλλίω τούτων ἀκοῦσαι καὶ σοφώτερα. Τάχα δέ πού τι 5
 προσθήσεις, ἐάν σε λιπαρῆ ὁ Λυκοῦργος εἰπῆν τι σαφές. Εἰ οἱ
 μὲν εὖ ἠγοῦντο, οἱ δ' ἔποιντο, ἔτι φήσω τοῦ αὐτοῦ εἶναι συνθώκου
 τοῦτο, καὶ ἀξιόσω τὸν Λυκοῦργον μὴ ἀποκαμῆν εἶ τι δύναιτο δ
 πολιτικὸν παρὰ σοῦ δίδαγμα ἀναλαβὼν ἀπιέναι εἰς τὴν Σπάρτην.

Εἰσιν ὁδοὶ δύο πλείστον ἀπ' ἀλλήλων ἀπέχουσαι,
 ἡ μὲν ἐλευθερίας εἰς τίμιον οἶκον ἄγουσα,
 ἡ δ' ἐπὶ δουλείας φυκτὸν δόμον ἡμερίοισι' 5
 καὶ τὴν μὲν διὰ τ' ἀνδροσύνης ἱερῆς θ' ὁμοιοίας
 ἔστι περᾶν, ἣν δὴ λαοῖς ἠγείσθε κέλευθον'
 τὴν δὲ διὰ στυγερῆς ἔριδος καὶ ἀνάκιδος ἄτης
 εἰσαφικάνουσιν, (τὴν δὴ πεφύλαχθε μάλιστα).

Ἄνδρείους εἶναι κελεύεις· τοῦτο μὲν καὶ παρὰ τῶν δειλῶν p. 224
 πολλάκις ἠκούσαμεν· ἀλλὰ καὶ ὁμόφρονας· τοῦτο οὐ παρὰ τῶν
 σοφῶν μόνων, ἀλλ' ἤδη καὶ παρ' αὐτῶν τῶν στασιαζόντων.
 Ὡστε τούτου μὲν τοῦ παρεγγυήματος ἀφίεμέν σε. Καί τοι μάντις
 ὧν οὐκ ἔγνωσ ἡμᾶς πολλάκις καὶ παρὰ πολλῶν εἰληφότης αὐτό, 5
 οὔτε τῆς δάφνης ἐμφαγόντων, οὔτε τὸ Κασταλίας ὕδωρ πίνοντων.
 οὐδ' ἐπὶ σοφίᾳ τὴν ὀφρύν ποτε ἀνασπασάντων; Λέγ' οὖν περὶ
 ἀνδρείας, λέγε περὶ ἐλευθερίας, λέγε περὶ ὁμοφροσύνης, τίνα b
 τρόπον ἐγγίνεται ταῦτα πόλει, καὶ μὴ ἡμᾶς τοὺς οὐκ εἰδότας
 κέλευε ἠγείσθαι τοῖς λαοῖς τῆς κελεύθου ταύτης, ἀλλ' αὐτὸς
 ἠγοῦ. Καλὴ μὲν γάρ, ἀλλ' ἄπορος ἡμῖν καὶ φοβερά.

c 3 δέ] δὴ AH, om O   τιθήν O   σὺν θώκῳ] cf Hdt. vi. 63   c 4
 πρεσβυτῶν AH   παρ' ἧς εἶχε] παρρησία AH   c 5 καλλίω τούτων
 ἀκοῦσαι] ἀκ. τούτων πλείω O   καλλίω] πλείω I   τι] om AH   c 6
 λιπαρῆ] παρῆ AH   c 7 εὖ ἠγοῦντο] θήσονται AH   εἶναι]+καὶ
 AH   d 2 σοῦ] om I   d 3 ἀπ'] om AH   d 5 φυκτὸν] AH, φυκτὸν
 ceteri   οἰμερίοισι AH   d 6 θ'] om AH   d 7 ἠγείσθαι AI   d 8
 ἔριδος] om AH   ἄτης] εσατης A   d 9 τὴν δὲ πεφύλαχθαι. Μάλιστα
 extra metrum codd, correx Saarmann   224 a 2 ὁμοφρονεῖς B,
 ὁμοφρονεῖν I   τοῦτο] om O   τῶν] eras in O   a 4 ἀφίεμέν
 σε] ἐφιεμένος AH   a 6 Κασταλίαι I   a 7 λέγ' οὖν] λέγω AH
 b I ἀνδρίας I   λέγε bis] λέγω AH   b 2 τοὺς] ὡς A   b 4 γάρ]

5 Τούτοις προστίθησι λέγων·

ΟΙΝΟ- c 29. Σὺ δὲ καὶ περὶ γάμου ἔτοιμος λέγειν,
ΜΑΟΥ

**Αργεος ἱπποβότου πῶλον λάβε κυανοχαίτου.*

Καὶ περὶ παίδων,

Ἡετίων, οὗ τίς σε τίει πολύτιτον ἔοντα·

5 Λάβδα κρεῖ, τέξει δ' ὀλοοῖτροχον.

Περὶ δὲ ἀποικίας,

Στέλλ' ἐπὶ χρυσεῖους ἄνδρας πολυεθνέα λαόν,

d ὦμοις μὲν χαλκὸν προφέρων, χερσὶν δὲ σίδηρον.

Περὶ δὲ κενῆς δόξης,

Γαίης μὲν πάσης τὸ Πελασγικὸν οὐδας ἄμεινον·

ἵπποι Ἰθηϊκίαι, Λακεδαιμόνιαι δὲ γυναῖκες,

5 ἄνδρες θ' οἱ πίνουσιν ὕδωρ καλῆς Ἀρεθούσης.

Καὶ μοι δοκεῖς οὐδὲν τῶν τερατοσκόπων καλουμένων κρεῖττων εἶναι, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἄλλων ἀγυρτῶν καὶ σοφιστῶν. Ἄλλὰ τῶν μὲν ἔγωγε οὐδὲν ἐθαύμασα, εἰ μισθοῦ τραχηλίζουσι· σοῦ δὲ τοῦ

P. 225 θεοῦ, καὶ τῶν ἀνθρώπων, εἰ μισθοῦ τραχηλίζονται. Εἶθ' ὁ μὲν Σωκράτης ἐκείνος οὐδέτερον ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα, πότερον γαμήσει ἢ μή, ἀλλ' ὅτι μετανοήσει ἀμφοτέρω· πρὸς δὲ τὸν ἐπιθυμοῦντα παίδων, οὐκ εὔ ἔφη αὐτὸν ποιήσειν, ὅς ἐάσας
5 ἐπιχειρεῖν ὄπως, εἴ οἱ παῖδες γένοιτο, ἄριστα αὐτοῖς χροῖτο, τούτου μὲν οὐδένα λόγον ἐποίησατο, αὐτὸ δὲ μόνον ἐσκοπεῖτο, πῶς ἂν αὐτῷ γένοιτο. Ἐτέρου δὲ ἀποδημεῖν ἐγνωκός διὰ τὸ κακῶς ἔχειν οἴκοι, οὐκ ἔφη ὀρθῶς αὐτὸν βουλεύεσθαι· τὴν μὲν γὰρ
b πατρίδα αὐτόθι ἀπολιπὼν ἄπεισι, τὴν δὲ ἀμαθίαν μεθ' ἑαυτοῦ

224 c 4 ap Hdt. v. 92

c 2 *Αργεος ἱπποβότου] **Αργος ἐς ἱππόβοτον* ΑΗ c 3 καὶ περὶ] ΑΗ, περὶ δὲ ceteri c 4 Ἡετίων] ἡαιτίων Α, αἱ αἶ τῶν ΒΙΟ οὐ—πολύτιτον] οὗτός ἐστιν εἰπολύτιτον Α c 5 Λάβδα κρεῖ] Λάβδα κούει Α, Λαυδοκ' Β, Λαβδακίδη Ι, Λαυδακίδη Ο δ' ὀλοοῖτροχον] ὄλωνπροροχον ΑΗ c 7 χρυσεῖους ΑΙ λαῶν Α d 4 Ἰθηϊκίαι Α d 6 δοκεῖ ΑΗ τερατοσκόπων Β κρεῖττων Α d 8 οὐδὲν ἔγωγε ΒΙΟ τραχηλίζουσι—μισθοῦ om Ι 225 a 1 τραχηλίζουσι ΑΗ a 3 πότερα Ο γαμήσοι ΙΟ μετανοήσει] μετανήσει ΑΗ a 4 ποιῆσαι Η, ποιεῖν coniec Heikel a 5 οἱ] om ΒΙΟ a 7 ἂν] om Ι a 8 ἔχειν] + αὐτὸν ΑΗ αὐτὸν] om Ο βουλεύεσθαι ΑΗΒ γὰρ] om Ο b 1 ἑαυτοῦ] αὐτοῦ Α

ἄγων, ἥτις αὐτὸν καὶ τοῖς ἐκεῖ δυσαρεστεῖν ποιήσει καθάπερ καὶ τοῖς ἐνθάδε. Καὶ οὐχ ὁπότε ἠρωτᾶτο μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτόκλητος ἐπὶ τὰς τοιάσδε συνουσίας ἰών, OINO-
MAOT

30. Εἴκοσι τὰς πρὸ κυνός, καὶ εἴκοσι τὰς μετέπειτα, c
οἴκῳ ἐνὶ σκιερῷ Διονύσῳ χρῆσθαι ἰατρῷ,

Ἀθηναίοις ὑπὸ καύματος ἐνοχλουμένοις ἰατρικόν, ἀλλ' οὐ
μαντικόν.

Ἔργινε Κλυμένιο πάϊ Πρεσβωνιάδαο, 5
ὄψ' ἦλθες γενεὴν διζήμενος· ἀλλὰ καὶ ἔμπης
ἰστοβοῆϊ γέροντι νέαν ποτίβαλλε κορώνην. d

Γέροντι νέαν συνοικεῖν, εἰ παίδων ἐπιθυμεῖ, οὐ μάντεως οὐδὲ τοῦτο
ἀλλὰ φύσιν ἐπισταμένον. Ἄλλ' ἡ ἐπιθυμία τοὺς βλάκας
ἐξίστησι.

31. Διόπερ σοι καὶ νάρθηκα παραινῶ ἐπ' αὐτοὺς λαμβάνειν, 5
εἰ μὴ πείθοις μανθάνειν ἀντὶ τῶν καταπτύστων ἐρωτημάτων ἀξιόν
τι τοῦ θείου φοιτητηρίου· ἡ <Ἀρχιλόχῳ> τῷ Παρίῳ ἀποβαλόντι p. 226
τὴν οὐσίαν ἐν πολιτικῇ φλυαρίᾳ, καὶ ὑπὸ λύπης ἤκουσι πρὸς σέ,
λέγειν,

Ἀρχίλοχ' εἰς Θάσον ἐλθέ, καὶ οἴκει εὐκλέα νῆσον·
ὅς ἐκείνως ἂν μᾶλλον ὦνατο, ἀκούσας, 5

Ἀρχίλοχ' εἰς νοῦν ἐλθέ, καὶ ἐν πενία μὴ ὀδύρου,
ἡ τοῖς ἤκουσι Κρητῶν·

Φαιστοῦ καὶ Τάρρας ναέται, Δίου τε πολύρρου, b
Πυθῶν κέλομαι τελείην Φοῖβοιο καθαρμόν

225 c 5 Pausan. ix. 37

b 2 καὶ Γο] om ΑΗΙ τοῖς] om ΑΗ b 4 τῆς τοιάσδε ΒΟ c 1
πρὸ] πρὸς ΒΟ c 2 χρῆσθε ΑΗΒ c 5 Ἔργινε] ἔργειν ΑΗ Πρεσβω-
νιάδαο] Paus., Πρεσβωνιάδαο Ι, Πρεσβωνιάδαο Ο, Περσηιάδαο Α, Περσηιάδαο
Η c 6 διζήμενος Ι ἀλλ' ἔτι καὶ νῦν Paus. d 1 ἰστοβοεῖ ΒΙΟ
νέαν ποτίβαλλε] νεα συνεκείλε ΑΗ, νεαν (?) ποτιβάλλετο Β κορώνη
ΑΗ, κούρην Β d 2 νέα Α d 3 ἐπιθυμία] ἐπιτυχία ΒΙΟ d 5 σοὶ]
σύ ΑΗ 226 a 1 <Ἀρχιλόχῳ>] hic et infr Holsten ad Steph. Byz.
p 133, Ἀντιόχῳ codd a 2 οὐσίαν] θυσίαν ΑΗ a 3 λέγεις ΑΗ
a 7 ἤκουσι] οἰκοῦσι Α b 1 Φεστοῦ ΑΗ Τάρρας Β, Τάρας ΙΟ
ναέτε Α Δίου τε πολύρρου] Δίου πολυρύτου Α, Δίου τε πολλύρου ΒΟ
b 2 Πυθῶν] om Ι κέλομαι] κέλουσαι Ι καθαρμόν] καθ' ὄρμον Α

ΟΙΝΟ-
ΜΑΟΥεὐαγέοντας, ὅπως Κρήτην καταναιεατήτε,
ἄλβον μὴ πατρίοισι νόμοις, καὶ Ζῆνα σέβοντες.

5 οἷς ἀκοῦσαι ἐκείνο κρεῖττον ἦν·

c Δήρου καὶ μανίας ναέται, πολλοῦ θ' ἅμα τύφου,
οἰκείον τελέειν κέλομαι λήροιο καθαρμὸν
εὐαγέοντας, ὅπως σοφίαν καταναιεατήτε,
ἄλβον μὴ πατρίοισι νόμοις, θείοις δὲ σέβοντες.

5 ὡς μὴ μᾶλλον τῆς Κρήτης σὺ καθαρμοῦ προσδέρη, Ὀρφικούς τινας
ἢ Ἐπιμενιδείους καθαρμοὺς φανταζόμενος.

d 32. Διὰ τί δέ, ᾧ σοφώτατε, Χαρίλαος καὶ Ἀρχέλαος οἱ Λακε-
δαιμονίων βασιλεῖς,

Εἷ κεν ἐπικτήτου μοίρης λάχος Ἀπόλλωνι
ἦμισυ δάσσονται, πολὺν λώϊον ἔσσειται αὐτοῖς;

5 Ποῖφ δὲ καὶ ἄλλφ λέγεις Ἀπόλλωνι; Οὐ γὰρ δὴ τούτφ σοι αὐτῶ,
ᾧ ἀναίσχυτε μάντι, ὡς μὴ τίς σοι αὐτῶ ἐπιπλήξειεν, ἔτε κακῶς

P. 227 οὕτω σηθδιαιρουμένφ τοῖς λησταῖς.

Ταῦτα μὲν οὖν ᾧδε ἐχέτω. Φέρε δὲ τούτοις προσ-
θῶμεν καὶ δι' ᾧν αὔθις ὁ Ἀπόλλων θαυμάζει τὸν Ἀρχί-
λοχον, ἄνδρα παντοίαις κατὰ γυναικῶν αἰσχρορρημο-
5 σύναις καὶ ἀρρητολογίαις, ἃς οὐδ' ἀκοῦσαί τις σῶφρων
ἀνὴρ ὑπομείνειεν, ἐν τοῖς οἰκείοις ποιήμασι κεχρημένον·
καὶ τὸν Εὐριπίδην τῆς μὲν Σωκράτους διατριβῆς καὶ
φιλοσοφίας ἐκπεσόντα, εἰσέτι δὲ καὶ νῦν ἐπὶ τῆς θυμέ-
λης τραγωδούμενον· καὶ Ὅμηρον ἐπὶ τούτοις, ὃν ὁ
b γενναῖος Πλάτων ἐξῶθει τῆς ἑαυτοῦ πολιτείας, ὡς
κατ' οὐδὲν ὠφέλιμον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἔσχατα τοὺς νέους
λυμαιομένων λόγων ποιητὴν γεγενημένον. Ἐφ' οἷς

b 3 εὐαγέοντας A b 5 οἷς] οὖς AH c 1 λήρου] ἄλβου IO
νάετε A c 2 καθαρμὸν] καθ' ὄρμον A c 3 εὐαγέοντας AH κατα-
ναίετε AH c 5 ὡς] εἰ B καθαρμοῦ] καθ' ὄρμον AH προσδέρη]
om AH c 6 Ἐπιμενιδείους AHBO καθαρμοῦς] καθ' ὄρμους AH
d 4 δάσσονται BO, δάσσονται I αἴσεται I αὐτοῖς—δὴ] om BO d 5
τούτφ] om BO, τοῦτο Vig. αὐτῶ σοι BO d 6 ᾧ] om AH ὡς] ὄς A
'ἄτε] τε A*(superscr) H 227 a 1 οὕτω] om AH a 3 θαυμάζει
—παντοίαις] λέγει AH a 4 αἰσχρορρημοσύνας AH a 5 ἀρρητολογίας A
b 2 καὶ] om AH b 3 λυμαιομένον AH γεγενημένον] γενόμενον BO

πάλιν ὁ προδηλωθεὶς τὸν χρησμοῦδον θεὸν ᾧδέ πως
σκώπτει·

5

33. Ἄθνατός σοι παῖς καὶ αἰδῖμος, ᾧ Τελεσίκλεις,
ἔσσειτ' ἐν ἀνθρώποις.

C OINO-
MAOT

Ὁ δὲ παῖς ἦν Ἀρχίλοχος.

Ἔσται σοι κοῦρος, Μνησαρχίδη, ὃν τινα πάντες
ἄνθρωποι τίσουσι, καὶ ἐς κλέος ἐσθλὸν ὀρούσει,
καὶ στεφάνων ἱερῶν γλυκερὴν χάριν ἀμφιβαλεῖται.

5

d

Ὁ δὲ κοῦρος ἦν Εὐριπίδης. Ὁμήρω δέ,

Σοὶ ζωὴ δοῖας μοίρας λάχεν, ἥ μὲν ἀμανρῶν
ἠελίων δισσῶν, ἥ δ' ἀθανάτοις ἰσόμοιρος,
ζῶν καὶ ἀποφθίμενος.

5

Καὶ διὰ ταῦτα ἤκουεν,

Ὅλβιε καὶ δύσδαιμον, ἔφυς γὰρ ἐπ' ἀμφοτέροισι.

Λέγει δὲ οὐκ ἄνθρωπος, ἀλλὰ τις διατεινόμενός ποτε, ὅτι αὐτὸν
οὐ χρῆ

Ἀνθρώπων θεὸν ὄντα δυηπαθέων ἀλεγίζειν.

10

Ἄγε οὖν, ᾧ θεέ, μὴ περὶδης μῆδ' ἡμᾶς. Ἐπιθυμοῦμεν γάρ, εἰ p. 228
μὴ τι ἀδικοῦμεν, οἱ μὲν κλέους ἐσθλοῦ, οἱ δὲ στεφάνων ἱερῶν,
οἱ δὲ πρὸς θεοὺς ἰσομοιρίας, οἱ δὲ αὐτῆς ἀθανασίας. Τί ποτ'
οὖν ἦν τοῦτο, δι' ὃ σοι Ἀρχίλοχος ἔδοξεν ἄξιός εἶναι τοῦ οὐρανοῦ;
Μὴ φθονήσης, ᾧ φιλανθρωπότατε θεῶν, μῆδ' ἄλλοις ἀνθρώποις 5
τῆς ἄνω ὁδοῦ. Τί πράττειν κελεύεις ἡμᾶς; Ἡ δηλαδὴ τὰ
Ἀρχιλόχου, εἰ μέλλοιμεν ἄξιοι φανεῖσθαι τῆς ὑμετέρας ἐστίας;
Λοιδορῆσαι μὲν πικρῶς τὰς οὐκ ἐβελούσας ἡμῖν γαμείσθαι, b

227 c 1 cf Theodoret. *Gr. Aff. Civ.* p 141, 14 d 7 ap Paus. x. 24:
Pseudo-Plut. *de Vit. Hom.* i. 4, Wyttenb. V. p 713

b 5 σκόπτει A, σκοπεῖ I c 2 ἀνθρώποις] οὐρανόισιν B, ἀνοῖσιν I,
οὐρανοῖσιν O c 4 κοῦρος]+παῖς ΔΗΒΙΟ d 1 γλυκερὴν] γλυκέων A
d 2 Ὁμήρω] ΔΗ, Ὁμηρος cet d 3 ζωῆς I d 4 ἀθάνατος ΔΗ
ἰσόμοιρον ΔΗ d 7 δισδαιμον I d 10 ἀνθρώπων] ἀνθρωπον Δ
δυηπαθέων] δὴ παθέων ΔΗ, δυσπαθέων IO 228 a 1 ἄγε]+δὴ ΒΟ
a 4 ἦν οὖν ΔΗ τοῦτο] om ΔΗ δι' ὃ σοι] διόσοι ΔΗ a 6 τὰ]
τὸ O b 1 μὲν]+οὖν ΔΗ

OINO-
MAOY

ἴψασθαι δὲ καὶ τῶν κιναιίδων, ἐπειδὴ τῶν ἄλλων πονηρῶν πολὺ
 πονηρότεροί εἰσι· οὐχὶ δίχα μέτρον, αὕτη γὰρ διάλεκτος καὶ θεῶν,
 ὥσπερ οὖν καὶ θείων ἀνδρῶν, ὥσπερ Ἀρχιλόχου. Καὶ οὐδὲν
 5 ἴσως θαυμαστόν. Διὰ γὰρ τὴν ἐν τούτοις ὑπεροχὴν, εἶ μὲν οἴκος
 οἰκείται, εἶ δὲ ἰδιώτης βίος, πόλεις δὲ ὁμοφρόνως καὶ ἔθνη
 ἐννόμως συνεστᾶσιν. Οὐκ ἀπεικότως ἄρα σοὶ καὶ Μουσῶν
 c θεράπων ἔδοξεν εἶναι, καὶ ὁ φονεὺς αὐτοῦ οὐκ ἄξιος εἶναι τῆς
 πρὸς ὑμᾶς τοὺς θεοὺς εἰσόδου, οὐδὲ τῆς παρ' ὑμῶν φωνῆς, ἀνδρα
 φωνάεντα ἀποκτείνας. Οὐκουν ἄδικος ἢ πρὸς τὸν Ἀρχίαν ἀπειλή,
 οὐδ' ἄκαιρος ἢ Πυθία τιμωροῦσα Ἀρχιλόχῳ τῷ πάλαι νεκρῷ, καὶ
 5 κελεύουσα ἐξίεναι τοῦ ναοῦ τὸν ἐναγῆ· Μουσάων γὰρ ἀπέκτεινε
 θεράποντα. Οὐκουν ἔμοιγε ἐφάνης ἐπαμύνων τῷ ποιητῇ ἀπρεπῆς
 εἶναι· ἐμνημήμην γὰρ καὶ τοῦ ἐτέρου ποιητοῦ, καὶ τῶν ἱερῶν τοῦ
 d Εὐριπίδου στεφάνων, καὶ τοὶ ἀπορῶν καὶ ἀκοῦσαι ἐπιθυμῶν, οὐχ
 ὅτι ἐστεφανοῦτο, ἀλλὰ πῶς ἦν τὰ στέφη ταῦτα ἱερά· οὐδ' ὅτι
 αὐτοῦ κλέος ὄρουσεν, ἀλλὰ πῶς ἐσθλὸν ἦν τοῦτο. Ἐκροταλίζετο
 μὲν γὰρ ἐν τοῖς ὄχλοις, οἶδα· καὶ τυράννοις ἤρεσκε, καὶ τοῦτο
 5 οἶδα· καὶ ἔργον ἐπετήδευεν, ἐφ' ᾧ οὐχ ὅπως αὐτὸς ἐθαυμάζετο
 ὁ ἔραστής, ἀλλ' ἤδη καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων πόλις, ὅτι μόνη
 τραγῳδοὺς ἤνεγκεν. Εἰ μὲν οὖν ὁ κρότος ἱκανὸς κριτῆς καὶ ἡ ἐν
 ἀκροπόλει τράπεζα, οὐδὲν ἔτι λέγω, βλέπων ἐν ἀκροπόλει δειπ-
 νοῦντα τὸν Εὐριπίδην, καὶ τὸν Ἀθηναίων ἄμα καὶ τὸν Μακεδόνων
 10 δῆμον ἐπιψοφοῦντα· εἰ δὲ καὶ δίχα τούτων ἐστὶ τις θεῶν ψήφος,
 καὶ αὕτη πιστή, καὶ οὐχ ἥττων τῆς τῶν τυράννων, οὐδὲ τῆς τῶν
 p. 229 ὄχλων, φέρε, φράσον ἡμῖν, ἐπὶ τίμῳ τῶν καλῶν ἠνέγκατε ὑμεῖς
 οἱ θεοὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ Εὐριπίδου ψήφον, ἵνα σπεύσωμεν καὶ διώ-

b 2 ἐπειδὴ] ἐπει δὲ ἧ Α   b 3 οὐχὶ] pr καὶ I   δίχα] δὲ ἀλλὰ Α
 b 4 Ἀρχιλόχου] pr ἢ Α² (sup ras)   b 6 πόλις ΑΗ   b 7 συνιστᾶσιν ΑΗ
 c 3 φωνάεντα] φονέα ἄντα Ο   c 4 οὐδ' τοῦδ' ΑΗ   Ἀρχιλόχῳ] pr τῷ I
 c 5 κελεύουσα] κελεύσας I   Μοισάων I   c 6—229 a 7 οὐκουν—οἶμαι
 om B   c 6 φάνης Α   ἐπαμύναι ΑΗ   d 4 μὲν] om O   d 5
 ἐπετήδευσεν ΑΗ   αὐτὸς] om O   d 6 τῶν Ἀθηναίων ἢ I   d 7 εἰ]
 ὅτι ΑΗ   οὖν] om I   d 10 ἐπιψοφοῦντα I   εἰ] ἢ Α   τῆς]+ καὶ ΒΙΟ
 d 11 αὕτη πιστή] αὐτοπιστή I   ἥττων ΑΗ   229 a 1 ὑμεῖς] pr καὶ O

ξωμεν τὸν οὐρανὸν κατὰ πόδας τῶν ὑμετέρων ἐπαίνων. Οὐ γὰρ δὴ οὐκ εἰσὶ καὶ νῦν ἔτοιμοι κωμωδεῖσθαι καὶ Σαβαῖοι καὶ Λυκάμβαι, πρὸς δέ γε τὸ τραγωδεῖσθαι οὐκ ἂν οὐδὲ νῦν ἐνσταίη 5 οὔτε ὁ Θυέστης, οὔτε ὁ Οἰδίπους, οὔτε ὁ Φινεὺς ἐκεῖνος· οὐδ' ἂν, οἶμαι, φθονήσαιεν οὐδενὶ ἐπιθυμοῦντι φιλίας τῆς τῶν θεῶν· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἂν μοι <δοκοῦσιν> ἐκεῖνοι, εἰ ἦσθοντο ὅτι ἔσοιτό τις Εὐριπίδης, ἀνὴρ ἐπὶ τῷ διασκευάσαι αὐτοὺς γενόμενος θεοφιλής, b ἀμελήσαι ἂν ἐκείνων τῶν κακῶν, καὶ οὐκ ἐπὶ <τὸ> τὰ κρείττονα φρονεῖν, ἀλλ' ἐπὶ τὸ μετροποιεῖν τραπέσθαι· καὶ τῶν ἔμπροσθεν ἀνθρώπων εἰ τὰ ὀνόματα ὄγκου πλήρη ἤκουον, χρῆσθαι τούτοις εἰς τὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν ὁδοιπορίαν, ἵν' ἐλθόντες καθέξοιτο ἐν 5 τῷ Ὀλύμπῳ μετὰ τῶν πυκτῶν, ἐν τῇ τοῦ Διὸς αὐλή. Ταῦτα γὰρ λέγει ὁ ἐν Δελφοῖς ποιητής. Φέρε καὶ τὴν Ὀμήρου τοῦ ὀλβίου ἴδωμεν ἐρώτησιν, ἣν τὸν θεὸν ἐρωτᾷ· ἦ που γὰρ c τις οὐρανία ἦν, καὶ ἱκανὴ τὸν θεὸν ἐκκαλέσασθαι· οὐ γὰρ ἂν οὔτω ῥαδίως ὁ θεὸς ὀλβιον μὲν ἐπεφώνησεν, ἐπὶ δὲ τῷ ὀλβίῳ ῥήσιν ἀπένευμε·

Πατρίδα δίζηαι· μητρὶς δέ τοι, οὐ πατρὶς ἐστὶ 5
 Μίνως δ' ἀπὸ γῆς, οὔτε σχεδόν, οὔτ' ἀπὸ τηλοῦ,
 ἐν τῇ σοι μοῖρ' ἐστὶ τελευτῆσαι βιότιοι,
 εἴτ' ἂν ἀπὸ γλώσσης παιδῶν <μὴ> γνῶς <ἐπακούσας>
 ἀξύνετον πολλοῖσι λόγοις εἰρημένον <ὔμνον>. d

229 c 4 Pseudo-Plut. *de Vit. Hom.* i. 4, Wytttenb. V. p 713, cf Paus. x. 24

a 3 ἐπαίνων] πόνων AH a 4 δὴ] om I Σαζαῖοι O a 5 Λυκάμβαι] μ sup ras in I ἐνσταίη] ἔσται ἢ AH a 7 φθονήσαιεν AH, φθονή-
 σαιεν O a 8 <δοκοῦσιν>] Heinich., Dind., δοκῶσιν codd b 1 δια-
 σκεύασαι] διασκευάσαι AH b 2 τῶν κακῶν ἐκείνων I οὐκ] om AH
 <τὸ>] coniec Toup., om codd b 3 μετροπ. τραπ.] μέτρον ποιεῖν τρέπε-
 σθαι AH b 4 πλήρης AH ἤκουεν BO b 5 τῶν] om O
 καθίζοιτο AH c 1 ἦν] ἦ A c 3 ῥαδίως] om I ὁ θεός] om AH
 c 5 μητρὶς] μὴ πρὸς H, μητρὸς Plut. πατρὶς] πατρός H Plut.
 ἐστὶ] + Μητροπόλις ἐν νήσῳ ἀπὸ Κρήτης εὐρείης Plut. c 6 δ'
 ἀπὸ γῆς] + ἐστὶν AH, γαίης Plut. c 7 ἐν τῇ σοι μοῖρ'] ἐν τοῖσι μύρσιμόν
 AH τῇ] γῇ IO σοι] σὴ Plut. βιοτόιο (sic) I c 8 γλώττης O,
 γλώσσης ceteri γνῶς παιδῶν I παιδῶν <μὴ> γνῶς <ἐπακούσας>]
 'Pro γνῶς παιδῶν dedi' παιδῶν μὴ γνῶς et ἐπακούσας et ὔμνον cum
 Plutarcho' Gaisf. d 1 δυσξύνετον Plut. <ὔμνον>] om codd

ΟΙΝΟ- Δεινὸν γάρ, ὦ σοφώτατε ἀνδρῶν, μᾶλλον δὲ θεῶν, εἰ μήτε ὅπου
 ΜΑΟΥ τῆς γῆς ἐξέθορε τῆς μητρὸς εἰδείη ὁ ὄλβιος, μήτε ὅπου καταμύσας
 κείσεται. Ἐγὼ δὲ καὶ ῥῆμην ἴσον εἶναι, Ὅμηρόν τε ὄντα περὶ
 5 τούτων προσιέναι τῷ θεῷ καὶ ἕνα τῶν καθάρων, καὶ τὸν θεὸν
 μὴ μᾶλλον ἂν Ὅμηρῳ ἀφιηγῆσασθαι περὶ τοιούτων ἀγρονημάτων
 ἢ καθάρῳ· οἶον εἰ καὶ κάθαρός τις γεννηθεὶς οὐκ ἐνεβίωσε οὐδ'
 ἐνεγῆρασεν ἐν ἐκείνῃ τῇ κοπρίᾳ, ἀλλ' ἐχθρῷ ἀνέμφ περιέτυχε,
 καὶ καθαρῷ δαίμονι σκληρῷ, ὃς αὐτὸν μετέωρον ἄρας βία ἀ-
 10 ἠνεγκεν ἐπὶ τινα ἄλλην γῆν, καὶ ἄλλην κοπρίαν, κᾶπειτα ἐλθὼν
 p. 230 εἰς Δελφοὺς ἀνηρώτα ἦτις ἄρα ποτὲ αὐτῷ ἦν ἡ πατρίω κοπρία,
 καὶ ἦτις αὐτὸν γῆ δέξεται ἀποθανόντα.

Ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῶν ποιητῶν.

34. Ἐπεὶ δὲ οὐ μόνους ποιητὰς ἤδη δὲ καὶ πύκτας
 b καὶ ἀθλητὰς ὁ θαυμάσιος θεὸς διὰ τῶν οἰκείων χρησμῶν
 ἐξεθέωσεν, εἰκότως μοι δοκεῖ καὶ ταῦτα ἀπελέγχειν ὁ
 δεδηλωμένος τούτοις τοῖς ῥήμασιν·

Ὡ εἰδὼς ψάμμον τ' ἀριθμὸν καὶ μέτρα θαλάσσης,
 5 καὶ κωφοῦ ξυνιείς, καὶ μὴ λαλέοντος ἀκούων.

Εἶθε ὄφελος τὰ μὲν τοιαῦτα πάντα ἀγνοεῖν, ἐκείνο δὲ εἰδέναι,
 ὅτι ἡ πυκτικὴ τῆς λακτιστικῆς οὐδὲν διαφέρει, ἔν' ἡ καὶ τοὺς
 ὄνους ἀπηθανάτους ἢ μηδὲ Κλεομήδην πύκτην Ἀστυπалаίεα,
 λέγων οὕτως·

c Ὑστατος Ἑρώων Κλεομήδης Ἀστυπалаίεύς,
 ὃν θυσίαις τιμᾶθ' ὡς οὐκέτι θνητὸν εἶοντα.

Διὰ τί γάρ, ὦ πάτριε τῶν Ἑλλήνων ἐξηγητά, ὡς σε καλεῖ
 Πλάτων, ἐθέωσας τὸν ἄνδρα τοῦτον; Ἡ ὅτι Ὀλυμπίαισι πληγῇ

d 2 σοφώτατοι BIO ὅποι IO d 3 εἰδῆ A δ] om AH ὅποι
 AH d 5 προσιέναι] προσιόντα O d 7 καθάρῳ] καθάρων AH
 καὶ] om AH ἐνεβίω IO 230 a 1 ἦν αὐτῷ BO ἦν] pr ἂν AH
 a 2 γῆ] om BO a 4 μόνον I ἤδη δὲ] ἀλλὰ I b 2 δοκῶ O
 b 3 ῥήμασιν] γράμμασιν AH b 4 τ'] τὸν AH b 6 εἶθε ὄφελος] εἰ
 θεοφιλὲς AH b 7 λακτικῆς IO b 8 Ἀστυπалаίεα AH c 1 ὕστατος]
 pr καὶ BO Ἀστυπалаεύς AH c 2 τιμᾶθ'] τιμα (sic) AH, τιμᾶσθαι I
 εἶοντα] ὄντα BO c 3 πάτριε] πατριάι AH c 4—231 a 5 ἡ—ἵνα om B

μᾶ πατάξας τὸν ἀνταγωνιστὴν ἀνέφξε τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, καὶ 5 **OINO-**
 ἐμβαλὼν τὴν χεῖρα ἐλάβετο τοῦ πνεύμονος ; *Ἀπολλων, ἀξιοθέου **MAOT**
 ἔργον· ἢ οὐ μόνου, ἀλλὰ καὶ ὅτι προστιμηθεὶς τεσσάρων ταλάντων
 ζημίαν ἐπὶ τούτῳ οὐχ ὑπέστη, ἀλλ' ὑπ' ἀχθηδόνος καὶ βαρυθυμίας **d**
 ἐνήρεισε τὸν θυμὸν τοῖς ἐν τῷ διδασκαλίῳ παισί, τὸν κίονα
 ὑφελκύσας, ὃς ἀνείχε τὴν στέγην ; *Ἀρ', ὧ θεοποιέ, διὰ ταῦθ'
 ἡμῖν ὁ Κλεομήδης τιμητέος ἐστίν ; *Ἡ κἀκεῖνο προσθήσεις, τὸ
 ἕτερον δεῖγμα τῆς ἐκείνου ἀνδρείας ἅμα καὶ θεοφιλίας, ὅτι δὴ 5
 ἐμβὰς εἰς ἱερὸν κιβώτιον καὶ τὸ πῶμα ἐπαγαγόμενος ἄληπτos
 ἐγένετο τοῖς διώκουσι, πειρωμένοις αὐτὸν ἐξελκύσαι ; *Ω Κλεό-
 μηδες, ἄρα ἤρως οὐκέτι θνητός, οἷα τὰ μηχανήματα ὑπὲρ ἀθανα-
 σίας ἐξεῦρες. *Ἡσθουτο γοῦν εὐθέως οἱ θεοὶ τῆς ἀγαθουργίας,
 καὶ ἀνηρέψαντό σε, ὥσπερ οἱ τοῦ 'Ομήρου τὸν Γανυμήδην' **p. 231**
 ἀλλὰ τὸν μὲν ἐπὶ τῷ κάλλει, σὲ δὲ ἐπὶ τῇ ἰσχύϊ, καὶ τῆς
 ἰσχύος τῇ χρήσει τῇ ἀγαθῇ. Εἴθ' οὖν, ὡς ἔφην, ὧ μάντι,
 ἐάσας τὴν ψάμμον καὶ τὴν ἄλμην ἀντ' αὐτῶν ἐξέμαθες
 ὀπόσου ἄξιόν ἐστιν ἢ πυκτικῆ, ἵνα καὶ τοὺς πύκτας ὄνους θεοὺς 5
 ἐνόμιζες, καὶ τοὺς ὀνάγρους τῶν θεῶν τοὺς ἀρίστους· καὶ ἦν
 ἄν τι οἰκείον λόγιον ἐπ' ἀποθανόντι ὀνάγρῳ μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τῷ
 σῶ πύκτῃ·

*Ἐξοχος ἀθανάτων ὄνος ἄγριος, οὐ Κλεομήδης,
 ὃν θυσίαις τιμᾶθ' ὡς οὐκέτι θνητὸν εόντα. **b**

Μὴ γὰρ δὴ θαυμάσης εἰ καὶ ὄναγρος ἐπιδικάσεται ἀθανασίας,
 ἱκανῶς τὰ θεῖα παρεσκευασμένος· καὶ ἀκούσας μὴ ἀνασχέ-
 σθαι, ἀλλ' ἀπειλήσαι καὶ αὐτὸν τὸν Κλεομήδην πατάξας εἰς τὸ

c 5 τὴν] pr τε IO c 7 προτιμηθεὶς I, προστιμωθεὶς O ταλάντων] om
 ΔΗ d 1 βαρυθυμίας ΔΗ d 2 διδασκαλίῳ ΔΗ d 3 ἐφελκύσας A
 d 4 ἡμῖν] ΔΗ, ὑμῖν IO τιμητέος ἐστίν] τιμᾶται O d 5 ἀνδρείας I
 θεοφιλείας O d 6 κιβώτιον ἱερὸν I πόμα I ἐπαγόμενος ΔΗΙ
 d 8 οὐκέτι] οὐκ ἔστι I 231 a 1 ἀνηρέψαντό ΔΗ a 2 ἀλλὰ τὸν
 μὲν] om ΔΗ a 3 ὧ μάντι, ὡς ἔφην IO a 4 ἐξέμαθες] pr
 ἄν Δ a 5 ἵνα] ἵν' ἢ ΔΗ και] pr ὅτι B a 7 οἰκείος ΔΗ
 λόγιον] λόγος ΔΗ, λογιέον I b 1 θυσίαις] om BO εόντα] ὄντα ΔΗ
 b 2 δὴ] om O b 3 παρασκευασόμενος I ἀνέχεσθαι I b 4
 Κλεομήδην ΒΙ

ΟΙΝΟ- 5 βάραθρον ἐμβαλεῖν, καὶ οὐκ ἐπιτρέψειν αὐτῷ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνα-
 ΜΑΟΤ βῆναι· εἶναι γὰρ αὐτοῦ ἀξιώτερος αὐτῶν τῶν θεῶν δώρων, ἅτε
 μήτε αὐτῷ μόνῳ ἔτοιμος ὦν μάχεσθαι, κὰν εἰ σιδηροῖς χρῶτο τοῖς
 ἰμᾶσιν, ἀλλὰ καὶ τῷ Θεσίῳ πύκτη ἅμα ἀμφοτέροις, ὑπὲρ οὗ τοῦ
 c ἀνδριάντος ἐχάλεπηναν οἱ θεοὶ καὶ τὴν Θεσίῳ γῆν ἄφορον
 εἰργάσαντο. Πιστεῦομεν δὲ καὶ περὶ τούτου οὐκ ἀνθρώπῳ, ἀλλὰ
 θεῷ τῷ αὐτῷ. Ἐξ ὧν ἐγὼ καὶ πάνυ κατενόησα, ὅτι θεῖόν τι ἄρα
 ἦν ἐπιτήδευμα ἢ πυκτική, τοὺς δὲ πολλοὺς καὶ οἰομένους εἶναι
 5 σοφοὺς ἐλελήθει, ἔν' ἀφέμενοι τοῦ καλοῦ κάγαθοι εἶναι ἤσκουν
 τὰ τοῦ Θεαίου πύκτου, ᾧ ἀθανασίαν μὲν, ὥσπερ Κλεομήδει, οὐκ
 ἔδωκαν, ἐφίλησαν δὲ μεγάλως οἱ θεοί. Οὕτω καὶ ὁ χάλκεος
 αὐτοῦ ἀνδριᾶς ἔδειξέ τι ὑπὲρ τὰς τῶν ἄλλων ἀνθρώπων εἰκόνας,
 d ἐπικατενεχθεὶς τῷ μαστιγοῦντι ἐχθρῷ κατὰ τινα, ὡς ἔοικε, δαι-
 μονίαν μέριμναν. Ἄλλ' οἱ ἄφρονες Θεῖοι καὶ θεῶν ἄπειροι
 πραγμάτων ἠγανάκτησάν τε καὶ ἄγος ἐπεκάλεσαν τῷ ἀνδριάντι,
 καὶ δίκην εἰσεπράξαντο, καὶ καταδῶσαι ἐτόλμησαν εἰς τὴν
 5 θάλασσαν. Οὐ μὴν διέφυγόν γε οἱ Θεῖοι ἀλλ' οἱ θεοὶ ἔδειξαν
 ἠλίκον κακὸν ὑπ' αὐτῶν ἐτολήθη, λιμὸν ἐπιπέμφαντες τὸν τῆς
 θείας δίκης διάκονον, ὃς ἐδίδαξε μόλις αὐτοὺς τὰ τῶν θεῶν
 βουλεύματα, ὃ τε φιλανθρωπότατος θεῶν σὺ τῷ οἰκείῳ τρόπῳ
 τὴν βοήθειαν αὐτοῖς ἔπεμψας, λέγων·

p. 232

Εἰς πατέρα φυγάδας κατάγων (Δήμητρ' ἀπαμήσεις).

Ἄλλ' οἱ ἀβέλτεροι πάλιν τοὺς φεύγοντας ἀνθρώπους ᾤοντο ὅτι
 δεῖ αὐτοὺς κατακαλεῖν, κακῶς εἰδότες. Τί γὰρ δὴ καὶ μέλει τοῖς
 ἀφιλανθρωποτάτοις θεοῖς ἀνθρώπων κατακαλουμένων, ὅσονπερ

231 c 7 cf Paus. vi. 11

b 5 ἐπιτρέψει ΑΗ	b 6 ἀξιώτερον ΑΗ	αὐτῶν] post θεῶν I
b 7 μόνῳ αὐτῷ I	ὦν] ἂν B, om I	c 3 θεῷ] pr τῷ ΑΗ
ἐλελήθει] ἐλελύθει I	ἔν' ἀφέμενοι]	ἵνα φαμένου ΑΗ
ἀθανασίας ΑΗ	c 7 ἔδοσαν O	d 3 πραγμάτων] δογμάτων ΒΟ
τε] om ΑΗ	ἀπεκάλεσαν ΒΟ	d 5 ἔδειξαν] ἐδίδαξαν O
τὴν ΒΟ	d 7 ἐξεδίδαξε ΒΙΟ	d 8 σὺ] σὺν Α
ἐπιπέμψας ΑΗ	232 a 1 (Δήμητρ' ἀπαμήσεις)]	d 9 ἔπεμψας]
ἀμήσεις codd	a 4 ἀφιλανθρωποτάτοις]	φιλανθρώποις ΒΙΟ
		ὅσῳπερ ΒΟ

ἀνδριάντων ; Ἄμελει οὐδὲν ἐπὶ τούτῳ ὠφελήθη ἢ γῆ ὥστε παύ- 5
 σασθαι νοσοῦσα, εἰ μὴ τῶν σοφῶν καὶ ἐπισταμένων τις τὸν θεῖον OINO-
MAOY
 νοῦν συνῆκε φυγάδα εἶναι τὸν καταπεποντωμένον ἀνδριάντα.
 Καὶ ἦν οὕτως. Ἔμα γὰρ ἀνεστάθη, καὶ εὐθύς ἢ μὲν γῆ ἀνέθαλλεν, b
 οἱ δὲ ἐκόμων Δῆμητρι λοιπόν. Πῶς οὖν οὐ τεκμήρια ταῦτά εἰσιν
 ἐναργῆ τῆς θεοπροποῦς ἀθλητικῆς, ὅτι ἐστὶ θεοτίμητος ; Καὶ γὰρ
 καὶ ἐπὶ πεντάθλου ἀνδριάντι ὑβρισμένῳ ἐμήνισαν οἱ θεοί, καὶ
 Λοκροὶ ἐπέινησαν διὰ τοῦτο, ὥσπερ Θάσιοι, ἕως αὐτοὺς λάσατο 5
 λόγιον σὸν ἔχον οὕτως,

Ἐν τιμῇ τὸν ἄτιμον ἔχων τότε γαῖαν ἀρώσεις.

Οὐδὲ γὰρ Λοκροὶ ἤσθοντο θείας διανοίας πρότερον, ἢ σε αὐτοῖς
 τούτου πρόξενον γενέσθαι. Ἄλλ' Εὐθυκλέα τὸν πένταθλον ἔβαλον c
 εἰς εἰρκτῆν, αἰτιασάμενοι αὐτὸν ἐπὶ τῇ πατρίδι εἰληφέναι δῶρα·
 καὶ οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἀποθανόντος καὶ οὗτοι εἰς τὰς
 εἰκόνας ἐξύβριζον, ἕως οἱ θεοὶ οὐκ ἀνασχόμενοι τῶν γιγνομένων
 ἐπαφῆκαν αὐτοῖς τὸν κράτιστον λιμόν· καὶ ὑπὸ τοῦ λιμοῦ δι- 5
 ὠλοντο ἄν, εἰ μὴ ἢ παρὰ σοῦ ἦλθε βοήθεια, λέγουσα ὅτι δεῖ αὐτοὺς
 τιμᾶν ἄνδρας πεφατνευμένους, οὓς οἱ θεοὶ φιλοῦσιν οὐχ ἦττον,
 ἢ οὓς οἱ ἀλφίτικοιοὶ πιαίνουσι βοῦς, δι' ὧν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι d
 ἐνίστε θύοντες πείθουσιν· οὐχ ἦττον ἴσως ἀλλὰ καὶ πολὺ μᾶλλον
 παχέων βοῶν οἱ παχείς ἄνθρωποι εὐφραίνουσιν ὑμᾶς οὕτως ὥστε
 ἐνίστε ὅλη πόλει καὶ ὅλῳ ἔθνει ὀργίζεσθαι, ἐνὸς ἢ δυοῖν ἀδικούντων
 ταῦτα τὰ θρέμματα. Ὡς δὴ ὠφελος, ὧ μάντι, ἀλείπτῃς ἡμῖν ἀντὶ 5
 μάντεως γενέσθαι, ἢ καὶ μάντις ἄμα καὶ ἀλείπτῃς, ἔν' ἢ ὥσπερ
 χρηστήριον Δελφικόν, οὕτω καὶ γυμναστήριον. Καὶ γὰρ οὐδ'
 ἀλλότριον ἦν ἀγῶνος Πυθικοῦ Πυθικὸν εἶναι καὶ τὸ γυμναστήριον.

a 5—c 6 ἀμελει—παρὰ σοῦ om B a 5 τούτων AH b 1 ἀνεστάθη]
 ἀνεσπίασθη AH ἀνέθαλεν AHIO b 2 ἐκόμων] ἐκόμων I + ἐπὶ Τουρ. ταῦτά
 εἰσιν] εἰσὶ ταῦτ' O b 4 ἐμήνισαν I b 6 σὸν] om A b 7 ἀτίμητον
 AH γαῖαν ἀρώσεις] γὰρ ἀν ἀρρωσις A, γὰρ ἀνάρρωσις H, γαῖαν ἀρώσεις IO
 b 8 διανοίας θείας I ἢ σε αὐτοῖς] ἢς ἑαυτοῖς A c 1 τούτου πρόξενον]
 τοῦτο πρότερον A ἔβαλον] AH, ἐνέβαλον I, ἐνέβαλλον O c 4 ἐνύ-
 βριζον O c 6 ἄν] om AH c 7 ἄνδρα I Schol in marg A; cf
 Append. d 1 οἱ] ὧ AH d 4 δυεῖν AHO d 5 δὴ ὠφελος] δὲ
 ὠφειλες BO d 6 γίνεσθαι BO ἦ] om AH ἦ] om AH

Τούτοις ἐπισυνάψω καὶ ἄ φησιν ἀπελέγχων ὡς
 10 καὶ τοὺς τυράννους κολακεύειν εἰώθασιν οἱ περὶ ὧν ὁ
 λόγος.

p. 233
 OINO-
 MAOT

35. *Ολβιος οὗτος ἀνὴρ, ὃς ἐμὸν δόμον ἐσκαταβαίνει,
 Κύψελος Διακίδης, βασιλεὺς κλεινοῖο Κορίνθου.

Οὐκοῦν καὶ οἱ τύραννοι, οὐ μόνον οἱ τῶν τυράννων ἐπίβουλοι,

b Κύψελος, ὃς δὴ πολλὰ Κορίνθῳ πῆματα τεύξει,
 καὶ Μελάνιππος, ὃ πολλὰ ἀγαθὰ τῇ Γελῶων πόλει τεύξας.
 Πῶς δ' εἰ Κύψελος ὄλβιος, ὧ κακόδαιμον, οὐ καὶ Φάλαρις
 ὄλβιος, ὁμότροπος ὧν Κυψέλω; "Ωστ' ἂν ἐκείνως ἄμεινον
 5 εἶναι ὑμῖν,

Εὐδαίμων Φάλαρις καὶ Μελάνιππος ἔφν,
 θείας ἀγητῆρες ἐν ἀνθρώποις διχονοίας.

*Ἦκουσα δέ σου καὶ διαλελυμένον χρησμὸν περὶ τοῦ Φα-
 λάριδος, ἐπαινοῦντα καὶ τιμῶντα, ὅτι λαβὼν ἐπιβουλεύοντας
 c ἠκίστατο μὲν, καρτεροῦντας δὲ ἀγάμενος ἀφῆκε· Λοξίας καὶ
 Ζεὺς πατὴρ ἀναβολὴν ἐψηφίσαντο θανάτου Φαλάριδι, ἀνθ'
 ὧν ἡμέρως Χαρίτωνι καὶ Μελανίππῳ προσηνέχθη. Ἄλλ' εὖ
 γε καὶ μόλις ἡμῖν τὰ περὶ τοῦ θανάτου ἔδειξας καὶ τῆς
 5 ζωῆς, ὅτι κάλλιστόν τι ἐστὶν ἡ ζωή. Ἐπὶ τούτοις ἅπασι καὶ
 τότε προσκείσθω·

d 36. Ἄλλὰ κε Μηθύμνης ναέταις πολὺ λώϊον ἔσται
 φαλληρὸν τιμῶσι Διωνύσοιο κάρηνον.

Θύουσι γὰρ αἱ πόλεις καὶ τελετὰς ἄγουσιν οὐ μόνον φαλληνοῖς
 Διωνύσοιο καρῆνοις, ἀλλὰ καὶ λιθίνοις, καὶ χαλκείοις, καὶ χρυσείοις,

233 a 1 Oenomaus, *Oraculum* ap Hdt. v. 92

b 6 Athen. xiii. 78

d 10 οἱ] om BO 233 a 2 Κύψελος B Διακίδης] Ἡερίδης
 Hdt., Αἰετίδης coniec Valcken. κλειτοῖο Hdt. b 4 ὄλβιος]
 ὄμοιος BO ἐκείνος ΔΗ b 5 εἶναι] ἵνα ΔΗ b 6 ἔφν θείας ἀγητῆρες]
 αψυθείας ἀγητερες Δ c 2 ἐψηφίστατο BO c 3 εὖ γε] εὐτε I
 c 5 τι] om BO c 6 τότε] τοῦτο O προκείσθω ΔΗ d 1—234 a 3
 ἀλλά—αἰεὶ om B d 1 cf Theodoret. 141, 34 Μυθῆμνης O d 2
 φαλληρὸν τιμῶσι] φαλληροτιμῶσι A* (φαλλ. A²) Διων.] Διον. codd et d 4
 κάρηνον] + διὰ τί O d 3 θύουσι—λιθίνοις] om ΔΗ

καὶ οὐ μόνον φαλληνοῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς Διουνσίοις, καὶ ἄλλοις 5 ΟΙΝΟ-
παμπόλλοις Ἑσιοδείοις θεοῖς. Τρὶς γὰρ ὡς ἀληθῶς

μύριοι εἰσιν ἐπὶ χθονὶ πουλυβοτείρῃ,

οὐκ ἀθάνατοι, ἀλλὰ λίθινοι καὶ ξύλινοι δεσπότηαι ἀνθρώπων· οἳ εἰ

ἀνθρώπων ἕβριν τε καὶ εὐνομίην ἐφεώρων,

οὐκ ἂν τοσοῦτος ἦρθη λήρος, ὥστε καὶ ἦδη καὶ μέχρῃς ὑμῶν κε- p. 234

χωρηκέναι τὸ κακόν, ἐπιδιαβὰν καὶ εἰς τὸν Ὀλυμπον, ὅθι, φασί,

θεῶν ἔδος ἀσφαλὲς αἰεὶ.

Καίτοι εἰ ἀσφαλὲς ἦν, οὐκ ἂν ἦν ἐπιβατὸν λήρῳ, οὐδ' ἂν εἰς τις
τῶν Ὀλυμπίων εἰς τοῦτο ἦλθε παρανοίας, ὥστ' ἐλαῖνον κορμὸν 5
θεῶσαι· ὃν οἱ Μηθυμναῖοι σαγήνης ἐμπλακέντα τοῖς λίνοις
ἀνείλκυσαν, καὶ δῖς, εἰ βούλει, καὶ τρὶς, καὶ πλεονάκις ἐν τῷ αὐτῷ
σαγηνεύοντες ἄνθρωποι, καὶ ἐξ ἐκείνου εἰς τὸ Λιβυκὸν ἐξοκέι- b
λαντες, οὐδ' εἰς τὴν γῆν ἔξω ἐκβαλόντες αὐτόν· ἐπεὶ οὐκ ἄν, μὰ
τὸν Διόνυσον, ἔτι αὐτοῖς ἐνεπλάκη τοῖς λίνοις. Ἄλλ' ἐξ ἄκρου
κεφαλοειδῆς ὁ κορμὸς (Ἀπολλον, ξένου κατασκευάσματος) τί
ποτ' οὖν ἔπραττεν ἔν τῷ πελάγει; ἀπορήσαι ἄν τις. Τί γὰρ 5
ἄλλο ἢ ἐκάθητο, νῆ Δία, ἀναμένων ἕως ἄνθρωποι μαινόμενοι, οὐ
γὰρ φήσω ὅτι καὶ θεοί, ἐγκυρήσαντες αὐτῷ, οὐ διοπετές, ἀλλὰ
ποσειδωνοπετές ἠγήσονται, κᾶπειτα εἰς ἄστυ ἀναγάγωσιν, ὥσπερ c
τινὰ ἀγαθὴν τύχην, κακὴν οὔσαν ὡς ἀληθῶς, οὐ τύχην, ἀλλὰ
τυφεδόνα; Ἡ οὐκ ἤρκει ἄρα αὐτοῖς οἴκοθεν διολλύουσα, ἀλλ'
αὐτὴν ἐπέρρωσέν τε καὶ προσεπέτεινε θεοπληξίας, ὡς ἄν τις εἴποι,
ἐκ Δελφῶν μετὰ πεμπτος ἐπιθήκη.

5

233 d 6 Hes. *Opp.* 250; Hom. *Od.* xvii. 487
vi. 42

234 a 2 Hom. *Od.*

d 5 καὶ 1^ο] ΔΗ, om ceteri Διουνσίοις O d 6 Ἑσιοδείοις ΔΗ
τρῖς] τρεῖς O d 8 εἰ—τε] om A d 9 ἕβριν] καὶ ἄριν O ἐφεώρων]
ἐφορῶντες Hom. 234 a 1 λήρος] pr ὁ ΔΗ ὥστε καὶ] ὥστ' IO
ὑμῶν] ἡμῶν O a 2 κακόν] κακῶς IO a 3 αἰεὶ] ἐστὶ ΔΗ a 4 εἰς]
om A a 5 τῶν Ὀλυμπίων] post τοῦτο ΔΗ ὥστ'] ὡς I ὥστ'
ἐλαῖνον] ὥστε λαῖνον B b 1 ἐξοκέιλαντες BO b 2 ἐκβάλλοντες ΔΗ
b 5 ἀπορήσαι ἄν] ἀπορήσαιέν I b 6 νῆ] + τὸν I c 1 ἠγήσονται BO
ἀναγάγωσιν] ΔΗ, ἀπαγάγωσιν ceteri c 3 τυφελόνα ΔΗ, τυφεδόνα BO
αὐτοῖς ἄρα BO c 4 ἐπέρρωσέ O προσέτεινε ΔΗ, προεπέτεινε O

Τοσαῦτα καὶ ὁ Οἰνόμαος. Ἄλλα γὰρ μετὰ τὰ εἰρη-
 μένα μεταβὰς αὐθις ἐπὶ τὴν Ἐκ λογίων φιλοσοφίαν τοῦ
 τὴν συσκευὴν καθ' ἡμῶν πεποιημένου, ἀνάγνωθι ἐκ τῶν
 περὶ εἰμαρμένης τοῦ Πυθίου χρησμῶν, εἰ μὴ καὶ σοι
 10 θείας ἀλλότριος ὦν δυνάμεως ἔτι μᾶλλον ὁ περὶ τῶν
 θρυλουμένων χρηστηρίων ὑποπεσεῖται λόγος.

c 6 τοιαῦτα IO   c 7 αὐθις] om BO   c 8 συσκευὴν καθ' ἡμῶν]
 καθ' ἡμᾶς (ἡμῶν I) διαβολὴν B1O   ἐκ τῶν] τὸν BO   c 9 χρησμὸν
 BO   σοι] σὺ ΔΗ   c 10 ἔτι μᾶλλον] om BO   c 11 θρυλουμένων]
 δηλουμένων BO   Schol ad fin in A vid Append

BIBLION 5.

Τάδε περιέχει τὸ ἕκτον βιβλίον τῆς εὐαγγελικῆς προπαρασκευῆς

Προοίμιον	p. 236 a
α' Ὅτι καὶ ἃ δοκοῦσιν οἱ δαίμονες ἐν τοῖς χρηστηρίοις μαν- τεύεσθαι, ἀπὸ τῆς τῶν ἄστρων φορᾶς ὁμοίως ἀνθρώποις καταστοχάζονται	c. 1 p. 236 d
β' Ὅτι καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν ἀναιροῦσιν, ἐξ εἰμαρμένης φάσκοντες καὶ τὰς προαιρέσεις κινεῖσθαι	c. 2 p. 238 b
γ' Ὅτι οὐδὲ τοῖς αὐτῶν ἀφιερῶμασι κεραυνουμένοις ἐπαρκεῖν ἐδυνήθησαν	c. 3 p. 238 d
δ' Ὅτι διὰ μαγείας φασὶ τὰ τῆς εἰμαρμένης λύεσθαι	c. 4 p. 240 d
ε' Ὅτι καὶ ψεύδονται μαντευόμενοι	c. 5 p. 241 c
ς' Ἀνασκευὴ τοῦ περὶ εἰμαρμένης λόγου.	c. 6 p. 242 a
ζ' Ὅπως αὐτῶν καὶ οἱ φιλόσοφοι τὰς τῶν θεῶν αὐτῶν περὶ εἰμαρμένης δόξασ' ὀρθοτέροις ἀπήλεγξαν λογισμοῖς. Ἐκ τῶν Οἰνομάου	c. 7 p. 255 b
η' Ἐτι περὶ τοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν Διογενιανοῦ	c. 8 p. 262 a
θ' Ἐτι περὶ τοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ τῶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀφρο- δισιέως	c. 9 p. 268 a
ι' Ὡς καὶ ἀπὸ τῆς μαθηματικῆς θεωρίας ὁ περὶ τῆς εἰμαρ- μένης ἐλέγχεται λόγος. Ἐκ τῶν Βαρδισάνου.	c. 10 p. 273 b
ια' Ὡς καὶ ἀπὸ τῆς τῶν θείων γραφῶν ἐξηγήσεώς τε καὶ μαρτυρίας. Ἐκ τῶν Ὀριγένους	c. 11 p. 281 a

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

ΤΟΥΤΕ περὶ τῶν χρηστηρίων τρόπου διὰ τῶν προδιη- p. 236
νυσμένων αὐτάρκως ἡμῖν ἀπεληλεγμένου, καὶ τῆς θείας
δυνάμεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν διὰ τῆς εὐαγγελικῆς αὐτοῦ

Tit. περιέχει—προπαρασκ.] τὸ 5' περιέχει σύγγραμμα I α' στοχάζονται
BO β' φάσκοντες ἐξ εἰμ. I ζ' αὐτῶν 1^ο] + Ἑλλήνων O ἡ Διο-
γενιανοῦ O ι' τῆς 2^ο] om O Βαρδισάνου BO 236 a I τόπου I
a 3 δυνάμεως] pr ἀρετῆς καὶ I

διδασκαλίας τὸ θεοπρεπὲς ἅμα καὶ βιωφελὲς ἐπιδεδειγ-
b μένης, ὅτι δὴ διὰ μόνης αὐτῆς, καὶ οὐ δι' ἄλλης, τῶν ἐξ
αἰῶνος τὸν πάντα βίον ἐπισκοτισάντων τε καὶ λυμνηνα-
μένων δαιμονικῶν φαντασμάτων ἐλευθερία πᾶσιν ὑπ-
ἤρξεν ἀνθρώποις, φέρε καὶ ἀπὸ τῶν περὶ εἰμαρμένης
5 ψευδοδοξουμένων αὐτοῖς τὸν περὶ τῶν αὐτῶν ἀπευθύ-
νωμεν λόγον, ὡς ἂν μὴ διὰ μόνης τῆς τοῦ τρόπου
μοχθηρίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν οὐκ ὀρθῶς οὐδὲ ἀληθῶς
αὐτοῖς δοξαζομένων, φαῦλοι καὶ ἀδρανεῖς ὄντες οἱ τὰ
c χρηστήρια κινεῖν νενομισμένοι δαίμονες ἀποδειχθεῖεν.
Σκέψαι δ' οὖν, εἰ μὴ καὶ σοὶ θείας ἀλλότριος ὦν δυνά-
μεως ὁ περὶ αὐτῶν ὑποπεσεῖται λόγος, ἔκ τε ὧν παρα-
θήσομαι ἀνατρεπτικῶν τοῦ περὶ εἰμαρμένης, καὶ αὐτόθεν
5 ἔκ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν τὰς μαντείας ποιεῖσθαι λέγονται.
Οὐ γὰρ δὴ δυνάμει κρείττονι τὴν τῶν μελλόντων γνῶσιν
προειληφέναι φασὶν αὐτούς, ἔκ θεωρίας δὲ τῆς τῶν
ἄστρον κινήσεως ὁμοίως ἀνθρώποις τὰ μέλλοντα κατα-
στοχάζεσθαι. Οὕτως οὐδὲν δύνασθαι, οὐτ' ὠφελεῖν,
10 οὔτε τι τὸ παράπαν ἐνεργεῖν αὐτούς, εἰ μὴ τὰ καθ'
εἰμαρμένην, φασί. Τούτων δὲ ἔλεγχος αὐτὸς ἐκεῖνος
d ὁ τῶν δαιμόνων προήγορος, ἐν οἷς ἐπέγραψε Περὶ τῆς ἐκ
λογίων φιλοσοφίας ὧδε λέγων πρὸς λέξιν·

ΠΟΡΦΥ- 1. Ἄ γὰρ λέγουσιν οἱ θεοί, εἴπερ τὰ μεμοιραμένα γινώσκοντες
ΡΙΟΥ
p. 237 λέγουσιν, ἀπὸ τῆς τῶν ἄστρον φορᾶς δηλοῦσιν, καὶ τοῦτο σχεδὸν
πάντες ἐξέφηναν οἱ ἀψευδεῖς τῶν θεῶν.

236 d 3 Porphyr. *De Philos. ex Oraculis*, G. Wolff 1856 cf Theodoret.
Gr. Aff. Cur. p 138, 17

b 1 δὴ] δὲ I   **b** 2 τὸν—καὶ om BO   ἐπισκοτησάντων I   **b** 3
φαντασμάτων] φασμάτων I + τὸν ἡμέτερον βίον O   ὑπῆρχεν BO   **b** 5
τῶν] om O   **c** 1 δειχθεῖεν BO   **c** 2 καὶ μὴ I   ὦν] om O
ὑποπεσεῖται δυν. ὁ περὶ αὐ. BO   **c** 8 στοχάζεσθαι O   **c** 10 καθ'
ἡμαρμένα B, καθειμαρμένα I   **d** 3 ἄ γὰρ] ὅτι καὶ ἂ δοκοῦσι καὶ I
(cum tit. in O)   εἴπερ] οἱ περὶ O   μεμοιρασμένα BO

Εἰθ' ἐξῆς ὑποβάς φησιν·

Ἐρωτηθεὶς ὁ Ἀπόλλων τί τέξεται ἡ γυνή, ἐκ τῶν ἄστρον εἶπεν ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ
ὅτι θῆλυ, ἐκ τοῦ σπορίμου ἐπιγνοὺς χρόνου. Λέγει δ' οὕτως· 5

Ἐκφύεται γαίηθεν (ὁ κλών), ὅθι λείμακες ὄμβρου
διψοσύνη κατέμαρψαν ὄλον πόμα μητέρος αὐτῆς,
ἔνδον ὀρινομένης χρόνον ἄρκιον· οὗ τι δὲ κοῦρον, b
ἀλλὰ κόρην· Φοίβη γὰρ ἐύσκοπος ἤροσεν ἀγνήν
Κύπριν, ἐπειγομένην θῆλυν γόνον, ᾧ φίλε, σείο.

Ἴδου καὶ ἀπὸ τοῦ σπορίμου, ὅτι σελήμη ἐπὶ Ἀφροδίτην ἐφέρετο,
εἶπεν ὅτι θῆλυ γεννηθήσεται. Καὶ μὴν καὶ τὰς νόσους ἐκείθεν 5
προλέγουσιν. Ἐπάκουσον γάρ·

Ἡ μάλα μιν κακὸς ἴος ἐνὶ στέρνοισι δαμάζει,
πνεύμονος ἀλγινόεσσαν ὑπερβλύζων κακότητα. c

Καὶ τὰ ἐξῆς, οἷς ἐπιλέγει·

Ταῦτα δὲ Μοιράων νόος ἤγαγεν, ἡδὲ κελαινήν
εἰς ἔριν ἐστήριξε, κακηπελίησι δαμάζειν,
ὑψιπόλοιο Κρόνιοι κακὴν ὑπ' ἀταρπὸν ἰόντος. 5

Καὶ μεθ' ἕτερα·

Ἀλλά σε μύρσιμον ἡμαρ ἀναπλῆσαι βιώτοιο d
ἀλγινόεις βροτολοιγὸς ἐπισπέρχων Κρόνῳ ἄντα
(σπεύσατο), σῆς δὲ θέμειλον ἀπὸ φρενὸς ἡίστωσε·
τοῦνεκα καὶ πατέρος θεοειδέος ἱερὸν ἦτορ
φευγέμεναι κακοεργὸν ἐπηπέιλλησεν Ἄρηα. 5

Ταῦτα μὲν ὅτι οὐδὲ ἐκ θείας αὐτῶν δυνάμεως μαν-
τεύονται, ἀλλ' ἐξ ἄστρον ἐπιτηρήσεως κατὰ τοὺς τῶν
μαθηματικῶν λόγους, ὡς μηδὲν ἐν τούτῳ διαφέρειν
ἀνθρώπων, μηδέ τι κρεῖττον καὶ φύσεως θειοτέρας ἔργον
ἐπιδείκνυσθαι. Θεά δ' ὡς καὶ τὸ ἐφ' ἡμῖν ἀναιροῦσιν, p. 238

237 a 5 λέγει δ' οὕτως] om Wolff. a 6 (ὁ κλών)] Wolff., ὁδῶν codd
ὅθι] ὅτε Wolff. a 7 διψοσύνο (sic) I διψοσύνη κατέμαρψαν]
Vig. Wolff., διψοσύνη κατέμαρψεν codd b 2 ἀλλὰ κόρην] om O
c 1—d 5 ἐνὶ—Ἄρηα om B c 1 ἐνστέρνοισι I c 2 πλεῦμονος I
ἀλγινόεσσαν IO Vig. marg c 3 τὰ om O οἷς ἐπιλ.] om O
c 5 κακηπελίησι] Τουρ., κακοπελίησι I, κακηπελίησι O c 6 ἀταρπὸν O
c 7 ἕτερα] + πάλιν φησιν ἐν ἑτέρῳ I d 2 ἀλγινόεις IO cf c 2 d 3
(σπεύσατο)] Vig. marg, ψεύσατο codd d 6 ἐαιτῶν I d 7 ἐξ] ἐκ τῆς
τῶν O τῶν] om BO

οὐ μόνον τὰ ἐκτὸς καὶ τὰ οὐκ ἐφ' ἡμῶν τῇ τῶν ἄστρον
ἀνατιθέντες φορῆ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἡμετέρας προαιρέσεις.

ΠΟΡΦΥ- 2. Οὕτως καὶ ὁ Ἀπόλλων περί τιος, ἅμα καὶ τὴν περι στρατιὰν
ΡΙΟΥ προθυμίαν ἀφηγούμενος πόθεν αὐτῷ γίνεται, ἔφη·

Ἄρεα κραιπνὸν ἔχει γενεθλήϊον, ὅς μιν ὀρίνει,
οὐδέ ἐ ταρχύσει· Ζηνὸς γὰρ ἐπέχραε βουλή,
ἧ οἱ κῦδος ἄρειον ἀπ' Ἄρεος εὐθὺς ὀρέξει.

5

Καὶ πάλιν ἐπ' ἄλλου·

Εὐχάϊτης ἐπέκειτο Κρόνος, στυγεροῖσι δὲ κέντροις
ἀλγυνεν παιδὸς ταλαοῦ δυσπέμφελον αἰῶ.

C

Εἰς τοσοῦτον δὲ τὴν εἰμαρμένην οἱ γενναῖοι θεοὶ πεφρί-
κασιν, ὡς ὁμολογεῖν μηδὲ κεραυνουμένοις αὐτῶν τοῖς
ιεροῖς δύνασθαι ἐπαμύνειν. Πολλὴ ἄρα γένοιτ' ἂν
5 ἔλπις ἀνθρώποις εὐχομένοις τυχεῖν βοηθείας παρὰ τῶν
μηδὲ σφίσι αὐτοῖς ἐπαρήγειν δυνατῶν. Τί δὲ χρῆ
λοιπὸν εὐσεβεῖν, καὶ τοὺς θεοὺς προσκυνεῖν καὶ θερα-
πεύειν, μηδὲν οἴους τε καθόλου μηδὲ ἑαυτοῖς ἐπαρκεῖν;
ἄ Ἄκουε δ' οὖν τί φησιν ὁ χρησμός·

ΠΟΡΦΥ- 3. Οὕτω καὶ ναῶν μοῖραι καὶ ἱερῶν, καὶ αὐτοῦ γε τοῦ Ἀπόλ-
ΡΙΟΥ λωνος τὸ ἱερὸν μεμοίρατο κεραυνωθῆναι, ὡς φησιν·

ᾧ ζαθέης γεγαῶτες Ἐριχθονίῳ γενέθλης,
ἔτλητ' ἐλθέμεναι καὶ ἐμὴν ἐρεεινέμεν ὀμφήν,
(ὀππότε) δηωθῆ περικαλλέος ἔδρανα σηκοῦ.
Κλύτε δαφνηρέφων μυχάτων ἀπο θέσκελον ὀμφήν.
Εὐτ' ἂν ἄνω πνεύοντες ὑπέρριοι κελάδοντες

P. 239

238 b 1 Porph. *De Philos. ex Oraculis*

d 2 ibid

238 a 2 μόνα I b 1 καὶ 1°] om O b 5 ἀρείον (sic) coniec Wolff.
b 7 ἐχέτης BO ἐπίκειται IO [στυγ.] στυφελοῖσι O c 1 ἀλγύνει
BIO [δυσπέμφ.—ὁμολογεῖν] om B αἰῶ] I cf Aesch. *Cho.* 350, εὐθὺς O
c 5 μηδὲ τῶν O c 7 προσκυνεῖν] + καὶ σέβειν I c 8 οἴους I d 1
τί] I Wolff., ἄ O d 3 μεμοίραστο BO d 4—239 b 3 in O vix et in
quibusdam locis ne vix quidem legi potest d 4 Ἐριχθόνιοι B.
Ἐριχθόνιοι I 239 a 1 ἐνθήμεναι BO ἐρεεινέμεν B, ἐρεεινέμων
(εἰνέμο sup ras) I a 2 (ὀππότε) Vig. Int. Lat., ὀππότε I, ὀππότε O,
ὀππως Wolff. a 4 εὐτ' ἂν ἄνω] forsitan εὐτ' ἄνωμοι ἰπ' ἕριοι O

τρίβονται πατάγοισιν ἐναντία δριμόωντες,—
 κρυμὸς δ' αὖ περὶ κόσμον ἀπείρονα νήμεος ἔσται,—
 μηδὲ διεξερεύγησιν ἔχῃ κεκακωμένους αἰθῆρ'
 αἰθαλόεις· περὶ γαῖαν, ὅπη τύχην, ἔκπεσε πυρσός·
 τὸν μὲν δὴ θῆρές τε κατ' οὔρεα δειμαίνοντες
 φεύγουσιν πυμάτοις ὑπὸ κεύθεσιν, οὐδὲ μένουσιν
 εἰσιδέειν ὄσσοισι καταβῆσιον Διὸς ἔγχος.
 Τοῦ μὲν καὶ νηοὶ μακάρων, καὶ δένδρεα μακρά,
 ἡλιβάτων τ' ὀρέων κορυφαί, νῆές τ' ἐνὶ πόντῳ,
 δάμνανται ζαπύροις πωτήμασιν ἐμπελάοντος·
 καὶ δ' αὐτὴ πληγείσα Ποσειδάωνος ἐταίρη
 πολλάκις ἠχῆσσ' ἀναχάζεται Ἀμφιτρίτῃ.
 Ὑμεῖς οὖν καὶ ἄτλητον ἐνὶ φρεσὶν ἄλγος ἔχοντες
 τέτλατε Μοιρῶν ἀμετάτροπα δῆνεα θυμῷ·
 ταῖσι γὰρ οὐρανίδαο Διὸς κατένευσε κάρηνον,
 ὅττι κε δινήσωσι μένειν ἀσάλειτον ἀτράκτοις.
 Αἴσα γὰρ ἦν δολιχοῖσι χρόνοις περικαλλέα σηκὸν
 πυρσῶν αἰώραισι διῦπετέεσσι δαμῆναι.

5 ΠΟΡΦΥ-
 b ΡΙΟΤ

5

c

5

d

Εἰ δὴ οὖν Μοιρῶν ἀτράκτοις καὶ τῶν σεβασμίων θεῶν 5
 οἱ ναοί, τά τε ἱερὰ αὐτῶν δώματα δάμναται ζαπύροις
 πωτήμασι, τίς ἂν ἔτι λείποιτο ἐλπίς θνητοῖς ἀνθρώποις
 τῆς τῶν πεπρωμένων ἀποφυγῆς; Εἰ δὲ καὶ μηδεμία ἐκ p. 240
 θεῶν ὑπάρχει βοήθεια, δεῖ δὲ ἐξ ἅπαντος τετλάναι

Μοιρῶν ἀμετάτροπα δῆνεα θυμῷ,

τίς ἢ περὶ τοὺς θεοὺς ματαία σπουδῆ; εἴποι ἂν τις.
 Τί δὲ δεῖ 'λοιβῆς τε κνίσσης τε,' καὶ τὸ ἐκ τούτων γέρας 5
 τοῖς μηδὲ τούτων ἀξίοις ἀπονέμειν, εἰ κατ' οὐδὲν ἡμᾶς
 ὠφελεῖν δύνανται; Ἐπεὶ μηδὲ τῶν ἀγαθῶν δοτῆρας οἶ-
 σθαι χρῆν αὐτούς, ἀλλ' ἦν καὶ τῶν ἐναντίων ὠμολόγουν
 αἰτίαν. Εἰ γὰρ πέπρωται ἀνθρώποις εἴτε τι ἀγαθόν, b

239 c 6 cf Theodoret. *Gr. Aff. Cuv.* p 141, 43

b 2—c 6 μηδὲ—θυμῷ om B   b 6 ὄσσοισι] ὄς σοι (o 1° sup ras) I
 c 2 δάμνανται] I cf d 6, δάμνονται O   ζαπύροις ποτήμασιν O   c 3
 Ποσειδάωνος O   d 2 δινήσωσι] δὴ νήσωσι Scal., Wolff.   d 4 αἰώρησι
 Theodoret.   d 6 νηοὶ BO   ζαπύροις O cf c 2   d 7 πωτήμασι BO
 240 a 2 ὑπάρχει O   a 4 τίς] pr καὶ I   τις ἂν O   a 5—b 9 τί—
 ἀτράκτοις om B   a 6 τούτου I   a 7 δύναται I

εἴτε τι καὶ ἐναντιον, ἔσται ἐξ ἀνάγκης καὶ παρέσται
 τοῦτο καὶ βουλομένων καὶ μὴ τῶν θεῶν. Μόνην ἄρα
 τὴν ἀνάγκην θεραπευτέον, σμικρὰ μᾶλλον δὲ τὸ μηθὲν
 5 φροντίσαντας τῶν θεῶν, μήτε λυπεῖν μήτε εὐεργετεῖν
 δυναμένων. Εἰ δὲ δὴ τῶν Μοιρῶν μόνος ὁ ἐπὶ πάντων
 ἐπιστατεῖ Θεός, καὶ μόνος καὶ τούτων ὑπάρχει κύριος,

Ταῖσι γὰρ οὐρανίδαο, φησί, Διὸς κατένευσε κάρηνον,
 ὅτι κε διήσῳσι μένειν ἀσάλευτον ἀτράκτοις,

c τί δὴ οὐχὶ πάντα ὑπερθέμενος τὸν παμβασιλέα καὶ τῆς
 εἰμαρμένης δεσπότην μόνον θεὸν εἶναι ὁμολογεῖς, καὶ
 μόνον ἀγαθῶν δοτῆρα καὶ σωτῆρα; ὅτι δὴ μόνῳ αὐτῷ
 καὶ ἂ φῆς Μοιρῶν ἀμετάτροπα δῆνεα τρέπειν καὶ μετ-
 5 ἀλλάττειν ῥάδιον· ὡς μὴτ' ἀνάγκη μήτε εἰμαρμένη τὸν
 τῷ παμβασιλεῖ Θεῷ καθωσιωμένον καὶ μόνον αὐτὸν
 εὐσεβοῦντα δουλεύειν, οἶα δὲ ἐλεύθερον καὶ παντὸς
 ἀφειμένον δεσμοῦ ταῖς ἐνθέοις καὶ σωτηριώδεσιν οἰκο-
 d νομίαις ἀκωλύτως ἐφέπεσθαι. Ἄλλ' ὁ μὲν ἀληθῆς
 τοιαῦτα προφαίνει λόγος· ὁ δ' ἔμπαλιν ὄρα διὰ τίνων
 φησὶ τὰ τῆς εἰμαρμένης λύεσθαι.

ΠΟΡΦΥ-
 ΡΙΟΥ

4. Δεηθέντος γάρ τινος καταδέξασθαι θεόν, εἰπὼν ὁ θεός, ὅτι
 5 ἀνεπιτήδειός ἐστι διὰ τὸ ὑπὸ φύσεως καταδεδέσθαι, καὶ διὰ
 τοῦτο ἀποτροπιασμοὺς ὑπαγορεύσας, ἐπάγει·

P. 241

Ῥιπὴ (δαμονίης) γὰρ (ἀλείσ') ἐπιδέδρομεν (ἀλκῆς)
 σαῖσι γοναῖς, ἄς χρή σε φυγεῖν τοιαῖσι μαγείαις.

Δι' ὧν καὶ σαφῶς δεδήλωται, ὅτι ἡ μαγεία ἐν τῷ λύειν τὰ τῆς
 εἰμαρμένης παρὰ θεῶν ἐδόθη εἰς τὸ ὀπωσοῦν ταύτην παρατρέπειν.

5 Ταῦτά σοι ὁ Πορφύριος, οὐκ ἐγώ. Ὁ τοίνυν μα-

240 d 4 Porph. *De Philos. ex Oraculis*

b 4 μικρὰ O   b 5 φροντίσαντες O   b 9 ἀτράκτων I   c 4
 δῖνεα B O   d 2—241 b 4 ὁ δ'—ὁμολογεῖ om B   d 4 ὅτι ὁ θεός O
 d 5 ὑπὸ] ἀπὸ O   d 6 ὑποτροπιασμοὺς O*   241 a i [δαμονίης]
 coniec Wolff., δαμονίη codd   [ἀλείσ'] conieci cf Hom. *Od.* xxiv. 538,
 ἄλις codd   [ἀλκῆς] coniec Wolff., ἀλκή codd

γείαις παραινῶν λύειν τὰ τῆς εἰμαρμένης, πῶς αὐτὸς θεὸς ὢν τὰ πεπρωμένα κατὰ τοῦ ἰδίου ναοῦ κεραυνῶ πιμπραμένου μὴ ἔλυσεν; Ὁ δὲ δὴ μαγεύειν, ἀλλὰ μὴ b φιλοσοφεῖν παρορμῶν, πῶς οὐκ ἂν εἶη δῆλος ὁποῖος ὢν τυγχάνει τὸν τρόπον; Ἐπὶ πᾶσι τούτοις καὶ ψεύδεσθαι τοὺς θεοὺς ὁ αὐτὸς ὁμολογεῖ.

5. Ἄλλ' ἤδη καὶ τὴν γνώσιν τῆς φορᾶς τὴν ἀκριβῆ καὶ τὰς c ΠΟΡΦΥ-
ἐκ τούτων συμβάσεις ἀκατάληπτου εἶναι ἀνθρώποις, καὶ οὐ ΡΙΟΥ
μόνον τούτοις, ἀλλὰ καὶ τισι τῶν (δαιμόνων). ὅθιν' καὶ ψεύδονται
περὶ πολλῶν ἐρωτηθέντες.

Τούτοις αἰθίς ἐπιλέγει·

5

Καὶ τὸ περιέχον ἀναγκάζον ψευδῆ γίνεσθαι τὰ μαντεῖα, οὐ τοὺς παρόντας ἐκόντας προστιθέναι τὸ ψεῦδος. Πολλάκις γοῦν προλέγουσιν ὅτι ψεύσονται· οἱ δὲ μένουσι, καὶ λέγειν ἀναγκάζουσι διὰ τὴν ἀμαθίαν. Εἶπε γοῦν ὁ Ἀπόλλων ποτέ, τοιαύτης οὔσης d τῆς καταστάσεως, ὡς ἐδείξαμεν, πονηρᾶς τοῦ περιέχοντος·

Κλείε βίην κάρτος τε λόγων· ψευδηγόρα λέξω.

Καὶ ὅτι ταῦτα ἀληθῆ ἐστὶν ἄπερ ἔφαμεν, δηλώσει τὰ λόγια.

Ἐφη γοῦν τις κληθεὶς τῶν θεῶν·

5

Σήμερον οὐκ ἐπέοικε λέγειν ἄστρον ὁδὸν (ἱρὴν,
ἔδρανα μαντοσύνης) γὰρ ἐν ἀστράσι νῦν πεπέδηται.

Καὶ ἐπιλέγει·

Πέφηγεν ἄρα, πόθεν πολλάκις τὸ ψεῦδος συνίσταται.

6. Ἄρά σοι πέπαυται λοιπὸν τὰ τῆς ἀμφιβόλου γνώ- p. 242

241 c 1 Porphy. *De Philos. ex Oraculis*
d 9 ibid

c 6 ibid

c 2 συμβάσεις] διηγήσεις Theodoret. *l. c.* 137, 39
νων] Wolff. cum Theodoret., δαιμονίων codd

c 3 (δαιμό-
c 7 γοῦν] οὖν I

c 8 μένουσι] μένουσι O d 6 (ἱρὴν, ἔδρανα μαντοσ.)] Valcken. *Diatr.*
Euang. p 287, εἶρειν θ' (δ' O) ἔδραν ἀμαντοσύνης codd d 9 συνίσταται]

συνίσταται
συνίστασθαι O

242 a 1 ἄρα] ἄρα I

μης, ὅτι μηδέν τι ἦν θεῖον ἐν τοῖς τῶν θεῶν χρησμοῖς.
 Πῶς γάρ ποτε τὸ θεῖον ψεύσταιτ' ἄν, τὴν φύσιν δὲν
 ἀψευδέστατον, εἴ γε ἀψευδὲς τὸ θεῖον; Πῶς δὲ ἀγαθὸς
 b δαίμων ταῖς ψευδολογίαις ἀπατήσειέ ποτε τοὺς χρω-
 μένους; Πῶς δ' ἂν εἶη κρεῖττον ἀνθρώπου τὸ τῆ τῶν
 ἄστρον φορᾶ πεπεδημένον; Θνητὸς μὲν οὖν ἀνὴρ βρα-
 χεῖαν ἀρετῆς σπουδὴν εἰσηνεγεγμένος οὐποτ' ἂν ψεύ-
 5 σαιτο, τάληθές τιμᾶν προθέμενος, οὐδ' εἰμαρμένης
 ἀνάγκην οὐδ' ἄστρον φορὰν αἰτιάσαιο ψευσάμενος·
 ἀλλ' εἰ καὶ τῷ σώματι πῦρ τις ἢ σίδηρον προσφέρει,
 διαφθείρειν ἐξαναγκάζων τὸν ἀληθῆ λόγον, ἀλλὰ καὶ
 c πρὸς τοῦτον ἐλευθεροστομῶν ἀντιφθέγγεται·

Ἰτω μὲν πῦρ, ἴτω δὲ φάσγαν·
 (πίμπρη), κάταιθε σάρκας, ἐμπλήσθητί μου
 πίνων κελαινὸν αἶμα· πρόσθε γὰρ κάτω
 5 γῆς εἰσιν ἄστρα, γῆ δ' ἄνεισ' ἐς οὐρανόν,
 πρὶν ἐξ ἐμοῦ σοι θῶπ' ἀπαντῆσαι λόγον.

Τὸ δέ γε λαοπλάνον καὶ ἀπατηλὸν δαιμόνιον σκῆπτεται,
 τοὺς ἄφρονας σοφιζόμενον, ἵν' ἐν οἷς ἂν τῆς τοῦ μέλ-
 λοντος προρρήσεως ἀποπίπτοι καταφυγὴν αὐτῷ τῆς
 d ἀλογίας τὴν εἰμαρμένην πορίζοιτο. Πάντα δ' εἰμαρ-
 μένης διὰ τῶν χρησμῶν ἀναρτήσας ὁ δαίμων, καὶ τὸ ἐφ'
 ἡμῖν ἐκ τῆς αὐτοπροαιρέτου κινήσεως ἀνελών, ἀνάγκη
 δὲ καὶ τοῦτο καταδουλώσας, θέα εἰς οἶον κακῶν δογμα-
 5 των ὄλεθρον τοὺς αὐτῷ πειθομένους καταβέβληκεν. Εἰ
 γὰρ ἄστροις καὶ εἰμαρμένη οὐ μόνον τὰ ἐκτὸς ἀλλὰ καὶ
 τὰς κατὰ λογισμὸν προθυμίας ἀναθετόν, καὶ τις ἀπαρ-

242 c 2 Eur. Σύλ. Fr.; cf Eur. Phoen. 521

a 3 φύσιν (sic) O b 7 προφέρει I c 1 ἀντιφθέγγεται O c 2—6
 in O plurima legi nequeunt c 3 (πίμπρη)] Dindorf., πίμπρα Philo
 Jud. p 461 Mang., τέμνε codd ἐμπλήσθητι I c 5 ἐς οὐρανόν] εἰς
 (ἐς Cohn) αἰθέρα Philo c 6 θῶπα O c 7 καὶ] om O c 9
 καταφυ (sic) O d 2 τῶν χρησμῶν] τῶν χρησμῶν O d 7—245 b 1
 καὶ τις—βιαζομένων om B

αίτητος ἀνάγκη τὰς ἀνθρωπίνας ἐκβιάζεται γνώμας,
 οἰχήσεταιί σοι φιλοσοφία, οἰχήσεται καὶ εὐσέβεια·
 οὐδέ τις ἦν τοῖς σπουδαίοις ἔπαινος ἀρετῆς, οὐδέ τις ¹⁰
 θεοφιλία, οὐδὲ τῶν ἐν ἀσκήσει πόνων καρπὸς ἐπάξιος,
 ἀνάγκης καὶ εἰμαρμένης τὴν αἰτίαν τῶν πάντων ἀναδε-
 δεγμένης. Οὐ δὴ οὖν προσήκει καταμέμφεσθαι τοῖς
 περὶ τὸν βίον πλημμελούσιν, οὐδέ γε τοῖς ἀσεβέσι καὶ
 ἐπιρρητοτάτοις, ἀλλ' οὐδὲ τοὺς σπουδαίους θαυμάζειν· ^{p. 243}
 ταύτη δέ, ὡς ἔφην, οἰχήσεται καὶ τὸ μέγα τῆς φιλο-
 σοφίας κλέος, οὐκ αὐτοπροαιρέτου μελέτης καὶ ἀσκή-
 σεως, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν ἄστρον ἀνάγκης ἀπηρωρημένον.
 Ὅρα οὖν εἰς οἶον κακῶν δογμάτων βυθὸν οἱ θαυμάσιοι ⁵
 θεοὶ καταβεβλήκασι, καὶ σκέψαι ὡς εἰς ἀσωτίαν καὶ
 ἀδικίαν καὶ ἄλλα μυρία κακὰ παρορμῆ καὶ προτρέπει
 τουτὶ τὸ δόγμα, ἀνατροπὴν τοῦ παντὸς βίου ἀθρώως
 κατεργαζόμενον. Εἰ γοῦν τις αὐτόθεν πιστεύσειε τοῖς
 θαυμαστοῖς τῶν θεῶν χρησμοῖς, ὅτι τε τὸ ἀληθεύειν ^b
 καὶ τὸ ψεῦδεςθαι οὐχ ἡμέτερον ἔργον ἦν ἀλλὰ τῆς
 ἀπαραιτήτου εἰμαρμένης, καὶ τὸ θέλειν ἐπὶ στρατείαν
 ἢ ἐπ' ἄλλο τι τῶν πρακτέων ὄρμῶν, καὶ τὸ μὴ θέλειν
 τὰ τοιάδε· πῶς οὐκ ἂν ἐθελήσειεν ἀμελεῖν καὶ καταρ- ⁵
 ραθυμεῖν ἐν ἅπασι τοῖς μὴ ἄνευ καμάτων καὶ πόνων
 καὶ τῆς ἡμῶν αὐτῶν προθυμίας κατορθοῦσθαι δυνα-
 μένοις; Εἰ γὰρ ἐξ εἰμαρμένης τόδε τι γενήσεσθαι
 νομίζοι, εἴτε ποιοίημεν ἡμεῖς περὶ αὐτὸ καὶ σπουδά-
 ζοιμεν εἴτε καὶ μὴ, πῶς οὐκ ἂν τις ἐθελήσειε τὸ ῥᾶον ^c
 αἰρεῖσθαι, παρὲς ἑαυτὸν καὶ ἀμελῶν, ὡς ἐξ εἰμαρμένης
 καὶ ἀνάγκης γενησομένου τοῦ πραχθησομένου; Ὅθεν
 καὶ λεγόντων ἐστὶν ἀκοῦσαι τῶν πολλῶν, ὅτι ἄρα

d 9 οἰχήσεταιί 1°] οἰχεται I, pr καὶ O οἰχήσεται 2°] οἰχεται δὲ I
 d 11 θεοφιλεία IO d 12 ἀναδεδειγμένης O 243 a 6 καταβεβλήκασι O
 a 7 κακὰ μυρία I a 8 ἀθρώως] ω sup ras I, ἄθροον O a 9 πιστεύσοι I,
 πιστεύσει O b 9 νομίζοι] νομίζοι O c 2 ὡς] καὶ O

5 πραχθήσεται τοῦτο εἴ γε εἴμαρταί μοι, καὶ τί με χρῆ
 παρέχειν ἐμαυτῷ πράγματα ; Εἰ γὰρ ὁ ἐπὶ στρατεῖαν
 ὀρμῶν οὐκ ἐκ προαιρέσεως οἰκείας τοῦτ' ἔπραττεν,
 ἐλαυνόμενος δὲ ὑπὸ τῆς ἔξωθεν ἀνάγκης, δηλονότι καὶ
 ὁ ἐπὶ ληστεῖαν καὶ τυμβωρυχίαν καὶ ἐπὶ τὰς ἄλλας ἤτοι
 10 ἀνοσιουργίας καὶ ἀκολασίας ἢ κοσμίους καὶ σώφρονας
 δ' ἐπιτηδεύσεις· τοῦτο γὰρ ἂν εἶη ἀκόλουθον τῷ περὶ
 εἴμαρμένης λόγῳ. Πῶς οὖν ὁ ταῦτα μὴ ἐξ ἑαυτοῦ
 ἡγούμενος ἐγχειρεῖν ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἔξωθεν ἀνάγκης
 προσέξοι ἂν ποτε τῷ νουθετοῦντι καὶ διδάσκοντι μὴ
 5 ἑαυτὸν ἐπιδιδόναι ἔκδοτον τοῖς προειρημένοις ; Εἴποι
 γὰρ ἂν πρὸς τὸν νουθετοῦντα, ὡς καὶ τῶν πρὸ ἡμῶν
 τισὶν εἴρηται, Τί με, ὦ ἄνθρωπε, νουθετεῖς ; Ταῦτα γὰρ
 οὐ δήπου ἐστὶν ἐπ' ἐμοί, τὸ μεταβάλλειν τὴν προ-
 αίρεσιν· ἡ γὰρ εἴμαρμένη προκατέληφε. Τί οὖν δεῖ
 10 συντετάσθαι πρὸς ἃ οὐδὲ προθυμῆσθαι δυνήσομαι, εἰ
 μὴ καὶ τοῦτο καθεἴμαρταί μοι ; Προθυμήσομαι δέ, εἰ
 p. 244 καθεἴμαρται, καὶ ἄνευ τῆς σῆς διδασκαλίας ὑπὸ τῆς
 εἴμαρμένης ἀγόμενος. Τί οὖν μάτην σεαυτὸν ἐνοχλεῖς ;
 Ἄλλ' εἰ καὶ τό σε παραινεῖν καὶ διδάσκειν φήσεις κατὰ
 ἀνάγκην ἐπιτελεῖσθαι εἰς τὸ παραινεῖν καὶ πείθειν ἐμέ
 5 τοιαῦτα· ἀλλὰ κἂν τούτῳ τί χρῆ σπουδάζειν ; Ἄργῃ
 γὰρ καὶ ἀνωφελῆς ἡ παραίνεσις. Εἰ γὰρ εἴμαρταί μοι,
 φιλοπονήσω· εἰ δὲ μὴ εἴμαρται, ματαίαν ποιείσθαι τὴν
 σπουδὴν ἀμφοτέρους συμβήσεται. Πῶς δὲ οὐ μᾶλλον
 ἀπορραθυμῶν εἴποι ἂν πρὸς ἑαυτὸν ὁ ταύτην ἔχων τὴν
 b δόξαν, Ἄγε μηδαμῶς φιλοπονήσω, μηδὲ μάτην ἐν-
 οχλήσω ἐμαυτῷ· γενήσεται γὰρ τὸ εἴμαρτὸν ἐξ ἀνάγκης·
 ὁ δὲ περὶ τι σπουδάζων, ἢ διδάσκων ἢ προτρέπων
 ἑαυτὸν ἢ ἄλλον καὶ τὸ πείθεσθαι καὶ τὸ μὴ πείθεσθαι,

c 6 ἐμαυτῷ] ἐν αὐτῷ I, ἑαυτῷ O   c 9 ληστεία O   τυμβωρυχίαν]
 p[ἐπὶ I   d 1 ἀκόλουθον] ἀκόλαστον O   d 3 ἐγχαρεῖν I   d 6
 ἂν] om I   244 b 3 ἢ I^o] + καὶ (ἢ sup lin) I   b 4 ἑαυτὸν] p[ἢ I

καὶ τὸ ἀμαρτάνειν καὶ μὴ, τό τε ἐπιτιμᾶν τοῖς ἀμαρτά- 5
 νουσι, καὶ τὸ ἐπαινεῖν τοὺς κατορθοῦντας, πῶς οὐκ ἐναρ-
 γῶς ἐλέγχεται τὸ μὲν ἔργον καταλιπὼν τοῦ παρ' ἡμῖν
 καὶ τοῦ αὐτεξουσίου, τὸ δὲ τῆς εἰμαρμένης ὄνομα αὐτῷ
 συνάπτων μόνον; Ὡσπερ εἴ τις τὴν τοῦ ἀγαθοῦ φύσιν, c
 ἧς κατὰ τὴν παρουσίαν ἄριστα διοικεῖται τὸ ζῶον, τῷ
 τοῦ κακοῦ προσαγορεύοι ὀνόματι. Οὕτω γὰρ ἐπεὶ
 ἐναργῶς ἐαυτῶν αἰσθανόμεθα μὴ βιαζομένων ὑπ' ἄλλης
 τινὸς αἰτίας ἐν τῷ παιδεύειν τοὺς υἱεῖς, καὶ μαστίζειν 5
 τοὺς οἰκέτας ἀμαρτήσαντας, καὶ ἐν τῷ τόδε τι βούλεσθαι
 καὶ μὴ βούλεσθαι, ἀλλ' αὐτοτελῶς ἐκ τῆς ἰδίας ἐξου-
 σίας εἰς τὰς τοιαύτας κινήσεις ἀφικνουμένων, ἀμαρτάνοι
 ἂν ὁ ταῦτα λέγων γίνεσθαι καθ' εἰμαρμένην, πρὸς τὸ
 παραλύειν τὰς τε ἡμῶν αὐτῶν προθυμίας καὶ τὰς εἰς 10
 ἄλλους γινομένας παρακλήσεις καὶ νουθητήσεις, ἐξ ὧν d
 ὀρώμεν μάλιστα κατορθούμενα τὰ τῶν ἀνθρώπων πρά-
 γματα. Καὶ μὴν καὶ νόμους ἀνατρέποι ἂν οὗτος ὁ λό-
 γος, τοὺς τοῦ συμφέροντος ἔνεκεν ἀνθρώποις κειμένους.
 Τί γὰρ δεῖ προστάττειν ἢ ἀπαγορεύειν τοῖς ὑφ' ἐτέρας 5
 ἀνάγκης κατεσχημένοις; Ἄλλ' οὐδὲ τοὺς ἀμαρτάνοντας
 δεήσει κολάζειν μὴ παρὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἡμαρτηκότας,
 οὐδὲ τοῖς τὰ κάλλιστα πράττουσι τιμὰς ἀπονέμειν, ὧν
 ἑκάτερον πολλὴν αἰτίαν παρέσχηκεν εἰς ἀναστολὴν ἀδι-
 κίας, καὶ εἰς εὐποιίας ἐτοιμότητα. Ἄλλὰ καὶ τὴν πρὸς 10
 τὸ θεῖον εὐσέβειαν ἀνατρέποι ἂν ἥδε ἡ δόξα, εἴ γε μηδὲν
 ἡμῖν ὁ Θεός, μηδὲ μὴν αὐτοὶ οἱ τῶνδε χρησμοφοδοί, μὴτ' p. 245
 εὐχομένοις μὴτ' εὐσεβοῦσι συμβάλλονται εἰμαρμένης
 ἀνάγκαις πεπεδημένοις. Τὸ δὲ δίκην ἀψύχων λέγειν
 κινεῖσθαι ἡμᾶς, τῆδε καὶ τῆδε ὑπὸ τινος ἕξωθεν δυνά-
 μεως νευροσπαστουμένους, εἰς τὸ ἐπάναγκες ἐθελῆσαι 5

c 2 ἄριστα] om O   c 9 τὸ] τῷ I   d 5 δεῖ] χρή I   d 6 κατεσχη-
 μένοις] κατισχ. I, κατεχομένοις O   d 7 αὐτῶν IO

τάδε πρᾶξαι, καὶ ἐλέσθαι παρὰ προαίρεσιν ἕτερα, πῶς οὐκ ἂν εἴη ἀναιδὲς καὶ ἀναισχυντότατον, ἐπεὶ περ ἔναργῶς αἰσθανόμεθα ἑαυτῶν ἡμετέρα ὄρμη καὶ κινήσει τάδε τινὰ προθυμωμένων, καὶ ἀμελούντων πάλιν ἑαυτῶν
 10 ἀντιλαμβανόμεθα, καὶ παρὰ ταύτην τὴν αἰτίαν κατορθούντων ἢ μὴ κατορθούντων, καὶ ἐξ οὐδενὸς ἐτέρου βιαζομένων, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔκουσίῳ γνώμη αἴρουμένων, τὰ δὲ φευγόντων καὶ παραιτουμένων ἐκ τῆς ἡμῶν αὐτῶν προαιρέσεως; Οὕτω δὲ ἄρα ἔναργῆς ἦν ὁ τοῦ αὐθ-
 5 ἐκουσίου λόγος, ὥστε ὁμοίως τὸ ἀλγεῖν καὶ τὸ ἡδεσθαι, καὶ τὸ τότε τι ὄραν, καὶ τὸ δ' ἀκούειν, οὐ συλλογισμῶ ἀλλ' ἐνεργείᾳ καταλαμβανομένων, συναισθέσθαι ἑαυτῶν ἐξ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῆς ἡμετέρας βουλῆς ὁρμώντων, καὶ τάδε τινὰ αἰρουμένων, τινὰ δὲ ἀποστρεφομένων, ὥστε
 c ἐξ ἅπαντος τὸ ἐλεύθερον καὶ τὸ αὐτεξούσιον τῆς ἐν ἡμῖν λογικῆς καὶ νοερᾶς φύσεως ἐνδίκως ὁμολογεῖσθαι. Εἰ δὲ καὶ παρὰ προαίρεσιν μυρία συμβαίνοντα ἡμῖν τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων ταραττει, διαιρετέον ἐν-
 5 ταῦθα τὴν τῶν ἐν οἷς ἐσμὲν φύσιν, καὶ τὸν λόγον, καθ' ὃν τὰ οὐκ ἐφ' ἡμῖν γίνεται, ἐπιθεωρητέον. Οὕτω γὰρ καὶ τούτων τὸ αἴτιον οὐτις ἄλογος ἀναδέξεται εἰμαρμένη, λόγος δὲ πάλιν ἄλλος τῆς τῶν ὄλων προνοίας ἀπηρητημένος. Φέρ' οὖν ἐπιμελῶς τὸ πρόβλημα ἐπι-
 10 σκεψώμεθα.
 d Πάντα μὲν ἀθρώως ἐκ Θεοῦ προνοίας εἶναί τε καὶ διοικεῖσθαι οἱ τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας θεσμοὶ διαγορευουσιν. Ἦδη δὲ κατ' εἶδος ἰδίως ἕκαστα τῶν γιγνομένων, τὰ μὲν ἕξει, τὰ δὲ φύσει, τὰ δὲ ὄρμη καὶ φαν-
 5 τασία, τὰ δὲ λογισμῶ καὶ οἰκείᾳ κρίσει τε καὶ προαιρέ-

245 a 8 αἰσθόμεθα O a 9 τὰ δέ I b 4 τοῦ] πρὸς περὶ I b 5 τὸ bis] τῷ I b 6 τὸ] τῷ I b 7 αὐτῶν BO c 1 τὸ 2^ο] om BO c 2 νοερᾶς καὶ λογικῆς BO c 8 λόγοι O ἄλλοι O c 9 ἀπηρητημένοι O d 3 ἰδία BO d 5 κρίσει οἰκείᾳ I

σει κινούμενα, καὶ ἄλλα μὲν κατὰ προηγούμενον λόγον
 γιγνόμενα, ἕτερα δὲ κατ' ἐπισυμβεβηκότα τοῖς προηγου-
 μένως γεγονόσι, ποικίλην καὶ πολύτροπον τὴν τοῦ παν-
 τὸς συνεστήσατο διακόσμησιν, ἐκάστω γένει τῶν ὄντων
 ἰδίαν καὶ ἀφωρισμένην τινὰ φύσεως κατασκευὴν τοῦ ¹⁰
 τῶν ὄλων αἰτίου διανείμαντος. Σχολῆ μὲν οὖν τις τὸν
 περὶ τῶν ἄλλων διεξέλθοι λόγον· τὸν δὲ περὶ τοῦ αὐτ-
 εξουσίου ῥᾶον ἂν καταμάθοι ὦδε. Ἐπεὶ μὴ μονογενὲς **p. 246**
 χρῆμα μηδ' ἐκ μιᾶς συνεστῶς φύσεως τυγχάνει ἂν ὁ
 ἄνθρωπος, ἐκ δυοῖν δὲ ἐναντίων εἴληχε τὴν σύνοδον,
 σώματος καὶ ψυχῆς, τοῦ μὲν κατὰ συμβεβηκὸς ὄργανου
 τῆ ψυχῆ δεδεμένου, τῆς δὲ νοερᾶς οὐσίας κατὰ τὸν προη- ⁵
 γούμενον ὑποστάσεως λόγον, καὶ τοῦ μὲν ἀλόγου, τῆς
 δὲ λογικῆς τυγχανούσης, καὶ τοῦ μὲν φθαρτοῦ, τῆς δὲ
 ἀφθάρτου, καὶ θατέρου θνητοῦ, θατέρας δὲ ἀθανάτου,
 ὥσθ' ἡμᾶς θηρσὶ μὲν ἀλόγοις ἀδελφὸν φέρειν τὸ σῶμα,
 ψυχὴν δὲ τῆ λογικῆ καὶ ἀθανάτῳ φύσει συγγενῆ· ταύτῃ **b**
 τοι εἰκὸς τὸ διφῶδες τουτὶ βλάστημα, διττῆς ἄτε φύσεως
 κεκοινωνηκός, διττῶ καὶ διαφόρῳ τὸ ζῆν ἀπευθύνειν
 τρόπῳ, τοτὲ μὲν φύσει σώματος δουλεῖον, τοτὲ δὲ τῆ
 θειοτέρα μοῖρα τὴν οἰκίαν ἀσπαζόμενον ἐλευθερίαν· ὡς ⁵
 καὶ δοῦλον εἶναι τὸν αὐτὸν καὶ ἐλεύθερον, τοιαύτην τινὰ
 παρὰ τοῦ Θεοῦ, δι' οὓς οἶδε λόγους αὐτός, κεκληρωμένον
 ψυχῆς καὶ σώματος ἐπιμιξίαν. Εἰ δὴ οὖν τις τὰ κατὰ
 φύσιν ἦτοι τοῦ σώματος ἢ καὶ τῆς ψυχῆς, εἰμαρμένης
 ὀνόματι χρώμενος, ὑπ' αἰτίαν ἀνάγκης καταβάλλοι, δι- **c**
 αμάρτοι ἂν τῆς οἰκείας προσηγορίας. Εἰ γὰρ εἰμαρ-
 μένης ἀνάγκη τις ἦν ἀκώλυτος, πολλὰ δὲ τῶν τῷ σώματι
 καὶ τῆ ψυχῆ κατὰ φύσιν προσόντων παραποδίζεται,
 μυρία τε ἔξωθεν ἄλλα συναντᾶ παρὰ φύσιν κατὰ τι ⁵

246 a 1 καταμάθοι ἂν I a 5 δεδομένου I a 7 τοῦ] pr πάλιν I
 b 3 κοινωνηκός (sic) O c 3 ἀνάγκης Vig.

συμβεβηκὸς καὶ ψυχῇ καὶ σώματι παρεπόμενα, πῶς
 ἂν εἴη ταῦτὸν εἰμαρμένη καὶ φύσις ; Εἰ γὰρ ἀπαράλ-
 λακτὸν φασιν εἶναι τὴν εἰμαρμένην, καὶ μὴ δύνασθαι
 d τι παρὰ ταύτην γίνεσθαι· (ἀνάγκη γὰρ εἶναι ἀπαραί-
 τητον·) πολλὰ δέ, ὡς ἔφην, παρὰ τὰ κατὰ φύσιν καὶ
 ψυχῇ καὶ σώματι συμβαίνει, οὐκ ἂν ὀρθῶς τις ὀνο-
 μάξοι, ταῦτὸν εἶναι λέγων εἰμαρμένην καὶ φύσιν.
 5 Γένοιτ' ἂν οὖν τῶν ὄντων ἐν ἡμῖν τὰ μὲν κατὰ λογισμὸν
 καὶ προαίρεσιν τὴν ἐφ' ἡμῖν γιγνόμενα, οἶα τὰ κατὰ
 φύσιν ψυχῆς, τὰ δὲ κατὰ φύσιν τοῦ σώματος, τὰ δὲ
 τούτοις μὲν συμβεβηκότα, ψυχῇ λέγω καὶ σώματι,
 ἑτέροις δὲ συντελούμενα κατὰ φύσιν· ἀλλ' οὔτε τῆς
 10 ψυχῆς τὸ ἐφ' ἡμῖν, οὔτε τοῦ σώματος τὸ κατὰ φύσιν,
 οὐδὲ μὴν τῶν ἕξωθεν τὸ κατὰ συμβεβηκός, ἐνδίκως
 ἂν τις ἀποστεροίη τὸν αἴτιον. Θεὸς γὰρ αὐτός, ὁ τῶν
 p. 247 ὄλων, καὶ τῶν ἐφ' ἡμῖν, καὶ τῶν κατὰ φύσιν, καὶ
 τῶν κατὰ συμβεβηκός δημιουργὸς ὧν ἀποπέφανται.
 Καθόλου γὰρ περὶ πάντων ἀκουστέον τῆς θείας γραφῆς
 τὸ Αὐτὸς εἶπεν, καὶ ἐγενήθησαν· αὐτὸς ἐνετείλατο, καὶ ἐκτίσθησαν
 5 ἀποφνημαμένης. Εἰ δὴ οὖν βουλομένοις ποτέ τινα
 ἕτερα παρὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην συμβαίνει, ὑπο-
 μνηστέον ἑαυτοῦς, ὡς ἄρα τοῦτ' ἦν ἐκείνο τὸ διττὸν
 καὶ ἑτερογενὲς τῆς ἐν ἡμῖν συμπλοκῆς, λέγω δὲ ψυχῆς
 καὶ σώματος, παρ' ὃ καὶ ψυχῆς οὐσία, τὴν φύσιν
 b οὔσα νοερά καὶ λογική, ἐν νηπιάζοντι κατὰ φύσιν
 σώματι παρὰ φύσιν αὐτῇ χώραν ἀλόγου μετείληφε·
 καὶ νοῦς ὁ φρονήσεως οἰκείως ἀφραίνει πολλάκις κατὰ

247 a 4 Ps. cxlviii. 5

c 8 φησιν GO ?
 ὄντων] om GO ?
 247 a 3 θείας] ἐνθέου I
 δε] I, δη BO
 νηπιάζοντι] ἐκνηπ. I

d 2 καὶ] om I
 d 11 κατὰ] + τὸ I
 a 7 αὐτοῦς BO
 b 1—248 b 9 ἐν—ἐστὶ om B
 b 2 αὐτὸς I
 d 3 ὀνομάξων O
 d 5
 d 12 ἀποστεροί I
 a 8 ἑτερογενὲς O
 b 1 ἐν

τι συμβεβηκός, παρατραπείς ἐν ὑπερβαλλούσαις, φέρε, σώματος ἀρρωστίαις. Πολλάκις δὲ καὶ γῆρας ἐπελθὼν 5
 σώματι κατὰ φύσιν τῶν κατὰ τὴν ἀκμὴν κατορθωμάτων τὴν διάνοιαν ἀπεστέρησε, τῆς νοερᾶς ψυχῆς τὸ λογικὸν παρὰ φύσιν ἀμβλύναν. Αἰκίαι δ' αὖ πάλιν καὶ ἀλγηδόνες σώματι πηρώσεις τε ἐπισυμβᾶσαι παρὰ φύσιν, c
 τὸ ἀυθεκούσιον τῆς ψυχῆς παρὰ τὸ συμβεβηκὸς ἐξενίκησαν, ἐνδούσης ταῖς ἀλγηδόσι διὰ τὴν πρὸς τὸ σῶμα συμπλοκὴν ὡς ἀλίσκεσθαι δεσμὸν ἄφυκτον ἐμποδῶν προβεβλήσθαι τῷ κατὰ ψυχὴν ἐλευθέρῳ τοτὲ μὲν τὴν 5
 τοῦ σώματος φύσιν, τοτὲ δὲ τὰ ἐκτὸς ἐπισυμβαίνοντα. Ἦν δὲ ἄρα καὶ τὸ τῆς ἐφ' ἡμῖν προαιρέσεως εἰς τοσοῦτον ἦκον ἀρετῆς καὶ ἰσχύος, ὡς ἀντιβαίνειν ἐπὶ πολλῶν τολμᾶν καὶ ἀντιλέγειν τῇ τε τοῦ σώματος φύσει καὶ τοῖς ἐξώθεν ἐπισυμβαίνουσιν. Ἡ μὲν γε τοῦ σώματος 10
 φύσις ἐπὶ τὴν τῶν ἀφροδισίων ὀρμὴν τὸν ἄνδρα καλεῖ, d ἡ δὲ ψυχὴ λόγῳ σῶφροσι χαλινὸν ἐμβαλοῦσα τῷ πάθει κρείττων καθίσταται τῆς τοῦ σώματος φύσεως· καὶ πάλιν ἡ μὲν πεινῆν καὶ διψῆν καὶ ῥιγοῦν καὶ τὰ τοιαῦτα προσαναγκάζουσα ἐπὶ τὰς κατὰ φύσιν θεραπείας 5
 τε καὶ πληρώσεις παρακαλεῖ, ἡ δὲ προαίρεσις λόγοις σῶφροσιν ἀναπεισθεῖσα, καὶ τινὰς ἀσκητικὰς προτροπὰς ἀυθεκουσίως ἀγαπήσασα, πολυημέροις ἀσιτίαις καὶ καρτερίαις παρακρούεται τὴν τοῦ σώματος φύσιν, ἀρετῇ λογισμοῦ κρίναςα τοῦτο καὶ ἐλομένη. Καὶ αὖ 10
 πάλιν ἡ μὲν κατὰ φύσιν πάσαις ἡδοναῖς χαίρει, καὶ τῇ λείᾳ τῶν σωμάτων κινήσει· ἡ δὲ προαίρεσις ἀρετῆς p. 248
 ἐπιθυμία τὸν ἐπίπονον καὶ τραχὺν ἡσπάσατο βίον.

b 4 παρατραπείς] περιτραπειος (sic) O, περιτραπείς G   b 5 σωμάτων I
 b 7 ἐστέρησε I   λογιστικὸν I   c 1 πυρώσεις O   c 2 ἀυθεκούσιον]
 ἀυθεκούσιον O   c 4 ἄφυκτον] ἄφυκτον O, cf Lobeck *Phryn.* 726   ἐμ-
 ποδῶν] pr καὶ I   c 8 ἰσχύος] ισχύῦ O   d 1 φύσει O   d 9 φύσιν
 τοῦ σώματος O

Εἰσὶ δὲ οἱ καὶ ἐπὶ τὸ χεῖρον τραπέντες, Μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν . . . ἄρσενες ἐν ἄρσει τὴν
 5 ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι. Οὕτως ἄρα καὶ τῇ φύσει οὐ
 κατὰ πάντα ἐνδίδωσιν ὁ λογισμὸς, κρατεῖ δὲ ἐν πλείστοις,
 ὡς καὶ κρατεῖται, καὶ τοτὲ μὲν αὐτὸς ἄγει, τοτὲ δὲ αὐτὸς
 ἄγεται, ὡς καὶ πρὸ ὥρας ἔσθ' ὅπη χερσὶν ἐπισπᾶσθαι
 τὴν ἀπαλλαγὴν τοῦ σώματος, ὅτε τὸ ζῆν αὐτῷ μὴ
 b λυσιτελὲς κριθείη. Εἰ μὲν οὖν πρὸς μόνην τὴν οἰκείαν
 τοῦ σώματος φύσιν ὁ πᾶς ἀγὼν ἦν αὐτῷ, μέτριος ἂν
 ἦν οὗτος· ἐπεὶ δὲ τὴν πολιτείαν καὶ τὸν ἐν ἀνθρώποις
 βίον ὁ Θεὸς αὐτῷ μεταξὺ πολλῶν καταβέβληται, ὡς
 5 μετὰ θηρίων καὶ ἔρπετῶν ἰοβόλων, ἐν μέσῳ τε πυρὸς
 καὶ ὕδατος ἀέρος τε τοῦ περιέχοντος καὶ τῶν ἐν τούτοις
 ἅπασι παρηλλαγμένων καὶ διαφόρων φύσεων τὰς δια-
 τριβὰς πεποιήσθαι, εἰκότως αὐτῷ ἢ διαμάχη καὶ ἢ
 ἔνστασις οὐ πρὸς τὴν οἰκείαν ἐστὶ καὶ συνημμένην αὐτῆ
 c μόνον φύσιν τοῦ σώματος, ἀλλὰ καὶ πρὸς μυρία τὰ
 ἔκτος συμβεβηκότα, ὧν ἐν μέσῳ ζῆ ὁ τὸν θνητὸν βίον
 διεξάγων, ὥστε καὶ πρὸς ταῦτα καρτερῶς ἀντέχειν.
 Πολλὰ γοῦν ἤδη καὶ τοιῶνδε τροφῶν φύσεις, καὶ τοιαῖδε
 5 συγκράσεις τοῦ περιέχοντος, κρυμῶν τε ἐπιφοραί, καὶ
 φλογμῶν ἐκκαύσεις, πλείστα τε ἄλλα κατὰ τινὰς οἰ-
 κείους λόγους φυσικῶς μὲν κινούμενα συμβατικῶς δὲ
 ἡμῖν προσπίπτοντα τάραχον οὐ τὸν τυχόντα τῷ καθ'
 ἡμᾶς αὐτεξουσίῳ διὰ τὴν πρὸς τὸ σῶμα συμπλοκὴν
 d παρέσχηκε, τῆς τῶν ἡμετέρων σωμάτων φύσεως τὰς
 τῶν ἔξωθεν ἐπιφορὰς οὐχ ὑπομενούσης, κρατουμένης δὲ
 καὶ νικωμένης ὑπὸ τῶν ἔκτος κατὰ φύσιν οἰκείαν ἐπι-

248 a 3 Rom. i. 26, 27

248 a 8 ἄγεται] ^{καὶ} ἄγεται O ὅποι I b 8 πεποιεῖσθαι I ἢ 2^ο] om O
 b 9 αὐτῷ μόνον] αὐτόνομον I c 2 τῶν θνητῶν O c 4 τοιῶν δι B,
 τοιωνδὶ O cf Plat. Μενο, 83 D τοσησδὶ c 7 λόγους] om I c 8
 τῷ] τῶν O c 9 αὐτεξουσίῳ O

τελουμένων. Πάλιν τε αὖ, ἐπειδὴ μετὰ πλείστων ἀνδρῶν ποιούμεθα τὰς διατριβάς, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ τῆς ἴσης ἡμῖν λαχόντες οὐσίας τὸ ἐφ' ἡμῖν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς ἰδίας ἐξουσίας ἀποφέρονται, ἐλευθέρᾳ τῇ σφῶν χρώμενοι προαιρέσει· ταύτῃ πάλιν εἰκότως καὶ ταῖς ἐτέρων γνώμαις ὑποκεισόμεθα, τοῦ αὐτῶν ἐκείνων αὐτεξουσίου ᾧδέ πως ἡμῖν κατὰ τοῦ σώματος ἢ περὶ τὴν ψυχὴν χρω- 10 μένου. Ὡσπερ γὰρ ἡ τοῦ σώματος ἡμῶν φύσις νικᾶται πολλάκις πρὸς τῶν ἕξωθεν προσπιπτόντων, οὕτως ἐστὶν ὅτε καὶ προαίρεσις ὑπὸ μυρίων ἕξωθεν ἐνοχλουμένη προαιρέσεων, αὐτεξουσίῳ γνώμῃ πεισθεῖσα, ἑαυτὴν p. 249 τοῖς ἕξωθεν ἐπιδίδωσι· καὶ τοτὲ μὲν βελτίων, τοτὲ δὲ χείρων ἀποτελεῖται. Οἶδε γὰρ συνουσία φαύλη κακύνειν, ὥσπερ αὖ τὸνναντίον ποιεῖν ἀμείνους τῶν καλῶν ὁμιλία. Φθείρουσι γὰρ ἡθῆ χρηστὰ ὁμιλῖαι κακά, ὥσπερ 5 οὖν καὶ σώζουσι βελτιοῦσαι τῶν ἀγαθῶν αἱ συνουσίαι. Καὶ λόγοις μὲν ἡ λογικὴ τῆς ψυχῆς δύναμις τῶν ἕξωθεν ἐπισυμβαινόντων ᾧδέ πως καὶ τῇδε φέρεται. ἰσχύει δὲ πάλιν οἰκεία καὶ λογικῆς οὐσίας ἀρετῇ, καὶ θείαν ὡς b ἀληθῶς καὶ θεοειδῆ τὴν δύναμιν ἐπιδείκνυται, ὅτε πρὸς πάντα τὰ ἐκτὸς ἀντέχουσα, καὶ τὰ πάντα ἐλευθέρῳ φρονήματι ὑπερικῶσα, πρὸς οὐδὲν τῆς οἰκείας ἀρετῆς ὑφιεμένη, φιλοσοφεῖν παρεσκεύασται. Ὅτε γε μὴν 5 ὀλιγωρεῖ, ὑπὸ τῶν χειρόνων τὰ χεῖριστα διατίθεται, ὥσπερ οὖν καὶ βελτιοῦται τῆς ἕξωθεν τυγχάνουσα ἐπιμελείας. Τί χρῆ λέγειν ἐπὶ τούτοις, ὡς καὶ φοραὶ καὶ ἀφοριαὶ τοιῶνδε ψυχῶν καὶ σωμάτων, κατὰ τινα περίπτωσιν οἰκείως τῇ τοῦ παντὸς διοικήσει συντελούμεναι, c

249 a 5 Menand. ap I Cor. xv. 33

d 11 φύσις ἡμῶν I	d 12 ὑποπιπτόντων I	d 13 ἐνοχλουσῶν BO
249 a 4 αὖ] + πάλιν I	a 5 γὰρ] om O	a 7 καὶ λόγοις]
εὐλόγοις GO?	a 8 ἰσχύι O	b 5 γε] om BO
cf 248 c 4	τινα] + τρόπον I	b 9 τοιῶνδε B
	περίπτωσιν]	περιπίπτωσιν I

εὖ τε καὶ ὀρθῶς ἔχουσαι τῷ παντί, πλείστην ὄσσην τοῖς
 κατὰ μέρος καὶ δὴ καὶ τοῖς ἐφ' ἡμῖν παντοίας κινήσεως
 περιουσίαν ἀπειργάσαντο; Πᾶσιν δὲ καθόλου τοῖς
 5 οὔσι, τοῖς τε παρ' ἡμᾶς γινομένοις καὶ παρὰ τὴν ἡμε-
 τέραν αἰτίαν, καὶ τοῖς ἔξωθεν κατὰ συμβεβηκὸς ἐπιούσι,
 τοῖς τε φυσικῶς ἐνεργουμένοις, μία παναλκῆς καὶ παν-
 τοδύναμος ἐπιστατεῖ ἢ διὰ πάντων ἐπιπορευομένη τοῦ
 Θεοῦ πρόνοια, ἣ καὶ τὰ πλείστα θειοτέροις ἡμῖν τε
 10 ἀρρήτοις οἰκονομεῖ λόγους, εὐηνίως τὸ πᾶν διακυβερ-
 δ νῶσα, πολλά τε καὶ τῶν κατὰ φύσιν ἐπὶ τὸ προσῆκον
 τοῖς καιροῖς μετασκενάζουσα, συνεργουσά τε καὶ
 συμπράττουσα τοῖς ἐφ' ἡμῖν, καὶ τοῖς ἐκτὸς πάλιν
 συμβαίνουσι τὴν δέουσαν τάξιν ἀπονέμουσα.
 5 Τούτων εἰς τρία τοῦτον διηρημένων τὸν τρόπον,
 εἷς τε τὰ ἐφ' ἡμῖν, καὶ τὰ κατὰ φύσιν γινόμενα, τά
 τε κατὰ συμβεβηκός, πάντων δὲ ἐφ' ἓνα λόγον τὸν ἐκ
 Θεοῦ βουλῆς ἀνακεφαλαιουμένων, οὐδαμοῦ μὲν ὁ περὶ
 εἰμαρμένης χώραν ἔξει λόγος. Γένοιτο δ' ἂν ἡμῖν
 10 εὐρημένη καὶ ἢ παρὰ τοῖς πολλοῖς ἀπορουμένη τῆς
 κακίας πηγῆ, ἐν οὐδενὶ μὲν χώραν ἔχουσα τῶν κατὰ
 φύσιν, οὐτ' ἐν σώμασιν, οὐτ' ἐν οὐσίαις, πολλοῦ δεῖ ἐν
 τοῖς κατὰ συμβεβηκὸς ἔξωθεν ἐπιγινομένοις· εὐρεθείη
 p. 250 δ' ἂν ἐν μόνη τῇ τῆς ψυχῆς αὐτοπροαιρέτῳ κινήσει, καὶ
 ἐν ταύτῃ οὐχ ὅτε κατὰ φύσιν ὀδεύουσα τὴν εὐθειᾶν
 βαδίζει, ἀλλ' ὅτε τῆς βασιλικῆς ἐκστᾶσα οἰκεία γνώμη
 τὴν παρὰ φύσιν τρέπεται, αὐτῇ ἑαυτῆς καθεστῶσα
 5 κυρία. Ἐπειδὴ τοῦτο γέρας ἐξαιρετόν παρὰ Θεοῦ λα-
 βούσα, ἐλευθέρα καὶ αὐτοκράτωρ τυγχάνει, τῆς οἰκείας
 ὀρμῆς τὸ κριτήριον εἰς ἑαυτὴν ἀναδεδεγμένη· νόμος δὲ
 θεῖος αὐτῇ συνεξενυγμένος κατὰ φύσιν, λαμπτήρος καὶ

d 7 δέ] τε I   d 8 μὲν] om O   d 10 τῆς] om I   250 a 2
 ὀδεύουσα] βαδίζουσα BI   a 3 βαδίζει] ὀδεύει I   a 7 ἀναδεδεγμένη I
 a 8 συνεξενυγμένως O

φωστήρος δίκην, ἐπιφωνεῖ ἔνδοθεν ὑπηχῶν αὐτῇ καὶ λέγων, Ὅδῳ βασιλικῇ πορεύσῃ, οὐκ ἐκκλιεῖς δεξιὰ οὐδὲ ἀρι- 10 στερὰ βασιλικὴν τὴν κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον πορείαν **b** εἶναι διδάσκων. Τοῦτον γὰρ ἀπάσῃ ψυχῇ φυσικὸν νόμον βοηθὸν αὐτῇ καὶ σύμμαχον ἐπὶ τῶν πρακτέων ὁ τῶν ὄλων δημιουργὸς ὑπεστήσατο· διὰ μὲν τοῦ νόμου τὴν εὐθείαν αὐτῇ παραδείξας ὁδόν, διὰ δὲ τῆς αὐτῇ δε- 5 δωρημένης αὐτεξουσίου ἐλευθερίας τὴν τῶν κρειπτόνων αἴρεσιν ἐπαίνου καὶ ἀποδοχῆς ἀξίαν ἀποφήνας γερῶν τε καὶ μειζόνων ἐπάθλων τῶν ἐπὶ τοῖς κατορθουμένοις, ὅτι μὴ βεβιασμένως γνώμη δὲ αὐτεξουσίῳ κατώρθου, παρὸν καὶ τὴν ἐναντίαν ἐλέσθαι· ὡς ἔμπαλιν τὴν τὰ **c** χεῖριστα ἐλομένην ψόγου καὶ τιμωρίας εἶναι ἀξίαν, ἅτε οἰκεία κινήσει τοῦ μὲν κατὰ φύσιν νόμου παραμελήσασαν, κακίας δὲ ἀρχὴν καὶ πηγὴν ἀπογεννήσασαν, φαύλως τε ἑαυτῇ κεχρημένην οὐκ ἔκ τινος ἔξωθεν **5** ἀνάγκης ἀλλ' ἐξ ἐλευθέρας γνώμης καὶ κρίσεως. Αἰτία δὴ τοῦ ἐλομένου, Θεὸς ἀναίτιος. Οὔτε γὰρ φύσιν φαύλην ὁ Θεὸς εἰργάσατο, οὐδέ γε ψυχῆς οὐσίαν· ἀγαθῶ γὰρ οὐδὲν πλὴν ἀγαθὰ δημιουργεῖν θέμις. Ἀγαθὸν δὲ πᾶν ὃ τι κατὰ φύσιν. Ψυχῇ δὲ πάσῃ λογικῇ κατὰ φύσιν **d** πάρεστι τὸ αὐτεξοῦσιον ἀγαθόν, καὶ τοῦτο ἐπ' ἀγαθῶν αἰρέσει γεγενημένον. Φαύλως δὲ ὅτε πράττει, οὐ τὴν φύσιν αἰτιατέον. Οὐ γὰρ κατὰ φύσιν, παρὰ φύσιν δὲ αὐτῇ γίνεται τὸ φαῦλον, προαιρέσεως ὃν ἀλλ' οὐ **5** φύσεως ἔργον. Ὡς γὰρ παρῆν δύναμις τῆς τὰγαθοῦ αἰρέσεως, ὅτε μὴ τοῦτο εἴλετο, ἐκὼν δὲ τὸ κρεῖττον ἀπεστράφη τοῦ χείρονος μεταποιηθείς, τίς ἂν τούτω

250 a 10 Num. xx. 17

c 6 Plat. Rep. x. 617 E

a 10 πορευσόμεθα LXX ἐκκλινοῦμεν LXX οὐδὲ] ἢ BO ἀριστερά] εὐώνυμα LXX **b** 1 πορείαν] post διδάσκων O **b** 6 αὐθεκουσίου I **b** 7 ἀπόσχῃς I **c** 6 καὶ] pr τε I **c** 7 δὴ] δὲ I δὴ τοῦ om Plat. **d** 1 κατὰ φύσιν 2°] post ἀγαθόν BO **d** 6 τοῦ ἀγαθοῦ BO **d** 8 ἀπεστράφθαι I

τόπος ἀποφυγῆς λείποιτο τῆς οἰκείας αἰτίῳ καταστάντι
 10 νόσου, τοῦ τε συμφύτου νόμου σωτήρος οἶα καὶ ἰατροῦ
 παραμελήσαντι; Ὁ δὴ τούτων ἀπάντων μηδένα λόγον
 ποιούμενος, ἀνάγκης τε καὶ ἄστρων φορᾶς ἀναρτῶν τὰ
 p. 251 πάντα, τῆς τε τῶν πλημμελουμένων ἀνθρώποις ἀτοπίας
 μὴ ἐξ ἡμῶν εἶναι φάσκων τὰ αἴτια ἀλλ' ἐκ τῆς τὰ
 πάντα κινούσης δυνάμεως, πῶς οὐκ ἀνόσιον καὶ δυσ-
 σεβῆ λογισμὸν εἰσφέρει ἄν; Εἴτε γὰρ αὐτόματον καὶ
 5 ἀπρονόητον θεῖν τὴν τοῦ παντός φορᾶν, ἐλέγχουτ' ἄν
 ὡς αὐτόθεν ἄθεος, πρὸς τῷ καὶ ἀβλεπεῖν περὶ τὴν πάν-
 σοφον ἀρμονίαν καὶ τὴν τῶν ὄλων διατάξιν εὖ καὶ ἐν
 κόσμῳ τὴν δι' αἰῶνος κίνησιν ἀνακυκλουμένην· εἴτε
 θεοῦ πρόνοιαν ἄγειν καὶ φέρειν ἐπιστατεῖν τε πᾶσι καὶ
 10 πανσόφῳ λόγῳ διοικεῖν ὁμολογήσει, οὐδ' οὕτω τοῦ
 δυσσεβοῦς ἐκπέφευγε τὴν ἀτοπίαν· ἐπειδὴ τῶν ἐν
 b ἀνθρώποις ἀμαρτανομένων τοὺς μὲν πλημμελοῦντας
 ἀπολύει, ὡς μηδὲν τῶν ἀτόπων ἐξ οἰκείας γνώμης δια-
 πεπραγμένους, ἀνάγει δὲ τὴν αἰτίαν τῶν κακῶν ἐπὶ τὴν
 καθόλου πρόνοιαν, ἀνάγκην αὐτὴν καὶ εἰμαρμένην ἀπο-
 5 καλῶν, καὶ πάσης τῆς ἐν ἀνθρώποις αἰσχροουργίας καὶ
 ἀρρητοποιίας ὠμότητός τε καὶ μαιφονίας αἰτίαν εἶναι
 λέγων. Καὶ τίς ἄν εἴη τούτου δυσσεβῆς ἄλλος, τὸν
 τῶν ὄλων Θεόν, αὐτὸν δὴ τὸν ποιητὴν καὶ δημιουργὸν
 τοῦδε τοῦ παντός, εἰσάγων ἐπάναγκες ἐκβιαζόμενον
 10 τόνδε μὲν οὐκ ἐθέλοντα ἀσεβεῖν τοῦτο πράττειν, καὶ
 c ἄθεον εἶναι κατ' ἀνάγκην, καὶ εἰς ἐαντὸν βλάσφημον,
 τόνδε δέ, ὃν αὐτὸς τὴν φύσιν ἄρρηνα συνεστήσατο,
 πάσχειν παρὰ φύσιν τὰ θηλειῶν οὐ κατὰ προαίρεσιν

d 9 καταστήσαντι O d 11 ὁ] εἰ O d 12 πεποιημένος I 251 a 1—
 252 a 8 τῆς—αἰῶνος om B a 1 τε] om I a 3 δυσσεβῆ] ἀσεβῆ O
 a 6 ὡς] ἄν I περι] παρὰ O a 9 πᾶσι] pr τοῖς I b 5 τῆς]
 τοῖς O b 7 εἴη] om O δυσσεβῆς ἄλλος] 'legendum videtur
 'δυσσεβέστερος ἄλλος τοῦ . . . εἰσαγοτος' Vig., 'Post ἄλλος nescio an
 excederit μάλλον ἢ ὁ' Gaisf. c 2 τὴν φύσιν] om O

κατηναγκασμένον δὲ πρὸς αὐτοῦ, καὶ ἄλλον ἀνδροφόνον
 γίνεσθαι μὴ παρὰ τὴν οἰκείαν γνώμην ὑπ' ἀνάγκης δὲ 5
 ἔλανόμενον τοῦ Θεοῦ, ὡς μηδ' εὐλόγως ἐπιμέφεσθαι
 τοῖς πλημμελοῦσιν, ἀλλ' ἦτοι μηδὲ ἁμαρτήματα ταῦτ'
 εἶναι ἡγεῖσθαι, ἢ τῶν κακῶν ἀπάντων ποιητὴν εἶναι τὸν
 Θεὸν ἀποφαίνεσθαι; Εἴτε γὰρ αὐτὸς τοῖς πᾶσιν ἐπι-
 παρὼν καὶ τὰ πάντα ὄρων καὶ πάντα ἀκούων ταῦτα d
 πράττειν ἀναγκάζει, εἴτε τὴν τοῦ παντὸς φορὰν καὶ τὴν
 τοιάνδε τῶν ἄστρων κίνησιν αὐτὸς τούτων ποιητικὴν
 καὶ ἀναγκαστικὴν ὑπεστήσατο, ὃ τὸ τοιόνδε συστήσας
 ὄργανον, καὶ τὴν τῶν θηρωμένων παγίδα μηχανησά- 5
 μενος, εἶη ἂν αὐτὸς ὁ καὶ τῶν ἀλισκομένων αἴτιος.
 Εἴτ' οὖν αὐτὸς καθ' ἑαυτόν, εἴτ' οὖν πάλιν αὐτὸς διὰ
 τινος ἄλλης πρὸς αὐτοῦ μεμηχανημένης ἀνάγκης τοὺς
 οὐκ ἐθέλοντας τοῖσδε τοῖς κακοῖς περιβάλλει, αὐτὸς ἂν
 εἶη, καὶ οὐκ ἄλλος, ὃ πάντων κακῶν ποιητικός, καὶ 10
 οὐκέτ' ἂν ἐν δίκῃ ἁμαρτητικὸς λέγοιτ' ἂν ὁ ἄνθρωπος,
 ἀλλ' ὃ τούτου ποιητὴς Θεός. Καὶ τίς ἂν τούτου γένοιτ' p. 252
 ἂν ἕτερος λόγων ἀσεβέστατος; Ὁ δὲ οὖν εἰμαρμένην
 εἰσάγων ἄντικρυς Θεὸν καὶ Θεοῦ πρόνοιαν ἐξωθεῖ,
 ὡσπερ ὃ τὸν Θεὸν ἐφιστὰς τοῖς πᾶσιν ἀνέλοι ἂν τὸν
 περὶ εἰμαρμένης λόγον. Ἡ γὰρ ταῦτόν ἂν εἶη ὁ Θεὸς 5
 καὶ ἡ εἰμαρμένη, ἢ θάτερον διεστῶς ἑτέρου. Ταῦτόν μὲν
 οὖν οὐκ ἂν γένοιτο. Εἰ γὰρ τὴν εἰμαρμένην εἰρμόν
 τινα αἰτιῶν εἶναί φασιν ἀπ' αἰῶνος ἀπαραβάτως καὶ
 ἀμετακινήτως ἐκ τῆς τῶν οὐρανίων ἄστρων φορᾶς καθ-
 ἤκουτα, πῶς οὐ πρότερα ἂν εἶη τῆς εἰμαρμένης τὰ σω- b
 ματικὰ στοιχεῖα, ἐξ ὧν καὶ τὰ οὐράνια συνέστηκεν, ὧν
 τὴν εἰμαρμένην συμβεβηκός τι σύμπτωμα λέγοι ἂν τις

d 1 πάντα 2°] πάντων I   d 2 ἀναγκάζει IO   d 9 περιβάλλοι IO
 d 11 ἁμαρτηκῶς edd, cf Aristot. *Eth. Nic.* ii. 3 § 7 (1104^b)   λέγοιτ' ἂν
 ὁ ἄνθρ.] I, ὁ ἄνθρ. λέγ. O   252 a 2 ἂν] om I   ἀσεβέστατος] IO
 'ἀσεβέστερος videtur reponendum' Gaisf.   a 5 ὁ] om O   a 6 ἡ]
 om O   διεστὸς Steph.   b 3 λέγοι] λέγει I

εϊκότως ; Καὶ πῶς ἂν ταῦτόν εἴη τὸ συμβεβηκὸς τοῖς
 5 στοιχείοις τῷ ἐπὶ πάντων Θεῷ, εἰ δὴ τὰ στοιχεῖα ἄψυχα
 καὶ ἄλογα κατὰ τὴν οἰκείαν ἐπιθεωρεῖται φύσιν, ὁ δὲ
 Θεὸς ἕξω σωμαίων αὐτοζωὴ καὶ σοφία τυγχάνει ὢν, τῆς
 ἕξ αὐτοῦ δημιουργίας τοῖς τε κατὰ μέρος στοιχείοις καὶ
 τῇ τῶν ὄλων διακοσμήσει τὴν ἀπόλαυσιν δωρούμενος ;
 c Οὐ ταῦτόν ἄρα Θεὸς καὶ εἰμαρμένη. Εἰ δὲ δὴ ἕτερον,
 πότερον κρεῖττον ; Ἄλλ' οὐδὲν τοῦ Θεοῦ κάλλιον, οὐδέ
 τι δυναμικώτερον. Οὐκοῦν κρατήσῃ καὶ περιέσται τοῦ
 χείρονος, ἢ συγχωρῶν κακοποιῶ τυγχανούσῃ τῇ εἰμαρ-
 5 μένῃ αὐτὸς ἂν ἐφέλκοιτο τὴν αἰτίαν, ὃς δυνατὸς ὢν ἐπι-
 σχεῖν τὴν κακοποιὸν ἀνάγκην οὐκ ἐπέσχευ, ἀνῆκε δὲ
 ἄφετον ἐπὶ λύμῃ καὶ διαφθορᾷ τῶν ἀπάντων, μᾶλλον
 δὲ αὐτὸς τοῦτο εἰργάσατο, εἰ δὴ πάντων καὶ αὐτῆς
 εἰμαρμένης ποιητῆς καὶ δημιουργὸς εἰσάγοιτο. Εἰ δ'
 10 οὐδεὶς αὐτῷ λόγος τῆς τοῦ παντὸς διατάξεως, ἀθέων
 d αὐθις ἀνακύψει φωνή, πρὸς ἣν τὰς ἀκοὰς ἀποκλειστέον,
 τῆς ἐνθεοῦ προνοίας καὶ δυνάμεως ἐναργῶς ἀναφαινού-
 σης ἑαυτὴν ἔκ τε τῶν καθόλου πανσόφων καὶ τεχνικῶν
 ἀποτελεσμάτων, ἔκ τε τῶν καθ' ἡμᾶς ἀναμφιλόγως τὴν
 5 ἐλευθέραν καὶ αὐτεξούσιον τῆς λογικῆς ψυχῆς δύναμιν
 παραδεικνυμένων. Καθ' ἣν καίτοι μυρίων ἕξωθεν ἐμ-
 ποδῶν τῇ τε τοῦ σώματος φύσει ταῖς τε κατὰ προαί-
 ρεσιν ἐφ' ἡμῶν ὄρμαῖς κατὰ τι συμβεβηκὸς προσπιπ-
 τόντων, ὅμως πρὸς ἅπαντα τῆς κατὰ ψυχὴν ἀρετῆς
 10 τὸ ἐλεύθερον ἀντέχει, ἄμαχον καὶ ἀήττητον ἐφ' ἡμῶν
 p. 253 τῶν καλῶν τὴν αἴρεσιν ἐπιδεικνύμενον. Τοῦτο δὲ μά-
 λιστα καὶ ὁ παρὼν καιρὸς τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν δι-
 δασκαλίας ἔργοις αὐτοῖς παρεστήσατο. Ὅτι γὰρ ταῦτα

b 7 αὐτοζοῖ O c 5 ὢν] om I c 6 ἐπέσχευ] ἐποίησε τοῦτο I
 δὲ ἄφετον] δ' ἄνετον BO c 9 εἰ] pr κ' I d 1 αὐθις] αὐ O d 5
 ἐλεύθερον BI d 10 ἐφ' ἡμῶν] B1O, pr τὸ edd 253 a 2 καιρὸς]
 om I διδασκαλίας] pr εὐαγγελικῆς I

μὴ ψόφοι καὶ κενὰ ῥήματα, πάρεστί σοι τὸν τῶν θεο-
σεβῶν ἀγῶνα ἐπιβλέψαι, καὶ συνιδεῖν τοὺς προαιρέσει 5
αὐθεκουσίῳ τοὺς πόνους τῶν ὑπὲρ εὐσεβείας ἄθλων ἀνα-
δεδεγμένους· οὓς καθ' ὅλης τῆς ἀνθρώπων οἰκουμένης
μυρία πλήθη Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων ἐνεδείξατο,
πάσας μὲν προθύμως τὰς κατὰ τοῦ σώματος ὑπομεί-
ναντα αἰκίας, πᾶν δὲ βασάνων εἶδος φαιδρῶ τῷ προσ- b
ῶπῳ διελθόντα, καὶ τέλος πολυτρόποις σχήμασι τὴν
ἀπὸ τοῦ σώματος λύσιν τῆς ψυχῆς ἀσπαστῶς κατα-
δεξάμενα. Καὶ μὴν οὐδεὶς ἐνταῦθα λόγος ἐπιτρέψει
τὴν εἰμαρμένην αἰτιάσθαι. Ποῦ γάρ σοι ἐξ αἰῶνος τοι- 5
οὔσδε ἀθλητὰς εὐσεβείας ἤνεγκεν ἢ τῶν ἄστρων φορὰ;
*Ἡ πότε ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος πρὸ τῆς τοῦ Σωτῆρος
ἡμῶν εἰς πάντας ἀνθρώπους καταβληθείσης διδασκαλίας
τοιούνδε προβέβληται καθ' ὅλης τῆς ἀνθρώπων οἰκου-
μένης ἀγῶνα; Ποῦ δὲ τοιωνδὶ λόγων διδασκάλιον, c
δεισιδαίμονος μὲν πλάνης ἀναιρετικὸν ἐνὸς δὲ τοῦ ἐπὶ
πάντων Θεοῦ γυνῶσεως διδακτικόν, ἅπασιν ἀνθρώποις,
Ἑλλησί τε καὶ βαρβάροις, ὁ πᾶς αἰὼν ἤνεγκε; Τίς δὲ
ἐξ αἰῶνος τῶν πάλαι ἀοιδίμων σοφῶν, εἴτ' οὖν βάρβαρος 5
εἴτε Ἑλληγ, τοιαῦσδέ ποτε ἠξιώθη εἰμαρμένης, ὡς εἰς
τὸν σύμπαντα κόσμον διαφανῆ καταστήσαι τὸν ὑπ'
αὐτοῦ προβληθέντα λόγον, γνωσθέντα τε μέχρι καὶ τῶν
ἐσχατιῶν, καὶ Θεοῦ δόξαν παρὰ τοῖς αὐτῷ καθωσιωμένοις
κτήσασθαι; Εἰ δὲ ταῦτα ἐξ αἰῶνος οὐτ' ἦν, οὔτε γέγονεν, d
οὔτε ἀκοαῖς ἤκουσται, οὐκ ἦν ἄρα εἶρμὸς αἰτιῶν καὶ
ἀνάγκη τὸ τούτων αἴτιον. Πάλαι γὰρ ἂν διὰ τῆς αὐτῆς
ἀνακυκλήσεως καὶ περιφορᾶς τῶν ἄστρων οὐδεὶς ἦν
φθόνος καὶ ἄλλους τῆς αὐτῆς τυχεῖν γενέσεώς τε καὶ 5

b 5 ἐξ] ἐκ μακροῦ I   b 7 τοῦ—[διδασκαλίας] καταβλ. σωτηρίου διδασκ.
εἰς πάντας ἀνθρώπους BO   b 9 ὅλης—[οἰκουμ.] ὅλων ἀνθρώπων BO
c 2 δεισιδ. μὲν πλάνης] δεισιδαιμονίας μὲν BO   c 5 τῶν ἐξ αἰῶνος BO
πάλαι] om BO   εἴτ' οὖν] om BO   c 6 εἴτε] ἢ BO   d 4—254 b 4
οὐδεὶς—ἄστροις om B   d 5 ἄλλοις I

είμαρμένης. Ἐκ ποίας δὲ ἄρα εἰμαρμένης ὁ μὲν ἡμέ-
 τερος Σωτῆρ Θεὸς ἐπιφανεῖς καθ' ὅλης τῆς οἰκουμένης
 ἀνηγόρευται, οἱ δὲ πάλαι νενομισμένοι παρά τε Ἑλλησι
 καὶ βαρβάροις θεοὶ καθήρηνται, καὶ οὐκ ἄλλως
 10 καθήρηνται ἢ διὰ τῆς τοῦ νέου Θεοῦ διδασκαλίας; Ποία
 δ' αὐτῶν εἰμαρμένη Θεὸν δημιουργὸν ἀπάντων πᾶσιν
 ἀνθρώποις κατήγγειλεν, εἰμαρμένην δὲ μὴ εἶναι φάναί
 ἐξηνάγκασε; Καὶ πῶς ἢ εἰμαρμένη μὴ εἶναι ἑαυτὴν
 λέγειν τε καὶ φρονεῖν ἐβιάσατο; Τί δὲ οἱ τῆς τοῦ
 P. 254 Σωτῆρος ἡμῶν εὐσεβοῦς ἔνεκα διδασκαλίας παντοίου
 ἄθλου ἔκπαλαι ἠγωνισμένοι, καὶ εἰσέτι δεῦρο δι-
 αθλοῦντες; Μιᾶς ἄρα καὶ τῆς αὐτῆς ἔτυχον μοίρας, ὡς
 ὑφ' ἐνὶ λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ δουλωθῆναι, μίαν τε
 5 γνώμην καὶ προαίρεσιν ἐνδείξασθαι, καὶ ψυχῆς ἀρετὴν
 μίαν, ἕνα τε καὶ τὸν αὐτὸν ἀναδέξασθαι βίον, καὶ λόγον
 ἀγαπήσασθαι τὸν αὐτόν, τὰς τε αὐτὰς ἀγαπητικῶς ὑπο-
 μείναι πάθας δι' ἔνστασιν εὐσεβείας. Καὶ τίς ἂν ὀρθὸς
 τοῦτο συγχωρήσειε λόγος, νέους κατὰ ταῦτό, καὶ πρεσ-
 b βύτας, καὶ πᾶν μέτρον ἡλικίας, ἀρρένων τε καὶ θηλειῶν
 γένη, φύσεις τε βαρβάρων ἀνδρῶν, οἰκετικῶν ὁμοῦ καὶ
 ἐλευθερίων, λογίων τε καὶ παιδείας ἀμετόχων, οὐκ ἐν
 γωνία γῆς οὐδ' ὑπὸ τοῖσδε γενομένων τοῖς ἄστροις
 5 καθ' ὅλης δὲ τῆς ἀνθρώπων οἰκουμένης, εἰμαρμένης
 ἀνάγκη φάναί βεβιασμένους τόνδε τινὰ τῶν πατρῶων
 ἀπάντων προτιμῆσαι λόγον, καὶ τὸν ὑπὲρ εὐσεβείας
 ἐνὸς τοῦ ἐπὶ πάντων Θεοῦ θάνατον ἀσπάσασθαι, τὰ τε
 c περὶ ψυχῆς ἀθανασίας εἶ μάλα δόγματα παιδεύεσθαι,
 καὶ φιλοσοφίαν οὐ τὴν ἐν λόγοις τὴν δὲ δι' ἔργων

d 6 δὲ ἄρα] om O   d 7 ἐπιφανῆς I   d 8 παρά τε] παρ' O
 d 9 θεοῦ I   καὶ 2^ο] om O   οὐκ ἄλλως καθήρ.] καθήρ. οὐδ' ἄλλως I
 d 10 καθήρηνται] om O   d 11 αὐτὸν IO?   πᾶσιν ἀνθρ.]
 om O   254 a 2 ἔκπαλαι] πάλαι τε πρότερον I   a 4 ὑφ'] ἐφ' O
 a 7 ἀγαπητικᾶς O   a 8 εὐσεβείας ἔνστασιν O   b 3 ἐλευθέρων I
 b 8 ἀσπάσασθαι] ἀγαπητικῶς ἐλέσθαι I

προτιμῆσαι; Ταῦτα γὰρ ἂν εἴη τὰ καὶ τυφλῶ δῆλα, ὡς οὐδεμιᾶς ἀνάγκης μαθήσεως δὲ καὶ διδασκαλίας οἰκεία τυγχάνει, αὐθεκουσίου γνώμης καὶ προαιρέσεως ἔλευ- 5
 θέρας ἐναργῆ τυγχάνοντα παραδείγματα. Γένοιτο δ' ἂν καὶ ἄλλα τοῦ προβλήματος παραστατικὰ μυρία, ὧν τὰ πολλὰ παρείς, αὐτὸς μὲν τοῖς εἰρημένοις ἀρκεσθή-
 σομαι, σοὶ δὲ τὸ σὸν ἀνάγνωσμα τῶν σεπτῶν σου φιλοσόφων καταλείψω σκοπεῖν, ὡς ἂν μάθης ὅσον ἄρα d
 τῶν χρησμοδῶν σου θεῶν σοφώτερος ἦν καὶ βελτίων ὁ ἄνθρωπος ὁ τοὺς θαυμασίους χρησμοὺς ψευδεῖς ἀπ-
 ελέγχων, καὶ τὸν Πύθιον αὐτὸν ἐφ' οἷς ἔχρησε περὶ εἰμαρμένης ἐπιρραπίζων. Ἄκουε δ' οὖν αὐθις τοῦ τῆν 5
 τῶν Γοιῶτων φώραν τὸ οἰκεῖον ἐπονομάσαντος σύγγραμμα, ὡς εἶ μάλα νεανικῶ φρονήματι τὸν πλάνου τῶν πολλῶν καὶ αὐτοῦ γε τοῦ Ἀπόλλωνος ἐπανορθοῦται, δι' ὧν γράφει τάδε κατὰ λέξιν

7. Σὲ οὖν ἐν Δελφοῖς καθῆσθαι μὴ δυνάμενον, μηδ' εἰ βού- P. 255
 λιοι, σιωπᾶν. Ὁ δ' Ἀπόλλων ἄρα ὁ τοῦ Διὸς υἱὸς νυνὶ b OINO-
 βούλεται, οὐχ ὅτι βούλεται, ἀλλ' ὅτι ὑπ' ἀνάγκης εἰς τὸ βου- MAOT
 ληθῆναι τέτακται. Δοκῶ δέ μοι τὰ λοιπὰ πάντα παρείς, ἐπειδὴ εἰς τοῦτον τὸν λόγον οὐκ οἶδ' ὅπως ὑπήχθημ, οἰκείον τι καὶ ἀξιο- 5
 ζήτητον ζητήσῃεν πρᾶγμα. Ἀπόλωλε γάρ, τό γ' ἐπὶ τοῖς σοφοῖς, ἐκ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ἀπόλωλεν, εἴτε οἰακά τις αὐτὸ εἴτε ἔρμα εἴτε κρηπίδα ὀνομάζων χαίρει, τῆς ἡμετέρας ζωῆς ἢ ἐξουσία, ἣν ἡμεῖς μὲν αὐτοκράτορα τῶν ἀναγκαιοτάτων τιθέμεθα· Δημόκριτος c

255 b 1 Oenom. Γοιῶτων φώρα (ap Mullach.) b 6 ap Theodoret.
 Gr. Aff. Cur. 86, 33, Th. Saarmann, Adnott in Oenomai Fr.

c 3 καὶ] om O c 6 δ' ἂν] δὲ BO c 9 σεπτῶν] σοφῶν BI
 d 1 μάθεις I d 3 ὁ 1^ο] om I χρῆσμοῦς] + χρῆσμοῦς I d 5
 ἀπορραπίζων BO δ' οὖν] γοῦν O τῆν] τῆ I d 6 τῶν] om O
 φώραν] φoρᾶ I, φορὰν O sed cf 209 a 8, Theodoret. Gr. Aff. Cur.
 86, 33 255 b 2 υἱὸς] ἀδελφὸς O b 3 βούλεται 2^ο] om O b 6
 τό γ'] τότε O b 7 ἀνθρωπείου Theodoret. b 8 ὀνομάζων χαίρει]
 ὀνομάζει BO

ΟΙΝΟ-
ΜΑΟΤ

δέ γε, εἰ μή τι ἠπάτημαι, καὶ Χρῦσιππος, ὁ μὲν δοῦλον, ὁ δὲ
ἡμίδουλον ἐπινοεῖ τὸ κάλλιστον τῶν ἀνθρωπίνων ἀποδείξει.
Ἄλλὰ τούτων μὲν λόγος τοσοῦτος, ὅσον ἂν τις ἀξιώσειεν ἄνθρωπος
5 ὢν ἀνθρωπίνους· εἰ δ' ἤδη καὶ τὸ θεῖον ἡμῶν καταστρατεύεται,
παπαῖ, οἷα πεισόμεθα. Ἄλλ' οὐκ εἰκός, οὐδὲ δίκαιον, ἀπὸ γούν
τούτων τεκμαιρομένοις ἡμῖν·

Ἐχθρὲ περικτιόνεσσι, φίλ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν,
d εἴσω τὸν προβόλαιον ἔχων πεφυλαγμένος ἦσο.

Τί γάρ, φησὶν ὁ Ἀργεῖος, εἰ βουλοίμην ἔξεστί μοι, καὶ δύναμαι,
εἴ μοι δόξαι, ἦσθαι καὶ πεφυλάχθαι; Ἐξεστίν, εἴποισ ἄν, καὶ
δύνασαι· ἢ πῶς ἂν σοι τοῦτ' ἐγὼ προσέτατον;

5 Χείρωνος φίλε τέκνον (ἀγακλειτοῖο) Κάρυστε,
Πήλιον ἐκπρολιπὼν Εὐβοίας ἄκρον ἰκέσθαι,
ἔνθ' ἱερὰν χώραν κτίζειν σοι θέσφατόν ἐστιν.
ἀλλ' ἴθι, μηκέτι μέλλε.

p. 256 Ὁ γὰρ ὡς ἀληθῶς ἐπ' ἀνθρώπῳ τί ἐστιν, ᾧ Ἄπολλον, καὶ
βουληθῆναι Πήλιον ἐκπρολιπεῖν κύριός εἰμι ἐγώ; Καὶ μὴν ἤκουον
παρὰ πολλῶν καὶ σοφῶν, ὅτι εἴ μοι πέπρωται Εὐβοίας ἄκρον ἰκέσθαι
καὶ ἱερὰν χώραν κτίζειν, καὶ ἴξομαι καὶ (κτίσω) εἴτε λέγοις, εἴτε
5 μὴ, καὶ εἴτε βουλοίμην, εἴτε μὴ. Εἰ δέ με δεῖ καὶ βουληθῆναι
ὅ τι μοι ἀνάγκη ἐστὶ καὶ εἰ μὴ βουλοίμην βουληθῆναι, ἀλλὰ
σύ, ᾧ Ἄπολλον, πιστεῦέσθαι δικαιότερος. Ἔοικα δὴ σοι μᾶλλον
προσέξειν.

b Ἄγγελον Παρίους Τελεσίκλεες, ὧς σε κελεύω
νήσφ ἐν Ἡερίῃ κτίζειν εὐδείελον ἄστυ.

Ἄγγελῶ νῆ Δία, (φήσει τάχα πού τις τετυφωμένος ἢ σε ἐλέγχων,)

c 8 ap Hdt. vii. 148

c 2 γε] om I Theodoret. c 3 ἀνθρωπίνων] ἀνω̅ν BO ἐπιδείξει
O Theodoret. c 4 μέν] pr ὁ Theodoret. ἀξιώῃ Theodoret.
c 5 ἀνθρωπίνους] ἀνθρώπους I Theodoret., ἀνοῖς O δ' ἠδη] δὲ δὴ
Theodoret. d 1 εἴσω] εἶσαι I ἦσο] ἦσε BO d 3 δόξει BO
d 5 (ἀγακλειτοῖο) Gaisf., ἀγακλυτοῖο BIO d 6 Πώλιον B, Πόλιον I
(o I^o sup ras) O Εὐσίας BO (hic et infra) 256 a 1 ἀνθρώπων I
a 2 Πώλιον BO a 4 ἴξομαι BO (κτίσω] Mullach., κατιῶ I, κτιῶ O,
κατιῶ Dind. λέγεις IO a 5 μέ] γε O b 2 ἱερίῃ BIO

κὰν μὴ κελεύσῃς· πέπρωται γάρ. Καὶ ἔστι Θάσος μὲν ἡ Ἡερία OINO-
 νήσος· ἤξουσι δ' ἐπ' αὐτὴν Πάριοι, Ἀρχιλόχου τοῦ ἐμοῦ υἱοῦ ΜΑΟΥ 5
 φράσαντος, ὅτι ἡ νήσος αὐτὴ πρὶν Ἡερία ἐκαλεῖτο. Σὺ οὖν,
 δεινὸς γὰρ ἐπεξελεθῆν, οὐκ ἀνέξῃ οἶμαι αὐτοῦ, οὕτως ὄντος
 ἀχαρίστου καὶ θρασέος, ὅς, εἰ μὴ σὺ μνηῦσαι αὐτῷ ἐβουλήθης, c
 οὐκ ἂν ποτε ἤγγειλεν, οὐδ' ἂν Ἀρχίλοχος ὁ υἱὸς αὐτοῦ Παρίου
 ἐξενάγησεν, οὐδ' ἂν οἱ Πάριοι Θάσον ᾤκησαν. Οὐκ οἶδ' οὖν
 εἰ σὺ λέγεις μὲν ταῦτα, οὐκ οἶσθα δὲ ἂ λέγεις. Ἄλλ' ἐπεὶ
 σχολὴν ἄγειν εἰκάμεν καὶ μακρὰ διαλέγεσθαι, ὁ δὲ λόγος οὐ 5
 πάρεργος, ἐκεῖνό μοι λέγε· (ἴσως γὰρ καὶ ὀλίγα ἐκ πολλῶν ἀρκεῖ)
 ἀρά γέ τί ἐσμεν ἐγώ τε καὶ σύ; Φαίης ἂν· Τοῦτο δὲ ὀπόθεν ἴσμεν;
 τῷ πότ' ἄρα τοῦτο εἰδέναι ἐκρίναμεν; *Ἡ οὐκ ἄλλο ἱκανὸν οὕτως,
 ὡς ἡ συναίσθησις τε καὶ ἀντίληψις ἡμῶν αὐτῶν; Τί δ'; "Οτι d
 ζῶα ἐσμεν πῶς ποτ' ἄρα ἐξεύρομεν; Πῶς δ' ὅτι καὶ ζῶων ὡς μὲν
 ἂν ἐγὼ εἴποιμι, ἀνθρώποι· καὶ ἀνθρώπων ὁ μὲν γόης, ὁ δὲ γόητος
 ἀπελεγκτής· ὡς δ' ἂν σύ, ὁ μὲν ἀνθρώπος, ὁ δὲ θεός, καὶ ὁ μὲν
 μάντις, ὁ δὲ συκοφάντης; Καὶ ἔστω γέ σοι οὕτως ἔχον, ἐάνπερ 5
 ἔγωγε ἄλω. Πῶς δ' ὅτι διαλεγόμεθα ἐν τῷ παρόντι ἐγνώκαμεν;
 Τί φῆς; Ἀρ' οὐκ ὀρθῶς ἐκρίναμεν τὴν ἡμῶν αὐτῶν ἀντίληψιν
 τῷ πάντων ἐγγυτάτῳ πράγματι αὐτῷ; Δηλονότι. Οὐ γὰρ ἦν
 ἄλλο αὐτοῦ οὔτε ἀνώτερον, οὔτε πρεσβύτερον, οὔτε πιστότερον.
 Ἐπεὶ εἰ μὴ οὕτως ἔξει, μήτε ἄρα ὡς σέ τις εἰς Δελφούς παρα- 10
 γενέσθω λοιπὸν ὄνομα Ἀλκμαίων, ἀπεκτοινῶς τὴν μητέρα, καὶ
 οἴκοθεν ἐλαυνόμενος, καὶ οἴκαδε ἐπιθυμῶν. Οὐ γὰρ οἶδεν, οὔτ' p. 257
 εἰ ἔστι τι αὐτὸς τὸ παράπαν, οὔτε εἰ οἴκοθεν ἐλαύνεται, οὔτ' εἰ
 οἴκαδε ἐπιθυμεῖ· ἀλλ' εἰ καὶ μαίνεται ὁ Ἀλκμαίων καὶ ὑπονοεῖ
 τὰ μὴ ὄντα, ὅ γε Πύθιος οὐ μαίνεται. Μηδὲ λέγε οὕτως·

Νόστον δίξῃαι πατρίην ἐς γαίαν ἰκέσθαι
 Ἀμφιαρηϊάδη.

5

b 4 μὲν] om IO?   b 6—258 b 2 σὺ—ἀνάγκη om B   c 8 τῷ] τὸ O
 d 1 ὡς] + καὶ O   d 6 ἔγωγε] ἐγὼ I   d 7 τί] τίς O   d 8 πράγματα
 (a 3° sup i?) O   d 10 παραγενέσθω IO   257 a 1 οὔτ' ἔτ' O   a 2 οὔτε εἰ]
 οὔτως εἰ οὔτε I   a 4 οὔτως] αὐτῷ I   a 5 δίξῃαι] δειξίξει O   a 6 Ἀμφι-
 αρηϊάδος I, ἀμφί Ἀρκαδίῃ O, Ἀμφιαραϊάδη Valcken. *Diatr. Eurip.* p 287

ΟΙΝΟ-
ΜΑΟΥ

Οὐδὲ γὰρ σὺ οἰσθά πω εἶ σέ τις ἐρωτᾷ Ἀμφιαρηϊάδης, οὐδ' εἰ σὺ
 τι εἶ ὁ ἐρωτώμενος, καὶ λέγειν ἔχων περὶ ὧν τις ἐρωτᾷ. Μηδὲ
 b Χρύσιππος ἄρα ὁ τὴν ἡμιδουλείαν εἰσάγων, ὅ τί ποτέ ἐστιν αὐτὸ
 τοῦτο, ἀπαντάτω εἰς τὴν στοάν, μηδ' οἰέσθω ἀπαντήσεσθαι τοὺς
 βλέννους ἐκείνους ὡς αὐτὸν ἀκουσομένους τὸν Οὔτιν· μηδὲ δια-
 τεινέσθω περὶ μηδενὸς καταστὰς πρὸς μὲν Ἀρκεσίλαον παρόντα,
 5 πρὸς δὲ Ἐπίκουρον οὐ παρόντα. Τί γάρ ἐστιν ὁ Ἀρκεσίλαος, τί
 δὲ ὁ Ἐπίκουρος, ἢ τί ἡ Στοά, ἢ τί οἱ νέοι, ἢ τίς ὁ Οὔτις, οὐτ'
 οἶδεν, οὔτε οἶος εἰδέναί· πολὺ γὰρ πρότερον οὐδ' εἰ αὐτός τί ἐστιν
 οἶδεν. Ἄλλ' οὐκ ἀνέξεσθε οὔτε ὑμεῖς, οὔτε ὁ Δημόκριτος, εἰ
 c λέγοι τις ταῦτα· οὐ γὰρ εἶναι πιστότερον μέτρον οὐ λέγω· οὐδ'
 εἰ δοκεῖ καὶ ἄλλα τινα εἶναι, τούτῳ γ' ἂν παρισωθείη· ἢ παρ-
 ισωθείη μὲν ἂν, ὑπερβάλλοι δὲ οὐκ ἂν. Οὐκοῦν, φήσειεν ἂν τις,
 ὦ Δημόκριτε, καὶ σύ, ὦ Χρύσιππε, καὶ σύ, ὦ μάντι, ἐπειδὴ
 5 ἀγανακτεῖτε εἰ τις ἐθελήσει παρελέσθαι τὴν ὑμῶν αὐτῶν ἀντί-
 ληψιν—οὐ γὰρ ἔτι τὰς πολλὰς ἐκείνας βίβλους εἶναι—φέρει καὶ
 ἡμεῖς ἀταγανακτῆσωμεν. Τί δὴ ποτε; Ἐνθα μὲν ἂν ὑμῖν δοκῇ,
 ἔσται τοῦτο καὶ πιστότατον καὶ πρεσβύτατον· ἔνθα δ' ἂν μὴ δοκῇ,
 d ἐκεῖ καταδυναστεύσει τι λεληθὸς αὐτοῦ εἰμαρμένη (<ῆ> πεπρωμένη,
 διαφορὰν ἐκάστῳ ὑμῶν ἔχουσα, τῷ μὲν ἐκ θεοῦ, τῷ δὲ ἐκ τῶν
 μικρῶν ἐκείνων σωμαίων τῶν φερομένων κάτω καὶ ἀναπαλλο-
 μένων ἄνω καὶ περιπλεκομένων καὶ διαλυομένων καὶ δισταμένων
 5 καὶ παρατιθεμένων ἐξ ἀνάγκης; Ἴδου γὰρ ᾧ τρόπῳ ἡμῶν αὐτῶν
 ἀντειλήμμεθα, τούτῳ καὶ τῶν ἐν ἡμῖν ἀθαιρέτων καὶ βιαίων.
 Οὐ λέληθε δὲ ἡμᾶς ὅσον τὸ μεταξὺ τοῦ βαδίζειν καὶ τοῦ

a 7 Ἀμφιαρηϊάδης] ἀμφὶ Ἀρκαδίας O, Ἀμφιαραϊάδης Valcken. loc
 cit b 1 ὅ] καὶ O ἐστὶν αὐτὸ] ἐστὶ O b 2
 τοῦτο] + οὐκ εἰδώς Vig., Dindorf., Mullach. ἀπαντήσεσθαι O
 c 1 λέγοι] λέγει I ποστίτερον (sic) O c 2 γ' ἂν] γούν O
 παρισωθείη I^o] περισωθείη I c 8 πρεσβύτερον O d 1 κατα-
 δυναστεύει Theodoret. (<ῆ>] coniec Saarmann πεπρωμένη] pr
 καὶ Theodoret. d 2 διάφορα Theodoret. τῷ I^o] τὸ Theodoret.
 ἐκ I^o] + (τοῦ) Theodoret. ἐκ 2°] ἐκτὸς O d 3 κάτω καὶ ἀναπαλλ.
 ἄνω] ἄνω καὶ παλλ. κάτω Theodoret. d 4 ἰσταμέων O

ἄγεσθαι, οὐδὲ ὕσον τοῦ αἰρεῖσθαι καὶ τοῦ ἀναγκάζεσθαι. Ὡν δὲ OINO-
MAOT
p. 258
 ἔνεκα ταῦτα προσεισήνεγκα τῷ λόγῳ; Ὅτι σε ἐκπέφευγεν, ὦ
 μάντι, ὧν κύριοι ἐσμεν ἡμεῖς, καὶ ὁ τὰ πάντα εἰδὼς ταῦτά γε οὐκ
 ἂν εἰδέης, ὧν τὰ πείσματα ἀνήπται ἐκ τῆς ἡμετέρας βουλήσεως.
 Αὕτη δέ γε ἐφαίνετο οὐκ ὀλίγων οὔσα πραγμάτων ἀρχή· ὃν δὲ
 ἢ ἀρχή, ἥτις ἦν τῶν μετὰ ταῦτα αἰτία, ἐκπέφευγεν, ἡπού γε τὰ 5
 μετὰ τὴν ἀρχὴν εἰδεῖν ἂν οὗτος. Ἀναίσχυτος δηλαδὴ ὁ Λαῖψ
 προμαντευόμενος, ὅτι αὐτὸν ἀποκτενεῖ ὁ φύς. Ἡμελλε γάρ που
 ὁ φύς κύριος ἔσσεσθαι τῆς ἑαυτοῦ βουλήσεως, καὶ οὔτε τις
 Ἀπόλλων, οὔτε τις αὐτοῦ ὑπέρτερος ἐξικνεῖσθαι ἱκανὸς οὐδεμίᾱ b
 δυνάμει, ὧν οὐκ ἔστιν οὔτε ὑπαρξίς, οὔτε γενέσεως ἀνάγκη.
 Ἐκείνο γὰρ δὴ τὸ καταγελαστότατον ὑπάντων, τὸ μίγμα καὶ ἡ
 σύνοδος τοῦ καὶ ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τι εἶναι, καὶ εἰρμὸν οὐδὲν
 ἦπτον εἶναι. Προσεικέειν γὰρ αὐτόν, ὡς λέγουσιν οἱ σοφώτεροι, 5
 τῷ Εὐριπίδειφ λόγῳ· τεκνώσαι μὲν γὰρ ἐθελῆσαι τὸν Λαῖον,
 κύριον εἶναι τὸν Λαῖον, καὶ τοῦτο ἐκπεφευγέναι τὴν Ἀπολλωνίαν
 ὄψιν· τεκνώσαντι δ' αὐτῷ ἐπεῖναι ἀνάγκην ἄφυκτον ὑπὸ τοῦ
 φύντος αὐτὸν ἀποθανεῖν· οὕτως οὖν τὴν ἐπὶ τῷ μέλλοντι ἀνάγκην c
 παρέχειν τῷ μάντι τὴν τοῦ γενησομένου προαίσθησιν. Ἦν δέ
 που καὶ ὁ φύς τῆς ἰδίας βουλήσεως κύριος, ὥσπερ ὁ φύσας· καὶ
 ὡς ἐκεῖνος τοῦ τεκνώσαι καὶ μή, οὕτως οὗτος τοῦ ἀποκτείνειν καὶ
 μή. Τοιαῦτα δὲ ὑμῶν τὰ μαντεύματα πάντα· καὶ ὁ Εὐριπίδειος 5
 Ἀπόλλων τοῦτ' ἐκείνο ἦν ὃ ἔλεγεν, τό·

Καὶ πᾶς σὸς οἶκος βήσεται δι' αἵματος.

ὅτι πῆρωσις μὲν ἔσται αὐτοχειρία τοῦ φύντος ἐπὶ γάμφῳ μητρὸς
 καὶ τυραννίδι ἦν παρέλαβεν ἐπ' αἰνίγματος λύσει, παίδων δὲ ἀλλη- d
 λοκτόνοι σφαγαὶ ἐπὶ φυγῇ μὲν ἐκ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐτέρου, τοῦ δὲ

258 a 7 Eur. Phoen. 19

c 7 ibid 20

258 a 1 προσεισήνεκα] I, προσήνεγκα ceteri a 3 ἀνήπτε O a 4
 δὲ 2°] + γε O a 6 δηλαδὴ] δὴ I b 1 οὔτε τις αὐτοῦ] ἢ αὐτοῦ τις O
 b 2 ὑπαρξίω O b 6 Εὐριπίδιω λογίω I c 1 αὐτόν] om I
 c 3 ἰδίας] οἰκείας GO? c 4 τοῦ 1°] om I c 5 Εὐριπίδειος (ει 1°
 sup ras) I d 1 λύσει] φύσει BO

ΟΙΝΟ-
ΜΑΟΥ

ἑτέρου πλεονεξία, καὶ γάμφ τοῦ φυγάδος ἐν Ἄργει, καὶ στόλω
στρατηγῶν ἑπτὰ καταγελάστων καὶ συμβολῆ· ὧν ἐπὶ πολλὰς
5 ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας διαιρουμένων, πῶς ἂν (εἶη) σοὶ ἐξεπίστασθαι,
ἢ ὁ εἰρμὸς συνδεῖν δύναται; Εἰ γὰρ αὖ κύριος ὧν μὴ ἐβουλήθη
τυραννεῖν ὁ Οἰδίπους, ἢ τοῦτο βουληθεὶς καὶ πράξας γαμῆν τὴν
Ἰοκάστην οὐ προείλετο, ἢ γήμας μὴ ἐτετύφωτο μηδ' ἦν δύσθυμος
καὶ δυσάρεστος, πῶς ἂν τὰ καθ' ἕκαστα ἐπράχθη; Πῶς δ' ἂν τῶν
10 ὀφθαλμῶν ἦψατο; Πῶς δ' ἂν τοῖς παισὶν ἐπηράσατο τὴν Εὐρι-
p. 259 πίδου καὶ τὴν σὴν ἀράν; Τὰ τε ἐξῆς τούτων τίνα ἂν τρόπον
ἐγεγόνει, μὴ πρότερον αἰτιῶν γιγνομένων ἢ σύ τι τῶν μελλόντων
λέγειν ἠδύνασο; Πάλιν δ' αὖ εἰ συμβάντες οἱ παῖδες ἅμα
ἐβασίλευον, ἢ εἰ συνθέμενοι παρὰ μέρος ἔμενον ἐπὶ τοῖς συγ-
5 κειμένοις, ἢ εἰ ὁ ἀπελαθεὶς ἔγνω μὴ εἰς Ἄργος ἀλλ' εἰς Λιβύην
ἢ εἰς Περραιβοὺς ἀπελθεῖν, ἢ εἰ ἐλθὼν ἐπὶ τὸ Ἄργος ἔγνω тари-
χοπωλεῖν, καὶ μὴ πλουσίαν λαβεῖν γυναῖκα ἀλλὰ χερυήτιν τινα
b ἢ κάπηλιν, ἢ εἰ ὁ Ἄδραστος μὴ ἔδωκε τὴν θυγατέρα αὐτῷ, ἢ εἰ
ὁ μὲν ἔδωκεν ὁ δ' οὐκ ἐπεθύμησε τῆς οἴκαδε ὁδοῦ, ἢ εἰ ἐπιθυμίας
ἐκράτησεν ἑαυτοῦ, ἢ εἰ μὴ προσέσχευεν αὐτῷ δεομένῳ συμμαχίας
ὁ Ἄδραστος, ἢ εἰ τῷ Ἄδράστῳ μῆτε ὁ Ἀμφιάραος μῆτε ὁ Τυδεὺς
5 μηδὲ τῶν ἄλλων ταξιδάρχων ἕκαστος ἠκολούθουν, ἢ εἰ οἱ μὲν
συνηκολούθουν, ὁ δὲ ἐλθὼν οὐκ ἐμάχετο τῷ ἀδελφῷ ἀλλ' ἢ συμβὰς
ἐβασίλευσεν ἅμα αὐτῷ ἢ μὴ βουλομένῳ ἀνεχώρησε, πεισθεὶς
Εὐριπίδῃ λέγοντι·

c Ἄσυνετα δ' ἦλθες καὶ σὺ πορθήσων πάτραν,
ἢ εἰ οὗτος μὲν μή, ὁ δ' ἕτερος τῶν Εὐριπιδείων ἀκούσας σοφι-
στευμάτων ἐκείνων τῶν ἄλλων·

d 10 cf Eur. *Phoen.* 67   259 c 1 ibid 570

d 3 πλεονεξίας I   d 5 {εἶη}] Dind., Heikel., ἢ codd   d 6 συνιδεῖν O
αὖ] codd, αὐτοῦ Vig., Dindorf., Heikel., Mullach.   d 8 δύσθυμοις]
δύσθυμος B, δύσφημος O   259 a 2 προτέρων I Mullach.   a 6
εἰς] om I   εἰ ἐλθὼν] εἰσελθὼν BO   b 1 εἰ I^o] om O
δέδωκεν I   b 4 Τυδεὺς] Ὀδυσσεὺς O   b 5 ἄλλων] om BO   ἢ—
συνηκολούθουν] om O   b 8 Εὐριπίδι BO?   λέγοντι] pr τῷ BO

Εἶθ' ἥλιος μὲν νύξ τε δουλεύει βροτοῖς,
σύ δ' οὐκ ἀνέξῃ δωμαίων ἔχειν ἴσον;

OINO-
MAOT

5

πῶς ἂν συστάντες ἐμάχοντο, καὶ Λαΐου πᾶν δῶμα ἔβη δι' αἵματος ;
'Ἀλλὰ μὴν, φήσεις, γέγονε ταῦτα. Γέγονεν' ἀλλὰ σὺ ποία ὀδῶ
εἰσηλθες εἰς τὴν τούτων εἶδησιν ; *Ἡ οὐχ ὄρᾶς, ὡς πυκνὰ δια-
κέκοφε τὸ ὄλον δρᾶμα ἢ ἐν ἡμῖν τοῖς τὸ δρᾶμα συμπληροῦσι
δύναμις ; Οὕτω δὲ καὶ ἡν βούλει ὑπόθεσιν λαβῶν, διατεμῶ τὸν 10
εἰρμὸν ὑμῶν, ἀποφανῶ τε ἀδύνατον ὄντα. 'Ἀλλὰ σὺ τὰ τῆς d
ὑποθέσεως ἔσχατα εἰδέναι λέγεις' ἢ δὲ ὑπόθεσις ἐκ διακοπῆς
εἰρμῶ δυνάμεως ὅλη συνιτέτακται. *Ἡ ὁ λέγω οὐ συνίης ; 'Ἀλλὰ
καθ' ἐκάστην ὑπόθεσιν, ὧ μάντι, τὰ ζῶα ἢ ὀλίγας πολλάκις
ἀρχὰς ποιούμενα, ἢ πολλὰς ἐν αὐτῇ. Αἱ δὲ ἀρχαὶ αἰεὶ τὰ μέχρις 5
αὐτῶν διακόψασαι, αὐταὶ ἄλλα προάγουσι πράγματα· τὰ δ' ἐπὶ
τοσοῦτον προχωρεῖν δύναται, ἐφ' ὅσον <ἂν> μὴ ἄλλη ποθὲν ἐπι-
σταῖσα ἀρχὴ τὰ μετ' αὐτὴν μὴ τοῖς ἔμπροσθεν ἀκολουθεῖν
ἀλλ' ἑαυτῇ κελεύσῃ. Εἴη δ' ἂν ἀρχὴ καὶ ὄνος καὶ κύων καὶ p. 260
ψύλλα. Οὐ γὰρ παραιρήσει οὐδὲ τῆς ψύλλης, μὰ τὸν
'Ἀπόλλω, τὴν ἐξουσίαν· ἀλλ' ὀρμήσει τιὰ ἰδίαν ὀρμὴν ἢ
ψύλλα, ἢ καὶ τοῖς ἀνθρωπίνοις πράγμασιν ἐνίοτε συμπλακείσα
ἀρχὴν ἑαυτὴν παρέξεται τινος ὁδοῦ. Σὺ δὲ χρώμενος οὐκ αἴσθη 5
τῷ γένει τούτῳ.

Τρηχίν' ἐξῆλες πόλιν Ἑρακλῆος θείου,
ὧ Δοκρέ· σοὶ δὲ Ζεὺς ἄτας δῶκ', ἠδ' ἔτι δώσει.

Τί φῆς ; Οὐ γὰρ ἐπέπρωτο ὑφ' ὑμῶν ἐξαιρεθῆναι αὐτήν ; Καὶ τί b
αἵτιοι ἡμεῖς, ἀλλ' οὐχ ἢ ἰμετέρα ἀνάγκη ; Οὐ δίκαια ποιεῖς,

c 4 ibid 546

c 9 ἢ] ἢ O συμπληροῦσι] ^{συνιτη}συνιτηροῦσα O, συμπληροῦσα G c 10
δὲ] δὴ I d 2 ἢ—συνιτέτακται] om B διακοπῆς] G, διακοπικῆς IO
d 3 συνίης] Vig. marg, Dindorf., συνίεις codd, cf Matth. Gr. Gr. 210, 1,
Rutherford, *New Plinyichius* p 317 d 4 πολλάκις] om BO d 7 ἂν
codd 260 a 1 κελεύσῃ] κελεύσει O a 4 ἀνθρωπέιους BO a 7 Τρηχίν' I.
Τρηχὴν BO, Τρηχίν' Steph. ἐξῆλες I Ἑρακλῆος] Gaisf., Ἑρακλήο I,
'Ἑρακλήος BO a 8 ἄτας] I cf 260 c 7, ἄλλας BO δῶκεν BIO
ἠδ' ἔτι] ἠδ' ἔτι I b 1 ἐπέπρωτο BO ἡμῶν O b 2 ἡμεῖς BO

ΟΙΝΟ-
ΜΑΟΤ

ὦ Ἄπολλον, οὐδ' ὀρθῶς ἐπιτιμᾶς τοῖς οὐδὲν ἀδικοῦσιν ἡμῖν.
 Ὁ δὲ Ζεὺς οὗτος, ἡ τῆς ὑμετέρας ἀνάγκης ἀνάγκη, τί ἡμᾶς
 5 τίνονται, ἀλλ' οὐκ (εἴπερ ἄρα) ἑαυτόν, ὅτι τοιαύτην κατέδειξεν
 εἶναι τὴν ἀνάγκην; Τί δὲ καὶ ἀπειλεῖ ἡμῖν; Ἄ ἢ τί ἡμεῖς, ὡς ὄντες
 τούτου κύριοι, λιμώττομεν; Ἄλλὰ καὶ ἤτοι ἀνοικισθήσεται πρὸς
 c ἡμῶν, ἡ οὐ· ὀπότερον δ' ἂν ἦ, τοῦτο πέπρωται. Λήξον δὴ, ὦ
 Ζεῦ λιμοποιέ, τοῦ θυμοῦ· ἔσται γὰρ ὁ πέπρωται, καὶ τοῦτο προστέ-
 τακται ποιεῖν ὁ σὸς εἰρμός· ἡμεῖς δὲ πρὸς τοῦτον οὐδὲν ἔσμεν.
 Παῦσαι δὲ καὶ σὺ, ὦ Ἄπολλον, μάταια χρησιμῶδων· ἔσται γὰρ
 5 ὁ δὴ ἔσται, κὰν σὺ σιωπᾶς. Ἡμεῖς δέ, ὦ Ζεῦ καὶ Ἄπολλον, τί
 πάθωμεν, οὐδὲν ὄντες αἴτιοι τῆς ὑμετέρας νομοθετήσεως, τοῦτ'
 ἔστιν ἀναγκοθετήσεως; Τί δ' ἡμῖν καὶ ταῖς ὑμετέραις ἄταις, ἅς
 d αὐτοὶ ἔχειν δίκαιοί ἐστε ὑπὲρ ὧν ἡμεῖς ἠναγκάσθημεν;

Οἰταῖοι, μὴ σπεύδεται ἀτασθαλίῃσι νόοιο.

Ἄλλ' οὐ σπεύδομεν, ὦ Ἄπολλον, ἀλλ' ἐλαυνόμεθα, οὐδὲ ἀτασθα-
 λίαις, ἀλλὰ τῇ ὑμετέρᾳ ἀνάγκῃ. Τὸν δὲ Λυκοῦργον ἐκείνον πῶς,
 5 ὦ Ἄπολλοι, ἐπαινεῖς, ὃς οὐκ ἦν ἀγαθός, οὔτε ἐκόν, οὔθ' ἐλόμενος,
 ἀλλὰ ἄκων; Εἴπερ πον καὶ γίνεται τις ἀγαθὸς ἄκων. Ἔοικε δὲ
 ὁ νῦν ποιεῖτε, ὡς εἶ τις τοὺς μὲν καλοὺς τὰ σώματα ἐπαινοῖ
 καὶ γεραίροι, τοὺς δὲ αἰσχροὺς ψέγοι καὶ κολάζει. Δίκαια γὰρ
 εἴποιεν ἂν πρὸς ὑμᾶς οἱ πονηροί, ὅτι οὐκ ἐπετρέψατε ἡμῖν,
 10 ὦ θεοί, ἀγαθοῖς γίνεσθαι, οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ ἐβιάσασθε εἶναι
 πονηρούς· οἳ τε ἀγαθοί, εἰ ἐξηγκωνισμένοι περιπατοῦν, οὐκ
 p. 261 ἐπιτρέψει τις αὐτοῖς, ἀλλὰ φήσει, ὦ Χρῦσιππέ τε καὶ Κλέανθες
 καὶ ὅσοι τούτου τοῦ χοροῦ, (ὑμεῖς γὰρ πεποιήσθε εἶναι ἀγαθοί,)
 ἐγὼ μὲν ἀρετὴν ἐπαινώ, ὑμᾶς δὲ τοὺς ἐναρέτους οὐκ ἐπαινώ.
 Ἄλλὰ καὶ τὸν Ἐπίκουρον, ὃν σὺ πολλά, ὦ Χρῦσιππε, ἐβλασφή-
 5 μησας, ἐγὼ τό γε ἐπὶ σοὶ ἀφήμι τῶν ἐγκλημάτων. Τί γὰρ

b 4 τῆς] σῆς O

—πέπρωται] om I

δέ] τε BO

μῆ—ἀγαθοί om B

d 9 ἂν εἴποιεν O

ὑμᾶς BO

c 2 προστέταται O

c 6 αἴτιοι] om BO

d 2 ἀτασθαλίῃσι—οὐδέ] om I

261 a 1 Κλέανθε O

b 7 ἤτοι] BO, εἴ τι I

c 5 δὴ] Heinich., δεῖ BIO

c 7 ὑμῖν BO

d 2—261 a 2

d 6 δέ] δὴ I

πάθη ὅς οὐχ ἑκὼν ἦν μαλακὸς οὐδὲ ἄδικος, ὥσπερ πολλάκις αὐτὸν OINO-
MAOT
ἔλοιδόρησας ;

Εὐτάκτων θνητῶν βιοτῇ θεοὶ Ἰλαοὶ εἰσιν,
εὐσεβέων θ' ἁγίας θυσίας τιμὰς τε δέχονται.

Δοκεῖτε δέ μοι οὐκ ἂν ταῦτα λέγειν, μὴ πεπεισμένοι ὅτι **b**
οὐκ ἄκουτες ἀλλὰ βουλόμενοι χωροῦσιν, ἐφ' ἃ χωροῦσιν. Ἄ
δ' ἂν βουληθῶσιν, οὔτε θεὸς οὔτε ἄνθρωπος σοφιστής, οὔτω
προεληλεγμένον, τολμήσει λέγειν ὅτι ὑποτέτακται· ἢ λόγους
μὲν οὐκέτι πρὸς αὐτὸν ποιησόμεθα, σκύτος δέ τι τῶν εὐτόνων **5**
λαβόντες, ὡς ἐπ' ἀνάγωγον παῖδα, τὰς πλευρὰς εὖ μάλα κατα-
ξανοῦμεν αὐτοῦ.

Τοσαῦτα πρὸς τὸν χρησμοῦδὸν ὁ Οἰνόμαος ἀπετεί-
νατο. Σὺ δ' ἀλλ' εἰ μὴ τῷ τοιῷδε χαίρεις, λαβὼν
ἀνάγνωθι τὰ ἐκ τῶν ἄλλων φιλοσόφων περὶ εἰμαρμένης **c**
οὐ μόνον τῶν προπαρατεθέντων χρησμῶν ἀνατρεπτικά,
ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων καθόλου περὶ τοῦ δόγματος ἐπι-
νοουμένων. Ἐπειδὴ γὰρ μὴ μόνον ἀμαθεῖς καὶ ἰδιῶται,
ἤδη δὲ καὶ ἐπὶ παιδείᾳ καὶ φιλοσοφίᾳ μέγα φρονήσαντες **5**
πλείους κατεσύρησαν ὁμόσε τῷ δόγματι, ἡγοῦμαι δεῖν
ἀναγκαίως τὰς αὐτῶν τῶν φιλοσόφων πρὸς σφᾶς αὐ-
τοὺς ἀντιρρήσεις ἐκθέσθαι εἰς ἀκριβῆ τοῦ προβλήματος
διάσκεψιν. Πρῶτα δὴ οὖν σοι παραναγνώσομαι ἀπὸ
τῶν Διογενιανοῦ τὰ περὶ εἰμαρμένης, ὧδέ πως τῷ Χρυ- **d**
σίππῳ ἀντειρημένα·

8. Ἄξιον δὲ ἐπὶ τούτοις ἅπασι παραθέσθαι καὶ τὰ δοκούντα **p. 262**
Χρυσίππῳ τῷ Στωϊκῷ περὶ τοῦ λόγου τοῦδε. Οὗτος γὰρ ἐν τῷ DIOGE-
NIANOY

262 a 1 Diogeniani Fr.

b 1 δέ] δὴ **I** **b** 3 οὔτε **I**^o—σοφιστής] post προεληλεγμένων Mullach.
οὔτω] pr τῶν Mullach. **b** 6 καταξανοῦμεν] ξανοῦμεν **BO** **b** 9
χαίροίς **O** **c** 2 προπα|τεθέντων **O** **c** 3 ἄλλως **BO** ὑπονοου-
μένων **BIO** **c** 6 ὁμόσαν **I** **c** 8 ἀντιρρήσεις] pr ἀντιλογίας τε καὶ **I**
ἐκθήσεσθαι **I** προβλήματος] προβληθέντος **O** **c** 9 διάσκεψιν] διά-
γνωσιν **I** **d** 1 Διογενιανοῦ **O** τῷ] τῶν **O**

ΔΙΟΓΕ- πρῶτῳ Περὶ εἰμαρμένης βιβλίῳ βουλόμενος δεικνύναι τὸ δὴ πάνθ'
 ΝΙΑΝΟΥ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης καὶ τῆς εἰμαρμένης κατειλήφθαι, μαρτυροῖς
 5 ἄλλοις τέ τισι χρῆται, καὶ τοῖς οὕτωςι παρ' Ὀμήρῳ τῷ ποιητῇ
 λεγομένοις·

Ἄλλ' ἐμὲ μὲν κῆρ
 ἀμφέχανε στυγερή, ἣπερ λάχε γεινόμενόν περ.

b καί·

Ἵστερον αὐτε τὰ πείσεται ἄσσα οἱ αἶσα
 γεινομένῳ ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκε μήτηρ·

καί·

5 Μοῖραν δ' οὐ τινά φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν.

οὐ θεωρῶν ὅτι τὰ ἀλλαχοῦ πάλιν παρὰ τῷ ποιητῇ λεγόμενα
 τούτοις ἄντικρυς ἠναντίωται, οἷς καὶ αὐτὸς ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ
 c χρῆται, βουλόμενος συνιστᾶν τὸ καὶ παρ' ἡμᾶς πολλὰ γίνεσθαι,
 οἶον τό·

Αὐτῶν γὰρ σφετέρησιν ἀτασθαλίησιν ὄλοντο.

καὶ τό·

5 *Ω πόποι, οἶον δὴ νυ θεοὺς βροτοὶ αἰτιόωνται,
 ἐξ ἡμέων γάρ φασι κάκ' ἔμμεναι, οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ
 σφῆσιν ἀτασθαλίησιν ὑπὲρ μόρον ἄλγε' ἔχουσιν.

d Ταῦτα γὰρ καὶ τὰ τοιαῦτα τῷ πάντα γίνεσθαι καθ' εἰμαρμένην
 ἠναντίωται. Οὐ μὴν οὐδ' ἐκεῖνο συνιδεῖν ἠδυνήθη, τὸ μηδαμῶς
 τὸν Ὀμηρον μῆδ' ἐν ἐκείνοις τοῖς ἔπεσι συμμαρτυρεῖν αὐτοῦ τῷ
 δόγματι. Οὐ γὰρ τὸ πάντα γίνεσθαι καθ' εἰμαρμένην, ἀλλὰ
 5 μᾶλλον τό τινα κατ' ἐκείνην συμβαίνειν ἐξ αὐτῶν ὑποβάλλων
 εὔρεθήσεται. Τὸ γάρ·

Ἄλλ' ἐμὲ μὲν κῆρ
 ἀμφέχανε στυγερή, ἣτις λάχε γεινόμενόν περ·

οὐχ ὅτι πάντα κατὰ τὴν κῆρα συμβαίνειν λέγοιτο ἄν, ἀλλ' αὐτὸ

a 7 Hom. II. xxiii. 78
 Od. i. 7

b 2 II. xx. 127

b 5 II. vi. 488

c 3

c 5 Od. i. 32

262 a 4 ὑπὸ τῆς] ὑπ' BO a 5 τῷ] om Vig. b 2—7 ἄσσα—
 ἠναντίωται om B b 3 μὴν I b 5 δ'] om O c 3 αὐτῶν]
 Hom., αὐτὸ I, αὐτοὶ BO ὄλοντο BO d 1 τῷ] τὸ BO d 2
 ἠναντίωται] αἰτιόωνται BO d 3 τῷ δόγματι] τὰ δόγματ' O d 5 ἐξ]
 δι' I d 8 γινόμενον IO d 9 κατὰ] pr τὰ O λέγοιτο] λέγοιτ' O
 λέγοι

τὸ τεθνήξεσθαι· καὶ γὰρ ὡς ἀληθῶς παντὶ γεννητῷ ζῳῷ θανεῖν ^{10 ΔΙΟΓΕ-}
καθεύμαρται. Ἄλλὰ μὴν καὶ τό· ^{ΝΙΑΝΟΤ}

Ὑστερον αὐτε τὰ πείσεται ἄσσα οἱ αἴσα
γεινομένῳ ἐπένησε λίνῳ, ὅτε μιν τέκε μήτηρ·

p. 263

τὸ αὐτὸ βούλεται. Οὐ γὰρ ὅτι πάντα αὐτῷ τὰ μετὰ ταῦτα καθ'
εἰμαρμένην συμβήσεται λέγει, ἀλλ' ὅτι κατ' ἀνάγκην αὐτῷ τινὰ
συμβήσεται. Ἡ γὰρ τοῦ ἄσσα διαστολὴ τί ποτε ἕτερον ἢ τοῦτο
σημαίνει; Πολλὰ δὲ κατ' ἀνάγκην ἡμῖν, εἰ καὶ μὴ πάντα, ἐπίκειται. 5
Καὶ τό·

Μοῖραν δ' οὐ τινὰ φημι πεφυγμένον ἔμμεναι ἀνδρῶν·

ἄριστα εἴρηται. Τίς γὰρ ἂν δύναίτο τὰ κατ' ἀνάγκην παντὶ ζῳῷ **b**
συγκυροῦντα διαφυγεῖν; Ὡστ' οὐχ ὅπως σύμψηφον ἂν ἔχοι τὸν
Ὅμηρον Χρῦσιππος ἐν τῷ πάντα καθ' εἰμαρμένην γίνεσθαι νομί-
ζειν, ἀλλὰ καὶ ἐναντιούμενον, εἴ γε ἐκεῖνος μὲν ὅτι πολλὰ γίνεται
παρ' ἡμᾶς σαφῶς καὶ πολλάκις εἴρηκε, τὸ δ' ὅτι κατὰ ἀνάγκην **5**
πάντα συμβαίνει, οὐδαμοῦ ῥητῶς λέγων ἂν εὐρεθείη. Καὶ τῷ
ποιητῇ μὲν, ἅτε οὐ τὴν ἀλήθειαν ἡμῖν τῆς τῶν ὄντων φύσεως
ὑπισχνουμένῳ ἀλλὰ μμουμένῳ πάθη τε καὶ ἦθη καὶ δόξας παν-
τοίας ἀνθρώπων, ἀρμόττον ἂν εἴη καὶ τὰ ἐναντία λέγειν πολλάκις·
φιλοσόφῳ δὲ οὔτε τὰ ἐναντία λέγειν, οὔτε ποιητῇ δι' αὐτὸ τοῦτο **c**
χρηῖσθαι μάρτυρι.

Καὶ μεθ' ἕτερα φησι·

Τεκμήριον δὲ καὶ ἄλλο ἰσχυρὸν φέρειν Χρῦσιππος οἶεται τῆς
ἐν ἅπασιν εἰμαρμένης τὴν θέσιν τῶν τοιούτων ὀνομάτων. Τὴν **5**
τε γὰρ πεπωμένην πεπερασμένην τινὰ φησιν εἶναι καὶ συντετελεσ-

262 d 12 Hom. II. xx. 127
Theodoret. 86, 52

263 a 7 Il. vi. 488

c 5 ap

d 11 μὴν] om I   d 12 ἄσσα] ὄσσα I   263 a 2 τὰ μετὰ ταῦτα] post
εἰμαρμένην I   a 3 τινὰ] om O   a 4 ἄσσα] ὄσσα I   b 5—6 παρ'
—καὶ om B   b 6 ἂν εὐρεθείη λέγων O   b 8 μμουμένῳ] BIO,
vulgo μεμυγμένῳ, cf Wyttenb. ad Plutarch. p 26 a   b 9 ἀρμόττον
—πολλάκις] ἀρμόττει πολλ. καὶ τὰ ἐν. λέγειν BO   c 1 οὔτε bis]
οὐδὲ bis I   c 4—d 8 τεκμήριον—μερισμοῦ om B   c 4 τῆς] τοῦ O
c 5 εἰμαρμένην O

ΔΙΟΓΕ-
ΝΙΑΝΟΥ

μένην διοίκησιν, τὴν τε εἰμαρμένην, εἰρομένην τινὰ εἶτε ἐκ Θεοῦ
 d βουλήσεως, εἶτε ἐξ ἧς δὴ ποτε αἰτίας. Ἄλλα καὶ τὰς Μοίρας
 ὠνομάσθαι ἀπὸ τοῦ μεμερίσθαι καὶ κατανευεμηθῆσθαι τινα ἡμῶν
 ἐκάστω. Οὕτω δὲ καὶ τὸ χρεῶν εἰρήσθαι, τὸ ἐπιβάλλον καὶ
 καθῆκον κατὰ τὴν εἰμαρμένην. Τὸν τε ἄριθμὸν τῶν Μοιρῶν τοὺς
 5 τρεῖς (ὑποβάλλειν) χρόνους ἐν οἷς κυκλεῖται τὰ πάντα, καὶ δι' ὧν
 ἐπιτελεῖται. Καὶ Λάχεσιν μὲν κεκλήσθαι παρὰ τὸ λαχάνειν ἐκάστω
 τὸ πεπρωμένον· Ἄτροπον δέ, κατὰ τὸ ἄτρεπτον καὶ ἀμετάθετον τοῦ
 μερισμοῦ· Κλωθῶ δέ, παρὰ τὸ συγκεκλώσθαι καὶ συνείρεσθαι τὰ
 πάντα, καὶ μίαν αὐτῶν τεταγμένην τινὰ εἶναι διέξοδον. Ταῦτα
 10 γὰρ καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια φλυαρῶν ἀποδεικνύει τὴν ἐν
 p. 264 ἅπασιν ἀνάγκην νομίζει. Ἐμοὶ δὲ θαυμάζειν ἔπεισιν εἰ τοιαῦτα
 λέγων οὐκ ἠσθάνετο τῆς ματαιολογίας τῆς ἑαυτοῦ. Ἔστω γὰρ
 ταύταις ταῖς ἐννοίαις κεχρημένους τοὺς ἀνθρώπους, καθὼς αὐτὸς
 ἐτυμολογεῖ, τὰ ὀνόματα τεθεῖσθαι τὰ ἐκκείμενα, δοξάζοντας τὰ
 5 πάντα κατελιφέναι τὴν εἰμαρμένην, καὶ ἀμεταθέτους εἶναι τὰς
 ἐξ αἰῶνος προκατειλημμένας ἐν πᾶσι τοῖς οὐσί τε καὶ γιγνομένοις
 αἰτίας. Τί οὖν ἀκολουθεῖς, ὦ Χρύσιππε, πάσαις ταῖς τῶν
 ἀνθρώπων δόξαις, καὶ οὐδεμία σοι περὶ οὐδενὸς φαίνεται δι-
 b εψενυσμένη, ἀλλὰ πάντες τῆς ἀληθείας εἰσὶ θεωρητικοί; Πῶς οὖν
 οὐδένα φῆς ἀνθρώπων, ὃς οὐχὶ μαινέσθαι σοι δοκεῖ κατ' ἴσον
 Ὅρεστη τε καὶ Ἀλκμαίῳ, πλὴν τοῦ σοφοῦ; ἓνα δὲ ἢ δύο
 μόνους φῆς σοφοὺς γεγονέναι, τοὺς δὲ ἄλλους δι' ἀφροσύνην ἐπ'
 5 ἴσης τοῖς προειρημένοις μεμνημένοι; Πῶς δὲ ἀνασκευάζεις αὐτῶν
 τὰς δόξας ἐκείνας ὡς διημαρτημένας, οἷον τὰς περὶ πλοῦτου καὶ

c 7 τε] δὲ Theodoret.

d 1 ἧς δὴ ποτε] οἰασθήποτε Theodoret.

p 87, 2 ποτε] ποτὸν O

ἀλλὰ καὶ τὰς] τὰς δὲ Theodoret.

d 2

καταμεμερίσθαι O

d 3 χρεῶν] + παρὰ τὸ χρέος Theodoret.

d 4 τε]

d 8 τὸ] τῶ I

d 5 {ὑποβάλλειν}] coniecti, ὑποβάλλει codd

ὑποβ.

χρ.] χρ. παραδηλοῦν Theodoret.

κεκλεῖται O

d 6 Λάχεσι I,

Λάχεσαν O

d 7 ἄτρεπτον] ἀμετάτρεπτον O

ἀμετάθετον] ἀμετάβατον

O

d 8 τὸ] τῶ I συγκεκλώσθαι I Theodoret.

d 9 τινὰ] om O

διέξοδον] δόξαν Theodoret.

264 a 2 ματαιολ. τῆς ἑαν.] ἑαν. ματαιολ.

BO

a 4 ἐγκείμενα O

a 6 προκατειλ.] προκαταβεβλημένας I

b 3

'Αλκμέωνι BO

b 4 σοφοὺς φῆς BO

δι' ἀφροσύνην] ἐξ ἀφροσύνης BO

b 5 μεμνημένοι τοῖς προειρημένοις BO

δόξης καὶ τυραννίδος καθόλου τε ἡδοιῆς, ἄπερ ἀγαθὰ νενομίκασι ΔΙΟΓΕ-
ΝΙΑΝΟΥ
οἱ πλείστοι; Πῶς δὲ τοὺς κειμένους νόμους ἡμαρτήσθαι φῆς
ἅπαντας καὶ τὰς πολιτείας; *Ἡ διὰ τί πλήθος τοσούτων βιβλίων c
συνέγραψας, εἰ περὶ μηδενὸς εἶχον οἱ ἄνθρωποι δόξας διημαρ-
τημένας; Οὐ γάρ, ὅταν μὲν ταῦτά σοι δοξάζωσι, ὀρθῶς φρονεῖν
αὐτοὺς φήσομεν, ὅταν δὲ διάφορα, μαίνεσθαι. Πρῶτον μὲν γὰρ
οὐδὲ σὺ φῆς σοφὸν εἶναι σεαυτόν, μήτι γε ἡμεῖς, ἵνα κριτήριον ε
ποιώμεθα τοῦ καλῶς ποτὲ ἐκείνους φρονεῖν τὸ τῆ σῆ δόξῃ
συνδραμεῖν· ἔπειτ', εἰ καὶ τοῦτο ἦν ἀληθές, τί λέγειν ἐχρῆν
μαίνεσθαι πάντας ἐπ' ἕτης, καὶ οὐχὶ καθὸ μὲν ἐφαίνοντο ταῦτά d
σοι δοξάζοντες κατὰ τοῦτο αὐτοὺς ἐπαινεῖν ὡς ὀρθοῦ τινὸς ἐπ-
ειλημμένους, καθὸ δὲ διεφώνουν ἁμαρτάνειν αὐτοὺς ὑπολαμβάνειν:
Μαρτύριον μέντοι τῆς ἀληθείας ἱκανὸν ἡγεῖσθαι τὸ δοκοῦν ἐκείνοις,
οὐδὲ οὕτως ἐχρῆν φύσει, καὶ <εἰ> μὴ μαίνεσθαι καθάπερ σὺ οἶεις, ε
ἀλλὰ πολὺ γε ἀφεστηκέναι σοφίας πᾶς ἂν τις ὁμολογήσειε.
Γελόιως οὖν καὶ σὺ χρήσῃ μάρτυσι τούτοις διὰ τῆς θέσεως τῶν
ὀνομάτων, οὐδ' οὐδὲν ἂν κατὰ γε σύνεσιν σεαυτοῦ φήσαις δια-
φέρειν, εἰ μὴ ἄρα τοὺς ἐξ ἀρχῆς θεμένους ταῦτα τὰ ὀνόματα
σοφοῦς εἶναι συμβέβηκεν, ὅπερ οὐδαμῶς δεῖξαι δυνήσῃ. Ἄλλα 10
γὰρ δεδόσθω σοι τοῦθ' οὕτως ἔχειν, καὶ τὰ ὀνόματα ἐκείνα
τίθεσθαι ὡς σὺ βούλει τὰς σημασίας ἔχοντα, καὶ μὴ κατὰ δόξας p. 265
ψευδεῖς τὸ τοιοῦτον γεγονέναι· ποῦ τοῖνυν δι' αὐτῶν σημαίνεται
τὰ πάντα ἀπαξᾶπλῶς καθ' εἰμαρμένην εἶναι, καὶ μὴ (εἰ ἄρα)
ταῦτα μόνα ὧν ἐστὶν εἰμαρμένη; *Ὁ τε γὰρ τῶν Μοιρῶν ἀριθμὸς,
καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν, καὶ ὁ τῆς Κλωθοῦς ἄτρακτος, καὶ τὸ ε
ἐπειλημένον αὐτῷ νῆμα, καὶ τὸ ἐπὶ κλωσμα τοῦτου, καὶ ὅσα
ἄλλα τοιαῦτα λέγεται ἐν ἐκείνοις, ἐνδείκνυται τὸ ἀπαράβατον καὶ
ἐξ αἰῶνος καθῆκον τῶν αἰτιῶν, ὅσα οὕτωςι κατηνάγκασται b
γενέσθαι, καὶ ὅσα ἄλλως ἔχειν κεκώλυται. Πολλὰ δ' ἂν εἴη

b 7 ἀγαθὰ] καθὰ O   c 2 συνέγραφε I, συνέγραψαν G (legi nequit in O)
c 5 φῆς] post εἶναι O   μήτι] μήτοι O   c 7—d 9 ἔπειτ'—θεμείους
om B   d 5 καὶ <εἰ>] conieci, καὶ codd, εἰ Heinichen   d 7 χρῆσαι I
μάρτυσι χρῆσι O   265 a 1 σὺ] σοι O   a 3 ἀπαξᾶπλῶς] ἐξ ἀπλῶς O
a 5 Κλωθῶ O   a 6 ἐπειλημένον IO   a 7 τοιαῦτα ἄλλα I

ΔΙΟΓΕ-
ΝΙΑΝΟΥ

τὰ τοιαῦτα· ὅσα δὲ οὐχ οὕτω γίνεται, τούτων τισὶ μὲν οἱ
 ἄνθρωποι θεοὺς διοικητὰς καὶ δημιουργοὺς ἐπεφήμισαν, τινῶν
 5 δὲ ἡμᾶς αὐτοὺς αἰτίους ὑπέλαβον, ἄλλων δὲ αὖ πάλιν τὴν φύσιν,
 ἄλλων τὴν τύχην. Ἐς τὸ εὐμετάβολον καὶ ἄστατον καὶ νῦν
 μὲν οὕτω νῦν δὲ οὕτως ἔχον ἐνδείξασθαι βουλόμενοι, εἰδωλο-
 ποιήσαντες τὸ ποιὸν τοῦτο σύμπτωμα τῶν πραγμάτων, ἐπι-
 c σφαίρας βεβηκυῖαν τὴν τύχην ἔδειξαν. Ἡ οὐχὶ δεδόξασται
 παρὰ τοῖς ἀνθρώποις καὶ ταῦτα; Καὶ γὰρ εἴ ποτε συνταράττουσι
 τὰ αἷτια, καὶ ὅσα μὲν καθ' εἰμαρμένην ἢ κατὰ τύχην γίνεται,
 ταῦτα ἐκ θείας δυνάμεως γίνεσθαι νομίζουσιν, ὅσα δὲ παρ' ἡμᾶς,
 5 ταῦτα καθ' εἰμαρμένην, ἀλλ' ὅτι γε πάντα τὰ αἷτια ταῦτα ἐν
 τοῖς οὖσι εἶναι δοξάζουσι, παντί που δῆλον. Ὡστε οὐδὲ τὰς
 τῶν ἀνθρώπων ὑπολήψεις, οὐδὲ τὰς θέσεις τῶν τοιούτων ὀνο-
 d μάτων συμμαρτυρεῖν τῇ Χρυσίππου δόξῃ συμβέβηκε.

Τούτοις ἐξῆς ἐπιλέγει·

Ἐν μὲν οὖν τῷ πρώτῳ Περὶ εἰμαρμένης βιβλίῳ τοιαύταις
 τισὶν ἀποδείξεσιν κέχρηται, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ λύειν πειρᾶται τὰ
 5 ἀκολουθεῖν δοκοῦντα ἄτοπα τῷ λόγῳ τῷ πάντα κατηναγκάσθαι
 λέγοντι, ἄπερ καὶ ἡμεῖς κατ' ἀρχὰς ἐτίθειμεν· οἷον τὸ ἀναι-
 ρεῖσθαι δι' αὐτοῦ τὴν ἐξ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν περὶ ψόγους
 τε καὶ ἐπαίνους καὶ προτροπὰς καὶ πάνθ' ὅσα παρὰ τὴν ἡμετέραν
 αἷτιαν γιγνόμενα φαίνεται. Φησὶν οὖν ἐν τῷ δευτέρῳ βιβλίῳ,
 10 τὸ μὲν ἐξ ἡμῶν πολλὰ γίνεσθαι δῆλον εἶναι, οὐδὲν δὲ ἥττον
 συγκαθεμάρθαι καὶ ταῦτα τῇ τῶν ὄλων διοικήσει. Κέχρηταί
 τε παραδείγμασι τοιούτοις τισί· Τὸ γὰρ μὴ ἀπολείσθαι, φησί,
 p. 266 θοιμάτιον οὐχ ἀπλῶς καθείμαρτο, ἀλλὰ μετὰ τοῦ φυλάττεσθαι
 καὶ τὸ ἐκ τῶν πολεμίων σωθήσεσθαι τόνδε τινὰ μετὰ τοῦ
 φεύγειν αὐτὸν τοὺς πολεμίους· καὶ τὸ γενέσθαι παῖδας μετὰ
 τοῦ βούλεσθαι κοινωνεῖν γυναικί. Ὡσπερ γάρ, φησὶν, λέγοντός

b 6 ἀμετάβολον I c 1 οὐχί] + δὲ BO c 2 εἴ] αἰεί BO d 3 οὖν]
 om I d 5 πάντα] ποτέ O d 10 οὐδὲν] οὐδέ BO d 12 τισί] om
 BO 266 a 2—267 b 4 τόνδε—μή om B a 4 λέγοντός] pr ei
 vulgo, delendum vidit Vig.

τινος Ἡγήσαρχον τὸν πύκτην ἐξελεύσεσθαι τοῦ ἀγῶνος πάντως Ϛ ΔΙΟΓΕ-
 ἄπληκτον, ἀτόπως ἂν τις ἡξίου καθιέντα τὰς χεῖρας τὸν
 Ἡγήσαρχον μάχεσθαι, ἐπεὶ ἄπληκτον αὐτὸν καθείμαρτο ἀπελθεῖν,
 τοῦ τὴν ἀπόφασιν ποιησαμένου διὰ τὴν περιττοτέραν τὰνθρώπου b
 πρὸς τὸ μὴ πλήττεσθαι φυλακὴν τοῦτο εἰπόντος, οὕτω καὶ ἐπὶ
 τῶν ἄλλων ἔχει. Πολλὰ γὰρ μὴ δύνασθαι γενέσθαι χωρὶς τοῦ καὶ
 ἡμᾶς βούλεσθαι, καὶ ἔκτερεστάτην γε περὶ αὐτὰ προθυμίαν τε καὶ
 σπουδὴν εἰσφέρεισθαι, ἐπειδὴ μετὰ τούτου, φησίν, αὐτὰ γενέσθαι Ϛ
 καθείμαρτο. Πάλιν οὖν κἀνταῦθα θαυμάσιέ τις τὰνθρώπου τὸ
 ἀθεώρητον καὶ ἀνεπιλόγιστον καὶ τῶν ἐναργειῶν καὶ τῆς τῶν
 ἰδίων λόγων ἀνακολουθίας. Οἶμαι γὰρ ὅτι καθάπερ τὸ καλοῦ- c
 μενον γλυκὴ τῷ καλουμένῳ πικρῷ συμβέβηκεν ἐναντιώτατον
 εἶναι, τῷ τε λευκῷ τὸ μέλαν, καὶ τῷ ψυχρῷ τὸ θερμόν, οὕτωςι
 δὲ καὶ τὸ παρ' ἡμᾶς τῷ καθ' εἰμαρμένην, εἴ γε καθ' εἰμαρμένην
 μὲν ἐκεῖνα καλεῖν προείληφεν ὅσα καὶ ἐκόντων ἡμῶν καὶ ἀκόντων Ϛ
 πάντως γίνεται, παρ' ἡμᾶς δὲ ὅσα ἐκ τοῦ σπουδάξαι ἡμᾶς καὶ
 ἐνεργεῖν ἐπὶ τέλος ἔρχεται, ἢ παρὰ τὸ ἀμελεῖν καὶ ῥαθυμεῖν οὐκ
 ἐπιτελεῖται. Ἐὰν τοίνυν ἐκ τοῦ σπουδάξαι ἐμὲ θοιμάτιον
 φυλάττειν ἐκεῖνο σώζεται, καὶ ἐκ τοῦ βούλεσθαι τῇ γυναικὶ
 πλησιάζειν τὰ τέκνα γίγνηται, καὶ ἐκ τοῦ βούλεσθαι φεύγειν d
 τοὺς πολεμίους τὸ μὴ ἀποθνήσκειν ὑπ' αὐτῶν, καὶ ἐκ τοῦ δια-
 μάχεσθαι πρὸς τὸν ἀνταγωνιστὴν ἀνδρείως φυλάττεσθαι τε
 αὐτοῦ τὰς τῶν χειρῶν ἐπιβολὰς τὸ ἄπληκτον ἐκ τοῦ ἀγῶνος
 ἀπαλλάττεσθαι, πῶς τὸ καθ' εἰμαρμένην ἐνταῦθα σωθήσεται; Εἰ Ϛ
 μὲν γὰρ καθ' ἐκείνην ταῦτα συμβαίνει, παρ' ἡμᾶς οὐκ ἂν λέγοιτο
 συμβαίνειν· εἰ δὲ παρ' ἡμᾶς, οὐκ ἂν καθ' ἐκείνην δηλαδὴ, διὰ τὸ
 μὴ δύνασθαι συνδραμεῖν ταῦτα ἀλλήλοις. Ἄλλὰ παρ' ἡμᾶς μὲν
 ἔσται, φησί, περιειλημμένου μέντοι τοῦ παρ' ἡμᾶς ὑπὸ τῆς
 εἰμαρμένης. Καὶ πῶς, εἴποιμ' ἂν, περιειλημμένου; Εἴ γε καὶ 10

b 1 τὰνθρώπου] τ' ἀνθρώπου (et in b 6) I   b 4 γε] καὶ O   b 7
 ἐναργειῶν] ἐνεργειῶν frustra coniec Τουρ.   c 2 συμβέβ. ἐναντιώτατον
 εἶναι] ἐναντίον εἶναι συμβέβ. O   c 4 τῷ] τὸ O   d 1 γέννηται I
 d 5 ἀπαλλάσσεσθαι I   εἰμαρμένον I   d 9 παρ'] καθ' I

ΔΙΟΓΕ- τὸ φυλάττειν θοιμάτιον, καὶ τὸ μὴ φυλάττειν, ἀπὸ τῆς ἐξου-
 ΝΙΑΝΟΥ σίας ἐγένετο τῆς ἐμῆς. Οὕτω γὰρ καὶ τοῦ σώζεσθαι τοῦτο
 p. 267 δηλονότι κύριος ἂν εἶην ἐγώ. Καὶ ἐξ αὐτῆς δὲ τῆς διαστολῆς,
 ἣν ποιεῖται Χρύσιππος, δῆλον γίνεται τὸ ἀπολελύσθαι τῆς
 εἰμαρμένης τὴν παρ' ἡμᾶς αἰτίαν. Καθειμάρται γάρ, φησί,
 σωθῆναι θοιμάτιον, εἰ φυλάττοις αὐτό· καὶ παῖδας ἔσεσθαι, εἰ
 5 καὶ σὺ βουληθείης· ἄλλως δὲ μὴ ἂν ἔσεσθαί τι τούτων. Ἐπὶ
 δὲ τῶν ὑπὸ τῆς εἰμαρμένης προκατειλημμένων οὐκ ἂν ποτε
 ὑποτιμήσεσι τοιαύταις χρῆσαιμεθα. Οὐκ οὖν φάμεν τεθνήξασθαι
 πάντα ἄνθρωπον εἰ τόδε τι γένοιτο, μὴ τεθνήξασθαι δὲ εἰ μὴ
 b γένοιτο, ἀλλ' ἀπλῶς τεθνήξασθαι, κἂν ὅτιοῦν πρὸς τὸ μὴ ἀπο-
 θνήσκῃ καθόλου γίγνοιτο· ἢ μὴ ἀλγηδόνος ἔσεσθαι δεκτικὸν
 ἄνθρωπόν τινα, κἂν ταδὶ πράττῃ· ἀλλ' ἀπλῶς πάντ' ἄνθρωπον
 ἀλγηδόνος εἶναι δεκτικόν, ἕαν τε βούληται, ἕαν τε μή· καὶ ὅσα
 5 ἄλλα οὕτως καὶ μὴ ἄλλως ἔχειν καθειμάρται. Ὡστε <εἰ> τὸ
 γενέσθαι τόδε τι ἀναγκαῖον ἐστίν, εἰ βουληθήμεν ἡμεῖς, ἄλλως
 δὲ οὐχί, φανερόν ὅτι τὸ ἡμᾶς βουληθῆναι τε καὶ μὴ βουληθῆναι
 ὑπ' οὐδεμιᾶς ἐτέρας αἰτίας προκατείχεται, ἀλλ' ἦν αὐτεξούσιον·
 c εἰ δὲ τοῦτο ἀκατανάγκαστον ἦν, καὶ τὸ γενέσθαι τόδε τι δῆλον
 ὡς ἀπ' αἰῶνος οὐ προκατείχεται, εἰ μὴ τι καὶ αὐτὸ τὸ βούλεσθαι
 φυλάττειν θοιμάτιον, ἢ μὴ βούλεσθαι, παρὰ τινα εἰμαρμένην καὶ
 κατὰ αἰτίαν ἕξωθεν ἀναγκαίαν ἐγένετο. Ἄλλ' οὕτω τέλειον ἢ
 5 παρ' ἡμᾶς ἐξουσιαστικὴ δύναμις ἀναιρεῖται, καὶ οὐκέτι σώζοιτο
 ἂν θοιμάτιον παρὰ τὴν αἰτίαν τὴν ἐμὴν, ἢ ἀπολλύοιτο· διὸ καὶ
 εἶην ἂν ἐγὼ καὶ ἀπολλυμένου τούτου κατὰ λόγον ἀνεπιτίμητος,
 (ἄλλη γὰρ αὐτὸ τις ἀπώλλυεν αἰτία,) καὶ σωζομένου πάλιν
 d οὐδαμῶς ἐπαινούμενος, ὅτι μὴδὲ τοῦτο εἰργαζόμενη ἐγώ. Σὺ δὲ
 ὡς σῶσαι πάντα δυνάμενος, οὕτως ἀνετείλου τῷ λόγῳ.

Ταῦτα μὲν ὁ προδηλωθεὶς ἀνήρ. Συνήφθω δὲ τού-

d 12 ἐγένετο O	267 a 5 μὴ] μὴδ' O	b 1 γένηται O	b 3
τινα ἄνθρωπον O	πράττοι I	ἀλλ' ἀπλῶς] ἀλλὰ O	b 5 <εἰ>]
Vig. marg, καὶ codd	c 3 φυλάττει I	c 4 ἀναγκαῖον BO	
τέλειον] om BO	c 6 ἀπολλύοιτο O	c 7 ἐπιτίμητος I	c 8
ἀπώλλυεν BO	αἰτίας I		

τους καὶ τὰ ἀπὸ τῶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Ἀφροδισιέως, ἀνδρὸς εὖ μάλα διαφανοῦς ἐν τοῖς κατὰ φιλοσοφίαν 5 λόγοις, ὃς καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς Περὶ εἰμαρμένης τοιαῖσδ' ἐχρήσατο φωναῖς εἰς ἀνασκευὴν τοῦ δόγματος·

9. Διαιρεῖται δὴ τὰ τῶν γινομένων αἷτια εἰς τρόπους αἰτιῶν **P. 268**
 τέσσαρας, καθὼς ὁ θεῖος Ἀριστοτέλης δέδειχε· τῶν γὰρ αἰτίων ^{ΑΛΕΞ-} ^{ΑΝΔΡΟΥ}
 τὰ μὲν ἔστι ποιητικά, τὰ δὲ ὕλης ἐπέχοντα λόγον· ἔστι δέ τις **b**
 ἐν αὐτοῖς καὶ ἡ κατὰ τὸ εἶδος αἰτία· παρὰ δὲ τὰς τρεῖς ταύτας
 αἰτίας ἔστιν ἐν αὐτοῖς αἷτιον καὶ τὸ τέλος, οὗ χάριν τὸ γινόμενον
 γίνεται. Καὶ τοσαῦται μὲν αἰ τῶν αἰτίων διαφοραί· ὅ τι γὰρ
 ἂν αἷτιον ἢ τινὸς ὑπὸ τι τούτων τῶν αἰτιῶν ὄν εἰρεθήσεται. 5
 Καὶ γὰρ εἰ μὴ πάντα τὰ γινόμενα τοσοῦτων αἰτιῶν δεῖται, ἀλλὰ
 τά γε πλείστων δεόμενα οὐχ ὑπερβαίνει τὸν εἰρημένον ἀριθμόν.
 Γνωριμωτέρα δ' ἂν αὐτῶν ἢ διαφορὰ γένοιτο, εἰ ἐπὶ παρα-
 δείγματός τινος τῶν γινομένων ὀραθείη. Ἔστω δὴ ἐπ' **c**
 ἀνδριάντος ἡμῖν ἡ τῶν αἰτίων δεικνυμένη διαίρεσις. Τοῦ δὲ
 ἀνδριάντος ὡς μὲν ποιητικὸν αἷτιον ὁ ποιήσας τεχνίτης, ὄν
 ἀνδριαντοποιὸν καλοῦμεν· ὡς δὲ ὕλη ὁ ὑποκείμενος χαλκὸς ἢ
 λίθος ἢ ὅ τι ἂν ἢ τὸ ὑπὸ τοῦ τεχνίτου σχηματιζόμενον κατὰ τὴν 5
 τέχνην· αἷτιον γὰρ καὶ τοῦτο τοῦ γεγονέναι τε καὶ εἶναι τὸν
 ἀνδριάντα. Ἔστι δὲ καὶ τὸ εἶδος τὸ ἐν τῷ ὑποκειμένῳ τούτῳ
 γενόμενον ὑπὸ τοῦ τεχνίτου καὶ αὐτὸ τοῦ ἀνδριάντος αἷτιον·
 διὸ εἶδος ἔστι δισκεύων, ἢ ἀκοντίζων, ἢ ἐπ' ἄλλου τινὸς ὠρι- **d**
 σμένου σχήματος. Οὐ μόνον δὲ ταῦτα τῆς τοῦ ἀνδριάντος γενέ-
 σεως αἷτια, ἀλλ' ἔστιν οὐδενὸς τῶν αἰτίων τῆς γενέσεως αὐτοῦ

268 a 1 Alex. Aphrodis. *De Fato*, c iii. p 8 (Bruns 1882)

d 4 τῶν] τοῦ O d 5 ἀνδρὸς εὖ μάλα] om BO 268 a 1 δὴ] I Alex.,
 δὲ O b 1 ἐπέχει] I Alex., ἐπέχοντα vulg b 2 παρὰ] περὶ I b 3
 αἷτιον ἐν αὐτοῖς Alex. τὸ τέλος] Alex., τὸ om codd χάριν] + καὶ
 Alex. b 4 τοσαῦτα I αἰ τῶν] om BO b 5 τούτων τι Alex.
 b 7 τὸν] om O? εἰρημένον ἀριθμόν] ἀριθμὸν τὸν εἰρημ. Alex. b 8
 γίνονται Alex. c 2 δέ] I Alex., δὴ BO c 4 δέ] + ἢ Alex. c 5
 ἂν] pr τ' BI c 8 γινόμενον Alex. αὐτὸ] αὐτοῦ I d 1 εἶδος ἔστι]
 ἔστιν εἶδος Alex. δισκεύων (sic) I, δισκεύων BO ἀκοντίζων BO
 d 2 μόνα Alex. d 3 ἀλλ'] om Alex. οὐδενὸς] + γὰρ Alex.

ΑΛΕΞ-
ΑΝΔΡΟΥ

δεύτερον τὸ τέλος, οὗ χάριν γέγονε, τοῦτ' ἐστὶν ἢ τιμὴ τινος,
 5 ἢ εἰς θεὸν εὐσέβειά τις. "Ανευ γὰρ τῆς τοιαύτης αἰτίας οὐδ'
 ἂν τὴν ἀρχὴν ὁ ἀνδριάς ἐγένετο. "Ουτων τοίνυν τοσοῦτων τῶν
 αἰτίων καὶ τὴν πρὸς ἄλληλα διαφορὰν ἐχόντων γνώριμον, τὴν
 εἰμαρμένην ἐν τοῖς ποιητικοῖς αἰτίοις δικαίως ἂν καταριθμοῖμεν,
 ἀναλογίαν σῶζουσαν πρὸς τὰ γινόμενα κατ' αὐτὴν τῆ τοῦ ἀνδρι-
 10 άντος δημιουργῶ τέχνη.

Τούτου δὲ οὕτως ἔχοντος, ἀκόλουθον ἂν εἴη περὶ τῶν ποιη-
 τικῶν αἰτίων ποιήσασθαι τὸν λόγον· οὕτω γὰρ ἔσται γνώριμον,
 p. 269 εἴτε πάντων τῶν γιγνομένων χρῆ τὴν εἰμαρμένην αἰτιάσθαι, εἴτε δὴ
 καὶ ἄλλοις τισὶ παρὰ τήνδε συγχωρεῖν, ὡς οὔσι ποιητικοῖς τιῶν
 αἰτίοις. 'Απάντων δὴ τῶν γιγνομένων Ἀριστοτέλης ποιούμενος
 τὴν διαίρεσιν τὰ μὲν αὐτῶν τινὸς χάριν γίνεσθαι λέγει, σκοπόν
 5 τινα καὶ τέλος τῶν γιγνομένων προκείμενον ἔχοντος τοῦ ποι-
 οῦντος αὐτά, τὰ δὲ οὐδενός, ὅσα οὐ κατὰ πρόθεσίν τινα τοῦ
 ποιοῦντος γίνονται, οὐδ' ἐπὶ τέλος ὄρισμένον ἔχει τὴν ἀναφορὰν,
 b τοιαῦτα οἶόν ἐστι καρφῶν τε τιῶν διακρατήσεις καὶ περι-
 στροφαί, καὶ τριχῶν ἐπαφαί τε καὶ ἐκτάσεις, καὶ ὅσα τούτοις
 ὁμοίως γίνεται. "Οτι μὲν γὰρ γίνεται καὶ αὐτά, γνώριμον· οὐ
 μὴν ἔχει τὴν κατὰ τὸ τέλος καὶ τὴν οὐ χάριν αἰτίαν. Τὰ μὲν
 5 οὖν οὕτω γινόμενα, ἀσκόπως καὶ ἀπλῶς γινόμενα, οὐδεμίαν
 εὐλογον ἔχει διαίρεσιν. Τῶν δὲ ἐπὶ τὴν ἀναφορὰν ἐχόντων
 καὶ τινος γιγνομένων χάριν τὰ μὲν κατὰ φύσιν, τὰ δὲ κατὰ
 λόγον γίνονται. Τὰ τε γὰρ φύσιν αἰτίαν ἔχοντα τῆς γενέσεως
 c κατὰ τινὰ ἀριθμοὺς καὶ τάξιν ὄρισμένην πρόρισιν ἐπὶ τὴν τέλος,
 ἐν ᾧ γενόμενα τοῦ γίνεσθαι παύεται, εἰ μὴ τι αὐτοῖς ἐνστά-
 ῖν ἐμποδῶν γένοιτο τῆ κατὰ φύσιν αὐτῶν ἐπὶ τὸ προκείμενον ὀδῶ.

d 4 τέλος] γένος O γέγονε, τοῦτ' ἐστὶν] γεγονός ἐστιν Alex. d 5
 τῆς] om Alex. d 6 ἐγένετο] γέγονεν I d 9 τῆ] τῷ Alex. d 10
 τέχνη] τεχνίτη Alex. 269 a 1 δὴ] δεῖ Alex. a 2 παρὰ] περὶ I
 a 3 δὴ] δε I a 6 οἶ] πρ γὰρ Alex. τοῦ] πρ ὑπὸ Alex. b 1 οἶόν
 ὁποῖά Alex. b 3 ὅτι μὲν γὰρ] [ἀ] ὅτι μὲν Alex. b 4 τὴν οὐ] τίνος
 Alex. b 5 καί] πρ τε Alex. b 7 φύσιν] πρ τὴν Alex. b 8 λόγον]
 πρ τὸν Alex. τῆς] τὴν I c 1 ἐπὶ] εἰς Alex. c 2 γενόμενα] Alex.,
 γιγνόμενα codd παύεται] I Alex., παύονται ceteri c 3 γένοιτο]
 I Alex., γίνονται (sic) O προκείμενον] + τέλος Alex.

Ἄλλὰ καὶ τὰ κατὰ λόγον γιγνόμενα ἔχει τι τέλος. Οὐδὲν γὰρ ὡς ἔτυχε τῶν κατὰ λόγον γιγνομένων γίνεται, ἀλλ' ἐπὶ τινα σκοπὸν ἢ ἀναφορὰ πᾶσιν αὐτοῖς. Ἔστι δὲ κατὰ λόγον γιγνόμενα, ὅσα ὑπὸ τῶν ποιούντων αὐτὰ γίνεται λογιζομένων τε περὶ αὐτῶν καὶ συντιθέντων καθ' ὃν ἂν τρόπον γένοιτο. Οὕτω γίνεται τὰ τε κατὰ τὰς τέχνας γιγνόμενα πάντα, καὶ τὰ κατὰ προαίρεσιν· ἃ διαφέρει τῶν γιγνομένων φύσει τῷ μὲν φύσει γιγνόμενα ἐν αὐτοῖς ἔχει τὴν ἀρχὴν τε καὶ τὰς αἰτίας τῆς τοιαύτης γενέσεως, (τοιούτου γὰρ ἢ φύσις,) καὶ γίνεσθαι μὲν κατὰ τάξιν τινά, οὐ μὴν τῆς ποιούσης αὐτὰ φύσεως ὁμοίως ταῖς τέχναις λογισμῶ περὶ αὐτῶν χρωμένης. Τὰ δὲ γιγνόμενα κατὰ τέχνην τε καὶ προαίρεσιν ἔξωθεν ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς κινήσεως καὶ τὴν αἰτίαν τὴν ποιούσαν, ἀλλ' οὐκ ἐν αὐτοῖς, καὶ τῆς γενέσεως αὐτῶν ὁ τοῦ ποιούντος ἠγείται περὶ αὐτῶν λογισμός. Τρίτον δὲ ἔστιν ἐν τοῖς ἕνεκά του γιγνομένοις, καὶ τὰ ἀπὸ τύχης τε καὶ τοῦ αὐτομάτου γίνεσθαι πεπιστευμένα, ταύτη τῶν προηγουμένως ἕνεκά του γιγνομένων διαφέροντα, ἣ ἔπ' ἐκείνων μὲν τὰ πρὸ τοῦ τέλους τοῦ τέλους χάριν γίνεται, ἐπὶ δὲ τούτων τὰ μὲν γιγνόμενα πρὸ τοῦ τέλους ἄλλου χάριν γίνεται, ἀπαντᾷ δὲ αὐτοῖς ἄλλου χάριν γιγνομένοις ὡς τέλος τὸ αὐτομάτως τε καὶ ἀπὸ τύχης γίνεσθαι λεγόμενον.

Τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, καὶ πάντων τῶν γιγνομένων εἰς τούτους τοὺς τρόπους νενεμημένων, ἀκόλουθον ἐπὶ τούτοις ἰδεῖν ἐν τίνι τῶν ποιητικῶν αἰτίων χρῆ τιθέσθαι τὴν εἰμαρμένην. Ἄρα γε ἐν τοῖς οὐδενὸς γιγνομένοις χάριν; Ἡ τοῦτο μὲν παντάπασιν ἄλογον; Ἄει γὰρ ἐπὶ τέλους τινὸς τῷ τῆς εἰμαρμένης ὀνόματι χρώμεθα, καθ' εἰμαρμένην [τε] αὐτὸ λέγοντες γεγονέναι· διὸ ἐν τοῖς ἕνεκά του γιγνομένοις ἀναγκαῖον τιθέσθαι τὴν εἰμαρμένην.

c 6 σκοπὸν] φoρὰν O d 1 γιγνομένης O τὰ 2^ο] om Alex.
d 3 αὐτοῖς I τὰς αἰτίας] αἰτίαν Alex. d 4 γίνεται Alex. d 6
χρωμένης I d 8 αἰτίαν τὴν ποιούσαν] ποιούσαν αἰτίαν BO αὐτοῖς I
Alex. τῆς om Alex. d 10 ἀπὸ] ὑπὸ O d 11 τοῦ αὐτομ.]
ταῦτομ. Alex. 270 a 2 τὰ] πᾶν τὸ Alex. τέλους 1^ο] + γιγνόμενον
Alex. a 8 τίνι] ποίω Alex. a 9 γιγνομ.] bis scr O ἦ] ἦ
Alex. b 1 αἰεὶ O Alex. τῷ] τῶν O b 2 [τε] om Alex.

Ταῦτα αὐτοῖς ῥήμασιν ὁ προδηλωθεὶς ἀνὴρ διελὼν
 εἰμαρμένην ἢ τὰ κατὰ φύσιν γινόμενα· μὴ γὰρ ἐν τοῖς
 κατὰ λογισμὸν ἡμέτερον καὶ κατὰ τέχνην ἐπιτελουμένοις
 τὴν τῆς εἰμαρμένης ἀνάγκην ἐπιθεωρεῖσθαι. Φησὶ δέ,
 c τῶν κατὰ φύσιν πλείστα ἐμποδίζεσθαι συμβαίνειν, ἃ
 καὶ καλεῖσθαι παρὰ φύσιν· ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς κατὰ τὴν
 τέχνην τὰ παρὰ τὴν τέχνην λέγεσθαι. Εἰ δὲ ὅλως
 παρὰ τὸ κατὰ φύσιν γίγνεται τινα, γένοιτ' ἂν καὶ παρὰ
 5 τὴν εἰμαρμένην, εἴπερ τὰ κατὰ φύσιν ταῦτά ἐστι τὰ
 καθ' εἰμαρμένην.

ΑΛΕΞ-
 ΑΝΔΡΟΥ

Ὅρωμεν γοῦν, φησὶν, ὅτι καὶ τὸ σῶμα τῷ τοῖον ἢ τοῖον
 εἶναι τὴν φύσιν ἐν νόσοις καὶ φθοραῖς ἀκολούθως τῇ φυσικῇ
 συστάσει γίνεται· οὐ μὴν ὁμοίως ἐπὶ πάντων, οὐδὲ ἐξ ἀνάγκης.
 d Ἴκαναὶ γὰρ ἐκκροῦσαι πολλάκις τὴν τοιάνδε ἕξιν ἐπιμέλειαί καὶ
 βίων ὑπαλλαγαὶ καὶ προστάξεις ἰατρῶν καὶ συμβουλίαί θεῶν.
 Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς εὔροι τις ἂν παρὰ
 τὴν φυσικὴν κατασκευὴν διαφόρους ἐν ἑκάστῳ προαιρέσεις καὶ
 5 πράξεις καὶ βίους ἐξ ἀσκήσεως καὶ ἀπὸ μαθημάτων καὶ ἀπὸ λόγων
 κριεττόνων βελτιουμένων. . . . Εἰπόντος γοῦν ποτὲ τοῦ φυσιογνώ-
 μωνος περὶ Σωκράτους τοῦ φιλοσόφου ἄτοπὰ τινα καὶ πλείστον
 ἀφεστῶτα τῆς προαιρέσεως αὐτοῦ τῆς κατὰ τὸν βίον, καὶ ἐπὶ
 τούτοις ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Σωκράτην καταγελωμένου, οὐδὲν εἶπεν

270 c 7 Alex. Aphrodis. c vi. p 16

b 4 ὁ προδ. ἀνὴρ] ὁ Ἀλέξανδρος B, Ἀλέξανδρος O b 7 ἐπιτελούμενα
 B, ἐπιτελουμένην O c 2 τὴν] superscr I, om O c 4 παρὰ τὸ] περὶ
 τὰ B, παρὰ τὰ I, παρὰ τὸν O c 7 τοῖον bis] Alex., τοιόνδε bis codd
 c 8 ἐν] pr καὶ Alex φθοραῖς] pr ἐν Alex. c 9 ὁμοίως—οὐδέ] om
 Alex. d 1 πολλάκις om Alex. τοιάνδε] τοιαύτην BO ἕξιν]
 ante ε ras I lit O, τάξιν Alex. καὶ] pr τε Alex. d 2 βίων] ἀέρων
 Alex. συμβουλίαί Alex. d 3 κατὰ—τρόπον] οὕτως BO παρὰ]
 κατὰ Alex. d 4 ἐν] γινόμενας Alex. προαιρέσεις] pr τὰς τε Alex.
 d 5 πράξεις] pr τὰς Alex. βίους] pr τοὺς Alex. ἐξ—βελτιουμένων]
 om Alex. d 6 βελτιουμένων] pr καὶ O ποτὲ] om Alex. τοῦ] pr
 Ζωπύρου Alex. d 8 τῆς 2^ο] τε B, τῆ (sic) O d 9 Σωκράτη I Alex.

ὁ Σωκράτης ἐσφάλλαι τὸν Ζώπυρον· ἦν γὰρ ἂν τοιοῦτος, ὅσον ¹⁰ ΑΛΕΞ-
 ἐπὶ τῇ φύσει, εἰ μὴ διὰ τὴν ἐκ φιλοσοφίας ἄσκησιν ἀμείνων ^{ΑΝΔΡΟΥ}
 τῆς φύσεως ἐγένετο. p. 271

Καὶ τοιαῦτα μὲν τὰ κατὰ φύσιν, ἃ καὶ μηδέεν φησι
 διαφέρειν τῶν καθ' εἰμαρμένην.

Τὰ δὲ ἀπὸ τύχης, τοιαῦτα, ὅταν ἄλλου τιwὸς χάριν γενομένηw 5
 τινὶ μὴ τοῦτο ἀπαντήσῃ οὐ χάριν ἐγένετο, ἄλλο δὲ τι ὕπερ τὴν
 ἀρχὴν οὐδὲ ἠλπίζετο. . . . Θησαυρόν τε γὰρ φησιν ἀπὸ τύχης
 εὐρηκέναι τινά, ὅταν ἄλλου χάριν ὀρύσσων, ἀλλὰ μὴ τοῦ θη-
 σαυρόν εὐρεῖν, θησαυρῶ περιπέσῃ. . . . καὶ τὸ ἀργύριον ἀπὸ
 τύχης κεκομίσθαι τινὰ λέγουσιν, ὅταν εἰς τὴν ἀγορὰν προελθὼν ¹⁰
 ἄλλου τιwὸς χάριν ἀργύριον ἔχοντι περιπεσὼν τῷ χρεώστῃ τὸ **b**
 ὀφειλόμενον αὐτῷ λάβῃ. . . . καὶ ὁ ἵππος δὲ αὐτομάτως τισὶ
 λέγεται σεσῶσθαι, ὅταν τροφῆς μὲν ἐλπίδι, ἢ ἄλλου τιwὸς χάριν,
 ἀποφύγῃ τοὺς κατέχοντας αὐτόν, ἀπαντήσῃ δὲ αὐτοῦ τῇ φυγῇ καὶ
 τῷ δρόμῳ τὸ τοῖς—δεσπόταις περιπεσεῖν. Ὡν οὕτως ἐχόντων, 5
 οὐδὲ ταῦτα ἂν εἶη καθ' εἰμαρμένην. Καὶ ἄδηλα δὲ ἐστὶ τινα
 αἰτία ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ, ἃ κατὰ τινὰς ἀντιπαθείας γίνεσθαι
 πεπίστευται, ἀγνωουμένης τῆς αἰτίας δι' ἣν γίνεται ὁποῖα περί- **c**
 ἀπτά τινα ποιεῖν προείληπται, οὐδεμίαν εὐλογον καὶ πιθανὴν
 αἰτίαν τοῦ ταῦτα ποιεῖν ἔχοντα· ἔτι δὲ ἐπαοιδαί, καὶ τοιαῦταί
 τινες μαγγανείαι. Τούτων γὰρ ὁμολογεῖται μὲν ὑπὸ πάντων

271 a 5 Alex. Aphrodis. c viii

d 10 ἐσφάλλαι] ἐψευῶσθαι Alex. 271 a 2 ἐγένετο I a 5 ὅταν]+
 γὰρ Alex. a 6 ἀπαντήσῃ O ἐγένετο O τι ὕπερ] ὁ Alex.
 a 7 οὐδὲ] μηδὲ Alex. φασιν Alex. a 8 ὅταν] κὰν Alex. ὀρύσσων]
 + τίς τιwὸς Alex. ἀλλὰ μὴ] ἀλλ' οὐ Alex. τοῦ] τὸν Alex. b 2 αὐτῷ
 λάβῃ] Alex., αὐτὸ λάβῃ I, λήψαιτο O b 5 τὸ] τῷ O ὦν—
 εἰμαρμένην addidit Eus. b 6 καὶ] om Alex. ἐστὶ τινα] τὰ Alex.
 b 7 λογισμῷ]+ ἐκείνων μᾶλλον Alex. c 1 ὁποῖα] οἷα Alex. c 2 τινα]
 pr τε Alex. ποιεῖν] om Alex. προσείληπται Alex. c 2—272 a 7
 οὐδεμίαν—προλήψεως om B c 2 πιθανὴν O c 3 τινες τοιαῦτα
 Alex. c 4 πάντων] τούτων O

ΑΛΕΞ-
ΑΝΔΡΟΥ

5 ἄδηλος εἶναι ἢ αἰτία· διὸ καὶ ἀναιτιολόγητα λέγουσιν αὐτά. . . .

Πολλὰ δ' εἶναι παρὰ ταῦτα, καὶ ἐνδεχομένως, καὶ ὀπότερα ἔτυχε
γινόμενα, ἃ οὐδὲ ταῦτ' ἂν εἴη καθ' εἰμαρμένην. Λέγεται δὲ
d ἐνδεχομένως γίνεσθαι ταῦτα, ἐφ' ὧν καὶ τὸ μὴ γενέσθαι χώραν
ἔχει, ὡς καὶ αὐτὸ τὸ “ὀπότερα ἔτυχε” λεγόμενον ποιεῖ γνώ-
ριμον· οἶον, τὸ κινήσαί τι τῶν ἑαυτοῦ μερῶν, καὶ τὴν τυχοῦσαν
τοῦ τραχήλου περιστροφὴν, καὶ τὴν τοῦ δακτύλου ἔκτασιν, καὶ
5 τὸ ἐπᾶραι τὰ βλέφαρα, . . . καὶ τὸν καθεζόμενον στῆναι, καὶ
τὸν κινούμενον ἠρεμῆσαι, καὶ τὸν λαλοῦντα σιγῆσαι, καὶ ἐπὶ
μυρίων εὔροι τις ἂν δύναιμι τινα ἐνυπάρχουσαν τῶν ἐναντίων
δεκτικὴν, ἃ οὐκ ἂν γένοιτο ἐξ εἰμαρμένης· τὰ γὰρ ἐξ αὐτῆς οὐ
δέχεται τοῦ ἐν ᾧ ἐστὶ τὸ ἐναντίον.

10 Ἄλλὰ καὶ τὸ βουλευέσθαι τὸν ἄνθρωπον οὐκ εἰς μάτην αὐτῷ
ὑπάρχει· ἦν δ' ἂν εἰς μάτην βουλευτικός, εἰ ἐξ ἀνάγκης ἔπραττε

p. 272 τὰ πραττόμενα. Ἄλλ' ἐναργῶς φαίνεται τῶν ἄλλων ζώων ὁ
ἄνθρωπος μόνος τοῦτο παρὰ τῆς φύσεως ἔχων πλέον, τὸ μὴ
ὁμοίως ἐκείνοις ταῖς φαντασίαις ἔπεσθαι, ἀλλ' ἔχειν τῶν προσ-
πιπτόντων κριτὴν τὸν λόγον· ᾧ χρώμενος, εἰ μὲν ἐξεταζόμενα
5 τὰ φαντασθέντα οἶα τὴν ἀρχὴν ἐφάνη καὶ ἔστι, συγκατατίθεται
τῇ φαντασίᾳ, καὶ οὕτω μέτεισιν αὐτά· εἰ δὲ ἄλλοῖα φαίνεται,
οὐκέτι ἔμεινεν ἐπὶ τῆς προλήψεως, ἐλέγξαντος αὐτὰ τοῦ λόγου,
b δια τὸ συμβουλευσασθαι περὶ αὐτῶν.

Βουλευόμεθα γοῦν περὶ μόνων ὧν δυνάμεθα πράττειν· εἰ δὲ
ποτε μὴ βουλευσάμενοι πράττομεν, πολλάκις μετανοοῦμεν καὶ
μεμφόμεθα ἑαυτοῖς τῆς ἀβουλίας· ἀλλὰ κἂν ἄλλους ἴδωμεν

271 d 2 Alex. Aphrodis. c ix d 10 ibid c xi. p 34 (plurimis omissis
aut immutatis) 272 b 2 ibid c xii. p 42

c 6—7 Πολλὰ—εἰμαρμένην addidit Eus. c 6 ὀπότερα Vig.
c 7 ταῦτα εἴη ἂν I d 1 γενέσθαι] γίνεσθαι I d 2 τὸ] τε O d 4
τοῦ 2] om Alex. δακτύλου] + τινός Alex. d 5 στῆναι Alex.,
στῆσαι codd d 8 ἃ—ἐναντίον] immutavit Eus. αὐτῆς—τοῦ]
εἰμαρμένης οὐκ ἔχει δύναμιν τοῦ δέξασθαι τὸ I d 10 βούλεσθαι I
272 b 1 τὸ] τοῦ I βουλευσασθαι BIO b 2 δυνάμεθα] βουλόμεθα
GO? b 4 ἀλλὰ κἂν ἄλλους] Alex., καὶ ἄλλους ἂν GO?

ἀβούλως πράττοντας, ἐπικαλοῦμεν ὡς ἁμαρτάνουσιν, ἀξιούμεν τε ⁵ ΑΛΕΞ-
συμβούλοις τοῖσδε χρῆσθαι, ὡς ἐφ' ἡμῶν ὄντων τῶν τοιούτων. ΑΝΔΡΟΤ

Ὅτι δὲ ψευδῆς ἦν αὐτῶν ὁ περὶ εἰμαρμένης λόγος, ἱκανὸν μαρ-
τύριον τὸ μὴδ' αὐτοὺς τοὺς προστάτας αὐτοῦ δύνασθαι πείθεσθαι **c**
τοῖς ὑπ' αὐτῶν λεγομένοις. Καὶ γὰρ καὶ προτρέπειν καὶ διδάσκειν
ἐπαγγέλλονται, καὶ μαρτυροῦν καὶ παιδεύεσθαι συμβουλεύουσιν,
ἐπιτιμῶσί τε καὶ ἐπιπλήττουσι τοῖς οὐ τὰ προσήκοντα δρῶσιν,
ὡς κατὰ προαίρεσιν ἰδίαν ἁμαρτάνουσιν. Ἄλλα καὶ συγγράμ- **5**
ματα πλείστα καταλείπουσι, δι' ὧν ἀξιούσι παιδεύεσθαι τοὺς
νέους. . . . Ἐπαύσαντο δ' ἂν τῆς ἐν τοῖς λόγοις φιλοτιμίας, εἰ
προσέσχον ὅτι καὶ συγγνώμης ἀξιούσι τοὺς ἀκουσίως ἁμαρτά- **d**
νοντας, τοὺς δὲ ἐκουσίως πλημμελοῦντας κολάσεως ἀξίους εἶναι
φασιν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς δηλονότι τοῦ τε ἁμαρτάνειν καὶ τοῦ μὴ
κειμένου. Ὡστε καὶ κατ' αὐτοὺς ἀναιρεῖσθαι τὴν ἐξ εἰμαρμένης
ἀνάγκην, συνίστασθαι δὲ κατὰ φύσιν ἡμῶν ὑπάρχειν τὸ αὐ- **5**
εξούσιον μετὰ τοῦ πλείστα εἶναι καὶ τὰ μὴ ἐφ' ἡμῶν, ὥσπερ τὰ
κατὰ φύσιν, καὶ τὰ ἐκ τύχης, ἕτερα ὄντα καὶ αὐτὰ παρὰ τὸν τῆς
εἰμαρμένης λόγον, καθὼς προδεδείκται.

Τούτων ἡμῶν ἀπὸ πλείστων ἐπιτετημημένων, τῷ πολὺν
εἶναι τὸν περὶ τοῦ αὐτεξουσίου λόγον ἐν τοῖς καθ' **10**
ἡμᾶς δόγμασιν· (ὧ καὶ τῶν φιλοσόφων συνέδραμον αἰ
παρατεθεῖσαι φωναί, τοῖς μὲν καθ' ἡμᾶς θείοις γράμ-
μασιν ἐπιμαρτυροῦσαι, τὰς δὲ περὶ εἰμαρμένην οὐ
μόνον τῶν πολλῶν ἀνθρώπων ἀλλὰ καὶ τῶν χρησμοφδῶν
τῶν θαυμαστῶν θεῶν τὰς δόξας ψευδεῖς οὔσας ἀπελέγ- **15**
χουσαι) καὶ τῶν μὲν πρὸς τοὺς γενναίους χρησμοὺς **p. 273**

b 7 Alex. Aphrodis. c xviii. p 62

c 7 *ibid* c xix. p 64

b 5 ἐπικαλοῦμεν ὡς ἁμαρτάνουσιν] **O** Alex., ἐγκαλοῦμεν ἁμαρτήσαντας **I**
b 7 ψεῦδος Alex. **c 1** πείθεσθαι] **om I** **c 2** ὑπ' αὐτῶν Alex. **c 4**
δρῶσιν] πράττουσιν Alex. **c 6** πλείστα] πλείω Alex. καταλείπουσι]
+ τε καὶ συγγράφουσι Alex. **d 2** ἀξίους εἶναι φασιν] **om BO** **d 3**
δηλονότι] τούτων δηλονότι **I** τοῦ μὴ κειμένου] μὴ ἁμαρτάνειν κειμένων
BO **d 9** ἐπιτετημημένων **O** **d 10** τοῦ] **om BO** **d 14** χρῆσμ. τῶν
θ.] θ. χρ. BO

κυνικώτερον ἀποταθέντων, τῶν δὲ πρὸς τοὺς θαυμα-
 στοὺς φιλοσόφους παρὰ τῶν αὐτοῖς γνωρίμων ἀντειρη-
 μένων, ὥρα καὶ τῶν ἐξ ἀστρολογίας πρὸς τοὺς Χαλδαί-
 5 ζοντας τῶν τὴν κακότεχνον ταύτην γοητείαν ὡς ἐν μέρει
 μαθήματος ἐπαγγελλομένων τοὺς λόγους ἐπισκέψασθαι
 παραθήσομαι δέ σοι καὶ τῶνδε τὰς ἀποδείξεις ἐξ ἀνδρὸς
 Σύρου μὲν τὸ γένος, ἐπ' ἄκρον δὲ τῆς Χαλδαϊκῆς ἐπι-
 b στήμης ἑλληλακότος. Βαρδησάνης ὄνομα τῷ ἀνδρὶ, ὃς
 ἐν τοῖς πρὸς τοὺς ἐταίρους διαλόγοις τάδε πη μνημο-
 νεύεται φάναι·

ΒΑΡΔΗ-
 ΣΑΝΟΥ

10. Κατὰ φύσιν ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται, τρέφεται, ἀκμάζει,
 5 γεννᾷ, ἐσθίει, πίνει, κοιμᾶται, γηρᾷ, ἀποθνήσκει· καὶ τοῦτο παντὸς
 c ἀνθρώπου καὶ παντὸς ἀλόγου ζώου. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα ζῶα
 ψυχικὰ ὄντα, καὶ διόλου κατὰ συμπλοκὴν γεγενημένα, διόλου
 σχεδὸν κατὰ φύσιν φέρεται· Λέων σαρκοφαγεῖ, καὶ ἀμύνεται
 εἴ ποτε ἀδικηθῆ· καὶ διὰ τοῦτο πάντες οἱ λέοντες σαρκοφα-
 5 γοῦσι καὶ ἀμύνονται· καὶ ἀμνάδες χορτοφαγοῦσι, καὶ κρεῶν οὐχ
 ἄπτονται, καὶ ἀδικούμεναι οὐκ ἀμύνονται· καὶ ὁ αὐτὸς τρόπος
 πάσης ἀμνάδος. Σκορπίος γῆν ἐσθίει, καὶ τοὺς μὴ ἀδικήσαντας
 d ἀδικεῖ, κέντρῳ ἰοβόλῳ πλήσσω· καὶ ἡ αὐτὴ κακία πάντων
 σκορπίων. Μύρμηξ κατὰ φύσιν οἶδε χειμῶνος παρουσίαν, καὶ
 δι' ὅλης θερείας κάμων ἀποτίθεται ἑαυτῷ τροφάς· καὶ ὁμοίως
 πάντες μύρμηκες ἐργάζονται. Μέλισσα μέλι γεωργεῖ, ἐξ οὗ
 5 καὶ τρέφεται· καὶ ἡ αὐτὴ γεωργία πάσαις μελίσσαις. Καὶ ἦν
 πολλὰ εἶδη ἐκθέσθαι ὑμῖν τῶν ζώων, ἅτινα τῆς φύσεως μὴ
 δυνάμενα ἐκστήναι πολλὸν θαυμασμὸν παρασχέιν ὑμῖν ἐδύνατο·

273 b 4 Bardesanes, *De Fato* Fragm. ab Eusebio servatum

273 b 1 Βαρδισάνης O   b 2 πρὸς τοὺς ἐν τοῖς (sic) O   τὰδ' ἔφη O
 φάναι μνημονεύεται BO   c 4 εἴ ποτε ἀδικηθῆ] I, ἀδικηθείς B, εἰ ἀδικηθῆ O
 πάντες] om BO   c 6 καὶ 1^ο] om O   c 7 πάσαις BO   ἀμνάδος] om
 BO   d 1 ἡ—σκορπίων] τὸ αὐτὸ πᾶσι σκορπίοις BO   d 2 παρουσίαν]
 παρόντος O   d 3 ὅλης θερείας] ὅλου τοῦ θέρους O   ἀποτίθεται ἑαυτῷ]
 ταμείει BO   καί—ἐργάζονται] τοῦτο πᾶσι μύρμηξι BO   d 5 καὶ ἡ
 αὐτῆ γ.] τοῦτο BO   πάσης μελίσης I   d 6 ἅτινα] ἂ BO

ἀλλ' αὐτάρκη ἡγησάμην ἐκ τῶν παρακειμένων τὴν ἀπόδειξιν ΒΑΡΔΗ-
ΣΑΝΟΥ
 ποιήσασθαι, ὅτι τὰ μὲν ἄλλα ζῶα κατὰ τὴν κοινότητα καὶ τὴν
 διαφορὰν κατὰ φύσιν δοθεῖσαν ἐκάστῳ ἐξ ἀνάγκης ἡδέως φέρεται, 10
 ἄνθρωποι δὲ μόνου, τὸ ἐξαίρετον ἔχοντες τὸν τε νοῦν καὶ τὸν ἐκ p. 274
 τούτου προφερόμενον λόγον, κατὰ μὲν τὴν κοινότητα ἔπονται τῇ
 φύσει, ὡς προεῖπον, κατὰ δὲ τὸ ἐξαίρετον οὐ κατὰ φύσιν πολι-
 τεύονται. Οὐδὲ γὰρ μία βρώσις ἢ τῶν ἀπάντων ἄλλοι μὲν
 γὰρ κατὰ τοὺς λέοντας τρέφονται, ἄλλοι δὲ κατὰ τὰς ἀμνάδας· 5
 οὐχ ἔν ἔχοντες σχῆμα φορημάτων, οὐκ ἔθος ἔν, οὐχ εἰς νόμος
 πολιτείας ἐν αὐτοῖς, οὐ μία κίνησις ἐπιθυμίας τῶν πραγμάτων·
 ἀλλ' ἕκαστος τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὴν ἰδίαν θέλησιν αἰρεῖται b
 ἑαυτῷ βίον, τὸν πλησίον μὴ μιμούμενος, πλὴν ἐν οἷς βούλεται.
 Τὸ γὰρ ἐλεύθερον αὐτοῦ οὐχ ὑπόκειται δουλείᾳ, καὶ εἴ ποτε ἐκὼν
 δουλεύσει, καὶ τοῦτο τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ ἐστί, τὸ δύνασθαι
 δουλεύειν ἐκόντα. Πόσοι τῶν ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα τῶν 5
 Ἀλαναίων, ὡς τὰ ἄγρια ζῶα, κρεοβοροῦσιν ἄρτου μὴ γεύομενοι,
 καὶ οὐ διὰ τὸ μὴ ἔχειν, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ θέλει; Ἄλλοι κρεῶν
 οὐ γέονται, ὡς τὰ ἡμέρα ζῶα· ἄλλοι ἰχθυοφαγοῦσι μόνου· c
 ἕτεροι δὲ ἰχθύων οὐ γέονται, οὐδ' ἂν λιμώσσωσι. Οἱ μὲν
 ὑδροποτοῦσιν, οἱ δὲ οἰνοποτοῦσιν, οἱ δὲ σίκερα πίνουσι. Καὶ
 ἀπλῶς πολλὴ διαφορὰ βρωμάτων καὶ πομάτων ἐν τῇ ἀνθρω-
 πότητι, μέχρι καὶ ἐν τῇ τῶν λαχάνων καὶ ὀπωρῶν βρώσει 5
 διαφερόμενοι. Ἄλλὰ καὶ οἱ μὲν, ὡς σκορπίοι καὶ ὡς ἀσπίδες,
 μὴ ἀδικηθέντες ἀδικοῦσιν· οἱ δέ, ὡς τὰ ἄλλα ζῶα, ἀδικοῦμενοι
 ἀμύνονται· ἕτεροι δὲ ὡς λύκοι ἀρπάζουσι, καὶ ὡς γαλαῖ κλέπ-
 τουσιν· ἄλλοι δὲ ὡς ἀμνάδες καὶ μηκάδες ὑπὸ τῶν ὁμοιοπαθῶν d

d 8 αὐτάρκη ἡγ.] ἀρκεί BO τὴν ἀπόδ. ποιήσ.] ἢ ἀπόδειξις BO d 9
 κοινότητα (sic) O et in 274 a 2 274 a 5 γὰρ] om I a 7 ἐν αὐτοῖς]
 om I b 6 κρεοβοροῦσιν] κρέα τρεφόμενοι I μὴ γεύομενοι] οὐ γέονται
 I, μὴ γεύομενα O b 7 καὶ] om BO κρεῶν οὐ γέονται] δ' οὐχ
 οὕτως BO + ἀλλ' O c 2 ἰχθύων οὐ γέονται] οὐδὲ τοῦτο BO λιμώτ-
 τωσιν O οἱ μὲν ὑδροπ.] om BO c 3 σίκερα πίνουσι] σικερατί-
 ζουσι BO c 4 καὶ] pr τε O c 5 τῶν] om GO? c 6 ὡς 2°
 ὡσεὶ BO c 7 ἄλλα] BIO, ἀλογα edd d I ὁμοιοπαθῶν] cf Wyttenb.
 Plutarch. Mor. 72 b

ΒΑΡΔΗ-
ΣΑΝΟΥ

ἐλαύνονται, καὶ τοὺς ἀδικοῦντας οὐκ ἀδικοῦσι· καὶ οἱ μὲν
λέγονται ἀγαθοί, οἱ δὲ κακοί, οἱ δὲ δίκαιοι. "Οθεν ἐστὶ νοεῖν
μὴ πάντως κατὰ φύσιν ἄγεσθαι τὸν ἄνθρωπον· (ποῖαν γὰρ αὐτοῦ
5 ἐροῦμεν φύσιν;) ἀλλὰ πῆ μὲν φέρεται κατὰ φύσιν, πῆ δὲ κατὰ
προαίρεσιν. Διὸ τὸν ἔπαινον, καὶ τὸν ψόγον, καὶ τὴν καταδίκην
ἔχει ἐν τοῖς κατὰ προαίρεσιν· ἐν δὲ τοῖς κατὰ φύσιν ἔχει τὴν
ἀνεγκλησίαν οὐ κατὰ ἔλεος, ἀλλὰ κατὰ λόγον.

Καὶ ἐξῆς φησί·

- 10 Νόμους ἔθεντο διαφόρους οἱ ἄνθρωποι ἐν ἐκάστη χώρᾳ, τινὰς
γεγραμμένους, τινὰς δὲ ἀγράφους· ἐξ ὧν διηγῆσομαι, ὡς οἶδα
καὶ ὧν μέμνημαι, ἀρξάμενος ἐκ τῆς τοῦ κόσμου ἀρχῆς. Νόμος
ἐστὶ παρὰ Σήρᾳις μηδένα φονεύειν, μήτε πορνεύειν, μήτε κλέπ-
p. 275 τειν, μήτε ξόανα προσκυνεῖν· καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ μέγιστῃ χώρᾳ οὐ
ναόν ἐστιν ἰδεῖν, οὐ γυναῖκα πορνικὴν, οὐ μοιχαλῖδα ὀνομαζο-
μένην, οὐ κλέπτῃν ἐλκόμενον ἐπὶ δίκην, οὐκ ἀνδροφόνον, οὐ
πεφονευμένον. Οὐδενὸς γὰρ τὸ αὐτεξούσιον ἠνάγκασεν ὁ τοῦ
5 πυριλαμπέος Ἄρεος ἀστὴρ μεσουρανῶν ἄνδρα σιδήρῳ ἀνελεῖν,
οὐ Κύπρις σὺν Ἄρει τυχοῦσα ἄλλοτρία γυναικὶ μιγῆναί τινα
παρ' ἐκείνοις, πάντως πάσῃ ἡμέρᾳ μεσουρανούντος τοῦ Ἄρεος,
καὶ πάσῃ ὥρᾳ καὶ ἡμέρᾳ γεννωμένων τῶν Σηρῶν. Παρὰ Ἰνδοῖς
b καὶ Βακτρίοις εἰσὶ χιλιάδες πολλαὶ τῶν λεγομένων Βραχμάνων,
οἵτινες κατὰ παράδοσιν τῶν προγόνων καὶ νόμων οὔτε φονεύ-
ουσιν, οὔτε ξόανα σέβονται, οὐκ ἐμψύχου γεύονται, οὐ μεθύ-
σκονταί ποτε, οἴνου καὶ σίκερος μὴ γεύομενοι, οὐ κακία τινὶ
5 κοινωνοῦσι προσέχοντες τῷ Θεῷ, τῶν ἄλλων Ἰνδῶν φονευόντων,
καὶ ἔταιρευόντων, καὶ μεθυσκομένων, καὶ σεβομένων ξόανα, καὶ
πάντα σχεδὸν καθ' εἰμαρμένην φερομένων. Ἔστι δὲ ἐν τῷ

274 d 9 'Sequentia edidit Grabijs in Spicilegio Patrum T. i. p 290'
(Gaisf.) Cf Clem. *Recogn.* ix. c 19

d 13 Σήρᾳις O 275 a 2 πορνικὴν] πρακτικὴν I a 4 γὰρ] om I
a 5 ἀνελεῖ I b I Βακτρίοις codd, sed cf 12 a 1 b 2 οἵτινες] οἱ BO
et in b 8 b 5 τῷ] om BO

αὐτῷ κλίματι τῆς Ἰνδίας φυλή τις Ἰνδῶν, οἵτινες τοὺς ἐμπίπ- ΒΑΡΔΗ-
 τουτας ξένους ἀγρεύοντες καὶ θύοντες ἐσθίουσι· καὶ οὔτε οἱ ΣΑΝΟΤ
 ἀγαθοποιοὶ τῶν ἀστέρων κεκωλύκασιν τούτους μὴ μαιφονεῖν καὶ
 μὴ ἀθεμιτογαμεῖν, οὔτε οἱ κακοποιοὶ ἠνάγκασαν τοὺς Βραχμῆνας
 κακουργεῖν. Παρὰ Πέρσαις νόμος ἦν γαμεῖν τὰς θυγατέρας καὶ
 τὰς ἀδελφὰς καὶ τὰς μητέρας· καὶ οὐ μόνον ἐν τῇ χῶρᾳ ἐκείνῃ 5
 καὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ κλίματι τούτους τοὺς ἀνοσίους γάμους οἱ Πέρσαι
 ἐποίησαν, ἀλλὰ καὶ ὅσοι αὐτῶν τῆς Περσίδος ἐξεδήμησαν, οἵτινες
 καλοῦνται Μαγουσαῖοι, τὴν αὐτὴν ἀθεμιστίαν διαπράττουνται, παρα- d
 διδόντες τοὺς αὐτοὺς νόμους καὶ τὰ ἔθνη τοῖς τέκνοις κατὰ διαδοχὴν.
 Ἐξ ὧν εἰσὶ μέχρι νῦν πολλοὶ ἐν Μηδίᾳ, καὶ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ἐν
 Φρυγίᾳ, καὶ ἐν Γαλατίᾳ. Καὶ οὐ δήπου Κύπρις ἐν ὄρειοις καὶ
 οἴκοις Κρόνου, σὺν Κρόνῳ ἐφομαρτοῦντος τοῦ Ἄρεος, ἐν ταῖς 5
 τῶν πάντων γενέσεσιν εὐρίσκετο. Παρὰ Γήλοις νόμος ἐστὶ τὰς
 γυναῖκας γεωργεῖν, καὶ οἰκοδομεῖν, καὶ πάντα τὰ ἐργατικὰ πρᾶσ-
 σειν, καὶ κοινωνεῖν οἷς ἀν βούλωνται, καὶ μὴ ἐγκαλεῖσθαι ὑπὸ τῶν
 ἀνδρῶν, μήτε καλεῖσθαι τινα μοιχαλίδα, τῷ πάσας ἐργατικὰς
 εἶναι, καὶ πᾶσι κοινωνεῖν, μάλιστα δὲ τοῖς ξένοις. Καὶ οὔτε 10
 μυρίζονται Γήλισσαι γυναῖκες, (οὔθ') ἱμάτια βαπτὰ φοροῦσιν,
 ἀνυπόδητοι δὲ εἰσι πᾶσαι, καίτοι τῶν Γήλων ἀνδρῶν κοσμον- p. 276
 μένων ἐν φορήμασι μαλακοῖς καὶ ἐν διαφόροις χρώμασι, καὶ
 χρυσοφορούντων, καὶ μυριζομένων· καὶ οὐ κατὰ τινα ἄλλην
 μαλακίαν, εἰσὶ γὰρ ἀνδρεῖοι καὶ πολεμικώτατοι καὶ κυνηγετι-
 κώτατοι. Καὶ οὐ πᾶσαι αἱ τῶν Γήλων γυναῖκες ἔλαχον ἐν 5
 Αἰγοκέρωτι ἢ ἐν Ὑδρορχῳ κακοδαιμονοῦσαν τὴν Κύπριν, οὔθ'
 οἱ ἄνδρες αὐτῶν πάντες ἔχουσιν ἐν Κριῶ σὺν Ἄρει τὴν Παφίην,

275 d 6 cf Clem. *Recogn.* ix. c. 22

c 1 καὶ 1^ο] + τούτους I c 2 ἄστρον BO c 5 ἐκείνῃ] om BO c 6
 ἐν ἐκ. τῷ κλ.] τῷ κλ. ἐκ. BO τούτους] om BO c 7 ἐξεδήμησε I
 οἵτινες] οἱ BO d 1 Μαγουναῖοι O διαπράσσονται I d 2 τοὺς—τὰ]
 τὰ αὐτὰ BO d 3 ἐν 2^ο] om BO καὶ 2^ο] pr ἀλλὰ I d 4 ἐν 1^ο]
 om O d 5 ἐφομ.] ἐπιμαρτυροῦντος I d 6 εὐρίσκετο BO παρὰ] περὶ I
 d 9 τῷ] τῶν O d 11 (οὔθ')] Dindorf., οὐχ codd 276 a 1
 ἀνυπόδητοι BI Γηλίαν O et infra a 2 ἐν 2^ο] om O a 6 Ὑδρορχῳ
 BI, Ὑδρορχῳ O a 7 Παφίην] Φαίην I

ΒΑΡΔΗ-
ΣΑΝΟΥ

ἐνθα τοὺς ἀνδρείους καὶ σπαταλοὺς οἱ Χαλδαῖζοντες λέγουσι.
b Παρὰ Βακτρίοις αἱ γυναῖκες παντὶ κόσμῳ διαφέροντι καὶ παντὶ
 μύρῳ χρῶνται, ὑπηρετούμεναι ὑπὸ παιδισκῶν καὶ νεανίσκων
 μᾶλλον ἢ οἱ ἄνδρες· προερχόμεναι μετὰ πολλῆς φαντασίας ἔφιπποι,
 κοσμοῦσαι πολλῶ χρυσῶ καὶ λίθοις βαρυτίμοις τοὺς ἔππους· καὶ
 5 οὐ σωφρονοῦσιν, ἀλλ' ἀδιαφόρως κοινωνοῦσι τοῖς δούλοις καὶ
 τοῖς ξένοις, ἄδειαν ἔχουσαι τοιαύτην, καὶ ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν μὴ
c ἐγκαλούμεναι σχεδὸν κυριεύουσιν αὐτῶν. Καὶ οὐ πάντως ἐν
 πάσῃ γενέσει τῶν ἐν Βακτρίᾳ γυναικῶν μεσουρανεῖ μετὰ Διὸς
 καὶ Ἄρεος ἐν ἰδίοις ὄροις ἢ φιλόγελως Ἄφροδίτῃ. Ἐν δὲ τῇ
 Ἄραβίᾳ, καὶ ἐν τῇ Ὀσροηνῇ, οὐ μόνον αἱ μοιχαλίδες φονεύ-
 5 ονται, ἀλλὰ καὶ αἱ ὑποπτεούμεναι οὐκ ἀφίενται ἀτιμώρητοι.
 Παρὰ Πάρθοις καὶ Ἀρμενίοις οἱ φονεῖς ἀναιροῦνται, ποτὲ μὲν
 ὑπὸ τῶν δικαστῶν, ποτὲ δὲ ὑπὸ τῶν καθ' αἶμα τῶν φονευθέντων.
 Καὶ ἐάν τις φονεύσῃ γυναῖκα αὐτοῦ, ἢ ἀδελφὸν ἄτεκνον, ἢ
 ἀδελφὴν ἄγαμον, ἢ υἱόν, ἢ θυγατέρα, οὐκ ἐγκαλεῖται ὑπό τινας,
d νόμου τοιοῦτου ὑπάρχοντος ἐν ταῖς χώραις ἐκεῖναις· παρ' Ἑλλησι
 δὲ καὶ Ῥωμαίοις μείζονι τιμωρία ὑποβάλλονται οἱ τῶν οἰκείων
 καὶ συγγενῶν φονευταί. Ἐν Ἄτροις ὁ κλέπτων τι ἄξιον ὀβολοῦ
 λιθάζεται, παρὰ Βακτρίοις ὁ ὀλίγα κλέπτων ἐμπτύεται, παρὰ
 5 Ῥωμαίοις πληγαῖς αἰκίζεται· τοιοῦτοι γὰρ οἱ νόμοι. Ἀπὸ
 Εὐφράτου ποταμοῦ καὶ μέχρι τοῦ Ὠκεανοῦ ὡς ἐπὶ ἀνατολὰς
 ὁ λοιδορούμενος ὡς φονεύς, ἢ ὡς κλέπτης, οὐ πάνυ ἀγανακτεῖ·
 ὁ δὲ ὡς ἀρσενοκοίτης λοιδορούμενος ἑαυτὸν ἐκδικεῖ μέχρι καὶ
 φόνου· παρ' Ἑλλησι δὲ καὶ οἱ σοφοὶ ἐρωμένους ἔχοντες οὐ
 10 ψέγονται. Ἐν τῇ αὐτῇ ἀνατολῇ ὑβριζόμενοι, ἔαν γνωσθῶσιν,
 ὑπὸ ἀδελφῶν, ἢ πατέρων, καὶ συγγενῶν φονεύονται, καὶ ταφῆς

b 1 Βάκτροις codd saepe sed v p 12 a 1 διαφέροντι] διαφέρων τε O
b 3 μετὰ πολλῆς φαντασίας] cf Act. xxv. 23 **b** 4 χρυσῶ πολλῶ I
b 5 ἀλλ' ἀδιαφ.] ἀλλὰ διαφ. I **c** 3 τῇ Ἄρ. δὲ I **c** 4 ἐν] om BO
 Ὀσροηνῇ O **c** 6 οἱ] οὐ I **c** 7 καθ' αἶμα] συγγενῶν I φονευο-
 μένων I **c** 9 οὐκ] οὐδ' I τινος] I Heinich., του BO
d 2 παραβάλλονται I οἰκείων καὶ] om BO **d** 5 αἰκίζεται] παι-
 δεύεται I **d** 6 Ἐφράτου O **d** 9 δὲ] om IO ἐρωμένους O
d 10 ἐάν] ἂν BO

προδήλου οὐκ ἀξιούνται. Παρὰ δὲ Γάλλοις οἱ νέοι γαμοῦνται μετὰ παρρησίας, οὐ ψόγον τοῦτο ἡγούμενοι διὰ τὸν παρ' αὐτοῖς νόμον. Καὶ οὐ δυνατόν ἐστι πάντα τοὺς ἐν Γαλλίᾳ οὕτως ἀθέως ὑβριζομένους λαχεῖν ἐν ταῖς γενέσεσι Φωσφόρον μεθ' Ἑρμοῦ ἐν οἴκοις Κρόνου καὶ ὀρίοις Ἄρεος δύνοντα. Ἐν Βρετανία πολλοὶ ἄνδρες μίαν γυναῖκα ἔχουσιν· ἐν δὲ τῇ Παρθία, πολλαὶ γυναῖκες ἓνα ἄνδρα, καὶ πᾶσαι σωφρονοῦσι πειθόμεναι αὐτῷ κατὰ τὸν νόμον. Αἱ δὲ Ἀμαζόνες πᾶσαι ἄνδρας οὐκ ἔχουσιν, ἀλλ' ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἅπαξ τοῦ ἔτους περὶ τὴν ἑαρινὴν ἰσημερίαν ὑπερβαίνουσαι τοὺς ἰδίους ὄρους κοινωνοῦσι τοῖς πλησιοχώροις, ἐορτὴν τινα ταύτην ἡγουμένοις· ἐξ ὧν συλλαμβάνουσαι ὑποστρέφουσι, καὶ ἀναγκαίως ἐν ἐνὶ καιρῷ ἀποκυττῶσιν κατὰ τὸν τῆς φύσεως νόμον, καὶ τοὺς μὲν γεννωμένους ἄρρενας ῥίπτουσι, τὰς δὲ θηλείας ἀνατρέφουσι· πολεμικαὶ τέ εἰσι, καὶ γυμνασίων προνοούμεναι. Ἑρμῆς μετὰ Ἀφροδίτης ἐν οἴκοις Ἑρμοῦ ποιεῖ πλάστας, καὶ ζωγράφους, καὶ τραπεζίτας· ἐν οἴκοις δὲ Ἀφροδίτης μυρμηκούς, ἢ φωνασκούς, καὶ ὑποκριτὰς ποιημάτων. Καὶ παρὰ Ταϊνοῖς, καὶ Σαρακηνοῖς, καὶ ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ Λιβύῃ, καὶ παρὰ Μαύροις, καὶ παρὰ τοῖς περὶ τὸ στόμα τοῦ Ὠκεανοῦ Νομάσι, καὶ ἐν τῇ ἐξωτέρᾳ Γερμανίᾳ, καὶ ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ Σαρματία, καὶ ἐν τῇ Σκυθίᾳ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐξ Ἀρκτικῶν μερῶν τοῦ Πόντου ἔθνεσι, καὶ ὅλη τῇ Ἀλαβία, καὶ Ἀλβανίᾳ, καὶ Ὠτηνῇ, καὶ ἐν Σαυνίᾳ, καὶ ἐν Χρυσῇ, οὐκ ἔστιν ἰδεῖν οὐδὲ τραπεζίτην, οὐ πλάστην, οὐ ζωγράφον, οὐκ ἀρχιτέκτονα, οὐ γεωμέτρην, οὐ φωνασκόν, οὐχ ὑποκριτὴν ποιημάτων, ἀλλ' ἐστέρηται ὁ τῆς τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Ἀφροδίτης ἐνεργείας τρόπος ἐν ὅλῳ τῷ κύκλῳ τούτῳ τῆς οἰκουμένης. Οἱ Μῆδοι πάντες τοῖς μετὰ σπουδῆς τρεφομένοις κυστὶ τοὺς νεκροὺς ἔτι ἐμπνέοντας

ΒΑΡΔΗ-
ΣΑΝΟΥ

p. 277

277 a 3—5 καὶ—δύνοντα om B a 4 ταῖς] om O μεθ' ἔξ I
a 5 δύνοντας I a 6 Παρθία] ρ sup ras I, Πανθία O b 2 ὑπο-
βαίνουσαι I b 4 κῦττῶσιν BO b 5 μὲν] om I b 6 ἀνα-
στρέφουσι O c 4 Ταῖνοῖς B1O, Ταναινοῖς F, Ταηνοῖς Holsten. Steph.
Byz. p 310 Σαρακηνοῖς I, Σαρρακηνοῖς O c 5 παρὰ 2^ο] om
C Grabiuis c 7 πάση I

ΒΑΡΔΗ-
ΣΑΝΟΥ

παραβάλλουσι· καὶ οὐ πάντες σὺν τῇ μήνῃ τὸν Ἄρεα ἐφ' ἡμεριῶν γενέσεως ἐν Καρκίνῳ ὑπὸ γῆν ἔχουσιν. Ἴνδοι τοὺς νεκροὺς καίουσιν, μεθ' ὧν συγκαίουσιν ἐκούσας τὰς γυναῖκας·
 10 καὶ οὐ δῆπου πᾶσαι αἱ καιόμεναι ζῶσαι Ἴνδῶν γυναῖκες ἔχουσιν ὑπὸ γῆν ἐπὶ νυκτερινῆς γενέσεως σὺν Ἄρει τὸν ἥλιον ἐν Λέοντι <ἦ> ὀρίοις Ἄρεος. Γερμανῶν οἱ πλείστοι ἀγχοιμαίῳ μόρφ
 p. 278 ἀποθνήσκουσι, καὶ οὐ πάντως τὸ πλῆθος τῶν Γερμανῶν τὴν σελήνην καὶ τὴν ὥραν μεσολαβουμένας ὑπὸ Κρόνου καὶ Ἄρεος ἔχει. Παντὶ ἔθνει καὶ πάσῃ ἡμέρᾳ καὶ παντὶ τρόπῳ τῆς γενέσεως γεννῶνται ἄνθρωποι· κρατεῖ δὲ ἐν ἐκάστη μοίρᾳ τῶν
 5 ἀνθρώπων νόμος καὶ ἔθος διὰ τὸ αὐτεξούσιον τοῦ ἀνθρώπου· καὶ οὐκ ἀναγκάζει ἢ γένεσις τοὺς Σῆρας μὴ θέλοντας φονεῖν, ἢ τοὺς Βραχμᾶνας κρεοφαγεῖν, ἢ τοὺς Πέρσας ἀθεμίτως μὴ
 b γαμεῖν, ἢ τοὺς Ἴνδοὺς μὴ καίεσθαι, ἢ τοὺς Μήδους μὴ ἐσθίεσθαι ὑπὸ κυνῶν, ἢ τοὺς Πάρθους μὴ πολυγαμεῖν, ἢ τὰς ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ γυναῖκας μὴ σωφρονεῖν, ἢ τοὺς Ἑλληνας μὴ γυμνάζεσθαι γυμνοῖς τοῖς σώμασιν, ἢ τοὺς Ῥωμαίους μὴ κρατεῖν, ἢ
 5 τοὺς Γάλλους μὴ γαμῆσθαι, ἢ τὰ ἄλλα βάρβαρα ἔθνη ταῖς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων λεγομέναις Μούσαις κοινωνεῖν· ἀλλ', ὡς προεῖπον, ἕκαστον ἔθνος καὶ ἕκαστος τῶν ἀνθρώπων χρήται τῇ ἑαυτοῦ
 c ἐλευθερίᾳ ὡς βούλεται καὶ ὅτε βούλεται, καὶ δουλεύει τῇ γενέσει καὶ τῇ φύσει δι' ἣν περικεῖται σάρκα, πῆ μὲν ὡς βούλεται, πῆ δὲ ὡς μὴ βούλεται. Πανταχῆ γὰρ καὶ ἐν παντὶ ἔθνει εἰσὶ πλούσιοι καὶ πένητες καὶ ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι καὶ ἐρρωμένοι
 5 καὶ νοσοῦντες, ἕκαστος κατὰ τοὺς τῆς γενέσεως αὐτοῦ κλίρους.

Ταῦτα, ᾧ Βαρδῆσανῃ, ἄκρως ἡμᾶς πέπεικε, φημί αὐτῷ. Οἱ δὲ ἀστρονόμοι φασὶ τὴν γῆν ταύτην μεμερίσθαι εἰς ἑπτὰ κλίματα, καὶ ἄρχειω ἐκάστου κλίματος ἓνα τῶν ἑπτὰ ἀστέρων· καὶ

d 7 ἐφημεριῶν codd d 10—12 ἔχουσιν—Ἄρεος om B d 12
 <ἦ>] addidi 278 a 4 γεννήσεως O a 7 κρεοφ.] κρεῶφ. O
 b 2 κυνῶν] γυναικῶν O b 7 ἑαυτοῦ] αὐτοῦ BO c 2—280 b 3 δι'—
 ὑπέκεινται] om B c 3 μὴ om O c 6 ταῦτα] pr φημί αὐτῷ ἡμᾶς O
 Βαρδισάνῃ BO cf 273 b 1 (Gaisf.) ἡμᾶς] om O φημί αὐτῷ] om O
 c 7 μερίσθαι O

τοὺς διαφόρους νόμους μὴ τοὺς ἀνθρώπους τεθεικέναι ἑαυτοῖς, ^d ΒΑΡΔΗ-
 ἀλλ' ἐκάστου ἄρχοντος πλεονάζειν τὸ θέλημα ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ,
 ὃν νομὸν νενομίκασιν οἱ κρατούμενοι.

Ἄπεκρίνατο· Οὐκ ἀληθὴς ἡ ἀπόκρισις αὕτη, ὦ Φίλιππε. Εἰ
 γὰρ καὶ διήρηται ἡ οἰκουμένη εἰς μέρη ἑπτὰ, ἀλλ' ὅν γε ἐν μιᾷ ⁵
 μερίδι εὐρίσκομεν πολλὰς διαφορὰς νόμων. Οὐδὲ γὰρ ἑπτὰ
 νομοὶ εἰσι κατὰ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας, οὐδὲ δώδεκα κατὰ τὰ ζῳδία,
 οὐδὲ τριάκοντα ἕξ κατὰ τοὺς δεκανοὺς, ἀλλὰ μυρίοι. Μνημονεύειν
 τε ὀφείλετε ὧν προεῖπον, ὅτι καὶ ἐν ἐνὶ κλίματι καὶ ἐν μιᾷ
 χώρα τῶν Ἰνδῶν εἰσὶν ἀνθρωποφάγοι Ἰνδοί, καὶ εἰσιν οἱ ¹⁰
 ἐμφύχων ἀπεχόμενοι· καὶ ὅτι οἱ Μαγουσαῖοι οὐκ ἐν Περσίδι
 μόνη τὰς θυγατέρας γαμοῦσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ ἔθνει, ὅπου ^{p. 279}
 ἂν οἰκήσωσι, τοὺς τῶν προγόνων φυλάσσοντες νόμους καὶ τῶν
 μυστηρίων αὐτῶν τὰς τελετάς. Ἄλλὰ καὶ πολλὰ βάρβαρα ἔθνη
 κατελέξαμεν, τὰ τε ὄντα ἐν μεσημβρίᾳ, καὶ δύσει, καὶ ἀνατολῇ
 καὶ ἄρκτῳ, τοῦτ' ἐστὶν ἐν διαφόροις κλίμασι, μὴ μετέχοντα ⁵
 Ἑρμαϊκῆς ἐπιστήμης. Πόσοι, νομίζετε, σοφοὶ ἄνδρες παρ-
 ἤγαγον τοὺς κακῶς κειμένους νόμους; Πόσοι δὲ νόμοι ὑπὸ τῆς
 ἀπορίας κατελύθησαν; Πόσοι βασιλεῖς κρατήσαντες ἔθνων παρή- ^b
 γαγον τοὺς πρὸ αὐτῶν νόμους, καὶ ἔθεντο τοὺς ἰδίους; Καὶ
 οὐδεὶς τῶν ἀστέρων ἀπώλεσε τὸ ἴδιον κλίμα. Χθὲς οἱ Ῥωμαῖοι
 τῆς Ἀραβίας κρατήσαντες τοὺς τῶν βαρβάρων νόμους ἠλλαξαν·
 ἔπεται γὰρ τὸ αὐτεξούσιον τῷ αὐτεξουσίῳ. Τὸ δὲ δυνάμενον ⁵
 πείσαι καὶ τοὺς ἀπίστους ἐκθήσομαι ὑμῖν. Ἰουδαῖοι πάντες οἱ
 διὰ Μωσέως δεξάμενοι νόμον τοὺς γεννωμένους ἄρρενας παῖδας
 ἐν τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ αἱμάσσοισι περιτέμνοντες, οὐκ ἀστέρος ^c
 παρουσίαν ἀναμένοντες, οὐ κλίματος ἐξουσίαν ἐντρεπόμενοι, οὐχ
 ὑπὸ νόμον ἀλλοτρίας χώρας ἀγόμενοι· ἀλλ' εἴτε ἐν Συρίᾳ τυγχά-
 νουσιν, εἴτε ἐν Γαλατίᾳ, εἴτε ἐν Ἰταλίᾳ, εἴτε ἐν Ἑλλάδι,

^d 9 ἐν μιᾷ χώρᾳ] χ. μ. Ο   ^d 11 Μαρυσᾶιοι Ο   279 a 1
 μόνον Ο   a 2 ἂν—τελετάς] οἰκήσωσι τὰς τῶν μυστηρίων αὐτῶν τελετάς
 φυλάσσοντες Ο   a 6 ἄνδρες σοφοὶ Ο   c 4 Γαλατία] I 'vid 275 d 4'
 (Gaisf.), Γαλλία Ο

ΒΑΡΔΗ- 5 ἡ ἐν Παρθία, ἡ ὅπου ἂν ὦσι, τοῦτο ποιούσιν. Ὅπερ οὐκ ἔστι
 ΣΑΝΟΥ κατὰ γένεσιν, οὐ γὰρ δύνανται πάντες οἱ Ἰουδαῖοι μίαν γένεσιν
 ἔχειν. Ἄλλὰ καὶ δι' ἡμερῶν ἑπτὰ πάντες ὅπου ἂν ὦσιν ἀργοῦσιν
 ἐκ παντὸς ἔργου, καὶ οὔτε ὀδεύουσιν, οὔτε πυρὶ χρώνται· οὔτε
 d ἀναγκάζει ἡ γένεσις Ἰουδαίων οὐ κτίσαι οἶκον, οὐ καταλύσαι,
 οὐκ ἐργάσασθαι, οὐ πωλῆσαι, οὐκ ἀγοράσαι ταῖς ἡμέραις τοῦ
 σαββάτου, καὶ τοι ἐν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ γεννώντων Ἰουδαίων καὶ
 γεννωμένων, καὶ νοσοῦντων καὶ ἀποθνησκόντων. Ταῦτα γὰρ
 5 οὐκέτι ἐστὶ τοῦ αὐτεξουσίου. Ἐν τῇ Συρία, καὶ ἐν τῇ Ὀσρονηῖ,
 ἀπεκόπτοντο πολλοὶ τῇ Ῥέα, καὶ ἐν τούτῳ μιᾷ ῥοπῇ ὁ βασιλεὺς
 Ἀβγαρος ἐκέλευσε τῶν ἀποκοπτομένων τὰ αἰδοῖα ἀποκόπτεσθαι
 καὶ τὰς χεῖρας, καὶ ἐκ τότε οὐδεὶς ἀπέκόψατο ἐν τῇ Ὀσρονηῖ.
 Τί δὲ ἐροῦμεν περὶ τῆς τῶν Χριστιανῶν αἰρέσεως, ἧς ἡμεῖς οἱ
 10 δοξασταὶ πολλοὶ ὄντες καὶ ἐν διαφόροις ἀνέστημεν κλίμασιν, ἐν
 παντὶ ἔθνει καὶ κλίματι, οἵτινες πολλοὶ ὄντες ἐνὶ ὀνόματι κεκλή-
 p. 280 μεθα; Καὶ οὔτε οἱ ἐν Γαρθία Χριστιανοὶ πολυγαμοῦσι, Πάρθοι
 ὑπάρχοντες, οὔθ' οἱ ἐν Μηδία κυσὶ παραβάλλουσι τοὺς νεκρούς,
 οὐχ οἱ ἐν Περσίδι γαμοῦσι τὰς θυγατέρας αὐτῶν, Πέρσαι ὄντες,
 οὐ παρὰ Βακτρίοις καὶ Γάλλοις φθείρουσι τοὺς γάμους, οὐχ οἱ ἐν
 5 Αἰγύπτῳ θρησκευοῦσι τὸν Ἄπιω ἢ τὸν κύνα ἢ τὸν τράγον ἢ
 αἴλουρον· ἀλλ' ὅπου εἰσίν, οὔτε ὑπὸ τῶν κακῶς κειμένων νόμων
 καὶ ἔθων νικῶνται, οὔθ' ἡ ὑπὸ τῶν ἀρχῶν πρυτανευομένη γένεσις
 b αὐτοὺς ἀναγκάζει τοῖς ἀπειρημένοις κακοῖς ὑπὸ τοῦ διδασκάλου
 αὐτῶν χρῆσθαι, νόσφ δὲ καὶ πενία καὶ πάθεσι καὶ ταῖς νομι-
 ζομέναις ἀτιμίαις ὑπόκεινται. Ὡσπερ γὰρ ὁ ἐλεύθερος ἡμῶν
 ἄνθρωπος δουλεύειν οὐκ ἀναγκάζεται, κὰν ἀναγκασθῇ ἀνθίσταται
 5 τοῖς ἀναγκάζουσιν· οὕτως οὐδὲ ὁ φαινόμενος ἡμῶν δοῦλος

c 5 ἡ ἐν Παρθία] om O ἡ 2°] om I c 6 οἱ] om BI d 1
 Ἰουδαίων O οἶκον] om O d 3 αὐτῇ ἡμ.] ἡμέρα τῇ αὐτῇ O d 5
 αὐτεξίου O Ὀσρονηῖ vel Εὐρουνηῖ O d 7 Ἀβγαρος O d 8
 ἐκ] om O Εὐρουνηῖ O d 11 οἵτινες] οἱ O κεκλήμεθα] καλούμεθα
 I 280 a 1 ἐν] om O a 2 ὑπάρχοντες] τυγχάνοντες O οἱ] ἡ O
 παραβάλλουσι] προτιθέασι O a 3 Περσία O a 4 Γήλλοις I,
 Γήλοισ O a 5 Αἰγύπτῳ] Αἰγυπτίᾳ O a 7 ἔθων] ἐθνῶν O οὔθ']
 οὐχ I

ἄνθρωπος τῆς ὑποταγῆς ἐκφεύγειν ῥαδίως δύναται. Εἰ γὰρ πάντα ΒΑΡΔΗ-
ΣΑΝΟΥ
ἐδυνάμεθα, ἡμεῖς ἂν ἤμεν τὸ πᾶν, ὥστε εἰ μηδὲν ἐδυνάμεθα,
ἄλλων ἤμεν, ὡς προεῖπον, ὄργανα, καὶ οὐχ ἑαυτῶν. Θεοῦ δ'
ἐπιτεύσαντος πάντα δυνατὰ καὶ ἀνεμπόδιστα· τῇ γὰρ ἐκείνου **c**
βουλήσει οὐδὲν ἀντιστῆναι δύναται. Καὶ γὰρ τὰ δοκοῦντα ἀνθ-
ίστασθαι, αὐτοῦ χρηστοῦ ὄντος, καὶ συγχωροῦντος ἐκάστη φύσει
ἔχει τὴν ιδιότητα καὶ τὸ αὐτεξούσιον τοῦ θελήματος, ἀνίσταται.

Τοσαῦτα καὶ ὁ Σύρος. Ἐνὸς δὲ ἔτι μνησθεῖς περι- **5**
γράψω τὸν λόγον. Ἐπειδὴ γὰρ τὰ μὲν ἀπὸ τῶν ἕξωθεν
γραμμάτων αὐτάρκως παρατίθεται, λείπει δὲ τὰ ἀπὸ
τῶν ἱερῶν [γραμμάτων], ὧν δὴ καὶ μάλιστα ἡμῖν δεῖ
εἰς τὴν τῆς Εὐαγγελικῆς Ἀποδείξεως Προπαρασκευήν, **d**
εἶ ἂν ἔχοι καὶ τάδε ἐποπτεῦσαι, ὡς ἂν κατὰ μηδὲν
ὁ λόγος ἐλλείποι τῶν εἰς τὸ πρόβλημα θεωρουμένων.
Ὅθεν δὴ καὶ τάδε σοι σαφῆ καταστήσω. Οὐ μὴν οἶός
τ' ἂν εἴης γυμνῶν ἐπαίειν τῶν ἱερῶν λογίων τὰ πολλὰ **5**
συνεσκιασμένως προενηνεγμένων. Διόπερ ἐγὼ σοι τὸν
ἐρμηνεῖα τούτων παραστήσομαι· σὺ δ', εἰ μὴ τοῖς κρείτ-
τοσι βασκαίνεις, οἶσθά πού τὸν ἄνδρα, Χριστοῦ μὲν
θιάσοις εἰσέτι δεῦρο χορεύοντα δι' ὧν ἀπολέλοιπε πόνων,
οὐ μὴν οὐδὲ τοῖς ἔκτος ἀγνώτα δι' ἣν ἐπιδέδεικται καὶ **10**
πρὸς τὰ τῶνδε μαθήματα φιλοτιμίαν. Σκέψαι δ' οὖν ὅσα
τε καὶ ὅποια ἐν τοῖς Εἰς τὴν Γένεσιν ἐξηγητικοῖς ὁ θαυ-
μάσιος Ὁριγένης περὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως δι- **p. 281**
εἶληφε, καὶ ὅπως ἐφώδευσε τὸν περὶ εἰμαρμένης λόγον.

11. Περὶ τοῦ εἰς σημεῖα γεγονέναι τοὺς φωστῆρας, οὐκ ΟΡΙΓΕ-
ΝΟΥΣ
ἄλλους ἡλίου καὶ σελήνης καὶ τῶν ἀστρῶν τυγχάνοντας, τῶν **b**

281 a 3 Orig. Tom. III. in Genes. (Lommatzsch) cf Philocal. c xxiii
(Armitage Robinson)

b 6 τῆς—ῥαδίως] τὴν ὑποταγὴν ῥαδ. ἐκφεύγειν **I** **b 7** ὥστε] ὡς **I**
b 8 ἡμεν] pr ἂν Langlois. ὡς—ἑαυτῶν] om **B** **c 2** οἶδεν]
οἶδ' ἐν **I** **c 8** [γραμμμάτων] om **BIO** **d 4** δὴ] + ὅθεν **BO** **d 6**
προενηνεγμένῳ **O** **d 8** βασκαίνης **I** **d 11** σκέψε **O** **d'** om **BO**
281 b 1 ἀστέρων **Arm.**

ΟΡΙΓΕ- σφόδρα ἀναγκαιοτάτων ἐστὶ διαλαβεῖν· οὐ μόνον ἐθνῶν τῶν τῆς
 ΝΟΥΣ Χριστοῦ πίστεως ἀλλοτρίων σφαλλομένων εἰς τὸν περὶ τῆς
 εἰμαρμένης τόπον, τῇ τῶν καλουμένων πλανωμένων ἀστέρων
 5 ἐπιπλοκῇ πρὸς τοὺς ἐν τῷ ζῳδιακῷ πάντων αὐτοῖς νομιζομένων
 συμβαίνει τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τῶν περὶ ἕκαστου ἄνθρωπον,
 τάχα δὲ καὶ ἀλόγων ζώων· ἀλλὰ γὰρ καὶ πολλῶν τῶν πε-
 c πιστευκέναι ὑπολαμβανομένων περισπωμένων μὴ ἄρα ἠνάγκασται
 τὰ ἀνθρώπων πράγματα, καὶ ἀμήχανον ἄλλως γενέσθαι ἢ ὡς
 οἱ ἀστέρες κατὰ τοὺς διαφόρους σχηματισμοὺς ἐπιτέλλουσιν.
 Ἐπεταὶ δὲ τοῖς ταῦτα δογματίζουσιν ἐξ ὅλων τὸ ἐφ' ἡμῶν
 5 ἀναιρεῖν· διόπερ καὶ ἐπαινον καὶ ψόγον, καὶ πράξεις ἀποδεκτὰς
 πάλιν τε αὐτῶν ψεκτάς. Ἄπερ εἰ οὕτως ἔχει, τὰ τῆς κεκρυγμένης
 τοῦ Θεοῦ κρίσεως οἴχεται, καὶ ἀπειλαὶ πρὸς τοὺς ἡμαρτηκότας, ὡς
 κολασθησομένους· τιμαὶ τε αὐτῶν πρὸς τοὺς τοῖς κρείττους ἐάντους
 d ἐπιδεδωκότας, καὶ μακαριότητες· οὐδὲν γὰρ ἔτι τούτων εὐλόγως
 ἔσται γενόμενον. Καὶ εἰ τὰ ἀκόλουθά τις ἐαυτῷ ἐφ' οἷς δογμα-
 τίζει βλέπει, καὶ ἡ πίστις ἔσται ματαία, ἢ τε Χριστοῦ ἐπιδημία
 οὐδὲν ἀνύουσα, καὶ πάντα ἢ διὰ νόμου καὶ προφητῶν οἰκονομία,
 5 κάρματοί τε ἀποστόλων ὑπὲρ τοῦ συστήσαι τὰς τοῦ Θεοῦ διὰ
 Χριστοῦ ἐκκλησίας. Εἰ μὴ ἄρα κατὰ τοὺς οὕτω τολμῶντας καὶ
 Χριστὸς ὑπὸ τὴν ἀνάγκην τῆς τῶν ἀστρων κινήσεως τῷ γένεσιν
 ἀνειληφέναι γενόμενος, πάντα πεποιήκοι τε καὶ πάθοι, οὐ τοῦ
 Θεοῦ καὶ πατρὸς τῶν ὅλων αὐτῷ τὰς παραδόξους δυνάμεις δωρη-
 10 σαμένου, ἀλλὰ τῶν ἀστέρων. Οἷς ἀθέοις καὶ ἀσεβέσι τυγχάνουσι
 p. 282 λόγοις ἀκολουθεῖ, καὶ τὸ τοὺς πιστεύοντας ὑπὸ τῶν ἀστέρων
 ἀγομένους πιστεύειν εἰς Θεὸν λέγεσθαι. Πυθόμεθα δ' ἂν αὐτῶν,
 τί ὁ Θεὸς βουλόμενος τοιοῦτον ἐποίει κόσμον, ἵν' οἱ μὲν ἐν αὐτῷ

b 2 ἐθνῶν] pr πολλῶν Orig. b 3 τῆς περὶ I b 4 καλουμένων] om
 Orig. b 5 ἐπιπλοκῇ] ἐπιλογῇ O b 7—d 1 ἀλλὰ—μακαριότητες om B
 c 1 ἠνάγκασται (sic) O c 3 τοὺς] om O ἐπιτέλλουσιν] I Orig.,
 ἐπιτελοῦσιν Arm. c 6 τε] om GO? ἔχει O c 8 τοῖς] om O
 d 1 εὐλόγως] om O d 2 γινόμενον I Arm. d 2—282 d 1 δογμα-
 τίζει—ἐχαρίσατο om B d 3 μάταιος Arm. d 5 ὑπὲρ] ὑπὸ O διὰ
 Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ codd, sed τοῦ om IO d 6 καὶ Χριστὸς] O Arm. ante
 κατὰ I d 9 Θεοῦ καὶ πατρὸς] Χριστοῦ καὶ πρὸς O 282 a 2 πειθόμεθα O

ἄνδρες ὄντες τὰ γυναικῶν πάσχωσιν, οὐδαμῶς ἑαυτοῖς αἴτιοι τῆς ὀριγε-
 ἀσελγείας γεγενημένοι, ἕτεροι δὲ ἀγρίων ζώων κατάστασιν εἰ- 5
 ληφότες, τῷ τὴν φορὰν τοῦ παντὸς τοιοῦτους αὐτοὺς πεποιηκέναι,
 διὰ τὸ τὸν Θεὸν οὕτω κεκοσμηκέναι τὸ πᾶν, ἐπιδιδόασιν ἑαυτοὺς
 ἄμοτάτοις καὶ σφόδρα ἀπανθρώποις πράγμασιν, ἀνδροφονίαις καὶ b
 πειρατείαις; Καὶ τί δεῖ λέγειν ἡμᾶς περὶ τῶν συμβαινόντων
 ἐν ἀνθρώποις καὶ ἀμαρτανομένων ὑπ' αὐτῶν, μυρίων ὄσων τυχα-
 νόντων, οὐστίναις οἱ τῶν γενναίων προϊστάμενοι τούτων λόγων
 ἀπολύοντες παντὸς ἐγκλήματος, τῷ Θεῷ προσγράφουσι πάντων 5
 τῶν κακῶς καὶ ψεκτῶς πραττομένων τὴν αἰτίαν;

Ἐὰν δέ τις αὐτῶν, ὡς ἀπολογούμενοι περὶ Θεοῦ, ἕτερον μὲν
 εἶναι λέγωσι τὸν ἀγαθόν, οὐδεὶν δὲ τούτων ἔχοντα τὴν ἀρχὴν, τῷ c
 δὲ δημιουργῷ πάντα τὰ τοιαῦτα προσάπτωσι, πρῶτον μὲν οὐδ'
 ὡς ὁ βούλονται δυνησονται ἀποδεικνύειν, ὅτι ἐστὶ δίκαιος. Πῶς
 γὰρ ὁ τοσούτων κακῶν κατ' αὐτοὺς πατὴρ εὐλόγως χρηματίζει
 δίκαιος; Δεύτερον δέ, περὶ ἑαυτῶν τί ποτε φήσουσιν, ἐξετα- 5
 στέον; Πότερον ὑπέκεινται τῇ φορᾷ τῶν ἀστέρων, ἢ ἠλευθέρωνται,
 καὶ ἐν τῷ βίῳ τυγχάνοντες οὐδὲν ἐνεργούμενον εἰς ἑαυτοὺς
 ἔχουσιν ἐκέθειν; Εἰ μὲν γὰρ φήσουσιν ὑποκείσθαι τοῖς ἀστροῖς,
 δῆλον ὅτι τὰ ἄστρα τὸ νοῆσαι αὐτοῖς τοῦτο ἐχαρίσατο, καὶ ὁ d
 δημιουργὸς ὑποβεβληκῶς ἐστὶ διὰ τῆς τοῦ παντὸς κινήσεως τὸν
 λόγον τὸν περὶ τοῦ ἀνωτέρω ἀναπεπλασμένου θεοῦ, ὅπερ οὐ
 βούλονται. Εἰ δὲ ἀποκρινόνται ὅτι ἔξω τῶν νόμων τυγχάνουσι
 τοῦ δημιουργοῦ τῶν κατὰ τοὺς ἀστέρας, ἵνα μὴ ἀπόφασις ἦ τὸ 5
 λεγόμενον ὑπ' αὐτῶν ἀναπόδεικτος, πειραθῆτωσαν ἡμᾶς προσάγειν
 ἀναγκαστικώτερον, διαφορὰν παριστάντες νοῦ τινὸς ὑποκειμένου

a 5 ἀσελγίας O ἀνειληφότες Arm. a 6 τῷ] τὸ O a 7 οὕτω]
 om I b 1 ἀνδροφονίας] ηἱ καὶ E Arm. b 2 πειρατίαις O b 5
 προγράφουσι I b 6 ψεκτῶς] ψευστῶς? I τὰς αἰτίας Arm. c 1
 λέγωσιν εἶναι O λέγωσι] λέγουσι I c 2 πάντων O τὰ] om I
 c 3 ὁ] Orig., om codd Eus. δέησονται O c 4 χρηματίζου]
 δογματίζουτο Arm. c 5 δε] om O ποτε] om O Arm. c 6
 φθορᾷ I d 1 νοηθῆναι Arm. d 3 ἀνωτέρω] ω 2^ο sup ras I,
 ἀνωτέρου O, + ἂν I d 4 τῶν νόμων τυγχάνουσι] τοῦ νόμου τυγχ. I, τυγχ.
 τῶν νόμων BO Orig.

ΩΡΙΓΕ- γενέσει καὶ εἰμαρμένη, καὶ ἐτέρου ἀπὸ τούτων ἐλευθέρου. Δῆλον
 ΝΟΥΣ γὰρ ἐστὶ τοῖς εἰδόσι τοὺς τοιούτους, ὅτι λόγον ἀπαιτηθέντες
 10 διδόναι αὐτοῖς οὐδαμῶς δυνήσονται. Πρὸς δὲ τοῖς εἰρημένοις,
 καὶ εὐχαὶ παρέλκουσι μάτην παραλαμβανόμεναι. Εἰ γὰρ κατ-
 ηνάγκασται τάδε τινὰ γενέσθαι, καὶ οἱ ἀστέρες ποιοῦσιν, οὐδὲν δὲ
 p. 283 παρὰ τὴν τούτων πρὸς ἀλλήλους ἐπιπλοκὴν δύναται γενέσθαι,
 Θεὸν ἀλογίστως ἀξιοῦμεν τάδε τινὰ ἡμῖν δωρήσασθαι. Καὶ τί
 ἐπὶ πλείον μῆκύνει τὸν λόγον δεῖ, παριστάντα τὸ ἀσεβὲς τοῦ
 καθημαζευμένου ἀβασανίστως παρὰ τοῖς πολλοῖς περὶ εἰμαρμένης
 5 τόπου; Αὐτάρκη γὰρ εἰς ὑπογραφὴν καὶ τὰ εἰρημένα.

Πόθεν δὲ ἐξετάζοντες τό' ἔστωσαν εἰς σημεῖα οἱ φωστήηρες· ἐπὶ
 ταῦτα ἐληλύθαμεν, ἑαυτοὺς ὑπομήσωμεν. Οἱ μαυθάνοντες περὶ
 b τινων ἀληθῆ, ἥτοι αὐτόπται τῶν πραγμάτων γενόμενοι ἀποφαί-
 νονται τάδε τινὰ ὑγιῶς, τὸ πάθος καὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν πεπου-
 θότων ἢ ἐνηργηκότων θεασάμενοι, ἢ ἀπαγγελόντων τῶν οὐδαμῶς
 αἰτίων τοῖς γεγενημένοις ἀκούσαντες τάδε τινὰ γινώσκουσιν.
 5 (Ἐπεξηρήσθω δὲ νῦν τοῦ λόγου τὸ δύνασθαι τοὺς δεδρακότας
 ἢ πεπουθότας, διηγουμένους ἢ δεδράκασιν ἢ πεπόνθασιν, ἐνάγειν
 εἰς γνῶσιν τῶν πεπραγμένων τὸν μὴ παρατετυχηκότα.) Ἐὰν οὖν
 c ὁ διδασκόμενος ὑπὸ τοῦ μηδαμῶς αἰτίου τῶν γινομένων τὸ τάδε
 τινὰ τοῖσδε γεγενῆσθαι ἢ συμβῆσεσθαι μὴ διακρίνη ὅτι οὐ πάντως
 ὁ διδάσκων περὶ τινος ὡς γενομένου ἢ ἔσομένου αἰτιός ἐστι τοῦ
 τὸ πᾶγμα τοιόνδε τι τυγχάνειν, οἰήσεται τὸν παραστήσαντα περὶ
 5 τοῦ τάδε τινὰ γεγενῆσθαι, ἢ τάδε τινὰ ἔσεσθαι, πεποιηκῆναι ἢ
 ποιήσῃν τὰ περὶ ὧν διδάσκει, οἰήσεται δὲ δηλονότι ἐσφαλμένως.
 Ὡς εἴ τις ἐντυχῶν προφητικῇ βίβλῳ προδηλούσῃ τὰ περὶ Ἰουδαῶν

283 a 6 Gen. i. 14

d 8—283 c 6 δῆλον—ἐσφαλμένως om B d 9 τοῖς εἰδόσι] Orig., om
 codd Eus. d 10 αὐτοῖς] αὐτὸν Arm. οὐδαμῶς] om I d 11 εὐχὰς I
 γὰρ] + καὶ I καθημαζεύσασθαι O 283 a 2 δωρεῖσθαι Arm. a 3 ἐπὶ—δεῖ
 μηκύνουεν τὸν λόγον O a 4 καθημαζευμένου O, καθημαζευμένου ceteri
 codd et edd a 6 δέ] δὴ IO b 1 γινόμενοι O b 3 ἐνηργηκότων] Orig.,
 ἐνεργηκότων Arm., ἐνεργισάντων I, ἐνηργηθέντων O b 7 παρατετυχότα
 Arm. c 1 μηδαμῶς] μηδενὸς I c 2 διακρίνοι I c 3 περὶ] παρὰ O

ΩΡΙΓΕ-
ΝΟΥΣ

τὸν προδότην νομίσει, μαθὼν τὸ ἐσόμενον, ὁρῶν αὐτὸ ἀποτε-
λούμενοι, τὴν βίβλον αἰτίαν εἶναι τοῦ τόδε τι γεγονέναι ὕστερον, **d**
ἐπεὶ ἀπὸ τῆς βίβλου μεμάθηκε τὰ ὑπὸ τοῦ Ἰούδα πραχθησόμενα
ὕστερον· ἢ πάλιν μὴ τὴν βίβλον ὑπολάβοι εἶναι αἰτίαν, ἀλλὰ
τὸν πρῶτον γράψαντα αὐτήν, ἢ τὸν ἐνεργήσαντα φέρε εἰπεῖν τὸν
Θεόν. Ὡσπερ δὲ ἐπὶ τῶν περὶ τοῦ Ἰούδα προφητευομένων **5**
αὐταὶ αἱ λέξεις ἐξεταζόμεναι ἐμφαίνουσι τὸν Θεὸν ποιητὴν μὴ
γεγονέναι τῆς τοῦ Ἰούδα προδοσίας, ἀλλὰ μόνου δεδηλωκέναι
προεγνωκότα τὰ ἀπὸ τῆς τούτου κακίας πραχθησόμενα παρὰ τὴν
αὐτοῦ αἰτίαν· οὕτως εἴ τις ἐμβαθύνει τῷ λόγῳ τοῦ προειδέναι τὰ
πάντα τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἐν οἷς οἶον ἐνετύπωσε τῆς ἑαυτοῦ **10**
προγνώσεως τοὺς λόγους, κατανοήσαι ἂν ὅτι οὔτε ὁ προγνοὺς
πάντως αἴτιος τῶν προεγνωσμένων, οὔτε τὰ τοὺς τύπους τῶν **p. 284**
λόγων τῆς προγνώσεως τοῦ προεγνωκότος δεξάμενα.

Ὅτι μὲν οὖν ἕκαστον τῶν ἐσομένων πρὸ πολλοῦ οἶδεν ὁ Θεὸς
γενησόμενον, καὶ χωρὶς μὲν γραφῆς αὐτόθεν ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς
περὶ Θεοῦ δῆλον τῷ συνιέντι ἀξίωμα δυνάμεως νοῦ Θεοῦ. **Εἰ 5**
δὲ δεῖ καὶ ἀπὸ τῶν γραφῶν τοῦτο παραστήσαι, πλήρεις μὲν εἰσιν
αἱ προφητεῖαι τοιούτων παραδειγμάτων, καὶ τὰ κατὰ τὴν Σω-
σάνναν δὲ τοῦ Θεοῦ γινώσκοντος τὰ πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν, **b**
οὕτω λέγουσαν· Ὁ Θεὸς ὁ αἰώνιος, ὁ τῶν κρυπτῶν γνώστης, ὁ εἰδὼς τὰ
πάντα πρὶν γενέσεως αὐτῶν, σὺ ἐπίστασαι ὅτι ψευδῆ μου κατεμαρτύρησαν
οὔτοι. Σαφέστατα δὲ ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Βασιλειῶν καὶ ὄνομα
βασιλεύσοντος καὶ πράξεις ἀνεγράφησαν πρὸ πλείονων ἐτῶν τοῦ **5**
γενέσθαι προφητευόμενα οὕτως· Καὶ ἐποίησεν Ἱεροβοὰμ ἑορτὴν ἐν

284 b 2 Dan. Sus. 42 (Theodotion, om LXX)
Regn. xii. 32

b 6 III (I)

d 1 τοῦ τόδε] *Dind., Orig., τοῦτο δέ I, τόδε O*   **d 2** μεμάθηκαμεν *I*
τὰ . . . πραχθ.] τὸ . . . πραχθησόμενον *I Arm.*   **d 3** ὕστερον] *om I Arm.*
d 6 ἐμφαίνουσιν ἐξεταζόμεναι *O*   **d 10** τοὺς] *BI Orig. codd ABC, τοῖς*
O Orig. edd   ἐτύπωσε *BO*   **284 a 2** τῆς] τοὺς *O*   **a 4**
ἐννοίας τῆς περὶ Θ.] περὶ θ. ἐνν. *BO*   **a 7** παραδειγμάτων] *om BO*
τὰ] *om I Arm.*   Σωσάναν *I*   **b 3** κατεμαρτήρησαν (sic) *I*
b 4 οὔτοι] *om Dan. (Theod.)*   **b 5** βασιλεύσοντος] *Vig. marg., Orig.,*
βασιλεύοντος codd Eus.   ἀναγράφει *O*

ΠΡΙΓΕ- τῷ μηνὶ τῷ ὀγδόῳ, ἐν τῇ πέμπτῃ καὶ δεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνός, κατὰ
 ΝΟΥΣ c τὴν ἑορτὴν τὴν ἐν γῆ Ἰούδα. Καὶ ἀνέβη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐν
 Βαιθήλ, ὃ ἐποίησεν ταῖς δαμάλεισι, αἷς ἐποίησεν. Εἶτα μετ' ὀλίγα· Καὶ
 ἰδοὺ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ ἐξ Ἰούδα παρεγένετο ἐν λόγῳ Κυρίου ἐν Βαιθήλ, καὶ
 Ἰεροβοὰμ εἰστήκει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον αὐτοῦ ἐπιθῦσαι· Καὶ ἐπεκάλεσεν
 5 ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐν λόγῳ Κυρίου, καὶ εἶπε· Θυσιαστήριον, θυσιαστήριον,
 τὰδε λέγει Κύριος· Ἰδοὺ υἱὸς τίκτεται τῷ οἴκῳ Δαβὶδ, Ἰωσίας ὄνομα αὐτῷ,
 d καὶ θύσει ἐπὶ σέ τοὺς ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν τῶν ἐπιθύντων ἐπὶ σέ, καὶ ὅστω
 ἀνθρώπων καύσει ἐπὶ σέ. Καὶ ἔδωκεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τέρας, λέγων·
 Τοῦτο τὸ τέρας ὃ ἐλάλησε Κύριος λέγων· Ἰδοὺ τὸ θυσιαστήριον ῥήγνυται, καὶ
 ἐκχυθήσεται ἡ πίστις ἡ ἐπ' αὐτῷ. Καὶ μετ' ὀλίγα δηλοῦνται, ὅτι καὶ
 5 τὸ θυσιαστήριον ἐρράγη, καὶ ἐξεχύθη ἡ πίστις ἀπὸ τοῦ θυσια-
 στηρίου κατὰ τὸ τέρας ὃ ἔδωκεν ὁ ἄνθρωπος ἐν λόγῳ Κυρίου.
 Καὶ ἐν τῷ Ἡσαΐα γενομένῳ πρὸ πολλοῦ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς
 εἰς Βαβυλῶνα, μεθ' ἧν αἰχμαλωσίαν ὑστερόν ποτε γίνεται Κύρος
 ὁ Περσῶν βασιλεὺς συνεργήσας τῇ οἰκοδομῇ τοῦ ναοῦ γενομένη
 10 κατὰ τοὺς χρόνους Ἐσδρα, ταῦτα περὶ Κύρου ὀνομαστὶ προφη-
 τεύεται· Οὕτω λέγει Κύριος ὁ Θεὸς τῷ χριστῷ μου Κύρῳ, οὗ ἐκράτησα τῆς
 δεξιᾶς αὐτοῦ, ἐπακοῦσαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη, καὶ ἰσχὴν βασιλείων διαρρήξω,
 ἀνοίξω ἔμπροσθεν αὐτοῦ θύρας, καὶ πόλεις οὐ συγκλεισθήσονται. Ἐγὼ
 p. 285 ἔμπροσθέν σου πορεύσομαι, καὶ ἔρη ὁμαλιῶ, θύρας χαλκᾶς συντρίψω, καὶ
 μοχλοὺς σιδηροῦς συνθλάσω· καὶ δώσω σοι θησαυροὺς σκοτεινοῦς, ἀπο-
 κρύφους, ἀοράτους ἀνοίξω σοι, ἵνα γνῶς ὅτι ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός, ὁ καλῶν τὸ
 ὄνομά σου, Θεὸς Ἰσραὴλ. Ἐνεκεν τοῦ παιδός μου Ἰακώβ, καὶ Ἰσραὴλ
 5 τοῦ ἐκλεκτοῦ μου, ἐγὼ καλέσω σε τῷ ὀνόματί μου, καὶ προσδέξομαί σε.
 Σαφῶς γὰρ καὶ ἐκ τούτων δεδήλωται, ὅτι διὰ τὸν λαὸν ὃν εὐερ-

c 2 III (I) Regn. xiii. 1

d 4 ibid. xiii. 5

d 11 Esa. xlv. 1

b 7 πέμπτῃ καὶ δεκ.] πεντεκαϊδεκάτῃ LXX Arm. c 1 τὸ ἐν B. ὃ ἐποίη-
 ησεν] + ἐν codd, ὃ ἐπ. ἐν B. τοῦ θύειν LXX c 2 Βεθὴλ BO (et in c 3)
 c 3 ἐν 2^ο] εἰς LXX Arm. c 4 ἐπὶ] εἰς BO αὐτοῦ om LXX^b c 5 ἐπὶ]
 πρὸς LXX καὶ εἶπε] om LXX^b c 6 Δαυεὶδ LXX, Δαυίδ Orig.
 Ἰωσίας LXX^b* d 2 ἔδωκεν] δώσει LXX d 3 τέρας] ῥῆμα LXX^b
 d 4 ποιότης O et sic infr ἐπ' αὐτῷ] ἐπ' αὐτῷ d 6 ἄνθρωπος] +
 τοῦ Θεοῦ LXX Arm. d 8 αἰχμαλωσίαν] αἰχμάλωτος O d 9 συνερ-
 γήσας] pr καὶ I γενομένῳ O d 10 ὀνομαστὶ περὶ Κύρου BO
 d 11 χρηστῷ I 285 a 2 συνθλάσω O, συγκλάσω LXX

γέτησεν ὁ Κύριος, ὁ Θεὸς μὴ γινώσκοντι αὐτῷ τὴν καθ' Ἑβραίους ΟΡΙΓΕ-
ΝΟΥΣ
θεοσέβειαν ἐδωρήσατο ἐθνῶν πλείονων ἄρξαι. Καὶ ἔστι ταῦτα **b**
μαθεῖν καὶ ἀπὸ Ἑλλήνων τῶν ἀναγραφάντων τὰ περὶ τὸν προ-
φητευθέντα Κύριον. Ἔτι δὲ καὶ ἐν τῷ Δανιήλ, Βαβυλωνίων
βασιλευόντων τότε, τῷ Ναβουχοδοноόσορ δείκνυνται αἱ ἐσόμεναι
βασιλεῖαι μετ' αὐτόν. Δείκνυνται δὲ διὰ τῆς εἰκόνας, χρυσοῦ 5
μὲν τῆς Βαβυλωνίων ἀρχῆς ὀνομαζομένης, ἀργυρίου δὲ τῆς
Περσῶν, χαλκοῦ δὲ τῆς Μακεδόνων, σιδήρου δὲ τῆς Ῥωμαίων.
Καὶ πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ προφήτῃ τὰ περὶ Δαρείου καὶ Ἀλεξάνδρου, **c**
καὶ τοὺς τέσσαρας διαδόχους Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνων βασι-
λέως, καὶ Πτολεμαῖον τὸν τῆς Αἰγύπτου ἄρξαντα, τὸν ἐπικαλού-
μένον Λαγών, οὕτω προφητεύεται· Καὶ ἰδοὺ τράγος αἰγῶν ἤρχετο ἀπὸ
λιβὸς ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. . . . Καὶ τῷ τράγῳ κέρας ἀνὰ μέσον τῶν 5
ὀφθαλμῶν. Καὶ ἦλθεν ἕως τοῦ κριοῦ τοῦ τὰ κέρατα ἔχοντος, οὐ εἶδον
ἐστῶτος ἐνώπιον τοῦ Οὐβάλ, καὶ ἔδραμε πρὸς αὐτὸν ἐνώπιον τῆς ἰσχύος **d**
αὐτοῦ. Καὶ εἶδον αὐτὸν φθάνοντα ἕως τοῦ κριοῦ, καὶ ἐξηγιώθη πρὸς αὐτόν,
καὶ ἔπαισε τὸν κριόν, καὶ συνέτριψεν ἀμφότερα τὰ κέρατα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν
ἰσχυρὸς τῷ κριῷ στήναι ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ἔρριψεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ
συνεπάτησεν αὐτόν, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος τὸν κριόν ἐκ χειρὸς αὐτοῦ. 5
Καὶ ὁ τράγος τῶν αἰγῶν ἐμεγαλύνθη ἕως σφόδρα. Καὶ ἐν τῷ ἰσχυῶσαι αὐτὸν
συνετρίβη τὸ κέρας αὐτοῦ τὸ μέγα, καὶ ἀνέβη ἕτερα κέρατα ὑποκάτω αὐτοῦ
εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐκ τοῦ ἐνὸς ἐξῆλθε κέρας ἐν
ἰσχυρόν, καὶ ἐμεγαλύνθη περισσῶς πρὸς τὸν νότον καὶ τὴν δύσιν. Τί δὲ δεῖ
λέγειν τὰς περὶ Χριστοῦ προφητείας, οἷον τόπον γενέσεως αὐτοῦ **ιο**
Βηθλεέμ, καὶ τόπον ἀνατροφῆς αὐτοῦ Ναζαρά, καὶ τὴν εἰς Αἴγυπτον
ἀναχώρησιν, καὶ τεράστια ἃ ἐποίησε, καὶ τίνα τρόπον ὑπὸ Ἰούδα **p. 286**

285 b 3 Cf Dan. ii. 37

c 4 Dan. viii. 5 (Theodotion)

b 1 ἐδωρήσατο **O** **b 2** Ἑλλήνων] pr τῶν **I** **c 1** Δαρεῖ **I** **c 3**
καὶ—προφητεύεται καὶ] om **B** **c 4** Λαγών] **G**, Λάγων **I**, Λαγῶν **O**, Λάγου
(Λαγών **Arm.**) **Orig.** **c 5** ἀνὰ] om **Dan.** (**B**) **c 6** ὀφθαλμῶν] + αὐτοῦ
Dan. **d 1** ἐστῶτος **Dan.** (**BG**) ἐνώπιον] ἐν ὁρμῇ **Dan.** **d 3** τὰ] pr
τοῦ? **O** **d 7** κέρατα] + τέσσαρα **LXX Orig.** αὐτοῦ] pr αὐτοῦ (**sic**) **I**
d 8 ἐνὸς] + αὐτῶν **Dan.** κέρας ἐν] ἑκατέ (**sic**) **I** **d 9** πρὸς] περὶ **BO**
τὴν] pr πρὸς **Dan.** δύσιν] δύναμιν **Dan.** (**BAG**) **d 11** Νάζορα **I**,
Ναζαρέτ **O** Αἴγυπτον] pr τὴν **BO** **286 a 1** Ἰούδα] Ἰουδαίων **O**

ΩΡΙΓΕ-
ΝΟΥΣ

τοῦ εἰς ἀποστολὴν κεκλημένου προεδόθη; Πάντα γὰρ ταῦτα σημεῖα
ἐστὶ τῆς τοῦ Θεοῦ προγνώσεως. Ἄλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Σωτὴρ,
Ὅταν, φησί, ἴδητε κυκλούμενην ὑπὸ στρατοπέδων τὴν Ἱερουσαλήμ, τότε
5 γνῶσεσθε, ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. Προεῖπε γὰρ τὸ ὕστερον
συμβεβηκὸς τὸ τέλος τῆς κατασκαφῆς Ἱερουσαλήμ.

Ἀποδεδειγμένου τοίνυν ἡμῖν περὶ τοῦ προγνώστην εἶναι τὸν
Θεὸν οὐκ ἀκαίρως, ἵνα διηγησώμεθα πῶς οἱ ἀστέρες γίνονται εἰς
b σημεῖα, νοητέον τοὺς ἀστέρας οὕτω τετάχθαι κινεῖσθαι, ἐναντιο-
φορούντων τῶν καλουμένων πλανωμένων τοῖς ἀπλανέσιν, ἵνα
σημεῖα ἀπὸ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ἀστέρων πάντων τῶν περὶ
ἕκαστον γινομένων καὶ τῶν καθόλου λαμβάνοντες γινώσκωσιν,
5 οὐχὶ οἱ ἄνθρωποι, (πολλῶ γὰρ μείζον ἢ κατὰ ἄνθρωπον τὸ δύνα-
σθαι κατὰ ἀλήθειαν ἐκλαμβάνειν ἀπὸ τῆς κινήσεως τῶν ἀστέρων
τὰ περὶ ἑκάστου τῶν ὅ τι ποτε οὖν ἐνεργούντων ἢ πασχόντων,)
ἀλλ' αἱ δυνάμεις, ἃς ἀναγκαῖον διὰ πολλὰ ταῦτα γινώσκειν, ὡς
c κατὰ δυνάμιν διὰ τῶν ἐξῆς δείξομεν. Συνέντες δὲ οἱ ἄνθρωποι
ἐκ τινῶν τηρήσεων, ἢ καὶ ἐκ διδασκαλίας ἀγγέλων τὴν ἰδίαν
τάξιν παραβεβηκότων, καὶ ἐπὶ τῇ τοῦ γένους ἡμῶν ἐπιτριβῇ
διδασκάντων περὶ τούτων τινά, φήθησαν τοὺς ἀφ' ὧν τὰ σημεῖα
5 οἴονται λαμβάνειν αἰτίους ὑπάρχειν τούτων, ἃ σημαίνει ὁ λόγος
φησί· περὶ ὧν καὶ αὐτῶν ὡς ἐν ἐπιτομῇ κατὰ δυνάμιν ἐπι-
μελέστερον εὐθέως διαληφώμεθα. Προκίεσται τοίνυν ταῦτα τὰ
προβλήματα. (α') Πῶς, προγνώστου ὄντος ἐξ αἰῶνος τοῦ Θεοῦ περὶ
d τῶν ὑφ' ἑκάστου πράττεσθαι νομιζομένων, τὸ ἐφ' ἡμῖν σώζεται·
(β') καὶ τίνα τρόπον οἱ ἀστέρες οὐκ εἰσὶ ποιητικὸν τῶν ἐν ἀνθρώ-
ποις, σημαντικὸν δὲ μόνον· (γ') καὶ ὅτι ἄνθρωποι τὴν περὶ τούτων
γνώσιν ἀκριβῶς ἔχειν οὐ δύνανται, ἀλλὰ δυνάμεσιν ἀνθρώπων

286 a 4 Luc. xxi. 20

a 2 ἐστὶ σημεῖα BO a 3 καὶ] om I a 4 κυκλούμενην] κλονουμένην O
τὴν Ἱερ. ὑπὸ στρατοπ. O τὴν] τὸν I a 5 γνῶτε NT ἐρήμωσις]
ἐρώτησις I a 6 τὸ] om Arm. b 7 οὖν] om BO Orig. b 8—287 a 7
ἀλλ'—ἀδικήματα om B b 8 ἄς] αἰς I c 1 διὰ τῶν] ἐν τοῖς I Arm.
συνέντες] σανθέντες (sic) Arm. c 5 σημαίνει I c 7 εὐθέως] ἀθέως I

κρείττοσι τὰ σημεῖα ἔκκεται. (δ') Τίς γὰρ ἡ αἰτία τοῦ τὰ σημεῖα 5 ΩΡΙΓΕ-
ΝΟΥΣ
τὸν Θεὸν πεποικέναι εἰς γνώσιν τῶν δυνάμεων, τέταρτον ἐξετα-
σθήσεται. Καὶ τοῖνυν ἴδωμεν τὸ πρῶτον, ὕπερ εὐλαβηθέντες
πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων, οἰόμενοι κατηναγκάσθαι τὰ πράγματα καὶ
τὸ ἐφ' ἡμῖν μηδαμῶς σώζεσθαι εἰ ὁ Θεὸς προγινώσκει τὰ μέλ-
λοντα, ἀσεβὲς δόγμα ἐτόλμησαν ἀναδέξασθαι μᾶλλον, ἢ προσ- p. 287
έσθαι τό, ὡς φασιν ἐκείνοι, ἔνδοξον μὲν περὶ Θεοῦ, ἀναιροῦν δὲ
τὸ ἐφ' ἡμῖν καὶ διὰ τοῦτο ἔπαινον καὶ ψόγον, καὶ τὸ τῶν ἀρετῶν
ἀποδεκτὸν τῶν τε κακιῶν ψεκτόν. Καί φασιν, εἰ ἐξ αἰῶνος ἔγνω
ὁ Θεὸς τόνδε τινα ἀδικήσειν καὶ τάδε ποιῆσαι τὰ ἀδικήματα, 5
ἀψευδῆς δὲ ἡ γνώσις τοῦ Θεοῦ, καὶ πάντως ἔσται ἄδικος ποιήσων
τάδε τὰ ἀδικήματα ὁ τοιοῦτος εἶναι προεωραμένος, καὶ ἀμήχανον
μὴ ἀδικήσειν αὐτόν· εἰ δὲ ἀμήχανον μὴ ἀδικήσειν αὐτόν, κα-
τηνάγκασται τὸ ἀδικήσειν αὐτόν, καὶ ἀδύνατον ἔσται ἄλλο τι πράξει b
αὐτόν ἢ ὕπερ ἔγνω ὁ Θεός. Εἰ δὲ ἀδύνατον ἄλλο τι πράξει
αὐτόν, οὐδεὶς δὲ ἀδύνατον μὴ ποιήσας ψεκτός ἐστι, μάτην αἰτιώ-
μεθα τοὺς ἀδίκους·— Ἀπὸ δὲ τοῦ ἀδίκου καὶ τῶν ἀδικημάτων
ἐπέρχονται καὶ ἐπὶ τὰ ἄλλα ἀμαρτήματα, εἴτα ἐκ τοῦ ἐναντίου 5
καὶ τὰ νομιζόμενα κατορθώματα· καὶ φασιν ἀκολουθεῖν τῷ τὸν
Θεὸν τὰ μέλλοντα προεγνωκέναι τὸ μὴ δύνασθαι τὸ ἐφ' ἡμῖν
σώζεσθαι. Πρὸς οὓς λεκτέον, ὅτι ἐπιβύλλων ὁ Θεὸς τῇ ἀρχῇ
τῆς κοσμοποιίας, οὐδενὸς ἀναιτίως γινομένου, ἐπιπορεύεται τῷ νῶ c
ἕκαστον τῶν ἐσομένων ὁρῶν, ὅτι ἐπεὶ τόδε γέγονε τόδε ἔπεται,
ἐὰν δὲ γένηται τόδε τὸ ἐπόμενον τόδε ἀκολουθεῖ· οὐ ὑποστάντος,
τόδε ἔσται· καὶ οὕτω μέχρι τέλους τῶν πραγμάτων ἐπιπορευθεὶς
οἶδεν ἂ ἔσται, οὐ πάντως ἐκάστῳ τῶν γινωσκομένων αἴτιος τοῦ 5
αὐτὸ συμβῆναι τυγχάνων. Ὡσπερ γὰρ εἴ τις ὁρῶν τινα διὰ
μὲν ἀμαθίαν προπετή, διὰ δὲ τὴν προπέτειαν ἀλογίστως ἐπιβαί-

d 8 πολλοί] τινὲς I, + τινὲς Arm. d 9 προγινώσκει O 287 a 5
ποιήσειν Orig. a 8 [εἰ—αὐτόν] om codd Eus. et Orig. (Arm.)
b 1 ἀδικήσαι I b 2 ὁ Θεὸς ἔγνω I b 3 ἀδύνατα Orig. b 6 καὶ I^o
κατὰ Vig. marg τῷ] τὸ O c 1 ἀναιτίου O c 4 τόδε] τὸ I
c 7 μὲν] om Arm.

ΩΡΙΓΕ- d νοντα ὁδοῦ ὀλισθηράς, καὶ καταλάβοι πεσεῖσθαι ὀλισθήσαντα,
 ΝΟΥΣ οὐχὶ αἴτιος τοῦ ὀλίσθου ἐκεῖνῳ γίνεται· οὕτω νοητέον τὸν Θεὸν

προεωρακότα ὁποῖος ἔσται ἕκαστος καὶ τὰς αἰτίας τοῦ τοιοῦτου
 αὐτὸν ἔσεσθαι καθορᾶν, καὶ ὅτι ἁμαρτήσεται τάδε, ἢ κατορθώσει

5 τάδε. Καὶ εἰ χρὴ λέγειν οὐ τὴν πρόγνωσιν αἰτίαν τῶν γινομένων,
 (οὐ γὰρ ἐφάπτεται τοῦ προεγνωσμένου ἁμαρτησομένου ὁ Θεός,
 ὅταν ἁμαρτάνῃ,) ἀλλὰ παραδοξότερον μὲν ἀληθὲς δὲ ἐροῦμεν, τὸ
 ἐσόμενον αἴτιον τοῦ τοιάνδε εἶναι τὴν περὶ αὐτοῦ πρόγνωσιν. Οὐ

p. 288 γὰρ ἐπεὶ ἔγνωσται γίνεται, ἀλλ' ἐπεὶ γίνεσθαι ἔμελλεν ἔγνωσται.

Διαστολῆς δὲ δεῖται. Εἰ μὲν γὰρ τὸ πάντως ἔσται οὕτω τις
 ἐρμηνεύει, ὡς ἀνάγκη εἶναι γενέσθαι τὸ προεγνωσμένον, οὐ
 διδόμεν αὐτῷ· οὐ γὰρ ἐροῦμεν, ἐπεὶ προέγνωσται Ἰούδαν προ-

5 δότην γενέσθαι, ὅτι πᾶσα ἀνάγκη ἦν Ἰούδαν προδότην γενέσθαι.

Ἐν γοῦν ταῖς περὶ τοῦ Ἰούδα προφητείας μέμψεις καὶ κατηγορίαι
 τοῦ Ἰούδα ἀναγεγραμμέναι εἰσί, παντί τῳ παριστώσαι τὸ ψεκτὸν
 αὐτοῦ. Οὐκ ἂν δὲ ψόγος αὐτῷ προσήπτετο, εἰ ἐπάναγκες προ-

b δότης ἦν, καὶ μὴ ἐνεδέχετο αὐτὸν ὅμοιον τοῖς λοιποῖς ἀποστόλοις

γενέσθαι. Ὅρα δὲ εἰ μὴ ταῦτα δηλοῦται δι' ὧν παραθησόμεθα
 ῥητῶν οὕτως ἐχόντων· μηδὲ γεννηθῆτω οἰκτίρμων τοῖς ὀρφανοῖς αὐτοῦ, . . .
 ἀνθ' ὧν οὐκ ἐμνήσθη ποιῆσαι ἔλεος· καὶ κατεδίωξεν ἄνθρωπον πένητα καὶ

5 πτωχὸν καὶ κατανευγμένον τῇ καρδίᾳ τοῦ θανατῶσαι· καὶ ἠγάπησε κατάραν,
 καὶ ἤξει αὐτῷ, καὶ οὐκ ἠθέλησεν εὐλογίαν, καὶ μακρυνθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

c Εἰ δέ τις διηγῆσεται τὸ πάντως ἔσται κατὰ τὸ σημαίνειν αὐτὸ
 λέγων ὅτι ἔσται μὲν τάδε τινά, ἐνεδέχετο δὲ καὶ ἐτέρως γενέσθαι,
 τοῦτο ὡς ἀληθὲς συγχωροῦμεν. Τὸν μὲν γὰρ Θεὸν οὐκ ἐνδέχεται
 ψεύσασθαι, ἐνδέχεται δὲ περὶ τῶν ἐνδεχομένων γενέσθαι καὶ μὴ
 5 γενέσθαι φρονῆσαι τὸ γενέσθαι αὐτὰ καὶ τὸ μὴ γενέσθαι.

Σαφέστερον δὲ τοῦτο ἐροῦμεν οὕτως. Εἰ ἐνδέχεται Ἰούδαν εἶναι

288 b 3 Ps. cviii (cix). 12, 16

d 1 καὶ] εἰ I Arm. d 2 οὐχί] οὐκ O d 4 ἔσεσθαι] ἔσε I d 7
 ἁμαρτάνῃ] ἁμαρτάνοι I 288 a 1 ἔμελλε γίνεσθαι B Arm. a 7
 ἀναγεγρ. εἰσί] ἀναγέγραπται BO παριστώσαι BO c 1 κατὰ τὸ] καὶ
 τοῦτο Arm. c 2 ἐνδέχεται BO ἐτέρων B, ἐτέρω O c 3 ἀληθῶς BO
 c 5 αὐτὰ τὸ γενέσθαι I τὸ 2^ο] om BO c 6 οὕτως ἐροῦμεν BO Arm.

ἀπόστολον ὁμοίως Πέτρῳ, ἐνδέχεται τὸν Θεὸν νοῆσαι περὶ τοῦ ὀΡΙΓΕ-
 'Ιούδα ὅτι μενεὶ ἀπόστολος ὁμοίως Πέτρῳ· εἰ ἐνδέχεται 'Ιούδαν ΝΟΥΣ
 προδότην γενέσθαι, ἐνδέχεται τὸν Θεὸν φρονῆσαι περὶ αὐτοῦ ὅτι d
 προδότης ἔσται. Εἰ δὲ προδότης ἔσται 'Ιούδας, ὁ Θεὸς τῇ προ-
 γνώσει αὐτοῦ τῶν προειρημέτων ἐνδεχομένων δύο, ἐνδεχομένου τοῦ
 εἶναι ἐνὶ αὐτῶν, τὸ ἀληθὲς προγινώσκων, προγνώσεται τὸν 'Ιούδαν
 προδότην γενέσθαι· τὸ δὲ περὶ οὗ ἡ γνώσις ἐνδέχεται καὶ ἐτέρως 5
 γενέσθαι· καὶ λέγοι ἂν ἡ γνώσις τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐνδέχεται μὲν
 τόνδε τὸδε ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐναντίον· ἐνδεχομένων δὲ ἀμφο-
 τέρων, οἶδα ὅτι τὸδε ποιήσει. Οὐ γὰρ ὡσπερ ὁ Θεὸς εἴποι ἂν,
 οὐκ ἐνδέχεται τόνδε τινὰ τὸν ἄνθρωπον πτῆναι, οὕτω χρησμόν,
 φέρε εἰπεῖν, περὶ τινος διδοῦς ἔρει ὅτι οὐκ ἐνδέχεται τόνδε 10
 σωφρονῆσαι· δύναμις μὲν γὰρ πάντῃ οὐκ ἔστι τοῦ πτῆναι οὐδαμῶς p. 289
 ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, δύναμις δὲ ἔστι τοῦ σωφρονῆσαι καὶ τοῦ ἀκο-
 λαστῆσαι. Ὡν ἀμφοτέρων δυνάμεων ὑπαρχουσῶν, ὁ μὴ προσέχων
 λόγοις ἐπιτρεπτικοῖς καὶ παιδευτικοῖς ἑαυτὸν ἐπιδίδωσι τῇ χείρονι·
 τῇ κρείττονι δὲ ὁ ζῆτήσας τὸ ἀληθὲς καὶ βιώσαι βεβουλημένος 5
 κατ' αὐτό. Οὐ ζητεῖ δὲ ὅδε μὲν τᾶληθῆ, ἐπεὶ ἐπιρρέπει ἐπὶ τὴν
 ἡδονήν· ὅδε δὲ ἐξετάζει περὶ αὐτῶν, αἰρεθεὶς ὑπὸ τῶν κοινῶν
 ἐννοιῶν καὶ λόγον προτρεπτικοῦ. Πάλιν δ' αὖ ὅδε μὲν αἰρεῖται b
 τὴν ἡδονήν, οὐχὶ οὐ δυνάμενος ἀντιβλέπειν αὐτῇ, ἀλλ' οὐκ ἀγωνι-
 ζόμενος· ὅδε δὲ καταφρονεῖ αὐτῆς, τὸ ἄσχημον ὄρων τὸ ἐν αὐτῇ
 πολλάκις τυγχάνον. Ὅτι μέντοι γε ἡ πρόγνωσις τοῦ Θεοῦ οὐκ
 ἀνάγκη ἐπιτίθησι τοῖς περὶ ὧν κατέλιψε, πρὸς τοῖς εἰρημένους 5
 καὶ τοῦτο λελέξεται, ὅτι πολλαχοῦ τῶν γραφῶν ὁ Θεὸς κελεύει
 τοῖς προφήταις κηρύσσειν μετάνοιαν, οὐ προσποιησάμενος τὸ
 ἐγνωκέναι πότερον οἱ ἀκούσαντες ἐπιστρέψουσιν, ἢ τοῖς ἀμαρ-

c 7 ἐνδέχεται—Πέτρῳ] om I d 3 ἐνδεχομένου] Orig., γεγονότων BIO
 d 4 ἐνὶ αὐτῶν] Orig., ἐν αὐτῷ BIO d 5 ἐτέρῳ BIO d 8 τὸδε] Orig.,
 τίθε BIO d 8—289 b 4 οὐ—τυγχάνον om B 289 a 1 μὲν] om
 O a 3 ὧν] τῶν I a 4 ἐπιτρεπτικοῖς I Orig. χείρονι· τῇ] Arm.,
 χειρίστη codd Eus. b 1 δ'] τε Orig. ὅδε] ὁ O b 6 λέξεται I
 b 7 τοῖς προφήταις I Orig. b 8 προσγνωκέναι Arm. ἀκούσαντες]
 ἀκούσονται BO ?

ΩΡΙΓΕ- τήμασιν αὐτῶν ἐμμενουσιν· ὡσπερ ἐν τῷ Ἱερεμία λέγεται· Ἴσως
 ΝΟΥΣ C ἀκούσονται καὶ μετανοήσουσιν. Οὐ γὰρ ἀγνοῶν ὁ Θεὸς πότερον ἀκού-
 σουσιν, ἢ οὐ, φησίν· Ἴσως ἀκούσονται καὶ μετανοήσουσιν, ἀλλ' οἰοεὶ
 τὸ ἰσοστάσιον τῶν δυναμένων γενέσθαι δεικνὺς ἐκ τῶν λεγομένων,
 ἵνα μὴ προκατηγγελλμένη ἢ πρόγνωσις αὐτοῦ προκαταπεσεῖν
 5 ποιήσῃ τοὺς ἀκούοντας, δόξαν ἀνάγκης παριστάσα, ὡς οὐκ ὄντος
 ἐπ' αὐτοῖς τοῦ ἐπιστρέψαι, καὶ οἰοεὶ καὶ αὐτὴ αἰτία γένηται τῶν
 ἁμαρτημάτων. Ἡ πάλιν τοῖς ἐκ τοῦ ἀγνοεῖν τὸ προεγνωσμένον
 καλὸν δυναμένοις ἐν τῷ ἀγωνίσασθαι καὶ ἀντιτείνειν πρὸς τὴν
 d κακίαν ἐν ἀρετῇ βιώσαι, αἰτία γένηται ἢ πρόγνωσις ἐκλύσεως,
 οὐκέτι εὐτόνως ἰσταμένοις κατὰ τῆς ἁμαρτίας, ὡς πάντως ἐσο-
 μένου τοῦ προειρημένου. Καὶ οὕτω γὰρ οἶον ἐμπόδιον γένοιτ'
 ἂν ἢ πρόγνωσις τοῦ ἐσομένου καλοῦ. Πάντα γοῦν χρησίμως
 5 ὁ Θεὸς τὰ κατὰ τὸν κόσμον οἰκονομῶν ἐδλόγως ἡμᾶς καὶ πρὸς
 τὰ μέλλοντα ἐτύφλωσεν. Ἡ γὰρ γνώσις αὐτῶν ἀνῆκε μὲν
 ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἀθλεῖν κατὰ τῆς κακίας, ἐπέτριψε δ' ἂν δόξασα
 κατειληφθαι πρὸς τὸ μὴ ἀντιπαλαίσαντας ἡμᾶς τῇ ἁμαρτία
 τάχιον αὐτῇ ὑποχειρίους γενέσθαι. Ἄμα δὲ καὶ μαχόμενον
 P. 290 ἐγίνετο τῷ καλὸν καὶ ἀγαθὸν γενέσθαι τινὰ τὸ τὴν πρόγνωσιν
 ἐληλυθέναι εἰς τόνδε τινά, ὅτι πάντως ἔσται ἀγαθός. Πρὸς
 οἷς γὰρ ἔχομεν καὶ σφοδρότητος καὶ τάσεως πλείονος χρεία πρὸς
 τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν γενέσθαι· προκαταληφθεῖσα δὲ ἢ γνώσις
 5 τοῦ πάντως καλὸν καὶ ἀγαθὸν ἔσεσθαι ὑπεκλύει τὴν ἄσκησιν.
 Διόπερ συμφερόντως οὐκ ἴσμεν οὔτε εἰ ἀγαθοὶ οὔτε εἰ πονηροὶ
 ἐσόμεθα.

Ἐπεὶ δὲ εἰρήκαμεν ὅτι ἀπετύφλωσεν ἡμᾶς πρὸς τὰ μέλλοντα

289 b 9 Jer. xxvi (xxxiii). 3

b 9 αὐτῶν] BGO?, ἐαυτῶν I Orig. c 1 μετανοήσουσιν] ἀποστραφή-
 σονται LXX et in c 2 οὐ—μετανοήσουσιν] om I c 2—7 ἢ—
 ἁμαρτημάτων om B c 3 δυναμένων] I, δυνάμεων ceteri c 5
 παριστώσαν O c 6 αὐτῇ] Orig., αὐτῆ codd Eus. d 3 γὰρ] om BO
 d 6—290 a 7 ἢ—ἐσόμεθα om B d 7 ἐπέτριψε] IO Arm., ἐπέτρεψε
 Orig. d 8 τὸ] τοὺς I d 9 μαχομένην I 290 a 1 τῷ] τὸ (o sup
 ras) I a 3 ἔχομεν γὰρ O Arm. a 5 ἔσεσθαι] γενέσθαι O
 a 8 ἐπεὶ] ἐπειδὴ BO

ὁ Θεός, ζητούμενόν τι ῥήτὸν ἀπὸ τῆς Ἐξόδου ὅρα εἰ δυνάμεθα **b** ORIGENOS
 οὕτω σαφηνίσαι· Τίς ἐποίησε δύσκωφον καὶ κωφόν, καὶ βλέποντα καὶ
 τυφλόν; Οὐκ ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός; Ἵνα τὸν αὐτὸν καὶ τυφλὸν καὶ
 βλέποντα πεποιηκῶς ἢ βλέποντα μὲν πρὸς τὰ ἐνεστηκότα, τυφλὸν
 δὲ πρὸς τὰ μέλλοντα. Τὸ γὰρ περὶ τοῦ δυσκώφου καὶ κωφοῦ οὐ **5**
 τοῦ παρόντος καιροῦ διηγήσασθαι. Ὅτι μέντοι γε πολλῶν τῶν
 ἐφ' ἡμῖν αἰτία πλείστα τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν ἐστί, καὶ ἡμεῖς ὁμολο-
 γήσομεν ὧν μὴ γενομένων, λέγω δὲ τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν, οὐκ ἂν **c**
 τάδε τιὰ τῶν ἐφ' ἡμῖν ἐπράττετο. Πράττεται δὲ τάδε τιὰ τῶν
 ἐφ' ἡμῖν ἀκόλουθα τοῖσδε τοῖς προγενομένοις οὐκ ἐφ' ἡμῖν,
 ἐνδεχομένου τοῦ ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς προγενομένοις καὶ ἕτερα πρᾶξιαι
 παρ' ἃ πρᾶττομεν. Εἰ δέ τις ζητεῖ τὸ ἐφ' ἡμῖν ἀπολελυμένον **5**
 εἶναι τοῦ παντός, ὥστε μὴ διὰ τάδε τιὰ συμβεβηκότα ἡμῖν ἡμᾶς
 αἰρεῖσθαι τάδε, ἐπιλέλησται κόσμον μέρος ὧν, καὶ ἐμπεριεχο-
 μένος ἀνθρώπων κοινωνία καὶ τοῦ περιέχοντος. Μετρίως μὲν **d**
 οὖν ὡς ἐν ἐπιτομῇ οἶμαι ἀποδεδεῖχθαι, τὸ τὴν πρόγνωσιν τοῦ
 Θεοῦ μὴ εἶναι καταναγκαστικὴν τῶν προεγνωσμένων πάντως.

Φέρε δὲ ἀγωνισώμεθα καὶ περὶ τοὺς ἀστέρας μηδαμῶς
 εἶναι ποιητικούς τῶν ἐν ἀνθρώποις, σημαντικούς δὲ μόνον. Σαφὲς **5**
 δὴ ὅτι εἰ ὅδε τις ὁ σχηματισμὸς τῶν ἀστέρων ποιητικὸς νομί-
 ζοιτο τῶνδ' ἐτινων τῶν γνωμένων περὶ τὸν ἄνθρωπον· (ἔστω γὰρ
 περὶ τοῦτου νῦν ζητεῖσθαι τὸν λόγον·) οὐκ ἂν ὁ σήμερον, φέρε
 εἰπεῖν, γενόμενος σχηματισμὸς περὶ τόνδε δύναιτο νοεῖσθαι πε-
 ποιηκῆναι τὰ παρεληλυθότα περὶ ἕτεροι ἢ καὶ περὶ ἑτέρους· πᾶν **10**
 γὰρ τὸ ποιοῦν πρεσβύτερον τοῦ πεποιημένου. Ὅσον δὲ ἐπὶ
 τοῖς μαθήμασι τῶν τὰ τοιαῦτα ἐπαγγελιομένων, πρεσβύτερα **p. 291**
 τοῦ σχηματισμοῦ προλέγεσθαι νομίζεται περὶ τοὺς ἀνθρώπους.

290 b 2 Exod. iv. 11

b 2 καὶ 2^ο] om LXX Arm. **b 3** καὶ 1^ο] om I LXX Arm. **βλέ-**
 ποντα καὶ τυφλὸν **O** **b 4** πρὸς] om I Arm. **c 2** τῶν 1^ο] Orig., om
 BIO **πράττεται]** Orig., Vig. marg, **πράττει** BIO **c 4** τοῦ ἐπὶ] om I
c 5—291 d 5 εἰ—ἔχειν αἰτούς om B **d 6** δὴ] δὲ **O** **d 7** τῶν
 ἀνθρώπων **IO** **d 9** δύναιτο] Arm., δύναται codd Eus. **d 10** περὶ 1^ο] **d**
δι' O **ἑτέρους]** ἑτέρου **O** **d 11** πεποιημένου] ποιουμένου **O**

ORIGENIS
NOTIS

Ἐπαγγέλλονται γὰρ τόνδε τινὰ τρόπον, τὴν ὥραν λαβόντες
 τοῦδε τοῦ ἀνθρώπου, καταλαμβάνειν πῶς ἕκαστος τῶν πλανω-
 5 μένων κατὰ κάθετον ἢ τῆσδε τῆς μοίρας τοῦ ζῳδίου ἢ τῶν ἐν
 αὐτῇ λεπτῶν, καὶ ποῖος ἀστήρ τοῦ ζῳδιακοῦ κατὰ τοῦ ἀνατολικοῦ
 ἐτύγχανεν ὀρίζοντος, ποῖός τε κατὰ τοῦ δυτικοῦ, καὶ τίς κατὰ
 τοῦ μεσουρανήματος, καὶ τίς κατὰ τοῦ ἀντιμεσουρανήματος. Καὶ
 ἐπὶ θῶσι τοὺς ἀστέρας, οὓς νομίζουσιν ἑαυτοῖς ἐσχηματικέαι
 ἢ κατὰ τὸν καιρὸν τῆς τοῦ δέινου γενέσεως ἐσχηματισμένους
 οὕτως, τῷ χρόνῳ τῆς ἀποτέξεως τοῦ περὶ οὗ σκοποῦσιν οὐ
 μόνον τὰ μέλλοντα ἐξετάζουσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ παρεληλυθότα, καὶ
 τὰ πρὸ τῆς γενέσεως καὶ τῆς σπορᾶς τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος γεγε-
 5 νημένα, περὶ πατρός, ποταπὸς ὦν τυγχάνει, πλούσιος ἢ πένης,
 ὀλόκληρος τὸ σῶμα ἢ σεσωμμένος, τὸ ἦθος βελτίων ἢ χείρων,
 C ἀκτῆμων ἢ πολυκτῆμων, τήνδε τὴν πρᾶξιν ἢ τήνδε ἔχων. Τὰ
 δ' αὐτὰ καὶ περὶ τῆς μητρός, καὶ περὶ πρεσβυτέρων ἀδελφῶν,
 εἴαν τύχῳσιν ὄντες. Ἔστω δὲ ἡμᾶς ἐπὶ τοῦ παρόντος προσ-
 ἴεσθαι αὐτοὺς καταλαμβάνειν τὰ ἐν τόπῳ ἀληθῇ, περὶ οὗ καὶ
 5 αὐτοῦ ὕστερον δεῖξομεν ὅτι οὐχ οὕτως ἔχει πεισώμεθα τοῖνυν
 τῶν ὑπολαμβάνόντων κατηναγκάσθαι ὑπὸ τῶν ἀστρῶν τὰ τῶν
 ἀνθρώπων πράγματα τῶν τρόπον ὁ σήμερον σχηματισμὸς ὁ
 d τοιοῦδε δύναται πεποιθέαι τὰ πρεσβύτερα. Εἰ γὰρ τοῦτο
 ἀμήχανον, † καθ' ὃ δὴ ὅτι † εὐρίσκεται τὸ περὶ τῶν πρεσβυτέρων
 τοῦ χρόνου ἀληθές, σαφές τὸ μὴ πεποιθέαι τοὺς ἀστέρας
 οὕτως κινουμένους ἐν οὐρανῷ τὰ παρεληλυθότα καὶ γενόμενα
 5 πρὸ τοῦ οὕτως ἔχειν αὐτοὺς. Εἰ δὲ τοῦτο, τάχα ὁ προσιέμενος
 ἀληθεύειν αὐτοὺς, ἐπιστήσας τοῖς περὶ τῶν μελλόντων λεγο-
 μένοις, ἐρεῖ ἀληθεύειν αὐτοὺς οὐ τῷ ποιεῖν τοὺς ἀστέρας, ἀλλὰ
 τῷ σημαίνειν μόνον. Ἐὰν δέ τις φάσκη τὰ μὲν παρεληλυθότα

291 a 3 τρόπον] τόπον I (o 1° sup ras) O Arm. a 6 αὐτῷ I Arm.
 a 7 ὀρίζοντο (sic) O a 8 καὶ—ἀντιμεσουρ.] om O b 3 ἐξετά-
 ξεσθαι O b 4 ὅ] om Orig. c 4 τόπῳ] pr τῷ Orig. d 2 † καθ'
 ὃ δὴ ὅτι †] codd Eus. (nisi quod ὄν pro ὃ habet I) Orig. Philoc., καθ'
 ὃ τι δὴ Vig. in notis, καθ' ὃ δὴ τι Huet d 3 ἀληθές] codd, + μὴ Orig.
 (Lommatzsch) d 8 τῷ] τὸ I

μὴ ποιεῖν τοὺς ἀστέρας, ἀλλὰ ἄλλους μὲν σχηματισμοὺς τοὺς ὄριγε-
 τῆς ἐκείνων γενέσεως αἰτίους γεγυέναι, τὸν δὲ νῦν σχηματισμὸν 10
 σεσημαγμένον μόνον, τὰ μέντοι μέλλοντα δηλοῦσθαι ἀπὸ τοῦ
 ἐνεσθηκότος σχηματισμοῦ τῆς τοῦ θεῖος γενέσεως· παραστησάτω
 τὴν διαφορὰν τοῦ ἀπὸ τῶν ἀστέρων δύνασθαι δεῖξαι ὅτι τάδε
 μὲν νεύονται ἀληθῆ ὡς ἀπὸ ποιούντων, τάδε δὲ ὡς ἀπὸ σημαί-
 νόντων μόνον. Μὴ ἔχοντες δὲ δοῦναι τὴν διαφορὰν εὐγνωμόνως p. 292
 συγκαταθήσονται, τῷ μὴδὲν τῶν κατὰ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ
 τῶν ἀστέρων γίνεσθαι, ἀλλ' ὡς προειρήκαμεν, εἰ ἄρα, σημαί-
 νεσθαι· ὡς εἰ μὴ καὶ ἀπὸ τῶν ἀστέρων τις ἐλάμβανε τὰ παρ-
 εληλυθότα καὶ τὰ μέλλοντα, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ νοῦ τοῦ Θεοῦ διὰ τινος 5
 λόγου προφητικοῦ. Ὡσπερ γὰρ προαπεδείξαμεν, ὅτι οὐδὲν
 λυπεῖ τὸν περὶ τοῦ ἐφ' ἡμῖν λόγον τὸ τὸν Θεὸν εἰδέναι τὰ πρα-
 χθησόμενα ἐκάστω, οὕτως οὐδὲ τὰ σημεῖα, ἃ ἔταξεν ὁ Θεὸς b
 εἰς τὸ σημαίνειν, ἐμποδίζει τὸ ἐφ' ἡμῖν· ἀλλὰ παραπλησίως
 βιβλίῳ περιέχοντι τὰ μέλλοντα προφητικῶς ὁ πᾶς οὐρανὸς
 δύναται, οἷον εἰ βίβλος ὡν Θεοῦ, περιέχειν τὰ μέλλοντα. Διόπερ
 ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Ἰωσήφ δύναται οὕτω νοεῖσθαι τὸ λεγόμενον 5
 ὑπὸ τοῦ Ἰακώβ· Ἀνέγων γὰρ ἐν ταῖς πλαξὶ τοῦ οὐρανοῦ ὅσα συμβή-
 σεται ὑμῖν καὶ τοῖς υἱοῖς ὑμῶν. Τάχα δὲ καὶ τό· εἰλιγῆσεται ὁ οὐρανὸς c
 ὡς βιβλίον· τοὺς λόγους τοὺς περιεχομένους σημαντικούς τῶν ἐσο-
 μένων δηλοῦν ἀπαρτισθησομένους καί, ἢ· οὕτως εἶπω, πληρωθησο-
 μένους, ὡσπερ λέγονται αἱ προφητεῖαι πεπληρωσθαι τῷ ἐκβεβη-
 κέναι. Καὶ οὕτως ἔσται εἰς σημεῖα τὰ ἄστρα γεγυότα, κατὰ τὴν 5
 λέγουσαν φωνήν· Ἔστωσαν εἰς σημεῖα. Ὁ δὲ Ἱερεμίας ἐπιστρέφων
 ἡμᾶς πρὸς ἑαυτοῦς, καὶ περιαιρῶν φόβον τὸν ἐπὶ τοῖς νομι-
 ζομένοις σημαίνεσθαι, τάχα δὲ καὶ ὑπολαμβάνομένοις ἐκεῖθεν
 ἔρχεσθαι, φησὶν· Ἀπὸ τῶν σημείων τοῦ οὐρανοῦ μὴ φοβεῖσθε. d

292 b 6 Προσειχῆ Ἰωσήφ cf Fabric. *Codex Pseudephigraph. Vet. Test.* i. 761-
 771, cf Test. Aser. 7 c 1 Is. xxxiv. 4 c 6 Gen. i. 14 d 1 Jer. x. 2

d 10 γενέσεως] γνώσεως I d 13—292 b 1 ὅτι—οὕτως 'om B ni fallor'
 Gaisf. 292 a 2 τῷ] Orig., om codd Eus. a 4 καὶ μὴ Arm. b 3
 περιέχει I b 6 συμβήσονται I c 1 εἰλιγῆσεται LXX Arm. ὡς βιβλίον
 ὁ οὐρανός LXX c 3 εἶπω] πω (sic) I d 1 φοβῆσθε (η sup ras) O
 373

ΩΡΙΓΕ-
ΝΟΥΣ

*Ἴδωμεν καὶ δεύτερον ἐπιχείρημα, πῶς οὐ δύνανται οἱ ἀστέρες εἶναι ποιητικοί, ἀλλ', εἰ ἄρα, σημαντικοί. Ἐκ τῶν πλείστων γὰρ ὄσων γενέσεών ἐστι λαβεῖν τὰ περὶ ἑνὸς ἀνθρώπου· (τοῦτο δὲ καθ' ὑπόθεσιν λέγομεν, συγχωροῦντες τὸ ἐπιστήμην αὐτῶν ἀναλαμβάνεσθαι ὑπ' ἀνθρώπων δύνασθαι) φέρε γὰρ εἰπεῖν, περὶ τοῦ τόνδε πείσεσθαι τόδε, καὶ τεθνήξεσθαι περιπεσόντα ληστὰς καὶ ἀναιρεθέντα, φησὶ δύνασθαι λαμβάνειν ἀπὸ τε τῆς ἰδίας αὐτοῦ γενέσεως, κὰν τύχη ἔχων ἀδελφοὺς πλείονας, ἀπὸ τῆς 10 ἑκάστου αὐτῶν. Περιέχει γὰρ οἴονται τὴν ἑκάστου γένεσιν ἀδελφὸν ὑπὸ ληστῶν τεθνήξομενον, ὁμοίως καὶ τὴν τοῦ πατρός, καὶ τὴν τῆς μητρός, καὶ τὴν τῆς γαμετῆς, καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ τῶν οἰκετῶν, καὶ τῶν φιλτάτων· τάχα δὲ καὶ αὐτῶν τῶν p. 293 ἀναιρούντων. Πῶς οὖν δυνατὸν τὸν τοσαύταις γενέσεσιν, ἵνα αὐτοῖς τοῦτο συγχωρηθῆ, ἐμπεριεχόμενον γίνεσθαι ὑπὸ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν ἀστέρων τῆσδε μᾶλλον τῆς γενέσεως ἢ τῶνδε; Ἐπίθανον γὰρ καὶ τὸ φάσκειν τὸν σχηματισμὸν τὸν ἐν τῇ ἰδίᾳ 5 τοῦδε τιος γενέσει ταῦτα πεποιηκέναι, τὸν δὲ ἐν τῇ τῶνδε γενέσει μὴ πεποιηκέναι, ἀλλὰ σεσημαγκέναι μόνον. Ἐπιθήναι γὰρ τὸ εἰπεῖν, ὅτι ἡ πάντων γένεσις περιεῖχε καθ' ἑκάστου ποιητικὸν τοῦ τόνδε ἀναιρεθῆναι· ὥστε ἐν γενέσεσιν, καθ' ὑπόθεσιν b λέγω, πενήκοντα περιέχεσθαι τὸ τόνδε τιὰ ἀναιρεθῆναι. Οὐκ οἶδα δ' ὅπως δινησονται σῶσαι τὸ τῶν μὲν ἐν Ἰουδαίᾳ σχεδὸν πάντων τοιούνδε εἶναι τὸν σχηματισμὸν ἐπὶ τῆς γενέσεως, ὡς ὀκταήμερον αὐτοὺς λαμβάνειν περιτομήν, ἀκρωτηριαζομένους καὶ ἔλκουμένους 5 καὶ φλεγμονῇ περιπεσομένους καὶ τραύμασι, καὶ ἅμα τῇ εἰς τὸν βίον εἰσόδῳ ἰατρῶν δεομένους· τῶν δὲ ἐν Ἰσραήλ τοῖς κατὰ τὴν Ἀραβίαν, τοιούνδε, ὡς πάντας περιτέμνεσθαι τρισκαίδεκαετίς. c Τοῦτο γὰρ ἰστοροῦνται περὶ αὐτῶν. Καὶ πάλιν τῶνδε τιῶν τῶν ἐν

d 4 γενέσεών] pr καὶ O ἀνθρώπου] οὐρανοῦ I d 7 τόνδε] τήνδε I
d 8 φασὶ Orig. d 9 ἀδελφοῦς] + πρεσβυτέρους O ἀπὸ] pr καὶ Arm.
293 a 1 ἀναιρεθέντων BO a 5 γενέσει] γενέσθαι BO a 5—d 7
τὸν—ἀστέρων om B a 6 σεσημαγκέναι O b 1 οἶδα δ'] οἶδ' IO
'Arm. b 2 τὸ] τῶ O b 4 ἀκρωτηριαζομένους] + τὰ μόρια Arm.
b 6 τῶν] τῶνδε I

Αιθίοψι τοῖσδε τὰς κόγχας τῶν γονάτων περιαιρείσθαι, καὶ τῶν ὨΡΙΓΕ-
 Ἀμαζόνων τοὺς ἑτέρουσ τῶν μαστῶν. Πῶς γὰρ ταῦτα ποιοῦσιν ΝΟΤΣ
 οἱ ἀστέρες τοῖσδε τοῖς ἔθνεσιν; Οἶμαι ὅτι εἰ ἐπιστήσαιμεν οὐδὲ
 μέχρι τοῦ στῆσαι δυνησόμεθά τι ἀληθὲς εἰπεῖν περὶ αὐτῶν. 5
 Τοσούτων δὲ φερομένων ὁδῶν προγνωστικῶν, οὐκ οἶδ' ὅπως
 ἐξώκειλαν οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ τὸ τὴν μὲν οἰωνιστικὴν καὶ τὴν
 θυτικὴν μὴ λέγειν περιέχειν τὸ ποιοῦν αἴτιον, ἀλλὰ σημαίνειν d
 μόνον, καὶ τὴν ἀστεροσκοπικὴν, οὐκέτι δὲ τὴν γενεθλιαλογικὴν.
 Εἰ γὰρ ἐπιγινώσκεται, (ἵνα καὶ χαρισώμεθα τὸ γινώσκεισθαι,)
 γίνεται δὲ ἐκεῖθεν ὅθεν ἡ γνῶσις λαμβάνεται, τί μᾶλλον ἀπὸ
 τῶν ἀστέρων ἢ ἀπὸ τῶν οἰωνῶν ἔσται τὰ γινόμενα, καὶ μᾶλλον 5
 ἀπὸ τῶν οἰωνῶν ἢ ἀπὸ τῶν σπλάγχων τῶν θυομένων, ἢ ἀπὸ
 τῶν διαπτόντων ἀστέρων; Ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ τοῦ παρόντος
 ἀρκέσει εἰς ἀναίρεσιν τοῦ ποιητικοῦ εἶναι τοὺς ἀστέρας τῶν
 ἀνθρωπίνων.

Ἔοπερ δὲ συγκεχωρήκαμεν, οὐ γὰρ ἐλύπει τὸν λόγον, ὡς τῶν 10
 ἀνθρώπων δυναμένων καταλαμβάνειν τοὺς οὐρανίους σχηματισ-
 μούς, καὶ τὰ σημεῖα, καὶ ὧν ἐστὶ σημεῖα, τοῦτο φέρε νῦν p. 294
 ἐξετάσωμεν εἰ ἀληθὲς ἐστι. Φασὶ τοίνυν οἱ περὶ ταῦτα δειωοί,
 τὸν μέλλοντα τὰ κατὰ τὴν γενεθλιαλογίαν ἀληθῶς καταλαμβάνειν
 <δεῖν> εἰδέναί οὐ μόνον τὸ κατὰ πόστου δωδεκατημορίου ἐστὶν
 ὁ καλούμενος ἀστήρ, ἀλλὰ καὶ κατὰ ποίας μοίρας τοῦ δωδεκατη- 5
 μορίου, καὶ κατὰ ποίου ἐξηκοστοῦ· οἱ δὲ ἀκριβέστεροι καὶ κατὰ
 ποίου ἐξηκοστοῦ τοῦ ἐξηκοστοῦ· καὶ τοῦτό φασι δεῖν ποιεῖν ἐφ'
 ἑκάστου τῶν πλαιωμένων, ἐξετάζοντα τὴν σχέσιν τὴν πρὸς τοὺς
 ἀπλανεῖς. Πάλιν αὖ ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ὀρίζοντος δεήσει, b
 φασίν, ἰδεῖν οὐ μόνον τὸ δωδεκατημόριον ποῖον ἦν ἐπ' αὐτοῦ,
 ἀλλὰ καὶ τὴν μοῖραν, καὶ τὸ ἐξηκοστὸν τῆς μοίρας, τὸ πρῶτον
 ἢ τὸ δεῦτερον ἐξηκοστόν. Πῶς τοίνυν τῆς ὥρας πλατεῖ λόγφ

c 2 κόνχας O   c 3 μαστῶν O   c 4 εἰ] om IO   ἐπιστήσαι
 μὲν IO   d 3 ἐπιγιν.] ἐπεὶ γινώσκεται Arm.   d 4 δέ] om Arm.
 d 7 διαπτόντων Arm.   294 a 3 γενεθλιαλογικὴν I   ἀληθῶς]
 ἀκριβῶς Arm.   a 4 <δεῖν>] Arm., om codd Eus.   b 1 αὖ] οὖν O
 δεήσοι BI

ΩΡΙΓΕ- 5 ἡμισυ δωδεκατημορίου περιεχούσης δύναται τις λαβεῖν τὸ ἐξη-
 ΝΟΥΣ κοστόν, μὴ ἔχων τὴν ἀναλογίαν τῆς διαιρέσεως τῶν ὥρων, ὥστε,
 φέρε εἰπεῖν, εἰδέναι ὅτι γεγέννηται ὁ δεῖνα ὥρα τετάρτη, καὶ
 C ἡμίσει ὥρας, καὶ τετάρτῳ, ὀγδόῳ, καὶ ἑκκαϊδεκάτῳ, καὶ δυοτρια-
 κοστῷ. Παρὰ πολὺ γὰρ φασὶ παραλλάττειν τὰ σημαινόμενα,
 παρὰ τὴν ἀγνωσίαν οὐ τῆς ὅλης ὥρας, ἀλλὰ καὶ τοῦ ποστημορίου
 αὐτῆς. Ἐν γοῦν τοῖς διδύμοις γεννωμένοις πολλάκις τὸ μεταξὺ
 5 καὶ ἀκαριαῖον ὥρας ἐστί, καὶ πολλαὶ παραλλαγαὶ τῶν συμβαι-
 νόντων καὶ τῶν πραττομένων ἐπ' αὐτῶν ἀπαντῶσι, ὡς φασιν
 d ἐκεῖνοι, παρὰ τὴν αἰτίαν τῆς σχέσεως τῶν ἀστέρων, καὶ τὸ μόριον
 τοῦ δωδεκατημορίου τὸ παρὰ τὸν ὀρίζοντα, οὐ καταλαμβάνομενον
 ὑπὸ τῶν νομιζομένων τὴν ὥραν τετηρηκέαι. Οὐδεὶς γὰρ δύναται
 λέγειν, ὅτι τὸ μεταξὺ τοῦδε τῆς γενέσεως πρὸς τὴν τοῦδε ἐστὶν
 5 ὥρας τριακοστόν. Ἄλλ' ἔστω συγκεχωρημένον αὐτοῖς τὸ κατὰ
 τὸ ἐκλαβεῖν τὴν ὥραν. Φέρεται δὴ θεώρημα ἀποδεικνύον τὸν
 ζῳδιακὸν κύκλον ὁμοίως τοῖς πλανωμένοις φέρεσθαι ἀπὸ δυσμῶν
 ἐπὶ ἀνατολὰς δι' ἑκατὸν ἐτῶν μοῖραν μίαν, καὶ τοῦτο τῷ πολλῷ
 χρόνῳ ἐναλλάττει τὴν θέσιν τῶν δωδεκατημορίων· ἐτέρου μὲν
 10 τυγχάνοντος τοῦ νοητοῦ δωδεκατημορίου, ἐτέρου δὲ τοῦ ὡσανεὶ
 μορφώματος. <Τὰ δὲ ἀποτελέσματά φασιν εὐρίσκεσθαι οὐκ ἐκ τοῦ
 p. 295 μορφώματος, > ἀλλ' ἐκ τοῦ νοητοῦ ζῳδίου, ὕπερ οὐ πᾶν τι δυνατὸν
 καταλαμβάνεσθαι. Ἐστω δὲ καὶ τοῦτο συγκεχωρημένον, τὸ
 καταλαμβάνεσθαι τὸ νοητὸν δωδεκατημόριον, ἢ δύνασθαι ἐκ τοῦ
 αἰσθητοῦ δωδεκατημορίου λαμβάνεσθαι τὸ ἀληθές. Ἄλλὰ τὴν
 5 γε σύγκρασιν παρ' αὐτοῖς καλουμένην τῶν ἐν τοῖσδε τοῖς σχη-
 ματισμοῖς τυγχάνόντων, καὶ αὐτοὶ ὁμολογήσουσιν, οὐχ οἰοί τε
 σῶσαι κατὰ πᾶν, ἀμαυρουμένου τοῦ δηλουμένου, φέρε εἰπεῖν,

c 2 φησι IO c 3 οὐ τῆς] αὐτῆς Orig. τοῦ ποστημορίου] ποστημ. I
 Orig., τὸ πολλοστημόριον O c 4 ἐν] ὡς O c 5 καὶ 1^ο
 om O Arm. d 1 παρὰ] pr οἱ BO d 2 καταλαμβανομένων B1
 d 4 τὸ] om I Arm. τῆς τοῦδε Arm. d 5 συγκεχωρημένα Arm.
 τὸ] B1O, τὰ Arm. d 6 ἐκλαμβάνειν Arm. d 7 φέρεσθαι] + δὴ BO
 d 8 τοῦτῳ O d 11 (τὰ—μορφώματος)] Orig., om codd Eus. 295 a 2
 δὲ] δὴ I Arm. a 7 κατὰ πᾶν] κατ' ἀξίαν Orig. τοῦ δηλουμένου—
 ἀμαυρουμένου] om B

χειρόνος ἀπὸ τοῦδε, διὰ τὸ ἐπιβλέπεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τοῦδε τοῦ **b** ORIGENIS-
NOTIS
κρείττονος, καὶ ἐπὶ τοσόνδε ἢ τοσόνδε ἀμαυρουμένου. Πολλάκις
πάλιν τῆς ἀμαυρώσεως τῆς τοῦ χειρόνος ὑπὸ τῆς ἐπιβλέψεως
τῆς τοῦ κρείττονος ἐμποδιζομένης, ἐκ τοῦ ἕτερον οὕτως ἐσχη-
ματίσθαι, χειρόνων ὄντα σημαντικόν. Καὶ οἶμαι ἐπιστήσαντά **5**
τινα τοῖς τόποις ἀπογνῶναι τὴν περὶ τούτων κατάληψιν, οὐδαμῶς
ἀνθρώποις ἐκκειμένην, ἀλλ', εἰ ἄρα, μέχρι τοῦ σημανθῆναι μόνον
φθάνουσαν. Εἰ δέ τις ἐν πείρᾳ γεγένηται τῶν πραγμάτων, **c**
μᾶλλον εἴσεται τὸ ἐν τῷ στοχάζεσθαι ἀποπτωτικὸν τῶν λεγόντων
καὶ αὐτῶν τῶν συγγραφεμένων, ἥπερ νομιζόμενον ἐπιτευκτικόν.
Καὶ Ἡσαίας γοῦν, ὡς οὐ δυναμένων τούτων εὑρίσκεσθαι ὑπὸ
ἀνθρώπων, φησὶ πρὸς τὴν θυγατέρα τῶν Χαλδαίων, τῶν ταῦτα **5**
μάλιστα παρὰ πάντας ἐπαγγελλομένων· Στήψωσαν καὶ σωσάτωσαν
σε οἱ ἀστρολόγοι τοῦ οὐρανοῦ, . . . ἀναγγειλάτωσαν σοι τί μέλλει ἐπὶ σέ
ἔρχεσθαι. Διὰ γὰρ τούτων διδασκόμεθα μὴ δύνασθαι τοὺς πάντ **d**
περὶ ταῦτα φιλομαθεῖς προδηλοῦν, ἃ βεβούληται Κύριος ἐκάστῳ
ἔθνει ἐπαγαγεῖν.

Τοσαῦτα καὶ ὁ δηλωθεὶς ἀνὴρ. Ἄλλα γὰρ ὁ πᾶς
ἡμῖν οὗτος εἰς δύο τὰ μέγιστα συναιρείται λόγος, εἷς **5**
τὸ μὴ θεοὺς εἶναι τοὺς κατὰ πόλιν χρᾶν νενομισμένους,
καὶ εἰς τὸ μηδὲ ἀγαθοὺς δαίμονας· τοῦναντίον δὲ γότηάς
τινας καὶ πλάνους καὶ ἀπατεῶνας τυγχάνειν, ἐπ' ὀλέθρῳ
καὶ διαστροφῇ τῆς ἀληθοῦς εὐσεβείας τὴν εἰς ἀνθρώ-
πους πλάνην τὴν τε ἄλλην καὶ δὴ καὶ τὴν περὶ εἰμαρ- **10**
μένης προβεβλημένους. Ἄφ' ἧς μηδενὸς τῶν ἐξ αἰῶνος
πλὴν Ἰησοῦ τοῦ Σωτήρος ἡμῶν τὸ πᾶν τῶν ἀνθρώπων

295 c 6 Is. xlvii. 13

b 2 τοσόνδε] τοσοῦτον O	b 7 εἰ] ἢ Orig.	σημανθ. μόν.
φθάνουσαν] B1 Orig., σωθῆναι	φθάν. O, σωθῆναι	φθάν. μόν. Arm.
c 1— d 4 εἰ—ἀνὴρ om B	c 3 συγγραφομένων O	c 7 οὐρανοῦ] +
οἱ ὄρωντες τοὺς ἀστέρας LXX	d 2 φιλομαθεῖν O	d 8 τυγχάνειν]
om BO	d 10 τὴν τε ἄλλην] om O	d 11 μηδενὸς τῶν] μόνον O
d 12 πλὴν] om O	πᾶν τῶν] πάντων BO	

γένος λελυτρωμένου, εικότως ἡμῖν ἐν ἀρχαῖς τῆς Εὐαγ-
 ρ. 296 γελικῆς Προπαρασκευῆς τὰ παρόντα πάντα διὰ σπουδῆς
 γέγονεν, ὡς ἂν ἔργῳ μάθοιμεν ἐκ τίνων προγόνων
 φύντες καὶ οἷα τὸ πρὶν ἀπάτη συνεχομένων, ἐξ ὀπόσης
 τε καὶ πηλίκης ἀνανεύσαντες αὐτοῖ τε ἡμεῖς καὶ ὁ
 5 σύμπας τῶν ἀνθρώπων βίος ἀβλεψίας τε καὶ ἀθεότητος
 τὴν ἴασιν τῆς μακρᾶς καὶ πολυχρονίου δαιμονικῆς
 ἐνεργείας διὰ μόνης τῆς σωτηρίου Εὐαγγελικῆς εὐρά-
 μεθα διδασκαλίας.

d 13 λυτρωμένου I
 εὐράμενος I

296 a 4 σύμπας ὁ O

a 7 σωτηρίου] + καὶ I

BIBLION Z.

Τάδε τὸ ἕβδομον περιέχει σύγγραμμα τῆς εὐαγγελικῆς προπαρασκευῆς

- α' Τὰ περὶ τοῦ τῶν ἀνέκαθεν Ἑβραίων βίου, καὶ ὡς εὐλόγως
τὰς ἐνθέους αὐτῶν γραφὰς τῶν πατρίων λόγων προετι-
μήσαμεν . . . . . c. 1 p. 298 d
- β' Ἀνακεφαλαίωσις τῆς παρὰ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσι θεολογίας,
καὶ οἷων κακῶν αἰτία συνέστη τῷ βίῳ . . . . . c. 2 p. 299 b
- γ' Παράθεσις τοῦ τῶν Ἑβραίων τρόπου, καὶ ὅπως ἐδόξαζον
περὶ τοῦ ποιητοῦ καὶ δημιουργοῦ τῶν ὄλων . . . . . c. 3 p. 301 b
- δ' Ὅπως ἐφρόνουν περὶ ἀθανασίας ψυχῆς καὶ περὶ τῆς τῶν
σωμάτων οὐσίας . . . . . c. 4 p. 302 b
- ε' Ὅπως φιλόθεοι γεγονότες τῶν ἀναγράπτων θεοφανειῶν καὶ
χρησμῶν ἠξιώθησαν . . . . . c. 5 p. 303 d
- ς' Ὡς ἐκτὸς ἦσαν Ἰουδαϊσμοῦ πρόσθεν ἢ Μωσέα γενέσθαι ἐπ'
εὐσεβείᾳ διαλάμψαντες . . . . . c. 6 p. 304 b
- ζ' Ὡς αὐτὸς ὁ Μωσῆς Ἑβραίων τῶν πρὸ τῆς ἡλικίας αὐτοῦ τῇ
οἰκείᾳ καταβέβληται γραφῇ τοὺς βίους . . . . . c. 7 p. 305 a
- η' Ὡς εὐλόγῳ κρίσει καὶ σώφρονι λογισμῷ τὴν περὶ τῶνδε
ἱστορίαν παρεδεξάμεθα, καὶ ἐπιδρομῇ τῶν κατὰ τοὺς
δηλουμένους βίων τῶν τε πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ θεοφιλῶν
ἀνδρῶν καὶ τῶν μετὰ ταῦτα μέχρι τῆς Μωσέως γενεῆς
διαρκεσάντων . . . . . c. 8 p. 306 b
- θ' Περὶ τῶν παρ' Ἑβραίοις δογματικῶν θεωρημάτων . . . . . c. 9 p. 313 b p. 298
- ι' Περὶ τῆς καθόλου προνοίας, καὶ περὶ τῆς συστάσεως καὶ
δημιουργίας τοῦ κόσμου . . . . . c. 10 p. 314 a
- ια' Ἑβραίων δύοσαι περὶ τοῦ Θεοῦ, τοῦ δὴ καὶ πρώτου τῶν ὄλων
αἰτίου . . . . . c. 11 p. 317 c
- ιβ' Περὶ τῆς τοῦ δευτέρου αἰτίου θεολογίας . . . . . c. 12 p. 320 c
- ιγ' Φίλωνος περὶ τοῦ δευτέρου αἰτίου . . . . . c. 13 p. 322 d

Tit. σύγγραμμα] βιβλίον BO α' εὐλόγως] ἀλόγως (?) O*
β' ἀνακεφαλαίωσιν I γ' παράθεσιν I ε' φιλόθεοι] θεόφιλοι ante
c 5 O. η' καὶ 2^ο] om BI ι' καὶ 1^ο] om IO ια' Ἑβραίων
δύοσαι] om BO

ιδ'	Ἀριστοβούλου περὶ τοῦ αὐτοῦ	c. 14 p. 324 a
ιε'	Περὶ τῆς τῶν λογικῶν συστάσεως	c. 15 p. 324 c
ιϛ'	Περὶ τῶν ἀντικειμένων δυνάμεων	c. 16 p. 328 a
ιζ'	Περὶ τῆς ἀνθρώπου φύσεως	c. 17 p. 330 b
ιη'	Φίλωνος περὶ ψυχῆς	c. 18 p. 331 b
ιβ'	Περὶ τοῦ μὴ ἀγέννητον εἶναι τὴν ὕλην	c. 19 p. 333 c
κ'	Περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν Ὀριγένους εἰς τὴν Γένεσιν	c. 20 p. 334 d
κα'	Φίλωνος περὶ τοῦ αὐτοῦ	c. 21 p. 336 b
κβ'	Ὅτι μὴ ἀγέννητος ἡ ὕλη, μηδὲ κακῶν αἰτία	c. 22 p. 337 b

- p. 298 d 1. ΕΒΡΑΙΩΝ πέρι λοιπὸν καὶ τῆς κατ' αὐτοὺς φιλοσοφίας τε καὶ εὐσεβείας, ἣν τῶν πατρίων ἀπάντων προτετιμῆκαμεν, τὸν τοῦ βίου τρόπον ὑπογράψαι καιρός. Ἐπειδὴ γὰρ οὐκ (ἀλόγως) κεκριμένῳ δὲ καὶ σώφρονι λογισμῷ τῆς διεψευσμένης ὁμοῦ πάντων Ἑλλήνων τε καὶ βαρβάρων θεολογίας τὴν ἀπόλειψιν πεποιημένοι συνέστημεν, ὧρα λοιπὸν τὴν δευτέραν ἐπιλύσασθαι, τὴν αἰτίαν ἀποδιδόντας τῆς τῶν Ἑβραϊκῶν λόγων μεταποιήσεως. Τὸ μὲν οὖν μὴ φέρειν τινὰ μέμψιν ἡμῖν τὴν
 10 ἀπὸ βαρβάρων τοῦ συμφέροντος μετάληψιν ἐπὶ τῆς δεούσης σχολῆς παραστήσομεν, πάντα τοῖς Ἑλλησι
 p. 299 καὶ αὐτοῖς γε τοῖς βοωμένοις αὐτῶν φιλοσόφοις τὰ φιλόσοφα μαθήματα, καὶ τὰ ἄλλως κοινὰ καὶ ταῖς πολιτικαῖς λυσιτελοῦντα χρεῖαις, παρὰ βαρβάρων ἐσκευωρήσθαι ἐπιδείξοντες· τὸ δὲ μηδὲν πω μηδ' ὅλως
 5 παρὰ τισιν εὐρήσθαι τῶν ἔθνῶν, οἷον τὸ παρ' Ἑβραίων ἡμῖν ἀγαθὸν πεπορισμένον, ὧδε ἂν γένοιτο πρόδηλον.
 b 2. Οἱ μὲν δὴ λοιποὶ πάντες ἄνθρωποι, ἄνωθεν ἐκ πρώτης τοῦ βίου συστάσεως καὶ εἰς τὸν μετέπειτα χρόνον μόνη τῇ τῶν σωμαίων προσανασχόντες αἰσθήσει τῷ μηδὲν περὶ τῆς ἐν αὐτοῖς ψυχῆς διειληφέναι πλέον τε
 c οὐδὲν τῶν ὀρωμένων ἐν τοῖς οὖσιν ὑπάρχειν ἡγησάμε-

298 d 1 κατ' αὐτοὺς] κατὰ τούτους I d 4 (ἀλόγως) coniec aliquis
 ap Gaisford, ἀλόγως codd d 8 ἀποδόντας I d 10 φέροντος O
 299 a 4 τὸ—ἔθνῶν] om B a 6 ἀγαθὸν ἡμῖν I b 1 λοιπὸν BO

νοι, τὸ καλὸν καὶ συμφέρον καὶ μόνον ἀγαθὸν τῆ τῶν
σωμάτων ἀνέθηκαν ἡδονῇ· μόνην τε ταύτην, ὡς τὸ
μόνον οὔσαν ἀγαθὸν καὶ προσηγνὲς καὶ ἡδὺ πρὸς ἀπό-
λαυσίν τε εὐδαίμονος βίου αὐτάρκη, περισπούδαστον 5
ὑποθέμενοι, θεῶν μεγίστην ἠγάσαντό τε καὶ τεθειάκασιν,
οὐδὲ τῆς ζωῆς αὐτῆς, εἰ μὴ μετέχοι τῆς τῶν σωμάτων
ἡδονῆς, ἐφιέμενοι, καὶ ζῆν οὐ διὰ τὸ ζῆν διὰ δὲ τὸ ἡδέως
ζῆν ἀσπαζόμενοι, τοῦτο καὶ τοῖς ἰδίους ἐξάμενοι παισὶν
ὡς μόνον ἀγαθὸν παρεῖναι. Ἐνθεν οἱ μὲν τὰ χορηγὰ d
τῆς ἐνσάρκου ζωῆς ἤλιον εἶναι καὶ σελήνην καὶ ἀστέρας
ὑποτοπάσαντες, καὶ πῶς καὶ πρὸς τὴν ὄψιν τοῦ φωτὸς
καταπλαγέντες, πρῶτους θεοὺς ἀνηγόρευσαν, μόνους
αἰτίους τῶν ὄλων εἶναι ἀποφηνάμενοι· οἱ δὲ τοὺς ἀπὸ 5
γῆς καρποὺς τὴν τε ὑγρὰν καὶ ξηρὰν καὶ θερμὴν οὐσίαν
τά τε λοιπὰ τοῦ κόσμου μέρη, δι' ὧν αὐτοῖς τὰ σώματα
τροφόμενά τε καὶ πλαινώμενα τὴν ἔνσαρκον ὁμοῦ ζωὴν
τε καὶ ἡδονὴν ἐθηρᾶτο, θεῶν πάλιν προσηγορίᾳ τετιμή-
κασιν· οἱ δὲ πολὺ πρότερον τούτων γυμνῇ καὶ ἀκα- 10
λύπτῳ κεφαλῇ τὰ σφέτερα πάθη καὶ τὴν δέσποιναν
αὐτῶν ἡδονήν, ἔρωτα καὶ πόθον καὶ ἀφροδίτην, καὶ αὐ-
τῶν τῶν θεῶν κρατεῖν εἰπόντες ἀπεθέωσαν· οἱ δὲ τοὺς
τῶν ἡδέων χορηγούς τε καὶ εὐρετὰς αὐτοῖς γενομένους p. 300
ἄνδρας τυράννους τινὰς καὶ δυνάστας, δι' ἃς ἔτυχον ἐξ
αὐτῶν εὐπαθείας, ζῶντάς τε ἔτι καὶ μετὰ τελευτῆν ἐθεο-
ποίησαν· οἱ δὲ μοχθηρῶν πνευμάτων καὶ δαιμόνων γε-
νόμενοι παραπαίγνια ἔτι μειζόνως τὸ παθητικὸν αὐτῶν 5
μέρος τῆς ψυχῆς συνηύξησαν, τὰ ἡδέα καὶ παρὰ τού-
των διὰ τῆς νενομισμένης αὐτῶν θεραπείας ἐκπορίζοντες·
οἱ δὲ μηδενὸς τούτων ἀνασχόμενοι τὸ ἄθεον ὡς πολὺ
κρεῖττον τῆς τοιᾶσδε θεολογίας εἰσηγήσαντο· οἱ δὲ ἔτι b

c 3 ἐνέθηκαν O c 5 τε] + καὶ O

300 b 5 ἐνθεν—γένος om B

τετιμήκεσαν O d 13 ἀπεθεώθησαν I

c 6 τεθειάκασιν BO

d 3 ὑποτοπήσαντες I

300 a 6 τῆς ψυχῆς μέρος I

d 1—

d 9

τούτων ἀπάντων ἀναιδέστεροι τὸν φιλόσοφον καὶ τρισ-
 ευδαίμονα βίον οὐδ' ἄλλον εἶναι ἢ τὸν ἡδὺν ἀπεφή-
 ναυτο, τέλος τῶν ἀγαθῶν τὴν ἡδονὴν ὀρισάμενοι. Ταύτη
 5 δ' οὖν τὸ πάντων ἀνθρώπων γένος, ὡς ἂν δεσποίνῃ
 πικρᾷ καὶ χαλεπωτάτῃ, ἡδονῇ θεῶ, μᾶλλον δὲ αἰσχυρῶ
 καὶ ἀκολάστῳ δαίμονι, καταδεδουλωμένον παντοίαις
 ἐνεφύρετο ταλαιπωρίαις. Αἷ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν, (κατὰ
 τὸν ἱερὸν ἀπόστολον,) μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς
 c τὴν παρὰ φύσιν· ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἄρσενες, ἀφέντες τὴν φυσικὴν
 χρῆσιν τῆς θηλείας, ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους,
 ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντι-
 μισθίαν, ἣν ἔδει, τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.
 5 Ταύτη καὶ Ἑλληνες καὶ βάρβαροι, σοφοὶ τε καὶ ἰδιώ-
 ται, χαμαὶ τε καὶ ἐπὶ γαστέρα πεσόντες, ὡς θεῶ τῇ
 ἡδονῇ προσεκύνησαν· πρηνεῖς τε σφᾶς αὐτοὺς ἐρπετῶν
 d δίκην καταβαλόντες, ἄμαχον καὶ ἀπαραίτητον θεὸν
 ταύτην ἡγήσαντό τε καὶ ἔστερξαν· ἔν τε ῥδαῖς καὶ
 ὕμνοις, ἔν τε θεῶν ἑορταῖς, ἔν τε ταῖς πανδήμοις θέαις,
 μόνῃς τῆς αἰσχυρᾶς καὶ ἀκολάστου ἡδονῆς τὰ ὄργια
 5 καὶ τὰς ἀσέμνους τελετὰς μνούμενοί τε καὶ τελοῦντες,
 ὡς εἰ καὶ τι ἄλλο καὶ τόδε καλῶς παρ' ἡμῖν ἀνηρῆσθαι.
 Ἄρχῃ γὰρ πορνείας ἐπίνοια εἰδώλων. Καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς
 τῶν ἄλλων ἔθνῶν θεολογίας τοσαύτην εἰλήφει, ὡς ἐν
 βραχεῖ φάναι, τὴν πολυτροπίαν, μιᾶς μὲν ἀρχῆς τῆς
 10 ἀκαθάρτου καὶ μιαρᾶς ἡδονῆς ἀνημμένα, ὕδρας δὲ
 πολυαυχένου καὶ πολυκεφάλου τρόπον εἰς πολλὰς καὶ
 ποικίλας διαιρέσεις τε καὶ τομὰς ἐξενηγεμένα. Ἐπειδὴ

300 b 8 Rom. i. 26, 27

d 7 Sap. xiv. 12

b 4 ὀρισάμενοι I

b 9 χρῆσιν] + τῆς θηλείας BI

c 1 δέ] τε Rom.

ἄρσενες IO

c 2 τῆς θηλείας] om BI

c 6 τε] om O

O καὶ] om I

d 1 θεῶν I

d 6 τόδε] τό γε O

ἀνειρηῆσθαι BO

d 7 γὰρ] om BO

περὶ] om I

d 11 πολυκεφάλου καὶ πολυαυχένου O

τοίνυν τοσαύτην ἔτυχον προβεβλημένοι τὴν πλάνην, εἰκότα δὴ αὐτοῖς ἡδονῇ θεῷ καὶ κακῷ δαίμονι χρωμένοις ἐπὶ κακοῖς κακὰ συνηγείρετο, γυναικομανίαις καὶ p. 301 ἄρρένων φθοραῖς μητρογαμίαις τε καὶ θυγατρομιξίαις τὸν πάντα καταφυρομένοις βίον, καὶ τὴν ἄγριον καὶ θηριώδη φύσιν ὑπερβολῇ φαυλότητος νενικηκόσι. Τοιοῦτος μὲν οὖν ὁ τρόπος τῶν παλαιῶν ἔθνων καὶ τῆς 5 διεψευσμένης αὐτῶν θεολογίας διὰ τῶν συνηγμένων ἡμῖν Ἑλληνικῶν λογογράφων τε καὶ φιλοσόφων ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἀποδέδεικται.

3. Εἰ δὴ οὖν συνῶπται σοι ὁ τῶν παλαιῶν βίος, b ἄθρει δὴ λοιπὸν τῇ διανοίᾳ μόνους παῖδας Ἑβραίων ἐν τοσοῦτοις τὴν ἐναντίαν ἀπιόντας· Οἶδε γὰρ πρῶτοι καὶ μόνοι πάντων ἀνθρώπων ἄνωθεν ἐκ πρώτης τοῦ βίου c καταβολῆς λογικῇ θεωρίᾳ τὴν διάνοιαν ἀναθέντες, καὶ τῇ περὶ τοῦ παντὸς φυσιολογίᾳ εὐσεβῶς ἐπιστήσαντες, πρῶτα μὲν τὰ τῶν σωμάτων στοιχεῖα, γῆν, ὕδωρ, ἀέρα, πῦρ, ἐξ ὧν τόδε τὸ πᾶν συνεστῶς κατεμάνθανον, ἡλίον 5 τε καὶ σελήνην καὶ ἀστέρας οὐ θεοῦς, ἔργα δὲ εἶναι Θεοῦ διελογίσαντο, τὴν φύσιν τῆς σωματικῆς οὐσίας οὐ μόνον ἄλογον ἀλλὰ καὶ ἄψυχον εἶναι, καθ' ὅσον ῥοώδης καὶ φθαρτὴ οὐσα τυγχάνει, συννοήσαντες, κάππειτα λογισάμενοι ὡς οὐχ οἷόν τε τὴν τοῦ σύμπαντος d κόσμου διάταξιν, εἶ καὶ σοφῶς ἡρμοσμένην, ἔμπλεών τε ζώων ἐμψύχων λογικῶν τε καὶ ἀλόγων ὑπάρχουσαν, αὐτόματον ἐπιγράφεσθαι τὴν αἰτίαν, οὐδέ γε τῶν ἐμψύχων τὴν ποιητικὴν ἀρχὴν ἄψυχον ὑπολαμβάνειν, οὐδ' 5 ἄλογον τὴν τῶν λογικῶν δημιουργόν. Ἐπεὶ δὲ μηδὲ ξύλων καὶ λίθων αὐτόματός ποτ' ἂν οἰκοδομία συσταίη,

d 14 θεῶ O

φυρόμενοι O

πρόσθεν IO

γισάμενοι I

301 a 1

gυναιμανίας I,

gυναικομανίας O

a 4 νενικηκότες O

b 3 μόνοι καὶ πρῶτοι BO

d 5 τὴν] τε O

a 5 τοιοῦτος]

a 5 τοιοῦτος] τοιούσδε BO

c 4 πῦρ, ἀέρα I

d 1 συλλο-

d 6 δέ] om IO

d 7 λίθων καὶ ξύλων I

a 3 κατα-

a 8

d 1 συλλο-

d 7 λίθων καὶ ξύλων I

- οὐδέ γε ἐσθῆς ὑφάντου δίχα συντελεσθείη, οὐδέ πόλεις
καὶ πολιτεῖαι νόμων ἐκτὸς καὶ ἀρχοντικῆς διατάξεως,
10 οὐδέ ἐκτὸς κυβερνήτου ναῦς, οὐδέ τὸ σμικρότατον τέχνης
ὄργανον ὑποσταίη ἂν μὴ διὰ τεχνίτου, οὐδ' εὐόρμου
p. 302 ποτὲ ναῦς λιμένος τύχοι μὴ οὐχὶ σὺν ἀγαθῷ κυβερνήτῃ·
οὐδ' ἡ τῶν καθόλου στοιχείων ἄρα φύσις, ἄψυχος οὔσα
καὶ ἄλογος, τῷ καθ' ἑαυτὴν λόγῳ δίχα τῆς ἀνωτάτω τοῦ
Θεοῦ σοφίας λόγου ποτὲ καὶ ζωῆς ἀνθέξεται. Ταῦτα
5 δὴ καὶ τὰ τοιαῦτα διανοηθέντες οἱ τῆς Ἑβραίων εὐσε-
βείας πατέρες, ἐκ μεγέθους καὶ καλλονῆς κτισμάτων νῶ
κεκαθαρμένῳ καὶ ψυχῆς διαυγέσιν ὄμμασι τὸν πάντων
δημιουργὸν Θεὸν ἐσεβάσθησαν.
- b 4. Καῖπειτα μέρος οὐ μικρὸν τοῦ παντὸς σφᾶς αὐτοὺς
εἶναι συναισθόμενοι, τὸ μὲν τι αὐτῶν τίμιον εἶναι ἠγγή-
σαντο, (τοῦτο δὲ καὶ τὸν ἀληθῆ ἄνθρωπον, τὸν κατὰ
ψυχὴν νενοημένον,) τὸ δὲ τούτου χώραν περιβολῆς
c ἐπέχειν· τοῦτο δὲ εἶναι τὸ σῶμα. Καὶ δὴ τοῦτον δι-
ελόμενοι τὸν τρόπον τὴν πᾶσαν περὶ τῆς τοῦ ἔνδον
ἀνθρώπου ζωῆς φροντίδα καὶ σπουδὴν εἰσηνέγκαντο.
Τοῦτο δὲ παρὰ τῷ πάντων δημιουργῷ Θεῷ προσφιλές
5 εἶναι λογισάμενοι, ὅς που τὴν ἀνθρώπων φύσιν τῶν
ἐπὶ γῆς ἀπάντων κρατεῖν οὐ ῥώμη σώματος ὡς ἀρετῆ
ψυχῆς ἐδωρήσατο· (τὰ μὲν γὰρ τῶν ὄντων εἶναι ἄψυχα,
οἷα λίθους καὶ ξύλα· τὰ δὲ ζωτικῆς δυνάμεως μέτοχα,
d οἷα τὰ ἀπὸ τῆς βλαστήματα· τὰ δὲ αἰσθήσεως ὀρμῆς
τε φανταστικῆς μεμοιραμένα, οἷα ζῶων τὰ ἄλογα· πάν-
τα δὲ ταῦτα ἐνὶ τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει πρὸς ὑπηρεσίαν
δουλοῦσθαι, οὐ ῥώμη σώματος καὶ ἰσχυί καταναγκα-
5 σμένα, λογισμῷ δὲ καὶ ψυχῆς ἀρετῆ, ἧ τὸ κατὰ πάντων

302 a 1 τύχη BO a 3 τοῦ Θεοῦ] om BO a 5 δὴ] δὲ O
a 8 δημιουργὸν] γενεσιουργὸν I b 1 σφᾶς αὐτοὺς τοῦ παντὸς BO
c 1 ἐπέχειν I c 3 ζωῆς ἀνθρώπου BO c 4 δὲ] καὶ BI c 5
λογιζόμενοι O c 7 ψυχῆς] κρατεῖν BO c 8 οἷον O d 4 καὶ
ἰσχύι] om BO

τῶν ἐπὶ γῆς ἀρχικόν τε καὶ βασιλικόν γέρας ἄνωθεν
 παρὰ τοῦ τῶν ὄλων αἰτίου συγκεχωρηῆσθαι κατειλήφα-
 σιν) ἔνθεν ὀρμώμενοι, σῶμα μὲν καὶ τὰ σωμάτων ἡδέα
 οὐδέν τι μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐπὶ γῆς θρεμμάτων προ-
 τιμᾶν διειροήθησαν, τὸ δ' ἐν αὐτοῖς ἄρχον, ὡς ἂν τοῦ 10
 πάντων ἄρχοντος οἰκείου, καὶ τῆς ψυχῆς τὸ λογικόν τε
 καὶ νοερόν, θεϊόν τε καὶ ἐπιστημονικόν, ὡς ἂν τοῦ ἐπὶ
 πάντων Θεοῦ τὴν ὁμοίωσιν φέρου, μόνον διὰ σπουδῆς p. 303
 ἔσχον. Εἶτα μηδὲν ἄλλο τι ἐνθυμηθέντες ἀγαθὸν εἶναι
 τοῦ πάντων ἀγαθῶν χορηγοῦ Θεοῦ, τέλος ἀπάσης εὐδαι-
 μονίας τὴν αὐτοῦ γνῶσιν τε καὶ φιλίαν εἶναι ἀπεφή-
 νατο, ὅτι καὶ αὐτῆς ζωῆς καὶ ψυχῆς καὶ σώματος καὶ 5
 τῶν τούτοις ἀναγκαίων μόνος αὐτὸς ἀνῆπται τὴν αἰτίαν.
 Τούτῳ δὴ οὖν σφᾶς ὅλους αὐτῷ σώματι καὶ ψυχῇ
 φέροντες ἀνατεθείκασιν, τὸν πάντα αὐτῶν βίον ἐπ' αὐτὸν
 ἀναρτησάμενοι, καὶ μόνῳ προσέχειν ἄλλῳ δὲ μηδενὶ b
 τῶν ὀρωμένων ἀξιώσαντες. Οὕτῳ δὴ φιλόθεοι ὁμοῦ καὶ
 θεοφιλεῖς ἀναφανέντες, θεραπευταὶ τινες ὄντως καὶ ἱερεῖς
 τοῦ ὑψίστου Θεοῦ ἀπεφάνθησαν, ἧ καὶ γένος ἐκλεκτὸν καὶ
 βασιλικὸν ἱεράτευμά τε Θεοῦ καὶ ἔθνος ἅγιον προσαγορευ- 5
 θῆναι ἠξιώθησαν, σπέρμα τῆς ἀληθοῦς ταύτης εὐσε-
 βείας καὶ τοῖς ὀψιγόνοις αὐτῶν ἀπολελοιπότες. Ἄρ'
 οὖν λογισμῷ σοι δοκοῦμεν τούσδε τῶν Ἑλληνικῶν προ-
 τιμηκῆναι, καὶ μᾶλλον τῶν Φοινίκων τε καὶ Αἰγυπτίων
 θεῶν τῶν τε περὶ τοὺς θεοὺς δυσφήμων ἀτοπημάτων c
 τὰς παρ' Ἑβραίοις περὶ εὐσεβῶν ἀνδρῶν διηγήσεις
 ἀποδέξασθαι ;

303 b 4 1 Pet. ii. 9

d 6 τε καὶ βασιλικόν] om BO   d 7 κατειλήφεσαν I   d 10—
 303 b 2 διειροήθησαν—ἀξιώσαντες om B   d 12 τοῦ ἐπὶ π. Θεοῦ] post
 τὴν ὁμοίωσιν O   303 a 2 μηδὲν] μηδ' BI   a 4 αὐτοῦ] τοῦ O
 a 6 τούτοις] τοιούτων O   b 4 Θεοῦ] om I   ἐκλεκτὸν] ἱερόν BO
 b 5 βασιλικόν] Eus. codd, βασιλειον Pet.

- d 5. Θεά δ' οὖν ἔτι εἰς ὅσον θεοφιλοῦς ἀρετῆς προελθεῖν φασὶ τοὺς δηλουμένους. Ἀποδεξάμενον τὸ θεῖον τῆς τε ἄλλης τοῦ βίου εὐσεβείας καὶ φιλοσοφίας τῆς τε περὶ αὐτὸ θεραπείας τοὺς ἄνδρας, ἤδη καὶ θειοτέρων
 5 χρησμῶν θεοφανειῶν τε αὐτοὺς καὶ ἀγγελικῶν ὀπτασιῶν ἡξίου, τὰ ἐνδέοντα τῇ θνητῇ φύσει ταῖς τῶν πρακτέων ὑποθήκαις ἐπιδιορθούμενον, δογμάτων τε καὶ μαθημάτων αὐτοῖς θεοπρεπῶν τὴν γνῶσιν ἀποκαλύπτων, ὡς μηκέτι συλλογισμοῖς μηδὲ εἰκασίαις, ἐκλάμψει δὲ
 10 αὐτῆς ἀληθείας φωτίζεσθαι τὰς διανοίας αὐτῶν, ὥστε ἤδη θεοφορομένους τὴν τῶν μέλλοντων ἔσεσθαι ὡς παρόντων ἐπιθεωρεῖν κατάληψιν, καὶ τὰ καθόλου συμπ.
 p. 304 βησόμενα τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει θεσπίζειν. Τοιαῦτα τῆς Ἑβραίων ἀρετῆς τὰ πολυύμνητα καὶ ὡς ἀληθῶς θεοφιλῆ περιέχει λόγια, ἃ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ πατριῶν μύθων τε καὶ λήρων προτετιμήκαμεν· οἱ μὲν γε περὶ
 5 θεῶν τὰ αἰσχροτάτα περιεῖχον, οἱ δὲ περὶ θεοφιλῶν ἀνδρῶν τὰς εὐσεβεῖς διδασκαλίας.
- b 6. Ταῦτα δὲ πάλαι πρότερον πρὶν ἢ καὶ Μωσέα καὶ τὸ Ἰουδαίων γένος ὑποστήναι ἐξ ἔτι μακροῦ αἰῶνος παρὰ τοῖς Ἰουδαίων προπάτορσιν ἐγνωρίζετο. Καὶ γὰρ οὖν καὶ τοῦτο διαρθρῶσαι καλόν, ὡς ὁ Ἰουδαϊσμός οὐκ
 5 ἦν πω τότε, ἀλλ' Ἑβραῖοι μὲν οἱ δηλούμενοι ὁμοῦ τῇ προσηγορίᾳ καὶ τὸν τρόπον ὑπῆρχον, Ἰουδαῖοι δὲ οὐτ' c
 ἦσαν πω οὐτ' ἐχρημάτιζον. Ἑβραίων δὲ καὶ Ἰουδαίων τὸ διάφορον γνοίης ἂν ᾧδε· τὴν μὲν προσηγορίαν οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ Ἰούδα, ἐξ οὗ τῆς φυλῆς τὸ Ἰουδαίων μακροῖς ὕστερον χρόνοις βασιλείου συνέστη, οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ

d 1 δ' οὖν] γοῦν O ἔτι] ὅπως BO d 5 θεοφανειῶν I d 8
 ἀπο ἀνακαλύπτων O 304 a 2 ὡς ἀληθῶς] om BO a 4 μύθων τε καὶ] om
 BO γε] om O b 2 Ἰουδαίων] pr τῶν O γένος O* b 3
 Ἰουδαίων] Ἑβραίων I b 4 Ἰουδαϊσμός O b 6—307 d 13 καὶ—λήξεως
 om B b 6 τῷ τρόπῳ Vig. marg c 2 γνοίσις I μὲν] om O

Ἔβερ, προπάτωρ δὲ τοῦ Ἀβραάμ οὗτος ἦν, ἐπεγρά- 5
 φοντο. Προτερεῖν τε Ἰουδαίων Ἐβραίους διδάσκουσιν
 οἱ ἱεροὶ λόγοι. Τὸν δὲ τῆς εὐσεβείας τρόπον, Ἰουδαίοις
 μὲν πρῶτον ἀπάρξασθαι τῆς νομοθεσίας Μωσέα, σαβ-
 βάτου τινὸς παραδόντα ἡμέραν, καὶ ταύτης πλείστην
 ὄσσην φυλακὴν εἰς ὑπόμνησιν σχολῆς τῶν ἱερῶν λόγων, d
 βρωτέων τε καὶ οὐ βρωτέων ζώων διαστολήν, ἑορτάς
 τε ἑτησίους, καὶ τινὰς σωματίων καθαρμούς, ἄλλης τε
 μακρᾶς περιόδου κατὰ τινὰ σύμβολα θειότερον ἐπι-
 τελουμένης. Ἐβραῖοι δὲ πρεσβύτεροι Μωσέως γενόμενοι 5
 τοῖς χρόνοις, πάσης τῆς διὰ Μωσέως νομοθεσίας
 ἀνεπήκοοι ὄντες, ἐλεύθερον καὶ ἀνειμένον εὐσεβείας
 κατῴρθουν τρόπον, βίῳ μὲν τῷ κατὰ φύσιν κεκοσμη-
 μένοι, ὡς μηδὲν νόμων δεῖσθαι τῶν ἀρξόντων αὐτῶν δι'
 ἄκραν ψυχῆς ἀπάθειαν, γνῶσιν δὲ ἀληθῆ τῶν περὶ Θεοῦ 10
 δογμάτων ἀνειληφέναι. Ἄλλὰ γὰρ τῶνδε τοῦτον εἶρη- p. 305
 μένων τὸν τρόπον, ὧρα καὶ διὰ τῶν ἐγγράφων ἐλθεῖν.

7. Ὁ τοίνυν μέγας θεολόγος Μωσῆς Ἐβραῖος ὢν ἐξ
 Ἐβραίων, εἰ καὶ τις ἄλλος, εὖ τε τὰ πάτρια ἐξεπιστά-
 μενος, ὡς ἐν προοιμίῳ τῶν ἱερῶν νόμων τοὺς τῶν προ- b
 πατόρων Ἐβραίων βίου μνήμαις ἀνεξαλείπτους παρα-
 δέδωκεν, ὧν τε ἀγαθῶν οὗτοι παρὰ Θεοῦ ἠξιοῦντο, καὶ
 αὐτὸν πάλιν ἄλλων ἀθέων τε καὶ ἀσεβῶν τρόπους τε καὶ
 τιμωρίας, ἀναγκαῖον ἠγησάμενος ὑπάρξειν τοῦτο τοῖς 5
 μέλλουσιν τοὺς αὐτοῦ νόμους παιδεύεσθαι μάθημα εἰς
 τε ἀποφυγὴν τῆς τῶν φαύλων ὁμοιοτροπίας καὶ εἰς προ-
 τροπὴν τοῦ τῶν εὐσεβῶν βίου. Χρῆν δὲ καὶ ἄλλως μὴ
 ἀγνοεῖν ὅτι δὴ φθάσαντες καὶ πρὸ τῶν ἐγγράφων c
 αὐτοῦ νόμων πλείους ἤδη τῶν προπατόρων ὀρθοῖς λογι-

c 5 δὲ—οὔτος] δ' οὔτος Ἀβραάμ O d 4 ἐπιτελουμένας I d 9 μηδὲν]
 μηδὲ O 305 a 1 τοῦτον] τούτων οὕτως O a 2 τὸν τρόπον] om O

b 2 ἀνεξαλήπτους I b 3 ἠξιώθησαν I, ἠξίωται O b 4 ἄλλων] om O
 ἀσεβῶν] δυσσεβῶν I τε 2°] om IO

σμοῖς θεοσεβείας ἀρετῇ κατεκοσμήθησαν· οἱ καὶ φίλοι
 Θεοῦ καὶ προφήται χρηματίσαντες αἰωνίας ἔτυχον παρ'
 5 αὐτῷ μνήμης, ὧν μηδὲ ἄλλοτρίους τὸ γένος εἶναι τού-
 τους, οἷς τοὺς νόμους διετάττετο. Διὸ καὶ μᾶλλον
 χρῆναι αὐτούς, ἀπογόνους θεοφιλῶν καὶ δικαίων ἀνδρῶν
 φύντας, τῆς τῶν προπατόρων εὐσεβείας ζηλωτὰς ἀνα-
 δειχθῆναι, σπεύσαι τε τῶν ἴσων τοῖς γεννήσασι παρὰ
 d Θεοῦ τυχεῖν, ἀλλὰ μὴ ἀποναρκῆσαι, μηδ' ἀποκνήσαι
 ὡς ἐπ' ἀδυνάτοις τῆς τῶν ἀγαθῶν ἐλπίδος ἑαυτοὺς
 ἀπογνόντας· δυνατὰ γὰρ εἶναι, καὶ τοῖς οἰκείοις αὐτῶν
 προπάτορσιν ἐντελῶς κατωρθωμένα· ὧν καὶ τὰς εἰκόνας
 5 τοῖς τὰ θεῖα παιδευομένοις παρεδίδου, τοὺς βίους κατα-
 λέγων τῶν παλαιῶν, καὶ τὴν ἰδιάζουσαν ἐνὸς ἐκάστου
 ἀρετὴν ὥσπερ ἐν εἰκόσι γραφῆς διατυπούμενος.

p. 306 b 8. Καὶ τούτων δὲ οὐδὲν ἐμποδῶν μὴ οὐχὶ διὰ βρα-
 χέων ἐπιδραμεῖν τὴν ἱστορίαν. Πρὸ μὲν οὖν τοῦ κατα-
 κλυσμοῦ, ὥσπερ ἡ αὐτοῦ Μωσέως περιέχει γραφή· (δεῖ
 δέ που, ὡς οἶμαι, μὴ ἄλλοθεν ἢ πάλιν οἴκοθεν τὰ
 5 Ἑβραίων πάτρια διασκοπῆσαι, ἐπεὶ καὶ τὰ Αἰγύπτια
 παρ' Αἰγυπτίων, καὶ τὰ Φοινίκων παρὰ τῶν οἰκείων
 ἐμανθάνομεν, ὡς αὖ πάλιν τὰ Ἑλλήνων παρὰ τῶν ἐν
 τούτοις διαφανῶν, τὰ τε φιλοσόφων παρὰ τῶν φιλο-
 c σόφων, ἀλλ' οὐ παρὰ τῶν ἀπείρων φιλοσοφίας· πόθεν δὲ
 ἄλλοθεν προσήκοι ἂν καὶ τὰ ἰατρικῆς ἢ παρὰ τῶν ἐπι-
 στημόνων πυνθάνεσθαι; οὕτω δὲ κατὰ τὸ ἀκόλουθον
 ἠγοῦμαι δεῖν καὶ τὰ Ἑβραίων ἐκ τῶν παρ' Ἑβραίοις
 5 λογίων, ἀλλὰ μὴ ἄλλοθεν ποθεν ἀποδέχεσθαι.) Ὡσπερ
 οὖν ὁ παρὰ τούτοις κατέχει λόγος, ἄνωθεν πρὸ τοῦ
 κατακλυσμοῦ ἐκ πρώτης ἀνθρώπων γενέσεως καὶ εἰς

c 5 ἄλλοτρίους τὸ γένος] ἀλλογενεῖς O c 8 ἀποδειχθῆναι I c 9
 σπεῖσαι] σπουδάσαι I d 7 εἰκόνι I 306 b 3 ὥσπερ] + οὖν I
 b 5 διασκοπεῖσθαι I b 8 παρὰ τῶν φιλοσόφων] παρ' ὁμοίων O c 2
 προσήκει O c 3 οὕτω] γγ καὶ O

τὰς ἐξῆς διαδοχὰς θεοφιλεῖς τινὲς ἄνδρες γεγόνασι καὶ d
 δίκαιοι πλείους· ὧν ὁ μὲν, Ἔλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα
 Κυρίου τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο δὲ δηλοῖ τὸ μηδένα πλὴν τῶν
 ἀπάντων τὸν δημιουργὸν δεσπότην ὁμοῦ καὶ Θεὸν τῶν
 ὄλων ἐπιγράψασθαι. Πεπεῖσθαι γὰρ αὐτὸν οὐ μόνον·
 ποιητικῇ δυνάμει εἶ καὶ ἐν κόσμῳ τὸ πᾶν διατεθεικέναι,
 ἀλλὰ καὶ δεσπότην δίκην ὡς ἂν μεγάλης πόλεως τοῦ
 σύμπαντος κυριεύειν, οἰκονομεῖν τε καὶ οἰκοδεσποτεῖν
 ὁμοῦ καὶ κύριον ὄντα καὶ βασιλέα καὶ Θεόν· οὗ
 τὴν ὡς Κυρίου καὶ Θεοῦ ἔννοιάν τε καὶ προσηγορίαν 10
 πρῶτος ὁ δηλούμενος θεοφιλῆς ἐν νῶ βαλλόμενος, ἀντὶ
 πάσης ὑπάρξεως καὶ προσηγορίας καὶ περιουσίας,
 μᾶλλον δὲ ἀντὶ παντὸς ἀγαθοῦ, Ἔλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ P. 307
 ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ, τοῦτον ἑαυτῷ θησαυρὸν ἀγαθῶν
 ψυχῆς τε ὁμοῦ καὶ σώματος πεπορισμένους. Παρ' ὃ καὶ
 πρῶτος ἀληθῆς ἄνθρωπος χρηματίσαι παρ' Ἑβραίοις
 ἀναγέγραπται. Κέκληται δ' οὖν Ἐνώς, ὅπερ ἐστὶν 5
 ἀληθῆς ἄνθρωπος, εὐθυβόλῳ προσωνομίᾳ. Οὐδὲ γὰρ
 ἄλλον φασὶν ἀληθῆ προσήκειν ἡγεῖσθαι καὶ ὀνομάζειν
 ἄνθρωπον ἢ τὸν Θεοῦ γνώσεως καὶ εὐσεβείας ἐπή-
 βολον, τὸν ἀληθῶς γνωστικὸν ὁμοῦ καὶ εὐσεβῆ. Ὅτι
 δὴ τοὺς μὴ τοιοῦτους, θρεμμάτων δὲ κατ' οὐδὲν ἀλόγων b
 διαφέροντας, οἷα ἐπὶ γαστέρα καὶ ἡδονὴν πρηνεῖς κατα-
 βεβλημένους, θήρας μᾶλλον ἢ ἀνθρώπους ἢ Ἑβραίων
 ἀποκαλεῖν διδάσκει γραφή, κυριολεκτεῖν εἰθισμένη τὰς
 προσηγορίας. Παρ' ὃ τοὺς τοιούτους τὸ μὲν λύκους 5

306 d 2, 307 a 1 Gen. iv. 26

d 6 καὶ ἐν κόσμῳ] om O   d 7 δεσπότην δίκην] δεσπῶ I   d 11
 θεοφιλῆς] om O   βαλλόμενος O   d 12 καὶ προσηγ.] om O
 307 a 1 μᾶλλον δὲ ἀντὶ] καὶ O   a 3 παρ'] δι' O   a 4 ἀληθῶς I
 a 4-6 χρηματίσαι—ἄνθρωπος] om O   a 6 εὐθυβ. προσων.] εἰθυ-
 βόλως προσωνομάσται O   b 1 δέ] om O   ἀλόγων] om O   b 4
 ἀποκαλεῖν] om O   b 5 τοιούτους τὸ μὲν] τοιούτους ποτέ O

καὶ κύνας, τοτὲ δὲ σύας φορυτῶ χρωμένους καὶ χαίροντας, καὶ πάλιν ἔρπετὰ καὶ ὄφεις, τοῖς τῆς κακίας πολυτρόποις ἐμφερῶς εἶδеси, προσαγορεύειν εἴωθεν.

c Εἰ δὲ καὶ ποτε τὸν κοινὸν καὶ πολὺν ἄνθρωπον καὶ τὸ γένος αὐτὸ χρεῶν διασημῆναι, πάλιν οἰκεία καὶ προσφυεῖ χρωμένη προσηγορία τὸν πάντα ἄνθρωπον τῇ τοῦ Ἄδὰμ ἐπωνυμία σημαίνει, ὅτι δὴ τοῦτο τῷ προγόνῳ

5 καὶ πάντων ἀνθρώπων προπάτορι κύριον εἶναι καὶ προσφυῆς ὄνομα, τὸν γηγενῆ δηλοῦν κατὰ τὴν εἰς Ἑλλάδα φωνὴν μετάληψιν, ὑποφαίνει. Ὁ γέ τοι Ἐνὼς πρῶτος θεοφιλῶν παρ' Ἑβραίοις ἰστόρηται, ἐπεὶ πρῶτος

d ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ, τὸ κατὰ ψυχὴν παριστὰς λογικὸν ὄντως καὶ γνωστικὸν καὶ τῆς περὶ τὸ θεῖον εὐσεβείας ἐπιστημονικόν· ὦν τὸ μὲν πρῶτον θεογνωσίας ἀληθοῦς, τὸ δὲ δεύτερον τῆς εἰς τὸν ἐπιγνωσ-

5 θέντα Θεὸν ἐλπίδος γένοιτ' ἂν ἀποδεικτικόν. Τὸ γὰρ μὴ παραμελεῖν μηδ' ἐν δευτέρῳ τίθεσθαι τὰ τῆς θείας ἐπιγνώσεως, αἰεὶ δὲ καὶ διὰ παντὸς ἐλπίζεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ, τὸ μὲν ὡς οἰκετῶν δεσπότου, τὸ δ' ὡς ἴλεω καὶ ἀγαθοῦ πατρός, τοῦτ' ἂν εἴη τὸ πάντων

10 τρισμακάριον τέλος. Τοιόσδε μὲν οὖν ὁ παρ' Ἑβραίοις εἰσηῆκται πρῶτος καὶ ἀληθῆς ἄνθρωπος, οὐχ ὁ γηγενῆς ἐπίκλην Ἄδὰμ δι' ἐντολῆς Θεοῦ παράβασιν τῆς τῶν κρειττόνων ἐκπεσῶν λήξεως, ἀλλ' ὁ θεοφιλῶν πρῶ-

p. 308 τιστος, ὃς ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ. Κρίναντες οὖν καὶ αὐτοὶ λογισμῶ σῶφρονι τὸ τοιόνδε ζηλοῦν ἠγαπήσαμεν, καὶ ἀπεδεξάμεθα ὡς λυσιτελῆ καὶ

307 d 1, d 7, 308 a 1 Gen. iv. 26

b 6 χρωμένους καὶ] om I   b 8 εἶδеси ἐμφερῶς O   c 2 προσφυῆ I
 c 3 προσηγορία χρωμένη O   c 6 τὴν] τὸν O   c 7 μετάληψιν, ὑποφ.]
 μεταβιβασμόν O   d 1 Κυρίου τοῦ Θεοῦ] τοῦ θῦ καὶ κῦ O   d 2 ὄντως
 λογικόν O   d 4 ἐπιγνωστέτα O   d 6 μηδ'—τὰ] om O   d 10
 οὖν] om I   d 11 εἰσηῆκται] om O   d 13 ἀποπεσῶν I cf 317 b 1,
 329 b 10, Eus. Dem. Ev. iv 158 c   308 a 2 οὖν] δὴ I   τὸ] τὸν I

ὠφελιμωτάτην ἡμῖν τὴν τοῦ λόγου διήγησιν, εὐχὴν
 θέμενοι κατ' ἴσα τῇ τοῦ δηλωθέντος εἰκόνι τὸ ὄνομα 5
 τοῦ τῶν ἀπάντων δημιουργοῦ τε καὶ δεσπότου μετὰ
 βεβαίας καὶ ἀγαθῆς ἐλπίδος ἐπικαλεῖσθαι. Ἄλλὰ γὰρ
 μετὰ τὸν εἰρημένον ἄλλος εὐηρέστησε τῷ Κυρίῳ, καὶ οὐχ
 εὐρίσκετο, ὡς φησι Μωσῆς, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεὸς δι'
 ἄκραν ἀρετῆς τελείωσιν. Δυσεύρετος γὰρ ὁ γε σοφὸς b
 ἀληθῶς. Οὗτος δ' ἂν εἴη ὁ ἐν τῷ Θεῷ τέλειος, ὁ τῆς
 τῶν πολλῶν διατριβῆς μετατεθειμένος. Ὁ γὰρ μὴ
 τοιοῦτος ἀγορὰς καὶ δικαστήρια καπηλείας τε καὶ ἐμ-
 πορίας καὶ τὸν πολὺν ὄχλον μεταδιώκων, ὠθούμενός τε 5
 καὶ ὠθῶν, μέσος ἐν αὐτῷ κακίας βυθῷ καταπίνεται·
 ὁ δ' ὑπὸ Θεοῦ ληφθείς, καὶ τῶν τῆδε ἐκείσε μετατεθει-
 μένος, ἀφανῆς μὲν καὶ ἀνεύρετος ἀνθρώποις, Θεῷ δὲ
 φίλος γεγονώς, ὑπὸ Θεοῦ εὔρηται. Τοῦτον Ἐνώχ Ἑ-
 βραίοις ὀνομάζειν φίλον· χάριν δὲ Θεοῦ σημαῖνοι ἂν c
 τοῦνομα. Καὶ ταύτης τοιγαροῦν ὡς ἀγαθῆς εἰκόνας
 τὸν βίον ζηλοῦν μακάριον εἶναι ἠγησάμεθα. Τρίτος
 μετὰ τούτους πάλιν ἄλλος ἄνθρωπος δίκαιος πεφηνώς ὁ
 Νῶε ἐν τῇ γενεᾷ αὐτοῦ μεμαρτύρηται. Τεκμήρια δὲ καὶ 5
 τῆς τούτου δικαιοσύνης εἴη ἂν τάδε. Πολὺς αὐχμὸς
 καὶ γνόφος ἀλέκτου κακίας τὸ πάντων ἀνθρώπων κατει-
 λήφει γένος, οἳ τε πάντων ἀνὰ στόμα θρυλούμενοι
 γίγαντες τὰς εἰς δεῦρο βοωμένας θεομαχίας ἀθείους καὶ
 δυσσεβέσις ἐγχειρήμασις ἀπειργάζοντο· ἤδη δὲ καὶ οἱ d
 τῆς τούτων γενέσεως αἴτιοι, εἴτε τινὸς κρείττουτος μοίρας

a 8 Gen. v. 24

c 4 ibid vi. 9

a 4 ὠφελιμωτατὸν O εὐχὴν θέμενοι] εὐξάμενοι BO a 5 τῇ—
 εἰκόνι] τῷ δηλωθέντι BO a 6 δημιουργοῦ τε καὶ] om BO a 7 καὶ
 ἀγαθῆς] om BO γὰρ] om BO a 8 τὸν εἰρημένον] τοῦτον καὶ BO
 Κυρίῳ] Θεῷ LXX a 9 εὐρίσκετο B LXX b 2 τῷ] om IO
 b 4 δικαστηρίου O ἐμπορείας O b 7 ἐκείσε] ἐκεῖ O b 9
 Ἑβρ. ὄνομ. φίλου] Ἑβραῖοι ὀνομάζουσι O c 5 γενεᾷ] γενέσει LXX^a
 d 1 εἰργάζοντο BO

ἢ κατὰ θνητῶν φύσιν ὑπάρξαντες, εἴθ' ὁπωσοῦν κατ-
 εσκευασμένοι, τῆς ἐν ἀνθρώποις περιέργου διδασκαλίας
 5 ἀπάρξαντες, γοητείας καὶ τῆς ἄλλης κακοτρόπου μαγ-
 γανείας ἐπιτεχνήματα λέγονται παραδοῦναι τῷ βίῳ,
 ὥστε πᾶν τὸ ἀνθρώπειον γένος μιᾶς ὑπὸ ψῆφον γεν-
 ἔσθαι παρὰ Θεῷ δίκης. Καὶ δὴ πάντων ἐνὶ νεύματι
 διαφθείρεσθαι μελλόντων, μόνος εἰς οὗτος ὁ νῦν ἡμῖν
 10 δηλούμενος δίκαιος ἐν τῇ γενεᾷ αὐτοῦ σὺν καὶ τοῖς οἰκείοις
 εὔρηται. Πάντων δῆτα τῶν ἐπὶ γῆς κατακλυσμῷ διολ-
 λυμένων, καὶ τῆς γῆς αὐτῆς ὑδάτων ἀθρόα πλημμύρα
 τῶν προτέρων κακῶν ἀποκαθαιρομένης, ὁ θεοφιλῆς σὺν
 p. 309 παισὶν ἅμα καὶ γυναιξὶ τῷ μετὰ ταῦτα βίῳ ζώ-
 πυρον σπέρμα παραδοξότατα πρὸς τοῦ Θεοῦ τετήρηται.
 Γένοιτο δ' ἂν καὶ οὗτος ἀρχέτυπος εἰκῶν, ζῶσα καὶ
 ἔμψυχος, τοῖς ἐξ αὐτοῦ γεγενημένοις ὑπόδειγμα τρόπου
 5 θεοφιλοῦς παρεσχημένος.

Καὶ οἱ μὲν πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τοιοῖδε· οἱ δὲ μετὰ
 τούτου ἐπ' εὐσεβείᾳ διαπρεπεῖς ἄλλοι πάλιν, ὧν τὴν
 μνήμην τὰ ἱερὰ διασώζει λόγια. Τούτων τις ἱερεὺς
 ἀνείρηται τοῦ ὑψίστου Θεοῦ, βασιλεὺς δίκαιος τῇ
 10 Ἑβραίων προσηγορίᾳ χρηματίσας. Τούτοις δὴ πᾶσιν
 b οὐδὲ εἰς σώματος περιτομῆς λόγος ἦν, ἀλλ' οὐδὲ τῶν
 Μωσέως Ἰουδαϊκῶν παραγγελμάτων· διόπερ αὐτοὺς
 οὐδὲ Ἰουδαίους φάναι δίκαιον, οὐδέ γε Ἑλληνας, ὅτι
 μηδὲ πλείους θεοὺς ὁμοίως Ἑλλησιν ἢ τοῖς λοιποῖς
 5 ἔθνεσιν ἠγοῦντο. Ἑβραῖοι δ' ἂν κυριώτερον ἐπικλη-
 θεῖεν, ἦτοι παρὰ τὸν Ἑβερ, ἢ καὶ μᾶλλον παρὰ τὴν

d 10 Gen. vi. 9

309 a 8 cf Gen. xiv. 18

d 10 ἐν—οἰκείοις] σὺν τοῖς αὐτοῦ τότε BO γενεᾷ] γενεῶσι LXX^A
 d 11 ὀλλυμένων BO 309 a 2 παραδοξότατον BO τετήρητο BI
 a 3 γένοιτο—ἔμψυχος] om BO a 4 τοῖς—γεγενημένοις] post
 παρεσχημένος BO a 7 τὴν—διασώζει] τὰ ἱερὰ μέμνηται BO a 10
 χρηματίσας προσηγορία BO b 5 ἔθνεσιν] Ἑλλησιν BI

έρμηνείαν τῆς προσηγορίας. Περαιτικοὶ γάρ τινες ἐρμηνεύονται, τὴν ἀπὸ τῶν τῆδε ἐπὶ τὴν τοῦ τῶν ὄλων Θεοῦ διάβασιν τε καὶ θεωρίαν στειλάμενοι. Φυσικοῖς c γάρ τοι λογισμοῖς καὶ νόμοις ἀγράφοις τὴν ὀρθὴν τῆς ἀρετῆς διευθύναντες πορείαν, καὶ πέραν τῶν σαρκὸς ἡδονῶν ἐπὶ τὸν πάνσοφον καὶ θεοσεβῆ βίον διαβεβηκότες ἀναγράφονται. Ἐν δὴ τούτοις ἡμῖν ἅπασι καὶ 5 ὁ βοώμενος τοῦ παντὸς ἔθνους γενάρχης Ἀβραὰμ καταριθμήσθω, ᾧ μαρτυρεῖ τὰ λόγια δικαιοσύνης, οὐ τὴν ἐκ νόμου πάλιν Μωσέως, ὅτι μηδὲ ἦν πω τότε, (μετὰ γοῦν τὸν Ἀβραὰμ ἐβδόμη γενεᾷ Μωσῆς ἀναπέφηνε,) πλὴν ἀλλὰ καὶ οὗτος δίκαιος καὶ εὐσεβής, εἰ καὶ τις d ἄλλος, ἀνείρηται, τοῖς ἄνωθεν δεδηλωμένοις παραπλησίως. Λέγει δ' οὖν ἡ γραφή, Καὶ ἐπίστευσεν Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Πατέρα δὴ πολλῶν ἐθνῶν ὁ θεῖος χρησμὸς τοῦτον ἔσσεσθαι προαγορεύει, 5 διαρρήδην τε εὐλογηθήσεσθαι ἐν αὐτῷ φησὶ πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς καὶ πάσας τὰς φυλάς, ἀντικρυς τὰ νῦν καθ' ἡμᾶς συντελούμενα θεσπίζων. Ἄλλ' ὁ γε Ἀβραὰμ ἐκεῖνος μετὰ τὴν ἐν δικαιοσύνῃ τελείωσιν, οὐ διὰ τοῦ Μωσέως νόμον, διὰ δὲ πίστεως (κατωρθωμένην) αὐτῷ, μετὰ τε 10 τὰς ἀναγράπτους θεοφανείας, ἐπ' αὐτῷ γήρα μέλλων γνησίου παιδὸς χρηματίζειν πατήρ, πρῶτος ἀπάντων κατὰ χρησμὸν τὸ σῶμα περιτέμνεται, τοῦτο καὶ τοῖς ἐξ p. 310 αὐτοῦ γεννωμένοις ἐπιτελεῖν παραδούς, εἴτε εἰς ἐμφανῆ σημειώσιν τῆς τῶν ἐξ αὐτοῦ παίδων πολυπληθείας, εἴτε

d 3 Gen. xv. 6

d 4—7 Cf ibid xvii. 5, xviii. 18, xii. 2

c 6 Ἀβραὰμ] om O, Ἀβραὰμ LXX καταριθμείσθω BO d 1 εὐσεβής] + εἶναι τις O εἰ καὶ τις ἄλλος post ἀνείρηται O d 5 τοῦτον ἔσσεσθαι προαγ.] αὐτόν φησι BO d 7—310 a 7 καὶ—πολυπραγμανοῦν om B d 8 ὁ γε Ἀβρ.] om O d 10 (κατωρθωμένην)] Vig. marg, κατωρθωμένης eod d τε] γε O d 11 θεοφανείας] θυσίας O d 12 γνησίου—πατήρ] γνήσιον παῖδα τεκείν O 310 a 2 γεννωμένοις] γινομένοις IO a 3 πολυπληθείας O

καὶ ὡς ἔχοιεν οἱ παῖδες πατριον γνώρισμα, ἤτοι βιοῦν-
 5 τες κατὰ τὸν τῶν προγόνων ζῆλον, ἢ τῆς ἐκείνων ἀρετῆς
 ἀπολειπόμενοι, εἴτε καθ' ἑτέρας οἰασθηποτοῦν αἰτίας,
 ἃς οὐ νῦν σχολὴ πολυπραγμονεῖν. Τοιόσδε μὲν οὖν καὶ
 b οὗτος εἰς μίμησιν ἐκκείμενος. Μετὰ δ' αὐτὸν Ἰσαὰκ
 τῆς πατρῴας ὁμοῦ θεογνωσίας τε καὶ θεοφιλίας διά-
 δοχος ἀναδείκνυται, κλήρων ἀπάντων τούτου κάλλιστόν
 τε καὶ τρισμακάριον τοῦ πατρὸς διαδεδεγμένος. Μιᾶ
 5 τούτου γαμετῆ τὰ θεῖα φασὶ λόγια συνελθόντα μιᾶ
 χρήσασθαι παιδοποιία· καθ' ἣν διδύμου γονῆς ἀπο-
 δειχθεὶς πατήρ, εἰς τοῦτο περιγράψασθαι τὴν πρὸς τὴν
 γαμετὴν ὁμιλίαν ὑπερβολῆ σωφροσύνης λέγεται. Ἐν-
 ταῦθά σοι καὶ Ἰακώβ, ὁ καὶ Ἰσραήλ, εἰσήχθω, διώνυμός
 10 τις γεγωνῶς ἀνὴρ παρὰ τὴν τῶν οἰκείων ἀρετῶν διαλ-
 c λάττουσαν προκοπὴν. Ὅτε μὲν οὖν ἐγγυμναζόμενος τοῖς
 πρακτικοῖς ἦθεσί τε καὶ βίοις τῶν ὑπὲρ εὐσεβείας
 πόνων ἀπεπειράτο, Ἰακώβ αὐτῷ ὄνομα ἦν, ἀσκητὴν δὲ
 καὶ ἀθλητὴν ἢ προσηγορία δηλοῖ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα
 5 μεταληφθεῖσα φωνήν· ὅτε δὲ λοιπὸν τὰ νικητήρια κατὰ
 τῶν ἀντιπάλων ἀπολαβῶν στέφεται, ἤδη τε τῶν κατὰ
 θεωρίαν ἀγαθῶν ἀπολαύει, τηνικαῦτα αὐτῷ καὶ τοῦνομα
 μεταβάλλει ὁ χρηματίζων Θεός, ὁμοῦ καὶ θεοπτίας
 αὐτὸν ἀξιῶν, καὶ τῶν θειοτέρων γερῶν τε καὶ τιμῶν τὰς
 10 ἀμοιβὰς διὰ τῆς προσηγορίας δωρούμενος. Λέγει δ'
 d οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ χρησμὸς, Οὐκέτι κληθήσεται τὸ ὄνομά σου

310 d 1 Gen. xxxii. 28 (29)

a 5 τὸν] om O   b 1 εἰς—αὐτὸν] ἡμεῖς τε καὶ τοῦτον μετὰ τῶν ἄλλων
 ἀπομείσθαι καὶ ζηλοῦν εὐχόμεθα. Μετὰ δὲ τὸν Ἀβραὰμ I   b 2 θεοφιλείας
 IO   b 5 τούτων O   φησι I   συνελθόντα λόγια O   b 7
 περιγράψαι I   b 9 Ἰακώβ] pr ὁ I   b 10 διαλλάττουσαν] διαλάμ-
 πουσιν O   c 4 δηλοῖ ἐπὶ] καλεῖ ἐπὶ B, καλεῖσθαι O   c 5 νικητήρι
 κινήματα O   c 6 ἀπολαβῶν] λαβῶν BO   c 8 θεοπτίας] θεοποιίας I
 d 1 οὐκέτι κληθ.] οὐ κληθ. ἔτι LXX

Ἰακώβ, ἀλλ' Ἰσραὴλ ἔσται τὸ ὄνομά σου, ὅτι ἐνίσχυσας μετὰ Θεοῦ, καὶ μετὰ ἀνθρώπων δυνατός, τὸν ὄρατικὸν ἄνδρα καὶ θεωρητικὸν τοῦ Ἰσραὴλ ὑποφαίνοντος· ἐπεὶ καὶ τοῦνομα μεταβληθὲν σημαίνει ἄνθρωπον ὀρώντα Θεόν. Τοιοῦδε 5 μὲν οὖν καὶ οὗτος ἐξ οὗ τὸ δωδεκάφυλον τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους ὑπέστη γένος. Μυρία δ' ἂν λεχθείη περὶ τοῦ βίου τῶν ἀνδρῶν καὶ τῆς φιλοσόφου καρτερίας τε αὐτῶν καὶ ἀσκήσεως, τὰ μὲν πρὸς λέξιν θεωρούμενα, τὰ δὲ καὶ δι' ὑπονοιῶν ἀλληγορούμενα· περὶ ὧν εἴρηται 10 μὲν καὶ ἄλλοις, ἀτὰρ καὶ ἡμῖν ἐν οἷς ἐπραγματευσάμεθα Περὶ τῆς τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν πολυπαιδίας. Τοιοῦδε p. 311 μὲν οὖν καὶ οὗτοι.

Ἐχω σοι παρ' αὐτοὺς καὶ ἄλλον εἰπεῖν, Ἰωβ ὄνομα τῷ ἀνδρὶ, ὃν τὰ ἱερά μαρτυρεῖ λόγια γεγονέναι ἄνθρωπον ἄμεμπτον, ἀληθινόν, δίκαιον, θεοσεβῆ, ἀπεχόμενον ἀπὸ παντὸς 5 πονηροῦ πράγματος· οὗτός γέ τοι οὐδὲν προσήκων τῷ Ἰουδαίων γένει ἐπὶ πᾶσι τοῖς τῆς εὐσεβείας κατορθώμασι μεμαρτύρηται. Οἷ γε μὴν τοῦ Ἰακώβ παῖδες, τὴν 10 πάτριον θεογνωσίαν τε καὶ εὐσέβειαν διὰ σπουδῆς πεποιημένοι, τὴν τῶν ἀνεκαθεν Ἑβραίων φήμην ἐπὶ μέγα 10 δόξης προῆγον, ὥστε ἤδη καὶ πάσης Αἰγύπτου τὴν b ἀρχὴν ἀνάψασθαι. Ὁ γάρ τοι Ἰωσήφ τοῖς σωφροσύνης προαναστεφθεὶς βραβεῖοις, κάπειτα τὴν Αἰγυπτίων ὑποδεξάμενος ἡγεμονίαν, τὸν θεοφιλῆ τῶν Ἑβραίων διέδειξε τρόπον, ὃν καὶ αὐτὸν ζηλοῦν δι' εὐχῆς πέποιή- 5

311 a 5 Job i. 1

d 2 Ἰσραὴλ] pr eis I τὸ ὄνομά σου ἔσται LXX^A d 3 ὄρατικὸν BO
d 8 τε] om BO d 9—311 a 2 τὰ μὲν—οὗτοι om B 311 a 1
πολυπαιδίας I a 3 αἰτοῖς BO a 4 τῷ ἀνδρὶ] αὐτῷ I μαρτυρεῖ
γεγονέναι λόγια BO, γηγ. μαρτ. λόγ. I a 6 οὐδέν] οὐδέ I a 7 γένει]
ἔθνει I τῆς] om I a 8 τοῦ] τῷ O a 9 θεοσέβειαν BO
διὰ σπουδῆς πεπ.] ἡγαπηκότων B, ἡγαπηκότες O b 1 ὥστε ἤδη] ὡς BO
b 2 σωφροσύνης] pr τῆς O b 4 ὑποδεξάμενος] ἀναδησάμενος BO
b 5 ὄν—πεποιήμεθα] om BO cf 310 b 1 (cod I)

μεθα, δοῦλον αὐτὸν ἐξ οἰκείων ἐπιβουλῆς γεγενημένον, καὶ δοῦλον Αἰγυπτίου ἀνδρός. Τὰ μὲν γὰρ ἄλλα ὅσα εἰς ὠραιότητα καὶ ῥώμην σώματος αὐτῷ καὶ εὐμορφίαν c ἠτύχητο παρήσειν μοι δοκῶ, εἰ καὶ τὰ λόγια κάλλους αὐτὸν ὥρα πάντων διενεγκεῖν ἀναγράψει· τὰ δὲ περὶ ψυχῆς πῶς ἂν τις διαγράψειε, κατ' ἀξίαν τῆς τοῦ ἀνδρός ἀρετῆς τὸν ἔπαινον διελθεῖν προηρημένος ; 5 Φύσει μὲν αὐτῷ παρεῖναι λόγος τὸ ἐλευθέριον γνώρισμα, τοῦ τε τρόπου τὸ εὐγενὲς ἐπανθοῦν τῷ προσώπῳ· τοῖς δὲ εὐσεβείας διαπρέπουσι κόσμοις διαφερόντως ἐξήσκητο, ὡς ἐν σωφροσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ φρονήσει τε καὶ ἀνδρεία τὴν ψυχὴν ἐκλάμπειν, καὶ 10 πολὺ πρότερον ἐν ἐπιγνώσει καὶ εὐσεβείᾳ τοῦ τῶν ἀπάντων Θεοῦ, ἣν οἱ γεννήσαντες ἐκ σπαργάνων λέγονται αὐτοῦ τῇ ψυχῇ καταβεβληκένοι. Ἐπιμανείση δ' οὖν αὐτῷ τῇ τοῦ δεσπότητος γαμετῇ, εἰς ἀκολάστους τε καὶ ἐρωτικὰς ὀμιλίας ἄτε νέον τὸ σῶμα κατασύρειν πειρωμένη, καὶ πρῶτα μὲν λόγοις ἀπατᾶν αὐτὸν ἐπιχειρούση, εἶτα δὲ ἰκεσίαις ἀντιβολουμένη, καὶ τέλος 5 βιαιότερον χεῖρας ἐπάγειν τολμώσῃ, ἀναιδέσι τε ἤδη καὶ ἀναισχύντοις περιπλοκαῖς χρωμένη, τῆς τῶν πατέρων εὐσεβοῦς διδασκαλίας ὁ ἥρως τὴν μνήμην ἀναπεμπασάμενος, καὶ τὸν θεοσεβῆ καὶ ἀληθῶς Ἑβραίου ἔργοις ὁμοῦ καὶ λόγοις ἀποδείξας, τὸ μὲν αἰσχρὸν καὶ 10 ἀκόλαστον γύναιον διασείεται, κραταιοτέρα τῇ χειρὶ p. 312 παραλλάξας· ὥσπερ δέ τινος δεινοῦ καὶ λελυττηκότος θηρὸς ἀποδράς φυγῇ τὴν σωτηρίαν πορίζεται. Κάπειτα

b 6 δοῦλον] + γὰρ B10   b 7 καὶ δοῦλον] om BO   γὰρ] om IO
c 1 παρήσειν μοι δοκῶ] I, παρήμι BO   c 2 αὐτὸν—ἀναγράψει] ὥρα
διενεγκεῖν πάντας ἀναγράψει αὐτόν O   πάντων] τῷ σώματι I
ἀναγράψειε BO   c 4 τὸν—προηρημένος] om BO   c 5 παρήναι O
c 6—12 τοῦ—καταβεβληκένοι] om B   c 6 τοῦ τε] τό τε τοῦ O   τὸ
εὐγενὲς] om O   c 7 εὐσεβεία I   c 9 ἀνδρεία I   c 11 γεννήσαντες]
γεννήτορες O   c 12 τῇ ψυχῇ αὐτοῦ O   d 5 βιαιότερον χεῖρας] χεῖρας
βιαιάς BO   ἐπάγειν τολμώσῃ] ἐπιβαλοῦσιν B, ἐπιβαλοῦση O   312 a I
λελυττηκότος BO

αὐτὸς πρὸς ἑαυτὸν σῶφρονι λογισμῷ τοιάδε ἐπιλογί-
 ζεται, καὶ φησιν· Εἰ ὁ κύριός μου δι' ἐμὲ οὐδὲν γινώσκει τῶν
 ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῷ δέδωκεν εἰς τὰς 5
 χεῖράς μου, . . . καὶ πῶς ποιήσω τὸ πονηρὸν ῥῆμα τὸ μέγα τοῦτο,
 καὶ ἁμαρτήσομαι ἐναντίον τοῦ Θεοῦ; Ἐφ' οἷς οἷα νικηφόρον
 τοῖς ἀρετῆς βραβείοις ἀναστέψας αὐτὸν ὁ τῶν ὄλων b
 Θεὸς τὴν κατὰ τῶν δεσποτῶν αὐτοῦ καὶ αὐτῆς Αἰγύπτου
 βασιλείαν τε καὶ ἡγεμονίαν παραδίδωσι· πλὴν ἀλλὰ
 καὶ οὗτος Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, οὐχὶ δὲ Ἰουδαῖος, ὅτι
 μηδὲ ἦν πω τὰ Ἰουδαίων, ἐν τοῖς μάλιστα θεοφιλέσι 5
 καὶ τρισμακαρίοις ἀνείληπται.

Μετὰ δὲ τοὺς εἰρημένους Ἑβραίους, ἐπειδὴ εἰς πολυ-
 ανθρωπίαν ἐπεδίδου τὸ τῶν ἀπογόνων γένος, ἤδη τε καὶ
 τὸ Ἰουδαίων ἐξ αὐτῶν ἔθνος συνειστήκει, ἐπλεόναζόν τε
 ὀσημέραι καὶ ἐπλήθυνον, τὰ μὲν τῆς εὐσεβοῦς ἀγωγῆς c
 τῶν πρόπαλαι θεοφιλῶν προπατόρων κατὰ σμικρὸν
 αὐτοῖς ἐξησθένει καὶ ἀπημβλύνετο, τὰ δὲ τῆς παρ'
 Αἰγυπτίοις διατριβῆς τοσοῦτον τῆς τῶν δηλουμένων
 κατίσχυε πληθύος ὡς τῆς μὲν πατρίου ἀρετῆς εἰς λήθην 5
 ἐλθεῖν, τῇ δὲ παρ' Αἰγυπτίοις ὁμοιοτροπία τοὺς βίους
 περιενεχθῆναι, ὡς κατὰ μηδὲν Αἰγυπτίων τὸν τρόπον
 διαφέρειν δοκεῖν. Ἐνταῦθα δῆτα αὐτοῖς τοιοῖσδε ἀπο-
 τελεσθεῖσιν ὁ τῶν προπατόρων Θεὸς ἡγεμόνα καὶ νομο-
 θέτην ἐκπέμπει Μωσέα, τὰς διὰ χρησμῶν τῶν πρὸς d

312 a 4 Gen. xxxix. 8, 9

a 4 δι'—γινώσκει] οὐ γινώσκει δι' ἐμὲ οὐδὲν LXX^A τῶν] om BO LXX^{AD}
 a 5 ἐν] om BO LXX ἔδωκεν B LXX a 6 πονηρὸν ῥῆμα] ῥῆμα τὸ
 πονηρὸν LXX τὸ μέγα] om LXX b 2 αὐτοῦ] αὐτῷ I b 3
 βασιλείας O τε καὶ ἡγεμ.] om BO b 3—d II πλὴν—ὑποθέμενος
 om B b 4 οὐχὶ δὲ] οὐκ O ὅτι—Ἰουδαίων] om O b 6 καὶ
 τρισμακαρίοις] om O ἀνείληπται] + οὐκ ἦν δὲ ἔτι Ἐβερ γεννηθεῖς O
 b 7 ἐπειδὴ] om O b 8 ἐπεδίδου O ἀπογόνων] ἀνθρώπων O
 b 9 ἔθνος] γένος O συνεστῶς O ἐπλεόναζέν O c 1 καὶ
 ἐπλήθυνον] om O ἀναγωγῆς O c 2 μικρὸν O c 4 τῆς τῶν
 δηλουμ.] παρ' αὐτοῖς O c 5 εἰς λήθην ἐλθεῖν] ἐπιλιθέσθαι O c 6
 ὁμοιοτροπία I c 8 τοῖσδε O d 1 διὰ χρησμῶν τῶν] om O

τοὺς προγόνους αὐτῶν πιστούμενος ἐπαγγελίας· κάπειτα
 δι' αὐτοῦ τὰ ἀνάγραπτα θαύματα καὶ τὰς παραδόξους
 θεοσημίας ἐπιτελέσας τὸν ἀρμόδιον τοῖς τῶν ἀκρω-
 5 μένων ἤθεσι προβάλλεται νόμον· οὐχ οἷοις τε γοῦν
 δι' ἀβελτερίαν τρόπου τὴν πάτριον ζηλοῦν ἀρετὴν,
 οἷα δὴ τὰς ψυχὰς ἐμπαθέσι καὶ νεοσηλευμένοις, τὴν
 κατάλληλον παρεδίδου πολιτείαν, τὰ μὲν προφανῶς ἐκ
 τοῦ προδήλου διαταττόμενος, τὰ δὲ δι' ὑπονοιῶν αἰνι-
 10 τόμενος, σύμβολά τε καὶ σκιάς ἀλλ' οὐ γυμνὴν ἀλή-
 θειαν φυλάττειν αὐτοῖς καὶ περιέπειν ὑποθέμενος. Καὶ
 δὴ τὸ Ἰουδαίων πολίτευμα ἐντεῦθεν ποθεν ἀπὸ Μωσέως
 ἀρξάμενον μέχρι καὶ τῆς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ παρουσίας ταῖς τῶν οἰκείων προφητῶν ἀκο-
 15 λούτως φωναῖς διαρκεῖ. Ὅτι δὴ καὶ τοῦτο Μωσέως
 p. 313 ἦν αὐτοῦ καὶ τῶν μετέπειτα προφητῶν θέσπισμα, μὴ
 πρότερον ἐκλιπεῖν τὰ Μωσέως νόμιμά τε καὶ διατάγ-
 ματα ἢ τὰ τοῦ Χριστοῦ φανῆναι, τὰ τῆς καινῆς δηλαδὴ
 διαθήκης, τῆς διὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι
 5 κατηγγελμένης· ἃ καὶ ᾧδε τέλους ἔτυχεν, ἧ καὶ ἀνα-
 πεφώνηται.

Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸν τῶν πρὸ Μωσέως Ἑβραίων βίον
 ἐν ὀλίγῳ διεληλύθαμεν, καὶ τόν γε τῆς κατ' αὐτοὺς
 εὐσεβείας χαρακτήρα παρεστήσαμεν, ὥρα καὶ τὸν
 10 δογματικὸν αὐτῶν τρόπον ἀπὸ τε τῆς Μωσέως γραφῆς
 b καὶ τῶν μετ' αὐτὸν προφητῶν ἐπισκέψασθαι.

9. Πρῶτος δ' οὖν ἀπάντων αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ θαυμάσιος
 θεολόγος τε καὶ νομοθέτης, πολιτείαν εὐσεβείᾳ προσ-

d 2 προγόνους] προπάτορας O αὐτῶν] om O ἐπαγγελίας πιστού-
 μένος O κάπειτα] καὶ O d 3 δι' αὐτοῦ] διὰ Μωσέως I d 4
 θεοσημίας I d 5 οὐχ—ἀρετὴν] οἱ μὴ ζηλώσαντες τὴν πάτριον ἀρετὴν δι'
 ἀβελτηρίαν I d 7 ἐμπαθεῖς O νεοσηλευμένοι O d 8 παρεδίδου]
 παρελάμβανον O d 9 διαταττόμενου O αἰνιτομένου O d 11
 φυλ.—περιέπειν] om O ὑποθεμένου O 313 a 2 τε καὶ διατάγματα]
 om BO a 3 δηλαδὴ] om BO a 4 διὰ—ἡμῶν] δι' αὐτοῦ BO
 a 5 ἔτυχεν BO a 7 τῶν] om O a 10 γραφῆς] om O

ήκουσαν διὰ τῆς οἰκειάς γραφῆς τῷ Ἰουδαίων ἔθνει c
 προκαταβαλλόμενος, οὐ τοῖς κοινοῖς καὶ πεπατημένοις
 ὤήθη δεῖν χρήσασθαι προοιμίους τῶν λόγων, προλαβὼν
 δὲ πάντα νόμον προστακτικὸν τῶν ποιητέων καὶ τῶν
 οὐ ποιητέων ἀπαγορευτικόν, τὰς τε δημοτελείς καὶ πολι- 5
 τικὰς περὶ τῶν πρὸς ἀλλήλους συμβολαίων διατάξεις,
 ἀπὸ τῆς πατρίου θεολογίας δεῖν ᾤετο τὴν καταρχὴν
 ποιήσασθαι τῆς διδασκαλίας, οὐδὲ ἑτέραν μάθησιν
 οἰκειάν νόμοις εὐσεβείᾳ προσήκουσιν ἠγησάμενος, ἢ
 τὴν ἄνωθεν ἐκ προπατόρων εἰς αὐτὸν ἤκουσαν θεο- 10
 λογίαν. Ἄρχεται τοιγαροῦν ἀπὸ Θεοῦ κατὰ τὰ πάτρια d
 τῆς τῶν προγόνων Ἑβραίων θεολογίας, οὐχ ἥπερ Αἴ-
 γυπτίοις φίλον ἦν ἀλλ' οὐδὲ Φοίνιξιν ἢ τοῖς λοιποῖς
 ἔθνεσι παραπλησίως εἰς πλήθος καταβάλλουσι τὴν
 σεβάσμιον προσηγορίαν, θεοὺς τε ὀρωμένους μὲν τοὺς 5
 κατ' οὐρανὸν φωστῆρας νομίζουσιν, ἀφανεῖς δὲ καὶ
 ἀοράτους, ἢτοι τοὺς ἐξ ἀνθρώπων κατοικομένους, ἢ καὶ
 τοὺς χθονίους καὶ ἀερίους δαίμονας, κατὰ τὰ πρόσθεν
 ἡμῖν ἀπεληλεγμένα. Ἄλλα γὰρ ἀπὸ τοῦ πάντων αἰτίου
 ἀοράτων τε καὶ ὀρατῶν δημιουργοῦ τὴν καταρχὴν τοῦ 10
 παντὸς λόγου πεποιημένος νομοθέτην τοῦτον εἶναι δι-
 δάσκει τῆς τοῦ παντὸς συστάσεως, ὥσπερ μιᾶς τινὸς P. 314
 μεγαλοπόλεως τοῦ κόσμου βασιλέα καταστήσας. Παι-
 δεύει τοιγαροῦν ἀρχόμενος τοῦτον ἠγγεῖσθαι μὴ μόνον
 τῶν πρὸς αὐτοῦ σμικρὸν ὕστερον διαταχθησομένων
 ἀνθρώποις νόμων αὐθέντην εἶναι καὶ κύριον, ἀλλὰ καὶ 5
 τῶν ἐν τῇ φύσει τῶν ὄλων.

10. Βασιλέα γὰρ αὐτὸν καὶ νομοθέτην τοῦ σύμ-

c 6 συμβόλων I c 7 ᾤετο] + τῆς θεολογίας ἄρξασθαι καὶ O
 c 8 οὐδὲ ἑτέραν] οὐδετέραν BO d 2-9 οὐχ—ἀπεληλεγμένα om B
 d 2 ἢπερ—παραπλησίως] ἢ φίλον Αἰγυπτίοις καὶ Φοίνιξιν ἦν ἢ τοῖς
 λοιποῖς ἔθνεσιν O d 7 ἢτοι] om BO d 8 δαίμονας ἀερίους I
 τὰ] om I d 10 ἀοράτων—ὀρατῶν] ὀρατῶν—ἀορ. I d 11 εἶναι]
 om BO 314 a 4 μικρὸν B? IO a 7 τοῦ] pr τῆς I

b παντος κόσμου παριστᾶ· νεύματι μὲν γὰρ αὐτοῦ καὶ
 δυνάμει τὴν τῶν ἀπάντων οὐσίωσιν γεγυμέναι, νόμοις
 δὲ καὶ ὄροις πάλιν αὐτοῦ ὁδῶ καὶ τάξει τὸν σύμπαντα
 διακυβερνᾶσθαι αἰῶνα. Λόγῳ μὲν γὰρ καὶ νόμῳ Θεοῦ
 5 πρῶτον ἀπάντων οὐρανὸν ἐστερεῶσθαι, καὶ γῆς τὸ βαρὺ
 καὶ στερεῆμιον παρὰ τὴν οἰκείαν φύσιν τοῖς λεπτομερ-
 c εστέροις τῶν στοιχείων θαυμασίως ἐπαιωρεῖσθαι· λόγῳ
 δὲ καὶ νόμῳ θείῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας τὸν ἀμοιβαῖον
 ἀνακυκλεῖσθαι δρόμον, λόγῳ δὲ Θεοῦ καὶ νόμῳ καὶ
 αὐτὸν ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τὴν τῶν λοιπῶν ἀστέρων
 5 χορείαν ἐν πρέποντι κόσμῳ τὴν προσήκουσαν ἐξανύειν
 πορείαν, νόμῳ δὲ τοῦ παμβασιλέως τροπῶν ἀλλαγὰς
 καὶ μεταβολὰς καιρῶν ἐνιαυτοῦ τε κύκλους καὶ τὰς
 ἐτησίους ὥρας τῇ παναρμονίῳ τοῦ παντὸς ἀποπληρου-
 σθαι συμφωνίᾳ, νόμῳ Θεοῦ χειμῶνα μὲν ὑποχωρεῖν
 10 ἔαρι, τοῦτο δὲ ταῖς ἀγχιστα τῶν ὥρων τροπαῖς, καὶ
 d θαλάττης δὲ βυθούς ταῖς χειμαδίους πλημμυρίσιν ἐπι-
 κυματίζοντας νόμῳ θείῳ τοῖς οἰκείοις ἐναποκεκλεῖσθαι
 πελάγεσι, ὡς μηδὲ τοὺς ὄρους τῶν ἱερῶν νόμων ὑπερ-
 βαίνειν τολμᾶν, καὶ τὴν ξηρὰν οὐσίαν ὀμβρίοις νάμασι
 5 καὶ νιφετοῖς νόμῳ θείῳ πάλιν συμμέτρως ἐπιχορηγου-
 μένοις ἀρδομένην τὴν γῆν μυρία γένη φυτῶν τε καὶ
 ζώων ἀναδιδόναι· ἐνὶ τε λόγῳ, τὴν παμμήτορα τῶν
 ὄλων φύσιν προστάγματι Θεοῦ δεδουλωμένην νόμοις
 θείοις ὑπέικειν καὶ τῇ τοῦ πανηγεμόνος Θεοῦ βουλή·
 10 μὴ γὰρ εἰκῆ, μηδ' ὡς ἔτυχε, μηδ' αὐτομάτῳ καὶ ἀλόγῳ
 φορᾷ συνεστάναι τὸν τηλικούτον διάκοσμον, μηδ'
 ἀναιτίου φύσεως ἔργον τυγχάνειν τὸ μέγα τοῦτο καὶ

b 1 κόσμου] + διατάξεως I παριστᾶ] ἐφεστάναι I c 1 θαυμασίως]
 παρὰ φύσιν BO c 3 δὲ] om BO c 4 ἄστρων I, sed cf 315 c 6
 c 6 δὲ] om O c 9 νόμῳ Θεοῦ] καὶ O d 3 ὡς] om I τῶν ἱερῶν
 νόμων] αὐτῶν O d 4 καὶ τὴν—νιφετοῖς] post ἀναδιδόναι d 7 I
 ὀμβρίοις O d 5 πάλιν] om O d 6 τὴν γῆν] om O καὶ ζώων]
 om I d 8 ὄλων] πάντων O*

περικαλλές τεχνούργημα, ἀλλ' εἶναι μὲν ποίημα τοῦ
 παυσόφου τῶν ὄλων ἀρχιτέκτονος, τοῦ δὲ αὐτοῦ λόγοις
 καὶ νόμοις ἱεροῖς διακυβερνᾶσθαι. Ἐνθεν ἀρξάμενος p. 315
 ὁ προφήτης, καὶ πρὸ τῆς ἀνθρώπων νομοθεσίας τοὺς
 περὶ τῆς τῶν ὄλων φύσεως προστάξας νόμους, πρῶ-
 τιστα πάντων προσέχειν τῷ παμβασιλεῖ Θεῷ, καὶ μὴ
 ἀπορραθυμῆν αὐτοῦ τῶν νόμων παρεκελεύσατο· ὅτι δὴ 5
 καὶ αὐτὸς ἥλιος οὐρανός τε καὶ κόσμος γῆ τε καὶ τὰ
 ἐπὶ γῆς ἅπαντα, ὅσα τε ἔργα φύσεως εἶναι νενόμισται,
 ἐντολαῖς αὐτοῦ καὶ διατάξεσιν ἱεροῖς τε νόμοις καὶ
 λόγοις δουλεύει. Διὸ καὶ μᾶλλον χρῆναι τὸ ἀνθρώ-
 πειον γένος, οὐ σμικρὸν μέρος τυγχάνον τοῦ παντός, b
 κατὰ τὸ ἀκόλουθον τοῖς θείοις προσανέχειν διατάγμασι,
 μηδ' ἐλαττοῦσθαι τῶν κατὰ μέρος στοιχείων. Γῆ μὲν
 γὰρ ἐν ἀρχῇ νομοθετηῆσαι τὸν φήσαντα· Βλαστησάτω
 ἡ γῆ βοτάνην χόρτου, σπείρον σπέρμα κατὰ γένος, . . . καὶ ξύλον 5
 κάρπιμον ποιοῦν καρπὸν· τὴν δέ, ἅμα λόγῳ τὸ εὐπειθὲς
 ἐπιδεικνυμένην τῷ νόμῳ, οὕτω καὶ εἰς δεῦρο τῆς θείας
 παραμεληῆσαι—διατάξεως. Οὕτω δὲ καὶ τὴν ὑγρὰν c
 οὐσίαν, φήσαντος τοῦ Θεοῦ· Ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἐρπετὰ
 ψυχῶν ζώσων, καὶ πετεινὰ πετόμενα κατὰ τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ,
 ἅμα λόγῳ τὸ ἔργον ἀποδοῦναι, ὁρᾶσθαί τε εἰσέτι
 δεῦρο τῷ νόμῳ παρέχουσιν τὸ πειθήνιον. Εἰ δὲ δὴ 5
 καὶ ἥλιος καὶ σελήνη καὶ ἀστέρες, τοῦ θείου νόμου καὶ
 αὐτοῖς διωρισμένου τοὺς οἰκείους ἀποδιδόναί δρόμους,
 εἶναί τε εἰς σημεῖα καὶ εἰς καιροὺς καὶ εἰς ἡμέρας καὶ εἰς ἐν-
 αυτούς, οὐ παραμελοῦσι τῆς νομοθεσίας, τίς ἂν ἔτι σοι d

315 b 4 Gen. i. 11

c 2 ibid 20

c 8 ibid 14

d 14 ἀρχιτέκτονος] δημιουργοῦ O
 προτάξας O a 4 μὴ] om B 315 a 1 ἱεροῖς] om O a 3
 a 6 τὰ] om O a 8 λόγοις καὶ νόμοις O a 9 ἀνθρώπων O b 1
 μέρος] om I b 7 ἐπιδεικνυμένην I τῷ νόμῳ] om O c 1 τάξεως
 O c 3 ζώσων ψυχῶν O πετόμενα] + ἐπὶ τῆς γῆς LXX c 4
 τοῦργον O ὁρᾶσθαί—νόμῳ] καὶ εἰς δεῦρο O c 8 τε] + καὶ BO
 D d 401

λείποιο συγγνώμης ἀποφυγή, τῶν θείων κατολιγ-
ωροῦντι νόμων ;

Ταῦτα προπαιδεύσας ὁ θαυμάσιος ἡμᾶς τε εἶλε, καὶ
5 τῆς οἰκείας θεογνωσίας τε καὶ εὐσεβείας εἰκότως ζηλω-
τάς κατεστήσατο, ὅτι μηδὲν τούτοις ὅμοιον παρὰ τοῖς
τῶν προδηλωθέντων ἔθνων θεολόγοις εὐρεῖν δεδυνήμεθα.
Μετὰ δὲ τὴν πρώτην θεολογίαν μέτεισιν ἐπὶ τὸ δεύτερον
δόγμα φυσικὸν ὁμοῦ καὶ φιλόσοφον. Μετὰ γοῦν τὴν
10 περὶ Θεοῦ γνῶσιν, τὴν τε περὶ τῶν ὄλων διακόσμησιν,
τάξει πρόεισιν ἐπὶ τὸ καὶ τῇ φύσει δεύτερον· τοῦτο δ'
ἦν τὸ περὶ φύσεως ἀνθρώπου, ὅτι δὴ μετὰ Θεοῦ γνῶσιν
ἀναγκαῖον γινῶναι τινα ἑαυτόν, διόπερ ἐξῆς παιδεύει τί
ἄνθρωπος, καὶ τί τὸ προάγον αὐτὸν εἰς γνῶσιν καὶ
15 εὐσέβειαν Θεοῦ, τίς τε ἡ κατὰ τὸ προηγούμενον
ἀνθρώπου ζωὴ. Διελόμενος δὴ τα τὸν περὶ ψυχῆς καὶ
p. 316 σώματος λόγον, ἐν ψυχῇ μὲν ὀρίζεται τὸν ἀληθῆ
ἄνθρωπον, νοερᾶς οὐσίας καὶ ἀσωμάτου καὶ λογικῆς
μέτοχον, ὡς ἂν κατ' εἰκόνα Θεοῦ δεδημιουργημένον·
σῶμα δὲ γεῶδες εἶναι περίβλημα ψυχῆς· τρίτον δὲ
5 τούτοις προστίθησι πνοὴν ζωῆς, ἐνωτικὴν τινα καὶ τοῦ
ἀπὸ γῆς ληφθέντος τῷ κατ' εἰκόνα Θεοῦ πεποιημένῳ
συναπτικὴν δύναμιν. Καὶ τὴν πρώτην γε τοῦ δηλου-
μένου ἀνδρὸς διατριβὴν ἐν τρισμακαρίῳ Θεοῦ παρα-
δείσῳ, ἀθανάτων καὶ αἰωνίων ἀγαθῶν ἔμπλεω, γεγονέναι
10 ἱστορεῖ· νόμῳ δὲ Θεοῦ καὶ τούτον ὁμοίως τοῖς ἄλλοις
b ἐν ἀρχαῖς τοῦ παντὸς ὑποβληθέντα δι' ἀπροσεξίαν καὶ
τῆς θείας ἐντολῆς παράβασιν τῆς τριποθῆτου στερη-
θῆναι ζωῆς.

Ταῦτά τοι ὁ Μωσῆς ἐν προοιμίῳ τῶν ἱερῶν νόμων

d 4 ὁ θαυμάσιος] θαυμασιῶς O   d 5 οἰκείας] τοῦ Θεοῦ O   τε] om O
εἰκότως] ἡμᾶς O   d 8 τὸ] om I   δεύτερον] ἕτερον O*, β' O²
d 9—11 μετὰ—δεύτερον] om O   316 a 5 ἐντίθησι O   b 4 τῶν ἱερῶν
νόμων] om O

φιλοσοφεί, μονονουχὶ προκηρύττων μὴ παραμελεῖν τῆς οἰκειᾶς ἀξίας, καὶ ἧς ἐτύχομεν πρὸς τὸ θεῖον ἀφομοιώσεως, ἐξ ἧς ἡμῖν καὶ τὸ ἀθάνατον τῆς ψυχῆς προσκεκληρῶσθαι. Μὴ γὰρ δὴ θεμιτὸν εἶναι βασιλέως ἀφανίζεσθαι εἰκόνα· εἶναι δὲ ἀρχέτυπον καὶ ἀληθῆ τοῦ Θεοῦ τῶν ὅλων εἰκόνα τὸν αὐτοῦ Λόγον, αὐτοσοφίαν τυγχάνουσα, καὶ αὐτοζωήν, καὶ φῶς, καὶ ἀλήθειαν, καὶ εἴ τι καλὸν καὶ ἀγαθόν τις ἐπινοήσειεν· εἰκόνα δὲ εἰκότος τὸν ἀνθρώπειον νοῦν, παρ' ὃ καὶ κατ' εἰκόνα Θεοῦ γεγονέναι ἀνωμολόγηται. Ἀναγκαῖα δὲ ταῦτα εἶναι ᾧπρο- παιδεύεσθαι τοὺς μέλλοντας ἱεροῖς προσανέχειν νόμοις, μνημονεύειν τε τί τὸ ἀπὸ γῆς ληφθὲν αὐτοῖς καὶ εἰς γῆν αὐθις ἀναλυθησόμενον, καὶ τί τὸ ἐν ἡμῖν κρεῖττον καὶ Θεῷ ἐμφερές, ὅπως τε χρῆν ἑκατέρῳ τῶν εἰρημένων προσφέρεσθαι, μηδὲ ἐνυβρίζειν καὶ ἀσεβεῖν εἰς τὸν κατ' εἰκόνα τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπον, μηδέ γε αὐτὸν ῥυπαίνειν αἰσχροῖς καὶ παρανόμοις πράξεσι, φέρειν δὲ διὰ παντὸς τῆς πρώτης καὶ τρισμακαρίας ἐκείνης διατριβῆς τε καὶ ζωῆς τὸν πόθοι, καὶ σπεύδειν παλιδρομεῖν, εὐχὴν ποιουμένους τῆς πρώτης καὶ τρισμακαρίου ζωῆς τε καὶ ἀξίας τυχεῖν· ἀλλὰ καὶ παρασκευάζεσθαι ἐνθένδε ἤδη ἐπὶ τὴν ἐκείσε ἀποδημίαν, ὅτι μηδὲ ἄλλως δυνατόν βεβήλοις καὶ μὴ κεκαθαρμένοις τῶν ἱερῶν ἐκείνων ἐπιβαίνειν, ὧν καὶ ὁ πρῶτος δι' ἀπροσεξίαν θείας καταφρονήσας ἐντολῆς ἀποπέπτωκεν. Ἐπὶ τούτοις ὁ ἱεροφάντης προστίθησιν ἄλλο συνεκτικώτατον δόγμα, μὴ ἀμφιγνοεῖν διδάσκων ὅτι δὴ πάρεστί τις ἐκάστῳ πονηρὸς δαίμων ἔφεδρος, βάσκανος καὶ μισόκαλος, καὶ τῆς ἀνθρώπων ἀρχῆθεν ἐπίβουλος σωτηρίας. Δράκουτα

317 a 5 Αποκ. xii. 9

b 5 τῆς—καὶ] om O c 3 ἐπινοήσειεν] ἐπιθήσειεν I ἐπινοήσείε τις O
 c 4 ἀνθρώπινον O d 2 μηδέ γε] μηδ' O d 5—7 καὶ σπεύδειν—τυχεῖν]
 om O 317 a 2 ἐκτίθησιν O a 3 διδάσκων] pr ὁ I a 4 ἔφεδρος δαίμων I
 D d 2 403

δὲ τοῦτον καὶ Ὅφιν ὀνομάζει, μέλανά τε καὶ σκότους οἰκείον, ἰοῦ τε καὶ κακίας πλήρη· ὃν καὶ φησι φθόνῳ τῆς ἡμετέρας ἐνθέου ζωῆς ὑποσκελίζειν εἰσέτι καὶ νῦν καὶ ὑποσύρειν ἕκαστον τῶν τῷ Θεῷ προσανεχόντων
 10 πειρᾶσθαι· τούτου δ' ἀπάτη καὶ τοὺς προπάτορας ἡμῶν
 b τοῦ γένους τῆς θειοτέρας λήξεως ἐκπεσεῖν· διὸ καὶ χρῆναι διὰ παντὸς ἐγρηγορέναι πρὸς τὰς τοῦ δηλωθέντος κακοτέχνους ῥαδιουργίας. Καὶ τί χρῆ ταῦτα προλαμβάνειν, δέον ἤδη ποτὲ καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν ἐγγράφ-
 5 ων ἕκαστα διελθεῖν τῶν διηγορευμένων; Ἀρξώμεθα δ' οὖν πάλιν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, βοηθὸν αὐτὸν ἐν πρώτοις διὰ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐπικαλεσάμενοι.

c 11. Τὴν μὲν δὴ τῆς θεολογίας ἀρχὴν ἀπὸ τῆς τῶν ὄλων ποιητικῆς τε καὶ δημιουργικῆς δυνάμεως ἀρχόμενος ὁ κατ' αὐτοὺς λόγος παρίστησιν, οὐ συλλογισμοῖς οὐδὲ πιθανολογίαις, δογματικώτερον δὲ καὶ διδασκαλι-
 d κώτερον ἐπιθειάζων τῷ ἀγίῳ Πνεύματι· ὑφ' οὗ θεοφορούμενος, ὠδέ πως ὁ Μωσῆς ἀπήρξατο τῆς θεολογίας. Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Εἰτά φησιν· Εἶπεν ὁ Θεὸς Γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς. Καὶ
 5 πάλιν· Εἶπεν ὁ Θεὸς Γενηθήτω στερέωμα, . . . καὶ ἐγένετο. Καὶ πάλιν· Εἶπεν ὁ Θεὸς Βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου, σπείρον σπέρμα κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα, καὶ ξύλον κάρπιμον ποιοῦν καρπὸν, οὗτὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ κατὰ γένος ἐπὶ τῆς γῆς . . . καὶ ἐγένετο. Καὶ αὖθις· Εἶπεν ὁ Θεὸς Γενη-

a 6 Gen. iii. 1
d 6 ibid 11

d 3 Gen. i. 1
d 9 ibid 14

d 4 ibid 3

d 5 ibid 6

a 6 τε] τινα IO a 7 καὶ 1^ο] om I a 8 ἐνθέου] om O καὶ] om I a 9 τῶν] τοὺς O προσανεχόντας O a 10 πειρᾶσθαι] om O b 1 ἐκπεσεῖν] ἀποπεσεῖν I cf 307 d 13 b 4 προλαμβάνειν BO b 6 δ' οὖν πάλιν] I, δὴ πρῶτον BO τοῦ] om BO Θεοῦ] + καὶ Σωτῆρος ἡμῶν I ἐν πρώτοις αὐτὸν I b 7 διὰ—ἡμῶν] om I c 2 ποιητικῆς τε καὶ] om BO d 3 Θεός] + λέγων O? d 7 ξύλον] pr πᾶν I d 8 καρπὸν] + καὶ ἐξῆς BO οὐ—ἐγένετο] om BO

θήτωσαν φωστῆρες ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε φαίνειν 10
ἐπὶ τῆς γῆς, . . . καὶ ἔστωσαν εἰς σημεῖα καὶ εἰς καιροὺς καὶ εἰς
ἡμέρας καὶ εἰς ἡμῶντος· . . . καὶ ἐγένετο. Καὶ πάλιν· Εἶπεν p. 318
ὁ Θεός· Ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἐρπετὰ ψυχῶν ζώσων κατὰ γένος,
καὶ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατὰ γένος, καὶ ἐγένετο.
Καὶ πάλιν· Ἐξαγαγέτω ἡ γῆ . . . τετράποδα, καὶ ἐρπετά, καὶ
θηρία τῆς γῆς κατὰ γένος, καὶ ἐγένετο. Ἐν δὲ τούτοις 5
φάσκουσα ἡ γραφή Εἶπεν ὁ Θεός τὸ θεῖον νεῦμα καὶ
τὸ ὠδί πως γενέσθαι τὰ ὄντα βουληθῆναι τὸν Θεὸν
παρίστησιν, οὐ μὴν φωνῇ καὶ συλλαβαῖς φάναι αὐτὸν
ἐπινοεῖν ἀναγκαῖον· ἀλλὰ τὸν πάντα λόγον ἀνακεφα-
λαιούμενος, αὕτη, φησὶν, ἡ βίβλος γενέσεως οὐρανοῦ καὶ γῆς, 10
. . . ἢ ἡμέρα ἐποίησεν Κύριος ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν,
καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. Τοιαύτη μὲν ἡ καθ' Ἐβραίουσιν b
θεολογία, Λόγῳ Θεοῦ δημιουργικῶς τὰ πάντα συν-
εστάναι παιδεύουσα. Ἐπειτα δέ, οὐχ ὧδε ἔρημον ὡς
ὄρφανὸν ὑπὸ πατρὸς καταλειφθέντα τὸν σύμπαντα
κόσμον ὑπὸ τοῦ συστησαμένου διδάσκει, ἀλλ' εἰς τὸ 5
ἀεὶ ὑπὸ τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας αὐτὸν διοικεῖσθαι, ὡς
μὴ μόνον δημιουργὸν εἶναι τῶν ὄλων καὶ ποιητὴν τὸν
Θεόν, ἀλλὰ καὶ σωτῆρα, καὶ διοικητὴν, καὶ βασιλέα,
καὶ ἡγεμόνα, ἡλίῳ αὐτῷ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις καὶ
τῷ σύμπαντι οὐρανῷ τε καὶ κόσμῳ δι' αἰῶνος ἐπιστα- c
τοῦντα, μεγάλῳ τε ὀφθαλμῷ καὶ ἐνθέῳ δυνάμει πάντ'
ἐφορῶντα, καὶ τοῖς πᾶσιν οὐρανίοις τε καὶ ἐπιγείοις

318 a 1 Gen. i. 20

a 4 ibid 24

a 10 Gen. ii. 4

318 a 1 καὶ ἐγένετο] om BO πάλιν] ἀθθις BO εἶπεν ὁ Θεός]
om BO a 3 καὶ πάντα—ἐγένετο] om BO a 4 καὶ 2°] om BO
a 5 καὶ ἐγένετο] om BO a 8 οὐ μὴν] οὐχὶ I φωνῇ] pr δὲ I
sed cf 320 a 4 αὐτὸν] + καὶ εἰπεῖν I a 9 ἀλλὰ] + γὰρ BO a 10
γενέσεως] om BIO a 11 Κύριος] LXX, om codd Eus. b 2 τὰ] om O
συνεστάναι] συνεστῶσα I b 3 παιδεύουσα] κελεύουσα O b 5 εἰς τὸ]
om O b 7 καὶ ποιητὴν] om BO b 9 καὶ σελήνῃ αὐτῷ I c I
οὐρανῷ τε καὶ] om O

ἐπιπαρόντα, καὶ τὰ πάντα ἐν κόσμῳ διατάττοντά τε
 5 καὶ διοικούντα. Ὡσπερ οὖν ἀμέλει καὶ οἱ μετὰ ταῦτα
 προφήται, ἀκόλουθα καὶ αὐτοὶ θειάζοντες, τοτὲ μὲν
 ἀνεφώνουν ἐξ αὐτοῦ τοῦ θείου λέγοντες προσώπου·
 Θεὸς ἐγγίζων ἐγὼ εἰμι, λέγει Κύριος, καὶ οὐχὶ Θεὸς πόρρωθεν.
 Εἰ ποιήσει τι ἄνθρωπος ἐν κρυφαίοις, κἀγὼ οὐ γνώσομαι αὐτό ;
 d Οὐχὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἐγὼ πληρῶ ; λέγει Κύριος· τοτὲ
 δὲ ᾧδέ πη θεολογούντες· Τίς ἐμέτρησε τῇ χειρὶ τὸ ὕδωρ,
 καὶ τὸν οὐρανὸν σπιθαμῇ, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν δρακί ; Τίς ἔστησε
 τὰ ὄρη σταθμῶ, καὶ τὰς νάπας ζυγῶ ; Τίς ἔγνω νοῦν Κυρίου, καὶ τίς
 5 σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο ; Καὶ πάλιν· Ὁ στήσας ὡς καμάραν
 τὸν οὐρανόν, καὶ διατείνας ὡς σκηνην κατοικεῖν. Καὶ ἀῤθις·
 Ἐναβλέψατε εἰς ὕψος τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ ἴδετε· τίς
 κατέδειξε ταῦτα πάντα ; Καὶ ἐξῆς· Κύριος ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας
 τὸν οὐρανὸν καὶ πήξας αὐτόν, ὁ στερεώσας τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν
 10 αὐτῇ, καὶ διδοὺς πνοὴν τῷ λαῷ τῷ ἐπ' αὐτῆς καὶ πνεῦμα τοῖς
 πατοῦσιν αὐτήν, ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός. Καὶ ἐξῆς· Ἐξέτεινα τὸν
 p. 319 οὐρανὸν μόνος, καὶ ἔστερέωσα τὴν γῆν· ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός, καὶ
 οὐκ ἔστι πλὴν ἐμοῦ. Καὶ πάλιν· Οὕτως ἐρεῖτε αὐτοῖς Θεοὶ οἱ
 τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐποίησαν ἀπολέσθωσαν ἀπὸ προσ-
 ῶπου τῆς γῆς καὶ ὑποκάτωθεν τοῦ οὐρανοῦ. Κύριος ὁ ποιήσας
 5 τὴν γῆν ἐν τῇ ἰσχυί αὐτοῦ ἀνῶρθωσε τὴν οἰκουμένην ἐν τῇ σοφίᾳ
 αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ φρονήσει αὐτοῦ ἐξέτεινε τὸν οὐρανόν, . . . καὶ
 ἀνήγαγε νεφέλας ἐξ ἑσχάτου τῆς γῆς, ἀστραπὰς εἰς ὑέτον ἐποίησε,

c 8 Jer. xxiii. 23, 24

d 2 Isa. xl. 12, 13

d 5 ibid 22

d 7 ibid 26

d 8 Isa. xlii. 5, 6

d 11 Isa. xlii. 24

319 a 1 Isa. xlv. 5, 6

a 2 Jer. x. 11-14

c 4 τε] om O c 6 θειάζοντες] om BO c 7 λέγοντες] om BO c 8
 οὐχὶ] ὁ I, οὐ O c 9 εἰ—αὐτό] om B ποιήσει τι ἄνθρ.] κρυβήσεται τις LXX
 τι] τις O οὐ γνώσομαι αὐτό] οὐκ ὄψομαι αὐτόν LXX d 1 οὐχὶ] pr μὴ LXX
 τοτὲ—θεολ.] πάλιν φασὶ O^{vid} d 3 καὶ τὸν—δρακί] om I d 5, 6 ὡς bis]
 ὡσεὶ bis O d 7 ἡμῶν O d 8 Κύριε BO d 10 ἐπ' αὐτῆς] ἐν αὐτῇ O*
 d 11—319 a 2 καὶ—ἐμοῦ] om O 319 a 3 προσώπου] om LXX a 4
 οὐρανοῦ] + τοῦτου LXX a 5 τῇ 1°] om BO ἀνῶρθωσε] ὁ ἀνορθώσας
 LXX σοφία] ἰσχυί O* a 7 ἀστραπὰς—αὐτοῦ] om BO

καὶ ἐξήγαγεν ἀνέμους ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ. Ἐμωράνθη πᾶς
 ἄνθρωπος ἀπὸ γνώσεως. Καὶ πάλιν· Ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ **b**
 πνεύματός σου; καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου ποῦ κρυβῶ; Ἐὰν
 ἀναβῶ εἰς τὸν οὐρανόν, σὺ ἐκεῖ εἶ· ἐὰν στρώσω εἰς τὸν ἄδην,
 πάρει. Εἰ ἀναλάβοιμι τὰς πτέρυγάς μου κατ' ὄρθρον, καὶ κατα-
 σκηνῶσαιμι εἰς τὰ ἔσχατα τῆς θαλάσσης· καὶ γὰρ ἐκεῖ ἡ χεὶρ **5**
 σου ὁδηγήσει με.

Ἄλλὰ ταῦτα μὲν καὶ τὰ τούτοις ὅμοια τῶν μετὰ
 Μωσέα θεολόγων, τῶν δὴ καὶ αὐτῶν Ἑβραίων, τυγχά-
 νει, συνωδὰ τοῖς παλαιάτοις προπάτορσι θεολογούντων·
 τῶν δέ γε πρὸ Μωσέως θεοφιλῶν καὶ τρισμακαρίων **10**
 ἀνδρῶν, τῶν δὴ καὶ πρώτων Ἑβραίων, αὐτοῦ τε πρώτου **c**
 πάντων Ἀβραάμ, ὃς καὶ προπάτωρ τοῦ παντός Ἰου-
 δαίων ἔθνος ἀνείρηται, ἄκουε. Εἶπε δὲ Ἀβραάμ πρὸς
 βασιλέα Σοδόμων, Ἐκτενῶ τὴν χεῖρά μου πρὸς τὸν Θεὸν τὸν
 ὑψίστον, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Καὶ πρό γε τοῦ **5**
 Ἀβραάμ εἰσάγεται ὁ Μελχισέδεκ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ
 ὑψίστου, τὸν Ἀβραάμ εὐλογῶν τούτοις τοῖς ῥήμασιν·
 Εὐλογημένος Ἀβραάμ τῷ Θεῷ τῷ ὑψίστῳ, ὃς παρέδωκε τοὺς ἐχθρούς
 σου ὑποχειρίους σοι· καὶ εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν **d**
 καὶ τὴν γῆν. Ἔτι πρὸς τούτοις ὁ λόγος τὸν Ἀβραάμ
 εἰσάγει τῷ οἰκείῳ τοιάδε προσδιαλεγόμενον· Θεὸς τὴν
 χεῖρά σου ὑπὸ τὸν μηρόν μου, καὶ ἐξορκίῳ σε Κύριον τὸν Θεὸν
 τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸν Θεὸν τῆς γῆς. Καὶ ἐπιλέγει· Κύριος **5**
 ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὁ Θεὸς τῆς γῆς, ὃς ἔλαβέ με ἐκ τοῦ οἴκου

b 1 Ps. cxxxviii (cxxxix). 7

c 3 Gen. xiv. 22

c 8 *ibid* 19

d 3 Gen. xxiv. 2

d 5 *ibid* 7

a 8 ἀνέμους] φῶς LXX **b 1—b 6** καί—μέ] om BO **b 2** κρυβῶ]
 φύγω LXX **b 3** εἰ ἐκεῖ LXX στρώσω] καταβῶ LXX **b 4**
 εἰ ἀναλάβοιμι] ἐὰν ἀναλάβω LXX ὄρθρον] Eus. codd LXX^a, ὄρθρον
 LXX^{bn} κατασκηνώσω LXX **c 3** Ἀβραάμ LXX **c 5—d 7** καὶ πρό
 γε—ἐγενήθη] om B **c 8** Ἀβραάμ LXX **d 1** καί—Θεός] om O **d 2—3**
 ἐτι—προσδιαλεγ., καὶ ὁ Ἀβραάμ αὐτὸν εἰσάγεται τῷ οἰκ. τοιάδε διαλεγόμενος O
d 4 ὑπὸ] ἐπὶ O καὶ] om O **d 5** τὸν θεόν] Eus. codd LXX^a, om LXX^a
 τῆς] pr τὸν O **d 5—7** καὶ ἐπιλέγει—ἐγενήθη] om O

τοῦ πατρός μου καὶ ἐκ τῆς γῆς ἧς ἐγεννήθη. Ἐπὶ πᾶσι τούτοις ἐν τῇ πρὸς αὐτὸν Μωσέα θεοφανείᾳ, πυθομένῳ τῷ Μωσῇ τίνα χρῆ τὸν Θεὸν ἠγείσθαι, φησὶν ὁ χρησμός·
 10 Ἐγὼ εἰμι ὁ ὢν· οὕτως ἐρεῖς τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ, Ὁ ὢν ἀπέσταλκέ με πρὸς ὑμᾶς.

Ταῦτα μὲν οὖν ἀπὸ μυρίων ὄσων τῆς Ἑβραίων θεολογίας ἐκκείσθω. Ἄρ' οὖν ἄξιον ἐν συγκρίσει παραβάλλειν αὐτοῖς τὰς τῶν σοφῶν Ἑλλήνων θεολογίας,
 15 τῶν μὲν μῆδ' ὅλως εἶναι Θεὸν ἀποφνημαμένων, τῶν δὲ τοὺς ἀστέρας εἶναι φασκόντων, οὓς καὶ μύδρους τυγχάνειν διαπύρους, ἤλων καὶ πετάλων δίκην ἐμπεπηγότας
 p. 320 τῷ οὐρανῷ, τῶν δὲ πῦρ εἶναι τεχνικὸν ὁδῷ βαδίζον, καὶ τῶν μὲν μὴ προνοία Θεοῦ διοικεῖσθαι τὸν κόσμον φύσει δέ τιτι ἀλόγῳ, τῶν δὲ τὰ μὲν οὐράνια μόνα ὑπὸ Θεοῦ διοικεῖσθαι, οὐ μὴν καὶ τὰ ἐπὶ γῆς, καὶ πάλιν, ἀγένητον εἶναι τὸν κόσμον, καὶ μήθ' ὅλως ὑπὸ Θεοῦ γενέσθαι, αὐτομάτως δὲ καὶ συντυχικῶς ὑφεστάναι, τῶν δὲ ἐξ ἀτόμων καὶ λεπτῶν σωμάτων ἀψύχων τινῶν καὶ ἀλόγων τὴν τοῦ παντὸς σύστασιν γεγενῆσθαι ; Ἄλλὰ τὰ
 b μὲν ἐκ τῶν παρ' Ἑβραίοις λογίων περὶ τοῦ τῶν ὄλων Θεοῦ ὡς ἐν βραχέσι τοιαῦτα· συνιδεῖν δὲ ἔπεται καὶ τὰ μετὰ τὸν τῶν ὄλων Θεὸν περὶ τῆς τῶν γεννητῶν ἀρχῆς Ἑβραίοις πεφιλοσοφημένα.

c 12. Θαλῆς μὲν ὁ Μιλήσιος ἀρχὴν τῶν ἀπάντων τὸ ὕδωρ εἶναι ἀπεφήνατο, Ἀναξιμένης δὲ τὸν ἀέρα, Ἡράκλειτος τὸ πῦρ, Πυθαγόρας ἀριθμούς, Ἐπίκουρος ἅμα Δημοκρίτῳ σώματα ἄτομα, Ἐμπεδοκλῆς τὰ τέσσαρα
 5 στοιχεῖα. Ἴδωμεν τοιγαροῦν καὶ τὰ παρ' Ἑβραίοις

d 10 Ex. iii. 14

320 c 1 cf Theodoret. *Gr. Aff. Cur.* p 22, 30

d 11 ἡμᾶς O d 12 θεομαχίας I d 15 Θεὸν] om BO d 17—
 320 a 4 ἤλων—γῆς om B 320 a 1 ὁδὸν I a 2 Θεοῦ] om O a 4
 μὴν καὶ] om O a 8 ὑπόστασιν I b 2 ὡς ἐν βραχέσι] om BO τοιαῦτα]
 τοιαῦτα BO b 3 τὸν] om BO* vid b 4 Schol. in marg I vid Append.

λόγια. Μετὰ τὴν ἀναρχον καὶ ἀγένητον τοῦ Θεοῦ τῶν ὄλων οὐσίαν, ἄμικτον οὖσαν καὶ ἐπέκεινα πάσης καταλήψεως, δευτέραν οὐσίαν καὶ θείαν δύναμιν, ἀρχὴν τῶν γενητῶν ἀπάντων πρώτην τε ὑποστᾶσαν καὶ τοῦ δ πρώτου αἰτίου γεγενημένην, εἰσάγουσι, Λόγον καὶ Σοφίαν καὶ Θεοῦ δύναμιν αὐτὴν προσαγορεύοντες. Τοῦτο δὲ πρῶτος διδάσκει λέγων Ἰώβ· Ἡ δὲ σοφία πόθεν εὑρέθη; Ποῖος δὲ τόπος ἐστὶν τῆς ἐπιστήμης; Οὐκ οἶδε βροτὸς ὁδὸν 5 αὐτῆς, οὐδὲ μὴν εὑρέθη ἐν ἀνθρώποις, . . . ἀκηκόαμεν δὲ αὐτῆς τὸ κλέος. Ὁ Κύριος συνέστησεν αὐτῆς τὴν ὁδόν, αὐτὸς δὲ οἶδε τὸν τόπον αὐτῆς. Καὶ ὁ Δαβὶδ δέ που ἐν ψαλμωδίαῖς, ἐτέρῳ προσειπὼν τὴν σοφίαν ὀνόματι, φησί· Τῷ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, τὸν τῶν ἀπάντων 10 δημιουργὸν Λόγον Θεοῦ τοῦτον ἀνευφημήσας τὸν τρόπον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ τούτου παῖς Σολομῶν ᾧ δέ πη ἐξ αὐτῆς προσωποποιεῖ τῆς σοφίας λέγων· Ἐγὼ ἡ Σοφία p. 321 κατεσκήνωσα βουλήν, καὶ γνώσω καὶ ἔννοιαν ἐγὼ ἐπεκαλεσάμην. Δι' ἐμοῦ βασιλεῖς βασιλεύουσι, καὶ οἱ δυνάσται γράφουσι δικαιοσύνην. Καὶ πάλιν· Κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ, πρὸ τοῦ αἰῶνος ἐθεμελίωσέ με ἐν ἀρχῇ, πρὸ τοῦ τὴν 5 γῆν ποιῆσαι, καὶ πρὸ τοῦ τὰς ἀβύσσους γενέσθαι, . . . πρὸ τοῦ ὄρη ἐδρασθῆναι, πρὸ δὲ πάντων βουνῶν γεννᾶ με, . . . ἠνίκα ἠτοίμαζε τὸν οὐρανὸν συμπαρήμην αὐτῷ, . . . καὶ ὡς ἀσφαλεῖς b ἐτίθει πηγὰς τῆς ὑπ' οὐρανόν, . . . ἤμην σὺν αὐτῷ ἀρμόζουσα.

d 3 1 Cor. i. 24   d 4 Job xxviii. 12   d 6 ibid 22   d 9 Ps. xxxiii
(xxxiii). 6   321 a 1 Pr. viii. 12   a 3 ibid 15   a 4 ibid 22
a 6 ibid 25   a 7 ibid 27   b 1 ibid 28   b 2 ibid 30

c 8—d 3 ἀρχὴν—δύναμιν om B   d 3 Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν
1 Cor.   d 7 Κύριος] Θεὸς εὐ LXX^b, + εὐ LXX   d 8 δέ] om O
d 10 Κυρίου] pr τοῦ LXX^b   d 11 δημιουργικόν O   ἀνευφημίᾳς I
d 12 ὁ τούτου παῖς] om O   πῆ] om O*?   321 a 3 βασιλεύουσι] + καὶ
τυρανοὶ κρατοῦσι γῆς O cf Pr. viii. 16   οἱ] om BO   a 4 καὶ πάλιν]
οἱς ἐπιλέγει ἐξῆς I   a 5 τοῦ 2°] om O   a 6 καὶ] om O   γενέσθαι]
ποιῆσαι LXX   a 7 βουνῶν] pr τῶν I   b 1 ὡς] om O   b 2 τῆς]
om BO, τὰς Vig. marg   σὺν] παρ' LXX

Ἐγὼ ἤμην ἥ προσέχαιρε καθ' ἡμέραν, ἠψφραϊνόμενη δὲ ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν παντὶ καιρῷ, ὅτε ἠψφραϊνέτο τὴν οἰκουμένην συντελέσας.

5 Ταῦτα Σολομῶν ἐν Παροιμίαις. Καὶ ταῦτα δέ πη ἐξ αὐτοῦ λέγεται τοῦ προσώπου· Τί δέ ἐστιν σοφία καὶ πῶς ἐγένετο ἀπαγγελῶ, καὶ οὐκ ἀποκρύψω ὑμῖν μυστήρια, ἀλλ' ἐξ ἀρχῆς γενέσεως ἐξιχνιάσω. Οἷς ἐξῆς ἐπιλέγει· Ἔστι γὰρ αὕτη

c πνεῦμα νοερόν, ἄγιον, μονογενές, πολυμερές, λεπτόν, εὐκίνητον, τρανόν, ἀμόλυντον, . . . παντοδύναμον, πανεπίσκοπον, καὶ διὰ πάντων χωροῦν πνευμάτων νοερῶν καθαρῶν λεπτοτάτων. Πάσης γὰρ κινήσεως κινητικώτερον σοφία, διήκει δὲ καὶ χωρεῖ διὰ

5 πάντων διὰ τὴν καθαρότητα. Ἄτμις γάρ ἐστι τῆς τοῦ Θεοῦ δυνάμεως, καὶ ἀπόρροια τῆς τοῦ παντοκράτορος δόξης εἰλικρινής· διὸ οὐδὲν μεμολυσμένον εἰς αὐτὴν παρεμπίπτει. Ἀπαύγασμα γάρ ἐστι φωτὸς αἰδίου, καὶ ἔσοπτρον ἀκηλίδωτον τῆς τοῦ Θεοῦ

d ἐνεργείας, καὶ εἰκὼν τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ. . . Διατείνει δὲ ἀπὸ πέρατος ἐπὶ πέρας εὐρώστως, καὶ διοικεῖ τὰ πάντα χρηστῶς. Καὶ δὴ τόνδε τὸν ἔνθεον Λόγον διαφόρως ἢ θεία γραφὴ πρὸς τοῦ Πατρὸς ἐπὶ τῇ τῶν ἀνθρώπων σωτηρίᾳ πε-

5 πεμμένον εἰσάγει. Αὐτὸν δ' οὖν καὶ τῷ Ἀβραὰμ Μωσῆ τε καὶ τοῖς ἄλλοις θεοφιλέσι προφήταις φῆναι ἑαυτόν, καὶ χρησιμοῖς τὰ πολλὰ παιδεύσαι τε καὶ θεσπίσαι τὰ μέλλοντα ἱστορεῖ, ὅπηνίκα Θεὸν καὶ Κύριον ὤφθαί τε καὶ εἰς λόγους τῶν προφητῶν ἐλθεῖν

10 μνημονεύει. Τοῦτον καὶ πᾶσιν εἰς γνῶσιν ἐλθεῖν ἀνθρώποις, οἷα νοσοῦντων σωτήρα καὶ ψυχῶν ἱατρὸν πρὸς

b 6 Sap.vi. 22   b 8 Sap.vii. 22   d 1 Sap.viii. 1

b 3—5 ἐγὼ—παροιμίαις] om BO   b 3 ἠψφρ. δέ] δὲ εὐφρ. LXX
 ἐνώπιον] ἐν προσώπῳ LXX   b 4 ἠψφραϊνέτο] ἐνεψφραϊνέτο LXX   b 5
 καί—πη] ἀλλὰ καὶ ταῦτα BO   b 7 ἡμῖν O   ἐξ] ἀπ' LXX   b 8
 αὕτη] ἐν αὐτῇ LXX   c 2 πανεπίσκοπον] παντεπ. LXX^A   c 5
 καθαρότητα] μακρότητα O   c 7 διὸ] διὰ τοῦτο LXX   μεμολυσμένον]
 μεμιαμμένον LXX   d 2 ἐπὶ] LXX^B, εἰς LXX^{BA*}   εὐρώστως] εὐρώ I
 d 3 διαφόρως] ἐνθῶς I (ω sup ras)   d 4—13 πεπεμμένον—αὐτοῦ om B
 d 6 Μωσεί IO   θεοφιλέσι] om O   d 8 ὅπηνίκα] ἡνίκα O   d 10
 μνημονεύει τοῦτον. καὶ O   d 11 ἱατρῶν O

τοῦ μείζονος ἀπεσταλμένον, ᾧδέ πη θεσπίζει· Ἀπέστειλε
 τὸν Λόγον αὐτοῦ, καὶ ἴασατο αὐτούς, καὶ ἐρρύσατο αὐτοὺς ἐκ τῶν
 διαφθορῶν αὐτῶν. Καὶ πάλιν ἄλλοτέ φησιν· Ἔως τάχους
 δραμεῖται ὁ Λόγος αὐτοῦ. Ἐνθεν καὶ ἡ εὐαγγελικὴ διδα- 15
 σκαλία τὸ προφητικὸν καὶ πάτριον ἀνανευμένη δόγμα
 ταύτη πη διασαφεῖ τὴν θεολογίαν· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος,
 καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. Οὗτος p. 322
 ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ
 χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἐν ᾧ γέγονεν. Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν,
 καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. Εἰκότως δῆτα τῷ
 αὐτῷ πνεύματι καὶ Μωσῆς ὁ πάνσοφος, ἀρχόμενος 5
 τῆς κατ' αὐτὸν κοσμογονίας, ἐν τῇ προαποδοθείσῃ
 ἀρχῇ, πεποιηκέναι τὸν Θεὸν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν
 φησίν· αὐτῷ τε εἰσάγει, ὡς ἂν οἰκείῳ καὶ πρωτογόνῳ
 αὐτοῦ Λόγῳ, κοινολογούμενον ἐπὶ τῆς τοῦ ἀνθρώπου
 δημιουργίας τὸν Θεόν, ἐν οἷς γράφει· Καὶ εἶπεν ὁ Θεός, b
 Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν, καὶ καθ' ὁμοίωσιν.
 Τοῦτο δὲ καὶ ὁ ψαλμωδὸς ἠνίττετο, ὀπηνίκα περὶ τοῦ
 πρώτου αἰτίου διεξιῶν, Αὐτός, φησίν, εἶπε, καὶ ἐγενήθησαν·
 αὐτὸς ἐνετείλατο, καὶ ἐκτίσθησαν· ἀντικρυς τὴν τοῦ πρώτου 5
 πρὸς τὸ δεύτερον αἶτιον, ὡς ἂν πατὴρ πρὸς υἱόν,
 διάταξιν τε καὶ παρακέλευσιν ὑφιστάμενος. Πάντη
 γὰρ δήπουθεν δῆλον, ὡς πᾶς ὁ λέγων τι ἑτέρῳ λέγει,
 καὶ ὁ ἐντελλόμενος ἑτέρῳ παρ' ἑαυτὸν ἐντελλεται. c
 Διαρρήδην δ' αὖ πάλιν ὁ Μωσῆς ἄμφω δυοῖν μνημο-
 νεύων Κυρίων, Πατὴρ δὲ δηλαδὴ καὶ Υἱοῦ, ᾧδέ πη ἐπὶ
 τῆς κατὰ τῶν ἀσεβῶν τιμωρίας ἱστορεῖ, λέγων· Καὶ

d 12 Ps. cvii (cvii). 20
 322 b 1 Gen. i. 26

d 14 Ps. cxlvii. 4 (15)
 b 4 Ps. xxxii (xxxiii). 9

d 17 Jo. i. 1
 c 4 Gen. xix. 24

d 14 ἄλλοτέ φησιν] om O 322 a 1 καὶ 2^ο—Θεόν] om B a 4 τῶν
 ἀνθρώπων] τοῦ κόσμου O* a 7 τὸν Θεόν] post φησιν BO a 8 προ-
 γόνῳ BO b 4 διεξιῶν—φησίν] εἰσάγει φάσκων BO ἐγενήθησαν BO
 b 8 δήπουθεν] om BO c 1 παρ' ἑαυτὸν] om BO c 2 ὁ] om BO
 μνημονῶν I

5 ἔβρεξε Κύριος παρὰ Κυρίου ἐπὶ Σόδομα καὶ Γόμορρα θεῖον καὶ πῦρ.
 Οἷς συμφώνως καὶ ὁ Δαβὶδ ψάλλων ἔφησεν· Εἶπεν
 ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς
 ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. Καὶ προῖων τὴν
 κρύφιον καὶ τοῖς πᾶσιν ἀπόρρητον αὐτοῦ γενεσιουργίαν
 d ἠνίξατο, φάσκων· Ἐκ γαστρὸς πρὸ ἑωσφόρου ἐγέννησά σε.
 Ἵνα δὲ μὴ σοφίζεσθαί με ταῦτα νομίσης, ἐρμηνέα σοι
 τῆς ἐν τῇ γραφῇ διανοίας Ἑβραίων ἄνδρα παραστήσω,
 τὰ οἰκεία πατρόθεν ἀκριβοῦντα καὶ παρὰ διδασκάλων τὸ
 5 δόγμα μεμαθηκότα, εἰ δὴ σοι τοιοῦτος ὁ Φίλων. Ἐπ-
 άκουσον οὖν καὶ τοῦδε, ὅπως τὰς θείας ἐρμηνεύει φωνάς·

ΦΙΛΩΝΟΣ 13. Διὰ τί ὡς περὶ ἑτέρου Θεοῦ φησὶ τὸ ἐν εἰκόνι Θεοῦ ἐποίησα τὸν
 p. 323 ἄνθρωπον, ἀλλ' οὐχὶ τῇ ἑαυτοῦ; Παγκάλως καὶ σοφῶς τουτὶ κεχηρη-
 σμῶδηται. Θνητὸν γὰρ οὐδὲν ἀπεικονισθῆναι πρὸς τὸν ἀνωτάτω
 καὶ Πατέρα τῶν ὄλων ἐδύνατο, ἀλλὰ πρὸς τὸν δεύτερον Θεόν, ὅς
 ἐστιν ἐκείνου Λόγος. Ἔδει γὰρ τὸν λογικὸν ἐν ἀνθρώπου ψυχῇ
 5 τύπον ὑπὸ θείου Λόγου χαραχθῆναι, ἐπειδὴ ὁ πρὸ τοῦ Λόγου
 Θεὸς κρείσσω ἐστὶν ἢ πᾶσα λογικὴ φύσις· τῷ δὲ ὑπὲρ τὸν
 Λόγον ἐν τῇ βελτίστη καὶ τιμῇ ἐξαιρέτῳ καθεστῶτι ἰδέα οὐδὲν
 θέμις ἦν γενητὸν ἐξομοιωθῆναι.

Ταῦτα ἐκ τοῦ πρώτου μοι κείσθω τῶν Φίλωνος Ζητη-
 10 μάτων καὶ Λύσεων. Ὁ δ' αὐτὸς ἐν τῷ Περὶ Γεωργίας
 b προτέρῳ καὶ υἱὸν Θεοῦ τὸν πρωτόγονον αὐτοῦ Λόγον
 τοῦτον ὀνομάζει τὸν τρόπον·

Ταῦτα δὴ πάντα ὁ ποιμὴν καὶ βασιλεὺς Θεὸς ἄγει κατὰ δίκην,

c 6 Ps. cix (cx). 1   d 1 ibid 3   d 7 Phil. Fr. ed Mangey T
 ii p 625   d 7 Gen. ix. 6   323 b 3 Phil. De Agricult. lib i T i
 p 308 (Cohn, 1897)

c 5 Κύριος ἔβρεξε LXX παρὰ Κυρίου] post πῦρ LXX c 6 συμφωνεῖ O
 δ] om BO ψάλλων ἔφησεν] λέγων BO c 7 ἕως—ποδῶν σου] om BO
 c 9 κρύφιον—πᾶσιν] om BO d 1 φάσκων] φάσ BO d 2 σοι] post
 διανοίας BO d 4 καὶ—μεμαθηκότα] om BO d 5 ἄκουσον BO
 323 a 1 σαφῶς I a 3 Θεόν] om G a 5 θείου] θῦ I a 7 ἐν] om I
 a 8 ἐξομοιοῦσθαι I b 3 ταῦτα δὴ πάντα] om Phil. δ] ὡς Phil.

νόμον προστησάμενος τὸν ὄρθον αὐτοῦ Λόγον καὶ πρωτόγονον ΦΙΛΩΝΟΣ
 υἱόν, ὃς τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἱερᾶς ταύτης ἀγέλης, οἷά τις μεγάλου 5
 βασιλέως ὑπαρχος, διαδέξεται.

Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ δὲ πάλιν ὁ αὐτὸς τάδε γράφει
 πρὸς λέξιν·

Τὰς δυσωπίας οὖν εἴ τις ἀποδιδράσκειν βούλεται τὰς ἐν τοῖς
 διαπορηθείσι, λεγέτω μετὰ παρρησίας ὅτι οὐδὲν τῶν ἐν ὕλαις 10
 κραταῖον οὕτως ὡς τὸν κόσμον ἀχθοφορεῖν ἰσχύσαι. Λόγος δ' c
 ὁ αἰδιος Θεοῦ τοῦ αἰωρίου τὸ ὀχυρώτατον καὶ βεβαιότατον ἔρεισμα
 τῶν ὄλων ἐστίν. Οὗτος ἀπὸ τῶν μέσων ἐπὶ τὰ πέρατα καὶ ἀπὸ
 τῶν ἄκρων ἐπὶ τὰ μέσα ταθεῖς δολιχεύει τὸν φύσεως ἀήτητον
 δρόμον, συνάγων τὰ μέρη πάντα καὶ σφίγγων. Δεσμὸν γὰρ 5
 αὐτὸν ἄρρηκτον τοῦ παντὸς ὁ γεννήσας ἐποίει Πατήρ. Εἰκότως
 οὖν οὐδὲ γῆ πᾶσα διαλυθήσεται πρὸς παντὸς ὕδατος, ὅπερ αὐτῆς
 οἱ κόλποι κεχωρήκασιν, οὐδ' ὑπὸ ἀέρος σβεσθήσεται πῦρ, οὐδ' d
 ἔμπαλιν ὑπὸ πυρὸς ἀὴρ ἀναφλεχθήσεται, τοῦ θείου Λόγου μεθ-
 ὀριον τάττουτος αὐτὸν φωνῆεν στοιχείων ἀφώνων, ἵνα τὸ ὅλον
 ὥσπερ ἐπὶ τῆς ἐγγραμμάτου μουσικῆς συνηχήση, τὰς τῶν ἐναντίων
 ἀπειλὰς πειθοῖ τῇ συνῳδῷ μεσιτεύοντός τε καὶ διαιτῶντος. 5

Ταῦτα ὁ Φίλων. Καὶ Ἀριστόβουλος δὲ ἄλλος Ἑβραίων
 σοφὸς ἀνὴρ, κατὰ τὴν τῶν Πτολεμαίων ἀκμάσας ἡγε-
 μουίαν, κυροῖ τὸ δόγμα ὡς πάτριον, αὐτῷ Πτολεμαίῳ τὴν
 τῶν ἱερῶν νόμων προσφωνῶν ἐρμηνείαν, ἐν ἧ τάδε φησί·

b 9 Phil. *De Agricult. lib ii p 330* (Cohn)

b 4 νόμον] pr καὶ Phil. καὶ] om Phil. b 7—10 καὶ—ὅτι om B
 b 7 δε] om O τάδε] post λέξιν O b 9 δυσωπίας] δυστροπίας O
 βούλειτο Phil. b 10 ἐν ὕλαις] I Phil., ἐν ὄλων BO c 1 Λόγος] νόμος
 Phil. (reprob a Cohn) c 4 φύσεως] pr τῆς Phil. δρόμον ἀήτητον
 Phil. d 2 Λόγου] νόμου Phil. (reprob a Cohn) d 3 φωνῆεν]
 καθάπερ φωνῆεντα Phil., φωνῆέν τι coniec Cohn τὸ] τὸν O d 4
 ἐγγραμμάτου] Phil., ἐγγράμμου codd Eus. μουσικῆς] μούσης Phil.
 codd, φωνῆς coniec Cohn d 5 συνῳδῶ BO, συναγωγῶ coniec Cohn
 d 6 ἄλλος—ἀνὴρ] ὁ Ἑβραίων (-os B) ἄλλος οὗτος σοφὸς BO

P. 324 14. Μεταφέροιο δ' ἂν τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῆς σοφίας· τὸ γὰρ
 ΑΡΙΣΤΟ-
 ΒΟΤΑΟΥ πάν φῶς ἐστὶν ἐξ αὐτῆς. Διὸ καὶ τινες εἰρήκασι τῶν ἐκ τῆς
 αἰρέσεως ὄντες τοῦ Περιπάτου λαμπτήρος αὐτὴν ἔχειν τάξιν.
 Ἀκολουθοῦντες γὰρ αὐτῇ συνεχῶς, ἀτάραχοι καταστήσονται δι'
 b ὅλου τοῦ βίου. Σαφέστερον δὲ καὶ κάλλιον τῶν ἡμετέρων προ-
 γόνων τις εἶπε Σολομῶν, πρὸ οὐρανοῦ καὶ γῆς αὐτὴν ὑπάρχειν.
 Τὸ δὲ σύμφωνόν ἐστιν τῷ προειρημένῳ.

Ταῦτα μὲν οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα περὶ τοῦδε καὶ παῖδες
 5 Ἑβραίων πεφιλοσοφήκασιν. Ἄρ' οὖν οὐχ οὗτος λόγων
 εἶη ἂν ὁ θεοπρεπέστατος, δυνάμει Θεοῦ λογικῇ καὶ παν-
 σόφῳ, μᾶλλον δὲ αὐτῇ σοφίᾳ καὶ αὐτῷ Θεοῦ Λόγῳ, τὴν
 c ἀρχὴν ἀνατιθεὶς τῆς τοῦ παντὸς συστάσεως, ἣ τοῖς
 ἀψύχοις καὶ ἀλόγοις στοιχείοις; Ἄλλὰ γὰρ τοιαῦτα
 παρ' Ἑβραίοις καὶ τὰ περὶ τῆς τῶν ὅλων ἀρχῆς.
 Σκεψώμεθα δὲ καὶ ἃ περὶ τῆς τῶν λογικῶν συστάσεως
 5 τῶν μετὰ τὴν πρώτην ἀρχὴν ἐκδιδάσκουσι.

15. Μετὰ τὴν ἀναρχον καὶ ἀγένητον τοῦ Θεοῦ
 τοῦ παμβασιλέως οὐσίαν, τὴν οὐκ ἄλλοθεν ἢ ἐκ τοῦ
 d Πατρὸς γεγεννημένην ἀρχὴν, πρωτότοκόν τε οὖσαν
 καὶ συνεργὸν τῆς τοῦ Πατρὸς βουλῆς, πρὸς αὐτόν τε
 ἀπεικονισμένην διδάσκουσι. Ταύτην δὲ τῶν μετὰ ταῦτα
 γενητῶν ἀπάντων πρωτεύειν, παρ' ὃ καὶ εἰκόνα Θεοῦ
 5 αὐτήν, καὶ Θεοῦ δύναμιν, καὶ Θεοῦ σοφίαν, καὶ Θεοῦ
 Λόγον, ναὶ μὴν καὶ ἀρχιστράτηγον δυνάμειος Κυρίου,
 Μεγάλης τε βουλῆς Ἄγγελον ἀποκαλεῖν εἰώθασιν. Τὰς
 δὲ μετὰ τήνδε τὴν ἀρχὴν νοερὰς καὶ λογικὰς δυνάμεις
 οὐ λεκτὰς εἶναι ἀνθρώπου φύσει, τοῦ τε πλήθους ἕνεκα
 p. 325 τῆς τε κατ' εἶδος διαφορᾶς, πλὴν ὅσον ἐπιβάλλειν

324 a 1 Aristobulus cf 375 d, 663 c

d 7 Isa. ix. 6

324 a 3 τοῦ] pr ἐκ BI b 3 τὸ δέ] τόδε BO b 4 μὲν—τοιαῦτα]
 om BO καὶ περὶ τοῦδε BO b 6 ἂν εἶη O c 3 τὰ] om O
 c 6 ἀγένητον] BIO, ἀγέννητον edd τοῦ] om I d 7 τὰς] τὰ O

δυνατὸν τοῖς παραδείγμασιν ἐκ τῆς τῶν ὀρωμένων ἀνα-
 λογίας, ἡλίου καὶ σελήνης καὶ ἄστρον καὶ αὐτοῦ δὴ
 οὐρανοῦ ἔδον ὑφ' ἑαυτῷ τὰ σύμπαντα περιειληφότος.
 * Ἄλλη γὰρ δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα 5
 ἀστέρων, φησὶν ὁ θεὸς ἀπόστολος, ἀστέρα γὰρ ἀστέρος
 διαφέρειν ἐν δόξῃ. Ταύτη πη τοιγαροῦν καὶ τὸν ἐν ἀσωμά-
 τοις καὶ νοεραῖς οὐσίαις κόσμον χρῆ νοεῖν, τὰ πάντα
 μὲν ἀθρόως ἀπολαβούσης τῆς ἀνεκφράστου καὶ ἀπειρο-
 μεγέθους δυνάμεως τοῦ Θεοῦ τῶν ὄλων, δευτερευούσης 10
 δὲ μετὰ τὸν Πατέρα τῆς δημιουργικῆς ὁμοῦ καὶ b
 φωτιστικῆς δυνάμεως τοῦ θείου Λόγου. Διὸ καὶ φῶς
 ἀληθινὸν καὶ δικαιοσύνης ἡλίον Ἑβραίοις φίλου αὐτὸν
 ὀνομάζειν. Τρίτης δὲ ἤδη μετὰ τὴν δευτέραν οὐσίαν
 ἐν χώρα σελήνης καθισταμένης τοῦ ἁγίου Πνεύματος, 5
 ὃ καὶ αὐτὸ ἐν τῇ πρώτῃ καὶ βασιλικῇ τῆς τῶν ὄλων
 ἀρχῆς ἀξία καὶ τιμῇ καταλέγουσιν, εἰς ἀρχὴν τῶν μετὰ
 ταῦτα γενητῶν, λέγω δὲ τῶν ὑποβεβηκότων καὶ τῆς
 παρ' αὐτοῦ χορηγίας ἐπιδεομένων, καὶ αὐτοῦ πρὸς τοῦ
 τῶν ὄλων ποιητοῦ κατατεταγμένου. Ἄλλὰ τοῦτο μὲν, c
 τρίτην ἐπέχον τὴν τάξιν, τοῖς ὑποβεβηκόσι τῶν ἐν
 αὐτῷ κρείττωνων δυνάμεων ἐπιχορηγεῖ, οὐ μὴν ἀλλὰ
 καὶ ἀντιλαμβάνει παρ' ἐτέρου τοῦ δὴ καὶ ἀνωτέρω καὶ
 κρείττονος, ὃ δὴ δευτερεύειν ἔφαμεν τῆς ἀνωτάτω καὶ 5
 ἀγενήτου φύσεως Θεοῦ τοῦ παμβασιλέως· παρ' οὗ δὴ
 καὶ αὐτὸς ἐπιχορηγούμενος ὁ Θεὸς Λόγος, καὶ ὥσπερ
 ἐξ ἀεναίου πηγῆς θεότητα ἀναβλυστανούσης ἀρυτόμενος, d
 τοῖς πᾶσιν ὁμοῦ καὶ δὴ καὶ αὐτῷ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι,

a 5 1 Cor. xv. 41

325 a 5 γὰρ] pr μὲν O δόξα 2^ο] om B1O δόξα 3^ο] om B0
 a 7—10 ταύτη—ὄλων om B b 5 καθεσταμένης I c 1—d 14 κατα-
 τεταγμένου—ἐφικτι,ν om B c 2 ἐπέχον] ἔχον I τὴν] om O c 3 ἀλλὰ]
 om O c 4 ἐτέρου] + του ἢ παρὰ τοῦ Θεοῦ Λόγου IO (reprob Vig.)
 c 6 ἀγενήτου I d 1 ἀεναίου IO ἀρυτόμενος I, ἀρυόμενος O²

μᾶλλον ἀπάντων αὐτῷ προσεχεῖ καὶ ἐγγυτάτω ὄντι, ταῖς
 τε μετὰ τοῦτο νοεραῖς καὶ θείαις δυνάμεσιν ἀθρόως καὶ
 5 ἀνεπιφθόνως τῶν τοῦ οἰκείου φωτὸς μαρμαρυγῶν μετα-
 δίδωσι. Τὴν δὲ τῶν ὅλων ἀγένητον ἀρχήν, ἀγαθῶν
 ἀπάντων οὔσαν πηγὴν, θεότητός τε καὶ ζωῆς ὁμοῦ καὶ
 φωτὸς καὶ πάσης ἀρετῆς αἰτίαν, καὶ πρώτην γε οὔσαν
 τῶν πρώτων καὶ ἀρχῶν ἀρχήν, μᾶλλον δὲ καὶ ἀρχῆς καὶ
 10 πρώτου καὶ πάσης ῥητῆς τε καὶ καταληπτῆς ἐπινοίας
 ἐπέκεινα, τὰ μὲν πάντα ὅσα περ ἐν ἀρρήτοις δυνάμεσι
 περιεῖληφε τῷ πρώτῳ γεννήματι κοινωνεῖν μόνῳ, ὡς ἂν
 μόνῳ οἶψ τε χωρεῖν καὶ ἀποδέχεσθαι τὴν τοῖς ἄλλοις
 οὐκ ἐφικτὴν οὐδὲ χωρητὴν τοῦ Πατρὸς τῶν ἀγαθῶν
 p. 326 ἀφθονίαν. Τὰ δ' ἐν μέρει τοῖς κατὰ μέρος ἀξίοις διὰ
 τῆς τοῦ δευτέρου διακονίας τε καὶ μεσιτείας κατὰ τὸ
 ἐκάστῳ ἐφικτὸν ἐμπαρέχειν· ὧν τὰ τέλεια καὶ ἄκρως
 ἅγια τῷ τρίτῳ μὲν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἄρχοντι δὲ καὶ ἡγου-
 5 μένῳ τῶν μετέπειτα, διὰ τοῦ Υἱοῦ τὰ παρὰ τοῦ Πατρὸς
 ἐπικομιζόμενῳ, δεδωρῆσθαι. Ἐνθεν οἱ πάντες Ἑβραίων
 θεολόγοι, μετὰ τὸν ἐπὶ πάντων Θεόν, καὶ μετὰ τὴν
 πρωτότοκον αὐτοῦ Σοφίαν, τὴν τρίτην καὶ ἁγίαν Δύνα-
 μιν, ἅγιον Πνεῦμα προσειπόντες, ἀποθειάζουσιν, ὑφ'
 10 οὔ καὶ ἐφωτίζοντο θεοφορούμενοι. Ἐξῆς δὲ οὐρανῷ,
 καὶ ἡλίῳ, καὶ σελήνῃ, ἀστέρα φασὶν ἀστέρος διαφέρειν ἐν
 b δόξῃ. Θνητῇ μὲν οὖν φύσει οὐκ ἔστιν ἀριθμὸν ἄστρον
 δυνατὸν εὐρεῖν, πλὴν ἀλλὰ τὸν παμβασιλέα Θεὸν τὰ
 Ἑβραίων φασὶ λόγια καὶ τῆς κατ' οὐρανὸν στρατιᾶς
 τὰ πλήθη καὶ τὰς προσηγορίας μὴ ἀγνοεῖν. Διὸ παρ'
 5 αὐτοῖς λέγεσθαι, Ὁ ἀριθμῶν πλήθη ἄστρον, καὶ πᾶσιν αὐτοῖς

326 a 11 cf 1 Cor. xv. 41

b 5 Ps. cxlvi (cxlvii). 4

d 4 τε] om O et in d 7   d 12 μόνῳ] μόνον O   d 13 μόνῳ] IO,
 μόνως edd   326 a 5 παρὰ] περὶ BO   a 7 τὸν] + τῶν I   a 8 τὴν]
 om I   a 9 ὑφ'] ἐφ' O   a 10 ἐφωτίζοντο] ἐφώτιζόν τε O   a 10—b 6
 ἐξῆς—καλῶν om B

ὀνόματα καλῶν. Οὕτω δὴ μετὰ τὰ πρῶτα τῶν ἐν ἄσω-
 μάτοις δυνάμεσιν ἐπινοουμένων ἄστρον, φωτὸς νοεροῦ
 δυνάμει τε καὶ οὐσία διαπρεπόντων, πολλή τις καὶ
 ἡμῖν ἀπερινόητος διαφορὰ τυγχάνει, ἀναρίθμητά τε **c**
 φύλα καὶ γένη, ἀλλ' οὐ καὶ τῷ τῶν ὄλων ποιητῇ.
 Διὸ καὶ τὸ καταληπτὸν αὐτῶν μόνῳ τῷ Θεῷ παριστάς
 τις θεολογῶν φησί· Μύριαι μυριάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ, καὶ
 χίλιαι χιλιάδες παρειστήκεισαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ· διὰ μὲν τοῦ **5**
 ἀριθμοῦ δηλῶν τὸ τῷ Θεῷ καταληπτὸν αὐτῶν, διὰ δὲ
 τοῦ ποσοῦ τὸ ἡμῖν ἄπειρον· παρ' ὃ καὶ εἰώθαμεν
 ὀνομάζειν καθ' ὑπερβολῆς ἔμφασιν τὰ πολλὰ καὶ
 ἄπειρα μυρία. Ἄλλος δέ τις προφήτης περὶ τῆς οὐσίας
 αὐτῶν διεξιὼν ὧδέ πως τὸν ποιητὴν τῶν ἀπάντων θεο- **10**
 λογεῖ, φάσκων· Κύριε ὁ Θεός μου, ὡς ἐμεγαλύνθης σφόδρα, **d**
 ἐξομολόγησιν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐνεδύσω, ἀναβαλλόμενος φῶς
 ὡς ἱμάτιον, ἐκτείνων τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ δέρριν· . . . ὁ ποιῶν τοὺς
 ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς
 φλόγα. Μὴ τοι νομίσης τοῦ παρ' ἡμῖν θνητοῦ καὶ **5**
 γεώδους πυρὸς οὐσίας μετέχειν τὰ δηλούμενα, μηδέ γε
 τῶν ἐξ ἀλόγου φύσεως ἀέρος πνευμάτων· ἀλλ' οἷόν περ
 καὶ αὐτὸν ὀνομάζουσι τὸν Θεόν, ἄσώματος μὲν καὶ **p. 327**
 ἄῦλον καὶ αὐτόνου, μᾶλλον δὲ ὑπὲρ νοῦν καὶ ὑπὲρ
 πάντα λόγον ὄντα τὴν φύσιν, τροπικώτερον δὲ καὶ
 πνεῦμα καὶ πῦρ καὶ φῶς, καὶ ἄλλαις τισὶ προσηγορίαις
 θνηταῖς ἀκοαῖς καταλλήλοις ὀνομαζόμενον, ἀγγέλους **5**
 δῆτα καὶ ἀρχαγγέλους, καὶ πνεύματα καὶ θείας δυνά-

c 4 Dan. vii. 10 (Theodot.)

d 1 Ps. ciii (civ). 1

b 8 τε] om BO **c** 1 ἀνήριθμά **I** **c** 3 τῷ] om BO **c** 4 μύρια
 μυριάδες—χιλ. χιλ.] χιλ. χιλιάδες—μυρ. μυρ. Dan. (Theodot.) **c** 5 ἔμ-
 προσθεν αὐτοῦ] αὐτῷ Dan.^{BA} **c** 6 αὐτῶν] Θεῷ **O** **c** 8 ἔμφασιν (?) **O**
c 10 πως] πη **O** **d** 1 Κύριε—ἐνεδύσω] om BO **d** 2 μεγαλοπρέ-
 πειαν] εὐπρέπειαν LXX^B ἀναβαλλ.] pr ὁ BO **d** 4 πνεῦμα **O** πυρὸς
 φλόγα] πῦρ φλέγον **O** LXX **d** 5 μὴ τοι νομ.] καὶ οὐ BO καὶ γεώδους]
 om BO **d** 6 οὐσίας] om BO μετέχει **BO** **d** 7 οἷων περ **I**
327 a 3—**b** 8 τροπικώτερον—ὄλων om **B**

E c

417

μεις καὶ στρατιάς οὐρανίους, ἀρχάς τε καὶ ἐξουσίας
 καὶ θρόνους, καὶ κυριότητας, ὡς ἂν μυρίους ἐπὶ μυρίους
 ἀστέρας τε καὶ φωστῆρας, τὰς νοεράς καὶ λογικάς
 οὐσίας οἱ θεῖοι λόγοι προσειπόντες, ἄρχειν ἀπάντων
 καὶ ἐπιστατεῖν τὸν τῆς δικαιοσύνης φασὶν Ἡλίον, καὶ
 τὸ τούτου σύζυγον ἅγιον Πνεῦμα. Τὰ δὲ πάντα ἀθρόως
 αὐτῷ Τιῷ καὶ ἀγίῳ Πνεύματι, νοερά τε ζῶα καὶ λογικά,
 5 σὺν καὶ τοῖς κατ' οὐρανὸν φαινομένοις, οὐρανόν τε
 αὐτόν, καὶ ὅσα ἔνδον οὗτος ἐν αὐτῷ περιλαβὼν ἔχει,
 μόνῳ τῷ ἐπὶ πάντων Θεῷ, τῷ διὰ πάντων καὶ ἐν πᾶσι
 παμβασιλεῖ καὶ πανηγεμόνι καὶ αἰτίῳ τῶν ὄλων, ὡς ἂν
 δημιουργῷ πάντων ποιητῇ τε καὶ φροντιστῇ καὶ σωτῆρι,
 τὸν πρέποντα ὕμνον καὶ τὴν προσήκουσαν θεολογίαν
 ἢ θεία καὶ προφητικὴ γραφὴ νέμειν παρακελεύεται,
 φάσκουσα· Αἰνεῖτε τὸν Θεὸν ἐκ τῶν οὐρανῶν, αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν
 5 τοῖς ὑψίστοις. Αἰνεῖτε αὐτὸν πάντες οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, αἰνεῖτε
 αὐτὸν πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ. Αἰνεῖτε αὐτὸν ἥλιος καὶ σελήνη,
 αἰνεῖτε αὐτὸν πάντα τὰ ἄστρα καὶ τὸ φῶς. Αἰνεῖτε αὐτὸν οἱ
 οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν, καὶ τὰ ὕδατα τὰ ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν
 αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα Κυρίου. Ὅτι αὐτὸς εἶπε, καὶ ἐγενήθησαν,
 d αὐτὸς ἐνετέλατο, καὶ ἐκτίσθησαν. Ἔστησεν αὐτὰ εἰς τὸν αἰῶνα
 καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, πρόσταγμα ἔθετο, καὶ οὐ παρ-
 ελεύσεται.

Τοιαῦτα καὶ τὰ παρὰ Ἑβραίων δόγματα, ἃ τῆς Ἑλ-

327 b 2 Mal. iv. 2

c 4 Ps. cxlviii. 1

b 6 περιλαβὼν ἔχει] περιέλιψε O b 7 Θεῷ, τῷ] post πᾶσι O διὰ]
 pr καὶ O b 8 καὶ πανηγεμόνι] om O c 1 ποιητῇ τε] om BO καὶ
 σωτῆρι] om BO c 3 καὶ] om O c 4 φάσκουσιν O Θεὸν] Κύριον
 O LXX ἐν τοῖς—αὐτόν] om O c 5 οἱ] om I αὐτοῦ—αὐτόν] om B
 c 6 αὐτοῦ—αὐτόν] om BO c 7 αἰνεῖτε αὐτόν 1^ο] om BO αἰνεῖτε 2^ο—
 οὐρανῶν] om O c 7—d 3 αἰνεῖτε 2^ο—παρελύσεται om B c 8 καὶ
 τὰ] τὰ τε O τὸ ὕδωρ τὸ LXX c 9—d 3 αἰνεσάτωσαν—παρελύσεται]
 καὶ ἐξῆς O c 9 ἐγενήθησαν] I LXX, ἐγενν. O d 2 προστάγματα O
 d 4 παρὰ] περὶ τῶν I

λήνων πολυθέου καὶ δαιμονικῆς πλάνης προτετιμῆκα- 5
 μεν, θείας μὲν δυνάμεις ὑπηρετικὰς τοῦ παμβασιλέως
 Θεοῦ καὶ λειτουργικὰς εἰδότες, καὶ κατὰ τὸ προσῆκον
 τιμῶντες, μόνον δὲ Θεὸν ὁμολογοῦντες, καὶ μόνον ἐκεῖ-
 νον σέβοντες, ὃν καὶ αὐτὸς οὐρανός, καὶ τὰ κατ' οὐρανὸν
 ἅπαντα, τὰ τε ἐπέκεινα οὐρανοῦ σέβειν καὶ ὑμνεῖν καὶ 10
 θεολογεῖν ἐδιδάχθη· ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ μονογενὴς τοῦ
 Θεοῦ καὶ πρωτότοκος τῶν ὄλων ἢ πάντων ἀρχὴ τὸν
 αὐτοῦ Πατέρα μόνον ἠγάσθη Θεὸν ἀληθῆ καὶ μόνον
 σέβειν ἡμῖν παρακελεύεται.

16. Ἔπεται καὶ περὶ τῆς ἐναντίας δυνάμεως τίνα p. 328
 ποτὲ τὰ Ἑβραίων λόγια παραδίδωσιν ἐπισκέψασθαι.
 Τὰς μὲν οὖν θείας δυνάμεις, νεύματι τοῦ Πατρὸς τῷ
 σύμπαντι ἐφειστώσας κόσμῳ, τὰ τε λειτουργικὰ πνεύματα
 εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν 5
 σωτηρίαν, τοὺς τε ἱεροὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ καὶ ἀρχ- b
 ἀγγέλους, πᾶσάν τε τὴν διάκονον τῶν ἀγαθῶν νοερὰν
 οὐσίαν φωτεινὴν οὔσαν καὶ πάντων ὑπηρέτιν τῶν εἰς
 ἀνθρώπους ἐκ Θεοῦ δωρουμένων ἀγαθῶν τὸν παμ-
 βασιλέα πάντων δορυφορεῖν Θεόν, κᾄπειτα τῶν κατ' 5
 οὐρανὸν δίκην ἄστρων τὸν Ἥλιον τῆς δικαιοσύνης καὶ
 τὸ σύζυγον αὐτῷ ἅγιον Πνεῦμα περιπολεῖν, τῆς τε
 τούτων χορηγίας τοῦ φωτὸς ἀπολαύειν, διὸ καὶ φωσ-
 τῆρσι τοῖς κατ' οὐρανὸν εἰκότως παραβάλλεσθαι· τὴν
 δὲ ἐκ τούτων παρατετραμμένην, καὶ τῆς τῶν κρειττόνων c
 χορείας δι' οἰκίαν φαυλότητα στερομένην, σκότος τε
 ἀντὶ φωτὸς ἀλλαξαμένην ἔμπαλιν ἢ τὰ πρῶτα, ταῖς
 ἀρμοττούσαις τῇ τοῦ τρόπου μοχθηρίᾳ προσηγορίαις

328 a 4 Hebr. i. 14

b 6 Mal. iv. 2

d 5 καὶ δαιμονικῆς] om BO^{vid} d 6 παμβασ.] om BO d 7 καὶ
 λειτουργ.] om BO d 8 ἐκεῖνον] τοῦτον BO 328 a 4 πᾶν I^{*}
 πᾶν I² b 1 σωτηρίαν] βασιλείαν O b 5 δορυφορούμενον I b 5—
 d 4 κᾄπειτα—εἴωθεν om B c 3 ἔμπαλιν ἢ τὰ πρῶτα] om O

5 ὀνομάζει. Τὸν γοῦν κατάρξαντα τῆς πτώσεως, αὐτῶ
 τε καὶ ἑτέροις τῆς τῶν κρειπτόνων ἀποστασίας γενό-
 μενον αἴτιον, ὡς ἂν διόλου χαμαὶ τῆς τῶν θειοτέρων
 εὐσεβείας ἐκπεπτωκότα, καὶ κακίας μὲν ἰοῦ καὶ δυσ-
 σεβείας αὐτὸν αὐτῶ δημιουργὸν ὑποστάντα, σκότους
 10 δὲ καὶ ἀλογίας ποιητὴν ἐκ τῆς τοῦ φωτὸς αὐθεκουσίου
 δ ἀναχωρήσεως γεγονότα, δράκοντα καὶ ὄφιν, μέλανά τε
 καὶ ἔρπυστικόν, ἰοῦ θανατηφόρου γεννητικόν, θῆρά τε
 ἄγριον καὶ ἀνθρωποβόρον λέοντα καὶ πάλιν τὸν ἐν
 ἔρπετοῖς βασιλίσκον ἀποκαλεῖν εἴωθεν. Ὑπόθεσιν δ'
 5 αὐτῶ φασὶν οἱ θεῖοι λόγοι γεγονέναι τῆς ἀποπτώσεως
 μαυίαν φρενῶν καὶ διανοίας ἔκστασιν, ᾧδὲ πως ὁμοῦ
 τὴν πτώσιν αὐτοῦ καὶ τὴν φρενοβλάβειαν διηγούμενοι·
 Πῶς ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὁ ἑωσφόρος ὁ πρῶτ' ἀνατέλλων ;
 Συνετρίβη ἐπὶ τὴν γῆν ὁ ἀποστέλλων πρὸς πάντα τὰ ἔθνη. Σὺ δὲ
 10 εἶπας ἐν τῇ διανοίᾳ σου Εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβήσομαι, ἐπάνω τῶν
 P. 329 ἄστρον τοῦ οὐρανοῦ θήσω τὸν θρόνον μου, . . . ἔσομαι ὅμοιος τῶ
 ὑψίστῳ. Καὶ πάλιν· Τάδε λέγει Κύριος, Ἐν ᾧ ὑψώθη
 ἡ καρδία σου, καὶ εἶπας Θεός εἰμι ἐγώ, κατοικίαν Θεοῦ κατόκηκα.
 Καὶ αὐθις· Σὺ ἀποσφράγισμα ὁμοιώσεως καὶ στέφανος κάλλους
 5 ἐν τῇ τρυφῇ τοῦ παραδείσου τοῦ Θεοῦ ἐγενήθης, πάντα λίθων
 χρηστῶν ἐνδεδεσαι, καὶ τὰ ἐξῆς. Οἷς ἐπιλέγει· Ἐν ὄρει
 ἀγίῳ Θεοῦ ἐγενήθης ἐν μέσῳ λίθων πυρίνων, ἐγενήθης ἄμωμος
 σὺ ἐν ταῖς ἡμέραις σου, ἀφ' ἧς ἡμέρας σὺ ἐκτίσθης ἕως εὐρέθη τὰ

d 8 Isa. xiv. 12
 a 6 ibid 14

329 a 2 Ezek. xxviii. 2

a 4 ibid 12

c 7 ὡς—ἐκπεπτωκότα] om O   c 8 καὶ 2°] pr τε O   c 10 ἐκ—
 ἀναχωρήσεως] om O   d 2 ἔρπυστικόν IO   d 3 πάλιν] om O
 d 6 φρενῶν μαυίαν BO   τὴν πτώσιν ὁμοῦ O   d 7 αὐτοῦ] om O
 φρενοβλαβείαν O   d 9 ἐπὶ] eis LXX   πρὸς] ἐπὶ I   d 10 ἐν] BIO
 LXX^A, om LXX^B   329 a 1 ἄστρον] BIO LXX^A, ἀστέρων LXX^B
 θήσομαι O²   a 2 Κύριος] κς κς I LXX^Q, + ὁ Θεός LXX^A   ᾧ] BIO
 LXX^A, οὗ LXX^B   a 3 σου ἢ καρδία LXX   a 5 πάντα] BIO LXX^A,
 πᾶν LXX^B   a 6 τὰ] om BO   a 7 ἀγίῳ] om I   λίθων] λίθων O

ἀδικήματα ἐν σοί. . . Ἐψώθη ἡ καρδία σου ἐπὶ τῷ κάλλει σου. **b**
διεφθάρη ἡ ἐπιστήμη σου μετὰ τοῦ κάλλους σου· διὰ πλήθος
ἀμαρτιῶν σου ἐπὶ τὴν γῆν ἔρριψά σε.

Διὰ δὴ τούτων ἀντικρυς τὴν μετὰ τῶν θειοτέρων
δυνάμεων προτέραν τοῦ δηλουμένου διατριβὴν καὶ τὴν **5**
ἀπὸ τῶν κρειπτόνων δι' οἰκείαν μεγαλαυχίαν καὶ θεο-
μαχίαν ἀπόπτωσιν μεμαθήκαμεν. Μυρίον δέ ἐστιν ἄλλο
γένος ὑπὸ τούτῳ τοῖς παραπλησίοις ἔνοχον πλημμελή-
μασιν, ὃ τῆς δυσσεβείας χάριν τῆς τῶν εὐσεβῶν ἀπο-
πεσὸν λήξεως ἀντὶ τῆς πάλαι φωτοειδοῦς καὶ θειοτέρας **c**
περιβολῆς τῆς τε ἐν τοῖς βασιλείοις τιμῆς καὶ τῆς ἐν
μακαρίοις καὶ ἀγγελικοῖς χοροῖς διατριβῆς τὸν ἐφαρ-
μόζοντα τοῖς δυσσεβέσι χῶρον κρίσει δικαία καὶ ἀπο-
φάσει τοῦ μεγάλου Θεοῦ Τάρταρον οἰκεῖν, ὃν ἄβυσσον **5**
οἱ θεῖοι λόγοι προσαγορεύουσι, καὶ σκότος οὐ τὸ παρ'
ἡμῖν, τὸ δ' ὑπὸ τῶν θείων λογίων δηλούμενον, ἀντι-
κατηλλάξατο. Ὡν βραχὺ τι καὶ μικρὸν ἀπόσπασμα,
γυμνασίου χάριν τῶν τῆς εὐσεβείας ἀθλητῶν ἀμφὶ
γῆν καὶ τὸν ὑπὸ σελήνην αέρα καταλειφθέν, τῆς ἐν **d**
ἀνθρώποις πολυθέου πλάνης κατ' οὐδὲν ἀθεότητος δια-
φερούσης συναίτιον γέγονε. Τέθειται δὲ καὶ τούτοις
ἡ θεία γραφὴ προσφθεῖς τὰς προσηγορίας γυμνότερον
μέν, ὅτε πνεύματα πονηρὰ καὶ δαίμονας ἀρχάς τε καὶ **5**
ἐξουσίας καὶ κοσμοκράτορας καὶ πνευματικὰ πονηρίας
ἐπονομάζει· συμβολικῶς δέ, ὅτε τὸν θεοφιλῆ παρορμῆ
μηδὲν δεδίττεσθαι τὸ τῶν πολεμίων δαιμόνων στίφος.

b 1 Ezek. xxviii. 17

d 5 cf Eph. vi. 12

b 4—**d** 3 διὰ—γένεο om B   **b** 4 ἀντικρυς] om O   **b** 6 καὶ
θεομαχίαν] om O   **c** 1 καὶ θειοτέρας] om O   **c** 2 τιμῆς—
μακαρίοις] om O   **c** 3 ἀγγελικοῖς] pr τοῖς O   χώροις O   **c** 4
καὶ—Θεοῦ] om O   **c** 5—7 Τάρταρον—ἀντικατηλλ.] τὸν Τάρταρον ὃν ἄβ.
καλεῖ τὰ θεία λόγια οἰκεῖν κατεδικάσθη O   **c** 9 τῆς] om I   **d** 2 κατ'
οὐδέν] καὶ O   διαφερούσης] om O   **d** 5 καὶ δαίμονας] om BO   **d** 8
μηδέν] μὴ BO   τῶν πολεμίων δαιμ.] τούτων BO

δι' ὧν φησίν· Ἐπ' ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπιβήση, καὶ κατα-
 10 πατήσεις λέοντα καὶ δράκοντα. Δεῖγμα δὲ τούτων τῆς θεο-
 εχθρίας τὸ θέλειν σφᾶς αὐτοὺς θεοὺς ἀναγορεύεσθαι,
 καὶ τὰς ἐπὶ Θεῷ τιμὰς εἰς ἑαυτοὺς ὑφαρπάζειν, μαν-
 p. 330 τείαις τε πειρᾶσθαι καὶ χρησιμοῖς ὥσπερ τισὶ θελγῆ-
 τροις καὶ προβολίοις τοὺς εὐχερεῖς δελεάζειν, καὶ τῆς
 μὲν ἐπὶ τὸν τῶν ὄλων Θεὸν ἀνανεύσεως ἀποσπᾶν,
 κατασύρειν δὲ ἐπὶ τὸν πανώλεθρον τῆς δυσσεβοῦς καὶ
 5 ἀθέου δεισιδαιμονίας βυθόν· διὸ προτροπάδην φεύγειν
 αὐτῶν τὰς ἀπάτας μόνοις Ἑβραίοις ἄνωθεν ἐξ αἰῶνος
 ἐσπουδάζετο, διαρρηδὴν παιδεύουσιν ὅτι πάντες οἱ θεοὶ
 τῶν ἐθνῶν δαιμόνια. Νυνὶ δέ, σὺν Θεῷ φάναι, διὰ τῆς
 τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν εὐαγγελικῆς διδασκαλίας πάντα τὰ
 b πανταχόθεν τῆς οἰκουμένης ἔθνη, δεσμῶν δαιμονικῶν
 ἀπηλλαγμένα, τὸν Θεὸν ἀνυμνεῖ, ὃν δὴ καὶ μόνον
 ὑπάρχειν σωτῆρα καὶ βασιλέα καὶ Θεὸν τῶν ὄλων
 μεμαθήκαμεν.

5 17. Κἀνταῦθα πάλιν ἡ μὲν τῶν Φοινίκων καὶ Αἰ-
 c γυπτίων ζωογονία αὐτόματον εἰσήγε τῶν ἐπὶ γῆς
 ἀπάντων ζώων τε καὶ ἀνθρώπων τὴν γένεσιν, μίαν καὶ
 τὴν αὐτὴν ὁμοίως φύσιν συντυχικῶς ἀπὸ γῆς προελθεῖν
 διαγράφουσα, κατ' οὐδέν τε τὴν ἄλογον διαφέρει τῆς
 5 λογικῆς ψυχῆς τε καὶ οὐσίας ὑποτιθεμένη. Ταῦτα
 γούν ἐδήλουν αἱ προπαρατεθεῖσαι τῶν παρ' αὐτοῖς
 συγγραφέων λέξεις. Παῖδες δὲ πάλιν Ἑβραίων εἰκότως
 ἡμῖν προτετίμηνται, τὰ περὶ τῆς πρώτης ἀνθρώπων
 συστάσεως παγκάλως καὶ σοφῶς καὶ ἀληθῶς διειλη-

d 9 Ps. xc (xei). 13

330 a 7 Ps. xcv (xevi). 5

330 a 1 πειρᾶσθαι] om BO a 2—5 καὶ 2^ο—βυθόν] om BO a 4 δέ] Vig. marg, om codd a 8 σὺν Θεῷ φάναι] om BO a 9 εὐαγγελικῆς] om BO a 9—b 4 πάντα—μεμαθήκαμεν] τὸν τῶν Ἑβραίων Θεὸν ἀνυμνεῖ πᾶσα γῆ BO c 1 συνήγε I c 2 τε ζώων I c 7 συγγραφῆως I c 7—d 4 παῖδες—φύσεως om B c 9 παγκάλως καὶ σοφῶς καὶ] om O

φότες. Ὅτι δὴ τῶν ἐν ἡμῖν τὸ μὲν τι φασὶ θεῖον εἶναι ¹⁰
καὶ ἀθάνατον, ἄσαρκόν τε τὴν φύσιν καὶ ἀσώματον, ^d
τοῦτο δὲ καὶ τὸν ἀληθῆ τυγχάνειν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα
Θεοῦ καὶ ὁμοίωσιν γεγεννημένοι, εἶναι δὲ αὐτὸν ἔργον
Θεοῦ, ἀλλ' οὐ τύχης οὐδ' αὐτομάτου φύσεως, αὐτοῦ δὲ
τοῦ τῶν ὄλων αἰτίου, κρίσει θείᾳ βεβουλημένου μηδὲ ⁵
τὰ κατὰ γῆν νοερᾶς καὶ λογικῆς οὐσίας ἀμοιρεῖν, ὅπως
διὰ πάντων αὐτῶ οὐρανίων τε καὶ αἰθερίων τῶν τε ἐπὶ
γῆς λογικῶν καὶ τῆς αὐτοῦ θεϊότητος ἀντιληπτικῶν
ὁ προσήκων ὕμνος ἀναπέμποιτο. Οὕτω δ' οὖν περιέχει
τὰ Ἑβραίων λόγια· Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς Ποιήσωμεν ἄνθρωπον ¹⁰
κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν· . . . καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς
τὸν ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν. Καὶ πάλιν·
Καὶ ἔλαβεν ὁ Θεὸς χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον, ^{p. 331}
καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο
ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Καὶ ταῦτα δὲ πάλιν ὁ
Ἑβραῖος ἐρμηνεύει Φίλων, ταῖς ἐκτεθείσαις αὐτοῦ
φωναῖς ἔτι καὶ τάδε ἐπιλέγων· ⁵

18. Ἄλλ' οἱ μὲν ἄλλοι, τῆς αἰθερίου φύσεως τὸν ἡμέτερον ^b ΦΙΛΩ-
νοῦν μοῖραν εἰπόντες εἶναι, συγγένειαν ἀνθρώπῳ πρὸς αἰθέρα ^{ΝΟΣ}
συνῆψαν. Ὁ δὲ μέγας Μωσῆς οὐδενὶ τῶν γεγονότων τῆς λογικῆς
ψυχῆς τὸ εἶδος ὁμοίωσεν, ἀλλ' εἶπεν αὐτὴν τοῦ θείου καὶ ἀοράτου
Πνεύματος ἐκείνου δόκιμον εἶναι νόμισμα, σημειωθὲν καὶ τυπωθὲν ⁵
σφραγίδι Θεοῦ, ἧς ὁ χαρακτήρ ἐστιν ὁ αἰδιος λόγος. Ἐνέπνευσε

330 d 10 Gen. i. 26   331 a 1 ibid ii. 7   b 1 Phil. Iud. tom
i. p 332 M   b 6 Gen. ii. 7

c 10 εἶναι] om O^{vid}   d 1 τε] om IG O^{vid}   d 4 αὐτοῦ δὲ] καὶ παρ'
αὐτοῦ B   d 6 οὐσίας καὶ λογικῆς O   d 8 καὶ—ἀντιληπτ.] om BO
d 9 οὕτω—λόγια] φασὶ γοῦν BO   d 11 καὶ 2°—αὐτόν] om BO   331 a 1
aliter in LXX   a 3 ὁ ἄνθρωπος] om BO   a 3—5 καὶ—ἐπιλέγων]
ταῦτα δ' ὁ Ἑβραῖος Φίλων ἐρμηνεύει τάδ' ἐπιλέγων BO   b 2 ἀνθρώπῳ]
Phil., τὴν ἀνθρώπου I, τοῦ ἀνθρώπου O   b 3 Μωσῆς Phil.   b 4
ὁμοίωσεν] ὁμοίως ὠνόμασε Phil. (reprob Cohn)   b 5 Πνεύματος—
τυπωθὲν] εἰκόνα δοκ. εἶναι νομίμας οὐσιωθεῖσαν καὶ τυπωθεῖσαν Phil.   b 6
ἐνέπνευσε] ἐνεφύσησεν LXX

ΦΙΛΩ- c γάρ, φησί, ὁ Θεὸς εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ
 ΝΟΣ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Ὡστε ἀνάγκη πρὸς τὸν ἐκπέμποντα
 τὸν δεχόμενον ἀπεικονίζεσθαι. Διὸ καὶ λέγεται, κατ' εἰκόνα Θεοῦ
 τὸν ἄνθρωπον γενέσθαι, οὐ μὴν κατ' εἰκόνα τινὸς τῶν γεγονότων.
 5 Ἀκόλουθον οὖν ἦν τῆς ἀνθρώπου ψυχῆς κατὰ τὸν ἀρχέτυπον τοῦ
 αἰτίου λόγον ἀπεικονισθείσης, καὶ τὸ σῶμα ἀνεγερθὲν πρὸς τὴν
 καθαρωτάτην τοῦ παντὸς μοῖραν, οὐρανόν, τὰς ὄψεις ἀνατείνειν.

Ταῦτα μὲν οὗτος. Εἰκότως δῆτα καὶ ἡ θεία γραφῆ
 d οὐχ ὡς τὰ λοιπὰ ζῶα γεγονέναι τὸν ἄνθρωπον φησι·
 τὰ μὲν γὰρ ἀπὸ γῆς προελθεῖν ἐνὶ κελεύσματι τοῦ παμ-
 βασιλέως Θεοῦ, τὰ δ' ἐκ τῆς ὑγρᾶς οὐσίας ἀναπτῆναι
 πάλιν αὐτοῦ νεύματι· μόνον δὲ τῶν ἐπὶ γῆς ζώων τὸ
 5 θεοφιλέστατον, ἡμᾶς αὐτούς, κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ καθ'
 ὁμοίωσιν τὴν ψυχὴν γεγονέναι· πρὸς ὃ καὶ ὀραῖσθαι
 ἀρχικὸν καὶ βασιλικὸν τὴν φύσιν, μόνον τε τῶν ἐπὶ γῆς
 εἶναι λογικόν, καὶ δημιουργικόν, καὶ κριτικόν, καὶ νομο-
 θετικόν, τεχνῶν τε καὶ ἐπιστημῶν καταληπτικόν· εἶναι
 10 γὰρ μόνην τὴν ἐν ἀνθρώπῳ ψυχὴν νοερὰν καὶ λογικὴν
 οὐσίαν, ἧς μὴ μετεῖναι τοῖς ἄλλοις ἐπὶ γῆς ζώοις. Διὸ
 τὰ μὲν θητεύειν, καὶ χώραν οἰκετῶν παρέχειν ἀνθρώπῳ·
 p. 332 τὸν δέ, οἷα δεσπότην καὶ ἡγεμόνα δουλοῦσθαι καὶ ὑπο-
 τάττειν τὰ ῥώμη μὲν σώματος πολὺ κρείττονα, μείονα
 δὲ τῇ κατὰ τὴν νοερὰν οὐσίαν στερήσει. Τοῦτον μὲν
 οὖν κατ' εἰκόνα φασὶ Θεοῦ καὶ καθ' ὁμοίωσιν πρὸς

c 3 Gen. i. 27

c 1 ὁ Θεὸς] post ζωῆς O, om LXX καὶ—ζῶσαν] om Phil. c 2
 ἐκπέμποντα] ἐκπνέοντα Vig., ἐμπνέοντα Mang. ad Phil. c 3 ἀπεικά-
 ζεσθαι BO, ἀπεικονίσθαι Phil. c 4 γενέσθαι τὸν ἄνθρωπον BO γενέ-
 σθαι] γεγενῆσθαι Phil. τῶν γεγονότων τινός BO c 5 ἦν] om
 Phil. sed ins Cohn c 7 καθαρωτάτην I οὐρανόν] pr τὸν BO
 ἀνατείνειν] ἀνερεῖσαι BO c 8 δῆτα] δε BO d 2 παμβασιλέως]
 om BO d 3 Θεοῦ] om I d 4 πάλιν αὐτοῦ νεύματι] om BO d 6
 πρὸς ὃ] Phil., παρὸ B, παρ' ὃ IO d 7—332 a 3 μόνον—στερήσει om B
 d 8 λογικόν, καὶ] om O d 9 καταληπτόν O 332 a 3 τῇ] τὴν I
 a 4 καθ'] om BO πρὸς αὐτοῦ τοῦ] om BO

αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ μετά τινας διαφερούσης ὑπεροχῆς ὑπο- 5
 στῆναι. Διὸ καὶ Θεοῦ ἐννοίας εἰς φαντασίαν ἰέναι,
 σοφίας τε καὶ δικαιοσύνης καὶ πάσης ἀρετῆς ἀντιλήψεις
 ποιεῖσθαι, δρόμους τε ἡλίου καὶ σελήνης καὶ ἄστρον
 ἡμερῶν τε καὶ ὥρων κύκλους ἀπαριθμεῖσθαι δυνατῶς b
 ἔχειν, τῆς πρὸς τὰ ἄνω συγγενείας χάριν, ἣν θνητῶν
 μόνος ἄνθρωπος ἐπιδείκνυται. Τὸ δὲ τούτῳ περιπε-
 πλασμένον ἕξωθεν ἑτερογενὲς μὲν ὑπάρχειν τὴν οὐσίαν
 καὶ γηγενές, εἶναι δὲ καὶ αὐτὸ Θεοῦ ἔργον ἀπὸ γῆς 5
 ληφθὲν καὶ εἰς αὐτὴν ὑποστρέφον. Διὸ καὶ χρῆναι
 τούτου μὲν ὅσα καὶ ἀλόγου θρέμματος τὸν δεσπότην
 ἡχθισμένου φροντίζειν, ἄγειν τε πράως αὐτό, καὶ τρέφειν
 οἷα δοῦλον, πρὸς ἀνθρωπίου βίου διακονίαν εὖ προσ-
 ηνωμένον, τὸν δ' εἴσω δεσπότην, ὡς ἂν εὐγενῆ καὶ Θεοῦ c
 συγγενῆ τὴν φύσιν, ἐλευθερίοις τρόποις τιμᾶν, ἅτε καὶ
 πρὸς τοῦ πάντων αἰτίου τετιμημένον. Λέγει δ' οὖν τὰ
 λόγια, ὡς ἄρα τὴν πρώτην ἀνθρώπου φύσιν δυνάμεσι
 θείαις καὶ ὁμοιώσει Θεοῦ κοσμήσας ὁ παμβασιλεύς, 5
 ἀρμόδιον οἷς ἔδωρῆσατο τὴν πρώτην ἀπεκλήρωσε δια-
 τριβὴν τοῦ βίου, ἐν ἀγαθῶν παραδείσῳ χορείαις συγ-
 καταλέξας θείαις. Καὶ τὸν μὲν τάδε ἐν ἀρχαῖς οἷα
 πανάγαθον αὐτῷ δεδωρῆσθαι πατέρα, τὸν δὲ αὐθεκουσίῳ d
 αἰρέσει τῶν κρειττόνων ἀποπεσεῖν, καὶ τὸν θνητὸν
 χῶρον ἀντικαταλλάξασθαι θείας ἐντολῆς ὀλιγορία.
 Διὸ καὶ μάλιστα προσήκειν εὐσεβείας ἐν πρώτοις ἀντι-
 ποιεῖσθαι, καὶ τὸ πρῶτως πλημμεληθὲν δευτέροις αἰσίοις 5
 ἐπιδιορθοῦσθαι, σπεύδειν τε ἐπὶ τὴν τῶν οἰκείων

a 5 ὑποστῆναι] ante μετά BO

b 1 δυνατῶς ἔχειν] δυνασθαι BO

b 6 αὐτὴν] πρὶ τὴν I

τὸν δεσπότην] om O

c 8 τάδε] τὰ δ' O

d 4 πρώτοις] πρώτῳ I

βοῦσθαι BO

a 7 σοφίας τε καὶ δικ.] om BO

b 2 τῆς—ἐπιδείκνυται] om BO

b 6—d 3 διὸ—ὀλιγορία om B

c 6 οἷς ἔδωρῆσατο] om O

d 1 πατέρα] om O

ἀντιποιεῖσθαι] ἐπιμέλεσθαι I

b 7 ὅσον I

c 7 ἀγαθῶ O

d 3 ἀνταλλάξασθαι O

d 6 διορ-

ἀναδρομὴν τε καὶ ἀποκατάστασιν. Εἶναι γὰρ τέλος ἀνθρώπου φύσεως οὐχ ὧδε ἐπὶ γῆς εἰς φθορὰν καταστρέφον καὶ ἀπώλειαν, ἀλλ' ἐκέισε, ὅθεν καὶ ὁ πρῶτος
 10 ἀπέσφηλε. Διὸ χρῆναι τὸ καθαρὸν αἰθις καὶ τὸ θεο-
 εἶκελον ἀνακτήσασθαι τῆς ἐν ἡμῖν νοερᾶς οὐσίας, ἐφ'
 ἣν προθυμητέον ἀνιέναι παντὶ σθένει πᾶσιν ἀνθρώποις
 P. 333 εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς ἐπιμελομένοις.

Τοιαῦτα καὶ τὰ περὶ ἀνθρώπου φύσεως Ἑβραίοις πεφιλοσοφημένα ἄνωθεν, πρὶν ἢ καὶ εἰς ἀνθρώπους παρελθεῖν Ἑλληνας· οἱ χιλιζοὶ τινες καὶ κομιδῇ νέοι
 5 ἀπὸ γῆς ἀνακύψαντες, τά τε βαρβάρων ὑποσυλᾶν διανοηθέντες, καὶ τῶν παρ' Ἑβραίοις οὐκ ἀπέσχοντο, ὡς προῖων ὁ λόγος αὐτίκα μάλα ἐπιδείξει. Ἄλλ' ἐπεὶ τῶν Ἑβραϊκῶν δογμάτων ἴδιον ἦν τὸ ἓνα τῶν ἀπάντων ποιητὴν νομίζεσθαι τὸν ἐπὶ πάντων Θεόν, αὐτῆς τε τῆς
 b ὑποκειμένης τοῖς σώμασιν οὐσίας, ἣν ὕλην Ἑλλησι προσαγορεύειν φίλον· τούτῳ δὲ μυρίοι βαρβάρων ὁμοῦ καὶ Ἑλλήνων ἐξ ἐναντίας ἔστησαν, οἱ μὲν κακίας πηγὴν τὴν ὕλην εἶναι ἀποφηνάμενοι ἀγέννητόν τε ὑπάρχειν, οἱ
 5 δὲ τῇ μὲν οἰκείᾳ φύσει ἄποιον καὶ ἀσχημάτιστον, τῇ δὲ τοῦ Θεοῦ δυνάμει τὸν κόσμον αὐταῖς ποιότησι προσειληφέναι· δεικτέον ὡς πολὺ κρείττον ἢ Ἑβραίων ἐπέχει δόξα, μετ' ἀποδείξεως λογικῆς παρισταμένη τῷ προ-
 c βλήματι, καὶ τὸν ἐναντίον λογισμοῖς ὀρθοῖς ἀποσκευαζομένη λόγον. Θήσω δὲ οὐκ ἐμὰς φωνὰς τῶν δὲ πρόσθεν ἡμῶν τὸ δόγμα διηκριβωκότων, καὶ πρώτου γε Διουυσίου, ὃς ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Πρὸς Σαβέλλιον αὐτῷ
 5 γεγυμνασμένων τάδε περὶ τοῦ προκειμένου γράφει·

d 7 κατάστασιν BO   d 8 εἰς] pr οὐδ' I   d 9 ἐκέισεν O   d 10—
 333 a 1 διὸ—ἐπιμελομένοις] om BO   333 a 7 μάλα] om BO
 ὑποδείξει BO   b 1 προσαγορεύουσιν Ἑλληνας O   b 4
 ἀγέννητόν O   b 6 τοῦ] om BO   b 7 κρείττων I   b 8
 τῶν προβλημάτων O   c 2 οὐκ ἐμὰς] om O   δὲ πρόσθεν]
 πρὸ O

19. Οὐδ' ἐκεῖνοι μὲν γὰρ ὅσοι, οἱ τὴν ὕλην ὡς ἀγένητον ΔΙΟΝΥ-
 ὑποχείριον εἰς διακόσμησιν διδόντες τῷ Θεῷ παθητὴν γὰρ αὐτὴν d
 καὶ τρεπτὴν ὑπάρχουσαν εἴκειν ταῖς θεοποιήτοις ἀλλοιώσει. Καὶ
 πόθεν γὰρ ὑπάρχει καὶ τῷ Θεῷ καὶ τῇ ὕλῃ τό τε ὅμοιον καὶ
 τὸ ἀνόμοιον διασαφείτωσαν. Ἐκατέρου γὰρ δεῖ τινα ἐπινοῆσαι
 κρείττονα, ὃ μὴδὲ θεμιτὸν ἐννοῆσαι περὶ τοῦ Θεοῦ. Τό τε γὰρ 5
 ἀγένητον, ὅμοιον ἐν ἀμφοτέροις λεγόμενον, καὶ ἕτερον νοούμενον
 παρ' ἑκάτεροι, πόθεν ἐν αὐτοῖς ἐγένετο; Εἰ μὲν γὰρ αὐτοαγένητόν
 ἐστὶν ὁ Θεός, καὶ οὐσία ἐστὶν αὐτοῦ, ὡς ἂν εἴποι τις, ἢ ἀγεννησία,
 οὐκ ἂν ἀγένητον εἶη ἡ ὕλη· οὐ γὰρ ταυτὸν ἐστὶν ἡ ὕλη καὶ ὁ
 Θεός· εἰ δὲ ἑκάτερον μὲν ἐστὶν, ὅπερ ἐστὶν ἡ ὕλη καὶ ὁ Θεός, p. 334
 πρόσεστι δὲ ἀμφοτέροις τὸ ἀγένητον, δῆλον ὡς ἕτερόν ἐστιν
 ἑκατέρου, καὶ ἀμφοτέρων πρεσβύτερόν τε καὶ ἀνωτέρω. Ἄνα-
 τρεπτικὴ δὲ παντελῶς καὶ τοῦ ταῦτα συνυπάρχειν, μᾶλλον δὲ
 τοῦτο ἕτερον αὐτῶν τὴν ὕλην ἐφ' ἑαυτῆς ὑπάρχειν, καὶ ἡ τῆς 5
 ἐναντίας ἕξεως διαφορὰ. Εἰπάτωσαν γὰρ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν,
 ἀμφοτέρων οὕτων ἀγενήτων, ὁ μὲν Θεὸς ἀπαθής, ἄτρεπτος,
 ἀκίνητος, ἐργαστικός· ἡ δὲ τὰ ἐναντία παθητὴ, τρεπτὴ, ἄστατος, b
 μεταποιουμένη. Καὶ πῶς ἤρμοσαν καὶ συνέδραμον; Πότερον
 κατὰ τὴν τῆς ὕλης φύσιν ἐξοικειώσας ἑαυτὸν ἐτεχνίτευσεν αὐτὴν
 ὁ Θεός; Ἄλλὰ τοῦτό γε ἄτοπον ὁμοίως ἀνθρώποις χρυσοχοεῖν
 καὶ λιθουργεῖν καὶ κατὰ τὰς ἄλλας τέχνας, ὅσας αἱ ὕλαι μορφοῦσθαι 5
 καὶ τυποῦσθαι δύνανται, χειροκμητέον τὸν Θεόν. Εἰ δὲ οἶαν
 αὐτὸς ἐβούλετο κατὰ τὴν ἑαυτοῦ σοφίαν ἐποίησε τὴν ὕλην, τὸ πολύ-
 μορφον καὶ παμποίκιον τῆς δημιουργίας ἑαυτοῦ σχῆμα καὶ τύπον c
 ἐνσφραγιζόμενος αὐτῇ, καὶ εὐφημος καὶ ἀληθὴς οὗτος ὁ λόγος, καὶ

333 c 6 Dionys. c. Sabell. ap Migne Patrolog. Graec. tom x.

d 2 καὶ τρεπτὴν] om BO   d 3 καὶ 1^ο] om IO   τό] om BO
 d 4 διασαφείτωσαν I Dionys.   d 5 τοῦ] om BO   d 7 αὐτὸ
 ἀγένητον edd   d 8 ἀγεννησία O   d 9 ὁ θεὸς καὶ ἡ ὕλη I
 334 a 1—7 εἰ—ἀγενήτων om B   a 1 ὅπερ ἐστὶν] om O   a 5 ἐφ']
 ἀφ' O   b 1 τὰ ἐναντία] om BO   b 5 ὅσας] ὡς I   αἱ] om BO
 μορφοῦσθαι καὶ] om BO   b 6 τυποῦσθαι] τυποῦσι BO   δύνανται] om
 BO   c 1 ἑαυτοῦ σχῆμα] αὐτοῦ σῶμα BO

ΔΙΟΝΥ-
ΣΙΟΥ προσέτι καὶ τὴν ὑπόστασιν τῶν ὄλων τὸν Θεὸν ἀγένητον εἶναι
κρατύνει. Τῷ γὰρ εἶναι ἀγένητον ἕμα καὶ τό πως εἶναι προσήψε.
5 Πολὺς μὲν οὖν καὶ πρὸς τούτους ὁ λόγος, ἀλλ' οὐ νῦν ἡμῖν πρό-
κειται· συγκρίσει δὲ τῇ πρὸς τοὺς ἀθεωτάτους πολυθέους εὐφη-
μότεροι οὗτοι.

Ταῦτα μὲν οὖν καὶ ἀπὸ τῶν Διονυσίου. Καὶ τῶν
'Ωριγένους δὲ ἄκουε·

ΟΡΙΓΕΝ- d 20. Εἰ δὲ τιμὴ προσκόπτει διὰ τοὺς ἀνθρωπίνους τεχνίτας μὴ
οὔτς δύνασθαι παραδέξασθαι τὸν Θεὸν χωρὶς ὕλης ἀγενήτου ὑποκει-
μένης κατασκευάζειν τὰ ὄντα, ἐπεὶ μὴδὲ ἀνδριανοποιὸς χωρὶς
χαλκοῦ τὸ ἴδιον ἔργον ποιῆσαι δύναται, μὴδὲ τέκτων χωρὶς ξύλων,
p. 335 μὴδὲ οἰκοδόμος χωρὶς λίθων, ζητητέον πρὸς αὐτοῦ περὶ δυνάμεως
Θεοῦ, εἰ θελήσας ὑποστήσῃ οἷ τι βούλεται ὁ Θεός, τῆς θελήσεως
αὐτοῦ οὐκ ἀπορουμένης οὐδὲ ἀτουούσης, οὐ δύναται ὑποστήσῃ
ὁ βούλεται. Ὡς γὰρ λόγῳ τὰς ποιότητας, κατὰ πάντας τοὺς
5 πρόνοιαν εἰσάγοντας τῷ ἰδίῳ λόγῳ, οὐκ οὔσας, ὡς βούλεται, εἰς
διακόσμησιν τοῦ παντὸς ὑφίστησι τῇ ἀφάτῳ αὐτοῦ δυνάμει καὶ
σοφίᾳ, τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ τὴν οὐσίαν ὅσης χρῆζει ἰκανή ἐστίν
αὐτοῦ ἢ βούλησις ποιῆσαι γενέσθαι. Ἀπορήσομεν γὰρ πρὸς
τοὺς οὐ βουλομένους ταῦθ' οὕτως ἔχειν, εἰ μὴ ἀκολουθεῖ αὐτοῖς
b εὐτυχηκέαι τὸν Θεόν, ἀγένητον εὐρόντα τὴν οὐσίαν, ἢν εἰ μὴ τὸ
ἀγένητον αὐτῷ ὑποβεβληκὸς ἦν, οὐδὲν ἔργον δυνατὸς ἦν ποιῆσαι,
ἀλλ' ἔμενεν οὐ δημιουργός, οὐ πατήρ, οὐκ εὐεργέτης, οὐκ ἀγαθός,
οὐκ ἄλλο τι τῶν εὐλόγως λεγομένων περὶ Θεοῦ. Πόθεν δὲ καὶ
5 τὸ μετρεῖν τῆς ὑποκειμένης οὐσίας τὸ τοσόνδε, ὡς διαρκέσαι τῇ
τηλικούτου κόσμου ὑποστάσει; Οἰοεὶ γὰρ πρόνοιά τις πρεσβυ-
τέρα Θεοῦ ἀναγκαίως τὴν ὕλην ἔσται ὑποβεβληκυῖα τῷ Θεῷ,
c προνοουμένη τοῦ τὴν τέχνην τὴν ἐνυπάρχουσαν αὐτῷ μὴ κενο-

334 d 1 Orig. Comment. in Genesim, Fr. ab Eus. servatum

c 8 καὶ 1^ο] om O   335 a 1 αὐτοῦ] αὐτὸν BI   a 2 ὑποστήσας I
a 3 οὐ] om Orig.   a 7 αὐτοῦ ἐστίν I   b 6—c 5 οἰοεὶ—ἐβούλετο
om B   b 6 πρεσβυτέρου O   c 1 τοῦ] om Orig.

παθῆσαι, οὐκ οὔσης οὐσίας, ἢ ὀμιλῆσαι δυνάμενος κατεκόσμησε τὸ ΩΡΙΓΕΝ-
ΟΥΣ
 τηλικούτο κόσμου κάλλος. Πόθεν δὲ καὶ δεκτικὴ γεγένηται πάσης
 ἧς βούλεται ὁ Θεὸς ποιότητος, μὴ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ ἑαυτῷ τοσαύτην
 καὶ τοιαύτην ποιήσαντος, ὁποῖαν ἔχειν ἐβούλετο; Καθ' ὑπόθεσιν 5
 γοῦν ἀποδεξάμενοι τὸ ἀγένητον εἶναι τὴν ὕλην, ταῦτα ἐροῦμεν πρὸς
 τοὺς τοῦτο βουλομένους, ὅτι εἰ προνοίας οὐχ ὑποβαλλούσης τὴν
 οὐσίαν τῷ Θεῷ τοιαύτη γεγένηται, εἰ πρόνοια ἦν ὑφεστῶσα, τί ἂν **d**
 πλέον πεποιήκει τοῦ αὐτομάτου; Καὶ εἰ αὐτός, μὴ οὔσης ὕλης,
 ἐβούλετο κατασκευάσαι αὐτήν, τί ἂν πλέον ἢ σοφία καὶ ἡ θειότης
 αὐτοῦ πεποιήκει τοῦ ἐξ ἀγενήτου ὑποστάτος; Εἰ γὰρ εὐρίσκεται
 ταῦτόν γεγόμενον ἂν ὑπὸ τῆς προνοίας, ὅπερ καὶ χωρὶς προνοίας 5
 ὑπέστη, διὰ τί οὐχὶ καὶ ἐπὶ τοῦ κόσμου ἀθετήσομεν τὸν δημιουργὸν
 καὶ τὸν τεχνίτην; "Ὡσπερ γὰρ ἄτοπον ἐπὶ τοῦ κόσμου εἰπεῖν οὕτω
 τεχνικῶς κατεσκευασμένου τὸ χωρὶς τεχνίτου σοφοῦ αὐτὸν τοιοῦτον
 γεγονέναι, οὕτω καὶ τὸ τὴν ὕλην, τοσαύτην καὶ τοιαύτην καὶ οὕτως
 εἰκτικὴν τῷ τεχνίτῃ λόγῳ Θεοῦ ὑφεστηκέναι ἀγενήτως ἐπ' ἴσης **p. 336**
 ἐστὶν ἄλογον. Πρὸς μέντοι γε τοὺς παραβάλλοντας, ὅτι οὐδεὶς
 δημιουργὸς χωρὶς ὕλης ποιεῖ, λεκτέον ὅτι ἀνομοίως παραβάλλουσι.
 Πρόνοια γὰρ παντὶ τεχνίτῃ ὑποβάλλει τὴν ὕλην ἀπὸ προτέρας
 τέχνης, ἢ ἀνθρωπίνης ἢ θείας, ἐρχομένην. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ τοῦ 5
 παρόντος ἀρκέσει πρὸς τοὺς διὰ τὸ λέγεσθαι, Ἡ δὲ γῆ ἦν ἀράτος καὶ
 ἀκατασκεύαστος, οἰομένους ἀγένητον εἶναι τὴν σωματικὴν φύσιν. **b**

Τοσαῦτα καὶ οὗτος. Καὶ ὁ Ἐβραῖος δὲ Φίλων ἐν
 τῷ Περὶ τῆς Προνοίας ταῦτα περὶ τῆς ὕλης διεξέεισι·

21. Περὶ δὲ τοῦ ποσοῦ τῆς οὐσίας, εἰ δὴ γέγονεν οὕτως, ἐκείνο ΦΙΛΩΝΟΣ

336 a 6 Gen. i. 2   b 4 Phil. Iud. (Περὶ τῆς προνοίας) tom ii. p 625 M.
 Fr. ab Eus. servatum

c 3 τηλικούτον IO   δεκτικὸς I   c 6 τὴν ὕλην εἶναι BO   d 1 ἐφ-
 εστῶσα BO   d 7—336 a 2 ὡσπερ—ἄλογον om B   d 7 ὡσπερ] εἴπερ O
 d 8 αὐτὸν τοιοῦτον] τὸν αὐτοιοῦτον Orig.   d 9 οὕτως] τοιούτως I
 336 a 1 ἀγενήτως O   a 2 ἀλόγων I   δημιουργὸς οὐδεὶς O   a 5
 θείας ἢ ἀνθρωπίνης BO   ἐπὶ—ἀρκέσει] om BO   b 2 τοσαῦτα
 καὶ οὗτος] om BO

ΦΙΛΩΝΟΣ C λεκτέον. Ἐστοχάσατο πρὸς τὴν τοῦ κόσμου γένεσιν ὁ Θεὸς αὐταρκεστάτης ὕλης, ὡς μήτ' ἐνδέοι μήθ' ὑπερβάλλοι. Καὶ γὰρ ἄτοπον ἦν τοῖς μὲν κατὰ μέρος τεχνίταις, ὅποτε τι δημιουργοῖεν, καὶ μάλιστα τῶν πολυτελῶν, τὸ ἐν ὕλαις αὐταρκες σταθμῆσασθαι, 5 τὸν δ' ἀριθμοὺς καὶ μέτρα καὶ τὰς ἐν τούτοις ἰσότητας ἀνευρηκότα μὴ φροντίσαι τοῦ ἱκανοῦ. Λέξω δὴ μετὰ παρρησίας, ὅτι οὐτ' ἐλάττωνος οὔτε πλείονος οὐσίας ἕδει τῷ κόσμῳ πρὸς κατασκευήν, ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐγένετο τέλειος, οὐδ' ἐν πᾶσι τοῖς μέρεσιν ὀλόκληρος· εὖ δὲ δεδημιουργημένος ἐκ τελείας οὐσίας ἀπετελέσθη· πανσόφου d γὰρ τὴν τέχνην ἴδιον, πρὶν ἄρξασθαι τινος κατασκευῆς, τὴν ἱκανὴν ἰδεῖν ὕλην. Ἄνθρωπος μὲν οὖν κἂν εἰ τῶν ἄλλων τὴν ἐπιστήμην διαφέρει, μὴ δυνάμενος κατὰ τὸ παντελὲς ἐκφυγεῖν τὴν συγγενῆ τῶν θνητῶν πλάνην, ἀπατῶτο ἂν ἴσως περὶ τὴν 5 ποσότητα τῆς ὕλης, ὅποτε τεχνιτεύοι· τοτὲ μὲν ὡς (ἐλάττωνι) προστιθέναι, τοτὲ δὲ ὡς περιττῆς ἀφαιρεῖν· ὁ δὲ πηγὴ τις ὦν ἐπιστημῶν, ἐνδέοι ἢ περιττεῦον οὐδὲν ἔμελλεν ὑποβάλλεσθαι, μέτροις ἅτε χρώμενος εἰς ἀκρίβειαν ὑπερφυῶς πεπονημένοις p. 337 ἅπασιν ἐπαινετοῖς. Ὁ δὲ βουλόμενος ἄλλως ὑθλεῖν, οὐκ ἂν φθάνοι καὶ τὰ πάντων ἔργα τῶν τεχνιτῶν (ἀντία) τιθέμενος, ὡς ἄμεινον τῆς κατασκευῆς ἐπιλαχόντα προσθέσει τινὸς ἢ μειώσει τῶν ἐν ὕλαις. Ἀλλὰ γὰρ σοφιστείας μὲν ἔργον εὐρεσιλογεῖν, 5 σοφίας δὲ ἕκαστα διερευνᾶν τῶν ἐν τῇ φύσει.

Καὶ τὰ μὲν τοῦ Φίλωνος τοῦτον ἐχέτω τὸν τρόπον. Μαξίμῳ δὲ τῆς Χριστοῦ διατριβῆς οὐκ ἀσήμῳ ἀνδρὶ καὶ λόγος οἰκείος συγγέγραπται ὁ Περὶ τῆς Ἑλληνικῆς. Ἐξ οὗ μοι δοκῶ μέτρια χρησίμως παραθήσεσθαι εἰς ἀκριβῆ b τοῦ προβλήματος ἔλεγχον.

c 1 γένεσιν] σύστασιν B c 4 σταθμῆσεσθαι I c 5 ἀνευρίσκοντα BO
 c 8 ἐγένετο] ἐγεγένητο Mang. c 9 δέ] om B Mang. δημιουργη-
 μένος I ἀποτελέσθαι Mang. d 2—337 a 4 ἄνθρωπος—ὑλεις om B
 d 2 οὖν] γὰρ O τῇ ἐπιστήμῃ O d 3 διαφέρῃ O d 5 τεχνιτεύει O
 (ἐλάττωνι) coniec Vig., ἐλάττων codd 337 a 1 ἅπασιν ἐπαινετοῖς]
 expungenda vult Vig., pr καὶ Gaisf. ἄλλως] om I a 2 (ἀντία)
 τιθέμενος] coniec Vig., Heinich., αἷτια τιθέμενος codd a 6 τοῦτον—
 τρόπον] ταῦτα BO

22. Ὅτι μὲν ἀδύνατον ὑπάρχειν ἀγένητα δύο ἅμα, οὐδὲ σὲ ΜΑΞΙΜΟΥ ἀγνοεῖν νομίζω, εἰ καὶ τὰ μάλιστα δοκεῖς προλαβὼν τοῦτο προστεθεικέναι τῷ λόγῳ, τὸ πάντως ἐξ ἀνάγκης τὸ ἕτερον δεῖν λέγειν, ἢ ὅτι κεχωρίσται τῆς ὕλης ὁ Θεός, ἢ αὖ πάλιν, ὅτι ἀμέριστος 5 αὐτῆς τυγχάνει. Εἰ μὲν οὖν ἠνώσθαι τις αὐτὸν εἰπεῖν ἐθέλοι, ἔν c τὸ ἀγένητον λέξει· ἐκάτερον γὰρ τούτων μέρος ἔσται τοῦ πλησίον· ἀλλήλων δὲ μέρη τυγχάνοντα, οὐκ ἔσται ἀγένητα δύο, ἀλλ' ἔν cκ διαφόρων συνεστός· οὐδὲ γὰρ τὸν ἄνθρωπον ἔχοντα διάφορα μέρη κατακερματίζομεν εἰς πολλὰ γενητά, ἀλλ' ἢ ὡς ὁ λόγος 5 ἀπαιτεῖ, ἔν τι γενητὸν τὸν ἄνθρωπον πολυμερὲς πρὸς τοῦ Θεοῦ γεγενῆσθαι φαμέν· οὕτως ἀνάγκη, εἰ μὴ κεχωρίσται τῆς ὕλης ὁ Θεός, ἔν τὸ ἀγένητον εἶναι λέγειν. Εἰ δὲ κεχωρίσθαι φήσῃ τις, ἀνάγκη d εἶναι τι τὸ ἀνὰ μέσον ἀμφοτέρων, ὅπερ καὶ τὸν χωρισμὸν αὐτῶν δείκνυσιν. Ἄδύνατον γὰρ ἐν διαστάσει ἐξετάζεσθαι τι ἀπὸ τινος, οὐκ ὄντος ἑτέρου καθ' ὃ ἡ διάστασις ἐκατέρου γίνεται. Ὅπερ οὐ μέχρι τούτου ἴσταιται καὶ μόνου, ἀλλὰ καὶ πλείστων ὄσων. 5 Ἄν γὰρ ἐπὶ τῶν δύο ἀγενήτων εἶπομεν λόγον, τοῦτον ἐξ ἀνάγκης ὁμοίως προχωρεῖν, εἰ τὰ ἀγένητα δοθείη τρία. Καὶ γὰρ ἐπὶ τούτων ἔροίμην ἄν, εἰ κεχωρίσται ἀλλήλων, ἢ αὖ πάλιν ἕκαστον ἦνεται τῷ πλησίον. Εἰ μὲν γὰρ ἠνώσθαι τις εἰπεῖν ἐθέλοι, τὸν αὐτὸν ἀκούσει τῷ πρώτῳ λόγον· εἰ δ' αὖ πάλιν κεχωρίσθαι, οὐ 10 φεύξεται τὴν ἐξ ἀνάγκης τοῦ χωρίζοντος ὑπόστασιν.

Ἄν δὲ ἄρα τις καὶ τρίτον εἶναι λέξῃ λόγον ὡς ἀρμόζοντα περὶ p. 338 τῶν ἀγενήτων λέγεσθαι, τουτέστι τὸ μὴ κεχωρίσθαι τῆς ὕλης

337 b 2 Maximus: cf Orig. *Philocal.* c 24 (Armitage Robinson), Routh, *Rel. Sacr.* tom ii. p 87, Method. *De Lib. Volunt.* l. 5, 1

b 2 ὑπάρχειν ἀδύνατον Rob. b 4 τὸ] ὡς Meth., τῷ Rob. c 1 αὐτὸν] αὐτὰ Meth., Routh c 3 ἀλλ' ἐν—συνεστός] Meth., ὡς Eus. c 4 γὰρ—ἔχοντα] Meth., om Eus. c 5 μέρη] μέλη Meth., Routh κατακερματίζομεν Eus. γενητά BO et sic saepissime ἢ] Orig., εἰ BO, om I c 7 εἰ] + μὲν Rob. ὅ] om BO d 1 λέγειν εἶναι BO d 6 λόγον] om I d 7 προχωρεῖν] + δεῖ coniec Routh εἰ] εἰς O ἐπὶ περὶ Rob. d 8 ἀλλήλων] pr απ' Rob. d 9 εἰπεῖν ἐθέλοι] Orig., εἴποι BO, εἴπεῖν ἐθέλει I d 10 ἀκούσει O 338 a 1 λέξῃ] Orig., λέξει BIO a 2 μὴ] μήτε Meth., Routh τὸν Θεὸν τῆς ὕλης Rob.

ΜΑΞΙΜΟΥ τὸν Θεόν, μήτ' αὐτὸν πάλιν ὡς μέρος ἠνώσθαι, εἶναι δὲ καθάπερ ἐν
τόπῳ τῇ ὕλῃ τὸν Θεὸν ἢ καὶ τὴν ὕλην ἐν τῷ Θεῷ, τὸ συνέχον
5 ἀκούετω, ὅτι ἐὰν τόπον τοῦ Θεοῦ τὴν ὕλην εἴπωμεν, ἐξ ἀνάγκης
αὐτὸν καὶ χωρητὸν λέγειν δεῖ, καὶ πρὸς τῆς ὕλης περιγραφόμενον.
Ἄλλὰ μὴν καὶ ὁμοίως αὐτὸν τῇ ὕλῃ ἀτάκτως φέρεσθαι, μὴ
b ἴστασθαι τε μηδὲ μένειν αὐτὸν ἐφ' ἑαυτοῦ ἀνάγκη, τοῦ ἐν ᾧ
ἐστὶν ἄλλοτ' ἄλλως φερομένου. Πρὸς δὲ τούτοις, καὶ ἐν χείροσι
γεγονέναι τὸν Θεὸν εἰπεῖν ἀνάγκη. Εἰ γὰρ ἦν ποτὲ ἄκοσμος
ἢ ὕλη, ἐκόσμησε δὲ αὐτὴν εἰς τὸ κρεῖττον τρέψαι προαιρούμενος,
5 ἦν ποτὲ ὅτε ἐν ἀκοσμήτοις ἦν ὁ Θεός. Δικαίως δ' ἂν καὶ τοῦτου
ἐροίμην τὸν λόγον, πότερον ἐπλήρου τὴν ὕλην ὁ Θεός, ἢ ἐν μέρει
τινὶ τῆς ὕλης ἦν. Εἰ μὲν οὖν ἐν μέρει τινὶ τῆς ὕλης εἰπεῖν τις
c ἐθέλοι τὸν Θεόν, πλείστον ὅσον μικρότερον τῆς ὕλης λέγει, εἰ
δὴ μέρος αὐτῆς ὕλον ἐχώρησεν αὐτόν· εἰ δ' ἐν πάσῃ εἶναι λέγοι
τῇ ὕλῃ, πῶς ταύτην ἐδημιούργει φραστέον. Ἀνάγκη γὰρ ἢ
συστολήν τινα τοῦ Θεοῦ λέγειν, ἢς γενομένης ἐδημιούργει ἐκεῖνο
5 ἀφ' οὗ ὑπεχώρησεν, ἢ καὶ ἑαυτὸν τῇ ὕλῃ συνδημιουργεῖν, οὐκ
ἔχοντα ὑποχώρησεως τόπον. Εἰ δὲ τὴν ὕλην ἐν τῷ Θεῷ εἶναι
τις λέξει, ὁμοίως ἐξετάζειν δεῖ, πότερον ὡς διίσταμένου αὐτοῦ
d ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ ὥσπερ ἐν ἀέρι ζῶων ὑπάρχει γένη, διαιρουμένου
καὶ μεριζομένου αὐτοῦ εἰς ὑποδοχὴν τῶν γινομένων ἐν αὐτῷ, ἢ ὡς
ἐν τόπῳ, τουτέστιν ὥσπερ ἐν γῇ ὕδωρ. Εἰ μὲν γὰρ εἴποιμεν
ὡς ἐν ἀέρι, μεριστὸν ἀνάγκη τὸν Θεὸν εἰπεῖν· εἰ δ' ὥσπερ ἐν γῇ
5 τὸ ὕδωρ, ἦν δὲ ἄτακτος ἢ ὕλη καὶ ἀκόσμητος, πρὸς δὴ τούτοις
ἔχουσα καὶ κακά, τὸν Θεὸν λέγειν ἀνάγκη τόπον εἶναι τῶν

a 3 μέρος] I, μέρος Meth., pr ἐν O a 6 χωρητικὸν BO a 7
φέρεσθαι] + δεῖ Rob. b 1 τε] δὲ Rob. b 2 δε] δὴ Rob.
b 3—339 a 6 εἰ—κακά om B b 3 ἦν] post ἄκοσμος Rob. ποτέ]
+ καὶ O b 5 τοῦτο Rob. b 6 τὸν λόγον] om Rob. b 7 τῆς
ὕλης ἦν] ἐπήρχεν αὐτῆς Rob. οὖν] γὰρ Orig. τινὶ—Θεόν] om
O c 1 μικρότερον] + αὐτὸν Meth. εἰ δὴ] εἰ δὲ I, εἶγε δὴ Orig.
c 2 αὐτόν] τὸν Θεόν Rob. λέγοι εἶναι O c 3 τῇ ὕλῃ] καὶ δι' ὅλης
κεχωρηκέναι τῆς ὕλης Meth. ἐδημιούργησε Rob. φραστέον] φρα-
στάω I Rob. d 1 ὑπάρχειν I d 5 τὸ] om O Rob. ἄκοσμος
O δὴ] δὲ I

ἀκοσμήτων καὶ τῶν κακῶν ὅπερ οὐκ εὐφημον εἶναι μοι δοκεῖ, ΜΑΞΙΜΟΥ
ἐπισφαλὲς δὲ μᾶλλον. Ἔλλην γὰρ εἶναι θέλεις, ἵνα μὴ τῶν κακῶν
ποιητὴν εἴπῃς τὸν Θεόν, καὶ τοῦτο φεύγειν προαιρούμενος δοχεῖον
αὐτὸν τῶν κακῶν εἶναι λέγεις. 10

Εἰ μὲν οὖν τὴν ἕλλην ἐκ τῶν ὑποστάτων γενητῶν ὑπονοεῖν
ἀγένητον ὑπάρχειν ἔλεγες, πολλὸν ἂν περὶ αὐτῆς ἐποιησάμην p. 339
λόγον, εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι ἀδύνατον ὑπάρχειν αὐτὴν (ἀγένητον)·
ἐπεὶ δὲ τὴν τῶν κακῶν γένεσιν αἰτίαν ἔφησθα εἶναι τῆς τοιαύτης
ὑπονοίας, διὰ τοῦτ' ἐπὶ τὴν ἐξέτασιν τούτων ἔρχεσθαί μοι δοκῶ.
Φανεροῦ γὰρ γενομένου τοῦ λόγου καθ' ὃν τρόπον ἐστὶ τὰ κακά, καὶ 5
ὅτι οὐχ οἷόν τε ἐστὶν ἀνάτιον τῶν κακῶν εἰπεῖν τὸν Θεὸν ἐκ τοῦ
ἕλλην αὐτῷ ὑποτιθέσθαι, τὴν τοιαύτην ὑπόνοιαν ἀναιρεῖσθαι μοι δοκεῖ.

Φῆς τοίνυν ἄποιον ἕλλην συνυπάρχειν τῷ Θεῷ, ἐξ ἧς τὴν τοῦδε b
τοῦ κόσμου γένεσιν ἐδημιούργησεν.

Οὕτω μοι δοκεῖ.

Οὐκοῦν εἰ ἄποιοι ἐτύγχανεν ἡ ἕλλη, γέγονε δὲ κόσμος πρὸς τοῦ
Θεοῦ, ἐν δὲ τῷ κόσμῳ αἱ ποιότητες, τῶν ποιότητων ποιητῆς 5
γέγονεν ὁ Θεός.

Οὕτως ἔχει.

Ἐπεὶ δέ σου καὶ λέγοντος ἔμπροσθεν ἤκουον, ὡς ἀδύνατον ἐξ
οὐκ ὄντων γίνεσθαι τι, πρὸς τὴν ἐρώτησιν ἀπόκριναι τὴν ἐμήν.

Δοκεῖ σοι τὰς τοῦ κόσμου ποιότητας μὴ ἐξ ὑποκειμένων 10
ποιοτήτων γεγονέαι;

Δοκεῖ.

Ἔτερον δέ τι παρὰ τὰς οὐσίας ὑπάρχειν αὐτάς;

Οὕτως ἔχει.

d 8 εἶναι] συννεῖναι 'ex Dialogo' Routh d 9 εἴποις O φυγεῖν
Rob. d 11 ὑπονοῶν Meth., Routh 339 a 2 (ἀγένητον)] Meth.,
om Eus. a 4 μοι δοκῶ] δοκῶ Routh, Dial., μοι δοκεῖ Meth. a 5
γενομένου μοι Orig., Meth. b 1 τὴν τοῦδε] 'ex Philocalia' Routh,
cf 343 d 1, τὴνδε I, τὴνδε τὴν O, τὴν Rob. b 5 ποιητῆς] ποιότης
BO, cf 340 b 8 γέγονε ποιητῆς Rob. b 8 πρὸσθεν Rob.
b 10 δοκεῖ σοι] Meth., Rob., δοκεῖς μοι Eus. codd b 11 γεγονέαι;
Δοκεῖ. Ἔτερον] Meth., Routh, γεγονέαι δοκεῖν, ἔτερον Eus. codd

ΜΑΞΙΜΟΥ

- c Εἰ μὲν οὖν μήτε ἐξ ὑποκειμένων ποιότητων τὰς ποιότητας ἐδημιούργησεν ὁ Θεός, μήτε ἐκ τῶν οὐσιῶν, τῷ μηδὲ οὐσίας αὐτὰς εἶναι, ἐκ μὴ ὄντων αὐτὰς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ γεγονέναι εἰπεῖν ἀναγκαῖον. Ὅθεν περιττῶς ἐδόκει μοι λέγειν ἀδύνατον εἶναι δοξάζειν
- 5 ἐξ οὐκ ὄντων γεγονέναι τι πρὸς τοῦ Θεοῦ. Ἄλλ' ὁ μὲν περὶ τούτου λόγος ᾧδε ἐχέτω. Καὶ γὰρ παρ' ἡμῖν θεωροῦμεν ἀνθρώπους ἐξ οὐκ ὄντων ποιούντας τινα, εἰ καὶ ὅτι μάλιστα δοκοῦσιν οὗτοι ποιεῖν ἐν τινι, οἷον ἐπὶ τῶν ἀρχιτεκτόνων τὸ παράδειγμα λάβωμεν. Καὶ γὰρ οὗτοι ποιοῦσι πόλεις οὐκ ἐκ πόλεων, καὶ ναοὺς
- d ὁμοίως οὐκ ἐκ ναῶν. Εἰ δ', ὅτι τούτοις οὐσῖαι ὑπόκεινται, οἷε ἐξ ὄντων αὐτοὺς ταῦτα ποιεῖν, σφάλλη τῷ λόγῳ. Οὐδὲ γὰρ ἡ οὐσία ἐστὶν ἢ ποιοῦσα τὴν πόλιν, ἢ αὖ πάλιν τοὺς ναοὺς, ἀλλ' ἡ περὶ τὴν οὐσίαν τέχνη· ἢ δὲ τέχνη οὐκ ἐξ ὑποκειμένης τινὸς ἐν ταῖς
- 5 οὐσῖαις τέχνης γίνεται, ἀλλ' ἐξ οὐκ οὔσης ἐν αὐταῖς γίνεται. Ἀπαντήσῃ δέ μοι δοκεῖς οὕτω τῷ λόγῳ, ὅτι ὁ τεχνίτης ἐξ ἧς ἔχει τέχνης τὴν ἐν τῇ οὐσίᾳ τέχνην ποιεῖ. Πρὸς δὲ τοῦτο λέγεσθαι τοῦτ' εὖ ἔχει μοι δοκεῖ, ὅτι οὐδὲ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐκ τινος ὑποκειμένης τέχνης γίνεται. Οὐ γὰρ ἔνεστιν αὐτὴν ἐφ'
- 10 ἑαυτῆς οὔσαν δοῦναι τὴν τέχνην· τῶν γὰρ συμβεβηκότων ἐστίν, καὶ τῶν τότε τὸ εἶναι λαμβανόντων, ὁπόταν ἐν οὐσίᾳ γίνωνται.
- p. 340 Ὁ μὲν γὰρ ἀνθρώπος καὶ χωρὶς τῆς ἀρχιτεκτονικῆς ἔσται· ἢ δ' οὐκ ἔσται, ἐὰν μὴ πρότερον ἀνθρώπος ᾗ. Ὅθεν τὰς τέχνας ἐξ οὐκ ὄντων εἰς ἀνθρώπους πεφυκέναι γίνεσθαι λέγειν ἀναγκαῖον. Εἰ τοίνυν τοῦτο οὕτως ἔχον ἐπ' ἀνθρώπων ἐδείξαμεν, πῶς οὐχὶ
- 5 προσῆκε τὸν Θεὸν μὴ μόνον ποιότητος ἐξ οὐκ ὄντων φάναι δύνασθαι ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ οὐσίας; Τῷ γὰρ δυνατὸν φανῆναι

c 1 εἰ μὲν οὖν] οὐκοῦν εἰ Rob., μὲν om I μήτε] Meth., μὴ Eus. codd
 c 2 οὐσιῶν] + ὑπάρχουσιν Meth. c 3 ἀναγκαῖον εἰπεῖν Rob. c 5 πρὸς]
 πρὸ I c 6 θεωροῦμεν] ὀρώμεν Rob. c 7 εἰ—τινι] om O ὅτι]
 τὰ Rob. c 8 οὗτοι] om BO d 2 αὐτοῖς] om BO d 3 πάλιν]
 om BO νεὼς I d 4 οὐκ] om I d 7—d 11 πρὸς—
 γίνωνται om B d 9 προσγίνεται Methodii Excerptor apud Photium,
 Routh, Rob. οὐ] οὐδὲ Meth. Exc. d 10 ἑαυτῆς] ἑαυτὴν O
 d 11 οὐσίᾳ] + τινι Meth. Exc. γένηται Rob. 340 a 5 τῷ Θεῷ O

γίνεσθαι τι ἐξ οὐκ ὄντων, τὸ καὶ τὰς οὐσίας οὕτως ἔχειν ΜΑΞΙΜΟΥ
δείκνυται.

Ἐπεὶ δὲ πόθος ἐστὶ σοι περὶ τῆς τῶν κακῶν γενέσεως ζητεῖν, ἐπὶ **b**
τὸν τούτων ἐλεύσομαι λόγον. Καὶ σου βραχέα πυθέσθαι βούλομαι.

Τὰ κακὰ πότερον οὐσίας σοι δοκοῦσιν εἶναι, ἢ ποιότητες οὐσιῶν;

Ποιότητος οὐσιῶν εὖ ἔχειν λέγειν μοι δοκεῖ.

Ἡ δὲ ὕλη ἄποιος ἦν καὶ ἀσχημάτιστος; 5

Οὕτω προλαβὼν ἐξείπον τῷ λόγῳ.

Οὐκοῦν εἰ τὰ κακὰ ποιότητες ὑπάρχουσιν οὐσιῶν, ἢ δὲ ὕλη
ἄποιος ἦν, τῶν δὲ ποιότητων ποιητὴν εἶπας τὸν Θεὸν εἶναι, ἔσται
καὶ τῶν κακῶν δημιουργὸς ὁ Θεός. Ὅτε τοίνυν οὐδ' οὕτως
ἀναίτιον τῶν κακῶν δυνατὸν εἰπεῖν τὸν Θεόν, ὕλην αὐτῷ προσ- 10
ἄπτειν περιττὸν εἶναί μοι δοκεῖ. Εἰ δέ τι πρὸς ταῦτα λέγειν **c**
ἔχεις, ἄρχου τοῦ λόγου.

Εἰ μὲν ἐκ φιλοεικίας ἡμῖν ἢ ζήτησις ἐγίνετο, οὐκ ἂν δεύτερον
περὶ τῶν κακῶν ἠξίουν ὀρίζεσθαι· ἐπεὶ δὲ φιλίας ἔνεκα μᾶλλον
καὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ὠφελείας τὴν ἐξέτασιν ποιούμεθα τῶν 5
λόγων, ἄνωθεν περὶ τούτων ὀρίζεσθαι ἀξιῶ συγχωρεῖν.

Τὴν μὲν προαίρεσιν τὴν ἐμὴν ἐκ πολλοῦ σοι φανεράν εἶναι
δοκῶ, καὶ τὴν ἐν τοῖς λόγοις σπουδὴν, ὅτι οὐ πιθανῶς εἰπὼν
ψεῦδος νικῆσαι θέλω, ἀλλὰ δειχθῆναι τὴν ἀλήθειαν μετὰ ἀκριβοῦς **d**
ἐξετάσεως, καὶ σὲ δὲ οὕτω διακείσθαι σαφῶς ἐπίσταμαι· ὅθεν
οἷφ' τρόπῳ χρώμενος νομίζεις δύνασθαι τὸ ἀληθὲς εὑρεῖν, τούτῳ
χρῆσαι μηδὲν ἄνισωπούμενος. Οὐ γὰρ σεαυτὸν ὠφελήσεις μόνον
χρησάμενος τῷ κρείττονι, ἀλλὰ πάντως καμὲ περὶ ὧν ἀγνοῶ. 5

Σαφῶς παραστήναί μοι δοκεῖς καὶ τὰ κακὰ οὐσίας ὑπάρχειν
τινάς· οὐδὲ γὰρ ἐκτὸς οὐσιῶν αὐτὰ ὄντα βλέπω. Ἐπεὶ τοίνυν,
ὦ οὗτος, καὶ τὰ κακὰ οὐσίας εἶναι λέγεις, ἀνάγκη τὸν τῆς οὐσίας

b 4 λέγειν] om BO   **b** 10 εἰπεῖν δυνατὸν I   **c** 1 λέγειν] εἰπεῖν
Orig.   **c** 3 μὲν] Eus. codd, Routh, qui haec respondentis esse
censet   **c** 6 συγχωρεῖν ἀξιῶ BO   **c** 7 σοι] om O   **d** 2 δὲ]
om O   **d** 2—7 ὅθεν—βλέπω om B   **d** 3 τούτῳ χρῆσαι] οὕτω
χρῆσθαι I   **d** 6 δοκεῖ] IG Rob., δοκεῖς O Routh

ΜΑΞΙΜΟΥ ἐξετάζειν λόγον. Δοκεῖ σοι τὴν οὐσίαν σωματικὴν τινα σύστασιν
 10 εἶναι ;

p. 341 Δοκεῖ.

Ἡ δὲ σωματικὴ σύστασις αὐτὴ ἐφ' ἑαυτῆς ὑπάρχει οὐ δεομένη
 τινός, οὐ γενομένου τὸ εἶναι λήψεται ;

Οὕτως ἔχει.

5 Δοκεῖ δέ σοι τὰ κακὰ ἐνεργείας εἶναι τινος ;

Οὕτω μοι φαίνεται.

Αἱ δὲ ἐνέργειαι τότε τὸ εἶναι λαμβάνουσιν, ὅπότε ἂν ὁ ἐνεργῶν
 παρῆ ;

Οὕτως ἔχει.

10 Οὐκ ὄντος δὲ τοῦ ἐνεργοῦντος, οὐδ' ὕπερ ἐνεργεῖ ἔσται ποτέ ;

Οὐκ ἔσται.

Οὐκοῦν εἰ ἡ οὐσία σωματικὴ τις ἐστὶ σύστασις, ἡ δὲ σωματικὴ
 σύστασις οὐ δεῖται τινος, ἐν ᾧ γενομένη τὸ εἶναι λήψεται, τὰ δὲ
 b κακὰ ἐνέργειαι ὑπάρχουσί τινος, αἱ δὲ ἐνέργειαι δέονται τινος, ἐν ᾧ
 γεγόμεναι τὸ εἶναι λαμβάνουσιν, οὐκ ἔσονται οὐσίαι τὰ κακὰ.
 Εἰ δὲ οὐσίαι τὰ κακὰ, κακὸν δὲ ὁ φόνος, οὐσία ἔσται ὁ φόνος.
 ἀλλὰ μὴν ὁ φόνος ἐνέργεια ὑπάρχει τινός, οὐκ ἔστιν ἄρα οὐσία
 5 ὁ φόνος. Εἰ δὲ τὰ ἐνεργοῦντα οὐσίαν εἶναι θέλεις, σύμφημι
 καγώ. Οἶον ἄνθρωπος ὁ φονεύς, καθ' ὃν μὲν λόγον ἄνθρωπος
 ἔστιν, ὑπάρχει οὐσία· ὁ δὲ φόνος ὃν ποιεῖ οὐκ ἔστιν οὐσία, ἀλλ'
 ἔργον τι τῆς οὐσίας. Λέγομεν δὲ τὸν ἄνθρωπον ποτὲ μὲν κακὸν
 c διὰ τὸ φονεῦν, ποτὲ δ' αὖ πάλιν διὰ τὸ εὐεργετεῖν ἀγαθόν.
 Καὶ προσπλέκεται ταῦτα τὰ ὀνόματα τῇ οὐσίᾳ ἐκ τῶν συμβεβη-
 κότων αὐτῇ, ἅτινα οὐκ ἔστιν αὐτῇ· οὔτε γὰρ φόνος ἐστὶν ἡ οὐσία,
 οὔτ' αὖ πάλιν μοιχεία, οὔτε τι τῶν ὁμοίων κακῶν· ἀλλ' ὥσπερ

d 9 σωματικὴν σύστασιν τινα O 341 a 2 οὐ] μὴ BO a 10—
 b 8 οὐκ—οὐσίας om B a 12 ἡ 2^ο—σύστασις] I Orig., αὐτῆ δὲ O b 3
 οὐσία—φόνος 2^ο] om I b 4 ἔσται Rob. b 5 οὐσίαν] οὐσίας Orig.
 b 7 ὃν ποιεῖ φόνος O b 8 τι] Orig., Routh, om Eus. codd μέν]
 om BO c 1 τὸ 2^ο] om O c 2πέπλεκται Rob. c 3 αὐτῇ] Orig.,
 αὐτῆ Eus. codd ἡ] om Dialog. c 4 πάλιν] om BO μοιχεία]
 pr ἡ I Routh

ἀπὸ τῆς γραμματικῆς ὁ γραμματικὸς λέγεται, καὶ ἀπὸ τῆς ῥητορ- 5
 ικῆς ὁ ῥήτωρ, καὶ ἀπὸ τῆς ἱατρικῆς ὁ ἱατρός, τῆς οὐσίας οὐτ'
 ἱατρικῆς οὐσης, οὔτε μὴν ῥητορικῆς, οὔτε γραμματικῆς, ἀλλ' ἀπὸ
 τῶν συμβεβηκότων αὐτῇ τὴν προσηγορίαν λαμβανούσης, ἀφ' ὧν
 οὕτως ὀνομάζεσθαι δοκεῖ, οὐδ' ὁπότερον αὐτῶν οὕσα, ὁμοίως μοι d
 φαίνεται καὶ ἀπὸ τῶν δοκούντων εἶναι κακῶν τὴν οὐσίαν ὀνομα
 προσλαμβάνειν, οὐδ' ὁπότερον οὕσαν αὐτῶν. Καὶ μοι ὁμοίως
 ἐπινόησον, εἴ τινα ἕτερον ἀναπλάττει ἐν τῷ νῷ τῶν κακῶν τοῖς
 ἀνθρώποις αἴτιον, ὡς κἀκεῖνος καθὼ ἐν τούτοις ἐνεργεῖ καὶ ὑπο- 5
 βάλλει ποιεῖν τὰ κακά, ἔστι καὶ αὐτὸς κακὸς ἐξ ὧν ποιεῖ. Διὰ
 τοῦτο γὰρ κἀκεῖνος κακὸς εἶναι λέγεται, ὅτι τῶν κακῶν ἐστι
 ποιητής. Ἄ δέ τις ποιεῖ, οὐκ ἔστιν αὐτός, ἀλλ' αἱ ἐνέργειαι
 αὐτοῦ, ἀφ' ὧν τὴν προσηγορίαν τοῦ κακὸς λέγεσθαι λαμβάνει.
 Εἰ γὰρ αὐτὸν ὑπάρχειν εἴπομεν ἃ ποιεῖ, ποιεῖ δὲ φόνους καὶ p. 342
 μοιχείας καὶ κλοπὰς καὶ ὅσα τούτοις ὅμοια, αὐτὸς ἔσται ταῦτα·
 εἰ δὲ ταῦτ' ἐστὶν αὐτός, ταῦτα δ' ὅτε γίνεται τὴν σύστασιν ἔχει,
 οὐ γινόμενα δὲ καὶ τοῦ εἶναι παύεται, γίνεται δὲ ταῦτα πρὸς
 ἀνθρώπων, ἔσονται καὶ ἑαυτῶν οἱ ἀνθρώποι ποιηταί, καὶ τοῦ εἶναι 5
 καὶ τοῦ μηκέτ' εἶναι αἴτιοι. Εἰ δὲ ταῦτα ἐνεργείας αὐτοῦ φῆς,
 ἐξ ὧν ποιεῖ τὸ κακὸς εἶναι ἔχει, οὐκ ἐξ ὧν ἐστὶν ἡ οὐσία. Κακὸν
 δὲ εἴπομεν λέγεσθαι ἀπὸ τῶν συμβεβηκότων τῇ οὐσίᾳ, ἅτινα οὐκ b
 ἔστιν ἡ οὐσία, ὡς ἀπὸ τῆς ἱατρικῆς ὁ ἱατρός. Εἰ δὲ ἐξ ὧν
 ἐνεργεῖ ἕκαστος ὑπάρχει κακός, ἃ δὲ ἐνεργεῖ ἀρχὴν τοῦ εἶναι
 λαμβάνει, ἤρξατο κἀκεῖνος εἶναι κακός, ἤρξατο δὲ καὶ ταυτὶ τὰ
 κακά. Εἰ δὲ οὕτως ἔχει, οὐκ ἔσται ἀνάρχως κακός, οὐδὲ ἀγένητα 5
 τὰ κακὰ τῷ γενητᾷ πρὸς αὐτοῦ εἶναι φάναι.

c 6 οὐτ'—[γραμματικῆς] οὐδέν τι τούτων οὐσης BO c 8 αὐτῇ] om O
 d 1 οὕσα αὐτῶν I οὕσαν BO Orig. d 3 μοι] om Orig. d 4 εἰ]+τε I
 d 7 εἶναι] om BO d 8 αἰ] Eus. codd, Routh, om Rob. d 9
 κακῶς O 342 a 3—7 εἰ—οὐσία om B a 5 καὶ ἑαυτῶν] *Dialog. c.*
Marcion., Routh, τούτου I, τούτων O a 6 αὐτοῦ ἐνεργείας Rob.
 a 7 ἡ] om I Rob. b 2 ὁ ἀπὸ τῆς ἱατρικῆς I b 3 ἕκαστος—ἐνεργεῖ]
 Meth. Excerpt., Routh, om Eus. codd b 4 ταυτὶ τὰ] ταῦτα εἶναι Rob.
 b 5 ἔστιν Orig. κακός] pr τις Meth. Excerpt., Routh

ΜΑΞΙΜΟΥ Τὸν μὲν πρὸς τὸν ἕτερον, ᾧ φίλε, λόγον ἱκανῶς μοι πεποιη-
 κέναι δοκεῖς· ἐξ ᾧν γὰρ <προλαβὼν ἔδωκε> τῷ λόγῳ, ἐκ τούτων
 συνάγειν ἔδοξας καλῶς. Ὡς ἀληθῶς γάρ, εἰ ἄποιος ἐτύγγαυεν
 c ἡ ὕλη, τῶν δὲ ποιότητων δημιουργὸς ὑπάρχει ὁ Θεός, ποιότητες
 δὲ τὰ κακά, τῶν κακῶν ἔσται ποιητῆς ὁ Θεός. Οὗτος μὲν οὖν
 ὁ λόγος πρὸς ἐκείνον εἰρήσθω καλῶς, ἐμοὶ δὲ ψεῦδος δοκεῖ τὴν
 ὕλην ἄποιον εἶναι λέγειν· οὐδὲ γὰρ ἔνεστιν εἰπεῖν περὶ ἡσ-
 5 τινοςοῦν οὐσίας, ὡς ἔστιν ἄποιος. Καὶ γὰρ ἐν ᾧ ἄποιον εἶναι
 λέγει, τὴν ποιότητα αὐτῆς μηνύει ὅποια ἔστιν ἡ ὕλη διαγραφόμενος,
 d ὅπερ ἐστὶ ποιότητος εἶδος. Ὅθεν εἴ σοι φίλον ἐστίν, ἄνωθεν
 ἔχου πρὸς ἐμὲ τοῦ λόγου. Ἐμοὶ γὰρ ἡ ὕλη ἀνάρχως ποιότητος
 ἔχειν δοκεῖ. Οὕτως γὰρ καὶ τὰ κακὰ ἐκ τῆς ἀπορροίας αὐτῆς
 εἶναι λέγω, ἵνα τῶν κακῶν ὁ μὲν Θεὸς ἀνάτιος ᾖ, τούτων δὲ
 5 ἀπάντων ἡ ὕλη αἰτία.

Τὴν μὲν προθυμίαν τὴν σὴν ἀποδέχομαι, ᾧ φίλε, καὶ σου τὴν
 ἐν τοῖς λόγοις σπουδὴν ἐπαινῶ. Προσῆκε γὰρ ὡς ἀληθῶς ἕκα-
 στον τῶν φιλομαθῶν μὴ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε συγκατατίθεσθαι
 τοῖς λεγομένοις, ἀλλ' ἀκριβῆ ποιεῖσθαι τὴν ἐξέτασιν τῶν λόγων.

P. 343 Οὐδὲ γὰρ εἰ ὁ προσζητῶν παρὰ λόγον ὀρισάμενος ἀφορμὴν
 παρέσχε τῷ προσδιαλεγόμενῳ συνάγειν ὡς ἐθέλει, τοῦτο καὶ τὸν
 ἀκροατὴν πείσει, ἀλλ' εἰ <ὅ> τι δοκεῖ δυνατὸν εἶναι λέγεσθαι
 καλῶς τοῦτο λέξει· παρ' ᾧν δυοῖν θάτερον ἔσται· ἢ γὰρ καὶ πρὸς
 5 ὁ κινεῖσθαι δοκεῖ ἀκούσας τέλεον ὠφελήσεται, ἢ τὸν προσδια-
 λεγόμενον ἐλέγξει οὐ τὰληθῆ λέγοντα.

Οὐ δοκεῖς δὲ μοι δεόντως εἰρηκέναι τὴν ὕλην ἄνωθεν ποιότητος
 ἔχειν. Εἰ γὰρ τοῦθ' οὕτως ἔχει, τίνος ἔσται ποιητῆς ὁ Θεός;

b 7 ἐταῖρον Rob. πεποιῆσθαι BO b 8 <προλαβὼν ἔδωκε>] Meth.
 Excerpt., cf 340 b 6, Rob., προῦλαβες Eus. codd b 9 εἰ] om O
 c 3 εἰρήσθαι I c 4 οὐδέ] οὐδενὶ coniec Routh ἡστινος I c 5
 οὐσίας] αἰτίας BO καὶ γὰρ] ἀλλὰ μὴν καὶ Rob. d 2 ποιότητος
 ἀνάρχως Rob. d 3 ἔχει I d 9 ἀλλ'] om O 343 a 1 παράλογον O
 a 2 θέλει O a 3 <ὅ>] Vig., Routh, om Eus. codd a 4 παρ' ᾧν
 Eus. codd, Routh, παρῶν Orig. δυοῖν] + γὰρ Orig. a 4—d 6 καὶ—
 δοκεῖ om B a 7 τὴν—ἔχειν] ἔμποιον εἶναι ἀνάρχως τὴν ὕλην 'sic restitui'
 Rob. a 8 ποιητῆς ἔσται O

Εἶτε γὰρ οὐσίας ἐροῦμεν, προεῖναι ταύτην φαμέν· εἴτ' αὖ πάλιν **b**
 ποιότητων, καὶ ταύτας ὑπάρχειν λέγομεν. Οὐκοῦν οὐσίας τε οὐσης
 καὶ ποιότητων περιττὸν εἶναί μοι δοκεῖ δημιουργὸν λέγειν τὸν
 Θεόν. Ἴνα δὲ μὴ ἐμαντῶ κατασκευάζειν τινὰ δόξω λόγον, ἀπό-
 κρивαι νῦν ἐρωτώμενος, τίνι τρόπῳ δημιουργὸν εἶναι φῆς τὸν 5
 Θεόν; Πότερον ὅτι τὰς οὐσίας ἔτρεψεν εἰς τὸ μηκέθ' ὑπάρχειν
 ἐκείνας, αἴπερ ἦσαν ποτε, ἀλλ' ἐτέρας παρ' αὐτὰς γενέσθαι;
 *Ἡ ὅτι τὰς μὲν οὐσίας ἐφύλαξεν ἐκείνας, αἴπερ ἦσαν πρὸ τούτου,
 τὰς δὲ ποιότητας ἔτρεψεν αὐτῶν;

Οὐ τι μοι δοκεῖ ἀλλαγὴν τινα οὐσιῶν γεγόνειν· καὶ γὰρ **c**
 ἄτοπον τοῦτο λέγειν μοι φαίνεται· τροπὴν δὲ τινα τῶν ποιότητων
 γεγόνειν φημί, καθ' (ἦν) δημιουργὸν εἶναι λέγω τὸν Θεόν, καὶ
 ὡσπερ εἰ τύχοι λέγειν ἐκ λίθων οἰκίαν γεγόνειν, ἐφ' ὧν οὐκ
 ἔστιν εἰπεῖν ὡς οὐκ ἔτι λίθοι μένουσι τῇ οὐσίᾳ, οἰκία γεγόμενοι 5
 οἱ λίθοι. Τῇ γὰρ ποιότητι τῆς συνθέσεως τὴν οἰκίαν γεγόνειν
 φημί, τραπέισης δηλονότι τῆς προτέρας τῶν λίθων ποιότητος.
 Οὕτω μοι δοκεῖ καὶ τὸν Θεόν, ὑπομενούσης τῆς οὐσίας, τροπὴν
 τινα τῶν ποιότητων αὐτῆς πεποιηκέναι, καθ' ἣν τὴν τοῦδε τοῦ **d**
 κόσμου γένεσιν πρὸς τοῦ Θεοῦ γεγόνειν λέγω.

Ἐπεὶ τοίνυν τροπὴν τινα τῶν ποιότητων πρὸς τοῦ Θεοῦ γεγο-
 νεῖναι φῆς, ἀπόκρивαί μοι βραχεῖα πυθέσθαι προαιρουμένῳ. Λέγε
 δὴ, εἰ ὁμοίως καὶ σοι δοκεῖ τὰ κακὰ ποιότητας εἶναι τῶν οὐσιῶν; 5
 Δοκεῖ.

*Ανωθεν δὲ ἦσαν αἱ ποιότητες αὐταὶ ἐν τῇ ὕλῃ, ἣ ἀρχὴν ἔσχον
 τοῦ εἶναι;

Συνεῖναί φημι ἀγενήτως τῇ ὕλῃ ταυτασὶ τὰς ποιότητας.

Οὐχὶ δὲ τὸν Θεὸν φῆς τροπὴν τινα τῶν ποιότητων πεποιη- 10
 κέναι;

b 1 ἐροῦμεν] om Lommatzsch ταύτην] Origenis codd, om Rob.,
 ταύτας Eus. codd **b** 2 ποιότητων] O Orig., ποιότητας I Routh λέγο-
 μεν] Orig., om Eus. codd **b** 5 νῦν] pr μοι Orig. **c** 3 (ἦν)] coniec
 Routh, cf d 1, as codd **c** 4 τύχη] O οἰκίαν ἐκ λίθων O **c** 5
 οὐσίᾳ] οἰκία I **d** 3 τροπὴν I **d** 4 ἀπόκρивέ I **d** 5 ποιότητες Orig.

ΜΑΞΙΜΟΥ Τούτο φημι.

Πότερον οὖν εἰς τὸ κρεῖττον, ἢ εἰς τὸ χείρον;

p. 344 Εἰς τὸ κρεῖττον λέγειν μοι δοκεῖ.

Οὐκοῦν εἰ ποιότητες τῆς ὕλης τὰ κακά, τὰς δὲ ποιότητας αὐτῆς εἰς τὸ κρεῖττον ἔτρεψεν ὁ Θεός, πόθεν τὰ κακὰ ζητεῖν ἀνάγκη; Οὐ γὰρ ἔμειναν αἱ ποιότητες ὅποιαί ποτ' ἦσαν τῇ φύσει. Ἡ, εἰ 5 μὲν πρότερον οὐκ ἦσαν ποιότητες κακαί, ἐκ δὲ τοῦ τραπήναι πρὸς τοῦ Θεοῦ τὰς πρώτας τοιαύτας περὶ τὴν ὕλην γεγόνεαι ποιότητας φῆς, αἴτιος ἔσται τῶν κακῶν ὁ Θεός, τρέψας τὰς οὐκ οὐσας ποιότητας
b κακὰς εἰς τὸ εἶναι κακάς· ἢ τὰς μὲν κακὰς ποιότητας εἰς τὸ κρεῖττον οὐ δοκεῖ σοι τρέψαι τὸν Θεόν, τὰς δὲ λοιπὰς καὶ μόνας ὄσαι ἀδιάφοροι ἐτύγχανον τῆς διακοσμῆσεως ἔνεκα, πρὸς τοῦ Θεοῦ τετράφθαι λέγεις;

5 Οὕτως ἄνωθεν ἔσχον ἐγώ.

Πῶς τοίνυν αὐτὸν τὰς τῶν φαύλων ποιότητας ὡς εἶχον κατα-
λελοιπέναι λέγεις; Πότερον δυνάμενον μὲν κάκεινας ἀνελεῖν, οὐ
βουληθέντα δέ, ἢ τὸ δύνασθαι μὴ ἔχοντα; Εἰ μὲν γὰρ δυνάμενον
λέξεις, οὐ βουληθέντα δέ, αὐτὸν αἴτιον τούτων εἰπεῖν ἀνάγκη, ὅτι
c δυνάμενος ποιῆσαι μὴ εἶναι κακά, συνεχώρησεν αὐτὰ μένειν ὡς
ἦν, καὶ μάλιστα ὅτε δημιουργεῖν τὴν ὕλην ἤρξατο. Εἰ γὰρ μηδ'
ὄλως ἔμελεν αὐτῷ τῆς ὕλης, οὐκ ἂν αἴτιος ἦν ὧν συνεχώρει
μένειν· ἐπεὶ δὲ μέρος μὲν τι αὐτῆς ἐδημιούργει, μέρος δέ τι οὕτως
5 εἶα δυνάμενος κάκεινα τρέπειν εἰς τὸ κρεῖττον, αἰτίαν ὀφλισκάνειν
ἄξιος εἶναι μοι δοκεῖ, καταλιπὼν μέρος ὕλης εἶναι πονηρὸν ἐπ'
d ὀλέθρῳ οὗ ἐδημιούργησε μέρους. Ἄλλὰ μὴν καὶ τὰ μέγιστα
κατὰ τοῦτο τὸ μέρος ἠδικῆσθαί μοι δοκεῖ, τοῦθ' ὅπερ κατεσκεύασε
τῆς ὕλης μέρος ἀντιλαμβανόμενον τὰ νῦν τῶν κακῶν. Εἰ γάρ
τις ἐξετάξοι ἐπ' ἀκριβὲς τὰ πράγματα, χαλεπώτερον νῦν εὐρήσει

344. a 2 τῆς] om Rob. a 5 ποιότητες] om Routh, pr αἰ Rob.
a 6 φῆς ποιότητας BO b 3 διάφοροι I b 5 εἶχον Rob. b 6—
c 2 πῶς—ἤρξατο om B b 9 τούτων αἴτιον O. c 4 δημιουργεῖ Rob.
c 5 εἶα Rob. κάκεινο Orig. d 2 τοῦθ'—κακῶν] om B d 3 ὕλης]
ψυχῆς O τὰ] om O d 4 νῦν] post ὕλην O

τὴν ὕλην πεπονηθῆναι τῆς προτέρας ἀκοσμίας. Πρὶν γὰρ αὐτὴν 5
 διακριθῆναι, τὸ μηδὲ αἰσθῆσθαι τῶν κακῶν παρῆν αὐτῇ· νυνὶ δὲ
 ἕκαστον τῶν μερῶν αὐτῆς αἰσθησιν λαμβάνει τῶν κακῶν. Καί
 μοι ἐπ' ἀνθρώπου τὸ παράδειγμα λάβε. Πρὶν γὰρ εἰκονισθῆ καὶ
 ζῶον γένηται τῇ τοῦ δημιουργοῦ τέχνῃ, τὸ μήθ' ἐνὸς ἀντιλαμ-
 βάνεσθαι τῶν κακῶν παρὰ τῆς φύσεως εἶχεν· ἀφ' οὗ δὲ πρὸς 10
 τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος γίνεται, καὶ τὴν αἰσθησιν τοῦ προσπελάζοντος
 κακοῦ προσλαμβάνει, καὶ τοῦθ', ὅπερ ἐπὶ εὐεργεσίᾳ τῆς ὕλης πρὸς
 τοῦ Θεοῦ γεγονέναι λέγεις, εὐρίσκεται μᾶλλον ἐπὶ τῷ χεῖρονι
 προσγενόμενον αὐτῇ. Εἰ δ' ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι τὸν Θεὸν ἀνελεῖν p. 345

τὰ κακὰ τὸ μὴ πεπαῦσθαι λέγεις, ἀδύνατον τὸν Θεὸν φήσεις
 ὑπάρχειν. Τὸ δὲ ἀδύνατον, ἦτοι τῷ φύσει ἀσθειῇ ὑπάρχειν
 αὐτὸν ἔσται, ἢ τῷ νικᾶσθαι τῷ φόβῳ δεδουλωμένον πρὸς τινος
 κρείττονος. Εἰ μὲν οὖν τὸν Θεὸν φύσει ἀσθειῇ ὄντα τολμήσεις 5
 εἰπεῖν, περὶ τῆς σωτηρίας αὐτῆς κινδυνεύει μοι δοκεῖς· εἰ δὲ τῷ
 νικᾶσθαι φόβῳ πρὸς τοῦ μείζονος, μείζονα ἔσται τοῦ Θεοῦ τὰ
 κακὰ, νικῶντα τῆς προαιρέσεως αὐτοῦ τὴν ὁρμήν· ὅπερ ἄτοπον b
 εἶναί μοι λέγειν περὶ Θεοῦ δοκεῖ. Διὰ τί γὰρ οὐχὶ μᾶλλον ταῦτ'
 ἔσονται θεοί, νικᾶν κατὰ τὸν λόγον τὸν σὸν δυνάμενα τὸν Θεόν,
 εἴπερ Θεὸν ἐκεῖνό φαμεν, ὃ τὴν ἀπάντων ἐξουσίαν ἔχει;

Βραχέα δέ σου καὶ περὶ τῆς ὕλης αὐτῆς πυθέσθαι βούλομαι 5
 καί μοι φέρων λέγε, πότερον ἀπλή τις ἦν ἢ ὕλη, ἢ σύνθετος·
 ἢ γὰρ διαφορὰ τῶν γεγονότων εἰς τοιαύτην με περιέστησιν ἐξέ-
 τασιν τοῦδε τοῦ λόγου. Εἰ γὰρ ἀπλή τις ἐτύγχανεν ἢ ὕλη καὶ c
 μονοειδής, σύνθετος δὲ ὁ κόσμος, καὶ ἐκ διαφόρων οὐσιῶν τε καὶ
 κράσεων τὴν σύστασιν ἔχει, (ἀδύνατον τοῦτον ἐξ ὕλης γεγονέναι
 λέγειν τῷ τὰ σύνθετα μὴ οἶόν τε ἐξ ἐνὸς ἀπλοῦ τὴν σύστασιν
 ἔχειν) τὸ γὰρ σύνθετον ἀπλῶν τιμῶν μίξιν μνηύει. Εἰ δ' αὖ 5

d 8 γὰρ] om I
 ἄνθρωπος—Θεοῦ om B
 —ἐξουσίαν om B
 συνειστώσ O

d 9 μήθ' ἐνὸς] μηδενὸς O Orig

345 a 7 ἔσται] λέξεις Rob.

b 3 δυνάμενοι I

d 11—13

b 2—4 δοκεῖ

c 3 τὴν σύστασιν ἔχει]

(ἀδύνατον—ἔχειν)] Method., Routh, Rob., om Eus. codd

ΜΑΞΙΜΟΥ πάλιν τὴν ὕλην σύνθετον λέγειν ἐθέλοις, πάντως ἐξ ἀπλῶν τινῶν συντεθεῖσθαι φήσεις. Εἰ δ' ἐξ ἀπλῶν συνετέθη, ἦν ποτὲ καθ' ἑαυτὰ τὰ ἀπλά, ὧν συντεθέντων γέγονεν ἡ ὕλη, ἐξ οὐπερ καὶ γενητὴ οὕσα δείκνυται. Εἰ γὰρ σύνθετος ἡ ὕλη, τὰ δὲ σύνθετα δ' ἐξ ἀπλῶν τὴν σύστασιν ἔχει, ἦν ποτὲ καιρὸς ὅτε ὕλη οὐκ ἦν, τουτέστι πρὶν τὰ ἀπλά συνελθεῖν. Εἰ δὲ ἦν ποτὲ καιρὸς ὅτε ὕλη οὐκ ἦν, οὐκ ἦν δὲ ποτε καιρὸς ὅτε τὸ ἀγένητον οὐκ ἦν, οὐκ ἔσται ἀγένητος ἡ ὕλη· τὸ δ' ἐντεῦθεν ἔσται πολλὰ τὰ ἀγένητα.

5 Εἰ γὰρ ἦν ἀγένητος ὁ Θεός, (ἦν δὲ ἀγένητα) καὶ τὰ ἀπλά ἐξ ὧν ἡ ὕλη συνετέθη, οὐκ ἔσται δύο μόνα τὰ ἀγένητα. Δοκεῖ δέ σοι μηδὲν τῶν ὄντων αὐτὸ ἑαυτῷ ἀντικείμεναι ;

Δοκεῖ.

Ἀντίκειται δὲ τῷ πυρὶ τὸ ὕδωρ ;

10 Ἀντικείμεθαί μοι φαίνεται.

Ὅμοίως δὲ καὶ τῷ φωτὶ τὸ σκότος, καὶ τῷ ψυχρῷ τὸ θερμόν, πρὸς δὲ τούτοις καὶ τῷ ξηρῷ τὸ ὑγρόν ;

Οὕτως ἔχει μοι δοκεῖ.

Οὐκοῦν εἰ μηδὲν τῶν ὄντων αὐτὸ ἑαυτῷ ἀντίκειται, (ἀλλήλοις

p. 346 δὲ ταῦτα ἀντίκειται) οὐκ ἔσονται ὕλη μία, οὐδὲ μὴν ἐξ ὕλης μίας.

Ὅμοιον δὲ τίνα τούτῳ λόγον πάλιν πυθέσθαι σου βούλομαι. Δοκεῖ σοι τὰ μέρη μὴ ἀναιρετικὰ τυγχάνειν ἀλλήλων ;

Δοκεῖ.

5 Εἶναι δὲ τῆς ὕλης μέρη τό τε πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ, ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ λοιπά ;

Οὕτως ἔχει.

Τί δέ ; οὐ δοκεῖ σοι ἀνατρεπτικὸν μὲν εἶναι τοῦ πυρὸς τὸ ὕδωρ, τοῦ δὲ σκότους τὸ φῶς, καὶ τὰλλα ὅσα τούτοις παραπλήσια ;

c 6 ἐθέλοις O d 5 (ἦν δὲ ἀγένητα) Method., Routh, Rob., om Eus. codd d 6 δύο] + καὶ Method. d 9 τῷ] om I d 10 ἀντικείμεθαί —δὲ] om BO d 12 πρὸς δὲ τούτοις] om BO δὲ] δὴ I d 13 οὕτως—δοκεῖ] γαί, φησὶν BO d 14 (ἀλλήλοις—ἀντίκειται)] Meth., Routh, Rob., om Eus. codd 346 a 4 δοκεῖ] om BO a 5 μέρη] post ὕδωρ O τε] om BO a 7 ἔχω I a 9 τοῦ δὲ] καὶ τοῦ BO παραπλήσια] ὅμοια BO

Δοκεῖ.

Οὐκοῦν εἰ τὰ μέρη οὐκ ἔστιν ἀλλήλων ἀναιρετικά, (τὰ δὲ τῆς ὕλης μέρη ἀλλήλων ἀναιρετικά τυγχάνει), οὐκ ἔσται ἀλλήλων μέρη· εἰ δὲ οὐκ ἔστιν ἀλλήλων μέρη, οὐκ ἔσονται ὕλης μιᾶς. Ἄλλὰ μὴν οὐδ' αὐτὰ ἔσονται ὕλη τῷ μηδέν τι τῶν ὄντων αὐτὸ ἑαυτοῦ **b** ἀναιρετικὸν ὑπάρχειν, κατὰ τὸν τοῦ ἀντικειμένου λόγον. Οὐδὲ γὰρ ἐστὶ τι αὐτῷ ἀντικείμενον· τὰ γὰρ ἀντικείμενα ἑτέροις ἀντικεῖσθαι πέφυκεν. Οἷον τὸ λευκόν, αὐτὸ ἑαυτῷ οὐκ ἀντίκειται, πρὸς δὲ τὸ μέλαν ἀντικείμενον λέγεται· καὶ τὸ φῶς ὁμοίως ἑαυτῷ **5** μὴ ἀντικεῖσθαι δείκνυται, πρὸς δὲ τὸ σκότος οὕτως ἔχων φαίνεται, καὶ ἄλλα γοῦν ὁμοίως πλείστα ὅσα. Εἰ τοίνυν καὶ ὕλη μία τις ἦν, οὐκ ἂν αὐτῇ ἑαυτῇ ἀντέκειτο. Οὕτω δὲ τῶν ἀντικειμένων ἐχόντων, τὸ μὴ εἶναι τὴν ὕλην δείκνυται.

Τοσαῦτα καὶ ὁ προδηλωθεὶς συγγραφεύς. Αὐτάρκη **10** δὲ περιγραφὴν εἰληφότος τοῦ λόγου, ἐπὶ τὸν ὄγδοον τῆς Εὐαγγελικῆς Προπαρασκευῆς μεταβάλλοντας, τὰ λείποντα τῷ προκειμένῳ σκέμματι, σύμμαχον ἐπικαλεσάμενοι τὸν Θεόν, ἀναπληρώσομεν.

a 11 ἔστιν] ἔσται BI ἀναιρετικά ἀλλήλων O (τὰ δὲ—τυγχάνει]
Orig., om Eus. codd b 1 τῷ] τῶν I b 2 τοῦ] om I b 3 αὐτῷ]
αὐτῶν BO, ἑαυτῷ Rob., αὐτὸ ἑαυτῷ Lomm. b 4 οὐκ] om I b 5
ἑαυτῷ] pr οὐχ BO b 6 μὴ ἀντικεῖσθαι δείκνυται] om BO πρὸς—
φαίνεται] τῷ δὲ σκότει ἀντίκειται BO b 8 ἑαυτῇ] αὐτῇ I b 10—14
αὐτάρκη—ἀναπληρώσομεν] μεταβατέον δ' ἐπὶ τὸν ὄγδοον ἀγῶνα τοῦ λόγου BO

BIBAION H.

Τάδε περιέχει τὸ ὄγδοον σύγγραμμα τῆς εὐαγγελικῆς προπαρασκευῆς

α'	Περὶ τοῦ κατὰ Μωσέα θεοσεβοῦς πολιτεύματος	c. 1 p. 348 a
β'	Ἀρισταίου περὶ τῆς ἑρμηνείας τῶν παρὰ Ἰουδαίους γραφῶν	c. 2 p. 350 a
γ'	Ἐπιστολὴ Δημητρίου τοῦ Φαληρέως πρὸς Πτολεμαῖον τὸν Αἰγύπτου βασιλέα	c. 3 p. 351 a
δ'	Ἐπιστολὴ Πτολεμαίου βασιλέως πρὸς Ἐλεάζαρον τὸν τῶν Ἰουδαίων ἀρχιερέα	c. 4 p. 352 b
ε'	Ἐπιστολὴ Ἐλεαζάρου τοῦ ἀρχιερέως πρὸς Πτολεμαῖον τὸν βασιλέα	c. 5 p. 353 b
ς'	Φίλωνος περὶ τῆς ἀπ' Αἰγύπτου τῶν Ἰουδαίων πορείας . .	c. 6 p. 355 c
ζ'	Τοῦ αὐτοῦ περὶ τῆς κατὰ Μωσέα θεοσεβοῦς πολιτείας . .	c. 7 p. 357 d
η'	Ἰωσήπου περὶ τοῦ κατὰ Μωσέα πολιτεύματος	c. 8 p. 361 c
θ'	Ἐλεαζάρου ἀρχιερέως ὑποτύπωσις τῆς ἐν τοῖς ἱεροῖς νόμοις ἀλληγορουμένης διανοίας. Ἀπὸ τῶν Ἀρισταίου . .	c. 9 p. 370 c
ι'	Ἀριστοβούλου περὶ τῶν ὀνομαζομένων ὡς περὶ Θεοῦ μελῶν	c. 10 p. 376 a
ια'	Φίλωνος περὶ τῆς κατὰ τὸν βίον ἀρετῆς τῶν παρὰ Ἰουδαίους τὸ παλαιὸν φιλοσοφούντων, ἀπὸ τῆς ὑπὲρ Ἰουδαίων ἀπολογίας	c. 11 p. 379 a
ιβ'	Ἐτι περὶ τῶν αὐτῶν, ἀπὸ τοῦ Πάντα σπουδαῖον ἐλεύθερον εἶναι	c. 12 p. 381 b
ιγ'	Φίλωνος περὶ Θεοῦ, καὶ περὶ τοῦ γενητὸν εἶναι τὸν κόσμον	c. 13 p. 384 d
ιδ'	Τοῦ αὐτοῦ περὶ τοῦ προνοία Θεοῦ διοικεῖσθαι τὸν κόσμον .	c. 14 p. 386 a

p. 348 a 1. Τοὺς βίους τῶν παλαιῶν Ἑβραίων, τῶν δὴ καὶ
 b τὴν προσηγορίαν ἐπαληθευσάντων θεοφιλῶν ἀνδρῶν,
 πρόσθεν ἢ Μωσέα φανῆναι πάσης ἀρετῆς βραβεῖους
 ἀναδησαμένων, τά τε θεοσεβῆ δόγματά τε καὶ παιδεύ-
 ματα, καὶ προσέτι τὰς εὐσεβεῖς καὶ παναληθεῖς αὐτῶν

δ' τὸν—ἀρχ.] om BO τὸ τοῦ Πτολεμαίου ὑπὲρ τῆς τῶν γραφῶν
 ἑρμηνείας I ante c 4 ς'—ἢ ἀπ'—τοῦ] om I ε' Θεοῦ] θεῶν I
 ια' ἀπὸ—ἀπολογίας] I, om O ιβ' ἀπὸ—εἶναι] I, om O ιγ' Φίλωνος]
 IO ante c 13, τοῦ αὐτοῦ IO in hoc loco 348 b 4 παναλ. καὶ εὐσ. O

θεολογίας, ὧν εἰς ἔρωτα καὶ πόθον ἔλθειν ὠμολογήκαμεν, 5
 διελθὼν ἐν τῷ πρὸ τούτου, μέτεμι νῦν ἀκολούθῳ τῇ
 τάξει χρώμενος ἐπὶ τὴν κατὰ Μωσέα πολιτείαν, δεύτερον
 ἐπέχουσιν εὐσεβείας μετὰ τὸν πρῶτον ἐκείνου βαθμόν, c
 τὸν δὴ καὶ μόνῳ τῷ Ἰουδαίων ἔθνει νενομοθετημένον.
 Ὡς γὰρ μόνοις Ἰουδαίοις οὐκέτι δὲ καὶ τοῖς κατὰ
 τὴν οἰκουμένην ἔθνεσιν ἦν ἀρμόδια τὰ διὰ Μωσέως,
 οὐδὲ δυνατὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, λέγω δὲ τοῖς πόρρω που 5
 τῆς Ἰουδαίας γῆς οἰκοῦσιν Ἑλλησί τε καὶ βαρβάροις,
 φυλάττεσθαι, κατὰ τὸν οἰκείον καιρὸν ἀποδείξομεν.
 Νυνὶ δὲ καὶ τούτου, λέγω δὲ τοῦ κατὰ Μωσέα βίου, τὸν
 τρόπον οὐκ ἐμαῖς φωναῖς αὐτῶν δὲ μόνων πάλιν τῶν
 παρὰ τοῖς ἀνδράσιν ἐπὶ τῇ πατρίῳ δεδοκιμασμένοις d
 παιδεύσει παραθήσομαι· καὶ γὰρ μοι προσήκειν
 ἡγοῦμαι ταύτη, ἥπερ καὶ ἡρξάμην, διὰ τῶν οἰκείων
 ἐκάστῳ τὰς τῶν ἀποδείξεων μαρτυρίας παρέχειν.
 Ὡσπερ οὖν Φοίνικας καὶ Αἰγυπτίους καὶ Ἑλληνας 5
 τῶν παρὰ σφίσι γνωρίμων κατὰ τὴν οἰκείαν χώραν
 μάρτυρας ἀνεκᾶλούμην, ταύτη μοι καὶ τούσδε ὁ παρὼν
 καιρὸς δοκεῖ ἐπιτηδείως εἰσποιεῖσθαι, ἀλλὰ μὴ ἡμᾶς
 αὐτοὺς τὰ ὀθνεῖα νομίζεσθαι κατασχεδιάζειν.

Πρὶν δ' ἐπὶ τοῦτ' ἐλθεῖν, ὅπως εἰς Ἑλληνας τὰ παρ' 10
 αὐτοῖς παρήλθε λόγια, καὶ τίς ὁ τρόπος συνέστη τῆς
 τῶν πεπιστευμένων αὐτοῖς θείων γραφῶν ἐρμηνείας, δι'
 ὅσων τε καὶ ὁποίων ἀνδρῶν καὶ δι' ὁπόσης βασιλικῆς
 σπουδῆς τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα γλῶσσαν μεταβολῆς
 ἔτυχε, τῶν ἀναγκαίων ἡγοῦμαι εἰς φανερὸν θέσθαι τοῖς p. 349
 ἐντυγχάνουσιν, οὐκ ἀσυμβούλου μοι γενησομένης καὶ
 τῆς τούτων ἐκθέσεως εἰς τὴν τῆς Εὐαγγελικῆς Προπαρα-
 σκευῆς ἀπόδειξιν. Ἐπειδὴ γὰρ ὅσον οὐπω τὰ τῆς τοῦ

d 1 δεδοκιμασμένοις] παραδεδοκιμασμένοις O*   d 8 δοκεῖ καιρὸς BO
 d 11 παρήλθε] εἰσήλθε B, cf 349 b 4   d 14 γλῶτταν I   349 a 2
 γενησομένου O   a 4—b 6 ὅσον—ἀνθρώπων om B

5 Σωτήρος ἡμῶν βιωφελούς κηρύξεως ἔμελλεν ἐπὶ τῆς
 Ῥωμαίων ἀρχῆς εἰς πάντας ἐκλάμπειν ἀνθρώπους, λόγος
 τε οὐχ ὁ τυχῶν ἦρει τὰς περὶ αὐτοῦ προφητείας τόν τε
 βίον τῶν πάλαι θεοφιλῶν Ἑβραίων καὶ τὰ τῆς εὐσε-
 b βουῆς διδασκαλίας αὐτῶν μαθήματα, τῇ πατρίῳ αὐτῶν
 φωνῇ ἐξ αἰῶνος μακροῦ κεκαλυμμένα, ἤδη ποτὲ εἰς
 πάντα τὰ ἔθνη, οἷς τὰ τῆς θεογνωσίας ἔμελλε προ-
 ξενεῖσθαι, παρελθεῖν· Θεὸς αὐτὸς ὁ τῶνδε τῶν ἀγαθῶν
 5 αἴτιος, προλαβὼν τὸ μέλλον ὡς ἂν Θεὸς τῇ προγνώσει,
 τὰς περὶ τοῦ πάντων ἀνθρώπων οὐκ εἰς μακρὸν ἀνα-
 φανησομένου Σωτήρος, διδασκάλου τε εὐσεβείας ἐνὸς
 τοῦ ἐπὶ πάντων Θεοῦ πᾶσι τοῖς ὑφ' ἡλίον ἔθνεσι κατα-
 στησομένου, προρρήσεις ἀποκαλυφθῆναι τοῖς πᾶσιν
 10 εἰς φῶς τε ἐλθεῖν ἐπ' ἀκριβὲς μεταβληθείσας δημοσίαις
 c τε βιβλιοθήκαις ἀνατεθείσας διοικεῖται, βασιλεῖ Πτολε-
 μαίῳ τοῦτο πρᾶξαι κατὰ νοῦν ἐμβάλων, εἰς προπαρα-
 σκευήν, ὡς ἔοικε, τῆς τῶν ἔθνῶν ἀπάντων ὅσον οὐπω
 μελλούσης ἐξ αὐτῶν ἔσεσθαι μεταλήψεως. Ἐν γὰρ
 5 οὐκ ἂν ἄλλως ἐτύχομεν παρὰ Ἰουδαίων ἀποκρυψάντων
 ἂν τὰ παρ' αὐτοῖς λόγια διὰ τὸν πρὸς ἡμᾶς φθόνον,
 τούτων ἐκ τῆς θεόθεν οἰκονομηθείσης ἐρμηνείας ἠξιώ-
 θημεν πρὸς τῶν παρ' αὐτοῖς ἐπὶ τε συνέσει καὶ τῇ
 πατρίῳ παιδείᾳ δεδοκιμασμένων ἀνδρῶν μεταβληθέντων.
 10 Γράφει δὲ ταῦτα Ἀρισταῖος, ἀνὴρ λόγιος μὲν ἄλλως,
 d οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ παρατυχῶν τοῖςπραχθεῖσι κατὰ τὸν
 δεῦτερον Πτολεμαῖον, τὸν ἐπικληθέντα Φιλάδελφον,
 καθ' ὃν τὰ τῆς ἐρμηνείας τῶν Ἰουδαϊκῶν γραφῶν,
 διὰ σπουδῆς τοῦ βασιλέως γενόμενα, τῶν κατὰ τὴν
 5 Ἀλεξάνδρειαν βιβλιοθηκῶν ἠξιώθη. Ἐπακοῦσαι δὲ
 αὐτοῦ καιρὸς τόνδε πρὸς λέξιν ἱστοροῦντος τὸν τρόπον·

b 3 οἷς] ἦς O   b 4 παρελθεῖν] προελθεῖν θεός I   b 10 ἐλθεῖν]
 om O   c 2 προπαρασκ.] προσπαρασκ. I   c 9 παιδεία] παιδείῳ I
 μεταβληθέντα (?) O   d 6 τόνδε] τάδε I

2. Κατασταθεὶς ἐπὶ τῆς τοῦ βασιλέως βιβλιοθήκης Δημήτριος ὁ Φαληρεὺς ἐχρηματίσθη πολλὰ διάφορα πρὸς τὸ συναγαγεῖν ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν οἰκουμένην βιβλία, καὶ ποιούμενος ἀγορασμοὺς καὶ μεταγραφὰς ἐπὶ τέλος ἤγαγεν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ τὴν τοῦ βασιλέως πρόθεσιν. Παρόντων οὖν ἡμῶν ἐρωτηθεὶς πόσαι τινὲς μυριάδες τυγχάνουσι βιβλίων, εἶπεν, Ἐπὲρ τὰς εἴκοσι, βασιλεῦ· σπουδάσω δ' ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πρὸς τὸ πληρωθῆναι πεντήκοντα μυριάδας τὰ λοιπά. Προσῆγγελται δέ μοι καὶ τὰ τῶν Ἰουδαίων νόμιμα μεταγραφῆς ἄξια καὶ τῆς παρά σοι βιβλιοθήκης εἶναι. Τί τὸ κωλῶον οὖν, εἶπεν, ἐστὶ σε τοῦτο ποιῆσαι; Πάντα γὰρ ἀποτέτακταί σοι τὰ πρὸς τὴν χρείαν. Ὁ δὲ Δημήτριος εἶπεν Ἐρμηνείας προσδεῖται· χαρακτῆρσι γὰρ ἰδίοις κατὰ τὴν Ἰουδαίαν χρῶνται, καθάπερ Αἰγύπτιοι τῇ τῶν γραμμάτων θέσει, καθὼ καὶ φωνὴν ἰδίαν ἔχουσιν. Ὑπολαμβάνονται δὲ Συριακῇ χρῆσθαι· τὸ δ' οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἕτερος τρόπος. Μεταλαβὼν δὲ ἕκαστα ὁ βασιλεὺς, εἶπε γραφῆναι πρὸς τὸν ἀρχιερέα τῶν Ἰουδαίων, ὅπως τὰ προειρημένα τελείωσιν λάβῃ.

Καὶ μεθ' ἕτερα ἐπιλέγει·

Ὡς δὲ κατεπράχθη ταῦτα, τὸν Δημήτριον ἐκέλευσεν ἐκδοῦναι περὶ τῆς τῶν Ἰουδαϊκῶν βιβλίων ἀναγραφῆς. Πάντα γὰρ διὰ προσταγμάτων καὶ μεγάλης ἀκριβείας τοῖς βασιλεῦσι τούτοις διωκείτο, καὶ οὐδὲν ἀπερριμμένως οὐδὲ εἰκῆ. Διόπερ καὶ τὸ τῆς ἐκδόσεως καὶ τὰ τῶν ἐπιστολῶν ἀντίγραφα κατακεχώρικα, καὶ

350 a 1 Aristeae *Epist.* Mendelssohn, 1897

350 a 2 Φαλ.] Φαλλ. O διάφορα] om BO συναγαγεῖν] + εἰ δυνατόν
 Ar. b 3 βιβλίων τυγχάνουσιν BO εἶπεν] om I b 4
 Schol in marg I vid Append. b 5 προσαγγέλλεται Ar. b 6
 μετὰ γραφῆς I b 7 εἶπεν, ἐστὶ] ἐστὶ εἶπεν B, ἐστὶν εἰπεῖν O c 1
 ὑποτέτακταί Ar. c 2 Ἰουδαίων Ar. c 4 δέ] om Ar. c 7 λάβῃ]
 λάβοι O c 9 ἐκδοῦναι] I Ios. *Ant.* xii. 2, 4, εἰσδοῦναι BO Ar.
 d 1 ἀντιγραφῆς Ar. d 2 ἀκριβ.] ἀσφαλείας Ar. d 3 διωκείτο]
 διωκείται O τὸ] τὰ Ar. d 4 ἐκδόσεως] εἰσδ. BO Ar. hic et d 7

ΑΡΙΣΤΕΟΥ

5 τὸ τῶν ἀπεσταλμένων πλήθος, καὶ τὴν ἐκάστου κατασκευήν, διὰ τὸ μεγαλομερέϊα καὶ τέχνη διαφέρειν ἕκαστον αὐτῶν. Τῆς δὲ ἐκδόσεώς ἐστιν ἀντίγραφον τόδε·

- p. 351 3. ΒΑΣΙΛΕΙ ΜΕΓΑΛΩΙ ΠΑΡΑ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ. Προστάξαντός σου, βασιλεῦ, περὶ τῶν ἀπολειφθέντων εἰς τὴν συμπλήρωσιν τῆς βιβλιοθήκης βιβλίων, ὅπως ἐπισυναχθῆ, καὶ τὰ διαπεπτωκότα
- b τύχη τῆς προσηκούσης ἐπισκευῆς, πεποιημένος οὐ παρέργως τὴν ἐν τούτοις ἐπιμέλειαν προσαναφέρω σοι. Τὰ δὲ τοῦ νόμου τῶν Ἰουδαίων βιβλία σὺν ἑτέροις ὀλίγοις τισὶν ἀπολείπει. Τυχᾶνε γὰρ Ἑβραϊκοῖς γράμμασι καὶ φωνῇ λεγόμενα· ἀμελ-
- 5 ἔστερον δέ, καὶ οὐχ ὡς ὑπάρχει, σεσήμανται, καθὼς ὑπὸ τῶν εἰδόντων προσαναφέρεται, προνοίας γὰρ βασιλικῆς οὐ τετύχηκε. Δέον δὲ ἔτι καὶ ταῦθ' ὑπάρχειν παρά σοι διηκριβωμένα, διὰ τὸ καὶ φιλοσοφωτέραν εἶναι καὶ ἀκέραιον τὴν νομοθεσίαν ταύτην,
- c ὡς ἂν οὖσαν θείαν. Διὸ πόρρω γεγόνασιν οἳ τε συγγραφεῖς καὶ ποιηταὶ καὶ τὸ τῶν ἱστορικῶν πλήθος τῆς ἐπιμνήσεως τῶν προειρημένων βιβλίων, καὶ τῶν κατ' αὐτὰ πεπολιτευμένων ἀνδρῶν, διὰ τὸ ἀγνήν τινα καὶ σεμνήν εἶναι τὴν ἐν αὐτοῖς θεωρίαν, ὡς
- 5 φησιν Ἐκαταῖος ὁ Ἀβδηρίτης. Ἐὰν οὖν φαίνεται, βασιλεῦ, γραφήσεται πρὸς τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀρχιερέα, ἀποστείλαι τοὺς μάλιστα καλῶς βεβιωκότας καὶ πρεσβυτέρους ἄνδρας, ἐμπείρους
- d τῶν κατὰ τὸν νόμον ἑαυτῶν, ἀφ' ἐκάστης φυλῆς ἕξ, ὅπως τὸ σύμφωνον ἐκ τῶν πλειόνων ἐξετάσαντες, καὶ λαβόντες τὸ κατὰ τὴν ἐρμηνείαν ἀκριβές, ἀξίως καὶ τῶν πραγμάτων καὶ τῆς σῆς προαιρέσεως, θῶμεν εὐσήμως. Εὐτύχει διὰ παντός.
- 5 Τῆς δὲ ἐκδόσεως ταύτης γενομένης, ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς γραφήναι πρὸς τὸν Ἐλεάζαρον περὶ τούτων, σημάναντας καὶ τὴν

351 a 1 προστάξαντός] προστεταχότος BO a 2 ἀπολειπόντων Ar.
 τὴν] om O τῆς] + διὰ BO b 6 τέτευχε Ar. b 7 δὲ ἔτι] δ' ἐστὶ Ar.
 c 3 αὐτὰ] Vig., αὐτὰς IO ἀνδρῶν] pr καὶ πολιτευομένων Ar. c 4—d 4
 ὡς—παντός om B c 5 φησιν] om I Ἀβδηρ.] Ἀβηρ. O οὖν]
 om O c 6 ἐν Ἱερ. ἀρχ.] ἀρχ. τὸν ἐν Ἱερ. I c 7 πρεσβυτέρους] + οὐτας
 Ar. d 1 ἑαυτῶν] pr τὸν I d 6 σημάναντας Ar.

γενομένην ἀπολύτρωσιν τῶν αἰχμαλώτων. Ἔδωκε δὲ καὶ εἰς ΑΡΙΣΤΕΟΥ κατασκευὴν κρατήρων τε καὶ φιαλῶν, καὶ τραπέζης, καὶ σπονδείων, χρυσοῦ μὲν ὀκτῆς τάλαντα πενήκοντα, καὶ ἀργυρίου τάλαντα ἑβδομήκοντα, καὶ λίθων ἰκανόν τι πλήθος. Ἐκέλευσε δὲ τοὺς 10 χρηματοφύλακας τοῖς τεχνίταις ὧν ἂν προαιρῶνται τὴν ἐκλογήν διδόναι, καὶ νομίσματος εἰς θυσίας καὶ τὰ ἄλλα πρὸς τάλαντα p. 352 ἑκατόν. Δηλώσομεν δὲ σοι περὶ τῆς κατασκευῆς, ὡς ἂν τὰ τῶν ἐπιστολῶν ἀντίγραφα διέλθωμεν. Ἦν δὲ ἡ τοῦ βασιλέως ἐπιστολὴ τὸν τύπον ἔχουσα τοῦτου·

4. ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ ἈΡΧΙΕΡΕΙ ἘΛΕΑΖΑΡΩΙ ΧΑΙΡΕΙΝ ΚΑΙ b ἙΡΡΩΣΘΑΙ. Ἐπεὶ συμβαίνει πλείονας τῶν Ἰουδαίων εἰς τὴν ἡμετέραν χώραν κατφκίσθαι, γενηθέντας ἀναρπάστους ἐκ τῶν Ἱεροσολύμων ὑπὸ Περσῶν, καθ' ὃν ἐπεκράτουν χρόνου, ἔτι δὲ καὶ συνεληλυθέναι τῷ πατρὶ ἡμῶν εἰς τὴν Αἴγυπτον αἰχμαλώτους, 5 ἀφ' ὧν καὶ πλείονας εἰς τὸ στρατιωτικὸν σύνταγμα κατεχώρισεν ἐπὶ μείζοσι μισθοφορίαις, ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς προόντας κρίνας πιστούς, φρούρια κτίσας, ἀπέδωκεν αὐτοῖς, ὅπως τὸ τῶν Αἰγυπτίων c ἔθνος φόβον ἔχη διὰ τούτων· καὶ ἡμεῖς δὲ παραλαβόντες τὴν βασιλείαν φιλανθρωπότερον ἀπαντῶμεν τοῖς πᾶσι, πολὺ δὲ μᾶλλον τοῖς σοῖς πολίταις, ὧν ὑπὲρ δέκα μυριάδας αἰχμαλώτων ἠλευθερώκαμεν, ἀποδόντες τοῖς κρατοῦσι τὴν κατ' ἀξίαν ἀργυρικὴν 5 τιμὴν, διορθούμενοι καὶ εἴ τι κακῶς ἐπράχθη διὰ τὰς τῶν ὄχλων ὀρμάς, διειληφότες εὐσεβῶς τοῦτο πράσσειν, καὶ τῷ μεγίστῳ Θεῷ χαριστικὸν ἀνατιθέντες, ὃς ἡμῖν τὴν βασιλείαν ἐν εἰρήνῃ καὶ δόξῃ τῇ κρατίστῃ παρ' ὅλην τὴν οἰκουμένην διατετήρηκεν· εἰς τε τὸ στράτευμα τοὺς ἀκμαιοτάτους ταῖς ἡλικίαις τετάχαμεν. d τοὺς δὲ δυναμένους καὶ περὶ ἡμᾶς εἶναι καὶ τῆς περὶ τὴν αὐτὴν πίστεως ἀξίους ἐπικρίνων κατέστησα. Βουλομένων δὲ ἡμῶν

d 10 ἰκανόν] καλόν I
 352 a 1 τὰ] om Ar. b 1 Ἑλ. ἀρχ. I Ar. b 3 κατφκίσθαι] κατφ-
 κείσθαι BIO ἀναρπάστους] ἀνασπάστους I Ar. b 5 συνελ.] συνεισελ. I
 b 6 καὶ] om Ar. c 2 ἔχη] pr μὴ Ar. c 4 ὧν] om Eus. codd, Ar.
 c 7 πρᾶξι Ar. c 9 τῇ] om Ar. διατετήρηκεν] διατηρήκαμεν I
 d 2 καὶ 2^ο] om Ar. τῆς] τοὺς BO d 3 ἐπὶ χρεῖων] κατεστάκαμεν Ar.

ΑΡΙΣΤΕΟΥ καὶ σοὶ χαρίζεσθαι καὶ πᾶσι τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην Ἰουδαίοις
 5 καὶ τοῖς μετέπειτα, προηγήμεθα τὸν νόμον ὑμῶν μεθερμηνευθῆναι
 γράμμασιν Ἑλληνικοῖς ἐκ τῶν παρ' ὑμῖν Ἑβραϊκῶν λεγομένων
 γραμμάτων, ἵν' ὑπάρχη καὶ ταῦτα παρ' ἡμῖν ἐν βιβλιοθήκῃ σὺν
 τοῖς ἄλλοις βασιλικοῖς βιβλίοις. Καλῶς οὖν ποιήσεις καὶ τῆς
 ἡμετέρας σπουδῆς ἀξίως ἐπιλέξας ἄνδρας καλῶς βεβιωκότας,
 10 πρεσβυτέρους, ἐμπειρίαν ἔχοντας τοῦ νόμου, καὶ δυνατοὺς ἐρμη-
 νεῦσαι, ἀφ' ἐκάστης φυλῆς ἕξ, ὅπως ἐκ τῶν πλειόνων τὸ σύμφωνον

P. 353 εὔρεθῆ, διὰ τὸ περὶ μειζόνων εἶναι τὴν σκέψιν. Οἰόμεθα γὰρ
 ἐπιτελεσθέντος τούτου μεγάλην ἀποίσεσθαι δόξαν. Ἀπεστάλ-
 κωμεν δὲ περὶ τούτων Ἀνδρέαν τῶν ἀρχισωματοφυλάκων καὶ
 Ἀριστέαν, τιμωμένους παρ' ἡμῖν, διαλεξομένους σοι, καὶ κομίζον-
 5 τας ἀπαρχὰς εἰς τὸ ἱερὸν ἀναθημάτων, καὶ εἰς θυσίας καὶ τὰ
 ἄλλα ἀργυρίου τάλαυτα ἑκατόν. Γράφε δὲ καὶ σὺ πρὸς ἡμᾶς περὶ
 ὧν ἂν βούλη· κεχαρισμένος γὰρ ἔσῃ καὶ φιλίας ἄξιόν τι πράξεις·
 ὡς ἐπιτελεσθησομένων τὴν ταχίστην περὶ ὧν ἂν αἰρῆ. Ἐρρωσο.

b Πρὸς ταῦτα ἀντέγραψεν ἐνδεχομένως ὁ Ἐλεάζαρος οὕτως·

5. ἘΛΕΑΖΑΡΟΣ ἈΡΧΙΕΡΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΙ ΠΤΟΛΕΜΑΙΩΙ, ΦΙΛΩΙ ΓΝΗΣΙΩΙ,
 ΧΑΙΡΕΙΝ. Εἰ αὐτός τε ἔρρωσαι καὶ ἡ βασίλισσα Ἀρσιωνή ἡ
 c ἀδελφή, καὶ τὰ τέκνα, καλῶς ἂν ἔχοι, καὶ ὡς βουλόμεθα, καὶ
 αὐτοὶ δὲ ὑγιαίνουμεν. Λαβόντες τὴν παρὰ σοῦ ἐπιστολὴν
 μεγάλως ἐχάρημεν διὰ τὴν προαίρεσίν σου καὶ τὴν καλὴν
 βουλὴν, καὶ συναγαγόντες τὸ πᾶν πλῆθος, παρανέγνωμεν αὐτὴν
 5 αὐτοῖς, ἵν' εἰδῶσιν ἦν ἔχεις πρὸς τὸν Θεὸν ἡμῶν εὐσέβειαν.
 Ἐπεδείξαμεν δὲ καὶ τὰς φιάλας ἃς ἀπέστειλας, χρυσᾶς εἴκοσι
 καὶ ἀργυρᾶς τριάκοντα, κρατήρας πέντε, καὶ τράπεζαν εἰς ἀνάθεσιν,

d 4 σοὶ] τούτοις Ar. d 5 προηγήμεθα] προειρήμεθα I ὑμῶν] ἡμῶν O
 d 6 ὑμῖν] ὑμῶν I Ar. λεγομ. Ἑβρ. Ar. d 9 ἐπιλεξάμενος Ar.
 353 a 3 Ἀνδρέαν] Ἀνδραϊάν BO* τῶν ἀρχισωμ.] cf d 1, τῶν σωματοφυ-
 λάκων O, τὸν ἀρχισωματοφύλακα Ar. a 4 Ἀρισταῖον BO a 6
 ἀργυρίου] ἀργυρᾶ O γράφων Ar. δέ] om O a 7 ἂν] εἰάν I
 βούλη] βούλει O γὰρ] om Ar. b 1 ταῦτα] ταύτην τὴν ἐπιστολὴν I Ar.
 οὕτως] τὰδε I, ταῦτα Ar. c 3 μεγάλως] + δέ O καλὴν] καλίστην (sic) O
 c 4 αὐτὴν] om I Ar.

καὶ εἰς προσαγωγὴν θυσιῶν καὶ εἰς ἐπισκευὰς ὧν ἂν προσδέηται ΑΡΙΣΤΕΟΥ
 τὸ ἱερὸν ἀργυρίου τάλαντα ἑκατόν· ἄπερ ἐκόμισεν Ἀνδρέας τῶν δ
 τετιμημένων παρὰ σοί, καὶ Ἀριστέας, ἄνδρες καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ
 καὶ παιδείᾳ διαφέροντες καὶ τῆς σῆς ἀγωγῆς καὶ δικαιοσύνης
 ἄξιοι κατὰ πάντα. Οἱ καὶ μετέδωκαν ἡμῖν τὰ παρὰ σοῦ, πρὸς ἃ
 καὶ παρ' ἡμῶν ἀκηκόασιν ἀρμόζοντα τοῖς σοῖς πράγμασι. Πάντα 5
 γὰρ ὅσα σοι συμφέρει, καὶ εἰ παρὰ φύσιν ἐστίν, ὑπακουσόμεθα.
 Τοῦτο γὰρ φιλίας καὶ ἀγαπήσεως σημεῖόν ἐστι. Μεγὰλα γὰρ καὶ
 ἀνεπίληστα τοὺς πολίτας ἡμῶν κατὰ πολλοὺς τρόπους εὐεργέτηκας.
 Εὐθέως οὖν προσηγάγομεν ὑπὲρ σοῦ θυσίας καὶ τῆς ἀδελφῆς καὶ
 τῶν τέκνων καὶ τῶν φίλων, καὶ ἠῤῥατο πᾶν τὸ πλῆθος, ἵνα σοι P. 354
 γένηται καθὼς προαιρῆ διὰ παντός, καὶ διασώξῃ σοι τὴν βασιλείαν
 ἐν εἰρήνῃ μετὰ δόξης ὁ κυριεύων ἀπάντων Θεός. Καὶ ὅπως
 γένηται συμφερόντως καὶ μετὰ ἀσφαλείας ἢ τοῦ ἁγίου νόμου
 μεταγραφῆ, παρόντων πάντων ἐπελεξάμεν ἄνδρας καλοὺς καὶ 5
 ἀγαθοὺς πρεσβυτέρους ἀφ' ἐκάστης φυλῆς ἕξ, οὓς καὶ ἀπ-
 εστάλκαμεν ἔχοντας τὸν νόμον. Καλῶς οὖν ποιήσεις, βασιλεὺ
 δίκαιε, προστάξας ὡς ἂν ἡ μεταγραφὴ γένηται τῶν βιβλίων, ἵνα
 πάλιν ἀποκατασταθῶσι πρὸς ἡμᾶς ἀσφαλῶς οἱ ἄνδρες. *Ερρωσο.

Τούτοις ἐξῆς, πολλὰ διὰ μέσου περὶ τῆς προτεθείσης b
 εἰπὼν πραγματείας, μετὰ τὴν τῶν γραφῶν ἐρμηνείαν
 ἐπιφέρει αὐτοῖς ῥήμασι·

Καθὼς δ' ἀνεγνώσθη ταῦτα τὰ τεύχη, σπάντες οἱ ἱερεῖς καὶ
 τῶν ἐρμηνέων οἱ πρεσβύτεροι καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ πολιτεύματος 5
 οἱ τε ἡγούμενοι τοῦ πλῆθους εἶπον· Ἐπεὶ καλῶς καὶ ὁσίως

b 4 Aristes, ed Hody p xxxv

c 8 εἰς 2^ο] om O προσδέηται] δέηται Ios., Ar. d 1 ἐκόμισεν]
 ἐκόμισαν Ios., ἐκόμιζον Ar. d 2 Ἀρισταῖος BO Ios. d 3 σῆς] om
 BO d 5 γράμμασι Ar. d 7 καὶ 2^ο] + σὺ καὶ Ar. d 8 τρόπους] om
 Ar. εὐηργέτ. Ar. 354 a 4 γένηται] + σοι Ar. a 5 παρόντων] + δὲ
 Ar. ἐπελεξ.] ἐπιλεξ. I, ἐξελεξ. O, ἐπελεξάμεθα Ar. a 6 καὶ] om O
 ἀπεστείλαμεν Ar. b 1—4 τοῖτοις—τεύχη om B b 2 τῶν] om O
 b 4 δ'] om O ταῦτα] om I Ar.

ΑΡΙΣΤΕΟΥ διηρημένεται καὶ κατὰ πᾶν ἀκριβῶς, καλῶς ἔχον ἐστίν, ἵνα δια-
 μένη ταῦθ' οὕτως ἔχοντα, καὶ μὴ γένηται μηδεμία διασκευή.
 Πάντων δ' ἐπιφωνησάντων τοῖς εἰρημένοις, ἐκέλευσαν ἐπαρᾶσθαι,
 c καθὼς ἔθος αὐτοῖς ἐστίν, εἴ τις διασκευάσει προστιθεὶς ἢ μετα-
 φέρων τι τὸ σύνολον τῶν γεγραμμένων ἢ ποιούμενος ἀφαίρεσιν·
 καλῶς τοῦτο πράσσουτες, ἵνα διὰ παντὸς ἀένναα μένοντα φυλάσ-
 σηται. Προσφωνηθέντων δὲ καὶ τούτων τῷ βασιλεῖ, μεγάλως
 5 ἐχάρη· τὴν γὰρ πρόθεσιν ἣν εἶχεν ἀσφαλῶς ἔδοξε τετελειῶσθαι.
 Παρανεγνώσθη δὲ αὐτῷ καὶ πάντα, καὶ λίαν ἐξεθαύμασε τὴν τοῦ
 νομοθέτου διάνοιαν, καὶ πρὸς τὸν Δημήτριον εἶπε· Πῶς τηλι-
 d κούτων πραγμάτων συντετελεσμένων, οὐδεὶς ἐπεβάλετο τῶν ἱστο-
 ρικῶν οὐδὲ ποιητῶν ἐπιμνησθῆναι; Ἐκείνος δ' ἔφη, διὰ τὸ
 σεμνὴν εἶναι νομοθεσίαν, καὶ διὰ Θεοῦ γεγονέναι, καὶ τῶν ἐπι-
 βαλλομένων τινὲς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πληγέντες τῆς ἐπιβολῆς
 5 ἀπέστησαν. Καὶ γὰρ ἔφησεν ἀκηκοέναι Θεοπόμπου, διότι μέλλων
 τινὰ τῶν προηρημηνυμένων ἐπισφαλέςτερον ἐκ τοῦ νόμου προσ-
 ιστορεῖν, παραχρῆν λάβοι τῆς διανοίας πλείον ἡμερῶν τριάκοντα·
 κατὰ δὲ τὴν <ἄνεσιν> ἐξιλιάσκεσθαι τὸν Θεὸν σαφὲς αὐτῷ
 γενέσθαι τίνος χάριν τὸ συμβαῖνόν ἐστι· δι' οὐαίρου δέ σημα-
 10 θέντος, ὅτι τὰ θεῖα βούλεται περιεργασάμενος εἰς κοινούς ἀνθρώ-
 p· 355 πους ἐκφέρειν, ἀποσχόμενον δέ, οὕτως ἀποκαταστήναι. Καὶ παρὰ
 Θεοδέκτου δὲ τοῦ τῶν τραγῳδιῶν ποιητοῦ μετέλαβον ἐγώ, διότι
 παραφέρειν μέλλοντός τι τῶν ἀναγεγραμμένων ἐν τῇ βίβλῳ πρὸς
 τι δράμα τὰς ὄψεις ἀπεγλαυκώθη, καὶ λαβὼν ὑπόνοιαν ὅτι διὰ
 5 τοῦτ' αὐτῷ γέγονεν, ἐξιλιασάμενος τὸν Θεόν, ἐν πολλαῖς ἡμέραις
 ἀποκατέστη. Μεταλαβὼν δὲ ὁ βασιλεύς, καθὼς προεῖπον, περὶ

b 7 ἠκριβομένως Ar. καλῶς] om I διαμένει O b 8 μὴ] om I
 γένηται] γίν. I b 9 ἐκέλευσεν I Ar. διαρᾶσασθαι Ar. c 1 ἐστίν
 αὐτοῖς O c 2 τι] om BO c 3 ἀένναα] +καὶ Ar., ἀέννα O
 μένοντα] μένοντες I d 1 πραγμάτων om Ar. d 3—355 a 6 καὶ 2°
 —ἀποκατέστη om B d 3 ἐπιβαλλ.] ἐπιβαλ. I d 4 τοῦ] om O
 d 7 λαβεῖν Ar. πλείον] πλειόνων O d 8 <ἄνεσιν>] Ar., αἴτησιν codd
 τὸν Θεόν] τῷ Θεῷ O d 9 τὸ] om O σημανθέντος] Ar., μαθόντος codd
 355 a 5 γέγονεν] pr τὸ σύμπτωμα Ar. a 6 προεῖπε IO

τούτων τὰ (παρὰ) τοῦ Δημητρίου, προσκυνήσας, ἐκέλευσε μεγάλην ΑΡΙΣΤΕΟΥ
ἐπιμέλειαν ποιείσθαι τῶν βιβλίων, καὶ συντηρεῖσθαι ἀγνῶς.

Ταῦθ' ἡμῖν ἐκ τῆς τοῦ δηλωθέντος ἐπιτετηγῆσθω b
γραφῆς. Φέρε λοιπὸν καὶ τὸ πολίτευμα τῆς κατὰ
Μωσέα νομοθεσίας ἐκ τῶν παρὰ τοῖς ἀνδράσι διαφανῶν
θεασώμεθα. Πρῶτα δὲ θήσω Φίλωνος τὰ περὶ τῆς
ἀπ' Αἰγύπτου πορείας τῶν Ἰουδαίων, ἣν πεποίηται 5
Μωσέως ἡγουμένου, ἀπὸ τοῦ πρώτου συγγράμματος ὧν
ἐπέγραψεν Ὑποθετικῶν, ἔνθα τὸν ὑπὲρ Ἰουδαίων, ὡς πρὸς
κατηγόρους αὐτῶν, ποιούμενος λόγον, ταῦτά φησιν·

6. Τὸν μὲν παλαιὸν αὐτοῖς πρόγονον ἀπὸ Χαλδαίων εἶναι, τὸν c
δὲ λαὸν ἀναστῆναι τοῦτον ἐξ Αἰγύπτου μετωκισμένον ἀπὸ Συρίας ^{ΦΙΛΩΝΟΣ}
τὸ πάλαι, μυριάσι τε ἀμυθήτοις πλήθοντα καὶ τῆς γῆς οὐκ οὔσης
ικανῆς, πρὸς δ' ἔτι καὶ νεότητι φρονημάτων ἐντετραμμένον με-
γάλως, καὶ ἅμα τοῦ Θεοῦ διὰ φασμάτων καὶ ὄνειράτων ἔξοδον 5
αὐτοῖς δηλοῦντος, καὶ οὐδενὸς ἦττον εἰς πόθον κατὰ δαίμονα d
ἐμπεσόντας τῆς πατρῴου καὶ ἀρχαίας γῆς· ὅθεν δὴ καὶ τὸν πρό-
γονον ἐκείνου αὐτοῖς μετελθεῖν εἰς Αἴγυπτον, εἴτε τῷ Θεῷ δὴ
δόξαν, εἴτε προνοίᾳ τινί, πάντων εὐδαιμονῆσαι μάλιστα, ὡς ἀπ'
ἐκείνου μέχρις εἰς τὸ παρὸν τό τε ἔθνος αὐτοῖς καὶ γεγενῆσθαι 5
καὶ διαμένειν, καπὶ τοσοῦτον ὑπερβάλλειν εἰς πολυανδρίαν.

Καὶ μετὰ βραχεία φησίν·

Ἄνῆρ γε μὴν αὐτοῖς ἡγείτο τῆς τε ἔξόδου καὶ τῆς πορείας εἰς
οὐδὲν τῶν πολλῶν, εἰ βούλει, διάφορος· οὕτω καὶ ἐλοιδοροῦν γόητα
καὶ κέρκωπα λόγων. Καλῆς μέντοι γοητείας καὶ πανουργίας, ἐξ 10
ἧς τὸν γε λαὸν ἅπαντα ἐν ἀνδρίᾳ καὶ λιμῷ καὶ τῶν ὁδῶν ἀγνοία p. 356

355 c 1 Philo Iud. Hypothetica, Fr. ab Eusebio servatum

a 7 (παρὰ) coniecti, περι codd a 8 συντηρεῖν I b 1
ἀποτετηγῆσθω BO b 2 λοιπὸν] I, δὴ BO b 3 τοῖς] om O δια-
φανῶν] θεοφανῶν I b 7 Ὑποθετικῶν] ὑποθετικῶς Mang. c 4 δ' ἔτι]
δέ τι I ἐντετραμμένων BO d 2 ἐμπέσονται Mang. καὶ 1^ο] om O
d 3 ἐκείνου] om BO d 6 καπὶ] καπὸ I d 8—356 c 7 ἀνῆρ—ταῦτα om
B d 9 καὶ] om O d 10 λόγων] λέγοντες Mang. 356 a 1 γε] τε O

ΦΙΛΩΝΟΣ καὶ ἀπορία τῶν συμπάντων οὐ μόνον εἰς τὸ παντελὲς διεσώσατο,
καὶ ὥσπερ ἐν εὐθηνίᾳ πάσῃ καὶ παραπομπῇ τῶν μεταξὺ κειμένων
ἐθνῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀλλήλους ἀστασιάστους αὐτοὺς καὶ πρὸς
5 ἕαντὸν μάλιστα εὐπειθεῖς διεφύλαξε. Καὶ ταῦτα οὐκ ὀλίγον
δῆπου χρόνον, ἀλλ' ὅσον οὐδ' οἰκίαν ἐν ὁμοφροσύνῃ συμμαίνει
b μετὰ πάσης εὐθηνίας εἰκός ἐστιν. Καὶ οὐ δίσφος, οὐ λιμός, οὐ
φθορὰ σωμάτων, οὐχὶ φόβος περὶ τῶν μελλόντων, οὐκ ἄγνοια
τῶν συμβησομένων, ἐπὶ τὸν γόητα ἐκείνον ἐπῆρε τοὺς ἐξαπατω-
μένους καὶ περιφθειρομένους λαούς. Καίτοι τί βούλει φῶμεν ;
5 Ἐκείνῳ τινὰ εἶναι τοσαύτην τέχνην, ἢ δεινότητα λόγων, ἢ σύνεσιν,
ὡς τῶν τοσούτων καὶ τοιούτων ἀτόπων καὶ πρὸς ὄλεθρον ἅπαντας
ἀγόντων ἐπικρατεῖν ; Ἡ γὰρ τὰς φύσεις τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀνθρώπων
c οὐκ ἀμαθῶς οὐδὲ δυσκόλως, ἀλλ' εὐπειθῶς καὶ τοῦ μέλλοντος οὐκ
ἀπρονοήτως ἔχειν ἢ τούτους μὲν ὡς μάλιστα κακοὺς εἶναι, τὸν
δὲ Θεὸν τὰς δυσκολίας αὐτῶν πραΰνειν, καὶ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ
μέλλοντος ὥσπερ ἐπιστατεῖν. Ὅπερ γὰρ σοὶ μάλιστα ἂν ἐκ
5 τούτων ἀληθὲς εἶναι δόξῃ, πρὸς ἐπαίνου καὶ τιμῆς καὶ ζήλου περὶ
αὐτῶν συμπάντων ἰσχύει φαίνεται. Καὶ τὰ μὲν τῆς ἐξόδου δὴ
ταῦτα. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν γῆν ταύτην ἦλθον, ὅπως μὲν ποτε
ἄρα ἰδρύνθησαν, καὶ τὴν χώραν ἔσχον, ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀναγραφαῖς
d δηλοῦται· οὐ μὴν ἔγωγε δικαίῳ μᾶλλον καθ' ἱστορίαν, ἢ κατὰ
τινα λογισμὸν περὶ αὐτῶν τὰ εἰκότα ἐπεξελεθῆν. Πότερον γὰρ
ποτε βούλει τῷ πλήθει τῶν σωμάτων ἔτι περιόντας, καίπερ εἰς
τέλος κεκακωμένους, ὅμως δὲ <δυσχυρίζοντας>, καὶ τὰ ὄπλα ἐν
5 χερσὶν ἔχοντας, εἶτα κατὰ κράτος ἐλεῖν τὴν χώραν, Σύρους τε ὁμοῦ
καὶ Φοίνικας ἐν αὐτῇ τῇ ἐκείνων γῆ μαχομένους νικώντας· ἢ τοὺς
μὲν ἀπολέμους καὶ ἀνάνδρους εἶναι, καὶ παντελῶς ὀλίγους ὑπο-
θώμεθα, καὶ τῶν εἰς πόλεμον παρασκευῶν ἀπόρους, αἰδέσεως δὲ

a 2 παντελῶς O   a 3 καὶ 1°] om O   a 5 εὐπειθεῖν O   b 1
εὐθενείας I   δίσφος] δίψης I, δίψα O*   b 5 τέχνην τοσαύτην O
b 6 τοιούτων καὶ τοσούτων O   b 7 τὰς φύσεις] om O   c 3 αὐτῶν
αὐτοῖς I   c 6 δῆ] om O   c 7 ἐπειδὴ] ἐπεὶ BO   ποτε ἄρα] om O
c 8 ἰδρύνθησαν I   d 1 δηλοῦσιν I   d 2 διεξελεθῆν BO   d 3 τῶν
ρη κατὰ I   d 4 δὲ <δυσχυρίζοντας>] Mang., δ' ἰσχύοντας B1O

τυχεῖν παρὰ τούτοις, καὶ τὴν γῆν λαβεῖν παρ' ἐκόντων; Ἐπειτα ΦΙΛΩΝΟΣ δ' εὐθὺς οὐκ εἰς μακρὸν τὸν τε νεῶν οἰκοδομησαί, καὶ τᾶλλα εἰς 10 εὐσέβειαν καὶ ἀγιστεῖαν καταστήσασθαι; Δηλοῖ γάρ, ὡς εἴοικε, p. 357 ταῦτα, καὶ θεοφιλεστάτους αὐτοὺς ἀνωμολογήσθαι καὶ παρὰ τοῖς ἐχθροῖς. Ἐχθροὶ γὰρ ἦσαν ἐξ ἀνάγκης, ὧν ἐπὶ τὴν γῆν ἐξαίφνης ἦλθον ὡς ἀφαιρεησόμενοι. Παρὰ τούτοις δ' οὖν αἰδέσεως καὶ τιμῆς τυγχάνοντες, πῶς οὐχ ὑπερβάλλειν εὐτυχία 5 τοὺς ἄλλους φαίνονται; Τίνα δὲ τὰ δεύτερα ἐφεξῆς, ἢ τὰ τρίτα πρὸς τούτοις λέγωμεν; Πότερον τὸ τῆς εὐνομίας καὶ εὐπειθείας αὐτῶν, ἢ τῆς ὀσιότητος καὶ δικαιοσύνης καὶ εὐσεβείας; Ἄλλὰ b τὸν μὲν ἄνδρα ἐκείνον, ὅστις ποτὲ ἦν ὁ τοὺς νόμους αὐτοῖς θεῖς, οὕτω σφόδρα ἐθαύμασαν, ὡς ὅ τι δῆποτε ἔδοξεν ἐκείνῳ, καὶ αὐτοῖς. Εἴτε οὖν λελογισμένος αὐτός, εἴτε ἀκούων παρὰ δαίμονος ἔφρασε, τοῦτο ἅπαν εἰς τὸν Θεὸν ἀνάγειν· καὶ πλείονων ἐτῶν 5 διεληλυθότων, τὸ μὲν ἀκριβὲς οὐκ ἔχω λέγειν ὀπόσα, πλέω δ' οὖν ἢ δισχίλια ἔτη, μηδὲ ῥῆμά γε αὐτοὺς μόνον τῶν ὑπ' αὐτοῦ γεγραμμένων κινήσαι, ἀλλὰ καὶ μυριάκις αὐτοὺς ἀποθανεῖν ὑπομείναι c θᾶπτον, ἢ τοῖς ἐκείνου νόμοις καὶ ἔθεσιν ἐναντία πεισθῆναι.

Ταῦτ' εἰπὼν ἐπιτέμνεται τὴν ἐκ τῶν Μωσέως νόμων καταβεβλημένην τῷ Ἰουδαίων ἔθνει πολιτείαν, γράφων οὕτως· 5

7. ἼΑρα τί τούτων ἢ τούτοις προσόμοιον παρ' ἐκείνοις ἐστί, d πρᾶον εἶναι δοκοῦν καὶ τιθασόν, καὶ δικῶν ἐπαγωγὰς καὶ σκήψεις καὶ ἀναβολὰς καὶ τιμήσεις καὶ πάλιν ὑποτιμήσεις ἔχον; Οὐδέν, ἀλλὰ πάντα ἀπλᾶ καὶ δῆλα. ἼΕὰν παιδεραστῆς, ἐὰν μοιχεύης, ἐὰν βιάσῃ παῖδα, (ἄρρενα μὲν μηδὲ λέγει,) ἀλλὰ καὶ θήλειαν· 5

357 d I Phil. Ind. Hypothesica

357 a 2 ταῦτα] + γε I	a 2—c I καὶ 2 ^ο —κινήσαι om B	a 6
δὲ] δὴ O τὰ 2 ^ο] om I	a 7 λέγομεν O	b 3 οἱ] οἱ I b 5
ἅπαν τοῦτο I	b 6 τὸ] πρ ἢ I	b 7 ἔτη] ἐστι I μηδὲ] μὴ δὲ
IO, μὴ Mang. αὐτοὺς] Mang., αὐτὸ IO	c I αὐτοὺς] om I	c 2
ἔθεσιν] ἔθνεσιν I	d 2 δοκοῦν] δοκεῖ O	τιθασόν] τιθασσόν O
d 3 ἔχον; Οὐδέν,] ἔχον οὐδέν O	d 5 μηδὲ (δὲ superser) I	

ΦΙΛΩΝΟΣ ὁμοίως ἔαν σαυτὸν καταπορνεύης, ἔαν καὶ παρ' ἡλικίαν αἰσχροῦ
 τι πάθης, ἢ δοκῆς, ἢ μέλλης· θάνατος ἢ ζημία. Ἐὰν εἰς
 δοῦλον σῶμα, ἔαν εἰς ἐλεύθερον ὑβρίζης, ἔαν δεσμοῖς συνέχης,
 ἔαν ἀπάγων πωλῆς, ἔαν βέβηλα ἔαν ἱερὰ παρακλέπτῃς, ἔαν
 10 ἀσεβῆς, οὐκ ἔργῳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἔαν ῥήματι τῷ τυχόντι, εἰς
 p. 358 μὲν Θεὸν αὐτὸν (ἴλεως ἡμῖν ὁ Θεὸς καὶ αὐτῆς τῆς περὶ τούτων
 ἐννοίας γένοιτο) οὐδὲ ἄξιον λέγειν, ἀλλ' εἰς πατέρα ἢ μητέρα,
 ἢ εὐεργέτην σαυτοῦ· θάνατος ὁμοίως, καὶ οὗτος οὐ κοινὸς οὐδ'
 ὁ τυχών, ἀλλὰ δεῖ καταλευσθῆναι τὸν εἰπόντα μόνον, ὡς οὐ
 5 χεῖρονα ἀσεβείας πράξαντα. Ἄλλα δ' αὖ πάλιν, ὅποιά τινα,
 γυναικας ἀνδράσι δουλεύειν, πρὸς ὕβρεως μὲν οὐδεμιᾶς, πρὸς
 εὐπέθειαν δ' ἐν ἅσασι γονεῖς παίδων ἄρχειν, ἐπὶ σωτηρίᾳ καὶ
 πολυωρίᾳ· τῶν ἑαυτοῦ κτημάτων ἕνα ἕκαστον κύριον εἶναι, μὴ
 b Θεὸν γε ἐπιφημίσαυτα αὐτοῖς, μηδ' ὡς τῷ Θεῷ ταῦτα ἀνίησιν.
 Εἰ δὲ λόγῳ μόνον ὑποσχέσθαι προσπέσοι, ψαῦσαι καὶ θιγῆναι
 αὐτῶν οὐκ ἔστιν, ἀλλ' εὐθὺς ἀπάντων ἀποκεκλείσθαι. Μὴ μοι
 τὰ τῶν Θεῶν ἀρπάξῃς, μηδ' ἀποσυλᾶν ἐτέρων ἀναθέντων· ἀλλὰ
 5 καὶ τῶν οἰκείων, ὡσπερ ἔφη, προσπεσόν τι καὶ λαθὼν αὐτὸν
 ῥῆμα ἐπ' ἀναθέσει, εἰπόντα δέ, πάντων στέρεσθαι· μεταγινώ-
 σκουτι δὲ ἢ ἐπανορθομένῳ τὰ λελεγμένα, καὶ τὴν ψυχὴν προσ-
 αφαιρεῖσθαι. Καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὧν κυριεύει ὁ αὐτὸς λόγος.
 c Ἐὰν ἐπιφημίση τροφὴν γυναικὸς ἀνὴρ ἱερὰν εἶναι, τροφῆς
 ἀνέχειν· ἔαν πατὴρ υἱῷ, ἔαν ἄρχων τῷ ὑπὸκόφῳ, ταῦτόν. Καὶ
 ἔκλυσις δὲ ἐπιφημισθέντων ἢ μὲν τελειωτάτη καὶ μέγιστη τοῦ
 ἱερέως ἀποφήσαντος· ὑπὸ γὰρ τοῦ Θεοῦ κύριος οὗτος δέξασθαι
 5 καὶ μετὰ ταύτην δέ, ἢ παρὰ τῶν μᾶλλον ἀεὶ κυρίων ὅσα ἴλεων
 τὸν Θεὸν ἀποφαίνειν· ὡς μηδὲ ἐπάναγκες τὴν ἀνάθεσιν δέχεσθαι.
 d Μυρία δὲ ἄλλα ἐπὶ τούτοις, ὅσα καὶ ἐπὶ ἀγράφων ἔθῶν καὶ

d 6 καταπορνεύσης O   d 7 δοκεῖς O   μέλλεις O   358 a 8 ἕνα
 ἕκαστον] om O   b 3 αὐτῶν] αὐτὸν O   b 4 ἀναθέντων] ἀναθημάτων O
 b 5 προσπεσόν τι] προσπεσόντα I   b 6 ἐπ' ἀναθέσει,] ἐπαναθήσει BO
 b 7 λεγόμενα O   b 8 ὧν κυριεύει] ἐφ' ὧν κύριός ἐστιν I   c 6
 ἐπάναγκες] ἐπ' ἀνάγκαις O   ἀνάθεσιν O   d 1 καὶ 1^ο] om O   ἐπὶ
 ἀγράφων] ἐπιγράφων (ἐπι sup lin) O

νομίμων, κὰν τοῖς νόμοις αὐτοῖς· ἢ τις παθεῖν ἐχθαίρει, μὴ ποιεῖν ΦΙΛΩΝΟΣ
αὐτόν· ἢ μὴ κατέθηκεν, μὴδ' ἀναιρείσθαι, μὴδ' ἐκ πρᾶσιās,
μὴδ' ἐκ ληνοῦ, μὴδ' ἐξ ἄλωνος· μὴ θημῶνος ὑφαιρείσθαι
μέγα ἢ μικρὸν ἀπλῶς μὴθέν· μὴ πρὸς δεηθέντι φθορεῖν· μὴ 5
νάματα ὑδάτων ἀποκλείειν· ἀλλὰ καὶ πτωχοῖς καὶ πηροῖς τροφήν
ἐρανίζουσι πρὸς τὸν Θεὸν εὐαγῶς ἀνέχειν. Μὴ ταφῆς νεκρὸν
ἐξείργειν, ἀλλὰ καὶ γῆς αὐτοῖς ὅσον γε εἰς τὴν ὄσιαν προσεπι-
βάλλειν· μὴ θήκας, μὴ μνήματα ὅλως κατοικομένων κινεῖν· μὴ P. 359
δεσμά, μὴ κακὸν μὴδὲν πλέον τῷ ἐν ἀνάγκαις προσεπιφέρειν· μὴ
γονὴν ἀνδρῶν ἐκτέμνοντας, μὴ γυναικῶν ἀτοκίαις, καὶ ἄλλαις μη-
χαναῖς ἀμβλοῦν· μὴ ζῶοις ἔμπαλι ἢ κατέδειξε ἐτ' οὖν ὁ Θεός,
εἴτε τις καὶ νομοθέτης, προσφέρεσθαι μὴ σπέρμα ἀφανίζειν· μὴ 5
γέννημα δουλοῦν· μὴ ζυγὸν ἄδικον ἀνθυποβάλλειν, μὴ χούρικα
ἄμετρον, μὴ νόμισμα ἄδικον· μὴ φίλων ἀπόρρητα ἐν ἐχθρα
φαίνειν· ποῖ δὴ πρὸς τοῦ Θεοῦ ἡμῖν τὰ Βουζύγια ἐκεῖνα; *Αλλα b
δὲ πρὸς τούτοις ὄρα. Μὴ παίδων διοικίσειν γονέας, μὴδ' ἂν
αἰχμαλώτους ἔχῃς· μὴ γυναῖκα ἀνδρός, κὰν νομίμως ἐωνημένος
ἦς δεσπότης. Ἡ που σεμνότερα καὶ μείζω ταῦτα· ἀλλὰ δὲ
μικρὰ καὶ τὰ τυχόντα. Μὴ νεοττιάν φησι κατοικίδιον ἐρημοῦν, 5
μὴ ζῶων ἰκεσίαν, οἷα ἔσθ' ὅτε προσφευγόντων, ἀναιρεῖν· μὴ εἴ
τι τῶν τοιούτων ἠττόν ἐστιν. Οὐδενὸς ἄξια ταῦτά γε εἴποις
ἂν· ἀλλ' ὅ γε ἐπ' αὐτοῖς νόμος ἐστὶ μέγας, καὶ πάσης ἐπι-
μελείας αἴτιος, καὶ αἱ προρρήσεις μεγάλαι καὶ ἀραὶ κατὰ τε c
ἐξωλείας, καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸς ἐπόπτης τῶν τοιούτων, καὶ τιμωρὸς
ἀπανταχοῦ.

Καὶ μετὰ βραχεία φησί·

d 2 νόμοις] O, νομίμοις I Mang.	παθεῖν] om I	ἐχθαίρει]
ἐχθραῖν] O	d 6 ἀποκλείειν] IO	ἀνέχειν
εὐαγῶς] I	νεκρὸν] νέκυν I	d 7 ἐρανίζουσι] I
θήκας] om O	a 2 μὴδὲν πλέον] πλέον μὴδὲ ἐν I	359 a I μὴ
a 4 ἔμπαλιν] πάλιν O	ἦ] ἦ O	τῷ] + γε I
γέννημα] I	δουλοῦν] δολοῦν IO* (?)	a 6 γέννημα]
ὅσα] I	b 5 νεοττιάν] IO	b 1 ποῖ] ποῖ I
εἴποις] pr ἴσως I	b 6 ἰκεσίαις] O	b 2 ἄρα]
	c 2 αὐτὸς] om BO	b 7 ταῦτά] post ἂν O

ΦΙΛΩΝΟΣ

5 "Ολην δὲ ἡμέραν εἰ τύχοι, μᾶλλον δὲ οὐδὲ μίαν ἀλλὰ πολλὰς,
 καὶ ταύτας οὐκ εὐθὺς ἐφέξεις ἀλλήλαις, ἀλλ' ἐκ διαλειμμάτων,
 καὶ τούτων δὲ παρ' ἑπτὰ, κρατοῦντος, ὡς εἰκὸς αἰεὶ, τοῦ παρὰ
 τὰς βεβίλους ἔθους, μήθ' ἐν ἂν παραβῆναι τῶν προστεταγ-
 μένων, οὐ θαναμάξεις; Ἐρ' οὐ πρὸς ἀσκήσεως μόνον αὐτοῖς
 d τοῦτο ἐγκρατείας ἐστίν, ὡς ἐξ ἴσου καὶ δρᾶν τι ποιοῦντας, καὶ
 ἀνέχειν ἰσχύειν ἀπὸ τῶν ἔργων, εἰ δέοι; Οὐ δῆτα. Ἄλλα καὶ
 πρὸς ἔργου μεγάλου καὶ θαναματοῦ τινὸς ὥϊθη δεῖν ὁ νομοθέτης,
 αὐτοὺς μὴ τᾶλλα μόνον ἱκανοὺς εἶναι δρᾶν καὶ μὴ δρᾶν ὡσαύτως,
 5 ἀλλ' ἔτι καὶ τῶν πατρίων νόμων καὶ ἔθων ἐμπείρως ἔχειν. Τί
 οὖν ἐποίησε ταῖς ἐβδόμαις ταύταις ἡμέραις; Αὐτοὺς εἰς ταῦτον
 ἡξίου συναγέσθαι, καὶ καθεζομένους μετ' ἀλλήλων σὺν αἰδοῖ καὶ
 κόσμῳ τῶν νόμων ἀκροᾶσθαι τοῦ μηδένα ἀγνοῆσαι χάριν. Καὶ
 p. 360 ὅητα συνέρχονται μὲν αἰεὶ καὶ συνεδρεύουσι μετ' ἀλλήλων· οἱ
 μὲν πολλοὶ σιωπῆ, πλὴν εἴ τι προσεπιφημίσαι τοῖς ἀναγινω-
 σκομένοις νομίζεται· τῶν ἱερέων δὲ τις ὁ παρών, ἢ τῶν γερόντων
 εἰς ἀναγνώσκει τοὺς ἱεροὺς νόμους αὐτοῖς, καὶ καθ' ἕκαστον ἐξ-
 5 ηγεῖται μέχρι σχεδὸν δειλῆς ὀψίας· κακὰ τοῦδε ἀπολύονται, τῶν
 τε νόμων τῶν ἱερώων ἐμπείρως ἔχοντες, καὶ πολὺ δὴ πρὸς εὐ-
 σέβειαν ἐπιδεδωκότες. Ἐρὰ σοι οὐ δοκεῖ ταῦτα παντὸς σπουδα-
 b σματος μᾶλλον ἀναγκαῖα αὐτοῖς; Τοιγαροῦν οὐκ ἐπὶ θεσμοφδοῦς
 ἔρχονται περὶ τῶν πρακτέων καὶ μὴ διερωτῶντες, οὐδὲ καθ'
 ἑαυτοὺς ὑπ' ἀγνοίας τῶν νόμων ραδιουργοῦσιν, ἀλλ' ὄντινα αὐτῶν
 κωεῖς καὶ περὶ τῶν πατρίων διαπυθάνη, προχείρως ἔχει καὶ
 5 ραδίως εἰπεῖν· καὶ ἀνὴρ γυναικί, καὶ παισὶ πατὴρ, καὶ δούλους
 δεσπότης ἱκανὸς εἶναι δοκεῖ τοὺς νόμους παραδιδόναι. Καὶ μὴν
 περὶ τοῦ γε ἔτους τοῦ ἐβδόμου ραδίου ὡσαύτως λέγειν, οὐ μὴν

359 c 5 Phil. Ind. Hypothesica

c 6 ἀλλήλοισ I · c 8 τὰς] τοὺς BO μήθ' ἐν] μηθὲν I τῶν]
 τοῖς I d 1 ποιοῦντας] IO, ποιοῦντας Mang. καὶ] om O d 2
 ἀλλὰ] Mang., + εἰ Eus. codd d 4 μήτ' ἄλλα Mang. καὶ μὴ
 δρᾶν] om Mang. 360 a 2 προσεπιφημίσαι I, συνεπιφημίσαι O*
 a 7 οὐ—σπουδᾶσματος] δοκεῖ ταῦτα ἀργούντων εἶναι καὶ οὐ παντὸς ἔργου I
 b 6 ἱκανῶς O² τοῖς νόμοις O

ταῦτον ἴσως. Οὐ γὰρ αὐτοὶ τῶν ἔργων ἀφесτᾶσι, ὡσπερ ταῖς ΦΙΛΩΝΟΣ
 ἐβδόμαις ἐκείναις ἡμέραις, ἀλλὰ τὴν γῆν ἀρχὴν ἀφιᾶσι εἰς τὰ
 μέλλοντα αὔθις, εὐθιγείας χάριν. Πολλὸν γὰρ διαφέρει αὐτὴν c
 ἀνάπαυλαν λαβοῦσαν, εἴτα δὲ εἰς νέωτα γεωργεῖσθαι, καὶ μὴ τῇ
 συνεχείᾳ τῆς ἐργασίας κατεξάνθαι. Ταῦτον δὲ καὶ περὶ τὰ
 σώματα ἂν ἴδοις συμβαῖνον εἰς ῥώμην· οὐ γὰρ δὴ πρὸς ὑγείαν
 μόνον διαλείμματα καὶ τινας ἀναπαύλας ἀπὸ τῶν ἔργων τοὺς 5
 ἰατροὺς προστάττοντας· τὸ γὰρ συνεχὲς καὶ μονοειδὲς αἰεὶ,
 μάλιστα δὲ ἐπ' ἔργων, βλάπτειν ἔοικε. Σημεῖον δὲ· τὴν γὰρ
 γῆν αὐτὴν εἴ τις ἐπαγγέλλοιτο αὐτοῖς ἐξεργάσασθαι πολὺ μᾶλλον
 ἢ πρόσθεν τὸ ἔβδομον ἔτος τουτί, καὶ τῶν καρπῶν πάντων συμ- d
 παραχωρήσειν ὅλων, οὐκ ἂν οὐδαμῶς δέξαιτο. Οὐ γὰρ αὐτοὶ
 τῶν πόνων ἀνέχειν οἶονται δεῖν μόνοι· καίτοι κἂν εἰ τοῦτ'
 ἐποίουν, οὐδὲν ἂν θαυμαστὸν ἦν· ἀλλὰ τὴν χώραν αὐτοῖς ἄνεσιν
 τινα καὶ ῥαστώνην εἰς ἀρχὴν ἐτέραν τῆς αὔθις ἐπιμελείας καὶ 5
 γεωργίας λαβεῖν. Ἐπεὶ, τί ἐκώλυε πρὸς τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοῦ
 παρελθόντος ἔτους αὐτὴν προεκδοῦναι, καὶ παρὰ τῶν ἐργαζομένων
 τὸν (ἐκείνου) φόρον τοῦ ἔτους ἐκλέγειν; Ἄλλ', ὡσπερ ἔφημι, p. 361
 κατ' οὐδένα τρόπον οὐδὲν τῶν τοιούτων προνοία, μοὶ δοκεῖ, τῆς
 χώρας ἐκδέχονται. Τῆς δὲ φιλανθρωπίας αὐτῶν καὶ τοῦτο μέγα
 ὡς ἀληθῶς σημεῖον. Ἐπεὶ γὰρ αὐτοὶ τῶν ἔργων ἐκείνου τοῦ
 ἔτους ἀνέχουσι, τοὺς γινομένους καρποὺς οὐκ οἶονται δεῖν 5
 λέγειν οὐδ' ἀποτίθεσθαι, μὴ ἐκ τῶν οἰκείων πόνων περιόντας
 αὐτοῖς· ἀλλ', ἅ τε τοῦ Θεοῦ παρεσχηκότος αὐτοῖς, ἀνείσης ἐπ'
 αὐτομάτου τῆς γῆς, τοὺς βουλομένους ἢ δεομένους τῶν τε ὀδοι-
 πόρων καὶ τῶν ἄλλων ἀξιοῦσι μετὰ ἀδείας χρῆσθαι. Καὶ περὶ b
 μὲν τούτων ἄλις σοι. Τὸ γὰρ ταῖς ἐβδόμαις ἤδη τὸν νόμον
 αὐτοῖς στήσαι ταῦτα οὐκ ἂν ἐμὲ ἀπαιτήσαις, ἴσως πολλῶν

c 1 εὐθιγείας I, εὐθιγείας Mang. c 6 μονοειδὲς] ὁμοιοειδὲς O
 Mang. c 8 γῆν αὐτὴν] αὐτὴν ταύτην γῆν I ἐπαγγέλλοιτο
 (sic) I d 1 ἦ] Mang., om codd d 3 εἰ] εἰς I d 5 τῆς]
 τὴν O d 6 τοῦ 1^ο] om IO d 7 παρελθόντος] παραθέντος Mang.
 361 a 1 (ἐκείνου)] coniec Vig., ἐκείνων codd a 4 ἐκείνων I a 7
 ἐπ'] ἀπ' I b 2 σοι.] om I τὸ—ἀπαιτήσαις] om O

ΦΙΛΩΝΟΣ πολλάκις καὶ ἰατρῶν καὶ φυσιολόγων καὶ φιλοσόφων ἀκηκοὼς
5 περὶ τούτου πρότερον, ἦντιν' ἄρα δύναμιν ἔχει πρὸς τε τὴν τῶν
συμπάντων καὶ δὴ πρὸς τὴν ἀνθρωπείαν φύσιν. Οὗτος ὁ τῆς
ἐβδόμης λόγος.

Τοσαῦτα μὲν ὁ Φίλων. Ὅμοια δ' αὐτῷ καὶ Ἰώσηπος
ἱστορεῖ ἐν δευτέρῳ συγγράμματι ὧν πεποιήται Περὶ
10 τῆς τῶν Ἰουδαίων Ἀρχαιότητος, τούτου γράφων καὶ αὐτὸς
c τὸν τρόπον·

ΙΩΣΗΠΟΥ 8. Τίς δ' ἦν ὁ μάλιστα κατορθώσας τοὺς νόμους, καὶ τῆς
δικαιοσύνης περὶ τοῦ Θεοῦ πίστει ἐπιτυχῶν, πάρεστιν ἐξ αὐτῶν
κατανοεῖν τῶν νόμων ἀντιπαραβάλλοντας· ἤδη γὰρ περὶ τούτων
d λεκτέον. Οὐκοῦν ἄπειροι μὲν αἱ κατὰ μέρος τῶν ἐθῶν καὶ τῶν
νόμων παρὰ τοῖς ἅπασιν ἀνθρώποις διαφοραί, (οὕτω δὲ ταύτας)
κεφαλαιωδῶς ἂν ἐπίοι τις. Οἱ μὲν γὰρ μοναρχίαις, οἱ δὲ ταῖς ὀλίγων
δυναστείαις, ἄλλοι δὲ τοῖς πλήθεσιν ἐπέτρεψαν τὴν ἐξουσίαν
5 τῶν πολιτευμάτων· ὁ δ' ἡμέτερος νομοθέτης εἰς μὲν τούτων οὐδ'
ὀτιοῦν ἀπέιδεν, ὡς δ' ἂν τις εἴποι βιασάμενος τὸν λόγον, θεο-
κρατίαν ἀπέδειξε τὸ πολίτευμα, Θεῷ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ κράτος
ἀναθείς, καὶ πείσας εἰς ἐκείνον ἅπαντας ἀφορᾶν, ὡς αἴτιον μὲν
ἁπάντων ὄντα τῶν ἀγαθῶν, ἂ κοινῇ τε πᾶσιν ἀνθρώποις ὑπάρχει,
10 καὶ ὕσων ἔτυχον αὐτοὶ δεηθέντες ἐν ἀμηχάνοις· λαθεῖν δὲ τὴν
ἐκείνου γνώμην οὐκ ἐνὸν οὔτε τι τῶν πραττομένων οὐδέεν, οὔθ'
p. 362 ὧν ἂν τις παρ' αὐτῷ διασηθεῖη. Ἄλλ' αὐτὸν ἀπέφηνε καὶ
ἀγένητον, καὶ πρὸς τὸν αἰῶδιον χρόνον ἀναλλοίωτον, πάσης ἰδέας
θνητῆς κάλλει διαφέροντα, καὶ δυνάμει μὲν ἡμῖν γινώριμον, ὅποιοι

361 c 2 Ioseph. c. Apion ii. 16

b 4 καὶ φυσ. καὶ ἰατρ. Ο καὶ φιλοσ. καὶ φυσ. I καὶ φιλ. om O
ἀκηκοὼς] ἀκηκοῦσι BO Mang. b 5 τούτου] τοῦ ἐβδόμου BO Mang.
ἦντιν'] ἦν O Mang. τὴν] τὸν O b 6 δὴ] δῆτα I b 8
'Ἰώσηπος] pr ὁ I b 10 καὶ αὐτὸς] om Ovid G c 2 τῆς δικαιοσύνης]
τίς ὁ δικαιοτάτα Ios. (Dindorf) c 3 τοῦ] om Ios. (Niese)
d 2 <οὕτω δὲ ταύτας>] 'haec ipsa verba ex Iosepho recepi' (Heinichen)
clausulam totam om ap. Ios. Dindorf. d 5 τούτων] I Ios., τούτους
ceteri 362 a 1 ἀλλ'] ἀλλ' ἔνα Niese, 'Haec apud Ios. ita leges
'Ἐνα γοῦν κ.τ.λ.' (Vig.) a 3-6 ἡμῖν—ἀρχὰς om B

δὲ κατ' οὐσίαν ἐστὶν ἄγνωστος. Ταῦτα περὶ Θεοῦ φρονεῖν οἱ ἸΩΝΗΠΟΥ
σοφώτατοι παρ' Ἑλλησιν ὅτι μὲν ἐδιδάχθησαν, ἐκείνου τὰς 5
ἀρχὰς παρασχόντος, ἐὼ νῦν λέγειν· ὅτι δέ ἐστι καλὰ καὶ πρέ-
ποντα τῇ τοῦ Θεοῦ φύσει καὶ μεγαλειότητι, σφόδρα μεμαρτυ-
ρήκασιν· καὶ γὰρ Πυθαγόρας, καὶ Ἀναξαγόρας, καὶ Πλάτων, οἱ b
τε μετ' ἐκείνων ἀπὸ τῆς Στοᾶς φιλόσοφοι, καὶ μικροῦ δεῖν ἅπαντες
οὕτω φαίνονται περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ φύσεως πεφρονηκότες. Ἄλλ'
οἱ μὲν πρὸς ὀλίγους φιλοσοφοῦντες, εἰς πλήθη δόξαις κατειλημ-
μένα τὴν ἀλήθειαν τοῦ δόγματος ἔξευεγκεῖν οὐκ ἐτόλμησαν· ὁ δ' 5
ἡμέτερος νομοθέτης, ἅτε δὴ τὰ ἔργα παρέχων τοῖς νόμοις σύμφωνα,
οὐ μόνον τοὺς καθ' ἑαυτὸν ἔπεισεν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνων ἀεὶ
γενησομένοις τὴν περὶ τοῦ Θεοῦ πίστιν ἐνέφυσεν ἀμετακίνητον. c
Αἴτιον δ' ὅτι καὶ τῷ τρόπῳ τῆς νομοθεσίας πρὸς τὸ χρήσιμον
πάντων πολὺ διήνεγκεν. Οὐ γὰρ μέρος ἀρετῆς ἐποίησε τὴν εὐσέ-
βειαν, ἀλλὰ ταύτης μέρη τᾶλλα, καὶ συνείδεν αὐτά, καὶ κατέστησε·
λέγω δὲ τὴν δικαιοσύνην, τὴν σωφροσύνην, τὴν καρτερίαν, τὴν 5
τῶν πολιτῶν πρὸς ἀλλήλους ἐν ἅπασι συμφωνίαν. Ἄπασαι γὰρ
αἱ πράξεις καὶ διατριβαὶ καὶ λόγοι πάντες ἐπὶ τὴν πρὸς τὸν
Θεὸν ἡμῶν εὐσέβειαν ἔχουσι τὴν ἀναφοράν· οὐδὲν γὰρ τούτων d
ἀνεξέταστον, οὐδὲ ἀόριστον παρέλιπεν. Δύο μὲν γὰρ εἰσιν
ἀπάσης παιδείας τρόποι καὶ τῆς περὶ τὰ ἦθη κατασκευῆς· ὧν
ὁ μὲν λόγῳ διδασκαλικός, ὁ δὲ διὰ τῆς ἀσκήσεως τῶν ἠθῶν.
Οἱ μὲν οὖν ἄλλοι νομοθέται ταῖς γνώμαις διέστησαν, καὶ τὸν 5
ἕτερον αὐτῶν, ὃν ἔδοξεν ἐκάστοις, ἐλόμενοι, τὸν ἕτερον παρ-
έλιπον· οἷον Λακεδαιμόνιοι μὲν καὶ Κρήτες ἔθεσιν ἐπαίδευσαν, οὐ
λόγοις, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ σχεδὸν οἱ ἄλλοι πάντες Ἑλληνες ἃ μὲν
χρῆ πρᾶττειν ἢ μὴ προσέτασσαν διὰ τῶν νόμων, τοῦ δὲ πρὸς αὐτὰ

a 5 παρ'] παρὰ τοῖς I   b 1 οἱ τε] καὶ οἱ Dindorf   b 2 ἐκείνον]
ἐκείνου Dindorf   b 4 κατειλημμένα] κατειλεγμένα I, προκατειλημμένα
Ios.   b 6 τοῖς νόμοις σύμφωνα] σύμφ. τοῖς λόγοις Niese   c 4
τᾶλλα] τε ἄλλα I   καὶ 1^ο—κατέστησε] om BO Niese, συνείδε καὶ
κατέστησε Dindorf   d 1 ἡμῶν] ἡμῶν O   ἔχουσι τὴν ἀναφοράν]
ἀναφέρουσιν BO Niese   d 4 ὁ 2^ο] ἄτερος I   d 5 οὖν] om I   d 6
παρέλιπον] ἔλιπον BO   d 8 ἄλλοι] om O   μὲν] om O   d 9 προσ-
έταττον O   αὐτὰ] αὐτὸν I

ΙΩΣΗΠΟΥ

10 διὰ τῶν ἔργων ἐθίζειν ὀλιγώρου. Ὁ δ' ἡμέτερος νομοθέτης ἄμφω ταῦτα συνήρμοσε κατὰ πολλὴν ἐπιμελειαν· οὔτε γὰρ κωφὴν ἀπέλιπε τὴν τῶν ἡθῶν ἄσκησιν, οὔτε τὸν ἐκ τοῦ νόμου

p. 363 λόγον ἄπρακτον εἶασεν, ἀλλ' εὐθὺς ἀπὸ τῆς πρώτης ἀρξάμενος τροφῆς καὶ τῆς κατὰ τὸν οἶκον ἐκάστων διαίτης οὐδὲν οὐδὲ τῶν βραχυτάτων αὐτεξούσιον ἐπὶ ταῖς βουλήσεσι τῶν χρησομένων κατέλιπεν, ἀλλὰ καὶ περὶ σιτίων ὕσων ἀπέχεσθαι χρή, καὶ τίνα
5 προσφέρεισθαι, καὶ περὶ τῶν <κοινωνησόντων> τῆς διαίτης, ἔργων τε συντονίας, καὶ τοῦμπαλιν ἀναπαύσεως ὅρον ἔθηκεν αὐτὸς καὶ κανόνα τὸν νόμον, ἕν' ὥσπερ ὑπὸ πατρὶ τούτῳ καὶ δεσπότῃ

b ζῶντες μήτε βουλόμενοι μηθὲν μήθ' ὑπ' ἀγνοίας ἀμαρτάνωμεν. Οὐδὲ γὰρ τὴν ἀπὸ τῆς ἀγνοίας ὑποτίμησιν κατέλιπεν, ἀλλὰ καὶ κάλλιστον καὶ ἀναγκαιότατον ἀπέδειξε παιδεύμα τὸν νόμον, οὐκ εἰσάπαξ ἀκροασαμένοις, οὐδὲ δις ἢ πολλάκις, ἀλλ' ἐκάστης ἐβδο-
5 μάδος τῶν ἄλλων ἔργων ἀφεμένους ἐπὶ τὴν ἀκρόασιν ἐκέλευσε τοῦ νόμου συλλέγεσθαι, καὶ τοῦτον ἀκριβῶς ἐκμανθάνειν· ὃ δὴ πάντες εἰόκασιν οἱ νομοθέται παραλιπεῖν. Καὶ τοσοῦτον οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων ἀπέχουσι τοῦ κατὰ τοὺς οἰκείους ζῆν

c νόμους, ὥστε σχεδὸν αὐτοὺς οὐδ' ἴσασιν· ἀλλ' ὅταν ἐξαμαρτάνωσι, τότε παρ' ἄλλων μαυθάνουσιν, ὅτι τὸν νόμον παραβεβήκασιν. Οἱ τε τὰς μεγίστας καὶ κυριωτάτας παρ' αὐτοῖς ἀρχὰς διοικοῦντες ὁμολογοῦσι τὴν ἀγνοίαν· ἐπιστάτας γὰρ παρακαθ-
5 ἴστανται τῆς τῶν πραγμάτων οἰκονομίας τοὺς ἐμπειρίαν ἔχειν τῶν νόμων ὑπισχνουμένους. Ἡμῶν δ' ὄντινῶν εἴ τις ἔροιτο τοὺς νόμους, ῥῆον ἂν τις εἴποι πάντας ἢ τοῦνομα τὸ ἑαυτοῦ. Τοι-
d γαρὸν ἀπὸ τῆς πρώτης εὐθὺς αἰσθήσεως αὐτοὺς ἐκμανθάνοντες, ἔχομεν ἐν ταῖς ψυχαῖς ὥσπερ ἐγκεχαραγμένους. Καὶ σπάνιος μὲν ὁ παραβαλῶν, ἀδύνατος δ' ἢ τῆς κολάσεως παραίτησις.

d 10 ἐθίζειν] ἐρεθίζειν BO* (?) ὀλιγώρησαν I 363 a 1 τῆς] om I
a 2 τῶν οἴκων BO, τὸ οἰκείον Ios. ἐκάστῳ Ios. a 4-6 καὶ 1^ο-ἔθηκεν
om B a 5 κοινωνησάντων IO b 2 οὐδὲ] οὐ I τὴν] τῆς BO ἀπὸ]
Ios., ὑπὸ codd ἐπιτίμησιν O κατέλιπεν] ἠνέσχετο καταλιπεῖν Dindorf
καὶ] om I b 4 ἀκροασαμένους Dindorf, -σομένοις Niese b 8 νόμους ζῆν
O Niese c 6 εἴ] Ios., om codd ἔροιτο] Ios., ἔλοιτο codd c 7 τις]
om Ios. πάντας] πάντα Ios. d 1 τῆς] om O (?) εὐθὺς] post αὐτοὺς O

Τοῦτο πρῶτον ἀπάντων τὴν θαυμαστὴν ὁμόνοιαν ἡμῖν ἐμπε- **ΙΩΣΗΠΟΥ**
 ποίηκε. Τὸ γὰρ μίαν μὲν ἔχειν καὶ τὴν αὐτὴν δόξαν περὶ 5
 Θεοῦ, τῷ βιῶ δὲ καὶ τοῖς ἔθεσι μηδὲν ἀλλήλων διαφέρειν,
 καλλίστην ἐν ἡθεσιν ἀνθρώπων συμφωνίαν ἀποτελεῖ. Παρ'
 ἡμῖν γὰρ μόνοις οὔτε περὶ Θεοῦ λόγους ἀκούσεται τις ἀλλήλοις
 ὑπεναντίους, ὅποια πολλὰ παρ' ἐτέροις· (οὐχ ὑπὸ τῶν τυχόντων
 γὰρ μόνου τὸ κατὰ τὸ προσπεσὸν ἐκάστῳ λέγεται πάθος, ἀλλὰ **p. 364**
 καὶ παρά τισι τῶν φιλοσόφων ἀποτετόλμηται, τῶν μὲν τὴν ὄλην
 τοῦ Θεοῦ φύσιν ἀναιρεῖν τοῖς λόγοις ἐπιχειρηκότων, ἄλλων
 δὲ τὴν ὑπὲρ ἀνθρώπων αὐτὸν πρόνοιαν ἀφαιρουμένων) οὐδ' ἐν
 τοῖς ἐπιτηδεύμασι τῶν βίων ὄψεται διαφοράν, ἀλλὰ κοινὰ μὲν 5
 ἔργα πάντων παρ' ἡμῖν, εἰς δὲ ὁ λόγος ὁ τῷ νόμῳ συμφωνῶν
 περὶ Θεοῦ, πάντα λέγων ἐκείνου ἐφορᾶν. Καὶ μὴν περὶ τῶν
 κατὰ τὸν βίον ἐπιτηδευμάτων, ὅτι δεῖ πάντα τὰ ἄλλα τέλος ἔχειν
 τὴν εὐσέβειαν, καὶ γυναικῶν ἀκούσειεν ἂν τις καὶ τῶν οἰκετῶν. **b**
 "Οθεν δὴ καὶ τὸ προφερόμενον ἡμῖν ὑπὸ τινῶν ἔγκλημα, τὸ δὴ
 μὴ καινῶν εὔρετὰς ἔργων ἢ λόγων ἄνδρας παρασχεῖν, ἐντεῦθεν
 συμβέβηκεν. Οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι τὸ μηδενὶ τῶν πατρίων ἐμ-
 μένειν καλὸν εἶναι νομίζουσι, καὶ τοῖς μάλιστα τολμῶσι ταῦτα 5
 παραβαίνειν σοφίας δεινότητα μαρτυροῦσιν· ἡμεῖς δὲ τοῦναντίον
 μίαν εἶναι καὶ φρόνησιν καὶ ἀρετὴν ὑπειλήφαμεν, τὸ μηδὲν ὅλως **c**
 ὑπεναντίον μῆτε πρᾶξαι μῆτε διανοηθῆναι τοῖς ἐξ ἀρχῆς νομο-
 θετηθεῖσιν. "Οπερ εἰκότως ἂν εἶη τεκμήριον τοῦ κάλλιστα
 τεθῆναι τὸν νόμον. Τὰ γὰρ μὴ τοῦτον ἔχοντα τὸν τρόπον αἰ
 πεῖραι δεόμενα διορθώσεως ἐλέγχουσιν· ἡμῖν δὲ τοῖς πεισθεῖσιν 5
 ἐξ ἀρχῆς τεθῆναι τὸν νόμον κατὰ Θεοῦ βούλησιν, οὐδ' εὐσεβὲς
 ἦν ἔτι τοῦτον μὴ φυλάττειν. Τί γὰρ αὐτοῦ τις ἂν μετεκινήσειεν,

d 5 μὲν] om I
 γὰρ] om BO Niese
 αὐτοῦ πρόνοιαν Ios.
a 6 ὁ 1^ο] om Niese
b 5 μάλιστα] post παραβαίνειν Niese
 δεόμενα] Ios., δεόμενα codd
 Niese, τοῦτο Dindorf
 μετ. ἢ τί] om B

d 8 λόγοις O
 τὸ 1^ο] om Ios.
 οὐδ'] οὐτ' Ios.
b 2 προφερόμενον] Ios., προσφερόμενον codd
 c 4 τὸν ν. τεθῆναι O
 c 5
 τούτου] IO
 c 7 μετεκινήσειεν] I, μετακινήσειεν O Dindorf

ΙΩΣΗΠΟΥ ἢ τί κάλλιον ἐξεύρην, ἢ τί παρ' ἐτέρων ὡς ἄμεινον μετήνεγκεν; d Ἄρά γε τὴν ὄλην κατάστασιν τοῦ πολιτεύματος; Καὶ τίς ἂν καλλίων ἢ δικαιότερα γένοιτο τῆς τὸν Θεὸν μὲν ἡγεμόνα τῶν ὄλων ἡγείσθαι πεποιημένης, τοῖς ἱερεῦσι δὲ κοινῇ μὲν τὰ μέγιστα διοικεῖν ἐπιτροπούσης, τῷ δὲ πάντων ἀρχιερεὶ πάλιν πεπιστευκυίας 5 τὴν τῶν ἄλλων ἱερέων ἡγεμονίαν; Οὓς οὐ κατὰ πλοῦτον οὐδέ τισιν ἄλλαις προύχοντας αὐτομάτοις πλεονεξίαις τὸ πρῶτον εὐθὺς ὁ νομοθέτης ἐπὶ τὴν τιμὴν ἔταξεν, ἀλλ' ὅσοι τῶν μετ' αὐτοῦ πειθοῖ τε καὶ σωφροσύνη τῶν ἄλλων διέφερον, τούτοις τὴν περὶ τὸν Θεὸν μάλιστα θεραπείαν ἐνεχείρισεν. Τοῦτο δ' ἦν καὶ τοῦ 10 νόμου καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδεύματων ἀκριβῆς ἐπιμέλεια· καὶ γὰρ ἐπόπται πάντων, καὶ δικασταὶ τῶν ἀμφισβητουμένων, καὶ κολασταὶ τῶν κατεγνωσμένων οἱ ἱερεῖς ἐτάχθησαν.

p. 365 Τίς ἂν οὖν ἀρχὴ γένοιτο ταύτης ὀσιωτέρα; Τίς δὲ τιμὴ Θεῷ μᾶλλον ἀρμόζουσα; Παντὸς μὲν τοῦ πλήθους κατεσκευασμένου πρὸς τὴν εὐσέβειαν, ἐξαιρέτων δὲ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἱερέων πεπιστευμένων, ὥσπερ δὲ τελετὴ ἔστι τῆς ὄλης πολιτείας οἰκο- 5 νομουμένης. Ἄ γὰρ ὀλίγων ἡμερῶν ἀριθμὸν ἐπιτηδεύοντες ἄλλοι φυλάττειν οὐ δύναται, μυστήρια καὶ τελετὰς ἐπονομάζοντες, ταῦτα μετὰ πολλῆς ἡδονῆς καὶ γνώμης ἀμεταθέτου φυλάττομεν b ἡμεῖς διὰ τοῦ παντὸς αἰῶνος. Τίνες οὖν εἰσὶν αἱ προρρήσεις καὶ προαγορεύσεις; Ἀπλαῖ τε καὶ γνώριμοι. Πρώτη δ' ἡγείται ἢ περὶ Θεοῦ λέγουσα· Θεὸς ἔχει τὰ σύμπαντα, παντελῆς καὶ μακάριος, αὐτὸς ἑαυτῷ καὶ πᾶσιν αὐτάρκης, ἀρχή, καὶ μέσα, καὶ 5 τέλος οὗτος τῶν ἀπάντων· ἔργοις μὲν καὶ χάρισιν ἐναργής, καὶ παντὸς οὐτισοῦν φανερώτερος, μορφὴν δὲ καὶ μέγεθος ἡμῖν

c 8 ἐξεύρην] μετακινήσειεν B d 2 γένοιτο] I Ios., γένηται O τὸν] τοῦ IO, om Ios. Θεὸν] Θεοῦ O d 2—365 a 3 ἡγεμόνα—δὲ om B d 3 ἡγείσθαι] om Niese d 5 κατὰ] om O d 6 προύχοντας] προύχουσι O αὐτομάτοις] I Ios., om O d 7 ὁ] Ios., om codd νομοθέτης] νομοθετήσαι I d 8 τῶν ἄλλων] om O d 9 μάλιστα] I Ios., om O τοῦτο] τούτοις Dindorf d 12 ἱερεῖς] ἱεροῖς O 365 a 4 τελετὴ ἔστι] τελετῆς τίνος Ios. a 7 μετὰ πολλῆς] μεθ' BO Niese b 1 διὰ τοῦ παντὸς] δι' BO Niese τίνες] τίνος BO b 2 προαγορεύσεις] ἀπαγ. Ios. b 3 Θεὸς] pr ὁ Ios. b 4 μέσα] BI Ios., μέση O b 5 οὗτος τῶν ἀπάντων] I, πάντων οὐδὲ BO b 6 οὐτισοῦν] οὐτινος I Niese

ἀφανέστατος. Πᾶσα μὲν ἕλλη πρὸς εἰκόνα τὴν τούτου, κἄν ἦ ἰουσηποῦ πολυτελής, ἄτιμος· πᾶσα δὲ τέχνη πρὸς μιμήσεως ἐπίνοιαν c ἄτεχνος· οὐδὲν ὅμοιον οὐτ' εἶδομεν, οὐτ' ἐπινοοῦμεν, οὐτ' εἰκάζειν ἐστὶν ὅσιον. *Ἔργα βλέπομεν αὐτοῦ, φῶς, οὐρανόν, γῆν, ἥλιον καὶ σελήνην, ὕδατα, ζώων γενέσεις, καρπῶν ἀναδόσεις. Ταῦτα Θεὸς ἐποίησεν, οὐ χερσίν, οὐ πόνοις, οὐ τιμῶν συνεργασαμένων ἐπι- 5 δεηθείς, ἀλλ' αὐτοῦ κατὰ θελήσαντος καλῶς ἦν εὐθύς γεγονότα. Τούτῳ δεῖ πάντα ἀκολουθεῖν, καὶ θεραπεύειν αὐτὸν ἀσκούντας ἀρετῆν· τρόπος γὰρ Θεοῦ θεραπείας οὗτος ὀσιώτατος. Εἰς ναὸς ἐνὸς Θεοῦ (φίλον γὰρ αἰεὶ παντὶ τὸ ὅμοιοι) κοινὸς ἀπάντων, κοινῷ Θεοῦ ἀπάντων. Τοῦτου θεραπεύουσι μὲν διὰ παντὸς οἱ ἱερεῖς· d ἡγείται δὲ τούτων ὁ πρῶτος αἰεὶ κατὰ γένος. Οὗτος μετὰ τῶν συνιερέων θύσει τῷ Θεῷ, φυλάξει τοὺς νόμους, δικάσει περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων, κολάσει τοὺς ἐλεγχθέντας. Ὁ τούτῳ μὴ πειθόμενος ὑφέξει δίκην, ὡς εἰς τὸν Θεὸν αὐτὸν ἀσεβῶν. Θύομεν 5 τὰς θυσίας οὐκ εἰς πλήρωσιν ἑαυτοῖς καὶ μέθην, ἀβούλητα γὰρ τῷ Θεῷ τάδε, καὶ πρόφασιν ἂν ὑβρεως γένοιτο καὶ πολυτελείας· ἀλλὰ σόφρονας, εὐτάκτους, εὐσταλείς, ὅπως μάλιστα θύοντες σωφρονῶσι. Καὶ ἐπὶ ταῖς θυσίαις χρὴ πρῶτον ὑπὲρ τῆς κοινῆς p. 366 εὔχεσθαι σωτηρίας, εἴθ' ὑπὲρ ἑαυτῶν· ἐπὶ γὰρ κοινωσίᾳ γεγόναμεν· καὶ ταύτην ὁ προτιμῶν τοῦ καθ' ἑαυτὸν ἰδίου μάλιστα εἶη Θεῷ κεχαρισμένος. Παράκλησις δὲ πρὸς τὸν Θεὸν ἔστω διὰ τῆς εὐχῆς καὶ δέησις, οὐχ ὅπως διδῶ τὰ ἀγαθὰ· δέδωκε γὰρ 5 αὐτὸς ἐκῶν, καὶ πᾶσιν εἰς μέσον κατατέθεικεν· ἀλλ' ὅπως

c 2 οὐδὲν—ὅσιον] om B c 4 καὶ σελήνην] om BO Niese ὕδατα] ποταμοὺς καὶ θάλατταν I c 5 οὐ 2^ο, 3^ο] οὐδέ I c 6 κατὰ] om BO Niese εὐθύς ἦν I c 7 τούτῳ—αὐτὸν] τοῦτον θεραπευτέον BO Niese d 1 θεραπεύουσιν Niese d 2 ἡγείται] ἡγήσεται Niese d 3 συνιερέων] ἱερέων B, ἄλλων ἱερέων I d 4 ἐλεχθέντας (sic) I d 5 τὸν] om Niese θύσομεν I d 6 πλήρωσιν—μέθην] μέθην ἑαυτοῖς O Niese ἀβούλητον O Niese d 7 τῷ] om I Ios. τάδε] τῶδε O Niese καὶ—σωφρονῶσι] ἀλλ' εἰς σωφροσύνην BO Niese 366 a 1 καὶ] om I χρὴ πρῶτον] post εὔχεσθαι I a 4 παράκλησις—δέησις] δέησις δ' ἔστω πρὸς τὸν Θεόν BO Niese a 6 κατέθεικεν BO

ΙΩΣΗΠΟΥ δέχεσθαι δυνώμεθα, καὶ λαβόντες φυλάττωμεν. Ἄγνεias ἐπὶ ταῖς θυσίαις διείρηκεν ὁ νόμος ἀπὸ κήδους, ἀπὸ λέχους, ἀπὸ β κουνίας τῆς πρὸς γυναῖκα, καὶ πολλῶν ἄλλων, ἃ μακρὸν ἂν εἴη νῦν γράφειν.

Τοιοῦτος μὲν ὁ περὶ Θεοῦ καὶ τῆς ἐκείνου θεραπείας λόγος ἡμῖν ἐστίν· ὁ δ' αὐτὸς ἅμα καὶ νόμος. Τίνες δὲ οἱ περὶ γάμων 5 νόμοι; Μίξιω μόνην οἶδεν ὁ νόμος τὴν κατὰ φύσιν τὴν πρὸς γυναῖκα, καὶ ταύτην, εἰ μέλλοι τέκνων ἔνεκα γίνεσθαι· τὴν δὲ πρὸς ἄρρενα ἀρρένων ἐστύγηκε, καὶ θάνατος τὸ ἐπιτίμιον εἴ τις ἐπιχειρήσειε. Γαμῖν δὲ κελεύει, μὴ προικὶ προσέχοντας, μηδὲ c βιαίοις ἄρπαγαῖς, μηδ' αὖ δόλω καὶ δι' ἀπάτης πείσαντας, ἀλλὰ μνηστεύειν παρὰ τοῦ δοῦναι κυρίου, καὶ κατὰ συγγένειαν ἐπιτήδειον. Γυνὴ χείρων, φησίν, ἀνδρὸς εἰς ἅπαντα· τοιγαροῦν ὑπακούετω, μὴ πρὸς ὕβριν, ἀλλ' ἵνα ἄρχηται· Θεὸς γὰρ ἀνδρὶ 5 κράτος ἔδωκε. Ταύτη συνείναι δεῖ τὸν γήμμαντα μόνη· τὸ δὲ τὴν ἄλλου πειρᾶν ἀνόσιον. Εἰ δέ τις τοῦτο πράξειεν, οὐδεμία θανάτου παραίτησις· οὔτε εἰ βιάσαιτο παρθένον ἑτέρῳ συνωμολογημένην, οὔτ' εἰ πείσαι γεγαμημένην. Τέκνα τρέφειν ἅπαντα προσέταξε. d Καὶ γυναῖξιν ἀπέειπε μὴτ' ἀμβλοῦν τὸ σπαρὲν μῆτε διαφθεῖρειν· ἀλλὰ ἦν φανείη, τεκνοκτόνος ἂν εἴη ψυχὴν ἀφανίζουσα καὶ τὸ γένος ἐλαττοῦσα. Τοιγαροῦν οὐδ' εἴ τις ἐπὶ λέχους φθορὰν παρέλθοι, καθαρὸς εἶναι τότε προσήκει. Καὶ μετὰ τὴν νόμιμον συνουσίαν 5 ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἀπολούσασθαι ψυχῆς ἔχειν τοῦτο μερισμὸν πρὸς ἄλλην χώραν ὑπέλαβε. Καὶ γὰρ ἐμφυομένη σώμασι κακοπαθεῖ, καὶ τούτων αὖ πάλιν θανάτῳ διακριθεῖσα. Δι' ὕπερ ἀγνείας ἐπὶ

a 8 διήρηκεν O   b 1—4 ἅ—νόμος] om BO, uncinis inclusit Niese
 b 3 καὶ] κατὰ I   b 5 νόμοι] om I   οἶδεν] εἶδεν O   τὴν 1^ο
 om I   b 6 γίνεσθαι] γενήσεσθαι I   c 1 δόλω καὶ] om BO
 δι' ἀπάτης] ἀπάτη BO Ios.   πείσαντες O   c 2 ἐπιτηδείου BO Niese
 c 5 κράτος] pr τὸ Ios.   c 7 συνωμολογημένην] προσωμ. Dindorf,
 προσωμ. Niese   c 8 πείσειεν Ios.   d 2—367 a 8 ἀλλὰ—ἐπιφανῶν
 om B   d 2 τεκνοκτόνος] τεκτοκτόνος (sic) I   d 5 ἀπολούσασθαι] Ios.,
 ἀπολούεσθαι codd   d 5—6 ψυχῆς—ὑπέλαβε] codd, ψυχῆς τε γὰρ καὶ
 σώματος ἐγγίνεται μόλυσμός ὡς πρὸς ἄλλην χώραν ὑποβαλλόντων Ios.   d 6
 κακοπαθεῖ] + ἡ ψυχὴ Ios.   d 7 πάλιν] om O Niese   θανάτῳ] pr ὡς
 Dindorf

πᾶσι τοῖς τοιούτοις ἔταξεν. Οὐ μὴν οὐδ' ἐπὶ ταῖς τῶν παίδων γενέσεσιν ἐπέτρεψεν εὐωχίαν συντελεῖν καὶ προφάσεις ποιεῖσθαι μέθης, ἀλλὰ σώφρονα τὴν ἀρχὴν εὐθὺς τῆς τροφῆς ἔταξε, καὶ γράμματα παιδεύειν ἐκέλευσε τὰ περὶ τοὺς νόμους, καὶ τῶν προγόνων τὰς πράξεις ἐπίστασθαι· τὰς μὲν ἵνα μιμῶνται, τοῖς 5 δ' ἵνα συντρεφόμενοι μήτε παραβαίνωσι, μήτε σκῆψιν ἀγνοίας ἔχωσι. Τῆς εἰς τοὺς τετελευτηκότας προουνόησεν ὀσίας, οὐ πολυτελείαις ἐνταφίων, οὐδὲ κατασκευαῖς μνημείων ἐπιφανῶν, ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τὴν κηδείαν ἔταξε τοῖς οἰκειοτάτοις ἐπιτελεῖν, b πᾶσι δὲ τοῖς παριοῦσι θαπτομένου τινὸς καὶ προσελθεῖν καὶ συναποδύρεσθαι νόμιμον ἐποίησε· καθαίρειν δὲ κελεύει καὶ τὸν οἶκον καὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἀπὸ κήδους, ἵνα πλείστον ἀπέχη τοῦ 5 δοκεῖν καθαρὸς εἶναι τις φόνον ἐργασάμενος. Γουέων τιμὴν 5 μετὰ τὴν πρὸς Θεὸν δευτέραν ἔταξε· καὶ τὸν οὐκ ἀμειβόμενον τὰς παρ' αὐτῶν χάριτας, ἀλλ' εἰς ὀτιοῦν ἐλλείποντα, λευσθησόμενον παραδίδωσι. Καὶ παντὸς τοῦ πρεσβυτέρου τιμὴν ἔχειν c τοὺς νέους φησίν, ἐπεὶ πρεσβύτατον ὁ Θεός. Κρύπτειν οὐδὲν ἐᾷ πρὸς φίλους, οὐ γὰρ εἶναι φιλίαν τὴν μὴ πάντα πιστεύουσιν· κἂν συμβῆ τις ἔχθρα, τούτων ἀπόρρητα λέγειν κεκώλυκε. Δικάζων εἰ δῶρα τις λάβοι, θάνατος ἢ ζημία. Περιορῶν ἰκέτην, βοηθεῖν 5 ἐνόν, ὑπεύθυνος. Ὁ μὴ κατέθηκέ τις, οὐκ ἀναιρήσεται. Τῶν ἀλλοτριῶν οὐδενὸς ἄψεται. Δανείσας, τόκον οὐ λήψεται. Ταῦτα καὶ πολλὰ τοῦτοις ὅμοια, τὴν πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν συνέχει κοινωνίαν.

367 a 1 προσέταξεν Ios. a 2 εὐωχίας Ios. a 4 τὰ περὶ τοῖς νόμοις] περὶ τε τοὺς νόμους ἀναστρέφεισθαι Dindorf a 7 τῆς] + δὲ Ios. προουνόησεν] O Ios., προουνόησεν I a 7, 8 οὐ, οὐδέ] οὔτε, οὔτε Dindorf b 1 τῆς κηδείας BO ἔταξε] προσέταξε Dindorf, om BO Niese b 2 θαπτομένου τινὸς] om BO Niese b 3 συναποδύρεσθαι Ios. νόμιμον ἐποίησε] ἐπ. νόμ. Dindorf, om O Niese κελεύει] om O Ios. b 6 Θεόν] pr τὸν I c 1 παραδίδωσι] παραδίδοσθαι κελεύει Dindorf καὶ] pr κελεύει I c 2 φησίν] om I c 4 συμῆ] + δὲ Dindorf τούτων ἀπόρρητα] τὰ πόρρητα Niese ἀπόρρητα O c 5 λάβη BO ἰκέτην] οἰκέτην BO βοηθεῖν] βοηθῶν B c 6—d 8 δ—ἠθέλησε om B c 7 δανείσας] om O Niese c 8 ταῦτα—κοινωνίαν] om O, uncinis inclusit Niese

ΙΩΣΗΠΟΥ

- d Πῶς δὲ καὶ περὶ τῆς πρὸς ἀλλοφύλους ἐπιεικείας ἐφρόνησεν ὁ νομοθέτης ἄξιον ἰδεῖν· φανεῖται γὰρ ἄριστα πάντων προνοησάμενος, ὅπως μῆτε τὰ οἰκεία διαφθείρωμεν, μῆτε φθονήσωμεν τοῖς μετέχειν τῶν ἡμετέρων προαιρουμένοις. Ὅσοι μὲν γὰρ
5 θέλουσιν ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ἡμῶν νόμους ζῆν ὑπελθόντες, δέχεται φιλοφρόνως, οὐ τῷ γένει μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ προαιρέσει τοῦ βίου νομίζων εἶναι τὴν οἰκειότητα· τοὺς δ' ἐκ παρέργου προσιύτας ἀναμίγνυσθαι ταῖς συνηθείαις οὐκ ἠθέλησε. Τὰ ἄλλα δὲ προείρηκεν ὧν ἔστιν ἡ μετάδοσις ἀναγκαία· πᾶσι παρέχειν τοῖς
10 δεομένοις πῦρ, ὕδωρ, τροφήν, ὁδοὺς φράζειν, ἄταφον μὴ περιορᾶν.
- p. 368 Ἐπιεικῆ δὲ καὶ τὰ πρὸς τοὺς πολεμίους κριθέντα εἶναι· οὐ γὰρ ἐὰν τὴν γῆν αὐτῶν πυρπολεῖν, οὐδὲ κόπτειν ἡμερα δένδρα συγκεχώρηκεν· ἀλλὰ καὶ σκυλεύειν ἀπέριηκε τοὺς ἐν τῇ μάχῃ πεσόντας, καὶ τῶν αἰχμαλώτων προνύησεν, ὅπως αὐτῶν ὕβρις
5 ἀπῆ, μάλιστα δὲ γυναικῶν. Οὕτως δὲ πόρρωθεν ἡμερότητα καὶ φιλανθρωπίαν διδάσκει ἡμᾶς ἐσπούδασεν, ὥστε οὐδὲ τῶν ἀλόγων ζῶων ὠλιγόρησεν· ἀλλὰ μόνην μὲν ἀφήκε τούτων χρήσιν τὴν
b νενομισμένην, πᾶσαν δ' ἑτέραν ἐκώλυσεν. Ἄ δ' ὡσπερ ἰκετεύοντα προσφεύγει ταῖς οἰκίαις, ἀπεῖπεν ἀνελεῖν· οὐδὲ νεοττοῖς τοὺς γονέας αὐτῶν ἐπέτρεψε συνεξαίρειν· φεῖδυσθαι δὲ καὶ τῇ
πολεμιά τῶν ἐργαζομένων ζῶων, καὶ μὴ φονεύειν.
- 5 Οὕτω πανταχόθεν τὰ πρὸς ἐπιεικείαν περιεσκεψάτο, διδασκαλικοῖς μὲν τοῖς προειρημένοις χρησάμενος νόμοις, τοὺς δ' αὖ κατὰ τῶν παραβαινόντων τιμωρητικούς τάξας ἄνευ προφάσεως.

d 1 περὶ τῆς πρὸς] πρὸς τῆς περὶ τοὺς I περὶ] om Niese ἐφρόνησεν] ἐφρόντισεν O Niese d 2 φανεῖται—προνοησάμενος] om O, uncinis inclus Niese d 3 διαφθείρωμεν O d 5 θέλουσιν] ἐὰν θέλωσιν I δέχεται] + τε O d 6 φιλοφρόνως] φιλανθρώπως O² d 8 τῇ συνηθείᾳ O d 9 ἡ μετάδοσις ἔστιν BO 368 a 1 ἐπιεικείας BO κριθέντας BO a 2 κόπτειν] τάσσειν B, τάμνειν O*, τέμνειν O² Niese συγκεχώρηκεν] om B Niese a 5 πόρρωθεν] om O Ios. a 6 διδάσκειν—ὥστε] ἡμᾶς ἐπαίδευσεν ὡς BO Dindorf, ἡμ. ἐξεπαίδευσεν ὡς Niese οὐδὲ] μηδὲ BO Niese a 7 ὠλιγόρησεν] ὠλιγόρηκεν Dindorf, ὀλιγορέειν B, ὀλιγορέειν O Niese μὲν] I, om BO Niese ἐφήκε Niese b 1 νενομισμένην] νόμιμον BO Ios. b 1—4 ἀ—φονεύειν om B b 3 συνεξαίρειν] σὺν ἐξαίρειν I, συνεξαίρειν Niese b 7 τιμωρικούς O ἄνευ] pr οὐκ BIO

Ζημία γὰρ ἐπὶ τοῖς πλείστοις τῶν παραβαινόντων ἐστὶ θάνατος· c
 ἂν μοιχεύσῃ τις, ἂν βιάσῃται κόρην, ἂν ἄρρην τολμήσῃ πείραν
 προσφέρειν, ἂν ὑπομείνῃ παθεῖν ὁ πειρασθεὶς. Ἔστι δὲ καὶ
 ἐπὶ δούλοις ὁμοίως ὁ νόμος ἀπαραίτητος. Ἄλλὰ καὶ περὶ
 μέτρων, ἣν τις κακουργήσῃ ἢ σταθμῶν, ἢ περὶ πράσεως ἀδίκου 5
 καὶ δόλῳ γενομένης· κὰν ὑφέληταί τις ἀλλότριον, κὰν ὁ μὴ
 κατέθηκεν ἀνέλῃται, πάντων εἰςὶ κολάσεις, οὐχ οἶα παρ' ἐτέροις,
 ἀλλ' ἐπὶ τὸ μείζον. Περὶ μὲν γὰρ γονέων ἀδικίας, ἢ τῆς εἰς
 τὸν Θεὸν ἀσεβείας, κὰν μέλλῃ τις, εὐθὺς ἀπόλλυται. Τοῖς
 μέντοι γε κατὰ τοὺς νόμους πάντα πράττουσι γέρας ἐστὶν οὐκ d
 ἀργύριον, οὐδὲ χρυσός, οὐ μὴν οὐδὲ κοτίνου στέφανος ἢ σελίνου
 καὶ τοιαύτη τις ἀνακήρυξις· ἀλλ' αὐτὸς ἕκαστος αὐτῷ τὸ συνειδὸς
 ἔχων μαρτυροῦν πεπίστευκε, τοῦ μὲν νομοθέτου προφητεύσαντος,
 τοῦ δὲ Θεοῦ τὴν πίστιν ἰσχυρὰν παρεσχῆκότος, ὅτι τοῖς τοὺς 5
 νόμους διαφυλάξασιν, κὰν εἰ δέοι θνήσκειν ὑπὲρ αὐτῶν προθύμως
 (ἀποθανοῦσιν), ἔδωκεν ὁ Θεὸς γενέσθαι τε πάλιν, καὶ βίον
 ἀμείνω λαβεῖν ἐκ περιτροπῆς.

*Ὡκουν δ' ἂν ἐγὼ νῦν ταῦτα γράφειν, εἰ μὴ διὰ τῶν ἔργων
 ἅπασιν ἦν φανερόν ὅτι πολλοὶ καὶ πολλακίς ἤδη τῶν ἡμετέρων p. 369
 περὶ τοῦ μηδὲ ῥῆμα φθέγγασθαι παρὰ τὸν νόμον πάντα παθεῖν
 γενναίως προείλοντο. Καίτοιγε εἰ μὴ συμβεβήκει γνώριμον
 ἡμῶν τὸ ἔθνος ἅπασιν ἀνθρώποις ὑπάρχειν, κὰν φανερῶ κείσθαι
 τὴν ἐθελοσύνην ἡμῶν τοῖς νόμοις ἀκολουθίαν, ἀλλ' ἄ τις ἢ συγγράφαι 5
 λέγων αὐτὸς ἀνεγίνωσκε τοῖς Ἑλλησιν, ἢ που περιτυχεῖν ἔξω
 τῆς γυνωσκομένης γῆς ἔφασκεν ἀνθρώποις τοιαύτην μὲν ἔχουσι
 δόξαν οὕτω σεμνὴν περὶ τοῦ Θεοῦ, τοιοῦτοις δὲ νόμοις πολλὴν b

c 1 ἐστὶ] ὁ BO c 2 τολμήσει O c 5 εἴ τις κακουργήσειεν Dindorf,
 κακουργήσειεν B10 c 9 τὸν Θεὸν] Θεὸν B Niese, ἐν O d 1 κατὰ
 —πράττουσι] νομίμως βιοῦσι BO Niese d 2 ἀργύριον] ἀργυρος Ios.
 μὴν οὐδέ] om BO Niese d 3 αὐτῷ] αὐτῷ I, αὐτὸ BO d 7—369 b 5
 γενέσθαι—κατηγοροῦσι om B d 7 (ἀποθανοῦσιν)] Ios., Heinichen,
 ἀποθανεῖν IO d 9 νῦν] om Niese 369 a 1 ἦν ἅπασιν I a 2 ῥῆμα]
 + μόνον I a 3 προείλοντο] ὑπέστησαν I καίτοιγε—ἀκολουθίαν]
 uncinis inclus Niese καίτοιγε εἰ] κὰν τε εἰ Niese a 4 ὑπάρχει
 Niese a 6 λέγων] λόγος O? Niese αὐτὸς] αὐτοῖς O Niese b 1
 τοῦ] om Niese

ΙΩΣΗΠΟΥ αἰῶνα βεβαίως ἐμμεμενηκόσι, πάντας ἂν οἶμαι θαυμάσαι διὰ τὰς
 συνεχεῖς παρ' αὐτοῖς μεταβολάς· ἀμέλει τῶν γράφαι τι παρα-
 πλήσιον εἰς πολιτείαν καὶ νόμους ἐπιχειρησάντων ὡς θαυμαστὰ
 5 συνθέντων κατηγοροῦσι, φάσκοντες αὐτοὺς λαβεῖν ἀδυνάτους
 ὑποθέσεις. Καὶ τοὺς μὲν ἄλλους παραλείπω φιλοσόφους, ὅσοι
 τι τοιοῦτον ἐν τοῖς συγγράμμασι ἐπραγματεύσαντο· Πλάτων
 δὲ θαυμαζόμενος παρὰ τοῖς Ἑλλησι, ὡς καὶ σεμνότητι βίου
 c διενεγκῶν, καὶ δυνάμει λόγων καὶ πειθοῦ πάντας ὑπεράρας τοὺς
 ἐν φιλοσοφίᾳ γεγονότας, ὑπὸ τῶν φασκόντων δεινῶν εἶναι τὰ
 πολιτικὰ μικροῦ δεῖν χλευαζόμενος καὶ κωμωδούμενος διατελεῖ.
 Καίτοι τὰ κείνου σκοπῶν συχνῶς τις ἂν εὖροι ῥάονα ὄντα καὶ <τῆς>
 5 τῶν πολλῶν ἔγγιον συνηθείας. Αὐτὸς δὲ Πλάτων ὠμολόγηκεν
 ὅτι τὴν ἀληθῆ περὶ τοῦ Θεοῦ δόξαν εἰς τὴν τῶν ὄχλων ἄνοιαν
 οὐκ ἦν ἀσφαλὲς ἐξενεγκεῖν. Ἄλλὰ τὰ μὲν Πλάτωνος λόγους
 τινὲς εἶναι κενοὺς νομίζουσι, κατὰ πολλὴν ἐξουσίαν κεκαλλι-
 d γραφημένους. Μάλιστα δὲ τῶν νομοθετῶν Λυκοῦργον τεθαυμάκασι,
 καὶ τὴν Σπάρτην ἅπαντες ὑμνοῦσι, ὅτι τοῖς ἐκείνου νόμοις ἐπὶ
 πλείστον ἐνεκαρτέρησαν. Οὐκοῦν τοῦτο μὲν ὠμολογήσθω
 τεκμήριον ἀρετῆς εἶναι, τὸ πείθεσθαι τοῖς νόμοις. Οἱ δὲ
 5 Λακεδαιμονίους θαυμάζοντες τὸν ἐκείνων χρόνον ἀντιπαρα-
 βαλλέτωσαν τοῖς πλείοσι ἢ δισχιλίσις ἔτεσι τῆς ἡμετέρας
 πολιτείας· καὶ προσέτι λογιζέσθωσαν ὅτι Λακεδαιμόνιοι μὲν,
 ὅσον ἐφ' ἑαυτῶν χρόνον εἶχον τὴν ἐλευθερίαν, ἀκριβῶς ἔδοξαν
 τοὺς νόμους διαφυλάττειν, ἐπεὶ μέντοι περὶ αὐτοὺς ἐγένοντο μετα-
 10βολαὶ τῆς τύχης, μικροῦ δεῖν ἀπάντων ἐξελάθοντο τῶν νόμων.
 ἡμεῖς δὲ ἐν τύχαις μυρίαίς γεγονότες, διὰ τὰς τῶν βασιλευσάντων

b 2 ἐμμεμενηκέναι IO   b 5 συντεθέντων I   ἀδυνάτους] ἀθανάτους I
 b 7 συγγράμμασιν] γράμμασιν BO Niese   c 4 σκοπῶν] Ios., σκόπτων I,
 σκόπτων BO   ῥάονα ὄντα] Dindorf, ῥάον codd   <τῆς>] coniecti, τὰς
 codd, Dindorf, ταῖς Niese   c 5 συνηθείας Niese   c 6 τοῦ] om Niese
 ἄνοιαν] ἄνοιαν Ios.   c 8 τινὰς Dindorf   καλλιγραφομένους B, κεκα-
 λιγραφομένους I   d 1 τεθαύμακα O   d 3 ἐκαρτέρησαν I   ὠμολο-
 γήσθω] I Niese, ὠμολογείσθω O, ὠμολογείσθω B   d 6—10 τοῖς—νόμων
 om B   d 7 μὲν] om Niese   d 9 φυλάττειν I   d 10
 ἐπελάθοντο Niese   d 11 γεγονότες μυρίαίς BO Niese

τῆς Ἀσίας μεταβολάς, οὐδ' ἐν τοῖς ἐσχάτοις τῶν δευῶν τοὺς νόμους προῦδομεν. p. 370

Ταῦτα μὲν καὶ Ἰώσηπος περὶ τῆς κατὰ Μωσέα Ἰουδαίων πολιτείας. Περὶ δὲ τῆς ἐν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ τεθείησι νόμοις ἐπεσκιασμένης καὶ ἀλληγορικῆς θεωρίας ἵ πολλὰ ἔχων εἰπεῖν ἐπαρκεῖν ἡγοῦμαι τὰς Ἐλεάζαρου καὶ Ἀριστοβούλου διηγήσεις, ἀνδρῶν τὸ μὲν γένος Ἐβραίων ἀνέκαθεν, τὸν δὲ χρόνον κατὰ τοὺς Πτολεμαίων χρόνους διαπρεψάντων. Ὡν ὁ Ἐλεάζαρος καὶ τῷ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξιώματι τετιμημένος μικρῷ πρότερον ἡμῖν ἐδηλοῦτο, ὃς δὴ τοῖς παρὰ βασιλέως ὡς αὐτὸν ἤκουσι πρεσβείας ἔνεκα τῆς τῶν Ἐβραϊκῶν λόγων ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα μεταβολῆς τὸν τρόπον ὑποτυπούμενος τῆς ἐν τοῖς ἱεροῖς νόμοις ἀλληγορουμένης ἰδέας, τοιαύτην πεποιήται τοῦ λόγου τὴν διδασκαλίαν

9. Ἄξιον δὲ ἐπιμνησθῆναι (διὰ) βραχέων τῶν ὑποδειχθέντων ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὰ δι' ἡμῶν ἐπιζητηθέντα νομίζω γὰρ τοῖς πολλοῖς περιεργίαν ἔχειν τινα τῶν ἐν τῇ νομοθεσίᾳ, λέγω δὲ περὶ τε βρωτῶν, καὶ ποτῶν, καὶ τῶν νομιζομένων ἀκαθάρτων εἶναι κνωδάλων. Πυνθανομένων γὰρ ἡμῶν διὰ τί, μίᾳ καταβολῆς οὐσης, τὰ μὲν ἀκάθαρτα νομίζεται πρὸς βρῶσιν, τὰ δὲ καὶ πρὸς τὴν ἀφήν' δεισιδαιμόνως γὰρ τὰ πλείεστα τὴν νομοθεσίαν ἔχειν, ἐν δὲ τούτοις πάλιν (πάνυ) δεισιδαιμόνως πρὸς ταῦτα οὕτως ἐνήρηξάτο. Θεωρεῖς, ἔφη, τὰς ἀναστροφὰς καὶ τὰς ὁμιλίας, οἷον ἐνεργάζονται πρᾶγμα, διότι κακοῖς ὁμιλήσαντες διαστροφὰς

370 c 1 Arisleas, ed Hody p xvi

370 a 3 Ἰώσηπος] pr ó I a 5 ἐπεσκ. καί] om BO a 6 ἀπαρκεῖν I a 7—9 καὶ—Ἐλ. om B a 7 ἀνδρῶν τὸ μὲν γένος] om O a 8 Πτολεμαίων] cf 323 d 7, Πτολεμαίου I b 1 τῶν O ἀξιωματῶν O b 4 λόγον O² ἐπὶ] εἰς BO b 6 τοῦ λόγου τὴν] τὴν λόγου B, τὴν τοῦ λόγου O c 1 (διὰ)] coniec Vig., om codd ὑποδ.] ἐπίδ. I c 3 λέγω δέ] om Ar. c 4 βρωτῶν] τῶν βρωμάτων Ar. d 3 (πάνυ)] Ar., om codd ἐνήρηξάτο πρὸς ταῦτα οὕτως BO d 4 θεωρεῖν BO d 5 κακοῖς] κανοῖς (sic) I

ΑΡΙΣΤΕΟΥ ἐπιλαμβάνουσιν ἄνθρωποι, καὶ ταλαίπωροι δι' ὅλου τοῦ ζῆν εἰσιν·
 ἔαν δὲ σοφοῖς καὶ φρονίμοις συζῶσω, ἐξ ἀγνοίας ἐπαυροθώσεως
 εἰς τὸν βίον ἔτυχον. Διαστειλόμενος οὖν τὰ τῆς εὐσεβείας καὶ
 δικαιοσύνης πρῶτον ὁ νομοθέτης ἡμῶν, καὶ διδάξας ἕκαστα περὶ
 10 τούτων, οὐκ ἀπαγορευτικῶς μόνον ἀλλ' ἐνδεικτικῶς, καὶ τὰς
p. 371 βλάβας προδήλους, καὶ τὰς ὑπὸ Θεοῦ γενομένας ἐπιπομπὰς τοῖς
 αἰτίοις. Προϋπέδειξε γὰρ πρῶτον πάντων, ὅτι μόνος ὁ Θεὸς
 ἐστι, καὶ διὰ πάντων ἡ δύναμις αὐτοῦ φανερὰ γίνεται, πεπληρω-
 μένου παντὸς τόπου τῆς δυναστείας, καὶ οὐθὲν αὐτὸν λανθάνει
 5 τῶν ἐπὶ γῆς γινομένων ὑπ' ἀνθρώπων κρυφίως, ἀλλ' ὅσα ποιεῖ
 τις αὐτῷ φανερὰ καθέστηκε, καὶ τὰ μέλλοντα γίνεσθαι. Ταῦτ'
 οὖν ἐξεργαζόμενος ἀκριβῶς καὶ πρόδηλα θεῖς, ἔδειξεν ὅτι καὶ ἔαν
 ἐννοηθῆ τις κακίαν ἐπιτελεῖν οὐκ ἂν λάθοι, μὴ ὅτι καὶ πράξας, δι'
 ὅλης τῆς νομοθεσίας τὸ τοῦ Θεοῦ δυνατὸν ἐνδεικνύμενος. Ποιη-
b σάμενος οὖν τὴν καταρχὴν ταύτην, καὶ δείξας ὅτι πάντες οἱ
 λοιποὶ παρ' ἡμᾶς ἄνθρωποι πολλοὺς θεοὺς εἶναι νομίζουσιν, αὐτοὶ
 δυναμικώτεροι πολλῶ καθεστῶτες ὧν σέβονται ματαίως. Ἀγάλ-
 ματα γὰρ ποιήσαντες ἐκ λίθων, ἢ ξύλων, εἰκόνας φασὶν εἶναι τῶν
 5 ἐξευρόντων τι πρὸς τὸ ζῆν αὐτοῖς χρήσιμον, οἷς προσκυνοῦσι,
 παρὰ πόδας ἔχοντες τὴν ἀναισθησίαν. Εἴτε γὰρ κατ' ἐκεῖνό τις
 θεῖη, κατὰ τὴν ἐξεύρεσιν, παντελῶς ἀνόητον. Τῶν γὰρ ἐν τῇ
c κτίσει λαβόντες τινα συνέθηκαν καὶ προσυπέδειξαν εὐχρηστοτάτην
 τὴν κατασκευὴν αὐτῶν, οὐ ποιήσαντες αὐτοί· διὸ κενὸν καὶ
 μάταιον τοὺς ὁμοίους ἀποθεοῦν. Καὶ γὰρ ἔτι καὶ νῦν εὐρετικώ-
 5 καὶ οὐκ ἂν φθάνοιεν αὐτοὺς προσκυνοῦντες. Καὶ νομίζουσιν οἱ
 ταῦτα διαπλάσαντες καὶ μυθοποιήσαντες τῶν Ἑλλήνων οἱ σοφώ-

d 6 δι' ὅλου] διὰ I

d 10 ἐνδίκως Ar.

a 2 ὑπέδειξε Ar.

ἐστι Ar. a 5 κρυφαίως I

δι' ὅλης] διὰ πάσης Ar.

b 6—d 8 εἴτε—δοξῶν om B

c 2 τὴν] om I

τοῦ ζῆν] τὴν ζῶην BO

371 a 1 θεοῦ] πρ τοῦ Ar.

a 3 διὰ πάντων] post αὐτοῦ BO

a 7 ἀκριβῶς] om BO

b 4 γὰρ] om BO

b 7 ἀνόητοι Ar.

d 8 οὖν] om Ar.

γινομένας I Ar.

αὐτοῦ] τοῦ αὐτοῦ

a 8 δι' ἐξ BO

ἡ] καὶ Ar.

c I εὐχρηστα Ar.

c 3 εὐρηματικώτεροι Ar.

τατοι καθεστάναι. Τῶν μὲν γὰρ ἄλλων πολυματαίων τί δεῖ καὶ ΑΡΙΣΤΕΟΥ λέγειν, Αἰγυπτίων τε καὶ τῶν παραπλησίων, οἵτινες ἐπὶ θηρία καὶ δ τῶν ἔρπετων τὰ πλεῖστα καὶ κνωδάλων τὴν ἀπέρισιον πεποιήνται, καὶ ταῦτα προσκυνούσι, καὶ θύουσι τούτοις καὶ ζῶσι καὶ τελευτήσασι; Συνθεωρήσας τοιγαροῦν ἕκαστα σοφὸς ὢν ὁ νομοθέτης, καὶ ὑπὸ Θεοῦ κατεσκευασμένος εἰς ἐπίγνωσιν τῶν ἀπάντων, 5 περιέφραξεν ἡμᾶς ἀδιακόποις χάραξι καὶ σιδηροῖς τείχεσιν, ὅπως μηδενὶ τῶν ἄλλων ἔθνῶν ἐπιμισγώμεθα κατὰ μηδέν, ἀγνοῖ καθεστῶτες κατὰ σῶμα καὶ κατὰ ψυχὴν, ἀπολελυμένοι ματαίων δοξῶν, τὸν μόνον Θεὸν καὶ δυνατὸν σεβόμενοι παρ' ὄλην τὴν πᾶσαν κτίσιν. Ὅθεν Αἰγυπτίων οἱ καθηγεμόνες ἱερεῖς ἐγκεκυφότες εἰς p. 372 πολλά, καὶ μετεσχηκότες πραγμάτων, ἀνθρώπους Θεοῦ προσομαζοῦσιν ἡμᾶς· ὁ τοῖς λοιποῖς οὐ πρόσεστιν, εἰ μὴ τις σέβεται τὸν κατ' ἀλήθειαν Θεόν· ἀλλ' εἰσὶν ἄνθρωποι βρωτῶν καὶ ποτῶν καὶ σκέπης· ἡ γὰρ πᾶσα διάθεσις αὐτῶν ἐπὶ ταῦτα καταφεύγει. 5 Τοῖς δὲ παρ' ἡμῶν ἐν οὐδενὶ ταῦτα λελόγισται, περὶ δὲ τῆς τοῦ Θεοῦ δυναστείας δι' ὅλου τοῦ ζῆν ἡ σκέψις αὐτοῖς ἐστι. Ὅπως οὖν μηδενὶ συναλισγόμενοι μηδὲ ὀμιλοῦντες φαύλῳ διαστροφᾷ λαμβάνοιμεν, πάντῳθεν ἡμᾶς περιέφραξαν ἀγνεύσεις, καὶ διὰ βρωτῶν, καὶ ποτῶν, καὶ ἀφῆς, καὶ ἀκοῆς, καὶ ὀράσεως νομικῆς. b Τῷ γὰρ καθόλου πάντα πρὸς τὸν φυσικὸν λόγον ὅμοια καθέστηκεν, ὑπὸ μιᾶς δυνάμεως οἰκονομούμενα, καὶ καθ' ἐν ἕκαστα ἔχει λόγον βαθύν, ἀφ' ὧν ἀπεχόμεθα κατὰ τὴν χρῆσιν, καὶ οἷς συγχρώμεθα. Χάρις δὲ ὑποδείγματος ἐν ἡ δεύτερον ἐπιδραμών 5 σοι σημαυῶ. Μὴ γὰρ εἰς τὸν καταπεπτωκότα λόγον εἰσέλθης, ὅτι μυῶν καὶ γαλῆς ἡ τῶν τοιούτων χάρις περιεργίας ποιούμενος

c 7 μὲν] om Ar. καὶ] IO, om ceteri d 1 οἵτινες] οἱ O d 2 κνωδάλων] pr ἐπὶ I d 4 τοιγαροῦν] οὖν Ar. d 5 καὶ] om Ar. d 8 κατὰ 2^ο] om O d 9 καὶ δυνατὸν] om BO παρ'—κτίσιν] om BO 372 a 1 οἱ Αἰγύπτιοι Ar. καθηγεμόνες] om BO ἐγκεκυφότες BO a 5—b 1 ἡ—ποτῶν om O a 6 ἡμῶν] ἡμῶν I Ar. τῆς τοῦ] om I a 8 οὖν] ἐν Ar. συναλισγόμενοι Ar. φαύλοις I Ar. a 9 λαμβάνοιμεν Ar. περιέφραξεν I Ar. b 1 ἀφῶν I Ar. νομικῶς I Ar. b 2 τῷ] IO, τὸ B b 3 ἕκαστον I Ar. b 4 λόγον ἔχει O βαθύν] IO², βαθμόν O* (?) ἀπεσχόμεθα Ar. b 5 ἡ] + καὶ Ar. b 6 εἰσέλθης] ἔλθης O Ar. b 7 μυῶν IO, cf 374 d 1

ΑΡΙΣΤΕΟΥ

c ενομοθέτει ταῦτα Μωσῆς, ἀλλὰ πρὸς ἀγνὴν ἐπίσκεψιν καὶ τρόπων
 ἐξαρτισμὸν δικαιοσύνης ἔνεκεν σεμνῶς πάντα ἀνατέτακται. Τῶν
 γὰρ πετεινῶν οἷς χρώμεθα πάντα ἡμερα καθέστηκε, καὶ διαφέρει
 καθαριότητι, πυροῖς καὶ ὀσπρίοις χρώμενα πρὸς τροφήν, οἷον
 5 περιστεραί, τρυγόνες, ἀτταγαί, πέρδικες, ἔτι δὲ χῆνες, καὶ τὰ
 ἄλλα ὅσα τοιαῦτα· περὶ ὧν δὲ ἀπηγόρευται πετεινῶν, εὐρήσεις
 ἄγριά τε καὶ σαρκοφάγα, καὶ καταδυναστεύοντα τῇ περὶ αὐτὰ
 δυνάμει τὰ λοιπά, καὶ τὴν τροφήν ἔχοντα τὴν δαπάνησιν τῶν
 d προειρημένων ἡμέρων μετὰ ἀδικίας. Οὐ μόνον δὲ ταῦτα, ἀλλὰ
 καὶ τοὺς ἄρνας καὶ ἐρίφους ἀρπάξουσι, καὶ τοὺς ἀνθρώπους δὲ
 ἀδικοῦσι, νεκροὺς τε καὶ ζῶντας. Παράσημον οὖν ἔθετο διὰ
 τούτων, ἀκάθαρτα προσονομάσας, ὅτι δέον ἐστὶ κατὰ ψυχὴν οἷς ἡ
 5 νομοθεσία διατέτακται δικαιοσύνη συγχρῆσθαι, καὶ μηδένα κατα-
 δυναστεύειν πεποιθότας ἰσχύϊ τῇ καθ' ἑαυτοὺς, μηδ' ἀφαιρείσθαι
 μήθ' ἔν, ἀλλ' ἐκ δικαίου τὰ τοῦ βίου διακυβερνᾶν, ὡς τὰ τῶν προει-
 ρημένων πετεινῶν ἡμερα ζῶα τὰ φυόμενα τῶν ὀσπρίων ἐπὶ γῆς
 δαπανᾷ, καὶ οὐ καταδυναστεύει πρὸς τὴν ἐπαναίρεσιν οὔτε τῶν
 P. 373 ὑποβεβηκότων, οὔτε τῶν συγγενικῶν. Διὰ τῶν τοιούτων οὖν
 παρέδωκεν ὁ νομοθέτης σημειοῦσθαι τοῖς συντεοῖς, εἶναι δικαίους
 τε, καὶ μηδὲν ἐπιτελεῖν βία, μηδὲ τῇ περὶ αὐτοὺς ἰσχύϊ πεποιθότας
 ἐτέρους καταδυναστεύειν. Ὅπου γὰρ οὐδ' ἄψασθαι καθῆκε τῶν
 5 προειρημένων διὰ τὴν περὶ ἕκαστα διάθεσιν, πῶς οὐ φυλακτέον
 παντάπασιν τοὺς τρόπους εἰς τοῦτο κατακλασθῆναι; Πάντα οὖν
 τὰ συγχωρηθέντα ἐπὶ τούτων καὶ τῶν κτηνῶν τροπολογῶν

c 2 ἐξαρτισμὸν] pr ἐξάρητον O c 3 διαφέρει] om O c 4
 καθαρότητι Ar. τροφήν] pr τὴν I Ar. c 5 ἀτταγαί BO, ἀτταγαί
 I of Rutherford *New Phrygi.* p 199 ἔτι δὲ] om BO Ar. τὰ ἄλλα]
 om BO c 6 ὧν δὲ] δ' ὧν BO ἀπηγόρευκεν BO πτηνῶν Ar. et
 d 8 c 7 αὐτὰ] ταῦτα Ar. c 8 τὴν 1^ο—ἡμέρων] δαπανῶντα τὰ
 προειρημένα ἡμερα BO τὴν 2^ο] om Ar. d 1 οὐ—ταῦτα] om BO
 d 2 τοὺς 1^ο] om BO ἀαρπάξουσι Ar. δὲ] om BO Ar. d 3 παράσημον
 —προσονομάσας] ἀκάθαρτα γοῦν αὐτὰ προσωνόμασεν (-αν B) BO d 4
 ἐστὶ κατὰ ψυχὴν] om O d 5 συντέτακται O d 6 καθ' ἑαυτοὺς] ἑαυτῶν
 BO d 7 μήθ' ἔν] μηδὲν I Ar. δικαιοσύνης] om BO d 8 κληρονομία I Ar.
 ὡς—συγγενικῶν] om BO 373 a 1 τῶν τοιούτων] τούτων BO a 2
 παραδίδωκεν Ar. σημ. τοῖς συν.] om BO a 3—c 4 μηδέ—
 μηρμισμὸν] om B a 6 κατακλεισθῆναι O ~ πάντα οὖν] πάντων Ar.
 a 7 συγχωρηθέντα] τῆς συγχωρήσεως ἡμῖν I Ar.

ἐκτέθεικε. Τὸ γὰρ διχηλεύειν καὶ διαστέλλειν ὀπλῆς ὄνυχας, **ΑΡΙΣΤΕΥΟΥ** σημεῖον ἐστὶ τοῦ διαστέλλειν ἕκαστα τῶν πράξεων ἐπὶ τὸ καλῶς **b** ἔχον. Ἡ γὰρ ἰσχὺς τῶν ὄλων σωμάτων μετὰ ἐνεργείας ἀπέρεισιν ἐπὶ τοὺς ὤμους ἔχει καὶ τὰ σκέλη. Μετὰ διαστολῆς οὖν ἅπαντα ἐπιτελεῖν πρὸς δικαιοσύνην ἀναγκάζει, τῷ σημειοῦσθαι διὰ τούτων, ἔτι δὲ καὶ διότι παρὰ πάντας ἀνθρώπους διεστάλ- **5** μεθα. Οἱ γὰρ πλείους τῶν λοιπῶν ἑαυτοὺς μολύνουσι ἐπιμισ- γόμενοι, συντελοῦντες μεγάλην ἀδικίαν, καὶ χῶραι καὶ πόλεις ὄλαι ἐπὶ τούτοις σεμνύνονται. Οὐ μόνον γὰρ πρὸς ἄρσενας προσάγουσι, ἀλλὰ καὶ τεκούσας, ἔτι δὲ καὶ θυγατέρας μολύνουσι. **c** Ἡμεῖς δὲ ἀπὸ τούτων διεστάλμεθα. Περὶ ὃν δὲ ἐστὶν ὁ προειρη- μένος τῆς διαστολῆς τρόπος, περὶ τούτου εἶναι καὶ τὸν τῆς μνήμης κεχαρκτηήρικε. Πάντα γὰρ ὅσα διχηλεῖ καὶ μηρुकισμὸν ἀνάγει, σαφῶς τοῖς νοοῦσιν ἐκτίθεται τὸ τῆς μνήμης. Ἡ γὰρ ἀναμνήρ- **5** κισις οὐδὲν ἕτερον ἀλλ' ἢ τῆς ζωῆς καὶ συστάσεως ὑπόμνησις ἐστὶ. Τὸ γὰρ ζῆν διὰ τῆς τροφῆς συνεστάναι νομίζει. Διὸ παρακελεύεται διὰ τῆς γραφῆς λέγων οὕτως· Μνησθήσῃ Κυρίου **d** τοῦ Θεοῦ, τοῦ ποιήσαιτος ἐν σοὶ τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστά. Κατανοούμενα γὰρ ἐνδοξα φαίνεταί, πρῶτα μὲν ἡ τοῦ σώματος σύμπηξις, καὶ ἡ τῆς τροφῆς διοίκησις, καὶ ἡ περὶ ἕκαστον μέλος διαστολή, πολλῶ δὲ μᾶλλον ἢ τῶν αἰσθήσεων διακόσμησις, διανοίας ἐνέργημα, καὶ **5** κίνησις ἀόρατος, ἢ τε ὀξύτης τοῦ πρὸς ἕκαστόν τι πράσσειν, καὶ τεχνῶν εὔρεσις, ἐπέραστοι περιέχει τρόπον. Διὸ παρακελεύεται

373 d 1 cf Deut. vii. 18 (ubi alia quaedam dant LXX)

a 8 ἐκτέθειται I, ἐκθέονται Ar. b 3 ἄπερ εἰσὶν I b 4 ἅπαντα—ἀναγκάζει] βιώσκομεν O τῷ τὸ I Ar. b 5 διὰ] pr καὶ I διὰ—διότι] ὅτι O καὶ] om Ar. διαστελλόμεθα O, διεστάμεθα (sic) Ar. b 6 πλείους τῶν λοιπῶν] ἄλλοι O μολύνουσι ἑαυτοὺς O b 8 σεμν. ἐπὶ τ. I Ar. πρὸς—προσάγ.] προσάγουσι τοὺς ἄρσενας Ar. ἄρσενας O c 1 καὶ 2°] om I c 2 ἡμεῖς—διεστάλ.] om O εἰρημένος O^c c 3 τρόπος] τῶπος Ar. καὶ τὸν τῆς μνήμης εἶναι O c 4 κεχαρκτηρικένοι Ar. πάντα] εἶπας I διχηλῆ O Ar. c 6 ἀλλ' ἢ] ἀλλὰ I Ar. ἐπίμνησις Ar. c 7 ἔστι] om Ar. διὰ] pr καὶ Ar. d 3 ἐνδοξα] + καὶ μεγάλα I, pr καὶ μεγάλα καὶ Ar. πρῶτα] πρῶτον I Ar. ἡ σύμπηξις ἡ τοῦ σώματος I Ar. d 4 μέλος] μέρος edd d 5 τῶν αἰσθήσεων] τῆς τῶν αἰσθ. I, τῆς αἰσθήσεως O d 7 ἀπέριστον Ar., ἀπέρατον vel ἀπέραντον coniec Vig.

ΑΡΙΣΤΕΟΥ μνείαν ἔχει, ὡς συντηρεῖται τὰ προειρημένα συνεχόμενα θεία
 δυνάμει. Πάντα γὰρ τόπον καὶ χρόνον ὥρικε, πρὸς τὸ διὰ παντὸς
 10 μνημονεύειν τοῦ κρατοῦντος Θεοῦ, συντηροῦντας καὶ τὰς ἀρχάς,
 P. 374 καὶ μεσότηας, καὶ τελευτάς. Καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν βρωτῶν καὶ
 ποτῶν ἀπαρξασμένους εὐθέως τότε συγχρησθαι κελεύει. Καὶ μὴν
 καὶ ἐκ τῶν περιβολαίων παράσημον ἡμῶν μνείας δέδωκεν· ὡσαύτως
 δὲ [καὶ ἐπὶ τῶν πόλεων καὶ οἰκίσεων διὰ τὸ σκεπάζεσθαι,] καὶ
 5 ἐπὶ τῶν πυλῶν καὶ θυρῶν προστέταχεν ἡμῶν τιθέναι τὰ λόγια,
 πρὸς τὸ μνείαν εἶναι Θεοῦ· καὶ ἐπὶ τῶν χειρῶν δὲ διαρρηθῆναι τὸ
 b σημείον κελεύει περιῆφθαι, σαφῶς ἀποδεικνύς, ὅτι πᾶσαν ἐνέρ-
 γειαν μετὰ δικαιοσύνης ἐπιτελεῖν δεῖ, μνήμην ἔχοντας τῆς ἑαυτῶν
 κατασκευῆς, ἐπὶ πᾶσι δέ, τὸν περὶ Θεοῦ φόβον. Κελεύει δὲ καὶ
 κοιταζομένους, καὶ διανισταμένους, καὶ πορευομένους μελετᾶν τὰς
 5 τοῦ Θεοῦ κατασκευάς, οὐ λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ διαλήψει
 θεωροῦντας τὴν κίνησιν, καὶ τὴν ὑπόληψιν ἑαυτῶν, ὅταν εἰς ὕπνον
 ἔρχωνται, καὶ τὴν ἔγερσιν, ὡς θεία τίς ἐστι καὶ ἀκατάληπτος ἡ
 τούτων μετάθεσις.

Δέδεικται δέ σοι καὶ τὸ περισσὸν τῆς λογίας τῆς κατὰ τὴν
 c διαστολὴν καὶ μνείαν, ὡς ἐξεθέμεθα τὴν διχηλίαν καὶ τὸν
 μηρুকισμὸν. Οὐ γὰρ εἰκῆ, καὶ κατὰ τὸ ἐμπεσὸν εἰς ψυχὴν
 νενομοθέτηται πρὸς δ' ἀλήθειαν καὶ σημείωσιν ὀρθοῦ λόγου.
 Διατάξας γὰρ ἐπὶ βρωτῶν καὶ ποτῶν καὶ τῶν κατὰ τὰς
 5 ἀφᾶς ἕκαστα, κελεύει μὴτὲν εἰκῆ μῆτε πράσσειν, μῆτε ἀκούειν,
 μῆτε τῇ τοῦ λόγου δυναστεία συγχρωμένους ἐπὶ τὴν ἀδικίαν
 τρέπεσθαι. Καὶ ἐπὶ τῶν κνωδάλων δὲ ταυτὸν ἐστὶν εὐρεῖν.

d 8 συνεχόμενα] om O Ar.

χρόνον καὶ τόπον O Ar.

374 a 2 συγχωρησθαι Ar.

[καὶ—σκεπάζεσθαι] codd, spuria habent edd

τῶν O ἡμῶν pr μέν Ar.

b 3 περὶ] τοῦ O καὶ] om O

καὶ πορευομένους] om Ar.

τὴν κίνησιν] τὰ κινήματα O

c 1 ἐξεθέσθαι (sic) I

c 4 καὶ ποτῶν] om BO Ar.

O* (?)

d 9 δυνάμει] + σὺν κατασκευῇ I Ar.

d 10 συντηροῦντας—κελεύει] om O, καὶ

a 3 ἔδωκεν O a 4

a 5 θυρῶν] pr ἐπὶ

b 2 ἑαυτῶν κατασκ.] ἡμῶν συστάσεως Ar.

b 4 διανισταμένους] δι sup lin I

b 5 μόνον λόγῳ Ar. καὶ om Ar. b 6

τῇ] om Ar.

c 2 τὸ] om O καὶ] om Ar.

c 6 τῇ] om Ar. c 7 ἐστὶν] om

ΑΡΙΣΤΕΟΥ

Κακοποιητικὸς γὰρ ὁ τρόπος ἐστὶ καὶ γαλῆς, καὶ μυῶν, καὶ τῶν d
τούτοις ὁμοίων, ὅσα διηγóρευται. Πάντα γὰρ λυμαίνονται καὶ
κακοποιούσι μύες, οὐ μόνον πρὸς τὴν ἑαυτῶν τροφήν, ἀλλὰ καὶ
εἰς τὸ παντελῶς ἄχρηστον γίνεσθαι ἀνθρώπῳ ὅ τι ἂν δὴ ποτ' οὖν
ἐπιβάλληται κακοποιεῖν. Τό τε τῆς γαλῆς γένος ἰδιάζον ἐστὶ 5
χωρὶς γὰρ τοῦ προειρημένου ἔχει λυμαντικὸν κατάστημα. Διὰ
γὰρ τῶν ὄτων συλλαμβάνει τεκνοποιεῖ δὲ τῷ στόματι. Καὶ
διὰ τοῦτ' οὖν ὁ τοιοῦτος τρόπος τοῖς ἀνθρώποις ἀκάθαρτός ἐστιν.
"Ὅσα γὰρ δι' ἀκοῆς λαβόντες, ταῦτα τῷ λόγῳ σωματοποίησαντες,
κακοῖς ἐτέρους ἐνεκύλισαν, ἀκαθαρσίαν τε οὐ τὴν τυχοῦσαν 10
ἐπετέλεσαν, μιανθέντες αὐτοὶ παντάπασι τῷ τῆς ἀσεβείας
μολυσμῷ. Καλῶς δὲ ποιῶν ὁ βασιλεὺς ἡμῶν τοὺς τοιοῦτους p. 375
ἀναιρεῖ, καθὼς μεταλαμβάνομεν. 'Εγὼ δὲ εἶπα· Τοὺς ἐμφανιστὰς
οἴομαί σε λέγειν· καὶ γὰρ αἰκίας καὶ θανάτους ἐπαλγέσιν αὐτοὺς
παραβάλλει συνεχῶς. <Ὁ δέ>· Τούτους γὰρ <καὶ λέγω> ἐπαγρύ-
πησις γὰρ εἰς ἀνθρώπων ἀπώλειαν, ἀνόσιος. 'Ὁ δὲ νόμος ἡμῶν 5
κελεύει μῆτε λόγῳ μῆτε ἔργῳ κακοποιεῖν μηδένα. Καὶ περὶ τούτων
οὖν ὅσον ἐπὶ βραχὺ διεξελεθεῖν, <προσυνπέδειξά> σοι, ὅτι πάντα
κεκαρόνισται πρὸς δικαιοσύνην, καὶ οὐδὲν εἰκῆ κατατέτακται διὰ b
τῆς γραφῆς οὐδὲ μυθῶδως· ἀλλ' ἵνα δι' ὅλου τοῦ ζῆν καὶ ἐν ταῖς
πράξεσιν ἀσκῶμεν δικαιοσύνην πρὸς πάντας ἀνθρώπους, μεμνημένοι
τοῦ δυναστεύοντος Θεοῦ. Περὶ βρωτῶν οὖν καὶ τῶν ἀκαθάρτων,
ἐρπετῶν καὶ κνωδάλων, ὁ πᾶς λόγος ἀνατείνει πρὸς δικαιοσύνην, 5
καὶ τὴν τῶν ἀνθρώπων συναιαστροφίην δικαίαν. 'Εμοὶ μὲν οὖν

d 1 γὰρ ἐστὶν ὁ τρόπος BO μυῶν I d 4 εἰς τὸ] om Ar. γίνεται
Ar. ὅ τι ἂν] ὅταν Ar. d 5 ἐπιβάλληται I Ar. d 8 τοῦτ' οὖν] τοῦτο
B Ar. τοῖς ἀνθρώποις] τῶν ἀνθρώπων BO Ar. d 10 τε] om Ar.
d 11 αὐτοὶ] om BO εὐσεβείας O 375 a 1 ἡμῶν] ἡμῶν I a 2
ἐγὼ—λέγειν om B εἶπον Ar. a 3 ἐπαλγέσιν] om BO a 4
περιβάλλει O Ar. <ὁ δέ>] Ar. τοῦτοις I τούτους—λέγω] om BO
<καὶ λέγω>] Ar., om I ἐπαγρύπησις] pr ἢ γὰρ Ar., ἐπαγρυπνοῦσι BO
a 5 γὰρ] om I Ar. εἰς] om Ar. ἀπώλεια Ar. ἀνόσιον O a 6
μηδένα κακοποιεῖν Ar. a 7 ὅσον—<προσυνπέδειξά>] διεξήλθον βραχὺ
δεικνύων BO βραχεῖ Ar. <προσυνπέδειξά>] coniec Vig. ὅτι
διότι I πάντας O b 1 καὶ—δικαιοσύνην] om B διὰ τῆς γραφῆς]
om O b 2 θυμῶδως Ar. b 4 περὶ—δικαίαν] om BO b 5
ἐρπετῶν] om Ar. ὁ] καὶ Ar.

ΑΡΙΣΤΕΟΥ καλῶς ἐνόμιζε περὶ ἐκάστων ἀπολελογησθαι. Καὶ γὰρ περὶ τῶν
 προσφερομένων ἔλεγε μόσχων, καὶ κριῶν, καὶ χιμάρων, ὅτι δεῖ
 c ταῦτ' ἐκ βουκολίων καὶ ποιμνίων λαμβάνοντας ἡμερα κατα-
 σκευάζειν, καὶ μηθὲν ἄγριον, ὅπως οἱ προσφέροντες τὰς θυσίας
 μηθὲν ὑπερήφανον ἑαυτοῖς συνιστορῶσι, σημειώσῃ κεχρημένοι
 τοῦ διατάξαντος. Τῆς γὰρ ἑαυτοῦ ψυχῆς τοῦ παντὸς τρόπου τὴν
 5 προσφορὰν ποιεῖται, ὃ τὴν θυσίαν προσάγων. Καὶ περὶ τούτων
 οὖν νομίζω τὰ τῆς ὁμίλιας ἄξια λόγου καθεστάναι, διὰ τὴν σεμνό-
 τητα τοῦ νόμου, ἣν προῆγμαί διασαφῆσαι σοι, Φιλόκρατες, δι' ἣν
 ἔχεις φιλομάθειαν.

Ταῦτα μὲν ὁ ἀρχιερεὺς τοῖς ἤκουσιν ὡς αὐτὸν Ἑλλησι
 10 περὶ τῆς ἀλληγορουμένης ἐν τοῖς ἱεροῖς νόμοις ἰδέας
 d διεστείλατο, ὡς ἂν μέλλουσι ταῖς ἐκδοθησομέναις περι-
 τεύξεσθαι τῶν γραφῶν ἐρμηνείαις. Ὁ δὲ Ἀριστό-
 βουλος, καὶ τῆς κατ' Ἀριστοτέλην φιλοσοφίας πρὸς
 τῇ πατρίῳ μετεilhχῶς, ὅποια περὶ τῶν ἐν ταῖς ἱεραῖς
 5 βίβλοις φερομένων ὡς περὶ Θεοῦ μελῶν διήλθεν, ἐπακου-
 σαι καιρός· οὗτος δ' αὐτὸς ἐκεῖνος, οὗ καὶ ἡ δευτέρα
 τῶν Μακκαβαίων ἐν ἀρχῇ τῆς βίβλου μνημονεύει, ἐν
 τῷ πρὸς Πτολεμαίου τὸν βασιλέα συγγράμματι τούτου
 καὶ αὐτὸς διασαφεί τὸν τρόπον·

p. 376
 ΑΡΙΣΤΟ-
 ΒΟΥΛΟΥ

10. Πλὴν ἱκανῶς εἰρημένων πρὸς τὰ προκείμενα ζητήματα,
 ἐπεφώνησας καὶ σύ, βασιλεῦ, διότι σημαίνεται διὰ τοῦ νόμου τοῦ
 παρ' ἡμῖν, καὶ χεῖρες, καὶ βραχίων, καὶ πρόσωπον, καὶ πόδες, καὶ

376 a 1 Aristobulus, *Comment. in Leg. Mos.*

b 7 καλῶς] om Ar. ἀπολογεῖσθαι Ar. b 8 καὶ 1^ο] πρ τε BO Ar.
 χιμάρων I δεῖ] ἀεὶ Ar. c 6 νομίζω—νόμου, ἣν] om B ἀξιολόγῳ
 Ar. καθεστάναι λόγου O σεμνότητα] + καὶ φυσικὴν διάνοιαν Ar.
 c 7 ἦν] om Ar. σοι] om O Φιλοκράτη Ar. d 1 διεστείλατο]
 ante τοῖς ἤκουσιν BO ὡς ἂν] πῶς BO περιτεύξεσθαι—ἐρμηνείαις]
 αὐτῶν ἐρμην. περιτ. B, πρὸς αὐ. ἐρμην. ἐπιτεύξεσθαι O d 4 ἐν—ἐπα-
 κοῦσαι] ἐμφερομένων τοῦ Θεοῦ μελῶν ἐν ταῖς ἱ. β. διασαφῆσαι BO d 6 δ'
 αὐτὸς ἐκεῖνος] δ' ἐστὶν αὐτὸς ἐκ. B, δ' ἦν αὐτὸς ἐκ. I, δ' οὗτός ἐστιν O d 7
 μνημονεύει] μνηνται BO ἐν—τρόπον] om BO 376 a 2 νόμου
 τοῦ παρ' ἡμῖν] παρ' ἡμ. v. BO

περίπατος ἐπὶ τῆς θείας δυνάμεως· ἂ τεύξεται λόγου καθήκοιτος, **b** **ΑΡΙΣΤΟ-ΒΟΥΛΑΟΥ**
καὶ οὐκ ἀντιδοξήσει τοῖς προειρημένοις ὑφ' ἡμῶν οὐδέν. Παρα-
καλέσαι δέ σε βούλομαι πρὸς τὸ φυσικῶς λαμβάνειν τὰς ἐκδοχάς,
καὶ τὴν ἀρμόζουσαν ἔννοιαν περὶ Θεοῦ κρατεῖν, καὶ μὴ ἐκπίπτειν
εἰς τὸ μυθῶδες καὶ ἀνθρώπινον κατάστημα. Πολλαχῶς γὰρ ὁ 5
βούλεται λέγειν ὁ νομοθέτης ἡμῶν Μωσῆς, ἐφ' ἑτέρων πραγμάτων
λόγους ποιούμενος, λέγω δὲ τῶν κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν, φυσικὰς
διαθέσεις ἀπαγγέλλει καὶ μεγάλων πραγμάτων κατασκευάς. Οἷς **c**
μὲν οὖν πάρεστι τὸ καλῶς νοεῖν, θαυμάζουσι τὴν περὶ αὐτὸν
σοφίαν, καὶ τὸ θεῖον πνεῦμα, καθ' ὃ καὶ προφήτης ἀνακεκήρυκται·
ὧν εἰσὶν οἱ προειρημένοι φιλόσοφοι, καὶ πλείονες ἕτεροι καὶ
ποιηταὶ παρ' αὐτοῦ μεγάλας ἀφορμὰς εἰληφότες, καθὸ καὶ θαυμά- 5
ζονται. Τοῖς δὲ μὴ μετέχουσι δυνάμεως καὶ συνέσεως, ἀλλὰ τῷ
γραπτῷ μόνον προσκειμένοις, οὐ φαίνεται μεγαλειῶν τι διασαφῶν.
Ἄρξομαι δὲ λαμβάνειν καθ' ἕκαστον σημαυόμενοι, καθ' ὅσον ἂν ὦ **d**
δυνατός. Εἰ δὲ μὴ τεύξομαι τάληθοῦς, μηδὲ πείσω, μὴ τῷ
νομοθέτῃ προσάψης τὴν ἀλογίαν, ἀλλ' ἐμοὶ τῷ μὴ δυναμένῳ
διαριεῖσθαι τὰ ἐκείνῳ νενοημένα. Χεῖρες μὲν οὖν νοοῦνται
προδήλως καὶ ἐφ' ἡμῶν κοινότερον. Ὅταν γὰρ δυνάμεις 5
ἐξαποστέλλης σὺ βασιλεὺς ὧν, βουλόμενός τι κατεργάσασθαι,
λέγομεν, μεγάλην χεῖρα ἔχει ὁ βασιλεὺς, φερομένων τῶν
ἀκούοντων ἐπὶ τὴν δύναμιν ἣν ἔχεις. Ἐπισημαίνεται δὲ τοῦτο
καὶ διὰ τῆς νομοθεσίας ἡμῶν λέγων ὁ Μωσῆς οὕτως· Ἐν χειρὶ
κραταιῶν ἐξήγαγεν ὁ Θεὸς σε ἐξ Αἰγύπτου. Καὶ πάλιν· Ἀποστειλῶ, φησὶν **10**
ὁ Θεός, τὴν χεῖρά μου, καὶ πατάξω τοὺς Αἰγυπτίους. Καὶ ἐπὶ τοῦ τῶν
κτηνῶν θανάτου φησὶ τῷ Φαραῶ ὁ Μωσῆς· Ἴδου χεῖρ Κυρίου ἐπέσται **p. 377**

d 9 Ex. xiii. 9, 16

d 10 Ex. iii. 20

377 a 1 Ex. ix. 3

b 5 μυθῶδες] + παράστημα I κατάστημα] om I c 6 δυνάμεως καὶ]
om I d 1 σημαίναν BO ἂν] om BO d 2 τάληθοῦς] τοῦ πράγ-
ματος I μὴ τῷ] οὐ τοῦ BO d 3 νομοθέτου O προσάψης τὴν
ἀλογίαν] om BO ἐμοὶ—νενοημένοι] ἐμοὶ ὁ μῶμος τοῦ ἀνοοῦντος περὶ τὸ
ἀληθές BO d 8 ἐπὶ—ἔχεις] ἐφ' ἣν ἔχεις (ἐνεῖ B) δύναμιν BO d 9
ὁ M. λέγων BO d 10 ἀποστειλῶ] ἐκείνας LXX cf Valcken. Aristob. § 70
ἀπ., φησὶν ὁ Θεός] εἰρηκέναι αὐτῶ φησὶ τὸν Θεόν, ἀπ. I d 11 μου, καὶ]
om LXX τῶν—Μωσῆς] γεγονότος θανάτου τῶν κτηνῶν καὶ τῶν ἄλλων φησὶ
τῷ βασιλεῖ τῶν Αἰγυπτίων λέγων I 377 a 1 ἐπέσται] I LXX, ἔσται BO

ΑΡΙΣΤΟ-
ΒΟΥΛΟΥ

ἐν τοῖς κτήρεσί σου, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐν τοῖς πεδίοις θάνατος μέγας. Ὡστε αἱ
 χεῖρες ἐπὶ δυνάμεως νοοῦνται Θεοῦ. Καὶ γὰρ ἔστι νοῆσαι τὴν
 πᾶσαν ἰσχὺν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰς ἐνεργείας ἐν ταῖς χερσὶν
 5 εἶναι. Διόπερ καλῶς ὁ νομοθέτης ἐπὶ τὸ μεγαλεῖον μετενήνοχε,
 λέγων τὰς συντελείας χεῖρας εἶναι Θεοῦ. Στάσις δὲ θεία καλῶς
 ἂν λέγοιτο κατὰ τὸ μεγαλεῖον ἢ τοῦ κόσμου κατασκευή. Καὶ
 b γὰρ ἐπὶ πάντων ὁ Θεός, καὶ πάνθ' ὑποτέτακται, καὶ στάσις
 εἴληφεν· ὥστε τοὺς ἀνθρώπους καταλαμβάνειν ἀκίνητα εἶναι
 ταῦτα. Λέγω δὲ τὸ τοιοῦτον, ὡς οὐδέποτε γέγονεν οὐρανὸς γῆ,
 γῆ δ' οὐρανός, οὐδ' ἥλιος σελήνη λάμπουσα, οὐδὲ σελήνη πάλιν
 5 ἥλιος, οὐδὲ ποταμοὶ θάλασσαί, οὐδὲ θάλασσα ποταμοί. Καὶ
 πάλιν ἐπὶ τῶν ζώων ὁ αὐτός ἐστι λόγος. Οὐ γὰρ ἄνθρωπος
 ἔσται θηρίον, οὐδὲ θηρίον ἄνθρωπος. Καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν δὲ
 ταυτὸν ὑπάρχει φυτῶν τε καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων· ἀμετάβλητα μὲν
 c ἔστι, τὰς αὐτὰς δ' ἐν αὐτοῖς τροπὰς λαμβάνει καὶ φθοράς. Ἡ
 στάσις οὖν ἢ θεία κατὰ ταῦτα ἂν λέγοιτο, πάντων ὑποκειμένων
 τῷ Θεῷ. Λέγεται δὲ κατάβασις ἐπὶ τὸ ὄρος θεία γεγενέαι διὰ
 τῆς γραφῆς τοῦ νόμου, καθ' ὃν ἐνομοθέτει καιρόν, ἵνα πάντες
 5 θεωρήσωσι τὴν ἐνέργειαν τοῦ Θεοῦ. Κατάβασις γὰρ αὕτη σαφῆς
 ἔστι· καὶ περὶ τούτων οὖν οὕτως ἂν τις ἐξηγήσαιτο, βουλόμενος
 συντηρεῖν τὸν περὶ Θεοῦ λόγον. Δηλοῦνται γὰρ ὡς τὸ ὄρος
 ἐκαίετο πυρὶ, καθὼς φησιν ὁ νομοθέτης, διὰ τὸ τὸν Θεὸν κατα-
 βεβηκέναι, σαλπίγγων τε φωνάς, καὶ τὸ πῦρ φλεγόμενον ἀνυπο-
 d στάτως εἶναι. Τοῦ γὰρ παντὸς πλήθους μυριάδων οὐκ ἔλαττον
 ἑκατόν, χωρὶς τῶν ἀφηλίκων, ἐκκλησιαζομένων κυκλόθεν τοῦ
 ὄρους, οὐκ ἔλασσον ἡμερῶν πέντε οὔσης τῆς περιόδου περὶ αὐτό,
 κατὰ πάντα τόπον τῆς ὀράσεως πᾶσιν αὐτοῖς κυκλόθεν, ὡς ἦσαν

c 7 Deut. iv. 11; v. 23; ix. 15

a 2 αἱ—ἔστι] δηλοῦσθαι τὰς χεῖρας ἐπὶ δυνάμεως εἶναι Θεοῦ καὶ γὰρ ἔστι
 μεταφέροντας I a 5 διόπερ—Θεοῦ] om BO a 7 τὸ] om O καὶ
 —ταῦτα] om B b 5 θάλασσαί] θάλασσα O οὐδὲ 2^ο—πάλιν]
 οὐδ' ἀνάπαλιν καὶ BO b 6 ἔστι] om O b 7 λοιπῶν] φυτῶν BO
 b 8 ταυτὸν—τε] om BO ἐπὶ] om BO c 3 δέ] + καὶ I c 6
 ἄν—λόγον] ἔρει τις BO c 8 ὁ νομοθ.] ἢ νομοθεσία BO* ? d 1—378 a 6
 οὐκ—πάντων om B d 2 ἑκατόν] ἑκάστον ? O

παρεμβεβληκότες, τὸ πῦρ φλεγόμενον ἔθεωρεῖτο. Ὡστε τὴν 5 **ΑΡΙΣΤΟ-**
κατάβασιν μὴ τοπικὴν εἶναι· πανταχοῦ γὰρ ὁ Θεὸς ἔστιν. Ἄλλὰ **ΒΟΥΛΟΥ**
τὴν τοῦ πυρὸς δύναμιν παρὰ πάντα θαυμάσιον ὑπάρχουσαν, διὰ
τὸ πάντα ἀναλίσκειν, (οὐκ ἂν) ἔδειξε φλεγομένην ἀνυποστάτως,
μηδὲν δ' ἐξαναλίσκουσαν, εἰ μὴ τὸ παρὰ τοῦ Θεοῦ δυναμικὸν αὐτῇ
προσείη. Τῶν γὰρ φνομένων κατὰ τὸ ὄρος, τόπων φλεγομένων **p. 378**
σφοδρῶς, οὐδὲν ἐξανάλωσεν· ἀλλ' ἔμεινε τῶν ἀπάντων ἡ χλόη
πυρὸς ἄθικτος, σαλπύγγων τε φωναὶ σφοδρότερον συνηκούοντο
σὺν τῇ τοῦ πυρὸς ἀστραπηδὸν ἐκφάνσει, μὴ προκειμένων ὀργάνων
τοιούτων, μηδὲ τοῦ φωνήσαντος, ἀλλὰ θεία κατασκευῆ γινομένων 5
πάντων. Ὡστε σαφὲς εἶναι διὰ ταῦτα τὴν κατάβασιν τὴν θείαν
γεγονέαι, διὰ τὸ τοὺς συνορῶντας ἐκφαντικῶς ἕκαστα κατα-
λαμβάνειν, μήτε τὸ πῦρ κεκαυκός, ὡς προείρηται, μηδὲν, μήτε τὰς
τῶν σαλπύγγων φωνὰς δι' ἀνθρωπίνης ἐνεργείας ἢ κατασκευῆς **b**
ὀργάνων γίνεσθαι, τὸν δὲ Θεὸν ἄνευ τινὸς δεικνύναι τὴν ἑαυτοῦ
διὰ πάντων μεγαλειότητα.

Ταῦτα καὶ ὁ Ἀριστόβουλος. Ἐπεὶ δὲ διεληλύθαμεν
τά τε τῶν ἱερῶν νόμων παραγγέλματα, τὸν τε τρόπον 5
τῆς ἀλληγορουμένης παρ' αὐτοῖς ἰδέας, ἐξῆς ἂν εἶη καὶ
τόδε ἐπισημηνασθαι, ὡς τὸ πᾶν Ἰουδαίων ἔθνος εἰς δύο
τμήματα διήρηται· καὶ τὴν μὲν πληθὺν ταῖς τῶν νόμων
κατὰ τὴν ῥητὴν διάνοιαν παρηγγελμέναις ὑποθήκαις **c**
ὑπῆγε, τὸ δ' ἕτερον τῶν ἐν ἕξει τάγμα ταύτης μὲν ἠφίει,
θειοτέρα δέ τινα καὶ τοὺς πολλοὺς ἐπαναβεβηκυῖα φιλο-
σοφία προσέχειν ἠξίου, θεωρία τε τῶν ἐν τοῖς νόμοις

378 a 1 cf Ex. iii. 2

d 6 πανταχοῦ] πάντῃ I d 8 (οὐκ ἂν)] Vig., Valcken. *Aristob.* p 71
d 9 δ'] om O εἰ—προσείη] om O 378 a 1 κατὰ τὸ ὄρος] ἐν τῷ
ὄρει O τόπων φλεγομένων] ἐκεῖνα ἀναλίσκουμένων O, τόπων ἐκκαιομένων
coniec Valcken. a 2 ἐξανάλωσεν] ἀνάλωσεν O a 5 φωνήσοντος
IO a 6 ἀπάντων I a 8 μηδὲν, μήτε] μηθέν, μὴ δὲ I b 2 τὴν
ἑαυτοῦ] om BO b 4 καὶ] om BO ἐπεὶ—ιδέας] om BO b 6
ἐξῆς] + δ' O b 7 ἔθνος] γένος BO b 8 τμήματα] om BO διήρηται·
καὶ] διαίρων ὁ λόγος I c 2 ταύτης μὲν ἠφ.] om BO

5 κατὰ διάνοιαν σημαινομένων. Ἦν δὲ τοῦτο φιλο-
 σόφων Ἰουδαίων γένος, ὧν τὴν τοῦ βίου ἄσκησιν καὶ
 τῶν ἔξωθεν κατεπλάγησαν μυρίοι, τῶν δ' οἰκείων οἱ
 περιφανέστατοι καὶ μνήμης ἀλήστου τούτους ἠξίωσαν,
 Ἰώσηπός τε καὶ Φίλων, καὶ ἕτεροι πλείους· ὧν τὰ
 d πολλὰ παρείς, δείγματος αὐτὸ μόνον ἔνεκα, τῇ τοῦ
 Φίλωνος ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀρκεσθήσομαι μαρτυρία, ἣν
 περὶ τῶν δηλουμένων κατὰ πολλὰ τῶν οἰκείων ὑπομνη-
 μάτων τέθειται. Τούτων δ' ἀπὸ τῆς Ἑπὲρ Ἰουδαίων
 5 Ἀπολογίας λαβῶν σύ γε ἀνάγνωθι ταῦτα·

P. 379
 ΦΙΛΩΝΟΣ

11. Μυρίους δὲ τῶν γνωρίμων ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἤλειψεν
 ἐπὶ κοινωνίαν, οἳ καλοῦνται μὲν Ἑσσαῖοι, παρὰ τὴν ὁσιότητα,
 μοὶ δοκῶ, τῆς προσηγορίας ἀξιοθέντες. Οἰκοῦσι δὲ πολλὰς μὲν
 b πόλεις τῆς Ἰουδαίας, πολλὰς δὲ κώμας καὶ μεγάλους καὶ πολυαν-
 θρώπους ὁμίλους. Ἔστι δ' αὐτοῖς ἡ προαίρεσις οὐ γένει·
 γένος γὰρ ἐφ' ἑκουσίοις οὐ γράφεται· διὰ δὲ ζῆλον ἀρετῆς,
 καὶ φιλανθρωπίας ἕμερον. Ἑσσαίων γοῦν κομιδῇ νήπιος οὐδεὶς,
 5 ἀλλ' οὐδὲ πρωτογένειος, ἢ μειράκιον· ἐπεὶ τά γε τούτων ἀβέβαια
 ἦθη τῷ τῆς ἡλικίας ἀτελεῖ συννεωτερίζονται· τέλειοι δ' ἄνδρες καὶ
 πρὸς γῆρας ἀποκλίνοντες ἦδη, μηκέθ' ὑπὸ τῆς τοῦ σώματος ἐπιρροῆς
 c κατακλυζόμενοι, μηδ' ὑπὸ τῶν παθῶν ἀγόμενοι, τὴν ἀψευδῆ δὲ
 καὶ μόνην ὄντως ἐλευθερίαν καρπούμενοι. Μάρτυς δὲ τῆς ἐλευ-
 θερίας αὐτῶν ὁ βίος. Ἴδιον οὐδεὶς οὐδὲ ὑπομένει κτήσασθαι
 τὸ παράπαν οὐδέν, οὐκ οἰκίαν, οὐκ ἀνδράποδον, οὐ χωρίον, οὐ
 5 βοσκήματα, οὐχ ὅσα ἄλλα παρασκευαὶ καὶ χορηγαί πλούτου·

379 a 1 Phil. Iud. *Apologia pro Iudaeis* p 632 (Mang.) *Fr.* ab Eus.
 servatum

c 8 ἀλήστου] ἀλήκτου I τούτους ἠξίωσαν] καθξ. I c 9 Ἰώσηπός—
 πλείους] om BO τὰ πολλὰ] τοὺς πολλοὺς BO d 1 δείγματος—
 ἔνεκα] om BO d 2 ἦν—ταῦτα] om BO 379 b 2 ὁμίλους] om
 BO b 6 συννεωτερίζοντα I b 6—c 6 τέλειοι—καταθέντες om B
 b 7 ἀποκλίναντες BO c 1 ἐπικλυζόμενοι BO μήθ' I Mang.
 c 3 ὁ βίος αὐτῶν O οὐδέ] om O c 4 οὐδέν] om I

πάντα δ' εἰς μέσον ἀθρόα καταθέντες, κοινῆν καρποῦνται τὴν ΦΙΛΩΝΟΣ
 ἀπάντων ὠφέλειαν. Οἰκοῦσι δ' ἐν ταύτῳ, κατὰ θιάσους ἐταιρίας
 καὶ συσσίτια ποιούμενοι, καὶ πάνθ' ὑπὲρ τοῦ κοινωφελοῦς πραγμα-
 τευόμενοι διατελοῦσιν. Ἄλλ' ἐτέρων ἕτεροι πραγματεῖαι, αἷς d
 ἐπαποδύντες ἀόκνως διαθλοῦσιν, οὐ κρυμόν, οὐ θάλπος, οὐχ ὅσα
 ἀέρος νεωτερίσματα προφασίζόμενοι, πρὶν δ' ἥλιον ἀνασχεῖν ἐπὶ
 τὰ συνήθη τρεπόμενοι, δυομένοι μόλις ἐπανίασι χαίροντες, οὐχ
 ἦττον τῶν ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἐξεταζομένων ἀγῶσι. Ὑπολαμβά- 5
 νουσι γὰρ ἄτ' ἂν ἐπιτηδεύσωσιν εἶναι βιωφελέστερα καὶ ἡδῶ
 ψυχῇ καὶ σώματι τὰ γυμνάσματα, καὶ πολυχρονιώτερα τῶν ἐν
 ἀθλήσεσι, μὴ συναφιβῶντα τῇ τοῦ σώματος ἀκμῇ. Εἰσὶ γὰρ
 αὐτῶν οἱ μὲν γεηπόνοι, τῶν περὶ σπορὰν καὶ φυτουργίαν ἐπιστή-
 μονες· οἱ δ' ἀγελάρχαι, παντοδαπῶν θρεμμάτων ἡγεμόνες· ἐνιοι p. 380
 δὲ σμήνη μελιττῶν ἐπιτροπεύουσι. Ἄλλοι δὲ δημιουργοὶ τῶν
 κατὰ τέχνας εἰσὶν, ὑπὲρ τοῦ μηδέν, ὧν αἱ ἀναγκαῖαι χρεῖαι
 βιάζονται, παθεῖν· οὐδὲν ἀναβαλλόμενοι τῶν εἰς πορισμὸν
 ἀνυπαίτιον. Ἐκ δὴ τῶν οὕτως διαφερόντων ἕκαστοι τὸν μισθὸν 5
 λαβόντες ἐνὶ διδασίᾳ τῷ χειροτονθέντι ταμίᾳ· λαβὼν δ' ἐκείνος
 αὐτίκα τὰπιθήδεια δυνέται, καὶ παρέχει τροφὰς ἀφθόνους, καὶ
 τᾶλλα ὧν ὁ ἀνθρώπινος βίος χρειώδης. Οἱ δ' ὁμοδαίτοι καὶ b
 ὁμοτράπεζοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰσὶ τοῖς αὐτοῖς ἀσμενίζοντες,
 ὀλιγοδείας ἔρασταί, πολυτέλειαν ὡς ψυχῆς καὶ σώματος νόσον
 ἐκτρεπόμενοι. Κοινῆ δ' οὐ τράπεζα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐσθῆς
 αὐτοῖς ἐστί. Πρόκεινται γὰρ χεიმῶνι μὲν στιφραὶ χλαῖναι, θέρει 5
 δ' ἔξωμίδες εὐτελείς, ὡς εὐμαρῶς ἐξεῖναι τῷ βουλομένῳ ἢν ἂν
 ἐθελήσῃ λαβεῖν, ἐπειδὴ καὶ τὰ ἐνὸς ἀπάντων, καὶ τὰ πάντων c
 ἔμπαλι ἐνὸς ὑπέιληπται. Καὶ μὴν εἴ τις αὐτῶν ἀσθενήσειεν, ἐκ

c 6 ἀθρόα εἰς μέσον O καταθέντες] κατατιθέντες B Mang. c 8
 ποιούμενοι] πεποιήμενοι I d 3—380 a 4 πρὶν—παθεῖν om B d 6
 ἄτ' ἄτ' O ἐπιτηδεύσωσιν I d 8 συνεφιβῶντα O d 9 τῶν
 om O φυτουργίαν] I, γεωργίαν cet 380 a 1 ἀγελάρχαι] ἀλλάρ-
 χαι O ἐνιοι] ἕτεροι I a 2 δὲ 1^ο] om O σμήνη Mang.
 b 2 καθ' ἑκάστην ἡμ.] αἰὶ BO b 3 νόσον] ἀρρωστίαν BO b 5
 μέν] om I στιφραὶ BO, στρυφναὶ Mang. c 1 ἐθελήσοι I c 2
 ἔμπαλι] om BO

ΦΙΛΩΝΟΣ τῶν κοινῶν νοσηλεύεται, θεραπεύόμενος ταῖς ἀπάντων ἐπιμελείαις
καὶ φροντίσιν. Οἱ δὲ δὴ πρῆσβυται, κἂν εἰ τύχοιεν ἄτεκνοι,
5 καθάπερ οὐ πολὺπαῖδες μόνον ἀλλὰ καὶ σφόδρα εὐπαῖδες, ἐν
εὐτυχεστάτῳ καὶ λιπαρωτάτῳ γήρῃ τὸν βίον εἰθῶσι καταλύειν,
ὑπὸ τοσούτων προνομίας ἀξιούμενοι καὶ τιμῆς, ἐκουσίῳ γνώμῃ
d μᾶλλον ἢ φύσεως ἀνάγκῃ θεραπεύειν ἀξιούντων. Ἔτι τοίνυν
ὅπερ ἢ μόνον ἢ μάλιστα τὴν κοινωνίαν ἔμελλε διαλύειν ὄξυδερ-
κέστερον ἰδόντες, γάμον παρητήσαντο μετὰ καὶ τοῦ διαφερόντως
ἀσκεῖν ἐγκράτειαν. Ἐσσαιῶν γὰρ οὐδεὶς ἄγεται γυναῖκα, διότι
5 φίλωντον ἢ γυνὴ καὶ ζηλότυπον οὐ μετρίως καὶ δεινὸν ἀνδρὸς
ἦθη παλεῦσαι καὶ συνεχέσι γοητείαις ὑπάγεσθαι. Μελετήσασα
γὰρ θῶπας λόγους καὶ τὴν ἄλλην ὑπόκρισιν, ὥσπερ ἐπὶ σκηνῆς,
ὄψεις καὶ ἀκοὰς ὅταν δελεάσῃ, διηπατημένων οἶα ὑπηκόων, τὸν
ἡγεμόνα νοῦν φενακίζει. Παιῖδες δ' εἰ γένοιτο, φρονήματος
10 ὑποπλησθεῖσα καὶ παρρησίας, ὅσα κατ' εἰρωνείαν πρότερον
p. 381 ὑπούλως ὑπηρετήτετο, ταῦτα ἀπ' εὐτολμοτέρου θράσους ἐκλαλεῖ,
καὶ ἀναισχυνοῦσα βιάζεται πράττειν, ὧν ἕκαστον κοινωνίας
ἐχθρόν. Ὁ γὰρ ἢ γυναικὸς φίλτροις ἐνδεθείς, ἢ τέκνων ἀνάγκῃ
φύσεως προκηδόμενος, οὐκέτι πρὸς ἄλλους ὁ αὐτὸς ἔστω, ἀλλ'
5 ἕτερος γέγονε λεληθῶς ἀντ' ἐλευθέρου δούλου. Οὕτως γοῦν
ὁ βίος ἔστιν αὐτῶν περιμάχητος, ὥστ' οὐκ ἰδιῶται μόνον
ἀλλὰ καὶ μεγάλοι βασιλεῖς ἀγάμεινοι τοὺς ἀνδρας τεθήπασι,
b καὶ τὸ σεμνὸν αὐτῶν ἀποδοχαῖς καὶ τιμαῖς ἔτι μᾶλλον
σεμνοποιοῦσι.

Ταῦτα μὲν ἀπὸ τοῦ εἰρημένου κείσθω συγγράμματος.

Ἀπὸ δὲ τοῦ Περὶ τοῦ πάντα σπουδαῖον ἐλεύθερον εἶναι τὰ
5 οὕτως ἔχοντα παραθήσομαι·

c 7 προνομίας] I Vig., προνοίας BO d 3 τοῦ καὶ I (τοῦ superser) O
d 5 ἢ] om I d 6 παλεῦσαι] E Mang., παλλεῦσαι I, παρασαλεύσαι BO
d 6—381 a 3 μελετήσασα—ἐχθρόν om B 381 a 1 εὐτολμοτέρου O*
ἐκκαλεῖ O a 5 λέληθε γεγονώς I οὕτως] οὕτος I b 1 ἀποδοχαῖς
καὶ] om BO ἔτι μᾶλλον τιμ. O b 4 τοῦ 2^ο] τὰ I

12. Ἔστι δὲ καὶ ἡ ἐν Παλαιστίνῃ Συρία καλοκαγαθίας οὐκ ΦΙΛΩΝΟΣ
 ἄγονος, ἣν πολυανθρωποτάτου ἔθνους τῶν Ἰουδαίων οὐκ ὀλίγη
 μοῖρα νέμεται. Λέγονται δέ τινες παρ' αὐτοῖς ὄνομα Ἔσσαῖοι, C
 πλῆθος ὑπὲρ τετρακισχιλίους, κατ' ἐμὴν δόξαν οὐκ ἀκριβεῖ τύπῳ
 διαλέκτου Ἑλληνικῆς παρώνυμοι ὀσιότητος· ἐπειδὴ κὰν τοῖς
 μάλιστα θεραπευταὶ Θεοῦ γεγόνασιν, οὐ ζῶα καταθύοντες, ἀλλ'
 ἱεροπρεπεῖς τὰς ἑαυτῶν διανοίας κατασκευάζειν ἀξιούντες. Οὗτοι 5
 τὸ μὲν πρῶτον κωμηδὸν οἰκοῦσι τὰς πόλεις ἐκτρεπόμενοι, διὰ τὰς
 τῶν πολιτευομένων χειροῆθεις ἀνομίας· εἰδότες ἐκ τῶν συνόντων,
 ὡς ἀπὸ ἀέρος φθοροποιοῦ νόσον, ἐγγνωμένην προσβολὴν ψυχῆς
 ἀνιάτου. Ὡν οἱ μὲν γεηπονοῦντες, οἱ δὲ τέχνας μετιόντες, ὅσαι d
 συνεργάτιδες εἰρήνης, ἑαυτοὺς τε καὶ τοὺς πλησιάζοντας ὠφελούσιν·
 οὐκ ἄργυρον καὶ χρυσὸν θησαυροφυλακοῦντες, οὐδ' ἀποτομὰς γῆς
 μεγάλας κτῶμενοι δι' ἐπιθυμίαν προσόδων, ἀλλ' ὅσα πρὸς τὰς
 ἀναγκαίας τοῦ βίου χρείας ἐκπορίζουτες. Μόνοι γὰρ ἐξ ἀπάντων 5
 σχεδὸν ἀνθρώπων ἀχρήματοι (καὶ ἀκτήμονες) αὐτοὶ γεγονότες,
 ἐπιτηδεύουσι τὸ πλείον ἢ ἐνδεία εὐτυχίας, πλουσιώτατοι νομίζονται,
 τὴν ὀλιγοδείαν καὶ εὐκολίαν, ὅπερ ἐστίν, κρίνοντες περιουσίαν.
 Βελῶν, ἢ ἀκόντων, ἢ ξιφιδίων, ἢ κράνους, ἢ θώρακος, ἢ ἀσπίδος,
 οὐδένα παρ' αὐτοῖς ἂν εὔροις δημιουργόν, οὐδὲ συνόλως ὀπλοποιόν, p. 382
 ἢ μηχανοποιόν, ἢ τι τῶν κατὰ πόλεμον ἐπιτηδεύοντα· ἀλλ' οὐδ'
 ὅσα κατ' εἰρήνην εὐόλισθα εἰς κακίαν· ἐμπορίας γάρ, ἢ καπηλείας,
 ἢ ναυκληρίας, οὐδ' ὄναρ ἴσασι, τὰς εἰς πλεονεξίαν ἀφορμὰς ἀποδιο-

381 b 6 Phil. Iud. Quod omn. prob. liber, ii. p 457 (Mang.)

b 6 ἐν Παλ.] Παλαιστίνῃ καὶ Mang. b 7 ἔθνους] γένους Mang.
 c 1 δέ] om BO Mang. c 3—d 6 ἐπειδὴ—ἀνθρώπων om B c 5
 κατασκ. ἀξιούντες] κατασκευάζοντες O c 8 νόσων I ψυχῆς O
 d 1 γεηπονοῦντες] cf 379 d 9, γεωπ. I Mang. d 5 χρ. τοῦ β. Mang.
 πορίζοντες I d 6 σχεδὸν ἀνθρ.] om O (καὶ ἀκτήμονες] Mang., καὶ
 ἀκτήματοι I, om BO αὐτοὶ] om B Mang. d 7 πλεόν I d 8
 ὀλιγοδέειαν codd, et in 383 a 4 καὶ—ἐστίν] om BO d 9 βελῶν—
 ἀσπ.] ὅπλων πολεμικῶν ἀπλῶς B, ὅπλων πολεμίων O 382 a 1 ἂν εὔροις]
 ἴδοις BO οὐδὲ συνόλως] ἢ Mang. a 2 ἢ 2°] + συνόλως Mang.
 ἐπιτηδευμάτων BO a 3 κατ'] pr τῶν Mang. ἐμπειρίας O a 4
 πλεονεξίας I

ΦΙΛΩΝΟΣ 5 πομπούμενοι. Δούλος τε παρ' αὐτοῖς οὐδὲ εἷς ἐστιν, ἀλλ' ἐλεύθεροι πάντες, ἀνθυπουργοῦντες ἀλλήλοισ· καταγινώσκουσί τε τῶν δεσποτῶν, οὐ μόνον ὡς ἀδίκων ἰσότητα λυμαινομένων, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀσεβῶν, θεσμόν φύσεως ἀναιρούντων, ἢ πάντας ὁμοίως γεν-
 b νήσασα καὶ θρέψασα μητρὸς τρόπον, ἀδελφοὺς γνησίους, οὐ λεγομένους, ἀλλ' ὄντας ὄντως ἀπειργάσατο. ὦν τὴν συγγένειαν ἢ ἐπίβουλος πλεονεξία παρενημερήσασα διέσεισεν, αὐτ' οἰκειότητος ἀλλοτριότητα καὶ ἀντὶ φιλίας ἔχθραν ἐργασαμένη. Φιλοσοφίας
 5 τε τὸ μὲν λογικόν, ὡς οὐκ ἀναγκαῖον εἰς κτήσιν ἀρετῆς, λογοθήραις, τὸ δὲ φυσικόν, ὡς μείζον ἢ κατὰ ἀνθρωπίνην φύσιν, μετεωρολόσχαις ἀπολιπόντες, πλὴν ὅσον αὐτοῦ περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ καὶ τῆς τοῦ
 c παντὸς γενέσεως φιλοσοφεῖται, τὸ ἠθικὸν εὖ μάλα διαπονοῦσιν, ἀλείπταις χρώμενοι τοῖς πατρώοις νόμοις, οὓς ἀμήχανον ἀνθρωπίνην ἐπινοῆσαι ψυχὴν ἄνευ κατακωχῆς ἐνθέου. Τούτους ἀναδιδάσκονται μὲν καὶ παρὰ τὸν ἄλλον χρόνον, ἐν δὲ ταῖς ἐβδόμαις διαφερόντως.
 5 Ἱερὰ γὰρ ἢ ἐβδόμη νενόμισται, καθ' ἣν τῶν ἄλλων ἀνέχοντες ἔργων, εἰς ἱεροὺς ἀφικνούμενοι τόπους, οἱ καλοῦνται συναγωγαί, καθ' ἡλικίας ἐν τάξεσιν ὑπὸ πρεσβυτέροις νέοι καθέζονται, μετὰ κόσμον τοῦ
 d προσήκοντος ἔχοντες ἀκρατικῶς εἰς μὲν τιστὰς βίβλους ἀναγινώσκει λαβῶν, ἕτερος δὲ τῶν ἐμπειροτάτων ὅσα μὴ γνώριμα παρελθῶν ἀναδιδάσκει· τὰ γὰρ πλείστα διὰ συμβόλων ἀρχαιοτρόπῃ ζηλώσει παρ' αὐτοῖς φιλοσοφεῖται. Παιδεύονται δὲ εὐσέβειαν, ὀσιότητα,
 5 δικαιοσύνην, οἰκονομίαν, πολιτείαν, καὶ ἐπιστήμην τῶν πρὸς ἀλήθειαν ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ ἀδιαφόρων· αἰρέσεις ὦν χρή, καὶ φυγὰς τῶν ἐναντίων· νόμοις καὶ κανόσι τριπτοῖς χρώμενοι, τῷ τε

a 5 ἀλλ' ἔλ.] ἐλεύθεροι δὲ O   b 1 τρόπον] δίκην ὡς Mang.   b 1—
 c 6 ἀδελφοὺς—συναγωγαί om B   b 5 μὲν τὸ I   λογοθήρες I
 c 2 ἀλείπταις I, ἀλείπτους O²   πατρίους Mang.   c 3 κατακωχῆς] I
 Mang., κατοχῆς O   c 4 ἐβδομίσι O   c 5 ἄλλων] om O   c 6
 εἰς] pr καὶ Mang.   ἡλικίαν BO   c 7 μετὰ—προσῆκ.] om BO
 d 1 εἰς μὲν τις] εἶθ' ὁ μὲν Mang.   d 3 ζηλώσει] O^{mg}, om O* (?)   d 4
 εὐσέβειαν—πολιτείαν] σὺν εὐσεβείᾳ BO   d 5 καὶ] om I Mang.   d 6
 κακῶν καὶ ἀγ. BO   καὶ ἀδιαφ.—ἐναντίων] om BO   d 7 νόμοις] ὄροις
 Mang.   τε] om BO

φιλοθέῳ καὶ φιλαρέτῳ καὶ φιλανθρώπῳ. Τοῦ μὲν οὖν φιλοθέου ΦΙΛΩΝΟΣ
 δείγματα μυρία παρέχει ἢ παρ' ὅλον τὸν βίον συνεχῆς καὶ
 ἐπάλληλος ἀγνεΐα, τὸ ἀνώμοτον, τὸ ἀψευδές, τὸ πάντων μὲν p. 383
 ἀγαθῶν αἴτιον, κακοῦ δὲ μηδενὸς νομίζειν εἶναι τὸ θεῖον· τοῦ δὲ
 φιλαρέτου, τὸ ἀφιλοχρήματον, τὸ ἀφιλόδοξον, τὸ ἀφιλήδονον, τὸ
 ἐγκρατές, τὸ καρτερικόν, ἔτι δὲ ὀλιγόδειαν, ἀφέλειαν, εὐκολίαν, τὸ
 ἄτυφον, τὸ νόμιμον, τὸ εὐσταθές, καὶ ὅσα τούτοις ὁμοιότροπα· τοῦ 5
 δὲ φιλανθρώπου δείγματα, εὐνοια, ἰσότης, ἢ παντὸς λόγου κρείττων
 κοινωνία, περὶ ἧς οὐκ ἄκαιρον βραχέα εἰπεῖν. Πρῶτον τοίνυν
 οὐδενὸς οἰκία τίς ἐστὶν ἰδία, ἣν οὐχὶ πάντων εἶναι κοινὴν b
 συμβέβηκε. Πρὸς γὰρ τῷ κατὰ θιάσους συνοικεῖν, ἀναπέπταται
 καὶ τοῖς ἐτέρωθεν ἀφικνουμένοις τῶν ὁμοζήλων. Εἴτ' ἐστὶ
 ταμεῖον ἐν πάντων καὶ δαπάναι· καὶ κοιναὶ μὲν ἐσθῆτες, κοιναὶ δὲ
 τροφαὶ συσσίτια πεποιημένων. Τὸ γὰρ ὁμωρόφιον, ἢ ὁμοδαίαιον, 5
 ἢ ὁμοτράπεζον, οὐκ ἂν τις εὔροι παρ' ἑτέροις μᾶλλον ἔργῳ
 βεβαιούμενον, καὶ μήποτ' εἰκότως· ὅσα γὰρ ἂν μεθ' ἡμέραν
 ἐργασάμενοι λάβωσιν ἐπὶ μισθῷ, ταῦτ' οὐκ ἴδια φυλάττουσιν, ἀλλ'
 εἰς μέσον προτιθέντες, κοινὴν τοῖς ἐθέλουσι χρῆσθαι τὴν ἀπ' αὐτῶν
 παρασκευάζουσιν ὠφέλειαν· οἳ τε νοσοῦντες οὐχ ὅτι πορίζουν c
 ἀδυνατοῦσιν ἀμελοῦνται, πρὸς τὰς νοσηλείας ἐκ τῶν κοινῶν
 ἔχοντες ἐν ἐτοιμῳ, ὡς μετὰ πάσης ἀδείας ἐξ ἀφθονωτέρων
 ἀναλίσκειν. Αἰδῶς δ' ἐστὶ πρεσβυτέρων καὶ φροντίς, οἷα γονέων
 ὑπὸ γνησίῳ παίδων, χερσὶ καὶ διανοαῖς μυρίαὶ ἐν ἀφθονίᾳ τῇ 5

d 9 μυρία παρέχει] παρέχονται μ. Mang. ἢ] τὴν Mang. συνεχῆ
 καὶ ἐπάλληλον ἀγνεΐαν Mang. 383 a 1 ἀνώμοτον B, ἀνόμοτον I a 2
 ἀγαθῶν] pr τῶν I a 4 ἔτι—εὐκολίαν] om BO a 5 καὶ] Phil.,
 om B10 a 5—d 1 τοῦ—βεβαιοῦται om B a 6 δείγματα]
 om O εὐνοια, ἰσότης] εὐνοιαν, ἰσότητα O Mang. ἢ] τοῦ O,
 τὴν Mang. κρείττονα κοινωνίαν O Mang. a 7 πρώτων] +
 μὲν Mang. b 1 οὐδενὸς] + ἐνὸς I κοινὴν εἶναι O κοινὴν]
 om Mang. b 4 καὶ δαπάναι] om O b 5 ἢ] καὶ τὸ O b 6
 ἢ ὁμοτράπεζον] om O b 7 καὶ—εἰκότως] om O μήποτ'] Mang.,
 μήτε I μεθ' ἡμέραν om O b 8 οὐκ—ἀλλ'] om O b 9
 τοῖς—ὠφέλειαν] τὴν τούτων χρῆσιν ποιοῦσιν O c 1 πορίζουν ἀδυνα-
 τοῦσιν] πορίζουσιν O c 3 ὡς] om O ἐξ] om O ἀφθονώτερον O
 c 4 καὶ] pr καὶ τιμῇ Mang.

ΦΙΛΩΝΟΣ πάση γηροτροφουμένων. Τιούτους ἢ δίχα περιεργίας Ἑλληνικῶν
 ὀνομάτων ἀθλητὰς ἀρετῆς ἀπεργάζεται φιλοσοφία, γυμνάσματα
 προτιθεῖσα τὰς ἐπαιετὰς πράξεις, ἐξ ὧν ἡ ἀδούλωτος ἐλευθερία
 d βεβαιούται. Σημεῖον δέ, πολλῶν κατὰ καιροὺς ἐπαναστάντων τῇ
 χώρα δυναστῶν, καὶ φύσει καὶ προαιρέσει χρησαμένων δια-
 φερούσαις, οἱ μὲν γάρ, εἰς τὸ ἀτίθασον ἀγριότητα θηρίων ἐκνικῆσαι
 σπουδάσαντες, οὐδὲν παραλιπόντες τῶν εἰς ὠμότητα, τοὺς ὑπηκόους
 5 ἀγεληδὸν ἱερεύοντες, ἢ καὶ ζῶντας ἕτι μαγείρων τρόπον κατὰ μέρη
 καὶ μέλη κρεουργοῦντες, ἄχρι τοῦ τὰς αὐτὰς ὑπομείναι συμφοράς
 ὑπὸ τῆς τὰ ἀνθρώπεια ἐφορώσης δίκης οὐκ ἐπαύσαντο· οἱ δέ, τὸ
 p. 384 παρακεκινημένοι καὶ λελυττηκὸς εἰς ἑτέρας εἶδος κακίας μεθαρμο-
 σάμενοι, πικρίαν ἄλεκτον ἐπιτηδεύσαντες, ἡσυχῇ διαλαοῦντες,
 ἡρεμαιοτέρας φωνῆς ὑποκρίσει βαρύμηνι ἦθος ἐπιδεικνύμενοι,
 κυνῶν ἰοβόλων τρόπον προσσαίνοντες, ἀνιάτων γενόμενοι κακῶν
 5 αἴτιοι, κατὰ πόλεις μνημεῖα τῆς ἑαυτῶν ἀσεβείας καὶ μισανθρωπίας
 ἀπέλιπον τὰς τῶν πεπονηθῶτων ἀλήστους συμφοράς. Ἄλλὰ γὰρ
 οὐδεὶς οὔτε τῶν σφόδρα ὠμοθύμων, οὔτε τῶν πάννυ δολερῶν καὶ
 b ὑπόουλων, ἴσχυσε τὸν λεχθέντα τῶν Ἑσσειῶν ἢ Ὀσιῶν ὄμιλον
 αἰτιάσασθαι· πάντες δ' ἀσθενέστεροι τῆς τῶν ἀνδρῶν καλοκαγαθίας
 γενόμενοι καθάπερ αὐτονόμοι καὶ ἐλευθέροις οὔσιν ἐκ φύσεως
 προσηνέχθησαν, ἄδοντες αὐτῶν τὰ συσσίτια καὶ τὴν παντὸς λόγον
 5 κρείττονα κοινωσίαν, ἢ βίον τελείου καὶ σφόδρα εὐδαίμονός ἐστι
 σαφέστατον δεῖγμα.

Τὰ μὲν οὖν τῆς φιλοσόφου παρὰ Ἰουδαίους ἀσκήσεώς
 τε καὶ πολιτείας διὰ τῶνδε προκείσθω· τὰ δὲ τοῦ λοιποῦ

c 6 περιεργίας I c 8 ἢ] ὁ O d 2 δυνατῶν Mang. d 3 εἰς]
 πρὸς Mang. ἄγρια θηρία BO νικῆσαι BO d 4 οὐδὲν—ὠμότητα
 om BO d 5 μέλη καὶ μέρη B Mang., μέλη καὶ κρή O d 6 αὐτὰς]
 αὐτῶν BO d 7 ἀνθρώπινα O² 384 a 1 λελυττηκὸς I ἔτερον
 Mang. a 3 ἡρεμ. φων. ὑποκρ.] om B βαρύμηνον I ἐπιδεικ-
 νύμενοι] ὑποκρινόμενοι I, δεικνύμενοι Phil. a 4 ἰοβόρων BO προσ-
 σαίνοντες] B Mang., προσήμαντες I, προσσαίνοντες O κακῶν γεν. BO
 a 5 ἑαυτῶν] αὐτῶν BIO, αὐτῶν Mang. καὶ] ἡ O a 7 οὔτε bis] οὐδέ
 Mang. πάννυ] πάλαι O b 1 ὄμιλον ante τῶν Ἑσσε. Mang.
 b 7—c 1 τὰ—λόγος om B b 8—c 1 διὰ—λόγος] ταῦτα O

βίου, ὃν δὴ τῷ πλήθει τοῦ παντός ἔθνους οἱ θεῖοι
 διηγόρευον νόμοι, τέθειται προλαβὼν ὁ λόγος. Τί δὴτα c
 λείπεται ἐπὶ τούτοις, ἣ καὶ τὰ τῆς τῶν νέων θεολογίας
 σύμφωνα ταῖς τῶν προπατόρων εὐσεβείαις παραστή-
 σασθαι, ὡς ἂν καὶ τῆσδε τῆς ὑποθέσεως ἐντελής ἡμῖν ὁ
 λόγος ἀποδεδομένος εἶη; Ἐπεὶ τοίνυν τὰ τῆς ἐνθέου 5
 γραφῆς λόγια πρόκειται διὰ τοῦ πρὸ τούτου συγγράμ-
 ματος, φέρ' οὖν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὰ τῆς διανοίας τῶν
 παρὰ Ἰουδαίους σοφῶν ἐπαθρήσωμεν, ὡς ἂν μάθοιμεν,
 ὁποῖοί τινες καὶ ἐν τῇ θεολογίᾳ κὰν τῇ περὶ λόγους d
 ἀρετῇ παῖδες Ἑβραίων γεγόνασι. Πάλιν οὖν τὸν
 Φίλωνα παριτέον ἀπὸ τοῦ πρώτου τῶν Εἰς τὸν Νόμον·

13. Τινὲς γὰρ τὸν κόσμον μᾶλλον ἢ τὸν κοσμοποῖον θαυμά- ΦΙΛΩΝΟΣ
 σαυτες, τὸν μὲν ἀγέννητόν τε καὶ αἰδίου ἀπεφήναντο, τοῦ Θεοῦ 5
 πολλὴν ἀπραξίαν ἀνάγνωσ καταψευσάμενοι· δέον ἔμπαλιν τούτου p. 385
 τὰς δυνάμεις ὡς ποιητοῦ καὶ πατρὸς καταπλαγήναι, τὸν δὲ μὴ
 πλέον ἀποσεμῆναι τοῦ μετρίου. Μωσῆς δὲ καὶ φιλοσοφίας ἐπ'
 αὐτὴν φθάσας ἀκρότητα, καὶ χρησμοῖς τὰ πολλὰ καὶ συνεκτικώ-
 τατα τῶν τῆς φύσεως ἀναδιδαχθεῖς, ἔγνω δὴ ὅτι ἀναγκαιότατόν 5
 ἔστιν ἐν τοῖς οὐδοῖς τὸ μὲν εἶναι δραστήριον αἴτιον, τὸ δὲ παθητόν·
 καὶ ὅτι τὸ μὲν δραστήριον ὁ τῶν ὄλων νοῦς ἔστιν εἰλικρινέστατος
 καὶ ἀκραιφνέστατος, κρείττων ἢ ἐπιστήμη, καὶ κρείττων ἢ αὐτὸ τὸ
 ἀγαθὸν καὶ αὐτὸ τὸ καλόν· τὸ δὲ παθητικόν, ἄψυχον, καὶ ἀκίνητον
 ἐξ αὐτοῦ, κινήθην δὲ καὶ σχηματισθὲν καὶ ψυχωθὲν ὑπὸ τοῦ νοῦ 10

384 d 4 Phil. Iud. *De Officio Mundi*, p 2 Mang.

c 2 τῶν] om O c 4-6 ὡς—συγγράμματος] om BO c 7 φέρε
 γοῦν O οὖν] om I d 2 πάλιν οὖν] ἐπὶ O d 3 Φίλωνα] + γοῦν
 αὐ O παριτέον—Νόμον] ἰτέον O d 5 τοῦ] + δὲ Mang. 385 a 1
 καταψευσάμενοι] κατεψεύσαντο Mang. δέον—μετρίου] om B τούτου]
 τοῦ μὲν Mang. a 3 Μωσῆς] Μουσῆς Mang. a 5 δὴ ὅτι] Mang.,
 διότι Eus. codd a 6 μὲν] μὲν ὃν (?) O αἴτιον—δραστήριον] ' Philo,
 quae Eusebio ob homoeoteleuton exciderunt' (Gaisf.) a 7 ὁ]
 δ IO a 8 κρείττων bis] κρείττων bis I ἢ 1^ο] pr τε, + ἀρετῇ καὶ
 κρείττων ἢ Mang. a 9 καὶ 1^ο] om B, ἢ O καὶ 2^ο] om O a 10
 αὐτοῦ] ἑαυτοῦ Phil. σχηματισθὲν] I Phil., μετασχ. O

ΦΙΛΩΝΟΣ b μετέβαλεν εἰς τὸ τελειότατον ἔργον τόνδε τὸν κόσμον· ὃν οἱ φάσκουτες ὡς ἔστιν ἀγέννητος, λελήθασιν τὸ ὠφελιμώτατον καὶ ἀναγκαιότατον τῶν εἰς εὐσέβειαν ὑποτεμνόμενοι, τὴν πρόνοιαν. Τοῦ μὲν γὰρ γεγονότος ἐπιμελεῖσθαι τὸν πατέρα καὶ ποιητὴν αἰρεῖ 5 λόγος. Καὶ γὰρ πατὴρ ἐκγόνων, καὶ δημιουργὸς τῶν δημιουργηθέντων στοχάζεται τῆς διαμοιῆς, καὶ ὅσα μὲν ἐπιζήμια μηχανῆ πάσῃ διωθεῖται, ὅσα δὲ ὠφέλιμα καὶ λυσιτελῆ πάντα τρόπον ἐκπορίζειν ἐπιποθεῖ· πρὸς δὲ τὸ μὴ γεγονὸς οἰκείωσις οὐδεμία τῷ μὴ πεποιηκότι. Ἄπεριμάχῃον δὲ δόγμα καὶ ἀνωφελὲς ἀναρχίαν c ὡς ἐν πόλει κατασκευάζειν τῷδε τῷ κόσμῳ, τὸν ἔφορον, ἢ βραβευτήν, ἢ δικαστήν οὐκ ἔχοντι, ὑφ' οὗ πάντα οἰκονομῆσθαι καὶ πρυτανεύεσθαι θέμις. Ἄλλ' ὅ γε μέγας Μωσῆς, ἄλλοτριώτατον τοῦ ὄρατοῦ νομίσας εἶναι τὸ ἀγέννητον,—πᾶν γὰρ τὸ αἰσθητὸν ἐν 5 γενέσει καὶ μεταβολαῖς οὐδέ ποτε κατὰ ταῦτά ὄν,—τῷ μὲν ἀοράτῳ καὶ νοητῷ προσένειμεν ὡς ἀδελφὸν καὶ συγγενὲς αὐδιότητα, τῷ δ' αἰσθητῷ γενέσει τὸ οἰκεῖον ὄνομα ἐπεφήμισεν. Ἐπεὶ οὖν ὄρατός τε καὶ αἰσθητὸς ὅδε ὁ κόσμος, ἀναγκαιῶς ἂν εἴη καὶ γενητός, ὅθεν οὐκ ἀπὸ σκοποῦ καὶ τὴν γενέσει ἀνέγραψεν αὐτοῦ, d μάλα σεμνῶς θεολογήσας.

Ταῦτα μὲν οὖν περὶ τοῦ γενητὸν εἶναι τὸν κόσμον. Ὁ δ' αὐτὸς ἀνὴρ καὶ περὶ τοῦ προνοίας διοικεῖσθαι τὸ πᾶν ἐν τῷ Περὶ Προνοίας νεανικώτατα διέξεισι, τὰς τῶν 5 ἀθέων ἀντιθέσεις προτάξας, καὶ πρὸς αὐτὰς ἐξῆς ἀποκρινάμενος. Καὶ τούτων δέ, εἰ καὶ μακρότερα δόξειεν,

b 2 ὡς ἔστιν] om O ἀγέννητον O b 3 εὐσέβειαν] + ἡκόντων
Phil. cf Aristoph. *Plut.* 919 b 4—9 τοῦ—ἀνωφελές om B b 5
ἐγγόνων I b 6 ἐπιζήμια] + καὶ βλαβερά Phil. b 7 ὅσα δέ] τὰ
δὲ ὅσα Phil. (Cohn) ὠφελήματα (?) O b 9 ἀπεριμ.] Phil.,
περιμάχῃον BIO c 1 κατασκευάζον Phil. (Cohn) ἔφορον] Phil.,
φόβον BIO c 2 πάντα] πάντες I, πάντ' O, pr τὰ Phil. c 3 γέ]
om BO c 6 συγγενές] Mang., συγγενῆ IO, συγγενεῖ B c 7
γένεσιν τὸ] O, om BI, τὸ om Phil. (Cohn) c 9 οὐκ ἀπὸ σκοποῦ] om
BO ἀνέγραψεν αὐτοῦ] αὐτοῦ ἀνεγράφατο BO d 1 σεμνῶς] om BO
θεολογῶν BO d 2 ταῦτα—κόσμον] om BO d 4 νεανικώτατα] om BO
d 6 καὶ 1^ο—τρόπον] om BO

ἀλλ' ὡς ἀναγκαῖα, τὰ πλείστα συντεμών, ἐκθήσομαι.
Κατασκευάζει δὲ τὸν λόγον τοῦτον τὸν τρόπον

14. Πρόνοιαν εἶναι λέγεις ἐν τῷσάυτῃ τῶν πραγμάτων παραχῆ^{ΦΙΛΩΝΟΣ}
καὶ συγχύσει ; Τί γὰρ τῶν κατὰ τὸν ἀνθρώπινον βίον διατέτακται ; p. 386
Τί μὲν οὖν οὐκ ἀταξίας γέμει καὶ φθορᾶς ; Ἡ μόνος ἀγνοεῖς, ὅτι
τοῖς μὲν κακίστοις καὶ πονηροτάτοις ἄφθονα ἐπικωμᾶζει τὰ ἀγαθὰ, b
πλοῦτος, εὐδοξία, τιμαὶ παρὰ τοῖς πλήθεσιν ἡγεμονία πάλιν,
ὑγεία, εὐαισθησία, κάλλος, ἰσχύς, ἀπόλαυσις ἡδονῶν ἀκόλυτος, διὰ
τε παρασκευῶν περιουσίαν καὶ διὰ τὴν εἰρηνικωτάτην σώματος
εὐμοιρίαν ; Οἱ δὲ φρονήσεως καὶ ἀρετῆς ἀπάσης ἐρασταὶ τε καὶ 5
ἀσκηταὶ πάντες εἰσὶν, ὀλίγου δέω φάναι, πένητες, ἀφανεῖς, ἄδοξοι,
ταπεινοί ;

Ταῦτα εἰς ἀνασκευὴν καὶ μυρία ἄλλα πλείω τούτων
εἰπὼν ἐξῆς ἐπιλύεται τὰς ἀντιθέσεις διὰ τούτων c

Οὗ τύραννος ὁ Θεός, ὠμότητα καὶ βίαν καὶ ὅσα δεσπότης
ἀνημέρου ἀρχῆς ἔργα ἐπιτετηδευκώς, ἀλλὰ βασιλεὺς ἡμερον καὶ
νόμιμον ἀνημέρους ἡγεμονίαν, μετὰ δικαιοσύνης τὸν σύμπαντα
οὐρανόν τε καὶ κόσμον βραβεύει. Βασιλεῖ δὲ οὐκ ἔστι πρόσρησις 5
οἰκειότερα πατρός. Ὁ γὰρ ἐν ταῖς συγγενείαις πρὸς τέκνα γονεῖς,
τοῦτο βασιλεὺς μὲν πρὸς πόλιν, πρὸς δὲ κόσμον ὁ Θεός, δύο
κάλλιστα φύσεως θεσμοῖς ἀκινήτοις ἀδιαλύτῳ ἐνώσει ἁρμοσάμενος,
τὸ ἡγεμονικὸν μετὰ τοῦ κηδεμονικοῦ. Καθάπερ οὖν τῶν ἀσώτων d
υἱέων οὐ περιορῶσιν οἱ τοκέες, ἀλλὰ τῆς ἀτυχίας οἴκτον λαμβά-
νοντες περιέπουσι καὶ τημελοῦσι, νομίζοντες ἐχθρῶν ἀσπόνδων

386 a 1 Philo Iud. De Providentia, Fr. ab Eus. servatum, ii. p 634 Mang.
c 2 Phil. Iud. ibid

386 a 1 τῶν πραγμάτων] om BO a 3 οὐκ ἀταξ.] οὐ κατ' ἀξίας O
b 1 ἐπικωμᾶζει I b 2 εὐδοξία] om BO ἡγεμονία πάλιν] om BO
b 3 εὐαισθησία] om BO ἰσχύς] om BO b 4 διὰ] om O b 5
ἀπάσης—καὶ] om BO b 6 πένητες] + ἄποροι I ἄδοξοι, ταπεινοί] om
BO b 8 μυρία ἄλλα] om BO c 1 ἐξῆς] om BO c 2 δεσπότης]
δεσπότης (?) O*?, δεσποτικῆς καὶ Mang. c 5 οὐρανόν τε καὶ] om BO
c 7 ὅ] om BO c 7—d 9 δύο—καὶ om B d 3 ἐχθρῶν] + μὲν O

ΦΙΛΩΝΟΣ ἔργον εἶναι κακοπραγίαις ἐπεμβαίνειν, φίλων δὲ καὶ συγγενῶν
 5 ἐπελαφρίζειν τὰ πταίσματα. Πολλάκις δὲ καὶ τούτοις μᾶλλον ἢ
 τοῖς σώφροσιν ἐπιδαψιλευόμενοι χαρίζονται, σαφῶς εἰδότες ὡς
 ἐκείνοις μὲν ἄφθονος εἰς εὐπορίαν ἀφορμὴ πάρεστιν ἢ σωφροσύνη,
 τοῖς δ' ἐλπὶς μία οἱ γονεῖς, ἧς εἰ σφαλείεν, ἀπορήσουσι καὶ τῶν
 ἀναγκαίων. Τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ Θεός, λογικῆς συνέσεως
 10 πατὴρ ὢν, ἀπάντων μὲν τῶν λογισμοῦ μεμοιραμένων κήδεται,

p. 387 προμηθεῖται δὲ καὶ τῶν ὑπαιτίως ζώντων, ἅμα μὲν καιρὸν εἰς
 ἐπανάρθωσιν αὐτοῖς διδούς, ἅμα δὲ καὶ τὴν ἴλεων φύσιν αὐτοῦ μὴ
 ὑπερβαίνων, ἧς ὁπαδὸς ἀρετὴ καὶ φιλανθρωπία γέγονεν, ἐπαξία
 τὸν θεῖον περιπολεῖν κόσμον.

5 Ἔνα μὲν δὴ λόγον τοῦτον, ὧ ψυχῇ, δέξει τέως αὐτοῦ παρα-
 καταθήκην, ἕτερον δὲ συνφθὸν καὶ ἐναρμόνιον αὐτῷ τοιόνδε. Μὴ
 τοσοῦτόν ποτε ψευσθείης τῆς ἀληθείας, ὡς εὐδαίμονά τινα τῶν
 φαύλων εἶναι νομίσαι, κἂν πλουσιώτερος μὲν ἢ Κροίσου, Λυγκέως
 δ' ὄξυωπέστερος, ἀνδρειώτερος δὲ τοῦ Κροτωνιάτου Μίλωνος,
 10 καλλίων δὲ Γαννυμήδους,

b Ὅν καὶ ἀνρρείψαντο θεοὶ Διὶ οἰνοχοεῖν,
 κάλλεος εἵνεκα οἷο.

Τὸν γοῦν ἴδιον δαίμονα, λέγω δὲ τὸν ἑαυτοῦ νοῦν, μυρίων ὄσων
 δεσποτῶν δοῦλον ἀποφήνας, ἔρωτος, ἐπιθυμίας, ἡδονῆς, φόβου,
 5 λύπης, ἀφροσύνης, ἀκολασίας, δειλίας, ἀδικίας, οὐκ ἂν εἶναι ποτε
 δύναιτο εὐδαίμων, κἂν οἱ πολλοὶ σφαλλόμενοι κρίσεως ἀληθοῦς
 νομίζωσι, δεκασθέντες ὑπὸ κακοῦ διδύμου, τύφου καὶ κενῆς δόξης,
 <δεινῶν> παλεῦσαι καὶ παραγαγεῖν ἀνερματίστους ψυχάς, περὶ ἃ

387 b 1 Hom. Il. xx. 234

d 7 ἀφθόνως I d 10 λογισμοῦ] λογιμοῦ I 387 a 2 ἴλεω O a 4
 περιπολοῦσα Mang. κόσμον] οἶκον I a 5 ἔνα—τοιόνδε] εἰς μὲν
 δὴ λόγος οὗτος· ἕτερος δὲ συνφθὸς οὗτος BO a 7 ψευσθῆναι BO a 8
 νομίσαι εἶναι BO ἦ] ἦ I a 9 Μίλωνος O a 10 Γαννυμήδους O
 b 1 ὄν] τὸν Hom. Δι—οἷο] κάλλεος ἔνεκα οἷς (οἷο B) Διὶ οἰνοχοεῖν BO
 b 3—388 b 3 τὸν 1^ο—κατασκήπτουσι om B b 4 ἡδονῆς, φόβου, λύπης]
 om O b 7 δεκασθέντα GO (?) b 8 <δεινῶν>] coniecti, δειν I, δεινὸν O
 παλεῦσαι] cf 380 d 6, παλλεῦσαι I, παρασαλεῦσαι O

κηραίνει γένος τὸ πλείστον ἀνθρώπων. Εἰ μέντοι τὸ τῆς ψυχῆς **c** ΦΙΛΩΝΟΣ
 ὄμμα τείνας βουληθείης περιαθῆσαι Θεοῦ διάνοιαν, ὡς ἔνεστιν
 ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ, τρανωτέραν τὴν τοῦ πρὸς ἀλήθειαν ἀγαθοῦ
 λαβῶν φαντασίαν, γελᾶση τὰ παρ' ἡμῶν, ἃ τέως ἐθαύμαζες. Ἄει
 γὰρ ἀπουσία τῶν κρειπτόνων τιμᾶται τὰ χείρονα, τὴν ἐκείνων **5**
 κληρονομοῦντα τάξι· ἐπιφανέντων δὲ ὑποστέλλει, δευτερείοις
 ἄλλων ἀρκοῦμενα. Καταπλαγεῖς οὖν τὸ θεοειδὲς ἐκεῖνο ἀγαθόν τε
 καὶ καλόν, πάντως ἐννοήσεις, ὅτι παρὰ Θεῷ τῶν εἰρημένων
 πρότερον οὐδὲν καθ' ἑαυτὸ τῆς <τοῦ> ἀγαθοῦ μοίρας ἤξιώται. **d**
 Διότι τὰ μὲν ἀργύρου μέταλλα καὶ χρυσοῦ γῆς ἐστὶν ἡ φαυλοτάτη
 μοῖρα, τῆς πρὸς καρπῶν ἀνειμένης γένεσιν ὄλφ καὶ τῷ παντὶ
 λειπομένη. Οὐ γὰρ ἐσθ' ὅμοιον τροφῆς, ἧς ἄνευ ζῆν ἀδύνατον,
 εὐπορία <καὶ> χρημάτων. Μία τούτων ἐστὶ βάσανος ἐναργεστάτη **5**
 λιμός, ᾧ τὸ πρὸς ἀλήθειαν ἀναγκαῖον καὶ χρήσιμον δοκιμάζεται·
 θησαυροὺς γὰρ τοὺς πανταχοῦ πάντας ἀντικαταλλάξαιτ' ἂν τις
 βραχείας ποτὲ τροφῆς ἄσμενος. Ὅταν δὲ ἡ τῶν ἀναγκαίων
 ἀφθουία, μυρίῳ φορᾶς <καὶ> ἀκατασχέτῳ πλήθει ῥυείσῃ, κατὰ
 πόλεις ἀναχέηται, τοῖς τῆς φύσεως ἀγαθοῖς ἐντρυφῶντες, ἐπ' αὐτῶν **10**
 μόνων οὐκ ἀξιοῦμεν ἴστασθαι, κόρον δ' ὑβριστὴν ἡγεμόνα τοῦ βίου **p. 388**
 ποιησάμενοι, ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ κτήσεσιν ἐπαποδύντες, ἅπασι,
 παρ' ὧν ἂν τι κερδαεῖν ἐπελπίσωμεν, κοιούμεθα καθάπερ τυφλοί,
 μηκέτι τῇ διανοίᾳ βλέποντες ὑπὸ φιλαργυρίας ὅτι γῆς εἰσὶν ὄγκοι,
 περὶ ὧν ἐκ μὲν εἰρήνης συνεχῆς καὶ ἀδιάστατος πόλεμος. Ἐσθῆτές **5**
 γε μὴν προβάτων εἰσὶν, ὡς οἱ ποιηταί που φασίν, ἄνθος, κατὰ δὲ
 τὴν δημιουργὸν τέχνην, ὑφαντῶν ἔπαινος. Εἰ δέ τις ἐπὶ δόξῃ
 μέγα φρονεῖ, τὴν παρὰ τῶν φαύλων ἀποδοχὴν ἀσπασζόμενος, ἴστω

388 a 6 Cf Schol. in Hom. II. xiii. 599

c 1 ἀνθρώπων τὸ πλείστον **O**   **c** 3 τρανωτέραν **O**   **c** 6 ἐπιφανέντα
O   **d** 1 προτέρως **O**   καθ' ἑαυτὸ] παρ' αὐτοῦ **I**   (τοῦ)] addidi,
cf 388 **d** 1   **d** 2 μέταλλα] μεγάλα **O**   **d** 5 <καὶ>] Mang., om codd
d 7 ἂν] om **O**   **d** 8 ποτέ] om **O**   **d** 9 φορᾶς] φθορᾶς Mang.
<καὶ>] Mang., om codd   388 a 1 δ'] om Mang.   a 3 ἀπελπίσωμεν
O   κοιούμεθα **O**   a 5 πόλεμος] pr ὁ **O**   a 7 ἐπαίνης **I**

ΦΙΛΩΝΟΣ b μὲν καὶ αὐτὸς φαῦλος ὢν· τὸ γὰρ ὅμοιον χαίρει τῷ ὁμοίῳ.
 Εὐχέσθω δὲ καθαρσίῳν μεταλαχῶν λαθῆναι τὰ ὧτα, δι' ὧν αἱ
 μεγάλαι ψυχῇ νόσοι κατασκήπτουσι. Μαθέτωσαν δὲ καὶ ὅσοι
 ἐπ' εὐτονία πεφύσηται μὴ ὑψαυχευεῖν, ἀπιδόντες εἰς τὰς τῶν
 5 ἡμέρων καὶ ἀτιθάσων ζώων ἀμυθήτους ἀγέλας, αἷς ἰσχύς καὶ ῥώμη
 συγγεγένηται. Τῶν γὰρ ἀτοπωτάτων ἐστὶν ἐπὶ θηρίων ἀρεταῖς,
 καὶ ταῦτα παρενημερούμενον ὑπ' αὐτῶν, ἄνθρωπον ὄντα σεμνύ-
 c νεσθαι. Διὰ τί δ' ἂν τις εὖ φρονῶν ἐπὶ σώματος εὐμορφία
 ἀγάλλοιτο, ἢν βραχὺς καιρὸς ἔσβησε πρὶν ἐπὶ μήκιστον ἀνθῆσαι
 τὴν ἀπατηλὴν αὐτῆς ἀκμὴν ἀμαυρώσας, καὶ ταῦθ' ὄρων ἐν ἀψύχοις
 περιμάχητα καλλιγράφων ἔργα καὶ πλαστῶν καὶ ἄλλων τεχνιτῶν,
 5 ἐν τε ζωγραφίμασι, καὶ ἀνδριάσι, καὶ ὑφασμάτων ποικιλίαις, ἐν
 Ἑλλάδι καὶ βαρβάρῳ κατὰ πόλιν ἐκάστην εὐδοκιμοῦντα; Τούτων
 d οὖν, ὅπερ ἔφη, οὐδὲν παρὰ Θεῷ τῆς <τοῦ> ἀγαθοῦ μοίρας
 ἤξίωται. Καὶ τί θαυμάζομεν εἰ μὴ παρὰ Θεῷ; Οὐδὲ γὰρ παρὰ
 ἀνθρώποις τοῖς θεοφιλέσι, παρ' οἷς τὰ πρὸς ἀλήθειαν ἀγαθὰ καὶ
 κατὰ τετίμηται, φύσεως μὲν εὐμοῖρου λαχοῦσι, μελέτη δὲ μετ'
 5 ἀσκήσεως τὴν φύσιν ἐπικοσμήσασιν, ὧν ἡ ἄνοθος φιλοσοφία
 δημιουργός. Ὅσοι δὲ νόθου παιδείας ἐπεμελήθησαν, οὐδὲ τοὺς
 ἰατροὺς ἐμιμήσαντο τὸ δοῦλον ψυχῆς σῶμα θεραπεύοντας, οἱ τὴν
 δέσποιναν ἐπιφάσκοντες ἰασθαι. Ἐκεῖνοι μὲν γάρ, ἐπειδὴν τις
 εὐτυχὴς νοσήσῃ, κἂν ὁ μέγας ἢ βασιλεύς, πάνθ' ὑπερβάντες τὰ
 10 περίστωα, τοὺς ἀνδρῶνας, τὰς γυναικωνίτιδας, γραφάς, ἄργυρον,
 P. 389 χρυσόν, ἄσημον, ἐπίσημον, ἐκπωμάτων ἢ ὑφασμάτων πλήθος,
 τὸν ἄλλον τῶν βασιλέων ἀοίδιμον κόσμον, ἔτι δὲ τὸν οἰκετικόν

b 3 μεθέτωσαν O   b 5 ἀτιθάσων BO Mang.   ἀμυθήτους O
 c 1—6 διὰ—εὐδοκιμοῦντα om B   c 3 ἀπατηλὸν I   c 4 ἔργα—
 ἀνδριάσι] κάλλη καὶ ἀνδριάντας O   c 5 ποικιλίας O   ἐν—εὐδοκιμοῦντα]
 om O   d 1 ὅπερ ἔφη] om BO   Θεοῦ O   <τοῦ>] coniec Gaisf.
 cf Plat. *Phileb.* 54 C, 60 B, cf 387 d I   ἀγαθῆς IO   d 3 τοῖς] om
 BO   d 4 κατὰ] κακὰ B, κακακὰ (sic) O   d 9 εὐτυχῆς] τῶν ἐπ'
 εὐτυχίᾳ I   d 10 περίστωα B   γραφάς] om BO, + ἀνδρῆ I   389 a 1
 ἄσημον, ἐπίσημον] om BO   ἢ] om BO   ὑφασμάτων] φασμάτων I
 a 2 τὸν ἄλλων B, τῶν ἄλλων O   ἔτι δὲ] om BO

ὄχλον, καὶ τὴν φίλων ἢ συγγενῶν, ὑπηκόων τῶν ἐν τέλει θεραπείαν **ΦΙΛΩΝΟΣ**
 (ἐάσαντες), [τῶν σωματοφυλάκων], ἄχρι τῆς εὐνῆς ἀφικόμενοι, καὶ
 τῶν περὶ αὐτὸ τὸ σῶμα ἀλογήσαντες, οὐθ' ὅτι κλίνας λιθοκόλλητοι **5**
 καὶ ὀλόχρυσοι θαυμάσαντες, οὐθ' ὅτι ἀραχνοῦφείεις ἢ †λίθω† γεγραφη-
 μέναι στρωμαί, οὐθ' ὅτι ἐσθημάτων ἰδέαι διάφοροι· προσέτι δὲ
 τὰς περὶ αὐτὸν χλαίνας ἀπαμφιάσαντες, ἄπτονται χειρῶν, καὶ τὰς **B**
 φλέβας προσπιεζοῦντες ἀκριβοῦσι τοὺς παλμούς, εἰ σωτήριον
 πολλάκις δὲ καὶ τοὺς χιτωνίσκους ἀναστείλαντες, εἰ περιπληθῆς
 ἐσθ' ἢ γαστῆρ ἐξετάζουσιν, εἰ πεπυρωμένος ὁ θώραξ, εἰ ἄτακτα ἢ
 καρδία πηδᾶ· κάπειτα τὴν οἰκείαν προσφέρουσι θεραπείαν. Ἔδει **5**
 δὲ καὶ τοὺς φιλοσόφους ἰατρικὴν ὁμολογοῦντας ἐπιτηδεύειν τῆς
 φύσει βασιλίδος ψυχῆς, καταφρονεῖν μὲν ἀπάντων ὅσα αἱ κεναὶ
 δόξαι τυφοπλαστοῦσιν, εἶσω δὲ προσιόντας ἄπτεσθαι διανοίας
 αὐτῆς, εἰ ὑπ' ὀργῆς ἀνισοταχεῖς καὶ παρὰ φύσιν κεκινημένοι
 παλμοί· ἄπτεσθαι καὶ γλώττης, εἰ τραχεῖα καὶ κακήγορος, εἰ **C**
 πεπορνευκῖα καὶ ἀταμίεντος· ἄπτεσθαι καὶ γαστρός, εἰ
 ἀπλήστω σχήματι ἐπιθυμίας διώδηκε· καὶ συνόλως παθῶν καὶ
 νοσημάτων καὶ ἀρρωστημάτων, εἰ κεκρᾶσθαι δοκεῖ, διερευνᾶν
 ἕκαστον, ἵνα μὴ διαμαρτάνωσι τῶν προσφόρων εἰς τὸ σώζειν. **5**
 Νυνὶ δὲ ὑπὸ τῆς τῶν ἕξω περιαναγασθέντες λαμπρότητος, ἅτε
 νοητὸν φῶς ἰδεῖν ἀδυνατοῦντες, πλαζόμενοι διετέλεσαν εἰς τὸν **d**
 αἰῶνα, πρὸς μὲν τὸν βασιλέα λογισμὸν φθάσαι μὴ δυναθέντες,
 ἄχρι δὲ τῶν προφυλαίων μόλις ἀφικνούμενοι, καὶ τοὺς ἐπὶ θύραις
 ἀρετῆς, πλοῦτόν τε καὶ δόξαν καὶ ὑγείαν καὶ τὰ συγγενῆ θαυμα-
 κότες, προσεκύνουν. Ἄλλὰ γὰρ ὡς ὑπερβολὴ μανίας χρωμάτων **5**
 κριταῖς χρῆσθαι τυφλοῖς, ἢ κωφοῖς τῶν κατὰ μουσικὴν φθόγγων·

a 3 καὶ—ἀλογήσαντες] om B ἢ] καὶ O ὑπηκόων—τέλει] om O
 a 4 (ἐάσαντες)] Vig., ἄξαντες codd [τῶν—ἀλογήσαντες] om O a 6
 †λίθω† γεγραφημένοι] λιθογεγραφημένοι I, λιθογραφημένοι BO b 1
 ἀπαμφιάσαντες] ἀπαμφιέσαντες Mang. b 3 χιτώνας BI Phil. b 4
 ἄτακτον Mang. b 5 κ' ἄπειτα I b 8 τυφοπλαστοῦσιν Vig.,
 Dindorf διανοίας—ἀπτεσθαι] om B c 4—391 d 3 καὶ—πέλεκυν
 om B c 4 καὶ ἀρρωστημάτων] om O d 1 ἀδυνατοῦντος O εἰς]
 om O Mang. d 4 τε] ἔτι I τεθαυμακότας I d 6 κριταῖς—
 φθόγγων] ἢ ἀκουσμάτων χρῆσθαι κριταῖς κωφοῖς καὶ τυφλοῖς O

ΦΙΛΩΝΟΣ οὕτω καὶ φαύλοις ἀνδράσι τῶν πρὸς ἀλήθειαν ἀγαθῶν. Καὶ γὰρ οὗτοι τὸ κυριώτατον τῶν ἐν αὐτοῖς διάνοιαν πεπήρωνται, ἧς βαθὺ σκότος ἀφροσύνη κατέχευεν. Εἶτα νῦν θαυμάζομεν, εἰ Σωκράτης

p. 390 καὶ ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα τῶν σπουδαίων ἐν πενία διετέλεσαν, ἀνθρωποὶ μὴδὲν πρόποτε τῶν εἰς πορισμὸν ἐπιτηδεύσαντες, ἀλλὰ μὴδ' ὅσα ἢ παρὰ φίλων πολυχρημάτων ἢ παρὰ βασιλέων δωρεὰς μεγάλας προτεινόντων [παρῆν] λαβεῖν ἀξιώσαντες, ἔνεκα τοῦ μόνου ἀγαθόν

5 καὶ καλὸν τὴν τῆς ἀρετῆς κτήσιν ἡγεῖσθαι, περὶ ἣν πονοῦμενοι τῶν ἄλλων ἀγαθῶν πάντων ἠλόγουν; Τίς δ' οὐκ ἂν ἀλογῆσαι νόθων ἔνεκα προνοίας τῶν γνησίων; Εἰ δὲ σώματος θνητοῦ μετα-

b λαχόντες, καὶ κηρῶν γέμοντες ἀνθρωπίνων, καὶ μετὰ τοσοῦτου πλήθους ἀδίκων ζῶντες, ὧν οὐδ' ἀριθμὸν εὑρεῖν εὐπορον, ἐπεβουλεύθησαν, τί τὴν φύσιν αιτιώμεθα, δέον τὴν τῶν ἐπιθεμένων κακίξειν ὁμοίτητα; Καὶ γὰρ εἰ ἐν ἀέρι γεγέννητο λοιμικῶ, πάντως

5 ὦφειλον νοσήσαι· καταστάσεως δὲ λοιμικῆς μᾶλλον, ἢ οὐχ ἦττον, φθοροποιός ἐστιν ἢ κακία. Ὡς δ' ὅποταν ὑετοῦ μὲν ὄντος, ἀνάγκη τὸν σοφόν, εἰ ἐν ὑπαίθρῳ διάγοι, καταβρέχεσθαι, Βορέου δὲ ψυχροῦ

c καταπνέοντος ῥίγει πιέζεσθαι καὶ ψύχει, θέρους δ' ἀκμάζοντος ἀλαΐνεσθαι,—ταῖς γὰρ ἐτησίοις τροπαῖς τὰ σώματα συμπάσχειν νόμος φύσεως,—τὸν αὐτὸν τρόπον τὸν ἐν τοῖς τοιούτοις χωρίοις ἐνοικοῦντα,

5 Ἐνθα φόνοι λιμοὶ τε καὶ ἄλλων ἔθνεα κηρῶν, ἐναλλάττεσθαι τὰς ἀπὸ τῶν τοιούτων τιμὰς ἀναγκαῖον. Ἐπεὶ Πολυκράτει γε, ἐφ' οἷς δεινοῖς ἠδίκησε καὶ ἡσέβησε, χορηγὸς

390 c 5 Cf Empedocles 19 (Mullach)

d 8 τῶν ἐν αὐτοῖς] τὴν O d 9 εἶτα] ἔτι IO 390 a 1 ἢ ὁ δεῖνα] om Mang. διετέλεσαν] διῆγον O a 2 μὴδ' ὅσα] μὴδὲ λαβόντες O a 3 πολυχρημάτων] πλουσίων O μεγάλας] om O a 4 [παρῆν] om IO 'a Stephano adiectum videtur' (Gaisf.) λαβεῖν ἀξ.] om O a 6 ἠλόγουν] ἠμέλουν O b 2 ὧν—εὐπορον] om O b 4 γεγέννηται O b 6 ἦ] om I b 7 ἐν] om O διάγει O c 1 πιέζεσθαι] πιεσθῆναι I Mang. καὶ ψύχει] om O c 2 ταῖς—φύσεως] om O c 3 τοῖς] om I c 5 λιμοὶ] Steph., τελοῦνται IO τε] om O κηρῶν] κερῶν (?) I c 6 τὰς—τιμὰς] om O ἀναγκαῖον ἐπὶ πολὺ· κρατεῖ I, ἀναγκαῖον ἐπὶ Πολυκράτει O c 7 γε] δέ IO

ἀπήντησε χείρων μὲν ἢ τοῦ βίου βαρυνδαιμονία· πρόσθετες δ' ὡς ὑπὸ ΦΙΑΩΝΟΣ
 μεγάλου βασιλέως ἐκολάζετο, καὶ προσηλυτο, χρησμὸν ἐκπιπλάς,
 Οἶδα, ἔφη, κάμαντον οὐ πρὸ πολλοῦ θεωρήσαι δόξαντα ὑπὸ μὲν d
 ἡλίου ἀλείφεισθαι, λούεσθαι δ' ὑπὸ Διός. Αἱ γὰρ διὰ συμβόλων
 αἰνιγματώδεις αὐταὶ φάσεις, ἀδηλούμεναι τὸ πάλαι, τὴν διὰ τῶν
 ἔργων ἀριδηλοτάτην ἐλάμβανον πίστιν. Οὐκ ἐπὶ τελευτῇ δὲ μόνου,
 ἀλλὰ παρὰ πάντα τὸν ἐξ ἀρχῆς βίου, ἐλελήθει πρὸ τοῦ σώματος τὴν 5
 ψυχὴν κρεμάμενος. Αἰεὶ γὰρ φοβούμενος καὶ τρέμων τὸ πλήθος
 τῶν ἐπιτιθεμένων ἐπτόητο, σαφῶς ἐξεπιστάμενος ὅτι εὐνοὺς μὲν
 ἦν οὐδεὶς, ἐχθροὶ δὲ πάντες δυσπραξία ἀμείλικτοι.

Τῆς δὲ ἀνηνύτου καὶ συνεχοῦς <Διονυσίου> εὐλαβείας μάρτυρες
 οἱ τὰ Σικελικὰ συγγράψαντες, οἳ φασιν ὅτι καὶ τὴν θυμηρεστάτην p. 391
 ὑποπτον εἶχε γυναικα. Σημεῖον δέ· τὴν εἰς τὸ δωμάτιον εἰσοδοῦ,
 δι' ἧς φοιτήσειν ἔμελλεν ὡς αὐτόν, ἐκέλευσε στορεσθῆναι σανίσιν,
 ἵνα μὴ λάθῃ ποτὲ παραιοσερπύσσασα, ψόφῳ δὲ καὶ κτύπῳ τῆς
 ἐπιβάσεως προμηνύῃ τὴν ἀφίξιν· εἴτ' οὐκ ἀνείμονα μόνου, ἀλλὰ 5
 καὶ πᾶσι τοῖς μέρεσι γυμνῆν, ἃ μὴ θέμις ὑπ' ἀνδρῶν ὀρᾶσθαι,
 παρέρχεσθαι· πρὸς δὲ τούτοις, τὸ συνεχὲς τοῦ κατὰ τὴν ὁδὸν
 ἐδάφους εἰς τάφρου γεωργικῆς εὐρος καὶ βάθος διακοπήναι,
 κατὰ δέος μή τι πρὸς ἐπιβουλήν ἀφανῶς ἐπικρύπτηται, ὅπερ ἦ b
 ἄλμασιν ἢ μακραῖς διαβάσεσιν ἔμελλε διελέγχεσθαι. Πόσων
 ἄρα κακῶν ὁ ταῦτα παρατηρῶν καὶ τεχνάζων ἐπὶ γυναικός, ἧὶ πρὸ
 τῶν ἄλλων ὤφειλε πιστεύειν, μεστὸς ἦν; Ἀλλὰ γὰρ ἐφέκει τοῖς
 δι' ἀπορρῶγος ὄρους ἐπὶ τῷ τὰς ἐν οὐρανῷ φύσεις ἀριδηλοτέρας 5
 κατανοῆσαι κρημνοβατοῦσιν, οἳ μόλις φθάνοντες ἄχρι προνευεν-
 κότος αὐχένος, οὗτ' <ἄνω> χωρεῖν ἔτι δύνανται, πρὸς τὸ λειπόμενον

390 d 1 Cf Herod. iii. 125

c 8 πρόσθετες] πρόσθεν I d 1 οἶδα] οἶδ' I, οἶδ' . . . spatio relicto O
 ἔφη, κάμαντον] om O, ἔφη κ' ἀμαντόν I d 3 φάσεις] φύσεις I d 4
 τελευτῇ] τέλει Mang. d 5 λελήθει IO d 9 <Διονυσίου>] supple-
 dum coniec Mang. 391 a 2 δωμάτιον I a 3 ἧς] οὗ O ἔμελλον O
 ἐκέλευσε] om O a 5 προμηνύει I b 1 δέος] δὲ I ἐπικέκρυπ-
 ται I b 7 <ἄνω> χωρεῖν] Vig. marg, ἀναχωρεῖν codd

ΦΙΛΩΝΟΣ c ὕψος ἀπειρηκότες, οὔτε καταβαίνειν θαρροῦσι, πρὸς τὴν ὄψιν τῶν
 χασμάτων ἰλιγγιῶντες. Ἐρασθεὶς γάρ, ὡς θείου πράγματος καὶ
 περιμαχήτου, τυραννίδος, οὔτε μένειν οὔτε ἀποδιδράσκειν ἀσφαλὲς
 εἶναι ὑπελάμβανε. Μένοντι μὲν γὰρ ἀλλεπάλληλα ἐπέρρει κακὰ
 5 ἀμύθητα· βουλομένῳ δ' ἀποδιδράσκειν ὁ περὶ τοῦ ζῆν ἐπεκρέματο
 κίνδυνος, ὀπλισμένων, εἰ καὶ μὴ τοῖς σώμασιν, ἀλλὰ τοι ταῖς
 διανοαῖς κατ' αὐτοῦ. Δηλοῖ δὲ καὶ τὸ ἔργον, ᾧ πρὸς τὸν
 μακαρίζοντα τὸν τῶν τυράννων βίον φασὶ χρῆσασθαι Διουσίου·
 d Καλέσας γὰρ αὐτὸν ἐπὶ λαμπροτάτου καὶ πολυτελεστάτου δεῖπνου
 παρασκευήν, ἐκ μηρίνου πάνυ λεπτῆς προσέταξεν ἠκονημένον
 ὑπεραιωρηθῆναι πέλεκυν. Ἐπεὶ δὲ κατακλιθεὶς εἶδεν αἰφνίδιον,
 οὔτ' ἐξαναστῆναι θαρρῶν διὰ τὸν τύραννον, οὔτ' ἀπολαῦσαί τινος
 5 τῶν παρεσκευασμένων διὰ δέος οἴος τε ὦν, ἀφθόνων καὶ πλουσιῶν
 ἀλογήσας ἡδονῶν, ἀνατείνας τὸν αὐχένα καὶ τὰς ὄψεις ἐκαραδόκει
 τὸν οἰκεῖον ὄλεθρον. Συνεὶς δ' ὁ Διουσίσιος, Ἄρ' ἤδη κατανοεῖς,
 ἔφη, τὸν αἰοιδίμον καὶ περιμάχητον ἡμῶν βίον; Ἔστι γὰρ τοιοῦτος.
 εἰ μὴ βούλοιτό τις ἑαυτὸν φευακίζειν· ἐπειδὴ περιέχει παμπληθεῖς
 10 μὲν χορηγίας, ἀπόλαυσιν δ' οὐδενὸς χρηστοῦ· φόβους δ' ἐπαλλή-
 p. 392 λους, καὶ κινδύνους ἀνηκέστους, καὶ νόσον ἐρπηνώδους καὶ φθινάδος
 χалаπωτέραν, ἀθεράπευτον αἰεὶ φέρουσαν ὄλεθρον. Οἱ δὲ πολλοὶ
 τῶν ἀνεξετάστων ὑπὸ τῆς λαμπρᾶς φανερότητος ἀπατώμενοι,
 ταῦτόν πεπόνθασιν τοῖς ἀγκιστρομένοις ὑπὸ τῶν εἰδεχθῶν
 5 ἑταιριδίων, ἃ τὴν δυσμορφίαν ἐσθῆτι καὶ χρυσῷ καὶ ταῖς τῆς
 ὄψεως ὑπογραφαῖς ἐπισκιάζοντα, γηγισίου κάλλους ἀπορία, νόθοι
 ἐπ' ἐνέδρα τῶν θεωμένων δημιουργεῖ. Τοιαύτης γέμουσι βαρυδαι-
 b μονίας οἱ λίαν εὐτυχεῖς, ἧς τὰς ὑπερβολὰς αὐτοὶ δικάσαντες παρ'
 ἑαυτοῖς οὐ στέγουσιν, ἀλλ' ὥσπερ οἱ τὰ ἀρρωστήματα ὑπ' ἀνάγκης
 ἐκλαοῦντες, ἀφίᾳσι τὰς ἐκ πάθους ἀψευδεστάτας φωνάς, ἐπὶ

c 4 εἶναι] om O   c 5 ἀμύθητα] om O   d 1 λαμπρότατον O
 πολυτελεῖς δεῖπνον O   d 2 παρασκευήν] om O   ἠκονημένον] post πέλε-
 κυν O   392 a 1 ἐρπηνώδους O   φθινώδους Mang.   a 5 ἑταιριδίων O
 b 2 ἀρρωστήματα] ἄρρητα I Mang.   b 3 φωνὰς ἀψευδεστάτας BO

συνουσία τιμωριῶν καὶ παρουσιῶν καὶ προσδοκωμένων ζῶντες, ΦΙΛΩΝΟΣ
καθάπερ τῶν θρεμμάτων τὰ πρὸς ἱερουργίαν παινόμενα. Καὶ 5
γὰρ ταῦτα τῆς πλείστης ἐπιμελείας ἐπὶ τῷ σφαγῆναι τυγχάνει διὰ
πολύκρεων εὐωχίαν. Εἰσὶ δ' οἱ καὶ περὶ χρημάτων ἀσεβῶν οὐκ
ἀδήλους ἀλλὰ φανερὰς ἔδοσαν δίκας, ὧν τὰ πλήθη καταλέγεσθαι c
περιττὸς πόνος, ἀπόχρη δ' ἐν ἔργον παράδειγμα πάντων ἐστάναι.
Λέγεται τοίνυν ὑπὸ τῶν ἀναγεγραφότων τὸν ἱερὸν πόλεμον ἐν
Φωκίδι, νόμου κειμένου τὸν ἱερόσυλον κατακρημνίζεσθαι ἢ κατα-
ποντοῦσθαι ἢ καταπίμπρασθαι, τρεῖς συλήσαντας τὸ ἐν Δελφοῖς 5
ἱερὸν, Φιλόμηλον καὶ Ὀνόμαρχον καὶ Φάῦλλον, διανείμασθαι τὰς
τιμωρίας. Τὸν μὲν γὰρ διὰ λόφου τραχέος καὶ λιθώδους ραγείσης
πέτρας κατακρημνισθῆναι τε καὶ καταλευσθῆναι τὸν δέ, ἀφηνιά-
σαντος τοῦ κομίζοντος ἵππου καὶ μέχρι θαλάσσης καταβάντος,
ἐπιδραμόντος τοῦ πελάγους, εἰς ἀχανῆ βυθὸν αὐτῷ ζῶφ καταδύναι d
Φάῦλλον δὲ φθινώδι νόσῳ,—διττὸς γὰρ ὁ περὶ αὐτοῦ λόγος,—
συντακῆναι, ἢ ἐν τῷ ἐν Ἄβαις ἱερῷ συνεμπρησθέντα ἀπολέσθαι.
Ταῦτα γὰρ φιλονεικότατον λέγειν ἀποβῆναι κατὰ τύχην. Εἰ μὲν
γὰρ τινες ἢ ἐν διαφέρουσι καιροῖς ἢ ἐτέραις ἐκολάσθησαν τιμω- 5
ρίαις, εἰκὸς ἦν τὸ ἄστατον τῆς τύχης προφασίζεσθαι πάντων δὲ
ἀθρόως καὶ ὑφ' ἑνα καιρὸν καὶ μὴ ἐτέραις τιμωρίαις ἀλλὰ ταῖς
περιεχομέναις ἐν τοῖς νόμοις κολασθέντων, εὐλογον φάσκειν ὅτι
Θεοῦ δικάσαντος ἐάλωσαν.

Εἰ δὲ τινες τῶν ὑπολειφθέντων βιαίων, καὶ τοῖς πλήθεσιν p. 393
ἐπαναστάντων, καὶ δουλωσαμένων οὐ μόνον δῆμους ἐτέρους ἀλλὰ
καὶ πατρίδας τὰς ἑαυτῶν, ἀτιμώρητοι διετέλεσαν, θαυμαστὸν οὐδέν.
Πρῶτον μὲν γὰρ οὐχ ὁμοίως ἄνθρωπος δικάζει καὶ Θεός· διότι τὰ
μὲν φανερὰ ἡμεῖς ἐρευνῶμεν, ὁ δὲ ἄχρι μυχῶν ψυχῆς εἰσδυόμενος 5

b 6 ταῦτα—ἐπιμελείας] ἐπιμελοῦνται BO   τυγχάνει] om BO
c 1 καταλέγειν BO   c 5 καταπίμπρασκεισθαι I   c 6 Φύλον
BO   c 7—394 a 2 τὸν—μετέρχεσθαι om B   c 9 θαλάττης I
d 2 φθινώδει Mang.   d 6 εἰκὸς—τιμωρίας bis ser I   d 7
καὶ 1°] om O   ὑφ' ἐφ' O   393 a 2 οὐ μόνον] om O   ἐτέρους
ἀλλὰ] om O   a 4 ὁμοίως] ὡς O   Θεός] pr ó O   a 5
ψυχῶν O

ΦΙΛΩΝΟΣ ἀψοφητί, καθάπερ ἐν ἡλίῳ λαμπρὰν διάνοιαν ἀυγάξει, ἀπαμπίσχω
b μὲν τὰ περιάπτα, οἷς ἐγκατείληπται, γυμνὰ δὲ περιαιθρῶν τὰ βουλή-
 ματα, καὶ διαγιγνώσκων εὐθὺς τὰ τε παράσημα καὶ δόκιμα.
 Μηδέποτε' οὖν τὸ οἰκεῖον δικαστήριον τοῦ θεοῦ προκρίναντες,
 ἀψευδέστερον αὐτὸ καὶ εὐβουλότερον εἶναι φῶμεν· οὐ γὰρ ὄσιον.
 5 Ἐν ᾧ μὲν γὰρ πολλὰ τὰ σφάλλοντα, ἀπατηλαὶ αἰσθήσεις, πάθη
 ἐπίβουλα, κακίων ὁ βαρύτατος ἐπιτειχισμός, ἐν ᾧ δὲ οὐδὲν μὲν
 τῶν ἐπ' ἐξαπάτη, δικαιοσύνης δὲ καὶ ἀλήθεια, αἷς ἕκαστον βραβεύο-
 μενον ἐπαινετῶς ἐξορθοῦσθαι πέφυκεν. Ἐπειτ', ὦ γενναίε, μὴ
c νομίσης ἀλυσιτελὲς ἐπικαιρον εἶναι τυραννίδα. Οὐδὲ γὰρ ἡ
 κόλασις ἀλυσιτελής, ἀλλὰ τιμωρίας διδόναι τοῖς ἀγαθοῖς ἢ ὠφελι-
 μώτερον ἢ οὐκ ἀποδέον. Οὐ χάριν ἐν ἅπασιν μὲν τοῖς ὀρθῶς
 γραφείσι παρτίληπται νόμοις· οἱ δὲ γράψαντες ὑπὸ πάντων
 5 ἐπαινοῦνται. Ὅπερ γὰρ ἐν δήμῳ τύραννος, τοῦτ' ἐν νόμῳ
 κόλασις. Ἐπειδὴν οὖν ἔνδεια μὲν καὶ σπάνις δεινὴ καταλάβῃ
 τὰς πόλεις ἀρετῆς, ἀφθονία δ' ἀφροσύνης ἐπιπολάσῃ, τῆνικαῦτα ὁ
 Θεός, ὥσπερ ῥέυμα χειμάρρου τὴν φορὰν τῆς κακίας ἀποχετεῦσαι
d γλιχόμενος, ἵνα καθάρῃ τὸ γένος ἡμῶν, ἰσχὺν καὶ κράτος δίδωσι
 τοῖς τὰς φύσεις ἀρχικοῖς. Ὡμῆς γὰρ δίχα ψυχῆς οὐ καθαίρεται
 κακία. Καὶ ὄνπερ τρόπον αἱ πόλεις ἐπ' ἀνδροφόνους καὶ προδόταις
 καὶ θεοσύλαις δημίους ἀνατρέφουσιν, οὐ τὴν γνώμην ἀποδεχόμεναι
 5 τῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ τὸ τῆς ὑπηρεσίας χρήσιμον ἐξετάζουσαι· τὸν
 αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ τῆς μεγαλοπόλεως τοῦδε τοῦ κόσμου κηδεμών,
 οἷα δημίους κοινοὺς ἐφίστησι τοὺς τυράννους ταῖς πόλεσιν, ἐν αἷς
 ἂν αἰσθηταὶ βίαν, ἀδικίαν, ἀσέβειαν, τὰ ἄλλα κακὰ πλημμύροντα,
 ὅπως ἦδη ποτὲ στάντα λωφήσῃ. Τῆνικαῦτα καὶ τοὺς αἰτίους, ὡς
 P. 394 ἐκ δυσκαθάρτου καὶ ἀνηλεοῦς ψυχῆς ὑπηρετήσαντας, ἐφ' ἅπασιν,

a 6 διανύζει O   b 5 σφάλματα O   ἀπατηλοὶ O   b 6 ἐπιτυχι-
 σμός I   μὲν] om O   b 7 αἷς] αἶ (sic) I   b 8 ἐξ ὀρθοῦσθαι I
 c 1 ἐπικαιρον—ἀλυσιτελής] om I   ἐπικαίρων O   c 4 νόμοις παρτί-
 ληπται I   c 7 ἐπιπολάσει O*   d 2 τὰς φύσεις] post ἀρχικοῖς I, om
 O   d 4 θεοσύλοις Mang.   d 6 κηδεμών] διοικητής O   d 7 ἀφίστησι O
 d 8 πλημμύροντα I   d 9 καὶ] γε μὲν I   ὡς] ἄτ' οὐκ ἀπὸ γνώμης
 ὑγιούς ἀλλ' I   394 a 1 ἐκ] om O   ἐφ' ἅπασιν] om O

ὡσπερ τινὰς κορυφαίους, ἀξιοῖ μετέρχεσθαι. Καθάπερ γὰρ ἡ τοῦ ΦΙΛΩΝΟΣ
 πρὸς δύναμεις, ὅταν παραβληθεῖσαν ὕλην ἀναλώσῃ, τελευταίου
 αὐτὴν ἐπινέμεται· τοῦτον τὸν τρόπον καὶ οἱ ἐπὶ τοῖς πλήθεσι
 δυναστείας εἰληφότες, ὅταν δαπανήσαντες τὰς πόλεις κενὰς 5
 ἀνδρῶν ἐργάζονται, τὰς ὑπὲρ ἀπάντων τίνοντες δίκας ἐπιδια-
 φθείρονται. Καὶ τί θαυμάζομεν, εἰ διὰ τυράννων ὁ Θεὸς κακίαν
 ἀναχθεῖσαν ἐν πόλεσι καὶ χώραις καὶ ἔθνεσιν ἀποδιοπομπεῖται ; b
 Πολλάκις γὰρ μὴ χρώμενος ὑπηρέταις ἄλλοις αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ
 τοῦτ' ἐργάζεται, λιμὸν ἐπάγων ἢ λοιμὸν ἢ σεισμὸν καὶ ὅσα ἄλλα
 θεήλατα, οἷς ὄμιλοι μεγάλοι καὶ πολυάνθρωποι καθ' ἑκάστην
 ἡμέραν ἀπόλλυνται, καὶ πολλὴ μοῖρα τῆς οἰκουμένης ἐρημοῦται 5
 διὰ προμήθειαν ἀρετῆς.

Ἰκανῶς μὲν οὖν εἷς γε τὰ παρόντα περὶ τοῦ μή τινα τῶν
 φαύλων εὐδαιμονεῖν, ὡς οἶμαι, λέλεκται· δι' οὗ μάλιστα παρ-
 ἴσταται τὸ εἶναι πρόνοια. Εἰ δὲ μηδέπω πέπεισαι, τὸν ἔθ' ὑπο- c
 κουροῦντα ἐνδοιασμὸν εἰπέε θαρρῶν· ἀμφοτέροι γὰρ ἢ τὰληθὲς
 ἔχει συνδιαπονήσαντες εἰσόμεθα.

Καὶ μεθ' ἕτερα πάλιν φησίν·

Ἄνέμων καὶ ὑετῶν φορὰς οὐκ ἐπὶ λύμῃ τῶν πλεόντων, ὡς 5
 ἐνόμιζες, ἢ γεωργοῦντων, ἀλλ' ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ παντὸς ἡμῶν
 γένους ὁ Θεὸς εἰργάζεται. Ὅτασι μὲν γὰρ τὴν γῆν καθαίρει, τὸν
 δ' ὑπὸ σελήνην ἅπαντα χῶρον πνεύμασιν· ἀμφοτέροις δὲ ζῶα καὶ
 φυτὰ τρέφει, καὶ αὔξει, καὶ τελειοῖ. Εἰ δὲ τοὺς μὴ ἐν καιρῷ
 πλωτῆρας ἢ γεωπόνους ἐστὶν ὅτε βλάπτει, θαυμαστὸν οὐδέν· d
 βραχὺ γὰρ οὗτοι μέρος, ἢ δ' ἐπιμέλεια τοῦ παντὸς ἀνθρώπων
 γένους. Ὡσπερ οὖν τὸ ἐν τῷ γυμνασίῳ ἄλειμμα τίθεται μὲν

394 c 5 Phil. Iud. Fr. ii. p 642 (Mang.)

a 2 γὰρ] om O   b 1 ἔθνεσιν O   b 3 λιμὸν] λοιμὸν BO   λοιμὸν]
 λιμὸν BO   b 5 ἡμέραν] om BO   b 7 εἷς] οἷς O   c 2—d 11
 ἀμφοτέροι—παρέχεται om B   c 3 συνδιαπονήσαντες Mang., cf 399 d 9
 c 7 ἐργάζεται Mang.

ΦΙΑΩΝΟΣ ἐπ' ὠφελείᾳ, πολλάκις δ' ὁ γυμνασιάρχος ἔνεκα πολιτικῶν χρειῶν
 5 ὥρας τῆς ἐν ἔθει μετέθηκε τὴν τάξιν, δι' ἧς ὑστέρησαν ἔνιοι τῶν
 ἀλειφομένων· οὕτω καὶ ὁ Θεός, οἷα πόλεως τοῦ παντὸς ἐπιμελού-
 μενος κόσμον, θέρη χειμαίνοντα καὶ χειμῶνας ἐαρίζοντας εἴωθε
 ποιεῖν ἐπὶ τῇ τοῦ παντὸς ὠφελείᾳ, κὰν εἰ ναύκληροί τινες ἢ γῆς
 ἐργάται μέλλοιεν ταῖς τούτων ἀνωμαλίαις ζημιοῦσθαι. Τὰς οὖν
 10 τῶν στοιχείων εἰς ἄλληλα μεταβολάς, ἐξ ὧν ὁ κόσμος ἐπάγη καὶ
 συνέστηκεν, εἰδὼς ἀναγκαιότατον ἔργον, ἀκωλύτους παρέχεται·
 p. 395 πάχλαι δὲ καὶ χιόνες καὶ ὅσα ὁμοίотροπα ἀέρος ἐπακολουθεῖ
 καταψύξει, καὶ πάλιν προσαράξει καὶ παρατρίψει νεφῶν ἀστραπαί-
 τε καὶ βρονταί· ὧν οὐδὲν ἴσως κατὰ πρόνοιαν, ἀλλ' ἕτεροι καὶ
 πνεύματα ζωῆς καὶ τροφῆς καὶ αὐξήσεως τοῖς περὶ γῆν αἴτια, ὧν
 5 ταῦτα ἐπακολουθήματα. Οἷα, γυμνασιάρχου φιλοτιμίαις πολλάκις
 ἀνειμένας ποιουμένου δαπάνας, ἀνθ' ὕδατος ἐλαίῳ καταιονόμενοι
 b τινες τῶν ἀπειροκάλων εἰς τοῦδαφος ῥανίδας ἀποστάζουσιν, ὁ δ'
 ὀλισθηρότατος αὐτίκα γίνεται πηλός· ἀλλ' οὐκ ἂν τις εὖ φρονῶν
 εἴποι, τὸν πηλὸν καὶ τὸν ὀλισθον προμηθεῖα τοῦ γυμνασιάρχου
 γεγονέναι, παρηκολουθήκεναι δὲ ἄλλως τῇ ἀφθονίᾳ τῶν χορηγιῶν
 5 ταῦτα. Ἰρις δὲ καὶ ἄλως καὶ ὅσα ὁμοίотροπα πάλιν ἐστὶν
 (αὐγῶν) ἐγκριναμένων τοῖς νέφεσιν ἐπακολουθήματα, οὐκ ἔργα
 φύσεως προηγούμενα, φυσικοῖς δ' ἐπισυμβαίνοντα ἔργοις· οὐ μὴν
 ἀλλὰ παρέχει τινὰ καὶ ταῦτα χρεῖαν ἀναγκαίαν τοῖς φρονιμωτέροις·
 c νηνεμίας γὰρ καὶ πνεύματα, εὐδίας τε καὶ χειμῶνας ἀπὸ τούτων
 τεκμαιρόμενοι προλέγουσι. Τὰς κατὰ πόλιν στοὰς οὐχ ὁρᾶς ;
 Τούτων αἱ πλείους πρὸς μεσημβρίαν νενεύκασιν, ὑπὲρ τοῦ τοὺς
 ἐμπεριπατοῦντας χειμῶνος μὲν ἀλεαίνεσθαι, θέρους δὲ καταπνεῖσθαι.
 5 Παρακολουθεῖ δέ τι καὶ ἕτερον, ὃ μὴ τῇ γνώμῃ τοῦ κατεσκευακότος
 ἐπιγίνεται. Τί δὲ τοῦτ' ἐστίν ; Αἱ ἀπὸ τῶν ποδῶν ἐκπίπτουσαι

d II συνέστη O παρέρχεται O 395 a 1 πάχλαι] τέχλαι O
 a 2 προσαράξει BO Mang. παρατρίψει I b 4 τῇ] om I b 5 καὶ
 1°] om O ἄλως] ἄλλως IO b 6 (αὐγῶν] coniec Mang., αὐτῶν codd
 ἐγκρινομένων O c 2 κατὰ] μετὰ Mang. c 4 χειμῶνος] Mang.,
 χειμῶνι Eus. codd

σκιαὶ τῇ ἡμετέρα πείρα διασημαίνουσι τὰς ὥρας. Καὶ μὲν δὴ τὸ πῦρ ΦΙΛΩΝΟΣ φύσεως ἀναγκαιότατον ἔργον· ἐπακολούθημα δὲ τούτου, καπνός· d ἀλλ' ὅμως παρέχεται τινα ὠφέλειαν ἔστιν ὅτε καὶ αὐτός. Ἐν γοῦν ταῖς μεθημεριναῖς πυρσεύαις, ἤνικα τὸ πῦρ ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν καταλαμπόμενον αὐγῶν ἐξαμανροῦται, καπνῷ μὲνεται πολεμίων ἔφοδος. Οἴός γ' οὖν ἐπὶ τῆς ἱρίδος, τοιοῦτος καὶ ἐπὶ τῶν 5 ἐκλείψεων ὁ λόγος· θείαις γὰρ φύσεσιν ἡλίου καὶ σελήνης ἐπακολουθοῦσιν ἐκλείψεις· αἱ δὲ μὲνύματά εἰσιν ἢ βασιλέων τελευτῆς, ἢ πόλεων φθορᾶς· ὁ καὶ Πίνδαρος ἠνίξαστο γενομένης ἐκλείψεως διὰ τῶν πρόσθεν εἰρημένων. Ὁ δὲ δὴ τοῦ γάλακτος κύκλος τῆς μὲν αὐτῆς οὐσίας τοῖς ἄλλοις ἄστροις μετέσχηκε, 10 δυσαιτιολόγητος δ' εἶπερ ἐστὶ, μὴ ἀποκνεῖτωσαν οἱ τὰ φύσεως p. 396 ἐρευνᾶν εἰωθότες. Ὁφελιμώτατον γὰρ ἢ εὕρεσις, ἥδιστον δὲ καὶ καθ' αὐτὸ τοῖς φιλομαθέσιν ἢ ζήτησις. Ὡσπερ οὖν ἥλιος καὶ σελήνη προνοία γεγόνασιν, οὕτω καὶ τὰ ἐν οὐρανῷ πάντα, κἂν ἡμεῖς τὰς ἐκάστων φύσεις τε καὶ δυνάμεις ἰχνηλατεῖν ἀδυνατοῦντες 5 ἡσυχάζωμεν. Σεισμοὶ τε καὶ λοιμοί, καὶ κεραυνῶν βολαί, καὶ ὅσα τοιαῦτα, λέγεται μὲν εἶναι θεήλατα, πρὸς δ' ἀλήθειαν οὐκ ἔστι, Θεὸς γὰρ οὐδενὸς αἴτιος κακοῦ τὸ παράπαν, ἀλλ' αἱ τῶν στοιχείων μεταβολαὶ ταῦτα γεννῶσιν, οὐ προηγούμενα ἔργα b φύσεως, ἀλλ' ἐπόμενα τοῖς ἀναγκαίοις, καὶ τοῖς προηγουμένοις ἐπακολουθοῦντα. Εἰ δέ τινες τῶν χαριεστέρων συναπολαοῦσι τῆς ἀπὸ τούτων βλάβης, οὐκ αἰτιατέον τὴν διοίκησιν. Πρῶτον μὲν γὰρ οὐκ εἶ τινες ἀγαθοὶ παρ' ἡμῖν νομίζονται, καὶ πρὸς 5 ἀλήθειαν εἰσιν, ἐπειδὴ τὰ Θεοῦ κριτήρια τῶν κατὰ τὸν ἀνθρώπινον νοῦν πάντων ἀκριβέστερα· δεύτερον δέ, τὸ προμηθὲς (ἐπὶ τὰ

395 d 8 Cf Pind. Fr. 74 (Donaldson), *Hygorch.* 4 (Dissen)

c 7 τὰ ἡμέτερα (ἡμέτρα O) μέτρα IO ταῖς ὥραις IO Καὶ μὲν δὴ] Καὶ
μὴν δέ Phil. edd d 5 γ' οὖν] γοῦν I, οὖν O ἱρίδος] ἔριδος O
d 6 φύσεσι γὰρ Mang. 396 a 2 ἥδιστος BIO a 7 λέγονται
BO b 4 ἀπὸ] om BO b 7 ἀκριβέστατα BIO (ἐπὶ τὰ—ἀγαπᾶ)]
·Nescio an totus hic locus a Stephano sit e coniectura reformatus'
Gaisf. τὰ] om BIO

ΦΙΛΩΝΟΣ τῶν ἐν κόσμῳ συνεκτικώτατα ἐφορᾶν ἀγαπᾶ·) καθάπερ ἐν ταῖς
 c βασιλείαις καὶ στραταρχίαις ἐπὶ τὰς πόλεις καὶ τὰ στρατόπεδα,
 οὐκ ἐπὶ τινα τῶν ἡμελημένων καὶ ἀφανῶν ἕνα τὸν προστυχόντα.
 Λέγουσι δέ τινες, καθάπερ ἐν ταῖς τυραννοκτονίαις καὶ τοὺς
 συγγενεῖς ἀναιρεῖσθαι νόμιμόν ἐστιν ὑπὲρ τοῦ μεγέθει τῆς τιμωρίας
 5 ἐπισχεθῆναι τὰ ἀδικήματα, τὸν αὐτὸν τρόπον κὰν ταῖς λοιμώδεσι
 νόμοις παραπόλλυσθαι τινας τῶν μὴ ὑπαιτίων, ἵνα πόρρωθεν οἱ
 ἄλλοι σωφρονίζωνται· δίχα τοῦ ἀναγκαῖον εἶναι τοὺς ἐμφερομένους
 ἀέρι νοσῶδει νοσεῖν, ὡσπερ καὶ τοὺς ἐν νηὶ χειμαζομένους κινδυν-
 d νεύειν ἐξ ἴσου. Τὰ δ' ἄλκιμα τῶν θηρίων γέγονεν—οὐ γὰρ
 ὑποσιωπητέον, εἰ καὶ τῷ δεινὸς εἶπειν εἶναι προλαβὼν τὴν
 ἀπολογίαν διέσυρτες—ἀσκήσεως ἕνεκα τῆς πρὸς τοὺς πολεμικοὺς
 ἀγῶνας. Τὰ γὰρ γυμνάσια καὶ αἱ συνεχεῖς θῆραι συγκροτοῦσι καὶ
 5 νευροῦσιν εὖ μάλα τὰ σώματα, καὶ πρὸ τῶν σωμάτων τὰς ψυχὰς
 ἐθίζουσιν ἐχθρῶν ἐξαπιναίας ἐφόδους τῷ καρτερῷ τῆς ῥώμης
 ἀλογεῖν. Τοῖς δὲ τὰς φύσεις εἰρηνικοῖς ἐξεστίν, οὐ μόνον τειχῶν
 ἐντὸς ἀλλὰ καὶ κλισιάδων θαλαμνομένοις, ἀποζην ἀνεπιβουλεύτως,
 P. 397 ἔχουσιν εἰς ἀπόλασιν ἀφθονωτάτας ἡμέρων ἀγέλας· ἐπειδὴ σὺς
 καὶ λέοντες, καὶ ὅσα ὁμοίотροπα, ἐκουσίᾳ φύσει χρώμενα, μακρὰν
 ἄστεος ἀπελήλαται, τὸ μηδὲν παθεῖν ἀγαπῶντα τῆς ἀνθρώπων
 ἐπιβουλῆς. Εἰ δέ τινες ὑπὸ ῥαθυμίας ἄοπλοι καὶ ἀπαράσκευοι
 5 ταῖς καταδύσει τῶν θηρίων ἀδεῶς ἐνδιδαιτῶνται, τῶν συμβαινόντων
 ἑαυτοὺς ἀλλὰ μὴ τὴν φύσιν αἰτιάσθωσαν, διότι φυλάξασθαι παρὸν
 ὀλιγώρησαν. Ἦδη γοῦν καὶ ἐν ἵπποδρομίαις εἰδόν τινας εἴξαντας
 ἀλογιστίᾳ, οὔ, δέον ἐγκαθέζεσθαι καὶ σὺν κόσμῳ θεωρεῖν, ἐν μέσῳ

b 8 συνεκτικώτατον BO* ^{vid.}, συνεκτικωτάτων IO² ἐφορᾶν] om B10
 ἀγαπᾶν IO c 1 στρατεύματα I c 2 ἕνα—ἀδικήματα] om B
 c 3 δε] om IO c 6 νόμοις] νόμοις O μὴ] om B10 c 8 νοσῶδει I
 χειμαζομένη I d 2 εἰ] pr ὡς ἂν Phil. edd δεινῶς Vig., Mang.
 εἶναι] οἰομένη Vig., Mang. d 4 καὶ 2^ο—σώματα] om Mang. d 6
 ἐθίζουσιν] νομίζουσιν O ἐξαπιναίους IO d 7 ἀναλογεῖν O²?
 τειχῶν] τυχῶν I 397 a 2 ἐκουσίᾳ BO a 6 ἑαυτοὺς] ἐκείνους I
 a 7 καὶ] om O εἰδόν] εἰδι I

στάντες, ὑπὸ τῆς ῥύμης τῶν τεθρίππων ἀνωσθέντες, ποσὶ καὶ **b** ΦΙΛΩΝΟΣ τροχοῖς κατηλοήθησαν, ἀνοίας τὰπίχειρα εὐράμενοι.

Περὶ μὲν οὖν τούτων ἀπόχρη τὰ λεχθέντα. Τῶν δ' ἔρπετῶν τὰ ἰοβόλα γέγονεν οὐ κατὰ πρόνοιαν, ἀλλὰ κατ' ἐπακολούθησιν, ὡς καὶ πρότερον εἶπον. Ζωογονεῖται γάρ, ὅταν ἡ ἐνυπάρχουσα **5** ἰκμὰς μεταβάλλῃ πρὸς τὸ θερμότερον. *Ἐνια δὲ καὶ σῆψις ἐψύχωσεν, ὡς ἔλμινθας μὲν ἢ περὶ τροφήν· φθειράς δ' ἢ ἀπὸ τῶν ἰδρώτων. *Ὅσα δ' ἐξ οἰκείας ὕλης κατὰ φύσιν σπερματικὴν καὶ προηγουμένην ἔχει γένεσιν, εἰκότως ἐπιγέγραπται πρόνοιαν. **c** *Ἦκουσα δὲ καὶ περὶ ἐκείνων διττοὺς λόγους, ὡς ἐπ' ὠφελεία τοῦ ἀνθρώπου γεγονότων, οὓς οὐκ ἂν ἐπικρυσθαίμην. *Ἦν δ' ὁ μὲν ἕτερος τοῖσδε· πρὸς πολλὰ τῶν ἱατρικῶν ἔφασάν τινες τὰ ἰοβόλα συνεργεῖν, καὶ τοὺς μεθοδεύοντας τὴν τέχνην, εἰς ἃ δεῖ **5** καταχρωμένους αὐτοῖς ἐπιστημόνως, ἀλεξιφαρμάκων εὐπορεῖν, ἐπὶ τῇ τῶν μάλιστα ἐπισφαλῶς ἐχόντων ἀπροσδοκίῳ σωτηρίᾳ· καὶ μέχρι νῦν ἔστιν ἰδεῖν τοὺς μὴ ῥαθύμως καὶ ἀμελῶς ἰατρεῦειν **d** ἐπιχειροῦντας ἐν ταῖς συνθέσεσι τῶν φαρμάκων καταχρωμένους ἐκάστοις οὐ παρέργως. *Ὁ δ' ἕτερος λόγος οὐκ ἱατρικός, ἀλλὰ φιλόσοφος ἦν, ὡς ἔοικε. Τῷ γὰρ Θεῷ ταῦτ' ἔφασκεν ἠὲ τρεπίσθαι κατὰ τῶν ἁμαρτανόντων κολαστήρια, ὡς στρατηγοῖς καὶ ἡγεμόσι **5** ὕστριχας ἢ σίδηρον· οὐ χάριν, ἡρεμοῦντα τὸν ἄλλον χρόνον ἀνρεθίζεσθαι πρὸς ἀλκὴν ἐπὶ τοῖς κατακριθεῖσιν, ὧν ἡ φύσις ἐν τῷ ἀδωροδοκίῳ δικαστηρίῳ ἐαυτῆς κατέγνω θάνατον. Τὸ δ' ἐν ταῖς οἰκείαις πεφωλευκέναι μᾶλλον ἔστι μὲν ψεῦδος· ἔξω γὰρ **p. 398** ἄστεος ἐν ἀγρῷ καὶ ἐρημίαις θεωρεῖται, φεύγοντα ὡς δεσπότην τὸν ἄνθρωπον. Οὐ μὴν ἀλλ', εἰ καὶ ἀληθές ἐστιν, ἔχει τινὰ λόγον. *Ἐν γὰρ μυχοῖς σεσώρευται φορντὸς καὶ σκυβάλων τλήθος, οἷς εἰσδύεσθαι φιλεῖ, δίχα τοῦ καὶ τὴν κυῖσαν ὄλκικὴν **5**

b 1 ἀνωθέντες **I**   **b 2** εὐρόμενοι **I**   **b 3** λεχθέντα] εἰρημένα **BO**
b 5—c 1 ὡς—πρόνοιαν **om B**   **b 6** μεταβάλλῃ **O**   **b 7** ἔμινθας **O**
c 4 ἱατρῶν **Mang.**   **d 4** ἐντρεπίσθαι **I**   **d 6** ὕστριχας] βοστρήχους **Mang.**
d 8 ἀδοροδοκίῳ **I**   δικουστηρίῳ] διδασκαλείῳ **O***   **d 8—398 d 1** τὸ
—ἐπιφοιτῶντων **om B**   **398 a 5** ὄλκικὴν] **Mang.**, ὄλκων **I**, ὄλκην **O**

ΦΙΛΩΝΟΣ ἔχειν δύναμιν. Εἰ δὲ καὶ χελιδόνες ἡμῖν συνδιαιτῶνται, θαυμαστὸν οὐδέν· τῆς γὰρ τούτων θήρας ἀπεχόμεθα. Σωτηρίας δὲ πόθος ἐν ταῖς ψυχαῖς οὐ λογικαῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀλόγοις ἐνίδρυσται. Τῶν
 b δὲ πρὸς ἀπόλαυσιν οὐδὲν ὁμοδίαιτον διὰ τὰς ἐξ ἡμῶν ἐπιβουλὰς, πλὴν παρ' οἷς ἡ τῶν τοιούτων χρήσις ἀπηγόρευται νόμφ. Τῆς Συρίας ἐπὶ θαλάττῃ πόλις ἐστὶν Ἀσκάλων ὄνομα· γενόμενος ἐν ταύτῃ, καθ' ὃν χρόνον εἰς τὸ πατρῶον ἱερὸν ἐστελλόμεν, εὐξόμενός
 5 τε καὶ θύσων, ἀμήχανόν τι πελειάδων πλῆθος ἐπὶ τῶν τριόδων καὶ κατ' οἰκίαν ἐκάστην ἐθεασάμην. Πυνθανομένῳ δέ μοι τὴν αἰτίαν ἔφασαν οὐ θεμιτὸν εἶναι συλλαμβάνειν· ἀπειρησθαι γὰρ ἐκ παλαιοῦ τοῖς οἰκήτορσι τὴν χρῆσιν. Οὕτως ἡμέρωται τὸ ζῶον ὑπ' ἀδείας
 c ὥστ' οὐ μόνον ὑπωρόφιον ἀλλὰ καὶ ὁμοτράπεζον αἰετὸν γίνεσθαι, καὶ ταῖς ἐκεχειρίαις ἐντρυφᾶν. Ἐν Αἰγύπτῳ δὲ καὶ θαυμασιώτερον ἰδεῖν ἐστίν. Τὸ γὰρ ἀνθρωποβόρον καὶ θηρίων ἀργαλεώτατον ὁ κροκόδειλος, γεννώμενος καὶ τρεφόμενος ἐν τῷ ἱερωτάτῳ Νείλῳ,
 5 τῆς ὠφελείας, καίτοι βύθιος ᾧ, ἐπαισθάνεται. Παρ' οἷς μὲν γὰρ τιμᾶται πληθύνει μάλιστα· παρὰ δὲ τοῖς λυμαινομένοις οὐδ' ὄναρ φαίνεται· ὡς τῶν πλεόντων ὅπου μὲν καὶ τοὺς πάνυ θρασεῖς
 d μὴδ' ἄκρον ἐπιτολμᾶν καθίεναι δάκτυλον, ἀγεληδὸν ἐπιφοιτώντων· ὅπου δὲ καὶ τοὺς ἄγαν δειλοὺς ἐξαλλομένους νήχεσθαι μετὰ παιδιᾶς. Χώρα δ' ἡ Κυκλώπων—ἐπειδὴ τὸ γένος αὐτῶν ἐστὶ πλάσμα μύθου, δίχα σπορᾶς καὶ γεωπόνων ἀνδρῶν ἡμερος καρπὸς
 5 οὐ φύεται, καθάπερ οὐδ' ἐκ τοῦ μὴ ὄντος τι γεννᾶται. Τῆς <δ'> Ἑλλάδος οὐ κατηγορητέον ὡς λυπρᾶς καὶ ἀγόνου· πολὺ γὰρ κὰν ταύτῃ τὸ βαθύγειον. Εἰ δ' ἡ βάρβαρος διαφέρει ταῖς εὐκαρπείαις, πλεονεκτεῖ μὲν τροφαῖς, ἐλαττοῦται δὲ τοῖς τρεφομένοις, ὧν χάριν αἰ τροφαί. Μόνη γὰρ ἡ Ἑλλὰς ἀψευδῶς ἀνθρωπογονεῖ, φυτὸν
 p. 399 οὐράνιον καὶ βλάστημα θεῖον ἡκριβωμένον, λογισμὸν ἀποτίκτουσα

a 6 καὶ] om O   a 7 πόθος] πάθος O   b 3 Schol in I vid
 Append.   c 1 ὑπωρόφιον O   γίνεται I   c 2 ταῖς ἐκεχειρίαις]
 Mang., τῆς ἐκεχειρίας I, τῆς ἐκεχειρίας O   c 3 ἀργαλεώτερον O
 c 4 ὅ] om Mang.   c 6 πληθύνει I   d 4 γεπόνων BO   d 5 <δ'>
 cóniec Mang.; om Eus. et Phil. codd   d 6 οὐ] om IO   λυπρᾶς BO

οἰκειούμενον ἐπιστήμη. Τὸ δ' αἴτιον· λεπτότητι ἀέρος ἢ διάνοια ΦΙΛΩΝΟΣ
 πέφυκεν ἀκοιᾶσθαι. Διὸ καὶ Ἡράκλειτος οὐκ ἀπὸ σκοποῦ φησίν,
 “οὐ γῆ ξηρή, ψυχὴ σοφωτάτη καὶ ἀρίστη.” Τεκμηριώσατο δ'
 ἂν τις καὶ ἐκ τοῦ τοὺς μὲν νήφοντας καὶ ὀλιγοδεεῖς συνετωτέρους 5
 εἶναι, τοὺς δὲ ποτῶν ἀεὶ καὶ σιτίων ἐμπιπλαμένους ἥκιστα φρονί-
 μους, ἅτε βαπτιζομένοι τοῖς ἐπεισιούσι τοῦ λογισμοῦ. Διὸ κατὰ
 τὴν βάρβαρον ἔρην μὲν ταῖς εὐτροφίαις καὶ στελέχη περιμῆκιστα,
 καὶ ζώων ἀλόγων σφόδρα τὰ γονιμώτατα, νοῦν δ' ἥκιστα γεννᾷ. b
 Διότι τὸ ὑψωθῆναι ἐξ ἀέρος αἰτίου αἰ γῆς καὶ ὕδατος ἐπάλληλοι
 καὶ συνεχεῖς ἀναθυμιάσεις κατεκράτησαν. Ἰχθύων δὲ καὶ ὀρνίθων
 καὶ χερσαίων γένη ζώων οὐκ ἔστιν ἐγκλήματα φύσεως ἐφ' ἡδονῆν
 παρακαλοῦσης, ἀλλὰ δεινὸς ψόγος ἡμῶν αὐτῶν ἀκρασίας. Ἐναγ- 5
 καῖον μὲν γὰρ ἦν εἰς τὴν τοῦ ὄλου συμπλήρωσιν, ἵνα γένηται
 κόσμος ἐν ἐκάστῳ μέρει, φῦναι ζώων ἰδέας ἀπάντων· οὐκ ἀναγ-
 καῖον δὲ ἐπὶ τὴν τούτων ἀπόλαυσιν ὀρμῆσαι τὸ σοφίας συγγενέ- c
 στατον χρῆμα τὸν ἄνθρωπον, μεταβαλόντα εἰς ἀγριότητα θηρίων.
 Διὸ καὶ μέχρι νῦν, οἷς λόγος ἐγκρατείας, ἅπαξ ἀπάντων ἀπέχονται,
 λαχανῶδει χλόη καὶ καρποῖς δένδρων προσοψήμασιν ἡδίστη ἀπο-
 λαύσει χρώμενοι. Τοῖς δὲ τὴν τῶν εἰρημένων θοίνην ἡγουμένοις 5
 εἶναι κατὰ φύσιν ἐπέστησαν διδάσκαλοι, σωφρονισταί, νομοθέται
 κατὰ πόλεις, οἷς ἐμέλησε τὴν ἀμετρίαν τῶν ἐπιθυμιῶν στείλαι, μὴ
 ἐπιτρέψασι τὴν χρῆσιν ἀδεᾶ πᾶσι πάντων. Εἰ δὲ καὶ ῥόδα καὶ d
 κρόκος καὶ ἡ ἄλλη τῶν ἀνθέων ποικιλία πρὸς ὑγίειαν, οὐ πρὸς
 ἡδονῆν γέγονεν. Ἄπλετοι γὰρ τούτων αἰ δυνάμεις, καὶ καθ'
 αὐτὰς διὰ τῶν ὁσμῶν ὠφελοῦσιν, εὐωδίας πάντας ἀναπιμπλάσαι,
 καὶ πολὺ μᾶλλον ἐν ταῖς ἰατρικαῖς συνθέσεσι τῶν φαρμάκων. 5

399 a 3 Cf Heracl. Fr. 71-74 (Mullach)

399 a 4 οὐ γῆ] Mang., αὐγῆ Eus. codd a 7 ἐπεισιούσι] G, ἐπεισιούσι
 B, ἐπεισιούσι IO² a 8 εὐτροφίαις] pr εὐστοχίαις καὶ BO καὶ
 om I b 1 δ'] + ἦδε (sic) I b 4 γένει I b 5 ἡμῶν] pr τῆς
 edd c 3—d 1 μέχρι—καὶ 1° om B c 5 ἡγουμένοις—φύσιν]
 εὐωχομένοις O d 1 ἐπιτρέψαντες I, ἐπιστρέψασι? O d 2 ἀνθῶν I
 ὑγίαν O d 4 πάντας] om O

ΦΙΛΩΝΟΣ Ἐνια γὰρ ἀναμιχθέντα τὰς ἑαυτῶν δυνάμεις ἀριδηλοτέρας παρέχεται, καθάπερ εἰς ζῶον γένεσιν ἢ ἄρρενος καὶ θήλειος μίξις, ἰδίᾳ ἑκατέρου μὴ πεφυκότος ποιεῖν ἄπερ ἄμφω συνελθόντα. Ταῦτ' ἀναγκαίως λέλεκται πρὸς τὰ λοιπὰ τῶν ὑπὸ σοῦ διαπορηθέντων, p. 400 ἰκανὴν πίστιν ἐργάσασθαι δυνάμενα τοῖς μὴ φιλοεικῶς ἔχουσι περὶ τοῦ τὸν Θεὸν τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιμελείσθαι πραγμάτων.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐκ τοῦ δηλωθέντος ἐπετερόμην ἀνδρός, ὁμοῦ μὲν δεικνὺς οἶοι καὶ κατὰ τοὺς νέους γεγόνασιν
 5 Ἑβραίων παῖδες, ὁμοῦ δὲ καὶ τὰ τῆς εὐσεβοῦς αὐτῶν περὶ Θεοῦ διαλήψεως, τά τε τῆς πρὸς τοὺς προπάτορας ὁμοφωνίας ἐμφανῆ καθιστάς. Ἦδη δ' ἐντεῦθεν μεταβῆναι καιρὸς καὶ ἐπὶ τὰς τῶν ἕξωθεν περὶ τῶν αὐτῶν μαρτυρίας.

d 9 πρὸς—διαπορηθέντων] om BO διαπορηθέντων I 400 a 1
 ἰκανὴν—δυνάμενα] πίστιν ἐργάσασθαι δυνάμενα ἰκανὴν BO τοῖς—
 ἔχουσι] om O a 3 μὲν οὖν] δ' BO ἀνδρὸς ἐπετερόμην I a 4
 ὁμοῦ μὲν] om BO οἶοι—νέους] οἶ (sic) καὶ νῦν BO a 5 δέ] om BO
 a 6 διαλήψεως] ὑπολήψεως BO τά τε] καὶ BO a 7 ἐμφ. καθ.]
 om BO

BIBAION Θ.

Τάδε τὸ ἔνατον περιέχει σύγγραμμα τῆς εὐαγγελικῆς προπαρασκευῆς

- α' Ὅποσοι τῶν παρ' Ἑλλησι λογογράφων τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους
μνήμην ἐποίησαντο . . . . . c. 1 p. 403 b
- β' Θεοφράστου περὶ Ἰουδαίων, ἀπὸ τοῦ πρώτου τῶν Πορφυρίου
Περὶ τῆς τῶν ἐμψύχων ἀποχῆς . . . . . c. 2 p. 404 a
- γ' Πορφυρίου περὶ τῆς τὸ παλαιὸν διαλαμψάσης παρὰ
Ἰουδαίους φιλοσοφίας . . . . . c. 3 p. 404 c
- δ' Ἐκαταίου περὶ Ἰουδαίων . . . . . c. 4 p. 408 a
- ε' Κλεάρχου περὶ τῶν αὐτῶν, ἀπὸ τοῦ α' περὶ ὕπνων . . . . . c. 5 p. 409 b
- ς' Κλήμεντος περὶ τῶν μνημονευσάντων τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους,
ἀπὸ τοῦ α' Στρωματέως . . . . . c. 6 p. 410 b
- ζ' Νουμηνίου τοῦ Πυθαγορικοῦ φιλοσόφου περὶ Ἰουδαίων,
ἀπὸ τοῦ α' Περὶ τὰγαθοῦ . . . . . c. 7 p. 411 b
- η' Τοῦ αὐτοῦ περὶ Μωσέως ὁμοῦ καὶ περὶ Ἰουδαίων, ἀπὸ τοῦ
τρίτου τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως . . . . . c. 8 p. 411 d
- θ' Χοιρίλου ποιητοῦ περὶ Ἰουδαίων . . . . . c. 9 p. 412 a
- ι' Ἐκ τῶν Πορφυρίου τοῦ καθ' ἡμᾶς χρησμοὶ τοῦ Ἀπόλλωνος
περὶ Ἑβραίων . . . . . c. 10 p. 412 d
- ια' Ἀπὸ τῆς Ἰωσήπου ἀρχαιολογίας, ὅποσοι τῶν ἔξωθεν
συγγραφέων ἐμνήσθησαν τοῦ παρὰ Μωσεί κατακλυσμοῦ c. 11 p. 414 a p. 402
- ιβ' Ἀπὸ τῆς Ἀβυδηνοῦ γραφῆς περὶ τοῦ κατακλυσμοῦ . . . . . c. 12 p. 414 d
- ιγ' Ἀπὸ τῆς Ἰωσήπου ἀρχαιολογίας, περὶ τοῦ πλείους μνημο-
νεῦσαι τῆς τῶν παλαιῶν μακροβίου ζωῆς . . . . . c. 13 p. 415 b
- ιδ' Ἀπὸ τῆς Ἀβυδηνοῦ γραφῆς, περὶ τῆς τοῦ πύργου κατα-
σκευῆς . . . . . c. 14 p. 416 a
- ιε' Ὡς καὶ ἕτεροι πλείους ἐμνήσθησαν τοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ τῆς
Ἰωσήπου ἀρχαιολογίας . . . . . c. 15 p. 416 d

Tit. ἔνατον B, θ^{ον} I α' μείαν BO β' πρώτου] α' BO τῶν I^ο
τοῦ BO ε' Κλεάρχου] Νεάρχου O ἀπὸ—ὕπνων] om BO
ς' ἀπὸ—Στρωμ.] om BO η' ἀπὸ—ὑποθέσεως] om BO

- ις' Ὅσοι περὶ τοῦ τῶν πάντων Ἑβραίων προπάτορος Ἀβραὰμ ἐμνημόνευσαν, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ . . . . . c. 16 p. 417 a
 ιζ' Εὐπολέμου περὶ Ἀβραάμ, ἀπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Πολυ-
 ἴστορος περὶ Ἰουδαίων γραφῆς . . . . . c. 17 p. 418 c
 ιη' Ἀρταπάνου περὶ τοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ τῆς αὐτῆς γραφῆς τοῦ
 Πολυἴστορος . . . . . c. 18 p. 420 a
 ιθ' Μόλωνος περὶ τοῦ αὐτοῦ, ἀπὸ τῆς αὐτῆς γραφῆς . . . . . c. 19 p. 420 d
 κ' Φίλωνος περὶ τοῦ αὐτοῦ . . . . . c. 20 p. 421 c
 κα' Δημητρίου περὶ τοῦ Ἰακώβ . . . . . c. 21 p. 422 d
 κβ' Θεοδότου περὶ τοῦ αὐτοῦ . . . . . c. 22 p. 426 b
 κγ' Ἀρταπάνου περὶ τοῦ Ἰωσήφ . . . . . c. 23 p. 429 b
 κδ' Φίλωνος περὶ τοῦ Ἰωσήφ . . . . . c. 24 p. 430 b
 κε' Ἀριστέου περὶ τοῦ Ἰώβ . . . . . c. 25 p. 430 d
 κς' Εὐπολέμου περὶ Μωσέως . . . . . c. 26 p. 431 c
 κζ' Ἀρταπάνου περὶ τοῦ αὐτοῦ . . . . . c. 27 p. 431 d
 κη' Ἐζεκιήλ περὶ τοῦ αὐτοῦ . . . . . c. 28 p. 436 d
 κθ' Δημητρίου περὶ τοῦ αὐτοῦ . . . . . c. 29 p. 439 b
 λ' Εὐπολέμου περὶ Δαβιδ καὶ Σολομῶνος καὶ περὶ Ἱερο-
 σολύμων . . . . . c. 30 p. 447 a
 λα' Σολομῶνος ἐπιστολὴ πρὸς Οὐαφρῆν τὸν τῶν Αἰγυπτίων
 βασιλέα . . . . . c. 31 p. 448 a
 λβ' Οὐαφρῆ ἐπιστολὴ πρὸς Σολομῶνα βασιλέα . . . . . c. 32 p. 448 b
 λγ' Σολομῶνος ἐπιστολὴ πρὸς Σούρωνα βασιλέα Φοινίκης . . . . . c. 33 p. 448 d
 λδ' Σούρωνος ἐπιστολὴ πρὸς Σολομῶνα . . . . . c. 34 p. 449 b
 λέ' Τιμοχάρους περὶ τῆς Ἱερουσαλήμ . . . . . c. 35 p. 452 b
 λς' Τοῦ τῆς Συρίας σχοινομέτρου περὶ τῆς αὐτῆς . . . . . c. 36 p. 452 d
 λζ' Φίλωνος περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ὑδάτων . . . . . c. 37 p. 452 d
 λη' Ἀριστέου περὶ τῶν αὐτῶν . . . . . c. 38 p. 453 c
 λθ' Εὐπολέμου περὶ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου . . . . . c. 39 p. 454 b
 μ' Βηρωσοῦ περὶ τῆς Ἰουδαίων αἰχμαλωσίας τῆς ὑπὸ Ναβου-
 χοδοῦσορ γενομένης . . . . . c. 40 p. 455 b
 P. 403 μα' Ἀβυδηνοῦ περὶ τοῦ Ναβουχοδονῶσορ . . . . . c. 41 p. 456 d
 μβ' Ἰωσήπου περὶ τῶν μνημονευσάντων τοῦ Ἰουδαίων ἔθνους . c. 42 p. 458 b

ις' προπατόρων O* ἐμνημόνευσαν] om ad init lib BIO, ἐμνήσθησαν
 B in c. 16 ιθ' Μόλωνος O Σόλωνος O ἀπὸ—γραφῆς] om O ante c. 19
 κα' Ἰακώβ] + ἀπὸ τῆς αὐτῆς τοῦ Πολυἴστορος γραφῆς BO in c. 21 κβ'
 αὐτοῦ] Ἰακώβ ante c. 22 κγ' Ἰωσήφ] + ἀπὸ τῆς Πολυἴστορος γραφῆς B,
 ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ Π. γρ. O in c. 23 κε' Ἰώβ] Ἰακώβ IO + ὁμοίως BIO ad
 c. 24 κς' τοῦ αὐτοῦ] Μωσέως ὁμοίως O ante c. 27 (similiter BO ante
 c. 28) κη' Ἐζεκιήλ] Ἐζεκιου O, Ἐζεκιήλου BO ante c. 28 κθ' αὐτοῦ]
 + ὁμοίως BIO ante c. 29 λ' Σολομῶνος] + οἱ ἐβασίλευσαν Ἑβραίων
 BIO ante c. 30 λα' τῶν Αἰγ. βασ.] βασ. Αἰγύπτου O λς' αὐτῆς]
 Ἱερουσαλήμ BO λη' αὐτῶν] τῆς (ἐν O) Ἱερουσαλήμ ὑδάτων IO in c. 38
 λθ' προφήτου] + ὁμοίως IO in c. 39 μ Ναβ.] + ἀπὸ τοῦ πρώτου τῆς
 Ἰωσήπου ἀρχαιολογίας BO ante c. 40

1. Καὶ τῆς τῶν παρ' Ἑβραίοις λογίων ἀποδοχῆς οὐκ ἄσυλλογίστως ἡμῖν κρίσει δὲ καὶ διανοίᾳ ἐξήτασμένη γεγενημένης, ἐπειδὴ συνῶπται τὰ τῆς ἀποδείξεως, ὧρα συνιδεῖν ὡς καὶ αὐτῶν Ἑλλήνων οἱ μάλιστα διαφανεῖς τῶν καθ' Ἑβραίους οὐκ ἄπειροι γεγόνασι πραγμάτων, ἅλλ' οἱ μὲν καὶ τῷ βίῳ τῶν ἀνδρῶν ταῖς τε παρ' αὐτοῖς c φερομέναις ἱστορικαῖς διηγήσεσιν ἀλήθειαν ἐπεμαρτύρησαν, οἱ δὲ καὶ τῆς δογματικῆς ὁμοίως αὐτοῖς ἐφήψαντο θεολογίας. Πρῶτα δὲ τὰ πρῶτα παραθήσομαι, δεικνὺς ὅσοι τῶν Ἑλληνικῶν συγγραφέων ἐπ' ὀνόματος Ἰουδαίων τε καὶ Ἑβραίων τῆς τε παρ' αὐτοῖς τὸ παλαιὸν ἀσκουμένης φιλοσοφίας καὶ τῆς ἀνέκαθεν τῶν προπατόρων ἱστορίας ἐμνημόνευσαν. Ἄρξεται δέ μοι ὁ λόγος ἀπὸ τοῦ τῶν ἀνδρῶν βίου, ὡς ἂν μάθοις ὅτι μὴ ἐκτὸς σῶφρονος λογισμοῦ τὴν τῶν δηλουμένων 10 φιλοσοφίαν τῶν Ἑλλήνων προτετιμήκαμεν. Ἀκόλουθα δ γούν τοῖς προεξητασμένοις ἐν τῷ πρὸ τούτου συγγραμμάτι καὶ τὰ τῆς ἠθικῆς αὐτοῖς ἐπιτελεῖσθαι συνασκήσεως, οὐ μόνον αἱ παρ' αὐτοῖς ἱεραὶ βίβλοι, ἀλλὰ καὶ τῶν παρ' Ἑλλησι φιλοσόφων οἱ μάλιστα διαφανεῖς 5 καὶ καθ' ἡμᾶς βεβοημένοι μαρτυροῦσι. Καὶ δὴ λαβὼν ἀνάγνωθι τὰ Θεοφράστου ἐν τοῖς Πορφυρίῳ γραφεῖσι Περὶ τῆς τῶν ἐμψύχων ἀποχῆς κείμενα τούτον τὸν τρόπον·

2. Καίτοι Σύρων μὲν [Ἰουδαῖοι] διὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς θυσίαν ἔτι p. 404 καὶ νῦν, φησὶν ὁ Θεόφραστος, ζωοθυτούντων, εἰ τὸν αὐτὸν ἡμᾶς ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ τρόπον τις κελεύει θύειν, ἀποσταίημεν ἂν τῆς πράξεως. Οὐ γὰρ b ἐστιώμενοι τῶν τυθέντων, ὀλοκαυτοῦντες δὲ ταῦτα νυκτός, καὶ κατ'

404 a 1 Porph. *De Abst.* ii. 26

403 b 1 Hic incipit manus antiquior in O c 5—d 1 δεικνὺς—
προτετιμήκαμεν om B c 9 μάθης coniec Gaisf. d 1 τῶν] τῆς 10
d 3 ἠθικοῖς I 404 a 1 Ἰουδαῖοι ut suspectum notavit Nauck
θυσίαν] συνήθειαν Nauck a 2 ζωοθυτούντες codd quidam Porph.,
καίτοι καθότι Σύρων μὲν Ἰουδαῖοι—ζωοθυτοῦσιν coniec Bernays

αὐτῶν πολὺν μέλι καὶ οἶνον λείβοντες, ἀνήλισκον τὴν θυσίαν
 θάπτου, ἵνα τοῦ δεινοῦ μηδ' ὁ πανόπτης γένοιτο θεατῆς. Καὶ
 5 τοῦτο δρῶσι νηστεύοντες τὰς ἀνὰ μέσον τούτων ἡμέρας· κατὰ δὲ
 πάντα τοῦτον τὸν χρόνον, ἅτε φιλόσοφοι τὸ γένος ὄντες, περὶ τοῦ
 θεοῦ μὲν ἀλλήλοις λαλοῦσι, τῆς δὲ νυκτὸς τῶν ἄστρον ποιοῦνται
 τὴν θεωρίαν, βλέποντες εἰς αὐτά, καὶ διὰ τῶν εὐχῶν θεοκλυτοῦντες.
 c Κατήρξαντο γὰρ οὗτοι πρῶτοι τῶν τε λοιπῶν ζώων καὶ σφῶν
 αὐτῶν, ἀνάγκη καὶ οὐκ ἐπιθυμία τοῦτο πράξαντες.

3. Καὶ ἐν τῷ τετάρτῳ δὲ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως τοι-
 d αὐτα περὶ τῶν αὐτῶν ἱστορεῖ ὁ Πορφύριος·

Εἰσὶ τοίνυν οἱ Ἑσσαιοὶ Ἰουδαῖοι μὲν τὸ γένος, φιλάλληλοι
 δὲ καὶ τῶν ἄλλων πλέον. Οὗτοι τὰς μὲν ἡδονὰς ὡς κακίαν ἀπο-
 στρέφονται, τὴν δὲ ἐγκράτειαν καὶ τὸ μὴ τοῖς πάθεσιν ὑποπίπτειν
 5 ἀρετὴν ὑπολαμβάνουσι. Καὶ γάμου μὲν αὐτοῖς ὑπεροψία, τοὺς δὲ
 ἀλλοτρίους παῖδας ἐκλαμβάνοντες ἀπαλοὺς ἔτι πρὸς τὰ μαθήματα,
 συγγενεῖς ἡγοῦνται, καὶ τοῖς ἡθεσιν ἑαυτῶν ἐντυποῦσι· τὸν μὲν
 γάμον καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ διαδοχὴν οὐκ ἀναιροῦντες, τὰς δὲ τῶν
 γυναικῶν ἀσελγείας φυλαττόμενοι· καταφρονηταὶ δὲ πλούτου,
 p. 405 καὶ θαυμάσιον παρ' αὐτοῖς τὸ κοινωνικόν, οὐδ' ἔστιν εὐρεῖν κτήσει
 τινὰ παρ' αὐτοῖς ὑπερέχοντα. Νόμος γὰρ τοὺς εἰς τὴν αἵρεσιν
 εἰσιόντας δημεύειν τῷ τάγματι τὴν οὐσίαν, ὥστε ἐν ἅπασιν μήτε
 πεινίας ταπεινότητα φαίνεσθαι, μήθ' ὑπεροχὴν πλούτου· τῶν δὲ
 5 ἐκάστου κτημάτων ἀναμεμιγμένων, μίαν ὥσπερ ἀδελφοῖς ἅπασιν
 οὐσίαν εἶναι. Κηλῖδα δὲ ὑπολαμβάνουσι τοῦλαιον, κἂν ἀλειφθῇ
 τις ἄκων· σμήχεται τὸ σῶμα· τὸ γὰρ αὐχμεῖν ἐν καλῷ τίθενται,
 λευχειμοῦνεν τε διὰ παντός. Χειροτονητοὶ δὲ τῶν κοινῶν οἱ

d 2 Porph. *De Abst.* iv. 11 = Ioseph. *B. I.* ii. 8. 2-12

b 4 μηδ'] μὴ (Ἕλιος) coniec Bernays, inseruit Nauck d 1 ὁ
 Πορφ. ἱστορεῖ BO d 2—408 a 5 εἰσὶ—ταῦτα om B d 2 τὸ] om
 Ios. d 5 αὐτοῖς] pr παρ' Porph., Ios. 405 a 4 μήθ'] μηδ' I
 ὑπεροχὴν πλούτου· τῶν] ὑπεροχὴν πλουτούντων O a 7 σμήχεται I

ἐπιμεληταί, καὶ αἵρετοὶ πρὸς ἀπάντων εἰς τὰς χρείας ἕκαστοι. ^{ΠΟΡΦΥ- ΡΙΟΥ} Μία δὲ οὐκ ἔστιν αὐτῶν πόλις, ἀλλ' ἐν ἐκάστη μετοικοῦσι πολλοί, b καὶ τοῖς ἐτέρωθεν ἤκουσιν αἵρετισταῖς ἀναπέπταται τὰ παρ' ἀλλή- λοις· καὶ οἱ πρῶτον ἰδόντες εἰσίσαιιν ὡς πρὸς συνήθεις· διὸ οὐδὲν ἐπικομιζόμενοι ἀποδημοῦσιν ἀναλωμάτων ἕνεκα. Οὔτε δὲ ἐσθῆτα οὔτε ὑποδήματα ἀμείβουσι, πρὶν διαρραγῆναι πρότερον παντά- 5 πασι, ἢ δαπανηθῆναι τῷ χρόνῳ. Οὐδ' ἀγοράζουσί τι, οὐδὲ πωλοῦσιν, ἀλλὰ τῷ χρήζοντι διδοὺς ἕκαστος τὰ παρ' ἑαυτῷ, τὸ παρ' ἐκείνου χρήσιμον ἀντικομίζεται· καὶ χωρὶς τῆς ἀντιδόσεως c ἀκώλυτος ἢ μετάληψις αὐτοῖς παρ' ὧν ἂν ἐθέλωσι.

Πρὸς γε μὴν τὸ θεῖον ἰδίως εὐσεβεῖς. Πρὶν γὰρ ἀνασχεῖν τὸν ἥλιον οὐδὲν φθέγγονται τῶν βεβήλων, πατρίους δέ τινας εἰς αὐτὸν εὐχάς, ὥσπερ ἱκετεύοντες ἀνατεῖλαι. Μετὰ ταῦτα πρὸς ἅς 5 ἕκαστοι τέχνας ἴσασιιν ὑπὸ τῶν ἐπιμελητῶν ἀφείνται, καὶ μέχρι πέμπτης ὥρας ἐργασάμενοι συντόνως, ἔπειτα πάλιν εἰς ἐν ἄθροί- ζονται χωρίον, ζωσάμενοί τε σκεπάσασιν οὕτως ἀπολούονται τὸ σῶμα ψυχροῖς ὕδασι· καὶ μετὰ ταύτην τὴν ἀγνείαν εἰς ἴδιον d οἶκημα συνίασιιν, ἐν ᾧ μηδενὶ τῶν ἑτεροδόξων ἐπιτέτραπται παρ- ελθεῖν. Αὐτοὶ δὲ καθαρὸι καθάπερ εἰς ἁγίον τι τέμενος παραγίνονται τὸ δειπνητήριον. Καθεσθέντων δὲ μεθ' ἡσυχίας, ὁ μὲν σιτοποιὸς ἐν τάξει παρατίθησιν ἄρτους, ὁ δὲ μάγειρος ἐν ἀγγεῖον ἐξ ἐνὸς 5 ἐδέσματος ἕκαστῳ. Προκατεύχεται δὲ ὁ ἱερεὺς τῆς τροφῆς, ἀγνῆς οὔσης καὶ καθαρᾶς, καὶ γεύσασθαί τινα πρὶν τῆς εὐχῆς ἀθέμιτον· ἀριστοποιησαμένους δὲ ἐπεύχεται πάλιν, ἀρχόμενοί τε καὶ πανό-

405 c 3 Porph. *De Abst.* iv. 12

a 9 αἵρετοὶ] Ios., Nauck, ἀδιαίρετοι Eus. codd, Porph. b 1 κατοικοῦσι Porph. b 2 ἀλλήλοις] αὐτοῖς Porph., Nauck b 3 ὡς πρὸς] ὥσπερ Porph. b 7 ἑαυτοῦ Porph. c 1 ἀντιδόσεως] Gaisf. cum Porph. et Ios., μεταδόσεως Eus. codd c 3 εὐσεβεῖς ἰδίως Ios. c 5 μετὰ] pr καὶ Ios. c 6 ἀφείνται Porph., διαφίενται Ios. c 8 σκεπάσασιν] σκεπάσασιν λινοῖς Ios., σκέπασιν λινοῖς Porph. d 2 ἐν ᾧ] Eus. codd, ἔνθα Porph., Ios. d 3 δέ] τε Porph. καθάπερ καθαρὸι O d 4 καθισάντων Porph., Ios. δέ] om Ios. d 6 προκατεύχεται I d 8 ἀριστοποιησαμένους O πάλιν] μᾶλλον I

p. 406 **ΠΟΡΦΥ- ΡΙΟΥ** **μενοι** γεραίρουσι τὸν Θεόν. *Ἐπειθ' ὡς ἱεράς καταθέμενοι τὰς ἐσθῆτας, πάλιν ἐπ' ἔργα τρέπονται μέχρι δειλῆς. Δειπνοῦσι δὲ ὑποστρέψαντες ὁμοίως, συγκαθεζομένων τῶν ξένων, εἰ τύχοιεν αὐτοῖς παρόντες. Οὔτε δὲ κραυγὴ ποτε τὸν οἶκον οὔτε θόρυβος 5 **μιαίνει**: τὰς δὲ λαλιὰς ἐν τάξει παραχωροῦσιν ἀλλήλοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν ὡς μυστήριόν τι φρικτὸν ἢ τῶν ἔνδον σιωπῇ καταφαίνεται. Τούτου δὲ αἴτιον ἡ διηκεῖς νῆψις, καὶ τὸ μετρεῖσθαι παρ' αὐτοῖς τροφήν καὶ ποτὸν μέχρι κόρου.

- b** Τοῖς δὲ ζηλοῦσι τὴν αἵρεσιν οὐκ εὐθὺς ἢ πάροδος, ἀλλ' ἐπ' ἐνιαυτὸν ἔξω μένουσι τὴν αὐτὴν ὑποτίθενται δίαιταν, ἀξινάριόν τε καὶ περίζωμα δόντες, καὶ λευκὴν ἐσθῆτα. Ἐπειδὴν δὲ ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πείραν ἐγκρατείας δῶ, πρόσσεισι μὲν 5 ἔγγιον τῇ διαίτῃ, καὶ καθαρώτερον τῶν πρὸς ἀγνείαν ὑδάτων μεταλαμβάνει. Παραλαμβάνεται δὲ εἰς τὰς συμβιώσεις οὐδέπω μετὰ γὰρ τὴν τῆς καρτερίας ἐπίδειξιν δυσὶν ἄλλοις
- c** ἔτεσι τὸ ἦθος δοκιμάζεται, καὶ φανεῖς ἀξίος, οὕτως εἰς τὸν ὄμιλον ἐγκρίνεται. Πρὶν δὲ τῆς κοινῆς ἀφασθαι τροφῆς, ὄρκους αὐτοῖς ὄμνουσι φρικώδεις· πρῶτον μὲν εὐσεβήσειν τὸ θεῖον, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξειν, καὶ μήτε κατὰ 5 γνώμην βλάψειν τινὰ μήτ' ἐξ ἐπιτάγματος, μισήσειν δὲ αἰ τοὺς ἀδίκους, καὶ συναγωνεῖσθαι τοῖς δικαίοις· τὸ πιστὸν πᾶσι μὲν παρέξειν, μάλιστα δὲ τοῖς κρατοῦσιν, οὐ γὰρ δίχα Θεοῦ περιγίγνεσθαι τι μὴ ἀρχεῖν. Κἂν αὐτὸς ἄρχῃ, μηδεπώποτε ἐξυβρίσαι εἰς τὴν ἐξουσίαν, μηδὲ ἐσθῆτι, ἢ τι μὴ πλέονι κόσμῳ
- d** τοὺς ὑποτεταγμένους ὑπερλαμπρύνεσθαι· τὴν ἀλήθειαν ἀγαπᾶν αἰεὶ, καὶ τοὺς ψευδομένους προβάλλεσθαι· χεῖρας κλοπῆς καὶ ψυχῆν ἀνοσίου κέρδους καθαρὰν φυλάξειν, καὶ μήτε κρύψειν

406 c 2 Porph. *De Abst.* iv. 13

406 a 2 μέχρι δειλῆς τρέπονται Porph., Ios. a 3 εἰ] οἱ I b 1 ἐπ' ἐν.] ἐπενιαυτὸν I b 4 ἐν] om Porph., Ios. b 5 καθαρώτατον O c 3 φρικώδεις I c 5 τοὺς ἀδίκους αἰεὶ O c 6 συναγωνεῖσθαι] Ios., συναδικεῖσθαι Eus. codd, συναγωνίζεσθαι Porph. c 8 μηδέποτε O c 9 μηδέ] μὴ Porph. (μηδὲ Nauck) d 2 προβάλλεσθαι (sic) O

τι τοὺς αἰρετιστάς, μήθ' ἑτέροις αὐτῶν τι μὠνήσειν, κὰν μέχρι ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ
θανάτου τις βιάζηται. Πρὸς δὲ τούτοις ὄμνυσι μηδενὶ μὲν 5
μεταδοῦναι τῶν δογμάτων ἑτέρως ἢ ὡς αὐτὸς παρέλαβεν, ἀφέξε-
σθαι δὲ ληστείας, καὶ συντηρήσειν ὁμοίως τὰ τε τῆς αἰρέσεως
αὐτῶν βιβλία καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων ὀνόματα. Τοιοῦτοι μὲν οἱ
ὄρκοι· οἱ δὲ ἀλόντες καὶ ἐκβληθέντες κακῶ μὶρφ φθείρονται. **P. 407**
Τοῖς γὰρ ὄρκοις καὶ τοῖς ἔθεσις ἐνδεδεμένοι, οὐδὲ τῆς παρὰ τοῖς
ἄλλοις τροφῆς δύναται μεταλαμβάνειν, ποηφαγοῦντες δὲ καὶ
λιμῶ διαφθειρόμενοι ἀπόλλυνται. Διὸ δὴ πολλοὺς ἐλεήσαντες
ἐν ταῖς ἐσχάταις ἀνάγκαις ἀνέλαβον, ἰκανὴν τιμωρίαν δεδωκέναι 5
νομίζοντες ἐπὶ τοῖς ἁμαρτήμασι τὴν μέχρι θανάτου βάσανον.

Τὴν δὲ σκαλίδα διδῶσι τοῖς μέλλουσιν αἰρετισταῖς, ἐπεὶ καὶ
αὐτοὶ ἄλλως οὐ θακεύουσιν ἢ βόθρον ὀρύξαντες εἰς βάθος ποδιαῖον, **b**
περικαλύψαντές τε θοιματίῳ, ὡς μὴ ταῖς αὐγαῖς ἐνυβρίζειν τοῦ
Θεοῦ. Τοσαύτη δὲ ἐστὶν αὐτῶν ἡ λιτότης ἢ περὶ τὴν δίαιταν
καὶ ἡ ὀλιγότης, ὡς ἐν τῇ ἐβδομάδι μὴ δεῖσθαι κενώσεως, ἢν
τηρεῖν εἰώθασιν εἰς ὕμνος τῷ Θεῷ καὶ εἰς ἀνάπανσιν. Ἐκ δὲ 5
τῆς ἀσκήσεως ταύτης τοσαύτην πεποιήνται καρτερίαν, ὡς στρε-
βλούμενοι καὶ λυγίζόμενοι καὶ καόμενοι καὶ διὰ πάντων ὀδεύοντες
τῶν βασανιστηρίων ὀργάνων ἔν' ἢ βλασφημήσωσι τὸν νομοθέτην,
ἢ φάγῳσι τι τῶν ἁσυνήθων, οὐδέτερον ὑπομένειν. Διέδειξαν δὲ **c**
τοῦτο ἐν τῷ πρὸς Ῥωμαίους πολέμῳ. Ἐπεὶ οὐδὲ κολακεῦσαι
τοὺς αἰκίζομένους, ἢ δακρῦσαι ὑπομένουσι, μειδιῶντες δὲ ἐν ταῖς
ἀλγηδόσι, καὶ κατειρωνευόμενοι τῶν τὰς βασάνους προσφερόντων,
εὐθυμοὶ τὰς ψυχὰς ἠφίεσαν, ὡς πάλιν κομιούμενοι· καὶ γὰρ 5
ἔρρωται παρ' αὐτοῖς ἢδε ἢ δόξα, φθαρτὰ μὲν εἶναι τὰ σώματα,
καὶ τὴν ὕλην οὐ μόνιμον αὐτῶν, τὰς δὲ ψυχὰς ἀθανάτους ἀεὶ
διαμένειν· καὶ συμπλέκεσθαι μὲν ἐκ τοῦ λεπτοτάτου φοιτώσας
αἰθέρος, ῥύμη φυσικῆ κατασπωμένας, ἐπειδὰν δὲ ἀνεθῶσι τῶν

407 a 4 διαφθειρόμενοι] pr τὸ σῶμα Porph. a 5 ἀνάγκαις] ἀναπνοαῖς
Ios. ἔλαβον Porph. b 2 τε] om Eus. codd θοιματίον Ios.
ἐνυβρίζειν] ὑβρίζοιεν Ios. b 4 ἢ] om Porph. ἐν] om Porph.
b 6 καρτερίαν] pr τὴν Porph.

ΠΟΡΦΥ-**d** κατὰ σάρκα δεσμῶν, οἶον δὴ μακρῶς δουλείας ἀπηλλαγμένης,
 ΡΙΟΥ τότε χαίρειν καὶ μετεώρους φέρεσθαι. Ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης
 διαίτης, καὶ τῆς πρὸς ἀλήθειαν καὶ τὴν εὐσέβειαν ἀσκίσεως,
 εἰκότως ἐν αὐτοῖς πολλοί, οἳ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκουσιν,
 5 ὡς ἂν βίβλοις ἱεραῖς καὶ διαφόροις ἀγνεύαις καὶ προφητῶν
 ἀποφθέγμασιν ἐμπαυδοτριβούμενοι· σπάνιον δὲ εἶ ποτε ἐν ταῖς
 προαγορεύσεσιν ἀστοχοῦσι.

Ταῦτα μὲν ὁ Πορφύριος, ἐκ παλαιῶν, ὡς εἰκότως, ἀνα-
 γνωσμάτων, τῇ τῶν δηλουμένων ἀνδρῶν εὐσεβείᾳ τε
 10 ὁμοῦ καὶ φιλοσοφίᾳ ἐν τῷ τετάρτῳ συγγράμματι τῶν
 σπουδασθέντων αὐτῷ Περὶ τῆς τῶν ἐμψύχων Ἀποχῆς
 ἐμαρτύρησεν.

p. 408 4. Ἐκαταῖος δὲ ὁ Ἀβδηρίτης, ἀνὴρ φιλόσοφος ἅμα
 καὶ περὶ τὰς πράξεις ἰκανώτατος, ἰδίαν βίβλον ἀναθεῖς
 τῇ περὶ Ἰουδαίων ἱστορίᾳ, πλείστα περὶ αὐτῶν δι-
 ἔξιςιν, ἀφ' ὧν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀρκέσει παρατε-
 5 θέντα ταῦτα·

ΙΩΣΗΠΟΥ ^b Ἔστι γὰρ τῶν Ἰουδαίων τὰ πολλὰ ὄχυράματα κατὰ τὴν
 χώραν καὶ κῶμαι· μία δὲ πόλις ὄχυρά, πεντήκοντα μάλιστα
 σταδίων τὴν περίμετρον, ἣν οἰκοῦσι μὲν ἀνθρώπων περὶ δώδεκα
 μυριάδες, καλοῦσι δ' αὐτὴν Ἱεροσόλυμα. Ἐνταῦθα δὲ ἐστὶν
 5 κατὰ μέσον μάλιστα τῆς πόλεως περίβολος λίθινος, μῆκος ὡς
 πεντάπλευρος, εὖρος δὲ πήχεων ἑκατόν, ἔχων διπλᾶς πύλας, ἐν
 ᾧ βωμός ἐστι τετράγωνος, ἀτμήτων συλλέκτων ἀργῶν λίθων
 οὕτω συγκείμενος· πλευρὰν μὲν ἑκάστην εἴκοσι πήχεων, ὕψος
 c δὲ δεκάπηχυ. Καὶ παρ' αὐτὸν οἶκημα μέγα, οὗ βωμός ἐστι
 καὶ λυχνίον, ἀμφοτέρα χρυσᾶ, δύο τάλαντα τὴν ὀκλήν· ἐπὶ δὲ

408 b 1 Ioseph. c *Apion.* i. 22 p 456 (Niese)

d 2 δὴ] δὲ Porph. d 6 δὲ εἶ ποτε] om Eus., μέντοι Porph.
 408 a 1 Ἀβδειρίτης O b 1 τὰ] + μὲν Ios. b 2 δὲ] + ἡ Ἱερουσαλήμ I
 b 7 ἀτμήτων] οὐκ ἐκ τμητῶν ἀλλ' ἐκ Ios. b 8 μὲν] Ios., δὲ Eus.
 c 1 δωδεκάπηχυ I Niese c 2 δὲ] om Ios.

τούτων φῶς ἐστιν ἀναπόσβεστον καὶ τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας. ἸΩΣΗΠΟΥ
 Ἄγαλμα δ' οὐκ ἔστιν οὐδ' ἀνάθημα τὸ παράπαν, οὐδὲ φύτευμα
 παντελῶς οὐδέν, οἶον ἀλωῶδες ἢ τι τοιοῦτον. Διατρίβουσι δ' ἐν 5
 αὐτῷ καὶ τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέρας ἱερεῖς, ἀγνείας τινὰς ἀγνεύον-
 τες, καὶ τὸ παράπαν οἶνον οὐ πίνοντες ἐν τῷ ἱερῷ.

Ταῦτα εἰπὼν, ὑποβάς·

Ἔτι καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεῖ συνεστρατεύσαντο, καὶ μετὰ
 ταῦτα τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ, μεμαρτύρηκεν. Οἷς δ' αὐτὸς παρα- d
 τυχεῖν φησὶν ὑπ' ἀνδρὸς Ἰουδαίου κατὰ τὴν στρατείαν γενομένοις,
 τοῦτο παραθήσομαι. Λέγει δὲ οὕτως·

Ἐμοῦ γοῦν ἐπὶ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν βαδίζοντος, συνηκο-
 λούθει τις μετὰ τῶν ἄλλων τῶν παραπεμπόντων ἡμᾶς ἱππέων 5
 Ἰουδαίων ὄνομα Μοσόλλαμος, ἄνθρωπος ἱκανὸς κατὰ ψυχὴν,
 εὖρωστος, καὶ τοξότης ὑπὸ δὴ πάντων ὁμολογούμενος καὶ τῶν
 Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων ἄριστος. Οὗτος οὖν ὁ ἄνθρωπος,
 βαδίζόντων πολλῶν κατὰ τὴν ὁδόν, καὶ μάντεώς τινος ὀρνιθευ-
 μένου, καὶ πάντας ἐπισχεῖν ἀξιούντος, ἠρώτησε διὰ τί προσμένουσι· 10
 δείξαντος δὲ τοῦ μάντεως αὐτῷ τὸν ὄρνιθα, καὶ φήσαντος, ἐὰν μὲν
 αὐτοῦ μένη, προσμένειν συμφέρειν πᾶσιν, ἐὰν δὲ ἀναστὰς εἰς p. 409
 τοῦμπροσθεν πέτηται, προάγειν, ἐὰν δὲ εἰς τὸ ὄπισθεν, ἀναχωρεῖν
 αὐθις· σιωπήσας καὶ ἐλκύσας τὸ τόξον ἔβαλε, καὶ τὸν ὄρνιθα
 πατάξας ἀπέκτεινεν. Ἀγανακτούντων δὲ τοῦ μάντεως καὶ τινῶν
 ἄλλων καὶ καταρωμένων αὐτῷ, Τί μαίνεσθε, ἔφη, κακοδαίμονες; 5
 Εἶτα τὸν ὄρνιθα λαβὼν εἰς τὰς χεῖρας, Πῶς γὰρ οὗτος, ἔφη, τὴν
 αὐτοῦ σωτηρίαν οὐ προῖδὼν, περὶ τῆς ἡμετέρας πορείας ἡμῖν ἄν τι
 ὑγιὲς ἀνήγγειλεν; Εἰ γὰρ ἠδύνατο προγινώσκειν τὸ μέλλον,

c 9 Ioseph. l. c.

c 9 ὅτι] pr ἔτι γε μὴν Ios. c 9—d 2 καὶ 2^ο—παραθήσομαι om B
 d 6 Μοσόλλαμος Eus. ἱκανῶς Niese ψυχὴν] pr τὴν I d 7 ὑπὸ]
 om Niese ὁμολογούμενος Niese d 9 διαβαδίζόντων Ios.
 409 a 3 παρελκύσας Ios. ἔβαλλε O a 4 ἀπέκτεινεν O a 6
 ἔφη, οὗτος B Ios. a 7 αὐτοῦ Ios. προειδώς I a 8 ὑγιὲς (?) I
 ἀπήγγελλεν Ios. ἐδύνατο I

ΙΩΣΗΠΟΥ **b** εἰς τὸν τόπον τοῦτον οὐκ ἂν ἦλθε, φοβούμενος μὴ τοξεύσας αὐτὸν ἀποκτείνῃ Μοσόλλαμος ὁ Ἰουδαῖος. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ Ἐκαταῖος.

5. Κλέαρχος δὲ ὁ Περιπατητικὸς φιλόσοφος ἐν τῷ πρώτῳ

c Περὶ ἔπνου βιβλίῳ Ἀριστοτέλει τῷ φιλοσόφῳ τοιόνδε τινα περὶ Ἰουδαίων ἀνατίθησι λόγον, ὧδε πρὸς ῥῆμα γράφων·

Ἄλλὰ τὰ μὲν πολλὰ μακρὸν ἂν εἴη λέγειν· ὅσα δὲ ἔχει τῶν ἐκείνου θαυμασιότητά τινα καὶ φιλοσοφίαν ὁμοίως διελεῖν οὐ
5 χεῖρον. Σαφῶς δ' ἴσθι, εἶπεν, Ὑπεροχίδῃ, θαυμαστὸν ὀνειροῖς ἴσα σοι δόξω λέγειν. Καὶ ὁ Ὑπεροχίδης εὐλαβούμενος, Δι'

αὐτὸ γάρ, ἔφη, τοῦτο καὶ ζητοῦμεν ἀκοῦσαι πάντες. Οὐκοῦν, εἶπεν ὁ Ἀριστοτέλης, κατὰ τὸ τῶν ῥητορικῶν παράγγελμα, τὸ

d γένος αὐτοῦ πρώτον διέλθωμεν, ἵνα μὴ ἀπειθῶμεν τοῖς τῶν ἀπαγγελίων διδασκάλοις. Λέγε, εἶπεν ὁ Ὑπεροχίδης, οὕτως εἰ δοκεῖ. Κεῖνος τοίνυν τὸ μὲν γένος ἦν Ἰουδαῖος, ἐκ τῆς Κοίλης

Συρίας. Οὗτοι δ' εἰσὶν ἀπόγονοι τῶν ἐν Ἰνδοῖς φιλοσόφων·
5 καλοῦνται δέ, ὡς φασιν, οἱ φιλόσοφοι παρὰ μὲν Ἰνδοῖς Καλανοί, παρὰ δὲ Σύροις Ἰουδαῖοι, τοῦνομα λαβόντες ἀπὸ τοῦ τόπου.

Προσαγορεύεται γὰρ ὃν κατοικοῦσι τόπον Ἰουδαία· τὸ δὲ τῆς πόλεως αὐτῶν ὄνομα πάνυ σκολιόν ἐστιν, Ἰερουσαλήμ γὰρ αὐτὴν καλοῦσιν. Οὗτος οὖν ὁ ἄνθρωπος ἐπιξενούμενός τε πολλοῖς,

10 καὶ τῶν ἄνω τόπων εἰς τοὺς ἐπιθαλαττίους ὑποκαταβαίνων, Ἑλληνικὸς ἦν οὐ τῇ διαλέκτῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ ψυχῇ. Καὶ

p. 410 τότε διατριβόντων ἡμῶν περὶ τὴν Ἀσίαν, παραβαλὼν εἰς τοὺς αὐτοὺς τόπους ἄνθρωπος ἐντυγχάνει ἡμῖν τε καὶ τισιν ἐτέροις τῶν σχολαστικῶν, πειρώμενος αὐτῶν τῆς σοφίας. Ὡς δὲ πολλοῖς τῶν ἐν παιδείᾳ συνφκείωτο, παρεδίδου τι μᾶλλον ὧν εἶχε.

409 b 4 Ioseph. c *Arion*. i. 22 p 454

b 2 Μοσόλλαμος Eus. **b** 2—**c** 2 ταῦτα μὲν—γράφων] Iosephi multa immutavit Eus. **b** 2 ταῦτα μὲν] om I **b** 3 Κλέαρχος] pr kai I **c** 8 τὸ] om Eus. **d** 2 λέγε—Συρίας] om B οὕτως εἶ] ὅ τι σοι Ios. **d** 3 κεῖνος] κακέινος Ios. Κοίλης] κοιλίας I **d** 4 φιλοσόφων—Ἰνδοῖς] om I **d** 9 οὖν] om O τε] τοῖς I **410 a 1** περὶ] ἐπὶ BO **a** 2 ἄνθρωπος edd, ἐν οἷς ἦμεν Ios.

Ταῦτα καὶ ὁ Κλέαρχος.

5

6. Τούτου δὲ μνημονεύει καὶ ὁ ἡμέτερος Κλήμης ἐν β τῷ πρώτῳ Στρωματεῖ, δι' ὧν ταυτά φησι·

Κλέαρχος δὲ ὁ Περιπατητικὸς εἰδέναί φησί τινα Ἰουδαίου, ὃς ΚΛΗ-
ΜΕΝΤΟΣ
Ἄριστοτέλει συνεγένετο.

Καὶ μεθ' ἕτερα ἐπιλέγει·

5

Νουμάς δὲ ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς Πυθαγόρειος μὲν ἦν, ἐκ δὲ τῶν c
Μωσέως ὠφεληθεὶς διεκώλυσεν ἀνθρωποειδῆ καὶ ζώομορφον
εἰκόνα θεοῦ Ῥωμαίους κτίζειν. Ἐν γοῦν ἑκατὸν καὶ ἑβδομή-
κοντα τοῖς πρώτοις ἔτεσι ναοὺς οἰκοδομούμενοι ἄγαλμα οὐδὲν
οὔτε πλαστὸν οὔτε μὴν γραπτὸν ἐποιήσαντο. Ἐπεδείκνυτο γὰρ 5
αὐτοῖς ὁ Νουμάς δι' ἐπικρύψεως, ὡς οὐκ ἐφάσασθαι τοῦ βελτίστου
δυνατὸν γλώσση, μόνῃ δὲ τῷ νῷ.

Ἔτι πρὸς τούτοις ἐξῆς ὑποβάς, τάδε φησί·

Φανερώτατα δὲ Μεγασθένης ὁ συγγραφεύς, ὁ Σελεύκῃ τῷ
Νικάτορι συμβεβιωκώς, ἐν τῇ τρίτῃ τῶν Ἰνδικῶν ὧδε γράφει· d
Ἄπαντα μέντοι τὰ περὶ φύσεως εἰρημένα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις
λέγεται καὶ παρὰ τοῖς ἔξω τῆς Ἑλλάδος φιλοσοφοῦσι· τὰ μὲν
παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς ὑπὸ τῶν Βραχμάνων, τὰ δὲ ἐν Συρίᾳ ὑπὸ τῶν
καλουμένων Ἰουδαίων.

5

Ἔτι πρὸς τούτοις ὁ Κλήμης Ἄριστοβούλου τοῦ
Περιπατητικοῦ καὶ Νουμηνίου τοῦ Πυθαγορείου μνη-
μονεύει, λέγων·

Ἄριστόβουλος δὲ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν πρὸς τὸν Φιλομήτορα κατὰ
λέξιν γράφει·

10

410 b 3 Clem. Al. *Strom.* i. c 15 (p 358 ed Potter)

c 1 ibid

c 9 ibid p 360

d 9 ibid c 22 p 410

c 1 Πυθαγόριος Clem.

c 6—d 3 δι'—φιλοσοφοῦσι om B

c 6

ἀποκρύψεως l

c 7 γλώσση] γλώττη O, ἄλλως ἢ Clem.

δὲ] om

Clem. d 1 Νικάτορι Eus.

d 4 τοῖς] om O Clem.

Συρία] p1

τῇ Clem. d 9 τῶν] τῷ Clem.

ΚΛΗ-
ΜΕΝΤΟΣ

Κατηκολούθηκε δὲ ὁ Πλάτων τῇ καθ' ἡμᾶς νομοθεσίᾳ, καὶ φανερός ἐστι περιεργασμένος ἕκαστα τῶν ἐν αὐτῇ λεγομένων. Δηρμήνεται δὲ πρὸ Δημητρίου ὑφ' ἑτέρων, πρὸ τῆς Ἀλεξάνδρου καὶ Περσῶν ἐπικρατήσεως, τά τε κατὰ τὴν ἐξ Αἰγύπτου ἐξαγωγὴν
 p. 411 τῶν Ἑβραίων τῶν ἡμετέρων πολιτῶν, καὶ ἡ τῶν γεγονότων ἀπάντων αὐτοῖς ἐπιφάνεια, καὶ κράτησις τῆς χώρας, καὶ τῆς ὅλης νομοθεσίας ἐπεξήγησις. Ὡστε εὐδηλον εἶναι τὸν προειρημένον φιλόσοφον εἰληφέναι πολλά· γέγονε γὰρ πολυμαθής· καθὼς καὶ
 5 Πυθαγόρας πολλὰ τῶν παρ' ἡμῖν μετενέγκας εἰς τὴν ἑαυτοῦ δογματοποιίαν.

Νουμήνιος δὲ ὁ Πυθαγορικὸς φιλόσοφος ἄντικρυς γράφει· Τί γάρ ἐστι Πλάτων, ἢ Μωσῆς ἀπτικίζων ;

Ταῦτα ὁ Κλήμης.

b 7. Καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ Πυθαγορικοῦ φιλοσόφου, τοῦ Νουμηρίου λέγω, ἀπὸ τοῦ πρώτου Περὶ τάγαθου τάδε παραθήσομαι·

ΝΟΥΜΗ-
ΝΙΟΥ

c Εἰς δὲ τοῦτο δεήσει εἰπόντα, καὶ σημηνάμενον ταῖς μαρτυρίαις ταῖς Πλάτωνος, ἀναχωρήσασθαι καὶ ξυνδήσασθαι τοῖς λόγοις τοῦ Πυθαγόρου· ἐπικαλέσασθαι δὲ τὰ ἔθνη τὰ εὐδοκιμοῦντα, προσφερόμενον αὐτῶν τὰς τελετάς, καὶ τὰ δόγματα, τὰς τε ἰδρύσεις
 5 συντελουμένας Πλάτωνι ὁμολογουμένως, ὅσας Βραχμᾶνες καὶ Ἰουδαῖοι καὶ Μάγοι καὶ Αἰγύπτιοι διέθεντο.

Ταῦτα μὲν οὖν περὶ τῶνδε.

d 8. Καὶ ἐν τῇ τρίτῃ δὲ βίβλῳ Μωσέως ὁ αὐτὸς τάδε λέγων μνημονεύει·

Τὰ δ' ἐξῆς Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς Αἰγύπτιοι ἱερογραμματεῖς, ἄνδρες οὐδενὸς ἤττους μαγεῦσαι κριθέντες εἶναι, ἐπὶ Ἰουδαίων

d 11—411 a 6 = 663 d 2—664 b 2

411 c 1 Numenius, F^v. ab

Eusebio servatum

d 3 ibid

d 11 δὲ] + καὶ Clem.

d 12 περιεργασίμενος Clem.

d 13 ἑτέρου

Clem. 411 a 3-6 ὥστε—δογματοποιίαν] om B

a 5 μετενεγκῶν I

a 7 Πυθαγόρειος Clem.

a 8 πλάτων O

Μωσῆς Clem.

ἐξελαυνομένων ἐξ Αἰγύπτου. Μουσαίῳ γοῦν τῷ Ἰουδαίων ἐξηγη- 5 ΝΟΥΤΗ-
ΝΙΟΥ
σαμένῳ, ἀνδρὶ γενομένῳ Θεῷ εὐξασθαι δυνατωτάτῳ, οἱ παραστήηαι
ἀξιωθέντες ὑπὸ τοῦ πλήθους τοῦ τῶν Αἰγυπτίων οὔτοι ἦσαν, τῶν
τε συμφορῶν ἅς ὁ Μουσαῖος ἐπήγε τῇ Αἰγύπτῳ, τὰς νεανικωτάτας
αὐτῶν ἐπιλύεσθαι ὥφθησαν δυνατοί.

Διὰ δὴ τούτων ὁ Νουμήμιος καὶ τοῖς ὑπὸ Μώσέως p. 412
ἐπιτελεσθεῖσι παραδόξοις θαύμασι καὶ αὐτῷ δὲ ὡς
θεοφιλεῖ γενομένῳ μαρτυρεῖ.

9. Τοῦ δὲ Ἰουδαίων ἔθνους καὶ Χοιρίλος ἀρχαῖος γενόμενος ΙΟΥΣΗΠΟΥ
ποιητῆς μέμνηται, καὶ ὡς συνεστράτευσαν τῷ βασιλεῖ Ξέρξῃ ἐπὶ b
τὴν Ἑλλάδα. Λέγει δὲ οὕτως·

Τῶν δ' ὅπισθεν διέβαινε γένος θαυμαστὸν ἰδέσθαι,
γλῶσσαν μὲν Φοίνισσαν ἀπὸ στομάτων ἀφιέντες,
ῥῶκον δ' ἐν Σολύμοις ὄρεσι πλατῆ παρὰ λίμνη, 5
αὐχμαλέοι κεφαλᾶς, τροχοκουράδες· αὐτὰρ ὑπερθεν
ἵππων δαρτὰ πρόσωπ' ἐφόρουν ἐσκληκότα καπνῷ. c

Δήλον δ' ἐστὶν ὅτι περὶ Ἰουδαίων αὐτῷ ταῦτ' εἶρητο, ἐκ τοῦ καὶ
τὰ Ἱεροσόλυμα ἐν τοῖς παρ' Ἑλλησι Σολύμοις ὀνομαζομένοις
ὄρεσι κείσθαι, πλησίον δὲ εἶναι τὴν Ἀσφαλιτίνην λίμνην, πλατυ-
τάτην οὖσαν κατὰ τὸν ποιητὴν, καὶ μείζονα πασῶν τῶν ἐν τῇ 5
Συρίᾳ λιμνῶν.

Ταῦτα μὲν οὖν καὶ οὗτος.

10. Ὁ δὲ Πορφύριος ἐν τῷ πρώτῳ Τῆς ἐκ λογίων d
Φιλοσοφίας αὐτὸν εἰσάγει τὸν ἑαυτοῦ θεὸν τῷ Ἑβραίων
γένει μετὰ τῶν ἄλλων τῶν ἐπὶ συνέσει βοωμένων ἔθνῶν
σοφίαν ἐπιμαρτυροῦντα. Λέγει δὲ ὁ παρ' αὐτῷ Ἀπόλ-
λων δι' οὗ ἐκτίθεται χρησμοῦ τάδε. Ἐκκειμένων δὲ 5

412 a 4 Ioseph. c *Apion*. i. 22. p 454

b 3. Choerilus vid Naek. *de*

Choerilo, c iv. pp 130-151

412 a 4—b 2 τοῦ—οὕτως] ex Ios. leviter mutata b 3 ὅπισθεν O
b 5 ῥῶκον B1O Σολύμοις] Ἱεροσολύμοις I b 6 κεφαλᾶς] κορυφᾶς Ios.
αὐτὰρ] ἀτὰρ I c 1 πρόσωπα I ἐφόρουν Ios. c 2—6 Δήλον—
λιμνῶν] ex Ios. mutata c 2 δ'] οὖν Ios. c 2 εἶρηται B, εἶρηται O
ἐκ τοῦ] τῷ Ios. c 3 ὄρεσιν ὀνομαζομένοις BO d 4 αὐτῶν I

ἔτι τῶν περὶ θυσιῶν ἐπάγει, οἷς προσέχειν δεῖ, ἅτε
μεστοῖς οὔσι πάσης θεοσοφίας·

ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

P. 413

Αἰπεινὴ μὲν ὁδὸς μακάρων τρηχεῖά τε πολλόν,
χαλκοδέτοις τὰ πρῶτα διοιγομένη πυλεῶσιν·
ἀτραπιτοὶ δὲ ἕασιν ἀθέσφατοι ἐγγεγαυῖαι,
ἅς πρῶτοι μερόπων ἐπ' ἀπίρονα πρῆξιν ἔφηναν
οἱ τὸ καλὸν πίνοντες ὕδωρ Νειλώτιδος αἴης·
πολλὰς καὶ Φοίνικες ὁδοὺς μακάρων ἐδάησαν,
5 Ἀσσύριοι, Λυδοὶ τε, καὶ Ἑβραίων γένος ἀνδρῶν.

b καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα. Οἷς ὁ συγγραφεὺς ἐπιλέγει·

Χαλκόδετος γὰρ ἢ πρὸς θεοὺς ὁδός, αἰπεινὴ τε καὶ τραχεῖα, ἧς
πολλὰς ἀτραποὺς βάρβαροι μὲν ἐξέυρουν, Ἕλληνες δὲ ἐπλανήθησαν,
οἱ δὲ κρατοῦντες ἤδη καὶ διέφθειραν. Τὴν δὲ εὔρεσιν Αἰγυπτίους
5 ὁ θεὸς ἐμαρτύρησε Φοίνιξί τε καὶ Χαλδαίους, (Ἀσσύριοι γὰρ
οὔτοι,) Λυδοῖς τε καὶ Ἑβραίοις. Ἔτι πρὸς τούτοις καὶ ἐν ἐτέρῳ
χρησμῷ φησὶν ὁ Ἀπόλλων·

c Μοῦνοι Χαλδαῖοι σοφίην λάχον ἢ δ' ἄρ' Ἑβραῖοι,
αὐτογένεθλον ἄνακτα σεβαζόμενοι Θεὸν ἀγνώως.

Καὶ πάλιν ἐρωτηθεὶς, τίμη λόγῳ πολλοὺς λέγουσιν οὐρανοῦς,
ἔχρησε τάδε·

5 Εἷς ἐν παντὶ πέλει κόσμου κύκλος, ἀλλὰ σὺν ἐπτά
ζῶναισιν πεφόρηται (ἐς) ἀστερόεντα κέλευθα,
ἅς δὴ Χαλδαῖοι καὶ ἀριζήλωτοι Ἑβραῖοι
d οὐρανίας ὀνόμηναν, ἐς ἐβδόματον δρόμον ἔρπων.

Περὶ μὲν οὖν τῆς Ἰουδαίων τε καὶ Ἑβραίων προσ-

d 8 Porph. *Philos. ex Orac.* (Wolff p 139)

413 b 2 Theodoret.

Græc. Aff. Civit. lib i 705, p 10, 22 c 1 ap Justin. *M. Cohort. ad Gr.*
c 11 B, c 24 E, Eus. *Dem. Ev.* p 104 a, cf Cyril. *adv Iulian.* v p 180

d 6 τῶν περὶ] coniec Wolff., περὶ τῶν codd d 8 ἐπανὴ I d 9
διοιγομένοις I 413 a 1 δὲ ἕασιν] δ' ἐπέασιν coniec Wolff. ἐγγαυῖαι
(sic) I b 3 ἀεπλανήθησαν Theodoret. b 5 Ἀσσύριοι γὰρ οὔτοι]
om Theodoret. c 1 σοφίην] Wolff., Justin., Cyrill., Eus. *D. E.*, σοφίαν
Eus. codd ἢ δ' I] οἱ δ' Cyril. c 2 αὐτογένεθρον Justin., Cyrill.
ἀγνώως] αὐτόν Cyril. c 5 κόσμῳ Vig. in marg., Wolff. c 6 (ἐς)]
Wolff., εἷς codd c 7 (ἀριζήλωτοι)] coniec Wolff., ἀριζήλωτοι codd
d 1 ἐς] εἷς I ἔρπων Wolff. d 2 περὶ—ταῦτα] om B οὖν] om I

ηγορίας, τῆς τε παρ' αὐτοῖς πάλαι διαπρεπούσης εὐσε-
βείας τε καὶ φιλοσοφίας, ἐκκείσθω ταῦτα· περὶ δὲ τῆς
πατρίου αὐτῶν ἱστορίας θεὰ ὅποσοι συνεφώνησαν. 5
Μωσέως ἐν ταῖς περὶ τοῦ παντὸς ἀρχαιολογίαις κατα-
κλυσμὸν ἱστορήσαντος, καὶ ὡς ὁ παρ' Ἑβραίοις ὀνο-
μαζόμενος Νῶε ἐν λάρνακι ξύλου πεπονημένη μετὰ τῶν
οἰκείων διασέσωσται, Βηρωσσὸς ὁ Χαλδαῖος, καὶ Ἱερῶ-
νυμος ὁ Αἰγύπτιος, Νικόλαός τε ὁ Δαμασκηνὸς ἱστο- 10
ρικοὶ συγγραφεῖς, ὅπως τῶν αὐτῶν ἐμνημόνευσαν,
Ἰώσηπος ἐν τῇ πρώτῃ τῆς Ἀρχαιολογίας τοῦτον παρα-
τίθεται τὸν τρόπον·

ΠΟΡΦΥ-
ΡΙΟΥ

11. Τοῦ δὲ κατακλυσμοῦ τούτου καὶ τῆς λάρνακος μέμνηται **p. 414**
πάντες οἱ τὰς βαρβαρικὰς ἱστορίας ἀναγεγραφότες, ὧν ἔστι καὶ **ΙΩΣΗΠΟΥ**
Βηρωσσὸς ὁ Χαλδαῖος. Διηγούμενος γὰρ τὰ περὶ τὸν κατα- **b**
κλυσμὸν οὕτω πον διέξεισι· Λέγεται δὲ καὶ τοῦ πλοίου ἐν τῇ
'Ἀρμενία πρὸς τῷ ὄρει τῶν Κορδυαίων ἔτι μέρος τι εἶναι, καὶ
κομίζεω τιὰς τῆς ἀσφάλτου ἀφαιροῦντας. Χρῶνται δὲ μάλιστα
οἱ ἄνθρωποι τῷ κομίζομένῳ πρὸς τοὺς ἀποτρόπιασμούς. Μέμνηται 5
δὲ τούτων καὶ Ἱερῶνυμος ὁ Αἰγύπτιος, ὁ τὴν ἀρχαιολογίαν τὴν
Φοινικικὴν συγγραψάμενος, καὶ Μνασέας δὲ καὶ ἄλλοι πλείους.
Καὶ Νικόλαος δὲ ὁ Δαμασκηνὸς ἐν τῇ ἐνενηκοστῇ καὶ ἕκτῃ βίβλῳ
ἱστορεῖ περὶ αὐτῶν, λέγων οὕτως· Ἔστιν ὑπὲρ τὴν Μιννάδα μέγα **c**
ὄρος κατὰ τὴν Ἀρμενίαν, Βάρις λεγόμενον, εἰς ὃ πολλοὺς συμφυ-
γόντας ἐπὶ τοῦ κατακλυσμοῦ λόγος ἔχει περισωθῆναι, καὶ τινα ἐπὶ
λάρνακος ὀχούμενον ἐπὶ τὴν ἀκρόρειαν ὀκέλαι, καὶ τὰ λείψανα
τῶν ξύλων ἐπὶ πολὺ σωθῆναι. Γένοιτο δ' αὖ οὗτος, ὅτινα καὶ 5
Μωσῆς ἀνέγραψεν, ὁ Ἰουδαίων νομοθέτης.

Ταῦτα μὲν ὁ Ἰώσηπος.

414 a 1 Ioseph. Ant. i 3, 6 p 16

414 b 3 τ.] τε BIO

b 6 ὁ 2°] + καὶ O

c 5 ὄτινα] ὄν O

d 12. Ἐγὼ δέ σοι τὰ Μηδικὰ καὶ Ἀσσύρια διελθὼν ἐκ τῆς Ἀβυδηνοῦ γραφῆς, περὶ τῆς αὐτῆς ἱστορίας τάσδε τοῦ ἀνδρὸς παραθήσομαι τὰς λέξεις·

ΑΒΤΔ-
ΗΝΟΥ

Μεθ' ὃν ἄλλοι τε ἤρξαν, καὶ Σείσιθρος, ᾧ δὴ Κρόνος προ-
5 σημαίνει μὲν ἔσεσθαι πλήθος ὄμβρων Δεσίου πέμπτη ἐπὶ δέκα, κελεύει δὲ πᾶν ὃ τι γραμμάτων ἦν ἐχόμενον ἐν Ἡλίου πόλει τῇ ἐν Σιππάρουσι ἀποκρῦψαι. Σείσιθρος δὲ ταῦτα ἐπιτελέα ποιήσας, εὐθὺς ἐπ' Ἀρμενίης ἀνέπλωε, καὶ παραντίκα μιν κατελάμβανε
p. 415 τὰ ἐκ θεοῦ. Τρίτῃ δὲ ἡμέρῃ ἐπεὶ τε ὕον ἐκόπασε, μετῆι τῶν ὀρνίθων πείρην ποιούμενος, εἴ κου γῆν ἴδοιεν τοῦ ὕδατος ἐκδύσαν. Αἱ δὲ ἐκδεχομένου σφέας πελάγεος ἀχανέος ἀπορέουσαι ὄκη καθορμίσονται, παρὰ τὸν Σείσιθρον ὀπίσω κομίζονται, καὶ ἐπ'
5 αὐτῆσι ἔτεραι. Ὡς δὲ τῆσι τρίτησι εὐτύχεον, ἀπίκατο γὰρ δὴ πηλοῦ κατάπλοι τοὺς ταρσοὺς, θεοὶ μιν ἐξ ἀνθρώπων ἀφανίζουσιν· τὸ δὲ πλοῖον ἐν Ἀρμενίῃ περιάπτα ξύλων ἀλεξιφάρμακα τοῖσιν ἐπιχωρίοισι παρέιχετο.

Ταῦτα μὲν οὖν οὗτος.

b 13. Πάλιν δὲ Μωσέως τοὺς πρώτους φύντας ἀνθρώπων μακροβίους γεγονέναι φήσαντος, μάρτυρας καὶ τούτου παρατίθεται τοῦ λόγου τοὺς Ἑλλήνων συγγραφε-
c εἰς ὧδε λέγων ὁ Ἰώσηπος·

ΙΩΣΗΠΟΥ

Μηδεὶς δὲ πρὸς τὸν νῦν βίον καὶ τὴν βραχύτητα τῶν ἐτῶν ἃ ζῶμεν συμβαλὼν τὸν τῶν παλαιῶν ψευδῆ νομιζέτω τὰ περὶ ἐκείνων λεγόμενα, τῷ μηδὲ νῦν τοσοῦτον ἐν τῷ βίῳ παρατείνειν
5 χρόνον τεκμαιρόμενος μηδ' ἐκείνους εἰς ἐκείνο τὸ μῆκος τῆς ζωῆς ἀφίχθαι. Οἱ μὲν γὰρ θεοφιλεῖς ὄντες, καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ

d 4 Abydenus, vid Cyrill. *adv Iulian.* i p 8
i 3, 9 p 17

415 c 2 Ioseph. *Ant.*

d 3—415 c 1 τὰς—Ἰώσηπος om B d 4 Ἐἰσουθρος Cyrill. saepius
d 8 Ἀρμενίης] Cyrill., Ἀρμενίους I ἀνάπλωε I, ἀνέπλωσε Cyrill. 415 a 1
ἡμερῆ O ἐπεὶ τε ὕον] ἐπεὶ τῶν (sic) I μετῆι Cyrill., μετῆι Vig.
a 2 ἴδοιε I, ἴδοι O a 4 κατορμίσονται I a 9 οὖν] om I

γενόμενοι, καὶ διὰ τὸ τὰς τροφὰς ἐπιτηδαιότερας πρὸς πλείονα ἰσσηπιότ
 χρόνον οὔσας, εἰκότως ἕξων πλήθος τοσοῦτων ἐτών. Ἐπειτα καὶ
 δι' ἀρετὴν καὶ δι' εὐχρηστίαν ὧν ἐπενόουν, ἀστρολογίας καὶ δ
 γεωμετρίας, εἰς πλείονα ζῆν τὸν Θεὸν αὐτοῖς παρασχέιν, ἅπερ
 οὐκ ἦν ἀσφαλῶς αὐτοῖς προειπεῖν μὴ ζήσασιν ἑξακοσίους ἐνιαυτούς·
 διὰ γὰρ τούτων ὁ μέγας ἐνιαυτὸς πληροῦται. Μαρτυροῦσι δέ μου
 τῷ λόγῳ πάντες οἱ παρ' Ἑλλησι καὶ βαρβάροις συγγραψάμενοι 5
 τὰς ἀρχαιολογίας. Καὶ γὰρ καὶ Μανέθωσ ὁ τὴν τῶν Αἰγυπτιακῶν
 ποιησάμενος ἀναγραφὴν, καὶ Βηρωσσὸς ὁ τὰ Χαλδαϊκὰ συναγαγὼν,
 καὶ Μόλος, καὶ Ἐστιάσιος, καὶ πρὸς αὐτοῖς ὁ Αἰγύπτιος Ἰερώνυμος,
 οἳ τε τὰ Φοινικικὰ συνταξάμενοι, συμφωνοῦσι τοῖς ὑπ' ἐμοῦ
 λεγομένοις· Ἡσιόδός τε, καὶ Ἐκαταῖος, καὶ Ἑλλάνικος, καὶ 10
 Ἀκουσίλαος, καὶ πρὸς τούτοις Ἐφορος καὶ Νικόλαος ἱστοροῦσι
 τοὺς ἀρχαίους ζήσαντας ἔτη χίλια. Περὶ μὲν οὖν τούτων, ὡς ἂν p. 416
 ἐκάστοις ἢ φίλον, οὕτω σκοπεῖτωσαν.

14. Πάλιν Μωσέως περὶ τῆς τοῦ πύργου κατασκευῆς
 καὶ ὡς ἀπὸ μιᾶς γλώττης εἰς πολλὰς συνεχύθησαν δια-
 λέκτους ἱστορήσαντος, ἐν τῇ λεχθείσῃ Περὶ τῶν Ἀσ- b
 συρίων γραφῇ ὁ μικρῶ πρόσθεν δηλωθεὶς συγγραφεὺς
 τὰ ὅμοια μαρτυρεῖ, λέγων ὧδε·

Ἐν τῇ δὴ λέγουσι τοὺς πρώτους ἐκ γῆς ἀνασχόντας, ῥώμη
 τε καὶ μεγέθει χαννωθέντας καὶ δὴ θεῶν καταφρονήσαντας 5
 ἀμείνονας εἶναι, τύρσιν ἡλίβατον ἀείρειν, ἵνα νῦν Βαβυλῶν
 ἐστίν· ἤδη τε ἄσσον εἶναι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τοὺς ἀνέμους θεοῖσι

ΑΒΥΔ-
 ΗΝΟΤ

416 b 4 Abydenus, *Assyriaca*; cf Cyril. *adv Iulian.* i p 9

c 7 τὰς] om I c 8 οὔσας] εἶναι Ios. (Dind.), οὔσας (Niese) d 1
 δι' 2^ο] τὴν Ios. d 2 εἰς πλείονα] πλέον Ios. d 4 γὰρ τούτων]
 τοσοῦτων γὰρ Ios. d 5 οἱ παρ' Ἑλλησι πάντες I [βαρβάροις]
 βάρβαροι I, pr παρά Ios. (om Niese) d 6—10 καὶ 2^ο—λεγομένοις
 om B d 6 Μανέθωσ O, Μανέθωσ Ios. Αἰγυπτίων Ios. d 8
 Μόλος] Μῶχος τε Ios. d 9 οἳ τε] οἱ Ios. 416 b 4 ἐν τῇ δὴ] I,
 ἐν τῇδε O, ἐντὶ δ' οἱ Vig., Dind., Heinich., ἐν τῇ δ' Gutschmid ap
 Rzach *Orac. Sib.* iii. 97 ἐκ γῆς] om Cyril. b 5 καταφρονήσαντας]
 cf Hdt. i. 66 b 6 τύρσιν] pr πύργων I νῦν] δὴ O

ΑΒΥΔ- βωθέοντας ἀνατρέψαι περὶ αὐτοῖσι τὸ μηχανήμα· τοῦ δὲ τὰ
 ΗΝΟΥ ἐρείπια λέγεσθαι Βαβυλῶνα. Τέως δὲ ὄντας ὁμογλώσσους ἐκ
 c θεῶν πολύθροον φωνὴν ἐνείκασθαι, μετὰ δὲ Κρόνῳ τε καὶ Τιτῆνι
 συστήναι πόλεμον.

ΙΩΣΗΠΟΥ Ὁ δὲ τόπος ἐν ᾧ τὸν πύργον ᾠκοδόμησαν νῦν Βαβυλῶν
 καλεῖται, διὰ τὴν σύγχυσιν τοῦ περὶ τὴν διάλεκτον πρῶτον
 5 ἐναργούς. Ἐβραῖοι γὰρ τὴν σύγχυσιν Βαβέλ καλοῦσι.

d 15. Περὶ δὲ τοῦ πύργου τούτου, καὶ τῆς ἀλλοφωνίας τῶν
 ἀνθρώπων μὲνηται καὶ Σίβυλλα, λέγουσα οὕτως· “ Πάντων
 ὁμοφῶνων ὄντων τῶν ἀνθρώπων, πύργον ᾠκοδόμησάν τινες ὑψη-
 λότατον, ὡς ἐπὶ τὸν οὐρανὸν ἀναβησόμενοι δι’ αὐτοῦ. Οἱ δὲ
 5 θεοὶ ἀνέμους ἐπιπέμψαντες ἀνέτρεψαν τὸν πύργον, καὶ ἰδίαν
 ἐκάστῳ φωνὴν ἔδωκαν, καὶ διὰ τοῦτο Βαβυλῶνα συνέβη κληθῆναι
 τὴν πόλιν.” Περὶ δὲ τοῦ πεδίου τοῦ λεγομένου Σενναὰρ ἐν τῇ
 Βαβυλωνίᾳ χώρα μνημονεύει Ἐστιαῖος, λέγων οὕτως· “ Τῶν δὲ
 10 λαβόντας, εἰς Σενναὰρ τῆς Βαβυλωνίας ἐλθεῖν· σκίδνανται δὲ
 p. 417 τὸ λοιπὸν ἐντεῦθεν, ὑπὸ τῆς ὁμογλωσσίας τὰς συνοικίας
 ποιησάμενοι πανταχοῦ, καὶ γῆν ἕκαστοι κατελάμβανον τὴν
 ἐντυχοῦσαν.”

16. Πάλιν Μωσέως τὴν κατὰ τὸν Ἐβραίων προπά-
 b τορα Ἀβραὰμ ἱστορίαν εἰς πλάτος ἐκθεμένου, μαρ-
 τυρεῖν αὐτῷ καὶ τοὺς ἔξωθεν ἱστορικοὺς ὁ Ἰώσηπος
 λέγει διὰ τούτων·

Μνημονεύει δὲ ἡμῶν τοῦ πατρὸς Ἀβραάμου Βηρωσσός, οὐκ
 5 ὀνομάζων, λέγων δὲ οὕτως· “ Μετὰ τὸν κατακλυσμὸν δεκάτη

c 3 Ioseph. *Ant.* i 4, 3 p 19 d 2 cf Alex. Polyh. ap Eus. *Chron.* I
 p 24 (Schoene): *Orac. Sib.* III 97-110 d 8 Hestiaei *Fr.*
 417 b 4 Ioseph. *Ant.* i 7, 2 p 28

b 8 δὲ τὰ] δῆτα I c 1 πολύθρα I d 1—417 a 3 περὶ—ἐντυχοῦ-
 σαν om B d 5 ἐπιπέμψαν (sic) O* d 9 τοῦ] τῆς I 417 a 1 ἄλλο-
 γλωσσίας Ios. ἀποικίας Ios. b 4 τοῦ πατρὸς ἡμῶν O Ios.
 Ἀβραάμου O, Ἀβράμου Ios. ita c 1 Βηρωσσός Ios.

γενεᾷ παρὰ Χαλδαίοις τις ἦν δίκαιος ἀνὴρ καὶ μέγας καὶ τὰ ἰουσηποῦ
οὐράνια ἔμπειρος." Ἐκαταῖος δὲ καὶ τοῦ μνησθῆναι πλείον τι πε-
ποίηκε· βιβλίον γὰρ περὶ αὐτοῦ συνταξάμενος κατέλιπε. Νικό-
λαος δὲ ὁ Δαμασκηνὸς ἐν τῇ τετάρτῃ τῶν ἱστοριῶν λέγει οὕτως·
"Ἀβραάμης ἐβασίλευε Δαμασκοῦ, ἔπηλυσ σὺν στρατῷ ἀφιγμένος c
ἐκ τῆς γῆς τῆς ὑπὲρ Βαβυλῶνος, Χαλδαίων λεγομένης. Μετ'
οὐ πολὺν δὲ χρόνον ἐξαναστὰς καὶ ἀπὸ ταύτης τῆς χώρας σὺν τῷ
σφετέρῳ λαῷ εἰς τὴν τότε μὲν Χανααίαν λεγομένην νῦν δὲ
Ἰουδαίαν μετέκρησε, καὶ οἱ ἀπ' ἐκείνου πληθύναντες, περὶ ὧν ἐν δ
ἐτέρῳ λόγῳ διέξιμι τὰ ἱστορούμενα." Τοῦ δὲ Ἀβραάμου ἔτι
καὶ νῦν ἐν τῇ Δαμασκηνῇ τὸ ὄνομα δοξάζεται, καὶ κόμη ἀπ'
αὐτοῦ δείκνυται, Ἀβραάμου οἴκησις λεγομένη. Λιμοῦ δὲ χρόνους d
ὑστερον τὴν Χανααίαν καταλαβόντος, Ἀβραμος Αἰγυπτίους
εὐδαιμονεῖν πυθόμενος, διαίρειν πρὸς αὐτοὺς ἦν πρόθυμος, τῆς
τε ἀφθονίας τῆς ἐκείνων μεθέξων, καὶ τῶν ἱερέων ἀκροατῆς
ἐσόμενος, ὧν λέγοιεν περὶ θεῶν· ἢ γὰρ κρείσσοσιν εὐρεθείσι 5
κατακολουθήσειν, ἢ μετακομήσειν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ βέλτιον, αὐτὸς
ἄμεινον φρονῶν.

Εἰθ' ἐξῆς ἐπιλέγει·

Καὶ συνῆν Αἰγυπτίων τοῖς λογιωτάτοις, τὴν τε ἀρετὴν αὐτῷ
καὶ τὴν ἐπ' αὐτῇ δόξαν ἐντεῦθεν ἐπιφανεστέραν συνέβη γενέσθαι. 10
Τῶν γὰρ Αἰγυπτίων διαφόροις ἀρεσκομένων ἔθεσι, καὶ τὰ παρ'
ἀλλήλοις ἐκφραυλίζόντων νόμιμα, καὶ διὰ τοῦτο δυσμενῶς ἐχόντων
πρὸς ἀλλήλους, συμβαλὼν αὐτῶν ἐκάστοις, καὶ διαπτύσσων τοὺς p. 418
λόγους οὓς ἐποιοῦντο περὶ τῶν ἰδίων, κενοὺς καὶ μηδὲν ἀληθῆς
ἔχοντας ἀπέφαινε. Θαυμασθεῖς οὖν ὑπ' αὐτῶν ἐν ταῖς συνουσίαις

c 1 Nicol. Damasc. *Histor. Fr.*

c 1 ἐβασίλευσε Ἰος. Δαμασκοῦ] om Ἰος. c 3 δε] om I
μεταναστὰς Ἰος. c 5 πληθύναντες O d 5-11 ὧν-ἔθεσι om B
d 7 ἀμείνων I d 10 αὐτῇ] Ἰος., αὐτῷ I, αὐτῶν O 418 a 1 διαπτύσ-
σων] Ἰος., διαπτύων codd a 2 ἔχοντας ἀληθῆς O Ἰος. a 3-6
θαυμασθεῖς—παραδίδωσι om B

ΙΩΣΗΠΟΥ ὡς συνετώτατος, καὶ δεινὸς ἀνὴρ οὐ νοῆσαι μόνον ἀλλὰ καὶ πείσαι
 5 λέγων περὶ ὧν ἂν ἐπιχειρήσειε διδάσκειν, τὴν τε ἀριθμητικὴν
 αὐτοῖς χαρίζεται, καὶ τὰ περὶ ἀστρολογίαν παραδίδωσι. Πρὸ
 γὰρ τῆς Ἀβραάμου παρουσίας Αἰγύπτιοι τούτων εἶχον ἀμαθῶς.
 b Ἐκ Χαλδαίων γὰρ ταῦτ' ἐφοίτησεν εἰς Αἴγυπτον, ὅθεν ἦλθε καὶ
 εἰς τοὺς Ἕλληνας.

Ταῦτα ὁ Ἰώσηπος.

c 17. Συνάδει δὲ τούτοις καὶ ὁ Πολυίστωρ Ἀλέξαν-
 δρος, πολύνους ὢν καὶ πολυμαθὴς ἀνὴρ, τοῖς τε μὴ
 πάρεργον τὸν ἀπὸ παιδείας καρπὸν πεπονημένοις
 Ἕλλησι γνωριμώτατος, ὃς ἐν τῇ Περὶ Ἰουδαίων συν-
 5 τάξει τὰ κατὰ τὸν Ἀβραὰμ τοῦτον ἱστορεῖ κατὰ λέξιν
 τὸν τρόπον·

ΑΛΕΞ-
 ΑΝΔΡΟΥ

Εὐπόλεμος δὲ ἐν τῷ περὶ Ἰουδαίων τῆς Ἀσσυρίας φησί, πόλιν
 Βαβυλῶνα πρῶτον μὲν κτισθῆναι ὑπὸ τῶν διασωθέντων ἐκ τοῦ
 κατακλυσμοῦ· εἶναι δὲ αὐτοὺς γίγαντας, οἰκοδομῆν δὲ τὸν ἱστοροῦ-
 10 μενον πύργον. Πεσόντος δὲ τούτου ὑπὸ τῆς τοῦ Θεοῦ ἐνεργείας,
 d τοὺς γίγαντας διασπαρῆναι καθ' ὅλην τὴν γῆν. Δεκάτῃ δὲ γενεᾷ,
 φησί, ἐν πόλει τῆς Βαβυλωνίας Καμαρίνη, ἣν τινες λέγουσιν
 πόλιν Οὐρίην· (εἶναι δὲ μεθερμηνευομένην, Χαλδαίων πόλιν·)
 ἐν τρισκαιδεκάτῃ γενέσθαι Ἀβραὰμ γενεᾷ, εὐγενεῖα καὶ σοφία
 5 πάντας ὑπερβεβηκότα, ὃν δὴ καὶ τὴν ἀστρολογίαν καὶ Χαλδαϊκὴν
 εὑρεῖν, ἐπὶ τε τὴν εὐσέβειαν ὀρμήσαντα εὐαρεστήσαι τῷ Θεῷ.
 Τοῦτον δὲ διὰ τὰ προστάγματα τοῦ Θεοῦ εἰς Φοινίκην ἐλθόντα
 κατοικῆσαι, καὶ τροπὰς ἡλίου καὶ σελήνης καὶ τὰ ἄλλα πάντα
 διδάξαντα τοὺς Φοίνικας εὐαρεστήσαι τῷ βασιλεῖ αὐτῶν. Ὑστερον
 10 δὲ Ἀρμενίους ἐπιστρατεύσαι τοῖς Φοίνιξι· νικησάντων δὲ καὶ
 αἰχμαλωτισαμένων τὸν ἀδελφιδοῦν αὐτοῦ, τὸν Ἀβραὰμ μετὰ
 P. 419 οἰκετῶν βοηθήσαντα ἐγκρατῆ γενέσθαι τῶν αἰχμαλωτισαμένων.

418 c 7 Alexander Polyh. *De Iudaeis Fr.* ab Eusebio servatum

a 6 ἀστρονομίαν Ios. c 7 φησί] post δὲ BO d 11 ἀδελφιδὸν IO

καὶ τῶν πολεμίων αἰχμαλωτίσαι τέκνα καὶ γυναῖκας. Πρέσβων δὲ παραγενομένων πρὸς αὐτὸν ὅπως χρήματα λαβὼν ἀπολυτρώσῃ ταῦτα, μὴ προελέσθαι τοῖς δυστυχοῦσιν ἐπεμβαίνειν, ἀλλὰ τὰς τροφὰς λαβόντα τῶν νεανίσκων ἀποδοῦναι τὰ αἰχμάλωτα, ξενισ- 5 θῆναί τε αὐτὸν ὑπὸ πόλεως ἱερὸν Ἀργαριζίν, ὃ εἶναι μεθερμηρευόμενον ὄρος ὑψίστου· παρὰ δὲ τοῦ Μελχισεδὲκ ἱερέως ὄντος τοῦ Θεοῦ καὶ βασιλεύοντος λαβεῖν δῶρα. Λιμοῦ δὲ γενομένου, τὸν **b** Ἀβραὰμ ἀπαλλαγῆναι εἰς Αἴγυπτον πανοικίᾳ, κάκει κατοικεῖν, τὴν τε γυναῖκα αὐτοῦ τὸν βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων γῆμαι, φάντος αὐτοῦ ἀδελφὴν εἶναι. Περισσότερον δ' ἰστορήσεν, ὅτι οὐκ ἠδύνατο αὐτῇ συγγενέσθαι, καὶ ὅτι συνέβη φθείρεσθαι αὐτοῦ 5 τὸν λαὸν καὶ τὸν οἶκον. Μάντεις δέ, αὐτοῦ καλέσαντος, τοῦτο φάναι, μὴ εἶναι χήραν τὴν γυναῖκα· τὸν δὲ βασιλέα τῶν Αἰ- **c** γυπτίων οὕτως ἐπιγνῶναι ὅτι γυνὴ ἦν τοῦ Ἀβραὰμ, καὶ ἀποδοῦναι αὐτὴν τῷ ἀνδρὶ. Συζήσαντα δὲ τὸν Ἀβραὰμ ἐν Ἡλιουπόλει τοῖς Αἰγυπτίων ἱερεῦσι πολλὰ μεταδιδάξαι αὐτούς, καὶ τὴν ἀστρολογίαν καὶ τὰ λοιπὰ τοῦτον αὐτοῖς εἰσηγήσασθαι, φάμενον 5 Βαβυλωνίους ταῦτα καὶ αὐτὸν εὐρηκέαι, τὴν δὲ εὔρεσιν αὐτῶν εἰς Ἐνώχ ἀναπέμπειν, καὶ τοῦτον εὐρηκέαι πρῶτον τὴν ἀστρολογίαν, οὐκ Αἰγυπτίους. Βαβυλωνίους γὰρ λέγειν πρῶτον γενέσθαι Βῆλον, ὃν εἶναι Κρόνον· ἐκ τούτου δὲ γενέσθαι Βῆλον καὶ Χαναάν, τοῦτον δὲ τὸν Χαναὰν γεννηῆσαι τὸν πατέρα τῶν **d** Φοινίκων, τούτου δὲ Χοὺμ υἷον γενέσθαι, ὃν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων λέγεσθαι Ἀσβολον, πατέρα δὲ Αἰθιόπων, ἀδελφὸν δὲ τοῦ Μεστραεῖμ, πατέρα Αἰγυπτίων· Ἐλληνας δὲ λέγειν τὸν Ἀτλαντα εὐρηκέαι ἀστρολογίαν· εἶναι δὲ τὸν Ἀτλαντα τὸν αὐτὸν καὶ 5 Ἐνώχ· τοῦ δὲ Ἐνώχ γενέσθαι υἷον Μαθουσάλαν, ὃν πάντα δι' ἀγγέλων Θεοῦ γινῶναι, καὶ ἡμᾶς οὕτως ἐπιγνῶναι.

18. Ἀρτάπανος δὲ φησιν ἐν τοῖς Ἰουδαϊκοῖς, τοὺς μὲν Ἰουδ- p. 420

419 a 2—5 καὶ 1^ο—αἰχμάλωτα om B a 6 μεθερμηρευθέν BO a 7
παρὰ—δῶρα om B b 5 ἐδύνατο O c 3—8 συζήσαντα—Αἰγυπτίους
om B c 9 Βῆλον 2^ο] + εἰς Αἴγυπτον BO

- αίους ὀνομάζεσθαι Ἑρμιούθ, ὃ εἶναι μεθερμηνευθὲν κατὰ τὴν
 ΑΛΕΞ- Ἑλληνίδα φωνήν, Ἰουδαῖοι· καλεῖσθαι δὲ αὐτοὺς Ἑβραίους ἀπὸ
 ΑΝΔΡΟΤ Ἑβραάμου. Τοῦτον δὲ φησι πανοικία ἔλθειν εἰς Αἴγυπτον, πρὸς
 τὸν τῶν Αἰγυπτίων βασιλέα Φαρεθώθην, καὶ τὴν ἀστρολογίαν
 αὐτὸν διδάξαι· μέναντα δὲ ἔτη ἐκεῖ εἴκοσι, πάλιν εἰς τοὺς κατὰ
 Συρίαν ἀπαλλαγῆναι τόπους· τῶν δὲ τούτῳ συνελθόντων πολλοῦς
 5 ἐν Αἰγύπτῳ καταμείναι διὰ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς χώρας. Ἐν δὲ
 ἀδεσπότοις εὗρομεν τὸν Ἑβραῶν ἀναφέροντα εἰς τοὺς γίγαντας,
 τούτους δὲ οἰκοῦντας ἐν τῇ Βαβυλωνίᾳ διὰ τὴν ἀσέβειαν ὑπὸ
 τῶν θεῶν ἀναιρεθῆναι, ὧν ἓνα Βῆλον ἐκφεύγοντα τὸν θάνατον
 c ἐν Βαβυλῶνι κατοικῆσαι, πύργον τε κατασκευάσαντα ἐν αὐτῷ
 διαιτᾶσθαι, ὃν δὴ ἀπὸ τοῦ κατασκευάσαντος Βῆλου Βῆλον
 ὀνομασθήναι. Τὸν δὲ Ἑβραῶν τὴν ἀστρολογικὴν ἐπιστήμην
 παιδευθέντα πρῶτον μὲν ἔλθειν εἰς Φοινίκην, καὶ τοὺς Φοινίκας
 5 ἀστρολογίαν διδάξαι, ὕστερον δὲ εἰς Αἴγυπτον παραγενέσθαι.
- d 19. Ὁ δὲ τὴν συσκευὴν τὴν κατὰ Ἰουδαίων γράψας Μόλων
 μετὰ τὸν κατακλυσμόν φησιν ἀπὸ τῆς Ἀρμενίας ἀπελθεῖν τὸν
 περιλειφθέντα ἄνθρωπον μετὰ τῶν υἱῶν, ἐκ τῶν ἰδίων ἐξελαι-
 νόμενον ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων· διανύσαντα δὲ τὴν μεταξὺ χώραν
 5 ἔλθειν εἰς τὴν ὄρεινὴν τῆς Συρίας οὖσαν ἔρημον. Μετὰ δὲ τρεῖς
 γενεὰς Ἑβραῶν γενέσθαι, ὃν δὴ μεθερμηνεύεσθαι πατὸρ φίλον,
 ὃν δὴ σοφὸν γενόμενον τὴν ἔρημίαν μεταδιώκειν· λαβόντα δὲ δύο
 p. 421 γυναῖκας, τὴν μὲν ἐντοπίαν, συγγενῆ, τὴν δὲ Αἰγυπτίαν, θεράπει-
 ναν, ἐκ μὲν τῆς Αἰγυπτίας γεννησάμενος δώδεκα υἱούς, οὓς δὴ εἰς
 Ἀραβίαν ἀπαλλαγέντας διελέσθαι τὴν χώραν, καὶ πρώτους
 βασιλεῦσαι τῶν ἐγχωρίων· ὅθεν ἕως καθ' ἡμᾶς δώδεκα εἶναι
 5 βασιλεῖς Ἀράβων ὁμωνύμους ἐκείνοις. Ἐκ δὲ τῆς γαμετῆς
 υἱὸν αὐτῷ γενέσθαι ἓνα, ὃν Ἑλληνιστὶ Γέλωτα ὀνομασθήναι.
 Καὶ τὸν μὲν Ἑβραῶν γῆρα τελευτήσαι· Γέλωτος δὲ καὶ γυναικὸς

420 b 4 τούτων I b 5—8 ἐν 2^ο—θάνατον om B c 5 ἀστρολογεῖν O
 d 1 Μήλων I d 6 μεθ' ἔρημν. O 421 a 2 υἱούς δώδεκα I a 3
 Ἀραβίαν O a 5 Ἀράβων BO

ἐγχωρίου υἱοὺς ἔνδεκα γενέσθαι, καὶ δωδέκατον Ἰωσήφ, καὶ ἀπὸ ΑΛΕΞ-
ΑΝΔΡΟΥ
τοῦδε τρίτον Μωσῆν.

Τοσαῦτα ὁ Πολυτίστωρ· οἷς μεθ' ἕτερα ἐπιφέρει b
λέγων·

Μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον τὸν Θεὸν τῷ Ἀβραὰμ προστάξει
Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν ὀλοκαρπῶσαι αὐτῷ. Τὸν δὲ ἀναγαγόντα τὸν
παῖδα ἐπὶ τὸ ὄρος πυρὰν νῆσαι, καὶ ἐπιθεῖναι τὸν Ἰσαὰκ· σφάζειν 5
δὲ μέλλοντα κωλυθῆναι ὑπὸ ἀγγέλου, κριὸν αὐτῷ πρὸς τὴν κάρ-
πωσιν παραστήσαντος· τὸν δὲ Ἀβραὰμ τὸν μὲν παῖδα καθελεῖν
ἀπὸ τῆς πυρᾶς, τὸν δὲ κριὸν καρπῶσαι.

20. Φησὶ δὲ περὶ τούτου καὶ Φίλων ἐν τῷ πρώτῳ τῶν Περὶ τὰ C
Ἱεροσόλυμα·

*Ἐκλυον ἀρχεγόνοισι τὸ μυρίον ὡς ποτε θεσμοῖς
Ἀβραὰμ κλυτοχῆς ὑπέριον ἄμματι δεσμῶν
παμφαῆς, πλήμμυρε, μεγαυχητοῖσι λογισμοῖς, 5
θειοφιλή θέλγητρα. Διπόντι γὰρ ἀγλαδὸν ἔρκος d
αἰνοφύτων, ἔκκαυμα βριήπουσ αἰνετὸς ἴσχων,
ἀθάνατον ποίησεν ἐὶν φάτιν, ἐξ ὅτ' ἐκείνου
ἔκγονος αἰνογόνοιο πολύμμιον ἔλλαχε κῦδος.

καὶ τὰ ἐξῆς· οἷς μετ' ὀλίγα ἐπιφέρει 5

Ἄρτιχερὸς θηκτοῖο ξιφηφόρον ἐντύνοντος
λήμματι, καὶ σφαράγιο παρακλιδὸν ἀθροισθέντος,
ἀλλ' ὁ μὲν ἐν χεῖρεσσι κερασφόρον ὤπασε κριόν. P. 422

καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα.

Ταῦτα μὲν δὴ ἀπὸ τῆς προειρημένης τοῦ Πολυτίστορος
γραφῆς. Καὶ ὁ Ἰώσηπος δὲ ἐν τῇ πρώτῃ τῆς Ἀρχαιο-
λογίας τοῦ αὐτοῦ μνημονεύει διὰ τούτων 5

Λέγεται δέ, ὡς οὗτος ὁ Ἀφρὴν στρατεύσας ἐπὶ τὴν Λιβύην ΙΩΣΗΠΟΥ
κατέσχευ αὐτήν, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ κατοικήσαντες ἐν αὐτῇ τὴν

421 b 3 Alexander Polyh. 422 a 6 Ioseph. Ant. i. 15 p 44

b 1—8 οἷς—καρπῶσαι om B c 1 τὰ] om BO d 1 θέλγητρα IO
d 4 ἔγγονος I, ἔγγουσ (sic) O d 6 ἀρτι χεῖρὸς I θνητοῖο O
422 a 6 Ἀφρὴν] Σωφρὴν BO, Ὡφρὴν Ios. (Dind.)
M m 2 531

ΙΩΣΗΠΟΥ γῆν ἀπὸ τοῦ ἐκείνου ὀνόματος Ἄφρικὰ προσηγόρευσαν. Μαρτυρεῖ
 b δέ μου τῷ λόγῳ Ἀλέξανδρος ὁ Πολυῖστωρ, λέγων οὕτως· Κλεό-
 δημοσ δέ φησιν ὁ προφήτης, ὁ καὶ Μαλχᾶς, ἱστορῶν τὰ περὶ
 Ἰουδαίων, καθὼς καὶ Μωσῆς ἱστόρηκεν ὁ νομοθέτης αὐτῶν, ὅτι ἐκ
 Χεττούρας Ἀβραάμφ ἐγένοντο παῖδες ἱκανοί· λέγει δὲ αὐτῶν καὶ
 5 τὰ ὀνόματα, ὀνομάζων τρεῖς, Ἀφέρ, Ἀσούρ, Ἀφράν. Καὶ ἀπὸ
 Ἀσσουρί μὲν, τὴν Ἀσσυρίαν· ἀπὸ δὲ τῶν δύο, Ἀφρά τε καὶ
 Ἀφέρ, πόλιν τε Ἀφράν, καὶ τὴν χώραν Ἀφρικὰ ὀνομασθῆναι.
 c Τούτους δὲ Ἡρακλεῖ συστρατεῦσαι ἐπὶ Λιβύην καὶ Ἀνταῖον·
 γήμαντα δὲ τὴν Ἀφρά θυγατέρα Ἡρακλέα, γεννηῆσαι υἱὸν ἐξ αὐτῆς
 Διδώρον. Τούτου δὲ γενέσθαι Σοφωνᾶν, ἀφ' οὗ τοὺς βαρβάρους
 Σοφὰς λέγεσθαι.

5 Τὰ μὲν οὖν περὶ τοῦ Ἀβραάμ ὡς ἐν ὀλίγοις τοσαῦτα
 παρακείσθω.

d 21. Ἀπίωμεν δὲ πάλιν ἐπὶ τὸν Πολυῖστορα.

ΑΛΕΞ-
 ΑΝΔΡΟΥ

Δημήτριός φησι τὸν Ἰακῶβ γενόμενον ἐτῶν ἐβδομήκοντα πέντε
 φυγεῖν εἰς Χαρρὰν τῆς Μεσοποταμίας, ἀποσταλέντα ὑπὸ τῶν
 γονέων διὰ τὴν πρὸς τὸν ἀδελφὸν κρυφίαν ἔχθραν Ἡσαῦ, διὰ τὸ
 5 εὐλογῆσαι αὐτὸν τὸν πατέρα δοκοῦντα εἶναι τὸν Ἡσαῦ, καὶ ὅπως
 λάβῃ ἐκεῖθεν γυναῖκα. Ἀφορμῆσαι οὖν τὸν Ἰακῶβ εἰς Χαρρὰν
 τῆς Μεσοποταμίας, τὸν μὲν πατέρα καταλιπόντα Ἰσαὰκ ἐτῶν
 ἑκατὸν τριάκοντα ἑπτὰ, αὐτὸν δὲ ὄντα ἐτῶν ἐβδομήκοντα ἑπτὰ.

p. 423 Διατρίψαντα οὖν αὐτὸν ἐκεῖ ἑπτὰ ἔτη Λάβαν τοῦ μητρώου δύο
 θυγατέρας γῆμαι, Λείαν καὶ Ῥαχήλ, ὄντα ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσ-
 σάρων· καὶ γενέσθαι ἐν ἑπτὰ ἔτεσιν ἄλλοις αὐτῷ παιδιά δώδεκα·

d 2 Alexander Polyh. Fr. cf 418 c 1

b 1 Schol in I marg sup vid Append. b 2 Μάλχος Ιος. b 3
 ἱστόρησεν Ιος. b 4 Χεττούρας] πρ τῆς Ο, τῆς Χετούρας Ιος. (Dind.)
 b 5 Ἀφέρ] Ἀφάρ Ο, Ἀφέραν Ιος. Ἀσούρ] Ἀσσουρί Β, Ἀσουρί Ο,
 Σουρείμ Ιος. Ἀφράν] Ἰαφράν Ιος. b 6 Ἀσσουρί] Ἀσσυρί Ι, Σουρείμ Ιος.
 Ἀσσυρίαν] + κεκληῆσθαι Ιος Ἀφέρα καὶ Ἰάφρα Ιος. (Dind.) c 1 δέ]
 γάρ Ιος. c 2 δέ] τε Ιος. c 3 Διδώρον Ι, Δίδωρον Ιος. Σοφάνα Ιος.
 c 4 Σόφακας Ιος. d 2 φασι Ι d 5 τὸν Ι^ο] om Ο d 6 τὸν] om Ι

ὀγδόφ μὲν ἔτει, μηνὶ δεκάτῳ, Ῥουβίν' καὶ τῷ ἔτει δὲ τῷ ἐνάτῳ, ^{ΑΛΕΞ-ΑΝΔΡΟΥ} 5
 μηνὶ ὀγδόφ, Συμεών' καὶ τῷ ἔτει δὲ τῷ δεκάτῳ, μηνὶ ἕκτῳ, Λευίν' 5
 τῷ δὲ ἐνδεκάτῳ ἔτει, μηνὶ τετάρτῳ, Ἰούδαν. Ῥαχὴλ τε μὴ τίκτου-
 σαν ζηλώσαι τὴν ἀδελφὴν, καὶ παρακοιμίσαι τῷ Ἰακώβ τὴν
 ἑαυτῆς παιδίσκην Ζελφάν, τῷ αὐτῷ χρόνῳ ᾧ καὶ Βάλλαν συλλα- b
 βεῖν τὸν Νεφθαλεὶμ, τῷ ἐνδεκάτῳ ἔτει, μηνὶ πέμπτῳ, καὶ τεκεῖν
 τῷ δωδεκάτῳ ἔτει μηνὶ δευτέρῳ υἱόν, ὃν ὑπὸ Λείας Γὰδ ὀνομα-
 σθῆναι· καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς τοῦ αὐτοῦ ἔτους καὶ μηνὸς δωδεκάτου
 ἔτερον τεκεῖν, ὃν καὶ αὐτὸν προσαγορευθῆναι ὑπὸ Λείας Ἀσήρ. 5
 Καὶ Λείαν πάλιν ἀντὶ τῶν μήλων τῶν μανδραγόρου, ἃ Ῥουβὴλ
 εἰσενεγκεῖν παρὰ Ῥαχὴλ, συλλαβεῖν ἐν γαστρὶ, καὶ τῷ αὐτῷ
 χρόνῳ τὴν παιδίσκην αὐτῆς Ζελφάν, τῷ δωδεκάτῳ ἔτει, μηνὶ
 τρίτῳ, καὶ τεκεῖν τοῦ αὐτοῦ ἔτους μηνὸς δωδεκάτου υἱόν, καὶ ὄνομα c
 αὐτῷ θέσθαι Ἰσσαχάρ. Καὶ πάλιν Λείαν τῷ τρισκαιδεκάτῳ ἔτει
 μηνὶ δεκάτῳ υἱὸν ἄλλον τεκεῖν, ᾧ ὄνομα Ζαβουλών, καὶ τὴν αὐτὴν
 τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει μηνὶ ὀγδόφ τεκεῖν υἱὸν ὄνομα Δάν.
 Ἐν ᾧ καὶ Ῥαχὴλ λαβεῖν ἐν γαστρὶ τῷ αὐτῷ χρόνῳ, ᾧ καὶ Λείαν 5
 τεκεῖν θυγατέρα Δείναν, καὶ τεκεῖν τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει
 μηνὶ ὀγδόφ υἱόν, ὃν ὀνομασθῆναι Ἰωσήφ, ὥστε γεγενέσθαι ἐν τοῖς
 ἑπτὰ ἔτεσι τοῖς παρὰ Λάβαν δώδεκα παιδιά. Θέλοντα δὲ τὸν d
 Ἰακώβ πρὸς τὸν πατέρα εἰς Χαναὰν ἀπιέναι, ἀξιωθέντα ὑπὸ
 Λάβαν ἄλλα ἔτη ἕξ μείναι, ὥστε τὰ πάντα αὐτὸν μείναι ἐν Χαρρὰν
 παρὰ Λάβαν ἔτη εἴκοσι. Πορευομένῳ δ' αὐτῷ εἰς Χαναὰν ἄγγελον
 τοῦ Θεοῦ παλαῖσαι, καὶ ἄψασθαι τοῦ πλάτους τοῦ μηροῦ τοῦ 5
 Ἰακώβ· τὸν δὲ ναρκήσαντα ἐπισκάζειν· ὅθεν οὐκ ἐσθίεσθαι τῶν
 κτηνῶν τὸ ἐν τοῖς μηροῖς νεῦρον. Καὶ φάναι αὐτῷ τὸν ἄγγελον,
 ἀπὸ τοῦδε μηκέτι Ἰακώβ, ἀλλ' Ἰσραὴλ ὀνομασθήσεται. Καὶ
 ἐλθεῖν αὐτὸν τῆς Χαναὰν γῆς εἰς ἑτέραν πόλιν Σικίμων, ἔχοντα

423 a 4 Ῥουβὴν LXX   b 6 ἃ Ῥουβὴλ] ἀρουβὴλ BIO   b 7 ἐν
 γαστρὶ] om I   καὶ] om O   τὴν παιδίσκην Ζελφάν τῷ αὐτῷ χρόνῳ I
 b 8 τὴν] pr καὶ BO   ἔτει] om O   d 5 παλλεῦσαι I   d 6 οὐκ
 ἐσθίεσθαι] οὐ καθίεσθαι I   d 9 πόλιν] om I

ΑΔΕΞ- 10 παιδία 'Ρουβὶν ἐτῶν δώδεκα μηνῶν δυοῖν, Συμεῶνα ἐτῶν δώδεκα
 ΑΝΔΡΟΥ' μηνῶν τεσσάρων, Λευὶν ἐτῶν δώδεκα μηνῶν ἕξ, 'Ιούδαν ἐτῶν
 p. 424 ἐννέα μηνῶν ὀκτώ, Νεφθαλεὶμ ἐτῶν ὀκτὼ μηνῶν δέκα, Γὰδ ἐτῶν
 ὀκτὼ μηνῶν δέκα, 'Ασὴρ ἐτῶν ὀκτώ, 'Ισσαχὰρ ἐτῶν ὀκτώ, Ζαβου-
 λῶν ἐτῶν ἑπτὰ μηνῶν δυοῖν, Δείναν ἐτῶν ἕξ μηνῶν τεσσάρων,
 5 'Ιωσήφ ἐτῶν ἕξ μηνῶν τεσσάρων. Παροικῆσαι δὲ 'Ισραὴλ παρὰ
 'Εμμῶρ ἕτη δέκα, καὶ φθαρῆναι τὴν 'Ισραὴλ θυγατέρα Δείναν ὑπὸ
 Συχέμ τοῦ 'Εμμῶρ υἱοῦ, ἐτῶν οὔσαν δέκα ἕξ μηνῶν τεσσάρων.
 'Εξαλλομένους δὲ τοὺς 'Ισραὴλ υἱούς, Συμεῶνα μὲν ὄντα ἐτῶν
 b εἴκοσι ἐνὸς μηνῶν τεσσάρων, Λευὶν δὲ ἐτῶν εἴκοσι μηνῶν ἕξ,
 ἀποκτεῖναι τὸν τε 'Εμμῶρ καὶ Συχέμ τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ πάντας
 τοὺς ἄρσενας, διὰ τὴν Δείνας φθοράν· 'Ιακῶβ δὲ τότε εἶναι ἐτῶν
 ἐκατὸν ἑπτὰ. 'Ελθούτα δὲ οὖν αὐτὸν εἰς Λουζὰ τῆς Βαιθήλ,
 5 φάναι τὸν Θεὸν μηκέτι 'Ιακῶβ ἀλλ' 'Ισραὴλ ὀνομάζεσθαι. 'Εκεῖθεν
 δὲ ἐλθεῖν εἰς Χαφραθά, ἔνθεν παραγενέσθαι εἰς 'Εφραθά, ἣν εἶναι
 Βηθλεέμ, καὶ γεννῆσαι αὐτὸν ἐκεῖ Βενιαμίν, καὶ τελευτήσῃαι 'Ραχήλ,
 τεκοῦσαν τὸν Βενιαμίν, συμβιώσαι δ' αὐτῇ τὸν 'Ιακῶβ ἕτη εἴκοσι
 c τρία. Αὐτόθεν δὲ ἐλθεῖν τὸν 'Ιακῶβ εἰς Μαμβρὶ τῆς Χεβρών,
 πρὸς 'Ισαὰκ τὸν πατέρα. εἶναι δὲ τότε 'Ιωσήφ ἐτῶν δέκα ἑπτὰ,
 καὶ πρῆθῆναι αὐτὸν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ μέναι
 ἕτη δέκα τρία, ὥστ' εἶναι αὐτὸν ἐτῶν τριάκοντα, 'Ιακῶβ δὲ ἐτῶν
 5 ἑκατὸν δέκα, ἐν ᾧ καὶ τελευτήσῃαι τὸν 'Ισαὰκ ἔτει ἐνὶ ἔμπροσθεν,
 ἐτῶν ὄντα ἑκατὸν ὀγδοήκοντα. Κρίναντα δὲ τῷ βασιλεῖ τὸν
 'Ιωσήφ τὰ ἐνύπνια, ἄρξαι Αἰγύπτου ἕτη ἑπτὰ, ἐν οἷς καὶ συνοικῆσαι
 d 'Ασενέθ, Πεντεφρῆ τοῦ 'Ηλιουπόλεως ἱερέως θυγατρί, καὶ γεννῆσαι
 Μανασσὴν καὶ 'Εφραΐμ· καὶ τοῦ λιμοῦ ἐπιγενέσθαι ἕτη δύο.
 Τὸν δὲ 'Ιωσήφ ἕτη ἐννέα εὐτυχήσαντα, πρὸς τὸν πατέρα μὴ πέμψαι,
 διὰ τὸ ποιμένα αὐτὸν τε καὶ τοὺς ἀδελφοὺς εἶναι· ἐπονείδιστον δὲ

d 10 'Ρουβὶμ ΒΙ d 10—424 b 4 Συμεῶνα—ἑπτὰ om B d 10
 δώδεκα 2^ο] ια' Ο 424 a 1 δώδεκα] ι' Ο a 2 δέκα] γ' Ο a 7
 'Εμμῶρ Ι b 4 δέ] τε ΙΟ Βαθὴλ ΒΙ b 5 'Ισραὴλ] ρε
 εἰς Ι c 2 'Ισαὰκ Ο 'Ιωσήφ] ρε τὸν Ο c 5 ἑκατὸν δέκα] ρκ' ΒΟ
 'Ισαὰκ Ο c 6 τὸν 'Ιωσήφ τῷ βασιλεῖ Ο

Αἰγυπτίοις εἶναι τὸ ποιμαίνειν. Ὅτι δὲ διὰ τοῦτο οὐκ ἔπεμψεν ⁵ ΑΛΕΞ-
 αὐτὸν δεδηλωκένας. Ἐλθόντων γὰρ αὐτοῦ τῶν συγγενῶν, φάναι
 αὐτοῖς, εἰάν κληθῶσιν ὑπὸ τοῦ βασιλέως καὶ ἐρωτῶνται τί διαπράσσ-
 ονται, λέγειν κτηροτρόφους αὐτοὺς εἶναι. Διαπορεῖσθαι δὲ διὰ
 τί ποτε ὁ Ἰωσήφ Βενιαμὶν ἐπὶ τοῦ ἀρίστου πενταπλάσιον μερίδα
 ἔδωκε, μὴ δυναμένου αὐτοῦ τοσαῦτα καταναλώσαι κρέα. Τοῦτο **p. 425**
 οὖν αὐτὸν πεπονηκένας διὰ τὸ ἐκ τῆς Λείας τῷ πατρὶ αὐτοῦ γεγονέ-
 ναι υἱοὺς ἑπτὰ, ἐκ δὲ Ῥαχὴλ τῆς μητρὸς αὐτοῦ δύο· διὰ τοῦτο τῷ
 Βενιαμὶν πέντε μερίδας παραθεῖναι, καὶ αὐτὸν λαβεῖν δύο· γενέ-
 σθαι οὖν ἑπτὰ, ὅσας καὶ τοὺς ἐκ τῆς Λείας υἱοὺς λαβεῖν. Ὡσαύτως ⁵
 δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ τὰς στολὰς δοῦναι ἐκάστῳ διπλᾶς, τῷ δὲ Βενιαμὶν
 πέντε, καὶ τριακοσίους χρυσοῦς, καὶ τῷ πατρὶ δὲ ἀποστεῖλαι κατὰ
 ταῦτά, ὥστε τὸν οἶκον αὐτοῦ τῆς μητρὸς εἶναι ἴσον. Οἰκῆσαι δὲ **b**
 αὐτοὺς ἐν γῇ Χαναάν, ἀφ' οὗ ἐκλεγῆναι Ἀβραὰμ ἐκ τῶν ἐθνῶν
 καὶ μετελθεῖν εἰς Χαναάν, Ἀβραὰμ ἐτῶν εἴκοσι πέντε, Ἰσαὰκ ἐτῶν
 ἐξήκοντα, Ἰακώβ ἐτῶν ἑκατὸν τριάκοντα, γίνεσθαι τὰ πάντα ἔτη
 ἐν γῇ Χαναὰν σιέ'. Καὶ τῷ τρίτῳ ἔτει λιμοῦ ὄντος ἐν Αἰγύπτῳ, ⁵
 ἐλθεῖν εἰς Αἴγυπτον τὸν Ἰακώβ, ὄντα ἐτῶν ἑκατὸν τριάκοντα,
 Ῥουβὴν ἐτῶν μ', Συμεῶνα ἐτῶν μδ', Λεβὴν ἐτῶν μγ', Ἰούδα ἐτῶν
 μβ' μηνῶν τριῶν, Ἀσὴρ ἐτῶν μ' μηνῶν ὀκτώ, Νεφθαλεὶμ ἐτῶν μα' **c**
 μηνῶν ζ', Γὰδ ἐτῶν μα' μηνῶν τριῶν, Ζαβουλὼν ἐτῶν μ', Δείναν
 ἐτῶν λθ', Βενιαμὶν ἐτῶν κη'. Τὸν δὲ Ἰωσήφ φησι γενέσθαι ἐν
 Αἰγύπτῳ ἔτη λθ'. Εἶναι δὲ ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ ἕως τοῦ εἰσελθεῖν εἰς
 Αἴγυπτον τοὺς τοῦ Ἰωσήφ συγγενεῖς ἔτη γχκδ'· ἀπὸ δὲ τοῦ ⁵
 κατακλυσμοῦ ἕως τῆς Ἰακώβ παρουσίας εἰς Αἴγυπτον ἔτη ατζ'. ἀφ'
 οὗ δὲ ἐκλεγῆναι Ἀβραὰμ ἐκ τῶν ἐθνῶν καὶ ἐλθεῖν ἐκ Χαρρὰν εἰς **d**
 Χαναὰν ἕως εἰς Αἴγυπτον τοὺς περὶ Ἰακώβ ἐλθεῖν ἔτη σιέ'.
 Ἰακώβ δὲ ἐκ Χαρρὰν πρὸς Λάβαν ἐλθεῖν, ἐτῶν ὄντα π', καὶ

d 5 ποιμένειν I   d 6 γὰρ] om I   d 9 πενταπλασίονα I
 425 a 4 δύο] Vig. marg, μίαν Eus. codd   b 1 ταῦτά] ταῦτα O
 b 4 ἐτῶν] om BO   b 5 οὔσης I cf Lobbeck *Phrygn.* p 188   b 7—
 c 3 ἐτῶν 1^ο—κη] om B   c 1 τριῶν] δ' O   Ἀσὴρ—ὀκτώ] ante
 Ζαβουλὼν O   c 4 τοῦ 1^ο] om BO

ΑΔΕΞ-
ΑΝΔΡΟΥ

γεννηῆσαι Λευίν· Λευὶν δὲ ἐν Αἰγύπτῳ ἐπιγενέσθαι ἔτη ιζ' ἀφ' οὗ
 5 ἐκ Χαναὰν αὐτὸν ἐλθεῖν εἰς Αἴγυπτον, ὥστε εἶναι αὐτὸν ἐτῶν ξ',
 καὶ γεννηῆσαι Κλάθ· τῷ αὐτῷ δὲ ἔτει ᾧ γενέσθαι Κλάθ, τελευτῆσαι
 Ἰακῶβ ἐν Αἰγύπτῳ, εὐλογήσαντα τοὺς Ἰωσήφ υἱούς, ὄντα ἐτῶν
 ρμζ', καταλιπόντα Ἰωσήφ ἐτῶν νς'. Λευὶν δὲ γενόμενον ἐτῶν
 ρλζ' τελευτῆσαι, Κλάθ δὲ ὄντα ἐτῶν μ' γεννηῆσαι (Ἀμράμ), ὄν
 10 ἐτῶν εἶναι ιδ' ἐν ᾧ τελευτῆσαι Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ ὄντα ἑκατὸν δέκα
 p. 426 ἐτῶν· Κλάθ δὲ γενόμενον ἐτῶν ἑκατὸν λγ' τελευτῆσαι. (Ἀμράμ)
 λαβεῖν γυναῖκα τὴν τοῦ θείου θυγατέρα Ἰωχαβέτ, καὶ ὄντα ἐνιαυτῶν
 οε' γεννηῆσαι Ἀαρὼν καὶ Μωσῆν· γεννηῆσαι δὲ Μωσῆν τὸν Ἀμράμ
 ὄντα ἐτῶν οή', καὶ γενόμενον Ἀμράμ ἐτῶν ἑκατὸν λς' τελευτῆσαι.

5 Ταῦτά μοι κείσθω ἀπὸ τῆς Ἀλεξάνδρου τοῦ Πο-
 λυῖστορος γραφῆς. Ἐξῆς ἐπισυνήφθω καὶ τάδε·

b 22. Τὰ δὲ Σίκιμά φησι Θεόδοτος ἐν τῷ Περὶ Ἰουδαίων ἀπὸ
 Σικιμίον τοῦ (Ἐμμῶρ) λαβεῖν τὴν ὀνομασίαν· τοῦτον γὰρ καὶ
 κτίσαι τὴν πόλιν· κείσθαι δ' αὐτὴν φησιν ἐν τῇ Ἰουδαίῳ οὕτως·

Ἡ δ' ἄρ' ἔην ἀγαθή τε, καὶ αἰγινόμος, καὶ ὑδρηλή,
 5 οὐδὲ μὲν ἔσκεν ὁδὸς δολιχὴ πόλιν εἰσαφικέσθαι
 c ἀγρόθεν· οὐδέ ποτε δριὰ λαχνήεντα πονεῦσιν.
 ἐξ αὐτῆς δὲ μάλ' ἄγχι δὴ οὔρεα φαίνετ' ἔρμνά,
 ποίης τε πλήθοντα καὶ ὕλης· τῶν δὲ μεσηγῆ
 ἀτραπιτὸς τέμνεται, ἀραιή, ἐν δ' ἐτέρωθι
 5 (ἢ διερῆ) Σικιμῶν καταφαίνεται, ἱερὸν ἄστυ
 νέρθεν ὑπὸ ρίζῃ δεδμημένον, ἀμφὶ δὲ τείχος
 d λισσὸν ὑπώρειαν (ὑποδέδρομεν) αἰπύθεν ἔρκος.

426 b 1 Alexander Polyh.
 Eusebio servatum

b 4 Theodotus *De Iudaeis*, Fr. ab

d 7 εὐλογήσαντας I d 8 ἐτῶν Ιο' pr ὄντα O d 9 (Ἀμράμ)] Gaisf.,
 "Αμβραν B, Ἀβραάμ I, Ἀβράμ (emend ex Ἀβραάμ) O d 10 ἑκατὸν
 δέκα ἐτῶν] ἐτῶν ρι' O 426 a 1 (Ἀμράμ)] Gaisf., "Αμβραν δὲ BO,
 Ἀβραάμ I a 2—4 ἐνιαυτῶν—Ἀμράμ om B a 3, 4 Ἀμράμ bis]
 Ἀβραάμ I, "Αμβραν O bis a 6 τότε O b 2 (Ἐμμῶρ)] Ἐρμού
 codd vid d 3 b 3 Ἰουδαίων] pr περὶ codd ('delendum videtur' Gaisf.)
 c 2—427 a 2 ἐξ—(ἴκτο) om B c 4 αὐλώπις post ἀραιή glosses in
 codd intrusum deleui c 5 (ἢ διερῆ)] coniec Grotius, ἦδ' ἱερῆ codd
 d 1 ὑπ' ὤρειαν O (ὑποδέδρομεν)] ὑπὸ δ' ἔδρομεν IO, ὑποδέδραμεν Grotius
 αἰπύθεν] αἰπνὸν Grotius, αἰπύεν Scal.

Ἔσπερον δέ φησιν αὐτὴν ὑπὸ Ἑβραίων κατασχεθῆναι, δυνα- ΑΛΕΞ-
στεύοντος Ἐμμῶρ· τὸν γὰρ Ἐμμῶρ υἱὸν γεννῆσαι Συχέμ. Φησὶ ΑΝΔΡΟΤ
δέ·

Ἐνθένδε, ξένε, (ποιμήνην) πόλιν ἤλυθ' Ἰακῶβ 5
εὐρείαν Σικίμων· ἐπὶ δ' ἀνδράσι τοῖσιν ἔτησιν
ἀρχὸς Ἐμῶρ σὺν παιδὶ Συχέμ, μάλ' (ἀτειρέε) φῶτε.

Εἶτα περὶ Ἰακῶβ καὶ τὴν εἰς Μεσοποταμίαν αὐτοῦ παρουσίαν,
καὶ τὸν τῶν δύο γυναικῶν γάμον, καὶ τὴν τῶν τέκνων γένεσιν, καὶ
τὴν παρουσίαν τὴν ἐκ Μεσοποταμίας ἐπὶ τὰ Σίκιμα·

P. 427

Εἰς δ' Ἰακῶβ Συρίην κτηνοτρόφον (ἴκτο), καὶ εὐρὴν
ῥεῖθρον Ἐϋφρήταο λίπεν ποταμοῦ κελάδοτος·
ἤλυθε γὰρ κἀκείθι λιπὼν δριμύειαν ἐνιπὴν
αὐτοκασιγνήτοιο· πρόφρων ὑπέδεκτο δόμονδε 5
Λάβαν, ὃς οἱ (ἔην) μὲν ἀνεψιός, ἀλλὰ τότε οἶος b
ἦνασεν Συρίης, (νειηγενές) αἶμα λελογχῶς.
Τῷ δὲ γάμον κούρης μὲν ὑπέσχετο καὶ κατένευσεν
ὀπλοτάτης· οὐ μὴν τελέθειν ἐπεμαίετο πάμπαν,
ἀλλὰ δόλον τολύπευσε, καὶ εἰς λέχος ἀνέρι πέμπε 5
Δείαν, ἣ οἱ ἔην προγενεστέρη. Οὐδέ μιν ἔμψης
ἔλλαθεν, ἀλλ' ἐνόησε κακορραφίην, καὶ ἔδεκτο c
παῖδ' ἐτέρην, ἀμφοῖν δ' ἐμίγη σὺν ὁμαίοισιν ἦσι.
Τῷ δ' υἱεῖς ἐγένοντο νόφ πεπνυμένοι αἰνῶς
ἔνδεκα, καὶ κούρη Δείνα περικαλλές ἔχουσα
εἶδος, (ἐπίστρεπτον) δὲ δέμας, καὶ ἀμύμονα θυμόν. 5

Ἀπὸ δὲ τοῦ Εὐφράτου φησὶ τὸν Ἰακῶβ ἐλθεῖν εἰς τὰ Σίκιμα πρὸς d
Ἐμμῶρ· τὸν δὲ ὑποδέξασθαι αὐτόν, καὶ μέρος τι τῆς χώρας
δοῦναι. Καὶ αὐτὸν μὲν τὸν Ἰακῶβ γεωμορεῖν, τοὺς δὲ υἱοὺς αὐτοῦ
ἔνδεκα τὸν ἀριθμὸν ὄντας ποιμαίνειν, τὴν δὲ θυγατέρα Δείαν καὶ
τὰς γυναῖκας ἐριουργεῖν· καὶ τὴν Δείαν παρθένον οὔσαν εἰς τὰ 5
Σίκιμα ἐλθεῖν πανηγύρεως οὔσης, βουλομένην θεάσασθαι τὴν

d 5 ποιμένθι codd 'Mendose. Quid si ποιμήνην?' Vig. d 7
'Ἐμμῶρ IO (ἀτειρέε) Scal., ἀτηρέε IO d 9 δυοῖν I 427 a 2
εἰς δ'] Vig., ἐπεὶ δὲ codd (ἴκτο)] ἴατο I, εἴατο O a 3 Ἀφρήταο I
λείπεν BO b 1 (ἔην)] Steph. cf b 6, ἔτας BIO τότε οἶος] B, τότε
οἶος (sic) I, τότε οἶος O b 2 (νειηγενές)] Vig., νειγενές BIO b 5
τολύπευσε I λάχος I c 1 ἔλλαθεν BI c 5 (ἐπίστρεπτον)] coniec
Heinrich., ἐπίστρεπον BO, ἐπίστρεπτον I

ΑΛΕΞ-
ΑΝΔΡΟΥ

πόλιw· Συχέμ δὲ τὸν τοῦ Ἐμμῶρ υἱὸν ἰδόντα ἐρασθῆναι αὐτῆς,
καὶ ἀρπάσαντα ὡς ἑαυτὸν διακομίσαι καὶ φθεῖραι αὐτήν. Αὐθις
δὲ σὺν τῷ πατρὶ ἐλθόντα πρὸς τὸν Ἰακώβ, αἰτεῖν αὐτὴν πρὸς
10 γάμου κοινωνίαν· τὸν δὲ οὐ φάσαι δώσειν, πρὶν ἂν ἦ πάντας τοὺς
οἰκοῦντας τὰ Σίκιμα περιπεμνομένους Ἰουδαῖσαι· τὸν δὲ Ἐμμῶρ
p. 428 φάσαι πείσειν αὐτούς. Φησὶ δὲ περὶ τοῦ δεῖν περιτέμεσθαι
αὐτοὺς ὁ Ἰακώβ·

5 Οὐ γὰρ δὴ θεμιτόν γε τόδ' Ἐβραίοισι τέτυκται,
γαμβροὺς ἄλλοθεν εἶς (γε νοὺς ἀγέμεν ποτὶ) δῶμα,
ἀλλ' ὅστις γενεῆς ἐξεύχεται εἶναι ὁμοίης.

Εἶτα ὑποβὰς περὶ τῆς περιτομῆς·

b Ὅς (ποθ' ἐῆς) πάτρης ἐξήγαγε διὸν Ἀβραάμ,
αὐτὸς ἀπ' οὐρανόθεν κάλεσ' ἀνέρα παντὶ σὺν οἴκῳ
σάρκ' ἀποσυλῆσαι πόσθης ἄπο, καὶ ῥ' ἐτέλεσσαν·
ἀστεμφές δὲ τέτυκται, ἐπεὶ Θεὸς αὐτὸς ἔειπε.

Πορευθέντος οὖν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ἐμμῶρ, καὶ τοὺς ὑποτασ-
5 σόμενους παρακαλοῦντος περιτέμεσθαι, ἓνα τῶν Ἰακώβ υἱῶν τὸ
ὄνομα Συμεῶνα διαγνῶναι τὸν τε Ἐμμῶρ καὶ τὸν Συχέμ ἀνελεῖν,
c τὴν ὕβριν τῆς ἀδελφῆς μὴ βουληθέντα πολιτικῶς ἐνεγκεῖν· ταῦτα
δὲ διαγνόντα Λευὴν τῷ ἀδελφῷ κοινώσασθαι· λαβόντα δ' αὐτὸν
συγκάταινον ἐπὶ τὴν πρᾶξιν παρορμηῆσαι, λόγιον προφερόμενον
τὸν Θεὸν ἀνελεῖν φάμενον τοῖς Ἀβραάμ ἀπογόνους δέκα ἔθνη
5 δώσειν. Φησὶ δὲ οὕτως ὁ Συμεὼν πρὸς τὸν Λευὴν·

Ἐδ γὰρ ἐγὼ μῦθόν γε πεπυσμένος εἰμι θεοῖο·
δώσειν γάρ ποτ' ἔφησε δέκ' ἔθνηα παισίν Ἀβραάμ.

d Τὸν δὲ Θεὸν αὐτοῖς τοῦτον τὸν νοῦν ἐμβαλεῖν, διὰ τὸ τοὺς ἐν
Σικίμοις ἀσεβεῖς εἶναι. Φησὶ δέ·

428 a 1 φησὶ—αὐτοὺς] om B a 2 αὐτοὺς] post Ἰακώβ O a 4
(γε—ποτὶ)] Vig., γένοιος τεταγμένη ὅτι B, γε νοὺς τεταγμένης ὅτι I, γενυ-
οὺς τεταγμένη ὅτι O a 7—b 3 ὅς—ἔειπε om B a 7 (ποθ' ἐῆς)]
Vig., ποτ' ἐπὶ IO ἐξήγαγε] ἐξή I b 1 κάλεσ'] IO, κέλετ' Vig.
b 4 τοῦ] om O c 3 συγκάταινον] σὺν (οὖν ?) κατ' αἶνον I c 6
γε] Vig., om IO πεπεισμένος IO

Βλάπτε Θεὸς Σικίμων οἰκήτορας, οὐ γὰρ ἔτιον
εἰς αὐτοὺς ὅστις κε (μόλοι) κακός, οὐδὲ μὲν ἐσθλός·
οὐδὲ δίκας ἐδίκαζον ἀνὰ πόλιν οὐδὲ θέμιστας·
λοΐγια δ' ὠρώρει τοῖσιν μεμελημένα ἔργα.

ΑΛΕΞ-
ΑΝΔΡΟΤ'

5

Τὸν οὖν Λευὶν καὶ τὸν Συμεῶνα εἰς τὴν πόλιν καθωπλισμένους
ἐλθεῖν, καὶ πρῶτα μὲν τοὺς ἐντυγχάνοντας ἀναιρεῖν, ἔπειτα δὲ καὶ
τὸν Ἐμμῶρ καὶ τὸν Συχέμ φονεῦσαι. Λέγει δὲ περὶ τῆς ἀναιρέ-
σεως αὐτῶν οὕτως·

10

Ὡς τότε δὴ Συμεὼν μὲν Ἐμῶρ ὥρουσεν ἐπ' αὐτόν,
πλήξέ τε οἱ κεφαλὴν, δειρὴν δ' ἔλεν ἐν χερὶ λαίῃ,
λείψε δ' ἔτι σπαίρουσαν, ἐπεὶ πόνος ἄλλος ὠρώρει.
Τόφρα δὲ καὶ Λευὶν μένος ἄσχετος ἔλλαβε χαιτῆς
γούνων ἀπτόμενον Συχέμ, ἄσπετα μαργήναντα.
ἤηλασε δὲ κληῖδα μέσην· δὴ δὲ ξίφος ὀξύ
σπλάγχνα διὰ στέρνων, λίπε δὲ ψυχὴ δέμας εὐθύς.

p. 429

5

Πυθομένους δὲ καὶ τοὺς ἑτέρους ἀδελφούς τὴν πράξιν αὐτῶν b
ἐπιβοηθήσαι, καὶ τὴν πόλιν ἐκπορθῆσαι, καὶ τὴν ἀδελφὴν ἀν-
αρρυσάμενους μετὰ τῶν αἰχμαλώτων εἰς τὴν πατρίαν ἔπαυλιν
διακομίσαι.

23. Τούτοις καὶ τὰ ἐξῆς περὶ τοῦ Ἰωσήφ ἐκ τῆς 5
αὐτῆς τοῦ Πολυῖστορος γραφῆς ἐπισυνήφθω·

Ἀράπανος δὲ φησιν ἐν τῷ Περὶ Ἰουδαίων τῷ Ἀβραὰμ Ἰωσήφ c
ἀπόγονον γενέσθαι, υἱὸν δὲ Ἰακώβου· συνέσει δὲ καὶ φρονήσει
παρὰ τοὺς ἄλλους διενεγκόντα ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν ἐπιβουλευθῆναι·
προειδόμενον δὲ τὴν ἐπισύστασιν δεηθῆναι τῶν ἀστυγειτόνων
Ἀράβων εἰς τὴν Αἴγυπτον αὐτὸν διακομίσαι· τοὺς δὲ τὸ ἐν- 5
τυγχανόμενον ποιῆσαι· εἶναι γὰρ τοὺς τῶν Ἀράβων βασιλεῖς
ἀπογόνους Ἰσραήλ, υἱοὺς τοῦ Ἀβραάμ, Ἰσαὰκ δὲ ἀδελφούς.

429 c 1 Alexander Polyh.

d 3 αἴτιον BI   d 4 κε] καὶ BI   (μόλοι)] μόλει O, μόλη I
κακός] καλός I   d 6—429 a 1 λοΐγια—οἱ om B   d 11 Ἐμμῶρ IO
αὐτόν] αὐτῶν I, αὐτῶ O   a 3 ἔλαβε I   a 4 μάργην ἄντα I   a 6
εὐθύς] Vig., αὐθις BIO   b 2 ἀναρυσάμενους O   b 5 ἐξῆς] om BO
b 6 ἐπισυνήφθαι I   c 4 δεηθῆναι] διχθῆναι vel δευχθῆναι? O (χ sup η)
c 7 Ἰσραήλ, υἱοῦ coniec Gaisf., sed cf 421 a 2-4

ΑΛΞΞ- d Ἐλθόντα δὲ αὐτὸν εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ συσταθέντα τῷ βασιλεῖ
 ΑΝΔΡΟΥ διοικητὴν τῆς ὅλης γενέσθαι χώρας. Καὶ πρότερον ἀτάκτως τῶν
 Αἴγυπτίων γεωμορούντων, διὰ τὸ τὴν χώραν ἀδιαίρετον εἶναι καὶ
 τῶν ἐλασσόνων ὑπὸ τῶν κρεισσόνων ἀδικουμένων, τούτου πρῶτον
 5 τὴν τε γῆν διελεῖν καὶ ὄροις διασημῆσθαι, καὶ πολλὴν χερσευο-
 μένην γεωργήσιμον ἀποτελέσαι, καὶ τινὰς τῶν ἀρουρῶν τοῖς
 ἱερεῦσιν ἀποκληρῶσαι. Τοῦτον δὲ καὶ μέτρα εὐρεῖν, καὶ μεγάλως
 αὐτὸν ὑπὸ τῶν Αἴγυπτίων διὰ ταῦτα ἀγαπηθῆναι. Γῆμαι δ' αὐτὸν
 Ἑλιουπόλιτου ἱερέως Ἀσενῆθ θυγατέρα, ἐξ ἧς γεννηῆσαι παῖδας.

p. 430 Μετὰ δὲ ταῦτα παραγενέσθαι πρὸς αὐτὸν τὸν τε πατέρα καὶ τοὺς
 ἀδελφοὺς κομίζοντας πολλὴν ὑπαρξιν, καὶ κατοικισθῆναι ἐν τῇ
 Ἑλιουπόλει καὶ Σάει, καὶ τοὺς Σύρους πλεονάσαι ἐν τῇ Αἰγύπτῳ.
 Τούτους δὲ φησι καὶ τὸ ἐν Ἀθῶς καὶ τὸ ἐν Ἑλιουπόλει
 5 ἱερὸν κατασκευάσαι τοὺς Ἑρμιουθ ὀνομαζομένους. Μετὰ δὲ
 ταῦτα τελευτήσαι τὸν τε Ἰωσήφ καὶ τὸν βασιλέα τῶν Αἴγυπτίων
 Τὸν οὖν Ἰωσήφ κρατοῦντα τῆς Αἰγύπτου τὸν τῶν ἑπτὰ ἐτῶν σίτον,
 b γενόμενον κατὰ τὴν φορὰν ἄπλετον, παραθέσθαι, καὶ τῆς Αἰγύπτου
 δεσπότην γενέσθαι.

24. Μαρτυρεῖ δὲ ταῖς ἱεραῖς βίβλοις καὶ Φίλων ἐν τῇ ιδ' τῶν

Περὶ Ἱεροσόλυμα, λέγων οὕτως·

c Τοῖσιν ἔδος μακαριστὸν ὅλης μέγας ἔκτισεν ἄκτωρ
 ὑψιστος, καὶ πρόσθεν ἀφ' Ἀβραάμοιο καὶ Ἰσάκ,
 Ἰακώβ εὐτέκνοιο (τόκος) Ἰωσήφ, ὃς ὄνειρων
 θεσπιστής, σκηπτοῦχος ἐν Αἰγύπτῳ θρόνοισι,
 5 διενέσας λαθραία χρόνου πλημμύριδι μοίρης.

καὶ τὰ ἐξῆς. Ταῦτα καὶ περὶ τοῦ Ἰωσήφ.

d 25. Ἄκουε δὲ οἷα καὶ περὶ τοῦ Ἰωβ ὁ αὐτὸς ἱστορεῖ·
 Ἀριστέας δὲ φησιν ἐν τῷ περὶ Ἰουδαίων, τὸν Ἡσαῦ γήμματα

d 2—7 καί—εὐρεῖν om B d 9 Ἀσενῆθ O 430 a 3 Ἑλιουπόλει]
 πόλει I, cf Joseph. Ant. ii. 7, 6 p 95 καὶ Σάει] O cf Herod. ii. 28,
 Καιάν B, καὶ Σαίν I a 5—b 1 τοὺς—παραθέσθαι] om B a 6 τε]
 om I a 7 ἐτῶν] om I b 1 ἄπλετον] ἀπλητα O b 3 μαρτυροῖ (sic) O
 c 2 Ἀβραάμοιο O c 3 (τόκος)] Vig., τόθεν BIO c 5 λαθραία IO

Βασσάροι ἐν Ἐδὼμ γεννηῆσαι Ἰώβ· κατοικεῖν δὲ τοῦτον ἐν τῇ ΑΛΕΞ-
ΑΝΔΡΟΥ
 Αὐσίτιδι χώρα, ἐπὶ τοῖς ὄροις τῆς Ἰδουμαίας καὶ Ἀραβίας.
 Γενέσθαι δ' αὐτὸν δίκαιον καὶ πολύκτηνον· κτήσασθαι γὰρ αὐτὸν 5
 πρόβατα μὲν ἑπτακισχίλια, καμήλους δὲ τρισχιλίαις, ζεύγη βοῶν
 πεντακόσια, ὄνους θηλείας νομάδας πεντακοσίας· εἶχε δὲ καὶ
 γεωργίας ἰκανάς. Τοῦτον δὲ τὸν Ἰώβ πρότερον Ἰωβὰβ ὀνομά- p. 431
 ζεσθαι. Πειράζοντα δ' αὐτὸν τὸν Θεὸν ἐμμεῖναι, μεγάλαις δὲ
 περιβαλεῖν αὐτὸν ἀτυχίαις. Πρῶτον μὲν γὰρ αὐτοῦ τοὺς τε
 ὄνους καὶ τοὺς βοῦς ὑπὸ ληστῶν ἀπελαθῆναι, εἶτα τὰ πρόβατα
 ὑπὸ πυρὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντος κατακαῆναι σὺν τοῖς ποιμέσι. 5
 μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ τὰς καμήλους ὑπὸ ληστῶν ἀπελαθῆναι·
 εἶτα τὰ τέκνα αὐτοῦ ἀποθανεῖν, πεσοῦσης τῆς οἰκίας· αὐθημερὸν
 δὲ αὐτοῦ καὶ τὸ σῶμα ἐλκῶσαι. Φαύλως δὲ αὐτοῦ διακειμένον,
 ἐλθεῖν εἰς ἐπίσκεψιν Ἐλίφαν τὸν Θαιμανιτῶν βασιλέα, καὶ b
 Βαλδὰδ τῶν Σαυχαίων τύραννον, καὶ Σωφάρ τὸν Μιναίων
 βασιλέα, ἐλθεῖν δὲ καὶ Ἐλιοῦν τὸν Βαραχηὴλ τὸν Ζωβίτην.
 Παρακαλούμενον δὲ φάναι καὶ χωρὶς παρακλήσεως ἐμμενεῖν αὐτὸν
 ἐν τε τῇ εὐσεβείᾳ καὶ τοῖς δεινοῖς. Τὸν δὲ Θεὸν ἀγασθέντα 5
 τὴν εὐψυχίαν αὐτοῦ, τῆς τε νόσου αὐτὸν ἀπολύσαι, καὶ πολλῶν
 κύριον ὑπάρξεων ποιῆσαι.

Τοσαῦτα καὶ περὶ τούτων ὁ Πολύττωρ.

26. Καὶ περὶ Μωσέως δὲ ὁ αὐτὸς πάλιν πλείστα c
 παρατίθεται, ὧν καὶ αὐτῶν ἐπακοῦσαι ἄξιον·

Εὐπόλεμος δὲ φησι τὸν Μωσῆν πρῶτον σοφὸν γενέσθαι,
 καὶ γράμματα παραδοῦναι τοῖς Ἰουδαίοις πρῶτον, παρὰ δὲ

431 c 3 Eupol. "Περὶ τῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ βασιλέων teste Cyrill. *adv.*
Iulian. vii. p 231 d ex Clem. Al. *Str.* i. 23 p 413" (Gaisf.)

d 3 Βασάρας I, Βασάρας O + νίον IO Ἰώβ] νίον I d 4
 Ἰδουμαίας] Ἰουδαίας BO 431 a 1 Ἰωβὰβ] Ἰωβὰθ B Ἰωβὰμ I a 4
 ἀπελαθῆναι] ἀπολέσθαι BO a 7 Schol in I vid Append b 2 τῶν]
 τὸν O Σαυχέων O Σοφάρ O b 4 αὐτὸν] αὐτὸν O c 1 πάλιν]
 om IO c 4 γραμματικὴν Clem. πρῶτον τοῖς Ἰ. παραδοῦναι Clem.
 παρὰ δὲ] καὶ παρὰ Clem.

ΑΛΞΞ- 5 'Ιουδαίων Φοίνικας παραλαβεῖν, "Ελληνας δὲ παρὰ Φοινίκων,
 ΑΝΔΡΟΥΤ' νόμους τε πρῶτον γράψαι Μωσῆν τοῖς 'Ιουδαίοις.

d 27. Ἀρτάπανος δὲ φησιν ἐν τῇ περὶ 'Ιουδαίων, Ἀβραὰμ τε-
 λευτήσαντος, καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Μεμφασθενῶθ, ὁμοίως δὲ καὶ
 τοῦ βασιλέως τῶν Αἰγυπτίων, τὴν δυναστείαν παραλαβεῖν τὸν
 υἱὸν αὐτοῦ Παλμανώθην. Τοῦτον δὲ τοῖς 'Ιουδαίοις φαύλως
 5 προσφέρεσθαι· καὶ πρῶτον μὲν τὴν Κεσσὰν οἰκοδομήσαι, τό-
 τε ἐπ' αὐτῇ ἱερὸν καθιδρύσασθαι, εἶτα τὸν ἐν Ἑλιουπόλει ναὸν

p. 432 κατασκευάσαι. Τοῦτον δὲ γεννήσαι θυγατέρα Μέρριν, ἣν
 Χενεφρῆ τινι κατεγγυῆσαι, τῶν ὑπὲρ Μέμφω τόπων βασιλεύοντι·
 πολλοὺς γὰρ τότε τῆς Αἰγύπτου βασιλεύειν· ταύτην δὲ στεῖραν
 ὑπάρχουσαν ὑποβαλέσθαι τινὸς τῶν 'Ιουδαίων παιδίον, τοῦτον
 5 δὲ Μῶϋσον ὀνομάσαι· ὑπὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων αὐτὸν ἀνδρωθέντα
 Μουσαῖον προσαγορευθῆναι. Γενέσθαι δὲ τὸν Μῶϋσον τοῦτον
 Ὀρφέως διδάσκαλον· ἀνδρωθέντα δ' αὐτὸν πολλὰ τοῖς ἀνθρώ-
 ποις εὐχρηστα παραδοῦναι. Καὶ γὰρ πλοῖα, καὶ μηχανὰς πρὸς
 b τὰς λιθοθεσίας, καὶ τὰ Αἰγύπτια ὄπλα, καὶ τὰ ὄργανα τὰ
 ὑδρευτικὰ καὶ πολεμικά, καὶ τὴν φιλοσοφίαν ἐξευρεῖν· ἔτι δὲ
 τὴν πόλιν εἰς λς' νομοὺς διελεῖν, καὶ ἐκάστῳ τῶν νομῶν
 ἀποτάξαι τὸν Θεὸν σεφθήσεσθαι, τὰ τε ἱερὰ γράμματα τοῖς
 5 ἱερεῦσιν· εἶναι δὲ καὶ αἰλούρους, καὶ κύνας, καὶ ἴβεις· ἀπονεῖμαι
 δὲ καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἐξαίρετον χώραν. Ταῦτα δὲ πάντα ποιῆσαι
 χάριν τοῦ τὴν μοναρχίαν βεβαίαν τῷ Χενεφρῆ διαφυλάξαι.

c Πρῶτερον γὰρ ἀδιατάκτους ὄντας τοὺς ὄχλους ποτὲ μὲν ἐκβάλλειν
 ποτὲ δὲ καθιστάνειν βασιλεῖς, καὶ πολλάκις μὲν τοὺς αὐτοὺς,
 ἐνιακίς δὲ ἄλλους. Διὰ ταῦτα οὖν τὸν Μῶϋσον ὑπὸ τῶν ὄχλων
 ἀγαπηθῆναι, καὶ ὑπὸ τῶν ἱερέων ἰσοθέου τιμῆς καταξιοθέντα
 5 προσαγορευθῆναι Ἑρμῆν, διὰ τὴν τῶν ἱερῶν γραμμάτων ἐρμηνείαν.
 Τὸν δὲ Χενεφρῆν ὀρώντα τὴν ἀρετὴν τοῦ Μωϋσσοῦ φθουρήσαι
 αὐτῷ, καὶ ζητεῖν αὐτὸν ἐπ' εὐλόγῳ αἰτία τινὶ ἀνελεῖν. Καὶ δὴ

c 5 "Ελληνας I c 6 Μωσῆν γράψαι BO d 1—436 d 2 Ἀρτάπανος—
 ἐννέα om B d 5 Τέσσαν IO 432 b 5 καὶ 1^ο] om O ἴβις O
 c 1 γάρ] om I c 4 ἀξιοθέντα O c 7 τινὶ αἰτία O

ποτε τῶν Αἰθίοπων ἐπιστρατευσαμένων τῇ Αἰγύπτῳ, τὸν Χε-
 φρήν ὑπολαβόντα εὐρηκέναι καιρὸν εὐθετον πέμψαι τὸν Μώϋσον <sup>ΑΛΕΞ-
 ΑΝΔΡΟΥ</sup> d
 ἐπ' αὐτοὺς στρατηγὸν μετὰ δυνάμεως· τὸ δὲ τῶν γεωργῶν αὐτῷ
 συστήσαι πλήθος; ὑπολαβόντα ῥαδίως αὐτὸν διὰ τὴν τῶν στρα-
 τιωτῶν ἀσθένειαν ὑπὸ τῶν πολεμίων ἀναιρεθήσεσθαι. Τὸν δὲ
 Μώϋσον ἐλθόντα ἐπὶ τὸν Ἑρμοπολίτην ὀνομαζόμενον νομόν, 5
 ἔχοντα περὶ δέκα μυριάδας γεωργῶν, αὐτοῦ καταστρατοπεδεῦσαι·
 πέμψαι δὲ στρατηγοὺς τοὺς προκαθεδουμένους τῆς χώρας, οὓς δὴ
 πλεονεκτεῖν ἐπιφανῶς κατὰ τὰς μάχας· λέγειν δὲ φησιν Ἑλιου-
 πολίτας γενέσθαι τὸν πόλεμον τοῦτον ἔτη δέκα. Τοὺς οὖν περὶ
 τὸν Μώϋσον διὰ τὸ μέγεθος τῆς στρατιᾶς πόλιω ἐν τούτῳ κτίσαι 10
 τῷ τόπῳ, καὶ τὴν Ἴβιν ἐν αὐτῇ καθιερωῖν, διὰ τὸ ταύτην τὰ
 βλάπτοντα ζῶα τοὺς ἀνθρώπους ἀναιρεῖν. Προσαγορεῦσαι δὲ
 αὐτὴν Ἑρμοῦ πόλιω. Οὕτω δὴ τοὺς Αἰθίοπας, καίπερ ὄντας P. 433
 πολεμίους, στέρξει τὸν Μώϋσον, ὥστε καὶ τὴν περιτομὴν τῶν
 αἰδοίων παρ' ἐκείνου μαθεῖν· οὐ μόνον δὲ τούτους, ἀλλὰ καὶ τοὺς
 ἱερεῖς ἅπαντας. Τὸν δὲ Χεφεφρήν, λυθέντος τοῦ πολέμου, λόγῳ
 μὲν αὐτὸν ἀποδέξασθαι, ἔργῳ δὲ ἐπιβουλεύειν. Παρελόμενον 5
 γοῦσ' αὐτοῦ τοὺς ὄχλους, τοὺς μὲν ἐπὶ τὰ ὄρια τῆς Αἰθιοπίας
 πέμψαι, προφυλακῆς χάριν· τοῖς δὲ προστάξει τὸν ἐν Διοσπόλει
 ναὸν ἐξ ὀπτῆς πλίνθου κατεσκευασμένον καθαιρεῖν, ἕτερον δὲ
 λίθινον κατασκευάσαι τὸ πλησίον ὄρος λατομήσαντας· τάξει b
 δὲ ἐπὶ τῆς οἰκοδομίας ἐπιστάτην Ναχέρωτα. Τὸν δὲ ἐλθόντα
 μετὰ Μωϋσον εἰς Μέμφιν, πυθέσθαι παρ' αὐτοῦ, εἴ τι ἄλλο ἐστὶν
 εὔχρηστος τοῖς ἀνθρώποις· τὸν δὲ φάναι γένος τῶν βοῶν, διὰ τὸ
 τὴν γῆν ὑπὸ τούτων ἀροῦσθαι· τὸν δὲ Χεφεφρήν, προσαγορεύ- 5
 σαντα ταύρων Ἄπιω, κελεῦσαι ἱερὸν αὐτοῦ τοὺς ὄχλους καθ-
 ιδρύσασθαι, καὶ τὰ ζῶα τὰ καθιερωθέντα ὑπὸ τοῦ Μωϋσου κε-
 λεύειν ἐκεῖ φέροντας θάπτειν, κατακρύπτειν (θέλοντα) τὰ τοῦ
 Μωϋσου ἐπινοήματα. Ἀποξενωσάντων δὲ αὐτὸν τῶν Αἰγυπτίων,

d 2 γεωργῶν] γονέων I   d 6 καταστρατεῦσαι I   d 10 στρατείας O
 d 11 αὐτῷ O   433 a 7 προφυλακῆς] πρὸς φυλακῆς IO   b 1 λίθινον] +
 ὄρος O   b 8 (θέλοντα)] Vig., θέλοντας codd   b 9 ἀποξενώσαντας IO

ΑΛΕΞ- c ὀρκωμοτῆσαι τοὺς φίλους μὴ ἐξαγγεῖλαι τῷ Μωϋσφ τὴν ἐπισυνισ-
 ΑΝΔΡΟΥ ταμένην αὐτῷ ἐπιβουλήν, καὶ προβαλέσθαι τοὺς ἀναιρήσοντας
 αὐτόν. Μηδενὸς δ' ὑπακούσαντος, ὀνειδίσαι τὸν Χενεφρῆν Χανε-
 θώθην, τὸν μάλιστα προσαγορευόμενον ὑπ' αὐτοῦ· τὸν δὲ ὀνειδι-
 5 σθέντα ὑποσχέσθαι τὴν ἐπίθεσιν, λαβόντα καιρόν. Ὑπὸ δὲ τούτου
 τὸν καιρὸν τῆς Μερρίδος τελευτησάσης, ὑποσχέσθαι τὸν Χενεφρῆν
 τῷ τε Μωϋσφ καὶ τῷ Χανεθώθῃ τὸ σῶμα διακομίσαντας εἰς τοὺς
 d ὑπὲρ Αἴγυπτου τόπους θάψαι, ὑπολαβόντα τὸν Μωϋσον ὑπὸ τοῦ
 Χανεθώθου ἀναιρεθήσεσθαι. Πορευομένων δὲ αὐτῶν τὴν ἐπι-
 βουλήν τῷ Μωϋσφ τῶν συνειδότων ἐξαγγεῖλαί τινα· τὸν δὲ
 φυλάσσοντα αὐτὸν τὴν μὲν Μέρριθ θάψαι, τὸν δὲ ποταμὸν καὶ
 5 τὴν ἐν ἐκείνῳ πόλιν Μερρόην προσαγορεύσαι. Τιμᾶσθαι δὲ τὴν
 Μέρριθ ταύτην ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων οὐκ ἔλαττον ἢ τὴν Ἰσιν.
 Ἀάρωνα δὲ τὸν τοῦ Μωϋσου ἀδελφὸν τὰ περὶ τὴν ἐπιβουλήν
 ἐπιγνόντα, συμβουλευσάμενος τῷ ἀδελφῷ φυγεῖν εἰς τὴν Ἀραβίαν·
 τὸν δὲ πεισθέντα, ἀπὸ Μέμφεως τὸν Νεῖλον διαπλεύσαντα,
 P· 434 ἀπαλλάσσεσθαι εἰς τὴν Ἀραβίαν. Τὸν δὲ Χανεθώθην πυθόμενον
 τοῦ Μωϋσου τὴν φυγὴν ἐνεδρεύειν ὡς ἀναιρήσοντα· ἰδόντα δὲ
 ἐρχόμενον σπάσασθαι τὴν μάχαιραν ἐπ' αὐτόν, τὸν δὲ Μωϋσον
 προκαταταχίσαντα, τὴν τε χεῖρα κατασχέειν αὐτοῦ, καὶ σπασά-
 5 μενον τὸ ξίφος φονεῦσαι τὸν Χανεθώθην· διεκδρᾶναι δὲ εἰς τὴν
 Ἀραβίαν, καὶ Ῥαγουήλῳ τῷ τῶν τόπων ἄρχοντι συμβιοῦν,
 λαβόντα τὴν ἐκείνου θυγατέρα· τὸν δὲ Ῥαγουήλον βούλεσθαι
 στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Αἰγυπτίους, κατάγειν βουλόμενον τὸν
 b Μωϋσον, καὶ τὴν δυναστείαν τῇ τε θυγατρὶ καὶ τῷ γαμβρῷ
 κατασκευάσαι· τὸν δὲ Μωϋσον ἀποκωλύσαι, στοχαζόμενον τῶν
 ὀμοφύλων· τὸν δὲ Ῥαγουήλον διακωλύοντα στρατεύειν τοῖς
 Ἀραβί, προστάξαι ληστεύειν τὴν Αἴγυπτον. Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν
 5 χρόνον, καὶ τὸν Χενεφρῆν πρῶτον ἀπάντων ἀνθρώπων ἐλεφαντιά-

c 1 ὀρκωμοτῆσαι O   Μωϋσῆ IO   c 2 προβάλλεσθαι I   c 4
 προσαγόμενον O   c 6 Μερρίδος I   d 2 Χανεθώθῃ O   d 3 Μωσεί IO
 d 6 ἔλαττον] ἐλαχίστως IO   434 a 6 τῷ] om O   b 2 στοχαζόμενον]
 pr' τὸ I

σαντα μεταλλάξαι· τούτῳ δὲ τῷ πάθει περιπεσεῖν διὰ τὸ τοὺς ΑΔΕΞ-
ΑΝΔΡΟΥ
 Ἰουδαίους προστάξαι σινδόνας ἀμφιέννυσθαι, ἐρέαν δὲ ἐσθῆτα
 μὴ ἀμπέχεσθαι, ὅπως ὄντες ἐπίσημοι κολάζονται ὑπ' αὐτοῦ.
 Τὸν δὲ Μωϋσὺς εὐχέσθαι τῷ Θεῷ, ἥδη ποτὲ τοὺς λαοὺς παῦσαι c
 τῶν κακοπαθειῶν. Ἰλασκομένου δ' αὐτοῦ, αἰφνιδίως φησὶν ἐκ
 τῆς γῆς πῦρ ἀναφθῆναι, καὶ τοῦτο κάεσθαι, μήτε ὕλης μήτε
 ἄλλης τινὸς ξυλείας οὔσης ἐν τῷ τόπῳ. Τὸν δὲ Μωϋσὺς
 δείσαντα τὸ γεγονός φεύγει· φωνὴν δ' αὐτῷ θείαν εἰπεῖν, 5
 στρατεύειν ἐπ' Αἴγυπτον, καὶ τοὺς Ἰουδαίους διασώσαντα εἰς τὴν
 ἀρχαίαν ἀγαγεῖν πατρίδα. Τὸν δὲ θαρρήσαντα δύναμιν πολεμίαν
 ἐπάγειν διαγνῶναι τοῖς Αἰγυπτίοις. Πρῶτον δὲ πρὸς Ἀάρωνα
 τὸν ἀδελφὸν ἐλθεῖν· τὸν δὲ βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων πυθόμενον d
 τὴν τοῦ Μωϋσέως παρουσίαν καλέσαι πρὸς αὐτόν, καὶ πυνθάνεσθαι
 ἐφ' ὃ τι ἦκοι· τὸν δὲ φάναι, διότι προστάσσειν αὐτῷ τὸν τῆς
 οἰκουμένης δεσπότην ἀπολύσαι τοὺς Ἰουδαίους. Τὸν δὲ πυθόμενον
 εἰς φυλακὴν αὐτὸν καθέιρξαι. Νυκτὸς δὲ ἐπιγενομένης, τὰς τε 5
 θύρας πάσας αὐτομάτως ἀνοιχθῆναι τοῦ δεσμοτηρίου, καὶ τῶν
 φυλάκων οὓς μὲν τελευτῆσαι, τινὰς δὲ ὑπὸ τοῦ ἕννου παρεθῆναι,
 τὰ τε ὄπλα κατεαγῆναι. Ἐξελθόντα δὲ τὸν Μωϋσὺς ἐπὶ τὰ
 βασίλεια ἐλθεῖν· εὐρόντα δὲ ἀνεωγμένας τὰς θύρας εἰσελθεῖν,
 καὶ ἐνθάδε τῶν φυλάκων παρειμένων τὸν βασιλέα ἐξεγείρει. 10
 Τὸν δὲ ἐκπλαγέντα ἐπὶ τῷ γεγονότι κελεῦσαι τῷ Μωϋσέϊ τὸ τοῦ
 πέμψαντος αὐτὸν Θεοῦ εἰπεῖν ὄνομα, διαχλευάσαντα αὐτόν· τὸν P. 435
 δὲ προσκύψαντα πρὸς τὸ οὓς εἰπεῖν, ἀκούσαντα δὲ τὸν βασιλέα
 πεσεῖν ἄφωνον, διακρατηθέντα δὲ ὑπὸ τοῦ Μωϋσέως πάλιν ἀνα-
 βιώσαι· γράψαντα δὲ τοῦνομα εἰς δέλτον κατασφραγίσασθαι·
 τῶν τε ἱερέων τὸν φαυλίσαντα ἐν τῇ πινακίδι τὰ γεγραμμένα 5
 μετὰ σπασμοῦ τὸν βίον ἐκλιμπάνειν· εἰπεῖν τε τὸν βασιλέα
 σημείον τι αὐτῷ ποιῆσαι· τὸν δὲ Μωϋσὺς ἦν εἶχε ῥάβδον

c 3 καίεσθαι O
 αὐτόν I
 d 10 τὸν] pr καὶ O
 ἐκφαυλίσαντα edd

c 5 γεγονός] γένος I
 διότι προστάσσειν] προστάξαι Vig.
 435 a 5 τε] IO, δὲ edd
 τὰ ἐν τῇ π. γε. Vig.

d 2 τοῦ] pr ἐκ I
 προστάξαι Vig.
 φαυλίσαντα] IO,

ΑΛΕΞ-
ΑΝΔΡΟΥ

ἐκβαλόντα ὄφιν ποιῆσαι· πτοηθέντων δὲ πάντων, ἐπιλαβόμενον
b τῆς οὐράς ἀνελεσθαι, καὶ πάλιν ῥάβδον ποιῆσαι· προελθόντα δὲ
 μικρόν, τὸν Νείλον τῇ ῥάβδῳ πατάξαι· τὸν δὲ ποταμὸν πολύχουν
 γενόμενον κατακλύζειν ὅλην τὴν Αἴγυπτον· ἀπὸ τότε δὲ καὶ τὴν
 κατάβασιν αὐτοῦ γίνεσθαι· συναγαγὸν δὲ τὸ ὕδωρ ἐποξέσαι,
 5 καὶ τὰ ποτάμια διαφθεῖραι ζῶα, τοὺς τε λαοὺς διὰ τὴν δίψαν
 φθεῖρεσθαι. Τὸν δὲ βασιλέα, τούτων γενομένων τῶν τεράτων,
 φάναι μετὰ μῆνα τοὺς λαοὺς ἀπολύσειν, ἔαν ἀποκαταστήσῃ τὸν
c ποταμὸν· τὸν δὲ Μώϋσον πάλιν τῇ ῥάβδῳ πατάξαντα τὸ ὕδωρ
 συστεῖλαι τὸ ρεῦμα. Τούτου δὲ γενομένου, τὸν βασιλέα τοὺς
 ἱερεῖς τοὺς ὑπὲρ Μέμφιν καλέσαι, καὶ φάναι αὐτοὺς ἀναιρήσειν
 καὶ τὰ ἱερὰ κατασκάψειν, ἔαν μὴ καὶ αὐτοὶ τερατουργήσωσι τι.
 5 Τοὺς δὲ τότε διὰ τινων μαγγάνων καὶ ἐπαιδιῶν δράκοντα ποιῆσαι,
 καὶ τὸν ποταμὸν μεταχρῶσαι. Τὸν δὲ βασιλέα φρονηματισθέντα
 ἐπὶ τῷ γεγονότι, πάσῃ τιμωρίᾳ καὶ κολάσει κατακίξειν τοὺς
 Ἰουδαίους. Τὸν δὲ Μώϋσον ταῦτα ὀρώντα ἄλλα τε σημεῖα
 ποιῆσαι, καὶ πατάξαντα τὴν γῆν τῇ ῥάβδῳ ζῶόν τι πτηνὸν
d ἀνεῖναι λυμαίνεσθαι τοὺς Αἰγυπτίους, πάντα τε ἐξελκωθῆναι
 τὰ σώματα. Τῶν δὲ ἱατρῶν μὴ δυναμένων ἰᾶσθαι τοὺς κάμ-
 νοντας, οὕτω πάλιν ἀνέσεως τυχεῖν τοὺς Ἰουδαίους. Πάλιν
 τε τὸν Μώϋσον βάτραχον διὰ τῆς ῥάβδου ἀνεῖναι, πρὸς δὲ
 5 τούτοις ἀκρίδας καὶ σκνίπας. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ τοὺς Αἰγυπτίους
 τὴν ῥάβδον ἀνατιθέναι εἰς πᾶν ἱερόν, ὁμοίως δὲ καὶ τῇ Ἰσιδι,
 διὰ τὸ τὴν γῆν εἶναι Ἰσιν, παιομένην δὲ τῇ ῥάβδῳ τὰ τέρατα
 ἀνεῖναι. Τοῦ δὲ βασιλέως ἔτι ἀφρονουμένου, τὸν Μώϋσον
 χάλαζαν τε καὶ σεισμοὺς διὰ νυκτὸς ἀποτελέσαι, ὥστε τοὺς τὸν
 10 σεισμὸν φεύγοντας ἀπὸ τῆς χαλάζης ἀναιρείσθαι, τοὺς τε τὴν
 χάλαζαν ἐκκλίνοντας ὑπὸ τῶν σεισμῶν διαφθεῖρεσθαι. Συμπεσεῖν
p. 436 δὲ τότε τὰς μὲν οἰκίας πάσας, τῶν τε ναῶν τοὺς πλείστους.
 Τελευταῖον τοιαύταις συμφοραῖς περιπεσόντα τὸν βασιλέα τοὺς

b I προσελθόντα O **b** 4 συναγαγὼν IO ἀποξέσαι edd **c** I τῇ
 ῥάβδῳ] om O **d** I λυμαίνεσθαι] ὁ λυμήνασθαι Vig. πάντας O **d** 4
 τὸν] om O ῥάβδου] ῥάδου (sic) I **d** 5 σκνίπας codd **d** 7 ῥάβδῳ]
 ῥάδῳ (sic) I **d** 10 ἀπὸ] ὑπὸ O

Ἰουδαίους ἀπολῦσαι· τοὺς δὲ χρησαμένους παρὰ τῶν Αἰγυπτίων AAEE-
ANΔΡΟΤ
πολλὰ μὲν ἐκπώματα, οὐκ ὀλίγον δὲ ἱματισμόν, ἄλλην τε παμ-
πληθῆ γάζαν, διαβάντας τοὺς κατὰ τὴν Ἀραβίαν ποταμούς, καὶ 5
διαβάντας ἱκανὸν τόπον ἐπὶ τὴν ἐρυθρὰν τριταίους ἐλθεῖν
θάλασσαν. Μεμφίτας μὲν οὖν λέγειν, ἔμπειρον ὄντα τὸν
Μωϋ̅σον τῆς χώρας τὴν ἄμπωτιν τηρήσαντα διὰ ξηρᾶς τῆς b
θαλάσσης τὸ πλῆθος περαιῶσαι· Ἡλιουπόλιτας δὲ λέγειν, ἐπι-
καταδραμεῖν τὸν βασιλέα μετὰ πολλῆς δυνάμεως, ἕμα καὶ
τοῖς καθιερωμένοις ζώοις, διὰ τὸ τὴν ὑπαρξίαν τοὺς Ἰουδαίους τῶν
Αἰγυπτίων χρησαμένους διακομίζειν. Τῷ δὲ Μωϋ̅σφ φωνὴν θείαν 5
γενέσθαι, πατάξει τὴν θάλασσαν τῇ ῥάβδῳ [καὶ διαστήναι]· τὸν δὲ
Μωϋ̅σον ἀκούσαντα, ἐπιθιγεῖν τῇ ῥάβδῳ τοῦ ὕδατος, καὶ οὕτω τὸ
μὲν νῆμα διαστήναι, τὴν δὲ δύναμιν διὰ ξηρᾶς ὁδοῦ πορεύεσθαι.
Συνεμβάντων δὲ τῶν Αἰγυπτίων καὶ διωκόντων, φησὶ πῶρ αὐτοῖς c
ἐκ τῶν ἔμπροσθεν ἐκλάμψαι, τὴν δὲ θάλασσαν πάλιν τὴν ὁδὸν ἐπι-
κλύσαι· τοὺς δὲ Αἰγυπτίους ὑπὸ τε τοῦ πυρὸς καὶ τῆς πλημμυρίδος
πάντας διασφαρῆναι· τοὺς δὲ Ἰουδαίους διαφυγόντας τὸν κίνδυνον
τεσσαράκοντα ἔτη ἐν τῇ ἐρήμῳ διατρίψαι, βρέχοντος αὐτοῖς τοῦ 5
Θεοῦ κρίμνον, ὅμοιον ἐλύμφ, χιόνι παραπλήσιον τὴν χροάν. Γεγον-
εῖναι δὲ φησι τὸν Μωϋ̅σον μακρόν, πυρράκη, πολίον, κομήτην,
ἀξιωματικόν. Ταῦτα δὲ πρᾶξει περὶ ἔτη ὄντα ὀγδοήκοντα ἔννεα. d

28. Περὶ δὲ τοῦ τὸν Μωϋ̅σον ἐκτεθῆναι ὑπὸ τῆς μητρὸς εἰς τὸ
ἔλος, καὶ ὑπὸ τῆς τοῦ βασιλέως θυγατρὸς ἀναιρεθῆναι καὶ τραφῆναι,
ἱστορεῖ καὶ Ἐξεκῆλος ὁ τῶν τραγωδιῶν ποιητής, ἄνωθεν ἀναλαβὼν
τὴν ἱστορίαν ἀπὸ τῶν σὺν Ἰακῶβ παραγενομένων εἰς Αἴγυπτον 5
πρὸς Ἰωσήφ. Λέγει δὲ οὕτως, τὸν Μωϋ̅σον παρεισάγων λέγοντα·

Ἄφ' οὗ δ' Ἰακῶβ γῆν (Χανααίαν λιπῶν)
κατῆλθ' ἔχων Αἴγυπτον ἐπάκις δέκα

P. 437

437 a 1 Ezek. Ἐξαγωγή 1 (Dübner, *Biblioth. Script. Gr.*, Didot)

436 a 4 ἐκπώματα I παμπληθεῖ I a 7 οὖν om I b 3 ἕμα]
Vig., om IO b 4 ζωῆς O b 5 Μωσῆ O b 6 [καὶ διαστήναι] codd,
sed om Vig. b 7 ἐπιθίγειν O c 5 τεσσαράκοντα] τριάκοντα I, μ' O
c 6 Schol in I vid Append c 7 φασι O κομήτην O d 1 ὄντα]
om O d 4 Ἐξεκῆλος O saepius 437 a 1 λιπῶν Χανααίαν codd

ΑΔΕΞ-
ΑΝΔΡΟΥ

ψυχὰς σὺν αὐτῷ, κἀπεγέννησεν πολλὸν
 λαὸν κακῶς πρᾶσσοντα καὶ τεθλιμμένον,
 5 ἔς ἄχρι τοῦτον τὸν χρόνον κακούμενον
 κακῶν ὑπ' ἀνδρῶν καὶ δυναστείας χερός.
 Ἴδὼν γὰρ ἡμῶν γένναν ἄλις ἠΰξημένην,
 δόλον καθ' ἡμῶν πολλὸν ἐμηχανήσατο
 b βασιλεὺς Φαραῶ, τοὺς μὲν ἐν πλινθεύμασιν
 οἰκοδομίας τε βαρέσιν αἰκίζων βροτούς,
 πόλεις (τ' ἐπύργου), σφῶν ἕκατι δυσμόρων.
 Ἔπειτα κηρύσσει μὲν Ἑβραίων γένει
 5 τάρσενικὰ ῥίπτειν ποταμὸν ἐς βαθύρροον.
 Ἐνταῦθα μήτηρ ἡ τεκοῦσ' ἔκρυπτε με
 τρεῖς μῆνας, ὡς ἔφασκεν. Οὐ λαθοῦσα δὲ
 c ὑπεξέθηκε, κόσμον ἀμφιθεῖσά μοι,
 παρ' ἄκρα ποταμοῦ λάσιον εἰς ἔλος δασύ.
 Μαριὰμ δ' ἀδελφή μου κατῶπτευεν πέλας·
 κἄπειτα θυγάτηρ βασιλέως ἄβραῖς ὁμοῦ
 5 κατήλθε λουτροῖς χρῶτα φαιδρῦναι νέον·
 ἰδοῦσα δ' εὐθὺς καὶ λαβοῦσ' ἀνειλετο.
 Ἔγνω δ' Ἑβραῖον ὄντα· καὶ λέγει τάδε
 d Μαριὰμ ἀδελφή προσδραμοῦσα βασιλίδι·
 Θέλεις τροφὸν σοι παιδί τῶδ' εὔρω ταχὺ
 ἐκ τῶν Ἑβραίων; Ἡ δ' ἐπέσπευσεν κόρην·
 5 μολοῦσα δ' εἶπε μητρὶ· καὶ παρῆν ταχὺ
 αὐτῇ γε μήτηρ, κἄλαβέν μ' ἐς ἀγκύλας.
 Εἶπεν δὲ θυγάτηρ βασιλέως· Τοῦτον, γύναι,
 τρόφει, καγὼ μισθὸν ἀποδώσω σέθεν.
 Ὄνομα δὲ Μωσῆν ὠνόμαζε, τοῦ χάριν
 ὑγρὰς ἀνειλεν ποταμίας ἀπ' ἡόνος.

p. 438 Τούτοις μεθ' ἕτερα ἐπιλέγει καὶ περὶ τούτων ὁ Ἐζεκιήλος ἐν τῇ
 τραγωδίᾳ, τὸν Μωϋσῆν παρεισάγων λέγοντα·

Ἐπεὶ δὲ καιρὸς νηπίων παρῆλθέ μοι,
 ἤγαγε με μήτηρ βασιλίδος πρὸς δώματα,

437 a 8—438 c 9 = Clem. Al. *Str.* i. 23 p 414 ed Potter

a 3 καὶ ἐπεγέννησε IO a 5 τούτων τῶν χρόνων BI a 6 δυναστεία
 Düb. b I πλινθεύμασιν O b 2 οἰκοδομίας Düb., οἰκοδομαῖς BIO
 b 3 (τ' ἐπύργου) Sylburg., τε πύργους BIO Clem. ἔκητι Clem. b 7
 ὡς] οὗς IO c 2 δασύ] βαθύ Clem. c 3 ἀδελφή μου] ἀδελφ'
 ἡμῶν BIO c 6 δ'] μ' Clem. d 2 παιδί τῶδ'] Clem., τῶ παιδί BO,
 παιδί I d 3 δ' ἐπέσπευσεν] δ' ἐπέπευσεν I d 5 γε] Vig., τε BIO
 καὶ ἔλαβε IO d 8 ὠνόμαζε IO d 9 ἡόνος I 438 a i Ἐζεκιήλος IO
 a, 4 ἤγαγε] O, ἡγέ (ε sup ras) I, ἡγέν edd

ἅπαντα μυθεύσασα, καὶ λέξασά μοι
 γένος πατρῶον, καὶ Θεοῦ δωρήματα.
 Ἔως μὲν οὖν τὸν παιδὸς εἶχομεν χρόνον,
 τροφαῖσι βασιλικαῖσι καὶ παιδείμασιν
 ἅπανθ' ὑπισχνεῖθ', ὡς ἀπὸ σπλάγχμων ἐὼν
 ἐπεὶ δὲ πλήρης κόλπος ἡμερῶν παρῆν,
 ἐξῆλθον οἴκων βασιλικῶν· πρὸς ἔργα γὰρ
 θυμὸς μ' ἄνωγε καὶ τέχνασμα βασιλέως·
 ὁρῶ δὲ πρῶτον ἄνδρας ἐν χειρῶν νόμφ, δ
 τὸν μὲν <γ> Ἑβραῖον, τὸν <δὲ γένος> Αἰγύπτιον.
 Ἴδὼν δ' ἐρήμους καὶ παρόντα μηθένα,
 ἐρρυσάμην ἀδελφόν, ὃν δ' ἔκτειν' ἐγώ,
 ἔκρυσά δ' ἄμμω τοῦτον, ὥστε μὴ εἰσιδεῖν ε
 ἕτερόν τιν' ἡμῶς, κάπογυμνώσαι φόνον.
 Τῇ παύριον δὲ πάλιν ἰδὼν ἄνδρας δύο,
 μάλιστα δ' αὐτοὺς συγγενεῖς κακουμένους,
 λέγω, τί τύπτεις ἀσθενέστερον σέθεν;
 Ὁ δ' εἶπεν, Ἡμῖν τίς σ' ἀπέστειλεν κριτήν,
 ἧ πιστάτην ἐνταῦθα; Μὴ κτενεῖς σύ με,
 ὡσπερ τὸν ἐχθές ἄνδρα; Καὶ δείσας ἐγὼ
 ἔλεξα, Πῶς ἐγένετο συμφανές τόδε;
 Καὶ πάντα βασιλεῖ ταῦτ' ἀπήγγειλεν ταχύ· ι ο
 ζητεῖ δὲ Φαραῶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν λαβεῖν· δ
 ἐγὼ δ' ἀκούσας ἐκποδῶν μεθίσταμαι,
 καὶ νῦν πλανῶμαι γῆν ἐπ' ἄλλοτέρμονα.

Εἶτα περὶ τῶν τοῦ Ἐραουὴλ θυγατέρων οὕτως ἐπιβάλλει·

Ὁρῶ δὲ ταύτας ἐπὶ παρθένους τινάς. ε

Ἐρωτήσαντός τε αὐτὰς τίνες εἶησαν αἱ παρθένου, φησὶν ἡ
 Σεπφώρα·

Λιβύη μὲν ἡ γῆ πᾶσα κλήζεται, ξένη,
 οἰκοῦσι δ' αὐτὴν φύλα παντοίων γενῶν, ι ο
 Αἰθίοπες ἄνδρες μέλανες ἄρχων δ' ἐστὶ γῆς
 εἷς, καὶ τύραννος, καὶ στρατηλάτης μόνος. P. 439
 Ἄρχει δὲ πόλεως τῆσδε καὶ κρίνει βροτοῦς
 ἱερεὺς, ὅς ἐστ' ἐμοῦ τε καὶ τούτων πατήρ.

b 1 ὑπισχνεῖτο O   b 3—c 10 πρὸς—ταχύ om B   b 5 νομαῖς IO
 b 6 τὸν μὲν γένος codā, τὸν μὲν <γ> scripsi, et mox <δὲ γένος>
 b 7 δὲ I   b 8 ἐρρυσάμην O   c 1 δ'] An leg. γ'?   ἰσιδεῖν (sic) I
 c 4 παρουμένους IO   c 7 σύ] δὲ Clem.   d 8 κλήζεται I

ΑΛΕΞ-
ΑΝΔΡΟΥ

Εἶτα περὶ τοῦ ποτισμοῦ τῶν θρεμμάτων διελθὼν περὶ τοῦ
5 Σεπφώρας ἐπιβάλλει γάμου, δι' ἀμοιβαίων παρεισάγων τὸν τε
Χοῦμ καὶ τὴν Σεπφώραν λέγοντας·

Ὅμως κατεπιεῖν χρή σε, Σεπφώρα, τάδε.

Ξένω πατήρ με τῶδ' ἔδωκεν εὐνέτιν.

29. Δημήτριος δὲ περὶ τῆς ἀναιρέσεως τοῦ Αἰγυπτίου, καὶ τῆς
10 διαφορᾶς τῆς πρὸς τὸν μνηύσαντα τὸν τελευτήσαντα, ὁμοίως
τῶ τὴν ἱερὰν βίβλον γράψαντι ἰστορήσε· φυγεῖν μέντοιγε τὸν
c Μωσῆν εἰς Μαδιάμ, καὶ συνοικῆσαι ἐκεῖ τῇ Ἰοθὼρ θυγατρὶ
Σεπφώρα, ἣν εἶναι, ὅσα στοχάζεσθαι ἀπὸ τῶν ὀνομάτων, τῶν
γενομένων ἐκ Χεττούρας, τοῦ Ἀβραὰμ γένους, ἐκ τοῦ Ἰεζᾶν
τοῦ γενομένου Ἀβραὰμ ἐκ Χεττούρας· ἐκ δὲ τοῦ Ἰεζᾶν γενέσθαι
5 Δαδάν· ἐκ δὲ Δαδᾶν Ῥαγούηλ· ἐκ δὲ Ῥαγούηλ Ἰοθὼρ καὶ
Ὀβάβ· ἐκ δὲ τοῦ Ἰοθὼρ Σεπφώραν, ἣν γῆμαι Μωσῆν. Καὶ τὰς
γενεὰς δὲ συμφωνεῖν· τὸν γὰρ Μωσῆν εἶναι ἀπὸ Ἀβραὰμ
d ἔβδομον, τὴν δὲ Σεπφώραν ἕκτην. Συνοικούντος γὰρ ἤδη τοῦ
Ἰσαάκ, ἀφ' οὗ Μωσῆν εἶναι, γῆμαι Ἀβραὰμ τὴν Χεττούραν
ὄντα ἐτῶν ρμ', καὶ γεννήσαι Ἰσαὰρ ἐξ αὐτῆς δεύτερον· τὸν δὲ
Ἰσαάκ, ὄντα ἐτῶν ἑκατόν, γεννήσαι. Ὡστε μβ' ἐτῶν ὕστερον
5 γεγενέαι τὸν Ἰσαάρ, ἀφ' οὗ τὴν Σεπφώραν γεγενεαλογῆσθαι.
Οὐδὲν οὖν ἀντιπίπτει τὸν Μωσῆν καὶ τὴν Σεπφώραν κατὰ τοὺς
αὐτοὺς γεγενέαι χρόνους. Κατοικεῖν δὲ αὐτοὺς Μαδιάμ πόλιν,
ἣν ἀπὸ ἐνὸς τῶν Ἀβραὰμ παίδων ὀνομασθῆναι. Φησὶ γὰρ τὸν
Ἀβραὰμ τοὺς παῖδας πρὸς ἀνατολὰς ἐπὶ κατοικίαν πέμψαι
10 διὰ τοῦτο δὲ καὶ Ἀαρὼν καὶ Μαριάμ εἶπεν ἐν Ἀσσηρῶθ Μωσῆν
Αἰθιοπίδα γῆμαι γυναῖκα. Λέγει δὲ περὶ τούτων καὶ Ἐξε-
κὴλος ἐν τῇ Ἐξαγωγῇ, προσπαρειληφῶς τὸν ὄνειρον τὸν ὑπὸ
Μωσέως μὲν ἑωραμένον, ὑπὸ δὲ πενθεροῦ διακεκριμένον. Λέγει
p. 440 δὲ αὐτὸς ὁ Μωσῆς δι' ἀμοιβαίων πρὸς τὸν πενθερὸν οὕτω πως·

439 a 6 λέγουσαν BO c 1 Μαδιάμ] IO, Μαδιάν edd Ἰοθὼρ O et in
c 5, 6 c 3, 4 Ἰεζᾶν bis] Ἰεζᾶν bis I cf Gen. xxv. 2, 3 (A) c 6 Ὀβάβ]
vel ὁ Βάβ I cf Jud. iv. 11, Num. x. 29, Ὀβάβ BO d 1—5 συνοικούντος—
γεγενεαλογῆσθαι om B d 2, 4 Ἰσάκ bis O d 6 οὖν] ἂν O d 12
προσπαρειληφῶν I d 13 πενθεροῦ] pr τοῦ O 440 a 1 πως] om BO

⟨'Εδοξ'⟩ ὄρους κατ' ἄκρα Σιναιού) θρόνον

μέγαν τιν' εἶναι μέχρις οὐρανοῦ πτυχός,

ἐν τῷ καθῆσθαι φῶτα γενναῖόν τινα

διάδημ' ἔχοντα, καὶ μέγα σκῆπτρον χερὶ

εὐωνύμῳ μάλιστα. Δεξιᾷ δέ μοι

ἔνευσε, κἀγὼ πρόσθεν ἐστάθην θρόνου.

Σκῆπτρον δέ μοι παρέδωκε, ⟨κείς⟩ θρόνον μέγαν

εἶπεν καθῆσθαι βασιλικὸν ⟨δ' ἔδωκέ μοι⟩

διάδημα, ⟨καὺτός⟩ ἐκ θρόνων χωρίζεται.

Ἐγὼ δ' ἐσείδον γῆν ἅπασαν ἔγκυκλον,

κἀνερθε γαίης κἀξέπερθεν οὐρανοῦ,

καὶ μοί τι πληθὺς ἀστέρων πρὸς γούνατα

ἔπιπτ', ἐγὼ δὲ πάντας ἠριθμησάμην,

κἀμοῦ παρῆγεν ὡς παρεμβολὴ βροτῶν.

Εἴτ' ἐμφοβηθεὶς ἐξάνισταμ' ἐξ ὕπνου.

ΑΛΕΞ-
ΑΝΔΡΟΤ

5

b

5

c

Ὁ δὲ πενθερὸς αὐτοῦ τὸν ὄνειρον ἐπικρίνει οὕτως·

ᾠ ξένε, καλὸν σοι τοῦτ' ἐσήμνηεν Θεός·

ζῶν δ' ὅταν σοι ταῦτα συμβαίη ποτέ.

Ἄρα γε μέγαν τιν' ἐξαναστήσεις θρόνον,

καὺτός βραβεύσεις, καὶ καθηγήσῃ βροτῶν;

Τὸ δ' εἰσθεῖσθαι γῆν ὅλην τ' οἰκουμένην,

καὶ τὰ ὑπέπερθεν, καὶ ὑπὲρ οὐρανοῦ Θεοῦ,

ὄψει τά τ' ὄντα, τά τε πρὸ τοῦ, τά θ' ὕστερον.

5

d

Περὶ δὲ τῆς καιομένης βάτου, καὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ τῆς

πρὸς Φαραῶ, πάλιν παρεισάγει δι' ἀμοιβαίῳ τὸν Μωσῆν τῷ

Θεῷ διαλεγόμενον. Φησὶ δὲ ὁ Μωσῆς·

Ἐὰ τί μοι σημεῖον ἐκ βάτου τόδε,

τεράστιόν τε καὶ βροτοῖς ἀπιστία;

ἄφω βάτος μὲν καίεται πολλῶ πυρί,

αὐτοῦ δὲ χλωρὸν πᾶν μένει τὸ βλαστάνον.

τί δή; προελθὼν ὄψομαι τεράστιον

μέγιστον· οὐ γὰρ πίστιν ἀνθρώποις φέρει.

5

10

a 2 ⟨'Εδοξ'⟩ Dind., ἐξ Eus. codd (ἄκρα Σιναιού) Dind., ἄκρας οὐ
Eus. codd (ἰνοῦ Ο) a 3 πτύχας BO b 1 ⟨κείς⟩ Dind., καὶ εἰς IO

b 2 ⟨δ' ἔδωκέ μοι⟩ Gaisf., δέ μοι ἔδωκε BI, δ' ἐμοὶ ἔδωκε Ο b 3 ⟨καὺτός⟩

Dind., καὶ αὐτός IO, κ' αὐτός Gaisf. b 4 ἐσείδον] Ο, εἶδον B, ὡς εἶδον I

b 5 καὶ ἐνερθε IO καὶ ἐξέπερθεν IO c 1 κἀμοῦ] BIO, κἀμοὶ Vig.,

edd c 2 ἐξάνισταμ I c 4 καλοῦ σοι IO ἐσόμνη (sic) I,

ἐμήνυσε Ο c 5 ζῶν BO, ζῶν I συμβαίη] codd, συμβαίην Vig.

c 6 ἄρα IO γε] om Ο c 7 καὶ αὐτός IO c 8 τ'] τὴν I c 9

καὶ ὑπὲρ] BIO, χ' ὑπὲρ Gaisf. d 1 τ'] τε IO πρὸ τοῦ] πρὸ τούτου

BIO d 2—441 b 4 περι—λόγοις om B d 4 δὲ ὁ M.] δ' ὅμως Ο

ΑΛΕΞ- Εἶτα ὁ Θεὸς αὐτῷ προσομιλεῖ·
ΑΝΔΡΟΥ

p. 44I

- Ἐπίσχες, ὦ φέριστε, μὴ προσεγγίσης,
Μωσῆ, πρὶν ἢ τῶν σῶν ποδῶν λῦσαι δέσιν·
ἀγία γάρ, (ἦς σὺ γῆς) ἐφέστηκας, πέλει·
ὁ δ' ἐκ βάτου σοι θεὸς ἐκλάμπει λόγος·
θάρσησον, ὦ παῖ, καὶ λόγων ἄκου' ἐμῶν·
ἰδεῖν γὰρ ὄψιν τὴν ἐμὴν ἀμήχανον
5 θνητὸν γεγῶτα, τῶν λόγων δ' ἕξεστί σοι
ἐμῶν ἀκούειν, τῶν ἕκατ' ἐλήλυθα.
Ἐγὼ Θεὸς σῶν, ὦν λέγεις, γεννητόρων,
Ἄβραάμ τε καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβου τρίτου.
b Μνηστῆεις δ' ἐκείνων καὶ ἔτ' ἐμῶν δωρημάτων,
πάρεμι σῶσαι λαὸν Ἑβραίων ἐμόν,
ἰδὼν κάκωσιν καὶ πόνον δούλων ἐμῶν.
Ἄλλ' ἔρπε, καὶ σήμαινε τοῖς ἐμοῖς λόγοις,
5 πρῶτον μὲν αὐτοῖς πᾶσιν Ἑβραίοις ὁμοῦ,
ἔπειτα βασιλεῖ, τὰ ὑπ' ἐμοῦ τεταγμένα,
ὅπως σὺ λαὸν τὸν ἐμὸν ἐξάγοις χθονός.

Εἶτα ὑποβάς τινα ἀμοιβαῖα αὐτὸς ὁ Μωσῆς λέγει·

- c Οὐκ εὖλογος πέφυκα, γλῶσσα δ' ἐστὶ μου
δύσφραστος, ἰσχυρόφωνος, ὥστε μὴ λόγους
ἐμοὺς γενέσθαι βασιλέως ἐναντίον.

Εἶτα πρὸς ταῦτα ὁ Θεὸς αὐτῷ ἀποκρίνεται·

- 5 Ἄαρωνα πέμψω σὺν κασίγνητον ταχύ,
ὃ πάντα λέξεις τάξ ἐμοῦ λελεγμένα,
καὶ τὸς λαλήσει βασιλέως ἐναντίον,
σὺ μὲν πρὸς ἡμᾶς, ὁ δὲ λαβῶν σέθεν πάρα.

Περὶ δὲ τῆς ῥάβδου καὶ τῶν ἄλλων τεράτων οὕτω δι' ἀμοι-
10 βαίων εἶρηκε·

- d Τί δ' ἐν χερσίν σοῖν τοῦτ' ἔχεις; Λέξον τάχος.
Ῥάβδον τετραπόδων καὶ βροτῶν κολαστρίαν.
Ῥίψον πρὸς οὐδας, ἀποχώρησον ταχύ·
δράκων γὰρ ἔσται φοβερός, ὥστε θανατάσαι.

d 13 Μωσεί I 44I a 1 (ἦς σὺ γῆς)] Dind., ἡ γῆ ὅπου σὺ codd
a 3 ἄκουε I a 6 ἕκατον I, ἕκατι O a 8 καὶ bis] κ' bis Dind.
c 3 ἐναντίους IO c 5 ταχύ] Vig., ταχύν BIO c 6 τὰ ἐξ O
c 7 καὶ αὐτὸς IO βασιλέων O c 8 ἡμῶν Vig. d 1 σοῖν]
σὺ B Vig. ταχύ Vig. d 3 καὶ ἀποχώρησον IO d 4 γάρ ἐστι BIO

Ἴδου βέβληται· Δέσποθ', ἴλωσ γενου·
 ὡς φοβερός, ὡς πέλωρος· οἴκτειρον σύ με,
 πέφρικ' ἰδών, μέλη δὲ σώματος τρέμει.
 Μηδὲν φοβηθῆς, χεῖρα δ' ἐκείνας λαβέ
 οὐράν, πάλιν δὲ ῥάβδος ἔσσεθ' ὥσπερ ἦν.
 Ἐνθες δὲ χεῖρ' εἰς κόλπον, ἐξένεγκέ τε.
 Ἴδου τὸ ταχθέν, γέγονεν ὡσπερὶ χιών.
 Ἐνθες πάλιν δ' εἰς κόλπον, ἔσται δ' ὥσπερ ἦν.

5 ΑΛΞΞ-
ΑΝΔΡΟΥ

P. 442

Τούτοις ἐπάγει, μετά τινα τὰ μεταξὺ αὐτῶ εἰρημένα,
 λέγων·

5

Ταῦτα δὲ φησιν οὕτω καὶ Ἐξεκλήλος ἐν τῇ Ἐξαγωγῇ λέγων,
 περὶ μὲν τῶν σημείων τὸν Θεὸν παρεισάγων λέγοντα οὕτως·

Ἐν τῇδε ῥάβδῳ πάντα ποιήσεις κακά·
 πρῶτον μὲν αἶμα ποτάμιον ῥύσεται,
 πηγαί τε πᾶσαι, καὶ ὑδάτων συστήματα·
 βατράχων τε πλήθος, καὶ σκνίπας ἐμβάλῳ χθονί.
 Ἐπειτα τέφραν οἷς καμινάϊαν πάσω,
 (ἀναβρῦσεται) δ' ἐν βροτοῖς ἔλκη πικρά.
 Κυνόμνια δ' ἤξει, καὶ βροτοὺς Αἰγυπτίων
 πολλοὺς κακώσει. Μετὰ δὲ ταῦτ' ἔσται πάλιν
 λοιμός, θανοῦνται δ' οἷς ἔνεστι καρδία
 σκληρά· πικρανῶ δὲ οὐρανόν· χάλαζα νῦν
 σὺν πυρὶ πεσεῖται, καὶ νεκροὺς θήσει βροτούς.
 Καρποί τ' ὀλοῦνται, τετραπόδων τε σώματα·
 σκότος τε θήσω τρεῖς ἑφ' ἡμέρας ὄλας,
 ἀκρίδας τε πέμψω, καὶ περισσὰ βρώματα
 ἅπαντ' ἀναλώσουσι, καὶ καρποῦ χλόην.
 Ἐπὶ πᾶσι τούτοις τέκν' ἀποκτενῶ βροτῶν
 πρωτόγονα. Παύσω δ' ὕβριν ἀνθρώπων κακῶν.
 Φαραὼ δὲ βασιλεὺς πείσεται οὐδὲν ὄν λέγω,
 πλὴν τέκνον αὐτοῦ πρωτόγονον ἔξει νεκρόν·
 καὶ τότε φοβηθεὶς λαὸν ἐκπέμψει ταχύ·
 πρὸς τοῖσδε λέξεις πᾶσιν Ἑβραίοις ὁμοῦ,
 Ὁ μὲν οὖν ἡμῖν πρῶτος ἐνιαυτῶν πέλει·

10

b

5

c

5

d

5

d 5—442 d 3 ἰδου—ταχύ om B d 5 δέσποθ'] δέ ποθ' I d 7
 πέφρικα IO d 8 φοβηθεὶς O d 9 ἔσσεθ' ὅπερ (o sup ras) I, ἔσσεθ'
 ὥσπερ O 442 a 1 χεῖρα IO a 7 λέγοντα] λέγων I a 10 πᾶσι O
 καὶ ὑδάτων] IO, χ' ὑδάτων Gaisf. b 1 ἐμβάλλω (λω sup ras) I b 3
 {ἀναβρῦσεται}] cf *New Phryg.* p 405, ἀναβρῦσει I, ἀναβρῦσεται O b 4
 κυνόμνια O b 5 ταῦτα I c 2 τε I c 3 τε] δὲ BO c 4 πέμψαι
 I περισὰ] IO, περίξ τὰ Vig., περισσαι Dübner d 2 αὐτῶ Dübner
 d 4 Schol in O vid Append d 5 μὲν O ἐνιαυτοῦ Vig.

ΑΔΕΞ-
ΑΝΔΡΟΤ

P. 443

ἐν τῷδ' ἀπάξω λαὸν εἰς ἄλλην χθόνα,
 εἰς ἣν ὑπέστην πατράσιν Ἑβραίων γένους.
 Λέξεις δὲ λαῶ παντί· μηνὸς οὐ λέγω
 διχομηνίαι, τὸ πάσχα θύσαντας Θεῷ
 τῇ πρόσθε νυκτί, αἵματι ψαῦσαι θύρας,
 ὅπως παρέλθῃ σῆμα δεινὸς ἄγγελος.
 5 Ἕμεῖς δὲ νυκτὸς ὅπτα δαίσεσθε κρέα.
 Σπουδῇ δὲ βασιλεὺς ἐκβαλεῖ πρόπαντ' ὄχλον.
 Ὅταν δὲ μέλλῃτ' ἀποτρέχειν, δώσω χάριν
 λαῶ, γυνὴ τε παρὰ γυναικὸς λήψεται
 b σκευή, κόσμον τε πάνθ', ὃν ἄνθρωπος φέρει,
 χρυσόν τε καὶ ἄργυρον ἠδὲ καὶ στολάς, ἵνα
 ἀνθ' ὧν ἔπραξαν μισθὸν ἀποδώσιν βροτοῖς.
 Ὅταν δ' ἐς ἴδιον χώρον εἰσεέλθῃτ', ὅπως
 5 ἀφ' ἧσπερ ἡοῦς ἐφύγῃτ', Αἰγύπτου δ' ἄπο
 ἑπτὰ διοδοιοποροῦντες ἡμέρας ὁδόν,
 πάντες τοσαύτας ἡμέρας ἔτος κἀτα
 ἄζυμ' ἔδεσθε, καὶ Θεῷ λατρεύετε,
 c τὰ πρωτότευκτα ζῶα θύοντες Θεῷ,
 ὅσ' ἂν τέκωσι παρθένου πρώτως τέκνα
 τάρσεικά, διανοίγοντα μήτρας μητέρων.

Καὶ πάλιν περὶ τῆς αὐτῆς ταύτης ἑορτῆς φησὶν ἐπεξεργαζόμενοι
 5 ἀκριβέστερον εἰρηκέναι·

Ἄνδρῶν Ἑβραίων τοῦδε τοῦ μηνὸς λαβὼν
 κατὰ συγγενείας πρόβατα καὶ μόσχους βοῶν
 ἄμωμα δεκάτῃ· καὶ φυλαχθήτω μέχρι
 d τετραῖς ἐπιλάμψει δεκάδι, καὶ πρὸς ἑσπέραν
 θύσαντες, ὅπτα πάντα σὺν τοῖς ἐνδοθεν
 οὕτω φάγεσθε ταῦτα· περιεζωσμένοι,
 καὶ κοῖλα ποσσὶν ὑποδέδεσθε, καὶ χερσὶ
 5 βακτηρίαν ἔχοντες. Ἐν σπουδῇ τε γὰρ
 βασιλεὺς κελεύσει πάντας ἐκβαλεῖν χθονός·
 κεκλήσεται δὲ πᾶς. Ὅταν θύσῃτε δέ,

443 c 6—d 11 cf Ex. xii. 3—24 passim

443 b 1 πάντα IO b 2 χρυσόν—στολάς] BI (καὶ om) O, χρυσοῦν τε
 καὶ ἄργυροῦν ἠδὲ στολάς Vig., χρυσοῦν τε κἀργύρειον ἠδὲ καὶ στολάς Düb.
 ἵνα ἀνθ' ὧν] edd, ἵν' ὧν codd b 6 δ' ὀδοιοποροῦντες I, ὀδοιοποροῦντες O
 b 8 ἄζυμα IO c 2 ὅσ' ὅς I c 4 αὐτῆς ταύτης] om Dübner
 ἐπεξεργαζόμενον—εἰρηκέναι] om B Dübner, ἐπεξεργαζομένης I, ἐπεξεργαζό-
 μενος O d 3 ταῦτα] πάντα BO d 4 ποσὶν BIO ὑποδεέσθαι B,
 ὑποδέδησθε I χερσὶ BIO d 5 βακτηρίας O d 7 ὅταν] pr καὶ codd

δέσμην λαβόντες χερσὶν ὑσσώπου κόμης
 εἰς αἶμα βάψαι, καὶ θιγεῖν σταθμῶν δυοῖν,
 ὅπως παρέλθῃ θάνατος Ἑβραίων ἄπο.
 Ταύτην δ' ἑορτὴν Δεσπότη τηρήσετε,
 ἔφθ' ἡμέρας ἄζυμα· κοῦ βρωθήσεται
 ζύμη. Κακῶν γὰρ τῶνδ' ἀπαλλαγῆσετε,
 καὶ τοῦδε μηνὸς ἕξοδον διδοῖ Θεός·
 ἀρχὴ δὲ μηνῶν καὶ χρόνων οὗτος πέλει.

ΑΛΕΞ-
 ΑΝΔΡΟΥ
 10
 P. 444

Πάλιν μεθ' ἕτερα ἐπιλέγει·

5

Φησὶ δὲ καὶ Ἐξεκιῆλος ἐν τῷ δράματι τῷ ἐπιγραφομένῳ
 Ἐξαγωγῇ, παρεισάγων ἄγγελου λέγοντα τὴν τε τῶν Ἑβραίων
 διάθεσιν καὶ τὴν τῶν Αἰγυπτίων φθορὰν οὕτως·

Ὡς γὰρ σὺν ὄχλῳ τῶδ' ἀφόρμησεν δόμων
 βασιλεὺς Φαραώ, μυρίων ὄπλων μέτα,
 ἵππου τε πάσης, χ' ἄρμάτων τετραόρων,
 καὶ προστάταισι καὶ παραστάταις ὁμοῦ,
 ἦν φρικτὸς ἀνδρῶν ἐκτεταγμένων ὄχλος.
 Πεξοὶ μὲν ἐν μέσοισι καὶ φαλαγγικοὶ
 διεκδρομὰς ἔχοντες ἄρμασιν τόπους·
 ἵππεῖς δ' ἔταξε, τοὺς μὲν ἐξ εὐωνύμων,
 ἐκ δεξιῶν δὲ πάντας Αἰγύπτου στρατοῦ.
 Τὸν πάντα δ' αὐτῶν ἀριθμὸν ἠρόμην ἐγώ·
 στρατοῦ μυριάδες ἑκατὸν εὐάνδρου λεώς.
 Ἐπεὶ δ' Ἑβραίων οὐμὸς ἦντησεν στρατός,
 οἱ μὲν παρ' ἀκτὴν πλησίον βεβλημένοι
 Ἐρυθρᾶς θαλάσσης (ἦσαν ἠθροῖσμένοι)·
 οἱ μὲν τέκνοισι νηπίοις δίδουν βοράν,
 ὁμοῦ τε καὶ δάμαρσιν, ἔμπονοι κόπῳ·
 κτήνη τε πολλά, καὶ δόμων ἀποσκευή,
 αὐτοὶ δ' ἄνοπλοι πάντες εἰς μάχην χέρας,
 ἰδόντες ἡμᾶς, ἠλάλαξαν ἔνδακρυν
 φωνήν, πρὸς αἰθέρα τ' ἐστάθησαν ἀθρόοι,
 θεὸν πατρῶον. (ἦν πολὺς) δ' ἀνδρῶν ὄχλος.
 Ἡμᾶς δὲ χάρμα πάντας εἶχεν ἐν μέρει.

b

5

c

5

d

5

d 8 ὑσσώπου O κόμης εἰς] κομίσεις I d 9 θήγειν O d 11
 τηρήσεται O 444 a 1 ἐπὰ IO καὶ οὐ IO a 2 ἀπαλλαγῆσεται
 BIO a 4 οὕτω O a 6 ἐπιλεγόμενῳ I b 1 ὡς—τετραόρων] om B
 b 3 καὶ ἄρμάτων IO b 5 ἀνδρῶν] om I b 9 Αἰγυπτίου BIO c 1 ἀριθμὸν
 αὐτῶν] BIO, αὐτῶν delevit Gaisf. c 2 μυριάδες O, + εἰσὶν Gaisf., + ἦσαν
 Dind. c 5 (ἦσαν ἠθροῖσμένοι)] coniec Gaisf., ἦσαν ἠθροισμένοι could
 c 6 τέκνοισιν ἠπίοις I d 3 τε ἐστάθησαν I, τε τάθησαν B, τ' ἐτάθησαν O
 d 4 πολὺς ἦν BIO

ΑΔΕΞ-
ΑΝΔΡΟΥ

10

P. 445

5

b

5

c

5

d

*Ἐπειθ' ὑπὲρ αὐτοῦς θήκαμεν παρεμβολήν,
 Βεελζεφών τις κληίζεται πόλις βροτοῖς.
 Ἐπεὶ δὲ Τιτὰν ἥλιος δυσμαῖς προσῆν,
 ἐπέσχομεν, θέλοντες ὄρθριον μάχην,
 πεποιθότες λαοῖσι καὶ φρικτοῖς ὄπλοις.
 Ἐπειτα θείων ἄρχεται τεραστῶν
 θαυμάστ' ἰδέσθαι. Καί τις ἐξαίφνης μέγας
 στῦλος νεφώδης ἐστάθη πρὸ γῆς μέγας,
 παρεμβολῆς ἡμῶν τε χ' Ἑβραίων μέσος.
 Κἄπειθ' ὁ κείνων ἡγεμῶν Μωσῆς, λαβὼν
 ῥάβδον Θεοῦ, τῇ δὴ πρὶν Αἰγύπτῳ κακὰ
 σημεῖα καὶ <τεράστι'> ἐξεμήσατο
 ἔτυψ' Ἐρυθρᾶς νῶτα, κάσχισεν μέσον
 βάθος θαλάσσης· οἱ δὲ σύμπαντες σθένει
 ᾤρουσαν ὠκέϊς ἀλμυρᾶς δι' ἀτραποῦ.
 Ἡμεῖς δ' ἐπ' αὐτῆς ὠχόμεσθα συντόμως
 κατ' ἴχνος αὐτῶν· νυκτὸς εἰσεκύραμεν
 βοηδρομοῦντες· ἀρμάτων δ' ἄφνω τροχοὶ
 οὐκ ἐστρέφοντο, δέσμοι δ' ὡς ἤρμουσαν.
 Ἄπ' οὐρανοῦ δὲ φέγγος ὡς πυρὸς μέγα
 ᾤφθη τι ἡμῖν· ὡς μὲν εἰκάζειν, παρῆν
 αὐτοῖς ἄρωγός ὁ Θεός. Ὡς δ' ἤδη πέραν
 ἦσαν θαλάσσης, κύμα δ' ἐρροίβδει μέγα
 σύνεγγυς ἡμῶν· καὶ τις ἠλάλαξ' ἰδὼν,
 Φεύγωμεν οἴκοι πρόσθεν Ὑψίστου χερῶς·
 οἷς μὲν γὰρ ἐστ' ἄρωγός, ἡμῖν δ' ἀθλίους
 ὄλεθρον ἔρδει· καὶ συνεκλύσθη πόρος
 Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, καὶ <στρατὸν> διώλεσε.

Καὶ πάλιν μετ' ὀλίγα·

Ἐκεῖθεν ἦλθον ἡμέρας τρεῖς, ὡς αὐτός τε ὁ Δημήτριος λέγει,
 καὶ συμφώνως τούτῳ ἢ ἱερὰ βίβλος. Μὴ ἔχοντα δὲ ὕδωρ ἐκεῖ
 5 γλυκὺ ἀλλὰ πικρόν, τοῦ Θεοῦ εἰπόντος, ξύλον τι ἐμβαλεῖν εἰς τὴν
 πηγὴν, καὶ γενέσθαι γλυκὺ τὸ ὕδωρ. Ἐκεῖθεν δὲ εἰς Ἐλεῖμ

445 d 3 Alexander Polyh.

d 7 Βεελζεφών τις] Βεελζεφόντης B d 9—445 a 1 ὄρθριον—ιδέσθαι
 om B d 10 ὄπλοις] ὄπλοισι O 445 a 1 θαυμαστὰ IO a 3
 χ'] καὶ IO a 4 ἐκείνων I a 5 δῆ] om O b 1 <τεράστι'>
 coniec Gaisf., τέρατα BIO b 2 καὶ ἐσχισε IO b 4 ᾤρουσαν]
 ᾤρησαν O b 5—c 8 δ'—δ' om B b 5 ὠχόμεθα I b 6 εἰσεκύραμεν I
 c 4 ἄρωγος I c 7 χερῶς] Vig., χέρας IO c 8 ἄρωγος I c 9
 συνεκλείσθη BO d 1 <στρατὸν>] edd, πόρον BIO d 6 Ἐλεῖν O

ἐλθεῖν, καὶ εὐρεῖν ἐκεῖ δώδεκα μὲν πηγὰς ὕδατων, ἐβδομήκοντα δὲ ΑΛΕΞ-
ΑΝΔΡΟΥ
στελέχη φοινίκων. Περὶ τούτων καὶ τοῦ φανέντος ὀρνέου
'Εξεκιήλος ἐν τῇ 'Εξαγωγῇ παρεισάγει τινὰ λέγοντα τῷ Μωσῆι,
περὶ μὲν τῶν φοινίκων καὶ τῶν δώδεκα πηγῶν οὕτως: 10

Κράτιστε Μωσῆ, πρόσχες, οἶον εὖρομεν
τόπον πρὸς αὐτῇ (τῇδὲ γ') εἰαεὶ νάπη.
'Εστιν γὰρ ὡς που καὶ σὺ τυγχάνεις ὀρῶν p. 446
ἐκεῖ. τότεν δὲ φέγγος ἐξέλαμψέ τινι†,
κατ' εὐφρόνης σημείον ὡς στῦλος πυρός.
'Ενταῦθα λειμῶν' εὖρομεν κατάσκιον,
ὑγρὰς τε λιβάδας· δαψιλῆς χῶρος βαθύς, 5
πηγὰς ἀφύσσων δώδεκ' ἐκ μῆς πέτρας·
στελέχη δ' ἐρυμὰ πολλὰ φοινίκων πέλει
ἔγκαρπα, δεκάκις ἐπτά, καὶ ἐπίρρυτος
(χλόη πέφυκε) θρέμμασιν χορτάσματα. b

Εἶτα ὑποβάς περὶ τοῦ φανέντος ὀρνέου διεξέρχεται·

'Ετερον δὲ πρὸς τοῖσδ' εἶδομεν ζῶον ξένον,
θανμαστόν, οἶον οὐδέπω ὥρακέ τις.
Διπλοῦν γὰρ ἦν τὸ μῆκος αἰετοῦ σχεδόν, 5
περοῖσι ποικίλοισιν ἠδὲ χρώμασι.
Στήθος μὲν αὐτοῦ πορφυροῦν ἐφαίνετο,
σκέλη δὲ μιλόχρωτα, καὶ κατ' αὐχένα
κροκατίνοις μαλλοῖσιν εὐτρεπίζετο,
κάρα δὲ κοίτης ἡμέροις παρεμφερές, c
καὶ μηλίη μὲν τῇ κόρῃ προσέβλεπε
κύκλω· κόρῃ δὲ κόκκος ὡς ἐφαίνετο·
φωνὴν δὲ πάντων εἶχεν ἐκπρεπεστάτην.
βασιλεὺς δὲ πάντων ὀρνέων ἐφαίνετο, 5
ὡς ἦν νοῆσαι. Πάντα γὰρ τὰ πτήν' ὁμοῦ
ὄπισθεν αὐτοῦ δειλιῶντ' ἐπίσσυτο,
αὐτὸς δὲ πρόσθεν, ταῦρος ὡς γαυρούμενος, d
ἔβαινε κραιπνὸν βῆμα βαστάζων ποδός.

d 11 Ezek. v 243

d 9—446 c 3 'Εξεκιήλος—κύκλω om B d 9 'Εξεκιήλος O τῷ
Μωσεί λέγοντα O Μωσεί I d 12 (τῇδὲ γ') Dind., τῇδ' ἐπ'
codd 446 a 2 πόθεν O ἐξέλαμψέ τινι†] forsit ἐξελάμψατο
a 3 εὐφροσύνης I, εὐφρόνην Dind. a 5 δαψιλὸς O b 1 πέφυκε
χλόη codd b 5—d 2 'citat Eustath. in Hexaem. p 25' Gaisf.
b 5 αἰετοῦ Vig. b 6 ποικίλοισιν I b 8 αὐχένων IO b 9
κροκατοῖσι O μαλοῖσιν O c 1 κοίτης] κοττοῖς Dind. ἡμέροις IO
παρ' ἐμφερές I c 6 ὡς] ὡστ' BO πτηνὰ IO

ΑΛΕΞ-
ΑΝΔΡΟΥ

Καὶ μετὰ βραχεία·

Ἐπιζήτειν δέ τινα πῶς οἱ Ἰσραηλῖται ὄπλα ἔσχον, ἄνοπλοι
5 ἐξελθόντες· ἔφασαν γὰρ τριῶν ἡμερῶν ὁδὸν ἐξελθόντας καὶ
θυσιάσαντας πάλιν ἀνακάμψειν. Φαίνεται οὖν τοὺς μὴ κατα-
κλυσθέντας τοῖς ἐκείνων ὄπλοις χρήσασθαι.

- P. 447 30. Εὐπόλεμος δέ φησιν ἐν τινι περὶ τῆς Ἡλίου προφητείας
Μωσῆν προφητεῦσαι ἔτη μ'. εἶτα Ἰησοῦν τὸν τοῦ Ναυῆ υἱὸν
ἔτη λ'. βιώσαι δ' αὐτὸν ἔτη ρί', πῆξαι τε τὴν ἱερὰν σκηνὴν ἐν
b Σιλοῖ. Μετὰ δὲ ταῦτα προφήτην γενέσθαι Σαμουήλ. Εἶτα τῇ
τοῦ Θεοῦ βουλήσει ὑπὸ Σαμουήλ Σαοῦλον βασιλέα αἰρεθῆναι,
ἄρξαντα δὲ ἔτη κ' τελευτῆσαι. Εἶτα Δαβιδ τὸν τούτου υἱὸν
δυναστεῦσαι, ὃν καταστρέψασθαι Σύρους, τοὺς παρὰ τὸν Εὐφράτην
5 οἰκοῦντας ποταμόν, καὶ τὴν Κομμαγηνὴν, καὶ τοὺς ἐν Γαλαθηνῇ
Ἄσσυρίους καὶ Φοίνικας. Στρατεῦσαι δ' αὐτὸν καὶ ἐπὶ Ἰδομαίους,
καὶ Ἀμμανίτας, καὶ Μωαβίτας, καὶ Ἰτουραίους, καὶ Ναβαταίους,
c καὶ Ναβδαίους, αἷθις δὲ ἐπιστρατεῦσαι ἐπὶ Σούρωνα βασιλέα
Τύρου καὶ Φωϊκῆς, οὓς καὶ ἀναγκάσαι φόρους Ἰουδαίοις ὑπο-
τελεῖν· πρὸς τε Οὐαφρῆν τὸν Αἰγυπτίων βασιλέα φιλίαν
συνθέσθαι. Βουλόμενόν τε τὸν Δαβιδ οἰκοδομῆσαι ἱερὸν τῷ
5 Θεῷ ἀξιούν τὸν Θεὸν τόπον αὐτῷ δεῖξαι τοῦ θυσιαστηρίου· ἔνθα
δὴ ἄγγελον αὐτῷ ὀφθῆναι ἐστῶτα ἐπάνω τοῦ τόπου, οὗ τὸν βωμὸν
ιδρῦσθαι ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ κελεύει αὐτὸν μὴ ιδρῦσθαι τὸ
ἱερόν, διὰ τὸ αἵματι ἀνθρωπίνῳ πεφύρθαι καὶ πολλὰ ἔτη πεπο-
λεμηκέναι. Εἶναι δ' αὐτῷ ὄνομα Διαναθάν· προστάξαι τε
d αὐτῷ τοῦτον, ὅπως τῷ υἱῷ ἐπιτρέψῃ τὴν οἰκοδομίαν· αὐτὸν δὲ
εὐτρεπίζειν τὰ πρὸς τὴν κατασκευὴν ἀνήκοντα, χρυσίου, ἀργύριον,
χαλκόν, λίθους, ξύλα κυπαρίσσινα καὶ κέδρωα. Ἀκούσαντα δὲ

446 d 4 Alexander Polyh.

d 6 φαίνονται IO 447 b 1 Σηλοῖ I b 3 Δαβιδ] Δαδ codd
saepissime b 5 Γαλαθηνῇ] pr τῇ BO b 7 Μωαμίτας I c 2
ἐπιτελεῖν O c 3 Οὐααφρῆν O saepius Αἰγύπτιον BIO c 9—d 7
εἶναι—Ἰουδαίαν om B d 1 ἐπιτρέψει O

τὸν Δαβιδ πλοῖα ναυπηγήσασθαι ἐν Ἀιλάνοις πόλει τῆς Ἀραβίας, ΑΛΕΞ-
ΑΝΔΡΟΥ
καὶ πέμψαι μεταλλευτὰς εἰς τὴν Οὐρφῆ νῆσον, κειμένην ἐν τῇ 5
Ἐρυθρᾷ θαλάσῃ, μέταλλα χρυσικὰ ἔχουσαν· καὶ τὸ χρυσίον
ἐκέλευεν μετακομίσαι τοὺς μεταλλευτὰς εἰς τὴν Ἰουδαίαν. Βασιλεύ-
σαντα δὲ τὸν Δαβιδ ἔτη μ' Σολομῶνι τῷ υἱῷ τὴν ἀρχὴν παρα-
δοῦναι, ὅντι ἑτῶν ιβ', ἐνώπιον Ἡλεί τοῦ ἀρχιερέως· καὶ τῶν
δώδεκα φυλάρχων, καὶ παραδοῦναι αὐτῷ τὸν τε χρυσὸν καὶ 10
ἄργυρον καὶ χαλκὸν καὶ λίθον καὶ ξύλα κυπαρίσσινα καὶ κέδρινα.
Καὶ αὐτὸν μὲν τελευτήσαι, Σολομῶνα δὲ βασιλεύειν, καὶ γράψαι p. 448
πρὸς Οὐαφρῆν τὸν Αἰγύπτου βασιλέα τὴν ὑπογεγραμμένην ἐπι-
στολήν.

31. ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΣΟΛΟΜΩΝ ΟΥΑΦΡΗ ΒΑΣΙΛΕΙ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

ΦΙΛΩΙ ΠΑΤΡΙΚΩΙ ΧΑΙΡΕΙΝ.

5

Γίνωσκέ με παρειληφότα τὴν βασιλείαν παρὰ Δαβιδ τοῦ
πατρὸς διὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ μεγίστου, καὶ ἐπιτεταχότος μοι οἰκοδο- b
μῆσαι ἱερὸν τῷ Θεῷ, ὃς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἔκτισεν· ἅμα
δὲ σοὶ γράψαι, ἀποστείλαι μοι τῶν παρὰ σοῦ λαῶν, οἱ παραστή-
σονται μοι μέχρι τοῦ ἐπιτελέσαι πάντα κατὰ τὴν χρείαν, καθότι
ἐπιτέτακται. 5

32. ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΟΥΑΦΡΗΣ ΣΟΛΟΜΩΝΙ ΒΑΣΙΛΕΙ ΜΕΓΑΛΩΙ ΧΑΙΡΕΙΝ.

Ἄμα τῷ ἀναγνῶναι τὴν παρὰ σοῦ ἐπιστολὴν σφόδρα ἐχάρην, c
καὶ λαμπρὰν ἡμέραν ἤγαγον ἐγὼ τε καὶ ἡ δύναμίς μου πᾶσα ἐπὶ
τῷ παρειληφέναι σὲ τὴν βασιλείαν παρὰ χρηστοῦ ἀνδρὸς καὶ
δεδοκιμασμένου ὑπὸ τηλικούτου Θεοῦ. Περὶ δὲ ὧν γράφεις μοι
περὶ τῶν κατὰ τοὺς λαοὺς τοὺς παρ' ἡμῶν, ἀπέσταλκά σοι 5
μυριάδας ὀκτώ, ὧν καὶ τὰ πλήθη ἐξ ὧν εἰσὶ διασεσάφηκά σοι
ἐκ μὲν τοῦ Σεβριθίτου νομοῦ μυρίους· ἐκ δὲ τοῦ Μενδησίου καὶ d
Σεβεννύτου δισμυρίους· Βουσιρίτου, Λεοντοπολίτου, καὶ ᾿Αθρι-
βίτου) ἀνὰ μυρίους. Φρόντισον δὲ καὶ τὰ δέοντα αὐτοῖς καὶ τὰ

d 4 Ἀιλανόις] Holsten. Steph. Byz. p 16' Gaisf., Ἐλάνοις IO Ἄρρα-
βίας O d 5 Οὐρφεί O d 10 τόν] τάν (sic) I 448 a 5 φίλω (sic)
O et infra b 1 ἐπιτεταχότι BO b 2 τῷ θεῷ (sic) O et infra
b 5 ἐπιτέτακται] pr μοι BO c 1 τῷ] τὸ I d 2 ᾿Αθριβίτου) cf
Hdt. ii. 166, Βαθριθίτου I, Βαθριοίτου O

ΑΛΕΞ- ἄλλα, ὅπως εὐτακτῆ, καὶ ἵνα ἀποκατασταθῶσι εἰς τὴν ἰδίαν, ὡς
 ΑΝΔΡΟΥ 5 ἂν ἀπὸ τῆς χρείας (γενόμενοι).

33. ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΣΟΛΟΜΩΝ ΣΟΥΡΩΝΙ ΤΩΙ ΒΑΣΙΛΕΙ ΤΥΡΟΥ ΚΑΙ
 ΣΙΔΩΝΟΣ ΚΑΙ ΦΟΙΝΙΚΗΣ ΦΙΛΩΙ ΠΑΤΡΙΚΩΙ ΧΑΙΡΕΙΝ.

Γίνωσκέ με παρειληφότα τὴν βασιλείαν παρὰ Δαβίδ τοῦ
 πατρός, διὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ μεγίστου, ἐπιτεταχότος μοι οἰκοδομῆσαι
 P. 449 ἱερὸν τῷ Θεῷ, ὃς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἔκτισεν· ἅμα δὲ καὶ
 σοὶ γράψαι, ἀποστεῖλαί μοι τῶν παρὰ σοῦ λαῶν, οἳ συμπαραστή-
 σονται ἡμῖν μέχρι τοῦ ἐπιτελέσαι τὴν τοῦ Θεοῦ χρείαν, καθότι
 μοι ἐπιτέτακται. Γέγραφα δὲ καὶ εἰς τὴν Γαλιλαίαν καὶ
 5 Σαμαρεῖτιν καὶ Μωαβίτιν καὶ Ἀμμανίτιν καὶ Γαλαδίτιν χορη-
 γεῖσθαι αὐτοῖς τὰ δέοντα ἐκ τῆς χώρας κατὰ μῆνα, κόρους σίτου
 μυρίους· ὁ δὲ κόρος ἐστὶν ἀρταβῶν ἕξ· καὶ οἴνου κόρους μυρίους·
 ὁ δὲ κόρος τοῦ οἴνου ἐστὶ μέτρα δέκα. Τὸ δὲ ἔλαιον καὶ τὰ
 b ἄλλα χορηγηθήσεται αὐτοῖς ἐκ τῆς Ἰουδαίας, ἱερεῖα δὲ εἰς κρεο-
 φαγίαν ἐκ τῆς Ἀραβίας.

34. ΣΟΥΡΩΝ ΣΟΛΟΜΩΝΙ ΒΑΣΙΛΕΙ ΜΕΓΑΛΩΙ ΧΑΙΡΕΙΝ.

Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὃς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἔκτισεν, ὃς
 c εἴλετο ἄνθρωπον χρηστὸν ἐκ χρηστοῦ ἀνδρός. Ἄμα τῷ ἀναγνώναι
 τὴν παρὰ σοῦ ἐπιστολὴν σφόδρα ἐχάρην, καὶ εὐλόγησα τὸν Θεὸν
 ἐπὶ τῷ παρειληφέναι σὲ τὴν βασιλείαν. Περὶ δὲ ὧν γράφεις
 μοι περὶ τῶν κατὰ τοὺς λαοὺς τοὺς παρ' ἡμῖν, ἀπέσταλά σοι
 5 Τυρίων καὶ Φοινίκων ὀκτακισμυρίους, καὶ ἀρχιτέκτονά σοι ἀπ-
 έσταλκα ἄνθρωπον Τύριον, ἐκ μητρὸς Ἰουδαίας, ἐκ τῆς φυλῆς τῆς
 Δαβίδ. Ὑπὲρ ὧν ἂν αὐτὸν ἐρωτήσης τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν
 πάντων, (τῶν κατ') ἀρχιτεκτονίαν, ὑφηγήσεται σοι καὶ ποιήσει.
 d Περὶ δὲ τῶν δεόντων καὶ ἀποστελλομένων σοι παίδων καλῶς

d 5 (γενόμενοι)] Vig. marg, γενομένης codd d 9 τοῦ 2^ο] om O
 449 a 5 Ἀμμανίτιν I χωρηγεῖσθαι O a 6 κόρους] κατακόρους O
 b 1 κρεωφαγίαν I (εω sup ras) O b 2 Ἀραβίας O b 3 Σολομώντι
 O b 4 τὴν γῆν καὶ τὸν οὐρανὸν I c 8 (τῶν κατ')] coniec Vig.
 marg, καὶ codd

ποιήσεις ἐπιστείλας τοῖς κατὰ τόπον ἐπάρχοις, ὅπως χορηγῆται τὰ δέοντα. ΑΛΕΞ-
ΑΝΔΡΟΥ

Διελθὼν δὲ Σολομῶν, ἔχων τοὺς πατρικοὺς φίλους, ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ τοῦ Λιβάνου μετὰ τῶν Σιδωνίων καὶ Τυρίων, μετήνεγκε 5 τὰ ξύλα τὰ προκεκομμένα ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ διὰ τῆς θαλάσσης εἰς Ἴόππην, ἐκεῖθεν δὲ πεζῇ εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ ἄρξασθαι οἰκοδομεῖν τὸ ἱερόν τοι Θεοῦ, ὄντα ἐτῶν τρισκαίδεκα· ἐργάζεσθαι δὲ τὰ ἔθνη τὰ προειρημένα, καὶ φυλὰς δώδεκα τῶν Ἰουδαίων παρέχειν ταῖς ἑκαίδεκα μυριάσι τὰ δέοντα πάντα, κατὰ μήνα 10 φυλλὴν μίαν, θεμελιῶσαί τε τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, μήκος πηχῶν ξ', πλάτος πηχῶν ξ', τὸ δὲ πλάτος τῆς οἰκοδομῆς καὶ τῶν θεμελίων πηχῶν δέκα· οὕτω γὰρ αὐτῷ προστάξαι Νάθαν τὸν προφήτην **p. 450** τοῦ Θεοῦ. Οἰκοδομεῖν δὲ ἐναλλάξ δόμον λίθινον καὶ ἔνδεσμον κυπαρίσσινον, πελεκίοις χαλκοῖς ταλαντιαίοις καταλαμβάνοντας τοὺς δύο δόμους. Οὕτω δ' αὐτὸν οἰκοδομήσαντα ξυλῶσαι ἔξωθεν κεδρίνοις ξύλοις καὶ κυπαρισσίνοις, ὥστε τὴν λιθίνην οἰκοδομὴν 5 μὴ φαίνεσθαι· χρυσῶσαί τε τὸν ναὸν ἔσωθεν χωννύντα πλιθία χρυσᾶ πενταπήχη, καὶ προστιθέναι προσηλοῦντα ἤλοις ἀργυροῖς, ταλαντιαίοις τὴν ὀλκὴν, μαστοειδέσι τὸν ῥυθμόν, τέσσαρσι δὲ τὸν β ἀριθμόν. Οὕτω δ' αὐτὸν χρυσῶσαι ἀπὸ ἐδάφους ἕως τῆς ὀροφῆς, τό τε ὀρόφωμα ποιῆσαι ἐκ φατνωμάτων χρυσῶν, τὸ δὲ δῶμα ποιῆσαι χαλκοῦν ἀπὸ κεραμίδων χαλκῶν, χαλκὸν χωνεύσαντα, καὶ τοῦτον καταξέαντα. Ποιῆσαι δὲ δύο στύλους χαλκοῦς, καὶ 5 καταχρυσῶσαι αὐτοὺς χρυσίῳ ἀδόλφ, δακτύλῳ τὸ πάχος. Εἶναι δὲ τοὺς στύλους τῷ ναῷ ἰσομεγέθεις, τὸ δὲ πλάτος κύκλῳ ἕκαστον κίονα πηχῶν δέκα· στήσαι δὲ αὐτοὺς τοῦ οἴκου ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ εὐωνύμων. Ποιῆσαι δὲ καὶ λυχνίας χρυσᾶς, **c** δέκα τάλαντα ἐκάστην ὀλκὴν ἀγούσας, ὑπόδειγμα λαβόντα τὴν

d 2 ἀπέστειλας B, ἀποστειλας O   d 3 δέοντα] + Σολομῶν εἰς Λίβανον ἀπελθὼν κεκόμικεν εἰς Ἴλῆμ τὰ ξύλα ἃ ὁ πατὴρ αὐτοῦ προέτεμεν B   d 5 τὸ] om I   d 7 Ἴόππην O   d 9 φυλλῆς I   d 10 παρέχειν] pr καὶ codd, 'καὶ rectius omittitur' Vig.   d 12 πλάτος πηχῶν ξ'] om O
450 a 4 ἔσωθεν O   b 1 ταλαντιαίοις ἀργυροῖς O   τέσσαρσι—ἀριθμόν] om BG   b 7 ἰσομεγέθει I   b 8 στήναι I

ΑΛΕΞ-
ΑΝΔΡΟΥ

ὑπὸ Μωσέως ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου τεθείσαν. Στήσαι δ' ἐξ ἑκατέρου μέρους τοῦ σηκοῦ τὰς μὲν ἐκ δεξιῶν, τὰς δὲ ἐξ 5 εὐωνύμων. Ποιῆσαι δ' αὐτὸν καὶ λύχνους χρυσοὺς ὁ, ὥστε καίεσθαι ἐφ' ἑκάστης λυχνίας ἑπτὰ. Οἰκοδομήσαι δὲ καὶ τὰς πύλας τοῦ ἱεροῦ, καὶ κατακοσμήσαι χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ· καὶ καταστεγᾶσαι φατνώμασι κεδρίνοις καὶ κυπαρισσίοις. Ποιῆσαι d δὲ καὶ κατὰ τὸ πρὸς βορρᾶν μέρος τοῦ ἱεροῦ στοᾶν, καὶ στύλους αὐτῇ ὑποστήσαι χαλκοῦς μῆ'. Κατασκευάσαι δὲ καὶ λουτήρα χαλκοῦν, μῆκος πηχῶν κ', καὶ πλάτος πηχῶν κ', τὸ δὲ ὕψος πηχῶν ε'. Ποιῆσαι δὲ ἐπ' αὐτῷ στεφάνην πρὸς τὴν βάσιν 5 ἕπερχουσάν πῆχυν ἕνα πρὸς τὸ τοὺς ἱερεῖς τοὺς τε πόδας προσκλύζεσθαι καὶ τὰς χεῖρας νίπτεσθαι ἐπιβαίνοντας· ποιῆσαι δὲ καὶ τὰς βάσεις τοῦ λουτήρος τορευτὰς χωνευτὰς δώδεκα, καὶ τῷ ὕψει ἀνδρομήκεις, καὶ στήσαι ἐξ ὑστέρου μέρους ὑπὸ τὸν λουτήρα, ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου. Ποιῆσαι δὲ καὶ βάσιν 10 χαλκῆν τῷ ὕψει πηχῶν δυοῖν, κατὰ τὸν λουτήρα, ἵν' ἐφεστήκη ἐπ' αὐτῆς ὁ βασιλεύς, ὅταν προσεύχεται, ὅπως ὀπτανῆται τῷ

p. 451 λαφ' τῶν Ἰουδαίων. Οἰκοδομήσαι δὲ καὶ τὸ θυσιαστήριον πηχῶν κ' ἐπὶ πῆχεις κ', τὸ δὲ ὕψος πηχῶν δώδεκα. Ποιῆσαι δὲ καὶ δακτυλοὺς δύο χαλκοῦς ἀλυσιδωτοὺς, καὶ στήσαι αὐτοὺς ἐπὶ μηχανημάτων ὑπερχόντων τῷ ὕψει τὸν ναὸν πῆχεις κ', καὶ σκιάζειν 5 ἐπάνω παντὸς τοῦ ἱεροῦ· καὶ προσκρεμάσαι ἑκάστη δικτύϊ κώδωνας χαλκοῦς ταλαντιαίους τετρακοσίους· καὶ ποιῆσαι ὅλας τὰς δικτύας πρὸς τὸ ψοφεῖν τοὺς κώδωνας καὶ ἀποσοβεῖν τὰ ὄρνεα, ὅπως μὴ καθίζη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ, μηδὲ νοσσεύη ἐπὶ τοῖς φατνώμασι τῶν

b πυλῶν καὶ στοῶν, καὶ μολύνῃ τοῖς ἀποπατήμασι τὸ ἱερόν. Περιβαλεῖν δὲ καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν τείχεσι καὶ πύργοις καὶ τάφροις· οἰκοδομήσαι δὲ καὶ βασιλεία ἐαυτῷ. Προσαγορευθῆναι δὲ τὸ ἀνάκτορον πρῶτον μὲν Ἱερόν Σολομώνος, ὕστερον δὲ 5 παρεφθαρμένως τὴν πόλιν ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ Ἱερουσαλήμ ὀνομα-

d 2 κατασκευᾶσαι (sic) I   d 8—451 b 3 καί—ἐαυτῷ om B   d 10
ἐφ' ἐστήκη (sic) O   451 a 3 ἀλυσιδωτοὺς I   a 6 ὄλους τοὺς
δικτύους O   a 8 ἐπικαθίζη O   b 4 πρῶτον μὲν τὸ ἀνάκτορον I

σθῆναι, ὑπὸ δὲ τῶν Ἑλλήνων φερωνύμως Ἱεροσόλυμα λέγεσθαι. ΑΛΞΕ-
ΑΝΔΡΟΥ
 Συντελέσαντα δὲ τὸ ἱερὸν καὶ τὴν πόλιν τειχίζοντα ἐλθεῖν εἰς
 Σηλώμ, καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ εἰς ὀλοκάρπωσι προσαγαγεῖν βοῦς
 χιλίους. Λαβόντα δὲ τὴν σκηνὴν καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ τὰ c
 σκεύη, ἃ ἐποίησε Μωσῆς, εἰς Ἱεροσόλυμα ἐνεγκεῖν, καὶ ἐν τῷ
 οἴκῳ θείναι. Καὶ τὴν κιβωτὸν δὲ καὶ τὸν βωμὸν τὸν χρυσοῦν
 καὶ τὴν λυχνίαν καὶ τὴν τράπεζαν καὶ τὰ ἄλλα σκεύη ἐκεῖ κατα-
 τίθεσθαι, καθὼς προστάξει αὐτῷ τὸν προφήτην. Προσαγαγεῖν 5
 δὲ τῷ Θεῷ θυσίαν μυρίαν, πρόβατα δισχίλια, μόσχους τρισχιλίους
 πεντακοσίους. Τὸ δὲ σῦμπαν χρυσίον, τὸ εἰς τοὺς δύο στύλους
 καὶ τὸν ναὸν καταχρησθέν, εἶναι τάλαντα μυριάδων υξ'. εἰς δὲ d
 τοὺς ἥλους καὶ τὴν ἄλλην κατασκευὴν ἀργυρίου τάλαντα χίλια
 διακόσια τριάκοντα δύο· χαλκοῦ δὲ εἰς τοὺς κίονας καὶ τὸν
 λουτήρα καὶ τὴν στοὰν τάλαντα μυρία ὀκτακισχίλια πεντήκοντα.
 Ἀποπέμψαι δὲ τὸν Σολομῶνα καὶ τοὺς Αἰγυπτίους καὶ τοὺς 5
 Φοίνικας, ἐκάστους εἰς τὴν ἑαυτῶν, ἐκάστῳ χρυσοῦ σίκλους δόντα
 δέκα· τὸ δὲ τάλαντον εἶναι σίκλον. Καὶ τῷ μὲν Αἰγύπτου
 βασιλεῖ Οὐαφρῆ ἔλαιον μετρητὰς μυρίους, φοινικοβαλάνων ἀρτά-
 βας χιλίας, μέλιτος δὲ ἀγγεῖα ἑκατόν, καὶ ἀρώματα πέμψαι. Τῷ
 δὲ Σούρωνι εἰς Τύρον πέμψαι τὸν χρυσοῦν κίονα, τὸν ἐν Τύρῳ 10
 ἀνακείμενον ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ Διός. Θεόφιλος δὲ φησι τὸν περισ- p. 452
 σεύσαντα χρυσὸν τὸν Σολομῶνα τῷ Τυρίων βασιλεῖ πέμψαι· τὸν
 δὲ εἰκόνα τῆς θυγατρὸς ζῶον ὀλοσώματος κατασκευάσαι, καὶ
 ἔλντρον τῷ ἀνδριάντι τὸν χρυσοῦν κίονα περιθεῖναι. Ποιῆσαι
 δὲ φησιν ὁ Εὐπόλεμος τὸν Σολομῶνα καὶ ἀσπίδας χρυσᾶς χιλίας, 5
 ὧν ἐκάστην πεντακοσίων εἶναι χρυσῶν. Βιωσαὶ δὲ αὐτὸν ἔτη
 πενήκοντα δύο, ὧν ἐν εἰρήνῃ βασιλεύσαι ἔτη μ'.

35. Τιμοχάρης δὲ φησιν ἐν τοῖς περὶ Ἀντιόχου τὰ Ἱεροσό- b
 λυμα τὴν μὲν περίμετρον ἔχειν σταδίου μ'· εἶναι δ' αὐτὴν
 δυσάλωτον, πάντοθεν ἀπορρῶξι περικλειομένην φάραγγιν. "Ολην

c 4 καταθέσθαι O c 7 δύο] om O d 1 καταχρισθέν BO μυρι-
 ἄδων υξ'] τετρακισμυρίων ἐξήκοντα B d 2 χίλια—δύο] ,σαλβ' O d 6
 χρυσίου σίκλας B 452 a 2 τῷ Σολομῶντι O Τύρωνι O a 6
 ὧν] ὄν O

ΑΛΕΞ- C δὲ τὴν πόλιν ὕδασι καταρρεῖσθαι, ὥστε καὶ τοὺς κήπους ἐκ τῶν
 ΑΝΔΡΟΥ ἀπορρεόντων ὑδάτων ἐκ τῆς πόλεως ἄρδεσθαι. Τὴν δὲ μεταξὺ
 ἀπὸ τῆς πόλεως ἄχρι τεσσαράκοντα σταδίων ἄνυδρον εἶναι· ἀπὸ
 δὲ τῶν μὲν σταδίων πάλιν κάθυδρον ὑπάρχειν.

d 36. Ὁ δὲ τῆς Συρίας σχοινομέτρησι γράψας ἐν τῇ πρώτῃ
 φησὶ κεῖσθαι Ἱεροσόλυμα ἐπὶ μετεώρου τε καὶ τραχέος τόπου·
 ἠκοδομηθῆσθαι δὲ τινα μὲν μέρη τοῦ τείχους ἀπὸ λίθου ξεστοῦ, τὰ
 δὲ πλείονα ἀπὸ χάλικος· καὶ ἔχειν τὴν περίμετρον τὴν πόλιν
 5 σταδίων κζ', ὑπάρχειν δὲ καὶ πηγὴν ἐν τῷ χωρίῳ ὕδωρ δαιψιλὲς
 ἀναβλύζουσαν.

37. Φησὶ δὲ ὁ Φίλων ἐν τοῖς περὶ Ἱεροσολύμων κρήνην εἶναι,
 P. 453 ταύτην δὲ ἐν μὲν τῷ χειμῶνι ξηραίνεσθαι, ἐν δὲ τῷ θέρει πλη-
 ροῦσθαι. Λέγει δὲ ἐν τῇ πρώτῃ οὕτως·

Νηχόμενος δ' ἐφύπερθε τὸ θαμβηέστατον ἄλλο
 †δέρκηθρον† (συναοιδὰ) μεγιστούχοιο λοετροῖς
 5 ρεύματος ἐμπίπλησι βαθὺν ῥόον †ξαναεισηστ'.

Καὶ τὰ ἐξῆς. Οἷς πάλιν ὑποβὰς περὶ τῆς πληρώσεως ἐπιλέγει·

Ῥεῦμα γὰρ ὑψιφάεννον, ἐν ἱετίοις νιφετοῖσιν
 b ἰέμενον, πολυγηθές, (ὑπαὶ πύργοις συνόροισι)
 στρωφᾶται, καὶ ξηρὰ πέδω κεκοιμημένα, κρήνης
 τηλεφαῆ δείκνυσιν ὑπέρτατα θάμβεα λαῶν.

Καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα. Εἶτα πάλιν περὶ τῆς τοῦ ἀρχιερέως
 5 κρήνης καὶ τῆς ἀποχετεύσεως διέξεισιν οὕτως·

Αἰπὺν δ' ἄρ' ἐκπτύουσι διὰ χθονὸς ὑδροχόοισι
 c σωλῆνες.

καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις ἔπεται.

Τοσαῦτα μὲν δὴ τὰ ἀπὸ τῶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Πο-
 λυῖστορος.

453 a 3 Philonis Fr. ap Alex. Polyh. cf 421 c 1

c 3 ἀπὸ 1°] om O d I Συρίας + σχοινομέτρης IO σχοινομέτρησιν]
 om I 453 a 4 (συναοιδὰ)] coniecti cf Eur. H. F. 787, σὺν ἀοιδᾶ
 codd a 5 ἐξαναεισί Voss. marg a 7 ὑψιφάεινον O b I ὑπέρ
 πύργοισιν ὄροις codd, ὑπαὶ coniec Vig., cetera ego b 4—c 2 καὶ—
 ἔπεται om B

38. Περὶ δὲ τῶν ἐν τῇ Ἱερουσαλήμ ὑδάτων καὶ ὁ 5
Ἀρισταῖος ἐν τῷ γραφέντι αὐτῷ βιβλίῳ Περὶ τῆς Ἐρ-
μηνείας τοῦ τῶν Ἰουδαίων Νόμου ταῦτα ἱστορεῖ'

Ὁ δὲ οἶκος ἀποβλέπει πρὸς ἡῶ, τὰ δ' ὀπίσθια αὐτοῦ πρὸς ^{ΑΡΙΣΤΕΟΥ} d
ἐσπέραν. Τὸ δὲ πᾶν ἔδαφος λιθόστρωτον καθέστηκε, καὶ κλί-
ματα πρὸς τοὺς καθήκοντας τόπους ἔχει τῆς τῶν ὑδάτων ἐπιρροῆς
ἐνεκεν, ἣ γίνεται διὰ τὴν σμῆξιν τῶν ἀπὸ τῶν θυσιῶν αἱμάτων·
πολλὰ γὰρ μυριάδες κτηνῶν προσάγονται κατὰ τὰς τῶν ἑορτῶν 5
ἡμέρας. Ὑδατος δὲ ἀνέκλειπτός ἐστι σύστασις, ὡς ἂν καὶ πηγῆς
ἔσωθεν πολυρρύτου φυσικῶς ἐπιρρεούσης, ἔτι δὲ θαυμασιῶν καὶ
ἀδιηγῆτων ὑποδοχείων ὑπαρχόντων ὑπὸ γῆν, καθὼς ἐπέφαινον,
πέντε σταδίων κυκλόθεν τῆς κατὰ τὸ ἱερόν καταβολῆς, καὶ ἐκ p. 454
τούτων σύριγγας ἀναρίθμους, καθ' ἕκαστον μέρος ἑαυτὰ συναπ-
τόντων τῶν ῥευμάτων· καὶ ταῦτα πάντα μεμολιβδῶσθαι κατ'
ἑδάφους καὶ τῶν τοίχων, ἐπὶ δὲ τούτων κεχύσθαι πολὺ πλῆθος
κονιάσεως, ἐνεργῶς γεγενημένων ἀπάντων. 5

39. Ἐπὶ τούτοις καὶ τῆς Ἱερεμίου προφητείας τοῦ b
Πολυῖστορος μνήμην πεποιημένου, ἡμᾶς ἀποσιωπήσαι
ταύτην πάντων ἂν εἴη παραλογώτατον. Κεῖσθω τοίνυν
καὶ αὕτη'

Εἶτα Ἰωναχεῖμ· ἐπὶ τούτου προφητεῦσαι Ἱερεμίαν τὸν προ- 5 ΑΛΕΞ-
φήτην. Τούτου ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποσταλέντα καταλαβεῖν τοὺς ΑΝΔΡΟΥ
Ἰουδαίους θυσιάζοντας εἰδώλῳ χρυσῷ, ᾧ εἶναι ὄνομα Βάαλ.
Τούτου δὲ αὐτοῖς τὴν μέλλουσαν ἀτυχίαν δηλῶσαι. Τὸν δὲ
Ἰωναχεῖμ ζῶντα αὐτὸν ἐπιβαλέσθαι κατακαῦσαι· τὸν δὲ φάναι
τοῖς ξύλοις τούτοις Βαβυλωνίους ὀψοποιήσειν, καὶ σκάψειν τὰς c
τοῦ Τίγριδος καὶ Εὐφράτου διώρυχας αἰχμαλωτισθέντας. Τὸν δὲ

d 1 Aristeas, p xi ed Hody

454 b 5 Alexander Polyh.

d 1—454 b 4 ὁ—αὕτη om B d 6 ἀνέκλειπτός (sic) O d 8
ἀπέφαινον Arist. 454 a 2 ἀνηρίθμους O ἐαυτὰ] Arist., ἑαυτὰς
IO, ἑαυταῖς Vig. a 3 μεμολιβδῶσθαι IO, μεμολιβδοῦσθαι Arist. a 4
τοὺς τοίχους O a 5 κονίας ἕως O Arist. c 2 Ἐφράτου O διώρυχας I

ΑΛΕΞ- τῶν Βαβυλωνίων βασιλέα ἀκούσαντα Ναβουχοδονόσορ τὰ ὑπὸ
 ΑΝΔΡΟΥ τοῦ Ἱερεμίου προμαντευθέντα παρακαλέσαι Ἀστιβάρην τὸν Μήδων
 5 βασιλέα συστρατεύειν αὐτῷ. Παραλαβόντα δὲ Βαβυλωνίους
 καὶ Μήδους, καὶ συναγαγόντα πεζῶν μὲν ὀκτῶ καὶ δέκα, ἵππέων
 δὲ μυριάδας δώδεκα, καὶ † πεζῶν † ἄρματα μυρία, πρῶτον μὲν τὴν
 Σαμαρεΐτιν καταστρέψασθαι, καὶ Γαλιλαίαν, καὶ Σκυθόπολιν, καὶ
 d τοὺς ἐν τῇ Γαλααδίτιδι οἰκούντας Ἰουδαίους· αὐθις δὲ τὰ Ἱερο-
 σόλυμα παραλαβεῖν, καὶ τὸν Ἰουδαίων βασιλέα Ἴωναχέιμ ζωργή-
 σαι· τὸν δὲ χρυσὸν τὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ ἄργυρον καὶ χαλκὸν
 ἐκλέξαντας εἰς Βαβυλῶνα ἀποστείλαι, χωρὶς τῆς κιβωτοῦ καὶ
 5 τῶν ἐν αὐτῇ πλακῶν· ταύτην δὲ τὸν Ἱερεμίαν κατασχεῖν.

p. 455 b 40. Τούτοις ἐπισυνάψαι ἀναγκαῖον καὶ τὰ περὶ τῆς
 Ἰουδαίων αἰχμαλωσίας τῆς ὑπὸ Ναβουχοδονόσορ γε-
 γενημένης·

ΙΩΣΗΠΟΥ Συμμίξας δὲ Ναβουχοδονόσορ τῷ ἀποστάτῃ καὶ παραταξάμενος,
 5 αὐτοῦ τε ἐκურιένσε, καὶ τὴν χώραν ἐξ αὐτῆς ὑπὸ τὴν αὐτῶν βασι-
 λείαν ἐποιήσατο. Τῷ τε πατρὶ αὐτοῦ συνέβη Ναβοπαλασσάρῳ,
 κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἀρρωστήσαντι, ἐν τῇ Βαβυλωνίων πόλει
 μεταλλάξαι τὸν βίον, ἔτη βεβασιλευκότι κά· αἰσθόμενος δὲ μετ'
 οὐ πολὺν χρόνον τὴν τοῦ πατρὸς τελευτὴν Ναβουχοδονόσορος,
 c καταστήσας τὰ κατὰ τὴν Αἴγυπτον πράγματα, καὶ τὴν λοιπὴν
 χώραν καὶ τοὺς αἰχμαλώτους Ἰουδαίων τε καὶ Φουίκων καὶ Σύρων
 τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτον ἐθνῶν συντάξας τισὶ τῶν φίλων, εἰς τὴν
 Βαβυλωνίαν παρεγένετο.

5 Καὶ μεθ' ἕτερα φησι·

455 b 4 Ioseph. c *Apriōn* i. 19 p 450

c 3 Ναβουχοδονόσορ ἀκούσαντα Vig. marg c 7 †πεζῶν†] delet Vig.
 marg d 1 Γαλααδίτιδι] B, Γαλαατίδι Vig., cf 1 Macc. v. 25, Γαλα-
 αδίτιδι I, Γαλατίδι O d 2 Ἰωάκειμ IO 455 b 2 Ναβουχοδονόσορος I
 γεγενημένης—Ναβουχοδονόσορ] om I b 5 τε ἐκურιένσε] τ' ἐκράτει Ios.
 αὐτῆς] ἀρχῆς Ios. αὐτῶν] BIO, αὐτοῦ edd, αὐτοῦ Ios. b 6 Ναβοπα-
 λασσάρῳ B, Ναβοπιλασσάρῳ Ios. b 8 βεβασιλευκότα I b 9 πολὺν
 χρόνον] πολὺ Ios. Ναβουχοδονόσορ O et saepius c 3 τῶν 1°] pr
 καὶ Ios. εἰς—παρεγένετο] abbreviatum ex Ios.

Ναβουχοδονόσορος μὲν οὖν μετὰ τὸ ἄρξασθαι τοῦ προειρημένου ΙΩΣΗΠΟΥ
 τείχους ἔμπροσθεν εἰς ἀρρωστίαν μετήλλαξε τὸν βίον, βασιλευκῶς
 ἔτη μγ', τῆς δὲ βασιλείας κύριος ἐγένετο ὁ υἱὸς αὐτοῦ Εὐιλμα-
 λούρουχος. Οὗτος προστὰς τῶν πραγμάτων ἀνόμως καὶ ἀσελγῶς,
 ἐπιβουλευθεὶς ὑπὸ τὴν ἀδελφὴν ἔχοντος αὐτοῦ Νηριγλισάρου, **d**
 ἀνῆρέθη, βασιλεύσας ἔτη δύο. Μετὰ δὲ τὸ ἀναιρεθῆναι τοῦτον
 διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν ὁ ἐπιβουλεύσας αὐτῷ Νηριγλισάρου,
 ἐβασίλευσεν ἔτη δ'. Τούτου υἱὸς Χαβαεσσοάραχος ἐκυρίευσεν
 μὲν τῆς βασιλείας παῖς ὢν μῆνας ἑννέα· ἐπιβουλευθεὶς δὲ διὰ τὸ **5**
 πολλὰ ἐκφαίνειν κακοήθη, ὑπὸ τῶν φίλων ἀπετυμπανίσθη. Ἀπο-
 λομένου δὲ τούτου, συνελθόντες οἱ ἐπιβουλεύσαντες αὐτῷ κωμῆ
 τὴν βασιλείαν περιέθηκαν Ναβοννήδῳ τιμὴ τῶν ἐκ Βαβυλῶνος
 ὄντι ἐκ τῆς αὐτῆς ἐπισυστάσεως. Ἐπὶ τούτου τὰ περὶ ποταμῶν
 τείχη τῆς Βαβυλωνίων πόλεως ἐξ ὀπτῆς πλίνθου καὶ ἀσφάλτου **10**
 κατεκοσμήθη. Οὔσης δὲ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν τῷ ἑπτακαι-
 δεκάτῳ ἔτει, προσεληλυθὼς Κῦρος ἐκ τῆς Περσίδος μετὰ δυνάμεως
 πολλῆς, καταστρεψάμενος τὴν λοιπὴν βασιλείαν ἅπασαν, ὥρμησεν **p. 456**
 ἐπὶ τῆς Βαβυλωνίας. Αἰσθόμενος δὲ Ναβόννηδος τὴν ἔφοδον
 αὐτοῦ, ἀπαντήσας μετὰ τῆς δυνάμεως καὶ παραταξάμενος, ἥσσηθεὶς
 τῇ μάχῃ, καὶ φυγῶν ὀλιγοστός, συνεκλείσθη εἰς τὴν Βορσιππηῶν
 πόλιν. Κῦρος δὲ Βαβυλῶνα καταλαβόμενος, καὶ συντάξας τὰ ἕξ **5**
 τῆς πόλεως τείχη κατασκάψαι διὰ τὸ λίαν αὐτῷ πραγματικὴν καὶ
 δυσάλωτον φανῆναι τὴν πόλιν, ἀνέξευξεν ἐπὶ Βόρσιππον, ἐκπολι-
 ορκήσων τὸν Ναβόννηδον. Τοῦ δὲ Ναβοννήδου οὐχ ὑπομείναντος **b**
 τὴν πολιορκίαν, ἀλλ' ἐγχειρίσαντος αὐτὸν πρότερον, χρησάμενος
 Κῦρος φιλανθρώπως, καὶ δούς οικητήριον αὐτῷ Καρμανίαν, ἐξέ-
 πεμψεν ἐκ τῆς Βαβυλωνίας. Ναβόννηδος μὲν οὖν τὸν λοιπὸν τοῦ
 χρόνου διαγενόμενος ἐν ἐκείνῃ τῇ χώρᾳ κατέστρεψε τὸν βίον. **5**

c 6 Ioseph. c *Apion* i. 20 p 451

c 8 Εὐειλμαράδουχος Ιος. **d** 4 Λαβαεσσοάραχος ΒΟ, Λαβοροσοάρ-
 χος Ιος. **d** 5 παῖς ὢν] παισῶν Ι **d** 6 ἐμφαίνει Ο Ιος. **d** 8
 Ναβοννίδῳ Ι saepius **d** 9 ἐπὶ—αὐτοῦ] om Β **d** 12 προεξεληλυθὼς
 Ιος. **456 a** 1 βασιλείαν ἅπασαν] codd, Ἀσίαν πᾶσαν Ιος. **a** 6
 αὐτῶν Ι **b** 4 Ναβόννηδος—βίον] om Β

ΙΩΣΗΠΟΥ Ταῦτα σύμφωνον ἔχει ταῖς ἡμετέραις βίβλοις τὴν ἀλήθειαν. Γέγραπται γὰρ ἐν αὐταῖς ὅτι Ναβουχοδονόσορος ὀκτωκαιδεκάτω
 c τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔτει τὸν παρ' ἡμῶν ναὸν ἠρήμωσε, καὶ ἦν ἀφανὴς ἐπὶ ἔτη πεντήκοντα. Δευτέρῳ δὲ τῆς Κύρου βασιλείας ἔτει, τῶν θεμελίων ὑποβληθέντων, δεκάτῳ πάλιν τῆς Δαρείου βασιλείας ἐτελέσθη.

5 Ταῦτα ὁ Ἰώσηπος.

d 41. Εὗρον δὲ καὶ ἐν τῇ Ἀβυδηνοῦ περὶ Ἀσσυρίων γραφῇ περὶ τοῦ Ναβουχοδονόσορ ταῦτα·

ΑΒΥ-
ΔΗΝΟΥ

Μεγασθένης δὲ φησι Ναβουκοδρόσορον Ἡρακλέος ἀλκιμώ-
 5 τερων γεγονότα ἐπὶ τε Λιβύην καὶ Ἰβηρίην στρατεύσαι· ταύτας δὲ χειρωσάμενον, ἀπόδασμον αὐτέων εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Πόντου κατοικίσαι. Μετὰ δέ, λέγεται πρὸς Χαλδαίων, ὡς ἀναβὰς ἐπὶ τὰ βασιλῆα κατασχεθεὶ θεῶ ὅτεφ δὴ, φθεγξάμενος δὲ εἶπεν, Οὗτος ἐγὼ Ναβουκοδρόσορος, ὦ Βαβυλώνιοι, τὴν μέλλουσαν ὑμῶν προαγγέλλω συμφορὴν, τὴν οὔτε Βῆλος ἐμὸς πρόγονος, οὔτε
 p. 457 βασιλεία Βῆλτις ἀποτρέψαι Μοίρας πείσαι σθένουσιν. Ἡξει Πέρσης ἡμίονος, τοῖσιν ἡμετέροισι δαίμοσι χρεώμενος συμμάχοισιν· ἐπάξει δὲ δουλωσύνην. Οὗ δὴ συναίτιος ἔσται Μῆδης, τὸ Ἀσσύριον αὐχημα. Ὡς εἶθε μιν, πρόσθεν ἢ δοῦναι τοὺς
 5 πολίτας, Χάρυβδίν τινα ἢ θάλασσαν εἰσδεξαμένην αἰστῶσαι πρόρριζον· ἢ μιν ἄλλας ὁδοὺς στραφέντα φέρεσθαι διὰ τῆς ἐρήμου, ἵνα οὔτε ἄστεα οὔτε πάτος ἀνθρώπων, θῆρες δὲ νομὸν ἔχουσι, καὶ ὄρνιθες πλάζονται, ἐν τε πέτρῃσι καὶ χαράδρῃσι μόνον ἀλώμενον· ἐμέ τε πρὶν εἰς νόον βαλέσθαι ταῦτα τέλεος
 b ἀμείνουτος κερῆσαι. Ὁ μὲν θεσπίσας παραχρήμα ἠφάνιστο·

456 d 3 Abydenus, cf p 414 d

c 3 δεκάτῳ] δευτέρῳ Ios. c 4 ἀπετελέσθη Ios. d 3 Μεγασθένης] cf 410 c Ναβουκοδρόσορον I d 6 κατοικῆσαι BI d 8 Ναβουκοδονόσορος O d 9 οὔτε] IO, ὅ τε edd οὔτε] IO, ἦ τε edd 457 a 1 Βῆλτις I σθένουσιν] O Scal., ἀσθενοῦσιν BI a 2 ἡμετέροισι O a 2—8 συμμάχοισιν—πλάζονται om B a 3 δουλωσύνην I ἀνίτιος IO a 6 πρόρριζον· ἢ μιν] πρόρριζον ἡμῶν IO a 8 ὄρνιθες] ὄρνεα O a 9 βάλλεσθαι I

ὁ δὲ οἱ παῖς Ἀμιλμαρούδοκος ἐβασίλευε. Τὸν δ' ὁ κηδεστὴς ἀποκτείνας Ἰγλίσαρης λείπει παῖδα Λαβασσοάρασκον. Τούτου δὲ ἀποθανόντος βιαίῳ μόρῳ, Ναβαννίδοχον ἀποδεικνῦσι βασιλέα, προσήκοντά οἱ οὐδέν. Τὸν δὲ Κύρος, ἔλων Βαβυλῶνα, Καρ- 5
μανίης ἡγεμονίῃ δωρέεται.

ΑΒΥ-
ΔΗΝΟΥ

Καὶ περὶ τοῦ κτίσαι δὲ τὸν Ναβουχοδονόσορ τὴν Βαβυλῶνα, ὁ αὐτὸς ταῦτα γράφει·

Λέγεται δὲ πάντα μὲν ἐξ ἀρχῆς ὕδωρ εἶναι, θάλασσαν καλο-
μένην. Βῆλον δὲ σφεα παῦσαι, χώρην ἐκάστῳ ἀπουείμαντα, καὶ 10
Βαβυλῶνα τείχει περιβαλεῖν· τῷ χρόνῳ δὲ τῷ ἰκνευμένῳ ἀφανι- c
σθῆναι. Τειχίσαι δὲ αὐθις Ναβουχοδονόσορον τὸ μέχρι τῆς
Μακεδονίων ἀρχῆς διαμεῖναν ἐὼν χαλκόπυλον.

Καὶ μεθ' ἕτερα ἐπιλέγει·

Ναβουχοδονόσορος δὲ διαδεξάμενος τὴν ἀρχὴν Βαβυλῶνα 5
μὲν ἐτείχισε τριπλῶ περιβόλῳ ἐν πέντε καὶ δέκα ἡμέρησι, τὸν
τε Ἀρμακάλην ποταμὸν ἐξήγαγεν, ἔοντα κέρας Εὐφρητέω, τὸν τε
Ἀκράκανον. Ὑπὲρ δὲ τῆς Σιππαρηνῶν πόλιος λάκκον ὀρυξά-
μενος, περίμετρον μὲν τεσσαράκοντα παρασαγγέων, βάθος δ'
ὄργυιῶν εἴκοσι, πύλας ἐπέστησεν, τὰς ἀνοίγοντες ἄρδεσκον 10
τὸ πεδῖον· καλέουσι δ' αὐτὰς ἐχοτογνώμονας. Ἀπετείχισε δὲ d
καὶ τῆς Ἐρυθρῆς θαλάσσης τὴν ἐπίκλυσι, καὶ Τερρηδόνα πόλιν
ἔκτισεν κατὰ τὰς Ἀράβων εἰσβολάς· τὰ τε βασιλίῃα δένδροις
ἤσκησε, κρεμαστοὺς παραδείσους ὀνομάσας.

Καὶ ταῦτα δέ μοι ἀπὸ τῆς δηλωθείσης κείσθω γρα- 5
φῆς, διὰ τὸ φέρεσθαι ἐν τῇ τοῦ Δανιὴλ προφητεῖα ὡς

457 b 9 Abydenus

b 2 ὁ 1^ο—Λαβασσοάρασκον] om B   b 3 Ἰγλίσαρης O   Λαβασ-
σοάρασκον O   b 4 Ναβαννίδοχον O   b 9 λέγουσι BO   b 10
χώρον O   c 3 διαμεῖναι IO   c 5 Ναβουχοδονόσορ O   c 7 Ἐφρητέω
B, Ἐφρήτεο O   c 8 Ἀράκανον O   c 10 ὄργυιῶν IO   d 1 ἀπετεί-
χισέ] BIO, ἐπετείχισε edd   d 2 Τερρηδόνα BO   d 3 ἔκτησε I
Ἀράβων O

ἄρα Ναβουχοδονόσορ ἐν τῷ ναῷ τῆς βασιλείας αὐτοῦ
 τῷ ἐν Βαβυλῶνι περιπατῶν, μέγα φρονήσας, ἀπηυθαδ-
 ἴσατο εἰπῶν, Οὐχ αὕτη ἐστὶ Βαβυλῶν ἡ μεγάλη, ἣν ἐγὼ
 p. 458 ᾠκοδόμησα εἰς οἶκον βασιλείας, ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος μου, εἰς
 τιμὴν τῆς δόξης μου; Ὅτε ἔτι τοῦ λόγου ἐπὶ στόματος ὄντος
 αὐτοῦ, τὰ τῆς μετελθούσης καταστροφῆς αὐτῷ γέγονε.
 Ταῦτα μὲν οὖν ἡμῖν αὐτάρκως περὶ τῶνδε.

b 42. Προσκέισθω δὲ ἐπὶ πᾶσι καὶ τὰ ἀπὸ τῆς Ἰου-
 δαίων Ἀρχαιότητος Ἰωσήπου, ἔνθα μυρίων συγγραφέων
 αὐτολεξεῖ παραθεῖς φωνὰς ταῦτα ἐπιλέγει·

ΙΩΣΗΠΟΥ Ἀρκοῦσι δ' ὅμως εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀρχαιότητος αἱ τε
 5 Σύρων καὶ Χαλδαίων καὶ Φοινίκων ἀναγραφαί, πρὸς ἐκείναις
 τε τοσοῦτοι τῶν Ἑλλήνων συγγραφεῖς, ἔτι δὲ πρὸς τοῖς εἰρημένοις,
 Θεόφιλος, καὶ Θεόδοτος, καὶ Μνασέας, καὶ Ἀριστοφάνης, καὶ
 Ἐρμογένης, Εὐήμερός τε, καὶ Κόνων, καὶ Ζωπυρίων, καὶ πολλοί
 c τινες τάχα ἄλλοι (οὐ γὰρ ἔγωγε πᾶσιν ἐντετύχηκα τοῖς βιβλίοις)
 οὐ παρέργως ἡμῶν μεμνημονεύκασιν. Οἱ πολλοὶ δὲ τῶν εἰρη-
 μένων ἀνδρῶν τῆς μὲν ἀληθείας τῶν ἐξ ἀρχῆς πραγμάτων
 διήμαρτον, ὅτι μὴ ταῖς ἱεραῖς ἡμῶν βίβλοις ἐνέτυχον· κοινῶς
 5 μέντοι περὶ τῆς ἀρχαιότητος ἅπαντες μεμαρτυρήκασιν, ὑπὲρ οὗ
 τὰ νῦν λέγειν προεθέμην. Ὁ μέντοι Φαληρεὺς Δημήτριος, καὶ
 Φίλων ὁ πρεσβύτερος, καὶ Εὐπόλεμος, οὐ πολὺ τῆς ἀληθείας
 διήμαρτον. Οἷς συγγνώσκει ἄξιον· οὐ γὰρ ἐνῆν αὐτοῖς μετὰ
 πάσης ἀκριβείας τοῖς ἡμετέροις γράμμασι παρακολουθεῖν.

d Ταῦτα καὶ ὁ Ἰώσηπος. Ὅτω δὲ φίλον τοῖς περὶ
 τῆς Ἰουδαίων Ἀρχαιότητος λόγοις ἐντυχεῖν τοῦ ἀνδρός,

d 9 Dan. iv. 27

458 b 4 Ioseph. c Arion i. 23 p 458

458 a 2 ὄντος] om I b 1 προκέισθω BI b 5 Σύρων]
 Αἰγυπτίων Ios. b 8 Κόνων] Ios., Κόμων codd c 1 ἄλλοι τάχα ΒΟ
 ἔγωγα I c 2 μεμνημονεύκασιν (sic) O, ἐμνημονεύκασιν Ios. c 5 οὐ] ἦς
 Ios. c 6 λέγει I Φαλιρεὺς O c 8 οἷς συγγ. ἄξιον] om ΒΟ

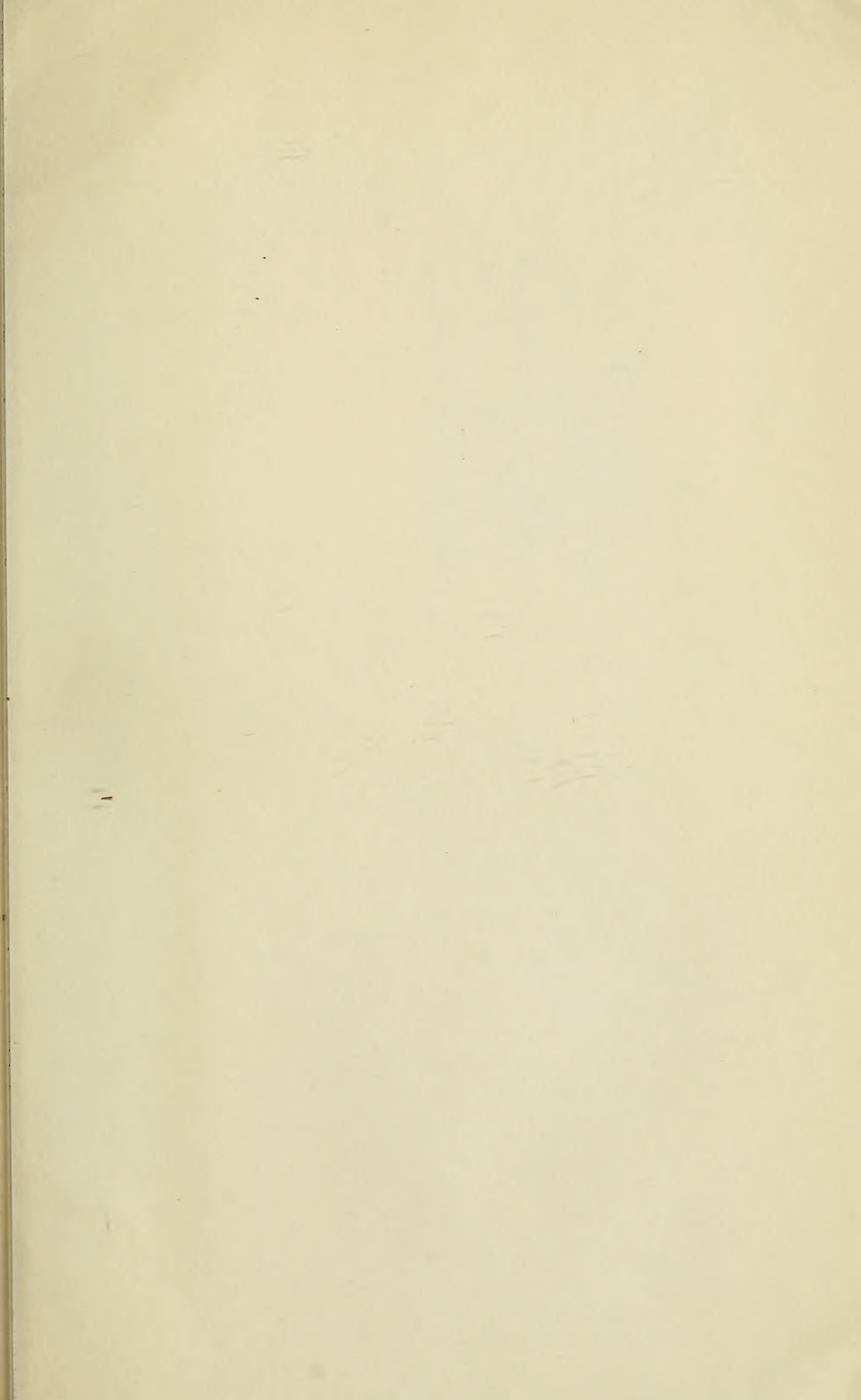
πλείστας ἂν εὔροι συμφώνους ταῖς ἐκτεθείσαις μαρτυρίας. Καὶ πολὺς δὲ ἄλλος μαρτύρων ἡμῖν ὄχλος παλαιῶν τε καὶ νέων συγγραφέων ἐπιρρεῖ, τὴν ὁμοίαν 5 τοῖς τεθείσι ψῆφον ἐπισφραγιζομένων, ὧν τὰς φωνάς, λόγου προνοούμενοι συμμετρίας, τοῖς φιλομαθέσι ζητεῖν τε καὶ διερευνᾶν ἀπολείψαντες, ἐπὶ τὴν λείπουσαν αὐτοὶ μεταβησόμεθα ἐπαγγελίαν.

ḍ 4 μαρτύρων—ὁμοίαν] om I (hab in marg sup)
μαρτυρεῖ O

ḍ 5 ἐπιρρεῖ]

ADDENDA ET CORRIGENDA IN TOM. I

- 8 b 6 ἀψίδων] lege ἀψίδων.
 100 a 1 διασκοπούμενος] l. διασκοπούμένος.
 101 a 1 ὦιδε] l. ὦδε.
 146 a 2 (App. Crit.) κάκ] l. βαθύ].
 154 d 8 δαιμονιακόν] l. δαιμονικόν.
 179 d 8 τοσοῦτων] vide notam.
 180 d 1 (App. Crit.) ἠ] l. ἠν.
 191 c 6-d 2 Porphyrio tribuenda et typis minoribus exaranda.
 195 d 3 (App. Crit.) Νειλώην] l. Νειλώην.
 210 d 7 ἰππότην] l. ἰππότης).
 210 d 10 καὶ τὸ] l. κατὰ τὸ.
 227 a 1 σηνδιαιρουμένω] l. συνδιαιρουμένω.
 229 a 4 Σαβαῖοι] l. Σαπαῖοι.
 232 d 6 ἴν' ἦ] l. ἴν' ἦ (imperfect).
 265 a 4 ἐστίν] l. ἐστιν.
 302 d 1 τῆς] l. γῆς.
 331 c 2 ἐκπέμποντα] l. ἐμπνέοντα) (Philo).
 340 d 6 δοκεῖς] l. δοκεῖ.
 359 d 3 νομοθέτης,] dele comma.
 364 c 6 βούλησιν,] d. comma.
 392 d 2 δέ] l. δ' ἦ, et vide not.
 418 c 7 φησί, πόλιν] l. φησὶ πόλιν.
 426 b 4 αἰγινόμος] l. αἰγίνομος.
 437 c 4 ἀβραῖς] l. ἄβραϊς.
 439 (b) 1 Supple b in marg.
 450 a 1 Νάθαν] l. Ναθάν.
 453 d 1 (App. Crit.) Hody] Add. Wendland § 89, Thackeray ap.
 Swete *Introduction to O. T. in Greek*, 535, 1.
 456 a 7 ἀνέξευξεν] l. ἀνέξευξεν.

Eusebius of
paratiomi

9/2/65	SEP 14 1965
12/4/69	APR 22 1970
Jan 9/74	JAN 9 1974
11/1/51	JAN 18 1977
3/9/75	APR 18 1978

THE INSTITUTE OF MEDIAEVAL STUDIES
10 ELMSLEY PLACE
TORONTO 5, CANADA

2332.

